00044467

NOT TO BE ISSUED
OUT OF THE LIBRARY.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 10 February, 2016

44467

Sxi/Pam.
44467.
00044467

अ०१
दैत्य
देव

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः श्रीगुरुभ्योनमः ॐनमोश्रीदिगंबरा ब्रह्मानं
दानिर्विकारा पुराणपुरुषापरात्परा जगदोद्धाराजगत्पती १ श्रीमद्भीमातटविहारा कम
ळोद्भवजनकाअतिउदारा अनादिसिद्धापद्मसारा रुक्मिणीवरापांडुरंगा २ तूंविज्ञा
ज्ञासीसिद्धिविनायक मंगळारंभीं मंगळकारक करणारतूंवरदायक सर्वविद्या
प्रदतूंची ३ अरुणोदयसंध्याराग आरक्तरत्नाचेमेळविलेरंग कींबाळभानूंचीं
बाळार्कसुरंग तैसेंअंगसतेजपैं ४ सिंदुरचर्चितमंदरगिरी रम्यदुंदिलत्रिभुवन
उदरीं हेरंबतवध्यानअंतरीं ऋषिसुरनरींसेविजे ५ निजमस्तकींचादिव्यसुगंध
तेथेंविद्वज्जनआलेमिलिंद लीलाविग्रहीसच्चिदानंद आनंदकंदमंगळमूर्ती ६ उग
वलेदोन्हींवासरमणी तैशींमकराकारकुंडलेंश्रवणीं नक्षत्रपुंजवोविलेगुणीं मु-
क्तमाळातेविंदिसती ७ नक्षत्रींवेढिलारोहिणीकांत तैसेंपदकहृदयींविराजित
सौदामिनीवेषेंझळकत शुभ्रवासगणपतीचें ८ सिद्धिबुद्धिजवळीतिष्ठत कीं
कनकाचळमूर्तिमंत सुरासुरऋषिसमस्त चरणांबुजसेविती ९ दंतदिनकरझळकत
देखतांअज्ञानतमपळत तोविनायकवरदहस्त उचलोनिदेतनाभिकरातें १० म्ह-
णेमीआहेंपाठिशीं पांडवप्रतापग्रंथराशी वदसाहित्यदृष्टांतेंशी नवरसींसुरसजो
११ वंदूंकमळोद्भवकुमारी जेपरेशब्दसंभारी जेज्ञानगंगास्वानंदलहरी ब्रह्मानंद
सागरींची १२ जेसर्वांविलसेकविजिव्हाग्रीं जेत्रिभुवनलावण्यसुंदरी साहित्यकल्हा
रभ्रमरी जेसुरासुरींवंदिजे १३ जेसहस्रवदना कींनवरसेंभरलीयमुना गुप्तराहोनि
हालवीरसना शब्दवर्षेंसरस्वती १४ सकळविद्येचेंमूळपीठ जेचातुर्यसौभाग्यवरिष्ठ

प्रमेयरत्नखाणिस्पष्ट स्वामीणकविकुशळांची १५ विधिविष्णुउमापती हेतुझेउपास
कसरस्वती व्यासवाल्मिकादिऋषिपंक्ती तुजस्तविती सर्वदा १६ निगमकामधेनूचेका
सेस अर्थदुग्धभरलेंसुरस तेंहेंभारतभरितनवरस पंचमवेदबोलती १७ स्वांती
लकाढोनिनववनिता कविबाळकादेतप्राता तेभारतींपदिलीनत्वतां ग्रंथारंभींपी
तांतें १८ तेवाग्वादिनीब्रह्मपुत्री जेरसनानाचवीनिजसूत्रीं जेशब्दब्रह्मविधात्री ठाणें
जिव्हाग्रींघातिलें १९ मीसर्वांचेजिव्हाग्रींवसें शुभाशुभफळेंबोलवितसें सद्गुरुशा
ब्दविलासें माचवर्षेंसरस्वती २० श्रीधरम्हणेत्रिभुवनजननी ब्रह्मानंदपददायिनी भा
रतरचनायेथुनी सुरसवदवींमाउले २१ देशीकराजब्रह्मानंद लीलाविग्रहीस्वानंद
कंद त्याचेचरणारविंदसुगंध तेथेंमिलिंदहोईनमी २२ उत्तरविज्ञानगोदावरी अ-
नुभवकृष्णादक्षिणपारीं मध्येंभीमरथीसुंदरी ब्रह्मानंदेंवहातसे २३ भागीरथी
कींभीमरथी ज्यात्रिभुवनीविख्यातमिरवती यालागींपुंडलिकवरदप्रीती अक्षयव
स्तीकरीतेथें २४ जेकांदक्षिणद्वारावती पंढरीचीत्रिभुवनींकीर्ती जेथेंविराजेपांडु
रंगमूर्ती भीमरथीतिरींसदा २५ त्यापांडुरंगक्षेत्रींनिश्चित ब्रह्मानंदयतिसमाधिस्थ
जोवेदांतज्ञानीअद्भुत महिमात्याचानवर्णवे २६ वंदूंकुळदैवतनिश्चयेंसीं जोमल्हाराज
प्रेमपुरविलासी मणिमल्लमर्दनकैलासवासी स्वानंदसारसीजगदात्मा २७ वैराग्यतु
रंगींबैसला बोधखंडाहातींधरिला अर्धांगींविलसेज्ञानकळा म्हाळसादेवीनिच्छक्ती
२८ तडिदंबरपरमतेजाळ कींउगवलेंमार्तंडमंडळ मणिमल्लपरमकुटिलखळ दळा
राहितमर्दिलें २९ शातकुंभप्रभेसमान उधळेभावहरिद्राचूर्ण ग्रंथारंभींमणिम

लुमर्दन प्रेमभावेंवंदित ३० जेकरवीरपूरविलासिनी आदिमायात्रिजगज्जननी अ०
तिचाअनुग्रहबोधतरणी ह्रदयाकाशींउगवला ३१ जेलावण्यामृताचीसरिता १
मनोरथपूरवीकल्पलता शक्रंदनविधीसविता जीचेंकरितीआराधन ३२ भेद
कल्हारसुरेसंहारके निजज्ञानामृतदायके श्रीधरतान्हेंकौतुकें वोसंगाघेईआ
पुल्या ३३ पाजूनियांप्रेमपान्हा बोलवीपांडवप्रतापरचना तेआदिमायाविष्णु
ललना ब्रह्मानंदेंवंदिली ३४ वंदूंतोदक्षिणकेदार रत्नाचळसाप्रतापशूर करि
तदैत्यांचासंहार दक्षणदिशेपातला ३५ जोभक्तांससौम्यशीतळ दैत्यांसभासे
प्रळयकाळ ऋषीसुरनरसकळ पदकमळवंदितीसदां ३६ अन्नसत्रकथाभार
ती नवरसअन्नेंस्वाददेती श्रवणभोजनासंतपंक्ती परमप्रीतींबैसले ३७ मूळभा
रतकर्तावेदव्यास लेखकजालाजेथेंगणेश तेथेंम्याग्रंथकेलाह्रासोस व्यर्थकासया
घेइजे ३८ व्यासवाल्मिककविश्रेष्ट कविगुरुगौतमवसिष्ट पूर्वींचेकवीसंतवरिष्ट
महिमाअद्भुतत्यांचा ३९ कलयुगींजालेजेसंत वर्तमानीचेआतांसमस्त पुढेंहो
णारजेनिश्चित दीर्घदंडवतसमस्तांतें ४० श्रोतेबोलतीकुशळ सांडोनिआतांसर्व
पाल्हाळ बोलेभारतरसाळ आदिपर्वापासोनी ४१ आधींचभारतकथाथोर
तीतूंबोलसीसविस्तर तरीग्रंथहोईलजैसासमुद्र श्रोतेचतुरविटती ४२ बोलसी
ध्वनीगुप्तार्थ तरीअबळांसनकळेअर्थ तरीथोडक्यांतरसअद्भुत कथासमस्त-
आवरीं ४३ ब्रह्मानंदपुत्रश्रीधर सकळकवीसंतांचाकिंकर साष्टांगघालूननम=
स्कार ह्मणेसादरपरिसाआतां ४४ उग्रश्रवालोमहर्षणी शौनकादिकअपारमु २

नी सूतासपुसतीनैमिषारण्यीं भारतनिरोपाआह्मातें ४५ जोवैकुंठनारायण तो
चअवतरलाकृष्णद्वैपायन तेणेंशब्दब्रह्ममथुन भारतसारनिवडिलें ४६ साठलक्ष
भारत देवलोकींअर्धदिलेंयथार्थ पंचलक्षगोडबहुत पितृलोकींठेविलें ४७ पावणे
चवदालक्षसुरस गंधर्वलोकींठेवीवेदव्यास सवालक्षमनुष्यांस मृत्युलोकींठेवि
लें ४८ मनुष्यासअन्नगतप्राण अल्पायुषीबहुतविघ्न कृपाळुसत्यवतीनंदन
तेणेंसुरसकाढिलें ४९ जेजन्मेजयकरीप्रश्न व्यासशिष्यवैशंपायन तेणेंसांगतां-
संपूर्ण मगप्रगटलजगतीवरी ५० हरिवंशासमवेत अवघेसवालक्षभारत
ग्रहृदश्वाकथाअद्भुत स्वर्गींसांगेनिर्जरां ५१ असीतऋषीविख्यात तोपितृलोकीं
कथावर्णित यक्षराक्षसविद्याधरसमस्त शुकमुखेंश्रवणकरिती ५२ मनुष्यलो
कींसर्वज्ञ जन्मेजयासांगेवैशंपायन त्यामाजीआख्यानेपावन गीतासनत्सुजातादि
५३ स्वयेंबोललासत्यवतीसुत भारतींशब्दकुटगणित आठसहस्रआठशत सं
ख्यानेमस्तम्याकेला ५४ त्यांतमीमानितोंयथार्थ शुकजाणेतेथींचाअर्थ संजयचतु
रबहुत जाणतोकिंवानेणतोपैं ५५ अर्थमनासआणित हेरंबचपळलेंलिहीत ह्म
णूनकुटेंअद्भुत व्यासघालितगेईगेई ५६ असोकथाऐकाविचित्र कुरुक्षेत्रींदीर्घस
त्र जन्मेजयआचरिलापवित्र सिध्दीनपवेसर्वथा ५७ श्रुतसेनउग्रसेनभीमसेन हेज
न्मेजयाचेबंधूतिघेजण सकळपारिपत्यत्याआधीन रायेंकेलेंसत्रींचें ५८ तिहींदे
वशुनीसुत सारमेयदूरिहोतांक्रीडत अन्यायनसतांकिंचित दंडप्रहारेंताडिला ५९
तोरूदनकरीतमातेससांगे येरीराजसभेपातली वेगें ह्मणेअनीतिवेश्यासंगें दवडिली

नीतिधर्मपर्त्ता ६० रावर्णिचारीबंधूस तोंअन्यायलगटलाआंगास बोलावयावाग्देवीस
शब्दसहसाफुटेना ६१ श्रुनीबोलेशापवचन सिध्दीनपवेतुझायज्ञ राजाहोऊनउद्विग्न
मृगयेप्रतीचालिला ६२ श्रुतश्रव्याचासुत सोमश्रवाज्ञानीअद्भुत त्याचेहातेंनृपनाथ
आरंभीतसत्रातें ६३ धौम्यऋषीपरमपावन त्याचेशिष्यनिघेजण वेदअरुणीउपम-
न्य आज्ञापितीगुरुत्यातें ६४ पांचाळखंगजाउनी केदारआणबांधुनी ऐसेंऐकोनिअरु
णी पाणीनेतवाफयातें ६५ वाटेसफुटतांकेदार नमिळेमृत्तिकापाषाणअणुमात्र आ
डवेघालोनिआपुलेंशरीर बहूतदिवसनीजला ६६ कायजालेंशिष्यवत्सासी ह्मणो
निधौम्यपाहूंआलात्यासी सद्गदहोउनीमानसीं ह्रदयींधरिलासप्रेमें ६७ ह्मणेवूंध
न्यगुरुदास ऐश्वर्यसर्वपावेंनिर्दोष प्रज्ञाआणिज्ञानविशेष होवाटतेंतुझेठाईं ६८
आतांदुसराशिष्यउपमन्य तोकरितांजालागोरक्षण धर्मारण्याजाउन गोशुश्रूषा
बहुकरी ६९ जालेदिवसबहूत धौम्यउपमन्यापुसत बाळाशरीररक्षणार्थ
कायउपायकरितोसी ७० येरुह्मणेभिक्षान्नेंअसेंजिवंत गुरुह्मणतेंनिषिध्द-
यथार्थ सद्गुरूसअर्धद्यावेंसत्य अन्नतरीचपावनतें ७१ येरुह्मणेआज्ञाप्रमाण
मगअर्धभिक्षादेतआणुन पक्षमासलोटतांपूर्ण गुरुपुढतीआज्ञापी ७२ ह्मणे
वत्साअवंचकपणें भिक्षाअवघीआह्मासदेणें उपमन्यअवश्यह्मणे आज्ञेप्रमाणेंव
र्ततो ७३ दुसऱ्यानेंभिक्षाकरित गुरूनेंतेंहीवर्जिलेंसमस्त जनासिपीडिशीबहुत
द्विवारभिक्षानमागेंतूं ७४ अवश्यह्मणेतोसकुमार वनीधेनूचारीनिराहार बहू
पीडतांक्षुधावैश्वानर सेवीगोक्षीरद्रोणभरी ७५ गुरुह्मणेउच्छिष्टकेलें यज्ञासिनो

हींकदाघेतलें मगतेंहींशिष्यवर्जिलें कुशतिरस्कारनमानितां ७६ मगवत्सेंदुग्धपि
तांविशेष मुखींगळूंलागलाफेस तोपानकरितांकायेस दिसेचढेपुढेंती ७७ गुरू
तयासीपुसत येरुवर्तलेंतेंसांगत आचार्यह्मणेपातकबहुत पानंनकरींसहसा-
हीं ७८ अवश्यह्मणेउपमन्य मगअर्कीचाचिककाढुन पानकरितांद्रोणभरु-
न गेलेनयनविषेंतया ७९ धेनूआणितांगृहालागुन कूपांतपडलाउपमन्य गुरू
ह्मणेपरमसहिष्णु बाळकायजाहला ८० गुरूपरमसद्गदहोउनीं बहातहिंडे-
घोरकाननीं वत्साउपमन्यायेउनी मजभेटेंरस्नेहाळा ८१ तवतोकूपांतूनतांत
डी सद्गुरुनामेंहांकफोडी स्वामीमजयेथुनिकाढीं अतिअवघडींपडियेलों ८२
तथेंगुरुआलातेअवसरीं ह्मणेवत्सातूंभयनधरीं अश्विनौदेवाचेंस्तवनकरीं कृपा
तुजवरीकरतील ८३ स्तवनासरसेदोघेयेती अपूपआणूनदिधलाहातीं येरूह्मणे
मीनभक्षींकल्यांतीं सद्गुरूप्रतीनदेतां ८४ देखोनिनिकटगुरुदास अश्विनौदेवपा
वलेहर्ष दिव्यदृष्टीदेऊनित्यास कूपाबाहेरकाढिला ८५ प्रसन्नहोउनीतेक्षणीं वर
देतीआनंदोनी वेदशास्त्रसंपन्नहोउनी अनुभवज्ञानीनिपूणहो ८६ सिध्दि-
ऋध्दितुझेघरीं बोळगतीअहोरात्रीं तुझेदर्शनेंयाधरत्रीं उध्दरतीलजीवबहु ८७
शेवटीस्वच्छंदें होईलमरण पावसीहरीपदनिर्वाण ऐसेंबोलोनिदोघेजण अंत
र्धानपावले ८८ यावरीतोउपमन्य जाऊनिधरीसद्गुरुचरण तेणेंहीतेसेचवरदे
उन आश्रमाआपुल्याधाडिला ८९ यावरीतृतीयशिष्यवेदसत्य तेणेंगुरुसेवाके-
लीबहुत जाणोनिगुरूचेमनोरथ पुरवीअर्थसर्वही ९० गुरूसप्रियतेंचिआचरत

नसांगतांमनिचेंजाणत केलेंकोठेंनमिरवित निजदेहशरीरसेवेशीं ९१ आलिया
हीमरण नसांडीमर्यादागाण अर्पियेलेंतनुमनधन वरकडतेथेंकायसें ९२ आया
सासोनिमूळपर्यंत दुःखदंडगोडबहुत तैसाभजनीउल्हासत दिवसेंदिवसआगळा
९३ गुरुहूनीईश्वरभिन्न ऐसेंकल्पिनागेलियाप्राण गुरुसेवापरमानुष्ठान मंत्रपू
र्णगुरुनाम ९४ सोदेखोनधौम्यऋषी परमसंतोषलामानसीं आलिंगोनियांतया
सी मस्तकींहस्तठेविला ९५ सर्वज्ञआणिअगर्वता रूपवतीआणिपतिव्रता स
भाग्यआणिउदारता हेतोंदुर्लभत्रिभुवनीं ९६ सभाग्यपुत्रआणिपितृभक्त शा
स्त्रज्ञआणिवैराग्ययुक्त ब्रह्मज्ञानीआणिनिरपेक्षचित्त हेतोंदुर्लभत्रिभुवनीं ९७
गुरूपंडितआणिउदास शिष्यप्रज्ञावंतभाग्यविशेष हिराआणितोचपरिस हेतों
दुर्लभत्रिभुवनीं ९८ असोसंतोषोनिगुरुनाथ येदशिष्यासआज्ञादेत ह्मणेवत्साआ
श्रमालवरित जाऊनिनांदेंयथाविधी ९९ संततीसंपत्तीदिव्यज्ञान हेंहोप्राप्तुजलागु
न यावरीतोआज्ञाघेउन निजाश्रमींराहिला १०० तेणेंकरूनतीनशिष्य पाळीपुत्रांहू
निविशेष गुरुगृहींआपणभोगिलेबहुक्लेश ह्मणूनसेवानसांगेत्यां १ तेणेंउत्तंकना
माशिष्यजाण गृहींठेऊनियांरक्षण जन्मेजयाचेसत्रीजाउन ऋत्विजजाहलावेदतो
२ मागेंभार्यातरुणरूपवती कामानळेंआह्लाळलीचित्तीं प्रार्थिताजालीउत्तंकाप्र
ती मजप्रीतीनेंभोगींतूं ३ मीगुरुतुल्यगुरुगृहिणी वचनऐकेहेंमाझेंमानी येरें
ऐकतांचनिजकर्णी बोटेंघालूनतुजविते ४ हरिस्मरणकरूनिदेख ह्मणेतूंमातामा
झीकेक मनीभावोनिपरमदुःख परतोनिगेलाउठोनियां ५ भुजंगावरीनघोलवेहा

त उडीनटाकवेअग्नींत तैसीपरमसतीभावित तरीतोनारायणनरनव्हे ६ रूप
वतीसभाग्यउदारतरुण येकांतींप्रार्थस्वयेंयेउन ज्याचेंविकारनपवेमन तरितोना
रायणनरनव्हे ७ येकांतवनीयेकलाफिरत महारजनालोहदेखत पायेंढकलूनपु
ढेंजात तरीतोनारायणनरनव्हे ८ निंदकनिंदतीरात्रदिन संतापेंनपोळेज्याचेंमन
हरिरूपदेखेसर्वजन तरितोनारायणनरनव्हे ९ मनोजयवासनाक्षय सर्वज्ञदया
ळसदासदय रावरंकसमानपाहे तरितोनारायणनरनव्हे १० वेदआश्रमाआला
परतून ज्ञानदृष्याकळलेंवर्तमान ह्मणेहाईश्वरकेवळपूर्ण इंद्रियजितनिश्चयें
११ गुरुकृपाआणिशास्त्रदृष्टी ब्रह्मवेत्तासत्कर्मराहटी तरीसकळतीर्थेंभेटी
येतीत्याचियाजाणिजे १२ वेदेंउत्तंकधरिलाहृदयीं ह्मणेसर्वसुखपावसीगृहीं
आतांस्वस्थळाप्रतिजायीं तंवतोकायबोलत १३ ह्मणेकाहींगुरुदक्षणा मजमा
गावीसर्वज्ञा स्त्रियेसपुसेतोऋषिराणा मागाकाहींइच्छित १४ ह्मणेपुषभूप
ळाचीगृहिणी दिव्यकुंडलेंतिचेकर्णीं तींआणूनदेचौथेदिनीं मांगल्यकर्मल्यावया
१५ तींकुंडलेंरविसमद्युती इच्छिलेवेळेअमृतश्रवती येरुचालिलातरितगती
तोंमार्गीवृषभदेखिला १६ त्यावरीएकपुरुषदेखिला तेणेंगोमयदिधलेंतेवेळां
ह्मणेहेंसेवींबाळा येरेंतत्काळभक्षिलें १७ मुत्रलावितवदनीं तयासिवंदनकरू
नीं गुरुओपासकाकृत्रिमकरणी कोणाचीहीचालेना १८ पुढेंचालिलावेगेंक
रुन लंघिलेंपरमघोरविपिन पावोनिपुषगजसदन कोठेंकाहींदिसेना १९
बाहेरआलापरतून निकेतनींनदिसेगृहणीपूर्ण ह्मणेउच्छिष्टअसेलवदन

गुरुचरणक्षाळनकरीं वेगें २० मगशुध्धहोऊनपुढती प्रवेशलानिकेतनाप्रती तोंदे
खिलीजेसापार्वती सर्वलक्षणीमंडित २१ केलेंबहुतस्तवन सांगीतलेंसकळव
र्तमान ह्मणेगुरुगृहणीनेंपूर्ण तुह्मींकुंडलेंमागातली २२ भूपाळआज्ञेवरुन द्वि
जतोषविलाकुंडलेंदेउन ह्मणेकुंडलेंअमोल्यपूर्ण तक्षकेंह्मामागीतलीं २३ परिमीं
दिधलीनाहींत तोतुजलागींजालीप्राप्त तरीमार्गीसांभाळींबहुत तक्षकनेईलये
त्यादा २४ पुपराजह्मणेतूंधन्य आजपितृयज्ञसंपादुन उत्तंकआज्ञेवरुन राहि
लाहोतातेदिवशीं २५ तोंमुक्तकेशहोउन वाढिलेंहोतेंदिव्यान्न परीक्षणभरीलाग
लापूर्ण परयूषितपणसहजआलें २६ आंतकेशपडिलागळून ऋषिह्मणेनजे
वींमीपूर्ण रायेंकोपूनशापिलाब्राह्मण तवसंततीनवाढे २७ राजाविचारूनपाहा
त तोंकेशदेखिलाअन्नांत अधोवदनेंविलोकित प्रत्योत्तरनेदीकांहीं २८ मग
संतोषविलाब्राह्मण तत्काळकेलेंशापमोचन येरूह्मणेगुरुभक्तांसपूर्ण शापबंध
नबाधीना २९ मगअभयमागूनघेतलेंनिःशंक पुढतीकरूनिशुध्धपाक पिंडपितृ
यज्ञकरूनिदेख मागुतीउत्तंकबोळविला ३० तोगुरुभक्तनिर्दोष परनारीमातीजे
सेंविष दुसरियाचेगुणदोष दृष्टीनपडतीजयाचे ३१ आज्ञाघेउनीउत्तंकऋषी
जाताजालापवनवेगेंसी चिंतावाटेमानसीं मागेंपुढेंपाहात ३२ तोंतक्षकपाठी
शीं धांवत उत्तंकजालातृषाक्रांत वापीच्यातिरींठेवित दिव्यकुंडलेंतेधवां ३३
उत्तंकप्राशितांउदकें कुंडलेंनेलींतक्षकें येरुपाठींधावतवेगें तंवतोभूमीतप्रवेश
ला ३४ कामदत्तांगणित चरूनविलोकीविबुधनाथ होऊनियांकृपावंत वज्रप

रीतत्काळपैं ३५ धराफोडूनसवेग करूनदाविलामोकळामार्ग उत्तंकप्रवेशलामनीं
राग नसांवरेतयातें ३६ नागभुवनदेखेअद्भुत पद्मिणीनारीविराजित ब्राह्मण
तक्षकाधुंडित निर्भयनिःशंकयेकला ३७ तोंदेखिलाधाताविधाता श्वेतकृष्णदो
राकांतिता द्वादशधाराचक्रपाहतां द्वादशपुत्रषट्कुमार ३८ तोंयेकदेखिलामहा
पुरुष तोह्मणेस्तवींइंद्रास तेणेंस्तवितांअमरेश तोंश्वेताश्वदेखिला ३९ पुरुष
ह्मणेउत्तंका यातुरंगाचेंअपानफुंकींकां येरेंतैसेंचिकेलेंदेखा तोंअपूर्ववर्तलें ४०
अश्वाचेमुखींकर्णींनयनीं ज्वाळाप्रगटतीतेक्षणीं धूरभरलापाताळभुवनीं
तडफडतीपादोदर ४१ तक्षकभयाभीततेक्षणी कुंडलेंउत्तंकादेउनीं मजअक
स्मातसांपडलींवनीं तुह्मींह्मणूननेणेंमीं ४२ पुरुषह्मणेउत्तंकालागुनी पळेंवे
गेंअश्वावरीबैसोनी येरेंपुरुषतोवंदूनी वोळंघेतुरंगींत्वरेनें ४३ चतुर्थदिवशींतो
द्विजन्मा पावलावेगेंवेदाश्रमा कुंडलेंदेऊनिरामा सद्गुरुचीतोषविली ४४ वेदेंह्द
यींधरिलाउत्तंक ह्मणेमार्गींकायदेखिलेंकौतुक येरूह्मणेमार्गींतूंरक्षक नानापरी
सांभाळिलें ४५ परीभेटलेतेकोण सांगावेंतेंकृपाकरुन गुरुह्मणेवृषभारूढपुरु
षजाण ऐरावतारूढइंद्रतो ४६ गोमयभक्षिलेंविशेष तोचिजाणसुधारस तरी
सर्पभुवनाहूनिनिर्दोष विषरहितआलासी ४७ क्षपणीकतोकलीसत्य तुजव्यसं
नीपाडूंपाहात परिपुण्यशीळतूंगुरुभक्त तुजस्पर्शनकरवे ४८ धाताविधातादे-
खिलेतेक्षणीं कृष्णश्वेतदोरेदोन्ही तेदिवसरात्र्यंशगणीं देखिलेनयनीतुंवांकीं ४९
द्वादशधारदेखिलेंचक्र तेद्वादशमेघचढलेअपार देखिलेजेषट्कुमार षडऋतूत्ते

चयें ५० पाताळीं पुरुषतो मेघजाण अश्वतो वोळखें द्विमूर्धान तणेंतुझीसाह्यता-
करुन येथवरीआणिलें ५१ मगउत्तंकधरूनह्रदयीं ह्मणेस्वाश्रमाप्रतिजायीं तूं
सर्वदाहोविजयी बहुतसुखभोगींकां ५२ आश्रमाआलाउत्तंक परितक्षकेंभोग
विलेंदुःख तेंआठऊनदेख तळमळीतविप्रतो ५३ मगजाऊनकुरुक्षेत्रा भेटला
जन्मेजयनरेंद्रा ह्मणेसर्पसत्रकरूनपवित्रा पितृसूड घेईंकां ५४ अरेपरिक्षि-
तीचाप्राण घेतलातक्षकेंनलागतांक्षण ऐसेंजन्मेजयाक्षोभउन सर्पसत्रमांडिलें
५५ यावरीच्यवनभार्गवाचापुत्र प्रतीतीनामेंपरमपवित्र रुरूनामाऋषेश्वर त्या
चेपोटींजन्मला ५६ त्याचीप्रियाप्रवीणपद्मिणी रूपवतीचातुर्यखाणी तेआश्र
मींअसतांकामिनीं सर्पदंशजाहला ५७ तिचेंआलिंगुनकुणुप रुरूकरीदीर्घविलाप
तिचेआठऊनगुणस्वरूप वदनपिटीआक्रोशें ५८ ह्मणेमित्रपुत्राकृपावंता उठ
वीयेवढीलावण्यसरिता म्याजोडिलेंअसेलसुकृता पालटइचेदेईन ५९ सा
धुसंतदेवब्राह्मण मातापितागुरुजाण यांचेंकेलेंअसेलभजन तरीप्राणपरतोइचा
६० अयाचितदुर्बळब्राह्मण पीडलाबहुतऋणेंकरुन त्याचेंकेलेंअसेलऋण
मोचन तरीप्राणपरतोइचा ६१ दीनपरदेशीरोगिष्टकेवळ त्याचाकेलाअसेल
सांभाळ मिथ्याअभिशापबोलतांखळ जरीउठोनगेलासे ६२ अनाथप्रेतअ
ग्निसंस्कार तरुणदरिद्रियाचेंलग्नसाचार साह्यकेलेंअसेलनिर्धार तरीप्राणप
रतोइचा ६३ रुरूस्त्रीचेंप्रेतघेउनी रुदनकरीघोरवनीं तोंदेवदूतगगनीं वि
मानीबैसोनिविलोकिती ६४ तिहींविमानगतीखं[illegible]जालेएकक्षण

करुणाशब्दऐकोन ह्रदयत्यांचेंकळवळिलें ६५ [illegible]प सत्तासामर्थ्यबहु
न मित्रआपुलामित्रनंदन प्रार्थूनप्राणआणिला ६६ सावधजालीपद्मिणी रुरूगाह
र्षनमायेगगनीं देवदूतांचेचरणधरुनी स्तवनकरीक्षणक्षणां ६७ बहुतग्रंथकासया
श्रवण सारासारविचारसंपूर्ण अर्धश्लोकींव्याससांगेसंपूर्ण निगमागमगुह्यजें ६८
परोपकारहेंचपुण्यअमुप परपीडाहेंचमहत्पाप आपलेयत्नेंपुण्यरूप क्लेशहरतांपरां
चे ६९ आपणासमानविश्वपहात परांच्यामोदेंअतिसंतोषत परक्लेशेंव्याकुळचित्त
परोपकारीपुरुषतो ७० संकटींपडतांप्राणी पाठीसघालीकृपाकरुनी केलेंसुकृत
नवदेवदनी परोपकारीपुरुषतो ७१ धिक्संपदाधिक्ज्ञान धिक्विद्याधिक्अभि
मान परोपकारवरिल्याविण संपत्तीविधवानिंद्यती ७२ परोपकाराविणनर पशु
वत्संसारींसाचार जेलेइलेतेशृंगार प्रेतासव्यर्थजेविकेले ७३ तोयानारूढहिंडत
जैसेंदहनार्थचालविलेंप्रेत पुढेंवाद्येंवाजविते तेवींतोव्यर्थसंसारीं ७४ गुरूह्मणेध
न्यधन्य देवदूततुह्मींपावन तुमचेचरणावरुन देहसांडणेंहोमाझा ७५ असोदे
वदूतगेलेतेथुनी आश्रमाआलाप्रियाघेउनीं परिसर्पाचाअपराधआठउनी तळ
मळीतरात्रदिवस ७६ रुरूनेंसांडुनअनुष्ठान हस्तींलोहदंडघेउन सर्पमारीशोधु
न वारुळेंबिळेंसर्वही ७७ करितांसर्पसंहार देखिलाडुंडुभीनामाअजगर वरी
घालितांदंडप्रहार तवतोकायबोलिला ७८ मीपूर्वींहोतोंविप्र खगनामामुनेश्वर
म्याकरूनवस्त्राचाविखार साधुसंतांभेडसाविलें ७९ भयाभीतब्राह्मण पळालेजप
ध्यानसोडून हांसलेसकळविषयीजन तेणेंशापूनमजसर्पकेलें ८० कोपिष्टतपस्वी

साधुराय वळिष्ठमतिधीनमहानुभाव यासींविनोदकरितांअपाव कदाकाळींचुके
ना ८१ तरीरुरूअवधारीं सर्वथातूंमजनमारीं जन्मेजयाचेसत्रीं संहारसर्पांहोईल
८२ रुरूचेदर्शनेंसाचार उध्दरलातोअजगर दिव्यदेहपावूनसत्वर स्वर्गीप्रती
पावला ८३ मातृशापेंकरूनदेख यागींजळतीलद्वंद्वोत्सुक सूतासह्मणेशौनक
कथासांगेंसुरसती ८४ दक्षाचाकन्यातत्वता कश्यपस्त्रियाकद्रुविनता लावण्य
खाणीपतिव्रता परीमत्सरदोघींमध्यें ८५ सेवेनेंतोषविलाभ्रतार दैत्यकश्यपदि
व्यवर कद्रूसह्मणेतुजपुत्र एकसहस्त्रहोतील ८६ परमवळिष्ठदोघेजण विनते
तुजहोतीलनंदन दोघींसदेऊनवरदान कश्यपगेलाअनुष्ठाना ८७ यथाकाळें
कद्रुवेल्हाळी सहस्त्रअंडींप्रसवली दिव्यतेजोमयआगळी विनताअंडींदोनप्रस
वे ८८ होतांपंचशतसंवत्सर सहस्त्रअंडींउलूनसत्वर जन्मलेघोरविखार भयं
करधुधुःकारती ८९ शेषवासुकीतक्षकअही कर्कोटकऐरावतधनंजयपाहीं मणि
व्याळपत्रादिसर्वही तीतेंपुत्रजन्मले ९० कद्रूदेखूनपुत्रवंती विनतातळमळीपरम
चित्तीं दिवसनभरतांहस्तीं अंडेंयेकफोडिलें ९१ तोंचरणाकडेअर्धशरीर निप
जलेंनाहींसाचार रुधिरमांसमयताम्र लवथवीतनधरवे ९२ तोमहाराजअरुण
मातेसबोलेशापवचन दिवसनहोतांसंपूर्ण अंडेंफोडिलेंत्वरेनें ९३ जिचेद्वेषेंफोडिलें
अंडेंपाहीं तिचेचगृहींदासीहोई सहस्त्रअयनेंकदाही तुजसुटकानव्हेची ९४ वच
नऐकूननिर्धारीं दुसरेंअंडेंजतनकरीं सहस्त्रवर्षांऊपरी आपेंआपउलेल ९५ तों
तजन्मेलसुपर्ण सोडवीलदासीपणापासुन करीलत्रैलोक्यपावन विष्णूवहनहोईलतो ७

९६ ऐसाजन्मलाअरुण आरक्तवर्णदेदिप्यमान सूर्यरथींसारथीहोउन अद्या
पीअचळबैसला ९७ मगदुसरेंअंडेंनिगूढस्थळीं ठेवीतविनतावेल्हाळी या
वरीकद्रूएकेकाळीं कापट्यधरूनबोलत ९८ उच्चैश्रवानयनीं पाहूंचलादोघीज
णी मगसूर्याजवळयेउनी विलोकित्याजाहल्या ९९ शुभ्रश्वेततेजाळ उदधीमथून
नवनीतगोळ शशांकबंधुतोनिर्मळ वेगप्रबळतयाचा १०० त्याअश्वोत्तमाचीप्र
तिमा निर्मूनशकेकमळजन्मा ज्याचावेगाचीसीमा मनासहीआकळेना १ शौन
कह्मणेसुतानिर्धारीं उच्चैश्रवाकेसाजन्मलासमुद्रीं सुतह्मणेअवधारीं चरित्रत्या
चेंकिंचित २ इंद्रासगुरुअवज्ञेचादोष वरीदुर्वासाचाशापविशेष तेणेंस्वर्गसंपत्ती
निःशेष समुद्रांतपडियेली ३ सर्वत्रिदशदशाहीन पद्मोद्भवागेलेशरण मगब्र-
ह्म्यासमवेतमिळोन वैकुंठासपातले ४ बहुतकरितांस्तवन तोषलेपद्माक्षीरमण
ह्मणेदैत्यांससाह्यकरुन समुद्रमथनकरातुह्मीं ५ अन्योन्यांचाप्रसंगेंसी धाकटें
कामसांगात्यासी त्यावरीतेगर्वरासी अवलंबतीलथोरकार्य ६ तेथेंमीतुमचीपा
ठी सर्वस्वेंरक्षीनजगजेठी ऐसीऐकतांगोष्टी त्रिदशेश्वरचालिला ७ आत्मकार्य
साधावयापूर्ण बळीगृहायेसहस्त्रनयन विरोचनसुतेंसन्मान बहुतकेलातेसमईं
८ इंद्रह्मणेक्षीराब्धीमथुन रत्नेंकाढावींसंपूर्ण तुमचाआमचासमान विभागक
रूंसाचहें ९ अवश्यह्मणेप्रल्हादपौत्र देवदानवजालेएकत्र विधीह्मणेरवीअव
क्र मंदराचळपाहिजे १० सहस्त्रयोजनेंभूमीमाझारी एकादशसहस्त्रवरी बहुप्र
यत्नकेलासुरासुरीं परीकोणासीउपटेना ११ मगशेषाहातींमुरारी पर्वतकाढवी

प० झडकरी तडाडिलीतेणेंभरची गजबजलें त्रिभुवन १२ शेषें उचलूनमंदरगिरी अ० १
ठेविलाक्षीराब्धीचातिरीं बारडीनेंद्यानिर्धारीं वासुकीचीकेलीदो १३ कमलावरा
चेसंकेतें इंद्रह्मणेदानवांतें तुह्मींधरणेंपुच्छातें मुखमतापेंधरितोंआह्मी १४ दै
त्यबोलतीसत्राणें अधमांगधरावेंबलहीनें शचीवरअवरथह्मणे मुखतुह्मीचधरा
आतां १५ असोदैत्यींमुखदृढधरिलें देवींपुच्छआकळिलें विषवार्धवेगळें तमा
ळनीलत्यांसकेलें १६ समुद्रीं घालितांमंदरगिरी बुडतचालिलानिर्धारीं मगतोवैकुंठ
विहारी कमठतळीं जाहला १७ गर्जनाकरितीसुरासुरी घुघुंलागलाक्षीरसागर
मथनमांडलेंअनिवार तडतडेशरीरवासुकीचें १८ हेलावलेंसप्तपाताळ घुमघु
मीब्रह्मांडगोळ जळचरवनचरसकळ गतप्राणपैंहोती १९ देवदैत्यश्रमलेअपार
अग्निलोटतीघर्मपूर तैंमांडलाप्रळयथोर विषदुर्धरप्रगटलें २० वासुकीच्यामुखें
तुन काळकूटउसळलेंदारुण दैत्यांचेसमूहसंपूर्ण दग्धकरीतचालिलें २१ विषा
ग्निपेटलादारुण आहाकूंलागलेंत्रिभुवन देवदैत्यशिवस्तवन करितेजालेतेध
वां २२ कृपेपावलाकैलासनायक पसरोनियांविशाळमुख विषप्राशिलेंसकळिक
कंठीं देखधरियेलें २३ विषानळजाळासीतळ घुसळणमांडिलेंसबळ चतुर्दश
रत्नेंतत्काळ निघतीजालींतेधवां २४ कमलाकौस्तुभशार्ङ्गशंख देऊनपूजिलावैकुं
ठनायक वसिष्ठासकामधेनुदेख उच्चैःश्रवाभास्करातें २५ चंद्रत्रिनेत्रेंचिरेंगगनीं
सुरादेतीदैत्यांलागुनीं ऐरावतपारिजातकरंभारमणी सहस्राक्षाआवरी २६ विष
पूर्वींचनिघालें तेंहीचतुर्दशांतगणिलें अमृतकुंभघेऊनतेवेळे धन्वंतरीनिघाला २७ ८

अमृतघटदेखतांदृष्टी धांवल्यादैत्यांचाथाटी सकळींघालूनियांमिठी सुधारस
घटनेला २८ ह्मणतीदेवींठकविलेंपूर्ण अवघींरत्नेंनेलींहिरून आतांसुधाकुं
भगेलियाप्राण सर्वथानेदूंदेवांसी २९ देवयुध्दासीउठावले परीअमृतदानवक
रीं गेलें इंद्रेंवक्षस्थळपिटिलें ह्मणेनासलेंकाजसर्व ३० धांवधांवरेश्रीकरधरा वैकुं
ठवासीकरुणाकरा कैवारियामुरहरा पावेंसत्वरायेवेळीं ३१ मगतोपरमपुरुषकैव
ल्यदानी प्रगटलामोहनीरूपधरुनी जिचीयास्वरूपावरुनी ब्रह्मांडचीवोंवाळिजे
३२ आदिमायाप्रणवरूपिणी तेहीलागेइचेचरणीं अनंतशक्तीचीस्वामिणी वे
देंपुराणींवंद्यजे ३३ ब्रह्माविष्णुशिवतिन्हीं गर्भीपाळीबाळेंतान्हीं दंततेजझळक
तांक्षणीं महामणीपाषाणहोती ३४ कोट्यानुकोटीमीनकेतन सांडणेंहोतनख
वरून अंगींचासुवाससंपूर्ण ब्रह्मांडभेदूनवरजाई ३५ सहजबोलतांक्षिती वांटे
रत्नराशीविखरती पदमुद्राजेथेंउमटती कमळेंउगवतीदिव्यतेथें ३६ त्यासुवासा
सवेधूनवसंत भोंवतागडबडांलोळत असोकैवल्यकनकलताद्भुत वैकुंठींहून
उतरली ३७ नयनकटाक्षबाण सोडीअसुरांकडेपाहून दैत्यवोंवाळूपाहतीप्रा
ण वचनावरूनतयेचा ३८ देवींदैत्यींयुध्दसांडिलें पाहावयाभोंवतीमिळाले स
मस्तांचेंमनोमृगपडले नयनकटाक्षबाणेंची ३९ बळीह्मणेइजवरून कमळासां
डावीवोंवाळून जरीहेमजवरीलसंपूर्ण तरीरत्नलाभपावलों ४० याब्रह्मांडमंडपी
देख ऐसेंस्वरूपनहोयअणीक तोतेचिलिकाहास्यमुख करूनिबोलेबळीसी
४१ कोणकार्यकायस्वार्थ कलहआरंभिलायेथ बळीनेंअवघावृत्तांत तयेप्रती

अं०२
ब्राह्मण
परिक्षिती
शुक
सेवकगण

श्रीगणेशायनमः श्रीकृष्णनाथायनमः संपलेंअगाधसिंधुमंथन ऐंकासिंहावलोक
नेंकरुन कद्रूविनतायेउन वारूविलोकितारवीचा १ पाहोनिआल्यानिजसदनी
कद्रूह्मणेविनतेसाजणी उच्चैःश्रवाकोणेवर्णी येरीह्मणेशुध्धधवल २ चंद्रकीर्णी
चाचोतिला कींशुध्धरजताचाघडला कींजान्हवीनिरेंधुतला दुग्धवर्णतेजस्वी ३
कद्रूह्मणेसत्यजाण परिपुच्छआहेकृष्णवर्ण अरुणजननीबोलेवचन तुझेनु
यनतरकळे ४ कद्रूह्मणेपुच्छश्वेत जरीमजदाखविसीयथार्थ तरीसहस्त्रअयनें
पर्यंत दासीतुझीहोईनमी ५ जरीश्यामवर्णपुच्छपाहीं तरीतूंदासीमाझीहोई
उदईकजाउंउलवलाहीं पुच्छपाहावयावारूचें ६ रात्रींपुत्रपाचारुनी रुदनकरी
कद्रूतेक्षणीं ह्मणेअसत्यपंकेंकरुनी विनतेनेंमजमारिलें ७ तरीतुह्मींसर्वहीजा
उन वारूचापुच्छासदंशकरुन करूनदाखवाश्यामवर्ण दासीआमचीविनता
मग ८ व्याळह्मणतीतक्षणीं आह्माभस्मकरीलतरणी समर्थासींद्वंद्वबांधु
नी मगआह्मीकोठेंरहावें ९ कोपलीकद्रूअनिवार शापशरेंताडिलेविखार ह्म
णेतुह्मांतेंसापत्नआणिवैश्वानर करितीलसंहारचुकेना १० जन्मेजयाचायागप
रम तेथेंव्हालतुह्मींभस्म ऐसाशापऐकतांउत्तम मानितांजाहल्यापरमेष्ठी ११ सर्प
हिंसकचांडाळ महादुर्मतीविखारखळ वाढेलबहुत्याचेंकुल बरेंशापिलेंकद्रूनें
१२ एकोनिमातेचाशापदेख भयाभीतधांवतीद्वंद्वोत्सुक कृष्णकेशहोउनसक
ळिक पुच्छांजडलेवारूचा १३ कद्रूनेंतेंजाणून विनतेसपदरींधरून ओढिलीप्र
णश्वेतवर्ण पुच्छकोठेंदाखवीं १४ उदयायेतांवासरमणी विनतेसनेलेंओढुनी

पुच्छश्यामवर्णपाहुनी विनतावचननबोले १५ मगकद्रूनेंनेउनी दासीकरुनठेवि
लीसदनी जैसीधेनूकर्दमींजाउनी अकस्मातगुंतली १६ सहस्त्रवर्षेंहोतांपूर्ण आ
पेंआपअंडेंउलोन प्रगटलामहाराजसुपर्ण जैसासूर्यकल्पांतिचा १७ किंवाप्र
गटलाप्रळयाग्न ब्रह्मांडउजळलेंतेजेंकरुन लोकभाविताप्रळयपूर्ण करितीस्त
वनअपार १८ तुझेंस्मरणकरितांनिःशेष उतरेसंसारविखारविष तुझेजेकां
ानन्यदास त्याचास्मरणेंसर्पपळती १९ पक्षस्पर्शतांजगतीं पाचूचाखाणीउ
मटती चौवीससहस्त्रयोजनेंगणती दोनपक्षदोहींकडे २० बिंबप्रवाळरंगाहू
न आरक्तचंचुचरणलोचन किरीटकुंडलेंमंडितध्यान चतुर्भुजस्वरूपतुझें २१
तुजभजतीजेआवडी तेचिगरुडउपासकगारोडी तुझेस्मरणेंसर्पकोडी पळतील
उडोनियां २२ पंचाहत्तरसहस्त्रयोजनेंथोर एवढेंतुझेंदीर्घशरीर दोन्हींपक्षचोवी
ससहस्त्र वेदध्वनीउमटती २३ पूर्वउत्तरमिमांसादोन्हीं पक्षामधुनउमटतीध्व
नी पक्षतेजझळकतांमेदिनीं पाषाणहोतीदिव्यपाचू २४ तुझेंतेजनावरेप्रचंड
करपोनजाईलब्रह्मांड नाभींनाभींह्मणेगरुड विनोकाहींकरूनका २५ जेवि
ष्णुभक्तीविहीन जांसनावडेस्मरणकीर्तन निंदकदुष्टदुर्जन त्यांसविदारीनक्षणा
र्धें २६ मातापितागुरुब्राह्मण साधुसंतहरिभक्तजाण यांसद्वेषीजोदुर्जन
त्यांसविदारीनक्षणार्धें २७ वेदशास्त्रपुराण करितीजेकांप्रमाण विष्णुशिवजे
निंदितीदुर्जन त्यांसविदारीनक्षणार्धें २८ हरिशिवप्रतिमाह्मणेपाषाण तीर्थ
महिमाखंडिरवंडून निंदीहरिस्वरूपेंसगुण त्यांसविदारीनक्षणार्धें २९ ह्मणूनिप्र

जाहोनिश्चिती सद्भावेंकराभगवद्भक्ती तरीतुह्माअहोरात्रीं घरठीघालूनरक्षीन ३०
प्रजेचेंकरूनसमाधान अद्भुततेजआच्छादुन मातेचेंघ्यावयादर्शन सर्पसदनीपात
ला ३१ देखोनिमातेचेक्लेश परमसंतापलाखगेश दासीपुत्रसुपर्णास सर्वह्मण
तीमागेंपुढें ३२ कद्रूह्मणेगरुडापाहीं रमणीकद्वीपीं सर्पनेईं सुपर्णेंपृष्ठींवाहोन
लवलाही सर्पनेलेत्याठायां ३३ सर्पांचीसत्तादेखोन ह्मणेमातेसस्रपर्ण तुझेपाल
दासजाण मागतीतेंदेईनमीं ३४ विनताह्मणेकद्रूतें माझेपाळटेमागेंदिव्यवस्तू
तें कद्रूह्मणेमजसहितपुत्रांतें अमृतपानकरवीं कीं ३५ तुवांदिधल्याअमृत त
त्काळचितुजकरीनमुक्त विनतागरुडाशीसांगत अपेक्षितसर्पांचे ३६ बाह्यपिठो
नबोलेपुरुषार्थ देवजिंकोनआणितोंअमृत गरुडचालिलालरित निषादभक्षित
समुद्रींचे ३७ भक्षिलेंबहुतनिषादगण त्यांतसांपडलायेकब्राह्मण तोतत्काळ
टाकिलाउगळुन श्रेष्ठवर्णह्मणोनी ३८ क्षुधानळनहोयशांत कश्यपह्मणेपुत्रा
ऐकत्वरित देवलोकींसरोवरअद्भुत कूर्मकुंजरभांडतीतेथें ३९ विभावसूसुप्र
तीक पूर्वींहेबंधूदोघेदेख द्रव्यसंबंधेंयेकासयेक शापूनऐसेंजाहलें ४० तीन
योजनेंजाण दोघांचेंशरीरविस्तीर्ण गरुडेंतत्काळतेमारुन अंतरिक्षघेवोनजातसे
४१ जंबुवृक्षाचीविशाळ शतयोजनेंशाखानिर्मळ वरीबैसलाखगपाळ तंव
तीशाखामोडली ४२ विजेऐसीकडकडित गरुडविलोकूनपाहत तोपानोपा
नींसमस्त जडलेवाळखिल्ययेउनीं ४३ साठसहस्रत्यांचामेळा सर्वपर्णींजडोनठे
ला अंगुष्टप्रमाणेंपरिआगळा प्रतापत्यांचानवर्णवे ४४ मरतीलआतांब्राह्म

ण गरुडउडालाशाखाघेउन मुखींकूर्मइभधरोन अंतरिक्षहिंडत ४५ संकटीं
पडलासुत देखूनकश्यपप्रार्थित ह्मणेस्वामीभग्नशाखात्वरित सांडुनजाउत्तम
स्थळा ४६ ऐकोनकश्यपाचेंवचन मानसगतीअवघेजण हिमाचेळाप्रतीजाऊ
न तपध्यानआरंभिती ४७ विहंगोत्तमेंक्षुधाहरण केलेंकूर्मकरीभक्षुन कन
कशाखानेउन हिमाद्रीशिरींठेविली ४८ वैनतेयबळअगाध देखोनइंद्राचा
अपराध हादुसराशक्रप्रसिद्ध वाळखिल्यकरीतहोते ४९ शौनकह्मणेसूता
शक्रेंकायअन्यकेलाहोता सूतह्मणेकश्यपेंयागकरितां पुत्रोत्पत्तीकारणें ५०
साठसहस्रवाळखिल्यजाणा समिधाआणूचालिलेवना मूर्तिअंगुष्टप्रमाणा
परमवेगेंचालती ५१ शिखायज्ञोपवितधोत्रें त्रिमणीत्त्वझळकतीपवित्र साम
र्थ्यजयांचेंपवित्र नगणतीशक्रसूर्यातें ५२ वेदशास्त्रचर्चाकरित येकयेकदर्भका
डीधरित शनैःशनैजातीकष्टत तोंगोपदींउदकदेखिलें ५३ पायनिसरोनअक
स्मात आंतपडलेविप्रसमस्त बुचकळ्यादेतांतेथ कासाविसजाहले ५४ जिवा
चीयेकाकुळती येकासयेकझोंबती टाळीवाजऊनअमरपती हंसेविमानीगद
गदां ५५ पहाहोगोष्पदजळीं विप्रहेबुडतीसकळी परीधांवोननयेजवळी
कौतुकमात्रविलोकित ५६ मगवाळखिल्यहस्तजोडिती स्तवितेजाहलेरमाप
ती विश्वव्यापकसगुणमूर्ती कांहींआह्मायेथुनी ५७ मगधावूनश्रीकरधर
कडेकाढिलेब्रह्मपुत्र परीइंद्रहंसलातेणेंविप्र परमसंतापपावले ५८ तेथें
चआरंभिलेंतपतीव्र दुसराकरूंइच्छिलाप्रतिशक्र कंपायमानशचिवर शर

णगेलाकश्यपा ५९ मगकश्यपेंयेउन स्तविलेसर्वतेब्राह्मण ह्मणेमजवरीदृष्टी
देउन कोपसांडाआतांहा ६० तुह्मींनिर्मिलादुसराइंद्र तरितोआतांकराखगें
द्र धैर्यशौर्यबळसागर शक्राहोनविशेष ६१ द्वादशमित्रकरूनयेकत्र घडि-
लातोरापामित्र जोविष्णुभक्तांचापरममित्र ऐकाचरित्रतयाचें ६२ शक्रसामर्थ्य
करुनहीन त्याचाप्रतापवाढेलगहन मगविनतागर्भीदिव्यरत्न पक्षेश्वरजन्मला
६३ असोपक्षवातेंकरुन हडबडिलेंस्वर्गभुवन शक्रासह्मणेअंगिरानंदन
सावधानअमृतरक्षा ६४ गरुडदेखोनियांदृष्टी धांवतासुरवरांच्याथाटी कु-
रितेजाहालेशस्त्रवृष्टी परिनगणीसुपर्णतो ६५ आक्रांतभावेंनिर्जरदळीं
शस्त्रेंसकळांचींगिळियेलीं देवसेनाविदारिली दिक्पाळसकळपळविले ६६
लागतांनखांचामार शस्त्रेंचूर्णजालींसमग्र पाठीदेऊनसत्वर पळतीनिर्जरखरेंनें
६७ वाजझळकेअंतराळीं तेव्हांविहंगराजतळपेदळीं अमृतकुंडाजवळी
लक्षितआलानिजबळें ६८ तोंतेथेंज्यालापर्ण विझविलेंचंचुउदकेंकरुन वायूचें
करणारखंडन कर्तरियंत्रउपडिलें ६९ रजतकळसींसुधारस भरोनिचालिला
खगेश अद्भुतदेखोनिश्रीनिवास धांवोनिचक्रमोकलिलें ७० येतांदेखोनिसुदर्श-
न गरुडेंगिळिलेंनलगतांक्षण हृदयस्थजोभगवान त्याचेहातींदिधलें ७१ सु-
पर्णासह्मणेनारायण मागतुजमीजाहालोंप्रसन्न मगबोलेविनतानंदन तूंचिमा-
गकाहीं ७२ हरीबोलेसुहास्यवदन तूंहोईमाझेंवहन गरुडेंधांवोनिचरण श्री-
रंगाचेवंदिले ७३ असोतोसर्पारिजाण तेथूनजाहलाविष्णुवहन इंद्रहीस्नेहेंयेउन ३

सुपर्णासभेटला ७४ इंद्रह्मणेतूंकश्यपकुमर होसीमाझासहोदर अमृतपाजून-
निरवार अमरसहसाकरूंनको ७५ वैनतेयह्मणेकौतुकपाहीं सुधाघटनेतोल
बलाहीं अंतरेंठेवितांचतेसमईं घेऊनयेईंतुझातूं ७६ ऐसासंकेतसांगून स-
र्पसदनाआलासुपर्ण अमृतकुंभदाऊन ह्मणेस्नानेंकराआतां ७७ गंगाज-
ळपुण्यरूप तेथेंस्नानकरितीसर्प सुधाघटखगाधीप कुशमंडळींठेवित ७८
ह्मणेमाझीमातायेथुन मुक्तजालीदासीपणापासुन साक्षीधरणीसूर्यनारायण
बोलेगर्जोनिअंडजप्रभु ७९ तोंइंद्रअदृश्यरूपेंयेउन सुधाघटनेलाउचलोन
कृतांतनेतोजैसाप्राण कोणासहीनकळतां ८० स्नानसंध्याकरूनव्याळ धांवो
नआलेतेथेंसकळ शोधितीसकळकुशमंडळ नदिसेसुधाघटकोठेंही ८१
हाहःकारकरितांफणी घेतीकपाळेंबडउनी ह्मणतीठकविलेंआह्मालागुनी कु-
पटकेलेंसुपर्णें ८२ अमृतघटठेविलाजेथें चाटितीसर्पदर्भांतें तोंजिव्हाचिरल्या
समस्तांतें दुःखजाहलेंअपार ८३ हातींचागेलासुधारस वरिजिव्हाचिरल्या
विशेष सर्पद्विजिव्हनिःशेष अद्यापजनपाहती ८४ मगसत्तावीसव्याळकुळें
समूळग्रासिलींखगपाळें उरलेतेपळाले विवरद्वारेंपाताळीं ८५ स्कंधींघेउ-
नविनतेसी सर्पारिगेलानिजाश्रमासी विनताआणिकश्यपासी ऐक्यताकेली
सुपुत्रें ८६ हेंसुपर्णाख्यानजेपठती बहुतश्रोतयांऐकविती त्यांसपृथ्वीवा-
हानअंतीं गरुडनेईलवैकुंठा ८७ आणिसंसारींअसतांसदा कदांनहोयस-
र्पबाधा ऐशीव्यासवचनमर्यादा असत्यनव्हेकाळत्रईं ८८ असोशेषवासु-

कीसर्पसकळी तपकरितांहिमाचळीं विष्णुनामयेऊनतेकाळीं घुसताजाहला
तयांतें ८९ कींआरंभिलेंतपघोर शेषवासुकीबोलतीउत्तर चांडाळहेपरमवि
खार यांचासंगेंबुडालों ९० सुपर्णासीसदावैर पाळितीहेविखार आणिमातृ
शापअनिवार सर्पसत्रींभस्मव्हावें ९१ ह्मणोनितीव्रतपेंवैश्वानर त्यांतविजा
कुंआपुलेंशरीर मगबोलेचतुर्वक्त्र भयमानसींधरूंनको ९२ मांथाघेऊनकुं
भिनी अक्षयींराहापाताळभुवनी हरिस्मरणकराअनुदिनी शापतुह्माबाधेना
९३ मगसर्पप्रायधरणी शेषघेमाथाउचलुनीं खळकुटिळभावटाकुनी भ
गवद्भजनींराहिले ९४ सहस्रफणाचामध्यमणी त्यावरीपुष्पवतूधरिलीधर
णी परमभक्तह्मणउनी त्यावरीपहुडेनारायण ९५ मिळोनदुर्जनविखार ये
कांतींकरतीविचार ह्मणतीजन्मेजयाचेंसत्र नचालेऐसेंकरावें ९६ येकह्मणती
प्रधानमोहुन विवेकसांगूनमोडावायज्ञ येकह्मणतीरात्रींजाउन ऋत्विजगेणडं
कावे ९७ होमद्रव्यसमूळींहून नासावेंगरळघालून किंवाजन्मेजयासीमारून
टाकावेपरिक्षितीसारिखें ९८ येकह्मणतीविषधारेंअमोघ पाडावायज्ञावरीमे
घ येकह्मणतीसवेगें गजपूरचाबुडवावें ९९ वासुकीह्मणेतेक्षणीं दुष्टपडती
ळहुताशनीं सुष्टरक्षीलआस्तिकमुनीं भविष्यअसेपूर्वीचें १०० परमसुरसभा
रतकथा पावनहोयश्रोतावक्ता शौनकादिऋषिसमस्तां सूतसांगेआदरें १०१
जोपांडवकुळींकुळभूषण सर्वलक्षणीविराजितपूर्ण जोपरिक्षितीचानंदन जन्मेज
यराजेंद्र २ विद्याप्रवीणगुणसमुद्र भारतसमुद्रउल्हासचंद्र सुरभूसुरसत्यकर

नृपजाचेनिजग्रहीं ३ कळीमाजीराज्यकरून केलेंकलीसीनिग्रहण करीगोवि
प्रप्रतिपालन प्रजाजनसुखरूप ४ षोडशवर्षेविराजित सभेसबैसलेनृपनाथ
अमात्यहस्तजोडूनसमस्त उभेतिष्ठतनिजस्थानीं ५ सभाघनवटलीपूर्ण पुढेंग
र्जतीबंदीजन तोंमंत्रीयाकडेपाहून जन्मेजयबोलत ६ माझापिताअभिमन्युनं
दन अल्पायुष्येंकांत्यासमरण वर्तलेंतेंसर्वकारण श्रुतपूर्णमजकरावें ७ अमात्य
जाहलेसद्गदित नृपासआलेअश्रुपात सभाराहिलीनिचात प्रधानसांगेवर्तलेंतें
८ पांडवनिजधामागेलियावरी कळीसुटलाउर्वीवरी परिक्षितीनृपराज्यकरी
कुंजरपुरींतेधवां ९ तोकुरुकुळावतंसनृपती पवित्रराजापरिक्षिती राज्यामाजीबहू
तनीती धर्माऐसीचालवी ११० मृगयाव्याजेंकरूनी चतुरंगसेनादळघेउनी
हिंडतांघोरकाननीं सायकलाउनीशरातें ११ तोंदूरदेखिलाकुरंग सायकेंवधि
लासवेग घायाळपळेतोवेगेंमृग पाठीलागेनृपतीतो १२ अंगींभेदलाअसतांमार्ग
ण घोरकांतारलंघीहरिण राजापाठींधांवतांशीण बहुसाळपावला १३ राव
फारतृषाक्रांत तोंगोपाळदेखिलेबहुत नानाविनोदकरित जालेमत्तदुग्धपानें
१४ त्यांतेंनृपपुसेजीवन गोपह्मणतीकरींपयपान भरोनआणितीदुग्धद्रोण
परितोनेंघेसर्वथा १५ महापर्वताचेदरीमधुन मृगगेलाचुकाउन शोधतापाहेअभि
मन्युनंदन तोंऋषिआश्रमदेखिला १६ तंवतयाआश्रमांत शमीकऋषीबैसले
ध्यानस्थ तयासपरिक्षितीपुसत कुरंगगेलायामार्गें १७ तंवतोसमाधिसुखेंतल्लीं
न दारुप्रतिमाविरहितप्राण रायविशादपावोन ह्मणेगर्वेनबोले १८ विनाश

काळींबुद्धीविपरीत अविद्याआठवलीमनांत ईश्वरीमायाअद्भुत पूर्वकर्मगुंठे
ना १९ मृगउरगहोतापडला धनुष्यकोटीनेंउचलिला कंठींऋषीचेघातला छिन
बहुतांसांगेतो २० परमसज्ञानचतुरविवेकसमुद्रींपोहणार बहुतांसांगेनीतिशा
स्त्र कुबुद्धिकूपींबुडाला २१ परमपुण्यवंतपरिक्षिती पराक्रमींचीगहनगती
घोरानर्थकरूननृपती कुंजरपुराप्रतिगेला २२ तेंसर्पशरीरघाणत दुर्गंधीसुटला
अरण्यांत पिपीलिकाअंगासझोंबत सावचित्तशमीकनोहे २३ ऋषीजातीआश्र
मावरुन कंटाळतीउरगदेखोन त्याचापुत्रशृंगीतपोधन ब्रह्मदर्शनागेलाहोता
२४ मागेंरायेंयेउनवनी करूनगेलादुष्टकरणी तेंनेणूनसर्वब्राह्मणी कंटाळ
तीआश्रमातें २५ नित्यनेमसारोनआश्रमायेत तोंस्वाध्याईभेटलेबहुत ह्मण
तीपितातुझाध्यानस्थ मृतसर्पगळांत्याचे २६ तोवेगेंआश्रमाआला मृतसर्पग
ळांदेखिला परमक्षोभपावला जेवीकल्पांतींव्योमकेश २७ अनुचितकर्मकरु
नीनिश्चिती गेलानागपुरापरिक्षिती सर्वकळलेंतयाप्रती क्रोधचित्तींनसमावे
२८ हातींयेऊनसलिल शापशस्त्रसोडिलेंसबळ जेहरिहरदेवपाळ असत्य
करूंनशकती २९ आजपासूनसातवेदिनींपूर्ण तक्षकदंशेंपावेलमरण मग
मृतसर्पकाढून अंगप्रक्षालनकरीउदकें ३० बापनेणनकळेहोणार क्रोधेंशा
पिलानृपवर सावधजाहलेशमीकऋषीश्वर पुढेंपुत्रदेखिला ३१ नसांगतांक
ळलासमाचार शापिलाकुरुकुळदिवाकर क्षमाशीळतोयोगेश्वर शृंगीप्रतीबो
लतसे ३२ ह्मणेआहानिंद्यकर्मकेलें राजहिंसाजोडिलीबळें त्यारायाचेस्नेहमेकें

पावनासुखेंराहतां ३३ प्रजापाळकपवित्रभला पांडवकुळींतेंव्हढाचउरला अहा
अविवेकेंअनर्थकेला राजाशापिलापरिक्षिती ३४ भूसुरांपाळीनृपती तेणेंयज्ञादि
कर्मेंचालती मगसंतोषोनिसुरपती पर्जन्यपाउसमयोचितें ३५ तेणेंसर्वौषधी
पिकून सुखपावतीसकळजन गाईसहोयतृणजीवन असाधर्मरायाचा ३६
शमीकविचारीचित्तीं शापनटळेकल्पांतीं शृंगीह्मणेकर्मगती नटळेनिश्चितीतत्वतां
३७ मगगौरमुखनामाशिष्यतेवेळें शमिकेंत्यासआज्ञापिलें रायाससावधानक
रींवहिलें शापनटळेकल्पांतीं ३८ मगतोगौरमुखब्राह्मण परिक्षितीपासींयेऊन
कांहींनेदांचआशिर्वचन मौन्येंकरूनउगाचा ३९ नरेश्वरेंनमुन केलेंगौरमुखाचें
पूजन तोह्मणेरायाकर्मगहन वनींकरूनआलासी ४० शमीकऋषीपुण्यात्मा
जोकमळोद्भवाचीप्रतिमा तयेंबोळिलींवचनेंनृपसत्तमा तींचतुजलासमर्पितों ४१
मृगयानंदेंयेऊनवनां गेलासकंठींमृतसर्पघालुनी तेंममपुत्रेंदेखुनीं परमक्षोभपाव-
ला ४२ शापकुठारपरमतीक्ष्ण आयुष्यमेरूटाकिलाछेदुन जीऐकतांचवचनेंअ
कर्षण होयसर्वसुखाचें ४३ सप्तदिवसहोतांपूर्ण तक्षकदंशकरीलयेऊन तत्का
ळजासीभस्महोऊन मरीचिनंदनसदनाप्रती ४४ शक्रशिवकमळासन अन्य
थानकरीत्याचेंवचन सावधहोईयेथुन करींयत्नबहुसाल ४५ तक्षकविषहरणा
र्थ उपायकरीं अत्यद्भुत ऊठपळेंपळेंमृत्युसत्य जवळआलायेथुनीं ४६ गौर
मुखहेंसांगोन नियतांनृपेंधरिलेचरण ह्मणेसांगशमीकाजाऊन मीअन्याईसर्व
सें ४७ माझाअपराधप्रचंड याहूनकरावीशेषदंड दुष्कृतकर्मगहनप्रचंड नसु

टेभोगिल्यावीणपें ४८ शमीकचरणींमाझेंभाळ सांगटेविलेंमींसहस्त्रवेळ परत्रीं
तरीदोषमळ मजझगटूंनेदातूं ४९ असोबोळऊनगौरमुख पाचारीअमात्यप्रजास
कळिक जालेंकर्मनेंसर्पदेख श्रुतकेलेंसमस्तां ५० टाकावयाश्वासोश्वास यावरी
नाहींअवकाश कोणेंतीर्थींकरूंवास कोणसत्पुरुषभेटेल ५१ कोठेंदेवहोईलप्र
गट नाशीलहेंरवदेंअरिष्ट करीलस्वरूपसाक्षात्कारस्पष्ट ऐसाश्रेष्ठगुरूको
ठें ५२ तक्षकविषउतरी ऐसाकोठेंधन्वंतरी त्यानेंअज्ञानजायदुरी ऐसें
तीर्थकोठेंअसें ५३ वारीमृत्युभयनेटं ऐसासोयराआहेकोठें हेंराज्यविलास
मोटें मजकासयासांगणें ५४ हडबडूनरावउठला ह्मणेतक्षकआलारेआला
मजसंतचरणींघाला तोंतेथेंप्रगटलेनारद ५५ नृपेंनारदाचेचरणधरिले ह्मणे
गुरुवर्याआयुष्यसरलें सातांदिवसांमरणआलें सार्थककेलेंजायकैसें ५६ व्यास
वाल्मिकमहापुरुष ध्रुवप्रल्हादजाचेशिष्य तोनारदबोलिलासारांश गोष्टीएेक
नृपश्रेष्ठा ५७ व्यासपुत्रशुकजाण जोयोगियांमाजीचूडारत्न त्याचामुखेंकरून
श्रीभागवतश्रवणकरीं ५८ ऐकनृपतेसावधान पूर्वीराजाखट्वांगजाण तेणेंतीन
मुहूर्तींसार्थककरून हरिपदपूर्णपावला ५९ सातदिवसपर्यंत तुजअवकाश
आहेनिश्चित उपायहाचियथार्थ भागवतपरिसेंकां ६० नारदगेलासांगोन
रायेंकेलेंशुकाचेंस्मरण तत्काळउभाठाकलायेउन देदिप्यमानदयाळू ६१ षोड
शवर्षविराजित तेजाशींउणाजाचाआदित्य जाचेस्वरूपावरूनमन्मथ वोंवाळू
नटाकावा ६२ सुधापानकरितांनिर्जर त्याह्मनशुकाचेंशरीरसुंदर विराजेगौर

वर्णशरीर जटाभारमस्तकीं ६३ विभूतिचर्चूनिसुंदर विराजेगौरवर्णशरीर
दृढकौपीनपंचशर जेणेंतोडरींघातला ६४ मोहभ्रमक्रोधकाम जेणेंजाळोनके
लेंभस्म रंभेनेंछळिलेंहोउनीसकाम नचळेनेमतत्वता ६५ तोप्रगटलामहारा
जशुक कक्षेसभागवतपुस्तक देखोनपरिक्षितीनृपनायक भाळठेवीशुकचरणीं
६६ स्वामीशुकाव्यासनंदना तोडींवेगेंसंसारबंधना पुढतीमिठीघालोनचरणा प्रे
मभरेंस्फुंदत ६७ मगबोलेव्याससुत सर्पभयेंतूंअतिव्याप्त क्षणक्षणादचकसी
यथार्थ सर्पसर्पह्मणउनी ६८ तुझेंमननाहींस्थीर कैसाश्रवणीहोसीसादर मग
परिक्षितीराजेंद्र स्थळपाहेश्रवणातें ६९ गगनचुंबितळोहस्तंभ त्यावरीदृढगृ
हनिर्मिलेंस्वयंभ त्यांतबैसविलारावशुभ जेवींमित्रउदयाचळीं ७० त्हृदयींरक्षि
जेजैसाप्राण कृपणजतनकरीजैसेंधन तैसेंरक्षिलेंमन हरिचरणींआवडी ७१
स्तंभाभोंवत्यानिर्धारी बैसल्याऋषेश्वरांचाहारी जैसेमानससरोवरीं राजहंसविरा
जती ७२ नानायंत्रमंत्रमणी स्तंभींबांधितीआणुनीं सुपर्णसूक्तेंकरुनीं द्विजज
पकरिताती ७३ नानाअनुष्ठानेंपुरश्चरण महामंत्रजपतीब्राह्मण सेनासन्निध
करून प्रधानरक्षितीभोंवतें ७४ त्यागृहामाजीशुकपरिक्षिती बैसलेजैसेवाच
स्पती शुकह्मणेधरणीपती नकरींखंताभवभयाची ७५ अठरासहस्त्रदिव्यग्रं
थ विष्णुलीलाश्रीभागवत शुकमुखेंश्रवणकरित नृपनाथपरिक्षिती ७६
राजेंद्रबैसतांश्रवणीं प्रधानासींबोलाउनी ह्मणेधन्वंतरीशोधुनी अवनीवरीका
ढावा ७७ वाराणशीविश्वनाथनगरी तेथेंअसेमहाधन्वंतरी द्रव्यमागेलतेंत्या

चेयरीं देउनीयेथेंआणावा ७८ पाचारीद्वादशस्कंदभागवत सत्यवतीसुतसांगत
सप्रेमेंराजाऐकत भवभयसमस्तविसरला ७९ तक्षकभयेंअत्यंत गोष्टप्रगट-
लीदेशांत सकळराजेसुहृदआप्त येतेजाहलेपाहावया ८० परस्परेंऐकतांसमाचा
र धन्वंतरीकश्यपनामाविप्र तोगजपुरासयेतांसत्वर तक्षकमार्गीभेटला ८१ विप्र
रूपधरुनी तक्षकपुसेत्याळागुनीं बहुतत्वरेंधांवसीवनीं कोठेंजातोससांगपां ८२
तोह्मणेपरिक्षितीमहाराज पांडवकुळींविजयध्वज त्यासतक्षकदंशकरितांसहज मीं
उतरीनक्षणार्धें ८३ तक्षकह्मणेकश्यपासी मींग्रासूंजातोंनृपासी तुझीमंत्रविद्या
कैसी दाखवीं आतांसत्वर ८४ तेथेंएकसरोवरभरला तिरींन्यग्रोधवृक्षवाढला
वरीएकद्विजचढला पत्रेंतोडीवृक्षाचीं ८५ तक्षकधांवेक्रोधेंकरुनीं वृक्षदंशि
लानिजदशनीं तत्काळकोळसेहोउनी विप्रसहितदग्धजाहला ८६ कश्यपेंते-
सेंचतेक्षणीं सरोवरींचेंउदकमंत्रुनीं शिंपितांचिटपटवोनी वटमागुतीविस्तर-
ला ८७ विप्रतेसाचपत्रेंतोडित मगत्यासतक्षकह्मणत धन्यतुझासद्गुरुसमर्थ
ऐसामंत्रदिधला ८८ तूंजातोसउतरावयाशी शृंगीचेंवचनअसत्यकरिशी
माझ्याप्रतापाउणेंआणिशी जायवेगेंशीमाघारा ८९ तोह्मणेनृपदेईलधन
मींपीडलोंदरिद्रेंकरुन तक्षकह्मणेत्याचेंशतगुण द्रव्यदेईनतुजलागीं ९०
भूमींतीलविवरउघडिलें तक्षकें अपारद्रव्यकाढिलें सेवकाचेमस्तकींदिधलें
पाठविलेंगृहात्याचा ९१ असोकश्यपपरतविला लांचदेउननयेसाकेला त
क्षकतेथूननिघाला गुप्तआलागजपुरासी ९२ तोंसप्तमदिवसाचेअंत संप

नआलेंश्रीभागवत सप्रेमेंपरिक्षितीऐकत क्षाळणहोतमहत्पापा ९३ जपतप-
विप्रकरित देखोनियांतक्षकह्मणत ऋषिवचनअसत्य याचेंनिकेंवीहोयपां ९४
तक्षकेंपाठविलेब्राह्मण कापट्यवेशीविखारपूर्ण अस्ताजातांसूर्यनारायण वे
ळसाधूनचालिले ९५ पुष्पेंफळेंघेउन चालिलेराजदर्शनाब्राह्मण विशाळरूप-
आच्छादुन तक्षकसूक्ष्मजाहला ९६ लहानकीटकहोउन फळगर्भीनिघे
दुर्जन घ्यावयानृपाचाप्राण जातळपोनदुरात्मा ९७ कक्षेसघेऊनपाश मेद-
जेसेआलेयात्रेस तैसेविप्रवेषेंवेदघोष करितसर्पचालिले ९८ नृपासजाणवि
तीप्रधान तपोवनींहूनआलेब्राह्मण येउंघाह्मणेउत्तरानंदन द्विजजीवनआमु
चें ९९ रायेंब्राह्मणनमस्कारिले इतुक्यांतभागवतसंपलें नृपेंशुकासपूजिलें
अंतरधानपावलो २०० सुवासिकपक्कफळेंविविध विप्ररायासदेतीप्रसाद नृप
सकळांसदेऊनशुध आपुलाभागघेतला १ पूर्वपुण्यगहनबळ जामार्जाहो
तातक्षकरवळ तेंराजविभागाआलेंफळ अंतकाळसमयाशी २ सकळवि
प्रपूजिलेतयेक्षणीं द्विजप्रार्थितीप्रीतीकरुनी रायाहेंफळघेउनी मुखामा
जीघालींकां ३ रायेंफळउकलिलेंतेवेळीं तोंआंतूननिघालीआरक्तअळी
परिक्षितीनेंसकळांदाविली ह्मणेवेळटळलीमरणाची ४ अळीनिघालीयेवेळ
इतुकेनआमुचेंसर्वमरणटळलें अळीससहजग्रीवेचरीठेविलें तोंतक्षकेंध
रिलेंविशाळरूप ५ आरक्तवर्णफणिमंडळ धुधु:कारासरिसेभडकलेजाळ
भयानकरसनाविशाळ कडकडूनदंशकेला ६ मुखांचाज्वाळागगनीजाती

घ्रीवास्थळींवेष्टिलानृपती सेवकआणिद्विजपळती उडयाटाकुनीचहूंकडे
७ त्याळोहगृहासमवेत राजाभस्मजालातेथें गजपुरींयेकचीआकांत मोळ
खतीकोणाकोणीं ८ लोकपळतीग्रामसोडुन प्रळयवर्तलादारुण गुणियां
लांचदेउन परतविलाचांडाळें ९ वटवृक्षींहोताजोब्राह्मण तेणेंहेंसांगीतलेंव
र्तमान ब्रह्मशापपरमदारुण घेतलाप्राणपरिक्षितीचा १० योग्यायोग्यअसो
ब्राह्मण परिसहसानकरावेंछळण घडेतरींपुजावाप्रीतीकरुन नघडेतरीं
ननिंदिजे ११ ब्रह्मशापदुर्धरदेख परिक्षितीपावलाविष्णुलोक मगऋषिअ
मात्यप्रजासकळिक जन्मेजयास्थापितीनृतें १२ ऐसेंहेंपूर्वकथन प्रधानानीं
सांगीतलेंसंपूर्ण राजानेत्रासिंवस्त्रलाउन करीरुदनेपितयासाठीं १३ सभाजाली-
सद्गदित प्रजेसगद्गिवरनधरवत नेत्रींअश्रुधारास्फुंदत कायबोलततेवेळां
१४ व्यर्थगेलापुत्रधर्ममाझा आहापरिक्षितीकुरुकुळध्वजा चांडाळेंतक्षकेंप्राण
तुझा एकाएकींघेतला १५ सातदिवसउपोषण करूनदिल्हेंउदकपान अव-
चितांघेतलाप्राण महादुर्जनेंतक्षकें १६ हृदयहस्तेंपिटून ह्मणेदेहत्यागकरीन
निर्वंशकिंवातक्षकाचाप्राण घेईनआतांनिर्धारें १७ सूडघेईनपितयाचा
निर्वंशकरीनतक्षकाचा समुदायमेळविलाऋषींचा सर्पसत्रआरंभिलें १८
सर्पसंहारावेसमस्त उत्तंकऋषीचेंमनोगत तेगोष्टीससाह्यत्वरित रुरूनामा
ऋषिजाला १९ रावश्वासोश्वासटाकित दशनबिंबाधरींरोवित क्रोधनाटोपेह
स्तचुरित नयनआरक्तजाहले २० कुशळजाणतेमंत्रतीक्ष्ण तेअविलंबेंआ-

णिलेब्राह्मण जेमंत्रोच्चारकरितांपूर्ण सर्पांचाकोटीभस्महोती॰ २१ गरुडास्त्रमंत्र
उपासक तीचगारुडीविद्यासम्यक कोटीचाकोटीअहीसकळीक भस्मकर्त्तेक्ष
णार्धें २२ विप्रह्मणतीभूभुजजनका पितृभक्तहोशीनिका सर्पभस्मकरितांदे
खा त्रिभुवनींकीर्त्तिगाजेल २३ रावलागेविप्रचरणीं आतांकरूनदाखवाक
रणीं तक्षकआठवतांमाझेमनीं प्राणव्याकुळहोताती २४ अवश्यह्मणूनि
यांभूसुर सामग्रीसिध्दकेलीसमग्र गोडमल्याळदेशअंध्र तेथिंचेविप्रपातले
२५ जांचींसमर्थसामर्थ्यें आवाहनितांमंत्रदेवतें उभींठाकतीयेऊनतेथें यज्ञ
कुंडाजवळपें २६ सकळतीर्थीराहणारद्विज सप्तपुरामाजीलसतेज सर्पस-
त्रींमहाराज नृपेंआदरेंआणिले २७ अथर्वणवेदिचेब्राह्मण कृष्णावस्त्रेंप
रिधान कृष्णांबरेंचप्रावर्ण आरक्तनयनहोमधुम्रें २८ जाचापेटल्याक्रोधाग्न
ब्रह्मांडजाळीलनलगतांक्षण इंद्राचेंपदहिरोन रंकासपददेतील २९ कुंडवे
दिकामंडपसत्वर करितीचतुरसूत्राधार हवनसामग्रीसमग्र सिध्दकरूनठे
विली ३० अतींद्रियदृष्टब्राह्मण जांसभूतभविष्यज्ञान ह्मणतीसिध्दीनपा
वेयज्ञ होईलखंडणशेवटीं ३१ आग्रहकेरीलएकब्राह्मण पूर्णाहुतीहो
ऊंनेदीपूर्ण जन्मेजयक्रोधायमान भरीभरलानाटोपे ३२ शौनकादिकश्रोतेज
न सुतासप्रतीकरितीप्रश्न मखखंडीलजोब्राह्मण त्याचेंकथनसांगेपां ३३
सूतह्मणेतोआस्तीक परमतपस्वीदुसराअर्क सर्पकुळाचारक्षक कथानकऐ
कात्याचें ३४ परमतपस्वीजरत्कार हिंडतअसतांवनांतर कूपगर्तेतआप-

लेपितर अधोवदनदेखत ३५ त्यासपुसेतुह्मींकोण तंवतेकरितेजालेरुदन
आह्मांतुझेपितृगण वंशखंडनकेलेंतुवां ३६ तूंस्त्रीकरूनआधीं करीवंशा
वल्लीचीवृद्धी तेणेंआह्मांब्रह्मपदीं ठावदेईलअब्जज ३७ जरत्कारूह्मणेते-
क्षणीं माझियानामाचीमिळेलतरुणी तरिचगृहस्थाश्रमींवर्तुनी वंशवृद्धीक
रीन ३८ करीतपृथ्वीपर्यटण ठांईठांईबोलेगर्जुन माझ्यानामाचीस्त्रीआणु
न भिक्षेलागींद्याकोणी ३९ मीवृद्धमाझीशक्तीक्षीण माझ्यानेंनदेववेअश
नवसन आज्ञाभंगितांटाकुन जाईनतिलाक्षणार्धे ४० ऐसेंऐकतांवचन
हांसतीदेशोदेशींचेजन कोणीनदेतप्रतिवचन तामसीब्राह्मणदेखुनियां
४१ स्वर्गमृत्युअष्टलोकपाळ जरत्कारेंशोधिलेंसकळ मगगेलेपासींयेऊन
तत्काळ गर्जोनसांगेपितरातें ४२तुमचेगांठींपुण्यअसेल तरीसंकल्पहाहोईल
सफळ कन्यादानकोणीकरील ममनाम्नीवधूसी ४३ पाताळासगेलाब्राह्म
ण हांकफोडीआक्रोशेंकरुन तेनयनद्वारेंकरितीश्रवण चक्षुश्रवेसर्वही ४४
ब्राह्मणाचेंवृत्तसकळिक वासुकीससांगतीहंद्दशुक भविष्यजाणोनिअहिना
यक अनुजाआपलीजरत्कारी ४५ तेथेंआणिलीशृंगारुनी ह्मणेहेमाझीकनि
ष्ठभगिनी दुसरीइंदिरालावण्यखाणी धर्मपत्नीकराहो ४६ जरत्कारूह्म
णेतत्वता तुह्मांसमर्थांचीहेदुहिता स्वरूपशृंगारपाहतां उर्वशीरंभादासीपें
४७ नम्रअसावेंमृदुवचन बोलोनहरावेंमाझेंमन आज्ञाभंगितांजाईनटाकु-
न अनुमानकाहींनकरितां ४८ हेजातिचीपद्मिणशुल्य सुवासेंवेधिलेमिलिंद ९

इचेंपाहतांवदनारविंद मीनकेतनभुलेपें ४९ माहेरिचेंबळदाउन भ्रतारासमा-
नितीजैसेंतृण कींवनीचेंमर्कटजाण धरूनआणूननाचविती ५० वासुकीह्म
णेऋषिलागुनी तैसीनव्हेमाझीभगिनी रूपवतीचातुर्यखाणी पतिभजनीसा
दर ५१ चीरभूषणेंसर्वसंपदा तीसमीपुरवीनसर्वदा होऊंनेदींकाहींआपदा
अंगिकारास्वामीही ५२ मगयथासांगलाविलेंलग्न चारीदिवससंपादुन स-
कळसंपत्तीआणुन राजभोगसमर्पिती ५३ नित्यनैमित्तिककर्मेंसमस्त अन्न
सत्रचालेंनित्य अतिथीपूजनेंदानदेत पतिचेंअनुमतजाणुनी ५४ ऐसाकाळ
क्रमितांवहुत जरत्कारीसगर्भराहत जैसासूर्यदीप्तिवंत तैसाउदरांतपुत्रवसे ५५
गर्भराहिलाउदरीं हेंनेणेचिजरत्कारी तेणेंएकाअवसरी नित्यकर्मसारूनियां ५६
निद्रेनेंव्यापिलाजरत्कार तिचेमांडीवरीठेवीशिर निद्रिस्थजालेऋषेश्वर तोंदिन
करमावळला ५७ मनीविचारीकपिलना आदित्यजातोअस्तमाना संध्या-
होमकाळजाणा टळतांऋषिकोपेल ५८ जागेकरितांकोपततूक्षणीं नकरितां
सत्कर्महानी मनीविचारीनागभगिनी दोषसामान्यथोरकोण५९ निद्राघेइजेल
रजनीत परीसत्कर्मभंगेप्रायश्चित्त मगचरणचुरोनबोलत गेलाआदित्यअस्त-
माना ६० होमदेऊनयाक्षणी सुखेंपहुडावेंसुखशयनीं ऐसेंऐकतांक्रोधेंकरु
नी जरत्कारउठिला ६१ तुझेअंकीपडतांभार कष्टीजालीसतूंसकुमार वृथ
देखोनभ्रतार हेळणागर्वेंकरित्येस ६२ माझीआज्ञानहोतांपूर्ण सूर्यकेवीपा
वेअस्तमान मीनदेतांअर्घ्यदान अग्निसेवीनयथाविधी ६३ क्षणएकधरू

नथीर पहावाहोताचमत्कार केसामावळतोदिनकर जरत्कारनऊठतां ६४ मीं
वृध्दवेखतांनयनी हेळणाकरिसीसर्पिणी आतांनादेंबंधुसदनी नष्टकर्मेयथार्थ
६५ जरत्कारचालिलाउठोनी पाठीधांवेनागभगिनी दृढधरिलेपायदोनी अ
श्रुनयनींवाहती ६६ ह्मणेआग्रहकरिसीपापिणी तरीभस्मकरीनशापुनी
थरथरांकांपेकामिनी भयेंकरुनीनबोले ६७ सर्पठाईंठाईंदडती समोरकोणी
नयेती भगिनीचेचरणधरिती शांतवींपतिआपुला ६८ त्वरेंजातजरत्कार
पाठीधांवेसकुमार महाराजतुह्मींसत्वसमुद्र माझात्यागनकरावा ६९ सकुमारते
कामिनी अडखळोनपडेधरणी पक्षिणतेपद्मलोचनी बाहीउभारोनहाकदे
त ७० सांडूनियांललना नजावेंहोतपोधना मजवधूनयाचक्षणा ऋषिवर्या
जाईजे ७१ तुमचेसकुमारचरण मींआपुलेकेशींझाडीन एवढाअन्याय
क्षमाकरून पोटींघालींऋषिवर्या ७२ काहींमींकापट्यनेणें बोलिलेंआजाणो
तेपणें सर्वज्ञेंविचारूनपाहणें क्षमाकरणेंअन्यायहा ७३ मागेंपाहेजरत्कार
तोंपाठिसींधांवेसकुमार हृदईंदाटलागहिंवर सजळनेत्रजाहले ७४ जव
ळयेतांजरत्कारी ह्मणेतूंजाईमाघारी येरीह्मणेतेअवसरीं वचनऐकामहारा
जा ७५ पुत्रफळनाहींपूर्ण केसेउध्दरतीपितृगण माझेबंधूसर्पजाण निरा
शात्यांचीजाहली ७६ आज्ञाभंगिलीह्मणून कद्रूनेंशापिलेंसंपूर्ण ह्मणेसहू
कुळभस्महोउन जारेतुह्मींदुर्जनहो ७७ जन्मेजयाचेसत्रींपरम अवघेउरग
होतीलभस्म त्यांतकिंचित्स्वस्तिक्षेम रहावेंनेमएकअसे ७८ माझेंजठरस- १०

सात्रींजाण स्वामीतूंकरिसीलवीर्यदान तोपुत्रहोतांनिर्माण सर्पकुळेंरक्षील ७९
ऐसेंबोलतांजरत्कारी ऋषिह्मणेतूंअवधारी तुझेगर्भशुक्तिकेमाझारी मुक्ताफळ
पुत्रआहे ८० नास्तीकनाहींआस्तीक पुत्रजैसाहोईलअर्क जेविंवसिष्ठवाम
देवशुक चौथादेखनेसाहा ८१ ऐसेंजरत्कारूबोलिला तत्काळतेथेंगुप्तजाला
विकळपडलीनागबाळा पतिवियोगेंकरूनियां ८२ सावधकरुनीविखारीं घरा
नेलीजरत्कारी वासुकीह्मणेसुंदरी आह्मांसअभयदेईंकां ८३ येरीह्मणेतुमचा
रक्षक गर्भांतआहेसत्यआस्तीक आनंदलेसर्पसकळिक गुढियातोरणेंउभा
रिली ८४ अभ्रेंआच्छादिलेंअर्कस्वरूप कींकाश्मीरसदनींचाजैसादीप नवमा
समरतांपुण्यरूप आस्तीकजन्मपावला ८५ जैसाविधूमपावक तैसाजन्मलामु
निआस्तीक आनंदलेसर्पसकळिक गगनींहर्षनमावे ८६ नागिणीनागसकळिक
ग्राणाऐसेंरक्षितीबाळक कृत्तिकाप्रथमचरणींदेख मुनिआस्तीकजन्मला ८७
जातकर्मादिउपनयन वासुकीकरीस्वयेंआपण च्यवनभार्गवापासुन विद्याप्रा
प्तयासी ८८ संहिताअरणब्राह्मण छंदनिघंटशिक्षाजाण ज्योतिषसूत्र
व्याकर्ण निरुक्तदशग्रंथपढियेला ८९ बोलकाजैसाअंगिरासुत तेजस्वीजै
साआदित्य तपस्वीजैसाभासत व्योमकेशदुसराजो ९० शांतऊजैसासीतकर
मेघाहोनअतिउदार ब्रह्मांडमोडुनरचणार दुसरेंपुढतींसामर्थ्यें ९१ पुढेंअनु
संधानपाहीं हस्तनापुरींऋषिसर्वही मिळालेजन्मेजयाचेगृहीं सर्पसत्रआरं
भिलें ९२ सिंहावलोकनेंकरून पहामागीलअनुसंधान जेपंडितभक्तविच

क्षण निर्मत्सरमनजांचें ९३ आदिपर्वसुधारस सज्जनश्रोतेहेत्रिदश पानकरो-
तअतिसुरस ब्रह्मानंदेंकरोनियां ९४ ब्रह्मानंदमहाराजपिता सावित्रीनामेंमा
झीमाता वंदुनीतेउभयता परमअल्हादपावलों ९५ याउभयतांचेंनामसार
श्रीधरजपेहामंत्र श्रीपांडुरंगरुक्मिणीवर तेणेंकरूनतोषला ९६ श्रीधर
नामआपुलें अभंगींतेणेंघातलें त्याचेंचरित्रवहिलें तेणेंनिकथिलेंऐकातें
९७ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ
द्वितीयोध्यायींकथियेला ९८ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीध
रकृत परिक्षितीनिधनसत्रारंभाद्भुत आस्तीकजन्मकथनकेलें २९९ इतिश्रीम
हाभारतटीकापांडवप्रतापादिपर्वेद्वितीयोध्यायः २ संपूर्णमस्तु श्रीजगदीश्वरा
र्पणमस्तु ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

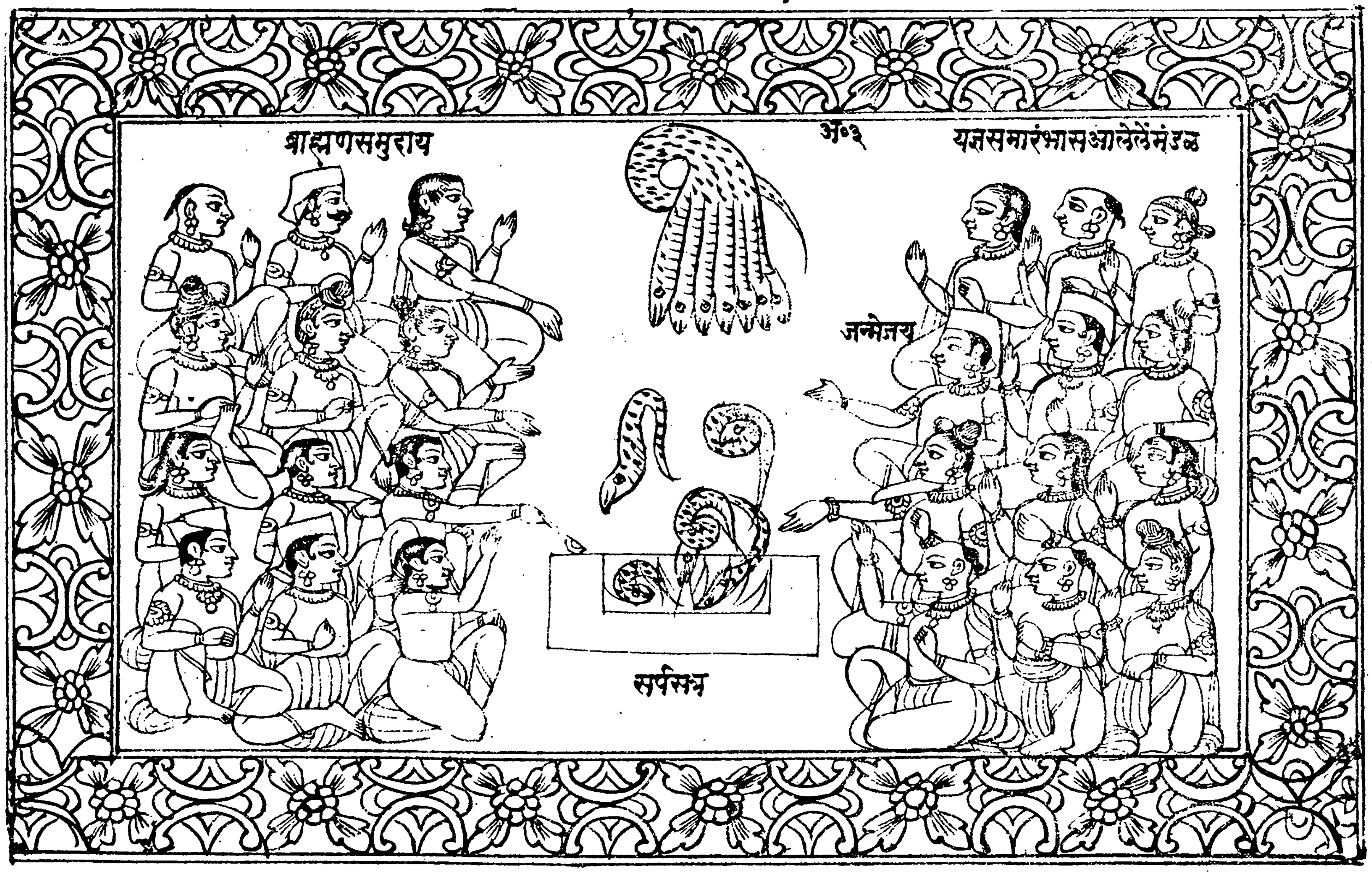

श्रीगणेशायनमः आस्तिकाचेंजन्मकथन द्वितीयोध्यायींकथिलेंपूर्ण जन्मेजयेंऋषि
मेळउन सर्पसत्रआरंभिलें १ सुवर्णवर्णनृपतीनामा त्याचीकन्यावपुष्टमा तेजन्मे
जयाचीरामा पतिव्रतापरमते २ भार्येसहितदीक्षाग्रहण जन्मेजयव्रतस्थपूर्ण
कुंडींप्रतिष्ठिलाकृशान मूर्तिमंतप्रकाशला ३ चत्वारिशृंगांत्रिचरण समहस्त
द्विमूर्धान हस्तीशुंडेसमाने वसुधारायासित ४ विशाळकुंडभयंकरगहन जै
सेंकाळेंपसरिलेंवदन ऋषिसमिधामंत्रुन कुंडामाजीवोपिती ५ नागलोकींहल
काल्लोळ सर्पकांपतीसकळ भ्रमितहोऊनतत्काळ आकाशमार्गेउसळती ६
सर्पजुंबाडेंअसंख्यात कुंडींयेऊनरिचवत एकवृक्षातेंवेढेघालित तरूउसळत
आकाशीं ७ फणाएकमेकाबाहती एकाचागळांएकपडती शतांचींशतेंवेटा
ळती मरूनपडतीकुंडांत ८ नानासर्पांचामुखध्वनी नादउमटतीगगनीं एक
एकमुखेंपसरुनी भयाभीतपडताती ९ एकेंशिळेसघातलेवेढे तीशिळा
येऊनकुंडींपडे असंख्यपडतीजुंबाडे लेखानकरवेकोणासी १० एकए
केंकाजळवर्ण खदिरांगारतैसेनयन एकपीतएकनीळवर्ण दूर्वारंगएकपें ११
नतळोहागळाऐसेसबळ उंबायमानस्थूळविशाळ मुखींनिघतीमहाज्वाळ
कंकणाकारएकपडती १२ भृंखकाकारशंखवर्ण चित्रविचित्रविक्राळवद
न आरक्तमाणिकासारिखेपूर्ण केशाळआस्वलासारिखे १३ अत्यंतजुना
टसुवासी मणींझळकतीकोणाचेशीर्षी ब्राह्मणआपलेमंत्रापासीं बांधोनि
आणितीबळेंची १४ अरेंदुतोंडेअजगर महाडुळफोडसेंकवडेथोर डोंब

धामिणीएरंडाकार शंखपाळकिरडूपैं १५ पंचमुखीदशमुखी शतमुखीसह
स्रमुखी एकेकाचेमुगुटमस्तकीं पडतीजळतीतडतडां १६ पर्वताकारविशा
ळ लांबजैसेमंदराचळ जाचेदर्शनेंतत्काळ मृत्यूहोयप्राणियां १७ व्याघ्रवदनज
बुकानन वृकमुखगजवदन मातृशापेंकरून कुंडाग्नींतरिचवती १८ धड
धडांजळतीविखार दुर्गंधीनेंभरलेंअंबर धन्यजन्मेजयराजेंद्र प्रतापनमावेत्रि
भुवनीं १९ सहस्रवदनानोहेलेखा ऐसेसर्पजाळिलेदेखा राजाह्मणेआणात
क्षका माझ्याजनकापासिलेंतो २० ऐसेंऐकतांद्विजगण तक्षकनागरूपस्म
रून आकर्षिलामंत्रेंकरून घेतअवदानटाकावया २१ तोमरणकाळअव
चिन्ह तक्षकेंतेव्हांजाणून धनुष्यापासूनसुटेबाण तैसागेलाशक्रपदा २२
तक्षकरडेतेकाळीं ह्मणेदेवेंद्रापाठिसींघालीं शरणागतरक्षींयेवेळीं वद्धांजुळी
विनवितसे २३ ऋषिअवदानेंटाकिती त्यासरसेसर्पपडती निर्वंशकेलेनिश्चि
ती उरलेक्षितीकिंचित २४ इंद्रह्मणेरेदुर्जना परमचांडाळाखळामळिना
अन्यायकरितांकरुणा किमपीनाहींकांआली २५ तक्षकह्मणेदेवपाळा
मीउत्तरीहोईनतुझ्यागळां तेव्हांशक्रेंपाठिशींघातला कश्यपसुतह्मणोनीं
२६ पाताळींवासुकीशेषभुवनीं आक्रांतहोतसेसर्पांलागुनी एकदुष्टां
नेंकेलीकरणी निर्वंशजालासर्वांचा २७ कद्रूमातेचामहाशाप उत्तंकऋषि
चाविशेषकोप रुरूचीभार्यासुस्वरूप उंकूनपूर्वीमारिली २८ देवदूतांबळें
करुनी उठविलीमागुतीत्याणीं मगलोहार्गळाहातींघेउनी सर्पमारीतवनीं

हिंडे २९ कोटिचाकोटी मारीधिरवार तरीनसरतीदुराचार मगजन्मेजयाचें सर्प
सत्र तेथेंतोसाध्यजाहला ३० असोवासुकीह्मणेजरत्कारी कंपसुटलाआमचा-
शरीरीं कलेवरेंजळतीसाचरी ज्वाळादृष्टीदिसताती ३१ अनुष्ठानीबैसला-
आस्तिकमुनी माताबोलेसद्गदहोउनी ह्मणेबंधूवांचवींयेक्षणीं मातुळतुझे-
सुपुत्रा ३२ आतांसर्पअवघेमिळोन आस्तिकासीआलेशरण भक्तीसींधां
वेरमारमण तैसाधांवेंयेकाळीं ३३ मगआस्तिकऋषिराणा धांवतवेगेंसर्पर-
क्षणा मनोवेगेंसत्वरजाणा सर्पसत्रींपावला ३४ तपोतेजअंगींप्रचंड जैसा
उदेलाप्रळयमार्तंड द्वारपाळआडदंड घालूनशकतीमहाभयें ३५ आंतये
तांआस्तीकमुनी तोंदेखिलींऋषिचींआस्थानी जैसेउगवलेवासरमणी तपो
धनतेजस्वी ३६ बळीचेद्वारींयेऊन उभाठाकलाजैसावामन तैसाआस्तीक
दिव्यवामन तेजनमायेमंडपीं ३७ बोलकाजैसाअंगिरासुत उचलोनियांवरदह-
स्त स्तुतीआशिर्वादवदत ऋषीतटस्थपाहती ३८ यज्ञनारायणातुजनमन
सकळब्रह्मवृंदमाझेंदेवतार्चन तुमचेंमंत्रसामर्थ्यदारुण ब्रह्मांडनूतनकराल
३९ कुरुपांडवकुळवर्या आशिर्वादतुजजन्मेजया धन्यसामर्थ्यप्रतापसू-
र्या शत्रुनक्षत्रेंविध्वंसिलीं ४० तुष्टीपुष्टीऐश्वर्यपूर्ण आयुष्यवृद्धीधर्माच
रण शांतिक्षमाविष्णुपूजन वर्धमानहोकांसदां ४१ यशकीर्तिऔदार्यभ-
जन आनंदसद्विवेकसमाधान क्षेत्रदयाउपरतिस्थान वर्धमानहोकांसदां
४२ निर्दोषाचेकोश भरोअक्षयीकीर्तिविशेष माझेवांछितनिःशेष होऊं- २

संपूर्णतुझियेनी ४३ तथास्तुऐसेंत्रिवार बोलतीऐसेंऋषेश्वर आस्तीकह्मणेध
न्यराजेंद्र सार्थककेलेंजन्माचें ४४ पूर्वीजाहलेबहुतयाग परितृप्तयेथेंचलारिश्टं-
ग पडिलेंनाहींकाहींव्यंग आश्चर्यमोटेंजाहलें ४५ बुधासउपजेबृहस्पती
वैखरीसवसेसरस्वती तेजस्वीपणेंगभस्ती पवित्रपणेंवैश्वानर ४६ दंडाविशीं
तमारीसुत लोकरक्षणींइंदिराकांत राजरचनाधनबहुत यक्षपतीदुसरा ४७
ऋषीजैसाव्योमकेश लोकस्वनेंतसत्यलोकेश सभेबैसतांअमरेश जन्मेजयादि-
सती ४८ भार्गवदाशरथीभीष्मद्रोण धनुर्धरकीरटीअभिमन्य तैसाधनु-
र्विद्याप्रवीण जन्मेजयातूंयेक ४९ वाल्मिकविश्वामित्रवसिष्ठ दधिचिअगस्ती
अत्रिवरिष्ट त्यातुल्ययथेष्ट धैर्यतपतुझेंअसे ५० उपमन्यभगीरथभरथ प्र-
यत्नाविशीं तैसातूंसत्य देवकीरमणभीमहनुमंत तूंयेकबळेंतैसा ५१ वयेंदिस
सीबाळक परीप्रतापेंभरलासर्वलोक धाकटेदिसतीचंद्रार्क परीप्रतापअद्भुतपैं
५२ जन्मेजयह्मणेभाग्यअद्भुत ऐसामहाराजआलामंडपांत परीतक्षकंजाळू
नियांवांछित पूर्णकरीनशेवटीं ५३ ह्मणोनघातलेंकनकासन ह्मणेबैसेंयेकक्ष
ण आस्तीकह्मणेमनींकारण धरुनीयेकआलोंआहें ५४ तेंपूर्णकरीनवचन
बोलमगबैसोन तोंबोलतासदयब्राह्मण रायाबैसवींऋषीतें ५५ रावह्मणेमम-
जनकभक्षक आधींभस्मकरीनतक्षक कींकोणीजालात्यासीरक्षक त्यासहितर
क्षाकरा ५६ मगमीरत्नराशीआणुन आस्तिकासींअभिषेककरीन जेंमागेलतें
देइन तनमनधनराज्यहें ५७ विप्रह्मणतीपळालातक्षक त्याससहस्राक्षजाहला

रक्षक ऐकतांकोपलानरनायक कायबोलेतेधवां ५८ इंद्रासहिततक्षकासी भस्म
करादोघांदुष्टांसी जोपरिक्षितीनृपासभक्षी त्यासींरक्षीशाचिवर ५९ इंद्रासहि-
ततक्षकाय स्वाहाह्मणतीऋषिवर्य सिंहासनासहितअमरराय ब्राह्मणींखवालेंआ
णिला ६० ऋषीह्मणतीजन्मेजयासी तरीचहेंकर्मपावेलसिध्दीसी समाधानक
रूनआस्तिकासी कनकासनीपूजिजे ६१ तपसामर्थ्यअद्भुत आस्तीकदिनेशमू-
र्तिमंत वरीचरक्षिलानिर्जररथ महिमाअद्भुतऋषीचा ६२ मगभूभुजबोलत ब्रा
ह्मणामागेंअपेक्षित तंवऋत्विजजननवलसांगत इंद्रेंतक्षकदडविला ६३ तुझा
यागलक्षून भयाभीतदशशतनयन तक्षकउतरागुंडाळुन भिरकाविलाअंतरि-
क्षी ६४ अलाथचक्रवतूविरवार गगनीफिरतोदुराचार दक्षिणेपासूनउत्तर
इतुकाथोरपसरला ६५ सुसाटेगर्जेगगनी जाळाऊर्ध्वपुच्छअधोवदनीं तोंआस्ती
केंउचलोनपाणीं तिष्ठतिष्ठवचनबोले ६६ ब्राह्मणह्मणतीजन्मेजयासी आह्मींभस्म
करूतक्षकासीं तूंसन्मानुनीआस्तीकासी अपेक्षितदेईकां ६७ आस्तीकासीं
रावह्मणत प्रसन्नेजालोंमागइच्छित येरूह्मणेयागसमाप्त करावाआतांयेथुनी
६८ जालीयेथूनआतांसिमा उरगनजाळींराजोत्तमा जालापुरुषार्थकरींक्षमा
इतुकेंआह्मांदेईजे ६९ जन्मेजयरवोचलाअंतरीं माझातक्षकमुख्यवैरी तोवे-
गळाकरूनसमस्तधरत्री राज्यतुजसमर्पीन ७० नकरींमाझायागखंडण घा
लितोंसहस्त्रलोटांगण आस्तीकह्मणेतूंपुण्यपरायण दुसरेंवचननबोलें ७१
सर्पासजिव्हादोनी येकजिव्हातुझेवदनीं सत्यसीकापुण्यखाणी विटाळवाणी ३

होईलतुज ७२ असेमागणेंयेवढेंयेक आणीकमागेनतरीनोनर्क जैसेकुंजरद्वी
जदेख माघारेआंतनवजाती ७३ डोंबाघरींआपणासविकिलें हरिश्चंद्रेंसत्यर-
क्षिलें सत्यरक्षणावनागेले पांडवआणिरघुनाथ ७४ कांतीनगरीचाश्रीयाळ
भोजनासदिधलाबाळ शिबीराचेंमांसस्कळ कपोतासींतूकिलें ७५ इतुकेंबो-
लिलाजरत्कारीनंदन परीरायाचेंअसंतुष्टमन भृसंकेतेंकरून संकेतदावीमात्रि
कां ७६ मंत्रबळेंवोढितीतक्षक आस्तिकेरोंविलाछोहकंटक ऋषीचेंसामर्थ्य
अधिक कोणातेंहीउपडेना ७७ विप्रह्मणतीराजनंदना मानदेईआस्ती-
कवचना आमुचीपाळीहेचिआज्ञा आग्रहसोडींतत्वता ७८ असंख्यात
जाळिलेसर्प लोकींवाढविलाप्रताप रागाचामोटाअमूप किर्तीवांधिसीराजेंद्रा
७९ अपूर्णहोमाचाविषाद मनींननधरींकाहींखेद ब्राह्मणासजेणेंआनंद यज्ञ
संपूर्णतोचिपैं ८० ऐसेंबोलतांऋत्विज अवश्यह्मणतीभूभुज आस्तीकासि
वदेमहाराज यज्ञसंपविलातयाझें ८१ जयजयकारकरीआस्तीक आनंदले-
सकळिक धनमानदेऊनदेख विप्रतोषवीराजेंद्र ८२ वस्त्रेंअळंकारअपारधन
देऊनिपूजिलाजरत्कारनंदन आस्तीकआणीसकळब्राह्मण देऊनमानबोळवि-
ले ८३ तक्षकमुक्तजाला तोस्वस्थकापावला आनंदसमुद्रउचंबळला नागलो
कींतेधवां ८४ आस्तीकआलेसर्पभुवनी विरवारयेतीलोटांगणीं ह्मणतीतूं
धन्ययात्रिभुवनीं तुझेस्मरणेंदोषजुरे ८५ जेकरतीआस्तीकस्मरण त्यांतेंन
बाधीसर्पपूर्ण जोसर्पस्मरणानेदीमान मस्तकशतचूर्णहोयत्याचें ८६ हेंआ-

स्ताककथन जेकरितीनित्यपठण त्यांलागांसर्पदेखुन भयाभीतपळतील ८७ तुझेंच
रित्रकथाकीर्ती जेगृहींसंग्रहितीवाचिती सर्पतत्काळउठोनपळती पुनःनयेतीत्या
ठाया ८८ तुझेनाममंत्रेंकरुन उतरेसर्पविषदारुण तुझेंकरितीजेथेंस्मरण त्या
स्थळात्यागूनआह्मींजाऊं ८९ वाटेनेंजातांवनांतरीं जोतुझेंक्षणक्षणास्मरण
करी मार्गसोडूनियांदुरी जाऊंआह्मींतत्काळ ९० आमुचेंमैथुनदेखती तुझेंस्म
रणजरीकरिती त्यांसआह्मींरक्षूंनिश्चिती पाठीनलागूंसर्वथा ९१ सकळसर्प-
मुख्यशेषवासुकी भाष्येंदिल्हींआस्तीकालागीं तुझेंस्मरणकरितांजेप्रसंगीं त्यांसि
आह्मांनातळूं ९२ तेमर्यादाअद्यापजाण सर्पचाळवितीसंपूर्ण ०यासेंलिहिलें
हेंप्रमाण असत्यकोणह्मणेल ९३ सर्पसत्रसंपलेंतत्वता पुढेंवर्तलीतीकथा शौ
नकादिकऋषिसमस्तां सुतसांगेआदरें ९४ जन्मेजयरावमनांत ऐकूंइछीपूर्वजां
चेंचरित्र तोंव्यासदेवअकस्मात येतेजालेपूर्वभाग्यें ९५ देखतांसाष्टांगनेमन
करिताजालापरिक्षितीनंदन कनकासनीबैसउन षोडशोपचारेंपूजिला ९६
चरणीपुढतीठेऊनशिर ह्मणेऐकेनपूर्वजाचेंचरित्र साठलक्षपवित्र तुवांप्र
बंधरचियेले ९७ त्यांतसवालक्षदिधलेंमानवां तेंजगद्गुरोश्रवणकरवा मग
वैशंपायनातेधवां आज्ञाकरीवेदव्यास ९८ रायाश्रवणकरवींभारत ऐसें
बोलोनसत्यवतीसुत अंतरध्यानपावलेत्वरित सूर्यअस्तपावेजेसा ९९ या
वरीजन्मेजयश्रोतानिपुण वक्ताव्यासशिष्यवैशंपायन सभाघनवटलीसंपूर्ण
राजऋषीबैसले १०० ग्रहस्थब्रह्मचारिवानप्रस्थ सभेसींबैसलेसमस्त चा

रीवर्णआर्तभूत श्रवणपंक्तीबैसले १ नावडेभारतश्रवण तोमनुष्यपशुसमान
असोयावरीवैशंपायन कायबोलताजाहला २ चैद्यदेशींनृपनाथ इंद्राचामित्र
अत्यंत तेणेंयेउनीतपोवनांत आराधनकेलेंइंद्राचें ३ त्यागुनराज्यधनुष्यबाण
वेष्टूनियांवल्कलवसनअन्नफळतोयवर्जुन नियमनकेलींमनइंद्रियें ४ खडतरत
पदेखोन प्रसन्नजाहलाशचीरमण ह्मणेसखयाशरीरदंडुन तपकष्टकरूंनको
५ पृथ्वीवरीतूंचिचंद्र मजसमानराजेंद्र समुद्रवलयांकितपृथ्वीसमग्र राज्य-
धरतूंनिर्पे ६ वेणूदंडउंचप्रचंड इंद्रध्वजउभवीअखंड संवत्सरप्रतीपदेसुघ
ड अत्यादरेंपूजिकां ७ संवत्सराचेअर्धी इंद्रध्वजपूजितांयथाविधी तेणेंश
त्रुनाशत्रिशुध्दि ऐश्वर्यसिद्धीविशेष ८ त्याचदिवसापासुन अद्यापिसंवत्सर
प्रतीपदेसजन करितीइंद्रध्वजपूजन कीर्तिकल्याणतेणेंसदां ९ इंद्रध्वजपू-
जाअव्हेरी तोदरिद्रीदुःखीजन्मवरी पूजितीभावेंत्याचेमंदिरीं पुरवीवृत्रारी
संपदा १० पृथ्वीचेंराज्यसंपूर्ण तेचदिवसींसमर्पून स्वपदागेलापाकशासन
मित्रमनतोषउनी ११ प्रजापाळणींपरमचतुर त्याकरितांनामउपरिचर त्यास
जालेपंचपुत्र नामपवित्रऐकापां १२ बृहद्रथप्रत्यगृहकुशांबसगुण महावृतचौ
थापांचवामणीवाहन पांचहीपुत्रइंद्रासमान प्रतापगहनवर्णवे १३ वसुम
तीनगरीपुढून शक्तिमतीनदीवाहेपूर्ण तीसकामेंपर्वतकोंडुन दुराग्रहीभोगि
त १४ कोलाहलनामापर्वत शक्तिमतीनदीसभोगित प्रवाहखुंटलासमस्त
उदककिंचितमिकेना १५ मृगयामिषेंशोधित तेथेंपावलानृपनाथ हाणूनियां

सबळलात काळाहळपर्वतफोडिला १६ जळप्रवाहजालामुक्त तंवतेसरिता
होऊनिमूर्त्तिमंत उपरिचरायासमस्तविंत ह्मणेपुरुषार्थकेलातुवां १७ पर्वतवी-
र्येंकुमारकुमारी हीजन्मलीमाझेउदरीं हीतूंरायाअंगिकारी परमसुंदरदोघेंही
१८ शक्तमतीआपत्यें देउनीदोघें प्रवाहरूपेंचाललीवेगें कन्येचेंस्वरूपदेखूनअ
नंगें मोहलातोनृपवर १९ गिरिकानामेंतीवेल्हाळ रायेंपत्नीकेलीतत्काळ बधूंति
चासबळ सेनापतीकेलातो २० सुंदरदेखूनिनृपनाथ तिसींबहुतकाळरमत ये
कदांतेअसतांरुतुस्नात रावगेलामृगयेसी २१ परमसुंदरउद्यान छायेबैसला-
रावसुखघन तोगिरिकाआठवतांमन अनंगानेंव्यापलें २२ आठवीस्मरतानंद
सुख वीर्यउसळलेंअधोमुख क्षितीनपडतांतत्काळिक पर्णद्रोणीं धरियेलें
२३ ह्मणेस्त्रीघरींरुतुस्नात तीसहेंपाठवावेंत्वरित श्येनपक्षियाजवळीदेत
आज्ञाकरीतरावत्यातें २४ गिरिकेसदेईंहेंरेत चंचूसधरूनपक्षिजात तोंअ
नेकविहंगमउन्मत्त पाठीधांवतीतयाचे २५ हाएकलापक्षीबहुत युध्यक-
रितांसांडलेंरेत तेंयमुनाजळींपडत तेंभक्षीमत्सिनी २६ मत्सीउदरींगर्भवा
ढत तोंमत्स्यघ्नेंधरिलीअकस्मात मांसदेखूनबहुत विदारीततयेतें २७ तों
कुमरकुमरीदोघेजण जावळींनिघालीसगुण उपरीघरासनेउन भेटविलीकि
रातें २८ संतोषलानृपनाथ बाळलेणींलेववित मत्स्यनामापुत्रआपणघेत
कन्यादेतकैवर्तका २९ जिचेपोटींदोघेंजन्मलीं तीआद्रिकानामेंदेवांगनावहि-
ली ब्रह्मशापेंमत्स्यीजाली यमुनाजळींबहुकाळ ३० कुमरकुमरीउपजतांजाण

तेस्वर्गीगेलीउद्धरून असोरायेंमत्स्यपुत्रनेउन मत्स्यदेशीरावकेला ३१ कन्यादि-
ल्हीकैवर्ताप्रती नावठेविलेंसत्यवती सौंदर्यासउणारोहिणीपती रतिदमयंतीदा-
सीतिचा ३२ पितृआज्ञेनेंसुंदरी नौकारक्षीयमुनातिरीं परिजन्मलीतेमत्स्यउद
रीं दुर्गंधीआंगींबहुत ३३ तोंतीर्थयात्राकरित पाराशरऋषीपातलेतेथ स
त्यवतीबसऊननौकेंत नेतीजालीपैलपार ३४ मध्यभागानौकाजात देखूनप
रमएकांत मन्मथेंव्यापिलाशक्तिसुत विलोकीततयेतें ३५ ह्मणेपद्मनेत्रेसुंद
री मजसींसुरतानंदेंक्रीडाकरीं मगबोलेमत्स्यकुमरी विपरीतकर्मकेवीकरूं
३६ याणेंदेहविकितयथार्थ पुढेंवरनयेसत्य भंगितांमाझेंकुमारत्व पुढेंअन
र्थजन्मवरी ३७ दिवसप्रथमप्रहरदेख उभयतटींपाहतीलोक रहस्यप्रग
टेलतत्काळिक उपहासजन्मवरी ३८ पितामाझाकैवर्तपाहीं त्याप्रार्थूनतूंम-
जघेईं ऋषीह्मणेइतुक्याचेंकार्यनाहीं भोगदेईंआतांच ३९ दुर्गंधीदवडूनि
समग्र सुवासीककेलेंतिचेंकलेवर भोंवतायेकयोजनमात्र सुगंधसुंदरधांवत
से ४० मजसींकरितांसुरत तुझेंनमोडेकुमारत्व पुढेंराववरीलयथार्थ वचनस
त्यजाणपां ४१ मनांतह्मणेसुंदरी हाकेवळईश्वरनिर्धारी सुरतयुद्धातेअवस
री प्रवर्तलींदोघेंजणें ४२ मनोरथकरूनपूर्ण निघालाशक्तीचानंदन उदया
चळींउगवलेसहस्त्रकीर्ण तैसापुत्रजन्मला ४३ षड्गुणैश्वर्ययुक्त जन्मलेंव्या
सप्रतापवंत ज्याचेज्ञानासनाहींअंत जोविख्यातत्रिभुवनीं ४४ एकमुखा
चाब्रह्मदेव कींकेवळद्विबाहुरमाधव कींअभाळलोचनशिव स्वयमेवअवत

रले ४५ जोवसिष्ठाचापणतू होय शक्तीचा पुत्र निश्चय त्यापाराशरसुताचे पाहें
महत्व कोणातें नवर्णवे ४६ ऐसा तो शुकतातपूर्ण सत्यवतीचें हृदयरत्न ज-
गद्गुरू कृष्णद्वैपायन यमुनाद्वीपीं जन्मला ४७ वेदशास्त्रेंपुराणें बहुत चतुर्द
शविद्याकळासमस्त सर्वविद्या आरंभित उपजतांच महाज्ञानी ४८ जननी
स नमस्कारूनपाहीं ह्मणे नपाजावया आज्ञा देईं सत्यवती ह्मणे तेसमईं तुम्ही
नाहीं तुजपाहतां ४९ तुझा पाहतां वदनचंद्र नृत्यकरी मानसचकोर व्यास ह्म
णे स्मरतांच सत्वर येईन मी तुजपाशीं ५० ऐसा दाउनी संकेत योगमार्गें गे-
ला गुप्त नाहीं मोडलें कुमारत्व सुखी जाली सत्यवती ५१ ज्याचे मुखकमळा
पासुन निद्र सद्रवळा परिपूर्ण त्या वाग्मयामृतें करुन त्रिजगत्पूर्ण धालें हो ५२
वेदार्थ केला सुगम ह्मणोन वेदव्यास नाम कीं वेदाब्ज विकाशक परम भास्क
र व्यास जन्मला ५३ पंचमवेद भारत शिष्यवत्सा लागीं देत पोलस्ती जयमि
नी सुमंत गालव आणि संजया ५४ साहवा शुक निजसुत ज्ञानी केला अद्भुत जेणें
श्रवण करऊन भागवत परिक्षिती उद्धरिला ५५ इतुक्या जाल्यागत कथा यथार्थ
जन्मेजय राव पुसत आमचा पूर्वजा सभारत कां ह्मणणी सांगातें ५६ यावरी बो
ले वैशंपायन कुरुवंशीं विख्यातपूर्ण दुष्यंतराव गुणनिधान चक्रवर्ती जन्म-
ला ५७ प्राचीप्रतीचीउत्तरदक्षिण चारी दिशा आक्रमुन पृथ्वीचें राज्य सं
पूर्ण आज्ञेत चालवी राव तो ५८ नवखंड छपन्नदेश सप्तद्वीपांचे लोक अ-
शेष दुष्यंत राजा निर्दोष धनें वसनें तोपवी ५९ ज्याचे भाग्याची गणना न होया

कदां सहस्रनयना सौंदर्या समदन उणा देवराणा दुसरा नो ६० अधर्माची वार्ता
राज्यांत नाहीं तत्वता दुःख दरिद्र रोग पाहतां कोणा लागीं नसेची ६१ यथाकाळीं
वर्षे घन सुखरूप नांदती चारी वर्ण वेदघोषें गर्जती ब्राह्मण चर्चा करिती शास्त्राची
६२ वर्णूकाय आतां बहुत विष्णू समान तो राव दुष्यंत षड्गुणैश्वर्य मंडित प्रता
पसूर्य तेजस्वी ६३ बळें प्रबळ तो सबळ उपडूं शके मंदराचळ दुष्टदंडणीं प्रत्य
क्ष काळ उदार मेघासारिखा ६४ वेदशास्त्रीं निपुण बहुत धनुर्वेद पारंगत ना
ना वहनी बैसोनि फिरत नसे अंत विद्येचा ६५ दुष्यंत राव मृगयेसी निघाला वे
गें दळ भारेंसी समुद्र फुटे तैसी सेना चाले संगातीं ६६ चातुरंग दळ अद्भुत
मिरवत जातसे दुष्यंत नारी नर गोपुरीं पाहत ह्मणती मन्मथ दुसरा ६७ तंतुवि
तंतु घन सुस्वर वाद्यें वाजती अपार चंड पर्वत नाद थोर उलंघून जातसे ६८
नाना वृक्ष मंडित वनें उपवनें देखे अद्भुत ऋषि आश्रम विलोकित दर्शन घेत
जातसे ६९ दुष्टजन तो अपार वधित येता जाहला कश्यप वनांत कण्व ऋषी
चे आश्रमांत प्रवेशला राजेंद्र तो ७० तों कोणीं न दिसे समोर मग गंभीर गर्जे नृ
पवर ह्मणे आश्रमीं आहे ऋषेश्वर प्रतिउत्तर कोणी न दे ७१ तों लावण्यामृत
सरिता बाहेर आली ऋषिदुहिता कीं शांत कुंभ दिव्य लता सुगंध खाणी पद्मा-
क्षी ७२ वैकुंठवनिता रमा तिची दुसरी अपार प्रतिमा कीं सरस्वती आणी उ-
मा याव्या उपमा नयेचा ७३ रूप यौवन चातुर्य खाणी मंडित दिव्य कनकभर
णीं राजेंद्रासि सन्मानुनी आसन देत बसावया ७४ स्वागत पुसोनि समस्त अ-

र्घ्यपाद्यविधीपूजित रावतोषलामनांत ह्मणेमंडितसर्वगुणी ७५ मगबोलेतेका-
मिनी राजचक्रचूडामणी तुमचेंनावऐकावेंश्रवणीं ऐसेंमनीवाटतें ७६ स्नेह-
दिसतोबहुत अंतरशब्देंजाणवासमस्त मगबोलेदुष्यंत वचनेंतृप्तजाहलों ७७
सुलक्षणचातुर्यखाणी मैथुळीनरेंद्रविख्यातत्रिभुवनीं त्याचापुत्रमीसुलक्षणी
दुष्यंतरावनाममाझें ७८ कण्वऋषीचेंदर्शनघ्यावें ह्मणोनिआलोंसद्भावें के
व्हांयेतीलबोलावें सुवदनेपिकस्वरे ७९ शकुंतलाह्मणेनृपनाथा फळेंआणाव
यागेलापिता तोयेईलआतां विलंबकाहींनलागे ८० यालागींनृपकुलावतं-
सा क्षणभरीतुह्मींस्वस्थबैसा इच्छाअसेलजेमानसा परिपूर्णहोईलतें ८१
देखोनपरमएकांत राजासजाचीमन्मथ पुनःतीसबोलावितें रावदुष्यंतचतुरतो
८२ रावह्मणेसुगुणखाणी उर्ध्वरेताकण्वमुनी त्यासितूंजालीसनंदिनी प्रगट
वचनकरीतें ८३ मगचातुर्यसरोवरमराळी ह्मणेएकांतपस्वीयाजवळी कण्वें
कथासांगितली तेआतांपरिसावी ८४ तेमीमनींधरिलीपूर्ण तेंचतुजसांगेन
पूर्वीविश्वामित्रगाधीनंदन तपदारुणतेणेंकेलें ८५ तपपुण्याचळवाढेअद्भुत
त्यापुढेंमेरूठेंकणादिसत पुरंदरचित्तींचिंताक्रांत मगप्रेरीमेनिकेतें ८६
ह्मणेजाऊनतूंसुंदरी कौशिकतपाचाक्षयकरी मीपुर्वीनिसामग्री जेजेइच्छि-
सीमानसें ८७ येरीह्मणेविश्वामित्र तपस्वियामाजीअतिपवित्र भूमंडळीं-
अपरमित उदयास्तरहिततो ८८ हामतिसृष्टीचाधातापूर्ण शापेंभस्मकरील
त्रिभुवन मगबोलेसहस्त्रनयन आधींकरणेंयेवढें ८९ वस्त्रेंअळंकारमंडित

मेनिकाआलीकौशिकारण्यांत ऋषासनमूनत्वरित नृत्यकौतुककळादावी ९० वस्त्रेंठेऊ
नतिरीं नग्नहोऊनिस्नानकरा सवेंचिआलीबाहेरी वस्त्रेंघ्यावयाकारणें ९१ तोंमळ
याचळसुगंधधांवत वस्त्रेंउडऊननेत येरीनाचतचमकत धांवेवस्त्रधरावया ९२
वामहस्तकामसदनीं झांकूनिधांवेलावण्यखाणी मृगेंद्रकटीकुरंगनयनी विलो
किलीकौशिकें ९३ विसरलावैराग्यज्ञान धांवोनदेतआलिंगन सुरसानंदेंदोघें
पूर्ण क्रीडतयेकांतींमनेच्छा ९४ बहुकाळतीसभोगित तेव्हांजालावीर्यपात
मगऋषीसावधहोत ह्मणेतपासअंतरलों ९५ कौशिकचालिलातपाप्रती मे
निकाजायस्वर्गाप्रती वाटेसहिमाचळपर्वतीं गर्भटाकीतत्काळ ९६ कन्यारूप
बाळसत्वर टाकुनीगेलीतेनिष्ठुर पक्षीमिळोनसमग्र पक्षछायावरीकरिती
९७ मधुरसआणुनीस्नेहमेळीं मुखींघालितीक्षुधाकाळीं काहींश्वापदेंयेतांजव-
ळी झडपूनदवडितीआवेशें ९८ तोंकण्वऋषीआलातेथ देखेबाळरक्षितीश
कुंत उचलोनवोसंगाघेत गृहाआणुनीप्रतिपाळी ९९ शकुंतीरक्षिलीयथार्थ श
कुंतळानामेंपिताबाहत पाळणकेलेंआजपर्यंत ऐसावृत्तांतअसेहा २०० मनींह्म
णेदुष्यंत हेस्वर्गींचीअप्राप्तवस्त मजहोईलजरीप्राप्त नाहींअंतभाग्यातें १ दु
ष्यंतह्मणेनितंबिनी तूंलावण्यरत्नखाणी तुजवासनयाकाननी योग्यवाटेनत्वता
२ लाजसांडूनसकळी मजवरिसीयेकाळीं कीर्तीवाढेलभूमंडळीं पट्टराणीतूं-
साच ३ देवांदुर्लभपदार्थ तेतेसदनीआहेतयथार्थ पृथ्वीचीस्वामिणीयथार्थ
होशीलआजपासुनी ४ अष्टविवाहामाजीजाण उत्तमतेंगंधर्वलग्न जरीघेईल

तझेंमन तरीमाळघालीकां ५ मगह्मणेशकुंतळा यथार्थबोलसीभूपाळा परी
त्यासनसांगतांयेवेळां विभिचारकर्मदिसेहें ६ तरीक्षणभरीराहेंतत्वता आश्रमा
येईलमाझापिता त्यासमागोनकरीकांता नृपनाथागुणालया ७ येरूह्मणेमन
आपणावडीलआहेपूर्ण आदिमध्यअंतींजाण आपलाआपणसांगाती ८
शकुंतळाविचारीमनी हागेलियावरयेथुनी दर्शनपडेपुन्हानयनी बहुततपें
साधितां ९ मगहास्यवदनेंबोलत मजभाष्यद्यावीयथार्थ माझेपोटींहोईलसुत
राज्यछत्रत्यासद्यावें १० दुष्यंतउचलोनहात त्रिवारतिसींभाष्यदेत तूंपट्टराणी
यथार्थ तुझापुत्रछत्रपती ११ हेंमाझेंसत्यवचन उल्लंघूनशकेविधिईशान मग
शकुंतळामाळघालून अनुसरलीतयासी १२ संपूर्णजालेंसुरत गर्भराहिलाउ
दरांत ऋषिभयेंरावजात मगबोलेतयेसी १३ देऊनआलिंगनचुंबन ह्मणे
तुजन्यावयापाठविन छत्रेंचामरेंशिबिकायान तुजपाठविनन्यावया १४ राव
निघेवेगेंकरुन तिजविषयींगुंडाळतमन परिकण्वभयवाटेदारुण शापील
येउनीमहाऋषी १५ गेलेपाहूननृपाळा सद्गदहोयशकुंतळा तोंकण्वऋषी-
आश्रमाआला घरांतअबळालपतसे १६ ऋषीनेंजाणिलेंदिव्यदृष्टी दुष्यंता
सींपडलीगांठी संतोषोनियांपोटीं आस्वासीतकन्येतें १७ मनींनधरावीआन
उत्तमजालेंगंधर्वलग्न येरीधांवेधरीचरण वर्त्तमानसांगतसे १८ कण्वपरमआ
नंदत पुरलेमाझेमनोरथ तुझाभ्रतारआयुष्यवंत तुजसहितसुखीअसो १९
ब्रह्मानंदह्मणेश्रीधर पुढेंकथारसाळफार श्रवणकरोतपंडितचतुर शकुंतळाआ-

ख्यानहें २० सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशय-
थार्थ त्रितीयोध्यायींकथियेला २१ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्री
धरकृत व्यासजन्मशकुंतळादुष्यंत यांचेंचरित्रकथियेलें २२ इतिश्रीमहाभारत
टीकापांडवप्रतापादिपर्वेत्रितीयोध्यायः॥३॥ संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु
ओंव्याएकंदर २२२॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

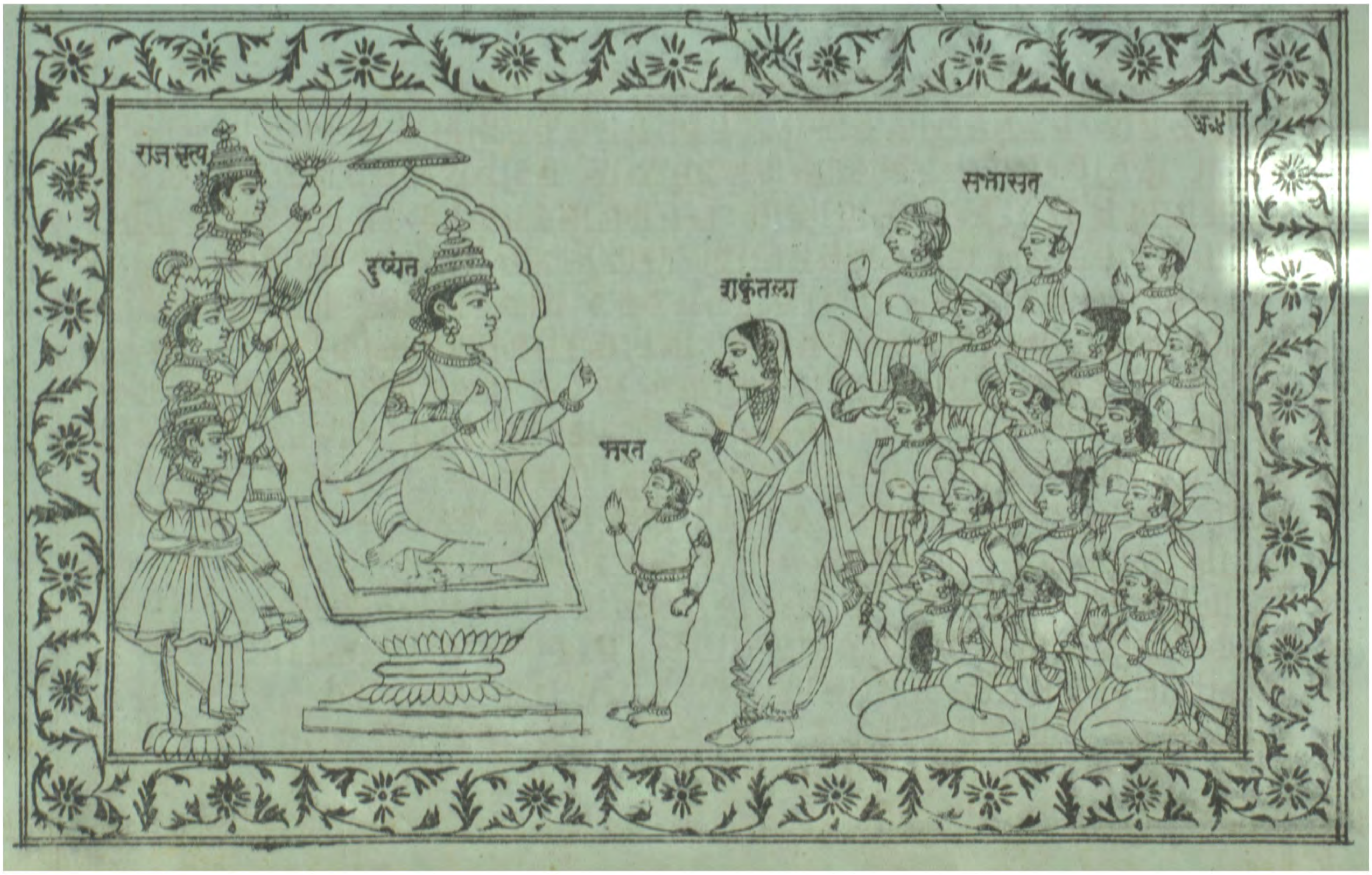
राज भृत्य
दुष्यंत
शाकुंतला
भरत
सभासत

श्रीगणेशायनमः महाराजकण्वऋषी आशिर्वाददेतकन्येसी तुजपुत्रहोईललाव
ण्यराशी जोवंशासीकुलभूषण १ शकुंतलाजालीगर्भिणी गर्भधादेवरेंकरुनी
जैसाशुक्लपक्षींरोहिणी रमणकळाचढत्याची २ पूर्णभरतांनवमास पुत्रजालाडो
ळस जैसाउदयलाबाळचंद्रांश तैसाप्रकाशतयाचा ३ कन्यापुत्रदेखुनीअभिन
व जातकर्मादिकरूनिकण्व भरतऐसेंनाव ठेविलेंतह्मांऋषीनी ४ अजानबाहु
अतिसरळ आकर्णनेत्रविशाळभाळ कींसौंदर्यसमुद्रसकळ आटोनियेथेंगोठ
ला ५ बत्तीसलक्षणींडोळस सामुद्रिकलक्षणास कण्वऋषीसांगेआह्मजेस भविष्य
र्थतयाचा ६ सागरांतपृथ्वीसमस्त ह्याएकहोईलनृपनाथ याचेंनावभारत वंशपु
टेंह्मणविती ७ साहावर्षेंजाल्यावरी पारधीग्वेळेवनांतरी व्याघ्रसिंहकुंजरहरी धरू
निआणिजिवंतची ८ ठेवीमहावृक्षाबांधोन मगनयावरीकरावेंआरोहण पिटीतसे
रानोरान तटस्थब्राह्मणपाहती ९ दुसरेंनामाभिधान ब्राह्मणठेविती सर्वमदन धनु
ष्यकोटीनेओढुन गंगाआणिमुरडोनियां १० पर्वतबळेंलोटूनियां समानभूमीक
रीहिंडावया जेमनुष्यासनहेचवया देवकर्मकरीतसे ११ मनांतविचारीकण्वऋषी
ह्याभेटवावापित्यासी युवराज्यद्यावेंयासी दिग्विजयकरीलह्या १२ भेटतीलपितापुत्र
आह्मजापाहेलभ्रतार इतुकेंनउर्वरीणसमग्र आह्मीजालोंनिश्चयें १३ वनितासुंदर
तरुणा पितृगृहींवसतांअनुदिन लोकनिंदेचेवाग्बाण हृदयींपूर्णखोचिती १४ ब
हुकाळमाहेरींराहत विहितकर्मंजरीवर्तत तरीलोककुश्चितबहुत काजळलावि
तीमुखातें १५ स्त्रियांसीमुक्तापाहीं विचरतांदोषनाहीं संग्राममंडळींयागगेहीं
विवाहींयात्रासर्वतीर्थें १६ पिताश्वशुरपतीअसतांजवळी चिताभूमीउत्साहमेळी मां
गल्यकर्मीशास्त्रेंबोलिलीं दोषनाहींविचरतां १७ स्त्रीपुरुषएकचित्त गृहस्ताश्रमीं
वर्तत दोघांसहीदयाबहुत सदांचित्तधर्मावरी १८ जेस्त्रीधर्मानुकूळ तेचिपतिव्र
तानिर्मळ तेगृहींराहेघननीळ लक्ष्मीसहितसर्वदां १९ भ्रताराचेभाग्यदेखती
लटकीप्रीतीवरवरदाविती जावदाळाअत्यंतकरिती भ्रतारासीवचनार्थें २० एक
तोडाळअत्यंत पतिदेखतांक्षोभेमनांत एकसदांमळिणबहुत तिचात्यागअवश्य
कीजे २१अखंडजाक्रोधमुखी दुर्भगादुश्चळानष्टएकी गृहींसर्वअसोनिदैन्यभा
कीं तिचात्यागअवश्यकीजे २२ करीभ्रताराचानिंदा जीपरगृहींवसेसदां जीचेबो
लण्याचीनाहींमर्यादा तिचात्यागअवश्यकीजे २३ जारिणीचीसंगतधरी मना
आवडेतेथेंनिद्राकरी एकलीमार्गींचालेदुराचारी तिचात्यागअवश्यकीजे २४
चोरआणिअळंकार घेउनीसदांकरीशृंगार उदकींरूपपाहेवारंवार तिचात्याग
अवश्यकीजे २५ भलत्यासीकरीएकांतगोष्टी जारन्याहळीसदांदृष्टी सुखमानि
तीपतिहोतांकष्टी तिचात्यागअवश्यकीजे २६ सदांउघडेपयोधर सवेंचिहसेझाकू
निपदर निन्यासरसावीवारंवार तिचात्यागअवश्यकीजे २७ स्त्रीकेवळअविद्ये
चापसारा महाअनुत्याअविचारा केवळअसत्याचाथारा भयनधरितीपापाचें २८
स्त्रीअनर्थाचेंगृहसबळ कींतेमहाकलहाचेंमूळ कींविषवल्लीकेवळ स्त्रीरूपेंवि
स्तारली २९ तेकामाचीविशाळदरी कींपापसमुद्राचीलहरी क्रोधव्याघ्राचीजाळी
खरी कींभाजनअसत्याचें ३० कींदुःखवृक्षाचेंश्रेष्ठफळ कींमदाचापर्वतसबळ कीं

तेमलरवनकेवळ किंवाभ्रांतीअवतरली ३१ कींदंभमूर्तिमंतप्रगटला कींअहंका
रेंस्त्रीगडबांधला सकळमूर्खत्यास्थळा मिरासकरूनराहिलें ३२ कींमूर्तिमंतभवव्या
धी कींपडुर्भाचीभरलीनदी सकळविकाराचेउन्मादी यात्रेसआलेत्याठायां ३३
कोणेंनिर्मिलीहेंकुह्राडी सबळपुण्यवृक्षतोडी अविश्वाचीबेडी जीवाचेपाईंठोकि
ली ३४ हेंस्वर्गमोक्षार्गळ्यासत्य दर्शनेंपुरुषाचेंचोरीचिन स्पर्शबळेंवीर्यहरित अ
करीप्रत्यक्षकामिनी ३५ कींशल्यदंभसंयुक्त क्षमाशुचित्वविवर्जित महामंत्राचेंसा
मर्थ्य क्षणेंहरितनकळतें ३६ गोडीमाधवीपयोष्णी तीननरोंप्रगटजनी बोथंम
यतेंकामिनी दुर्गंधीनाहणीपापाची ३७ स्त्रीस्वरूपाचीधुरीणपदवी महानर्का
चीवाटदावी सज्ञानासहीभुलवी वनीहिंडवीविषयाचे ३८ काळेंहीदूर्तीपाठवि
लीदेखा चाळउनिनेनरसेंनह्रानर्का दुरावलेंमोक्षसुखा अधःपतनींपाडिलें ३९
आतांअसोह्माअनुवाद जरीकृपाकरीलतोगोविंद तरीचतुटेलभवसंबंध हृद
ईंथोधरसावे ४० दुष्टस्त्रीलीकरणेंसंसार अज्ञानगुरूमूर्खपुत्र दरिद्रीयजमानह
पणमित्र रूखअनुमाननसेतेथें ४१ धनीनिर्बळशत्रुथोर वक्तानामसीश्रोतापामर
अंधासांगतींपंथदुर्धर रूखअनुमाननसेतेथें ४२ खांदेनाणेंमाइकेंशास्त्र अशुद्ध
पुस्तकाशुचिदानपात्र पडलेंतेंसमयींनाठवेशास्त्र तरीयशनयेकल्यांतीं ४३ राजा
कोपीअविचारीप्रधान भांडारीतस्करमोडकेंसदन शिष्यअभावीगुरुमळिन दुः
खान्यूनकायतेथें ४४ पैशून्यवादीयाचाविश्वास पोंडनेणेधरणेंत्याचीकास रोगि
ष्टवेद्याचेंऔषधास नयेयशकल्यांती ४५ असोह्मापल्हाळबहुत लोकचर्यासांगीत

लीकिंचित/माझाकन्यागुणवंत लक्ष्मीभवानीसारखी ४६ मरिशिखाकेंशादंत
स्वस्छानीचशोभिवंत ह्मणोनीदुहितापुत्रसमवेत कुंजरपुरान्यावीहे ४७ वृ
ध्दजुनाटतपोनिधी बहुश्रुतसत्यवादी परमपवित्रतोप्रतिपादी स्वगृहींजा
याशकुंतला ४८ शकुंतलाआणिभरत हस्तनापुराआलेत्वरित सभेबैस
लानृपनाथ राजेबहुतघनवटले ४९ अकस्मातझळकेसौदामिनी तैसी
रायापुढेंकुमरघेउनी उभीराहलीयेउनी पाहतीनयनीसभाजन ५० ज
यजयकारकरूनिऋषी आशिर्वाददेतीरायासी रायेंनमुनीतयासी सन्मानें
सभेसीबैसविलें ५१ परमसुंदरबाळअद्भुत भरताप्रतीशकुंतलासांगत न
मस्कारकरीत्वरित पितयालागींसुपुत्रा ५२ भरतलागेतत्काळचरणी ह्मणे
राजेंद्रासद्गुणखाणी पुत्रमांडिवरीघेउनी अवघ्रहणीमस्तकातें ५३ वाट
पाहिलीबहुतदिवस निष्ठुरसमर्थाचेंमानस आतांगृहस्वामीआलागृहास
जैसाचंडांशप्रतापी ५४ कण्वाश्रमीयेउन सुमुहूर्तेंलाविलेंगंधर्वलग्न वच
नभाष्यप्रमाण दिधलेंकींमजलागीं ५५ ऐसेंशकुंतलाबोलत रायेंओळखि
लीस्त्रीसुत जाणूननेणतपणघेत क्रोधयुक्तबोलतसे ५६ जारचोरकपटी
धूर्त हिंसकपातकीबहुत करीतिनाहींह्मणतलोकांत तैसानृपनाथजाहला
५७ ह्मणेतूंकेंचीकोण आलीसकैंचापुत्रघेउन कैचेंलग्नसंभाषण कोणें
प्रमाणकोठेंदिलें ५८ माझासुहृदांसठाउकेंनाहीं लग्नलागलेंकोणेठाईं
देवब्राह्मणवन्हिपाहीं साक्षीनाहींसर्वथा ५९ मजसमानवयठाण अल्प

काळेंच कोठून केंचा जाला नंदन अप्रमाण सर्वही ६० मज अणुमात्र गउ केंनाहीं
आलीस तैसी मागुती जाईं निर्लज्जे माघारी होईं सोंग काय आणिलें ६१ मज
लाविशी अपेश निर्दोषास ठेविशी दोष डागला विशी याना वास आलीस कैं
ची पापरूपे ६२ तुझी भार्या ह्मणोन गळां पडशी येउन ऋषिसो यरे स्वज
न हांसतील मज आतां ६३ ऐसें बोलतां मेदिनीनाथ शकुंतला जाली संतप्त
जैसी प्रळयज्वाळा अद्भुत यासूं धांवे गगनातें ६४ कंठ झाला सद्गदित नयनी
वाहती अश्रुपात ह्मणे धन्य तूं नृपनाथ न्यायें सत्य बोलसी ६५ जो
सर्वांतर निवासी आत्माराम आहे साक्षीसी पापपुण्य कर्मे परिक्षिसी स
दां रक्षिसी सद्भक्तां ६६ वन्हीसन कळतां दीपला गला जीवन न घालतां वृ
क्ष वाळला गउ केंना हीं मनाला पाप ऐसें नसेची ६७ अंतरीं जाणोन यथा
र्थ अन्यथा बळें प्रतिपादित न करावें तें बळें करित तरी अनर्थ जवळ आला
६८ पुण्य जोडी तुझी समस्त साक्ष करून त्हृदयस्थ पंचभूतें साक्षि सत्य
अंतर्बाह्य व्यापिलीं ६९ तुझें मन माझें साक्षीसी माझें मन तुझें परिक्षेसी
जाणोनियां नेणता होसी पाहें मानसीं भूभुजा ७० मी जाणता सर्वज्ञ त्हृदईं
धडके अभिमान सहस्रसुरवां होनिनीच पूर्ण कर्में करिसी त्या तुल्य ७१ पापक
रून नानापरी ह्मणे मी पुण्यवंत बाहेरी देवता चक्र साक्ष अंतरीं नतरूपें पाहे
तसे ७२ कर्में घडती सत्यासत्य चित्रगुप्त लिहिती समस्त साक्षी असे जग
न्नाथ जय सत्य त्यापासीं ७३ लटकें बोलती पुरुष गोड पुरविती आपुलीचा ३

ड बोल दाविती लटके गाढ आत्मकार्यापुरते ७४ पापाचें भय धरिती ते इहीं
परत्रीं जयवंत होती असत्य अनाचारें वर्तती कुंभीपाकीं पडतीते ७५ काम
धेनू चिंतामणी घरा आली पुण्यें करुनी त्या समाधारें घाली लोटुनी तरी तो अ
भागी सहजची ७६ कुंभिनी पाळा ऐकें यथार्थ माथा घेउनी असत्य पर्वत
कैंचा चढसील परत्र पंथ अन्याय येथें वर्तोनी ७७ जाया सुंदर पतिव्रता
पुत्र सभाग्य भाविक ज्ञाता गुरु सर्वज्ञ दयाळ तत्वता पूर्वपुण्यें पाविजे ७८
शिष्य प्रज्ञावंत सप्रेम उदार वक्ता क्षमावंत रस फार पदेला तेस मई आठ वेशा
स्त्र हें पूर्वपुण्यें पाविजे ७९ कविता रसीक साहित्य परम श्रोता प्रज्ञावंत सप्रेम
सुपंथ आणि संत समागम पूर्वपुण्यें पाविजे ८० काया आरोग्य सुंदर यजमा
न सभाग्य उदार मित्र विश्वासी पवित्र पूर्वपुण्यें पाविजे ८१ नृप सत्य आणि
न्यायवंत अमात्य चतुर आणि पंडित साधु विरक्त आणि भक्त पूर्वपुण्यें पा
विजे ८२ तुझा पुत्र तुझा अवतार यशस्वी परम बळ सागर बाळभावें क्री
डतां साचार प्रताप अद्भुत केले बहु ८३ तुझें वीर्य सबळ सत्य त्यावरी क
ण्व ऋषीचें गुरुत्व प्रताप अद्भुत पृथ्वी क्षणांत जिंकील हा ८४ वडिलांची म
र्यादा भय धरुन उगा चि असे धरिलें मौन जैसा याज्ञिकाचे कुंडीं कृशान आ
च्छादून टाकिला ८५ हे सभा आणि राजे समस्त मशक प्राय त्यास दिसत
जैसे सूर्यापुढें खद्योत कीं वासुकीपुढें मशक पैं ८६ पादघायें करून जेणें
पर्वत केले चूर्ण सिंह व्याघ्र जीत धरून तेणें बैसोन फिरविले ८७ धनुष्य को

टीनेबोद्धुनी ऋषिआश्रमानद्याआणी गोकुळींजेसाचक्रपाणी बाळपणीक
रीतां मीजाल्येंकश्यपार
शरव्याती ८८ हाहोईलपृथ्वीपती धरींआपुलापुत्रहातीं मीजाल्येंकश्यपार
ल्यांप्रती सांगेनरव्यातीपितयाला ८९ पिताकण्वप्रळयाग्न ब्रह्मांडटाकील
जाळून जाल्येंजाचेवीर्यापासुन चतुराननदुसराती ९० जेणेंप्रतिसृष्टीकेली
निर्माण मेनिकास्वर्गीचेंदिव्यरत्न तिचेठाईकरितांवीर्यदान हेंशरीरजाणजा
लें ९१ भरतजन्मलाकुशी देववाणीजालीआकाशीं पृथ्वीपतीतेजोराशी
शतमरवकरीलहा ९२ षड्गुणऐश्वर्यसंपन्न याचेनामेंवंशाभूषण भार
तीराजेसंपूर्ण हेंअभिधानगाजेल ९३ ब्राह्मणकन्यामीसंपूर्ण मीतुजदिध
लादेहदान जालासत्वरउत्तीर्ण जाल्येंयेथूनमीआतां ९४ ऐसेंशकुंतलेचेबो
लउत्तम दुष्यंतासलागेतीव्रपरम ह्मणेस्त्रीहोउनीअधम बहुभाष्यअनि
वार ९५ भ्रष्टब्राह्मणपेटलाअग्न निर्लज्जस्त्रीचेंभाषण मातलागजक्षोभला
सर्पजाण चतुराननआवरिना ९६ स्वर्गवेश्यामेनिकाजाण तिचेपोटींजाह
लीनिर्माण जीसभोगितीबहुजन संख्यानसेमोजितां ९७ दर्पणबांधलेंनग
रद्वारीं पाहतांसर्वकोणनिवारी गंगातिरीचेशिळेवरी आवडेतेणेंधुईजे
९८ साहाणदेउळींरोविलीअसे खोडआणूनभलताचघांसे कागधांव
तीजेसे नाळीकपशुदेखोनी ९९ देउळींबांधलाढोल येतांजातांबडविती
सकळ धर्मशाळेंचेंउखळ मोकळेंसर्वांकांडावया १०० मेनिकेचीवर्तणुक
ऐसीचजाणतीसर्वलोक तिचीहीकन्यादेख महानिःशंकनिर्लज्ज १ याला ४

गांउभयकुळपवित्र स्त्रीकरावीबोलतीचतुर पिताइचाविश्वामित्र तोक्षत्रियहो
जातीचा २ ब्रह्महत्याकेल्याबहुत मारिलेवसिष्ठाचेशतसुत तपोबळेंहट्टेंबहु-
त ब्राह्मणत्वमिरविलें ३ नटजालापरमहंस मेदेंधरिलासाधुवेष तैसाकौशि
कनिःशेष क्षत्रियब्राह्मणकळेना ४ नागविलातस्करीं तोउदिमाचीहांवधरी
तैसाविश्वामित्रगेलानिर्धारी तपोधनसांचवावया ५ गर्भटाकूनहिमाचळीं
मेनिकागेलीशक्राजवळी शकुंतिनेंहेपाळिली नावपावलीशकुंतला ६ तूंको
णाचीमीकोण गळांपडतीसदाटुन त्यावरीतीबोलेवचन परमक्षोभोनितेध
वां ७ पराचेदोषबिंदुप्रमाण दाविसीसिंधुयेवढेकरून आपलेदोषपर्वताहून
सबळपूर्णआठवेना ८ विश्वामित्रकेवळमित्र निर्दोषजैसात्रिनेत्र जाचेंस्मर
णकरितांपवित्र दोषमात्रउरेना ९ देवपंक्तींतमेनिकामान्य जीसमानितीशिव-
विधीनारायण चौदालोकींजीचेंगमन तीचासमानमीअसें १० याचिदेहेंक
रोन येईनवैकुंठपाहोन चतुर्दशलोकभुवन धांडोळीनक्षणार्धें ११ तूंभूचरमा
नवविचक्षण नेणसीमाझेंसामर्थ्यपूर्ण तिन्हींदेवसाक्षीसआणिन तरीचक
न्याकौशिकाची १२ जोप्रतिसृष्टीचाधाता तूंनिंदिसीत्याविश्वामित्रा मेनिका
मान्यसहस्रनेत्रा नीळगात्रामहेशा १३ मागेंबोलावेंन्यून समरींपळावेंउठो-
न हेंनीचाचेंलक्षण विचक्षणमानिती १४ निर्नासिकआरसानपाहे तोंवरी
रूपाभिमानवाहे ह्मणेमाझेरूपासतुळनानये रवीवरशोधितां १५ मुक्ताफळ
सेवीराजहंस क्षतउकरीवायस दोषियाचेदृष्टीनिर्दोष कोणीजगींदिसेना १६

तरीआतांकपटसोडुनी पुत्रबैसवीअंकासनी महापुण्येंकरूनी पुत्रऐसाजन्मला
१७ शतकूपनिर्जळवनी खणतांपुण्यउदकेंकरुनी शतकूपासमानमानी एक
वापिकानिर्धारें १८ शतवापिकेचेंपुण्य एककरितांमहायज्ञ शतयज्ञाचेंसु
कृतपूर्ण एकसुपुत्रजन्मतां १९ शतपुत्राचेंपुण्यसंपूर्ण घडेबोलतांसत्यवच
न सकळतीर्थांचेंअवग्रहण सत्यवचनघडेहो २० ऐसेंबोलेशकुंतला अश्रु
धाराचालिल्याडोळां भिजल्याभूलिंगासनिर्मळा गळल्यालाविल्याअधोपंथें २१
अधरथरथरांस्फुरत कंठदाटलासद्गदित ह्मणेहेशिवहेवैकुंठनाथ संभाळीं
सत्यसत्यपते २२ तोंअकस्मातआकाशवाणी देवबोलतीतेचक्षणीं ऐक
तीसमस्तश्रवणीं ब्राह्मणराजेमंत्रीही २३ वर्षतीसुमनेंसंभार आकाशवा
णीगर्जेथोर रेरेदुष्यंतराजेंद्र ऐकेसादरहोउनी २४ शकुंतलामहासती
अपमानितांजाणभूपती क्षोभूनियांहेजगती दग्धकरीलक्षणार्धें २५ अ
र्धांगींबैसवीमहासती भरतपुत्रधरीहातीं विकारमानसीचित्तीं हरिहरा
चीआणतुज २६ ऐसेंऐकतांउत्तर जालाएकचीजयजयकार मगबोले
दुष्यंतनृपवर ऐकासमयसभाजन २७ हेस्त्रीमाझीसत्य पुत्रओळखि
लाभरत परीलोकमानितीअसत्य यालागींकृत्रिमबोलिलों २८ प्रथमअं
गिकारकरितांजाण लोकंठेवितीदूषण आतांईश्वरसाक्षीप्रमाण अंगिकारली
माझीमीं २९ रावझालासद्गदित धांवोनिकडेघेतसुत वारंवारमुखचुंबि
त आनंदनमावेत्रिभुवनीं ३० कोणाचीदृष्टीलागेलजाण ह्मणोनिउतरी ५

निंबलोण उत्तमवस्तूओंवाळुन याचकांसदीधल्या ३१ फोडूनभांडारेंअपार
विप्रांसह्मणेराजेंद्र आवडेतितुकींसाचार द्रव्यरत्नेंनेइजे ३२ शिरींकरूनिअ
वग्रहण दिधलेंयुवराज्यसंपूर्ण सकळराजेउभेराहून भरतालागींवंदिती
३३ प्रियेसिहातींधरुन गेलाअंतःपुरींघेउन प्रीतींदेऊनआलिंगन स
माधानकरीतिचें ३४ सत्यप्रगटावयाकारणें प्रियेबोलिलोंनिष्ठुरवचनें तु
वांविषादनधरावामनें माझीआणतुजअसो ३५ वस्त्राभरणेंदेउनी गौ
रविलीआपुलीराणी सकळसंपदादाउनी केलीस्वामिणीराज्याची ३६
बोलिल्याबोलाहोनिअधिक शकुंतलेसदिधलेंसुख पट्टराणीहेप्रमुख जैसी
भवानीशिवाची ३७ दुष्यंतरायाऊपरी भरतपृथ्वीचेंराज्यकरी याब्रह्मांडमंड
पाभीतरी ऐसादुसरानसेची ३८ पंचाशतकोटीयोजन पृथ्वीहेमाद्रीशृंगापासु
न सकळराजांवरीशासन एकछत्रीराज्यकेलें ३९ शतक्रतूकरूनसंपूर्ण सु
खीकेलेसर्वब्राह्मण सहस्रपद्मेंदेउनीधन कण्वऋषीपूजिला ४० तपस्वियांचा
शिरोमणीविश्वामित्र त्यासदिलासंपत्तिसागर त्याचेवंशीतुह्मींनृपवर भारतीवी
रह्मणविता ४१ संपलेंहेंशकुंतल यावरीआख्यानरसाळ ब्रह्मानंदअभंग
निर्मळ श्रीधरवरदसुखदाता ४२ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यां
तीलसारांशयथार्थ चतुर्थोध्यायींकथियेला ४३ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदि
पर्वटीकाश्रीधरकृत शकुंतलाख्यानभरत राज्याभिषेचनकथनकेलें ४३ इति
चतुर्थोध्यायसमाप्तः श्रीकृष्णार्पणमस्तु ओंव्या १४४ ॥छ॥ ॥छ॥

ययाती
देवयानी

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः श्रीगुरुभ्योनमः श्रीकृष्णनाथायनमः वैशं
पायनह्मणेजन्मेजया श्रवणकरीपवित्रराया वनुगननापासूनियां दादवाययातीजा
णिजे १ जन्मेजयह्मणेकथागमम्य ऐकावयामीआर्तभूत कर्णजालेक्षुधित श्रव
णभोजनदेइजे २ वैशंपायनह्मणेसावधान देवादैत्यांवैरमुळींहून इंद्रपदघ्या
वयालागीन नानाउपायनिर्मिले ३ युद्धकरितांअद्भुत निर्जरजर्जरजालेसमस्त
अपारमृत्युपावतांदैत्य नाहींगणितसर्वथा ४ जपूनमंत्रसंजीवनी शुक्रउठवी
तेचक्षणीं विबुधपडतांसमरंगणीं त्यांचाउपायचालेना ५ अमृतसंजीवनीपा
ठीं बृहस्पतीसमंत्रनाहीं पाकशासनाचेहृदईं चिंतारोगप्रवर्तला ६ मगबृह
स्पतीचापुत्र कचनामाअतिपवित्र सद्गुणनिधीपरमचतुर कार्यसाधनीनेटका
७ त्यातेंयेकांतींनेउनी सांगतेजालेकुलिशपाणी ह्मणेतूंशुक्रापासींजाउनी सं
जीवनीसाधींकां ८ थोरपणअभिमान मीजाणतासर्वज्ञ मीएकदेवगुरुनं
दन हेंसर्वसोडूनदे ९ परमप्रीतीधरूनिजीवीं शत्रूचीमैत्रीकरावी शुक्रासम
र्थनीविद्याघ्यावी अनालस्यंकरूनी १० गुरुशुश्रूषेकरूनअपार विद्यासाधि
तीचतुर कींपुष्कळधनदेऊनिसाचार विद्यासमुद्रशिष्यहोती ११ अथवाआपु
लीविद्यागुरूसदेती दुसरीत्यापासूनसाधिती याहूनउपायनिश्चिती विद्यासाध
नींअसेना १२ तरीप्रेमभावेंकरूनि कवीसनिघावेंतुवांशरण नानाकष्टपीडासो
सुन आपुलेंकार्यसाधावें १३ तूंचातुर्यसिंधूयथार्थ तुजकायशिकवावेंबहुत आ
दित्यसप्रभाअत्यंत पाडीह्मणावेंनलगेपैं १४ रंभेचेअंगींअद्भुत पहिलाचसुवास १

अत्यंत चंदनादिसुगंधबहुत सात्यनलगेदुसरेपैं १५ तैसातूंचातुर्यभांडार तुजनसां
गणेंवारंवार मगवाचस्पतीसकरूननमस्कार आज्ञाघेतलीशक्राची १६ कचजा
तवरेंकरून मार्गीजालेदिव्यशकुन दैत्यपुरींतयेउन निःशंकमनचालिला १७
सभाघनवटलीअपार मुख्यवृषपर्वादैत्येंद्र पूज्यत्याचागुरुशुक्र उंचस्थळींबैसवि
ला १८ त्यासभेसकचयेउन जयजयकारमुखेंकरुन घालितांजालालोटांगण
आदरेंकवीसतेधवां १९ उभाठांकलाकरजोडुन ह्मणेमीआहेंदेवगुरुनंदन
आलोंनिष्कपटतुजशरण तनमनधनेंकरूनियां २० मीविद्यार्थीतुझादीन नी
चसेवाअसेलपूर्ण तीसांगावीकृपाकरून आलोंशरणयालागीं २१ ब्रह्मचर्य
वानप्रस्थ सहस्रवर्षेपर्यंत सेवाकरीननिश्चित अनालस्येंप्रीतीनें २२ विरोध
असेलवडिलांसी तोसंबंधनाहींमजसीं मीनिष्कपटमानसीं शरणकवीसप्रा
तलों २३ शरणआलोंतुज उपेक्षितांजाईललाज मजदेवांसींनाहींकाज पुत्र
तुझामीआहें २४ कवीविचारीमनांत हामनाचानिर्मळदिसत येणेंसेवाकरि
तांअद्भुत बृहस्पतीशिष्यआमुचा २५ पितातोचिपुत्र येथेंनाहींअन्यविचार
हीश्लाघ्यताओह्मासथोर शिष्यगुरुसुतआमुचा २६ मगह्मणेवत्सापाहीं
ममगृहींतूंअवश्यराहीं विद्याअभ्यासींसर्वही दुर्लभजीकांत्रिभुवनीं २७ दू
र्वासुमनेंअग्न्योदक जळकाष्टेंसमिधादेख फळमूळपर्णादिक आणूनदेतनित्य
पैं २८ सडासंमार्जनपादप्रक्षाळन वस्त्रेंधुणेंअंगमर्दन व्यंजनपीकपात्रध
रुन उभाजवळीसर्वदा २९ वेदशास्त्रचर्चागहन स्तुतिवादेंतोषवीमन देवया

नींनंदेखोन मित्रत्ववाढवीकचासीं ३० भोजनतांबूलफळहार कचावेगळीनक
रीसाचार स्नेहवाढवीअपार कोठेंदूरजाऊंनेदी ३१ पंचशतसंवत्सर चदलीसेवा
करीगुरुपुत्र देवयानीचीप्रीतीअपार कचावरबैसली ३२ धेनुघेउनीवनापाहीं
आचार्यआज्ञेंवनित्यजाई तोंदुष्टदैत्यंलवलाहीं एकलावनींलक्षिला ३३ ह्मणती
हादेवगुरूचासुत महाकपटीविनयींधूर्त संजीवनीसाधूंआलायेथ लटकेंसा
धुत्वदाविती ३४ मगतीक्ष्णखड्गधारीं मारूनटाकिलावनांतरीं मांसभक्षिलेंव
नचरीं वृकव्याघ्रजंबुकीं ३५ अस्ताजातांगभस्ती धेनुपातलीगृहाप्रती क
चनदेखूनचित्तीं देवयानीकायकरी ३६ पितयासीह्मणेदेवयानी वनींकचमारि
लादैत्यांनी मीप्राणदेईनयेक्षणीं कचमाझानभेटतां ३७ भृगुविचारीमनीं
तोंकचमारिलादैत्यांनी मांसभक्षिलेंश्वापदांनीं सर्वज्ञानीसमजलें ३८ मगसं
जीवनीस्मरोनी ह्मणेवत्सायेधांवोनी तोंअकस्मातकचयेउनी धरीचरणभृगु
चे ३९ मंत्रासिंतेजअद्भुत श्वापदउदरींचींखंडेंसमस्त जडोनदेहझालापूर्व
वत धन्यसामर्थ्यशुक्राचें ४० कचसांगेकविलागुनी दैत्यींमजवधिलेंवनीं दैत्य
गरूह्मणतेचक्षणीं श्रमलासिबहुवत्सा ४१ सुमनेंआणावयागुरुसुत येक
लागेलावनांत दैत्यदेखूनह्मणत उठविलाकीकवीनें ४२ ह्मणेपुनःनउठेपुढ
ती ऐसीकरावीआतांयुक्ती दैत्यींमारूनमागुती शरीरकेलेंभस्मत्यांनें ४३
भस्मअस्थीकरूनचूर्ण मद्यामाजीमेळऊन शुक्रासकरवितीप्राशन अतिमधुर
ह्मणूनी ४४ दैत्यआनंदलेसंपूर्ण कचउठवावयाखुंटलायत्न देवांचेंबळजालें २

क्षीण घेउंहिरोनइंद्रपद ४५ मावळलावासरमणी कचनदेखेदेवयानी पितयापा
सींयेउनी शोकरीबहुत ४६ शुक्रह्मणेमारिलादैत्यांनी मत्स्यांतघातलाघोंटुनी पुढ
तीनउठेमागुतेनी देवयानीरडेतेव्हां ४७ शुक्रह्मणेरेवत्सा कोठेंआहेसबाळाकचा
येरूह्मणेमीपुत्रसाचा तवउदरींवसतसें ४८ मीभाग्याचानिःशेष तवउदरींजा
लावास ठावनाहींबाहेरयावयास विपर्यासकेलादैत्यीं ४९ कवीह्मणेकन्येलागु
न कचउठवितांमजलामरण मीवांचलांयाकचदर्शन नव्हेकदांतुजलागीं ५०
तुजआवडेकोण मजसांगवचन देवयानीह्मणेहेंकठिण नव्हावेंमरणदोघांस
५१ आतांयेककरींताता संजीवनीदेईगुरुसुता तोबाहेरयेऊनतत्वता पुनःतुज
लाउठवील ५२ शुक्रविचारीमनांत कचझालामाझासुत विद्याहेअद्भुत करावी
प्राप्तत्यातें ५३ कचनउठतांजाण देवयानीदेईलप्राण आतांसंजीवनीमंत्रसंपू
र्ण शिकवावाकचातें ५४ मगह्मणेगुरुतनुजा ममसुता त्यासवीजासहितआतां
संजीवनीमंत्रघेतत्वता अवश्यतातकचह्मणे ५५ ब्रह्महत्याकरचांडाळ दैत्यक्ष
यपावतीसकळ मगकवेंद्रहोउनीदयाळ येकांतींसांगेसंजीवनी ५६ तुवांसेवा
केलीबहुत त्याचेंफळहेंतुजप्राप्त माझीविद्यासुफळहोसमस्त प्रेतेंउठवीदेवां
चीं ५७ भगवतीउदरींदेख जैसाउपदेशिलाशुक कींगर्भींदैत्यबाळक नारदेंत्या
सउपदेशिलें ५८ तैसीसंजीवनीतेसमईं प्रतिष्ठिलीकचहृदयीं कींप्राणसखा
यांचेहृदयीं ठेवणेंआपुलेंदाविलें ५९ विद्यादिधलीसमस्त ह्मणेकचाबाहेरये
त्वरित उठवींतूंमाझेंप्रेत संजीवनीजपोनी ६० मगबाहेरयेहृदयभेदुन उदयपा

येरोहिणीरमण तैसाप्रगटलागुरुनंदन कवीअचेतनपडियेला ६१ कचसद्गदि
ततेवेळीं ह्मणेधन्यतूंगुरुमाउली मगमंत्रजपोनतेकाळीं कविरावउठविला ६२
निद्रिस्तउठेअकस्मात तैसाउठलागुरुत्वरित कचधांवोनचरणधरित प्रेमेंक्षा
ळितनयनोदकें ६३ उभाठाकलाकरजोडुन आरंभिलेंगुरुस्तवन ह्मणेत्रिभुव
नीचेंगुरुत्वसंपूर्ण एकवटलेंतुझाठायीं ६४ सकळगुरुरत्नपदक त्यांतवरिष्ठतूं
मध्यनायक द्वादशगुरुत्वें असतीदेख स्वामीतूंऐकेंअनुक्रमें ६५ धातुर्वादीगुरूप्रथ
मजाण दुसरागुरूजाणिजेचंदन तिसराविचारगुरूपूर्ण अनुग्रहगुरूचौथापैं ६६
परिसगुरूपांचवा कश्यपजाणिजेसाहवा सातवाचंद्रगुरुवोळखावा दर्पणआठवा
जाणिजे ६७ नववाजाणिजेछायानिधी दाहावानादनिधीत्रिशुद्धी क्रौंचपक्षिणी
ऐसाकृपानिधी अकरावातोवोळखें ६८ सूर्यकांतकापसीप्रकार दाबारावाशेवटीं
निर्धार याचाअर्थसाचार अनुक्रमेंजाणिजे ६९ धातुर्वादीगुरूकोण शिष्याहातींकर
वीतीर्थाटण नानासाधनेंसाधून शेवटींज्ञानप्राप्तहोय ७० येकअभक्तासदूर
करुन भक्तांसतारीसमागमेंपूर्ण जैसामलयागिरीचंदन सुवासिककरीवृक्षसर्व ७१
परिहिंगणआणिवंश यांसनेकरीसुवास तैसाअभक्तत्यागीभक्तांस तारीपुरुष-
साचतो ७२ विचारगुरूसारासारपद्धती श्रवणकरवीशिष्याहातीं शेवटींसा
क्षात्कारपावती पिप्पीलिकामार्गेंपैं ७३ येकअनुग्रहगुरूदेत त्याचेप्रतापेंज्ञा
नवाढत सायासनलगतीतेथ ऐसेंसामर्थ्यएकाचें ७४ पांचवागुरूपरिसजा
ण स्पर्शेंलोहाचेंकरीसुवर्ण तैसेंत्याचेस्पर्शेंकरुन दिव्यज्ञानसाधकां ७५ कश्य ३

पगुरूतोचपाहें कृपावलोकनेंलपळाहें विलोकितांचज्ञानहोय कुर्मिणीपाहेपि
लींजैसीं ७६ उदयापावतांचंद्र चंद्रकांताफुटेपाझर द्यावंतहोतांअंतर
द्रवलेसाचारशिष्यतरती ७७ आठवागुरूदर्पण दर्शनेंहोयस्वरूपज्ञान
ऐसेंएकाचेंसामर्थ्यपूर्ण सायासकाहींनलागती ७८ छायानिधीपक्षीअव
धारीं तोगगनीवास्तव्यकरी त्याचीछायापडतांशिरीं पृथ्वीपतीहोयतो ७९
तैसेंत्यापुरुषाचेंदुर्लभदर्शन अवचितकृपाकरलागतांजाण कैवल्यप्राप्ती
दिव्यज्ञान स्पर्शनाचेंचहोयवें ८० आतांनादतिधीमहामणी जाधातूचीध्व
नीपडेकानीं दृष्टीनदेखतांस्वस्थानीं सुवर्णधातूसर्वहोती ८१ तैसीत्यापुरुषा
चीकरणी ऐकतांमुमुक्षाकारुण्यवाणी दर्शनहोतांतेचस्थानीं दिव्यज्ञानप्र-
गटावें ८२ आतांजैसीक्रौंचपक्षिणी समुद्रतीरींपिलींठेउनीं चारायावया
लागुनी दूरदेशाप्रतीजात ८३ षड्मासपर्यंतमित पिलींइकडेकेसांजित
क्षणक्षणाआठउनमनांत बाहेउर्ध्वमुखकरुनी ८४ त्याचस्नेहेंनिश्चिती पि
लींतेथेंपुष्टहोती तेविंतोजासआठवीचित्तीं तेनरतीस्वस्छानीं ८५ सूर्यदर्श
नीसूर्यकांत अग्निपडेअकस्मात कार्पासतत्काळदग्धहोत इच्छानसतांसू-
र्याची ८६ तैसीइच्छानधरितांअकस्मात त्याचीदृष्टीजिकडेझकत तोपु
रुषविदेहत्व पावेतत्काळतेथेंची ८७ ऐसींद्वादशगुरुत्वेंपूर्ण वोवाळावींतुज
वरून ऐकतांकचाचेंवचन कविश्रेष्ठसंतोषले ८८ कचासदिधलेंआलिंगन
करेंकुरवाळिलेंवदन ह्मणेचांडाळदैत्यदुर्जन तुजमारूनटाकिलें ८९ मत्यां

नघालूनतुज दुर्जनींपाजिलेंमज विष्णुहस्तेंनिर्लज्ज संहारितीलसर्वही ९०
आजपासूनमद्यपान कोणींकरीलजोब्राह्मण तोनीचअनामिकाहून नर्कदारु
णभोगीलतो ९१ हीशुक्राज्ञाअवधारा नमोडवेहरिहरा मद्यपानकरितांवि
प्रा प्रायश्चित्ततत्काळ ९२ असोसहस्त्रवर्षेंजालींपूर्ण कचासह्मणेभृगुनंद-
न आतांस्वस्थळासजाउन श्रमलरेंकरीदूर ९३ नमस्कारोनकवीचरण
निघताजालागुरुनंदन तोंदेवयानीनेंयेऊन पदरींस्नेहेंधरियेला ९४ ह्मणेम्यां
तुझीधरलीआस तूंसुंदरनिर्दोषपुरुष असुरींमारूननिःशेष दोनवेळांटाकि
ला ९५ म्यांशुक्राचार्यासबोधिलें दोनवेळतुजजन्मविलें मानसतवपदींगुंत
लें वरीनवेगेंतुजलागीं ९६ विद्याविनयसंपन्न तुजसारिखानाहींअन्य मजसा
रिखीदुसरीकामिन त्रिभुवनांतअसेना ९७ अमृतसंजीवनीपूर्ण तुजप्राप्त
झालीमाझेन मजवरितांभृगुसज्ञान स्नेहवाढवीअपार ९८ कचबोलेआद
रें तुह्मांआह्मांएकोदरें बंधुभगिनींनिर्धारें नाहींदुसरेंसापत्न ९९ तुजम
जजननस्थान कवेंद्राचेंउदरपूर्ण जेष्ठभगिनीमातेसमान ह्मणीवचनबोल-
सी १००मगदेवयानीबोलत कचातूंनष्टपरमधूर्त माझेनपुरविसीमनोरथ कप
टसाधुखतुझेंरे १ संजीवनीमंत्रनिर्मळ होईलतुझानिष्फळ बीजेंव्यर्थगेलीं
सकळ समईफळनदेती २ कचह्मणेदेवयानीसी विचारनकरितांमजशा
पिसी तूंब्रह्मकन्यानिश्चयेसी क्षत्रियासीवरसीतूं ३ कदांनवरीब्राह्मण
तुजशापनेदीकठिण तूंस्नेहकेलाआशाधरुन गुरुनंदिनीविशेष ४ मजमंत्र ४

नफळेनिःशेष तरिउपदेशीनतुजयास कार्यचालेलविशेष गुरुप्रसादेंकरूनी ५ ऐसें
बोलोनतारासुत शक्रपदासपावलात्वरित समोरयेऊनशचीनाथ सन्मानुनीगुरुसुता
६ देऊनियांप्रेमालिंगन दिव्ययानीबैसऊन वाद्यगजरेंकरून मिरवीतनेलास्वस्था
नां ७ वंदूनियांगुरुचरण समीपबैसऊनसहस्त्रनयन सांगीतलेंवर्तमान शक्र
ऐकोनतोषला ८ सबीजमंत्रतेवेळां कचेंगुरुससांगीतला प्रतीतीसमवेतफळ-
ला आनंदलादेवराव ९ दिव्याभरणीदिव्यवसनीं गुरुकचपूजिलेदोनी देव-
समस्तलागतीचरणीं धन्यकरणीकचाची १० इकडेशुक्रशिष्यवृषपर्वा जोदैत्यां
माजींह्मणेमघवा दैत्यसमुदायआघवा आज्ञाशिरींवंदित ११ तोंशर्मिष्ठादैत्य
कुमरी लावण्यसमुद्रींचीलहरी देवांगनानपावतीसरी आवडेसुंदरपितयातें
१२ शुक्रकन्यादेवयानी सौंदर्यरत्नदिव्यखाणी वनक्रीडेसदोघीजणी निघत्याजा
त्यायेकदां १३ परिचारिकादाहासहस्त्र स्त्रियांचासर्वदळभार शर्मिष्ठादेवयानी
सुंदर परस्परेंप्राणसख्या १४ देखतीरमणीकउद्यान नंदनवनींहूनसुंदरग
हन त्यांतसरोवरनिर्मळजीवन मराळतीरींक्रीडती १५ शर्मिष्ठाआणीदेव
यानी तीरींवसनेंभूषणेंठेउनी सखियांसमवेतनग्नहोउनी सरोवरींक्रीडती
१६ कमळेंतोडूनकरींघेती परस्परेंजळशिंपिती नानाकुसरीगायनकरिती
दिव्यजैशाअप्सरा १७ सेनेसहितपुरंदर मार्गेंजातांदळभार स्त्रियाक्रीडती
सत्वर वायुवेगेंसोडिला १८ अनिळवेगेंकरूनीं वस्त्रेंजातगुंडाकुनीं दूरऐ
कतांपुरुषवाणी धावत्याकामिनीधांवल्या १९ शर्मिष्ठेचेंदिव्यवस्त्र भोगवी

नेसलीसत्वर तिचेंक्षीरोदकपवित्र राजकन्यावोढितसे १२० दूरगेलेनिर्जरभार मग
सावधहोउनसमय अंबरेंआपलींसत्वर परस्परेंलक्षिती २१ क्रोधायमानदेवया
नी शर्मिष्ठेसबोलेकठोरवाणी तूंपरमदुष्टराजनंदिनी नेसलीसवसनमाझें २२
तूंअपवित्रपरमनिषिद्ध पितृभाग्याचाचढलामद माझापिताशुक्रप्रसिद्ध त्याचा
वरेंदेंराज्यतुह्मां २३ माझेपितयाचेंपादोदक शिरींवंदीतुझाजनक राज्यभोगि
तांसाम्यक शुक्रप्रसादेंकरूनी २४ ऐकतांकोपलीराजकुमरी तूंआश्रितकन्याद
रिद्री तुझातागनमायेअंबरीं तोंडआवरींशतमूर्खे २५ तुझाबापभिक्षुक ठाउ
काआहेपरान्नभक्षक माझाजनकदेतोभीक मानलीसभक्षुनी २६ आपणअयोग्य
बुद्धिमंद पंडितासींकरीवाद आपणनिःशास्त्रीधरूनमद धांवतंरणशूरावरी २७
आपणमागणारभिकारी दातयासींगेआपलीथोरी तूंतैसीमूढनिर्धारी विप्रभि
कारीपितातुझा २८ शर्मिष्ठेनेंदासीलाउन मुष्टिघातेंपृष्ठीमर्दुन वनींकूपामाजी
टाकुन आपणगेलीस्वधामा २९ निःशेषनिमालीदेवयानी शर्मिष्ठागेलीसंतोषमा
नुनी तोंययातीरावबनीं मृगयाभिषेंपातला ३० अश्वारूढयेकला दळभारदूरराहि
ला तृषेनेंपरमश्रांतला शोधितआलाकूपापाशीं ३१ तोंत्यांतस्वल्पोदक आंतइंदि
रासमानसुरेख लल्नाकरीपरमशोक दीर्घस्वरेंरडतसे ३२ ययातीबोलेवचनी
कोणाचीतूंसुंदरकामिनी कुमारीकींसुवाशिणी यास्थळींपडलीसकां ३३ ह्मणे
दैत्यांचाप्राणदाता आहेकवीमाझापिता शर्मिष्ठाजीराजदुहिता तिणेंयेथेंघातलें
३४ तूंकोणसांगमजप्रती येरूह्मणेमीययाती देवयानीह्मणेधरीहातीं बाहेर ५

कादींराजेंद्रा ३५ तूंपवित्रनृपतीकुळवंत मींब्रह्मकन्यावंद्यअत्यंत माझाधराव
याहात योग्यहोसीराजेंद्रा ३६ ययातीह्मणेहीथोरयथार्थ देऊनियांतिलाहस्त बाहे
रकाढिलीत्वरित स्वरूपअद्भुतनवर्णवे ३७ रक्तोत्पलसकुमार तैसेंकरतळपरम
सुंदर परमआरक्ततेजागार नक्षत्रमणीतैसेझळकती ३८ आकर्णनेत्रला
वण्यखाणी उपमेसरंभामेनिकाउणी अंगींचासुवासवनीं बहकतसेचहूंकडे
३९ साधकांसाधेनिधान रंकासांपडेधन कींजन्मांधाआलेनयन तैसारावसंतो
पला ४० ह्मणेगुह्यासकुमारेजाईं स्नेहअसोंदेत्दृदईं भुकुपक्षींउवलाहीं जैसी
चाहेशशिकळा ४१ येरीह्मणेमनींचेअर्थ पुरवणाररमाकांत पुसोनगेलानृपनाथ
भार्गवीजातस्वग्रामा ४२ नगरासमीपजाऊनत्वरित वृक्षाखालेंबैसलीरडत घू
र्णिकादेखोनसांगत वर्तमानसर्वही ४३ पितयासजाऊनत्वरेंसांग नीचदैत्यांचा
सांडवासंग नातरींकरीनदेहत्याग जिव्हाआसडूनआपली ४४ सांडूनदुष्टहे
सकळ शिष्यकरावादेवपाळ परमसत्वमूर्तिसुशीळ वधालसकळदैत्यांसी ४५ घू
र्णिकाधांवलीत्वरित शुक्रासजाणवीमात शर्मिष्ठेनेंकेलाघात मरूनवांचलीदेवयानी
४६ वर्तमानऐकआयंत शुक्रआलाधांवत कंठींधांवोनिमिठीघालित देवयानीपि
तयाचा ४७ भिजलीकंचुकीचीर तुटूनगेलेमुक्तहार रडेआक्रोशेंसकुमार शुक्रशां
तवीतयेला ४८ कायजालेंसांगवहिलें मजशर्मिष्ठेनेंमारिलें वनींघोरकूपींढकलि
लें प्राणजावाह्मणोनी ४९ नहुषपुत्रययाती तोपातलामृगयेप्रती तेणेंमजधरूनहा
तीं कूपाबाहेरकाढिलें ५० मारऊनलोटिलेंकूपांत याचाखेदनमनींकिंचित परीदुष्ट

उत्तरेंबहुत तेंनवदवेमाझेनें ५१ वोखटेंबोलतांउत्तर तुटेवहुकाळाचामित्र दुग्धींकांजी
पडतांबिंदुमात्र घटनासेदुग्धाचा ५२ तप्तशस्त्राचेघायतीक्ष्ण त्याहूनशब्दघावदारु
ण त्रिभुवनीवंद्यतुझेचरण तुजदूषणलाविलें ५३ शांतऊनदेवयानी शुक्रपावला
दैत्यस्थानीं समस्तठाकलेतेचक्षणीं आचार्यचरणवंदावया ५४ पूजासनींनबैसेक
वी ह्मणेमजआज्ञाद्यावी मजविणसुखेंभोगावी आचार्यपदवीबुडाली ४५ ऐसें
बोलतांभृगुनिश्चित दैत्यांसवाटलाकल्पांत वृषपर्वापायधरित एकघालीपोटांतडो
ई ५६ ऋणानुबंधतुटलासंपूर्ण प्राक्तनाचेंविचित्रविधान नेईलतिकडेजावेंयेथुन
ईश्वरसंकल्पअगाध ५७ अपराधजालाकाय तोसांगावाटवलाहें आह्मासमारूनि
यांजाय सर्वांसहीयेकाळीं ५८ तुझेबळेंनिर्धारी शक्रप्रतिमाघातलीतोंडरीं विष्णु
प्रतिमावाणिजेसर्वत्रीं आह्मींमानूंतृणप्राय ५९ प्राणसख्यानेंविषघातलें माते
नेंबाळकआपटिलें तारकेंसदीनासांडिलें नेथेंयत्ननचलेकीं ६० रक्षककरूंइच्छि
तघात दाताभिकेसदवडित कुमार्गेंगुरूचालवित येथेंयत्ननचलेकीं ६१ आह्मांअं
तरतांतुझेचरण तत्काळचहोयमरण अपराधतरीकोण करीविदितस्वामियां ६२
शुक्रबोलेतयेक्षणीं तुझेशर्मिष्टेनेंदेवयानी ताडणकरूनकाननीं कूपामाजीलोटिली
६३ नहुषपुत्रेंकाढिलीबाहेरी नयेकदांनगराभीतरीं देहत्यागकरीलनिर्धारी तुमचे
संगेंराहतां ६४ दैत्येंद्रह्मणेआचार्यश्रेष्ठा तुझापादुकापरमवरिष्ठा वोंवाळूनटाकी
नशर्मिष्ठा देवयानीवरूनी ६५ आज्ञादिजेनिश्चित घेईनदेहांतप्रायश्चित्त राज्य
वोंवाळीनसमस्त तुझेपादुकेंवरून ६६ देवयानीतुझेंबाळक आह्मींकोणातेसक

ळिक पितयाहूनगुरुअधिक श्रुतीशास्त्रेंबोलती ६७ देवयानीचाअपमान तेणेंशि
णलेंतुझेंमन दैवआह्मासकरितीदीन तोहीअपमानतुझाकीं ६८ आतांअन्यायघाल
पोटांत चरणधरितीदैत्यसमस्त क्षमाह्मणसीतरींउगेंसत्य नातरीपडूंअसेची ६९ शु
क्रम्हणेजाउनिवना देवयानीचीकराप्रार्थना तेसमजल्यासमाझेमना समाधानसहजची
७० शुक्रवृषपर्वानाथ आलेदेवयानीअसेजेथें चरणवंदितीसमस्त क्षमाअपराधह्म
णतीमाते ७१ इच्छिसीतेंदेऊंसमस्त सुरांदुर्लभतेपुरउंपदार्थ देवयानीह्मणेत्वरित देउं
इच्छितांमजजरी ७२ दाहासहस्त्रदासीसहित शर्मिष्ठादासीमाझीनिश्चित जेथेंमजदे
ईलतात तेथेंयावेंतयेनें ७३ ऐसेंऐकतांवृषपर्वा शीघ्रकपाठउनतेव्हां दासीसमवेतसु
दैवा शर्मिष्ठात्वरेंआणविली ७४ पिताह्मणेशर्मिष्टेसी आमचेंकुळजरीवांचविसी तरी
तूंहोयदेवयानीचीदासी नकरीमानसींखेदकांहीं ७५ येरीह्मणेतूंनांदअक्षयी यापरता
मजलाभनाहीं रायेंकरधरूनतेसमयीं देवयानीसदिधली ७६ असोदेवयानीश
र्मिष्टेसहित नानसदनींप्रवेशत दैत्यस्वगृहींसमस्त नादूंलागलेतेधवां ७७ सवेंघेऊ
नशर्मिष्टेसी देवयानीगेलीवनक्रीडेसी पावलीपूर्वस्थळासी खेळेमानसीआनंदें ७८ तों
मृगयामिषेंययाती पावलात्याचस्थळाप्रती तोदेखिल्याबहुतयुवती दोघीजणीश्रेष्ठ
त्यांत ७९ शर्मिष्ठाआणिदेवयानी देखोनिरावनिवालामनीं म्हणेसकळतरुणीचारु
मिणी दोघीजणीसत्यपैं ८० रायबोलेमधुरवचन मीनहुषपुत्रययातीजाण सोमवंशाब्ध
जपूर्ण संततीअत्रिऋषीची ८१ देवयानीम्हणेतयाशीं शर्मिष्ठाहोयमाझीदासी मीशुक्रक
न्याजाणनिश्चयेंसी ओळखमानसींअसेल ८२ तुवांमजकूपांतुनी काढिलेंकपाहस्तदेउ

मी मीहोईनतुझीपट्टराणी पाणिग्रहणयथोक्त ८३ राजाह्मणेब्रह्मकुमरी परमथो
पिष्टत्याहीवरी समर्थपितानिर्धारी शुक्राचार्यअसुरगुरु ८४ त्यासनकळतांलग्न कें
सेंकरावेंअप्रमाण येरीह्मणेमाझेंवचन परममान्यपित्यासी ८५ मगदायापाठविल्या
सत्वर कवीससांगीतलासमाचार परमआनंदलेभृगुवर आलेसत्वरत्यागयां ८६ आ
लेदेखूनकवेंद्र नमनकरीराजेंद्र मनोरथपरिपूर्णसाचार बोलेगुरुवरदैत्यांचा
८७ देवयानीबोलेवचन पितयातवउदरींचेंरत्न त्यासग्रहकनहुषनंदन घ्यावया
लागींपातला ८८ कवेंदिधलेंशापवचन दुसरेंब्रह्मसूत्रप्रमाण तरीनकरितांअनुमान
करीदानमाझेंआतां ८९ आनंदलेभृगुआपण सकलसंपत्तीतेथेंआणुन यथासांगके
लेंलग्न देतआंदणबहुसाळ ९० शुक्रह्मणेययातीस तुजसांगणेंएकरहस्य तुवांरेत
दानशर्मिष्ठेस सहसाहीनकरावें ९१ हीराजतनयानिश्चयेसी परीममकन्येचीहोय
दासी ईसभोगितांनिश्चयेसी शापशस्त्रेंताडिन ९२ करांनघडेह्मणेययाती द्विजह्मणे
माझेपायशिवहातीं मगप्रमाणकरीनृपती शुक्रचित्तींआनंदले ९३ मगशर्मिष्ठेसहि
तदेवयानी ययातीनिघालाघेउनी जामातासीबोळउनी शुक्रगेलास्वस्थाना ९४
आपलेनगरालागुन मिरवितआलानहुषनंदन भार्गवीचेंवचनप्रमाण ययाती
रावमानित ९५ शृंगारवनीनेउनी शर्मिष्ठाठेविलीतेक्षणी विश्रामसदनबांधुनी
दासीदिधल्यासेवेतें ९६ पतिसंगवेगळाकरुनि सकळभोगपुरवीदेवयानी शय्या
शृंगारभोजनीं आपणासमानमानदेत ९७ देवयानीचेसंगती परमसुखावेय
याती तुच्छमानीअमरावती नाहींगणतीआनंदा ९८ यदुआणिपूर्वस पुत्रजालेक

वेंदकन्येस बत्तीसलक्षणीडोळस रूपेंविशेषनवर्णवे ९९ शृंगारवनींराजसुता सकळ
हीभोगभोगितां परिपतिविणतत्वता खदिरांगारासमान १०० ह्मणेंकर्माचीगतीगहन
नसकेकदांभोगिल्याविण मीदास्यत्वपावलेंपूर्ण पतिसंगनेणेंची १ पतिविणभोग
शृंगार वाटतीजैसेविखार निद्रानलागेअनुमात्र विकळशरीरपडतसे २ जीवना
विणकासार दीपाविणव्यर्थमंदिर फळाविणतरुवर तेंविशरीरव्यर्थमाझें ३ तों
मृगयामिषेंययाती पातलात्यावनाप्रति बहुतश्रमलाविश्रांती पावावयातेथेंआला
४ प्रधानासह्मणेनृपवर आजियेथेंराहावेंसाचार अवश्यह्मणोनदळभार केलास्थी
रत्यास्थानीं ५ शर्मिष्ठेसआनंदबहुत बाहेरआलीअचळरुळत तिचेंसौंदर्यपाहातां
रतिकांत भुलोनवेडाहोयपैं ६ भोंवत्यातिचासहस्त्रदासी सदांतिष्ठतीसेवेसी उदक
घेउनीरायासी अभ्यंगकरवीशर्मिष्ठा ७ आपणस्वहस्तेंकरुन करीरायासतेलमर्दन
मार्जनजाल्याभोजन देतआपणशर्मिष्ठा ८ राजेंद्राचेभाळीं मृगमदटिळकरेखीचे
व्हाळी दिव्यचंदनउटीदिधली हारघालीस्वहस्तें ९ ऐसासवगुणेंकरुन मोहिलानृ
हुषनंदन राजाह्मणेंमाझेंमन तुझासंगइच्छीतसे १० परीकोपेलदेवयानी कायक
रूंसांगयेक्षणीं येरीह्मणेंमीराजनंदिनी वरिलेंमनींपूर्वींचमी ११ मनकुमनाचीमाळ
तुझेकंठींघातलीनृपाळा तिचेंमनराखिसीकुशीळा माझीउपेक्षाकरूनियां १२ एकचि
सुधारसपूर्ण प्राशनकरितीदोघेजण एकाचेंचुकलेंमरण एकामृत्यनसोडी १३
भागीरथींतस्नान सप्रेमेंकरितीदोघेजण एकाचेंपापगेलेंजळोन एकतैसाचिराहिला
१४ परिसदेवानिश्चिती लोहभक्तहृदभेटतां एकाचीजालीसुवर्णकांती एकतैसाचि

राहिला १५ सुवर्णलतिकागुणेसुमान कवळीसुरद्रुमालागुन एकसफळजालीपू
र्ण दुजीनिर्फळजालीकां १६ एकहस्तेंझाकुननयन एकचक्षुनेंकीजेअवलोकु
न हेंचतुरांसनव्हेभूषण लागेदूषणतत्वतां १७ असोचातुर्यसुमनेंकरुन तिणें
पूजिलानहुषनंदन पंचबाणेंतयाचेंमन भेदिलेंपूर्णनाटोपें १८ क्षेमालिंगनचुंब
न परस्परेंदेतांपूर्ण सुरतानंदसुखींनिमग्न दोघेंजालींतेधवां १९ भोगदेउ
नतेक्षणीं रावनिघेवेगेंकरुनि जरीकळेलदेवयानी तरीअनर्थकरील२० परीश
र्मिष्ठाझालीगरोदर नवमासभरलेसत्वर आवळेजावळेदोघेपुत्र द्रुह्यअणुनामे
जाहाले २१ देवयानीचिंतातुर ह्मणेकैसीप्रसवलीदोघेपुत्र लोटल्याएकसंवत्सर
तयावनापातली २२ ह्मणेकैसेंझालेहेपुत्र शर्मिष्ठाबोलेचतुर एकअकस्मातआला
ऋषेश्वर तेणेंभोगदिधला २३ त्याचेप्रसादेंकरुन जालेदोघेनंदन देवयानीबोले
वचन नामगोत्रकायत्याचें २४ येरीह्मणेमीभुलल्यें पुसावयाविसरलें येरीह्मणेऐ
सेंजरीजाहलें तरीमीसंतुष्टसदांतुजवरी २५ घरागेलीदेवयानी परीसचिंतसौदामिनी
तोंआणिकनृपसंगेंकरुनी पुत्रकन्याजाहली २६ पुरुषमाधवीनिर्दोष कन्यापुत्रना
मेंविशेष तोंदेवयानीआलीवनास शर्मिष्ठेसपुसतसे २७ बत्तीसलक्षणीसयुक्त
राजबीजतेजाद्भुत तुजकैसेहोतातसुत ऋषिपासुनितेणेंमी २८ देवयानीसंगातें
ययातीआलाहोतातेथें देवयानीबोलवीबाळकांतें पुढेंतिघेघेउनी २९ पुसेबाळकां
लागुन तुमचापितादाखवाकोण तंवतिघेहीतर्जनीउचलोन. रायाकडेदाविती ३०
सर्वेचउठलीतिघेंजण बैसतीराजअंकींजाउन गळांमिठीघालुन फळेंमागतीभक्ष

वया ३१ तेंदेखोनिदेवयानी क्रोधेंसंतप्तजीलीतयेक्षणीं ह्मणेराजालागुनी पुत्रत्रयतुज
जाले ३२ राजानेंदीप्रतिवचन पाहेखालींअधोवदन जैसातस्करआणिलाधरुन बो
लवितांनबोले ३३ ह्मणेत्वंशर्मिष्टेदासी चोरुनभोगिलेंरायासी संपादणीकरित्येसी म
जभेटलाऋषेश्वर ३४ असत्यबोलसीवचन तुझीजिव्हाकरीनखंडन त्वंअसुरीकपटीण व
शीकरणजाणसी ३५ शर्मिष्ठाह्मणेमीतुझीभगिनी मीरावरिलामनीं पितृवचनेंकरुनी
दासीतुझीह्मणवित्यें ३६ देवयानीह्मणेरायासी मीजातेंकवेंद्रापासी त्वंभोगीशर्मिष्टेसी
करीसुखेंराज्यआतां ३७ वेगेंनिघतांतीगोरटी राजाधांवोनघालीमिठी ह्मणेएवढा
अन्यायआतांपोटीं घालींमाझायेधवां ३८ राजाभाळठेवीचरणीं पायेंलोटीदेवयानी ल
त्ताप्रहारदेउनी ह्मणेसरेंमाघारा ३९ राजाधांवतचरणीं परीनाटोपेदेवयानी मनोवेगें
करुनी शुक्राजवळीपातली ४० धरुनिपितयाचेचरण दीर्घस्वरेंकरीरुदन तोंरावही
करजोडुन उभाठाकेतिजमागें ४१ देवयानीह्मणेपितयासी दैत्यकन्यामाझीदासी येणें
भोगूनतयेसी पुत्रत्रयनिर्मिले ४२ मजझालेंदोघेसुत तिकडेयाचेंसदांचित्त शाप
शस्त्रेंशुक्रत्वरित ताडितांजालारायातें ४३ महाव्याधिक्षयनिश्चित शरीरहोयतुझेंगलि
त राजालोटांगणेंघालित श्वशुरापतितेकाळीं ४४ ह्मणेशर्मिष्ठादग्धलीकामेंकरुन प्रार्थुन
मागेभोगपूर्ण जरीनेंदीवीर्यदान तरीस्त्रीहत्याघडेल ४५ याशास्त्रार्थेंनिश्चितां तेथेंजालावी
र्यपात शुक्रह्मणेअवधारीयथार्थ करुनशास्त्रसांगसी ४६ माझेंवचनन व्हेव्यर्थ त्वं
वराघजालाजराभूत दशनपडलेसमस्त नयनअंधत्वपावले ४७ श्रवणजालेबधि
र कांपूंलागलेंशरीर मर्कटऐसेंकलेवर दिसोंलागलेंतयाचें ४८ नयनींप्राणी

वदनीं एकवटलींजळेतिन्हीं शब्दअडखळेआननीं कोणातेंहीसमजेना ४९ यावरी
घालूनिलोटांगणा रावययातीबोलेवचन तृप्तनाहींमाझेंमन देवयानीसभोगितां ५०
कृपाकरूनयेसमयीं माझेंतारुण्यमजदेयीं कवीकळवळेहृदयीं वचनकायबो
लत ५१ पंचपुत्रतुझेजाण एकासमागेतारुण्य त्यासदेउनवृद्धपण होईतरुणपु
ढतीतूं ५२ राजाह्मणेंशक्रातें जोतारुण्यदेईलमातें राज्यपददेईनत्यातें नाहींइत
रांतेंसंबंध ५३ अवश्यह्मणेंकविराज जोतारुण्यदेईलसतेज तोचवंशींविजयध्व
ज वंशधरपदत्यातें ५४ आज्ञाघेउनययाती पातलास्वनगराप्रती पंचपुत्रांसपर
मप्रीती पाचारूनपुसतसे ५५ सहस्त्रवर्षेपर्यंत तारुण्यउपेक्षामजयथार्थ तृप्तजा
लामनोरथ जरापुढतीघेईनमी ५६ यदुपूर्वसदेवयानीचेपुत्र द्रुह्यआणुपुरुनिर्धार
हेशर्मिष्टेचेसुंदर पंचकुमरदोघींचे ५७ त्यांतचौघेबोलतीनंदन नेईआपणतारु
ण्य केवळनर्कवासवृद्धपण पापकोणघेईल ५८ आमुचेंतारुण्यघेउन भोगिसी
आमुचेमातेलागुन मात्रागमनाचेंदारुण पापघडेलआह्मातें ५९ ऐशीऐकतांव
चनोक्ती शापदेतययाती यदुचेंयादवकुलसंतती आश्रयेंराहतीलदुजाचा ६० ना
हींछत्रसिंहासन अरेपूर्वसातुझेंसंतान गोहत्यामद्यपीजाण महांचांडाळअपवित्र
६१ आरक्तश्यामवर्णनयन सागरबेटींराहातीलपूर्ण द्रुह्यपुत्राप्रतीशापवचन काय
बोलेययाती ६२ तुझावंशहाकैवर्तक मच्छघ्नअनाचारीबहुत नौकातरुनिजीवीत क
रूनियांवर्ततील ६३ अणुतुझेंसंतान यंत्रकारलोहकारजाण राज्यविरहितज्ञाति
हीन जन्मतीलदुरात्मे ६४ चौघेघातलेबाहेरी पुरुपाचारिलातेअवसरी तोमस्तकठेउनी

चरणावरी तारुण्यत्वदिधलें ६५ पुरुपुत्रबोलेवचन शरीरजालेंतुजपासून तुझेंतु
जनेंहूंपूर्ण तरीजावेंनरकालया ६६ ऐसेंबोलतांवचन ययातीजालातरुण पुरुनें
घेतलेंवृद्धपण सहस्त्रवर्षेमर्यादा ६७ शर्मिष्ठाआणिदेवयांनी स्त्रियाभोगीसुख
शयनी राज्यचालवीअनुदिनी धर्मन्यायेंययाती ६८ दुष्टांदंडकरुन केलेंबहुत
प्रजापालन सुखीकेलेपृथ्वीचेब्राह्मण भोजनधनअलंकारें ६९ केलेबहुतयज्ञ
गोभूगजनवरत्न उरलेंनाहींकाहींदान व्रताचरणनेमकांहीं ७० उबगूनविषयांसी
तारुण्यदिधलेंपुरुसी छत्रसिंहासनदेउनत्यासी वंशधरतोकेला ७१ अंगिकारुनवृ
द्धपण दोघीस्त्रियासंगेंघेउन प्रवेशलातापसारण्य तपदारुणआचरला ७२ ती
सवर्षेपर्यंत जलाहारकरित वायुभक्षणनिश्चित एकवर्षकेलेंहो ७३ पंचाग्नि
साधनएकवर्ष एकचरणावरीउभादेख मगदिव्यदेहपावोनसुरेख स्वर्गाप्रतीपा
वला ७४ उभयदारांसहित दिव्यविमानींबैसत इंद्रादिदेवसमोरयेत वंदितीस
मस्तरायातें ७५ पुण्यदेखुनसमस्त इंद्रासविषादउपजत कपटेंरायासिविचार
त बोलेसुकृतआपुलें ७६ भोळेपणेंसांगेययाती तोंसुकृतहानीजालीनिश्चिती
खालेंपडिलाधरणीपती तेवनवलवर्तलें ७७ माधवीकन्येचेचौघेपुत्रदेख प्रत
र्दनवसुमानशिबिकअष्टक चौघेपुत्रपुण्यश्लोक स्वर्धुनीतीरींबैसलेसुखें ७८
महांपुरुषतेमहंत गंगातीरींयागकरित होमधूम्रगगनींजात पुण्यरूपतेजस्वी
७९ ययातीपडावाधरत्री तोधूम्रंधरिलावरचावरी ययातीतेअवसरीं नमस्का
रीतेअष्टका ८० सांगितलेंवर्तमान इंद्रेंदिल्हेंलोटून मगतोययातीपूर्ण महं

तीहीं बोधिला ८१ त्यांचेसंगें केलें तप श्रवणकेलें अनुप मगास्वर्गासरूरवरूप ययातीराधपातला ८२ व्यासकृतवैशंपायन तिघे बोलिले कथापूर्ण: त्यांतीलसारांशकाढून केलें कथन तुह्माप्रती ८३ संपलें ययातिआख्यान पुढें कथागोडगहन श्रवणकरोतविचक्षण ब्रह्मानंदेकरूनियां ८४ भारतग्रंथसमुद्र साहित्यरत्नांसअंतपार त्याचेग्राहिकपंडितनर परमचतुरभावार्थी ८५ पांडवप्रतापग्रंथीं बैसतीश्रवणपंक्ती तींहींकृपाकरुनपंडितीं अवदानपुढें देइजे ८६ ब्रह्मानंदापंढरीनाथा पुढें बोलवीभारतकथा आदिमध्यांततत्वता तूंचिकर्ताआससी ८७ वाजविणारनाहीं बरवा तरी कैसावाजेलपावा रुक्मिणीजीवनाकरुणार्णवा श्रीधरवरदारूरवधें ८८ पुढें पांडवउत्पत्तीसुंदर माजेलरसअपार श्रीधरमुखेंपरिकर ब्रह्मानंदवदेलपैं ८९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ पंचमोध्याईंकथियेला ९० इतिश्रीपांडवप्रतापआदिपर्वपंचमोध्यायःसमाप्तः॥ श्रीः॥
॥७॥ श्रीः ॥७॥ श्रीः ॥७॥ श्रीः॥७॥ श्रीः ॥७॥ श्रीः ॥७॥ श्रीः॥७॥

श्रीगणेशायनमः जन्मेजयबोलिला मजपर्यंतवंशमाला वैशंपायनाविवेककुश
ला मूळापासूनिसांगिजे १ मगह्मणेवैशंपायन मूळक्षीराब्धिशायीनारायण ना
भिकमळींजन्मलाचतुरानन त्यापासोनदक्षप्रजापती २ दक्षकन्याअदितीरत्न ति
चापुत्रविवस्वान त्यापासूनिमनुष्यनिर्माण पुरुरवातेथूनियां ३ तेथूनिअयुना
मानरेश त्यापासूनजालानहुष त्याचाययातिविशेष रूपरेखशूरजयाचा ४ तेथु
निपुरुनामानरराय त्यापुढेंतवनामाजन्मेजय त्याचाप्रचिन्वानहोय पुत्ररत्नराजेंद्र
५ तयाचापुत्रययाती त्यापासूनअहंयाती सार्वभौमनिश्चिती महाराजतयाचा
६ तेथूनियांजयत्सेन त्यापासोनविचिन्वान तेथूनमहाभीमजाण प्रतापवंतजन्म
ला ७ प्राचिधन्वातेथुन त्याचाअयुतनामाबळिष्ठपूर्ण त्यापासूनिअक्रोधन दे
वातिथीतेथूनियां ८ ऋष्यनामातेथून ऋष्याचारुक्षअभिधान तेथूनमतिना
रमितिजाण ऋष्यंतत्याचाजाणिजे ९ तयापासूनजालाइन त्याचादुष्यंतरावसू
जाण त्यापासूनभरतनिधान त्याचेवंशीभारतीतुह्मी १० तयाचासुहोत्रपुण्यरूप
तयाचापुत्रहस्तिप तेणेंआपलेंनामेंप्रताप हस्तनापूररचियेलें ११ त्याचाविकट
अजमीनृपनाथ त्याचासंवर्णपुण्यवंत तेथूनकुरुक्षत्रियनिर्मित कुरुवंशीकौर
वतुह्मी १२ त्याचापुत्रपरिक्षितीअभिधान तुझियापितयाचेंनामपूर्ण त्याचाभी
मनामेंनंदन त्याचाप्रतीपजाणिजे १३ त्याचापुत्रशंतन त्याचाबाल्हिकसहोदर
पूर्ण शंतनुपुत्रदेवव्रतजाण भीष्मनामतयाचें १४ शंतनुवरीसत्यवती दोघेपु
त्रजालेतिजप्रती चित्रांगदनामेंनृपती विचित्रवीर्यदुसरा १५ त्याविचित्रवी

र्याचेपुत्र धृतराष्ट्रपंडुविदुर एकशतकुमर धृतराष्ट्रासीजाहाले १६ पंडुचेपांचसु
त नामेंत्रिभुवनींविख्यात द्रौपदीउदरींजन्मत पांचकुमरपांचांचे १७ प्रतिविं
ध्यश्रुतसोम श्रुतकीर्तिशतानीकउत्तम पांचवाश्रुतकर्म पांचकुमरपांचांचे
१८ पार्थभार्याकृष्णभगिनी सुभद्रादेवीवसुदेवनंदिनी तिचेउदरीं अभिमन्युगु
णी प्रत्यक्षअर्जुनजन्मला १९ अभिमन्युपुत्रपरिक्षिती तुझापिताजाणनृपती त्याचे
पोटींतूंपुण्यमूर्ती जन्मेजयराजेंद्रा २० तुझेपुत्रदोघेजण शतानीकशतकर्ण त्या
चापुत्रसुदंतअभिधान नातूतुझाजन्मेजया २१ एवंनारायणापासून तुझानातू
दंतपावन अठ्ठेचाळीसपुरुषजाण वंशमाळासांगीतली २२ इक्ष्वाकुवंशीपरम रा
जाजालामहाभिषनाम तेणेंअश्वमेधउत्तम एकसहस्त्रकेलेपैं २३ शतएकराजसूय
यज्ञ करूनपातलास्वर्गभुवन त्यासबहुमानींसहस्त्रनयन देयमानअतिदेती
२४ एकदांब्रह्मसभेसमहाभीष येऊनबैसलापुण्यपुरुष तोंगंगामूर्तिनिर्दोष सु
वस्त्रनेसेत्वरेनें २५ तोंघातेंफिटलेंवसन सभापाहेअधोवदन परिमहाभिषेअवलोकु
न क्षणएकपाहिलें २६ महाभिषाकडेपाहोन गंगाजालीहास्यवदन तेंदेखूनच
तुरानन शापवचनबोलिला २७ स्वर्गवासटाकूनविशेष मृत्युलोकींव्हालमनु
ष्य कामनापुरतांस्वपदास बहुकाळेंपावाल २८ असोगंगाविचरतांगगनीं अ
ष्टवसुदेखिलेनयनीं रुदनकरितांदेवतटनी तयासांक्षेपेंपुसतसे २९ वसुह्मण
तीभागीरथी वसिष्ठेंशापदिल्हाआह्मांप्रती मानवहोउनअधोगती मृत्युलोकींउ
पजाल ३० वसिष्ठाचीगायचोरुनी आह्मींआश्रमीबांधिलीनेउनी शापह्मणोनवदला

मुनी तुझेउदरींजन्मूआतां ३१ तरीउपजतांचनेउन गंगेंतदेईटाकुन सोडवीमनुष्य
देहापासून शापमोचनहोईल ३२ गंगाह्मणेतेअवसरीं लोकह्मणतीमजअसुरी
अष्टपुत्रनिर्धारीं कैसेंटाकूंउदकांत ३३ वसूह्मणतीतेवेळीं सातटांकीगंगाजळीं
आठवावसूप्रतिपाळी पेतापीश्वरसज्ञान ३४ अष्टवसूचेअंश एकपुत्रहोईल
विशेष महाज्ञानीनिर्दोष जितेंद्रियधर्मात्मा ३५ हस्तनापुरीचाप्रतीपनृपवर
मृगयामिषेंहिंडेवनगव्हर भागीरथीतीरींजातांसत्वर श्रमपावोनबैसला ३६ तोंगं
गेंतूनअकस्मात गंगानिघालीमूर्तिमंत दिव्याभरणींभूषित श्वेतवसनगोरांगा ३७
गंगाआनंदवल्लीचेंसुमन कींलावण्यभूमीचेंनिधान कींशुभ्रवसुमनमाळापूर्ण अपर्णा
वरेंमस्तकींची ३८ शृंगारनभींचीचपळा कींसाक्षांतदुसरीकमळा आनंदवल्लीवेल्हा
ळा कुरंगिनीचमकत ३९ हेंदेखोनतेअवसरीं प्रतीपमनींआश्चिर्यकरी ह्मणेउमार
माकींसावित्री कींसरस्वतीसाक्षांनहीं ४० रायाचेसव्यांकींतेवेळीं बैसेगंगाशृंगारशा
ळी ह्मणेरायात्वंप्रतापबळी मजवरीयेवेळें ४१ राजाह्मणेदेवतटिनी मीव्रतस्थआहे
एकपत्नी सव्यअंकींबैसलीसयेउनी तरीस्नुषाकन्यातैसीतूं ४२ माझियापुत्रा
चीपत्नीहोउनी राजभोगघेईसंपूर्ण गंगाह्मणेपुत्रजन्मवीन विजयध्वजवंशा
सी ४३ सुरनदीऐसेंबोलोन सवेंचपावलीअंतर्धान पुढेंमहाभीषजालाशंतन
पुत्रप्रतीपरायाचा ४४ देशोदेशींचेभूपती शंतनुसकन्यादेउंह्मणती वचनीगुंतेप्रती
पनृपती स्नुषागंगाइच्छित ४५ शंतनुनामपुत्राप्रती प्रतीपसांगेपुत्रासुमती गं
गावरीलबहुप्रीती आणीकयुवतीनवरीतं ४६ ऐसेंबोलूनझडकरी छत्रधरिलेंपु

त्रावरी आपणतपागेलातेअवसरी परत्रमोक्षसाधावया ४७ इकडेशंतनुगंगाती
रीं सर्वकाळमृगयाकरी मार्गलक्षीतअंतरीं तोंगंगाप्रगटत ४८ इंदिरेचीअप
रप्रतिमा तैसीप्रगटलीदिव्यपरमा माळघातलीसार्वभौमा शंतनुरायातेकाळीं
४९ ह्मणेरायाजेंमीकरीन तेंतुवांकरावेंप्रमाण माझेंकर्तृत्वअप्रमाण मीजाईनते
समयीं ५० रावह्मणेजेंतूंकरसी तेंमीनमोडीननिश्चयेंसी भाष्यदेउनतयेसी प
ट्टमहिषीआणिलीघरा ५१ जान्हवीसंगेंउल्हास ह्मणवतमानीस्वर्गास वर्षघटे
निमिष तीसींप्रेमेंभोगितां ५२ गर्भिणीजालीराणी पुत्रप्रसवलीसगुणी परीतोबा
ळतात्काळनेउनी गंगागर्भीटाकिला ५३ सप्तपुत्रऐसेचटाकिले शंतनुभिडेनेनबो
ले आठवापुत्रयथाकाळें प्रतिसूर्यजन्मला ५४ तोगंगाजळींटाकावा तोंवसू
धापतीआलाआडवा ह्मणेएवढातरीनटाकावा महांतापसेअसुरिणी ५५ वंश
वृक्षनिर्मूळकरणी केवळतीक्ष्णकुठारिणी तूंनारीनव्हेससर्पिणी पिलींप्रसउनि
भक्षिलीं ५६ देवतटिनीबोलेवचन वसूशापजालाविमोचन मीजातेंआतांये
थून तूंमजविणराज्यभोगी ५७ आठवापुत्रहाउत्तम तुजपुढेंदेईनभीष्म ऐसेंबो
लोनसप्रेम गुप्तजालीजान्हवी ५८ सांगातेंनेलाकुमर मगतळमळीराजेश्वर भो
गवाटतीजैसेविखार गंगेविणारायातें ५९ रायेंकेलाविवेक ह्मणेसर्वऐश्वर्यक्ष
णेक मगइंद्रियेंनियमुननैष्ठिक राज्यनितीनेचालवी ६० गंगोवियोगेंआकळे
मनीं नपाहेदुसरीकामिनी छत्तीसवर्षेंयाप्रकारेंकरुनी शंतनुराज्यलोटीहो ६१
भागीरथीचेतीरींत्वरित रावमृगयाकरितजात गंगाआठउनिमनांत सद्गदितपा

ह्मातसे ६२ तोंभागीरथीचेंजळ स्वल्पयाहेझ्ळझ्ळ चकितपाहेभूपाळ ह्म
णेमूळशोधूंआतां ६३ हरिद्वारापर्यंत रावचालिलाशोधित तोंप्रवाहकोंडिलें
अर्जुन शरसंधानींभीष्मदेवें ६४ पुत्रआपलानकळे परिमोहेंअंतरभरलें भू
षणीभूषितस्वरूपचांगलें रावबोलेतेवेळे ६५ ह्मणेंकोणाचातूंसुत मजस्नेह
उपजलाबहुत तोंभीष्मदेवजालेगुप्त गंगाजळींतेवेळे ६६ राजाखेदपावलाब
हुत गंगाआठविलीमनांत नेत्रींआलेअश्रुपात ह्मणेंधांवेवल्लभे ६७ आठवापुत्र
देईन ह्मणोनबोलिलीसवचन सत्यकरीमजभेटून कठिणमनकरूंनको ६८
हातींधरूनसुत गंगाप्रगटलीअकस्मात जैसेंपरमआराध्यदैवत निधानदेतअ
पूर्नी ६९ वस्त्राभरणींभूषित मुक्तमाळापदकेंझळकत ऐसाआणुनियांसुत दे
तीजालीरायातें ७० ह्मणेंसांभाळीआपलानंदन यासवसिष्ठापासोनविद्यादान
भार्गवरामापासून धनुर्विद्याशिकलाअसे ७१ मंत्रविद्येविषयींप्रवीण जालाबा
चस्पतीपासींपूर्ण सोमवंशींविजयध्वजजाण नेईनंदनगृहातें ७२ युवराज्यपास
देई सागरांतमेदिनीसर्वही तुझीआज्ञापाळवीलपाहीं नाहींज्ञानींदुसरा ७३
ऐसेंबोलोनदेवतटिनी गुप्तजालीतेचक्षणीं हातींकुमरधरुनी शंतनुआलाह
स्तनापुरा ७४ सकळप्रजाराजेयेउन भीष्मासकरितीनमन भेरीमंगळतुरेंवाज
उन राज्यभारओपिला ७५ सर्वांविषयींचतुर कार्यमंत्रीदक्षफार आवरिला
सर्वराज्यभार व्यंगनपडेकोठेंही ७६ विशेषवेतनमानबहुत देउनसेवकांमो
हिलेंसमस्त याचकांदानेंकेलेंतृप्त दरिद्रनाहींशोधितां ७७ अवलोकुनगंगानं

दन राजासदांआनंदघन ह्मणेंआयुष्यपरिपूर्ण चतुराननदेवोया ७८ शंतनुराव
एकेदिनीं मृगयाजोंकरीतवनीं तोंदिव्यसुवासघ्राणीं येवोनियांझगटत ७९
ह्मणेकोठेंआहेसुवासवस्त ह्मणूनतटाकशोधितजात तोंपुढेंदासनगरदेखत
नौकारक्षितदासकुमरी ८० रूपपाहतांसतेज भुलोनजायमकरध्वज अंगींचासु
वाससहज जायीएकयोजना ८१ राजाह्मणेतयेसी तूंकोणयेथेंनौकारक्षि येँ
शीह्मणेपांथिकासीं दासकुमरीमीअसे ८२ मन्मथबळेंभुललाशंतन मगदासगृहीं
जाउनभेटेंस्नेहादरेंपूर्ण दासह्मणेधन्यभाग्यभाझें ८३ मगह्मणेकुंभिनीपाळक
तुजपासींमागणेंआहेएक येरूह्मणेमीतुझारंक टाकीनप्राणओवाळुनी ८४
परमसुंदरतुझीनंदिनी तीकरीमाझीपट्टराणी दासह्मणेतेक्षणीं विचारअसेंयेक
पै ८५ इचेपोटींहोईलपुत्र तोवंशवर्धनीनृपछत्र ऐशीभाष्यद्यावीपवित्र ऐकून
नृपशंकाकरी ८६ भीष्माऐसापुत्रपाहीं ब्रह्मांडांतदुजानाहीं तनमनधनसर्वही
ओवाळावेंत्यावरुनी ८७ मौन्येचरावउठोन स्वग्रामासआलापरतोन मनीलाग
लेंसत्यवतीचेंध्यान नबोलेचकोणासीं ८८ शंतनुरावचिंतातुर भीष्मेंऐकतांसा
चार पुसेरायासयेउनविचार नमस्कारकरूनियां ८९ मजसारिखापुत्रअसतां
तुह्मांकायपडिलीचिंता शक्रासदुर्लभजावस्ता आणूनदेईनक्षणार्धें ९० मगबोलेनृ
पवर तुजसारिखानाहींपुत्र परीतुजबंधूअसावेसाचार पाठिराखेवाटतें ९१ ए
कडोळाएकचरण एकपाणीएकवसन याचेंसुखमानीतोविवेकहीन चतुरन
व्हेसर्वथा ९२ संसारक्षणकसाचार एककुमरतोनव्हेकुमर एकास्तंभेअवघेंघर

तगेलकेसेंसांगपां ९३ ऐसेंबोलतांशंतन भीष्मासकळलेंवर्तमान प्रधानासपाचारु
न गंगात्मजसांगतसे ९४ रायासनाहींविषयस्वार्थ परीपत्नीपाहिजेधर्मार्थ गृहस्व
मिणीनसतांगृहांत वाटतशून्यअवघेंगृह ९५ तरीवधूपाहासुंदर ऐसेंऐकूननृप
वर पुरोहितपाचारूनसमग्र एकांतींसांगेतयातें ९६ सत्यवतीदासनंदिनी विलं
बनकरावायेक्षणीं तीकरूनद्यावीमजराणी दुसरीनलगेसर्वथा ९७ ऐसाहावृत्तां
त भीष्मासजाणवितीपुरोहित अवश्यह्मणोनिदेवव्रत दासगृहींपातला ९८ कैवर्त
कसामोरायेत मानेंबैसविलेंसमस्त दासह्मणेदेवव्रत तूंसोइराआमुचा ९९ सत्य
वतीआमुचीजननी विलंबनकरावायेक्षणीं दासह्मणेमाझेमनीं चिंताएकवर्त
तसे १०० महाराजतूंदेवव्रत माझेमाथांठेवीहस्त तरीमगबोलेनमात रागमनांत
नधरावा १ इचेपोटींहोईलकुमर तोछत्रपतीवंशधर ऐसेंऐकतांगंगाकुमर गर्जोनि
यांबोलतसे २ हाअप्रमाणहोईलशब्द तरीम्लेंछमुखींप्रवेशोवेद ह्मणतीधन्यध
न्यब्रह्मवृंद देवव्रतसत्यवचनी ३ यावरीबोलेकिरात तुझेपुढेंहोतीलसुत तेहि
रोनघेतीलसमस्त युद्धव्यवहारकरूनी ४ तूंसत्यवक्तामहाराज कैसेंहोतीनेणोआ
त्मज बळाद्भुतसतेज ज्येष्ठाधिकारीराज्यातें ५ ऐसेंऐकतांभीष्म करिताजालाअ
चाटनेम जोकोणानचलेनिःसीम त्रिभुवनांतऐकतां ६ यावरीआजन्मपर्यंत मी
ब्रह्मचारीव्रतस्थ गंगेसमानस्त्रियासमस्त त्रिभुवनीचाम्याकेल्या ७ मन्मथाचा
केलाशिरच्छेद पायींबांधिलेंयेथूनिब्रिद माझावाग्नेमप्रसिद्ध ब्रह्मांडभरीउभवि
ला ८ संततीविणमीप्रसिद्ध पावेनमीस्वर्गमोक्षपद ऐसेंऐकतांसभावृंद जयज

यकारकरतीहो ९ दिव्यसुमानाचेसंभार वर्षतीवरूनसुरवर. माथेंतुकवितीऋषे
श्वर पितृभक्तधन्यहा १० तत्काळसत्यवती दिधलीभीष्माचेहातीं तेणेंवाहोनकन
करथीं हस्तनापुरींआणिली ११ तंवतेसमयींमुहूर्त दोघांसीलग्नलावित पिता
परमसंतोषित देवव्रतनामसाजे १२ भीष्मकेलाभोंगनेम ह्मणोननामतुझेंभीष्म
इच्छामरणपावसीपरम इहपरत्रधन्यतूं १३ सत्यवतीसीभोगितांभोग रायासीउणा
वाटेस्वर्ग तोपुत्रजालासवेग चित्रांगदयानावें १४ आणिकएकसंवत्सरा गरोदर
जालीसुंदरा विचित्रवीर्यदुसरा पुत्रजालासुलक्षणी १५ जातकर्मादिप्रकार
शंतनुकरीसमग्र भीष्मेंयाचकसत्वर तृप्तकेलेसर्वदानीं १६ बालत्वक्रमलेंसं
पूर्ण प्राप्तजालेंतारुण्यपण तोंशंतनुदेहठेउन स्वर्गाप्रतीपावला १७ तेव्हांउत्तरक
र्मेंसमस्त भीष्मअंगेंसंपादित चित्रांगदज्येष्ठसुत भीष्मेंअंकींबैसविला १८ चित्रां
गदेंपुरुषार्थकरुन जगज्जिंकिलेंसंपूर्ण दिव्यवस्त्रआणित्याहिरोन रायांपासून
पराक्रमें १९ जिंकूनियादवेंद्र वस्त्रआणित्याअपार भीष्मपाठिराखामहाशूर उणें
नपडेकोठेंही २० तोंएकदांकाळेंकरुनी गंधर्वराजेयेउनी हस्तनापुरींसमरंगणीं
युद्धकेलेंअपार २१ कपटविद्येंकरून घेतलाचित्रांगदाचाप्राण भीष्मभयेंतेथून प
ळोनगेलेस्वर्गलोका २२ जालाएकचिहाहाकार शोककरीसत्यवतीअपार मगवि
चित्रवीर्यसत्वर राज्यस्थानीस्थापिला २३ सर्वशास्त्रींकेलानिपुण धनुर्वेदअभ्या
सीसंपूर्ण सर्वविषींभीष्मआपण अंतर्बाह्यरक्षित २४ विवाहकरावायावरी गं
गात्मजेंचिंतीअंतरीं तोंवार्तासांगीतलीऋषेश्वरीं दिव्यकुमरीकाशीश्वराचा २५

अंबाअंबालिकाअंबिका स्वयंवरमांडलेंत्यांचेदेखा राजेमिळालेनाहींलेखा ऐक
तांभीष्मआवेशें २६ प्रतापेंजिंकोनिस्वयंवरीं आणित्याकाशीराजाचाकुमरी शा
ह्मणवकुळींचेतेअवसरीं राजेयुद्धाप्रवर्तले २७ वातापुढेंजलदजाळ तैसेराजे
विभांडिलेसकळ त्यामाजीशाल्वेंतुंबळ युद्धकेलेंभीष्मासीं २८ महापंडितापुढेंयु
क्ती अबळाचाजेविनचलती तैसीशाल्वाचीजालीरीती पाठीदेउनीपळाला २९
असोविजयीजालादेवव्रत कुंजरपुरापातलात्वरित कन्यासत्यवतीहस्तेंवोपित
कनिष्टबंधुकारणें ३० विवाहआरंभीतेकाळीं वडीलअंबाकायबोलली शाल्वापासीं
वृत्तिगुंतली मनींघातलीम्याबाळ ३१ ऐसेंऐकतांजान्हवीसुत अपश्यरथींबैस
वित संगेसेनासमस्त शाल्वापासींपाठविली ३२ भीष्मेंशाल्वविभांडिला तेणेंखे
दपरमपावला तोंदळभारेंसीतेवेळा अंबाआलीशाल्वापासीं ३३ सभेंतबोलेयेउ
न तुझेठयींगुंतलेंमाझेंमन भीष्माचानिरोपघेउन आलेंतुजवरावया ३४ शाल्व
ह्मणेंतुजजिंकून गेलागंगात्मजघेउन मजयुद्धींपराभउेन नेलेंजाणतुजलागीं ३५
आतांगेलियाप्राण तुजशींनकरीकदांलग्न एकेंस्पर्शितांअन्नपूर्ण इतरांजाणउच्छि
ष्टतें ३६ परमखेदपावोन अंबानिघालीतेथून कुंजरपुरालागुन येतीजालीतेधवां
३७ इकडेअंबिकाअंबालिकादोनी व्यासादिकाऋषीबोलाउनि विचित्रवीर्यासीं
लग्नलाउनी भीष्मकरीसोहाळा ३८ संपादिलेचारदिन तोंअंबाआलीपरतोन
ह्मणेमीमाळघालीन गंगात्मजातुजलागीं ३९ वरावयामजलागुन तुंवांमजआ
णिलेंहिरोन मीतुझीपत्नीहोईन वाढवीनवंशातें ४० भीष्मह्मणेमातेसमान तु

जसहितसर्वस्त्रियाजाण उठजाईयेथुन आपल्यापितृगृहास ४१ तिणेंतपकरूनि
खडतर प्रसन्नकेलारेणुकापुत्र जेणेंएकवीसवेळासर्वत्र पृथ्वीकेलीनिःक्षत्रिय ४२
प्रसन्नजालाजमदग्न येरीसांगेसर्ववर्तमान तुझाशिष्यगंगानंदन वरदेयीकरूनि
यां ४३ मगअंबेसघेउनसांगातें भार्गवआलागजपुरातें समाचारकळलागंगात्म
जातें येतसामोरागजपुरासी ४४ करूनियांसाष्टांगनमन नगराआणिलेरेणुकानं
दन स्नाभिषेककरून सर्वोपचारेंपूजिला ४५ मगह्मणेंपरशुधर ईसवरीतूंसत्वर
भीष्मबोलेजोडूनिकर स्त्रियासर्वममसाता ४६ परमकोपलाजमदग्न मोडिसीमा
झेंआज्ञावचन मजसीकरीयुद्धकंदन किंवालग्नलावीईसीं ४७ भीष्मबोलेधरूनच
रण मीअवश्ययुद्धकरीन मगसिद्धकरोनदोनस्यंदन नगराबाहेरपातले ४८ ह्मणे
स्वामीनीटकावेबाण तोंभार्गवेंचापओढुन दोनशरसोडुन भुजादोनीभेदिल्या ४९
भीष्मउतरूनरथाखालता गुरुचरणींठवीमाथा ह्मणेंमाझेक्षत्रियाचेबाणआतां
केवीसहासीविप्रवर्या ५० पुढतीरथारूढहोउन युद्धकरीगंगानंदन पंचबाणेंसंपूर्ण
शरीरभेदिलेंभार्गवाचें ५१ तेवीसदिवसपर्यंत युद्धजालेंअद्भुत मेरूमांदारभिडत ते
विंदोघेदिसती ५२ कींइंद्रआणिचंद्रजाण कींरमानाथआणिउमारमण शस्त्रजाळें
संपूर्ण भरतीगगनदोघेही ५३ सागरआणिअंबर कींवारुकीआणिसहस्त्रवक्त्र
कींवसिष्ठआणिविश्वामित्र तैसेदोघेभांडती ५४ कौतुकपाहतीनिर्जर भीष्मेंभार्ग
वकेलाजर्जर हृदयींखंडितांनिर्वाणशर ध्वजस्तंभींटेकला ५५ ऐसेंगंगात्मजेंदे
खुन धांवलासद्गदहोउन नेत्रासजीवनलाउन घालींस्वहस्तेंवारा ५६ सावध

जालापरशधर हृदयींधरिलागंगापुत्र ह्मणेंमाझीविद्यासमग्र तुझेठायींविरली
५८ पुनःह्मणेपरशराम पूर्णझालामाझानेम अंबेतूंपितृग्रहासपरतोन देहदंडी
करींतप ५९ गजपुरांतआलाभीष्म स्वस्थानागेलाभार्गवराम मगतेअंबेनेपरम
घोरवनसेविलें ६० ह्मणेभीष्माचाघेईनप्राण घोरतपासआचरोन मगवायूसाध
नेकरून देहद्याकिलाअंबेने ६१ इकडेद्रुपदेंत्रिनेत्र प्रसन्नकरूनमागेपुत्र मेगबो
लिलापंचवक्त्र ऐकसादरजन्मेजया ६२ पूर्वींस्त्रीमगपुरुषजाण ऐसाहोयीलतु
जनंदन तीचअंबास्त्रीहोउन द्रुपदउदरींजन्मली ६३ देशार्णवदेशींचाहिरण्यनृ
पती त्याचीकन्याकेलीशिखंडीप्रती लग्नजालेंएकांतीं स्त्रीपातलीभोगकामा
६४ शिखंडीनामठेवित लोकांतगुप्तकेलीमात पुरुषवेषत्यासदेत जालाकृतयें
रतो ६५ नाहींपुरुषत्वकामविकार वोळखिलेंस्त्रीशरीर राजकन्याउठोनसत्व
र जातमाहेराआपुल्या ६६ सांगेपितयासवर्तमान तेणेदळसिद्धकरून पांचा
ळपुरासयेउन मांडिलेंभांडणद्रुपदासी ६७ ह्मणेस्त्रीचाकरुनस्कत कैसाकेला
रेअनर्थ मीकरीनतुझाघात कींमाझाप्राणवेचीन ६८ इकडेशिखंडीरात्रींउठोन
पळतघेतलेंघोरअरण्य एकांतींकरितांरुदन तोंकुबेरगणपातला ६९ त्याचेंस्थ
णाचेंनामस्थूळकरण पुसतीशिखंडीलागुन तेणेंजालेंनेंमुळींहुन वर्तमाननि
वेदिलें ७० स्थूळकरणह्मणेतुझेंस्त्रीपण मीघेतोंआठदिवसजाण माझेंपुरुषत्व
तूंघेउन कार्यसंपादिजायकां ७१ मगस्त्रीपणदेउनत्यासी पुरुषहोउनआलो
नगरासी वर्तमानसांगेद्रुपदासी येरूमनीसंतोषला ७२ मगहिरण्याकडेपाठ

विलेचार ह्मणेपाहायेउंनसमाचार माझाअसतांपुत्र कायअनर्थमांडलाहा ७३ ते
पाहातीस्त्रियापाठउन तोंशिखंडीदेखिलामदन जालेंस्त्रीचेंसमाधान सेनाघेउ
नघ्यशरगेला ७४ लोटलियाआठदिवस शिखंडीगेलाकुबेरवनास उदयाआलेंभा
ग्यविशेष कुबेरआलाकाननात्या ७५ तोस्थूळकरणस्त्रीवेषधरुन बैसलालज्जि
तआकर्षुन कुबेरेंजाणोनवर्तमान शापदेताजाला ७६ शिखंडिचाहोयजोंदेहां
त तोंवरीअसोत्यासपुरुषत्व तूंस्त्रीहोउनबैसतेथं वचनअसत्यनव्हेकदां ७७ तोशि
खंडीयेउन धरीकुबेराचेचरण येरुह्मणेंपुरुषत्वेंकरुन स्फरेंनांदेनिजगृहीं ७८ शिखं
डीआलापरतोन द्रुपदाससांगेवर्तमान सदाशिवजालापूर्वींप्रसन्न चरित्रजाणत्या
चेंहें ७९ एवंभीष्मवधकरूनमनांत अंबाशिखंडीजालासत्य सिंहावलोकनेंसमस्त
कथाऐकेमागली ८० उभयदारांसहित विचित्रवीर्यक्रीडाकरित पुढेंसंताननस८
तांअकस्मात रोगरायातेंलागला ८१ उदंडवैद्यआणून भीष्मकरीऔषधप्रयत्न
परीआयुष्यसूर्यअस्तमान पावताजालातेकाळीं ८२ विचित्ररावपावलामरण स
त्यवतीआणिगंगानंदन शोकार्णवींजालींनिमग्न वंशसंतानबुडालें ८३ उत्तर
कार्यसंपूर्ण करितांजालागंगानंदन सत्यवतीकरीरुदन भीष्मकंठींसोबोनी
८४ मगभीष्मेंविवेकयुक्ती शांतकेलीसत्यवती मातभीष्मासह्मणेएकांती वं
शवाढवीपुढेंतं ८५ तूंआपलेंकरूनलग्न वाढवीवंशसंतान भीष्मह्मणेमातेसमा
न नारीमात्रसर्वही ८६ चळतीमेरुमांदार वरुणदिशेउगवेमित्र मर्यादासांडीलसा
गर परीनेममाझाटळेना ८७ वायूपडेमोडूनचरण कुंभिनीसांडीलसहस्रवदन

परीमाझेंनेमवचन नटळेकल्पांतीं ८८ तरीअपतकाळींअपधर्मेसाचार पूर्वींचकरि
तीशास्त्रकार प्रार्थूनियांऋषेश्वर क्षत्रियकुळंवाढवावीं ८९ एकवीसवेळांनिक्षत्री
परशुरामेंकेलीधरत्री राजांगनीब्राह्मणश्रोत्री प्रार्थूनियांवश्यकेळे ९० सत्यवतीह्मणे
भीष्मास तुजसांगतेंएकरहस्य कुमारीदशेंतजालाव्यास यमुनाद्वीपींमजपासूनी ९१
महायोगीपाराशर सुगंधकेलेंमाझेंशरीर कुमारत्वनमोडतांसाचार व्यासमहाराज
जन्मला ९२ तरीतयासींप्रार्थून वाढवावेंवंशसंतान ऐसेंऐकतांगंगानंदन आनंदें
टाळीपिटिली ९३ ह्मणेमातेनलावींव्यवधान प्रार्थीआतांकृष्णद्वैपायन येरीकर
पादप्रक्षाळून करीध्यानव्यासाचें ९४ निशांतींप्रगटेआदित्य कींकुंडांतूननिघेआरा
ध्यदैवत तैसासत्यवतीपुढेंप्रगटत साक्षातव्यासनारायण ९५ चंद्रसूर्यकृशान
एकेठायींजालेसंपूर्ण तैसेंस्वरूपदेदीप्यमान पाहातांमननिवतसे ९६ अवलो
कितांव्यासध्यान दुःखदोषजायविरोन जाचेंकरितांस्मरण सकळविघ्नेनाशती ९७
भीष्मेंधरिलेदृढचरण मगतोकृष्णद्वैपायन मातेसकरीनमन ह्मणेस्मरणकांकेलें ९८
ह्मणेपुत्रासंकटपडलें ह्मणोनितुजबोलाविलें दोघेअनुजतुझेपडले काळानळींजाउ
नी ९९ तुटलावंशखुंटलेंसतान तुजअधिकारअसेपूर्ण तरीदेउनीवीर्यदान
पुत्रवंत्यादोघीकरी २०० भारतवल्लीखंडोन गेलीविचित्रवीर्यापासोन तरीशुक्र
जीवनघालून वृद्धीपुढेंकरावी १ अवश्यह्मणेकृष्णद्वैपायन शुचिर्भूतस्त्रिया
होउन माझेंतेजपरमदारुण साहिलेंपाहिजेनिर्भयें २ सत्यवतीह्मणेसुता
तूंचितयासधैर्यदेता उशीरनलावींआतां फलोसत्तीहोउदे ३ एकांतींआसन

घालुनी व्यासबसलेअनुष्ठानी निबिडरात्रीचेमाध्यान्ही स्नुषेससांगेसत्यवती ४ करु
नियांमंगळस्नान करावेंहरिहरपूजन देउनियांअपारदान विप्रभोजनमनेच्छा ५
तैसेंचकरीअंबिका चातुर्यकासारमराळिका कींचटतचालिलीकनकालतिका
व्यासकल्पद्रुमावरी ६ उग्रतेजदेखतांवेगीं कंपसुटलाअंबिकेलागीं व्यासप्रवर्तले
सुरतसंगीं नेत्रझांकीनारीती ७ वीर्यनिक्षेपूनउदरीं व्यासआलेबाहेरी जननीह्मणेसां
गनिर्धारीं पुत्रकैसाउपजेल ८ व्यासह्मणेसुतसुलक्षण नवनागसहस्त्रबळीपूर्ण प
रीइणेंझांकिलेनयन पुत्रअंधहोईल ९ सत्यवतीह्मणेकर्मगहन अंधासकायराज्या
सन मगह्मणेसुताकृपाकरून अंबालिकेसपुत्रदेई १० निकेंह्मणूनपराशरनंदन त
त्काळपावलाअंतर्धान तोंधृतराष्ट्रजन्मलाचक्षुहीन नयनागसहस्त्रबळी ११ पुत्रदे
खतांदृष्टी सत्यवतीजालीकष्टी मगह्मणेकैसीकरावीगोष्टी धांवेजगंजेठीव्यासदेवा
१२ तत्काळप्रगटलाकृष्णद्वैपायन बैसलाएकांतींजाउन अंबालिकाशृंगारकरून
व्यासाजवळपातली १३ नृसिंहदेखतांइंदिरा कापूंलागलीथरथरा तैसीभोगाप्रव
र्ततांसुंदरा व्यासतेजनसोसे १४ शरीरजलेंपंडुरवर्ण बाहेरआलाभोगदेउन माता
ह्मणेबोलेवचन सुलक्षिणीकपुत्रकैसा १५ परमसुलक्षणराजपुत्र होयीलधर्मात्माअति
पवित्र मातेचादोषेंशरीर कर्पूरवर्णहोयील १६ धृतराष्ट्रासशतपुत्र पंडुसहोतील
पंचकुमर त्यापांडवांसश्रीकरधर साह्यहोयीलसर्वस्वें १७ व्यासस्वस्थानासपाव
त पुढेंअंबालिकाजालीप्रसूत कर्पूरगौरतैसासुत पंडुराजजन्मला १८ सर्वलक्षणी
संपूर्ण परिबाळदेखतांपंडुरवर्ण स्मरेव्यासालागुन तत्काळप्रगटलाजगद्गुरु १९

ह्मणेएकअंधएकपंडुरवर्ण अंबिकेलापुनःभोगदेउन तृतीयपुत्रसुलक्षण नि
र्मिआतांगुणालया २० एकांतींबैसलेंकानीन कुमारिदशेजालाह्मणोन काननीह्म
णेव्यासालागुन अर्थपूर्णतोचिअसे २१ अंबिकेससांगेसत्यवती तूंजायधैर्यधरीए
कांती अवश्यह्मणोनदासीप्रती शृंगारकरूनपाठविलें २२ नेजनसोसेआपणासी
ह्मणोनपाठविलेंदासीसी तंवतेआनंदमयमानसी सुरतानंदेंरिझविते २३ नधरीउग्र
तेचेंभय कायावाचामनेपाहे संतोषविलेऋषिवर्य स्तवनअंगमर्दनें २४ परिचारि
काज्ञानीहीन हृदयींनिर्मळशुद्धमन दोघीपरीसतिचान सुखीजालाव्यासदेव २५
बाहेरअलाकानीन मातापुसेपुत्रालागुन तोह्मणेभक्तराजपूर्ण होयीलपरिक्षेत्रपा
लटलें २६ आतांसिमाजालीयेथून गुप्तजालाद्वैपायन पुढेंविदुरजन्मलापूर्ण त्रिकाळ
ज्ञानीभक्तजो २७ सर्वगुणींपुर्तो जन्मलाऐसाक्षत्ता धर्माचाअवतारतत्वता विवे
कीआणिनिपुणपै २८ मांडव्येंशापदिधला ह्मणोनिदासीउदरींजन्मला जन्मेजय
ह्मणेतेवेळा शापाचाकोणहेतु २९ वैशंपायनह्मणेएकसादर मांडव्यमहाराजमुने
श्वर तरुतळींउभानिरंतर एकचरणीएकवचनी ३० उर्ध्वबाहूअहोरात्र तोंनृप
भांडारींपडलेतस्कर वस्तहरित्याअपार पळतीसत्वरतेथूनी ३१ पाठीधांवतीरा
जदूत तस्करजालेभयाभीत ऋषीचेपाठींलपत संकोचितेहोउनियां ३२ मांड
व्यहेंकांहींनेणे तंवतेथेंआलेंधावणें चोरसंग्रहिलेयेणें तापसीवेषेंचोरहा ३३
तस्करांसहितमांडव्यासी मारीतआणिलेराजद्वारासीं शूळींघातलामहाऋषी त
स्करासहितेराजाज्ञें ३४ शूळींघातलातपोधन परियोगबळेंरक्षिलापूर्ण तैसाचकरी

अनुष्ठान शूळींआसनचळेना ३५ तोंपक्षीवेषेंसर्वेदमुनी पुसतीमांडव्यालागुनी
कोण्याकर्मेंकरुनि पावलासीदुःखातें ३६ येरुह्मणेअन्यायनसतांमातें शूळींदिधलें
नृपनाथें हेंसांगतीराथातें ऋषीनेणतादंडिला ३७ राजाधांवलासहपरिवारीं मांडव्य
देखुनरुदनकरी ह्मणेअपराधनेणतांनिर्धारीं मजघडलाऋषिवर्या ३८ मगसूत्रधारी
आणुनी शूळकाढिलाकर्वतूनी ऋषितत्काळदेहत्यागुनी यमपुरीसपातला ३९ यमा
सह्मणेतेवेळीं मजकांतुवांदिधलेंशूळीं येरुह्मणेपतंगींकांघातली कंटकाग्रातुवां
पूर्वी ४० त्यादोषेंसबळ तुजप्राप्तजालाशूळ ऋषिकोपलातत्काळ शापदेततयातें ४१
दोषवडुतलहान मेरूऐसानदंडगहन परमहिंसकतूंदुर्जन जगद्भक्षकादुष्टात्म्या ४२ दासी
पोटींहोतुजजनन वर्तेसीदरिद्रेंकरुन यमधरीमगचरण उःशापवचनबोलावें ४३ उ
पजगीव्यासवीर्येंकरुनी परीमहाभक्तत्रिकाळज्ञानी रतहोशीलकृष्णभजनी पंडिताचार्य
विवेकी ४४ ह्मणोनिमहाज्ञानीविदुर व्यासवीर्येंधर्मावतार पुढेंकथापरमसुंदर ब्रह्मानंदेंप
रिसिजे ४५ ब्रह्मानंदायतिवर्या श्रीधरवरदापंढरिराया पांडवपाळकाकरुणालया जगदे
द्वागन्गद्गुरु ४६ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ
षष्ठाध्यायींकथियेला ४७ स्वस्तिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत वंशाव
ळीभीष्माचीजन्ममात धृतराष्ट्रपंडुविदुराची ४८ इतिश्रीपांडवप्रतापआदिपर्वषष्ठोध्या
यःसमाप्तः॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

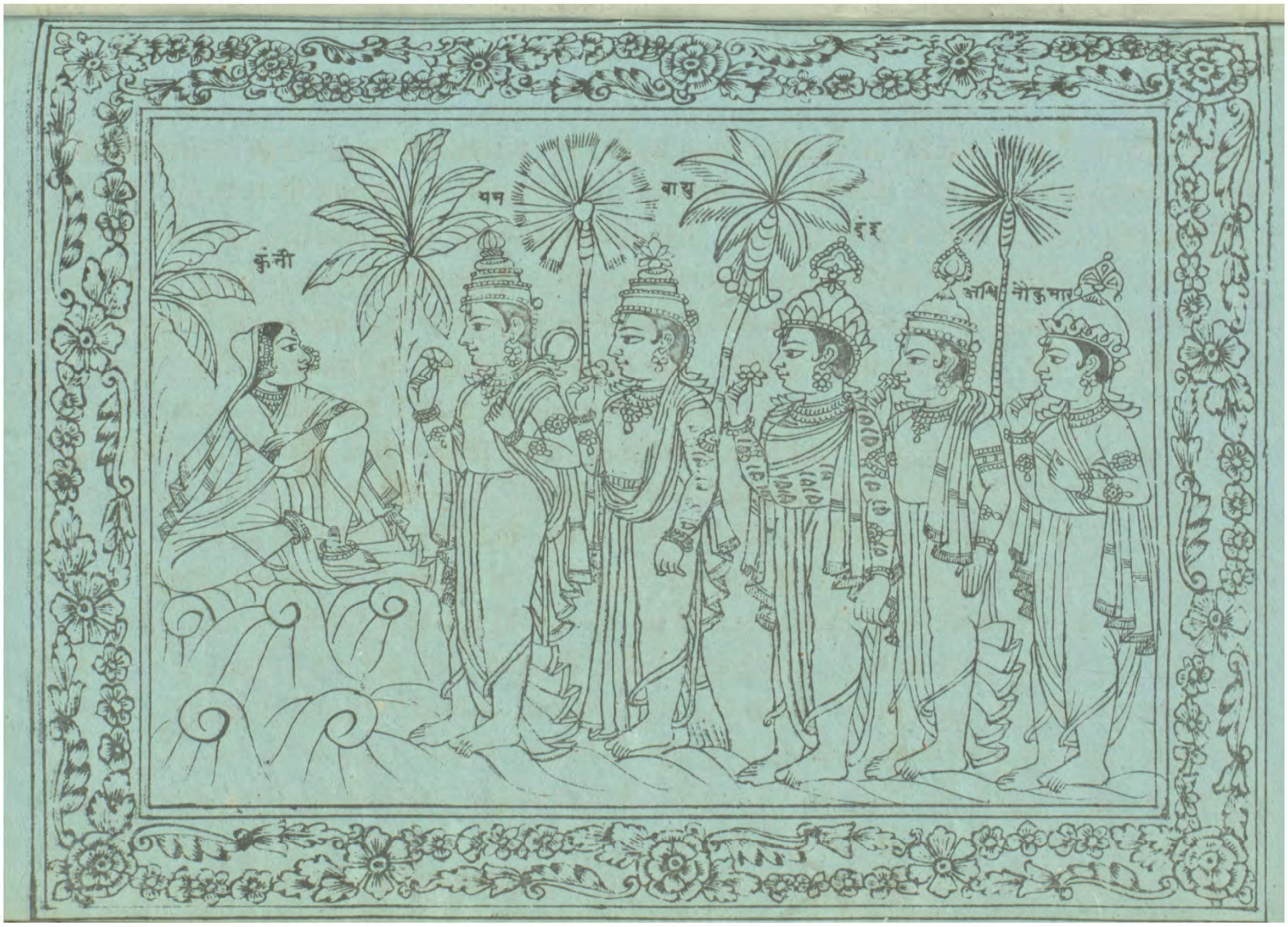
कुंती
यम
वायु
इंद्र
अश्विनीकुमार

श्रीगणेशायनमः श्रीकृष्णनाथायनमः पुण्यतोयगुह्यगुण अप्रमेयचारीवस्तपूर्ण भा
रतसमुद्रगोरूनारायण अंतनकळेशोधितां १ जन्मेजयह्मणेवैशंपायना विचित्रवीर्याचाअं
गना तिघेपुत्रप्रसवल्याजाणा पुढेंरचनाबोलकैशी २ येरूह्मणेंतिघेपुत्र व्यासवीर्यपरम
चतुर विद्याअभ्यासपरमअपार भीष्मकरवीतयातें ३ पंडुधृतराष्ट्रदोघेजण जालेवेद
शास्त्रप्रवीण सकळविद्येविषयींनिपुण विदुरज्ञानीसाधूतो ४ चौदाविद्याचौसष्टकळा
धनुर्वेदमंत्रमाळा अस्त्रविद्यागुणागळा पंडुराजनिपुणतो ५ यथाकाळींमेघवर्षती अष्टा
दशधान्येंपिकती वृक्षींसदांफळेंविराजती नाहीगणतीउद्याना ६ त्रिकाळगाईसक्षीर शो
धितांतिळभरीनाहींदरिद्र आधिव्याधिरहितसमग्र प्रजाअपारसुखेंसदां ७ चारीआश्रम
चारीवर्ण सर्वविद्येंतसकळनिपुण कोणासहीनसेमरण हरिकीर्त्तनघरोघरीं ८ वेदशास्त्र
ध्वनीं ब्राह्मणगर्जतीदिवसरजनीं पतिव्रतासकळकामिनी पुरुषस्वपत्नीरतसदा ९ प्रजाऋ
षिप्रधानउत्तम त्यांसपुसेयेकांतींभीष्म राज्यासयोग्यपरम कोणअसेसांगपां १० अंधलें
उणाधृतराष्ट्र क्षेत्रविरुद्धउणाविदुर सकळह्मणतीराज्याधिकार पंडुरायासीदेईजे ११ सर्व
विषयींचतुरविदुर भीष्मपुसेक्षणक्षणांविचार कनिष्टह्मणोनिअव्हेर सहसाहीकरीना
१२ प्रबुद्धजालेतरुण आतांकरावें यांचेंलग्न सकळकर्त्तागंगानंदन विचारकरीविदुरा
सी १३ चित्रपटींरेखिल्यातिघीजणी बहुतवाखाणिल्याविचक्षणीं येकगांधारीसौवळनंदि
नी वसुदेवभगिनीकुंतीदुजी १४ मद्रदुहितामाद्री तिघीविख्यातपृथ्वीवरी विदुरह्मणेंमाझे
विचारीं योग्यतिघीयांचपें १५ भीष्मासांगतीऋषेश्वर गांधारीनेंअर्चिलाअपर्णावर शत
पुत्रहोतीलनिर्धार दिल्हावरत्रिनेत्रें १६ भीष्मऐकतांसंतोषत ह्मणेवंशवृद्धीव्हावीबहुत

प्रज्ञाचक्षूतेंनिश्चित भार्यातीचकरावी १७ पुरोहितसुबुद्धपाठविला गांधारपतिसभेटला
भीष्मवाक्यतेवेळां शिरींवंदीआवडी १८ अंधत्वदोषनधरूनचित्तें कन्यानेमिलीधृतराष्ट्रातें
गांधारीनेंऐकतांगोष्टते पदरनेत्रानें बांधिला १९ सेनेसहितशकुनी रथींबैसउनआपुलीभगि
नी कुंजरपुरानेउनी देतसुलग्नींअंधातें २० चारदिवसउत्साहथोर याचकसुखवीकेलेफार
अंदणदिधलेंसाचार कुबेरसंपत्तिसारिखें २१ परमपतिव्रतागांधारी सौंदर्यासउणीनिर्ज
रनारी पतिसेवेंसादरअहोरात्रीं वाढवीप्रीतीविशेष २२ आतांशूरसेनवसुदेवपिता कुंती
जाणतयाचीदुहिता स्नेहवादेंकन्यात्वता पंडुरायादिधलीती २३ पितृगृहींअसतांकुंती
तोंउदयापावलागभस्ती अनुसूयानंदनगृहाप्रती दुर्वासमुनीपातले २४ कुंतीपित्यानेंठेवि
लीमंदिरीं कुंतीअहोरात्रसेवाकरी जेंजेंमागेजाअवसरीं तेंतेंदेउनतोषवित २५ संतोषोनअ
त्रिपुत्र कुंतीसवोपिलेपंचमंत्र कर्णींसांगोनपवित्र मस्तकींहस्तठेविला २६ अपधर्महोतांप्रा
प्त पंचमंत्रेंस्वरुपदैवत दिव्यतेजेंप्रगटत पुत्रदेतीसुरलें २७ मित्रआणिपवन वीडौजअ
श्विनौकुमरपांचजण जात्वेंकरशीआवाहन होईलप्रसन्नदैवततें २८ व्यासबीजप्रणवध्यान
हृदईधरीकुंतीआपण लोभीजीवेसिंआवरीधन तेविजतनकरीसदां २९ आश्रमासगेलादु
र्वासमुनी एकेपर्वकाळींदेवत्तटिनी तिराआलीकुंतीकामिनी दुजेंकोणीनसेतेथें ३० ह्मणेमं
त्राचीपाहूंप्रतीत जपेंआवाहनिलाआदित्य तोंप्रत्यक्षसवितामूर्त्तिमंत उभाठाकलातत्काळ
३१ अर्कह्मणेंकुरंगनयनी कांपाचारिलेंनितंबिनी येरीघाबरलीअधोवदनी मंजूळवाणीबो
लत ३२ कोणासहीनकळत मजवरूनव्हावेंगुप्त नभंगावेंकुमारत्व नव्हावेंश्रुतउभयपक्षीं
३३ कुंतीसह्मणेंआदित्य गांठींमहत्पुण्याचेपर्वत तेंकांमाझेंदर्शनसत्य भाग्यअद्भुततुझें

अ० १ हे ३४ माझासंगहोनांजाण कुमारत्वनभंगेपूर्ण पुढेंमहाभूभुजयेउन तुजवरीलआदरें अ० १
३५ मगकुंतीसदिधलीमेदी स्मरतमदेंपडलीमिठी पुत्रउपजलातत्काळपोटीं मतिसूर्यदुस
रातो ३६ किरीटकुंडलेंकटीमेखळा सर्वभूषणेंतेजागळा स्रुवर्णकवचस्वयंभूलेइला तेजदश
दिशानसमाये ३७ भयआणिसंतोष कुंतीअंगींउपजेविशेष स्वस्थानागेलाचंडांश सशंकि
तकुंतीमनीं ३८ बाळटाकुनीगंगाजीवनीं कुंतीप्रवेशलीपितृसदनीं बाळानबुडवीकदापिपा
णी रक्षितीजालीजान्हवी ३९ उत्तुंगलहरीउसळत त्यावरीचंबाळअसेखेळत तोंराधापतिकिरा
त प्रीतींउचलीबाळातें ४० कडेघेतलाबाळसत्वर उचंबळलास्नेहसमुद्र रुंजीघालितीनेत्र
भ्रमर मुखकमळींतयाचा ४१ पाहतांबाळकाचावदना पूर्तीनपावेकिरातनयना बोलाउं
नराधाअंगना वोटींघातलातयेचे ४२ राधेनेपाळिलेंतयातें ह्मणोनिराधेयह्मणतातयातें
वसुसेननामकीरातें ठेविलेंसाचेंआवडी ४३ साक्षात्कारेंकरुन ऋषिकरवितीवेदाध्ययन
धनुर्वेदसिकलापूर्ण जालानिपुणवेदशास्त्रीं ४४ अर्जुनापासूननव्हावामृत्य ऐसेंजाणोनियां
आदित्य सूर्योपस्थानपुत्रजपत प्रगटेअर्कत्यापुढें ४५ कर्णाचेकर्णीसांगत सूर्योपस्था
नजपीनित्य याचकदेखतांत्वरित उदारहोईसर्वस्वें ४६ परिआंगींकवचजडलेंअहर्निशीं तें
सहसानेदीकोणाशी शत्रूशस्त्रेंनिश्चयेसी मरणनुजनव्हेकदा ४७ ऐसेंसांगूनतेवेळीं स्व
स्थळागेलाअंशुमाळी असोमहाउदारकर्णबळी सुर्यउपासकनिश्चयें ४८ आपुलापुत्रपा
र्थ अनुष्ठानींबैसलासूर्यसुत इंद्रधरुनीहेंमनांत कर्णाआलाछळावया ४९ ब्राह्मणरूपधरु
२ नमघवा ह्मणेंकर्णरायासुदेवा दीनवचनेंमागतोंयेधवां कवचेंदेईअंगिचीं ५० दधिचीनि
जहस्थीप्रत कपोत्यासशिब्रीमांसदेत त्याहूनतूंदाताअद्भुत देईकवचेंअसई ५१ ऐसेंऐकतां

वचन महाराजउदारअर्कनंदन त्वचेसहितकवचकाढुन ब्राह्मणासदीधलें ५२ आश्चर्यक
रीनिर्जरपती प्रसन्नहोउनदिधलीदिव्यशक्ती ह्मणेंसंकटमांडल्याप्राणांतीं समरंगणीप्रेरावी
५३ ऐसेंबोलूनदेवराणा गेलाआपुलेस्वस्थाना कर्णाचियाउदारपणा तुळनानाहींत्रिभुवनीं ५४
मंत्रअस्त्रेंशस्त्रेंमंडित दुजानाहीरणपंडित धनुर्धरामाजीविख्यात जामदग्नीदुसरातो ५५
ज्याचेसौंदर्यपाहतांअद्भुत लाजूनिगेलारतिकांत चंद्रअधोवदनीहोत कर्णस्वरूपदेखुनी ५६
स्त्रियादृष्टींदेखतांकर्ण अंगींच्यातत्काळद्रवेमदन उपमेएकरुक्मिणीरमण मगदुसरानसेची
५७ क्षत्रियासविद्यादान कदानेदीजामदग्न धनुर्वेदपहावयापूर्ण कर्णगेलाविप्ररूपें ५८
नमस्कारूनतेवेळीं पुढेंउभाबद्धांजुळी रेणुकानंदनह्मणेंतेकाळीं बोलेंवर्णकोणतुझा ५९
येरूह्मणेंमीश्रेष्ठवर्णदेख राहेह्मणेंभृगुकुळटिळक कविगुरुसमानत्याचातर्क विद्यासकळशि
कलातो ६० इंद्रचिंताकरीमनांत पार्थासहापुढेंअनर्थ अपाययोजीअमरनाथ तोंअपूर्ववर्त्तलें
६१ कर्णाचेंअंकींदेख शिरठेउनीक्षत्रियांतक निद्रालागलीमुहूर्त्तएक तोंशचीनायकपातले
६२ खालेंभ्रमरहोवूनतेअवसरीं काष्ठवत्कर्णाचीमांडीकोरी रक्तप्रवाहचालिलाधरणीवरी
परीनहालेअनुमात्र ६३ मांडीअवघीकोरूनक्षोभें भार्गवाचेकर्णासझोंबे जागाजालासवेगें
तोंरक्तप्रवाहदेखिला ६४ कर्णासह्मणेंयेवदाधीर धरिलासितूंनव्हेसिभूसुर महाक्षत्रियपर
मधीर नामसांगेआपुलें ६५ येरूह्मणेंमींवीरकर्ण मगह्मणेंरेणुकानंदन तुझेकीर्तीनेंभरलें
त्रिभुवन उदारपणअगाध ६६ क्षत्रियांसविद्यापाहीं मीसर्वथादेतनाहीं तूंचोरूनशिकलासि
लवलाहीं परीशेवटींनिर्फळ ६७ तुझीविद्याभिरवेलसर्वगई परिपार्थापुढेंनिर्फळसर्वही
आज्ञामागोनिकर्णलवलाहीं स्वस्थळासीपातला ६८ सिंहावलोकनेंकरुन मागेंपाहाकथा

प्र नुसंधान पंडूचें आरंभिलें लग्न ऐका कथानक श्रोते हो ६९ पद्मनाभ पद्मजजनक त्याचे प अ
दपद्मीं उद्भवली देख तीचा तनय भीष्म सुरेख विचार करी विदुरासी ७० कुंतीभोजापासी
ब्राह्मण साधावया लग्न कारण पाठवीत गंगानंदन सुलग्न मुहूर्त पाहोनी ७१ कुंतीभोजास
भेटला विप्र सांगे सर्वही समाचार ह्मणें धन्य भाग्य साचार पंडु जामात जाहला ७२ वसुदेव
पिता शूरसेन कुंती संगें ला घेउन पंडु सहित गंगानंदन तेथें आला दळभारें ७३ विधियुक्त जा
लें लग्न दिधलें अपार अंदण हस्तनापुरा परतोन वोहरें घेउन पातला ७४ यावरी पंडूस अं
गना दुसरी भीष्म करी ते अवसरीं मद्ररायाची माद्री परम सुंदर पृथ्वींत ७५ भीष्में पाठवि
ला पुरोहित कन्येसहित मद्रनाथ गजपुरास येउन त्वरित विधियुक्त लग्न केलें ७६ विदुर अ
नुमतें गंगानंदन अश्वमेध आरंभी यज्ञ अपार दळभार घेउन पंडु चालिला दिग्विजया ७७
जगतीस सेना वसन नेसउन जिंकील संपूर्ण भीष्म भयें करुन करभार देती भूभुज ७८ छ
पन्न देशींचे राजे सहज जिंकित जात पंडुराज कोणी युद्धासी बांधिती पैज हारी येतां भेटती
७९ कोणी नाम प्रताप ऐकोन अगोधर भेटती येउन अनर्त देशिचा नृप पूर्ण बलभीम जिं
किला ८० शाकलद्विपिंचा प्रतिधान गंधर्व देश जिंकिला संपूर्ण सवा लक्ष पर्वत घेउन राजे
सांगातें चालविले ८१ हिमवंत स्वेत पर्वत किंपुरुषखंड जिंकिले समस्त गोरक्ष पर्वत सुवर्ण
प्रसवत द्रव्य अमित मेळविलें ८२ जेथिंचा पाट निश्चित शरयू आयुध्ये पुढें विराजत ते
मानससरोवर अद्भुत पंडु विस्मित देखतां ८३ दिव्य रत्नाचा खाणी तेथें प्रवाळ वल्ली तेजाद्भुत
गजमोती पसरली बहुत जेवीं गगनीं उडगणें ८४ करीशावक खेळती कस्तुरी मृग विराज ३
ती कर्पुर कर्दळी डोलती कोकिळा कुंजती सुस्वरें ८५ जासजे आवडे वस्त ते अवश्य याची

तेथ सागर वलयांकित पृथ्वी समस्त पंडु नृपनाथें जिंकिली ८६ एवं दिग्विजय करून समस्त
गजपुरा आले पंडु नृपनाथ दळभारेंसी गंगासुत भेटावया जात सामोरा ८७ समोर देखतां देव
व्रत पंडु रथा खालें उतरत भिष्माचीं पदाब्जें नमित आलिंगिती आवडी ८८ पंडुसहित देवव्र
त मिरवत आले गजपुरांत सत्यवतीस नमुन सांगत वर्तमान सर्वही ८९ द्रव्य रत्नें अळंकार
वस्त्रू आणि त्या अपार नगरांत न मावे मग बाहेर पर्वताकार रचियेल्या ९० मग धृतराष्ट्राचे हा
तीं शतयाग करवी पंडु नृपती तो पसारा सांगतां नाही मिती पुढें ग्रंथ परिसिजे ९१ यावरी पं
डु नृपनाथ उभय दारां समवेत मृगया मिषें वास करित कानमामाजी स्वइच्छें ९२ हिमवंत गि
रिचे पाठारीं कित्येक दिवस वास करी उभय दारां समवेत कांतारी क्रीडा कौतुकें विचरत ९३ भो
ग सामग्री समस्त प्रज्ञाचक्षु पुरवित लेह्य पेय खाद्य चोष्य बहुत भक्ष भोज्य षड्रसपैं ९४
शुष्क सुपक्क स्निग्ध विदग्ध हीं चतुर्विध अन्नें प्रसिद्ध धृतराष्ट्र करूनि पाठवी सिद्ध दूतां हा
तीं सर्वदां ९५ महापार्श्व राजनंदिनी भिष्में आदरें आणुनी विदुरास केली पत्नी यथासांग
विवाह ९६ तिचे पोटीं परम चतुर विनय नामें जाहला कुमर पिता या तुल्य विवेक समुद्र सारा
सार जाणता ९७ धृतराष्ट्रास शत पुत्र होते जाले महावीर वैश्या गर्भीं जन्मला निर्धारें युयुत्स
व यावेगळा ९८ पांच देवांचे वीर्यें वनांत पंडुस जाले पांच सुत धृतराष्ट्रास एक शत ए
कदांच जाहले ९९ जन्मेजय ह्मणें वैशंपायना तीक्ष्ण प्रज्ञा कुठार धरणा संशय कानन खंड
ना कथा कैशी सांगिजे १०० एकदांच शत पुत्र गांधारी कैशी प्रसवली कोणे परी पंच पु
त्र कुंतीचा उदरीं देव कैसे अवतरले १ मग ह्मणें वैशंपायन एकदां गांधारीची भक्ती देखू
न प्रसन्न जाले कृष्णद्वैपायन ह्मणें शत पुत्र तुज होती २ व्यास वदोन गेलिया वरी गर्भि

णीझालीगांधारी पंचविंशतीमासावरी प्रसूतनोहेसर्वथा ३ तोंवार्तासांगतीविप्र कुंती-
सजालेपुत्रयुधिष्ठिर जैसाउदयाचळींबाळमित्र तेवितेजस्वीजन्मला ४ ऐसेंऐकतांगांधा-
री ईर्षाउपजलीभारी अंधासनकळतांनिर्धारीं उदरींताडितीपाषाण ५ तोंलवथवीतरक्त
वर्ण पिसवीपडलीपोटांतुन जालेंदेखोनिगर्भपतन सौबळीरडेआक्रोशें ६ जालाथोरआकां
त तोंव्यासपातलेअकस्मात ह्मणेंमाझेंवचननव्हेव्यर्थ चिंताग्रस्तहोउंनको ७ उदकेंकरु
नीप्रोक्षित तोंशतभागजालेतेथें फणसगर्भींचेगरेनिघत तैसेंनिवडतवेगळे ८ अंगुष्ठ
पर्वप्रमाण शतकुंभींघृतभरुन त्यांतघातलेभिन्नभिन्न व्यासदेवआज्ञेनें ९ शतपुत्रांवरी
त्यांतचीनिघालीएककुमारी दुःशिळानामेंनिर्धारीं परमप्रियसर्वांतें १० व्यासदेवेंमंत्रुन ये
कांतींकुंभठेविलेनेउन कुंभाप्रतीदीपठेउन रक्षणनारीबैसविल्या ११ नवमासभरतांपूर्ण
प्रथमउपजलादुर्योधन रासभध्वनीऐसापूर्ण टाहोफोडिलातेकाळीं १२ मेघवर्षेरक्तधारीं
प्रळयवायूसुटलातेअवसरीं थरथरांकांपेधरत्री आलेशाहरेजनातें १३ दिक्दाहहोतके
सा शून्यजाल्यादशदिशा दिवाभीतेंबोभाटतीदिवसा श्वानेंरडतीदीर्घस्वरें १४ गर्जनाऐ
कतोअंबरीं रासभटाहोफोडितीनगरीं भालुकाथुंकतीवोखट्यास्वरीं गजपुरींतीगजबज
ली १५ भविष्यसांगतीऋषिसकळी वडीलसुतसर्वांचेमुळीं करीलस्ववंशाचीहोळी सकळ-
रायासमवेत १६ महाविष्णुशींकरीलद्वेष दीर्घदुःखदेईलवडिलांस परमाग्रहीतामस
कोपसागरदुरात्मा १७ नायकेश्रेष्ठांचेंवचन यावरीबोलेविदुरसूजाण प्रज्ञाचक्षोऐकव
चन त्यागकरींज्येष्ठाचा १८ वांचवणेंअसेलआपलेंकुळ तरिहाटाकावाचांडाळ जैसाबोटा
सडंकितांव्याळ बोटतत्काळखंडिती १९ त्यागूनमोहअनुमान गंगाजळींदेईटाकुन सर्वां

चेंहोईलकल्याण आनंदघनलोकहोती १२० हृदईआलिंगुनदुर्योधन धृतराष्ट्रबोलेगर्जोन
मींतुमचेंवचनप्रमाण कदापीहीनायके २१ मुख्यधुरंधरवडीलनंदन मीत्यावरूनवोवाळी
नप्राण अरिष्टेंउदयतीकाळेंकरुन शांतआपणहोतीतीं २२ असोदुर्योधनजन्मलायेरीती
मगएकामागेंएकनिपजती परमपुष्टबलाढ्यहोती धार्तराष्ट्रअवघे २३ गांधारीअसतांग
र्भिण रायासपीडितांमीनकेतन अंधेंकेलेंवेश्यागमन तोयुयुत्सुजन्मला २४ असोइकडे
पंडुराजवनीं मृगयाखेळतांदिव्यकाननीं मृगमृगिसींसुखेंमैथुनीं क्रीडतांवेधुनपाडिला २५
तवतोकुरंगरूपतापसी पंडुधांवोनआलात्यापासीं ऋषिह्मणेरेपापराशी महाहिंसकपापि
ष्टतूं २६ मैथुनींजोगुंतला कींभोजनाबैसला दुश्चितपाठमोरानिजला वधितांक्षत्रियांस
कळंकतो २७ कुरंगकरीहहःकार मीकर्दमनामाजाणविप्र लोकत्रांकेसाचार मृगवेषध
रियेला २८ पूर्णनहोतांमैथुन पापियाघेतलाआमचाप्राण राजाह्मणेंम्यानेणोन मृगह्म
णोनवधियेला २९ विप्रह्मणेंघेशापदारुण तुजस्त्रीसंगहोतांयेथुन तत्काळचीजातीलप्रा
ण पळमात्रनलगतां ३० ऐसेंबोलोनिदोघीजणीं प्राणदिधलेतेचक्षणीं पंडुराजउद्विग्न
मनीं म्लानजालाअतिदुःखें ३१ ब्रह्महत्येचेंपापपूर्ण वरिविशेषअंतरलेंमैथुन दोघीस्त्रि
यांसपाचारुन वर्तमानसर्वसांगे ३२ आक्रोशेंबोलेनृपवर मजकायकरावाराज्यभार
तुह्मांऐशास्त्रियासुंदर कायकरावेंमजआतां ३३ मजकायआतांहस्तनापुर मजकासया
वस्त्रेंअळंकार व्यर्थगेलाजन्मसंसार नाहींपुत्रसंतानही ३४ आतांतुह्मींदोघीनगरासीं
जावेंसत्यवतीपाशीं अंबिकाअंबालिकानेजोराशी त्यांसमीपअसावें ३५ भीष्मआणी
विदुर यांचीशेवाकरावीसादर तुमचाआमचानिर्धार ऋणानुबंधतुटलाकीं ३६ मीसेवीन

अ० ५

दुरकानन देहअनुतापें दंडिन पावेन परलोकसदन तें साधन करीन मी ३७ तों कुंती आ
णि माद्री विनविती त्या जोडल्याकरीं आह्मी सेवा करून अहोरात्री जवळी राहूं शिष्पलें ३८
आह्मी दारा तूं कांत हे भाव विसरोन समस्त अष्टभोग टाकून रत होउं सेवेशीं शिष्पलें ३९
त्याचें ऐकतां निश्चय वचन अवश्य ह्मणे अंबालिकानंदन चित्रीची नारी नर जाण तैसीं व
र्तूं लागली ४० आपलीं वस्त्रें भुषणें समस्त पंडु ब्राह्मणा काढून देत जैसा चंपक सुमनें व
र्षत उदारत्वें पांथिका ४१ बांधूनियां वल्कलांबर भस्में चर्चिलें कलेवर ऐसा देखून पंडु नृ
पवर कुंती माद्री काय करी ४२ आम्रवृक्ष आपली पाडा येतां फळें सकळी टाकी तेंवी टा
किली वस्त्रें भुषणें त्यांनी ४३ पाचारून ऋषेश्वर वांटी वस्त्रें अळंकार वेढूनियां वल्कलां
बर पतिसन्निध तिष्ठती ४४ चातुरंग दळ बहुत त्यास आज्ञापी नृपनाथ गजपुरा जाऊन
समस्त भीष्म धृतराष्ट्रा सांगिजे ४५ आमचा ऐसा जाहला विचार आपुला सांभाळी राज्य-
भार आतां भेट हे निर्धार साधूं परत्र यावरी ४६ रुदन करीत गेले समस्त जाणविती
भीष्म धृतराष्ट्रांत वर्षला एकचि आकांत शोका अंत नाही तेथें ४७ इकडे घेऊन उभय पत्नी
पंडु प्रवेशे महाकाननी वल्कलें वेष्टून तृणासनीं शय्या करती उघडेची ४८ नागेश गिरी
वोलांडून विलोकिती चैत्ररथ वन काळकुट गिरिवरी जाण दारासहित वोळघला ४९ पु
ढें हिमाचळीं वास करिती जेथें दुग्धवर्ण भागीरथी जीचा बिंदुमात्रें उद्धरती महापातकी हिंस
क ५० तेथें तापसांचें वृंद गांइ गांई होती आनंद पुढें इंद्रद्युम्न सरोवर अगाध पंडुराव पा
हातसे ५१ पुढें स्वर्गासी लगटला शतशृंग पर्वत देखिला जेथें ऋषींचा वसे मेळा वेदध्वनीं
गर्जती ५२ जेथें दिव्यवृक्षीं सदा फळ गंधर्व गायन निर्मळ जें ऐकतां मंजुळ पंचप्राण तोषती

५३ जेथें चंद्र सूर्यकांत पाषाण विमानी दिसती सुरगण भूमिका सुवर्णसमान नवरत्न
वाळुका जेथें ५४ जेथें मणिमय मंडप झळकती अष्टनायका सदां क्रीडती प्रत्यक्ष वेदाच्या
मूर्ति येती जाती सर्वदा ५५ असो संतसंगती नृपनाथ श्रवण मननें काळ क्रमित उभय का
ळीं होम देत अतिथी पुजा यथाविधी ५६ देखोन पंडुचें तप खडतर ऋषि आश्चर्य करिती-
थोर मोठा तपस्वी पंडु नृपवर ब्रह्मऋषी सारिखा ५७ तपोबळें करून वेगें ऋषि चालिले
स्वर्गमार्गें पंडू त्यांचेच संगें चाले मागें हळुहळू ५८ ऋषि पंडुस ह्मणती समस्त परम क
ठिण स्वर्गपथ महापुण्याचे पर्वत गांठिसी त्याणेंच चढावे ५९ येथें ढावन चले मन पवनासी
तूं दारासहित केवि येसी त्याहीवरी निपुत्रिकासी मार्ग सहसा फुटेना ६० देव ऋषि दारा पित
र यांचे ऋणांतून मुक्त साचार तोच येथें चढला नर इतरां मार्ग न चले हो ६१ आतां नाना
उपाय करुन वाढवीं आपुलें संतान जैसें द्वैपायनापासून आलें जनन तुमचें तें ६२ उद
रीं होतील सुत ते सत्क्रिया आचरतील समस्त मग शापापासून होउन मुक्त स्वर्गपथें चा
लावें ६३ ऐसें ऐकोन गजपुरपती खेद पावला परम चित्तीं नमस्कारून ऋषिपंक्ती स्त्रियां
सहित परतला ६४ येकांत वनीं बैसोन कुंती प्रती बोले वचन तूं महाऋषी सप्रार्थून संत
ती वाढवावी माझी ६५ शंका न धरावी मनांत आह्मीं जालों व्यासापासून तैसेंच तूंही क
री त्वरित तरीच मुक्त तुह्मी आह्मी ६६ शास्त्रीं सांगीतले विचार बहुपरीचे असती पुत्र
त्यांत ऋषिवीर्य पवित्र दिव्य सुत उपजवी ६७ कुंती ह्मणे पित्याचे घरीं असतां बाळपणीं
निर्धारीं दुर्वासदेवाची सेवा करी पितृआज्ञें करूनियां ६८ सेवेनें संतोषले अत्रिपुत्र म
ज दिधले पंचमंत्र पुढील भविष्य जाणता पवित्र महाउदार ऋषी तो ६९ एकमंत्राची प्रचीत

पाहिलीकुमारदर्शन प्रसन्नजालाआदित्य कर्णतत्काळजन्मला ७० तोंराधेचेघरीं वाढेपु
त्र आतांउरलेचारमंत्र तुमचीआज्ञाहोईलपवित्र तरीबाळजन्मवीन ७१ ऐसेंऐकतांपंडु
राज हृदईंधरिलीतत्काळभाज ह्मणेतूंचउद्धरसीमज उभवींध्वजसोमवंशीं ७२ दरिद्रीया
सजोडलेंधन. मरतीयासअमृतपान कींजन्मांधासआलेनयन तैसापंडूसंतोषला ७३
तृषाक्रांतसोडितांप्राण मुखीं घालिजेशीतळजीवन कींदुकळआलियादिव्यान्न पंडुतैसा
आनंदला ७४ असोतेपृथादेवीआपण सारुनियांगंगास्नान करूनपंडुरायासनमन क
रीआवाहनधर्माचें ७५ आदरेंजोडूनियांहस्त नेत्रलाऊनमंत्रजपत तोंसूर्यप्रभेसमअ
कस्मात सूर्यरूपउतरला ७६ दिव्यअंगकनकवर्ण किरीटकुंडलेंकनकवसन कनकांग
देंवोपदेतीपूर्ण कनकदंडकमळकरीं ७७ कुंतीचेपरमदिव्यस्थानीं रूपरतकरितांभास्कर
नंदनी वीर्यपडतांतेचक्षणीं युधिष्टिरजन्मला ७८ गगनीवाणीदेवगर्जेत सार्वभौमहा
होईलसत्य पुण्यश्लोकदयावंत धर्मपुत्रधर्मात्मा ७९ गांधारीगर्भिणीअसतां वर्षएक
पूर्णभरतां धर्मजन्मलातत्वता कुंतीउदरींअगोधर ८० तिथिवारनक्षत्र शुभकर्णयोगप
वित्र सोमवंशपंडुपुत्र छत्रपतीजन्मला ८१ धर्मराजदेखोनदृष्टी पंडुचाआनंदनमावेसृ
ष्टीं ह्मणेयासपाठिराखाउठाउठी वल्लभेवेगेंप्रसवेंकां ८२ यावरीवसुदेवभगिनी वायुमं
त्रजपेतेक्षणीं लोकप्राणेशयेउनी रूपरतयुक्त्याप्रवर्त्तला ८३ रूपरतसंपतांसमग्र पुत्रएक
बळसमुद्र तेजस्वीजेसाभास्कर भीमसेनजन्मला ८४ मातृहस्तींनमावेबाळ हातींचानि
सटलातत्काळ खालेंपडतांसबळ शीळाचूर्णजाहली ८५ सिंहगर्जनेऐसाटाहोगर्जत कुं
तीथरथरांभयेंकांपत गगनींदेवभारीविस्मित होतपुष्पवृष्टीतेव्हां ८६ देववाणीगर्जे

त वळियाबाळपंडुरूत पुर्विंएकहनुमंत भीमसेनदुसरातो ८७ पूर्वीऐसाजाहलानाहीं
पुढेंकदांनहोयपाहीं दैत्यराक्षससर्वही संहारिलेनिजबळें ८८ याचेबळेंसर्वेश्वर उतरील
सकळभूभार भविष्यऐकूनपंडुनृपवर परमानंदपावला ८९ मगह्मणेंअंगनेप्रती आतां
प्रार्थीअमरपती एकवर्षपर्यंतनिश्चिती मीआराधीनइंद्रातें ९० ऊर्ध्वजोडूनपाणी उभारा
हिलाएकचरणी पृथेसहितअनुष्ठानीं एकवर्षपर्यंत ९१ मगप्रगटलेदेवराज कांकामि
नीबोलाविलेंमज येरीह्मणेंपुत्रदेतेजःपुंज कौसल्यादेवकीसारिखा ९२ पाकशासनह्मणेंकु
रंगनयनी बोलशीत्याहूनविशेषगुणी उपमेसएकचक्रपाणी ऐसापुत्रदेईन ९३ कुंती
आणिअमरपती रूपरतानंदींनिमग्नहोती तोंनरेश्वरदिव्यमूर्त्ती पार्थजन्मपावले ९४ नरआ
णिनारायण द्विधारूपेंरमारमण भूभारउतरावयालागुन मृत्कलोकीं अवतरले ९५ गंभी
रगिरागर्जत आकाशवाणीबोलत जैसेशास्त्रामाजीवेदांत तैसापार्थसोमवंशीं ९६ पूर्वींए
कवीरभार्गव दुसराभूमीवरीराघव सोमवंशींनरपार्थिव पार्थवीरजाणिजे ९७ निवांतक
वचवधूनी संतोषवीवज्रपाणी खांडववनींदेऊनअग्नी तृप्तकरीलपुरुषार्थे ९८ संग्रा
मपाहूनविशेष आनंदपावेलव्योमकेश पाशुपतदेईलनिर्दोष महाअस्त्रेंतेकाळीं ९९
कृष्णमित्रअद्भुत ध्वजींठेवीलअंजनीसुत ऐकूनपंडुऋषिसमस्त जयजयकारेंगर्जती
१०० भूपाळजिंकूनिसमरंगणीं बांधीलनिजाज्ञेचेदावणीं भूपवृंदांचाकोटीवेधुनी क
रभारभारेंआणील १ सुरेशदुंदुभीत्राहटी वर्षतदिव्यसुमनवृष्टी स्वर्गींचीजितुकीदेव
सृष्टी तितुकीपहावयापातली २ ऐसाजन्मलावीरपार्थ तोंमाद्रीचेंमनदुश्चित मजउद
रींनाहींनसुत ह्मणोनिखेदकरितसे ३ पंडूह्मणेंकुंतीतें तुवांतोषविलेंबहुआह्मातें परि

खेदजालामाद्रीनें तोपरिहारींवल्लभे ४ आणोनियांपतिमानस एकमंत्रदिल्हामाद्रीस समवेतबीजन्यास जपकरवितीतिजहातीं ५ तोंअश्विनीकुमारतेथें आले त्वरेनदेऊनतये वेळे पुत्रआवळेजावळे जन्मतेजालेतेधवां ६ नकुळआणिसहदेव एकरूपएकठेव एवंपंचपुत्रांचेंवैभव पंडुराजभोगिलें ७ धर्मभीमअर्जुन तिघेकुंतीचेनंदन नकुळसहदेवसुजाण माद्रीउदरींजन्मले ८ जालेंपांडवांचेंजनन जेबोलिलेकृष्णद्वैपायन तेंचप्राकृतभाषें करुन तुह्मांपुढेंनिरोपिलें ९ शतशृंगपर्वतीं राहिलेपंडुनृपती सुधारसाहोनिनिश्चिती कथापुढेंगोडअसे १० पांडुरंगनगरपुण्यरूप श्रीविठ्ठलमूर्तीसमीप निपजलापांडवप्रताप ग्रंथपरमगोडहा ११ मूळभारतप्रमाण तेचिकथायेथेंसंपूर्ण निर्मत्सरहृदयकरुन पंडितींभक्तींपहावें १२ ब्रह्मानंदाअवधूता श्रीधरवरदापंढरीनाथा पुढेंवदवीरसाळकथा व्यासभारतअद्वय १३ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थसप्तमोध्यांईकथियेला १४ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत धृतराष्टपंडूविदुरविवाहकृत पांडवकौरवजन्मकथनकेलें॥१५ इतिश्रीमहाभारतटीकापांडवप्रतापादिपर्वे सप्तमोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

श्रीगणेशायनमः श्रीकृष्णायनमः कुंतीमाद्रीउदरगगनांत उदयपावलेपंचआदित्य कीं
पंचशावकेंशीऐरावत पंडूविचरेकाननी १ वस्त्रेंभूषणेंविण दिसतीपरमशोभायमान
क्रीडाकरितीकौतुकेंकरुन मातापितासंतोषतीं २ ऋषीआणिऋषिकामिनी देवस्वरूपहेंह्मणूनी
फळेंमुळेंउपचारदेउनी क्रीडाकौतुकविलोकितीं ३ पंचकुमरासमवेतकुंती दिव्यवनींकौतुकें
विचरती माद्रीआणिपंडुनृपती अन्यकाननींवसतीहो ४ वृक्षभेदितगेलेगगन माजीनदिसेंसूर्य
किर्ण वसंतअवतरलासंपूर्ण शोभेउद्यानफळेंपुष्पें ५ कोकिळांचेरुस्वर कमळींभ्रमराचेझं
कार हंसहंसिणीप्रीत्याथोर करतानंदेंक्रीडती ६ करीआणिकरिणी मृगआणिकुरंगिणी च
क्रवाकत्यामधुनी अतिसंतोषेंविचरतीं ७ बापनोनचुकेहोणार हृदयपेदाराकामविकार रक्षि
लाहोतादिवसफार तीतकाळउठिला ८ ध्यावयापंडुचेप्राण मनीउद्भवलापंचबाण आधींचतेंएं
कांतवन वनितामंडणमाद्रीसवें ९ मरणविसरोनीपतंग दीपावरीपडेसवेग तैसेंमाद्रीचेंअंग
पंडुराजेंस्पर्शिलें १० वामहस्तेंआकळूननारी सव्यहस्तेंहसडलीनीरी हाहाह्मणेतदामाद्री भर
णतुह्मासीयाकर्मे ११ परीनायकेचीनृपती बळेंप्रवर्तलाकरतीं वीर्याहोतांअधोगती गेलेप्राण
निघोनियां १२ माद्रीशरीरावरीअद्भुत पसरलेंपंडुनृपाचेंप्रेत दीर्घस्वरेंरुदनकरित ऐकतांकुं
तिधांवली १३ कुंतीसह्मणेमाद्री कुमरठेउनबाहेरदुरी तूंजवळयेईझडकरी अनर्थथोरजाहला
१४ अंतरेंठेउनपंडुसुत जवळयेतांदेखिलेंप्रेत हाहाःकारकुंतीकरित नाहींअंतशोकातें १५ मगह्म
णेमाद्रीप्रती मीबहुतदिवसरक्षिलानृपती मुर्खेतुंवाआजिएकांती परमप्रळयकेलाहो १६ माद्रीह्म
णेमीवारिलेंबहुत परिनायकेचीनृपनाथ अहोहोणारबलवंत हरिहरासीटळेना १७ आतांव
ह्मभासांगातेंजाण मीकरीनहोसहगमन कुंतीह्मणेंतूंअज्ञान मीचजाईनसमागमे १८ माद्रीबोले

प्रार्थून माझाकामनजालापूर्ण ऐसाचहृदईंधरून प्रवेशकरीनसहगमनीं १९ मजकरितांजालें
मरण तरीमीचत्याचीसांगातिण नकुळसहदेवदोघेंजण करीपालनतुमाते २०तुवांदिधलेंतुझें
चनंदन मीप्रार्थूकासयालागुन हेंबोलूननलगतांक्षण माद्रीनेप्राणसोडिलें २१ कुंतीह्मणेकर्म
गहन क्षणातगेलीसृष्टीठाकुन अपारमिळालेऋषिजन शांतवितीकुंतीतें २२ ऋषीह्मणती
पंडुभूपाळ आमचेसंगतीक्रमिलेबहुकाळ परमप्रतापीपुण्यशीळ भाग्येंलाधलासुपुत्रातें २३
समागमेंकुंतीआणिकुमर दोनींप्रेतेंघेउनिसत्रऋषीश्वर रुधिलदेशअपार हस्तनापुरापातले २४
नगराबाहेरगंगातीरीं ऋषिमेळाराहिलातेअवसरी प्रेतशिबिकाभूमीवरी उतरिलीकीतेकाळीं
२५ पंचकुमरेंसीकुंती दोनींप्रेतेंआणिलींनगराप्रती राजहेरींखरीतगती वार्तानेलीनगरांत
२६ भीष्मविदुरधृतराष्ट्र ऐकोनिअवघासमाचार कृपाचार्यआणिविदुर सकळस्त्रियांसींजाण
विती २७ अंबिकाअंबालीकासत्यवती हृदयपिटीतधांवती सकळस्त्रियासहगांधारीसती कुं
तीपासींधावत २८ गजबजलेंहस्तनापुर बाहेरधांवतीनारीनर दाटीजालीअपार जावयामा
र्गफुटेना २९ भीष्मविदुरधृतराष्ट्र धांवलेवेगेंनगराबाहेर चतुरंगसेनाअपार गंगातीरा
धांवली ३० तापसीमेळापाहूनसमस्त साष्टांगेंनमितगंगासुत गर्जोनतापसीबोलत ऐ
कासमस्तपौरजहो ३१ शतशृंगीबहुतकाळ तपआचरलाहाभूपाळ पंचदेवतास्वरूप
अचळ पंचपुत्रजाहले ३२ पंडुपावलानिधना पांडवआणिलेस्वस्थानां आतांयावरीक
रूनकरुणा पालनकरावेंसर्वांहीं ३३ पंडुनेसोडूनप्राण आजिजालेसत्तरशदिन उत्त
रकार्ययथाविधिकरुन करापाळनपांचांचें ३४ ऐसेंबोलूनतेवेळां गुप्तजालातापसांचामे
ळा आश्चर्यघाटेसकळां ह्मणतीधन्यतपस्वी ३५ भीष्मह्मणेंआज्ञादेऊनदर्शन पूजानघे

44467

तां गेले निघोन ईश्वर पुरुष भाग्यपूर्ण चाड कायसी आम्हांची ३६ आली राजे आणि दीन दोनी दृष्टी त्यांचे समान द्रव्य संपत्ती तृणवत् पूर्ण वैराग्यभाग्यें सभाग्य ३७ असो हृदयी धरुनी पंडुस्मरन धृतराष्ट्र आक्रोशें रडत कुंतीचा गळां मिठी घालित सत्यवती गांधारी ३८ अंबा अंबालिका सत्यवती शोकसमुद्रीं करितीं वस्ती असो बारा दिवस भागीरथी तीरीं शिबिरें उभविलीं ३९ भार्येसहित पंडुचें शरीर अग्नींत घालितां सत्वर चंदन काष्ठें कर्पूर शीघ्र याचीं रचियेली ४० मलयागर कृष्णागर तुळसी बिल्व काष्ठें पवित्र कस्तुरी चंपक समग्र स्वबासवस्त्र बहुतची ४१ गंगेत न्हाण्यून झडकरी मृगचर्मीं नीचंदन कस्तुरी दिव्यावरीं अलंकारीं श्रृंगारिलीं दोघेंहीं ४२ छत्र चामर मकर बिरुदें श्रृंगारून उभी केलीं सिद्ध राजचिन्हें नानाविध विद्युल्लाय झळकती ४३ गर्जती वाद्यांचे गजर गंगानदी पाहून पवित्र चिता रचून सत्वर शरीरें दोन्हीं वोपिलीं ४४ तेरा दिवसपर्यंत दानें केलीं यथोक्त न्यून काहीं न पडे तेथें धन अमित वांटिलें ४५ मग प्रवेशलीं नगरांत मुख्य राजगृहीं कुंती राहत संपत्ती भरल्या अमित वर्णितां अंत न लगेची ४६ पांडव जें जें मागती तें तें देऊन करिती तृप्ती धृतराष्ट्र येऊन गृहाप्रती सांभाळीत क्षणक्षण ४७ घडीघडी येउन गंगासुत बाळकांचें लळें पुरवित विदुर अहोरात्र वसत पांडवगृहीं आवडी ४८ सत्यवतीस एकांतीं व्यास देव येऊन सांगती येथून संतोषगभस्ती मावळत चालिला ४९ क्लेशकाळ येथून बहुत धर्म क्रियालोपे समस्त घडेल अनाचार अत्यंत वैराग्य विवेक लोपेल ५० अविद्येचे धुळारें उठती तेथें कोणा कोणी नोळखती बहुतांचि नाश पीआली पतिता न देती दर्शन ५१ पृथ्वी ग्रासील दुरलें धन यथाकाळीं न वर्षे घन मंत्र वीर्यें होती अप्रमाण औषधें गुण-

त्यागिती. ५२ देवता सांडिती देवपण राहती होऊन पाषाण कली उपजेल दारुण भृशुज सर्व संहरती ५३ गांधारीचा वडील स्मरत तो कुरुकुळ जाळील समस्त तरीं तूं माने लरिन निघे आतां येथूनी ५४ हे एकदांच मरती समस्त यांची माया सोडी यथार्थ पुढें दिसतो महा अनर्थ ऊठ त्वरित आताची ५५ सत्यवती ह्मणे व्यासातें हा मळयन देखवे मातें मी येईन तुजसांगातें सार्थक आपुलें करावया ५६ उभय स्नुषा हातीं धरुन पुसे भीष्म विदुरास येऊन व्याससंगें करून वनवनीं सुखी राहूं ५७ सत्समागमें शास्त्रश्रवण आचरूं खडतर तपपूर्ण साधूं परत्रसाधन नराहूं आतां क्षणभरी ५८ भविष्य आणोन समग्र आज्ञा देत भीष्म विदुर व्याससंगें तिघीं सत्वरें बद्रिकाश्रमा गेलिया ५९ श्रवण मनन निजध्यास साक्षात्कारें जाला समरस गंगेत शरीर टेऊन निर्दोष कैवल्य पद पावल्या ६० यावरीं प्रज्ञाचक्षु राजेश्वर कौरव आणि पंडुकुमर मौंजीबंधन वेदसंस्कार करीत तेव्हां सवीसी ६१ भोजन पानें भूस्करी चाढिती वस्त्राभरणें मिरवती दिवसेंदिवस वाढती शुक्लशशी सारिखे ६२ नानायानीं आरूढती लोक फिरतां विलोकिती कुमार दशेने खेळ खेळती नानागती विचित्र ६३ दक्ष पांडव आगळे होती डावमात्रें कौरव हरती जैसा नाजुक अजात ऐरावती भीमसेन तेविं दिसे ६४ पळतां अचघे मागें सांडी झोंबींत अवघ्या एकला पाडी मुष्टीनें ताडी तां तडी शीघोन हरी आणित ६५ माणीक गोटिया रत्नकंदुक भोंवरें चक्रें विदया स्करेख सर्व खेळीं हरी आणि अधिक अजा शब्द बाहेनया ६६ ऐसा करुन भीमसेन शकुनी दुर्योधन कर्ण दुःशासनादिक मिळोन हस्त पाद कचळिती ६७ मुसांडी घेऊन प्रबळ मस्तकें फोडून पाडी सकळ चरणाकर खुळे केवळ अंगें चूर करी त्यांचीं ६८ एकाकार गारीत गगनीं ऐकास आप

टीतमेदिनी बाहीबहुसालकवळुनी अगाधडोहीं बुडवीन ६९ नाकीं तोंडीं पाणीभ
रत मगबाहेरयाकीमेनवत वृक्षावरी कौरवचढन फळें तोडितां देखिले ७० लनाम=
हरें वृक्षमोडी एकदांचतितुके खालें पाडी टेकावरून वळें वोढी पाठीखरडीसर्वांचा ७१ आ
पणयेडकाहोत थडका कौरवांसदेत धर्मासराजाकरित आपणहोतकुंजरपुढें ७२ चो
रकरूनकौरव आपुलेचरणीबांधीसर्व शिळेवरतीघेतधांव तेव्हांमस्तकेंफुटतीहो ७३
कौरवांसह्मणें अवधारा असंख्यमुष्टीघातेंमजमारा मगतीं मूर्खें आठऊनवैरा हाण
तांमागेंनपाहती ७४ हणताभागतीत्याचेकर मगत्यांसह्मणेंवृकोदर आपलेंउसणेंघ्या
समग्र व्याजासहितयेधवां ७५ मगमुष्टिप्रहरें हाणीबळी तेणेंकुंभिनीडळमळी मुर्छित
पडतीकौरवसकळी उसणेंदेतांनयाचें ७६ ह्मणेंउसणेंघेतांहांसता देतांकारेअवघेरड
ता मगह्मणेंउठाआतां रडीखेळतानकाखेळूं ७७ धर्मासभवानीकरित कौरवओढूनआ
णीवस्त्र नखेळताबडवित सोडवीनधर्मतेव्हां ७८ पिशाळगर्जीकरूनी आपणबैसेअ
नुष्ठानी कौरवआहूतीमानुनी अग्नींतदकलीवळानें ७९ मत्स्यावतारहोयभीमसेन
ह्मणेंशंखासुरहादुःशासन मत्स्याकारनळपोन पाईंधरूनवोढीतया ८० कूर्मपृष्ठीकरू
नआपुली ह्मणेंमुष्टिघातेंमारासकळी मारितांमुष्टीफुटल्यातेवेळीं परिसहसाडळमळी
नां ८१ आपणवराहहोत ह्मणेंहेहिरण्याक्षसमस्त त्याचेहृदयींवळंबहुत मुसंडीघेत=
नाटोपे ८२ आपणनरसिंहहोत दुःशासनासआडवेघेत ह्मणेंनखेंपोटफोडूंयेथ किं
वापुढेंविदारूं ८३ आपणत्रिविक्रमदुःशासनबळी ह्मणेंआतां घालितोंपाताळीं आपण
भार्गवहोऊनह्मणेंसकळां कौरवक्षत्रियमारीन ८४ आपणराघवहोयदेखा जयद्रथा

करीशूर्पणखा पार्थहालक्ष्मणसखा नासिकाछेदीलपुढेंहा ८५ कृष्णावताराचाखेळ माजेल
तेव्हांरणमंडळ तेव्हांदाखऊंसकळ रथीं घननीळाबैसउनी ८६ तेरावर्षेंपर्यंत बौध्यरूपध
रूंयथार्थ पुढेंकलीमाजीसमस्त कौरवम्लेंच्छसंहारूं ८७ ऐसाभीमखेळखेळत कौरवविप
दपावतीसमस्त इळनचालेपाहतीतटस्थ नदासविताबोलून ८८ दुर्योधनसंतापत शकु
नीससंकेतदावित येरूत्याचाहस्तदडपित याचेंउसणेंपुढें घेऊं ८९ कौरवजाऊनअंधास
सांगती निजांगींचीं क्षतेंदाविती नसेवूह्मणतांआह्मामती वोढूननेताभीमसेन ९० धृत
राष्ट्रासशकुनीसांगत आतांनवांचतीतुझेसुत खेळतांमेलेकींजीत भीमसेननपाहे ९१
धृतराष्ट्रनेंनआणीमना ह्मणेंपंडुगेलास्वर्गभुवना विपरितबोलतांजनां माजीभेददिसे
ल ९२ मनांतह्मणेंदुर्योधन हाएकमारावाभीमसेन मगउरलेचौघेजण यांचालेखाकाय
मा ९३ दुर्योधनकर्णदुःशासन चौथाशकुनीएकांतबैसून ह्मणतीनानाउपायकरून
भीमसेनमारावा ९४ एकह्मणतीपाशघालावें दुजाह्मणेंविषचाल्लावें एकह्मणेमहासर्प
आणावे फरयावेदंशवळेनी ९५ शकुनीह्मणेंमगटनहोय ऐसाकरावाकाहींउपाय
भीमासमोदकवाटतीप्रिय विषमिश्रितकरावेते ९६ वनक्रीडेसजाऊनियां त्यासद्यावेभ
क्षावया अपध्यामानलीहीक्रिया ह्मणतीमगटबोलूनका ९७ सूत्रधारासांगेदुर्योधन
गंगातीरींनिर्मावेंदिव्यसदन गुप्तवोवऱ्यांनिद्रास्थान माड्याबहुतनिर्माव्या ९८ सांगीतल्या
हूनविशेषसूत्रधारीं क्रीडाधामरचिलेंगंगातीरीं दुर्योधनविनवीजोडल्याकरीं ह्मणेचला
जळक्रीडे ९९ अजातशत्रूधर्मराज अवश्यह्मणोनउठिलेतेजःपुंज बंधूचौघेसहज स
मागमेंचालती १०० पञ्चसेचतुर्विधान्नें सर्वेंघेतलीं दुर्योधनें विषमोदकभीमाकारणें

८

अतिमयत्नें करविलें १ वचनाग सोमल अहिफेण जे पाळराज विषें दारुण ज्यांचा वास॰
येतां पूर्ण तत्काळ मरण जीवासी २ ऐशीं विषें मेळऊन देख भीमालागीं वळिले मोदक इ
कडे सेनेसहित सकळिक गंगातीरा पातले ३ नाना यानीं बैसले फेरुन वहनें श्रमले मग ज
ळक्रीडे प्रवर्तले कौरव पांडव तेधवां ४ परस्परें जळसिंपिनी अगाध नीरीं बुड्या देती एका
सएक शोधिती हाका फोडिती आवेशें ५ भीमास बुडवावया जळीं कौरव झोंबती सकळीं
येरू पृष्ठी घेऊन बळी वारणापरी पोहत ६ नाना जळचरें धरिती वोढून बाहेर काढिती तों
अस्तापावलागभस्ती कडेस येती सर्वही ७ परमस्नेहाळु दुर्योधन पक्षे वोपी पांडवां कारण
सकळपरिवार गौरऊन अन्नपानें सुखी केले ८ यावरी एकांतस्थानी पांडव कौरव बैसले भो
जनीं सुवर्णतांटें झळकती सदनीं रत्नवाटिया प्रकाशती ९ सुस्वाद नेने वेळीं एकपंक्तीं वा
ढिली सकळां ज्यास जो पदार्थ आवडला तो तो वाढिती साक्षपें १० आपुले हस्तें दुर्योधन
भीमसेना वाढीत अन्न असंख्य मोदक वाढून मधुरान्नातें भक्षवी ११ तृप्त होऊन भीम
सेन येकांतसदनीं केलें शयन अर्धनिशा लोटतां पूर्ण सर्वगात्रीं भेदलें विष १२ उडोन गेलें
सर्वस्मरण एकवटले पंचप्राण सुयोधन कर्ण शकुनी दुःशासन जवळी आले तेधवां १३
दळलत्ता महर्षहुन करून बांधले माघारे हस्त कंठ चरणासी गांठी देत केली मोट सर्वां
गाची १४ वोपें मिळोन तेवेळां सबळ शीळा बांधली गळां गंगाजळीं बुडविला मध्यभा
गीं नेउनी १५ वाहवत गेला भीमसेन परम आनंदला सुयोधन इकडे प्रवाहें जात कुंतीनं
दन समुद्रजीवनीं मिळाला १६ तों बहुत विखारीं जळीं वोढुन पाताळा नेला भीमसेन स
र्पदंशें संपूर्ण विष अंगीचें उतरलें १७ गंगामृतें जाला शीतळ विखारें विष शोषिलें सकळ

सावध झाला कुंतीबाळ तोडी तसे पाश बंधनें १८ देखतां भीमाचें परम बळ दंशु सर्प पळा
ले सकळ वासुकीस जाणविती तत्काळ प्रचंड पुरुष एक आला १९ बांधून गंगाजळीं टाकि
ला प्रेतत्व जाउन सावध झाला वासुकी परिवारें निघाला तेथें आला पहावया २० सावध देखून
भीमसेन ह्मणे महापुरुषा तूं आहेस कोण कोण्या दुर्जनें तुज मारुन गंगाजळीं टाकिलें २१ येरू
ह्मणे मी पंडुनंदन वासुकी देत आलिंगन बोले तूं श्रीकृष्णप्रिय पूर्ण चाल आमुच्या सदनासी २२
मग गृहासी नेउन नागराज करी पूजन ह्मणे महाविषें संपूर्ण अंग तुझें जळतसे २३ येव्हां पत्र ह्म
णे वासुकीस त्यास पाजावा सुधारस समयोचित देणें निर्दोष महायश जोडे तेणें २४ कन्यादान त
रुणास मिष्टान्न वाढिजे रोगिष्टास द्रव्य वोपिजे दरिद्रीयास महायश जोडे येणें २५ नातरी का॰
मातुरास संन्यास देणें क्षुधातुरास उपवास करवणें धालियास दिव्यान्न वाढणें समयोचित हें
नव्हे २६ तृषाक्रांतास घृतपान नवज्वरितास दुग्धार्पण सीतें पिडल्यास लावणें चंदन समयो
चित हें नव्हे २७ तरी यासि सुधारसपान यासमयीं उचित पूर्ण मग वासुकी भीमास नेऊन अ
मृतकुंडें दावित २८ अष्ट कुंडें भरली अमृतें भीम हळु हळु नेला तेथें विकळ शरीर झा
लें होतें सर्पें धरिलें सावरुन २९ एक कुंड दाविलें भीमास ह्मणती प्राशिकां सुधारस तों आ
ठही कुंडें सावकाश शोषिलीं क्षण न लागतां ३० समाचार सांगती सेवक आश्चर्य करी भोगी
नायक ह्मणे यास बळ चढलें अधिक पहिल्याहून शतगुणीं ३१ तृप्त झाला धर्मानुज मग शे
जेवरी निजवी नागराज भीम चिंतारहित सहज काळजी कांहीं असेना ३२ इकडे कौरव उ
ठोन प्रातःकाळीं स्नानें करून गंगाजळीं दळसमवेत सकळी नगरामाजी प्रवेशती ३३ आनं
दपरम कौरव मानसी मग बोलती येरयेरांसी पांडव बंधू होती आह्मासी पारिमार्गी स्नेहनसे ३४

भावंडे टाकूनमागेंसमस्त आपणयेकलागेलानगरांत भीमनिष्ठुरअत्यंत सुहृदसंगनावडे
३५ आमचेंमनयावरीबहुत याचें आह्मांकडेनाहींचित्त चतुरपणेंडोलतबहुत कर्णयथा
र्थह्मणतसे ३६ ऐशाकपटयुक्तीबोलूनजाणा आणविती धर्मार्जुना तेनदेतीप्रतिवचना
चिंताक्रांतमानसीं ३७ जैसेदिपाविणसदन तैसेम्लानदिसतीचौघेजण हृदयझालेंउद्वि-
ग्न परिबोलूननदाखविती ३८ वहनेधांवडीततेवेळे कौरवस्वसदनींप्रवेशले इकडेधर्म-
दुःखेंतळमळे भीमसेनाआठऊनी ३९ धर्मपुसेकुंतीप्रत भीमआलाकायगृहांत कींकां-
हींकार्यार्थ तुवांप्रेरिलासांगपां ४० माताह्मणेनाहींआला धर्माचाकंठदाटला अश्रुधाराश्रव
तीडोळां धनंजयाचातेधवां ४१ नकुळसहदेवतळमळती भीमातुझीकायझालीगती घा
तकेलाअर्धरात्रीं अंधपुत्रेंवाटतें ४२ जननीपीटीवक्षस्थळ शोकेंआंगटाकीविकळ विदुरपा
तलातत्काळ स्थीरस्थीरह्मणतसे ४३ यादवीविदुरासह्मणत दुर्योधनेंकेलाघात येरूह्मणेंन
बोलेमात करितीलनिःपातउरलियांचा ४४ धीरधरूनियांचित्तीं हृदयींचिंतीकमळापती स्वस्ती
क्षेममागती भीमभेटेलतुजला ४५ त्रिकाळज्ञानीमहाराजविदुर त्याचेवचनेंराहिलेंस्थीर इ
कडेंवासुकीसदनींवृकोदर अष्टदिवसनिद्रस्थ ४६ उदयाचळीउगवेतरणी भीमतेसाबैसलाउ
ठोनी वासुकीह्मणेंसखयायेक्षणीं सोयराहोयआमुचा ४७ मगआपुलीकन्यापद्मावती तीदिध-
लीभीमसेनाप्रती तिचेंस्वरूपरतिपती देखुनीयांतटस्थ ४८ बहुतदेऊनआंदण गौरविलाभी
मसेन वासुकीह्मणेंत्वरेंकरून हस्तनापुराजाइजें ४९ माताबंधूविदुरभक्त तुजकारणेपरमदुः
खित शोकसमुद्रांतूनत्वरित काढीसत्वरजाऊनीं ५० भीमासकरऊनमज्जन दिधलेंदिव्या
न्नभोजन अलंकारवस्त्रेंदेऊन गौरऊनबोळविला ५१ सांगातेंदेऊनरक्षकसर्प पावविला

गजपुरासमीप भीमनिर्भयनिःशंक नगरामाजीप्रवेशला ५२ अवघींबैसलींचिंताग्रस्त तोंभी
मदेखिलाअकस्मात हर्षेंअंगींरोमउभेठाकत माताबंधूधांवलीं ५३ साष्टांगेंसीनमस्कार
कुंतीसघालीवृकोदर वसुदेवभगिनीसत्वर गळामिठीघालीतेव्हां ५४ विदुरआणिध
र्म यासिसाष्टांगेंनमीभीम आवडीदिधलेंक्षेम नमायेप्रेमदशदिशा ५५ प्रार्थूननकु
ळसहदेवराय वंदितीतेव्हांभीमाचेपाय कंठीमिठीघालूनिमोहें प्रेमेंकरुनीस्फुंदत ५६
सकळांबैसऊनवृकोदर विदितकेलासमाचार वासुकीकृपाळूथोर उपचारकेलातेणेंम
ज ५७ कुंतीवांचलाह्मणून भूषणेंटाकीवोवाळुन करुनियांअपारदान याचकब्राह्म
णसुखीकेलें ५८ विदुरमतेंकुंतीनंदन सदावर्ततीसावधान नकरितीकौरवासीभाषण
संगेगमनसोडिलें ५९ पांचजणेसदांएकेठाईं वेगळेनहोतीकदाही सखोलबुध्दीसर्वदाही
मर्यादेनेंवर्तती ६० कृष्णचरित्रकरितीश्रवण सदाकृष्णमूर्तिचेंभजन अखंडकृष्णना
मस्मरण सदाध्यानकृष्णाचें ६१ कृष्णप्रतिमाकरून त्रिकालपूजितीपांचहीजण कृ
ष्णमंत्राचेंअनुष्ठान करितीगायनकृष्णाचें ६२ नानाकळाराजयुक्ती विदुरशिकवीधर्माप्र
ती बहुभाषासंकेतरीती पढवीतत्यातेंतेधवां ६३ स्वदेशभाषादुर्जनांत बोलावयाशंका
वाटत यालागींबर्बरभाषासिकवित विदुरतेव्हांपांचातें ६४ यावरीपुढेंऐकाकथा अंधम
नांतहोयकल्पिता धनुर्वेदशिकवावायासमस्तां राजगुरूठेउनी ६५ शतकौरवआणि-
वेश्यासुत कर्णपांडवांसहितएकशेंसात इतक्यासकृपाचार्यशिकवित धनुर्वेदसर्व
दा ६६ कृपाचार्यगौतमपुत्र शरस्तंभींजन्मलापवित्र राजाह्मणेंतेंचरित्र वैशंपाय
नांसांगेंकां ६७ वक्ताह्मणेंसत्तक्रपीत गौतममुनीपरमविख्यात तपस्व-

इतरआचरत जान्हवीतीरींसर्वदा ६८ मुखींचतुर्वेदाचेंपारायण पृष्ठीसतदांधनुष्य
बाण क्षत्रियधर्मब्राह्मणपण शापेशरेंसमर्थजो ६९ जैसाधनुर्धरभार्गवराम तैसाचजा
णिजेगौतम मगवाभयाभीतपरम तपाहानीकरूंइच्छी ७० धनुष्यबाणघेऊनी विपि
नीहिंडतगौतममुनीं ज्वाळावतीकन्यानिर्मुनी अमरनाथेंपाठविली ७१ तिचेंविलोकितांवद
नं अंगीद्रवलामीनकेतन चापशरभातागळोन भूमीवरीपडियेला ७२ वीर्यद्रवलेंअद्भुत
शरस्तंभावरीपडत दोनभागेंझालेंरेत कुमरकुमरीजन्मली ७३ इंद्रेंठकविलेंपरम जाणो
नतपागेलागौतम मृगयामिषेंराजोत्तम शंतनूतेथेंपातला ७४ अग्निहोत्रपात्रेंटाकुनी
गेलातेथेंगौतममुनी कुमरकुमरीतान्ही शंतनूरावदेखतां ७५ ब्रह्मवीर्यहेंअद्भुत
कृपेंरावदोघांउचलित कृपाकृपीनांवठेवित पालनकरीतदोघांचें ७६ वर्तमानजाणू-
नि गौतममुनीं रायासभेटलायेउनी मगद्रोणाचार्यालागुनी कृपयादिधलीसंभ्रमें ७७ कृ
पाचार्यआपुलासुत शस्त्रविद्यादिधलीबहुत धनुर्वेदशिकवीत मंत्रअस्त्रविद्येसी ७८
कृपयाद्रोणाचीरामा तीसीपुत्रझालाअश्वत्थामा पुढेंऐकेंराजोत्तमा कथाकैशीवर्तली ७९
कृपाचार्यगुरुकृपार्णव विद्यासिकतीकौरवपांडव आणीकहीराजकुमरसर्व देशोदेशी
चेपातले १८० भीमार्जुनाचीप्रज्ञाफार कृपाचार्यसांगेअनुमात्र जैसाबहुतक्षुधा
तुर अल्पत्यासीवादिजे ८१ शिष्याचीप्रज्ञागाढी गुरूचीसर्वज्ञताथोडी तरिवि
द्याब्धिचीपैलथडी सर्वथाहीनदेखिजे ८२ तोंनीजभाग्येंअकस्मात द्रोणाचार्यआले
तेथें त्याद्रोणाचीकथाकिंचित ऐकरायाआदरें ८३ तपियाशिरोमणीभारद्वाजपूर्ण
गंगाद्वारींकरीअनुष्ठान तोंघृताचीदेवांगनाजाण पर्वकाळींझालीस्नाना ८४ स्नानक

रुनहेमवसन नेसतांदेखेभारद्वाजपूर्ण हृदयींचेतलामीनकेतन अहिरवळेंज्याप-
री ८५ सुरतानंदआठवित अधोमुखेंचालिलेंरेत ऋषीपर्णद्रोणींधरित तेथेंचद्रोण
जन्मला ८६ पितयापासूनसंस्कार वेदशास्त्रपढलासमग्र अग्निवेषनामाअग्निकुमर धनु
र्वेदपढेतेथें ८७ तोंतेथेंरावद्रुपद पढूशिकलाधनुर्वेद गुरुबंधूजोडलाप्रसिद्ध पांचाळ
रायासारिखा ८८ दोघांविद्याझालीपूर्ण द्रुपदगेलाआज्ञामागुन तोंगुरुबंधूबोलिलाद्रोण
द्रुपदाप्रतीतेधवां ८९ जनकेंराज्यदेपितांद्वतें संभाळावेंआह्मातें द्रुपदह्मणेंगुरुबंधूतें
विसरूंसर्वथानघडेंहे ९० अहिछत्राद्रुपदगेला पितात्याचापरत्रपावला द्रुपदराज्यकरूंला
गला पितयाऐसेसर्वही ९१ इकडेंद्रोणप्रजोत्पत्ती करावयावरिलीशारद्वती कृपयातेंचनि-
श्चिती शंतनूरायेंदिधलीहो ९२ कृपयेचेंपोटींजन्मलासुत जन्मकाळींगाहोंफोडित उच्चै
श्रवाजैसागर्जत देवसर्वतापले ९३ तोंरुद्राचाअंशपूर्ण विद्यासमुद्रबळगहन अश्व
त्थामाअभिधान देवींठेविलेंतेधवां ९४ चिरंजीवकेलापूर्ण विद्याअपारशिकवीद्रोण तोंपर
शुरामेंनिःक्षत्रियकरुन पृथ्वीब्राह्मणादिधलीकीं ९५ सभाग्यकेलेब्राह्मण हेंऐकोनिनिघालाद्रो
ण महेंद्रपर्वतीजाउन भार्गवरामाभेटला ९६ कल्याणरामपुसत कायइच्छाआहेमनांत
येरूह्मणेंदरिद्रेंसंतप्त कुटुंबाताहितजाहलों ९७ भार्गवह्मणेंसर्वही ब्राह्मणासदिधलीमही
पूर्वींतुह्मींआलांनाहीं आतांकायदेऊंतुह्मां. ९८ सकळपृथ्वीभाग्यभरून कश्यपासदिधली
दान आतांशरअस्त्रविद्यापूर्ण उरलीजाणमजपासीं ९९ दोहिंतजेआवडें तेंचमागारेकडें
येरूह्मणेंअस्त्रविद्येचेंगाढें भाग्यदेपीमजलागी २०० अवश्यह्मणेरेणुकानंदन मगशिष्यके
लाद्रोण अस्त्रविद्यासूर्यपूर्ण हृदयाकाशींउजळला १ ह्मणेंक्षत्रियआणिब्राह्मणा वाचूनविद्या-

नसांगेकोणा मगद्रोणेंघेऊनआज्ञा निजाश्रमापातला २ पिडलादरिद्रेंकरून जवळीधनवंताचे
नंदन सुवर्णवाटितक्षीरपान स्वेच्छाकरितीकौतुकें ३ तेंदृष्टींदेखोन अश्वत्थामाकरीरुदन
ह्मणेमजकरवीक्षीरपान ह्मणोनिआळीघेतली ४ मगपिष्टोदकशुभ्रकरून मातापाजीतयालागु
न मीदुग्धप्राशिलेंह्मणउन अश्वत्थामानाचतसे ५ तेंदेखोनहृदयांत द्रोणदुःखेंदाटलाब
हुत ह्मणेंमीदरिद्रीअत्यंत पिष्टोदकबाळप्यालें ६ आपुलेंकुटुंबदरिद्रेंकष्टी मीचपाहतोंअ
पुलेदृष्टी हेशिवहेपरमेष्टी कायसंसारीघातलें ७ मगआठवलेंमनांत द्रुपदाचेंदर्शनघ्यावें
त्वरित बाळकासिक्षीरपानार्थ धेनूयेकमागावी ८ मगनिघेवेगेंकरुन पांचाळपुरायेउन स-
भेसबैसलाद्रुपदपूर्ण तोंद्रोणतेथेंगेला ९ उल्हासेंआशिर्वाददेत परिमत्योत्तरनेदीनृपनाथ
तूंकोणह्मणोनिपुसत द्रोणमनांतलाजला १० तुह्माआह्मागुरुनिःशेष महाराजऋषिअग्निवेष
तूंगुरुबंधूहोसीनरेशा नोळखसीराजेंद्रा ११ दरिद्रेंबहुकेलेंकष्टी ह्मणोनआलोंबंधूचेभेटी द्रु
पदह्मणेंतुजदृष्टी देखिलेनाहीकधीमी १२ मीरावद्रुपदजाण तूंभिकारीएकब्राह्मण तुझेंबं
धुत्वआह्मालागुन घडेलकैसेसांगपां १३ गुरूकैचातूंकोण बोलसीअवघेंहनिमवचन मुर्खा
शंकानाहीतुजलागुन मित्रह्मणसीभूपातें १४ द्रुपदमातलामदेंकरून ह्मणेंमाघाराजाययेथुन
नाहींतरीदुतलाउन बाहेरघालीनक्षणार्धे १५ परमअपमानलाद्रोण मागेंफिरलातेथुन ह्मणें-
राया धन्यतुझेंवचन ऐकोनमननिवालें १६ अंतरींयथार्थजाणसी ऐश्वर्यमदेंमातलासी मज-
द्रोणासअपमानिसी फळपावसीशेवटीं १७ एकाशिष्यासांगोन तुजबांधोनमीनेईन तरीचमी
होईनद्रोण कौतुकेंदावीनयावरी १८ ऐसेंबोलुननिघाला विषादसंगातीदृढझाला हस्तनापुराप्र
तीआला खेदेंजालाक्षीणबहू १९ हातींधरिलीगौतमीदारा पाठीबांधिलेसेकुमारा गजपुरांतये

ऊनसत्वरा वस्तीसराहिलेगुप्तरूपें २२० धृतराष्ट्रगंगात्मजजाण यांचेघेऊंइच्छीदर्शन तोंअश्व
त्थातनंदन बाहेरआलेखेळावया २१ नगराबाहेरभूमिकासमान तेथेंखेळतीविटेघेउन दुरून
पहातसेद्रोण कौतुकराजपुत्राचे २२ खेळतांविटउसळला कूपामाजीजाऊनपडला राजकुमा
राचापाळा कूपाभोंवतापहात २३ कूपअवघडआंतअंधार तटस्थपाहतीराजकुमर तोंमुद्रि-
कागळोनसत्वर धर्महस्तिचीपडियेली २४ तेथेंपातलेद्रोण ह्मणेंक्षत्रियतुह्मीराजनंदन व्हावें-
असाध्यवस्तूसाधन ऐसागुरूकेलानाहीं २५ दर्भमंत्रूनटाकिला विटातत्काळकाढिला सवेंच
धनुष्यबाणलाविला सोडूनदिधलाकूपांत २६ धर्ममुद्रिकामुखीधरून परतोनवरताआलाबा-
ण राजकुमरधरितीचरण धर्मभीमअर्जुनादी २७ ह्मणतीचलाराजमंदिरा आवडीभेटऊंरा
जेश्वरा द्रोणह्मणेंआधींश्रुतकरा गंगात्मजाजाउनी २८ पुढेंकथारसाळगहन सादरपरिसोत
पंडितजन ब्रह्मानंदेंकरून श्रीधरविनवीसमस्तां २९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यास
भारत त्यांतीलसारांशयथार्थ अष्टमोध्यायींकथियेलें ३० इतिश्रीआदिपर्वभारतटीकापांडवप्र
तापादिपर्वेअष्टमोध्यायः श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ओव्या २३०

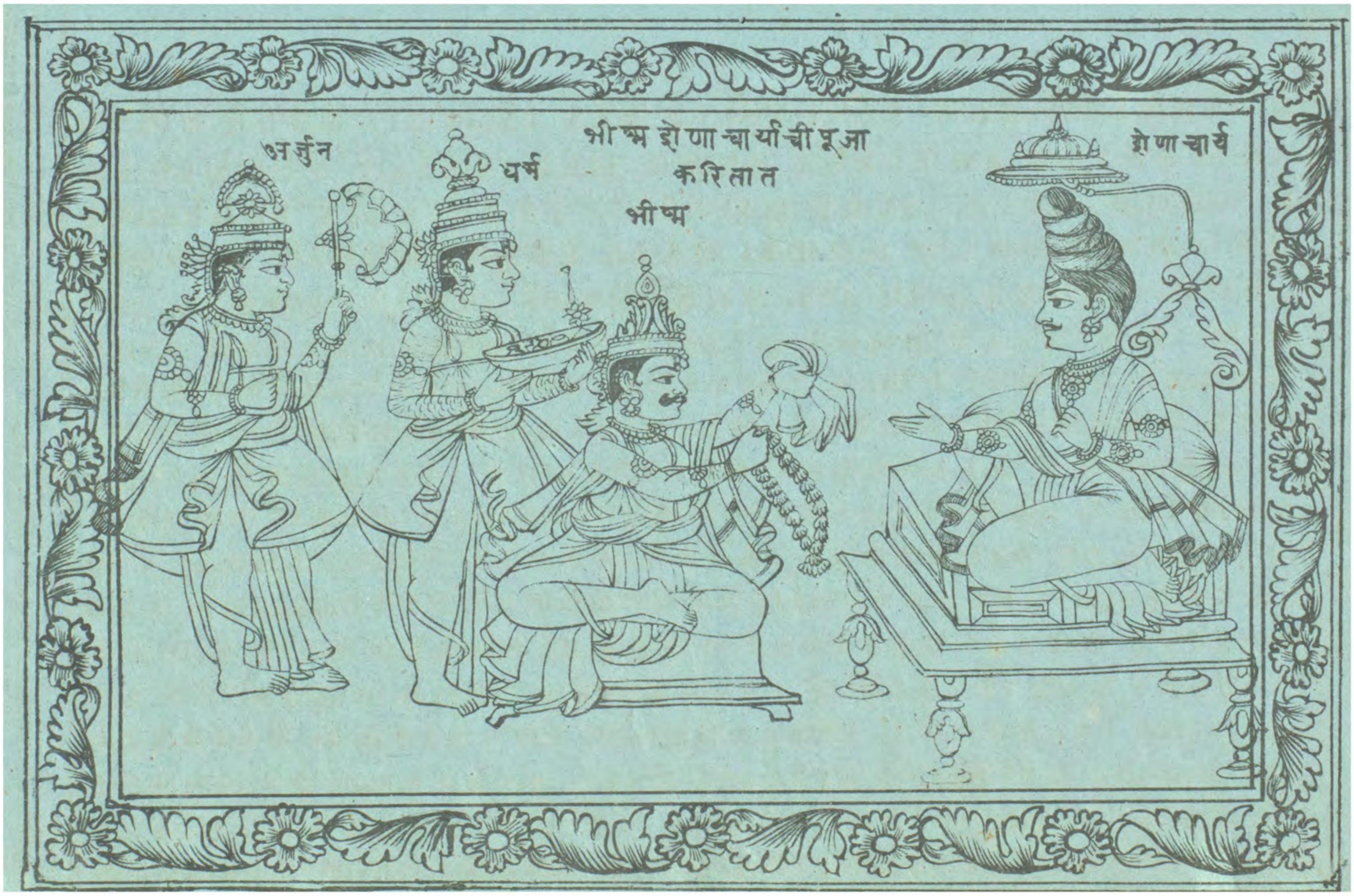
अर्जुन
धर्म
भीष्म द्रोणाचार्यांची पूजा
करितात
भीष्म
द्रोणाचार्य

श्रीगणेशायनमः भीष्म धृतराष्ट्राप्रती कौरव पांडव आदरें सांगती विद्यासमुद्र जैसा बृहस्पती
धनुर्वेद जाणता १ पूर्वी भार्गव की रघुवीर तैसा चिहातिसरा धनुर्धर वीरें मुद्रिका सत्वर कूपा
तून काढिली २ द्रोणाचार्य नाम तया सत्वर शिबिका पाठऊनियां मानें आणून आचार्या सर्वोप
चारें तोषवावें ३ भीष्में पाठवोन यान आणविलें मानें करून श्रेष्ठासनी बैसऊन वस्त्राभरणीं पू
जिलें ४ भीष्म ह्मणें आजी सुदिन जालें स्वामींचें दर्शन कीर्ती एकोन तृप्त श्रवण दर्शनें नेत्र आ
जि धाले ५ काय कार्यार्थ फल्गुन स्वामीचें जालें आगमन मग बोले गुरु द्रोण ऐक सर्वज्ञा सु-
भटा ६ पीडिलों दरिद्रें करून पुत्र मागतां क्षीरपान पिष्टोदक शुभ्र करून पाजितां तृत्पमान
सी ७ चित्तास घाटला खेद गुरुबंधू आमुचा द्रुपद पूर्व वोळख संबंध धरून गेलों त्यापाशीं
८ तेणें केला अपमान हृदयीं चेतला चिंताग्न तूमेघ उदार कुरुभूषण ह्मणोन आलों द
र्शना ९ भीष्म बोले नेम वचन हें राज्य तनु मन धन तुज केलें समर्पण वोवाळून टाकावें १०
तुज ऐसें निधान जोडेल पूर्व भाग्यें संपूर्ण शरीर सांडणें करुन तुजवरून टाकावें ११ तू सर्वज्ञ
गुरुमुर्ती हें चि मागणें तुजप्रति आयुष्य सरे तों वरी प्रीती संरक्षुन असावें १२ विशाळ पाहोन रा
जसदन सर्व संपत्तीआंत भरुन धनधान्य वस्त्रें पूर्ण दासदासी अपार १३ अश्वशाळा रथ
कुंजर गाई म्हैशी खिल्लारें अपार रत्नजडित शिबिका सुंदर गुरुलागीं बैसावया १४ आपुलें
संपत्तीसमान घर भरूनि दिधलें दान परम आनंदला द्रोण ह्मणे धन्य कुरुवर्या १५ कुटुं=
बी आनंदभरित वस्त्राभरणें मंडित पाहून भीष्में शुभमुहूर्ते राजकुमर आणिले १६ पू
जा करून विधियुक्त कौरव पांडव समस्त पायांवरी घालून गंगासुतें हातीं देत द्रोणाचा १७
सकळांस सांगे द्रोण विद्या जालिया संपूर्ण एक इच्छि. तसे मन कामना माझी पुर्वातें १८ ऐ १

सें बोले भारद्वाजकुमर दुर्योधनादि राजसुत समग्र खालें पहाती उत्तर ते देती ते कोणीही
१९ गर्जोन बोले फाल्गुन जें शक्य असे दुर्घट आचरण तें सिद्धीस नेईन पूर्ण चरणप्रतापें तुम
चे मीं २० ऐसें ऐकतां वचन द्रोणें हृदयीं धरिला अर्जुन ह्मणे हो तुज कल्याण विजय नाम स
फळ हो २१ अवघ्राहूणून मस्तक शिरीं ठेविला वरद हस्तक श्रेष्ठ पट्टशिष्य देख पार्थ करून
ठेविला २२ अश्वत्थाम्यास सांगे द्रोण तुजहोन मज प्रिय अर्जुन विद्या होईल यास पूर्ण ऐ
क्यस्नेहें वर्तन जा २३ ऐसें बोलोन द्रोण शस्त्रें आणि धनुष्यबाण करून त्याचें पूजन आरंभ
केला सांगावया २४ धनुर्वेद अन्नसत्र भारद्वाजें घातलें पवित्र देशोदेशींचे राजपुत्र वि-
द्यार्थी क्षुधित पातले २५ सूर्याची प्रतिमा दुसरी तो कर्ण उदार अभ्यास करी पार्थ जिंकावा सम
रीं कौरवासि मित्रत्व करित २६ शस्त्रास्त्र विद्या अभ्यासित अवघे चजाले पारांगत परी अ
वघ्यांत आगळा पार्थ शस्त्रास्त्र विद्येमाझारीं २७ समस्तांस सांगे द्रोण अंधारीं न करावें
भोजन अवश्य ह्मणें अर्जुन आज्ञा प्रमाण स्वामीची २८ रात्रीं करितां भोजन दीप गेला
वारा लागोन अर्जुनें अग्नि मंत्र स्मरोन दीप तत्काळ लाविला २९ येकदां गुरु आज्ञा करित आ
धारांत जेवा समस्त पात्रीं वाढून नाना पदार्थ पुढें आणून ठेविले ३० समस्तीं आवरिले हस्त
अर्जुन निःशंक जेवित पदार्थावरी हस्त पडत चळण नोहे सर्वथा ३१ दीप लाविले तेथ तों
जेऊन बैसला पार्थ ह्मणें हा लक्ष न चुके यथार्थ अचुक हात निश्चयें ३२ वरकडांचीं पात्रें
पाहत तों उगेच बैसले तटस्त कोणी विदारिले पदार्थ एकात एक मेळविले ३३ गंगेत स्ना
न करून द्रोण वेगें परतला शिष्य घेऊन वट वृक्षाखालें येऊन उभा ठाकला क्षणेक ३४
अर्घ्योदक आणी झडकरी अर्जुनाचे करीं देत झारी येरू आला गंगातिरीं तों मागें काय

वर्तलें ३५ द्रोणास ह्मणे दुर्योधन येके बाणें समस्त शिरें जाण छेदावी हे न कळतां पार्था
सपूर्ण मन लागीं शिकवाहें ३६ अवश्य ह्मणे द्रोण त्याहातीं मांडविलें ठाण ह्मणे देठ रा=
खून संपूर्ण पर्णे व [illegible] छेदा कां ३७ दुर्योधनें सोडिला बाण किंचित पर्णे गेलीं झडो
न गुरू ह्मणे न साध संधान व्यर्थ श्रम करून कां ३८ गुरू पुढें गेला तेथुन तों वटा खा=
लें आला अर्जुन देखिलें गुरूचें ठाण पूर्ण विलोकून वर पाहे ३९ तों कोठें वटपत्रं झ
डलीं दिसती अनुमात्र ह्मणे हे संधान शरें भेदून पाहूं कैसें पां ४० बाणावरी ठेऊन झा
री ऊर्ध्व पाठवी अंबरीं देठ राखोन पर्णे धरत्रीं छेदून पाडिली एकसरें ४१ तों धावपु
रोन उतरली झारी पार्थे झेलिली वरिचावरी पुढें जाऊन झड करी दिधली करीं गुरू
चा ४२ ह्मणे कां उशीर लागला येरें वर्तला वृत्तांत कथिला द्रोण वटाखालें आला आ
श्चिर्य करी मानसीं ४३ अर्जुनास ह्मणे अयोदक झारी तुवां केशी टेविली भूमीवरी ये
रू ह्मणे धाडिली अंबरीं इतुक्यांत पत्रें छेदिलीं ४४ मागुती झारी भरून पूर्ववत् करीत ह्म
णे द्रोण देठ अवघे छेदुन पाडी आतां धरणीवरी ४५ झारी धाडिली अंबरांत तों देठ तो
डून समस्त झारी झेलून ठेविन मस्तक गुरू पदाब्जीं ४६ गुरूनें हृदयीं धरिला अर्जुन
अश्रुधारें श्रवतां नयन सव्यसाचीस अभिसेचन प्रेमोदकें गुरू करी ४७ बापबाप
वीर पार्थ ह्मणोन पाठी थापटीत पदक कंठीचें घालित अर्जुनाचे गळां तेव्हां ४८ अ
र्जुन भांडारीं विद्याधन अवघें माझें सांठवीन दुर्योधन दुःशासन अधोवदनें पा
हती ४९ ह्मणे या लोकत्रयांत समर्थ एकवीर पार्थ ऐसें करीन यथार्थ तरीच द्रोण
नाम माझें ५० रथ कुंजर अश्वयानीं बैसोन कैसें फिरावें समरंगणीं तें सन्नतो नीफेरुनी

अश्वत्थामा शिकवीत ५१ सिंहव्याघ्रीस गज वृकनक्र उरग सतेज शरभ वानरांसी सहज यु
ध्यकरूं शिकवीत ५२ झोट धरणी युध्य करणें जळांत अंतरिक्षीं झुंझणे वज्र गणन हालणें र
णांगणीं सर्वथा ५३ अस्त्रें शस्त्रें नानाविध मल्ल मेष वृषभ युध्य ऐसें सूकर मुसांडी रूवध
चुकऊन युध्य करावें तें ५४ शूळ तोमर गदा शक्ती चक्र लहुडी पाश गती खड्ग मुद्गल वज्र पाश
पती विद्या सांगे गुरू तेव्हां ५५ लक्ष भेदून शर परतोन यावा सत्वर जळसिंधूचें पैल तीर छे
दून मागुती परतावें ५६ उदार धनिकद्वारीं येऊन मिळती जैसे याचकजन तैसे देशोदेशीचे
राजनंदन द्रोणापासीं सर्वदा ५७ हिरण्यधन्वीयाचा सुत एकलव्य महाकिरात विद्याशिका
वया अद्भुत गुरूजवळी पातला ५८ राजकुमर ह्मणत आह्मां क्षेत्रियांत हा किरात योग्य नव्हे
यथार्थ ह्मणऊनियां दवडिला ५९ तेणें वंदून गुरुचरण हृदयीं रेखिलें तेंच ध्यान महाव=
नीं प्रवेशोन मूर्ती केली द्रोणाची ६० सरोवरतीरीं उद्यान वंशजाळी परिघ घालून मृत्ति
केची गुरुप्रतिमा करून भावें करून विद्या शिके ६१ धंन्य कोळियाचा भाव विद्या साधली=
त्यास सर्व अर्जुनाहून विशेष वैभव विद्येचें त्यास लाधलें ६२ पूर्वी विद्या व्हावया प्राप्त मु
ख्य भांडवल भावार्थ तयाविणें सर्व व्यर्थ साधन संभार कायसे ६३ एकलव्य पारधीसी एक
दां आला महावनासी तों द्रोणशिष्य भारेंसीं त्याचि वना पातले ६४ एक करिती अचुक सं=
धान श्वापदें पाडिती विंधोन एकाचे चुकती बाण हासती एक देखोन त्यातें ६५ इकडे किरात
फिरला वनीं येत आश्रमालागुनी तों सारमेय वदन पसरुनी पुढें धांवे त्वरेनें ६६ एकलव्यें
सोडून बाण सारमेयाचें खिळिलें वदन तों मागें येतां परतोन कौरवपांडवीं देखिलें ६७ ह्म
णती कोण्या वीराचें संधान खिळिलें श्वानसिंहाचें वदन मुखामाजी भरले बाण अंगास ढका

नलगतां ६८ अर्जुनचकितपहात तोंपुढेंदेखिलाकिरात त्यासअर्जुनपुसत गुरुतुझा
कोणअसें ६९ येरुम्हणेगुरुद्रोण अर्जुनमायारापरतोन जातनरयानीबैसोन भारद्वाज
तेथेंपातला ७० ह्मणेंमजहोनविशेष विद्यादिधलीकिरातास गुरुम्हणेंचालवनास दावी
अह्मासकिराततो ७१ आलेतयाचाआश्रमा तोगुरुदेखेआपुलीप्रतिमा एकलव्यानावें
प्रेमां लोटांगणीयेतसे ७२ घालूनियांतृणासन प्रेमेंकरीचरणक्षालन फळेंपुष्पेंआणून
गुरुअर्चनकरीतसे ७३ गुरुम्हणेंतूंमाझानंदन देयाक्षणीअंगुष्ठछेदुन येरेंनकरितांअनुमा
न उतरुनपुढेंठेविला ७४ तेआज्ञाअर्जूनचालत जितुकापृथ्वींतकिरात तिहींबोटींबोदिती
शीत अंगुष्ठनलावितीसहसाही ७५ संतोषलेगुरुद्रोण एकलव्यासवनींस्थापुन एवंविशेषकेला-
अर्जुन कोळियाहूनजाणिजे ७६ असोअवघेराजनंदन जालेधनुर्वेदनिपुण द्वंद्वयुद्धींरूजाण दु
र्योधनभीमपै ७७ धनुर्विद्येविषयींकर्ण अर्जुनासतोराशावीपूर्ण शकुनीखड्गधरुन सहदेवासी
द्वेषकरी ७८ नकुळासीयुद्धत्वरित करूंइच्छीशकुनीसुत रथारोहणींधर्मसमर्थ शल्यभा
वीभिडावया ७९ असोपरिक्षापहावयास वटवृक्षींउभवितीवंशा त्यावरीकाष्ठकीरविशेष
रूरंगकरुनस्थापिला ८० शिष्यांससांगेद्रोण कीरपाडारेविंधोन पंडुचाज्येष्ठनंदन ध
र्मराजउठिला ८१ गुरुम्हणेंपाहेन्याहळून वरीकायदिसत्येसांगखुण येरुम्हणेवंशींकीरपू
र्ण दृष्टीमाजीभासतसे ८२ गुरुम्हणेंनसाधेसाधन ठेवीखालेंधनुष्यबाण दुर्योधनादि
राजनंदन ऐसेंचकरुनराहती ८३ मगउठिलाअर्जुन चापासलाविलाबाण मगः
म्हणेंगुरुद्रोण कायदिसतेंसांगपां ८४ येरुम्हणेंकीराचेकंठी तीनरेषादिसतीदृष्टी ३
आज्ञाद्यावीमजश्रेष्ठीं मध्यरेषाभेदितों ८५ हूंम्हणतांचगुरुवर अर्जुनेंतत्काळसोडिलाशर

मध्यरेषाभेदूनकीर धरणींवरीपाडिला ८६ संधानींबैसलाहस्त देवव्रतगुरुआलंगित
वापवापवीरपार्थ पाठथापटीसंतोषें ८७ गंगेंतस्नानकरितांद्रोण जळचरेंधरिलेचरण कंठ
पर्यंतगिळिलाजाण सर्वांप्रतीगुरुसांगे ८८ ह्मणेंशिष्यहोमगरमारुनयेधवां पुत्रहोमजसोडवा
ऐसेंसमस्तऐकतीतेधवां परिकोणीजळींनजाय ८९ एकवौरवआडपळती एकतेथेंचशस्त्रें
सांडिती मगहाकमारीगुरुमूर्ती धांवेअर्जुनासोडवीं ९० घेऊनियांधनुष्यबाण सांवरुनः
आलाअर्जुन उदकांतबुडीदेऊन अधोभागछेदिला ९१ गुरुसदकानलगतांपूर्ण तिलाच
भेदिलेपंचबाण पृष्ठीसघेऊनगुरुद्रोण जळाबाहेरआणिला ९२ गुरुम्हणेंधन्यकुंतीमाउली
तुजचिएकाप्रसवली गजेंद्रासतोडवीचनमाळी केलीतैसीख्यातीतुवां ९३ प्रसन्नजा
लागुरुद्रोण ब्रह्मनामाभिधान सबीजमंत्रसांगोन अस्त्रदिधलेंअर्जुना ९४ जाचेप्रता
पतेजबहुत साहूंनशकेकुलांत ब्रह्मांडयासीलसमस्त क्षणमात्रनलगतां ९५ द्रोणह्म
णेंतेक्षणीं वीरचक्रचूडामणीं हेंअस्त्ररक्षींप्रयत्नीं सोमवंशविजयध्वजा ९६ पार्थास
करीधरुन सभेसआलेगुरुद्रोण भीष्मधृतराष्ट्रालागुन आज्ञापीततेधवां ९७ विद्याकु
मरांजालीपूर्ण याचीपरिक्षापहाबैसोन रंगागारनिर्मून समस्तमिळाएकदां ९८ प्रधाना
सांगूनगंगाकुमरं चतुरबोलाविलेसूत्रधार रंगधामनिर्मिलेंसुंदर विद्यापरिक्षापहावया
९९ पुढेंवृक्षगुल्मेंतोडून भूमिकाकेलीसमान भूमीदेवतेंशांतऊन बळीदानेंअर्पिलीं १००
रथगजतुरंगसबळ फेरावयाकेलेंस्थळ विद्युल्लतेसारिखेंचपळ तळपतीवीरतेथें १ चंद
नकर्पूरकस्तुरीचूर्ण मृत्तिकेंतमिश्रकरुन सुवासिककेलीपूर्ण वाहूसलाऊनपिटावया
२ नवरत्नमंडितमंडपगुणीं उंचनिर्मिलीशतखणीं नृपराजेप्रजायेउनी पहावया

सीबैसती ३ सोमकांतसूर्यकांतपाषाणीं सभारचिली तेक्षणीं शोभती स्फटिकांचाभे
र्णी झळकतीं सूर्यरश्मीजशा ४ सुवर्णाचीं तुळवटें हिऱ्याचे खांब सकळ गरुडपाचुचे दां
डे नीट किलचा तेथें मणियाचा ५ असो दिव्यास्तरणें घालून सुमुहूर्तें बैसले येऊन प्र
ज्ञाचक्षू गंगानंदन कृपाचार्यशिष्येंसी ६ वाल्मीक आणि विदुर व्यास वैशंपायन शुके
द्र जयमिनी संजय ब्रह्मपुत्र नारदस्वामी बैसले ७ तों अकस्मात शामकर्ण शुभ्रयज्ञोप
वीत शुभ्रवसन श्वेतपुष्पमाळा घालुन शुभ्रचंदन चर्चिला ८ शुभ्रहिऱ्याचें पदक शुभ्रमु
क्तमाळा डोलती देख शिष्यासहित सुरेख द्रोणाचार्य पातले ९ धृतराष्ट्र गंगानंदन उठोनि
देती अभ्युत्थान, श्रेष्ठासनीं बैसऊन केलें पूजन तेधवां १० कुंती गांधारी असंख्य स्त्रिया स
भा पाहूं आल्या सदया जेथें लाविल्या मुक्तजाळिया आड बैसती पहावयास ११ गजपु
रीचा प्रजा बहुत नारीनर पातले तेथें देशोदेशींचे नृप धांवत परिवारेंसीं पहावया १२
बहुत ऋषींचे संभार बैसती एकपंक्तीसमग्र ब्राह्मण क्षत्रियवैश्यशूद्र चारी वर्ण पहाती
१३ ततवितंतघनसुस्वर गर्जती वाद्यांचे गजर पातले महावीरांचे भार शस्त्रास्त्रीं सि
द्ध होउनी १४ कडाडिल्या महाशक्ती तडकयंत्राचा ध्वनी होती, महावीर हाका देती
बाहू पिटिती सत्राणें १५ वळें ठोकिल्या राजभेरी नाद न माये अंबरीं ऊर्वीमंडळ थरारी
धाके अंतरीं भोगेंद्र १६ नमूनियां गुरु द्रोण शस्त्रें पूजिलीं संपूर्ण आरक्तपुष्पमाळा घालून
रक्तचंदन चर्चिलें १७ आचार्यांची आज्ञा घेउन दाविती शस्त्रविद्यासाधन आवेशें करिती
वीरगर्जन नाद गगनीं न समाचे १८ अचुक वीरांचें संधान संकेतें पाडिती विंधोन एक
झांकूनियां नयन मगलक्ष भेदिती १९ एक पाठीमोरे विंधित लक्ष भेदिती नेमस्त शस्त्रमा= ४

त्रा समस्त विद्या दाविती स्वयोनी २० यमदीप्ति तितीक्ष्ण तैसे भाले कातियाजाण कौंतेय=
शक्ती दारुण खंडी बाण कुन्तांसी २१ दशाग्नीशत अग्नि निधारें पाशुपत परशु पट्टिश दुधारें तळप
त पाशलहुडी वज्र तोमर भ्रयकन चक्रें चेंडु मुद्गल गदा २२ खड्ग चर्म लोहार्गळा हस्तपाषाण
लोहशंखळा लोहवृश्चिक कंटकमाळा उल्हाट यंत्रें अचुक पैं २३ अस्त्रें सोडूनि आवरिती जें श
स्त्र धरिलें हातीं त्याच अभिमानें तेच तळपती गति दाविती विशेष २४ हयकुंजरीं रथीं बैसती
अलातचक्रवत् फेरिती एकचरणें चमकती दाविती गती अनेक २५ एवं जेठी अनिवार करीं=
कदा न धरी शस्त्र शास्त्रासहित कर मोडिती अकस्मात येउनी २६ पक्ष्यासारिखे येउनी अंगें तो
फिती मोडुनी अस्त्रें त्यांचीं हिरोनी मनगटें लवरें मोडूनियां २७ महाराज आचार्य द्रोण शिकविलें
नाना शस्त्रसाधन वीररसमाजला पूर्ण दिवसरजनीं आठवे ना २८ तों हाक वाजली अत्यद्भु
त हृदयीं दचकेकृतांत सभा जाली भयाभीत हाक सरसी तयाची २९ कीं दोघे आले ऐरावती
कीं सिंहचि दोघे गर्जती ऐकोन आरोळी चित्तीं वीर महाद्रास ले ३० तों भीम आणि दुर्योधन
प्रचंड गदा हातीं घेउन विचित्र मांडलें ठाण बळें परजिती हस्तकीं ३१ मुखें गर्जना करून म
हावरी पिटिती चरण हुंकारें उफाळती पंचानन तैसे दोघे अनिवार ३२ दशनीं दाबिती अध
र आरक्तवर्ण जाले नेत्र स्मश्रु पिळून सत्वर पुढें पुढें टाकती ३३ एक एकांचे माण घ्यावया
सिद्ध गदा उचलुन तों हाहःकार जाला पूर्ण महावीर गजबजिले ३४ एक वर्णिती दुर्योधन ए
क म्हणती धन्य भीमसेन कृतांत हा येउन उभा न राहे यापुढें ३५ द्रोण स्वपुत्रास सांगोन
दोहीं करीं दोघे धरून आचार्य पदाची आण घालुन युद्ध त्यांचें वारिलें ३६ विद्यापरिक्षा पा
हावयालागुन सभारंग केला म्हणउन तों युद्ध मांडिलें निर्वाण प्राण घेऊं इच्छितां ३७ चातु

यींवीणविद्यासकळ क्षणांतहोउनिजायविकळ समयपाहूनभूपाळ कार्यआपुलेंसाधितीं
३८ एकामत्रेंकरून दोनभुजंगआकळलेदारुण तैसेकुयोधनभीमसेन आचार्यसत्तेंवा
रिले ३९ तोंत्यारणांतअकस्मात जडितमुकुटशिरींतळपत जडितकुंडलेंवोपदेत विद्युल्लते
सारिखीं ४० रत्नमंडितआभरणें कंठीमेखळेवरीदिव्यरत्नें कनकवर्णदिव्यवसनें उमेडप
डेसभेवरी ४१ रत्नजडितधनुष्यपरिकर शरेंदाटलेंरत्नजडिततुणीर अंगींकवचतेजअपार
प्रळयचपळेसारिखें ४२ अकस्मातउगवेसहस्रकीर्ण तैसाआलावीरअर्जुन करीतआवे
शेंगर्जन ऐकतांवीरखळबळले ४३ धडकतीवाद्यांचेकल्लोळ संपूर्णभरलाब्रह्मांडगोळ पा
र्थाचेंप्रतापबळ भाग्यवर्णितीनागरजोनीं ४४ धृतराष्ट्रपुसेविदुरालागुन गर्जतजैसापंचानन
वाटेडळमळिलेंत्रिभुवन वीरहाकोणसांगपां ४५ विदुरह्मणेंतुझानंदन कुंतीबाळधनंज
यजाण येरूह्मणेंवंशभूषण भीमार्जुनधन्यहे ४६ यानंतरवीरपार्थ शस्त्रास्त्रविद्याश
वित अग्न्यस्त्रेंखरेंसोडित शांतवीतपर्जन्यास्त्रें ४७ वरुणास्त्रेंजळलोट वातास्त्रेंप्रभंजनधुं=
धाट भौमास्त्रेंभुमीचेंपोट रथासींजावेंभेदुनी ४८ काळेगर्त्तीअंधारविशेष सूर्यास्त्रेंपाडी
प्रकाश सर्पास्त्रावरीखगेश सोडूननिवटीप्रतापें ४९ त्रिविक्रमातुल्यदिसेअर्जुन सर्वेंचहो
यजेविंवामन मवेंचिदिसेसर्षपप्रमाण अगोचरहोयक्षणांत ५० पाताळाआयक्षणांत=
सर्वेंचिभुमंडळींउमटत क्षणांतरथावरीबैसत तुरंगींचढतनकळेकेव्हां ५१ केव्हांवैस=
लाकुंजरीं दृष्टीमनयेइडकरी अलातचक्राचेपरी कोणेंदिशेगेलानकळे ५२ लोहस्तंभा
वरीयराहफिरत दंतांतजिव्हालळलळांत खालेंपाहोनअकस्मात जिव्हाछेदीतपार्थपें
५३ पुढेंपाहोनखालेंविंधी खालेंनिरखूनवरीभेदी श्रृंगारठेऊनगुणछेदी मुद्रेंतूनबाणवाढी ५

---

५४ वामसव्यउभयहस्तकें संधानचालेसमानसारिखें आधारीजेथेंशब्दऐके शरमारीते
चठायीं ५५ ऐकेबाणेंकरून वटपत्रेंपाडीछेदुन कार्यसाधूनबाण परतोनआणीमाघारे
५६ सेवकधुंडितीजैसेनस्कर तेवींशत्रूशोधीतशर असाविधिनेंनिर्मिलेंअस्त्रमात्र अर्जुनेंती
परणिलीं ५७ ऐसेंअर्जुनाचेंसंधान तटस्थपाहतीसभाजन तोंकुंतांतकिंकाळीसमान हाक
बाहेरगाजली ५८ डळमळीलेंभूमंडळ वाटेतडकलाकनकाचळ कींआटलेंसमुद्रजळ मेघद
चकेअंतरीं ५९ ऊर्वीडळमळेक्षणोक्षणीं उभेराहोनशकेकोणी हाहःकारजालातेक्षणीं
एकावरीएकपडले ६० महाधोंकडउन्मत्त रंगीयेऊनलोळत दोर्दंडपिटितांलोकभाभित वी
जआलीसभेवरी ६१ वंधूसमवेतकुयोधन समोरूनजातउठोन जैसामाध्यान्हींचंडकीर्ण
तैसाकर्णसभेसदिसे ६२ सूर्यपुत्रकर्णउदार स्वरूपेंउणापंचशर किरीटकुंडलेंतेजाकार वद
नचंद्रनवर्णवे ६३ सौंदर्यसिंधुहेलावलापूर्ण तैसारणांगणींउभाकर्ण कृपाचार्यद्रोणचर
ण वंदूनउभाराहिला ६४ सभारंगपुनःदाटत जैसामेघवोसरोनवर्षत तैसापार्थापेक्षांअ
द्भुत कर्णेंरंगभरियेला ६५ कर्णह्मणेतेवेळां रेरेअर्जुनाकुंतीबाळा तुवांविद्यादाविल्यास
कळा त्याचेचौगुणेदावीनमीं ६६ श्लाघ्यताधरूनकांअंतरीं गर्वसोडीयेअवसरीं अभिमानेंत
वशरीरनिर्धारी पायांतळींमाझिया ६७ अर्जुनेंविद्यादाखविली त्याहोनकर्णेंविशेषकेली
कुयोधनाआनंदनेकाळीं गगनमंडळींनसमावे ६८ कर्णाचियेकंठीं दुर्योधनेंघातली
मिठी ह्मणेंप्राणसखयागोष्टी आज्ञापींमजआवडेतें ६९ येरूह्मणेंवाटतेंमनीं पार्थासि
भिडावेंसमरंगणीं कुयोधनह्मणेंकाळेंकरुनी इच्छापूर्णहोईल ७० कर्णराज्याचाअर्ध
भागसमान तुजम्यादिधलाप्रीतींकरून कुरुदाचामाथापायदेऊन भोगभोगींमनाऐ

से ७१ क्रोधें बोलत अर्जुन तो पुरुष शत मूर्ख पूर्ण जो ईर्षा वादची कार्याविण धरून मानवो
लें जो ७२ पंचानना सन्मुख हस्ती कुंभस्थळीचा मुक्के दावितां कस्तूरी सुवास मिरविती हरिण
जैसे व्याघ्र उठें ७३ मद्यपी शस्त्र झाडित आपलें अंग आपण छेदित तैसें अहंकारें उन्मत
क्षीण तुझी च व्हाल पें ७४ आम्हावर गोष्ट घालुन कपटें बोलतां तीक्ष्ण परी क्षणांत मस्तकें छे
दुन धरातळीं पाडीन मीं ७५ ऐसें बोलतां अर्जुन युध्यास उभा टाकला कर्ण तों पांडवपांचही
जण सिद्ध जाले झुंजावया ७६ दुर्योधन बंधू सहित कर्णाचे पाठिशीं उभा ठाकत द्रोण कृपा
चार्य गंगासुत पांडवां कडे जाहले ७७ सभा दोन भाग होत तों भास्कर आणि पुरोहित अंतरि
क्ष कौतुक विलोकित निज पुत्राचें तेधवां ७८ युध्यास कर्ण अर्जुन उभे टाकले जाणुन. कुंती हृ
दयीं चिंताग्न परम दारुण पेटला ७९ मन जालें व्याकुळ नेत्रीं वाहे अश्रूजळ मुर्छा येत तत्काळ
विदुर तेव्हां सांवरी ८० ह्मणें चिंता न से कांहीं स्वस्त होऊन कौतुक पाहीं इकडे कृपाचार्य ते सम=
यीं काय गर्जोन बोलत ८१ सोमवंश मुगुटावतंस पंडु विख्यात निर्दोष त्याचा पुत्र अर्जुन विशे
ष सर्व लक्षणीं पुरता ८२ कुंती माता वसुदेव भगिनी आतहाणे चक्रपाणी कि रा त हा
कर्ण ऐशी वाणी ऐकती कर्णि समस्त ८३ समान योग्यता यवळं अर्जुनासीं मांडिलें सकळ ऐ
कतां कर्ण तत्काळ तेजहीन जाहला ८४ मग बोले सुयोधन शौर्य बळें आगळा पूर्ण काय कु
ळासीं कारण विद्या भूषण काय आहे ८५ सुकुळीन परी विद्याहीन काय व्यर्थ तो वांचोन
कृपाचार्या विपरीत वचन वडील तूं बोलसी ८६ राजा नव्हे कर्ण जरि ह्मणेल अर्जुन तरि अं
ग देशींचा संपूर्ण राजा करीन ह्या आतां ८७ सकळ सामग्री आणुन कर्ण रत्नपीठीं बैसउन
समस्त राजचिन्हें देऊन अभिषेकिला तेधवां ८८ मांडळीक रायास ह्मणें सुयोधन मज=

=समान मानून कर्ण मेदिनी हातें स्पर्शोन करा नमन उठा आतां ८९ समस्त करिती नमन मग बो
ले उदार कर्ण सुयोधना मागमज लागुन कांहीं तरी ये वेळें ९० सुयोधन ह्मणें राजोत्तमा जोंवरी
आयुष्य आहे आह्मा तुह्मां तोंवरी मैत्री स्नेह प्रेमा दिवसें दिवस वाढवी ९१ अवश्य ह्मणें कर्ण स
व्य हस्त उचलून देत दृढ भाष्यदान तों राधारमण पातला ९२ राज्य आलें पुत्रासी ह्मणोन पातला
वेगेंसी कर्णें उठोन त्यासीं नमस्कारिलें ते वेळें ९३ मस्तक अवघ्राणुन पुत्रास दिधलें आलिंग
न तो उगा न राहे भीमसेन काय गर्जोन बोलत ९४ ह्मणें रथ सारथी किरात त्याचा तूं केवळ कर्ण
सुत आजि कळलें निश्चित उभय कुळीं शूद्र तूं ९५ तुवां ही रथ सारथ्य करावें क्षत्रिय धर्म कासया
व्हावें अर्जुनासी द्वंद युध्य करावें मनीं धरिशी मतिमंदा ९६ राजहंसासी काग देख कीं श्रोत्रिया
समोर हिंसक कीं महेशा पुढें मशक अर्जुना पुढें तैसा तूं ९७ तुज कासया राज्यासन योग्य न व्हेशी=
अ वर्ण नट संन्यासी जाला येक क्षण परी कोणी वंदीना ९८ ऐसें बोलतां भीमसेन करकरां दांत
खाय कर्ण अवलोकुन चांडकीर्ण कुंती कडे पाहत ९९ ह्मणें सभेंत बैसून कोणा काय बोलावें व
चन हें जासन कळे पूर्ण कोण मनुष्य ह्मणें तया १०० ऋषी नदी नृप शूर याचा शोधन कीजे सत्व
र मुखें निंदा करी तो निर्धार महाकंटक जाणावा १ वृक्ष मूळीं दृष्टी न घालून फळें ठेवी जे चित्त पूर्ण
मिलिंद कर्दम सोडुन सुवास घेत कमळाचा २ केसरी जन्मला अजेचे पोटीं हे काळत्रई न घडे गोष्टी
हनुमंत केवळ धूर्जेटी तो काय वानर ह्मणावा ३ मुंगीचिया विवरांत कैसा सामावेल ऐरावत तैसा
नीच क्षेत्रीं मी सूर्यसुत निपजेन कैसा नेणा तुह्मीं ४ समुद्र वलयांकित धरणी वोवाळावीन खाव
रुनी तेथें अंग राज्यास कोण गणी नेणां मनी मूर्ख हो ५ ऐसें बोलतां कर्ण गदा सांवरी भीमसेन
तों सभा खळबळली संपूर्ण हाहा:कार जाहला ६ [illegible]

वरुणादग्रबधूचसदन सहस्त्रकोण प्रवशला ७ सध्याकाळजाणून तेसंधींत उठलेगुरुद्रोण
कर्णआणीभीमसेन दोघेवारिलेदोपक्षीं ८ प्रळयींफुटेसमुद्र तैसीसभाउठिलीसमग्र आपुला
त्यास्थळासत्वर नरनारीजातीतेव्हां ९ एकह्मणतीधन्यदुर्योधनकर्ण एकह्मणतीधन्यभीमार्जुन
एकह्मणतीकलहदारुण होतहोतांवारला २१० कुंतीहृदयींआनंदपूर्ण कलहवारलाह्मणोन वंदी
विदुराचेचरण ह्मणेधन्यज्ञानीतूं ११ गुरूसगुरुदक्षणायथार्थ देईलआतांवीरपार्थ धरूनआ
णीलन्रपनाथ द्रुपदपांचाळदेशींचा १२ तेपंडीतचतुरजन ब्रह्मानंदेंकरोतश्रवण श्रीधरसंताचा
दीन चातुर्यसाहित्यानेणेंची १३ परिदयाळब्रह्मानंदसत्य तेणेंमस्तकींठेविलाहस्त त्यावरदेंश्री
धरबोलत सत्यसत्यत्रिवाचा १४ स्फरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांश
यथार्थ नवमोध्याईकथियेला १५ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत वि
द्यापरिक्षासमस्त कर्णाभिषेचनकथियेलें २१६ इतिश्रीमहाभारतटीकापांडवप्रतापादिपर्वेन
वमोध्यायसंपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ ॥

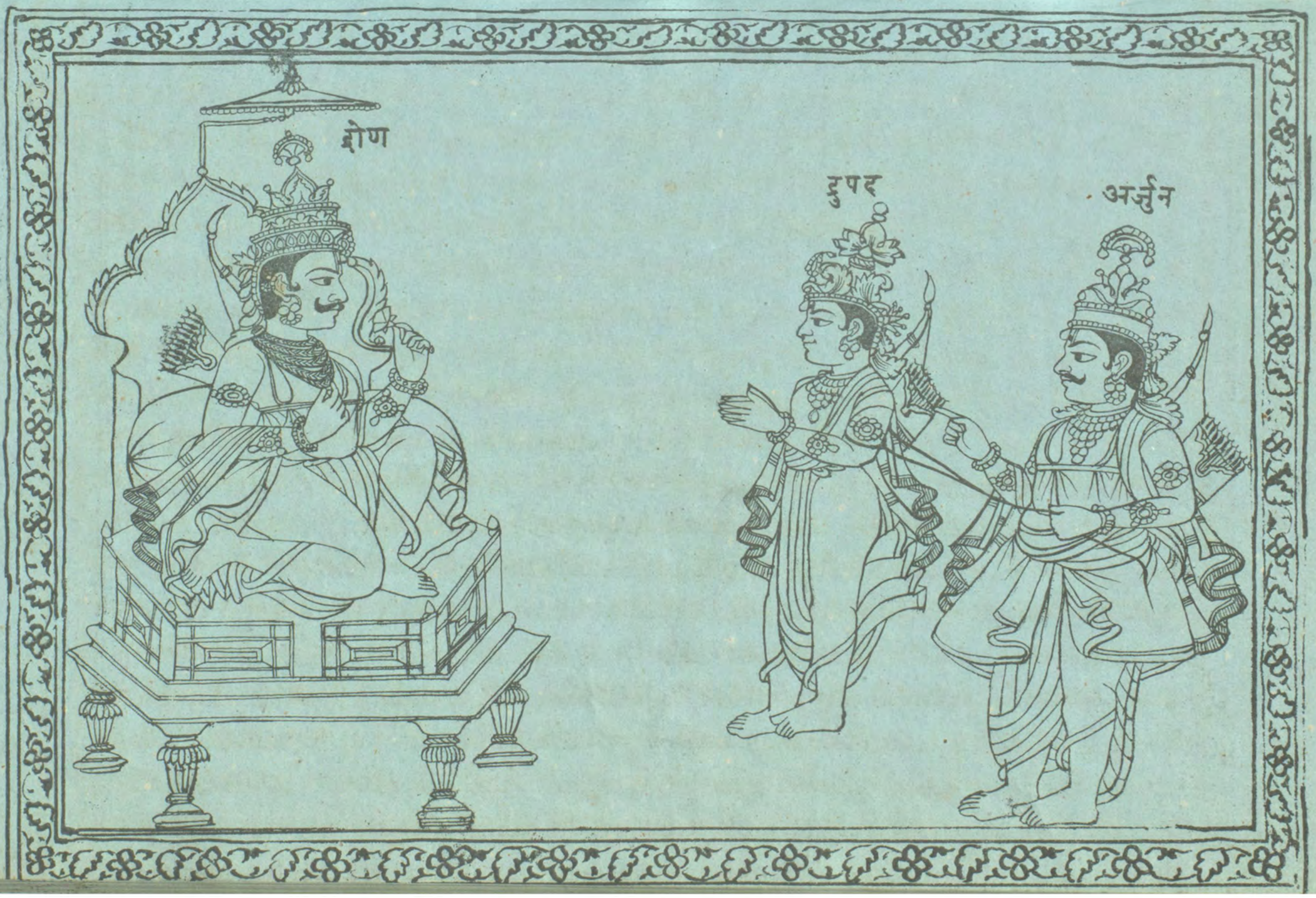

श्रीगणेशायनमः समस्तांसह्मणेंद्रोण विद्याजालीतुह्मापूर्ण तरीगुरुदक्षणाप्रीतीकरून आ
तांदिधलीपाहिजे १ समरंगणीजिंकुनी द्रुपद आणावावांधुनी ह्मामदहस्तीवांपाइतुकेनी
आचार्यदक्षणापावली २ अवश्यह्मणोनितेअवसरीं ठोकिल्यासंग्रामसंकेतभेरी कौरव=
पांडवगजरी निजभारेंशींचालिले ३ प्रळयींफुटेजैसासागर तैसेचालिलेचतुरंगभार महा=
वाद्यांचागजर तेणेंअंबरकोंदलें ४ पुढेंधांवलेहेर हडबडिलेंपांचाळपुर राजाप्रधानआणि
कुमर नगराबाहेरधांवले ५ चित्तींअभिमानधरून कौरवपुढेंजातीधांवोन द्रोणासह्मणेंअ
र्जुन कौतुकपाहूंक्षणएक ६ पांचाळाचेंदळदुर्धर फुटलाजैसाप्रळयसमुद्र युध्यमांडलेंधुरंध
र परस्परेंझगटले ७ गजासींगजभिडती स्वारांसस्वारह्मणिती रथियाशींरथीझगटती एक
वटतीपायदळें ८ कौरवांचीसबळपृतना तृणवत्वाटेपांचाळनंदना बाणाचापर्जन्यजाणा
दोनीदळेंवर्षिती ९ अनिवारद्रौपदाचामार कौरवसेनाकेलीजर्जर सांडूपाहतीधीर कर्णदुर्यो
धनतेधवां १० कौरवांसह्मणेंद्रुपदराज द्रोणासमानमानूनिमज शस्त्रेंठेऊनसतेज दंडवतघा
लणें ११ माझागुरुबंधूद्रोण त्याचेशिष्यतुह्मींसंपूर्ण विद्याअसेलअपूर्ण तीशिकवीनये
थेंआतां १२ अलातचक्रफिरत तैसेंद्रुपदाचेंचापझळकत बाणसोडिलेसंख्येरहित सुटला
कंपकौरवांसी १३ अनिवारद्रुपदाचामार पळोंलागलेधार्तराष्ट्र पाठीधांवतीद्रुपदभार से
नासमग्रलुटिती १४ नगरवासीलोकबहुत पाठीधांवतीघ्याघ्याह्मणत अष्टदिशानींपळत
कौरवसेनात्वरेनें १५ कर्णविकर्णसुयोधन दुःशासनशकुनीआदिकरून वेगेंपळतीउठोन
सकळराजयासहित १६ दाढीपिटूनपांचाळहासत आडमार्गेंपळतीअंधस्फुत अभयदे
ऊनसमस्त नीटवाटेलावाकां १७ धापें दाटलेकौरव ह्मणतीभीमार्जुनाधांव सेनापराभवि

लीसर्व निर्वाणकायपाहतां १८ ऐसेंऐकतांभीमार्जुन द्रोणचरणाकरुनीनमन रथारूढहो
ऊन मनोवेगेंधांवती १९ रथाखालेंउतरोन भीमधांवेगदाघेउन वीजवृक्षीपडेकडकडोन
तेंवीपरचमूंतमिसळला २० कुंजरांचाथाटीबहुत गदाघायेंनिवटित मस्तकमुक्तेंविखरत वा
टेनक्षत्रवृष्टीतें २१ मुसळघायेंमृद्घटचूर्ण तेंवीकुंभस्थळेंजातीफुटोन संहारिलेगजसंपू
र्ण ह्मणतीप्रळयमांडला २२ अश्वरथीयावरीपार्थ धांवलाप्रळयशरसोडित नागरीकदी
नेंजालींसमस्त दांतीधरितीतृणतेव्हां २३ त्यांसनमारितीभीमार्जुन ह्मणतीनगरांतजापळोन
इकडेपुरंदरनंदन अर्थपुरवीगुरूचें २४ लक्षूनद्रुपदाचारथ चाललादळाससंहारित रक्तन
द्याधांवतीबहुत वाटपुसतीसिंधूची २५ मुगुटासहितशिरेंउडवित शस्त्रासहितछेदिलेहस्त
शिरकमळलाखोल्याबहुत भूलिंगासमर्पिल्या २६ रक्तगंगासंगेंकरूनियां प्रेतेंजातीसिंधूसभे
टावया उरलेतेपाठीदेऊनियां पळतीतेव्हांदशदिशा २७ द्रुपदेंसोडिलेसहस्त्रबाण तेपार्थवीरें
पाहोन लक्षबाणेंकरुन पांचाळरावखिळियेला २८ इतुक्यांतधांवलासत्यजित तेणेंयुध्यकेलें=
अपरमित पार्थाचेंयुध्यअद्भुत दुरूनपाहतभीमतेव्हां २९ सत्यजिताचाअश्वासहितरथ बा
णेंचूर्णकेलाक्षणांत ह्मकफोडूनियांत्वरित सत्यजितपळाला ३० पुढेंपांचाळसोडीबाण तेक
दांनलेंग्वीअर्जुन जैसेंमतवादियाचेंभाषण वेदांतज्ञानीमानीना ३१ गांडीवघनमंडळअद्भु
त बाणधारावर्षेजीमृत पांचाळमनींभावित आलामृत्युयावरी ३२ ध्वजछत्रचापबाणतू
णीर तत्काळछेदूनकेलेंचूर अश्वसारथीसत्वर प्रेतेंकरूनपाडिले ३३ समुद्रांतदेउनीबुडी
विनायकजैसामच्छकाढी तेंवीपार्थउतरूनप्रौढीं स्वबाहींकवळीद्रुपदातें ३४ बळेंउचलोन
तत्काळ स्यंदनावरीघातलापांचाळ तेव्हांकौरवबंधूसकळ जयजयकारेंगर्जती ३५ चौपा

रीं फुटेनडागजळ तैसेंपळालेंपांचाळदळ ग्रामकुरव यातत्काळ कौरववीर धांवती ३६ अ=
र्जुनें धांवडिलादूत मजा पीडणें हें अनुचित द्रोणाचा गुरुवंधूपांचाळनाथ वंद्य होय आह्मातें ३७
जिंकिला जो कां द्रुपदवीर द्रोणाचें हें राज्यसमग्र अभिलाषितां सत्वर दोषांत बुडालपै ३८ दूत आज्ञे
वरून फिरले समस्तकौरवजन पार्थदूतपाठऊन प्रधानधरिले द्रुपदाचे ३९ तेही द्रोणापासीं येउ
न उभे ठाकले कर जोडुन त्याचा पुत्र आणुन गुरूपुढें उभा केला ४० पार्थ ह्मणें द्रोणासी भेटवी आतां
गुरूसी मग हास्यमुखें द्रुपदासी भारद्वाज बोलत ४१ तूं राजा मी ब्राह्मणदीन मित्रत्व न घेचि स
मान बोलिलास जें वचन मनामाजी आठवी ४२ अधोवदनें द्रुपद बोले अज्ञानापासून अंतर प
डलें मजानें क्षमा करावें वहिलें थोरपण तरि चहो ४३ ऐसें बोलतां द्रुपानंदन कृपेनें आलंगी गुरु
द्रोण ह्मणें मनांत भय न धरीं पूर्ण आनंदघन असावें ४४ आह्मी तुह्मी बाळमित्र विशेष असों अ
ग्निवेषाचे शिष्य केला विद्याअभ्यास तो आठव मज आहे ४५ ह्या केला पुरुषार्थ तुझें राज्य घेतलें
समस्त दक्षणे समजदेन पार्थ तुज सहित साधूनियां ४६ त्यांत अर्ध विभाग राज्य पूर्ण मी देतों=
संतोषें करुन वैरभाव टाकून तें त्वा भोगून असावें ४७ ऐसें बोलोनि द्रोणें स्वस्थळी धाडिलें
बहुमानें परि तो अपमान कृशानें दुःखें दग्ध जाला ४८ मनांत ह्मणें नृपवर प्रसन्न करूनअ
पर्णावर अयोनिजन्म मागेन कुमर द्रोणालागीं मारी ऐसा ४९ असो इकडे कौरव पांडव ह
स्तनापुरा आले सर्व धृतराष्ट्राशीं द्वेषभाव दिवसें दिवस वाढविती ५० लोटलीया एक वर्ष व
रुबुद्धिविवेक विशेष भीष्में जाणुनी धर्मास युवराज्य दिधलें ५१ सुहृद सेवक प्रजा सकळिक
सुखी केले धर्में अधिक जेंते धर्मास स्तविती लोक राज्या योग्य होय हा ५२ विद्यानिपुण भीम
सेन तरीगुरुकरून रेवतीरमण गदायुद्धीं पूर्ण कुशळ जेता केला ५३ हें देखोन दुर्योध

न अच्युताग्रजापासीं जावोन भीमाचे इर्षेनें पूर्ण गदायुद्ध शिकला ५४ राजधर्मीं संपूर्ण
युधिष्ठिर जाला निपुण गदायुद्धीं भीमसेन निवडला अर्जुन शस्त्रास्त्रीं ५५ नीतिज्ञानी चतुर कुश
ळ परमविवेकी जाला नकुळ रणपंडित धर्मशीळ शेवेसीं सादर धर्मोचे ५६ भूतभविष्यवर्तमान
क्षत्रधर्मी सहदेव निपुण पांचही विद्या गुण बळें संपूर्ण जन ह्मणती जाहले ५७ एकांती पार्थासि=
ह्मणें द्रोण म्या तुज विद्या दिधली संपूर्ण अगस्तीमहामुनीचा शिष्य जाण माझा गुरू अग्निवेष
५८ तेणें अस्त्र सांगीतलें पूर्ण तें जैसें तेजाळ विष्णुसुदर्शन सोडितां ब्रह्मांड संपूर्ण निमिषार्धें
जाळील ५९ तें कोणा न सांगावें भलतियावरी न घालावें मग तें परब्रह्मास्त्र बरवें अर्जुनास
उपदेशिलें ६० अर्जुन घाली लोटांगण ह्मणें एवढें द्यावें मज लागुन सकळ राया देखतां दारुण
युध्य करावें मजसीं ६१ तथास्तु ह्मणें द्रोण यावरी भीम नकुळ सहदेव घेऊन पूर्व पश्चिम उत्तर
दक्षण दिग्विजय केला अर्जुनें ६२ समस्त जिंकून नृपवर द्रव्यें भरलें हस्तनापुर हें परिसतांचि
धृतराष्ट्र चिंतार्णवीं पडियेला ६३ ह्मणें पांडव जाले बळवंत राज्य घेतील क्षणांत अभाग्यी माझे=
सुत भिक्षा मागती वाटतें ६४ मग कर्णिकनामा प्रधान आदरें आणिला बोलाउन धृतराष्ट्राचा
सखा निर्वाण दीर्घद्रष्टा नसतो ६५ अंध एकांतीं त्यासी सांगत पांडव जाले बळवंत माझ्या पुत्रां
चा मनोरथ पुढें निर्फळ दिसतो ६६ तो सकळ कुटिळामाजी श्रेष्ठ खळदुर्जनांत वरिष्ट कुबुद्धीसाग
र पापिष्ट कापट्यवेषी धूर्त तो ६७ ह्मणें राया ऐकें सावधान पुढें आहे बहुत दिवस मरण तरि=
त्याचा विचार जाण अवश्य आतां करावा ६८ वैरी पादोदर कृशान सर्वथा ह्मणूं नये लाहन
त्याचें निर्मूळ करावें पूर्ण सकळ कार्य टाकूनियां ६९ गोत्रज सर्पा तुल्य भूपती न कळे कोणे काळी
डंखिती सर्प कचित दृष्टी पडती गोत्रज पि डिती पदोपदीं ७० कृत्रिम मैत्री करून घ्यावा वैरियाचा

प्राण आपलेंगुह्यनसांगोन वर्मलक्षावेंशत्रूचें ७१ धरावेबहुतांचेमनोरथ आपलेंनसां=
गावेंहृद्गत कुंडाग्नीआराध्यदैवत परितोजाळीलक्षणार्धें ७२ सूर्यनारायणदैवतपाही परि
मंडळकोणानधरवेहृदयीं गुरूसुजाणसर्वही त्यासहीमितचीभजावें ७३ स्वर्गींहून आलेपितृग
ण तरित्यांसहीशमिपत्रप्रमाण पिंडदर्भदेऊन बोळवावेथोडक्यांन ७४ मातापिताबंधू आ
गळेवादतांकरावावधू धूर्तकुटिळकपटसिंधू राजगृहींअसावे ७५ क्षेत्रालागींकंटकजाण
पायांसरक्षकउपान आप्तरूहृदांचेघ्यावयाप्राण विषजवळींअसावें ७६ तस्करधरावयाश्वा
न मच्छआकळावयाजाळेंजाण शोधावयाशत्रूचेंन्यून खळकपटीअसावे ७७ स्तंभओढि
तांपडेमंदिर मूळ्यातोडितांउपडेतरुवर शत्रूचेंन्यूनअहोरात्र लक्षितांक्षयसहजची ७८
भुजंगाचेदंतपाडुन आधींचगारोडीकरितीदीन किंवाउन्मत्तगजजाण अंकुशेंक्षीणकरि=
तीपै ७९ आधीमुखींताडावाभुजंग मगचूर्णकरावेंअंग वृश्चिकाचेंपुच्छसवेग छेदूनक्षीणक
रावा ८० सामदंडभेदकरून घ्यावाशत्रूचाप्राण आप्ततोहेटाकून व्हावेंकठिणकाळवत् ८१
राजाह्मणेकर्णिकास्रमती त्वांकथिल्यात्यामानल्यायुक्ती परीप्रस्तनकेसीरीती करावीतेंसां
गपां ८२ पोटासआलारोग तोकायमानाचापुत्रसांग प्राणातेंहरणारवेग तोछेदुनआधींका
ढावा ८३ कर्णिकह्मणेंहेंचप्रमाण बाहेरदाऊनभलेपण घ्यावेशत्रूचेप्राण विचारअन्यअसे
ना ८४ बाह्यनम्रताबहुत अंतरींत्याचाकरावाघात बळिष्टदेखोनअत्यंत लीनतातेथेंधरावी
८५ द्रव्यलुब्धाशिदेऊनधन । वश्यकरावेंनलगतांक्षण जोअसेलआपणासमान त्यासींस्पर्धा
करावी ८६ शत्रूदुर्बळहोऊन जरीआलाआपणासशरण त्याचेंनकरितांपाळण घ्यावाप्राण
नकळतां ८७ जरीनाटोपतीजागेपणी तरीनिजलियालावावाअग्नी किंवाफलतांबूलभोज

नी विषप्रयोगकरावा ८८ हारीआणावीखेळोनी भाकेगोवावेंसत्यवचनी पांडवनाहींतअवनी
ऐसेंकरूनटाकावें ८९ पांडवअसतांजीत नवांचतीतुझेसुत हाचिजाणमुख्यार्थ फारकायबोलूंमी
९० इकडेपांडवांचीवर्तणूक देखोनस्वस्थप्रजालोक ह्मणतीउदेलाआमचाभाग्यार्क धर्मराजा
होईलकीं ९१ सकळागाजीविद्याअद्भुत पार्थाचेठाईंबिंबत बळाधिक्यभीमहोत नकुळसहदेव
तैसेची ९२ परमविवेकीनिपुण धर्मराजधर्मपरायण ऐसेंदेखूनप्रजासंपूर्ण ह्मणतीधर्मास
राज्यद्यावें ९३ हेवार्त्ताहेरमुखेंसमस्त दुर्योधनश्रवणकरित मनींहोऊनिसंतप्त पितयाजव=
ळीपातला ९४ ह्मणेंप्रजाहोऊनएकचित्त राज्यधर्मासदेऊंपाहत तुजचक्षुहीनह्मणतीसमस्त
राज्याधिकारतुजनाहीं ९५ द्रोणाचार्यगंगासुत तेहींत्यासमिळालेयथार्थ मजवधर्तीलसमस्त
अतिअनर्थवोढवला ९६ कोणाचावीर्यापासून पांडवजालेनिर्माण हेदूरठेवावेआपणापासू
न तरिचकल्याणकांहीएक ९७ आदरेंबोलाऊनपांडवांप्रति ह्मणेंतुह्मीराहावेंवरुणावती बै
सऊनदिव्यरथीं आतांचशिघ्रजाइजे ९८ तेंहीराज्यआमुचें कौतुकपहावेंतेथींचे मनासरुचे
लसाचें तरितेथेंचीराहावें ९९ धर्मह्मणेंगुरुपितापूर्ण तुझीआज्ञामजप्रमाण आतांचजातों
ह्मणोन वंदिलेचरणअंधाचे १०० भीष्मद्रोणविदुर यांसवंदीयुधिष्ठिर तोंदुर्योधनेंविचार ए
कांतीदृढमांडिला १ कर्णिकशकुनीकर्ण दुःशासनादिखळमिळोन जैसेवृकाचेसदनींश्वान प्र
धानलकरितीपैं २ यवन ज्ञातीपुरोचन महाखळदुष्टदारुण तोंम्लेंछबोलाउन दुर्योधनेंकंठीं
धरियेला ३ ह्मणेंवरुणावतीसजाऊन घेऊनसमस्तप्रजाजन पांडवांसदिसेबहुतमान ऐसें
सदननिर्मावें ४ लाक्षाराळकर्पूर त्याचेंरचावेंमंदिर वंशीतेलकाष्ठेंअपार त्यांचेथाटबांधावे
५ वंशाचेंनळेसंपूर्ण भरीदीपनद्रव्येंकरुन वारवसणसूत्रेंजाण ठाईठाईद्यावेंअळे ६

=कार्पासवंशपत्रेंसनकाडिया येणेंवरिआडें गुंडोनियां कापुरनवनीतकालऊनियां भिंती=
समग्रलिंपिजे ७ त्यावरीमृत्तिकेचालेपअनुमात्र देऊनभिंतीघोटींवसमग्र वरीचित्रेंकाढावीं=
विचित्र मनोहरचहूंकडे ८ अनसीचूर्णघालून भूमीकरावीसमान रमणीय निर्मावेंसदन
शक्रदेखोनभुलेत्यानें९ भरूनसकळसंपत्ती मगदेईपांडवाप्रती बहुतनम्रता । रूनचित्तीं शत्रूते
थेंहोमावें११० आह्मीजेवेळेकरूंश्रुत तेवेळेअग्नीलावावात्वरित पळनलगाभस्म गृहास=
हितभस्मकरी ११ कोणासकळोंनेंदीमात वैरीहोमींअकस्मात मगतोयवनउन्न भवश्यह्म
णोनतेधवां १२ रथासींरासभलाउन पुढेंधांवलातोदुर्जन सवेंचनिघालपंडुनंदन करितरु
दनजनसर्व १३ वनासरिघतांरघुवीर अयोध्याजनरडतीसमग्र कींमथुरेंसजातांयादवेंद्र
गौळीजनचडफडिती १४ तैसेचगजपुरीचेजन शोककरिलीदारुण प्रजा —— समिळोन पाठींधां
वतीधर्माचें १५ सकळप्रजाचेंसमाधान धर्मराजकरीआपण मींसत्वरयेतोंपरतोन मनीअन्य
नधरावें १६ बोळऊनआलेकौरवसमस्त विदुरद्रोणगंगासुत प्रजेचाप्रेमादेखूनितुकित मान=
सुयोधनतेधवां १७ असोप्रजेचेंकरूनसमाधान रथींबैसतीपंडुनंदन विदुरासह्मणेंदुर्योधन
तुह्मीनिरोपमागाआतां १८ त्रिकाळज्ञानीविदुरभक्त कापट्यजाणूनमनांत धर्मासजाणऊंपा
हेमात परीदुर्जनभोंवताले १९ मगम्लेंछभाषाजीव र्वर त्याशब्दसंकेतेंबोलेविदुर हूंहूं ह्मणे
युधिष्ठिर श्रवणकरीउगाची २० तुजलागीपीडाआलीपरमकठिण अहोरात्रसावधान गृह
स्वरूपेंकेवळअग्न चतुरेंपूर्णवोळखीजे २१ अमित्राचागोडशब्द केवळजाणिजेविषकंद
जैसेगोडबोलोनभेंद पाशघालितीनकळतां २२ विषरूपजाणिजेअन्न गृहस्वरूपेंस्मशान ४
कथिलेंजेंवर्तमान पंचप्राणासविदितअसे २३ कुबेरदिशापाठिसीं घालून रुक्मिन्नदिशापु

देंलक्षून विजयीहोयीलवायुनंदन दुसरेनेपूढती २४ हृदयींस्मरतांकेसारी कदादुःख=
नवाधीसंसारीं अपायतेउपायनिर्धारीं सर्वोपरीजाणिजे २५ पुढें होईलगुरुदर्शन विजयी
श्रीवरीलपूर्ण सकळविघ्नेंनिवटुन भक्तपावनीनिजपदा २६ विदुरह्मणेगासुमती अर्थध=
रिलाकींसर्वचित्तीं धर्मसद्गदहोऊनप्रीतीं ह्मणेंधन्यसुज्ञाना २७ असोसमस्तांसटाकुन वरु
णावतीचालिलेपंडुनंदन मार्गींमातापुसेधर्मालागुन विदुरें कायजाणविलें २८ धर्म सांगेमा
तेचेकर्णीं पूर्वीविषघातलेंभीमालागुनी आतांवरुणावतीसनेउनी जाळूंपाहतीगृहांत २९
असोवरुणावतीजवळीपांडव आलेऐकूनप्रजासर्व पुरोचनकरीमोहत्साह सामोरायेनधर्मा
तें ३० द्रव्यवस्त्रेंअळंकार उपायनेदेतीजनसमग्र पुरोचनेंजीर्णशाळासत्वर प्रथमवस्तीस
स्थानदिधलें ३१ नित्यनैमित्तिककर्माचरण नित्यपंक्तीसब्राह्मणभोजन सर्वहीपुरवीपुरोचन
जेंजेंलागेधर्मानें ३२ कापट्यगृहनिर्मून धर्मासविनवीपुरोचन तुह्मालागींनिर्मिलेंसदन
तेंयेऊनअवलोकावें ३३ म्याकष्टकेलेबहुत तेंसार्थककरावेंसमस्त अवश्यह्मणोनत्वरित
पांचजणेंउठिले ३४ उपरमाडियागोपुर भिंतीस्तंभचित्रविचित्र देखतांजनभुलतीसमग्र ह्म
णतीधन्यकर्त्याची ३५ जैसेविषयदृष्टीदेखुनी भुलतीसंसारिकप्राणी परीसाधूतत्काळविटे=
मनी क्षणिकअसत्यह्मणोनियां ३६ तैसागृहस्वरूपेंकेवळअग्न एकधर्मराजजाणेंआपण
जैसीबकांचाशांतीगहन कींसाधुपणमैंदाचें ३७ भीमह्मणेंधर्माअवधारीं सदनपरिक्षा
बरीकरीं उदकशिंपूनभिंतीवरी सुवासघेऊनपाहेपां ३८ धन्यधन्यमहाराजविदुर गो
ष्टीप्रत्ययाआल्यासमग्र मगह्मणेंवृकोदर तरीकांराहवेंयेथें ३९ धर्मह्मणेंआह्मासपथ
देईलयेथेंद्वारकानाथ परिपुरोचनासीमैत्रीबहुत करूनियांवर्तावें ४० असोकरूनगृ

ह्प्रवेश केलीपुरोचनासीमैत्रीविशेष दिवसाजातीमृगयेस कीर्त्तनघोषरात्रीकरिती ४१
असोइकडेविदुराचेज्ञानी प्रगटोनियांचक्रपाणि ह्मणेखणकासपाठऊनी विवरकरवींस
त्वर ४२ समाधीविसर्ज्जनविदुर खणकआपुलाप्राणमित्र कृष्णउपासकपवित्र साधूआ=
णिनिर्लोभी ४३ त्यासविदुरेंबोधुनी पाठऊनदिल्हेंतेक्षणी तोएकांतींजाऊनि धर्मरायास
भेटला ४४ विदुरोक्तीसांगतपूर्ण तोषलेंधर्माचेंमन ह्मणेंतूंगुरुआह्मासिपूर्ण सन्मार्गदाव
णार ४५ मगएकांतींग्रहांतजाउन खणकेंविवरकोरिलेंपूर्ण वरुणावतीबाहेरसप्तयोज
न द्वारकेलेंउमठावया ४६ धर्मभीमासविवरदाऊन द्वारींलाविलेप्रचंडपाषाण ह्मणेंबाहेर=
निघोनसाहीजण विवरद्वारबुजवावें ४७ ह्मणेंकृष्णपक्षींचतुर्थीचेनिशी पुरोचनअग्नला
वीलगृहासीं सावधअसावेंसुगुणेंत्वरेंसी खणकगेलानिजपुरा ४८ तोंजवळआलीचतुर्थी
पुरोचनाचाप्राणहर्त्ती बैसऊनब्राह्मणाचापंक्ती भोजनदिधलेंधर्मराजें ४९ पंचपुत्रेंसीनि
षादतेदिवसीं येऊनिराहिलीवस्तीसी कुंतीनेंभोजनदिल्हेंत्यांसी तीसावकाशीनिजेली ५०
पांडवपंक्तिआधीबैसून पुरोचनेंसारिलेंभोजन तोंद्वादशघटिकारात्रपूर्ण जालीजाणतेदि
वसी ५१ निद्रेचेंमिषघेउनी भीमसावधपाहेनयनीं तोंपुरोचनेंचुडीपाजळोनी मंदिरद्वा
रापातला ५२ तोंभीमसावधहोय बोलेपुरोचनाकरितोसकाय तोबोलेत्वलाहें शीतबहुत
वाजतें ५३ ह्मणऊनपाजळीकृशान लटिकाचतापेंपुरोचन मागुतीनिद्रेचें मिषघेऊन भी
मसेनपहातसे ५४ घटिकाएकजालीपूर्ण मागुताउठेलावावयाअग्न तोंभीमबैसलाउठो
न कांरेकृशानलावितोसी ५५ तुजशीतवाजतेंबहुत तरीशेकितोंनेऊनिसदनांत मगतो
यवनबांधूनत्वरित गृहामाजीटाकिला ५६ भीमसेनेंतत्काळ गृहांचहोंकडेलाविलेजाळ

बंधूमाताघेऊनसकळ विवरमार्गेचालिला ५७ तैलदीपिकापाजळुन साहीजणेंचालिलींते
थून जयजयरुक्मिणीरमण वारंवारस्मरताती ५८ श्रीकृष्णरूपेंकरुन विवरमार्गगेलेक्र
मून भीमसेनेंद्वारबुजवून तत्काळचीटाकिलें ५९ तोंमागेंपेटलाप्रळयाग्न कींमांडलेंलंका
दहन घोरकृसाटेंभरलेंगगन नगरजनहडबडिले ६० वंशनळेतडतडाउडती लक्षानुलक्ष
गगनीजाती लाक्षारसाचेपूरधांवती वासयेतीऔषधीचे ६१ निषादपंचसुतांसहित पुरो=
चनभस्मजालागृहांत लोकहाहःकारकरीत महाशब्दासीनीतीनाहीं ६२ मस्तकआपटि
तीनगरजन वक्षस्थळेंघेतीबडऊन आठऊनपांडवांचेगुण मूर्छायेऊनऊठती ६३
ह्मणतीधृतराष्ट्रचांडाळयथार्थ तेणेंअग्नीलाविलात्वरित तुझाहीकुळक्षयसमस्त ऐसा
चहोईलदुर्जना ६४ इकडेभीमसवेंकासघालुन चौघेबंधूमाताजाण खांदाआपलेबैसऊ
न दक्षणपंथेंजातसे ६५ वरुणावतीहूनधांवलेदूत गजपुरींजाऊनसांगतीमात ऐकोन
धृतराष्ट्रशोककरित कौरवविलपतीलटकेची ६६ दुर्योधनकरीहाहःकार ह्मणेंविदुराकैसा
करावाविचार तवतोपरमचतुर मनांतहांसेलटिकाची ६७ ह्मणेंनकळेईश्वरकळा पुढेंका
यदेखू डोळां चिरंजीवभूमंडळा वरीकोण जालासे ६८ ज्याचेकर्मत्यासबद्धकजाण एकापु
ढेंएकामागेंमरण तुह्मींआह्मींक्षेमकल्याण वांचोंकायदिवसबहू ६९ पांडवदग्धजालेगृ
हांत उरलेतेनासीवंत कौरवस्नानकरूनसमस्त उत्तरक्रियासारिती ७० वरुणावतीहून
धाडिले पांडवजेस्थळींनिमाले तेथेंवृक्षलावावहिले मठमंडपनिर्मूनी ७१ येरीकडेभागी
रथीचेंतीर पांडवपावलेसमग्र नमनकरीयुधिष्ठिर भागीरथीसतेधवां ७२ पावावया
पैलपारास नाहींनौकाअथवामनुष्य तोंकर्णधारत्यासमयास विदुरेंसत्वरपाठविला ७३

तोंनौका घेऊन सत्वर पांडवांपासीं आला कर्णधार विदुराचा खुणा समग्र पूर्वापार सांगत ७४ सा
ही जणें उतरोनी परपारा नेलीं तेक्षणीं धर्में त्यास आलिंगुनी अश्रु नयनीं आणिले ७५ ह्मणे तु
ज्ञान विसरें उपकार संकटीं रक्षी तो गुरु नर अन्नदाता भयत्राता साचार तोही गुरू ह्मणावा ७६ वि
दुर आणी यदुवीर रक्षक आणि तूं कर्णधार पांच वा पंडुराजनिर्धार पांचही समान मज लागीं ७७
असो तो तारक धर्मासवंदून गजपुरा गेला न लगतां क्षण इकडे भागीरथीचें स्नान पांडव करि-
ती आनंदें ७८ स्वर्धुनीचें स्तवन करिती तेव्हां पांडव जाण जीचें करितां पयपान रोग हरण तत्काळ
७९ जय जन्हुकुमारी अघसंहारिके भागीरथी त्रिविधतापमोचके कमळभवभवानी सुखदायके
कीं ज्ञानप्रदे जान्हवी ८० पद्मनाभचरणोद्भवजननी त्रिपथगामिनी मंदाकिनी व्योमकेशमस्तकवि
लासिनी सीतसुमनहारापके ८१ जलजासनप्रियदोषनिवारिणी काशीतळवाहिनी सागरकुळतारि
णी मणिकुंडलगर्भिणी त्रिदशमुनीतोषके ८२ अलकनंदने जनपावनी ज्ञानगंगा कनककुंड
लगर्भिणी सहस्रवदनदुःखहारिणी शुभकारके शुभसलिले ८३ हिमनगपाषाणभेदिनी पर
मपददायके देवव्रतजननी चिंतनि दर्शनीं स्पर्शनीं होती प्राणी पावन ८४ तव सलिलीं ठेवि
तां कलेवर पुनरपि नाहीं संसारशरीर मातृपयोधरपान साचार सर्वथा हीन करी तो
८५ तो जाला जन्मरहित शरीर धरी अकस्मात शंखचक्रादि आयुधें समस्त तो पहुडला
भोगेंद्रावरी ८६ उरगरिपुवरी बैसोन हिंडोन लोक करी पावन ऐसें भागीरथीचें स्तवन
पृथानंदन करिते जाहले ८७ नित्यनेम सारुनी भीमस्कंदीं घेवसुदेवभगिनी नांमें रूपें ज्ञा
कुनी घोर काननीं प्रवेशती ८८ पुढें कथा रसभरित सुधारसा होन गोड बहुत
श्रीधरमुखें पंढरीनाथ अति सुरस वदवील ८९ बाळकाचा धरून हात स्वयें च लिही जैसा पं

त त्याच परी रुक्मिणीकांत अर्थसहित सर्व कर्ता १९० तो भीमातीरदिगांबर श्रीधरहृदयकल्हा
रमधुकर यतिवर्य ब्रह्मानंद उदार अभंग साचार न विटे ९१ सुरस पांडवप्रताप ग्रंथ आदि
पर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश यथार्थ दशमोध्यायीं कथियेला ९२ इति श्री पांडवप्रतापग्रं
थ आदिपर्व टीका श्रीधरकृत गुरुप्रतिज्ञा झाली सफलित पांडव मोचन लाक्षागृहीं १९३
इति श्री पांडवप्रतापादिपर्वे दशमोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभं
भवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

धर्म
कुंति
अर्जुन
नकुळ
भीम
सहदेव
हिडिंब

श्रीगणेशायनमः स्कंदींवाहूनिवरूदेवभगिनी कडियेजावळेबंधूघेउनी धर्मार्जुनातेंतेक्षणीं
मार्गदावीतजातसे १ निबिडवृक्षवनींलागले कींभूमीवरीआलीमेघपडलें भीमभेदितचालेबळें
महासामर्थ्येंह्मणउनी २ मार्गींनदिसेसूर्यकिर्ण भयंकरविचरतीश्वापदगण सरितामाळवोलां
डुन महापर्वतींजातसे ३ विसावानाहींक्षणेक नसेवितांफळमूळउदक समप्रहरपर्यंतदेख मा
र्गअपारचालती ४ एकयामउरलीयामिनी तोंतृषाक्रांतजालीजननी ह्मणेभीमाउदकआणींये
क्षणीं विसावाघेईंएकदां ५ तोंन्यग्रोधवृक्षतेथेंदेखा भूमीपर्यंतलवल्याशाखा पारंबियास्फुरेखा
गगनचुंबितदिसतीपैं ६ फळेंविखरलींधरणीं जैसेंप्रसरलेप्रवाळमणी पक्षीकरितीनानाध्व
नी बटींजेकोराहतीत्या ७ तेथेंमाताबंधूनिजउनी उदकशोधूंगेलाकाननीं वनकर्दळीचाद्रो
णकरुनी तडागजीवनींभरियेला ८ नवळीकेचेंपंचपात्र भिजऊनिघेतलेंउत्तरीवस्त्र परतो
निआलासत्वर तवतोंभूतळींलोळती ९ तींदेखोनभीमसेन शोकसमुद्रींगेलाबुडोन ह्मणेरे
चतुराननकायसंसारींघातलें १० त्रैलोक्यनाथचक्रपाणी त्याचियाजनकाचीभगिनी महाराज
पंडुराजाचीपत्नी स्नुषाविचित्रवीर्याची ११ आह्मांदरिद्र्यांचीजननी प्रेतवत्पडिलीधरणीं अजा
तशत्रुपुण्यखाणी धर्मराजधर्मात्मा १२ अनाथभणंगदीन तैसेंभूमीवरकेलेंशयन शोधितांब्र
ह्मांडसंपूर्ण उपमाज्यासीदुजीनसे १३ विद्यासागरअर्जुन उपमेंभार्गवकींजानकीजीवन हाहा
कर्मादीनवदन सव्यसाचीपडिलासे १४ दिव्यस्वरूपपाहून सुरललनाजातीभुलोन ज्याचेंचातुर्यदे
खोन सरस्वतीतटस्थपैं १५ तेहेनकुळसहदेवनिश्चिंत जैसेकौस्तुभआणिसीमंत हाहानेधुळींत
लोळत भीमकरीतशोकऐसा १६ असोभीमखेदकरित तोंहिडिंबराक्षसआलातेथें साहीजणांदे
खूनबोलत वृक्षींबसोनहिडिंब १७ हीसाहीजणेंमारुनी सिघ्रभक्षावयाआणी हिडिंबीधांव

लीतेक्षणीं तोंभीमसेनदेखिला १८ देखूनस्वरूपसुंदर मदनेंव्यापिलेंतिचेंशरीर ह्मणेयापेक्षां
रतिवर तुलनेउणावाटतसे १९ यासभ्रतारकरीन राक्षसीरूपपालटून रंभेऐसीजालीकामि
न मांसभक्षणनकरीमी २० चिरकाळसुखभोगीन व्यर्थकायकायेसमारुन ऐसाविचारकरू
न मधुरवचनबोलतसे २१ तुह्मीकोणकोटीलसकुमार दिसतासभाग्यराजकुमर नगरत्यागूनव
नघोर कायनिमित्तेंसेविलें २२ परमदुर्घटहिडिंबवन देवासयेथेंनघडेआगमन येथेंतुह्मीमनु
ष्येंहोऊन निर्भयनिशंकपहुडला २३ हिडिंबराक्षसमहादारुण तुह्मासभक्षीललगतांक्षण
तुजमीरक्षवेंवांचविन भ्रतारहोईमाझातूं २४ तुजमीपृष्ठीसवाहुन द्विपांतरासुखेंनेइन यापांचा
सीभक्षून हिडिंबतृप्तहोईल २५ मीराक्षसाचीबहिण परीनिःकपटतुजशरण यापांचाचीआ
स्थासोडुन वरींमजसुंदरा २६ यावरीबोलेभीमसेन हिडिंबासक्षणेंमारीन जैसारगडिजेमत्कु
ण तेवींमर्दीनक्षणार्द्धें २७ सांडूनबंधूजननी तुजवरूंकायराक्षसिणी कोट्यावधिराक्षस=
अर्धक्षणीं हिडिंबाऐसेमारीन २८ ऐसींउभयतांचीवचनेंतेकाळीं वृक्षावरूनहिडिंबेंऐकिलीं
दांतखाऊनतेवेळीं हाकफोडिलीस्तनितवत् २९ उडीघातलीसत्वर खदिरांगारवत्केलेनेत्र वि
क्राळवदनविशाळशरीर भाळींसिंदुरचर्चिला ३० कज्जलपर्वताऐसाथोर बाहेरदाढाविक्राळशुभ्र
ऐसाधावताअसुर हिडिंबीह्मणेभीमातें ३१ उठवींबंधूआणिजननी ७.गगनानेईनस्कंदींवाहुनी
भीमह्मणेपहुडलींश्रमोनी नउठवींमींसर्वथा ३२ याचीनिद्रानमोडतांजाण हिडिंबमारूनक
रीनचूर्ण तोराक्षसक्रोधायमान भगिनीप्रतीबोलत ३३ दैवेंआहारदिधलापाठऊन त्यासतूं
पापिणीकेलेंविघ्न तूंकेवळआहेसजारिण केंचाभ्रतारमेळविला ३४ आतांसाहीजणेंमारुन
शेवटींतुझाघेईनप्राण वृक्षविशाळउपडुन भीमावरीधाविन्नला ३५ बळेंवृक्षभोवडुन भीमा

वरीघालीउचलुन तेणेंप्रचंडघेऊनपाषाण हृदयावरीताडिला ३६ राक्षसखवळलाअद्भुत भी
माचेकंठीमिठीघालित मल्लयुध्यअत्यद्भुत घटिकाएकजाहलें ३७ मुष्टिप्रहारहाणिती तेणेंरक्ता
णितभयेंक्षिती लत्ताप्रहारेंताडिती थडकादेतीपरस्परें ३८ राक्षसधांवेमुखपसरून ह्मणेकंठफो
डीनरोऊनदशन भीमेंहाणोनिचडकण दंतपंक्तीपाडिल्या ३९ हिडिंबासभीमह्मणत चांडाळाशब्द
नकरींबहुत मातावंधूसमस्त श्रमेनिद्रस्थजाहलीं ४० दणाणऐकतांकानें जागींजालींपांचही
जणें सिंहनादकरितांतेणें गेलेप्राणेंपशुपक्षी ४१ झगटतीदोघेऐरावत कींपडतीपर्वतावरीपर्व
त तोंचापासीबाणलाऊनपार्थे असुरावरीधाविला ४२ नकुळसहदेवघेऊनखड्गें राक्षसावरी
चालिलेवेगें हिडिंबचहूंकडेरागें पर्वतपाषाणभिरकावी ४३ भीमबंधूसवारित तुह्मीअसावेंस्वस्थ
चित्त धर्मापासीबसून कौतुकार्थ पहाआतांक्षणभरी ४४ बंधूथोपऊनक्षणभरी भीमअसुरा
चेचीरधरी उचलूनियांअंबरीं भूमीवरीआपटिला ४५ सर्वेचहस्तचरणगोऊन मोटकेलीगळाबां
धुन बळेंआकाशींनेउन शिळेवरीआपटिला ४६ भरलामृत्घटपडतांनिश्चिती बहुततुकडेजैसे
होती तैसाहिडिंबपडतांक्षितीं गतःप्राणजाहला ४७ जयजयकारकरून सुमनेंवर्षतीसुरगण
कुंतीमाताभीमार्जुन नकुळसहदेवआनंदती ४८ मातेसनमस्कारीभीम बंधूआनंदेदेतीक्षेम
तोंहिडिंबीपुढेंसकाम उतावळीवरावया ४९ भीमह्मणेतूंअसुरी मीकदाहींतुजनवरी बंधूचेवैर
अंतरीं स्मरोनकरसीलघाततूं ५० कुंतीचेचरणीमाथाठेउन हिडिंबीबोलेनिश्चयवचन मीराक्ष=
सीह्मणऊन उपेक्षामाझीकरूंनका ५१ साहीजणासपृष्ठीवाहुन नेईनदुस्तरवनेंवोलांडुन महावि
घ्नेंनिवटुन सुखदेईनसमस्ता ५२ माझेपोटीहोईलसुत तोशत्रुसंहारिलसमस्त साक्षठेऊनरुक्मि
णीकांत प्राणरक्षीलअर्जुनाचा ५३ आजआपलेहस्तेंकरुन माझेंभीमासीलावींलग्न कुंतीह्मणेंध

र्मालागुन विचारमानसींआणिजे ५४ कापट्यकिंवाशुध्यमन धर्मरायेंजाणून पुढीलभविष्यार्थसं
पूर्ण विदितकेलासर्वांतें ५५ भीमासह्मणेंसर्वज्ञ इजपासूनअपायनव्हेपूर्ण अवश्यलावीइसीलग्न
मनींअन्यनधरावें ५६ धर्मह्मणेंहिडिंबेपाहीं तूंदिवसासुखेंभीमनेई रात्रहोतांआणूनदेई रक्षावया
आह्मातें ५७ तोंभीमबोलेउत्तर एकजालियातुजकुमर मगसंबंधमजसीसाचार पुनःतुजसीघडेना
५८ येरीअवश्यह्मणोनतत्काळ भीमाचेगळांघातलीमाळ भीमपृष्ठीघेऊनसबळ क्रीडावनाप्रतिगे
ली ५९ पर्वतमौळीगंगाजळीं रमणीकउद्यानेएकांतस्थळी सुखेंसदासुरतमेळी भीमासीक्रीडा=
करीतसे ६० मानससरोवरींमेरुशिरीं हिमाचळींसोमकांतकासारी द्रोणाचळींचंद्राचळींझडकरी
नेऊनसुखेंक्रीडत ६१ षड्रसान्नभोजन नानापरीरसकामवर्धन अमृतासमानफळेंभक्षून
किशुकशयनींपहुडती ६२ लोटतांएकसंवत्सर जन्मलाघटोत्कचकुमर पित्यातुल्यसबळशरीर
महावीरभैमीतो ६३ उपजतांशस्त्रास्त्रींप्रवीण भेटलाधर्मासयेऊन कुंतीपितृजननी धर्मार्जुन
नकुळसहदेववंदिले ६४ ह्मणे संकटपडतांसंपूर्ण माझेंतुह्मींकरितास्मरण राक्षसदळअसंख्य
घेउन शत्रूनिवटीनसंग्रामीं ६५ हिडिंबीसर्वांतेंप्रार्थित संकटींयेईनपुत्रासहित क्षोभलीयातु=
ह्मावरीकृतांत पायेंलोटीनमाघारा ६६ ऐसेंबोलूनघेतलीआज्ञा नमस्कारूनसाहीजणा पुत्रास=
हितमहावना उत्तरपंथेंतीगेली ६७ कर्णप्रेरीलशक्रशक्ती अर्जुनासरक्षावयाअमरपती भीमज
न्मविलानिश्चिती भविष्यार्थजाणूनियां ६८ धर्मह्मणेंयेथुनी निघावेंहेंवनत्यागुनी भीमकुंतीस=
स्कंदींघेउनी निघताजालातत्काळ ६९ जटावल्कलेंवेष्टित अजिनांबरेंपांघरत नानावनेंविलोकि
त दर्शनघेतसंतांचीं ७० ऋषिआश्रमीराहती वेदशास्त्रेंअभ्यासिती चौसष्टकलाप्रवीणहोती आ
कळितीचौदाविद्या ७१ रात्रदिवसकृष्णस्मरण सदाकरितीकृष्णकीर्तन रुक्मिणीवल्लभाचेंपूजन ये

णेंकरून काळक्रमिती ७२ पुढेंजातीवेगेंकरून तों अकस्मात कृष्णद्वैपायन त्यादयासिंधूचें दर्शन मह-
द्भाग्येंजाहलें ७३ साहीजणें नमस्कार साष्टांग घालुनी जोडिती कर जयजय सद्गुरो जगदोद्धार करा
वयाजन्मलासी ७४ एकानन तूं सत्यलोकेश द्विभुज परिरमाविलास अभाललोचन व्योमकेश आह्मा
दीनारक्षिसी ७५ मग बोले वेदव्यास यावत् शत्रूपावती नाश कल्याण आहे तुह्मास भाग्यविशेष प्रगटे
लपें ७६ विजयश्री घालील माळ पाठीराखील श्रीघननीळ ऐसें बोलून तत्काळ व्यास गुप्त जाहले ७७
एकचक्रनामे नगरी साहीजणे ते अवसरीं एका ब्राह्मणाचे घरीं गुप्तरूपें राहिलीं ७८ बोलणें कोम
ळ विनयता स्नेहें करून केली आप्तता सत्यप्रियभाषण नम्रता त्यास वश्य सर्व प्राणी ७९ सहनसील आ
णि सत्य तेणें विश्व जिंकिलें समस्त एवं सर्वगुण पांडव भरित ह्मणून वंद्य विश्वातें ८० सर्वभूतीं दयास
मान देवही वंदिती त्याचे चरण वृत्ती जाली निरभिमान तरि तो मान्य हरिहरा ८१ पांचही भिक्षा करुनी
कुंतीपाशीं देती आणुनी त्यांत अर्धें वोपी भीमालागुनी आहार फार ह्मणोनियां ८२ उरल्यांत आपण
आणि चौघे सुत क्षुधानल करिती शांत तों ब्राह्मणगृहीं अकस्मात शोकध्वनी ऐकिली ८३ गृहस्वामी भा
र्या कन्यासुत एकाचा गळां एक पडत दीर्घस्वरें तीं अद्भुत तों कुंती पुसत तयासी ८४ तुमचें दुःख अ
सेल परम दारुण क्षणांत टाकीन परिहरून गृहीं बसलों बहुदिन न होऊं उत्तीर्ण उपकारा ८५
गृहस्थ शोकें व्याकूळ पूर्ण ह्मणे मी बकारण्या जाइन कन्या आणि पुत्र संतान करी पालन यांचें ८६ स्त्री
ह्मणें मी जाईन कन्या ह्मणें मी देह समर्पिन तों कुमर बोले वचन देईन पूर्ण देह माझा ८७ कळवळलें कुं
तीचें मन मग ह्मणे त्या गृहस्थालागुन काय संकट सांगा पूर्ण परिहरीन क्षणार्धें ८८ द्विज ह्मणे पृथेलागु
न आमचें संकट परम दारुण आतां जे हरिहराचेन नटळे मायें आलें तें ८९ नगराबाहेर दोकोसांत बकराक्ष
स आहे वसत त्यास नगरलोकें समस्त भक्षभाग नेमिला ९० एक रथभरी अन्न वरी एक मासाळ पुरु

षबैसउन महिषमहिषी लाऊन रथालागीं चालविती ९१ साठखंड्याचें अन्न नित्य दाहाखंड्या त्यावरी पि
सित शताचीं शतें अजा वस्त पुरुष एक त्यावरी ९२ जे दिवसीं चुकेल हा नेम तेंव्हा तो भक्षील सर्व ग्रा
म आजि आमचे घरीं पाळी दुर्गम आली प्राण घ्यावया ९३ गृहाप्रमाणें आली पाळी ती न चुके कदाका
ळीं कुमरास बाळदशा कोंवळी कैसा देऊं त्यातें ९४ जरी आतां मीच जाईन तरी तिघे ही मरतील अ-
न्नाविण स्नेहभरित माउली तूं पूर्ण सांग कैसें करूं आतां ९५ कुंती ह्मणे खेद टाकी समस्त माझा द्विती
यसुत बळाद्भुत त्यास देते मी यथार्थ मारील सत्य बकातें ९६ सर्वारिष्टाची करून शांति विजयरूपें ये
ईल मारुती ब्राह्मणास भरवसा चित्तीं सहसा हीन वाटे ९७ बकासुराहून बळगहन सहस्र राक्षस
मर्दुन पुत्र माझा येईल परतुन कुंती सांगे एकांती ९८ लोकांत प्रगट न करी मात विप्र कुंतीचे चर
ण धरित तों भिक्षा करून अकस्मात पांचही आले गृहातें ९९ कुंती सांगे गुप्त रहस्य भीम ह्मणे तें मज
अवश्य धर्मवदे पुण्यविशेष परोपकार करावा १०० असो अन्नें भरिला रथ सामग्री घेऊन त्वरित
भीम त्यावरी बैसत हर्षयुक्त निर्भयपें १ लोक आश्चर्य करित हा निर्भय आनंदभरित आपले हस्तें रथ
पिटित गेला तेव्हां बकारण्या २ रथ सोडिला बकारण्यांत महिषमहिषी अजा वस्त ग्रामपंथें पिटिली स
मस्त आली पळत नगरासी ३ मनीं काळा बैसे दचक ऐसी भीमें फोडिली हांक ह्मणे कोण बकी किंवा
बक दावी मुख काळें तुझें ४ हें अन्न प्राप्त नाहीं तुजप्रती तुझे मुखांत पडली माती ग्रासही न लाभे
निश्चिती पावसी हातीं मृत्यु माझ्या ५ पहिलेंच जालें संध्यास्नान भीम जेऊं लागला अन्न परम स्वादि
ष्ट रुचि घेउन उपचारें सी सेवितसे ६ ऐकतां भीमाची घोर हाक क्रोधें धांवे असुर बक तो अन्न भक्षि
तो निःशंक मागे पुढें न पाहे ७ ह्मणे महिषपशु दवडुन माझें भक्षितोस सर्वान्न आतां मी तुज लाग्या
सीन शिरछेदीन क्षणार्धें ८ ह्मणें तूं आहेस कोण प्रत्योत्तर नेदी भीमसेन उगाच जेवी धरलें मौन

परतोनपाहेत्याकडे ९ जैसेनिंदकनिंदितीअपार नचळेसाधुचेंअंतर तैसाबकबकीबकास्फर
परिवृकोदरनगणीते १० बकशरीरपर्वताकार विक्राळतोंडभाळीसिंदुर हाकदेऊनपरमक्रूर दां
तखाऊनधांवला ११ वज्रमुष्टीवळोन पृष्टीवरताडिलाभीमसेन जैसापंचाननाप्रतिधाउन ताडीकुं
जरशुंडेने १२ चूरहोतीमहापर्वत ऐसेमारीमुष्टिघात रुचीघेउनजेवित भीमसेनअन्नातें १३ विशा
ळवृक्षबकेघेतला पृष्टीवरीभीमाचेमोडिला परिनबोलेचिउगला ग्रासघेतानराहे १४ मगघेउनम
हापाषाण बहुतघालीउचलून कोपरखिळ्यागुडघेजाण मारितांहीहालेना १५ माझेंभक्षिलेंअव
घेंअन्न चांडाळातूंआहेसकोण शंखकेलियाभीमसेन सहसाहीनबोले १६ मगभीमाचेदोनीहस्त
बकधरावयाधांवत येरेंपसरूनियांकराद्भुत दोनीकरधरीत्याचे १७ सव्यहस्तेंजेवित उरोंनेदीअन्न
किंचित ह्मणेंभोक्तारुक्मिणीकांत ऐसेस्मरतवारंवार १८ भोजनजालेंसंपूर्ण मगउभाठाकलाभीम
सेन ह्मणेंतुझेंसामर्थ्यगहन दावीकैसेंराक्षसा १९ नगरिकभक्षिलेत्वांबहुत त्याचेंउसणेंघेईनयेथं
राक्षसेंथडकअद्भुत दिधलीतेव्हांभीमसेना २० ह्मणेंमाझेंअन्नभक्षिलेंबहु यावरीभीकायमृत्तिकाखा
ऊं राक्षसेंपसरूनबाहू भीमासकवळूपाहत २१ भीमेंलातहाणूनजाणा बकपाडिलाउताणा म
गपाषाणघेऊनत्याक्षणा असंख्यटाकीराक्षस २२ सहस्त्रवृक्षउपडिले राक्षसेंभीमावरीटाकिले
परिजैसेऐरावतेंनगणिले पुष्पभारटाकितां २३ मगवामहस्तेंकेशधरुनी कटप्रदेशींसव्यहस्तदेउनी
माजमोडितांतेक्षणी हाकामारीबकासुर २४ मयुरेंसर्पद्विखंडकेलाएक कींयुक्षुदंडमोडिलादेख
तैसाद्विखंडकेलाबक प्राणगेलेनिघूनियां २५ अस्तिजाळजालेचूर्ण बाहेरपडलेउभयनयन बक ४
सेनाप्राणदान भीमासमागतीतेधवां २६ भीमह्मणेंमनुष्येंभक्षितां बकाऐसेमारीनतत्वता तोंते-
ह्मणतीयावरीआतां सर्वथाहीनभक्षूं २७ करूनिक्रियाप्रमाण व्रतधरितीभयेंकरुन मनुष्याची-

मैत्रिकीसाधुन नगरांतहिंडूलागले २८ बकासुराचेनउद्धारी रक्तवाहतपृथ्वीवरी प्रेतवोढोनिएक
चक्रनगरीं महाद्वारींटाकिलें २९ भीमेकरपादप्रक्षाळुन त्रिपदेचाजपकरून येऊनवंदीमातृचर
ण बंधुवर्गीभेटला ३० घरचागृहस्थासांगत कोठेंस्वामीप्रगटोंनेंदीमात तोंजालाप्रभात नारी
नरऊठती ३१ नगरद्वारींपडिलेंप्रेत लोकधांवतीअसंख्यात समस्तजालेआनंदभरित ह्मणतीअद्भु
तवर्तलें ३२ कोणेंमारिलानिशाचर बोलेएकचक्रीचानृपवर ज्याचीपाळीत्यासविचार कैसाजालातोपु
सावा ३३ बोलाऊनिपुसतीब्राह्मण येरुह्मणेंमीघेऊनगेलोंअन्न तोंएकतपस्वीबलवान अवचिततेथें
प्रगटला ३४ तेणेंप्रोक्षूनिउदक क्षणमात्रेंमारिलाबक सवेंचगुप्तजालादेख मजदेखतांरायातो ३५
तुह्मीस्वखीनांदावेंसर्वत्रीं राक्षसमारूनियारात्रीं प्रेतटाकिलेंनगरद्वारीं कळवयातुह्मातें ३६ राजा
ह्मणेंअत्यद्भुत नकळेईश्वराचेंकर्तृत्व असोभीमासरावपूजित विप्रविजयीह्मणोनियां ३७ भीमप
रतोनिसदनाजात हर्षयुक्तगृहचागृहस्थ मगवैशंपायनह्मणत परमाद्भुतचरित्रहे ३८ हेंऐकतांवा
चितांबकाख्यान कुळीराक्षसपीडानहोयपूर्ण भूतप्रेतपिशाचजाण सर्वथाहीनबाधी ३९ पुढेंक
थाऐकागहन कोणीएकआलाब्राह्मण कुंतीसराहावयालागुन ठावमागेवस्तिसीं ४० धर्मानेंतेव्हां
सन्मानून राहविलातोब्राह्मण निशींमार्गींचरण चुरितपार्थतयाचे ४१ विप्रासपुसेअर्जुन इकडेको
ठवरीआहेगमन तोह्मणेंपृषदपुत्रद्रुपदजाण अहिक्षेत्रींराज्यकरी ४२ द्रुपदरायाचीकुमारी ती
याज्ञसेनीपरमसुंदरी जन्मलीअग्निमाझारी अयोनिजासुलक्षणा ४३ कुमरआणिकुमारी प्रग
टलीहोमामाझारी धर्मह्मणेंतेअवसरीं समूळकथासांगाहे ४४ विप्रह्मणेंऐकासादर द्रोणेंगां=
जिलाद्रुपदवीर पांडवींहरिलेराज्यसमग्र त्याचदुःखेंआरबळला ४५ राज्यसांडूनिलज्जित वनींहिं=
डतांनृपनाथ गंगातीरींअकस्मात ऋषिमंडळींदेखिली ४६ त्याहींमाजिश्रेष्ठद्विज दोघेबंधूया

जउपयाज जावें अगाधतपोतेज महाराजतपस्वी ४७ ब्रह्मांडन केलजावें विपादें कृपाळुत्वें देती
स्वरेशपद ऋद्धीसिद्धीअगाध दासीतिष्ठतीजवळीकीं ४८ वडीलयाजवसेवनात उपयाजआश्रमीरा
हत त्यासीद्रुपदलोटांगणघालित बद्धहस्तउभापुढें ४९ उपयाजह्मणेंपृषत्नंदना कायसांगतुझी
वासना समरींसंव्हारीलद्रोणा ऐसापुत्रदेईकां ५० इंदिराकिंवागौरी जिचेउपमेसितुळिनानिर्धारीं
ऐसीदेईएककुमरी पार्थासनोवरीहोईलती ५१ पूर्णहोतांऐसीकामना पूर्वेलतितुक्यादेईनधना या
वरीआवडेलजेमना तेवासनापुरवीनमी ५२ येकवर्षपर्यंत सेवाकरीत्याचीद्रुपदअत्यंत याजउपया
जप्रसन्नहोत ह्मणतीइछितदिधलें ५३ सर्वसामग्रीघेउनी वनाआलीद्रुपदपत्नीं द्रव्यनद्रव्यतेक्षणीं
उपयाजेंमंत्रिलिंहे ५४ याजऋषिकरीतहवन पूर्णाहुतीहोतांजाण कुमरनिघालाधृष्टद्युम्न हेमकवचमंडि
त ५५ किरिटकुंडलेंसहित जैसाउगवलाबळादित्य दिव्यखडोंहस्तमंडित रथासहितनिघाला ५६ तोंवेदी
मधोनितेअवसरीं निघालीअकस्मातकुमारी पुरंदरवनितानपवेसरि प्रत्यक्षनिर्धारीअपर्णाते ५७ नीलो
त्पलदलवर्णी वोतिलीइंद्रनिळगाळुनी अंगीचासुवासधांवेवनी कोशएकनिर्धारें ५८ दिव्यहिरेझळकती
तैशालखलखितीदंतपंक्ती सुवासाकारणेंधांवती मिलिंदचक्रेंत्याठाया ५९ ऐसीप्रगटतांयाज्ञसेनी गा
जलीतेथेंआकाशवाणी सकळस्त्रियांचीस्वामिणी मनुष्यलोकींअवतरली ६० इचायोगेंक्षत्रियांसिअंत
भूभारउतरीलसमस्त साह्यईसश्रीभगवंत प्रज्ञावंतपुरुषइचे ६१ पुत्रजालातोतुजलागुनी द्रोणासमारील
समरांगणी ऐसेंऐकतांद्रुपदाचेमनीं परमानंदजाहला ६२ बोलिल्याहुनीचतुर्गुणी याजउपयाजगौर
विलेदोन्ही कुमरकुमरीसवेंघेऊनी राजाआलास्वनगरा ६३ उपवरजालीपांचाळी द्रुपदसचिंतहृदयकमळीं
अर्जुनाद्यावीतेवाळी नेमकेलाराजेंद्रें ६४ पांडवजोहरांतदग्धजाले द्रुपदेंतेव्हांकर्णीऐकिलें रायेंशोक
समुद्रींयेणेंकेलें श्वासोश्वासघालित ६५ पांचाळीदेखोनसुंदर मागोंयेतीसकळनृपवर परिअर्जुनावी ५

णवर मनानयेनृपाचा ६६ पुरोहितसांगतीमात पांडववांचलेजोहरांत ऐसेंऋषीबोलतीध्वनित सत्यमि
थ्यानेणवे ६७ संशयीपडिलानृपनाथ मगविचारकरीमनांत घोषेंमहीगाजऊंसमस्त स्वयंवरहोतें ह्मणउनी
६८ जरीपांडवअसतीलनिर्धारीं तरीप्रगटतीलकीस्वयंवरी पार्थासतेनोवरी द्यावीहाकृतनिश्चय ६९ श्रृं
गारिलेंपांचाळनगर अमरावतीहोनिसुंदर मिळालेपृथ्वीचेनृपवर सकळदर्पेश्वरचालिले ७० छप्पन्नकोटी
यादवांसहित आलातेथेंरुक्मिणीकांत कौरवपातलेसमस्त दुर्योधनकर्णादि ७१ पांडवआहेतकींमृत्यु
पावले हेंईश्वरीकर्तृत्वनकळे द्रुपदाचेंचित्तव्याकुळजालें तयाकारणेंतत्वतां ७२ द्रौपदीचेपाठीकोणबैसेल
कोणांसभाग्यामाळघालिल तोमोहत्सावपहावयाउताविळ भींजातसेंत्वरेनें ७३ राजावांटीलबहुधन दरि
द्रमाझेंहोईलविछिन्न तुह्मींपंचबंधूसहस्रकिर्ण केवळमजदिसतां ७४ मजवाटतेंमनांत तुह्मींफिरायावें
तेथ नकळेईश्वरकर्तुत्व तेथेंकायवर्तलें ७५ शक्षमनर्मीफाल्गुनमास आजिपासोनिसप्तदिवस अर्जुन
कळावयाविशेष पणकेलापांचाळें ७६ लोहधनुष्यचढऊन मत्स्ययंत्रींभेदावाबाण नळिकायंत्रामधुन
लक्षसंधानयोजावें ७७ कुंतीसह्मणेंगृहींचीब्राह्मणी तुझियातिसऱ्यापुत्रालागुनी मजवाटतेंवरीलयाज्ञसे
नी सकळरायांदेखतां ७८ उदयाद्रिवरीआलेंरविचक्र बोलतांनिशाक्रमिलीसमग्र आज्ञामागोनितोविप्र
पांचाळपुराप्रतिगेला ७९ पांडवांसिह्मणेंवसुदेवभगिनी आतांनिघावेंयेथुनी बकमारिलायस्थानीं बहुत
दिवसनराहवें ८० शत्रूसप्रगटेलजरीमात पांचाळनगराजावेंत्वरित मगगृहस्वामिप्रेमयुक्त विचारूनिनि=
घालींमाहेराजणें ८१ परमनिर्भयमनांत रात्रिदिवसपंथचालत भीमस्कंदींपृथाविराजित जेविनंदीवरीअप
र्णा ८२ सायंकाळींसंध्यासारून तोंउगवलारोहिणीरमण अर्धरात्रींहोतांजाण सितकिरणमावळला
८३ काळपुरुषेंकांबळी ब्रह्मांडावरीघातली कींनक्षत्रसुर्तीगाळलिइर्ली आकाशंदेवीनावेक ८४ ब्रह्मां
डकरंडाभरिलेंकाजळ विश्वलोचनलेउनीपुष्कळ कींभ्रमामोहेंसबळ आंधळेंजनेत्रां ८५ तेलकाप

दीपिकानेथ पुढेंपाजळोनिचालेपार्थ त्याप्रकाशेंसर्वचालत तोंत्याजान्हवीचाटलागली ८६ अंगारपर्ण
गंधर्वपती स्त्रियासमवेतनग्नरात्रीं श्वेच्छाजळक्रीडाखेळती शब्दकरितीकौतुकें ८७ तोंमार्गीजातांपांड
व उग्रवचनेंबोलेगंधर्व सरामाघारेंनाहींतरीसर्व मीदंडीनस्वहस्तें ८८ दिवसामनुष्याचासंचार यक्षगंध
र्वनिशीस्वतंत्र आपलेप्राणरक्षुनीसमग्र पळाआतांमाघारें ८९ पार्थदेतप्रतिवचन पामरामनुष्यांच्
मींवरिगमन यक्षराक्षसागगन शून्यपंथनेमिला ९० कुरगंगाभागीरथी सर्वांसेव्यअहोगर्वी तूंतन्क
रंचसलासपर्थी सोडीमागेंजाऊंदे ९१ गंधर्वेरथींबैसोन पार्थीवरीटाकिलेसहस्त्रबाण अग्निअस्त्रश्वेतवा
हन सोडिताजालातेवेळें ९२ रथअश्वगेलेजळोन खालेंपडिलाअंगारपर्ण अर्जुनकेशींधरून खड्गवो
दिलेंवधावया ९३ गंधर्वस्त्रीमुख्यकुंभिनी धावोनिलागेधर्माचेंचरणी ह्मणेंपवित्रशिरोमणी पतीदानदे
आह्मां ९४ धर्मेंअर्जुनासबोधुन मगसोडिलाअंगारपर्ण तोस्त्रियासमवेतकरजोडुन स्तुतिवादेंगर्जतसे ९५
मींकुबेरमित्रजाण हेंवनमाझेंक्रीडास्थान अंतरपडिलेंमजपासून रात्रीमाजीनकळतां ९६ आतांमजस्व
रूपकळलें नारदेंमजपूर्वीसांगीतलें कुरुकुळींअवतरले पंचअवतारदेवांचे ९७ आजिपासोनिअंगारप
र्ण सोडोनिदिधलेंनामाभिधान चित्ररथहेंयेथुन लोकत्रईप्रगटेल ९८ तरिहेंअग्निअस्त्रदेईमज मीचाक्ष
षीविद्यासमर्पीनतुज नरऋषिकुरराज त्यासिहीविद्यादुर्लभहो ९९ जेंजेंकौतुकजेथेंपाहीं तेंविलोकावेंवें
मलेठाईं हेविद्याशिष्यपढताही द्वादशवर्षेंनकळेतें २०० पार्थातूंहीबुद्धितीक्ष्ण आतांतुजसिकवीन
चंद्रेंविश्वावसूलागुन विद्यादिधलीपूर्वींही १ विश्वावसूनेंमज उपदेशिलीसतेज पार्थह्मणेअग्निअस्त्रतें
जःपुंज बृहस्पतिसांगेभारद्वाजा २ भारद्वाजअग्निवेषादेत अग्निवेषद्रोणाससांगत द्रोणाचार्यकृपा
वंत तेणेंमजदिधलें ३ अग्निअस्त्रगंधर्वआकळी चाक्षुषीविद्यापार्थकवळी आणिकगंधर्वतेवेळीं
उचितदेतपांडवां ४ वृत्रासुराचाहस्ती वज्रेंछेदितांअमरपती वज्रधारेंचखंडेंनिश्चिती परमतेजाळउ

डाली ५ त्याचेवज्रमायतुरंग मनोवेगीजालेअभंग इंद्रेंमजदिधलेसुरंग पंचशततेजस्वी ६ तेंमींतुह्मा
सदेईन संतोषलेपंडुनंदन ह्मणतीआह्मींपावल्यास्वस्थान ममधाडूनदेईजे ७ आतांआह्मीगुप्तवर्ना
ब्रह्मचर्यभोगितोंयेक्षणीं स्वराज्यासगेलियापुण्यखाणी अश्वमागोंपाठवितों ८ चित्ररथगेलाआज्ञाघेउन
पुढेंचालिलेपंडुनंदन लंघितांवनेंगहन तोंवेदव्यासभेटला ९ साहीजणेंसाष्टांगनमिती वृक्षातळींएका
तीबैसती वनपुष्पेंफळआणून प्रीती जगद्गुरूपूजिला १० बोलेकृष्णद्वैपायन पांचाळपुरातुह्मींजाउन द्रु
पदसदनींबैसोन साधाकारणसर्वही ११ पांचाळीनेंपंचभ्रतारा पूर्वींचमागीतलेंपंचवक्त्रा तेसतीपरमपवित्रा
भार्याहोईलपांचाचें १२ मीहीतेथेंप्रगटेन साधूनदेईनहेंकारण ऐसेंबोलोनिकृष्णद्वैपायन अंतर्धानपावला
१३ पुढेंआतांद्रौपदीस्वयंवरकथारसाळसुरसफार ऐकतांमहत्पापांचासंहार शत्रुसमग्रनाशती १४ महाराज
भारतग्रंथ प्रयागतीर्थराजयथार्थ भक्तिज्ञानवैराग्ययुक्त वाहेनिश्चितत्रिवेणी १५ सप्रेमहामाघमास
मुमुक्षुस्नानालोटतीतापस दोषियाआणिअभाविकास बिंदुयेथींचास्पर्शेना १६ पांडुरंगपूरविलासिया
ब्रह्मानंदायतिवर्या जगद्गुरूपंढरीराया पांडवजनपाळका १७ ब्रह्मानंदश्रीधरवरद ठेविलेंनावसांभा
ळींबिरुद पांडवप्रतापग्रंथविषद शेवटासपाववीजे १८ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत
त्यांतीलसारांशयथार्थ एकादशोध्यायींकथियेला १९ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत
हिडिंबवधघटोत्कचजन्मसहित बकासुरवधकथियेला २२० ॥इतिश्रीमहाभा
रतटीकापांडवप्रतापादिपर्वेएकादशोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ७॥

७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

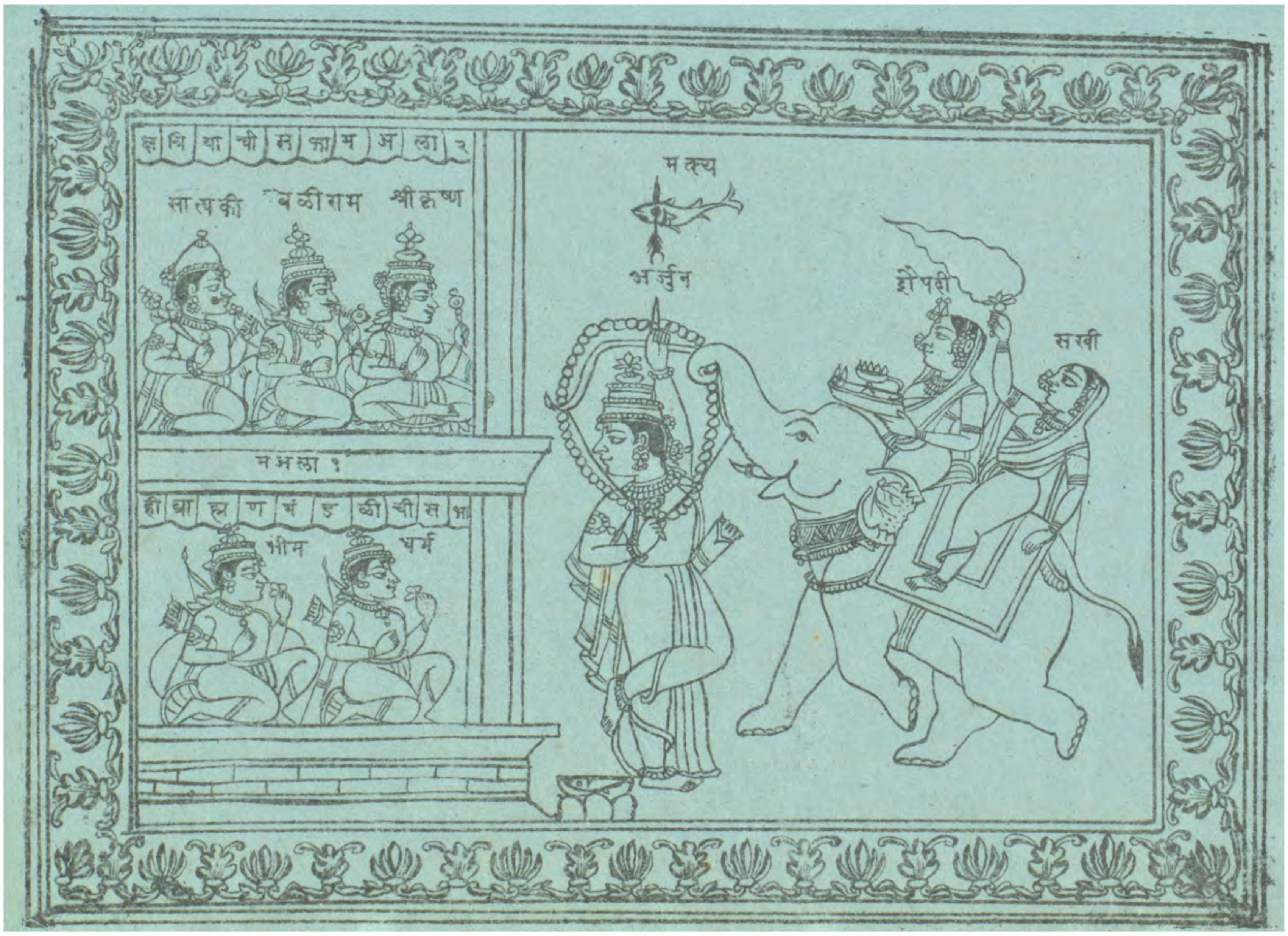
मत्स्य
अर्जुन
द्रौपदी
सखी
सात्यकी
बळीराम
श्रीकृष्ण
भीम
धर्म

श्रीगणेशायनमः करितांधर्माचेंबर्णन स्वधर्महोयवर्धमान सकळपापेंजळतीजाण भीमसेनवर्णितां
पार्थकीर्ती वर्णितांविशेष दुर्जनपराजयशत्रुनाश वर्णितांनकुळसहदेवास सकळरोगाक्षयहोय २
कृष्णकृपेचेंबळअद्भुत दुखनपावतीकदाभक्त लाक्षागृहांतुनीमुक्त पांडवजालेपूर्वींपै ३ हेडिंबबक
मारुन विजयीजालाभीमसेन पथेंजातांकृष्णद्वैपायन भेटोनिगुजसांगीतलें ४ वल्कलेंवेष्टितजटा
धारी दिव्यविभूतीचर्चिलीशरीरीं जैसेशशिमित्रअंबरीं जलदजाळेंझांकिले ५ अवतरलेपंचदेव
पांचाळपुराआलेपांडव तोंछपन्नदेशीचेंनृपराव स्वयंवरासीपातले ६ पांचाळनगराभोंवतेंपह्‍ा
त द्वादशयोजनेपर्यंत राजयाचापृतनाअद्भुत स्वयंवरासीउतरल्या ७ तगटकनकांबरशिबिरें
उभविलींझळकतीअपारें यावेगळीदिव्यचंदनागारें द्रुपदेंदिधलीभूभुजा ८ लक्षावधिकळसझ
ळकती चपळेऐसेध्वजतळपती बंधूंसहितदुर्योधनकुमती स्वयंवरासीआलासे ९ यादवांस=
हितयादवेंद्र भक्तवत्सलकरुणासमुद्र पश्चमेसउतरलारुक्मिणीवर द्वळभारनवर्णवे १० सप्तपु=
र्‍यासप्तद्वीपींहून नवखंडींचेआलेब्राह्मण असोद्रुपदसभेसिअवघेजन राजेऋषिमिळाले ११
कुंतीकुलालघरींठेऊन सभेसिपातलेपांचजण विप्रसभेंतवेषपालटोन जाऊनियांबैसती १२ म
नांतभाविती पांडव आजिशैल्यआणिकौरव यांचेउतरूनियांगर्व निस्तेजकरूंनिर्धारें १३ रायेंउभ=
विलेयंत्रपूर्ण आजिकोणभेदितोपाहूंबाण कर्णाचेकर्णउघडून टाळेंमोकळेंकरूंआजी १४ पां
डवींवल्कलेंवेष्टुन केलेंअसेभस्मोद्धरण परितीदिव्यस्वरूपेंपूर्ण पंचआदित्यदिसती १५ द्रुपद=
ह्मणेपुत्रासी आतांद्रौपदीआणासभेसीं जोभेदीलयंत्रासी तोद्रौपदिशींवरील १६ म्यापूर्वींइ
च्छिलाअर्जुनजामात परिसर्वलाक्षागृहींझालेगुप्त किंवाआहेतपृथ्वींत नकळतीकोठेंविचरतीं
१७ असोरुक्मिणीवरबैसोनि द्रौपदीलावण्यरत्नखाणी सभेसिआणिलीनयेक्षणीं आकर्णन

यनीशामांगी १८ कृष्णासारिखीशामवर्ण ह्मणोनकृष्णानामाभिधान अंगींचासुवासपूर्ण एककोश
धांवत १९ सभेसिराजेबैसलेसमस्त धृष्टद्युम्नद्रौपदीसदावित नामाभिधानेंसमस्त यथानुक्रमेंसांगत
से २० धृष्टद्युम्नबोलेगर्जोन चक्ररंध्रेंभेदोनिबाणजोडवीलमत्स्यनयन त्यासहेंरत्नप्राप्तहोय २१ ऐ
सीपरिसतांमात समस्तराजेभयाभीत ह्मणतीधनुष्यहेंअद्भुत प्रथमचिनुचलेकोणासी २२ राजायं
त्रभेदीलकोण परित्यांतउठिलाकर्ण जैसाजनकसभेसरावण गर्वकरूनधांवला २३ तैसाकर्णबोले
तेक्षणी द्रौपदीमाझीपट्टराणी पणभेदितोंपहानयनीं समस्तरायादेखतां २४ शिवकोदंडातुल्यचा
पपूर्ण उचलावयागेलाकर्ण जानुपर्यंतउचलितांजाण कासावीसजाहला २५ धांपादाटल्याअपा
र निस्तेजजालेंशरीर उलथेजैसातरुवर तैसापडिलाभूमीवरीं २६ मुगुटउसळूनपडिलाक्षिती
पदकेंरत्नहारतुटतीं हाहःकारकौरवकरितीं तोंद्रौपदीबोलत २७ येणेंयंत्रभेदिलेंआतां तरिमींया
सनवरींतत्वता हाअवर्णकुळहीनपहातां माळनघालींसहसाही २८ परमअपमानलाकर्ण स्व
स्थळींबैसलाजाऊन तोंद्रुपदबोलेगर्जोन पृथ्वीनिक्षेत्रीजाहली २९ तंवविप्रसभेमधुन उठिलेकीं
भीमार्जुन गिरिदरींमधूनपंचानन तैसेदोघेउठती ३० जैसेचंद्रआणिसूर्य पावलेएकदांचिउदय
द्रुपदचकितहोऊनपाहे सकळरायासमवेत ३१ एकह्मणतीहेब्राह्मण कैसाभेदितीलनकळेपण
कोणीह्मणतीइश्वरीकौतुकविचित्रपूर्ण नकळेकाहींकोणासी ३२ येकलाब्राह्मणपरशुधर निक्षेत्री
केलीधरासमग्र कींबळीचेयेथेंवामनविप्र पदेंत्रिभुवनआटिलें ३३ घटोद्भवाचीतनुधाकुटी ये
रेंसमुद्रसांठविलापोटीं एकसूर्यसर्वसृष्टी उजेडपाडीप्रतापें ३४ धनुष्याजवळीआलाअर्जुन पाठीउ
भाभीमसेन कर्णशैल्यदुर्योधन देखतांबळहीनजाहले ३५ तवतोमहावीरपार्थ धनुष्यासिप्रदक्षणा
करित क्षणनलगतांचढवित कार्मुकहेळामात्रेंची ३६ स्मरूनियारुक्मिणीरमण वेगेंघेतलेपंचबा

ण प्रथमशरेंयंत्रभेदुन मत्स्यनयनउडविला ३७ आलाएकचिजयजयकार विमानींहुनीपुरंद
र वर्षितसुमनसंभार होतगजरदुंदुभींचा ३८ नवनेद्रौपदीपद्मनयनी करिणीस्वालेंउनगेनी
पार्थाचेगळांनेउनी दिव्यमाळघातली ३९ द्रुपदपरिवारासआज्ञाकरी ब्राह्मणरक्षारेबरव्यापरी ग
जेउठतीलजुंझारीं अनर्थपुढेंदिसतसे ४० पार्थह्मणेंधर्मासी द्रौपदीसन्यावेंकुंतीपासीं नकुळस
हदेवबळराशी याज्ञसेनीसनेतेजाले ४१ तोंउठावलेनृपवर ह्मणतींछेदाद्रुपदाचेंशिर अपमानून
राजकुमर नवरीदिधलीभणंगा ४२ अवचितायंत्रींभेदिलाबाण आह्मींनह्मणूंहेंशरसंधान आ
तांजुंझोनिनिर्वाण हिरोनघ्यावीनोवरी ४३ कौरवासक्रोधथोर सोडितीशरांचेपूर ह्मणतीराजक
न्यानेतींविप्र लाजगेलीआमुची ४४ द्रुपदराजाभयाभीत ब्राह्मणसभेसलपत विप्रथरथरांकां
पत वाटनाहींपळावया ४५ हासूनबोलेभीमसेन स्वस्थअसासकळब्राह्मण सुखेंकरावेंदाध्य
यंन निश्चितमनकरूनियां ४६ विशाळवृक्षातळींबैसलेब्राह्मण तोचवृक्षभीमेंउपडोन कल्पांतक
हाकफोडुन झाडूनघेतलाखांद्यावरी ४७ मनांतह्मणेंपांचाळ हाकेवळदिसतोकाळ भीमकिंवावाटे
सबळ हनुमंतचीप्रगटला ४८ पांडववांचलेलाक्षासदनी किंचितध्वनीऐकिलीकर्णी ब्राह्मणह्मणतीः
मौनधरुनी उगेचपहावेंक्षणेक ४९ धनुष्यासबाणलाउन वैरियासपाचारीअर्जुन तोंबळिरामास
श्रीकृष्ण संकेतेंखुणदावित ५० ह्मणेहापार्थपाठिसीभीमसेन पहिलेधर्मनकुळसहदेवजाण हे
देखिलेमागुत्यान धन्यधन्यआजिजालों ५१ आतांयापांडवांहातीं निःकंटककरवीनक्षिती येथेंआल्या
निश्चितीं लाभहाचीआह्माजाला ५२ यासएकांतींभेटावेंजाउन तोंयेथेंमांडलेंघोररण मुकुंदआणि
रेवतीरमण कौतुकपाहतीदुरूनियां ५३ तोंक्रोधेंबोलेदुर्योधन जीवेंमाराहेदोघेंब्राह्मण द्रुपद=
आणिधृष्टद्युम्न शिरेंछेदायांचीरे ५४ भोंवतेवेढिलेभीमार्जुन सोडितीशक्तीशस्त्रेंबाण चतुरंग

दळलोटोन आलेतत्कांदोघांवरी ५५ वृक्षघेऊनिवृकोदर करीतउठिलासंहार कोट्यानकोटीअश्वकुंजर
वृक्षघायेंमारिले ५६ पायदळआणिरथ वृक्षघायेंचूर्णकरित हाहःकारजालातेथें ह्मणतीकृतांतक्षोभला
५७ कौरवभारगेलेसव्हारुन तोंशरसोडीतधांवलाकर्ण देखोनिपार्थेंमांडिलेंठाण वर्षेप्रजन्यबाणां=
चा ५८ एककाळएककृतांत कींएकविष्णुएकउमाकांत आमचेगर्वहरावयासमस्त येणेंरूपेंअवतरले
५९ बाणत्रयसोडुन हृदयीं खिळिलावीरकर्ण पार्थाचेंसंधानदेखोन गर्वहरलाकौरवांचा ६० मगबोलि
लावीरकर्ण ब्राह्मणातुझागुरूकोण भार्गवकिंवाजानकीजीवन द्रोणकींअर्जुनसांगपां ६१ कृत्रिमवेष
घेउन फिरतांहोउनीब्राह्मण सत्यबोलावेंवचन ऐकतांअर्जुनहासत ६२ ह्मणेरेयुद्धसांडोनिगोष्टी
मांडिलीयारणतळवटीं गुरुप्रसादेंस्पष्टी निःकंटककरितोंआतां ६३ द्रोणेंतुजविद्यादिधलीपाहीं तोआजि
झाडादेलवल्ाहीं ऐसेंऐकतांहृदयीं कर्णबहूतदचकला ६४ प्रेतकळातेअवसरीं आलीकौरवांचामुरडाव
रीं रथमुरडिलेझडकरी सिबिराकडेतेधवां ६५ तोंयेरीकडेतेअवसरीं शैल्यधांवलाभीमावरी शूळदा
किलाझडकरी हृदयावरीआदळला ६६ भीमेंतरुवरभोवंडिला शैल्याचेपृष्टीवरीमोडिला मगमल्लयु
द्धनेवेळां च्यारघटिकाजाहलें ६७ मगभीमसेनेंअद्भुतकेलें तयासिबळेंउचलिलें गगनींउडऊनटाकिलें
पृथ्वीवरीशैल्यासीं ६८ भूमीवरीउताणापडन भीमेंवक्षस्थळींदिधलीलात मागुतीउचलोनिपुसत
ब्राह्मणांसीवृकोदर ६९ याचाघेऊंआजिप्राण किंवादेऊंजीवदान विप्रह्मणतीदेसोडुन धर्ममार्गलपुढें=
यासीं ७० मगलातदेऊनपृथ्वीवरी भीमेंसोडिलातेअवसरीं पाठिदेऊनशैल्यझडकरी कौरवभारातमि
सळला ७१ पांचाळपुरसोडुन एकयोजनावरीराहिलेजाउन ह्मणतीब्राह्मणआहेतकोण मगजाणुनी
मगजाऊं ७२ वरकडआलेहोतेनृपती तेतेआपल्यादेशींजाती ह्मणतीपांडवचीहेहोती एवढीशक्तीआ
णिकांकोणा ७३ असोपांडवघेउनीद्रौपदिसी येतेजालेंकुंतीपासीं ह्मणतीउत्तमभिक्षाआह्मांसी मा

तेमिळालीजाणपां ७४ माताह्मणेंवांटून पांचहिजणेंघ्यासमान बाहेरपाहेजँवयेउन तँवयाज्ञसेनीदे
खिली ७५ ह्मणेनकळतबोलिल्येंवचन मगह्मणेपुत्रालागुन माझेंवचननमानावेंप्रमाण द्रौपदीअर्जुनव
धुवरें ७६ अर्जुनह्मणेंमातेप्रती तुझीअसत्यनव्हेवचनोक्ती यावरीव्यासदेवतेथेंयेती तेंकरितीतेप्र
माण ७७ तवसंकर्षणआणिश्रीपती उभेठाकलेयेऊनएकांती पितृभगिनीसीवंदिती आलिंगितां
पांचाजणा ७८ धर्मासह्मणेंद्वारकाधीश तुह्मींभोगिलेबहुतक्लेश परिदुर्जनपावतीनाश तुह्मींस्वस्थानास
जालस्करें ७९ ऐसेंबोलोनियादवराणा गुप्तरूपेंगेलास्वस्थाना पांडवींकरुनीभिक्षाटणा भोजनकेलेंते
दिवसीं ८० तोंरात्रिमाजिगुप्तहेर धृष्टद्युम्नेंठेविलेसत्वर तेघेऊनिआलेसमाचार जेंजेंबोलिलेरजनीतपें
८१ ह्मणतीहेनव्हतीब्राह्मण महाक्षेत्रीप्रळयाग्न चारिप्रहरयुद्धावांचुन गोष्टीनाहींऐकिल्या ८२
द्रुपदशोककरीबहुत ह्मणेंभणंगींकन्यानेलीअकस्मात त्यांचावर्णहीनकळेसत्य चारिवर्णांतकोणतो
८३ द्रौपदीऐसेंरत्न भिकारीगेलेघेउन लोकामाजीनिंद्यपूर्ण शोकदारुणरावकरी ८४ पुत्रह्मणेंताता
अवधारी म्याहेरपाठविलाहोतारात्रीं तेआहेतमहाक्षेत्री निर्धारआह्मींकेलाहो ८५ त्यांचेसंगेंआहेमा
ता मजवाटतेंपांडवनिश्चिता तोंद्रुपदह्मणेरेसुता मजहीवाटतेंतैसेंची ८६ मगधृष्टद्युम्नआणिपुरो-
हित सवेंघेउनीअश्वगजरथ कुह्मळशाळेपरियंत मोहत्साहकरितआले ८७ पृथेसहितपांचैजण वं
दिलेतेव्हांधृष्टद्युम्नें ह्मणेंरावपाहोंइच्छीचरण तेथवरीआपणचलावें ८८ पांचहीजणअवश्यह्मणती
एकेरथींबैसेद्रौपदीकुंती पांचहीजणआरुढती रहंवरीवेगळाले ८९ राजद्वारापरियंत अपारठेविल्या
वस्तुजात नानाउद्यानींबैसत वस्तूअद्भुतदाविती ९० सकळअव्हेरूनिपंडुकुमर जेथेंरचिलेहोतेशस्त्रभा
र तेथेंनावेकराहिलेस्थीर शस्त्रपरिक्षाकरावया ९१ धृष्टद्युम्नह्मणेंक्षत्रीयसत्य ब्राह्मणनव्हतीहेयथा
र्थ असोपावलेराजमंदिरांत भद्रींबैसतधर्मपें ९२ मर्यादाअत्यंतधरून बंधूपाठिसींचौघेजण भ-

यविस्मयसंपूर्ण किंचितनाहींत्यांलागीं ९३ द्रुपदाचीसंपदाअपार याचेदर्शनतनाहींसाचार गुप्तरूपेंपा
ढेनृपवर ह्मणेराजेनिर्धारहेहोती ९४ यावरीद्रुपदराणी मस्तकठेवीकुंतीचरणी द्रौपदिसहितग्रहांत
येउनी वस्त्राभरणीपूजिली ९५ मगद्रुपदराजयेउन पांडवांसभेटेप्रीतीकरून देऊनियांक्षेमालिंगन
पांचैजणसंतोषविले ९६ द्रुपदेंसुहृदमेळउन पांडवांसहितकेलेंभोजन एकपंक्तिसारिलेंपूर्ण षड्रसा
न्नेंनवर्णवितीं ९७ भोजनजालियात्रयोदशगुणी विडेदिधलेसमस्तांलागुनी मगद्रुपदेंकरजोडुनी
धर्मरायाविनवित ९८ ह्मणेंकवणयातीकवणकुळ कवणदेशकवणस्थळ सांगोनियांवृत्तसकळ म
जमेळवाआपणांत ९९ मगहांसोनिधर्मबोलत हस्तनापुरीचापंडुनृपनाथ तयाचातोजेष्ठसुत धर्म-
राजजाणमीं १०० हेभीमार्जुननकुळसहदेव परमपुरुषार्थिबळार्णव जासिसमरंगणीहाव काळहीधरू
सकेना १ धनुर्धरामाजीनिपुण पूर्वीभार्गवकिंवारघुनंदन त्यावरीभीष्मद्रोण किंवापांचवाअर्जुनएक
२ श्रीकृष्णकृपेचेंबळपूर्ण आणिपितृव्यविदुराचाप्रयत्न तेणेंकाढिलेंजोहरांतून कृपापूर्णबाळकांवरी
३ त्याविदुराचेउपकार बहुतजन्मेंनपडेविसर महाराजकृष्णकृपापात्र त्रिकाळज्ञानीतोहोय ४ कुंती
मानाहेजाण आह्मींहिंडविलीवनोवन असोतुह्मापुण्यपुरुषाचेंदर्शन पुण्येंकरुनीजाहलें ५ ऐसेंऐक
तांउत्तर जालाएकविजयजयकार द्रुपदेंधांवोनिचरणसत्वर धरिताजालाधर्माचे ६ प्रेमेंदिधलेंआलिंग
न नेत्रींवाहेअश्रुजीवन ह्मणेंकौरवपरमदुर्जन कापट्यसागरदुरात्मे ७ आतांतुमचेनिमित्तेंकरुन
ह्मणेंकौरवआणिनधरून क्रोधेंबोलेधृष्टद्युम्न शिरेंछेदीनतयांचीं ८ देखोनिपांडवजामात द्रुपदा
च्याहर्षनमावेगगनांत मगपाहोनियांसुमुहूर्त लग्नतेव्हांधरियेलें ९ धर्मह्मणेंद्रुपदराया आह्मांपां
चांचीहीएकजाया द्रुपदशंकलाऐकोनियां ह्मणेंअघटितकेविंघडे १० संकटपडिलेंद्रुपदालागुन तोंसु
हृआणिकृष्णद्वैपायन कृष्णापांचासींयायापूर्ण निश्चयकरूंपातले ११ पांडवआनंदलेपूर्ण धांवोनिवं

दितीव्यासचरण ह्मणोंश्रीकृष्णचरणनमुन आलिंगितीअतिप्रीती १२ द्रुपदेंवंदोनिचरण ह्मणोंआज्ञा
द्यामजलागुन द्रौपदीसत्वतारपांचजण किंवाएकसांगातें १३ बोलेसत्यवतीहृदयरत्न इणेंभ्रतारपांचवे
ळदेह्मणउन अर्जवोनियांत्रिनयन पूर्वींबोलिलीनपकरिनो १४ प्रसन्नझालाजाश्वनिळ पेघेवदेपांचवे
ळ यालागींहेंवल्हाळ पांचाजणाअर्पावी १५ ऐसीव्यासेंआज्ञाकरुन तत्काळपावलाअंतर्धान द्रुपदेंमू
ळपाठउन ब्राह्मणराजेपाचारिले १६ द्रुपदेंजाऊनसत्वर यादवांसहितयादवेंद्र बहुतकरुनीआदर राह्
विलालग्नासीं १७ मगअनुक्रमेंकरुन पांचांसिलाविलेंलग्न चारिदिवससंपूर्ण उत्साहझाह्लाअद्भु
त १८ साडेजाल्यान्रपवर अंदणदेतपांडवांसअपार ह्मणेंराज्यहेंतुमचेंसाचार मजसहितसर्वही १९
गजउष्ट्रभरोनियदुवीर उत्तमवस्त्रेंअळंकार पांडवांसअहेर प्रेमभावेंअर्पित २० पांचाजणांसपांच
सदनें अर्पिलींतेव्हांद्रुपदानें एकेगृहींकृष्णअर्जुन राहतीतेथेंअतिप्रीती २१ पांडवजोहरापासो
नियांचले द्रुपदाचेजामातजाले गुप्तहेरसांगोंगेले कौरवांसींतेधवां २२ जेणेंयंत्रभेदिलेंपूर्ण तो
महाराजवीरअर्जुन हृक्षघायेंभंगिलेंसैन्य तोचिभीमवोळखावा २३ ऐकतांचिऐसीमात कर्णदु
र्योधनहृदयपिटित शकुनीह्मणेंजालाअनर्थ आतांमरणआलेंआह्मां २४ दुःशासनरडेधायमोक
ळुन ह्मणेंगळालेकरचरण आतांविचारएकपूर्ण कराआधींसत्वर २५ छप्पन्नकोटीयादवांसहित
कृष्णत्यांचीपाठिराखित सत्रावेळधरिलामागधनाथ तोबळियाअद्भुतबळिभद्र २६ भुरिश्रवाह्मणेंऐ
कवचन आतांस्नेहवादवावापूर्ण पांडवांसभेटावेंजाउन द्रुपदासहितकृष्णासीं २७ पुढेंवादवा
लस्नेहादर तरिमागीलविसरतीलसर्वविचार स्तुतीकरितांनिंदाअपार नासेमागीलसर्वही २८
पांडवांसिंहातींधरुन त्यावेंहस्तनापुरालागुन राज्यविभागदेउन सुखरूपनांदावें २९ ऐकोनिऐ
सेंवचन क्रोधावलापरमकर्ण ह्मणेगेलियासहीप्राण ऐसीगोष्टीघडेना ३० पांडवांचींशि

रेंछेदिल्याविण आह्मींनजाऊंकदांयेथुन जरिभयवाटेलजाण त्याणींरहावेंशिबिरांत ३१ कर्णवचनेंदु
र्योधन ह्मणेसिद्धव्हासकळसैन्य रथावरीबैसोन निजभारेंसीधांविले ३२ खणखणतीरणतुरेंभेरी
गजबजिलीपांचाळनगरी कौरवपातलेदळभारीं द्रुपदासीकळलेंहें ३३ द्रुपदह्मणेंधृष्टद्युम्ना शाल
कपातलेतवदर्शना शस्त्रघायेंपृष्टिगोरउनीजाणा कुंजरपुराबोळवावे ३४ पांडवांसहितपांचाळ बाहे
रनिघालातत्काळ रणतुरेंवाजतांसकळ कौरवऐकोनदचकले ३५ दोनीसैन्याजालीभेटी पांडवअस
तीद्रुपदाचेपाठीं क्षणएकअवलोकितीदृष्टीं संग्रामकौतुककैसेंतें ३६ दोनीदळेंसिद्धजाली संग्रामि
कांचीझुंजलागली पांचाळांचींदळेंदाविलीं कौरवींतेव्हांनिजबळें ३७ ऐसेंदेखतान्रृप मनोवेगेंधां
वलेपांचजण किंवापंचप्रळयाग्न ब्रह्मांडजाळूंपातले ३८ कींतेपंचादित्यउगवत जालेतेजहीनकौ
रवखद्योत कींपंडितदेखोनिअद्भुत मूढजैसेदचकती ३९ प्रत्यक्षपांडवदेखोन कौरवांचामदगेला
गळोन परिजयद्रथआणिकर्ण पार्थावरीधांवले ४० त्यांदोघांचेंकुमरदोनी तेंहीपुढेंधांवलेतेक्षणीं
अर्जुनेंदोनबाणसोडोनी शिरेंछेदिलींतत्काळहो ४१ देखोनिपुत्राचेंमरण क्रोधेंक्षोभपावलाकर्ण अर्जुनें
सोडिलेनिर्वाणबाण भेदिलेंहृदयकर्णाचें ४२ तेणेंआलीगिरगिरी ध्वजस्तंभींटेंकलाक्षणभरी वीर
श्रीमदतेअवसरीं गेलासर्वदिगांतरा ४३ रथमाघाराकाढिला तोंभीमेंदुर्योधनदेखिला लाक्षागृहआठऊ
नितेवेळां दांतकरकरांचावित ४४ क्रोधेंवटारूनियांनेत्र वेगेंउपडिलातरुवर द्विजपंक्तीनेंअधर र
गडोनियांधाविला ४५ पाठीदेऊनकौरव पळोंलागलेतेव्हांसर्व भीमपरतलाजेथेंधर्मराव पांचाळभ्र
शूरहांसतसे ४६ पांडवप्रतापपुरुषथोर रणमदेंजालाकामातुर कौरवसेनानववधुसाचार शृंगारोनि
पातली ४७ नतगर्तायुद्धस्मरतांजाण पळालीअभिमानवस्त्रटाकुन असोहस्तिवाजीशिबिरेंसांडोन
कौरवसर्वपळाले ४८ पांचाळेंसर्वलुटिलें आपल्यानगरापाठविलें सर्वद्रौपदपांडवपातले येऊनिमंदिरें

रामकृष्णा ४९ नगरींजालाजयजयकार आनंदलेंनगरसमग्र दृकडेदीनवरनेंकौरवभार हस्तना
पुरापातले ५० ह्मणतीमरमरेपुरोचना कायकार्यसाधिलेंबुद्धिहीना आपणमरोनिअपेशजाणा लावि
लेंआह्मांसर्वांतें ५१ ऐसेंदुर्योधनबोलत कर्णशकुनीयथार्थह्मणत असोविदुरासमस्त कळलाघृत्तां
तजालातो ५२ धृतराष्ट्राससांगेयेउन तुमचीस्नुषाजालीद्रौपदीपूर्ण अंधआनंदलाऐकोन ह्मणेंदुर्योध
नभाग्याचा ५३ ऋषिनींआशिर्वाददिधले तेदुर्योधनाससफळजाले विदुरह्मणेंऐकवहिलें वर्तमानपूर्वीचें
५४ लाक्षाग्रहापासून पांडववांचलेपांचजण तिहींपांचाळपुरींप्रगटोन द्रौपदीजिंकिलीप्रतापें ५५ मु
हूर्तएकतटस्थ अंधराहिलानिवांत मगह्मणेंभाग्यअद्भुत पांडवमाझेवांचले ५६ आतांयांचेंत्यांचेंगो
ड विदुरातूंकरीसुघड येरूह्मणेंबुद्धीस्थीरदृढ हेचितुझीअसोकां ५७ कृष्णकृपेचाबळेंजाण शत्रू
चींकृष्णाननेंकरुन कृष्णावरिलीहेंकथन ऐकतांदहनदोषहोती ५८ विदुरनसतांसुयोधन जनकापा
सींएकांतीयेउन ह्मणेंविचारींविदुराचेंमन: नघालींतूंसहसाही ५९ द्यावाराज्यविभागधन क्षणक्ष
णाबोधीलविदुरयेउन तुवांआश्रयनद्यावापूर्ण महाकपटीअसेतो ६० जोहरांतवांचलेपंडुनंदन ते
आतांआह्मालावितीअग्न त्यांचावधालागींप्रयत्न करूंआतांअनेक ६१ दुर्योधनासअंधह्मणत हें
चिआहेमाझ्यामनांत मींविदुराचेंबोलअसत्य लटिकाचिस्तवितोंपांडवां ६२ दुर्योधनह्मणेंमंत्रीधाडावे द्रु
पदयाज्ञसेनासबोधावें पांडवतेथेंचिठेवावें कदानआणावेंगजपुरा ६३ येथेंआणितांअपायनिश्चिती
ऐसाधाकघालावाचित्तीं राज्यविभागनमागतीं ऐसेंकरोनिठेवावें ६४ हळुचफोडावायाज्ञसेन एकेस्त्री
सभ्रतारपांचजण तेथेंकलहउपजेलपूर्ण भोगनिमित्येंभांडतां ६५ दाउनिविभागवैभव फोडावेंनकुळ
सहदेव नानायत्नदाउनिभाव घातकरावातिघांचा ६६ धर्मबापुडेंनपुंसक त्याचाआह्मासनाहींधाक
तेभीमाचेबळेंदेख तृणप्रायकरितींआह्मांते ६७ एकमरतांभीमसेन कर्णासमगतृणप्रायअर्जुन कृ

ष्णाचेंकपटेंआर्जवकरून त्यागवावेंपांडव ६८ मगबोलिलाकर्ण मागेंतुह्मींकेलेयत्न तेसर्वहीनिर्फळ
होउन वैरवाढलेंशतगुणीं ६९ द्रौपदीआणिपंडुनंदन कृष्णासआवडनिप्राणाहुन पांचाळआणियाज्ञसे
न सर्वस्वेंहीतयाचें ७० युद्धकरावेंबळेंकरून हेंराज्यरक्षावेंसंपूर्ण आपलास्वधर्मसोडुन अन्यका
र्यनसाधे ७१ बोलाउनिभीष्मद्रोण त्यांसपुसेअंबिकानंदन तेह्मणतीविरोधटाकुन पंडुनंदनआणावे
७२ स्वार्थसारिखाचिदेख तुह्मींभोगितांऐश्वर्यसुख पांडवींमागावीभीक बरवाविवेकमांडिला ७३
आतांतरीसमजाउनी पांडवआणामानेंकरुनी अर्धराज्यदेउनी सुखेंनांदासमस्त ७४ पाठवावेंचतु
रप्रधानाप्रती द्रुपदराजाघेउनिहातीं मुख्यगोष्टीरुक्मिणीपती सखाकरावासर्वस्वें ७५ कर्णह्मणेंहेंव
रवेंज्ञान गृहांतसोडावेंसर्पआणुन सदनासिलाऊनिकृशान मगसुखीनिजावें ७६ व्याघ्रपाळावेधेनुत
मांजरसोडावेमूषकांत तैसेपांडवआणुनीयेथें कौरवपाताळींघालावे ७७ न्यायनिष्ठुरबोलेविदुर ह्मणें
कुटिळाचेतर्कफार रायाऐकसीयाचाविचार तरिअनर्थपुढेंअसे ७८ पंडुसुतयेथेंआणितां क्षेमक
ल्याणंतुह्मासकटा तुह्मीकीर्तीनवता दिगंतराजाईल ७९ हिडिंबवधिलावृकोदरें एकचक्रींमारिलाब-
कासुर स्वयंवरींराजेपिडिलेसमग्र दैशिकप्रतापीवळेंबहू ८० युध्यकरोनिबाळीपुढें कांपळोनिआलेइ
कडे तुजभोंवतेंकोडें गोष्टिसांगोनिरिझविती ८१ युध्यकरितींपांडवांसी तरिमृत्येंअवृतिलेंसर्वांसी म
गधृतराष्ट्रह्मणेंविदुरासी रथींबैसावेंसत्वर ८२ भेटोनपांचाळनृपती धृष्टद्युम्नासहितनिश्चिती अहे
रअळंकारसर्वांप्रती देऊनियांगौरवावें ८३ दिव्यवस्त्रेंदिव्याभरणी शृंगारावीयाज्ञसेनी सकळस्नुषा
सहितद्रुपदराणी गौरवावींआदरें ८४ नमस्कारूनकुंतीस स्नेहशब्देंपुसावीतीस माझेंआशिर्वचन-
पांडवांस अत्यादरेंसांगपां ८५ श्रीकृष्णासभेटोन साष्टांगेंसांगेंमाझेंनमन पांडवआणीबोलाउन
येथवरीदयाळा ८६ आज्ञांहोतांचिविदुर रथींबैसलाजाऊनसत्वर पांचाळपुरमहानगर सवेगेंकेलेंज

वळीहो ८७ दूतसांगतीपांडवांप्रती विदुरयेतोबैसोनिरथीं ऐकतांसप्रेमचित्तीं पांडवधांवतीसामोरे ८८
दुरीदेखतांविदुर रथींहोनिउतरलेपंचवीर घालितीभूमीवरीनमस्कार नयनींनीरलोटतसे ८९ रथा
खालेंधावेविदुर उचंबळतस्नेहसमुद्र आलंगिलेपांचपुत्र पंडुरायाचेप्रीतीनें ९० धर्मह्मणेंविदुरासी कि
तीआठऊंउपकारासी ठांईठांईसाह्यदेसी बाळकासींस्नेहाळा ९१ पांचाळयेऊनसमोर ग्रामांतनेलाविदुर
तोंदृष्टींदेखिलायादवेंद्र जगद्गुरूजगदात्मा ९२ लोटांगणघालीविदुर उचंबळलाकृपासमुद्र हृदयीं धरिला
प्रीयकर वाटेसहसानसोडावा ९३ मगएकांतगृहींबैसोन विदुरेंसांगीतलेंवर्तमान चलास्वस्थानासयेथुन
मनीअनुमाननधरावा ९४ धर्मह्मणेंस्वामीजगज्जीवन तोकरीलतेंचिप्रमाण विदुरातुझेंवचन शिरींमीं
वंदीनवेदाऐसें ९५ कुंतीसनमस्कारीविदुर सांगेसर्वसमाचार धृतराष्ट्रेंप्रार्थिलेंफार घेऊनिकुमरतेथेंयावें
९६ कुटुंबासहितद्रुपदनृपवर वस्त्राभरणींगौरवीविदुर द्रौपदीशृंगारिलीसत्वर करीनमस्कारवडिलातें
९७ द्रुपदआणियाज्ञसेन त्यांसिविदुरसांगेवर्तमान चलापांडवांसिघेउन स्थापूनेऊननिजपदा ९८ मग
बोलेजगज्जीवन निघावेंसुमुहूर्तपाहुन मींहीसमागमेंयेइन विदुरऐकोनआनंदला ९९ स्थळाआप
ल्याजातीपांडव तेंकथाआहेअभिनव परिसोतचतुरपंडीतसर्व ब्रह्मानंदेंकरूनिया २०० श्रीधरस्वा
मीब्रह्मानंदा पांडुरंगापुंडरीकवरदा रुक्मिणीहृदयमिलिंदा स्वानंदकंदाअभंगा २०१ सुरसपांडव
प्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ द्वादशीध्यायींकथियेला २०२ सुरसपांडव
प्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत द्रौपदीस्वयंवरयुध्यबहुत विदुरपांडवभेटणें २०३ इतिश्रीपांड
वप्रतापादिपर्वेद्वादशोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु

श्रीगणेशायनमः सुमुहूर्तेंकरून निघतेजालेपंडुनंदन संगेघेऊनिअपारसैन्य याज्ञसेननिघाला १ द्रुप
देंदेऊनसेनासंपत्ती गौरविलेंपांडवांप्रती अश्वरथभद्रजाती आंदणदेतअद्भुत २ दासदासीअपार शृ
ंगारुनीपृथकाकार सिबिकादिवाहनेंसुंदर रत्नजडितदिधली ३ सुवर्णपात्रेंविशेष शिबिरेंनगरींजडि
तकळस सहस्त्रअर्बुदेंभरूनिकोश द्रव्यसांगातें दिधलें ४ कुंती आणि याज्ञसेनी बैसतीपृथकूसिबिकांनुनी
कनकांबरेंझांकुनी मुक्तजाळ्यातयावरी ५ जाचावहनापुढेंनिश्चिती कनकदंड घेऊनहातीं सहस्त्रावधित्वरितगती धावकरितातीं
चालावया ६ यादवेश्वरआणिपार्थ एकेरथींजातीबोलत इंद्रआणिअंगिरासुत कींशशिआदित्यएकचि
७ भिन्नभिन्नरथावरी चौघेबंधूझडकरी नानावाद्येंप्रचंडभेरी एकसरेंठोकिल्या ८ निजभारेंसीधृष्ट
द्युम्न पाठिसींचालेप्रीतींकरून छपन्नकोटियादवरेवतीरमण निजभारेंसीचालती ९ सांगतांविसरलोंसा
चार जेरथींअर्जुनजगदीश्वर तेथेंचबैसलाविदुर महाभक्तत्रिकाळज्ञानी १० पांडवांसिबोळउन माघारांगे
लापृषन्नंदन इकडेगजपुरागजरेंकरून पांडवआलेआनंदें ११ त्वरेंयेऊनिविदुर धृतराष्ट्राजाणवितीसमा
चार मनींआनंदवाढलाथोर पुढेंदळभारपाठविले १२ कर्णशारद्वतद्रोण सन्मुखपातलेराजनंदन नगरआ
नंदलेंसंपूर्ण गुढियामखरेंउभविती १३ नगरनरनारीसंपूर्ण पहावयाधांवतीवेगेंकरून मंडपघसणीजा
लीजाण पांडववदनपहावया १४ रत्नदीपघेउनीकरीं वोवाळितीनगरनारी पांडवचालेजोहरीं पूर्णभा
ग्येंदेखिले १५ गजरेंराजसदनांपातले चरणपितयाचेवंदिले अंधनयनांअश्रुआले आलिंगिलेंपांचा
जणा १६ ह्मणेधन्यआजिसुदिन दृष्टीदेखिलेमाझेसुत भीष्मद्रोणासपांडवनमित आशिर्वाददेतप्री
तीनें १७ विजयसदाआनंदकल्याण स्वपदींनांदावेंसुखसंपन्न क्षणक्षणाप्रीतींकरून द्रोणआलिंगी
पार्थातें १८ कर्णजयद्रथशैल्यशकुनी दुर्योधनदुःशासनादिकरुनी निर्मत्सरसभास्थानीं पांडवभे
टलेआदरें १९ प्रतीपतनयबाल्हिक त्यासनमितीसकळिक गांधारीसनमितीनिष्कळंक पांडवतेव्हांअनुक्र

में २०* कुंतीआणिसौबळी स्नेहेंभेटतीत्याकाळीं प्रीतींयेऊनिपांचाळी सर्वांवडिलांवंदित २१ काशिश्वराची
नंदिनी दुर्योधनाचीपट्टराणी येऊनिकुंतीपांचाळीचेचरणी वंदनकरीततेधवां २२ गांधारीचाशतसुना पूजि
तीतेव्हांपांडवांगना देऊनियांवस्त्राभरणा नानापरीतोषविती २३ आपुलियाराजमंदिराप्रती पांडवकृष्णाकृ
ष्णाकुंती हर्षेंस्वस्थानींप्रवेशती दुःखेंविसरतिअवघींही २४ नित्यश्रीरंगाचेदर्शन विदुरासिसदासघडून तोसंसा
रनव्हेसंपूर्ण केवळअद्वयसमाधि २५ महापुण्याचेपर्वत अनंतजन्मींचेंतपअद्भुत तेंफळाआलेंतरीवैकुंठनाथ
मंदिरांतसदावसे २६ जालेकितेकदिवस धृतराष्ट्रपाचारीधर्मास कर्णींसांगेरहस्य अन्यायनिजपुत्राचा २७
हेदुर्योधनादिदुर्मती माझेंवचननऐकती मजचक्षुहीनदेखती हेळसितीबहुसाल २८ द्विकल्पेंकलहकरि
ती महापापीशकुनीदुर्मती तरितुह्मींघेऊनिअर्धजगती इंद्रप्रस्थींरहासुखें २९ त्यासिनसांगेविचार
तुजवरीधरीनछत्र मगबोलाऊनिविदुर सर्वसामग्रीसिद्धकेली ३० अष्टोत्तरशतेंघटदेख आणवीजा
न्हवीचेंउदक दिव्यसुवर्णाचेंसम्यक अळंकारघडविले ३१ किरिटकुंडलेंपदकमाळा मुद्राकंकणेंकटि
मेखळा दिव्यवस्त्रेंतेवेळां अमोलिकआणविलीं ३२ श्वेतसूर्यपर्णेंश्वेतआतपत्रें नीळवर्णमेघडं
बरें मकरबिरुदेंपवित्रें श्वेतचामरेंआणवित ३३ श्वेतहस्तिचौदंत श्वेतहयराजवेगबहुत
चतुःसमुद्रींचेंनीरआणित सप्तपल्लवपंचमृत्तिका ३४ धृतराष्ट्रासह्मणेश्रीकृष्णानाथ धन्यबुद्धी
तुझीपुण्यवंत तरीयेचसमयींअसेमुहूर्त जयवारजयतिथी ३५ ऐकोनीयांकृष्णावचन पाचारि
लेऋषिसंपूर्ण महाराजसत्यवतीनंदन करितांस्मरणपातला ३६ सुवर्णपिठींयुधिष्ठिर धौ
म्यबैसविलासत्वर अभिषेकितीपंडुकुमर जयजयकारउठिला ३७ दिव्यवस्त्रेंदिव्यअळंकार
लेईलातेव्हांयुधिष्ठिर दिव्यसिंहासनआतपत्र वडिलेंदिधलेंधर्मासीं ३८ धृतराष्ट्रेंविदुरासांगीत
लें त्याहोनिचतुर्गुणद्रव्यवेंचिलें दानेंऋषीसुखीकेले धेनुवस्त्रेंआळंकारीं ३९ महाराजपडून
स्वयंवारे दानअसताआणीनत्या ४० [illegible]

ववर तेणेंवसुधाजिंकिलीसमय मोजूनशकेंसहस्त्रवल्क इतुकेंद्रव्यतयाचें ४० सांगोपांगय
थोचित विदुरउद्धारसंपादित मगगजारूढमिरवित धर्मराजगजपुरीं ४१ सुवर्णकमनाचेनं-
भार लोकवर्षतीअपार इंद्रप्रस्थिंचाराजेंद्र धर्मराजमिरविती ४२ धर्मासिसांगेसत्यवतीनंद
न पृथ्वीचेराजेजिंकून सर्ववंशभावेंकरून आपणाधिनवर्त्तवीं ४३ पुढेंकरीराजसूयमखातेणें
संतोषतीपितृगण एककौरववेगळेकरून विश्वसुखदतूंराजा ४४ भीमार्जुनासबोलाउनी
धृतराष्ट्रसांगेकर्णी सहसेनाधर्मासघेउनी आतांचिजावें इंद्रप्रस्था ४५ माझापुत्रासदुःखअपार
हृदयींधडकेवैश्वानर तरींतुह्मीयेथोनिसत्वर इंद्रप्रस्थआटोपा ४६ आज्ञासमर्थह्मणउनी
पांचहीमस्तकेंठेवितीचरणीं भीष्मद्रोणासीनमुनी करितीनगरप्रदक्षणां ४७ स्यंदनारूढत्याक्षः
णां चालिल्याकुंतीआणिकृष्णा त्रिभुवननायकयादवराणा सवेंघेउनीचालिले ४८ सर्वभावेंन
मिलाविदुर नगरलोकराहिलेसमय इंद्रप्रस्थमहानगर प्रवेशलेतेकाळीं ४९ तोइंद्रप्रस्थिंचे
जन सांमोरेंयेतीत्वरेंधांवोन नानाउपायनेवस्तूआणून धर्मरायाभेटविती ५० शृंगारिलीसमस्त
नगरी गुढियामखरेंउभवितीद्वारीं प्रचंडगर्जतीगजभेरी गुढियाअंबरींझळकती ५१ करीं
रत्नदीपघेती नगरनारीवोवाळिती मुदनिंबलोणउतरिती मुखावरूनपांडवाचा ५२ धर्मदेखो
नीतोसोहाळा नगरनारीलोकांसकळा वस्त्रेंभूषणेंतेवेळां देऊनीयांसंतोषविले ५३ कृष्णेंस्मर
तांचिदेवपाळ वरूनिउतरलातत्काळ ह्मणेआज्ञाकरवीसमूळ सिद्धीपाववीनसर्वही ५४ इं
दिरावरइंद्रासीह्मणत तव्कामेंहेनगरमिरवित रचनायेथेंकरावीअद्भुत अमरावतीसारिखी
५५ शक्रेंविश्वकर्मयाबोलाउनी निर्मिलीतेथेंराजधानी शोधितांसमस्तअवनी ऐसीरचनानसेची
५६ नलगेपातियापातें तोइंद्रप्रस्थरचिलेंतेथें पाहतांतेकौशल्यरचनेतें तटस्थसमस्तजाहले

५७ मनुष्यकरणीपरतिसारुन रचिलेंकेवळइंद्रभुवन हस्तनापुरनीचपूर्ण शक्रप्रस्थश्रेष्ठवरी ५८
समस्तदुर्गेंगगनचुंबित हुडेजैसेकनकाद्रिंचेकृत शतखणींगोपुरेंविराजित जडितलेपेंझळकती ५९
सकळसंपत्तीभरून स्वस्थानागेलासहस्त्रनयन तेथेंराज्यकरितीपंडुनंदन साह्यश्रीकृष्णसर्वदां ६०
मुख्यराज्यगृहपरमसुंदर गृहतेथेंसंपत्तीसमग्र संपत्तीतेथेंअहोरात्र धर्मवसेनिश्चयें ६१ धर्मतेथें
सुदादान दानतेथेंजनार्दन जनार्दनतेथेंकमळायेउन चिरकाळस्थीरअसे ६२ कमळातेथेंसुखविशेष
सुखतेथेंसहजउल्हास उल्हासतेथेंमहापुरुष संतजनमिळती ६३ संततेथेंवसेशांती शांतितेथेंवसेनि
वृत्ती निवृत्तीतेथेंनिश्चिती समाधानसर्वदां ६४ समाधानतेथेंसमाधि समाधितेथेंकैचीव्याधी व्याधि
नाहींतेथेंउपाधी नसेमगतत्वता ६५ आधीतुटतांअभेद अभेदतेथेंब्रह्मानंद तोब्रह्मानंदकेवळगो
विंद पांडवांघरींवसतसे ६६ असोनित्यनैमित्तिककर्में धर्मआचरेसदांनेमे सकळराष्ट्रसुखागमें
क्लेशरहितनांदत ६७ कुटुंबासहितऋषेश्वर सिद्धसाधकयोगेश्वर देऊनिसंपत्तीमंदिर युधिष्ठिरनां
दवित ६८ अखंडसंतसमागमपूर्ण सदांकरितशास्त्रश्रवण नानाशास्त्राचेंअध्ययन पुराणश्रवणघरोघरी
६९ टाळमृदंगसंगित हरिकीर्त्तनेंभक्तगर्जत देवार्चनेंशोभिवंत सदांहरिहरउपासना ७० याचकांचीई-
च्छापाहुन तेसेंचदेतीलोकदान दरिद्रदुःखदृढपण नगरींकोणांनसेची ७१ यथाकाळींवर्षेघन गाई
सत्रिकाळदुग्धपूर्ण पुष्पवृक्षासएकबंधन दंडछत्रावेपरी ७२ असोपुसोनिपंडुनंदना वासुदेवचालिलाव
सुदेवदर्शना धर्मह्मणेजगन्मोहना जाऊनियावेंसत्वर ७३ राजीवनेत्रासुहास्यवदना कोटिकंदर्पविराजमा
ना लावण्यसागरापरिपूर्णा ब्रह्मानंदासुखाब्धे ७४ तुझेंश्रीमुखसाजिरें पाहतांमाजीधनीनपुरे माउली
श्रीरंगेउदार नविसरेंतुझेउपकार ७५ तुझेंनपाहतांवदन वाटतेंउन्मळतीलनयन तुझ्यानामस्मरणावि
ण जिव्हाझडोनिजाइल ७६ माझानेजानह्मणवेजाण लौकरीयावेंपरतोन आह्लादिनाचेंपालन तुज

वीणकोणकरी ७७ जनकजननीबंधुभगिनी तूंचिआमचीकुळस्वामिणी मूळपीठद्वारकावासिनी
संकटपाहोनीधांवसी ७८ पांचपांडवद्रौपदीसती भोंवतींकृष्णवदनविलोकिती नयनीअश्रुधाराश्रवती
मिठीघालितीपायांसी ७९ नयनोदकेंकरून प्रक्षालितीश्रीकृष्णचरण श्रीकृष्णेंसद्गदहोउन हृदयींधरि
लींसाहीजणें ८० ह्मणेतुह्मांसनविसंबेंएकक्षण संकटींयेईनधांवोन पांडवमाझेपंचप्राण जीवनकळाद्रौ
पदी ८१ तुह्मांकारणेंसाचार म्याधरिलासेहाअवतार उतरीनआतांभूभार निमित्ततुमचेंकरूनियां ८२
ऐसेंकरूनिसमाधान द्वारकेसिघालेजगज्जीवन छपन्नकोटीदळसंपूर्ण रेवतीरमणसमवेत ८३ बळिरामआ
णिश्रीपती नमस्कारितीकुंतीप्रती वाद्यगजरेंदुमदुमिती द्वारकापुराप्रतिगेला ८४ आतांसांगीतलेंधर्मीतें
नारदआतांयेईलयेथें । तोसांगेलजाबुधीनें तेंचिनींधरीसर्वज्ञा ८५ देवगेलेद्वारकेसी तोंसवेंचआलानारद
ऋषी नमस्कारोनियांतयासी वरासनीपूजिला ८६ पांडवांसिबैसऊन नारदह्मणेंऐकावचन एकनारी=
भ्रतारपांचजण विरोधाकारणनिमित्त ८७ हिरण्याक्षाचासुत निशुंभनामाविख्यात संदोपसंदनिश्चित
त्याचेपुत्रप्रतापी ८८ दोघांचास्नेहपरिपूर्ण एकशय्याएकभोजन त्याणींउग्रतपकरून देवपळऊंइच्छिती
८९ शिवआणिचतुरानन प्रसन्नजालेत्यांलागुन आमुचेंसामर्थ्यसर्वांहुन चालेऐसेंकरावें ९० आह्मास
नव्हावेंमरण मगबोलेहंसवहन तुह्मांचेंपरस्परविरोधपूर्ण मरणजाणांतेकाळीं ९१ तेह्मणतीआह्मांतविरोध
होईलहेंगोष्टीअबद्ध मगनिर्भयकरोनियुद्ध त्रिभुवनत्रासिलें ९२ गाईब्राह्मणासवधिती देवस्थानेंविध्वंसि
ती वोसपडिलीअमरावती नरनारीनृपतीपावले ९३ ऋषिदेवजनजामिळोन ब्रह्मयासगेलेशरण तेणेंचलें
अवयव पाहुन नारीएकनिर्मी ९४ तिळप्रमाणजोडूनरत्नें स्वहस्तेंनिर्मिलीविधिनें तिळोत्तमानामयें
णें [illegible] ९५ [illegible] तोंविद्युल्लताझळकेजैशी देखतांलावण्यराशी दो
घे [illegible] ९६ दोघींधरलेदानीहस्त [illegible] हेमाझिस्त्रीयथार्थ मातेसमानमानीहं

९७ उपसंदह्मणेंमाझीकामिनी तूंभगिनीस्नुषेसमानमानी एकएकाचेंनमानी गदाघेउनीउठियेले ९८
युध्दझालेंप्रचुर संदमस्तकींगदाघालित कर्णमूर्ळीताडित उपसंदगदाघायें ९९ दोघेपडिलेअचेतन तत्का
ळगेलेनिघोनिप्राण तिळोत्तमागेलीतेथुन सत्यलोकींराहिली १०० पुढेंतीसस्करेश्वरभोगित ऐसाहास्त्रीलो
भेंअनर्थ नवाद्रौपदीचेदिवससमस्त वर्षपाहतांसमान १ दोनमासद्वादशदिवस पांचठांईनेमसवरुष
एकाचीस्त्रीअसतांदोघास सबंधनाहींतत्वता २ एकांतीनिकटअसतां जोकोणीविलोकीअवचिता त्या
सगुरुतल्पकब्रह्महत्या दोषहोईलसमस्तकीं ३ त्यांसिप्रायश्चित्तपूर्ण द्वादशवरुषेंतीर्थाटण भंगितांमाझेंने
मवचन शापदेईनतत्काळ ४ ऐसेनेमपाशेंकरुन नारदेंबांधिलेपंडुनंदन पांचानीकरुनीनमन वचनमा
न्यकेलेंतेव्हां ५ समर्पूनपूजासंभार संतोषविलाब्रह्मकुमर सवेंचगुप्तजालामुनेश्वर द्वारकापुरापावला
६ एकदिवसजालियावरी राष्ट्रांतएकाब्राह्मणाचेघरी घालाघालुनीतस्करीं सवत्सधेनुनेल्याहो ७
हृदयपिटीतब्राह्मण पार्थापासींआलाधांवोन ह्मणेमहावीरगोधनं तस्करमाझींनेतानी ८ ऐकतां
उठिलापार्थवीर तोंचित्रशाळेसचापशर ठेविलीतेथेंद्रौपदीयुधिष्ठिर एकेठाईपहुडली ९ आठवलेंना
रदाचेंवचन इकडेब्राह्मणकरीरुदन मगपार्थपाहेविचारुन विशेषपुण्यगोरक्षणीं १० करीनद्वादशवर्षें
वनवास परिहरोब्राह्मणाचेक्लेश मगचित्रशाळेकरूनप्रवेश शस्त्रेंघेऊनिधांविला ११ आटोपूनतस्कर
सकळ शिरच्छेदकेलेतत्काळ गोधनेंदेऊनिपुण्यशीळ ब्राह्मणपरमसंतोषविले १२ नारदवचनस्मरोन वं-
दिलेतेव्हांधर्माचेचरण ह्मणेआज्ञादीजेमजलासंपूर्ण तीर्थाटणाजावया १३ धर्मह्मणेंतेवेळां तुझानेमना
हींटळला तुवांगोवृंदसोडविला संतोषविलेंब्राह्मणां १४ पार्थह्मणेंतेसमई नेमनटळेकालत्रई द्वाद
शवर्षांनीलवलाहीं येतोंतुझ्यादर्शना १५ संकटजाणोनिपरम आज्ञादेततेव्हांधर्म सवेंनिघालेद्विजोत्तम
पार्थासंगेंतीर्थाटणा १६ पावनतीर्थेंकरीत स्थळींस्थळींउत्तमदानेंदेत तीर्थमहिमापाहत गंगाद्वारापात

त्या १७ स्नानसंध्याब्रह्मयज्ञजाण हरिचरणोद्भवेंत संपादुन बाहेरयेतअर्जुन तोंअपूर्ववर्तलें १८ तोंकौरव
नागराजकुमरी उलपीवसेगंगातीरीं परमसुंदरलावण्यलहरी शचिरतीसमान १९ तिणेंधरूनअर्जुन बोढोनि
नेलासदनालागुन ह्मणेंतुझेंस्वरूपदेखोन मनमाझेंवेधलें २० अंगसंगेंकरून तृप्तकरीमाझेंमन मगह्मणेंअ
र्जुन मीव्रतस्थतापसी २१ मगपन्नीणबोलेवचन मीत्यजीनंआपलाप्राण मजरक्षितांतुझेंपुण्य वंशा=
वृध्दीपावर्वीनमीं २२ मीतुझीस्त्रीविशेष व्रतभंगितांनाहींदोष पार्थाचेगळांनिर्दोष माळघातलीप्रीतीनें
२३ तेथेंराहिलेएकरात्री सुरतानंदेंदिधलीतृप्ती संतोषजालानिजमती तोंगभीस्तउदेला २४ तेथोनि
निघालापार्थ पावलाहिमालयपर्वत केदारबदरीमहातीर्थ धर्मशीळपहातसे २५ हिरण्यबिंदुतीर्थकरू
न प्राचीदिशेसपातलाअर्जुन प्रवेशलानैमिषारंण्य तपोधनवंदित २६ भागीरथीसव्यघालित अंगवं
गादिदेशपाहत दक्षणदिशेसिपार्थ महेंद्रपर्वतींपातला २७ सिद्धसाधकसेविलापर्वत पुढेंरत्नाकरमहोद
धीदिसत तेथेंपंचरात्रिपार्थ आनंदेंक्रमितसंतसंगें २८ तेथेंसमुद्राचेतीरीं मणिपुरनामनगरी तेथेंराजा
राज्यकरी चित्रवाहननामतया २९ त्याचीकंन्याचित्रांगिजाण लावण्यखाणींपरमसगुण तीणेलक्षिलाअर्जु
न स्नानकरितांसिंधुजीवनीं ३० पितयाससांगेजाउनी एकपुरुषम्यादेखिलानयनीं परमतेजस्वीजैसातर
णी वरकरुनिदेईतो ३१ कंन्येचेंकरूनसमाधान पार्थाजवळीआलाचित्रवाहन नामगोत्रकुळऐकोन परमा
नंदजाहला ३२ ह्मणेंपार्थापंडुनंदना चित्रांगीहेमाझीकन्या तूंअंगिकारींशुभानना करीवासनापूर्णमा
झी ३३ इचेपोटींहोईलकुमर त्यासदेईनराज्यभार यावरीपंडुकुमर अंगिकारीतियेतें ३४ करूनियथा
विधिपाणिग्रहण तीनवर्षेंराहिलाअर्जुन चित्रांगींगरोदरहोउन बभ्रुवाहनपुत्रजाला ३५ संतोषलाचित्र
वाहन अपारदेतयाचकांदान महाबळवंतबभ्रुवाहन प्रतिअर्जुनदुसरा ३६ अश्वमेधपर्वीपुरुषार्थ
त्याचावर्णिजेलअद्भुत त्यासींराज्यतेथिचेंसमस्त चित्रवाहनेंदिधलें ३७ तेथोनिआज्ञाघेऊनपार्थ पुढें

चालिलातीर्थेंकरित शिवविष्णुक्षेत्रेंपाहत करीविधियुक्तस्नानदान ३८ कामिकवनींप्रवेशेपार्थ तोशिवाचेंअ
नुष्ठानस्थळतेथ शिवनसतांकुंतीसुत जाउनीबैसततेठाईं ३९ अर्जुनबैसलाध्यानस्थ तोंउमावरपातलातेथ
तयासिदेखोनह्मणत तूंकोणयेथेंबैसलासी ४० मगबोलेअर्जुन तुजपुसावयाकायकारण शिवह्मणेंमाझें=
स्थान तूंकोणयेथेंबैसलासी ४१ अर्जुनबोलेतेवेळा ठावकायतुवांअंखिला ऐकतांविषकंठक्षोभला ह्मणें
तुजमारीनमी ४२ अर्जुनेंकार्मुकचढविलें निर्वाणबाणवरीयोजिले शिवेंपिनाकसोडिलें युध्दमांडिलेंनिर्वाण
४३ शिवेंअग्निअस्त्रटाकिलें पार्थेंपर्जन्यास्त्रसोडिलें शिवेंशक्तिअस्त्रप्रेरिलें पार्थेंघातलेंकार्तवीर्यास्त्र ४४ असोअ
स्त्रेंहोतींजींजींबहुतें तितकींटाकिलींहिमनगजामातें अवघींनिवारिलींपार्थें निजसामर्थ्येंकरूनी ४५ मगसं
तोषलाअपर्णावर ह्मणेधंन्यधंन्यतूंमहावीर प्रसन्नजालोंमागवर नामखुणासांगतुझी ४६ येरूह्मणेमींपं
डुनंदन श्रीकृष्णदासनामअर्जुन, मगशिवेंकवचकिरीटकाढुन प्रसाददिधलाअर्जुनातें ४७ मगशिवासकरू
ननमस्कार पुढेंतीर्थेंकरितचालिलापंडुकुमर भ्रमतआलाजेथेंरामेश्वर दक्षिणसमुद्रतिकडेपें ४८ करूनियांस्ना
नदान घेतलेंरामेश्वराचेंदर्शन तोंतेथेंअंजनीनंदन महावीरदेखिला ४९ पुढेंपाहिलाअद्भुतसेतू शतयोजनें
लंकेपर्यंतू हनुमंतासिपुसेपार्थू कोणेंसेतूबांधिलाहा ५० मारुतीसांगेपूर्ववर्तमान यामार्गेंगेलेरघुनंदन
तोप्रतापीरविकुळभूषण तेणेंसेतूबांधिलाहा ५१ हांसोनिबोलेवीरपार्थू आजिरामाचेंएवढेंसामर्थ्यू निजबा=
णींकांनबांधिलासेतू शिळाकिंनिमित्तघातल्या ५२ हनुमंतह्मणेंबाणाचासेतू भंगेलहेंजाणेंरघुनाथू एकएकवा
नरजैसापर्वतू कैसासेतूनगेल ५३ पार्थह्मणेंमजऐसाअसता तरीशरांचासेतूबांधिता तोंक्रोधआलाहनुमंता
ह्मणेंबांधीतत्वतायेवेळे ५४ मीजरिएकलावरिचढेन तरीशरांचासेतूमोडिन पार्थथोडेंसेतुबंधन करिताजालाते
धवां ५५ प्रचीतपहावयापूर्ण सेतूबांधिलाएकयोजन ह्मणेंउडीघालीबळेंकरुन कैसामोडेलपाहूंबरें ५६ अ
र्जुनह्मणेंहेचिशपत जरीमोडोनिपडिलासेत तरीअग्निकाष्टेंभक्षीनसत्य तूंहीनिश्चितबोलेपां ५७ हनुमंतह्म

स्थळथवरिष्ट दानअसतांआणानत्या ३८ चूणहाता।गारसकळ ऐसा गदातयआहलवक गफनकाद

णेंमजनाहींमरण जरीसेतूनमोडेमाझान तरीमींतुझेध्वजींबैसेन तुजआधीनहोइनमी ५८ मगपार्थेधनुष्यचद
ऊनी बाणसोडिलाअभिमंत्रुनी अभंगसेतूकेलातेक्षणीं ह्मणेमोडोनिटाकीआतां ५९ हनुमंतउडोनिगगनागेला
सेतूवरीयेऊनपडला सेतूमोडोनिचूर्णकेला हनुमंतगर्जलाभुभुःकारें ६० सेतूमोडिलादेखोनी पार्थेधनुष्यबाण
ठेविलेधरणीं बहुतकाष्टेंमेळउनी ढीगकेलाअसंख्यात ६१ जातवेदचेतविलातत्काळ आकाशपंथेधांवतीज्वाळ पा
र्थेंस्नानविधिकरूनसकळ नेमआपलासारिला ६२ करूनिअग्नीसप्रदक्षणा हृदयींआठविलेंकृष्णध्याना किरी
टकुंडलेंमंडितवदना पीतवसनाचतुर्भुजा ६३ ह्मणेहेकृष्णद्वारकाधीशा मधुकैटभारियाजगन्निवासा हेरमाध
वक्षिराब्धिवासा मुरहराशेषशाई ६४ हेरुक्मिणीवल्लभाजनार्दना हेकंसारेनरकासुरमर्दना हेमधुसूदननिजसुखव
र्द्धना मन्मथजनकाश्रीरंगा ६५ हेभक्तवत्सळायादवेंद्रा हेकेशवदुरितकाननवैश्वानरा हेदानवसमरधीरा इंदिरा
वराश्रीहरी ६६ हेमाधवनवपंकजपत्राक्षा अनंतनयनाहृदयसाक्षा देववंद्याकर्माध्यक्षा कोणापरिक्षान
केतुझी ६७ तोंद्वारकेसिजगन्नाथ कळलेंसंकटींपडिलापार्थ भक्तकैवारीरमाकांत आलाधांवत सेतुबंधा
६८ द्विजवेषधरिलासवेगें हनुमंतालागींसाक्षेपेंपुसे हाकोणअग्निप्रवेशकरीतसे वर्तमानकैसेंसांगमज
६९ हनुमंतेंकथिलेंवर्तमान यावरीबोलेब्राह्मण यागोष्टीससाक्षकोण मजलागुनसांगतें ७० मारुतीह्मणे
साक्षनाहीं द्विजह्मणेंअसत्यपाहीं साक्षनसतांव्यर्थसर्वही वेदऐसेंबोलतसे ७१ तरीमजदेखतांरचासेतू वरीतूं
उडीघालींअकस्मातु मगपार्थीहातींत्वरितु मागुतीसेतूबांधविला ७२ गुप्तरूपेंजगज्जीवन सेतूखालींघातलेंस्क
दर्शन मगऊर्ध्वउडालाअंजनीनंदन निराळपंथेंनेधवां ७३ उडीघातलीअकस्मातू परितेसाचिअभंगसेतू व
रीआदळोनिहनुमंतु एकीकडेपडियेला ७४ जैसाशिळेवरीगोटापडे तोउसळोनिजायएकीकडे पार्थनिरखून
पाहेब्राह्मणाकडे तोंद्वारकाधीशबोळखिला ७५ ब्राह्मणह्मणेंवायुसुता याचेध्वजस्तंभींबैसेंआतां तेव्हांआपुलें
स्वरूपतत्वता प्रगटकेलेंद्वारकाधीशें ७६ अर्जुनासधरुनीवनमाळी मारुतीचेहातींदेतनेवेळीं ह्मणेयासतूं

सांभाळी कृपाकरुनीसर्वदा ७७ जालापृथ्वीसदैत्यभार तुह्मीआह्मीआणिहापार्थवीर करूंदुष्टांचासंहार अ
कर्माकारसर्वही ७८ रामावतारींतुवांसेवाकरून मजवरीकेलाउपकारपूर्ण आतांसांभाळीहाअर्जुन ध्वजींबैसोन
पाठिराखीं ७९ तुजजिंकीऐसाकोणी नाहींवीरत्रिभुवनीं हनुमंतलागलाहरिचरणीं ह्मणेआज्ञाप्रमाणतुझी ८०
गुप्तजालाभगवान आलाद्वारकावतियेलागुन हनुमंताचीआज्ञाघेउन चालिलाअर्जुनतेथोनी ८१ तोंसुभद्राश्रीकृ
ष्णाचीभगिनी देऊंकेलीहोतीअर्जुनालागुनी मगपार्थतीर्थेकरावयामेदिनीं बहुतदिवसगेलापैं ८२ त्यावरीबळिभ
द्रेंकेलीविचारणा कींसुभद्राद्यावीदुर्योधना परितेंनयेश्रीरंगाचामना अंतरींवासनाअर्जुनाकडे ८३ बळिभद्रेंनि
श्चयकेलासत्य जोंआलानाहींवीरपार्थ तोंदुर्योधनासद्यावीत्वरित ऐसानिश्चयपूर्णकेला ८४ इच्छितश्रीकृष्णाचं
मन यासमईयावाअर्जुन तोवैकुंठनाथब्रह्मसनातन इच्छामात्रेंसर्वकरी ८५ तोंतीर्थेकरूनपार्थ द्वारावतिये
आलाअकस्मात महातापसीवल्कलेंवेष्टित नोळखेनिश्चितकोणीही ८६ श्रीकृष्णासीहेरसांगत नगराबाहेरए
कमहंत महातपोधनप्रतापवंत तीर्थेकरितपातला ८७ ऐसेंऐकोनिजगज्जीवन ह्मणेघेऊंमहंताचेंदर्शन द्वा
रकेबाहेरयेउन भेटताजालातापसीया ८८ अंतरींकळलीखुण आलाप्राणसखाअर्जुन बाह्यातपुसेतुह्मींको
ण कोणेआश्रमींराहतां ८९ पार्थह्मणेंमीब्रह्मचारी स्वइच्छाक्रीडतोंपृथ्वीवरी हरिह्मणेआमचेनगरीं चा
तुर्मासकर्मिजे ९० तापसीराहविलाचारमास श्रीकृष्णआलेमंदिरास सांगेवसुदेवबळिभद्रास महातापसी
आलाआहे ९१ बळिरामआणियादवेंद्र तापसीयाभेटलेसमग्र परिहावसुदेवभगिनीपुत्र नजाणतीकोणी
ही ९२ प्रार्थूनियांरेवतीनाथें घराआणिलेंमहंतातें सर्वहीभजतीभावार्थें नवलतेथेंवर्तलेंहो ९३ श्वेतपर्व
तींमहाशक्ती तिचेयात्रेसयादवजाती संकर्षणआणिरमापती निघतीवसुदेवउग्रसेन ९४ शृंगारलाचतुरं
गदळभार बळीयादवसंपत्तिसागर वाद्येंवाजतीअपार सनयाकर्णस्वरगर्जती ९५ देवकीआणियादववनिता
जाश्रृंगारनभीचाविद्युल्लता चातुर्यराशीसौभाग्यसरिता दिव्ययानारूढजाती ९६ त्यामाजीश्रीरंगभगिनी सुभ

द्रादेवीलावण्यखाणी देवांगनानागिनीपद्मिणी स्वरूपावरूनिवोवाळिजे १७ दमयंतीसुलोचनापंचशरदारा
मयकन्यारूपवंतीतारा जिचाविलोकितांवदनचंद्रा लाजोनिजातीतत्काळ १८ कमळभवांडमंडपशोधितां सुंदर-
नाहींश्रीकृष्णापरता त्याचीभगिनीवसुदेवदुहिता तीचेंस्वरूपअद्भुत १९ सघननक्षत्रेंनिर्मळनभमंडळीं तैसी
मस्तकींझळकेमुक्तजाळी बीजवरामिरवेभाळीं आकर्णनेत्रीसुभद्रा २०० कविगुरुतेजासिउणेंआणी नेवीसु
सुघोषडोलतीकर्णी उघडिल्यादिव्यरत्नखाणी तैसीदशनींप्रभाफांके १ नेत्रीं शोभेजीचेंअंजन नावेशफरिध्वज
देखोन चपळेहुनीझळकेदिव्यवसन पाईंपैंजणनेपुरें २ असोऐसाचालिलाभार यादवललनापरमसुंदर
त्यांतसुवर्णसिबिकेंतसुभद्रासकुमार आरूढोनियांजातपैं ३ उभयकृष्णएकेरथीं चमूमाजीमिरवतजाती जे
विपुरंदरआणिवाचस्पती एकासनीबैसले ४ सुवर्णयानीसुभद्रारत्न कपिध्वजलक्षीदुरोन मनासीव्या
पिलेंमन वेधिलेंमनतिकडेची ५ तेंदेखोनिहास्यवदन मन्मथजनकबोलेवचन अज्ञतटस्थद्रव्यदेखोन
तैसेपाहतांकोणीकडे ६ ब्रह्मचारीतुह्मीमहंत भलतेकडेकांगुंतलेचित्त मगह्मणेवीरपार्थ स्थीरहोय
करीऐसें ७ राज्यभांडारीचेंरत्नतत्वता केविपेईलदुर्बळाचाहाता मगयावरीकमलोद्भवपिता कर्णीसां
गेपार्थाचा ८ यात्रेहूनिपरततांजाण माझियादिव्यस्यंदनींबैसोन हरोनियांसुभद्रारत्न पवनाहूनिजा
यवेरें ९ किरीटीडोलवीतमान यावरीरेवताचळाजाउन शक्तिपूजनवनभोजन लहानथोरींसंपादिलें १०
समयपाहूनिक्षिराब्धिजानाथ धनंजयासदावीभ्रुसंकेत तोंसुभद्रेचेंहीचित्त पार्थस्वरूपींवेधलें ११ सुभद्रा
मानसींभावित पार्थीऐसादिसतोमहंत तोंनेणेंउचलोनिअकस्मात स्यंदनावरीघातली १२ तुरींनवाजतां
अर्जुन जातसुरेशप्रस्थिचामार्गलक्षून अश्वजातीमनोवेगेंकरुन शैलसुग्रिवादिचारी १३ मागेंहाकगा
जलीएकसरसी सुभद्राघेऊनगेलातापसी फुटेमळईजळरासी तैसेयादवधांवले १४ प्रद्युम्नसांबादिकह
रिकुमर ह्मणतीधराधरारेपळतोतस्कर देखोनियादवांचेभार मुरडिलारहंवरअर्जुने १५ पार्थेआपलें

स्वरूपप्रगटिलें जेवस्त्राभरणींमिरविलें सीतासंतापहरणतेवेळे ध्वजीं येउनीबैसला १६ अभिनवचापटण
त्कारुन सोडिलेबाणांपाठीबाण जैसाधारावर्षेघन गेलेभुलोनयादव १७ अर्जुनाचादारुणमार कोणीउभा
नराहेसमोर रेवतीवल्लभाससमाचार श्रुतजालासर्वही १८ तापसीनव्हेहाश्वेतवाहन समरींनाटोपेकोणा
लागुन रणपंडीतसुजाण यादवसैन्यमोडिलें १९ परमकोपलाबळिभद्र सावरीमुसळनांगर मनांतह
सेश्रीधर यांसतोवीरनाटोपे २० वीरक्रोधावलेसमस्त हरीनिवांतरूपआहेनिश्चित मगहलधरबोलत
कायमनांतयोजीतसा २१ हरिह्मणेंतुमचासंकल्पहोता कींसुभद्राद्यावीवीरपार्था संकर्षणह्मणेरेअच्युता
सर्वहीकरणेंतुझेंहें २२ हांसोनिबोलेरुक्मिणीरमण किरीटीहोनिवरश्रेष्ठकोण सुभद्रेसारिखेंरत्न ने
ऊनिद्यावेंमगकोणां २३ निंदोनियाराजहंस मुक्ताफळअर्पावेकायवायसास उपेक्षूनीपरिक्षकडोळस ज
न्मांधाहातींरत्नद्यावें २४ पंडितसत्पात्रदवडुन शतमूर्खांद्यावेंअमोल्यदान कोंदणींपाचशोभायमान वि
खलींरोऊनव्यर्थकीं २५ सांडोनिपार्थनरवरेश कोणतालक्षणयुक्तआहेपुरुष शक्राहोनिविशेष धैर्यवी
र्यजयाचें २६ भार्गवकिंवाभुजारमण तेवींधनुर्द्धरपंडितसुजाण तेजस्वीजैसाचंडकीर्ण खळदंडणींकृतांत
२७ सौंदर्यतारुण्यदेखोन पाहेखालेंमीनकेतन सर्वांहुनीसुलक्षण तृतीयनंदनपंडुचा २८ त्याघरींअ
नकदुंदुभिभगिनीसुत धीरउदारप्रतापवंत ऐसाआसटाकोनियांपार्थ कोणासदेतांसुभद्रा २९ हँसोनि
बोलेजनार्दन त्यांसजरीभिडावेंसमरींजाउन अनिवारतोपंडुनंदन मजलाकदानाटोपे ३० यादवभारमोडिले
सकळ मजतोतत्काळधरूननेइल मगतुह्मासंकटपडेल सोडवावयाचेपुढती ३१ ऐसेंऐकतांवचन उगाच-
राहिलासंकर्षण धीरश्रीअनळगेलाविझोन हरिवचनमेघवर्षतां ३२ तववसुदेवदेवकीयेउन करितीबळिरा
माचेंसमाधान आह्मीसुभद्रादिधलीपार्थालागुन यथाविधीलग्नकरा ३३ ऐसेंसमाधानकेलें पार्थासिबोला
ऊंपाठविलें रामवसुदेवपुढेंगेले मिरवनआणिलेंपार्थासी ३४ यथासांगलग्नलाविलें उग्रसेनेंभांडारफोडिलें

चारदिवसगोडजाले अंदणदिधलेंअपार ३५ मगबोळविलाश्वेतवाहन निघेसवेंसुभद्राघेउन एकसंव त्सरसंपूर्ण पुष्करक्षेत्रींक्रमियेला ३६ द्वादशवर्षेसंपूर्णभरतां शक्रात्मजआलाशक्रप्रस्था धर्मभीममाद्रि सुता ब्रह्मानंदउचंबळे ३७ धर्मासत्साष्टांगनमुन आदरेंदिधलेंआलिंगन जैसेरामासभरतशत्रुघ्न चतुर्दशवरु षांभेटले ३८ मघवाआलंगीअंगिरासुत तेविभीमेंहृदयींधरिलापार्थ कंठजालासद्गदित एकएकानसोडती ३९ गजास्यआणिषडास्य यांसआलंगीव्योमकेश तैसेनकुळसहदेवास पार्थभेटेप्रीतीनें ४० श्रीकृष्णजनकभगिनी साष्टांगनमीपाकशासनी सुभद्रासमस्तांचेचरणीं मस्तकठेवीआदरें ४१ सर्ववर्तमानसांगोन सुभद्रेसिहा तींधरुन पांचाळीकडेगेलाअर्जुन बोलतहांसोनकायतें ४२ अंतरींसंतोषअद्भुत वरिवरिरुसोनद्रौपदीबोलत आतांइकडेयावयाचाकायींर्थ नाहींकाहींचजाणिजे ४३ सध्यस्तसघृतसांडुन जुनेंयाचेंकायकारण नूतनवस्त्र केलेंप्रावर्ण राहिलेंजीर्णसहजची ४४ तोंकृष्णेचियेचरणीं सुभद्रालागलीप्रेमेंकरुनी पांचाळिनेहृदयींधरु नी आलिंगिलीसप्रेमें ४५ ह्मणेंभाग्यानाहींमाझाअंत आह्मीकृष्णभगिनीदोघीविख्यात आनंदलाऐकोन= वीरपार्थ हर्षगगनींनसमावे ४६ ब्रह्मानंदमहाराजदिनमणी उदयपावलाहृदयचिद्गगनीं श्रीधरसूर्यकां तअवनीं तोउन्मे अग्निप्रगटला ४७ तेणेंजाळिलेंदुरितकानन तोंरुक्मिणीचित्तचाळकघन वर्षलास्वानंद= जीवन शीतळहोऊनिविरुदले ४८ पांडवपाळकापांडुरंगा ब्रह्मानंदाविजयअभंगा श्रीधरवरदानिःसंगा कथारसिकचालवीपुढें ४९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ त्रयोदशोध्या यींकथियेला २५० इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीकाश्रीधरकृत धर्माभिषेचनयात्रीपार्थ वरितचित्रांगी सुभद्रा २५१ इतिश्रीमहाभारतटीकापांडवप्रतापादिपर्वेत्रयोदशोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु

७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

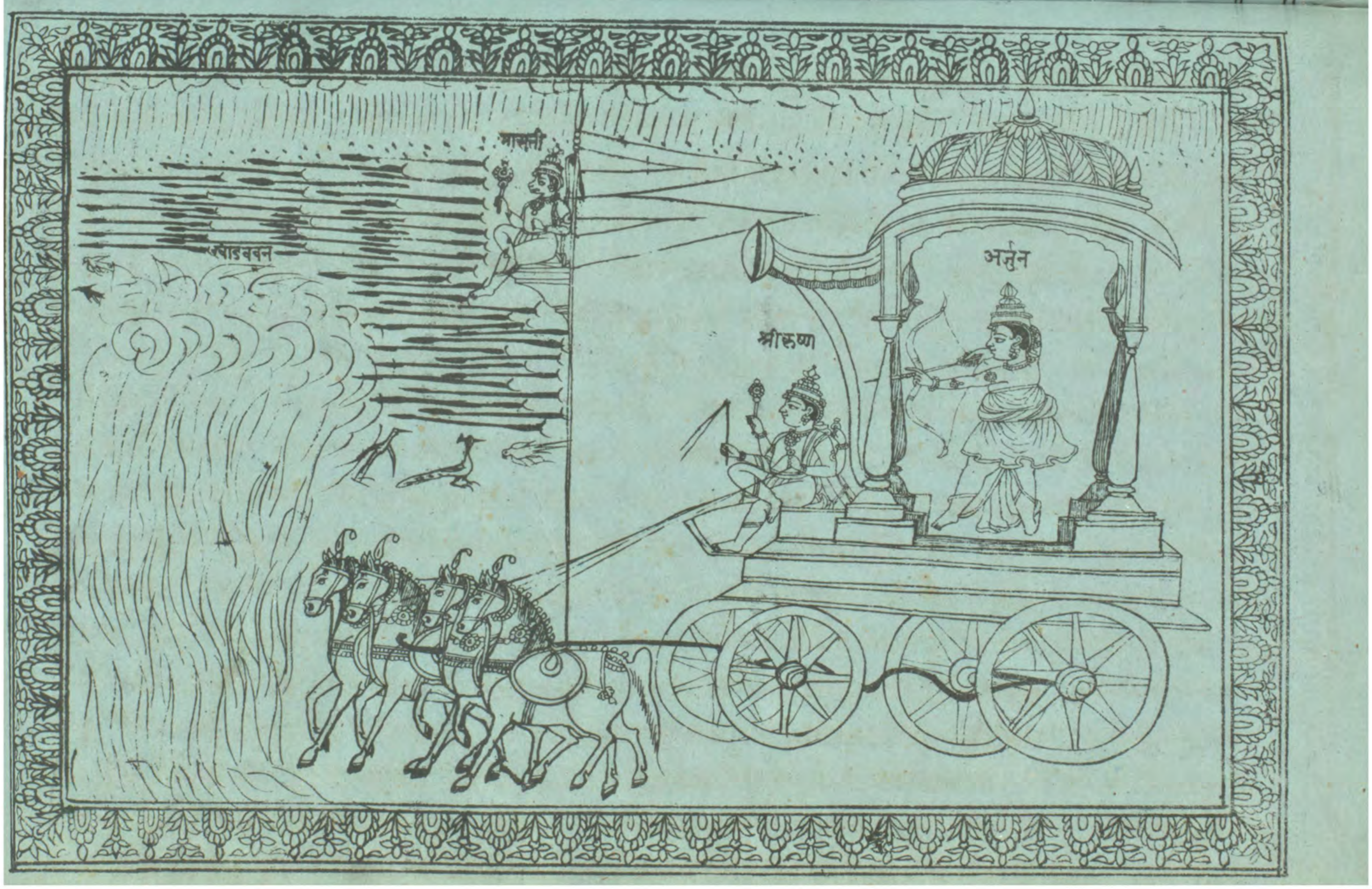

श्रीगणेशायनमः इंद्रप्रस्थींपंडूसुत धर्मराजराज्यकरीत चौघेबंधूबळवंत सदासादर
सर्वार्थी १ तोंदूतआलेधांवत धर्मासजाणवितीमात कींयादवभारासमवेत रामश्रीकृष्णपा
तले २ छपन्नकोटीयादववीर चतुरंगदळभार आलेइंद्रप्रस्थाबाहेर वाद्यें अपारगर्ज-
ती ३ शृंगारूनियांइंद्रप्रस्थ पांडवसामोरेधांवत रुक्मिणीनाथरेवतीकांत रथाखालेंउतर
ती ४ रामआणिहृषिकेशी आलिंगनदेतीधर्मासी भीमार्जुनामाद्रिसुतासीं परमानंदेंभेटले
५ उध्दवसात्यकीअक्रूर त्यासींभेटतीपंडुकुमर कृष्णबंधूकृष्णपुत्र मदनसांबादिभेटले ६
समस्तसभेसआणून बैसविलेआदरेंकरून मुख्यस्थानींरामकृष्ण केलेंपूजनयथेच्छित ७
आदरेंबोलेहृषिकेशी सुभद्रानिरवावीतुह्मासी ह्मणूनिंआलोंभेटिसी बोळवणसोयरिके ८
अपारधनअळंकार धर्मासीवोपीरेवतीवर वीसशेंश्यामकर्णसुंदर पांचाप्रतीसमर्पिले ९ रथ
गजदासदासी नानायानेंसुवस्त्रराशी जेंनगणवेशेषासी इतुकेंआंदणदिधलें १० वेचितांन
सरेआसमास आक्षयदिलेंद्रव्यकोश खिल्लारेंअर्पिलींविशेष नंदिनीचीपडिपाडें ११ आंद
णदिधलेंबहुत तेंअंगिकारूनपंडुसुत पांचहीअणरत्नवित श्रीरंगासींतेधवां १२ महाराजतूं
जगज्जीवन भक्तकैवारीजगन्मोहन आह्मीपांडवतुझेदीन थोरकरिसीआह्मातें १३ मग
रामकृष्णदळासहित राहविलेदिनसप्त भोजनादिउपभोगबहुत देऊनियांगौरविले १४
देऊनिवस्त्रेंअलंकार यादवबोलाविलेसमग्र सर्वगेलेपरिश्रीधर इंद्रप्रस्थींराहिला १५ पा
र्थप्राणसखाजीवलग त्याचानसाहेचिवियोग अर्जुनापासींश्रीरंग ह्मणउनीराहिलासर्वदां १६
सुभद्राजालीगरोदर लोटतांएकसंवत्सर उपजलाअभिमन्युकुमर प्रतिअर्जुनदुसरा १७
कुमरसुंदरदेखोनिपाही धर्मेंवाटिल्यासहस्त्रगाई भांडारेंफोडोनिसर्वही याचकतृप्तकेले १८

यावरीद्रुपदराजकुमरी गर्भशुक्तिकेमाझारी पंचमुक्ताफळेंनिर्धारीं पंचवीर्येंआलीहो १९
धर्मात्मजप्रतिविंध्य भीमवीर्येंश्रुतसोमशुध्द पार्थात्मजश्रुतकर्माप्रसिध्द शतानिकनकुळाचा
२० सहदेवाचाश्रुतसेन पांचावर्षांतपांचजण भिन्नभिन्नउपजोन सुखदिधलेंसमस्तां २१
जातकर्मादिषोडशप्रकार धौम्यपुरोहितकरीसमग्र साहिजणेजालेथोर केलेसंस्कारअनुक्र-
में २२ करविलेंवेदाध्ययन सकळशास्त्रींजालेनिपुण अर्जुनापासोनिसाहिजण धनुर्वेद-
शिकले २३ हेरणपंडितमहारथी पुढेंसमईवर्णिजेती त्यामाजीअभिमन्याचीख्याती परम
पुरुषार्थीआगळा २४ तोकृष्णभगिनीनंदन त्याकडेपाहोनिअर्जुन सर्वदांहीआनंदघन विद्या
संपूर्णशिकविली २५ तोमहाराजरणपंडित द्रोणपर्वींवर्णिजेलपुरुषार्थ त्याचेपोटींपरिक्षितीसुत
तुझापिताजन्मेजया २६ ऐसायापरिपुरंदरप्रस्थीं धर्मराजकरीविदेहस्थिती पूर्वीहरिश्चंद्रक्षि
भुजापती कींचक्रवर्तीशिबिराव २७ रुक्मांगदधर्मांगदनंदन कृपाळ तैसाचधर्मराजदया
ळ आपलीकायाआपणाप्रियकेवळ तैसाचस्नेहाळसर्वांभूतीं २८ अज्ञानभंगितीभूपाळ करभारदेतीपुष्क
ळ दुष्टदंडावयामूर्तिमंतकाळ सेवेंतसक्तभक्ताचा २९ प्राणप्रियश्रीकृष्ण एकजीवएकप्राण मृगयाभोज
नपानशयन एकेठाईंसर्वदा ३० श्रीरंगासिह्मणेंपार्थवीर ग्रीष्मऋतूजाळीफार यमुनातीरींकरुविहार
अवश्यश्रीधरह्मणतसे ३१ सवेंसुभद्राआणिद्रौपदी त्यासवेंबहुस्त्रियांचीमांदी षड्रसान्नेसमृद्धि आणिशि
बिरेंसमागमें ३२ कृतांतभगिनीचेतीरीं बरीशोभिवंतनानापरी करिंकनकस्तंभसिबिरेंनिर्धारीं उभवि
लीतेथेंहो ३३ सुभद्राआणिद्रुपदनंदिनी क्रीडतीतेथेंनौकायामिनी कर्णधारस्त्रियानीं आवलिजेतआ
लेनें ३४ एककरितीगायन एकस्त्रियाकरितीवर्तन एकीकडेकृष्णार्जुन यमुनातीरींक्रीडती ३५ कृष्णच
रणस्पर्शेंकरून जळचरेंजातीउद्धरोन यमुनाजालीनीळवर्ण नीळगात्रेंक्रीडतां ३६ नीळवर्णजगदीश्वर

अर्जुनाचीतनूगौर वाटेविष्णुआणिउमावर यमुनातीरींक्रीडती ३७ जलक्रीडाकरून बाहेरआलेउभयकृ
ष्ण तोंतमहाटकवर्ण पुरुषएकपातला ३८ स्मश्रुकेशपिंगटवर्ण वेष्टिलेंसेकृष्णमावर्णी खदिरांगारतैसेन
यन यज्ञोपवीततेजस्वी ३९ ऐसायेऊनिब्राह्मण उभयकृष्णांप्रार्थीकरजोडुन ह्मणेंमीक्षुधितपूर्ण खांडव
वनभोजनादिजे ४० मीप्रत्यक्षहुताशन रोगेंजालोंअतिक्षीण देतांखांडववनभोजन रोगमोचनहोइल
४१ स्वशक्तिमींजातांतेथें मघवावरिमेघवर्षेत माझेंकाहींनचलेसत्य बळक्षीणहोयमी ४२ तुह्मीसोडून अ
स्त्रजाळ निवारामेघधारासकळ त्यावरीतक्षकविशाळ शतपुत्रेंसीरहातसे ४३ तक्षकशक्राचामित्र ह्म
णूनराहतोनिरंतर ऐसेंबोलतांवैश्वानर कृष्णार्जुनआवेशती ४४ जन्मेजयह्मणेंवैशंपायना कांरोगे
लाद्विमूर्धा येरूह्मणेंरायासज्ञाना परिसगोष्टीनावेकते ४५ श्वेतकेतराजापवित्र तेणेंमांडिलेंदीर्घसत्र
द्वादशवर्षेविचित्र द्रव्यअपारवेंचिलें ४६ द्वादशवरुषेंकरितांयज्ञ श्रमपावलेब्राह्मण धूम्रेंआरक्तनयन
अश्रुश्रवतीसर्वदा ४७ विप्रश्रमलेफार रायेंराहविलाअध्वर लोटतांद्वादशसंवत्सर पुढतीयागआरंभि
ला ४८ बोलावीपहिल्याऋत्विजाप्रती तेश्रमलेनयेतीपुढती मगप्रसन्नकरूनिउमापती ऋत्विजमागेरा
वतो ४९ आपलावंशदुर्वासमुनी शिवपाठवीयागालागुनी तेणेंअनेकऋषिमेळउनी यागनेलासिद्धीते ५०
हस्तीशुंडेप्रमाण वसुधाराचालिलीसंपूर्ण द्वादशवरुषेंखंडसंपूर्ण अहोरात्रनसेची ५१ द्वादशवरुषेंपर्यं
त होमद्रव्यभक्षिलेंअद्भुत पूर्णाहूतीहोतांश्वेतकेत परमसुखपावला ५२ दक्षणादेउनीबहुवस संतोष
विलादुर्वास परिरागेंयज्ञपुरुष क्षीणअत्यंतजाहला ५३ कासाविसवैश्वानर दृयवदनीअरूचिफार नवज
रेंरिलेसमग्र अवदानघेकोठेंही ५४ स्वाहास्वधेचापती कोणींयज्ञींनेघेचिआहूती पंडुर्वर्णजालीकां
ती क्षीणशक्तीसर्वदां ५५ खांडवभक्षितांतत्काळ ममरोगजाईलसमूळ परितेथेंमेघवर्षतजळ शक्रआज्ञें २
करूनियां ५६ तक्षकपुत्रेसीउद्भट शिरींघेऊनिसहस्रजळघट सिंपीतेणेंहव्यवाट अपमानेमावळतसे ५७

ब्रह्मयासगेलाशरण तोह्मणेंअवतारकृष्णार्जुन तेतुजदेतीलखांडवदान मेघपुरुषार्थेंवारुनी ५८
ह्मणुनीयमुनातीरींयेउन चित्रभानूप्रार्थीकृष्णार्जुन ह्मणेंजगन्निवासमनमोहन रोगहरणमाझेकरीं ५९
ब्रह्मानंदावनमाळी मीतवमुखींज्वाळमाळी माझारोगयेवेळीं दूरकरींदयाळा ६० मगबोलेवीरपार्थ
तुजखांडववनदेईनयथार्थ चालोंनेदीइंद्रसामर्थ्य परिएकन्यूनयेथेंअसें ६१ अस्त्रेंमजपासींविशेष
परिनाहींरथआणिधनुष्य ऐसेंऐकतांयज्ञपुरुष प्रसन्नआलाअर्जुना ६२ यमुनाजळींबुडीदेउन पाताळींगे
लाहुताशन वरुणाप्रतीप्रार्थुन दिव्यवस्तूघेतल्या ६३ जेसेंशास्त्रज्ञसंवादिती शब्दशास्त्रनखंडेकल्पां
तीं कींग्रंथकविचेशब्दकिती नाहींगणतीनयासीं ६४ दैत्यवधावयालागुन पूर्वींविधीनेंठेविल्यानिर्मुन
त्याघेउनीहुताशन पार्थाजवळीपातला ६५ गांडीवचापदेतहस्तीं जाचीकल्पांतसूर्यासमानदीप्ती अक्षयभातां
बाणनसरती सहस्रावधीसोडिल्या ६६ समरींजेंजेंअस्त्रकल्पावें तेतेंतत्कालचिप्राप्तसवें बाणसमूहेंनमो
जवे सहस्रवक्त्रगणितांही ६७ सवेंचिवोपिलाविजयरथ ध्वजींबैसलाअंजनीसुत जोभाळलोचनउमाकांत
अर्जुनेंपूर्वींचप्रार्थिला ६८ उच्चैश्रवासमान चारिवारुक्षीरवर्ण कींनवनीताचेंघडिलेपूर्ण कींकर्पूरचूर्णउठि
लें ६९ कींजान्हवीतोयआटूनघडिले कींचंद्रकीर्णचिवोतिलें कींक्षीरसागरेंपाठविलें हृदयाशाळेमधूनी
७० चंद्रसूर्यऐशींचक्रें रथाचींजडितचित्रविचित्रें वारूहिंसतीअतिगजरें मेघगर्जनेंसारिखे ७१ साक्षां
तलोत्रिनेत्र ध्वजींबैसलासेवानर ज्याचाऐकतांभुभुःकार प्रळयवाटेशत्रूंसीं ७२ चक्रआणिगदा अग्नि
देततेव्हांमुकुंदा अर्जुनाचेभाग्याचीमर्यादा ब्रह्मादिकानव्हेची ७३ पार्थेंनमिलाहुताशन विजयरथा
केलीप्रदक्षण सारथीजालानारायण बैसेअर्जुनमुख्यासनीं ७४ उतावेळजावयाकृष्णार्जुन त्याचरथीं
बैसलाअग्न चत्वारशृंगत्रिचरण सप्तपाणीप्रत्यक्ष ७५ खांडववनाजवळीयेऊनत्वरां ह्मणतीस्वामी
वैश्वानरा आतांरोगहरणकरा स्वइच्छावनभक्षुनी ७६ ऐसीआज्ञांहोतांतेक्षणीं ज्वाळधडक

लेचहूंकडोनि महाधूम्रभरिलागगनी पक्षीपळतीअसंख्यात ७७ जैसाकनकाद्रिचागोळ तैसेगगनींचा
लिलेज्वाळ अग्निह्मणेंवनसमूळ भक्षितांतृप्तहोईनमी ७८ अर्जुनह्मणेंआळससोंडुन स्वइच्छाकरीवन
भक्षण पार्थेंबाणीभरोनिगगन मंडपदृढपैंकेला ७९ कृष्णचक्रभोंवतेंफिरत इकडेअग्निचेतलाअद्भुत
वनचरेंपक्षीअहळत तेंहीभक्षितकृशान ८० व्याघ्रवृकजंबूकशशिक रीसवानरशूकरभयानक कस्तु-
रीमृगनरसचितळपळेंदेख भाजोनिमरतीएकसरें ८१ करीकरिणीसिंहशार्दूल गंडभेरवपक्षीसकळ भो
वताबाणाचाआवर्त बळ ठावनदिसेपळावया ८२ अठराभारवनस्पती असंख्यवृक्षविराजती नामेंसां
गतांयथामती ग्रंथफारपसरेल ८३ विहंगमनवलक्षजाती चतुष्पदतीसलक्षगणती अकरालक्षकीट
कनिश्चिती ज्वाळेवरीपडियेले ८४ खांडववनजळतांतेवेळे सप्तहीसागरतापले स्वर्गासिज्वाळसंघटले
अहळोंलागलेलोकतेव्हां ८५ अतित्वरेंजाऊनिनिर्जरेंद्र प्रळयमेघप्रेरीसत्वर अर्जुनेसोडोनिवायव्यास्त्र ब
लाहकविदारिला ८६ विपरीतकाळींजायभाग्य तैसेवितळोनगेलेमेघ इंद्रवज्रटाकीसवेग त्यासहीमार्ग
फुटेना ८७ शिळाधारींमेघवर्षती विद्युल्लताअसंख्यपडती मगह्मणेजगत्पती गोकुळींऐसेंचिजाहलें ८८
मगम्याउचलोनिगोवर्द्धन रक्षिलेगोकुळिंचेजन पार्थह्मणेंआतांकोण तुजवीणकोणरक्षिता ८९ अमर
नाथसाह्यार्था धांवतीराक्षसांचाचळथा समोरयेतांपार्था संहारतिएकबाणें ९० दैत्यराक्षसगंधर्वयक्ष
धांवतीवेगेंलक्षाचेलक्ष रणपंडितअर्जुनदक्ष संहारितसर्वही ९१ अनिवारबाणांचीवृष्टी चक्रफिरवी
कृष्णजगजेठी देवेंद्रजालाहिंपुटी परिकिरीटीनावरे ९२ हरीचेंसहस्त्रधारचक्र दैत्यचक्रेंसंहारिअपार
कोट्यानकोटीशिरभार पृथ्वीवरीपडियेले ९३ तेत्तीसकोटीमिळोनिदेव करितीशरधारावर्षाव धांवलेदि
ग्पाळसर्व आवहीशस्त्रेंघेउनी ९४ एकादशमित्रद्वादशमित्र अश्विनौदेवअष्टवसुपवित्र सहपुत्रेंसिधांवे
त्रिनेत्र परिपार्थश्रीधरनाटोपती ९५ तोंगर्जनआकाशवाणी सावधहोईवज्रपाणि मनींपाहेविचारुनी

कृष्णार्जुनकोणहे ९६ तूंजयपावसीयथार्थ मगमाघाराआलाअमरनाथ अग्निसह्मणतीकृष्णपार्थ सा
वचित्तभोजनकरी ९७ नानाश्वापदेंभक्षून बहुतवल्लीरसप्राशुन दिव्यशरीरजालाअग्न रोगनिरसूनजाह
लें ९८ मरुत्वाभ्रातामघारूर जोरावणाचाहोयश्वशुर तोपळतहोताबाहेर तंवकृष्णेंचक्रसरसाविलें ९९
पावकभयेंआक्रंदोन नरनारायणाआलाशरण पार्थह्मणेंतुजलागुन नमारींमींसर्वथा १०० अर्जुनेंअभय
देतां चक्रआवरीकमलोद्भवपिता मयासुरचतुरजाणता विश्वकर्मादैत्यांत १ ज्याचीचातुर्यकळाअपूर्व
सभापर्वीसांगिजेलसर्व हेंजाणोनिपार्थरमाधव रक्षितेजालेसाक्षेपें २ सुरेंद्रमित्रतक्षक वनींनसतांला
गलापावक एकपुत्रआणिभार्यादेख वनचक्रींकोंडलीं ३ पावकचक्रामधून बाहेरजाउंनेदीअर्जुन प
क्षपक्षीनिघतांछेदुन बाणेंघालीमाघारा ४ कृष्णचक्रअद्भुत भोंवतीघरटीघालित अग्निचहूंकडेज्वा
ळित क्षणमात्रराहोंनेदी ५ एकवृक्षअथवावल्ली राहोंनेदीज्वाळमाळी तक्षकभार्यातेवेळीं पुत्रघेउनीकरी
शोक ६ नव्याण्णवपुत्रघेउन तक्षकगेलायेथुन मगह्मणेंपुत्रातुजलागुन मुखाकडोनगिळीनमी ७
मगतिनेपसरूनवदन पुत्रगिळिलामुखाकडुन सेवटींपुच्छग्रासून गगनमार्गेंउडाली ८ निघालीवना
बाहेर पार्थेंसोडिलासतेजशर छेदिलेंसर्पिणीचेंशिर पुच्छतुटलेंपुत्राचें ९ मातानिमालीतेवेळां तक्षक
पुत्रपळोनिगेला कुरुक्षेत्रासपावला तेथेंभेटलातक्षक ११० सांगेपितयासवृत्तांत मातानिमालीतेथेंवनां
त माझेंपुच्छतुटलेंसमस्त प्राणघेऊनियेथेंआलों ११ भार्येलागींअतीशोक करीतरडतसेतक्षक ह्म
णेंपार्थाचावंशींदेख मीभक्षीनएकातें १२ असोइकडेअग्न जाळीतसमस्तहीवन अपारश्वापदेंभक्षून व
ल्लीरसप्राशित १३ स्तवनकरीकृशान पूर्वीनृपानींकेलेबहुतयज्ञ परिमीतृप्तनाहींहुताशन आजिजालोंमी
अर्जुना १४ वसतोंशिवाचियेतृतीयनयनीं वन्हिमाझीसहस्त्रवदनीं कल्पांतीं बैसेंसर्वभक्षूनी परितृप्तमीआ
जिजाहलों १५ माझाआशिर्वादय[illegible] शत्रुनिवटीतूंधरत्री राज्यकरींएकछत्री आशिर्वादेंमाझिया १६ तक्ष

कपुत्रमयासुर दोघे वांचले साचार ऋषिआत्मजचौघे निर्धार सारंगपक्षी वांचले १७ तरि मंदपा
कनामें ऋषी तपोतेजें गेला स्वर्गासीं पावता जाला पितृलोकांसी मान त्यासी कोणि नेंदी १८ नेंदित दि
व्यभोगकींचित्त मग त्यास देव ह्मणत तुह्मेंपोटीं नाहीं सुत कष्टप्राप्त त्याकरितां १९ पुत्रहीन जो प्राणी
त्यास येथें मान नेंदी कोणी तरि तूं भलतिये योनीं पुत्रजन्मवी मंदपाळा २० मग तो मंदपाळ मुनी ह्मणे फार
संतती कोणे योनीं उतरला खांडववनीं पक्षी नयनीं विलोकिती २१ मग आतिची सारंगपक्षिणी जरिता नामें
केली पत्नी आत्मा। वीर्यनिक्षेपुनी चार पुत्र उपजविले २२ शुकमित्र स्तंभ द्रोण चहूं पुत्राचें नामकर्ण पुत्रा
समवेत नीडांत जाण जरिता ठेविली मंदपाळें २३ लपिता नामें पक्षिण मंदपाळाची स्त्री दुसरी पूर्ण आतां तिचे भे
टीजाता जाण पुढें भविष्य समजलें २४ पावक आळीळ वना ह्मणोन प्रार्थी हुताशना माझे चव घे पुत्र पांच वी अंगना
रक्षी त्यास वैश्वानरा २५ अवश्य ह्मणे आनळ भाष्य दिधलें तत्काळ ऋषि गेला मंदपाळ मागें सकळ जळे वन २६
पक्षहीन कोमळ बाळें जरिता ह्मणे तये वेळें कनिष्ठ भार्येचा आसक्ती मुळें मंदपाळ गेला तेथें २७ जरिता ह्मणे
नारायणा रक्षक होई आमुचा प्राणा करुणासिंधो जगज्जीवना सर्वांतर्व्यापका २८ बाळक ह्मणती हो माते उ
ड्डाण करी आकाशपंथें वांचवी आपल्या प्राणातें मोहो आमचा सांडोनी २९ आह्मी आहों बळहीन तूं वांच
वी आपला प्राण मंदपाळापासीं जाऊन आणिक पुत्र उपजवी ३० पक्षिणी करी रुदन तुह्मा हुताशनीं वोपुन
म्या काय करावें वांचोन देईन प्राण तुह्मांसवें ३१ आतां आला देहांत बाळ हो आठवा रमाकांत हे दीनदया
क वैकुंठनाथ शरणांगतवत्सळा तूं ३२ तूं राहसी क्षीरसागरीं कीं असली बळीचे द्वारीं तेथून तूं आपला
हस्त पसरी रक्षी आह्मांसी दयाळा ३३ वैकुंठपुरविलासा गोकुळपाळका जगन्निवासा अग्नि महा
गिळोनि जगदीशा गाई गोपाळ रक्षिले ३४ पांडव रक्षिले लाक्षासदनीं आह्मीं दीनें तुझीं चक्रपाणी धांव
धांव येक्षणीं ब्रह्मानंदा करुणाब्धी ३५ यावरी जरिता बाळांस ह्मणत - मूषक बीळ आहे भूमींत तुह्मीं तेथें रहावु

स मृत्तिकाद्वारीं लावीन मी ३६ बाळ ह्मणती तेथें राहणें निंद्य भक्षील एखादें श्वापद अग्नींत देह ठेवितां
सिध्य स्वर्गधाम पाविजे ३७ तों निकट चालिले ज्वाळ बाळें अत्यंत सकोमळ अग्निचें स्तवन निर्मळ करिते
जाले तेधवां ३८ जयजय महाराज हुताशन तीन स्वरूप तूं एक अग्न आदि मध्य अंत पूर्ण तुजवांचून नव्हे
चीं ३९ सकळांचे जठरीं राहुनी तूंचि। जीव विशीं सर्व प्राणी सकळ देव तें तृप्त तुझेनी हिवदना सप्तहस्ता ४०
काव्य यातम संपूर्ण तूंचि जालासि अग्निनारायण मेघ जाले तुजपासून विश्व संपूर्ण रक्षावया ४१ सोळा
जणें तुझे पूजक जाण अष्टाविंशति पात्रें करुन तुझें करिती अर्चन द्विजांसि अग्नि पूज्य तूं ४२ तुवां रक्षिला
हनुमंत प्रऱ्हाद रक्षि ज्वाळेंत गोकुळ रक्षिलें दावाग्नींत जोहरीं पांडव रक्षिले ४३ ऐकतां पक्षियांचें स्तवन
प्रसन्न जाला हुताशन ह्मणें म्या रक्षिले तुमचे प्राण चिंता सोडून द्या आतां ४४ तुमचा मंदपाळ पिता स
ज प्रार्थुन गेला होता इच्छित कांहीं मागा आतां तें तत्वता देईन मी ४५ पक्षी ह्मणती येऊनी माजोर आह्मां मा
रावया जपती फार त्यापासून रक्षणार तुजवांचोनी कोण असे ४६ ऐसें ऐकतां ज्वाळमाळी बिडाळकें जाळू
न तत्काळीं परमप्रतापी त्यास्थळीं ऋषिबाळां शांतविते ४७ जरिता करीत रुदना ह्मणे स्वामी यज्ञनारायणा
दीनदयाळा हुताशना पुत्रदान तुवां दिल्हें ४८ लपिते स ह्मणे मंदपाळ खांडववन जळालें सकळ तिजसही
त ऋषि तत्काळ जरितेजवळी पातला ४९ पाठमोरी बैसली जरिता बाळें न बोलती बोलवितां स्फुंदस्फुंदें रडे
वनिता पहावया आतां आलासी ५० संकटीं सांडोनि आह्मासी नूतन स्त्रियेसीं भुललासी मंदपाळ ह्म
णे अग्निसी प्रार्थुनियां गेलो होतों ५१ शांतउनी स्त्री बाळका मंदपाळ नेत वना आणिका ऐसे पक्षि वांच
ले तेथें देखा कुरुनायका जन्मेजया ५२ असो दिव्य विमानीं बैसोन पातला तेथें पाकशासन आलिंगोनि
कृष्णार्जुन करी स्तवन दोघांचें ५३ अचाट केला पुरुषार्थ यज्ञ जाला रोगरहित यज्ञसुखें समस्त देव
आह्मी स्फुरवी असो ५४ मज सेवा सांगावी कांहीं मग पार्थ बोले ते समयीं ह्मणे दिव्य शस्त्रभार देईं कारण

पाहींपुढें असे ५५ मग बोलेनोस्रुरेश प्रसन्न होईल व्योमकेश तेव्हां दिव्यशस्त्रें बहुवस वोपिल तुज निर्धारें
५६ ऐसें बोलोनि शक्रनंदन कृष्णास त्रिवार करी प्रदक्षण विमानीं बैसला आज्ञा घेउन अमरावतीये पातला
५७ संपूर्ण पंचदशदिन अग्निनें भक्षिलें खांडववन परम तृप्त होउन आज्ञा घेऊन तो गेला ५८ गांडीवचा
प अक्षय तूणीर विजयध्वज स्रुंदर घेऊनियां गदाचक्र श्रीकरधर संतोषला ५९ सवें मयास्रुरास घेउन
निघाले वेगें कृष्णार्जुन यमुनातीरीं येउन पूर्वस्थळीं राहिले ६० मागुती जळक्रीडा करून बहुत द्रौपदीस्रु
भद्रेसहित इंद्रप्रस्थालरें येत वंदित धर्मकुंतीतें ६१ सांगीतला सर्व वृत्तांत धर्मभीम संतोषत मयास्रु
रास आदरें बहुत पांडव करून राहविती ६२ धर्म ह्मणे यादवेंद्रा भक्तमानसचकोरचंद्रा दीनदयाळ करु
णासमुद्रा सकळ कर्ता करविता तूं ६३ तुजकरितां अर्जुनास जय तुझे कृपें प्रतापशौर्य धैर्य धारणा कीर्ति
पाहें तुजकरितां श्रीरंगा ६४ एके रथीं कृष्णार्जुन एके शय्ये सदा शयन एके ठाईं भोजन सदा गमन ए
के रथीं ६५ दोघांचा एक विचार मेहुणेपणें विनोद साचार कृष्णवियोग अनुमात्र अर्जुनासी सोसेना
६६ अर्जुनाचा वियोग नेणें चि कदा श्रीरंग नरनारायण अभंग अवतरले पृथ्वीवरी ६७ आणिक बहु
त राजकन्या पांडवीं केल्या भोगांगना प्रभावती नाम ललना नकुळें जाऊन वरियेली ६८ परि सर्वांत श्रे
ष्ठ द्रुपदनंदिनी कीं स्रुभद्रा श्रीकृष्णभगिनी स्रुभद्रेहून याज्ञसेनी आवडे मनीं श्रीरंगा ६९ येथोनि आ
दिपर्व समाप्त पुढें सभापर्व रस अद्भुत चवदा आध्यायपर्यंत आदिपर्व जाहलें ७० शास्त्रामाजी वेदांत
कीं देवामाजी वैकुंठनाथ आनंदवनक्षेत्रांत पर्वांत आदिपर्व तैसें ७१ शस्त्रामाजी स्रुदर्शन नवग्रहांत
सूर्यनारायण कीं विष्णुक्षेत्रांत जाण पंढरी पावन जैसी कां ७२ तैसे पर्वांत आदिपर्व नवरसिक अतिअ
पूर्व महाराज व्यासदेव तेणें पूर्वी कथियेलें ७३ व्यासभारताचे आध्याय विशेष दोनशत आगळे तिस
अवघे मिळोनि श्लोक स्रुरस किती मर्यादा ऐकातें ७४ अठरा सहस्र नवशत चौऱ्येसीं श्लोक विशेष परिमित

५

इतुकी गणना नेमस्त वैशंपायनें केली असे ७५ इतुक्याचें मथीत स्रुरस श्रीधरें आध्याय केले चतुर्दश पं
ढरीनगरीं विशेष आदिपर्व संपविलें ७६ पुढें सभापर्व रस गहन जे भक्तिप्रेमवृक्ष उद्यान तेथिंचे छायेस पं
डितजन सर्वदाही बैसोत कां ७७ ब्रह्मानंदस्वामी पिता सावित्री नामें माझी माता श्रीधरें वंदोनि उभयतां
आदिपर्व संपविलें ७८ पुंडरीकवरदा पांडुरंगा रुक्मिणीहृदयारविंदभृंगा श्रीधरवरदा अभंगा ब्रह्मानंदअ
क्षयी तो ७९ स्रुरस पांडवप्रताप ग्रंथ आदिपर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश यथार्थ चवदा वे अध्यायीं कथिये
ला ८० इति श्री पांडवप्रतापग्रंथ आदिपर्वटीका श्रीधरकृत जलक्रीडा खांडवदहन समस्त आदिपर्व संपवि
लें १८१ इति श्री महाभारत टीका पांडवप्रतापादिपर्वे चतुर्दशोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणम
स्तु शुभंभवतु .

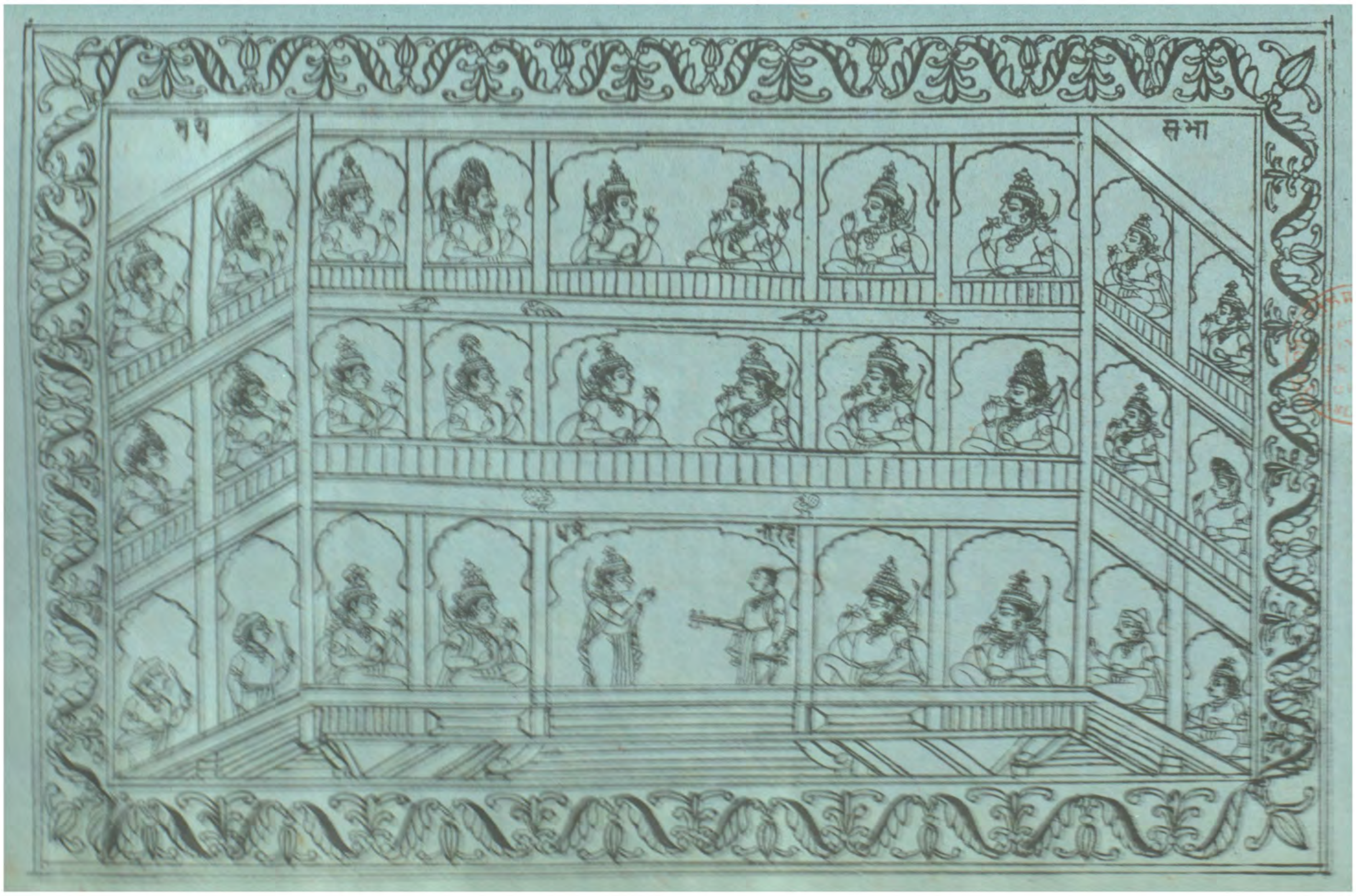
मय
सभा
नारद

श्रीगणेशायनमः जयजयसद्गुरुब्रह्मानंदा पांडुरंगापुंडरीकवरदा विद्वज्जनहृत्पद्ममिलिंदा आनंदकंदाजगत्प
ते १ निकटभीमातटविहारा आदिपुरुषादिगंबरा सनकसनंदनचित्तपंजरकीरा निर्विकारानिर्द्वंद्वा २ आ
नंदकंदाअध्वरपाळका अनंतवेषाअनंतनायका अनादिसिद्धासुखदायका खगवरकेतनाहृषिकेशा ३
मन्मथजनकामनोहरा सौख्यसिंधुनीलगात्रा सुहास्यवदनाशतपत्रनेत्रा विचित्रलीळादाविसी ४ गोपी
मानसराजहंसा स्वानंदक्षीरसागरविलासा पूतनाप्राणशोकाअविनाशा वर्णितांशेषाअगम्य ५ कंस
चाणूरप्राणहरणा मंदरोद्धारकागोवर्द्धनोद्धारणा कर्ममोचकाकाळियामर्द्दना पांडवपाळकापंढरीशा
६ दशावतारचरित्रचाळका गोपिमानसआल्हादकारका तुझीलीळाविश्वव्यापका बोलवींकथायेथुनी
७ पांडवप्रतापग्रंथगुरस सभापर्वबोलिलेव्यास सूत्रधारकर्ताहृषीकेश कथासुरसचालवी ८ मागें
संपलेंआदिपर्व पुढेंसभापर्वअपूर्व चातुर्याचाअभिनव जलार्णवभरलाहा ९ नवरसाचेंभांडार र
णशूरआणिनृपवर त्यांसविस्तरअपार असंभाव्ययेथेंअसे १० जेपंडीतवेदविदुष त्यासवेदिंचाचसारां
श समाधिसुखपरमहंस श्रवणेंभोगितीयेथेंची ११ भक्तांसदारेंप्रेमरस विलासियाशृंगारसुरस यु
क्तिवंताबुद्धिविशेष येथेंप्रगटेश्रवणेंची १२ भक्तमुमुक्षुसाधकसंत त्यांसविश्रांतीयेथेंअद्भुत एवंनवही
रससमस्त विराजितयेथेंची १३ व्यासभारतसुवर्णसुंदर त्याचेप्राकृतहेअळंकार लेवोतपंडीतचतुर नि
र्मच्छरहृदयजाचें १४ अक्षरप्रबंधसुरस कर्तास्वामीवेदव्यास लिहिणारतेथेंगणेश अति विशेषरसप
द्धा १५ त्यांतीलसारांशसाचार वटबीजवत्अनुमात्र ब्रह्मानंदश्रीधर कथासारवर्णित १६ भाग्नरत्नाचापर्व
त भाग्येंदेखिलापरमाद्भुत नुचलवेचिसमस्त पाहेंतटस्थउगाची १७ मगत्यांतीलरत्नेंवरिष्ठ उचलेऐसी
वांधिलीमोट ग्रंथवाढवितांअचाट मानितीलविटपंडितपैं १८ संकोचितबोलतांसाचार हेंहीनमानीच १
तुर अर्थरसकथासार साहित्यरसेंबोलावा १९ शौनकादिकादिऋषिपंक्ती नैमिष्यारण्यीएकांती सूतमु

खेंश्रवणकरिंती ब्रह्मानंदेसर्वदा २० तेचिजन्मेजयकरीश्रवण वक्तानिपुणवैशंपायन ह्मणेनृपतीसावधान
उघडीकानसर्वांगाचे २१ आदिपर्वसंपतांपूर्ण सांगीतलेखांडवदहन मयदैत्यासप्राणदान देऊनिसोडिला
कृष्णपार्थें २२ तोउपकारेंदाटोन प्रीतीनेंस्तविलेकृष्णार्जुन ह्मणेमींआहेंविद्याप्रविण होईनउत्तीर्णका
हींएक २३ मयासह्मणेंफाल्गुन कृष्णार्जुनेंदिधलेंप्राणदान सर्वांपासींकरिसीवर्णन तृप्तइतुकेनआ
ह्मींअसों २४ तरिंसखयाजाईंनिजमंदिरा सुखदेईंदारापुत्रा स्नेहवाढवींपवित्रा क्षणक्षणाभेटोनीं २५
उपभोगेंकायावाढत वयाच्यालागींवाढलागत शुक्लपक्षींरोहिणीकांत कळावाढतजापरी २६ धरितां
शुचिनेमअमुप विशेषवाढेजैसेंतप सत्समागमेंवाढेरोप दयेचेंजैसेंसर्वदा २७ पुण्यवाढेकरितांदान
पराक्रमेंप्रतापवाढेपूर्ण अत्यादरधरितांअनुदिन मैत्रीवाढेअपार २८ मगबोलेजगन्मोहन तूंशि
ल्पशास्त्रींपरमप्रविण तरिसभाएकनिर्मुन करीअर्पणधर्मातें २९ तरिमयासुरातूंमित्र करूंभा
विसीउपकार तरिमीसांगेनइंदिरावर तेंचिसिद्धीपाववीं ३० ऐसेंबोलतांजगदीश्वर मयासुरेंकेलान
मस्कार ह्मणेंमाझेमनींचाआदर जाणोनिआज्ञादिधली ३१ जगन्निवासापुरुषोत्तमा दैत्यामा
जीविश्वकर्मा सभारचीनजिचीसीमा त्रिभुवनांतअसेना ३२ नलगतांमृत्तिकापाषाण मणिमयरची
नसभास्थान शचिवराचेंहिभुलेमन स्वर्गटाकूनतेथेंबसावें ३३ ऐसीरचीनदिव्यसभा त्रिभुवनींचीआ
णीनशोभा इतुकीसामग्रीपद्मनाभा कोठूनआणीनऐकातें ३४ पूर्वींक्षोभोनिरमाधव निर्मूळकरितांदै
त्यसर्व वृषपर्वादानवराव तेणेंसंपत्तीलपविल्या ३५ मेरूचेंउत्तरेसीअपार भरलाआहेबिंदुसरोवर प
र्वतजेथेंमयनाकथोर रत्नाचापारनाहींतेथें ३६ यक्षराक्षसघेऊनसांगातें क्षणांतसामग्रीआणीनयेथें
वाहतांवर्षेंशतानुशतें सामग्रीतेसरेना ३७ जेथेंजांबुनदाचेंतुळवट जेथेंहिऱ्याचेखांबसघट आणिकव
स्तुजेथेंवरिष्ट दोनअसतीआणीनत्या ३८ चूर्णहोतीगिरिसकळ ऐसीगदातेथेंआहेसबळ जेकनकोद

केरेंगिलीविशाळ दिव्यरत्नबिंदुवरी ३९ मुष्टिमाजिधरितेगई दिव्यरत्नेंजडिलीपाहीं तेर्भीमासदेईन-
सर्वदा शत्रुदळेंनिवटावया ४० शंखएकदेवदत्त आचानादें शत्रुसमस्त ऐकतांहोतीभयाभित दुंदुभि
तेंत्रिभुवन ४१ तोदिव्यशंखआणुन पार्थाप्रतिदेइन त्यावरीमयआज्ञाघेउन गेलाबिंदुसरोवरा ४२ सम
स्तांप्रतिपुसोन द्वारकेसिगेलेजगज्जीवन दिव्यस्पंदनावरिबैसोन दारुकसारथीविराजे ४३ असोइकडे
मयासुर वेगेंपावलाबिंदुसरोवर जेथेंरत्नाचेपर्वतअपार स्वर्णाचळतेसेची ४४ जेथेंकल्पवृक्षाचेंवन ध
नरत्नराशीपरिपूर्ण ऋषिनंदक्षिणानेतांउवगान ठाइठाईटाकिल्या ४५ इंद्रिसहितश्रीधर तपतेथें
आचरलाथोर दिव्यसहस्रवर्षेदीर्घसत्र हरिनेंकलेंतेगई ४६ भगीरथतेथेंआचरलातप चतुराननेंतेथेंअ
मुप यागकेलेरूपस्वरूप इंद्रादिकींसमस्तीं ४७ जेथेंतपयागविशेष स्वयेंकरीव्योमकेश दक्षिणादिल्हीतें
निःशेष शेषावर्णननकरवे ४८ तेथिचीसामग्रीघेऊनिअपार आठलक्षयक्षनिशाचर शिरींवाहुनीस
मग्र शक्रप्रस्थाआणिले ४९ भीमासगदादिल्हीदेख पार्थाससमर्पिलाशंख मुहूर्तपाहोनीसुरेख सभा
मंडपमांडिला ५० आठलक्षबळीराक्षस सामग्रीदेतीविशेष दाहासहस्रहस्तचौरस सभामंडपरचिये
ला ५१ मनींकल्पिलेंतेंसंतुळवट नवरत्नाचेखांबसधट स्वयंभूजाणअविट हिरियाचेआणियेले ५२
मयासुरपांडवांचामित्र जोदैत्यामाजीविधिचाअवतार तेणेंतेसभारचिलीसुंदर जेअनुपम्यत्रिभुवनीं ५३
सभाअत्यंतवर्णिलीयेथं ह्मणोनिसभापर्वह्मणतीपंडित तेथिचीरचनाअद्भुत नभूतोनभविष्यती ५४
सभारचिलीयेवेळीं आठहीआयसाधिलेतळीं अष्टदिग्पाळमहाबळी पायाचेमूळींस्थापिले ५५ विद्रुम-
शिळाआरक्तवर्ण तेणेंपायाआणिलाभरून स्फटिकशिळाशुभ्रवर्ण त्याचींपोवळींलखलखित ५६ समरं
गीपाषाण चकेंझळकतीआंतून अंतर्बाह्यदिव्यजाण पाहतांजनविस्मित ५७ शेषफणाचीआकृती र
यांजडितझळकती जेंवीउगवलेगभस्ती बैसलेपंक्तीएकदां ५८ इंद्रनीळाचेवारण हिऱ्याचेद्विजसतेजपू

र्ण तेसालतेजडुन वरीमंडपरचियेला ५९ तळींपद्मरागाचेताळवेसबळ वरिहिऱ्याचेखांबविशाळ नीळ
याचींउथाळींसुढळ तेजाचेकल्लोळदिसती ६० सुवर्णाचेतुळवटअखंड माणिकांचेदांडेप्रचंड गरुडपाचुचाकिल
चाउदंड अभेदपणेंजडियेलआ६१ पेरोजाचेउंबरेतळवटी पुष्कराजाचाचौकटी गजास्यजडिलेमध्यपिठी आर
क्तवर्णमाणिकाचे ६२ घोटिवजेमार्गेजपाषाण तेणेंसाधिलेंमंडपांगण वरिकनकवर्णीवृक्षरेखुन तटस्थन
यनपाहतां ६३ हिरियाचामजलसाविशाळ त्यावरीमोतियाचेमराळ वदनिंविद्रुमतेजाळ अतिचपळदिसताती
६४ नीळरत्नाचेंशिखरसाजिरें गरुडपाचुचेकीरबरे रत्नमणियाचींसुंदरें जांबुळमुखींआकर्षिली ६५ ध
न्यमयासुराचीकरणी शुकपाचुचेबोलतीक्षणक्षणीं मयूरनांचतीआनंदोनी पुतळ्याखणोखणीखेळता
ती ६६ प्रत्यक्षरत्नपुतळेबोलती सभेसिआल्याबैसाह्मणती. कितीपुतळेआनंदेंगाती पुरेह्मणतांहोतीत
टस्थ ६७ नवलकर्त्याचीकरणी पुढेंसेवकजोडूनपाणी धांवाह्मणतांसभाजनी चपळचरणींधांवती ६८
मेघकुंजरएकसरीं आज्ञाहोतांघेतझुंजारी टाळमृदंगवाजवितीकुसरी रागोद्धारकरितीपैं ६९ घटिकेनें
घटिकाभरतांदिवस एकपुतळेवाजवितीतास देवांगनाचींरूपेंविशेष नृत्यकरितीसांगता ७० हिरिया
चेस्तंभांतरीं नृसिंहमूर्तिगर्जतीहुंकारीं कौस्तुभमणिझळकतीएकसरीं स्तंभांप्रतिजडियेले ७१ कोठेंज
डिलेसीमंतकमणी कींएकदांचउगवलेतरणी दिवसकिंवायामिनी तेस्थानींनकळेकोणा ७२ एकावरी
एकशतखण मंगळतुरेंअनुदिन लेपेंवाजवितीनवलविंदान कर्तयानेंदाविलें ७३ चपळातळपतीएकस
री तैशापताकाझळकतीअंबरीं कळसजडितनानापरी हिणावितीभणंगातें ७४ गरुडपाचुचीजोती
चित्रशाळेविचित्रदिसती गोळांगुळेंसाळयाउडती जीवनसतांचपळत्वें ७५ चतुर्दशभुवनेंनृपांसहित भिं
तीवरीपुतळेरत्नजडित जांचीजैसीआकृतीसत्य प्रत्यक्षतैसेचिकाढिले ७६ इंद्रअग्नियमनैऋत्यी वरुण.
सोम कुबेरउमापती जाचेतनुचीविशेषदिप्ती प्रत्यक्षमूर्तिदिग्पाळांचा ७७ मित्ररोहिणीवरभूमिसुत सो

भक्तगुरुशुक्रशनिराहु। राहुकेतुतारागणमिळोनि पाहतांतटस्थजनहोती ७८ मत्स्यकूर्मवराहनृसिंहमू
र्ती वामनभार्गवराघवाकृती कृष्णबौद्धकलंकिअवतारस्थिती चरित्रेंरमवेंतप्रत्यक्षपें ७९ अतळगभस्ति
तळ शेषवासुकीफणीपाळ सप्तपाताळेंनिर्मळ लोकालोकगिरिरेखिलीं ८० सप्तद्वीपनवखंड छप्पन्नदेशकार
नेंप्रचंड सरितासागरतीर्थेंउदंड चापरत्नाकरदर्शविलीं ८१ शिवचरित्रेंविष्णुचरित्रें शक्तिआख्यानेंअतिपवि
त्रें सोमकांतपाषाणसरोवरें सोपानेंसुंदरशोभिलीं ८२ शीतोष्णउदकाचापुष्करिणी मंगळस्नानेंकरि
तांजनी तनुवर्णराजकळांचेनतत्क्षणीं नवउद्धारणीमयाची ८३ स्फटिकमूर्तिदेखोन भुलतीपाहतांनय
न कांभरलेंयेथेंजीवन वस्त्रसारंगनिचालती ८४ जेथेंभरिलेंअसेंजळ तेथूंमीऐसेंदिसेकेवळ वस्त्रेंगा
वरितीअतिकुशळ तोंसभासकळहांसेवरी ८५ अंतर्बाह्यनिर्मळदिसती सतेजकाश्मिराच्याभिंती मागेंप्र
णोनिसरळधांवती तोंतेआदळतीभिंतिसी ८६ हिरियांचींकवाडेंकडोविकडी झांकिलीकोनकळतीउघडीं
प्रवेशतांसंशयींपाडी मगहस्तेंकरूनिचांचपिती ८७ सरोवरींसुवर्णकमळेंसुवास देकळादावितीविशेष
वरिनीळियाचेभ्रमरसावकाश गुंजारघालितीआनंदें ८८ हिरियाचेमत्स्यतळपती पाचुचींकांसवेंअंगलपवि
तीं काश्मिराचेबकधांवती मत्स्यधरावयाकारणें ८९ त्रिभुवनसौंदर्यएकवटलें तेंमयसभेवरीओतलें तें
सभास्थळजेणेंविलोकिलें तेणेंदेखिलेंब्रह्मांड ९० सभेसिजातांमार्गभले चंदनाचेसडेघातले पुष्पभारवि
खुरले मृगमदेंलिंपिलेभितिभाग ९१ सभासौंदर्यहाचिसमुद्र पाहतनयाचेचक्षुपोहणार तेनपवतीपैल
पार आलिकडेचबुचकळती ९२ कींसभासागराचेंपैलतीर मनविहंगमचपळथोर पावावयानाहींधीर तेजन
आवर्तींपडेपें ९३ आजापदार्थाकडेपाहतांप्राणी तिकडेंचिनजायजडोनी दिवसकिंवाआहेरजनी पाहतया
सिंसमजेना ९४ स्वर्गमृत्युपाताळशोधितां ऐसीसभानाहींतत्वता धन्यतोमयासुरनिर्मिता विरंचिअंशसत्यपें
९५ आरक्तपटाचेचांदवेदिसती मुक्तघोसभोंवतेशोभती दिव्यअस्तरणेंपसरलींक्षितीं गाद्याझळकतीचि

त्रविचित्र ९६ पिकदाणेंऊर्ध्वमुखें तांबुलपात्रेंअतिसुरेखें परिमळद्रव्येंमृगमदादिकें पेट्याझळकतीतयाचा ९७
कनकवेलीरेखिल्या वाटतीरत्नस्तंभींचढल्या देवद्रुमाचादाटीजाल्या कळिपुष्पेंझळकती ९८ लवंगाचेवेल=
शोभती नानावृक्षविराजती मलयागरचंदनपुष्पजाती सुवासेंठकतीनवलहें ९९ भरतांमासचतुर्दश पू
र्णसभेचाजालाकळस मयह्मणेंधर्मास सभादृष्टींपाहिजे १०० बंधुकुमरप्रधान सवेंअपारमुनिजन
इष्टआप्तसंगेंघेऊन युधिष्ठिरसभेपातला १ सभास्थानींप्रवेशले बळिदानआधींसमर्पिलें वस्त्रेंअळंका
रतेवेळे अपारदिधलींविप्रांसी २ सभापाहतांसंपूर्ण विसरलेअवघेभूकतान मननिघेतेथुन व=
र्षानुवर्षेंपाहतां ३ धन्यधन्यतोसूत्रधार इश्वरीअंशमयासुर धर्मेंदेउनीवस्त्रेंअळंकार प्राणसखागौ
रविला ४ निरोपघेऊनिस्वस्थळा मयासुरतत्काळगेला देशोदेशिंचेनृपाळतेवेळां येतीसभापहावया ५
लक्षब्राह्मणासभोजनें सभेदिधलींकुंतीनंदनें सुधारसाहुनीगोडअन्नें वर्णितांग्रंथवाढेल ६ कळापात्रेंब
हुतयेती मयसभेसिवोळगती नानाशास्त्रचर्चाहोती धर्मसभेसिंसर्वदा ७ अपारऋषिजनवसती धर्मा
चेसंगतीसुखभोगिती त्यांचीनामेंनानारिती बोलिजेतिपुढेंहो ८ नानादेशिंचेराजसुत धर्मापासींसदांति
ष्ठन असुरयवनगणबळवंत धर्मरायापुढेंसदां ९ द्वादशजातिचेयादव वृष्णीअंधकादिसर्व सारणभो
जअक्रूरउद्धव पार्थसंगींवसतिहो ११० यादवांचेसकळसुत शाण्णवकुळींचेसमस्त पार्थापासींसिकत
धनुर्वेदसर्वही ११ साठलक्षकृष्णकुमर प्रद्युम्नसांबादिकसमग्र त्यांसिकिरीटीगुरुचतुर विद्याअपार
देतसे १२ गंधर्वराजाचित्रसेन किन्नरअप्सराअनुदिन तुंबरस्वर्गवाससांडुन मयसभेसिगातसे १३
तोंउदयपावलासुकृतमित्र पांडवांचेंभाग्यचरित्र तोंअकस्मातविधिपुत्र नारदस्वामीपातला १४ व्यास
वाल्मिकध्रुवप्रल्हाद ज्याचेशिष्यजगद्वंद्य चौदाविद्याचारिवेद मुखोद्गतज्यासीं १५ चौसष्टिकळाशास्त्रेंब
हुत जाणेसुरसेंविस्तारलींसमस्त नारदनारायणयथार्थ परमाद्भुतमहिमाज्याची १६ दिव्यसुमनेंदिव्य

गंध स्फुरगणीपूजिला विविध आचें सामर्थ्य अगाध ब्रह्मादिकां नेणवे १७ हे ब्रह्मांड मोडुन दुसरें करील निर्मा
ण अन्याय विलोकितां पूर्ण शिक्षा करील इंद्रादिकां १८ ऐसा महाराज नारदमुनी युधिष्ठिरें दृष्टि देखोनी स
मोर आला त्वरें करूनी सांष्टांग नमन करीतसे १९ दिव्यासनीं बैसविला रत्नाभिषेक धर्में केला पूजा अर्पुनी ते
वेळां बद्धहस्तीं उभा पुढें २० धर्मास ह्मणे नारद नामासारिखी करणी शुध्द तुजपासीं आहे कीं विषद
धर्मात्मजा धर्मराया २१ पृथ्वीचें राज्य आलें समस्त धर्मावरी असावें सदां चित्त कामना बुद्धि टाकूनि यथोचि
त कृष्णार्पण करिसि कीं २२ कुळ शीळ विद्या धन राज्य तप रूप यौवन या अष्टमदें करून भुललें नाहीं चित्त कीं
२३ मर्वज्ञत्व आगीं असोन निरभिमान असे कीं पूर्ण ऐश्वर्य असोन उदासमन धर्मराया आहे तुझें २४ प्र
ज्ञा आगीं बहुत परि भोळेपण न सांडित अंतरीं बहु उदारत्व स्नेह दृष्टिसीं आहे कीं २५ श्रेष्ठाचा मूळ आचार तो
चि आचरसि कीं सादर अविहित कर्म अनाचार नावडे कीं सर्वज्ञा २६ इंद्रियें आहेत आधिन नैत्य नैमित्तिक वर्त
मान निषिद्ध कर्म संपूर्ण लोटिसी कीं पातन्या २७ भाग्य आलें अकस्मात भोगिसी कीं स्नेहदासमवेत शमद
मादि साधनें यथार्थ बुद्धिंस दांवसे कीं २८ विकळ पडतां भाक्तन स्वधर्मीं राहटे कीं मन कामक्रोधादि शत्रु संपूर्ण
केले आधीन तुवां कीं २९ पापपुण्य घडलें किती विचारिसी कीं अहोरात्रीं स्मरणें पूजनें भावभक्ती वस्य श्रीप
ती असे कीं ३० संतांसि सदां मैत्री दान देसी सत्पात्रीं धर्म करितां अपात्रीं स्नेहता हानी होतसे ३१ परस्त्री
सी काम निषिद्ध ब्राह्मणावरी न साधा क्रोध स्नेहदया ति मीमद सहस्राही न करावा ३२ सर्वभूतीं न सावा मच्छ
र साधुसंत विप्र पवित्र यांसि दंभ अनुमात्र सर्वथाही नसावा ३३ कर्ता सर्व ईश्वर ह्मणोनि न धरावा अ
हंकार आपले स्नेहकृत आचार स्वमुखें तो न बोलावा ३४ सकळगुणमंडित पूर्ण तुझे असती कीं प्रधान तुझी
आज्ञा शिरीं धरून कापट्यभाव नसे कीं ३५ विश्वासिक जैसे प्राण जवळी आहेत कीं सेवकजन स्वामिकाजीं वो
वाळून देह टाकिती आपुले ३६ भक्तन गजवेतन इतर द्रव्य तुज समान ऐसे व्यापारी स्नेहजन सेवक तुझे आहे

तकीं ३७ वृषलीपुत्रास आमात्यपद पवित्रास सेवा निषिद्ध अपमानुनी संतवृध्द न भजसी कीं अपात्रें ३८
आपुले काजीं वेचिले प्राण त्यांचीं करिसी कुटुंबें पालन सत्स्त्री टाकुनी मन परविषयीं न भरे कीं ३९ बाळमे
त्र भेटीं आले दृष्टी देखतां सभाग्य केले बोळखी नेंदोनी दवडिले ऐसें होत नाहीं कीं ४० परगुणपरिक्षा उत्तम जाण
सि कीं विद्येचे श्रम पराचें धन देखतां परम मन तुझें साकळे कीं ४१ सर्वाभूतीं द्यावें अन्न पूजा करावी सत्पात्र
पाहुन मागें न बोलावे दुसऱ्याचे न्यून हें लक्षण असे कीं ४२ सेवक कैसे वर्त्तती यश किंवा अपेश देती हें मुख्य अहो
रात्रीं चित्तीं सर्वही आणावें ४३ स्नेहरव सारने मस्त घेउन करावें प्रजाचें पालन त्यास पीडा करितां सेवक प्रधान
पदावेगळे करावे ४४ देवाची पूजा करिती सांग ते सादेऊन राजविभाग प्रजा वर्तती कीं अव्यंग स्वधर्मैसि आप
ल्या ४५ घडिघडि आपले नेत्र स्नेहपादृष्टी परम पवित्र लेकुरा ऐशा प्रजा समग्र विलोकिसी सुज्ञाना ४६ मार्गपा
डक चोर निभाड यांचा करावा तत्काल वध यात्रा नागविती मैंद त्याचें हनन करिसी कीं ४७ दुर्बळासि क्लेश होय ते
तो द्वारीं येऊन उभा राहे त्यासि जवळी बोलाऊन लवलाहें क्लेशातीत करिसि कीं ४८ ब्राह्मण प्रजा मैत्र स्नेहाळ त्यां
सि न कोंडिती होद्दारपाळ दुष्ट दुर्जन खळ आंत येऊंन देती कीं ४९ परराज्य जातां घ्यावया सैन्य येतें झुंझावया
त्यासि जिंकोनि लुटावें राया ग्राम प्रजा रक्षूनी ५० आपलिया ग्रामांत दीनजन होती दुःखित तें तुज होऊनियां
श्रुत क्लेश त्यांचे हरिसी कीं ५१ मातापितयाचें भजन पुत्र करिती कीं अनुदिन हे स्वग्रामातील वर्तमान तुज ला
गा श्रुत व्हावें ५२ शिष्य गुरुआज्ञा पाळिती स्त्रीया भ्रतारासी भजती सेवक स्वामीद्रोह न करिती ऐसीच स्थि
ती असे कीं ५३ सासूसासऱ्याची सेवा स्नुषा करिती कीं नरपार्थिवा रात्रीं चोर सुदैवा नगरामाजी न फिरती कीं
५४ सात्विक ब्राह्मण निर्द्धन त्याचें दूर करिसी कीं दैन्य रोगें पीडिलीं अत्यंत क्षीण त्याचें पालन करिविसी कीं ५५
दरिद्री ब्राह्मण तरुण गेला परदेशा लागुन तरुण स्त्री भ्रतारेंविण तळमळीत वाट पाहे ५६ तीं दोघें एक करून
नांदवी देऊन धन मृगया करुनी वन्यपालन दुष्टश्वापदें वधावीं ५७ सज्जने घेतलें दुष्टाचें ऋण तो करूं नेंदी त्यासि

भोजन परमपीडितोहेंऐकून ऋणमोचनकरावें ५८ क्षुधीतृषित घरायेती सोईराऐसीत्यावरीप्रीती पुत्राहो
निस्नेहरीती संतावरीकरिसीकीं ५९ आश्रितउपाध्येऋत्विजब्राह्मण सांगकरितीकींअनुष्ठान जपयागपुरश्च
रण कोठेंन्यूननपडेकीं ६० वसुधाराअसिधारा दानोदकधारावाक्धारा पंचामृतधाराअभिषेकधारा चा
लतीउदारासतेजकीं ६१ आपल्याहातेंवर्षासन देऊनिरक्षीरक्षिसीब्राह्मण क्षत्रियांसिनांदऊन समाचार
घेसीकीं ६२ दुष्टनवग्रहाचें पूजन करूनिकरिसीप्रसन्न गणकज्योतिषीशास्त्रनिपुण निकटसदांअस
तीकीं ६३ वैद्यचिकित्सकपवित्रभले नाडिज्ञानीचातुर्यआगळे तेजेंवळीसदाठेविले राहातीकींराजेंद्रा ६४
कोशगृहीचेरक्षक तेआहेतकींनिरपेक्षक अंतःपुरींनपुंसक किंवावृद्धआहेतकीं ६५ पवित्रविश्वासुकच
तुर पाककर्तेअसावेसाचार जाणतीजेसूपशास्त्र तेचितुवांरक्षिलेकीं ६६ नापिकअंगमर्दक उदकद्रेणा
रहुजरेदेख हेनिकटअसणारेसेवक विश्वासुकआहेतकीं ६७ अविचारअनिवारशूर तेयुद्धांत ठेवावेसा-
चार स्थीरबुद्धिधैर्यथोर तेदुर्गगढींठेवावे ६८ बृहस्पतिऐसेचतुरपंडित बोलोंजाणतीसमयोचित वेधि
तीशत्रुसनिश्चित ऐसेशिष्टअसतीकीं ६९ समयपाहुनीत्रिशुद्धी तुजशिकवितीकींस्वबुद्धी अनर्थींपडोंनें-
दितीकधीं ऐसेनिकटअसती ७० पिशुन शठदुष्टदुर्जन निष्ठुरवादकपाहतीन्यून सत्पात्राचाकरितीअप
मान तेसभास्थानींवर्जिलेकीं ७१ जनींवसेजनार्दन करितीनिंदाकिंवास्तवन मोक्षनरकाचेंचिन्ह ये-
थेंचिपुरेंजाणसिकीं ७२ शत्रुजिंकावेसमरीं जिंकिलेतेपाळावेचतुरीं शरणागतबरव्यापरी अहोरात्रींरक्षा
वे ७३ दुर्गगिरींपर्वतीं नूतनधान्येंवर्षांती जुनींकाढूनपुढती बहुसाल्भरावीं ७४ गडदुर्गाच्याभिंती
जीर्णहोतांकोसळती ठांईठांईरचाव्यापुढती शिल्पखणकअसतीकीं ७५ मठधर्मशाळाप्रासाद वापीतडागें
स्वबद्ध हींरवच लींकरूनिसिद्ध जीर्णोद्धारकरिसीकीं ७६ नैवेद्यदीपठांईठांई चालविसीकींदेवालई ९
वर्षाकाळींपिडतीपशुगाई त्यांसगोठाणेंबांधविसीकीं ७७ वृद्धदरिद्रीअशक्त यतितपस्वीअतिथ हेवर्षा

काळींपथ नचालतीऐसेकरिसिकीं ७८ गोत्रजवृद्धतापस तुजज्ञानघेतींकदाचास श्रेष्ठयेतीदर्शनास अपमा
नीतकोणीनाहींकीं ७९ पुरोहितप्रधानपंडित आपुलेंशून्यहोईलमहत्व त्यांचेअपमानसत्य नकरीतिकींसर्वथा
८० उदयास्तमानींशयन व्रतपर्वकाळींमैथुन पंक्तिभेदएकल्याचेंभोजन तुजघडतनाहींकीं ८१ चारिवर्णआ
पल्यास्वता विद्यापढवितीकींनरनाथा बहुमूर्खदवडोनिएकपंडिता धनमानेंरक्षिसीकीं ८२ एकांतविचा
रगुह्यसमस्त प्रगटतनाहींकींजगांत मंत्रआयुष्यवित्त नसांगसीकोणातें ८३ एकप्रकटलोकींबोलावें ए
कसाधुकर्णींचसांगावें एकमनींचगुह्यठेवावें हेंतूंबरवेजाणसिकीं ८४ शत्रुकायकरितीविचार क्षणक्षणा
आणविजेसमाचार सत्यवादीहेरचार धनदेऊनरक्षावे ८५ तुजसीस्नेहदावितीबहुत शत्रुसीसमाचारकरि
तीश्रुत तेंबोळखोनमनांत सावधानअससीकीं ८६ वार्ताआलीअकस्मात तीनवेळपाठवावेंदूत अल्पयत्नलाभ
बहुत तेथेंत्वराकरिसिकीं ८७ अल्पयशासमोटीहानी नधरावितीगोष्टिमनी दानमानस्वकृतजनीं प्रकटक
दानकरावें ८८ अल्पराज्यरक्षकरणशूर त्याचेंवेतनद्यावेंसमग्र त्यासिकष्टिकरितांनिर्धार अनर्थहेजाणसीकीं
८९ आजिकायसांचलेंधन वेचिलेंकितीपत्रींलिहुन सायंकाळीआणून लेखकहेदावितीकीं ९० वस्त्राभरणेलें
उन दर्शनायेतीकींसमस्तजन स्वहृदरणशूरहोऊन उभयभागींबैसतीकीं ९१ आरक्तवस्त्रेंशस्त्रेंअळंकार
अवघेसारिखेचरणशूर अश्वगजयानींसमग्र सतेजसदाअसतीकीं ९२ सत्पात्रींधनदेतांबहुत नाहींवारितकीं
पुरोहित विघ्नकरितीतेपदातीत तत्काळचीकरावे ९३ गोष्ठाचेकींजेग्राम ग्रामाचीपटणेउत्तम पर्वतवनवस
वोनिपरम मार्गचालतेकरिसीकीं ९४ नपडेजरीजळदजाळ विशाळतडागेंपाटस्थळ शालीवनेंपिकतीपुष्कळ
ऐसीभरतीअसेकीं ९५ प्रजाकोणीअत्यंतदीन त्यासिदेऊनिधनधान्य करूनिसभाग्यपूर्ण मगराजधनघेसि
कीं ९६ प्रजापीडकहिंसक अततातईइतरदेख त्याचावधतत्कालिक करिसीकींराजेंद्रा ९७ क्षुधेंपीडितदु
ष्काळांत उत्तमेंचोरीकेलीअकस्मात धरूनिआणितांराजदूत तत्काळमुक्तकरिसीकीं ९८ अंतर्बाह्यरक्षण

स्त्रीयांसिकरूनिपूर्ण अतिभोगद्यावंजाण गुह्यभाषणनबोलावें ९९ परराज्यघेतांराज्य आणिजेंजेंलाभव
स्त तेत्यांसिकरूनमुक्त संतोषविनीतयासी २०० युक्तआहारयुक्तनिद्रा युक्तमैथुनजाणनरेंद्रा मृगयाद्यूत
व्यसनचतुरा युक्तचिन्हेंकरिसीकीं १ सेऊनिऔषधरसायण करिसीकींशरीररक्षण भजनपूजनहरिकथा
श्रवण साधुमुखेंकरिसीकीं २ शब्दबोलसीजोयथार्थ तोनचळेकींजैसापर्वत हितसांगतीसाधुसंत हृद=
यींदृढधरिसीकीं ३ गुरुवृध्ददेवब्राह्मण प्रासादगायवृंदावन यज्ञमंडपसमाधिस्थान देखोनिनमनकरि
सीकीं ४ अश्वभांडारगज पवित्रभूमीदेवध्वज गंगातीर्थेदेखतांसहज नमनयांसिकरिसीकीं ५ कार्यसा
धितांरावक त्याचंस्तवनकरिसीसम्यक सभामंडपींमानदेख गौरवितआहेसकीं ६ अचाटकार्यअद्भुत क
रूनिआलाजोभृत्य वेतनावेगळेंअपरमित द्रव्यवस्त्रेंदेसीकीं ७ परखंडीचावस्तअद्भुत वणिजआणिती
इच्छुनीस्वार्थ नविकेतरिसमस्त द्रव्यदेऊनघेसीकीं ८ कोणीआणितीवस्तउचिता त्याचेगुणेंनरनाथा द्रव्य
देऊनतत्वता बोळविसीकींआदरें ९ देशावरदेऊनअपरमित स्वदेशाधाडिसीकींविद्यावंत तेतुझीकीर्तिसांग
त थोरसभेसीजाणपां १० उत्तमवस्त्रेंअळंकार सत्पात्रींदेतांकीर्तिफार स्थळींस्थळींमिरवतांथोर यशप्र
गटेनरेंद्रा ११ भोजनतांबूलसुमनचंदन वस्त्रेंऔषधउदकपान इतक्यांतविषघालुन द्वेषीप्राणघेतीलपैं १२
येविषयींसदासावधान निद्रेचेंअसावेंदृढस्थान गर्भीकरावेंजागरण सेवकजनसमवेत १३ पुण्यवंतासन्
दोषीह्मणती दुर्बळाधनिकत्वस्थापिती दुरात्म्याचेदोषलपविती नाहींरीतीऐसीकीं १४ धनीनकरितीदा
न दरिद्रीनकरितीर्थाटण त्यादोघांसहीसांगोन हितकार्ययोजावें १५ बाहेरदाऊनआचार आंतअवघा
अनाचारव्यभिचारकर्मअपार करितीत्यांसीदंडिसीकीं १६ मातापितागुरुसांडुन करूंधांवेतीर्थाटण त्यां
सहीगयादंडून भजनमार्गींलावावें १७ बाहेरयोगियाचेंचिन्ह पोषितीउदरआणिशिश्न अग्निहोत्रनघे
वेदज्ञ तरीपठणव्यर्थतें १८ त्याचेठाईंमन नलागेकींतुझेंअनुमान एवंसर्वविषयींसावधाननृपवर्या

६

असावें १९ ऐसेहेकथितप्रश्न नारदेंपुसिलेधर्मालागुन जन्मेजयकरीश्रवण वैशंपायनसांगत २० हेंजोनि
त्यएकेपद त्यासनपडेकदासांकडें अंतींहरिपदजोडे यशमिळेसर्वदा २१ पुढेंश्रवणकीजेसावधान एका
हूनिएकआध्यायगोडपूर्ण आदरधरांतविचक्षण ब्रह्मानंदेंकरूनियां २२ रसिकसाहित्यचातुर्यवाणी ब्र
ह्मानंदेंवंदोनी श्रीधराचीवाग्भवानी गोंधळघालीलस्वानंदे २३ त्यारंगामाजीचतुरपंडित आनंदेंडोल
तीलसमस्त भक्तमुमुक्षुसाधकसंत सुखदुःखसमानची २४ जयजयभीमातटविलासा ब्रह्मानंदापंढ
रीशा श्रीधरवरदाआदिपुरुषा अविनाशादिगंबरा २५ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यां
तीलसारांशयथार्थ पंचदशोध्यायींकथियेला २६ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वटीकाश्रीधरकृत
मयसभेचीरचनासमाप्त नारदनीतीकथियेली २७ इतिश्रीपांडवप्रतापसभापर्वेपंचदशोध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीम
ज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

अर्जुन
श्रीकृष्ण
जरा
भीम
संध

श्रीगणेशायनमः नारदाचेश्रीचरण धर्मराजेंप्रेमेंवंदुन ह्मणेंतुह्याभुखेंकरून दिव्यनिरोपणएकिलें १
तरिमयसभेचेंविमानपाहे आणिकस्थानींकोठेंआहे तींसांगावींलवलाहे गुरुवर्यायोगेंद्रा २ नारदह्मणे
नृपहुश्रुत एकेंसांगेनयथार्थ इंद्रसभाएकसत्य वरूणसभादुसरी ३ तिसरीकुबेरसभाजाण यमस
भाचवथीपूर्ण पांचवीब्रह्मसभापूर्ण धर्मसभासाहावीतुझी ४ पुष्करसभामालिनीजाण इंद्रसभेचेंनाम
खुण जेंशतयोजनेंविस्तीर्ण उंचजाणतितुकीच ५ गगनचुंबितमणिस्तंभ पाचुवैडुर्यवत्स्वयंभ सूर्यप्र
भेसन्निभ जेंदुर्लभमनुष्यां ६ तेथंनाहींरात्रदिवस सदाअखंडएकप्रकाश चंद्रसूर्यांचेनिःशेष कार्यतेथंन
सेची ७ क्षुधातृषारोगमृत्यु नाहींतेथंधर्मोत्कृष्ट इच्छिलेभोगबहुत चिंतितासर्वपाविजे ८ षड्विकारताप
त्रय नाहींशोकमोहभय महत्पुण्यगांठींहोय त्यासीसभापडेदृष्टी ९ महापुण्यवंततेथंचदेनी तेथंबैस
त्याऋषिपंक्ती अष्टनायकानृत्यकरिती गातीगंधर्वकिन्नर १० तैसीचयमसभाजाण शतयोजनेंविस्तीर्ण
जांबूनदसुवर्ण नवरत्नखचितजें ११ शक्रसभेहुनीअधिक यमधर्मसभासुरेख ऋषिराजयाचापंक्तिदेख
असंख्यातविराजती १२ सगरभगीरथदशरथ हेराजेवसतीजेथं मोहत्सावपाहतांअद्भुत रात्रिदिवससमजे
ना १३ वरूणसभापरमसुंदर सहस्रउगवलेरोहिणीवर दिव्यमुक्ताफळेंअपार कमाऊनरचियेली १४ रोग
मृत्युआणिशोक नाहींचतेथंनिःशंक दिव्यद्रुमदिव्यफळेंदेख सदाफळेंविराजती १५ महत्पुण्यहोयगां-
ठीं तेव्हांतेसभापडेदृष्टी सकळनागदेवश्रेष्ठी विराजतीसर्वदा १६ मूर्तिमंतसप्तसमुद्र भागीरथीमू
र्तिमंतपवित्र कृष्णागोदावरीसरितासमग्र मूर्तिमंतवसत्या १७ कालिंदीनर्मदाभागीरथी तापीपयो
ष्णीसरस्वती सावित्रीकावेरीगोमती विराजतीमूर्तिमंत १८ आणनद्यामूर्तिमंत सकळतीर्थेंवसतीतेथं
नामेंसांगतांबहुत वाढेलग्रंथजाणिजे १९ जळचरेंदशलक्षजाती तींमंगळराघवसेवाकरिती वारुणी
अर्धांगीमहासती सिंहासनींवरूणशोभे २० आतांकुबेरसभासुंदर तेहितैसीचसविस्तर शतयोजनेंप

रिकर सुवर्णभूमीसभोंवती २१ अष्टमहासिद्धीनवनिधी मूर्तिमंततेथंवर्ततिविधी पृथ्वीच्याधनाचीसमृद्धि
धनेश्वराआधिन २२ सौदामिनीगाळूनबहुत चित्रेंरेखिलींपैंतेथं मुक्ताचेरसेंअद्भुत राजहंसकाढिले २३ नीळ
रसगाळूनकाढिलेमयूर गणगंधर्वकिन्नर पाचागाळूनिकेलेकीर धनेशसभेविराजती २४ साठकोटिगणा
सहित तेथंबैसलाउमाकांत सकळराक्षसांसहित बिभीषणतेथंसेवाकरी २५ मेरुहिमाचळपर्वत रत्नशिख
रेंजातीअमित कुबेरासनमस्कारित मूर्तिमंतपैंतेथं २६ आतांत्रिलोकींदुर्लभदेख तेब्रह्मसभाधर्माएक प्र
काशलेसहस्रार्क प्रभादेखत्याहुनी २७ तेसभेचेंसौंदर्य पाहूंनशकेदृष्टीसूर्य देवेंद्रएवढाआर्य नयनत्यांचे
झांकती २८ त्यासभाविणेंसभाजाण श्रेष्ठाचीतेथंपूर्ण सकळआनंदाचेंसदन दुःखशोकनसेची २९ त्रिदशा
सहितइंद्र चौदामनुपितृगणसमग्र एकादशरुद्रद्वादशमित्र हस्तजोडूनपुढेंउभे ३० अमृताहून कोटिगुणदेख गोड
तेथीलउदक वृक्षच्छायेचंपहातांसुख ब्रह्मानंदउचंबळे ३१ चंद्रसूर्यईशान विद्याधरेंअप्सरासंपूर्ण तेथिचेंव
र्णितांमहिमान सहस्रवदनमौनावे ३२ तेथिचापाहतांपरिमळ लाळघोंटीमलयाचल वसंततेथंसर्वकाळ
प्रदक्षणाकरीतसे ३३ सिंहासनींकमळासन मानसपुत्रसनत्सुजण पुढेंउभेकरजोडुन पाडकायइतरांचा
३४ अपारऋषिचेभार वेदघोषगर्जनानिरंतर पुढेंउभेसनत्कुमार करजोडूनसर्वदा ३५ त्यासभाकथित्या
जाण तेथीलस्वार्सीयेथंयेउन कुबेरयमइंद्रवरूण सेवाकरितीनीचत्वें ३६ पंचभूतेंगुणत्रयें मूर्तिमंततेथंपा
हे पंचप्राणदशेंद्रियें मूर्तिमंततेठाईं ३७ चारिवेदशास्त्रेंपुराणें मूर्तिमंतदेखिलींनयनें चौदाविद्याचीतेथं
स्थानें चौसष्टिकळामूर्तिमंत ३८ ॐकारसहितमातृका सप्तकोटिमंत्रदेखा छंदरहस्येंबिजेंएका मूर्तिमंत
तत्वेंपैं ३९ इतुकीनानागोष्टिबोलुन रंजवितीकमळासन गायत्रीमूर्तिमंतपूर्ण वाचाजाणप्रत्यक्षपैं ४० द
याक्षमाआणिशांती मूर्तिमंततेथंवर्तती दिवसपक्षअयनेंवसती ऋतुसंवत्सरमूर्तिमंत ४१ नक्षत्रेंवारति-
थी मासमुहूर्तघटिकावर्तती कल्पमहाकल्पवसती मूर्तिमंततेथंपैं ४२ लक्ष्मीसहितनारायण उमेसहित

त्रिनयन वसतीतेथें अनुदिन गजानन सरस्वती ४३ अठ्यांशिसहस्त्रऋषेश्वर जितुकेआकाशआलेसमय नित
ऋतेथेंसाचार मूर्तिमंतवर्तती ४४ परनारीमातेसमान परद्रव्यंजेसंत्रूण परनिंदानाहींमनींहुन प्राणीसत्य
लोकातेंजाती ४५ जन्मादारभ्यसत्यवंत वेदरतगायत्रिभक्त सदाचारिशुचिष्मंत ब्रह्मसभेवसतीते ४६ जेपूर्ण
ब्रह्मचारी कलितानयतिक्रोधावरी जेवेंचलेंपरोपकारीं तेचिअधिकारीतिसभेचे ४७ गोरक्षणीं वेचितीप्राण
ब्राह्मणकार्यीदेहदान प्रयागींपावलेमरण तेचितेथेंपावती ४८ जेअनन्यगुरुभक्त जेमातापित्यासीभजत
शांतदांतविरक्त सत्यलोकवासीते ४९ साधुसंतब्राह्मण यांसआदरेंदेअभ्युत्थान परोपकारावेचितीधन वे
सतीजाणरणींसिते ५० अन्नसत्रउदकदान दरिद्रीयाचेंघडवितीलग्न सदामुखींहरिस्मरण सत्यलोकींराहती
ते ५१ ऐशापांचहीसभावर्णुन नारदपावलाअंतर्धान धर्मह्मणेंधन्यधन्य नारदस्वामीजगद्गुरु ५२ जन्मेज
यासिंदेपावन कथासांगेवैशंपायन वरेंऐकसावधान कथापुण्यश्लोकाची ५३ कमलोद्भवनंदननारदऋषि
एकदाआलायमसभेसी सूर्यसुतेंसन्मानुनीतयासी पूजाकेलीआदरें ५४ तोयमसभेसपंडुराज नारदेंदेखि
लातेजःपुंज जोपुण्यपावोनीसहज सुखरूपवैसलासे ५५ पंडुराजह्मणेंनारदासी जरीस्वामीमृत्युलोका
जासी तरिशक्रप्रस्थींममपुत्रासी इतुकीचआज्ञासांगिजे ५६ जरिंकरालराजसूयज्ञ तरिइंद्रसभेमीवैसेन य
मकरितोमजबहुमान परिमाझेंमनविटेनें ५७ येथेंजीवासिजाचणीहोत कुंभिपाकादियातनाअमित तेणेंखेद
पावतसदाचित्त नघडेपरमार्थसाधन ५८ जरिराजसूययज्ञपुत्रकरी तरिपुरंदरआपणासेजारीं ठावदेऊनिनि
र्धारीं नानापरिसुखदेत ५९ मगबोलेविरंचिनंदन अवश्यमीधर्मासांगेन तत्काळउठिलातेथुन विणावाहनिऊर्ध्व
पथें ६० मस्तकींशोभेजटाभार गौरवर्णजैसाशीतकर यज्ञोपवितरुळेसुंदर उत्तरीवस्त्रझळकतसे ६१ क्षीरसमु
द्रींधृतलें तैसेंशुभ्रवस्त्रदिव्यशोभलें द्वादशटिळेसतेजमिरवले सिद्धपादुकापदयुगळीं ६२ दिव्यगंधदिव्य
सुमनीं जोसदापूजिजेदेवगणीं ऐसामहाराजनारदमुनी शक्रप्रस्थाप्रतिआला ६३ धर्मेंदेखिलानारदमुनी

साष्टांगनमिलाप्रेमेंकरुनी दिव्यसिंहासनींबैसउनी षोडशोपचारेंपूजिला ६४ जोडूनियांदोनीकर धर्मउभारा
हिलासमोर ह्मणेंआजिमाझेंभाग्यथोर दृष्टीदेखिलानारदमुनी ६५ नारदह्मणेंतेवेळां मजपंडुराजस्वर्गीभेट
ला तेणेंनिरोपतुह्मासांगीतला राजसूयज्ञकरावेंगीं ६६ त्यापुण्येंकरुनीसहज शक्रसेजारींवैसेपंडुराज तुह्मी
पुत्रत्याचेतेजःपुंज करावेंकाजएवढें ६७ ऐसेंधर्मरायासरेंगोन ऊर्ध्वपंथेंगेलाब्रह्मनंदन धर्मराजबंधूंसवोला
नविचारकरितबैसलें ६८ ह्मणेंसफळनहोतांपितृवचन व्यर्थकायमगवांचून त्याचेंवृथागेलेंधर्मदान तपाचरण
कायसें ६९ वृथादवडितांपितृवचनार्थ तोपुत्रनव्हेप्रत्यक्षजंत तोवांचोनिभूभारव्यर्थ अनुपकारीअभाग्य
७० पितृवचनेंउपजेत्रास सद्गुरूसीकरीद्वेष कुशब्दबोलेमातेस तोअल्पायुषीजाणिजे ७१ सुक्तदेख
तांकरीउपहास साधुसींलावीसत्यदोष सद्गुरुहोनिह्मणेमीविशेष तोअल्पायुषीजाणिजे ७२ निं
दीसदांतीर्थंक्षेत्रें असत्यमानीहरिहरचरित्रें सर्वदानिंदीवेदशास्त्रें तोअल्पायुषीजाणिजे ७३ कायावाचा
मनें परपीडाहिंसाकरणें भूतद्रोहकरूंजाणे तोअल्पायुषीजाणिजे ७४ निंदीमहापुरुषाचेग्रंथ पालतेचिका
टीकुतर्कार्थ भाग्यविद्यागर्वेंउन्मत्त तोअल्पायुषीजाणिजे ७५ श्रीहरिचेगुणकीर्तन अव्हेरीजोनकरीश्रवण
टाकीविष्णुभक्तिउंछुन त्यासिअधःपातसुटेना ७६ मीविष्णुभक्तमोटा ह्मणोनिनिंदीजोनिळकंठा तपस्वीदेखू
नकरीचेष्टा त्यासिअधःपातसत्यहोय ७७ मीशिवभक्तनिर्मळ जोविष्णुनिंदाकरीचांडाळ नसतेकुमार्गस्था
पिजोखळ त्यासिअधःपातसुटेना ७८ होतांसाधुचाअपमान संतोषवाटेमनातुन करीवृद्धाचेंमानखंडन
त्यासिअधःपातसत्यहोय ७९ सभेमाजीदुरोक्तिबोले जेणेंभल्याचेंहृदयहाले जेमत्छरविखेनेंमांखले त्यासि
अधःपातसत्यहोय ८० निर्नासिकदर्पणनपाहे तोंवरीचरुपाचाअभीनवाहे ह्मणेमाझेरुपासतुळनानये
पृथ्वींतहीशोधितां ८१ मीएकजाणतासर्वज्ञ ऐसाधडकेसदाअभिमान शतमूर्खांहोनिनीचपूर्ण कर्मक
रीत्यातुल्य ८२ आतांअसोतहेबोल जोपितृवचननकरीसुफळ तोचिअभागीकेवळ महाखळजाणावा ८३

नारदें मागीनलें येउन किं राजसूययज्ञ करावा पूर्ण तों बोलिले भीमार्जुन उत्तम वचनातें ८४ पृथ्वीचे राजे जिंकुन द्र-
व्य आणावें बळें करून तरि सिद्धीस पावेल सकळ यज्ञ बहुत कठिण कार्य दिसे ८५ तरि द्वारकानाथ श्रीकृष्ण जो आन-
कदुंदुभीचें हृदयरत्न तो जगद्गुरू आल्याविण कार्यसाधन नव्हेची ८६ मग श्रीकृष्णासी दिव्यपत्र पाठवी धर्म
पंडुपुत्र दूत धाडिले सत्वर द्वारकाधिशा बोलाऊं ८७ तो जरासंधाचे बंदि नृपती पडिले बावीस सहस्त्र छत्रपती -
त्याहीं पत्रें लिहिलीं श्रीपती आम्हास जगत्पती सोडवीं ८८ दोहींकडून आलीं पत्रें तीं स्वयें वाचिलीं राजीवनेत्रें मग का
य केलें स्मरारिमित्रें तें चरित्र परिसा पां ८९ मनीं विचारी कमलोद्भवपिता आधीं जावें शक्रप्रस्था भेटोनियां पंडुसुता
कार्य तत्वता साधावें ९० ऐसें बोलोनि कंसारी वेगें आरूढला रथावरी पवनवेगें ते अवसरीं शक्रप्रस्था पातला ९१
पुढें धाऊन धर्मराजें वंदिलीं हरिचीं चरणांबुजें वर्तमान जालें सहजें सर्व कथिलें हरिप्रती ९२ स्वर्गींहुनी पंडुनृपती
सांगोनि पाठवी नारदाहातीं राजसूययज्ञ करा निश्चितीं कैसी गती करावी ९३ कर्ताकरविता पाहीं तुजवीण दुजा ना
हीं आम्हां रक्षिसी सर्वां ठाईं उडी घालून निजांगें ९४ यावरी बोले पक्षिरमण पृथ्वीचे राजे जिंकुन बळें हि
रोन आणावें धन मग यज्ञ होईल ९५ बावीस सहस्त्र राजे जिंकिले जरासंधें बंदी घातले त्यास मारिल्या वेगळें
यज्ञ नव्हे तुमचा ९६ जरासंध सत्रा वेळे मथुरेसि धांवला परम बळें परी त्याचा मरणकाळ समीप असे यावरी ९७
धर्म ह्मणे घननीळा जरासंध कैसा जन्मला ते कथा मज दयाळा किंचित काहीं सांगावी ९८ हरि ह्मणे ऐक सुमती
मागधदेशिचा नृपती बृहद्रथ महामती ज्याची कीर्ति त्रिभुवनीं ९९ काशीश्वराचा कुमरी जुवळ्या जाल्या दोघी
उदरीं सुलक्षण एक कुमरी गुणसुंदरी दुसरी १०० स्वयंवरीं बृहद्रथें जिंकोन स्त्रिया केल्या दोघी सगुण प
रि नव्हेचि पुत्रसंतान तेणें उद्विग्न बृहद्रथ १ बहुत केले प्रयत्न परि नव्हेचि पुत्रसंतान स्त्रिया संगें घेऊन राजा
हिंडे अरण्यांतरीं २ पूर्वपुण्यें करून अकस्मात जालें ऋषिदर्शन चंडकौशिक नामाभिधान तपोधन तेजस्वी ३
३ नमस्कार घाली बृहद्रथ नेत्रोदकें चरणक्षाळित केशवसनें पुसित संवंदित स्नेहेसी ४ आवडी देखो

न निर्मळ बोले चंडकौशिक स्नेहाळ तुझे पुरवीन मनोरथ सकळ माग काहीं ये वेळे ५ बृहद्रथ बोले वचन पो
टीं नाहीं पुत्रसंतान बळाद्भुत कीर्तिसंपूर्ण करीं प्रकाश ऋषिवर्या ६ ऋषि बोले आनंदोन तुज होईल पुत्रसंता
न बळाद्भुत कीर्तिसंपूर्ण पृथ्वीमाजी जयाची ७ आम्रच्छायेस ऋषि बैसला तो पक्क फळ पडिलें ते वेळां वायुपक्षि
यें दकालाविला नाहीं त्यासी तत्वता ८ उचलोनि कृपाकर प्रसाद देत ऋषेश्वर तुज होईल दिव्यपुत्र देई स्त्रियां
स भक्षावया ९ प्रसाद घेऊन नमन करित परतोन स्वस्थळासि येत दोघी स्त्रियांची भीड बहुत फळ देत वि
रूनी ११० अर्ध अर्ध भाग दिधला दोघीसी गर्भ संभव राहिला नवमास भरतां एकचि वेळां प्रसूत जाल्या दो
घी हीं ११ अर्ध अर्ध शरीर ते अवसरीं जन्मत दोघींचे उदरीं जैसें करवतिलें करीं उभें चि सम समान १२ दो
घा सहि असे प्राण परि बोलावया नाहीं वदन मातानीं हृदय पिटून शरीरें धरणीं टाकिलीं १३ कपाळ पिटित
बृहद्रथ ह्मणें कर्माची गति विपरीत वस्त्रें गुंडाळोनि गुप्त नगराबाहेर टाकिलीं १४ निशा जाली अर्धनेमस्त
तों जरा निशाचरी आली तेथं तिणें जोडोनि दोनी हातं अभेद शरीर पैं केलें १५ जालें अभेद वज्रशरीर बत्तीस
लक्षणी राजकुमर टाहो फोडितां सत्वर स्नेह उपजला जरेतें १६ राक्षसीरूप पालटुनी जाली दिव्य नितंबिनी
रुदनस्वर ऐकोनी राजा धांवोनि तेथें आला १७ दोघी स्त्रिया धांवत पान्हा स्तनीं दोघींस फुटत तों दिव्यरूप ज
रा तेथ खेळवित बाळकासी १८ शक्तिरूपिणी ते जरा ह्मणे बृहद्रथा राजेश्वरा पुत्र नेई आपल्या घरा देत्यें वरा
तुजलागीं १९ जरेनें बाळ जडिला शब्द नाम ठेविलें जरासंध मी येक्षणी देवि प्रसिद्ध लोक सर्व पूजिती मातें २०
माझें चित्र रेखूनि भिंतीसी पुजावें श्रावणमासीं प्रतिवर्षीं अपुत्रिका स्त्रियांसी पुत्र होतील वरदानें २१ पुत्र दे
ऊन राजेश्वरा गुप्त जाली ते जरा स्त्रियांसमवेत मंदिरा प्रवेशला बृहद्रथ २२ पुत्रोत्साह द्वादश दिवस ला
गले मंगळतुरांचे घोष भांडारें फोडोनि विशेष धनें वसनें वाटितीं २३ विप्र करिती जातक तों आला ऋषि कौ
शिक सामोरा येत नृपनायक मिरवत बहुसन्मानें २४ पूजा जाली यथोचित चंडकौशिक मग बोलत बृहद्रथा

तुझ्मा स्फुत जिंकालसमस्तपृथ्वीतें १२५ नारोपेचिस्फगसुरा वंदिघालीलनृपवरा परिश्रीकृष्णासीद्वेषक
रितांपुरा नाशपावेलतत्काळ २६ ऐसेंसांगोनिकौशिकऋषी गेलाआपल्याआश्रमासी पुढेंथोरजालियाज
रासंधासी पित्यानेंराज्यदिधलें २७ प्रधानासिनिरऊनस्फुत दोघीस्त्रियाघेऊनबृहद्रथ तपकरूनअद्भुत स्व
र्गसदनांपावला २८ इकडेजरासंधसबळ पृथ्वीचेनृपजिंकिलेसकळ पांडवआणियादवकुळ एवढेंवेगळें
करूनी २९ ह्मकंसाचाश्वशुर सत्रावेळघेऊनदळभार येणेंवेढिलेंमथुरापुर युद्धअपारजाहले १३० वरूण
पाशघेऊनतेवेळां हलधरेंसत्रावेळधरिला मगकाळयवनासघेऊनआला भस्मजालातोहीपुढें ३१ याक
रितांधर्माजाण जरासंधाचेंजवळीमरण आलेंयासकायकारण राजसूययज्ञआरंभिला ३२ शिष्यकरूनभी
मार्जुन गुरूजगद्गुरूहोउन सडेचत्रिवर्गनिघोन जातेजालेतेधवां ३३ चंद्रसूर्यहुताशन तैसेतेजस्वीतिघेजण
देशमहानद्याउलंघोन मागधपुरापातलें ३४ दुर्गदांसळोनिबळें आडमार्गेंग्रामांतगेले तोंमहाद्वारींदेखिलें
भेरीनिशाणअद्भुत ३५ समरींमारूनिदैत्य त्याचींचर्मेंकाढोनित्वरित भेरीतीनकेल्याअद्भुत शतयोजनेंनादजाय
३६ तोनादऐकतांकानी शत्रुभयाभितसमरंगणीं गर्भत्यागितीशत्रुकामिनी नादध्वनींऐकतां ३७ धर्मानुजेंते
क्षणीं भेरीटाकिल्याफोडुनी पुढेंगंधमाळाविक्रयदेखोनी घेतहिरोनबळेंची ३८ गंधचर्चुनीतिघेजणी पुष्प
माळाकंठिघालुनी आडमार्गेंराजसदनीं प्रवेशलेतत्काळ ३९ यागसंपादुनीसमस्त जरासंधस्वस्थळींबैसत
भोंवतेबहुतपंडित चर्चाकरितीयागाचा १४० तोंदेखिलेतिघेब्राह्मण जरासंधकरीत्यांसनमन तोंतेनबोलतीध
रिलेंमौन आशिर्वचननदेती ४१ जरासंधाचेहोमशाळेंतजाउन उगेचबसलेतिघेजण राजाह्मणेंकैसेब्राह्मण का
हींचवचननबोलती ४२ तिघासकनकासनेंदेत मधुपर्कपूजावोपित ह्मणतीपूजानेघेंनिश्चित इच्छानसेका
हीआह्मां ४३ उगेचबैसलेतटस्थ मध्यरात्रजालीतेथ राजाचकितपाहत नकळेमततिघांचें ४४ राजाह्मणेंद्वि
जहोमागा कोयइच्छाअसेलतेमागा हरिह्मणेंयुध्दभिक्षादेईवेगा तिघामधूनएकातें ४५ जरासंधपाहेवि

लोकुन देखेगोंधाळीचेचिन्ह ह्मणेहेनव्हेतब्राह्मण महाक्षत्रियआहेत ४६ जरासंधबोलेवचन म्याभिक्षादि
ल्हीतुह्मालागुन परितुह्मीतिघेजण आहाकोणसांगातें ४७ ह्मणविताभलेब्राह्मण शुद्धराजमार्गेंटाकुन
नगरदुर्गदांसळून भेरीनिशाणफोडिलें ४८ आह्मींकेलेंनमन नाहींदिल्हेंआशिर्वचन कदापिनव्हेश्रेष्ठवर्ण
वेषधारीदिसता ४९ कायकारणकल्पुन येथेंआलांसांगावचन तुह्मामध्येंगुरुकोण बोलाकापट्यसागरहो ५०
मगबोलेश्रीरंग जेआमचेसखेजिवलग त्याचाग्रामांतशुद्धमार्गें पाहोनियेतोंमहाद्वारें ५१ जेकांशत्रुदुर्जन वि
ष्णुद्वेषीदुरात्मेपूर्ण त्याचेंनगरदुर्गपाडुन आडमार्गेंप्रवेशतों ५२ जरासंधबोलेउत्तर तुह्माआह्माकासयाचेंवै
र मगबोलेयादवेंद्र ऐकद्वेषियादुर्जना ५३ समस्तराजेकरूनबंदिस्थ जाळूंपाहसीहोमांत ऐसातूंहिंसकपति
त तुजसींयुद्धकरूंआतां ५४ बाविससहस्रनृपती जेधर्मात्मेछत्रपती तेतूंजिंकोनिक्षितीं बंदींघातलेदुर्जना ५५
ब्राह्मणदेखतांउपहासकरी साधुसंतासीद्वेषधरी सद्गुरूवचनअव्हेरी तोचिवैरीआमचा ५६ निंदिशीविष्णु
चरित्रें अपमानिसीस्त्पात्रें अपूज्यपूजिसीआदरें तूंचिवैरीआमचा ५७ कमळाआणिचक्रपाणी भेटोंइच्छि
तीधर्मसदनी कार्पण्यलोभेंविघडीदोनी तोचिवैरीआमचा ५८ भगवद्भक्ताचाद्वेषकरी वेदमर्यादाजोअव्हे
री सर्वभूतींद्वेषधरी तोचिवैरीआमचा ५९ युद्धासउठेंवेगेंकरुन नाहींतरीनेऊंवोढुन याज्ञिकघेतीपशु
चाप्राण तेविचूर्णकरूंतुझें ६० ऐसेंबोलतांमुकुंद क्रोधावलाजरासंध ह्मणेंहागोवळागोविंद वोळखिला
महाकपटी ६१ माझाकौंसजामात कपटेंमारिलामथुरेंत काळयवननेऊनगुह्येंत भस्मकेलाकापट्यें ६२
हावोळखिलापार्थ हाभीमहोययथार्थ क्रोधेंजरासंधकांपत कायबोलततेवेळे ६३ तरणीचाकिरणावरीदे
खा कैशाचदतीलपिपीलिका कल्पांतविजमशका गिळेलकैसीनेणवे ६४ चदोनिमळयाग्निचाशिरीं पतंगजे
सानृत्यकरी ऊर्णनभीचातंतुभितरीं महागजकैसाबांधवे ६५ तृणपाशेंकरून केविबांधिजेलपंचानन ख
गेंद्रासीआळिधरून केविनेईलआकाशा ६६ दीपतेजेंकरून केविआहळेलचंडकीर्ण तेसामीमहावीरजिंकून

जयकैसापावेल ६७ जिंकिलेपृथ्वीचेपार्थिव धरूनआणीनयादवसर्व मशकप्राय पांडव आणीनक्षणनलगतां
६८ हेपशुमाझियेनयनी बांधीनएकेचिदावणी यज्ञामाजीघालोनी बळिदानअर्पिन ६९ सिंहाचियेदरीआंत ति
घेआलांअकस्मात आतांजावयाकैंचापथ आलामृत्युजवळीतुह्मां ७० खद्योतआपलेंतेजपूर्ण दावीकविगुरूलागु
न मृगेंद्रापुढेंयेउन मार्जरींउड्डाणमांडिलें ७१ सुज्ञानपंडितापुढें बोलावयाआलींमहामूढें जंबुकआपलेप
वाडे व्याघ्रापुढेंदाविती ७२ वायसेंब्रिदेंबांधोन नारदापुढेंमांडिलेंगायन मुषकबहूतमिळोन वासुकीसधरूं
पातले ७३ तैसीआगळिककरून मजवरीआलेतिघेजण मंडुकजैसेउडोन चंद्रासिपाडूंइच्छिती ७४ भवग
जविदारककेशरी यावरीकायबोलतकैवारी तुझीकुत्सितवार्ता निर्धारी. सरलीआतांसर्वही ७५ आयुष्यतेलस
रलेंपूर्ण भीमम्याधरिलाव्यजन प्राणजोतीजाईलविझोन समयजवळीपातला ७६ देहदीपपात्ररितें पडेल
तेथेंपालथें हेंफळअपूर्वयेथें पावसीलतूंआतां ७७ वांचावेंऐसेंअसेलमनांत तरिबंदिचेराजेकरींमुक्त
द्वेषसांडोनिसमस्त कृष्णेंगर्व्हिवर्ते तूं ७८ आतांनृपसोडिरेझडकरी नाहींतरीयुध्ददृढकरी जरासंधह्मणे
निर्धारीं किती बोलसी गोवळ्यां ७९ तुवांकधींयुध्दकेलें कपटेंचिकौंसासिमारिलें अर्जुनतरीबाळकोंवळें वि
द्यासिकतेंद्रोणाची ८० भीमकाहींनगेलमजसीं तोहीजडबहूआहारेंआळसी आयुष्यसरलेंनिश्चयेसी ह्मणो
निआलांचालत ८१ भीमह्मणेंऊठमशका कळेलतुझाआतांआवांका जरासंधेंराज्यदेखा पुत्रसहदेवादिध
लें ८२ प्रधानासिनिरविलासुत भीममांडलंगोटीदृढबांधित सिंहमागेंपुढेंनपाहत धांवेजैसागजावरी ८३ कि
रीटकाढूनदोघेजणीं शिखागुंढीबांधिल्यावाढुनी भीमेंमस्तककृष्णचरणीं ठेऊनिह्मणेंयशदेईं ८४ कृतांता
चीवैसेदांतखिळी तैसीदोघाहींफोडिलीआरोळी जरासंधभीमबळी मिसळलेमल्लयुध्दा ८५ थडकाबळें
चिदेती वर्मकळारगडोनिधरिती वज्रमुष्टीगुडघेहाणिती भिरकावितीएकमेकां ८६ झिंझाडुनीपाडिती आ
रडोनिबळेंअपटिती कोंपरघायहाणिती न्याहाळुनउमठेअंबरीं ८७ मुष्टिघायवाजतीसबळ दणाणि

तीसप्तपाताळ शेषकूर्मवराहसकळ सांवरूनिधरितीधरा ८८ लत्ताप्रहराचेघायथोर दणाणीतवरिअंबर वि
मानेंपळवितीसुर दिशाकुंजरदचकती ८९ कींशुकफुलतीवसंतकाळीं तैसेआरक्तदिसतीतेवेळीं बापरेभीमम
हाबळी बोलेवनमाळीक्षणक्षणां १९० कार्तिकशुध्दप्रतीपदादिनीं युध्दमांडिलेंदोहींजणीं त्रयोदशिगेल्या
क्रमोनी चतुर्दशीचेरात्रींत १९२ काडीचिरूनअच्युत भीमासदावितसंकेत सांधाचिरींत्वरित जरेनेजोसांधि
ला १९३ चिराचिरींजेकरें तैसाउभाचिरिलावृकोदरें दोनीखंडेंएकसरें भिरकाऊनिदिधलीं १४ परिपुढतीमि
ळोनएकभेद उभागकलाजरासंध भीमार्जुनमुकुंद आश्चर्यकरितीदेखोनी १५ मगवैकुंठपुरविलासी संके
तदाखवीभीमासी खंडेंविषमटाकीवेगेंसी नउठेपुढतीकदाही १६ घेऊनखर्जुरिकापत्र चिरूनदाखवीशत
पत्रनेत्र भीमेंयुध्दकेलेंएकप्रहर पुढतीतैसाचिरियेला १७ विषमटाकितांजाणा जरासंधमुकलाप्राणा सुम
नसंभारतेचक्षणां सुरवरतेव्हांवर्षिती १८ भीमेफोडिलीविजयहाक डळमळिलेतीनीलोक पार्थआणिद्वारका
नायक प्रीतींभेटतींभीमातें १९ कृष्णदृष्टीझालेमरण मागधपावलावैकुंठभुवन जरासंधाचेंप्रेतबिभिच्छ
पूर्ण नगरद्वारींपडियेलें २०० सहदेवपातलाहोऊनसद्गद स्नेहेंआलंगितमुकुंद ह्मणेजसामजप्रल्हाद तै
सासुखीराहेंतूं १ तुजवरींयेईलजेंविघ्न तेमींनिजांगेवारिन उत्तरक्रियाकरींसंपूर्ण पितयाचीयथाविधि
२ राजसूययज्ञालागिंपाहीं सखयातूंसत्वरयेईं सहदेवहरिसतेसमयीं अपारसंपत्तीवोपित ३ राजसूययज्ञ
होऊनिउरे ऐसींदिधलींद्रव्यभांडारें नवरत्नाचेएकसरें पर्वतचीवोपिले ४ असोजरासंधाचास्यंदन त्रिभुव
नींनाहींऐसाआप्त त्यावरींबैसलारमारमण चंडकीर्णतेवितेजें ५ पूर्वींवधावयावृत्रासुर सहस्राक्षासदे
तर्धाधर शक्रेंआपलाप्राणमित्र ह्मणोनिदिधलाबृहद्रथा ६ त्यावरीजरासंधबैसोन पृथ्वीचेभूभुजजिंको
न विजयीजालासंपूर्ण युध्दबळेंकरूनियां ७ बंदिचेनृपतेक्षणीं सोडवितचक्रपाणी तेसद्गदहोऊनलो
टांगणीं शरणयेतीश्रीरंगा ८ रत्नपुष्पांजुळीघेउनी अर्पितेजालेकृष्णचरणीं एकमस्तकपदींठेऊनी मक्षा

लितीनेत्रोदकें ९ प्राणदातियाइंदिरावरा जळदवर्णाजळदनेत्रा आज्ञाकारी याचीमनकिंकरा तेवंदूं मुगुटीं आ
ला १० समस्तराजे संगें घेऊन निघती भीमकृष्णार्जुन शक्रप्रस्था सर्वेउन धर्मराजा भेटले ११ प्रेमे साष्टां
गनमस्कार धर्मासि घालितीनृपवर क्षेमालिंगनीं क्षीराब्धिजावर संतोषवितयुधिष्ठिरा १२ भीमार्जुनासधर्म
भेटोनिबोलिलेसप्रेम स्वामीमाझासर्वोत्तम सर्वद्वीपशतयाचें १३ बंधमुक्तनृपपूर्ण धर्मासदेती आलिंगन अ
पारद्रव्यसंभारआणुन प्रीतीनेंपुढेंवोपिती १४ पुढेंयावेंराजसूययज्ञा गौरऊनदेतधर्मआज्ञा नमस्कारून
जगन्मोहना रावस्वस्थानापावले १५ श्रीकृष्णम्हणेंधर्मालागुन तुझे कुळदीपहे भीमार्जुन मागधसदनींप्रव
क्षोन शत्रुनमनिरसिलें १६ कृपापल्लव झांकुन मागुतें आणिलें सांभाळुन धर्म धरीदृढचरण जालोंधन्यतु
झेनेकीं १७ हरिम्हणेधर्मराया बंधुपाठवीं पृथ्वीजिंकावया उर्वीकामधेनुदोहूनियां करभारदुग्धकाढावें १८
आरंभावा राजसूययज्ञ मीं सर्वेंचियेतोंद्वारकेहुन वसुदेव देवकीचेचरण वंदूनियांझडकरी १९ पांडवघालि
तीलोटांगणा जगद्गुरुसिकरितीप्रदक्षणा आहेंनबोलवेवचना यावेंलौकरीगोविंदा २० पुढिलेप्रसंगीसु
धारस वर्षेलस्वामीवेदव्यास तेंवैशंपायनजन्मेजयास निरोपितसभेमें २१ संस्कृतयुक्षरसअपार त्या
चीप्राकृतहे साखर सज्जनसकुमारसेवणार प्रेमरसीं मिळोनियां २२ ब्रह्मानंदापांडुरंगा श्रीधरहृदयशतप
त्रभृंगा तुझीकीर्तिवंद्यत्रिजगा वर्णितांनसरेकल्पांतीं २३ महागंगाव्यासभारत श्रीधरदीनतृषाक्रांत अ
वघीनप्राशवेअद्भुत अंजुळीनेंकिंचितघेतलें २४ तैसेंहेंसारनिवडुन पांडवप्रतापगोडजीवन प्राशितांशी
तळहोऊन ब्रह्मानंदजाहला २५ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ षो
डशोध्यायींकथियेला २६ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वटीकाश्रीधरकृत सभावर्णनजरासंधप्राणांत नृप
वरमोचनकथनकेलें २२७ इतिश्रीपांडवप्रतापसभापर्वेषोडशोध्यायः श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु
७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

श्रीगणेशायनमः श्रीकृष्णकृपेंपांडवसमर्थ अक्षयभांडारेंअक्षयरथ गांडीवचापअक्षयसत्य अक्षयतूणी
रसर्वदा १ त्यावरिमयासुरेंअच्युतें सभादिधलीअतिअद्भुत जरासंधमारिलाबलोन्मत्त तोपुरुषार्थदृष्मावं
ला २ बाविससहस्रराजेसोडविले आपलेकरूनिस्थापिले धर्मेंयावरिकायकेलें आज्ञापिलेचौघेबंधू ३ उत्तर
दिशेजातअर्जुन सर्वदळभारघेउन प्रतापकल्लोळसंपूर्ण उचंबळतब्रह्मांडभरी ४ कोणीराजेयुध्यकरिती स
वेंचमागुतीशरणयेती एकपहिलेचमैत्रभूपति जरासंधाचेबंदिचे ५ देशोदेशिचेझाडेपूर्ण घेतचालिलाश्वेतवा
हन समुद्रनामेराजाजिंकुन अपारधनघेतलें ६ त्यांचासमागमेंघेतलाभार पुढेंदेखिलेंप्रागजोतिपुर नरकपु
त्रभगदत्तवीर तीनदिवसांतजिंकिला ७ कुंतलिचाराजाबृहत त्यासहीजिंकीवीरपार्थ तोपश्वरागरलेंवोपित
शतकोटिपांडवांते ८ सेनविदनामेंमहारथ सुनाभसुवर्चबहुत पर्वतवासिहेसमस्त मार्गेतस्करजिंकिले ९
हिमाचलवोलांडोनीसमस्त पुढेंजिंकितचालिलावीरपार्थ धनरत्नेंसुवर्णपर्वत असंख्ययेतकरभार १० किं
पुरुषखंडहाटकदेश गोरक्षपर्वतसुवर्णविशेष मानससरोवरींअतिप्रकाश रत्नखाणीदेखिल्या ११ जेथिचा
पाटवाहेशुध्य तेचिजाणिजेशरयुप्रसिध्य संख्याएकअर्बुद गजभरिलेसुरत्नें १२ गंधर्वदेशजिंकुन नाना
दुर्गेंस्थानेंकठिण जेथेंनाहींमनुष्यांगमन तेथेंश्वेतवाहनपातला १३ जाजादेशीं धनघेतलें त्याचहातींशक्र
प्रस्थापाठविलें अश्वरथगजभरिले पावतेकरीधर्माप्रती १४ एवंउत्तरदिशाजिंकुन अपारवस्तुसामग्री
घेउन धर्मराजापुढेंआणुन पार्थवीरसमर्पि १५ भांडारेंभरिलींसंपूर्ण नगरांतनमायेचिधन शक्रप्र
स्थाबाहेरनेउन धनराशीठेविल्या १६ पूर्वदिशेसिभीमसेन देशजिंकितचालिलासंपूर्ण पांचाळपुरायेउ
न नगराबाहेरराहिला १७ द्रुपदप्रेमेंधांवला वृकोदरासभेटला अपारकरभारदिधला सवेंचालिला
साह्यातें १८ गंडकीवोलांडूनजात विदेहभेटलामिथुलनाथ पुढेंसुशर्माजिंकित अपारभेटतनृपती १९
धनदेऊनपुष्कळ आदरेंभेटलाशुशुपाळ तेरादिवससहदळ भीमसेनराहिला २० बृहद्बलकोशळपति

सबळ जिंकीतजातम्लेंछमंडळ धनेंदेउनीपुष्कळ पायवंदितीभीमाचे २१ पर्वतवासीयेततस्कर वस्त्रेंभूषणें
देतीअपार नानाशस्त्रजातिचेसंभार अलंकारविचित्रपैं २२ मलयागरकृष्णागरचंदन केशरकस्तूरिजवादिपू
र्ण मरवापांचकचोरसुगंधजाण अपारदेतीभीमातें २३ पूर्वदिशासर्वजिंकुन अपारसंपत्तीपर्वतघेउन ध
र्मासभेटलाभीमसेन आनंदेंगगनपूर्णजालें २४ दक्षिणेंसिदक्षणाघ्यावयानिश्चित सहदेवपाठविलामाद्रीसुत
पृतनाघेऊनिअसंख्यात जाताजालाबळाब्धि २५ सुरसेनासजिंकुन दंतवक्रासिदंडोन कुंतीभोजेंभेटुन अ
पारधनदिधलें २६ मत्स्यसकुमारसुमित्र युधींजिंकोनपटचर रत्नधनरासीअपार वोपितेजालेसहदेवा २७
भोजकंठनगरींजाण रुक्मांगदजुंझलादृयदिन मगदास्यत्वअंगिकारुन पूजासंभारसमर्पी २८ बहुत
देशजिंकूनसहदेव धाकेंभेटतीसर्वहीराव किष्किंदावेढीबळार्णव युध्यअसंभाव्यजाहलें २९ मैंदद्विविधवान
र केशधरणीयुध्यअपार मगवाळीनेसर्वभांडार फोडोनिद्रव्यदिधलें ३० शुक्रबृहस्पतीऐसींतेजाळ र
त्नेंमुक्तेंदिधलींपुष्कळ पुढेंमाहिस्मतीपूरसबळ नीळराज्यकरीतेथें ३१ जोदुसराशक्रह्मणवित वन्हीज्ञ
याचाजामात तयानगरप्रदेशींदळासहित येताजालासहदेव ३२ तोंअग्निक्षोभलाअकस्मात सहदेवाचें
दळजाळित अश्वरथगजवीरअसंख्यात हव्यवाटजाळितसे ३३ संकटींपडिलापंडुकुमर ह्मणेदूरराहिलाश्री
धर सव्यसाचीविद्यासमुद्र वृकोदरदुरावला ३४ नसेदळभारकिंचित कृशानमजसींजुंझत वैश्वानरहायशांत
ऐसाप्रकारसमजेना ३५ महिष्मतीनगरींतत्वता चहुंवर्णाचायोपिता जारकर्मींपरमरता विधिनिषेधनसेचीं
३६ राजानीळयागकरित अग्निफुंकितांकष्टलेबहुत परिनपेटेचिवायुसुत मगयेतराजकंन्या ३७ तेलावण्यस
रितागुणरासी रूपासिनतुळेरंभाउर्वसी अंगीपरिमळजहिर्निगीं सुगंधासलोपवित ३८ तिणेंफुंकितां
तयेवेळी मन्मथेंव्यापिलाज्वाळमाळी आनळहीविरहानळीं तप्तजालीतेधवां ३९ हयवदनींचुंबावें वाटेसप्त
हस्तींआलिंगावें मगतोचिवरणस्वभावें विप्रवेशेंप्रगटला ४० गयासह्मणेचत्वारिशृंग मजहेकंन्यादेईस

वेग देखोनिवैश्वानरअभंग भ्रुभुजअवश्यह्मणे ४१ मगजालें पाणिग्रहण त्यावरिबोलेवरुआपण व्यभिचा
रकरितांनिर्दोषपूर्ण स्त्रियानगरिचाकरीनमीं ४२ आरकमेकरितांअपवित्र करेलमल्याळदेशयोर दक्षिणदि
शींससुद्रतीर तेथेंचालतअद्यापी ४३ श्वशुराप्रतिबोलेअग्न परकैंदळयेतांजाळिन मगघरजांवई कृशान नीळेंक
रूनठेविला ४४ यालागीं अग्नजाळिन मगसहदेवहोऊनशुचिर्भूत अग्निचेंस्तवनकरित हातजोडूनतेधवां ४५
चित्रभानुआनळबृहद्भानु कृशानज्वलनहुताशनु विभावसुवितहोत्रवायुनंदनु वैश्वानरकृष्णवर्मा ४६ भूरितेजलो
हिताश्वपावक मेषवाहनमरुतमित्रदेख चत्वारिशृंगत्रिपादअधोमुख द्विमूर्धानसप्तपाणी ४७ महाराजतूंजा
तवेद ज्वालामालीवेदप्रतिपाद्य सकळदेवांतमुख्यतूंवंद्य सागरजीवनशोषकतूं ४८ मदनदहननयनी वासक
तूंसदाअग्नि विश्वाचेजठरींराहोनी पालनकरिसीपवित्रा ४९ तूंतृप्तव्हावयापूर्ण आरंभिलाराजसूययज्ञ
तुजदिधलेंआमंत्रण सामग्रीजाणमेळविती ५० ऐसेंऐकतांस्तवन प्रत्यक्षप्रगटलाअग्न शीतळकेलेंसकळसैन्य
क्षमालिंगनदिन्हेंतेधवां ५१ सहदेवासह्मणेवैश्वानर पार्थेमजवरीकेलाउपकार खांडवदेऊनिसमग्र रोगमा
झादवडिला ५२ श्रीकृष्णभक्तासिविघ्न मीनकरींगेलियाप्राण प्रल्हादम्यारक्षिलापूर्ण लंकादहनीहनुमंत
५३ जेनकरितीहरिस्मरण नऐकतीपांडवांचेंकीर्तन नाचरतीस्वधर्माचरण जाळीनसदनेंतयांची ५४ जेनिंद
कअभक्तदुर्जन नकरितीमाझेंपूजनस्तवन जेनकरितीसूर्यआराधन त्यासिजाळीनक्षणार्धें ५५ कायजाळावें
उत्तमसदन जेथेंनाहींब्राह्मणभोजन जेथेंनाहींहरिकीर्तन तेंमीजाळीनअकस्मात ५६ अतिथीजायनिःशेष मा
तापित्यासीकरिद्वेष गुरुदर्शनींजयाआळस जाळीनसर्वस्वतयाचें ५७ वडिलबंधूमाझाधर्म त्यासिनमानिती
अधम मीक्षोभोनकरीनभस्म नृपतस्करनागविनी ५८ यालागींसहदेवाअवधारीं मीतुमचासाह्यकारी
असोनळराजनेंअवसरीं भेटविलासहदेवानें ५९ संपूर्णहोयराजसूययज्ञ ऐसेंनीळेंदिधलेंधन ह्मणेराज ३
सूययज्ञायेईन श्रीकृष्णाचरणपहावया ६० पुढेंसहदेवचालिलाबळें सागरद्वीपिंम्लेंच्छमंडळें पुरुषार्थेंजिं

कोनिसकळें करभारसर्वघेतसे ६१ फिरंगीहबसानताम्र मंडळेंजिंकिलींसमग्र निषादराक्षसअपार जिं
किलेबळेंतेधवां ६२ करणवसनएकचरण काळमुखेगुदहीन जळचरपतितिमिंगिळजिंकुन द्रव्यरत्नेंघेतलीं
६३ चोरमंडळद्रविडदेश कर्नाटकत्रिमल्लनिःशेष पत्रधाडिलेंलंकेस बिभीषणासहदेवें ६४ बिभीषणह्मणे
दिवसधन्य भेटलासहदेवासयेउन रावणभांडारिंचींरत्नेंआणुन असंख्यातसमर्पिलीं ६५ नानावस्तुचेभा
र जेत्रिभुवनींदुर्लभसाचार राक्षसमायादेऊनअपार शक्रप्रस्थापाठविले ६६ सहदेवह्मणेबिभीषणा
आपणयावेंराजसूययज्ञा असोतयाचीघेउनीआज्ञा शक्रप्रस्थापातला ६७ वंदोनियांधर्मनृपती अर्पि
त्यासकळसंपत्ती यावरीनकुळदळापती घेऊनिचालिलापश्चिमें ६८ नकुळाचाबळप्रताप जिंकिलेपश्चिमे
चेभूप असोद्वारकेसमीप नकुळबाहेरउतरला ६९ दूताहातींसत्वर धर्मराजमुद्रांकितपत्र द्वारकेसपा
ठवीमाद्रिपुत्र करभारआह्मांदेइजे ७० पत्रदेखोनिराजीवनेत्र मस्तकींवंदीजलदगात्र सच्चिदानंदसर्वे
श्वर हर्षेनिर्भरजाहला ७१ इंदिरावरकृपाघन कायबोलेहांसोन मीधर्माचाअंकितपूर्ण सर्वदेईनमजस
हित ७२ अपारकरभारद्योरेंनेउन मोहीजाईनआणीकघेउन धनरत्नाचेपर्वतपूर्ण पाठविलेनकुळासी ७३
तोलावण्यामृतसागर भक्तवल्लभकरुणाकर नकुळासयेऊनसत्वर नगराबाहेरभेटला ७४ येतांदेखूननमा
ळनीळ सप्रेमहोऊनधांवेनकुळ दृढधरूनिचरणकमळ नेत्रींजळवाहतसे ७५ श्रीकृष्णचरणक्षाळण के
लेनेत्रोदकेंकरून श्रीरंगेतोउचलोन हृदयींधरिलाआवडी ७६ प्रेमेस्फुंदतनकुळ मीअन्याईदासकेवळ
तूंमाउलीकींस्नेहाळ अपराधसकळघालिपोटीं ७७ मीअन्यायीथोरयादवेंद्रा पत्राचेमस्तकींकरूनमुद्रा
भक्तमानसचकोरचंद्रा तुजलागींपाठविलें ७८ महत्पुण्याचेपर्वत तुजलापूर्वींकेलेअपरमित आमचातूंकृ
पाईत अन्यायपोटींघालिशी ७९ श्रीरंगह्मणेतेवेळे तुह्मीमजजिंकिलेंभावबळें धर्मस्थापनेघेतलेअवता
रम्यायुगींयुगीं ८० असोआज्ञाघेऊनत्वरित पुरंदरप्रस्थाजातमाद्रिसुत दयासागरभगवंत पुण्यवर्णीत

याचें ८१ खर्वअर्बुदपद्मशंख निधिचानिधीनकरवेलेख द्रव्यरत्नेंआणूनदेख धर्मराजसंतोषविला ८२
जेजे देशिचीं मनुष्यें पाहीं तेवेठिसी धरूनसर्वही संपत्तीभार मस्तकींलवलाहीं घेऊनियेतीशक्रप्रस्था ८३
संपूर्णजालादिग्विजय उदयपावलाप्रतापसूर्य शत्रुखद्योतसमुदाय तेजहीन दिसती ८४ ऐसेदिवसक
हीएकलोटले धर्मराजबंधुप्रतिबोले हेकरभारद्रव्यआणिलें याचें करावें सार्थक ८५ पडिलेद्रव्याचेपर्व=
त सहस्त्रगजभरूनिवेंचिलेंनित्य तरिसहस्त्रवर्षेंपर्यंत द्रव्यनसरेसर्वथा ८६ सर्वसामग्रीसिद्धजाली
यागआरंभावायेकाळीं आप्तसुहृदसोयरेसकळी पाचारावे यज्ञांतें ८७ पाचारावेब्राह्मणसमस्त जेशा=
पानुग्रहसमर्थ वेदोनारायणसाक्षात नांदतजाचेहृदयीं ८८ सप्तपुऱ्यातीर्थेंअगाध तेथेंजेवसतीब्रह्म
वृंद जेवेदांतज्ञानीब्रह्मानंद निजसुखेंडोलती ८९ शाण्णवकुळींचेभूपाळ आप्तसोयरेद्रुपदादिसकळ वि
राटादिमहानृपाळ यज्ञालागींपाचारा ९० द्वारकेसिआधिपाठवावेदूत जगद्वंद्यआमचेंकुळदैवत तोस्वा
मीश्रीकृष्णनाथ रुक्मिणीसहितपाचारा ९१ द्रोणाचार्यकृपाचार्य धृतराष्ट्रादिभीष्मादिमहाआर्य जेकेवळ=
ज्ञानसूर्य पाचारावेआधींयेथें ९२ दुर्योधनादिबंधुसर्व पाचारावेतेकौरव विदुरमहाज्ञानीकृपार्णव आधिये
थेंबोलावा ९३ ऐसीआज्ञादेतांधर्मभूपती लक्षानुलक्षदूतधांवती धर्माचीआज्ञासर्वांसांगती नृपनिघतीवेगें
सी ९४ तोंदैवउदेलेंअद्भुत दूतनपाठवितांअकस्मात निजभारेंसीवैकुंठनाथ नगराजवळीपातला ९५ दूतधां
वतआलेधर्माजवळी सांगतीसमीपआलेवनमाळी कुंजरभेरीगर्जतीनिराळीं प्रतिशब्दनसमाये ९६ ऐकः
तांधर्मराजगहिंवरला दूतम्यानाहींपाठविला अंतरवोळखोनीधांविनला स्वामीमाझामजलागीं ९७ एक
प्रेमधरितांहरिपाईं मूळेंवीणयेतोलवलाहीं माझ्याभाग्यासीअंतनाहीं आलाजांवईभीमकाचा ९८ बंधु
सहितधर्मराव नगराबाहेरघेतलीधांव तोंसेनेंसहितरमाधव पंडुपुत्रेंदेखिला ९९ सवेंसोळासहस्त्रकामि
नी मुख्यरुक्मिणीविश्वजननी छपन्नकोटियादवश्रेणी तितक्याकामिनीसंगेंअसती १०० साठलक्षकृष्ण

कुमर कंन्यास्नुषाआल्यासमग्र चौदासहस्त्रभेरीप्रचंडथोर गजपृष्ठीवरीधडकती १ गजतुरंगपदाति
रथ अनुपम्यअळंकारमंडित ध्वजअपारलखलखित जेविपुष्करींसौदामिनी २ मित्राचसारिखींमित्रपत्रें चं
द्रमंडळातुल्यतळपतीछत्रें नीळआरक्तवर्णविचित्रें संखेरहितदिसती ३ कुंचेचामरेंझळकती गजमहा=
नादेंकिंकाटती हिरेजडिलेदंतोदंती कर्णीडोलतीमुक्तघोष ४ रत्नजडितपाखरास्फुरेख घंटागर्जतीअधो
मुख मजपाहतांतेकृष्णउपासक हरिनामेंकिंकाटती ५ अतिरथीजेउद्भटवीर पाठिसीचालतीकृष्णकुमर
महारणपंडितधनुर्द्धर प्रचंडशूरहरीचे ६ गजस्कंधींबैसोनवंदीजन हरिप्रतापवाखाणीगर्जोन पुढेंक
नकव्यत्रधारीधांवोन ठावकरितीचालावया ७ श्रीकृष्णाभोंवतेराजेघनदाट आदळतीमुगुटासिमुगुट ऐ
साद्वारकानाथवरिष्ट धर्मराजें देखिला ८ पांचहीजणासतेकाळीं क्षेमदेतसेवनमाळी धर्महरिचेअंघ्रिक
मळीं मस्तकठेवीआदरें ९ हरिह्मणेतूंसहजी तुझीपूजाकरावीआजी धर्मेंश्रीरंगनगरामाजीं मंदिरासीं
आणिलें १० चौदासहस्त्रमत्तवारण आणिलेअळंकारद्रव्यभरून नानारत्नेंवस्त्रेंपंडुनंदन द्वारकाधिशेंपूजि
ला ११ तोंसकळदेशिंचेन्टपवर घेऊनिपातलेकरभार अठ्याशींसहस्त्रऋषेश्वर शिष्यांसहितपातला १२
जेजरासंधाचेबंदीपडिले बाविससहस्त्रराजेसोडविले तितुकेहीयज्ञपहावयाआले संगेंकरभारघेऊनियां
१३ धनाचारासीअपार स्वर्गींहूनपाठवीकुबेर त्रिदशासहितसुरेश्वर विमानारूढपहातसे १४ नवग्रह
सुप्रसन्न जयलाभउभेकरजोडुन श्रीरामभक्तबिभीषण आनंदेंपाहोंपातला १५ सप्तद्विपेंछपन्नदेश न
वखंडीचेनराधीश भीष्मद्रोणादिकौरवेश पुत्रासहितधृतराष्ट्र १६ जेजेआलेराजेश्वर त्यांसिधर्मेंजाऊनिस
मोर बहूकरूनियांआदर इंद्रप्रस्थाआणिलें १७ कोटिसिल्पिकारिंअगोधर चंदनसदनें निर्मिलींविचित्र स
कळऋषिराजेयासिपवित्र नींचसदनें निर्मिलीं १८ धर्मह्मणेंसहदेवातें धौम्यपुरोहिताचेअनुमतें जेजेसाम
ग्रीलागेलयज्ञातें सिद्धकरीसत्वर १९ मगभीष्मआणिजगन्मोहन एकासनींबैसोन कृष्णपदींमस्तकठेउन

धर्मराजविनवीतसे २० जेंजें मनीं इच्छिले तेतें रमाधवें पुरविले सकळराजे भृत्य जाले द्रव्य सांचलें असंभा
व्य २१ तरि येथें कार्येंवारित्याविण सिद्धीन पावे कदा यज्ञ कोणा योग्य कोण कारण तूं नारायण जाणसी २२
आह्मीं नेणतीं लेकुरें श्रीरंगा आह्मास एक कार्य सांगा. कौंसांतका भक्तभवभंगा आज्ञा करी सत्वर २३ मग
बोले श्रीकरधर मी चतुर नव्हे नृपवर मी नंदाचा गोरक्ष साचार मज हा विचार समजेना २४ यावरी अर्जुनाचा सा
रथी होय हे तों जाणे भुवनत्रय धर्में धरिले दृढ पाय तरि मीं काय करूं आतां २५ हरि ह्मणे मीं इतकें करीन द्वि
जाचीं चरणांबुजें क्षाळिन उच्छिष्ट पात्रें काढिन इतकें कारण मज द्यावें २६ ऋषिस लागतील जे उपचार ते
विदुरें द्यावे समग्र राजपूजेसि चतुर संजय शिष्य व्यासाचा २७ द्रव्य लागेल जें अपार तें तें पुरवावें समग्र द्रोण
आणि द्रोणपुत्र अश्वत्थामा करील हें २८ अपार आल्या राजपृतना यांसि भक्ष भोज्याची विचारणा हे कार्य सांगा
वें दुःशासना अवश्य ह्मणे धर्मराव २९ ब्राह्मणास दक्षणा सहज देईल कृपाचार्य महाराज जो प्रतापसूर्य तेजःपुंज वेदज्ञ आणी रणपंडित ३० राजे आणिती बहु धनें ते दृष्टी पाहो निदुर्योधनें मग भांडारीं ठेविजे च
तें अवश्य ह्मणे पंडुपुत्र ३१ यज्ञास येतील नाना विप्रें तितुकीं निवारावीं अर्जुनें ब्राह्मणांची मार्थना भीमसे
नें भोजनसमयीं करावी ३२ सुमनमाळा गंधाक्षता धूपदीप परिमळद्रव्यें तत्वता हीं अर्पावीं समस्तां न
कुळासि सांगीतलें ३३ घृत मधु पंचामृतें हीं सहदेवें वाढिजे एकचित्तें न्यूनपूर्ण होईल तेथें गंगात्मजें विलो=
कावें ३४ विप्रराजांचा बैसती पंक्ती त्यांस वाढील द्रौपदी सती अन्नपूर्णा केवळ भगवती करील तृप्ती सम
स्तां ३५ प्रतिविंध्यादि राजकुमर अत्यंत सुगंध करूनि नीर भोजन करितां वारंवार पुरविजे नीरतयानी ३६
त्रयोदश गुणीं विडे विचित्र एक तांबूल सहस्त्रपत्र हा धृष्टद्युम्ना सांगावा विचार अवश्य ह्मणे धर्मराज ३७
धर्मराया तूं यजमान भोंवते घेउनी दिव्य ब्राह्मण यज्ञ सांग करी जाण जेणें त्रिभुवन धन्य ह्मणे ३८ ऋत्विज
ने मिळे चौघे जण कमलोद्भव मुख्य पूर्ण दुजा सत्यवती हृदयरत्न वेदाब्जसूर्य केवळ जो ३९ तिजा ब्रह्मनंदन

वसिष्ठ चौथा याज्ञवल्की अतिवरिष्ठ चौघे ऋत्विज स्पष्ट धर्मराया योजीका १४० राजा आणि भणंग दीन सर्वां
स अन्न सम समान हें मुख्य प्रवृत्तें लक्षण यज्ञ पूर्ण होय तेणें ४१ ऐसी आज्ञा घेऊनि सकळ मग यज्ञासि आरंभ
केला दिक्षा ग्रहणीं धर्म बैसला विप्रां सहित मुख्या जवळी ४२ एक संवत्सर पर्यंत वसुधारा अखंड चालत जातवेद
जाला तृप्त न्यून पदार्थ एक नसे ४३ विभाग पावोनि समस्त जयजयकारें देव गर्जत असंभाव्य पुष्पवृष्टी होत
शक्रप्रस्थावरी पैं ४४ ऋषि राजे थोर लहान रत्नताटीं करिती भोजन षड्रसान्नें जेविती पूर्ण जीं दुर्लभ सुरांतें ४५
तो विप्रांस प्रार्थी भीमसेन बोले परम कठिण वचन ह्मणे जरी टाकाल ह्मो अन्न तरि मीं दांधीन शिखेसी ४६ उद
रापुरतें मागोन घ्यावें पात्रीं सांडितां बरवें नव्हे ह्मणे माझें स्वभाव ठावें तुह्मास आहे कीं सर्वही ४७ भीमधाकें
करून ब्राह्मण जेविती किंचित अन्न विप्र गेले शुष्क होऊन तें श्रीकृष्णें जाणीतलें ४८ भीमास ह्मणे जगन्मो
हन गंधमादन ऋषि परम निपुण त्यास सत्वर आणीं बोलाउन अगत्य कारण असे त्याचें ४९ भीमाचे ठाई
अभिमान मीच एक बळें आगळा पूर्ण वृकोदर जात वेगें करून गंधमादन ऋषि आणावया ५० तो वाटेस ए
का पर्वतांत वृद्धवेष धरून बहुत बैसला होता हनुमंत पुच्छ आडवें टाकुनी ५१ त्यासी भीम बोले प्रौढी वानरा
वाटेचें पुच्छ काढी मज जाणें आहे तांतडी ऋषि दर्शना कारणें ५२ तों हनुमंत बोले नम्र वचन भीमा मज आलें
वृद्धपण हें पुच्छ जड जालें पूर्ण आतां माझ्यानें उचलेना ५३ तरि तूं बळिया भीमसेन एकीकडे ठेवीं उचलोन अ
वश्य ह्मणे कुंतिनंदन पुच्छ उचलून पहातसे ५४ नवसहस्त्र वारणाचें बळ तें भीमसेनें वेंचिलें सकळ तो पुच्छ
न ढळे अढळ जैसा अचळ पडियेला ५५ बळहत जाला भीमसेन गदगदां हांसे वायुनंदन ह्मणे धर्मानुजा गर्व
सांडुन कृष्णा भजनीं राहें तूं ५६ मग भीमें स्तउनी हनुमंता ह्मणे तूं आवडसी रघुनाथा दशास्यबलहंता सी
ताशोकहर्ता तूं चि पैं ५७ निराभिमान भीमास पाहिलें मग पुच्छ हनुमंतें काढिलें गंधमादन पर्वतातें वेळे धर्मा
नुज पातला ५८ दृष्टी देखिला गंधमादन अंग जैसें दिव्य सुवर्ण परि तयास सूकराचें वदन दुर्गंधि पूर्ण येत

से ५९ भीमेंकेलानमस्कार उभाराहिलाजोडूनिकर ह्मणेंतुह्मासपाचारीयादवेंद्र याग होतसे धर्मसदनी ६०
मगबोलेगंधमादन हेपरमदुर्गेधिसूकरवदन मींतेथेंनयेचिघेउन उपहासितींसर्वहीं ६१ भीमह्मणेंमहाऋ
षि तुझीकांतिस्कवर्णऐसी ऐसेंतुजमुखव्हावयासी कायकारणसांगपां ६२ येरुह्मणेंऐकेंसावधान पूर्वीं
मींहोतोंबहुसधन सर्वदानेंकेलींपूर्ण यथाविधिकरूनियां ६३ परिब्राह्मणाचाजायप्राण ऐसेंबोलिलेंकठिणव
चन त्यालागींजालेंऐसेंवदन पंडुनंदनाजाणपां ६४ भीमातूंतरीसावधान नकोबोलूंकठोरवचन मनो
तदचकलाभीमसेन आलापरतोनइंद्रप्रस्था ६५ मगविप्रांसिह्मणेंतेव्हां स्वामीसायकाशजीजेवा नरूचेत्याचा
त्यागकरावा प्रसादठेवावानिजपात्रीं ६६ विप्रह्मणतीनवलजालें यासहेगुणकोणेंलाविले प्रार्थनाकरितां
नम्रबोले आमचेंफळलेभाग्यवाटे ६७ असोधर्माचीसंपदाबहुत देखतांदुर्योधनसंतापत ह्मणेंयाचास
हाकारीश्रीरुघुनाथ त्याचेनिंसमस्तपूर्णहोय ६८ श्रीकृष्णासह्मणेंदुर्योधन ह्मणेंपांडवांवरीबहुमन तूं
एवढादेवहोउन समतानसेतुझेठाई ६९ पांडवांसिधरिसीप्रीती तैसीआह्माकडेनाहींरीती तुझेठाईं
द्वैतश्रीपती नवलमजवाटतें ७० हरिह्मणेंदुर्योधना मीसमसमानअवघ्याजना एकाअधिकएकाउणा
सर्वथानाहींविचार ७१ दरिद्रीराजाहोरंक सर्वांसमानजैसाअर्क किंवागंगेचेंउदक सर्वांसहीसमजैसें
७२ कींसर्वांघटींसमानअंबर कींसमसमानजैसासमीर कींगगनींउगवतांरोहिणीवर शीतळजैसा
सर्वांते ७३ तैसामींदुर्योधनाअसेंजाण परिजेकांकुटिलजन तेसमविषमसंपूर्ण माझाठाईंभाविती ७४
भक्तधरितीअत्यादर त्यासजवळिवाटेमींयादवेंद्र मीसमीपअसोनिसाचार अभक्तदूरभाविती ७५ त्या
चिदावावयामनीती दुर्योधनासह्मणेंयदुपती एककारणअसेनिश्चिती तेंतूंऐकसुयोधना ७६ इतके
हेबैसलेब्राह्मण यांतएकसत्पात्रनिवडुन लौकरीआणीउत्तमदान देणेंअसेतयासी ७७ दुर्योधनचा
लिलापहावया मगबोलाविलेंधर्मराया ह्मणेंएकद्विजनष्टपाहूनियां वेगेंआणिआतांची ७८ धर्मजों

ओंपाहेब्राह्मण तोंकेवळदिसतीसूर्यनारायण महातपस्वीपुण्यपारायण नष्टएकहीदिसेना ७९ परतोनि
आलाहरिपासी ह्मणेअवघेचिहोपुण्यराशी अपवित्रगुणएकासी नदिसेकोठेंसर्वथा ८० इकडेदुर्योधन
शोधित अवघेंऋषिमंडळन्याहळित ह्मणेंएकहीशिष्टनाहींयांत दूषणेंबहुतदिसताती ८१ हरिजव
ळीआलासत्वर ह्मणेंअवघेचिअपवित्र एकहीनदिसेसत्पात्र दोषीसर्वत्रअसतीपैं ८२ दुर्योधनासह्मणे
जगज्जीवन तुझेंहृदयकापट्यमळिन सदोषीयानिर्दोषजाण त्रिभुवनीहीदिसेना ८३ दुरात्माजोदुर्बुद्धिख
ळ त्यासिअवघेदिसतीअमंगळ दृष्टीकोणीनदिसेनिर्मळ पापेंसमूळवेष्टिला ८४ वेश्येचियेनयनीं सकळस्त्रि
यादिसतीजारिणी तैसादुरात्मातूंपापखाणी मलिनमनींसर्वथा ८५ धर्मासअवघेदिसतीपुण्यवंत तेचतुज
दोषीयाभासत दुर्योधननबोलेतटस्थ जोउन्मत्तविषयांध ८६ असोएकवर्षपर्यंत राजसूययज्ञींउत्साहहोत
तोंनवलवर्तलेतेथें श्रोतींसावचित्तएकोतपां ८७ जान्हवीचेतीरींजाण कोणीएकतपस्वीब्राह्मण अरण्या
माजीगुंफाबांधोन स्त्रियेसहितरहातसे ८८ परमतेजस्वीब्राह्मण सदाकरीशिवउपासन नित्यकैलासीहू
निविमान संध्यासमईयेतसे ८९ तयेविमानीबैसोनिदोघें कैलासासिजातीसवेगें शिवार्चनकरूनिनिजांगें
येतीपरतोनिआश्रमा ९० ऐसेंअसतांएकेकाळीं दोघेंहिंडतीवनस्थळीं विमानयावयाचीवेळजाली पुष्पेंतोडि
तीसवेगें ९१ तोंतेथेंएकांतवनदेखोन कामातुरजालाब्राह्मण स्त्रियेसिह्मणेंभोगदान देईंमजयेथेंची ९२
तवतेह्मणेंभ्रतारासी चंडांशआलामध्यान्हासी पुढेंजाणेंशिवपूजेसी हेगोष्टीमानसींधरूंनका ९३ तुह्मींस
र्वशास्त्रींनिपुण बरवेंपहाविचारून तवतोकामेंव्यापिलापूर्ण घुर्णितनयनजाहले ९४ अंतरभरलेंआनं
गें पंथसोडूनिजायआडमार्गें तोंकाळसर्पेंडंखिलेवेगें प्राणगेलेतत्काळ ९५ अचेतनपडिलेंप्रेत जवळी
आलीस्त्रीधांवत अट्टहास्येंशोककरित तोंनारदतेथेंपातला ९६ नारदपुसेकायजालें तिणेंजालेतेंसर्वकथि
लें नारदह्मणेंकायकेलें कांवचनमोडिलेंभ्रताराचें ९७ तंवतेह्मणेंनारदमुनी कांहींउपायसांगायेक्षणीं

येरूह्मणेंशक्रप्रस्थाघेउनी प्रेतजांईसवेगें १८ यज्ञापासींटाकीप्रेत तेथेंमिळालेश्रेष्ठसमस्त मींतुजदारववि
तोंशक्रप्रस्थ उचलींप्रेतवेगेंसी १९ पुढेंचालेनारदमुनी मागेंयेतप्रेतघेउनी यज्ञमंडपांतआणुनी अकस्मातटा
किलें २०० ह्मणेंसर्पदंशेंमेलाम्नतार कोणीउठवावासत्वर तरीचयज्ञफळसाचार देखोनियुधिष्ठिरघाबरला
१ ह्मणेंयज्ञासविघ्नवोडवलें जैसेंदुग्धामाजीसैंधवपडिलें स्वाहाकारखोळंबिले हस्तआखुडिलेब्राह्मणीं
२ धर्मजालादीनवदन समस्तांसविनवीकरजोडुन कोणीतरीतपानेंवेंचुन उठवाशीघ्रप्रेतहें ३ तटस्थपा
हतीसभाजन कोणीनबोलेवचन धर्मेंउदकेंभरिलेनयन श्रीकृष्णाकडेपाहे ४ ह्मणेकैवारियाभक्तवत्सला
सेवटींहाअनर्थवोडवला जैसाविदेशींहूनग्रामासीआला वेशींतनागविलातस्करीं ५ हातासलागावेंजोंनिधा
न तेथेंविवसीपडेयेउन मायबापतूंजगज्जीवन तुझायज्ञसांभाळितूं ६ मींकिंकरतुझादीन तूंसांभाळी
आपलायज्ञ मीयज्ञकर्ताह्मणविन तरीजिव्हाझडोनिपडो ७ ऐकोनिधर्माचेंकरुणावचन गहिवरलेभक्त
जन शिशुपाळादिकौरवदुर्जन हर्षपूर्णमनींत्याचे ८ खुणावितीएकासएक बरेंह्मणतीमांडिलेंकौतुकचां
डाळदुरात्मेंदेख उणेंपहातीभक्तांचें ९ परिधर्माचापाठिराखाथोर वैकुंठपुरींचासकुमार तोउणेंपडोनेदी
अनुमात्र कमळनेत्रकमळापती १० मेघगंभीरगिरागर्जोन बोलेरुक्मिणीप्राणजीवन मन्मथजनकजनार्द
न पांडवजनरक्षक ११ ह्मणेंवेंचावेंकाहींजीतप तरिउठेलहेंकुणप यावरीविरंचिचाबाप कायकरिता-
जाहला १२ पीतवसनश्रीकरधर सुरंगरुळेउत्तरीवस्त्र मंदहास्येराजीवनेत्र प्रेताजवळीपातला १३ हातींघे
तलीरत्नजडितझारी सव्यकरेंओतीमुखावरी कृष्णद्वेषिजेपापकारी हासोंलागलेगदगदां १४ शिशुपा
ळादिकौरवदुर्जन ह्मणतीहाकायआचरलापूण्य कोणतेंतपकेलेंनिर्वाण जन्मादारभ्यआजिवरी १५
महाकपटीचोरजार गोवळाचेंउच्छिष्टखाणार एकह्मणतीधराधीर कौतूकपहाउगेंची १६ तोंकायबोले
मधुकैठभारी मीजन्मपर्यंतअसेनब्रह्मचारी तोंअवघेहांसतीदुराचारी हस्तासहस्तमेळउन १७ ब्रह्मच

येंसंकल्पकरून ब्राह्मणांचेमुखींजीवन जगज्जीवनेंघालितांचिखडबडून उठिलाविप्रतेवेळे १८ जाला
एकचिजयजयकार देववर्षतीसुमनसंभार प्रेमेंदाटलायुधिष्ठिर भक्तअपारस्तवितीतेव्हां १९ खळदुर्जन
तेवेळीं अधोवदनेंपाहतीसकळी आनंदलीभक्तमंडळी पिटिलीटाळीसकळिकीं २० असोउठविलाजोब्राह्म
ण धर्मेंकेलेंत्याचेंपूजन स्त्रियेसहितगौरउन वस्त्रेंभूषणेंअर्पिलीं २१ तोंयज्ञामधूनएकजंबुक अकस्मा
तनिघालाएकाएक कुंडवेदिकेंवरीबैसोनिदेख पुढिलभविष्यवाखाणी २२ गर्जोनिबोलेशब्द येथेंएकाचाहोई
लशिरच्छेद पुढेंदिसतोमोटाविरोध कलहअगाधमाजेलपै २३ येथूनितेरावर्षअवधारा निर्वैरहोईलवं
सुंधरा जितकेनृपआलेधर्ममंदिरा तितकेपुढेंआटती २४ ऐसेंतोजंबुकबोलिला तेथेंचिमगअदृश्यजाला
असोपुढेंस्वाहाकारचालिला ब्राह्मणहस्तेंकरूनी २५ हेंजयमिनीभारतीचेंमत श्रोतींपहावेंअसेंयथार्थ श्री
कृष्णेंउठविलेंप्रेत हेंकथानकतेथिचें २६ कथाहेगोडऐकिली ह्मणोनिहेयेथेंयोजिली पुढेंशिशुपाळाचेंशिरवन
माळी छेदीलतेंपरिसाआतां २७ पुढिलेअध्यायींसुरस द्रौपदीवाढीलसमस्तांस तेथेंएककौतुकविशेष
जगज्जीवनदाखविल २८ पांडवप्रतापकरितांश्रवण सर्वदाविजईजेपूर्ण एकाग्रंथासकरितांआवर्तन सक
ळमनोरथपूरती २९ संपत्तीविद्यापुत्रधन कामिकपावतीकरितांश्रवण हेंश्रीविठ्ठलेंवरदान पंढरीसींदि
धलें ३० पंढरीनगरींचयथार्थ प्रगटलापांडवप्रतापग्रंथ श्रवणेंसकळसंकटवारित सत्यसत्यश्रोतेहो
३१ श्रीधरवरदाअभंगा रुक्मिणीवल्लभापांडुरंगा पांडवरक्षकाभक्तभवभंगा अव्ययनिःसंगासु
खाब्धे ३२ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ सप्तदशोध्यायींक
थियेला ३३ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ॥सभापर्वटीकाश्रीधरकृत श्रीमगर्वमुमोचनउठविलेप्रेत जंबुक
भविष्यकथियेलें॥ २३४॥ इतिश्रीपांडवप्रतापसभापर्वेसप्तदशोध्यायः समाप्तः शुभंभवतु श्रीः
श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥७॥ ७॥ ७॥ ७॥

द्रौपदी
द्रौपदी
द्रौपदी
कृष्ण
भोजन

श्रीगणेशायनमः बापरेधर्माचापाठिराखा कमलोद्भवाचाजनकदेखा प्रेमळाचानिजसखा सारथीपार्थाचानिर्धारें
१द्रौपदीचाकैवारी नंदाचेघरिचाविह्यारी जोदुर्जनाचासंहारकरी साह्यकारीसाधूचा २ जोक्षीराब्धितनयेचाप्रि
यकर जोअनकदुंदुभिचाकुमर जोयादवकूळभास्कर मन्मथशत्रुध्यातीजया ३ जोकाळाशिशासनकर्ता जो
ब्रंह्मादिकासिनिर्मिता जोमहामायेचानिजभर्ता कर्ताहर्तापाळिताजो ४ जोक्षीराब्धिचाजामात धर्माचेघरीं
केलेंअद्भुत तेणेंस्वसंकल्पेंउठविलेंप्रेत गतकथार्थइतुकाजाला ५ गजरेंहोतराजसूययज्ञ नित्योत्तमान्नसंत
र्पण जेविती‍ऋत्विजब्राह्मण नामस्मरणेंगर्जती ६ जेथेंपुरवितामगवान तेंकायवर्णुमीदिव्यान्न त्याअन्ना
चेसुवासेंपूर्ण सुरगणलाळघोटिती ७ त्याअन्नसुवाससेवेधोन वसंतकरीभोंवतींप्रदक्षिण नित्यजेवि
तीऋषिगण परिवीटनयेसर्वथा ८ जैसासोमकांताचाअचळ तैसाभातशुभ्रनिर्मळ जैसासुवर्णनगपी
तनिखळ तैसेंवरान्नपडियेलें ९ अमृतासआणितीउणें ऐसींपंचभक्षेंपरमान्नें विप्रजेवितीहरिस्मरणें
वारंवारगर्जती १० घृतदुग्धदधिमधुसरोवर शाखासुवासेंभरतीअंबर जेथेंपुरवितादिरावर तेथिचीगो
डीकायवर्णुं ११ जेथेंवाढितयाज्ञसेनी जेश्रीकृष्णाचीप्रियभगिनी जैसीझळकेसौदामिनी तैसीवाढितच
पळत्वें १२ अन्नेंवाढितांनिवाडें उभयहस्तींचेझळकतीचुडे जेवीत्यावरीउजेडपडे दिव्यरूपडेंद्रौपदीचें
१३ जेसुंदरघनःशामवर्णा ह्मणोनिद्रौपदीसीह्मणतीकृष्णा जेसुभद्रेहूनिआवडेजगज्जीवना तेअपर्णा
अवतरली १४ विशाळभाळपद्मनेत्री सुहास्यवदनाचारुगात्री जेद्रौपदराजपुत्री ख्यातीजिचीत्रिभुवनी
१५ एककोशपर्यंत जीचेअंगींचासुवासधांवत बोलतांहिऱ्याऐसेदंतझळकत किंवाविखरतयज्ञरासी १६
ऐसीतेकेवळअन्नपूर्णा सदांअन्नवाढीब्राह्मणा जिचाकरपात्रींचाअन्ना तुटीनाहींकल्पांतीं १७ द्रौपदीके
सीचपळत्वेंवाढित तेधर्मश्रीकृष्णविलोकित कृष्णारंगेंरंगलीसत्य. श्रमकल्पांतींनबाधी १८ लक्षानुलक्ष
जेवितीब्राह्मण कृष्णाएकलीवाढीआपण परिघडिघडिश्रीकृष्णवदन विलोकीपरतोनिसप्रेमें १९ न्याहाळू
नपाहेहरिरूपसुरेख तोश्वेतेंदुवक्वलामुखमृगांक मृगमदतीलकसुवासिक घर्मेंकरूनभिजलासे २० सुरं
गविराजेपितांबर गळांडोलदेतीमुक्तहार कौस्तुभतेजेंअंबर परिपूर्णकोंदलें २१ जोगोपीमानसराजहंस
जोस्वानंदक्षीरसागरविलास जोजगद्वंद्यपुराणपुरुष याज्ञसेनीविलोकी २२ जोवैकुंठपिठिचेंनिधान
जेंजळजोद्भवाचेंदेवतार्चन जेसनकादिकाचेंहृदयरत्न जेंप्रियठेवणेंस्मरारीचें २३ जोभक्तपाळकदीनबंधू त्या
चाविलोकूनवदनइंदू पुढेंवाढितब्रह्मानंदु हृदयींनमायेद्रौपदीचे २४ ब्राह्मणजेउनीउठती सर्वेंचनृपाचाबैः
सल्यापंक्ती दुर्योधनादिकौरवदुर्मती तेहीबैसलेभोजना २५ पांडवआणीजगत्पती इतुकेचिमागेंराहती व
रकडबैसलेएकपंक्ती जेवावयाकारणें २६ वाढावयालागींपुढती सरसावलीद्रौपदीसती जैसामेघवोस
रोनिमागुती वर्षावकरीअद्भुत २७ जैसेवदनीशब्दनिघत त्याचाजसानकळेअंत तैसीद्रौपदीवाढित परि
अन्ननसरेपात्रींचें २८ कींअद्भुतक्षीरसागरीं येतीलहरीवरीलहरी तैसीद्रुपदराजकुमरी उगवाकरीदुस
रेनें २९ जैशाजळदाचियाधारा वर्षतीनकळेअपारा तैसीनेकृष्णासुंदरा वाढीपात्रेंअसंख्य ३० परिक्ष
णाक्षणापरतोन विलोकीश्रीकृष्णाचेंवदन तोंअंगिचीउटीघर्मेंकरून ठाईठाईपूसिली ३१ भक्ताचेजे
कष्टसर्व आपणअंगेसोसीमाधव उणेंपडोंनेदीकेशव जोदयार्णवजगदात्मा ३२ सुखरूपवाढितद्रौ
पदी श्रमअंगींकदानबाधी अंगेंसोसीकृपानिधी कष्टसर्वहीभक्तांचे ३३ असोद्रौपदीपाहेमागुती
अनुपम्यदिसेकृपामूर्ती जीचीत्रिभुवनींअगाधकीर्ती वर्णितांनेतीह्मणतीवेद ३४ ब्रह्मींचेंतेजगोळाहोउन
तेकृष्णारूपवोतिलेंसगुण तोसच्चिदानंदतनुपूर्ण भक्तजनप्रतिपाळक ३५ असोंवाढितांद्रौपदीस कायबो
लेजगन्निवास बाईआजिबहुभागलीस प्राणसखेद्रौपदी ३६ पृष्ठीवरूनहस्त उतरीकमळोद्भवतात तों
द्रौपदीसआनंदबहुत मनामाजीनसमाये ३७ परतोनिपाहेहरिरूपसगुण किरीटकुंडलेंमंडितजाण सु
रळनासिकआकर्णनयन अत्यंतवदनसुहास्य ३८ मुगुटाभोंवतादाटलाघर्म देखतांद्रौपदीजालीसप्रेम

ह्मणेमजलागींपरब्रह्म बहुतश्रमपावत ३९ मींआतांकायहोऊंउतराई माझेसावळेकृष्णाबाई ऐसेंबो
लतांतेसमई सद्गदितजालीयाज्ञसेनीं ४० मेमेंअंगफुगत दोनीबाहुवटेतटतटित बिरडेंतुटलेंअकस्मा
त कौरवपंक्तींतवाढितां ४१ पल्लवजालाविगळित वक्षस्थळउघडेंपडत हातअकर्णोनिकृष्णा
तेथें घाबरीपाहेचहूंकडे ४२ शकुनीसुयोधनकर्ण एकाकडेएकदावितीखुण नानाविनोददुर्ज
न करितेजालेतेधवां ४३ लगबगकरितीअवघे एकासारिखेंएकनमागे एकह्मणेयेथेंउभीकांगे
अन्नआणिसत्वर ४४ एकह्मणतीउदारेसकळ आजदिसेअन्नाचादुष्काळ परमलज्जितवेल्हाळ
मुखकमळकोमाइलें ४५ नेत्रींवाहतीअश्रुधारा भोंवतीवाटपाहेसुंदरा ह्मणेंश्रीरंगायादवेंद्रा तुजकां
हेंनकळेचि ४६ हाकाफोडितीअवघेजण अन्नपदार्थमागतीभिन्नभिन्न जैसींसहस्रव्याघ्रींकरितांग
र्जन हरिणीचाप्राणजाउंपाहे ४७ कींअंधतान्हेंबाळक त्यासीतोडितीसहस्रवृश्चिक कींक्षतदेखोनि
बहुतकाक टकरावयाधांवती ४८ कींपोह्यापडिलेंअन्न तेथेंएकदांचिधांवतीश्वान तैसेचेद्यकौरवदु
र्जन नसतेंचिजाणमागती ४९ एकह्मणतीभातआणि एकह्मणतीआजहरिदिनी एकह्मणतीऐका
होवह्निनी तुह्मांकष्टदोन्हीपडताती ५० एकहस्तावरीथडकाहाणित डाहाळ्याइळमळितीसमस्त एकक
र्दळीसपांचगजपिंडत मगतिचीअवस्थाउरेकैसी ५१ ऐसीरजनीमाजीतत्वता पांचासींसुरतयुध्यक
रितां गात्रेंढिलींजालीपाहतां एकडोलथीमाथांहोयह्मणे ५२ ऐसेंसंकटदेखोन परतोनीविलोकीहरि
वदन ह्मणेंकृष्णालपावयासदन तुजवांचुनीनाहींकोठें ५३ जे दुरात्मेंपापमती जेसईक्काचेंउणेंपाह
ती द्रौपदीगासारथीजगत्पती ह्मणेंनाभिनाभियाज्ञसेनी ५४ तोंयादवेंद्रमनमोहनें द्रौपदीचेअंतरींप्रवे
शोन भुजावरीभुजानिर्माण करिताजालातेवेळे ५५ बिरडेंघालूनसत्वर सर्वेचसरसाविलापदर रवि-
रविकुळगराचंद्र द्रौपदीच्यातेधवां ५६ बापभक्तवत्सलकृपानिधी चतुर्भुजकेलीद्रौपदी दुर्जनजेकां

मबुद्धि अधोवदनेपाहती ५७ द्रौपदीआणिकृष्णा पात्राप्रतिदिसतीभिन्न जेंजेंपाहिजेअन्न तेंतेंतयासि-
वेपित ५८ उगवतांजैसादिनकर लाजोनिपळेअंधार कींविष्णुसहस्रनामेदोषसंहार होयजैसाएकाएकीं ५९
कींमस्तकींउर्वीधरितां सर्षपप्रायभो नाथागींकींवातात्मजेंद्रोणाद्रिआणितां श्रमसहसानवाटे ६० तेसेंद्रौप
दीसवाटेजाण ह्मणेकितीमागतीलदुर्जन हेंत्रिभुवनसंपूर्ण भोजनघालीनएकदा ६१ शुंभनिशुंभमारुनी
यशस्वीजालीभवानी तैसीविजईयाज्ञसेनीं कौरवगर्वनिवदूनियां ६२ जान्हवीचाहोतांस्पर्श एकदाचिहरतीदो
ष कींहरिकीर्तनऐकतांभूतांस होऊनित्रासपळतीपैं ६३ जोजोमागेकोणीपदार्थ त्यापुढेंटाकीअन्नाचापर्वत
भीमासक्रोधआलाबहुत कायबोलतदुर्जनातें ६४ ह्मणेंअन्नटाकितांनिश्चिती शिखाउपडूनदेईनहातीं स
कळदुरात्मेंखालेंपाहती प्रत्योत्तरनदेतीकोणीही ६५ अंतरमलीनतेचंडभुवन लज्जींबुडालेअवघेदुर्जन भी
माचाक्रोधदेखोन कोणासवचननबोलवे ६६ कींदिव्यदेतांखोटेंहोय कींसमरींपावेपराजय तैसेदुरात्मेंयादव
रायें अपमानिलेतेधवां ६७ कींतस्करासमारमारुनी शुष्ककाष्ठजोडितीचरणी तैसेकौरवदिसतीतेक्षणीं ते
जहीनदुरात्मे ६८ भक्तबोलतीतेवेळीं धन्यहेकृष्णावेल्हाळी श्रीकृष्णेंआपणाचऐसीकेली चतुर्भुजप्रत्यक्ष ६९
आंचवोनिआलेसमस्त गंगात्मजतयांसह्मणत अरेहेदेवीअद्भुत नमस्काराइयेतें ७० हेमंगळदायकभवानी
इयेतेंवरमागाप्रार्थुनि हेकोपलियानिर्वाणी कुळक्षयकरील ७१ इचेठाईकल्पितांविपरित तरीभस्महोलआतां
समस्त परितेनऐकतीउन्मत्त महापापिष्टविषयां घजे ७२ असोद्रौपदीगेलीघरांत मागेंगेलावैकुंठनाथ
पाईंमिठीतेव्हांघालित सप्रेमेंस्फुंदतद्रौपदी ७३ कुंतीपांडवहीतेवेळें सदनामाजीप्रवेशले ह्मणतीश्रीरंगेमाउ
ले घोरचारिलेंसंकटआजी ७४ धर्मह्मणेजगन्नाथा कोणतेउपकारआठऊंआतां अन्नदातागुरुभयत्राता तु
जपरतादिसेना ७५ भीमआणिअर्जुन स्फुंदस्फुंदोनिकरितीरुदन त्यासहृदयींधरूनमधुसूदन करीसमा
धानतयांचें ७६ द्रौपदीसगहिंवरनसांवरे नेत्रींवाहतीजीवनझरे ह्मणेंश्रीकृष्णेंत्रिभुवनसुंदरे उपकारनवि

सरेंजन्मोजन्मी ७७ श्रीरंगाचे निजकंठीं कुंतीयेऊन घाली मिठी ह्मणें रूपालुवा जगजेठी द्रौपदीसीं समजावी ७८
मग द्रौपदीस ह्मणे चक्रपाणी वादितां भागलीस गे भवानी तूं सद्गुण रत्नाचीखाणी प्राणाहुनी आवडसी ७९
मग द्रौपदी बोले वचन मी कोठें जन्म घेइन परि तूंच बंधु होय श्रीकृष्ण पाठिराखा कैवारी ८० असो असा एक संव
त्सर राजसूय यज्ञ होत थोर नित्य किती जेविती विप्र लेखा नाहीं तयातें ८१ सकळांचीं भोजनें जाल्यावरी मग=
पांडवांसहित पूतनारी कुंती द्रौपदी सुंदरी पंक्ती बैसती आठ द्विजणें ८२ कृष्णपंक्ती भोजन ब्रह्मादिकां न घडे
पूर्ण धन्य धन्य ते पंडुनंदन जगज्जीवन वश जातें ८३ नित्य ब्राह्मणाचा होत पंक्ती स्वयें उच्छिष्ठ काढी श्रीपती
जासि वेद शास्त्रें वाखाणिती अगाध कीर्ति अनुपम्य ८४ ठेऊन थोरपणाची प्रौढी द्वारकाधीश पात्रें काढी लाहेला
हे तांतडी पुढती पंक्ती बैसावया ८५ उच्छिष्टें काढितां जगन्मोहन ठाईं ठाईं लेपलें अन्न अन्नब्रह्मरूप मी संपूर्ण
एकरूप दावितसे ८६ एक पंक्ती लक्ष ब्राह्मण ऐशा अमित पंक्ती पूर्ण कोटिसंख्या होतां जाण स्वर्गघंटा वाजे ए
कदा ८७ त्याहून न कळे गणित मग धर्मराज संतोषत ह्मणे श्रीकृष्णा तुज हा प्रीत्यर्थ विश्वंभरा विश्वेशा ८८ तो=
मोहत्साह पहावया जाण तेथें आला वेदव्यासनंदन जो योगियामाजी मुगुटरत्न चंडकीर्ण दुसरा ८९ काम
क्रोध जेणें जिंकिले रंभेने नाना परि छळिलें परि नाहीं चित्त चळलें मन आकळिलें जयानें ९० जो विदांवरींचा
निशाकर कीं अपरोक्ष ज्ञानाचा समुद्र कीं शांतीचा पूर्णागर शुकरूपें टवटविला ९१ असो यज्ञमंडपद्वारी
क्षणएक उभा राहिला तो श्रीशुक तों मंडप घसणी होत से देख मार्ग न दिसे जावया ९२ श्रीशुक विचारी म
नांत धर्म केवळ श्रीकृष्णभक्त तेथिचा प्रसाद मज होय प्राप्त तरि सार्थक जन्माचें ९३ श्रीकृष्ण जेथें उच्छि
ष्ट काढित पडिले पत्रावळीचे पर्वत शुकयोगींद्र बैसोनि तेथें उच्छिष्ट शितें भक्षी पैं ९४ मुखीं घालितां एक
ग्रास स्वर्गीं घणघणा घंटाघोष कदां न राहे आसमास गजर विशेष जाहला ९५ श्रीकृष्णास धर्मराज बो
लत हें काय जीवर्ते अद्भुत घंटा घणघणी कोण अर्थ सांग स्वामी यादवेंद्रा ९६ कोटि ब्राह्मण जेवितां एकना

द होय तत्वता आतां कदां न राहे वाजतां जगन्नाथा लवलाहे ९७ हरि ह्मणे येथें तत्वता जेविला असेल ब्रह्मवेत्ता
ब्रह्मविदांसि जिंदिती माथा ब्रह्मादिक सहस्राक्ष ९८ ब्राह्मण जो कायातिमात्र ते एकशत भरी साचार त्यातुल्य
एक वेदज्ञ विप्र ग्रंथत्रई जाचें ज्ञान ९९ वेदज्ञाहोनि शतगुणें बहुत जो वेदार्थ करणार पंडित त्याहोनि अनुष्ठा
नी क्रिया बहुत शतगुणें आगळा १०० अनुष्ठानियाहूनि शतगुणें आगळा एक इंद्रियजित बोलिला त्या शत
गुणें विष्णुभक्त सखा थिला जो भेदरहित निर्मच्छर १ त्याहूनि शतगुणें विशेष शुद्ध एक जाणतो ब्रह्मद्वंद जाचे
दृष्टीस भेदाभेद जन पद दिसेना २ ऐसा ज्ञानिया तुझे घरीं तृप्त जाला आजि निर्धारी ऐसे चौघे जण या पृथ्वी
वरी ब्रह्मज्ञानी अद्भुत ३ कपिल याज्ञवल्की शुक दत्तात्रय चौथा देख जो परिपूर्ण ज्ञानार्क अत्रितनय अवतर
ला ४ धर्म हरिचरण दृढ धरित जो येथें जाला जी तृप्त तो मज दाखवी निश्चित ह्मणोनि आळी घेतली ५ मग ध
र्माचा धरून हस्त वेगें दोघे बाहेर येत तो रूप पालटोनि व्यासस्रुत वेगें वेंचित उच्छिष्ट शितें ६ श्रीहरी ह्मणे धर्मा दे
ख हा व्यासपुत्र महाराज शुक ऐकतां धर्में धावोनि निःशंक चरण धरिले तयाचे ७ शुक मागें पाहे परतोन तों उ
भा देखिला जगन्मोहन दोघां जालें आलिंगन प्रेमें करून सद्गद ८ रवेंच धर्मास भेटला धर्में शुकाचा हस्त धरि
ला मंडपांत आणून पूजिला षोडशोपचारें करूनि ९ शुकदेव तांचि दृष्टीं आनंदल्या ऋषींचा कोटी मग ध=
र्मा हातीं जगजेठी पूजन करवी शुकाचें १० असा एक संवत्सर लोटला राजसूय यज्ञ पूर्ण जाला तेथींचा वर्णाव
या सोहळा शेष ही शवन्यन क्वे कीं ११ भीष्म निरोपी धर्मातें अहेर अर्पी समस्तांतें सकळ बैसऊन मयसभेतें
तेथिचीं कौतुकें दाखवावीं १२ असो राजसूय यज्ञा जे जे आले तितके सभेसि आणिले राजे ऋषी बैसविले ठाईं ठाईं
सभास्थानी १३ धर्में अहेर सिद्ध केले वस्त्राभरणांचे पर्वत पडिले मुख्य सिंहासन मध्यें घातलें आद्य पूजा कराव
या १४ भीष्म ह्मणे धर्मराया आचार्य ऋत्विज ऋषिवर्या यथायोग्य पाहूनिया पूजा समग्र समर्पी १५ पुरुषाल
गी सत्त भूषणें तीन वस्त्रें कनकवर्णें द्वादशांगी अळंकार लेणें स्त्रियांसि देणें तैसेंची १६ अंतर्वसन बहिर्वसन

३

कंचुकीकेरणेंआवर्ण पंचदसनेंसंपूर्ण स्त्रियालागींदेईकां १७ तोंधर्मेह्मणेंकुरुनायका माझियाजनकाचिया
जनका आग्रपूजेचाअधिकारदेखा कोणमजनिरोपी १८ भीष्मह्मणेंपंडुसुता याश्रीकृष्णाहूनपरता हेंब्र
ह्मांडशोधितां श्रेष्ठनाहींआणिक १९ हाजळजोद्भवाचाजनिता अपर्णापतीवंदिमाथां शक्राशक्रपदपाहतां कृ
पेनेंयेणेंदिधलें २० जोजगदंकुरमूळकंद जोत्रिभुवनमंदिरस्तंभअभेद जोविश्वंभरब्रह्मानंद याहूनिथोरकोणअ
सें २१ हृदयवैकुंठपिठाआंत जेंविरंचीचेंआराध्यदैवत अंतःकरणसंबळितवाहत सनकादिकअत्यादरें २२ वेदपु
राणेंशास्त्र आग्रहेंकरितीअर्थविचित्र तोहाचिजाणकोमळगात्र राजीवनेत्रश्रीकृष्ण २३ त्वंपदतत्पदअसिपद
याहोनिवेगळाशुद्धबुध वेदांतशास्त्रगर्जेअगाध तोहागोविंदबोळखें २४ मिमांसकस्थापितीकर्म जालागींआच
रितीधर्म तोहाचिजाणपुरुषोत्तम पूर्णब्रह्मसर्वेश २५ नैय्यायिकह्मणतीकर्ताईश्वर जीवासनकळेस्वरूपअपा
र तोहाचिजाणश्रीकरधर पूर्णावतारपरमात्मा २६ प्रकृतीपुरुषाचाऐक्यार्थ सांख्यशास्त्रअसेगर्जत तोहा
क्षीराब्धिचाजामात लक्ष्मीसहितअवतरला २७ व्याकरणशास्त्रींसप्तविभक्ती नानासूत्रेंनामेंसाधिती तोहाकं
सांतकयदुपती अमूर्तमूर्तित्वासआला २८ अष्टांगयोगाधिसाधन पातंजळिशास्त्रींहेंचिकथन तोयोग
साधूनचरण याचेचपावावेंनिर्धारें २९ शैवयासिह्मणतीशिव वैष्णवभावितीमाधव सौरह्मणतीसवितास्व
यमेव तोहाकेशवजाणपां ३० गाणपत्यह्मणतीगणेश तोहाजाणद्वारकाधीश शाक्तह्मणतीशक्तिविशेष मा
याविलासहरिदावी ३१ संताचेहृदयीं जीवन जोसमरधीरदुष्टभंजन तूमचेदृष्टीससोयरापूर्ण जगभू
षणदिसेहा ३२ दुर्जनदुरात्मेंपामर तेयासकपटीह्मणतीदुराचार हाजगद्गुरुयादवेंद्र जोमुरहारमधुसूदन
३३ त्याश्रीकृष्णासिटाकुन कोणाचेंकरिसीयेथेंपूजन ऐसेंबोलतांगंगानंदन सहदेवेंपूजासिद्धकेली ३४
अर्घ्योदकाचाभरूनकलश षोडशउपचारजेजेविशेष पूजावयाआदिपुरुष धर्मराजसिद्धजाला ३५ सुगं
धचंदनपात्रघेऊन उभाठाकलाभीमसेन सुवासपुष्पमाळाधरून पार्थउभाआवडी ३६ हिऱ्याचीतिवई

आदळ लाहेलाहेघालीनकुळ वरिक्षीरोदकवसननिर्मळ घडीघातलीतयाची ३७ धर्मह्मणेंयदुकुळटिळ
का याचौरंगावरीबैसोनमन्मथजनका पूजाघ्यावीभक्तवत्सलवैकुंठनायका कर्ममोचकामुरारी ३८ पुढी
लकार्यजाणोनसाचार आग्रहनकरीचश्रीधर पूजासनीबैसलायादवेंद्र जयजयकारजाहला ३९ मति
विंध्यादिद्रौपदीचेकुमर वरीधरितीछत्रचामर वाळ्याचेविंझणेसुरवकर दोहींकडेवारिती ४० सुभद्रेचापु
त्रअभिमन्य उभाठाकेपादुकाघेउन भीष्मविदुरअवघेभक्तजन उभेठाकलेआवडीं ४१ वैष्णवकीर्तनक
रिती हरिरंगींआनंदेंनाचती विष्णुचरित्रेंअद्भुतगाती टाळ्यावाजवितीआनंदें ४२ विमानीपाहतीसुरवर
वर्षतीसुमनाचेसंभार सनकादिकाचेनेत्र प्रेमजळेंपूर्णभरले ४३ नानावाद्यांचागजरजोंहोत बंदिजनयदु
वंशवर्णित षोडशोपचारेंइंदिराकांत धर्मपूजिततेवेळे ४४ हरीचरणधरूनहातीं प्रेमेंक्षाळीधर्मनृपती
जेथोनिजान्हवीचीउत्पत्ती सदातळमर्दीसिंधुकन्या ४५ सद्गुरूसशरणजाउन ज्ञानेंबोळखिजेनिर्गुण त्या
परिसगोडसगुण भक्तालागींअवतरले ४६ जोपुराणपुरुषपरात्पर जोअनकदुंदुभीचाकुमर हेरंबजन
नीचावर हृदयींध्यायजयातें ४७ केवळब्रह्मानंदमुरोन मूर्त्तीवोतिलीहेसगुण श्रुतीसिहीनवर्णवेपू
र्ण बुडेमनजामाजीं ४८ जोअळंकारमंडितपूर्ण मुगुटकुंडलेंसुहास्यवदन कृपाकटाक्षेंकरून निज
भक्तन्याहाळीजो ४९ कपाळीमृगमदाचाटिळक अंगींकेशरउटीसुरेख वैजयंतीचेतेजअधिक हृदयींप
दकझळकतसे ५० मनोहरपीतवसन मुक्तलगपदरविराजमान उत्तरीवस्त्रझळकेपूर्ण जेंविचपळानि
राळी ५१ चरणींब्रिदेंतोडररुळती असुरावरीगजरकरिती ऐसातोयादवेंद्रजगत्पती धर्मराजपूजितसे
५२ श्रीकृष्णमूर्तीवर्णितां सहस्रवदनशिणलातत्वतां वेदभागलागितींगातां पंडुसुतपूजितीतया ५३
वेदशास्त्रग्रंथपाहोन जाचेशिणलेसदानयन त्याणीश्रीकृष्णमूर्तीविलोकुन ब्रह्मानंदेंडुलती ५४ जेवै
राग्येंजालेदत्त जेतीर्थैंहिंडतीविरक्त देहींदेखतांद्वारकानाथ श्रमरहितजाहले ५५ जपतपअनुष्ठान

कर्मकुशलकरिती यज्ञ जेएकांती गुहाबैसलेसेउन तेहरिरूपपाहोन निवाले ५६ तोवैकुंठीचा नृपवर ब्रह्म्याचा देवअतिउदार जोब्रह्मानंदीदेवाचेंमाहेर जोअवतारइंदिरेचा ५७ हेलावलासौंदर्यसमुद्र कींआनंदाचा लोटलापूर श्रीरंगदेखोनिपूर्णचंद्र भक्तचकोरवेधले ५८ कोट्यानकोटीमीनकेतन नखावरूनसांडावेवोवाळुन त्याचें आपलेहातेंपूजन पंडुनंदनकरीतसे ५९ वस्त्रेंभूषणेंअळंकार अर्पिलेसोळाहीउपचार करणेंसहितमनस कुमार. रूमनेंचरणींअर्पिलीं ६० डोळेभरून हरीपाहिला तैसाचिहृदयींमगरेखिला जैसानिर्वातस्थानीदीप ठेविला तोकदापीनहाले ६१ ऐसापूजिलायादवेंद्र परीदुर्जनक्षोभलेसमग्र आतांशुशुपाळाचेंशिर उडवीलसाचारश्रीकृष्ण ६२ शतशिव्यादेईलसभेंत सेवटींतयामोक्षप्राप्त तेसुरसकथापंडित परिसोत अत्यादरेंकरूनियां ६३ श्रीधरवरदब्रह्मानंद जोअभंगअक्षयत्रिभुवनवंद्य पांडवगृहींजगदंकुरकंद विराजेसःदास्वानंदें ६४ रूरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ अष्टदशोध्यायींकथियेला ६५ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वटीकाश्रीधरकृत धर्मेंपूजिलाद्वारकानाथ इतकाअर्थयामाजी १६६ इतिश्रीपांडवप्रतापसभापर्वेअष्टदशोध्यायः श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

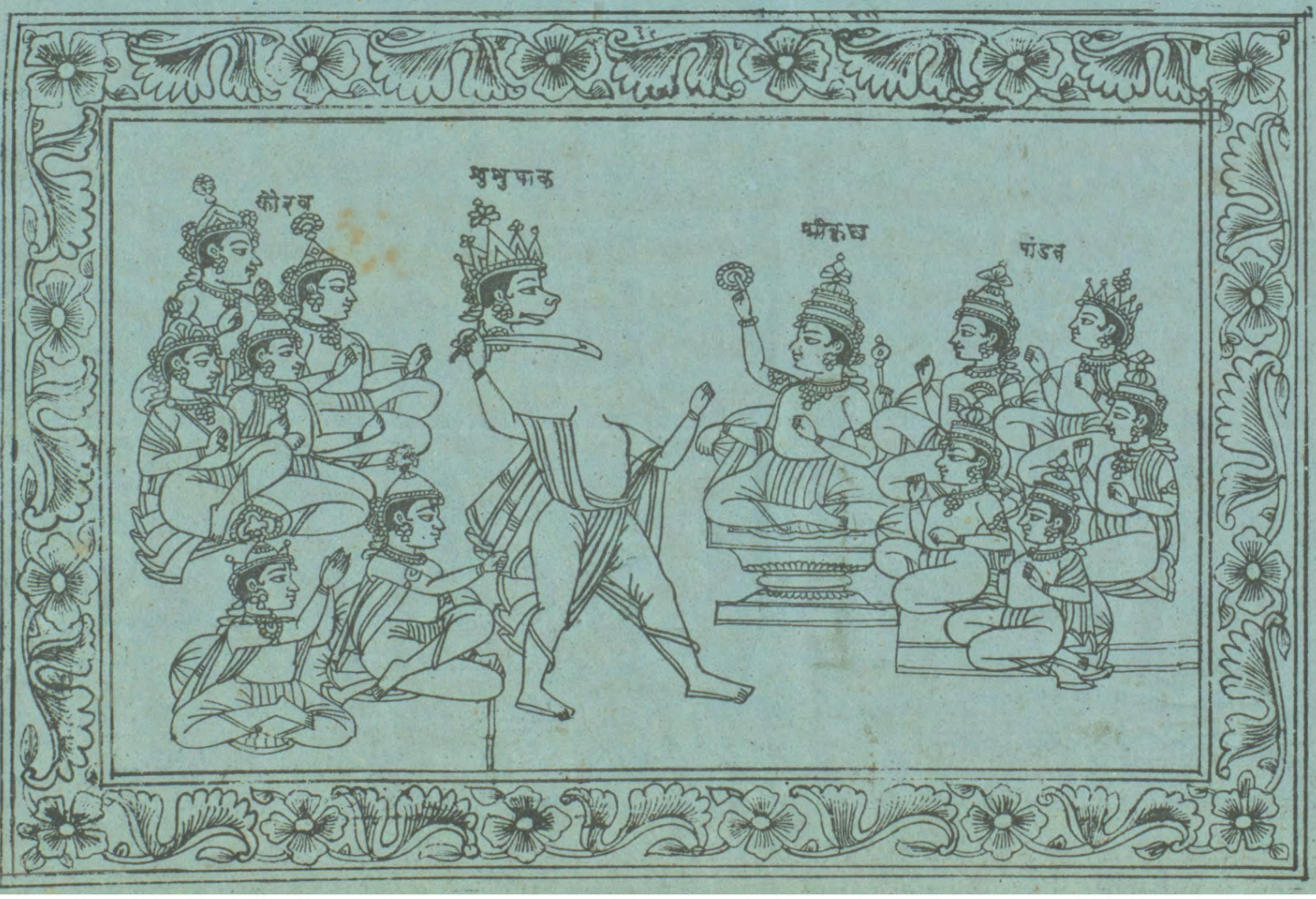

श्रीगणेशायनमः माझेहृदयींदिव्यकमळ जेंतेजोमयपरमनिर्मळ अष्टकर्णिकाअतिकोमळ मध्येंघननीळवि
राजे१ हृत्पद्मगर्भींदेखा श्रीरंगनांदेभक्तसखा अष्टकर्णिकावरिष्ठनायका त्याहीस्थापूंनिजस्थानीं२ रुक्मिणी
जांबुवंतीसत्यभामा कालिंदीमित्रवृंदामनोरमा यज्ञजितीलक्ष्मणापूर्णकामा मंद्रावतीआठवी३ मध्यभा
गींश्रीकरधर कर्णिकावरीनायकासकुमार ऐसाहृदयकमळींयादवेंद्र सर्वदाहीपूजावा ४ अठरावेअध्या
ईकथाजाणा धर्मेंआग्रपूजादिधलीश्रीकृष्णा तेणेंक्षोभआलादुर्जना शिशुपाळादिकांसी ५ चैद्यआणिकौ
रव एकेसभेसिबसलेसर्व क्रूरदृष्टीलक्षितीमाधव परमद्वेषीदुरात्मे ६ शिवलिंगदेखतांदृष्टी शिवद्वे
षीहोतीजेविकष्टी विष्णुप्रतिमापाहतांपोटीं दुःखवाटेजंगमा ७ कींदेखोनसाधूचेपूजन परमक्षोभतीजे
सेकुजन कींपतिव्रतेचीराहाटीपाहोन जारिणीजेविंनिंदिती ८ कींहृष्टींदेखतांराजहंस वायसाउपजेअ
तित्रास कींपंचाननदेखोनिसावकाश जंबुकाससौख्यवाटेना ९ कींसभेंतदेखतांपंडित मूर्खमतिमंदसंताप
त कींदृष्टींपाहतांसमीरसुत वाटेअनर्थरजनीचरां १० कींऐकतांहरिनामघोष भुतप्रेतांसउपजेत्रास तैसेंपू
जितांश्रीरंगास दुर्जनपरमसंतापले ११ अंतरींचकष्टीदुर्योधन परिचैद्यामाजीदमघोषनंदन परमखवळलादुर्ज
न काळसर्पजापरी १२ भीष्मासह्मणेंकुंतीनंदन आतांकरूंकोणाचेंपूजन गंगात्मजेंबोलावेंजेंवचन तोंशुशुपा
ळजल्पेभलतेंची १३ ह्मणेधर्माऐकवचन तुह्मीनीचमूर्खअवघेजण गोरक्षकअधींपूजोन अपेशमाथांघेतलें
१४ योग्यायोग्यविचार मूढातुजनकळेसाचार आग्रपूजेचाअधिकारीजार करितापामरपांडवतुह्मीं १५ दोघेंजनक
यागोरक्षकातें पंचनाततुह्मांपांडवांतें यालागींदोघांचींचित्तें एकजालींपरस्परें १६ परमशतमूर्खयुधिष्ठिर बु-
द्धिभ्रष्टलागंगाकुमर पूजेसअधिकारीतस्कर केलासाचारयज्ञमंडपीं १७ ऋत्विजसांडोनिसत्यवतीकुमर-
कपिलयाज्ञवल्क्यवसिष्ठपवित्र द्रोणकृपाचार्यगुरुवरमहाशूर सांडोनितस्करपूजिला १८ धृतराष्ट्रसांडोनिवृत्त्य
सोयरसांडोनिद्रुपद कोण्याविचारेंबुध्दिमंद गोपाळविनिंद्यपूजिला १९ अश्वत्थामागुरुनंदन पूजावा-

होनाअर्कजकर्ण पृथ्वीपतीदुर्योधन सांडोनिकृष्णापूजिला २० पूज्यअपमानूनिथोरथोर आपुल्यापूजिलें
साचार तुमचीयशकीर्तीसमग्र बुडोनिभ्रष्टजाहली २१ कृष्णेंकोणतेंकेलेंअनुष्ठान कींकेलेंतपव्रतसाधन किं
वायेणेंकेलेंवेदपठण ह्मणूनिआधींपूजिला २२ यासिह्मणावेंरायासमान तरीनाहींछत्रसिंहासन, आचार्य
नव्हेहाब्राह्मण भ्रष्टपूजनव्यर्थकेलें २३ आह्मींबैसलोंअसतांनृपवर आधींपूजिलापशुपाळकुमर आमचीं
घ्राणेंछेदिलींसमग्र परमअपवित्रपांडवतुह्मीं २४ पूजणेंहोतेंजरिगोवळा तुवांकुष्टपुत्राअमंगळा आह्मासकांये
थेंआणिलेंखळा व्यर्थगेलायज्ञतुझा २५ म्यातुजदिधलाकरभार कींतूदुर्बळबहुतकुष्टपुत्र धर्मकृत्यासस्साह्य
व्हावेंसाचार विवेकीनरबोलती २६ तुवांअपमानुनीभूपाळ येथेंथोरकेलागोवळ इतकेतुह्मीनीचसकळ सर्वथा
हीनव्हेची २७ यज्ञपुरोडाशअरण्यातपडिला तोएकाजंबुकासलाधला तितुकेनेकायश्रेष्ठजाला मृगेंद्राहुनीथो
रपें २८ जैसीराजकन्यापरमसुंदर षंढाप्रतिदिधलीसाचार हिंसकासगोदाननिर्धार दिल्हेंतुवांपंडुपुत्रा २९
जन्मांधासिहिरादाविला सूकरसिंहासनीबैसविला येणेंजरासंधकपटेंवधिला कोणताकेलापुरुषार्थ ३० ऐसें
बोलोनिपापमती खड्गआपलेंउपसून हातीं ह्मणेउठारेआमचेसंगाती जेअसतीलयेसभे ३१ ऐसेंबोलतां
शुशुपाळ तत्काळउठिलेअवघेखळ कृष्णद्वेषीअतीचांडाळ अतिकोल्हाळकरितीतेव्हां ३२ धर्मेंधांवोनित
त्काळ हृदयींकवळिलाशुशुपाळ ह्मणेतूंबंधूआमचाकेवळ यज्ञहासकळतुझाअसे ३३ ऋषितापसीवृधरा
जेंद्र कृष्णापूजनींत्यांसिआनंदथोर तूंहीकृष्णभजनीसादर अनन्यहोंईशुशुपाळा ३४ परमजाणतागंगा
नंदन वृधवडीलसर्वांसमान्य त्याचेआज्ञेनेंकेलेंपूजन तूंकांदूषणठेविसी ३५ तुजहूनिजाणतेपंडित कृष्ण
पूजनेंआनंदत तुझेहृदयींहाअनर्थ कायह्मणूनप्रवेशला ३६ तोंभीष्मकायबोलेवचन परमदुष्टहादमघो
षनंदन त्याचेंकासयाकरिसीसांतवन त्यासिमरणजवळीआलें ३७ कांत्याचेंकरिसीसमाधान तोनमानीतु
झेंवचन जैसींप्रेतासवस्त्रेंभूषणेंपूर्ण लेवउनीकायसार्थक ३८ मतिमंदापुढेंठेविलेंशास्त्र षंढाहातींदिधलें

शास्त्र मसणींमंडपविचित्र व्यर्थजैसेंउभविले ३९ वायसांसिअमृतफळ कींउष्ट्रापुढरसमाळकळ कासम-
भाचेंअंगास्तलाविलें मृगमदाचेंउटणेंपैं ४० द्राक्षफळेंअर्पिलींसूकरा आदर्शदाविलाजन्मांधनरा कींज्वरीया
सिसमर्पिलीशर्करा तैसायापामराबाधकाय ४१ भग्नपात्रीजैसेंजीवन कांश्वमांवेंव्यर्थचीघालुन दुग्धामाजीह
ळरांधून कायव्यर्थजाणपां ४२ उकर्डावोतिलासुधारस रुमनसेजेवरीनिजविलामहिष दुग्धेंनाहाणिलावाय
स शुभ्रनव्हेकदापी ४३ तैसाहास्कबुद्धीनधरीपामर जैसातस्करविटेदेखतांनिशाकर हिंसकासधर्मशास्त्र
कदांनावडेजाणपां ४४ आह्मींजाचेंकेलेंपूजन त्यासिहृदयींध्यायेईशान जळजोद्भवसहस्रनयन अनन्य
शरणजयासी ४५ तोजगद्गुरुइंदिरावर जोप्रतापमित्रसमरधीर ऐसाकोणपामर जोपूजाइच्छिनीजाआ
धीं ४६ भवगजविदारकपंचानन सनकादीकजासिशरण तयाआह्मींपूजितांपूर्ण कांहादुर्जनदुखवला
४७ जोअनंतब्रह्मांडनायक भोगेंद्रजालाजयाचातल्पक जोपुराणपुरुषनिःष्कळंक जगद्वंद्यअनादिजो ४८
द्रौपदीआगळीकबोलत कोठेंयेणेंकेलापुरुषार्थ महागजदेखोनिभुंकत श्वानजैसेंअनिवार ४९ ऐसेंबो
लतांशंतनूकुमर तोसहदेवासआवेशआलाथोर जैसागर्जेमृगेंद्र उभाराहोनिबोलेतैसा ५० आह्मींसभा
स्थानींनिश्चित यथार्थपूजिलावैकुंठनाथ असत्यमानीत्याचेपूर्वजसमस्त चरणांतळींमाझिया ५१ जोश्री
कृष्णासनिंदीदुर्जन त्याचीजिह्वाघ्राणछेदिन वृषभावरीबैसउन पिटीनजाणदिगंतरा ५२ ऐसेंसहदेवेंबो
लतांआगळें जयजयकारेंदेवबोलिले पुष्पांजुळीवोपितेजाले माद्रिपुत्रावरीतेधवां ५३ आकाशींदेववाणीग
र्जत धन्यसहदेवकृष्णभक्त नारदह्मणेअकस्मात मोटाअनर्थहोईलयेथें ५४ जेणेंनिंदिलाद्वारकानाथ
त्यासिजवळीआलाअनर्थ तोप्रेतप्रायनिश्चित जननीव्यर्थप्रसवली ५५ ऐसेंऐकोनितवेळां शुशुपाळअ
त्यंतक्षोभला घेऊनिदुर्जनाचामेळा उभाठाकलासंग्रामा ५६ ह्मणेआजियादवपांडवभीष्म कृष्णासमवेत
करीनभस्म अवघेखळमिळोनिपरम कोल्हाळकरितीतेधवां ५७ जैसादृष्टींदेखतांराजहंस एकदांचि-

कोल्हाळकरितीवायस युधिष्ठिरह्मणेंभीष्मास कैसेंआतांकरणेंजी ५८ मगबोलेगंगाकुमर तूंस्वस्थराहेंनसो
डीधीर कैसानरेनमीसागर कुंभोद्भवेंकांविचारावें ५९ निद्रिस्थश्रीरंगपंचानन तंवहेजंबुककरितीगर्जन
अरेहाधडधडीतश्रीकृष्णकृशान दुर्जनकाननजाळीलपैं ६० याचाजोपरिवारसकळी तोंमेणाचीजैसींबाहु
ली श्रीरंगहाज्वाळमाळी भस्मकरीलक्षणार्धें ६१ श्रीकृष्णवडवानळावरीएकवेळें वैद्यउठिलेतृणपुतळे
शुशुपाळहाकर्पूरबळें पुढेंधांवेविझवावया ६२ ऐसेंऐकतांशुशुपाळ क्रोधेंखवळलाजैसाव्याळ कुशब्दतेंची
सांडीगरळ भीष्मासमोरलक्षोनी ६३ ह्मणेरेभीष्मादुष्टावृथा परममळीनाबुद्धिमंदा कपटीयाआमचीकरि
तोसिनिंदा तुझीजिह्वाकांझडेना ६४ कोणताकृष्णेंकेलापुरुषार्थ ह्मणोनिजल्पसीसभेआंत पूतनावृद्धस्त्री
मारिलीसत्य ह्मणोनिदांभिकबोलसी ६५ केशीएकअश्वमारिलेदेख वृषभासुरतोनिर्दोख कींकाळियामा
रिलाकिरडूंएक प्रतापयेणेंआगळे ६६ तस्करामाजीअतिश्रेष्ठ जारामाजीमुख्यवरिष्ठ कपटीनाटकपरम
नष्ट स्वधर्मभ्रष्टगोंवळा ६७ अरेभीष्मातूंदुर्जन काशीपतीचाकंन्यानेल्याहिरोन त्यांतएकस्त्रीनेंदिधलाप्राण
तुजवरीनपुंसका ६८ स्नानसंध्याअनुष्ठान यज्ञतपदानदेवार्चन सर्वव्यर्थगेलेंतुझेंवदन संतानहिनापा-
होंनये ६९ लोकांसिनिरोपिसीधर्म मूढातूंचिकरिसीअधर्म ऐसीनिंदाऐकतांभीम गदासांवरोनिसरसाव
ला ७० तेजेंजैसाखदिरांगार तैसेआरक्तदिसतीनेत्र झेंपघालावीजोंसत्वर तोंभीष्मसंकेतेंथोपटला ७१ गं
गात्मजह्मणेंभीमातें क्षणएकराहेंतूंनिवांत याचेंआयुष्यउरलेंकिंचित जवळीअनर्थपातला ७२ शुशुपाळ
भीष्मासह्मणेंअवधारी सोडींभीमयेउंदेमजवरी जातवेदपतंगाभस्मकरी तैसेंकरीननिर्धारें ७३ कृ
ष्णआणीभीमार्जुन एकदांचियेउदेशस्त्रघेउन विलंबकरितांषंढपूर्ण नामतुझेंनिर्धारें ७४ ऐसांदुष्टउ
त्तरेंबोलत तितकींक्षमाकरूनिगंगासुत भीमासह्मणेंऐकवृत्तांत पूर्वींचातुजसांगतों ७५ दमघोषाची
पत्नीसात्वती तीवसुदेवासभगिनीहोयनिश्चिती तिचेउदरींहापापमती शुशुपाळउपजला ७६ उपजतांहें

बाळजननी तोंभुजावरीभुजादोन्ही कपाळींनेत्रअवगुणीं हापापखाणींउपजला ७७ लोकह्मणतीहेंअवचिन्ह
माताह्मणेंटाकाहेंबाहेरनेउन तोंआकाशींदेववाणीबोलगर्जोन नटाकींबाळसर्वथा ७८ हाहोईलमहाभूपती शु
शुपाळनामठेवींयाप्रती माताविस्मितजालीचित्तीं कायपुढतीबोलत ७९ कोणाचाहातींयासमृत्यु हेंदेवदूता
वदेनिश्चित तोंआणिकप्रतिध्वनींहोत मायऐकतसादर ८० जापुरुषाचेदर्शीकरून दोन्हीभुजाआणीतृती
यनयन खालेंपडेलगळोन यासिमरणत्याचेहातें ८१ ऐसेंबोलोनिआकाशवाणी गुप्तराहिलीतेक्षणीं म
गबाळघेतीजालीजननी विरूपनेत्रचतुर्बाहू ८२ देशोदेशींचेभूपती बाळप्रहारयालागिदेती [illegible]
यासात्वती शुशुपाळदेतसर्वांपुढें ८३ तोंबळिभद्रआणि घननीळ तेहीपहावयाआलेतात्काळ बंधुपुत्रदेखतां
तुंबळ आनंदजालासात्वतीतें ८४ तोंशुशुपाळआणीवक्रदंत दोघेकृष्णापुढेंआलेरांगत कृष्णदर्शीपडताअ
कस्मांत भुजागळोनपडियेल्या ८५ कपाळींचातृतीयनयन तत्काळगेलाजिरोन मातेसचिंतादारुण मान
जालीतेधवां ८६ मगहरीपुढेंपदरपसरून पितृभगिनीमागेपितृदान ह्मणेयासमीनमारीह्मणउन भाकदेई
मजलागीं ८७ श्रीकृष्णबोलेसाचवचन शतअपराधक्षमाकरीन अधिकजालियाबोळविन मोक्षसदनानि
र्धारें ८८ ऐसेंबोलेतंवगोविंद मातेसजालाआनंद ह्मणेंहेकासयाकरीलशतापराध मगराममुकुंदबोलि
ले ८९ यालागींऐकभीमानिश्चित याशतअपराधाचीहोयगणित यालागींश्रीकृष्णनिवांत वाटपाहेसमयाची
९० हाशुशुपाळआणीवक्रदंत पूर्वींचेमहाराक्षसउन्मत्त रावणकुंभकर्णनिश्चित रामेंदतारींवधिलेहे ९१ ये
णेंपूर्वींयेऊनमिथुळेसी धांवलावरावयासीतेसी भार्गवचापनुचलेमानसीं परमखेदपावला ९२ तोहाशुशुपाळ
पापखाणी वरावयाधांवलारुक्मिणी तेथेंपराजयपावलारणी जरासंधासमवेत ९३ तोचद्वेषधरूनिमनांत दुर्ज
नकृष्णनिंदाकरित परीशतापराधआलेभरत जवळीअनर्थयासआला ९४ ऐकतोभीष्माचेंसर्वमर्मवचन क्रो
धेंपडफडादमघोषनंदन जैसाअग्निहेंशिंपितांकृशान अधिकाधिकप्रज्वळे ९५ ह्मणेरेबुद्धिहीनानपुंसका किती

वानिसीगोरक्षका जेजेयेथेंस्तवनासयोग्यदेखा नवानिसीतयातें ९६ चोरजारकपटीकेवळ बहुमाजलाहागो
वळ गोकुळचोढाळिलेंसकळ कपटीअमंगळगोवळहा ९७ जालंदराचीपत्नीवृंदासती येणेंतेभगिनीमानिलीहो
ती निरींचरतलानिश्चिती नभेचित्तींपापातें ९८ परदाराआणिकपटी यासमाननाहींसृष्टीं ऐसाहायाचीका
यसांगसीगोष्टी वारंवारमूढात्मा ९९ मगह्मणेंउठारेअवघेजण आधींघेऊंभीष्माचाप्राण तिळप्रायतुकडेकरून ये
थेंयाचेटाकावे १०० याज्ञिकमिळोनिभोंवते यज्ञपशुवधितीमुष्टिघातें तैसेंवधावेंह्यातें येणेंआह्मातेंनिंदिलें
१ तैलकढईतापऊनिपरम हाजीतचीआंतघालावाभीष्म कींशस्त्रेंताउनीउत्तम खंडेंयाचींकरावीं २ मगबोलेगंगा
सुत बोलिलाबोलनकरीसत्य त्याचेपूर्वजसमस्त पचतीलमहानर्कीं ३ तुझियामाथांचामुगुट तोन्हीपदघातें
करीनपिष्ट जरीबोलिलेंवचनस्पष्ट खरेंकरूनदावीनास ४ भीष्मसिंहाकडेजंबुकसमस्त करितांयुद्धाचीतु
ह्मीमात वज्रधाराधगधगीत तृणेंकरूननखंडे ५ अजाजयाचीजननी तोसिंहासिभिडोंपाहेरणीं पिपीलि
काह्मणेंथडकाहाणोनी दिग्गजाखालेंपाडीन ६ बळेंउडोनिआळिका विदारीनह्मणेंविनायका मशकह्म
णेंहाणोनिमस्तका मेरुमंदारडोलवीन ७ घुंघुरड्याऐसेंवदन ह्मणेपर्वतसगळाग्रासीन पतंगअग्निसह्मणे
गिळीन सूडघेईनखांडववनाचा ८ स्वतंत्रसूत्रेंकरुनी तंतुनाभझांकीनह्मणेंधरणी वृश्चिकअभिमानवाहे
मनीं तोडूनिफोडीनवज्रातें ९ मजपुढेंकायआदित्य ह्मणोनिनिंदाकरीखद्योत मरणकाळींहोयसन्निपात तैसें
तुजजालेंरे १० काळमृत्यूच्छायापडली मृत्युवेळाजवळीआली ऐकोनिशुशुपाळतयेवेळी क्रोधेंबहुतआवेशला
११ शस्त्रकाढोनिवेगेंसी ह्मणेरेकृष्णाऊठजुंझमजसी नपुंसकाकायबैसलासी लाजकैसीनुपजेतूतें १२ तु
झेंरूसणेंसमजणेंदोनी मीशुशुपाळतृणप्रायमानी गोरक्षकातुजअझूनी लज्जाकांहींनवाटे १३ उपजोनियांतु
वांगोवळा वृष्णीकुळाडागलाविला तुवांचोरूनिनेलीरुक्मिणीवेल्हाळा नवरीमाझीनिर्धारें १४ रुक्मिणीआधींअ
र्पिलीमातें म्यामनींचभोगिलीतियेतें मगतेप्राप्तजालीतूतें माझेंउच्छिष्टगुराखिया १५ जैसेंभोगिलेंवस्त्रबहुत

तंभाटासदेतीभाग्यवंत तैसीरुक्मिणीभोगिलीम्यांनिश्चित तुजतेप्राप्तजाहली १६ पुष्पहारभोग्रनटाकिला तो
भणंगेंजेंसाउचलिला कींरावणेंचोरूननेलीजनकबाळा तैसीरुक्मिणीतुवांनेली १७ शाल्वपवित्रतुजपरीस कदांना
तळेंअंबेस नवरीजेनेमिलीआणिकास तेसर्वथानपर्णावी १८ जाचेनावेंजेंपात्रवाढिलें आणिकेंनेंतोंउच्छिष्टजा
लें हेंधर्माधर्मशास्त्रींबोलिले तुजहेंनकळेकर्मभ्रष्टा १९ श्रीकृष्णाह्मणेरेदुर्जना महानिंदकादुष्टामलिना तूंअग्र
पूजाइच्छितोसिहीना तरिआतांचिघेईनिर्धारें २० ऐसेंबोलोनिक्षीराब्धिजारमण केलेंसुदर्शनाचेंस्मरण तंवतें
अकस्मातयेउन कृष्णाहस्तींसंचरलें २१ जैसाकल्पांतींचाआदित्य तैसेंसुदर्शन धगधगीत तेंशुशुपाळावरीसो
डिलेंअकस्मात वैकुंठनाथेंतेधवां २२ तत्काळशुशुपाळाचेंशिर निराळपंथेंउडालेंसत्वर मुखेंगर्जनाकरीथोर म्यां
चयदुवीरजिंकिला २३ शिरमागुतीउतरलें श्रीकृष्णाचरणाजवळीपडिलें अंतर्ज्योतिनिघालीनेवेळे कृष्णमुखींप्रवे
शली २४ बाळसूर्यासारिखेंतेजाद्भुत जोतीकृष्णहृदयींप्रवेशत जैसेंलवणजळींविरत कींगगनातनादजैसा २५
सांडोनिनिर्जीवदशासंपूर्ण शुशुपाळजालाश्रीकृष्ण त्वंपदतत्पदींजायहरपोन तैसालीनजाहला २६ कींपूर्णज
ळींजळबिंदूपडिला तोमाघारानाहींपरतला तैसाशुशुपाळगोपाळजाला नाहींउरलावेगळेपणें २७ हेवैकुं
ठीचेद्वारपाळ जयविजयहेनिर्मळ सनकादिकींशापितांतत्काळ दैत्ययोनीतअवतरले २८ तेचिहिरण्याक्षहि
रण्यकश्यपुजाण तेचिजालेरावणकुंभकर्ण तेचिहेशुशुपाळवक्रदंतपूर्ण कृष्णावतारींजन्मले २९ परमभक्त
शुशुपाळ बळेंचहरिरूपतत्काळ हातिचीवस्तुअसदूनिनेबाळ तैसेंचकेलेंयथार्थपें ३० तिसरेजन्मींनिश्चिती
कृष्णेंदिधलीअक्षयमुक्ती हृदयींठेविलीअंतर्ज्योति महाभक्तह्मणोनियां ३१ असोजालाजयजयकार देवव
र्षतीसुमनसंभार दुष्टपळालेसमग्र वक्रदंतासहितपैं ३२ कौरवअंतरींचिंताक्रांत ह्मणतीआमचेंउणेंप
डिलेंबहुत एकआनंदेंटाळियावाजवित बरेंजालेंह्मणऊनियां ३३ ऐसाशुशुपाळपावलानिजधाम पार्था
प्रतीनिरोपीधर्म ह्मणेंयाचेंप्रेतकराभस्म जातवेदामाझारी ३४ मगशुशुपाळाचेंराज्यजेंहोतें तेंदिधलेंत्या

चियापुत्रातें धर्मराजसकळराजयातें वस्त्रेंअळंकारसमर्पी ३५ ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्र सर्वांसगौरवीयुधि
ष्ठिर पूजामानपावोनिसमग्र गेलेनगराआपुलीया ३६ अवभृतस्नानधर्मेंकेलें तेथेंजनसकलसुस्नातजाले
सहपरिवारेंसितेवेळे श्रीरंगनिघालाद्वारकेसी ३७ धर्मासह्मणेंकमलोद्भवपिता आज्ञासनिरोपदेईआतां
धर्मेंचरणींठेविलामाथा कंठजालासद्गदित ३८ नबोलवेचिप्रेमेंस्फुंदत आऐसेंनह्मणवेनिश्चित पुढतीले
कर यावेंह्मणत धन्यभक्तधर्मराज ३९ भीमार्जुननकुळसहदेव तयांसपुसतवासुदेव कुंतीद्रौपदीसुभद्रे
मतिमाधव स्नेहेंआज्ञामागतसे ४० तंवत्याह्मणतीश्रीपती जेथेंतुह्मींपदेंउमटती तेथेंआमचेंमस्तकअ
सोनिश्चिती ऐसेंचिकरीरमावरा ४१ हृदयांतूनिआमचाश्रीपती परताजाऊंनकोअहोरात्री जाग्रादिसती
भूताकृती तुह्मीरूपेंभासत ४२ श्रीकृष्णासिबोळऊनी पांडवपरतोनिआलेसदनी जागृतीशुषुप्तीस्व
प्नीं कृष्णचिंतनीसादर ४३ राजसूययज्ञजालासमाप्त द्वारकेसिपावलावैकुंठनाथ तोंपौंड्रिकआणि
वक्रदंत वेढाघालितीनगरानें ४४ शिवेंदिधलेंवरदविमान त्यांतवक्रदंतसेनेसहितबैसोन द्वारकेवरी
येउन युध्यकरीशस्त्रास्त्रीं ४५ तोंइतक्यांतपावलाजगज्जीवन तत्काळसोडिलेंसुदर्शन वक्रदंताचेंशिरछेदुनआ
काशपंथेंउडविलें ४६ पौंड्रिकसहितसेनासमस्त हरिनेंसंहारिलीतेथ ऐसाप्रतापकरूनिअद्भुत कृष्णेंसुदर्श
नठेविलें ४७ वधिलेशुशुपाळवक्रदंत इतकेनेसकळअवतारकृत्य संपूर्णजालेयथार्थ यादोघांमारितां ४८
आह्मासशस्त्रधरणेंनाहींआतां उरलेजेदैत्यतत्वतां तेंसमर्थ्यकरूनियांपार्था हस्तींसर्ववधावे ४९ जोदेवाधि
देवपुरातन जोपूर्णब्रह्मसनातन जोमायाचक्रचाळकशुद्धचैतन्य तोकृष्णारूपेंअवतरला ५० दानवबहुतमाज
ले तेणेंभक्तजनगांजिले यालागींनिर्गुणसगुणत्वाआलें तेंचअवतरलेंश्रीकृष्णरूप ५१ दुष्टकलीचेंस्वरू
पसगळें तेंदुर्योधनरूपजन्मलें कामक्रोधमदमच्छरआगळे त्याचेहृदयींनांदती ५२ दुर्योधनादिबंधूश
तवरी तेराक्षसअवतरलेअवनीवरी जेपौलस्त्यादिलंकेमाझारी तेचहस्तनापुरींजन्मले ५३ जयविजयांश

वणकुंभकर्ण तेचिशुशुपाळवक्रदंतपूर्ण जरासंधादिकाळयवन दैत्यांशसर्वजन्मले ५४ एवंमागधचैद्यकौ
रवसकळ भौमासुरबाणासुरदुष्टभूपाळ हेदैत्यांशचिसबळ द्वापारयुगींजन्मले ५५ वसुवीर्येंगंगेचाउदरीं
तोभीष्ममहाराजपृथ्वीवरी औप्रतापसूर्यब्रह्मचारी महायोध्याजन्मला ५६ शिवरुद्रयांचाक्रोधसबळ तोअ
श्वत्थामाबळेंप्रबळ सूर्यांशतोकर्णनिर्मळ कुंतीउदरींजन्मला ५७ जोकांदेवगुरुबृहस्पती द्रोणाचार्यतोचि
निश्चिती कृपाचार्यरुद्ररूप क्षितीं गौतमवीर्येंजन्मला ५८ यमसमीरशचिवर अश्विनौदेवदोघेसुंदर
याचेधर्मभीमअर्जुनवीर नकुलसहदेवजन्मले ५९ पांचसूर्यपृथ्वीवरी अवतरलेकुंतीचेउदरीं उजळली
सकळधरत्री प्रतापतेजेंजाचिया ६० दुर्वासमुखमंत्रसमीरें फुंकोनिकुंतीचाकर्णद्वारें पंचदीपएकसरें पा
जळिलेधरेवरी ६१ पतंगतेकौरवनिश्चिती यापांचादीपावरीझेंपावती परिपक्षसहितदग्धहोती राज्य
लोभेंतुंबती ६२ श्रीकृष्णद्वारकेचीभवानी पांचहीदिवट्याहातींघेउनी ब्रह्मांडमंडपींगोंधळघालुनी दै
त्यसर्वहीरगडील ६३ शचीमृडानीउभयांशमिळोनी तेचिद्रौपदीयाज्ञसेनी तिचाकैवारीचक्रपाणी होऊ
निधरणीनिर्वैरकरी ६४ जन्मेजयाससांगेवैशंपायन धन्यधन्यअवतारश्रीकृष्ण पांडवपाळकजगज्जी
वन राबदि नरक्षीतसे ६५ पुढेंकथाआहेसुरस नारदआणिवेदव्यास बुद्धिवादकरितीलधर्मोस्त शत्रु
विश्वासनधरावा ६६ पुढेंद्युतारंभदारुण द्रौपदीससभेंतआणुन परम पीडाकरितीलदुर्जन जगज्जीवनधां
वेलपैं ६७ पांडवप्रतापग्रंथसत्र श्रोतेतुह्मींऋत्विजपवित्र सावधानतास्वाहास्वधाकार अव्यग्रसदा
चालोंद्या ६८ तेथिंचापुरोडाशपवित्र ब्रह्मानंदेंसेऊनिश्रीधर तृप्तहोऊनिनिरंतर हरीचरित्रेंसांगतसे
६९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ एकुणीसाव्यांतकथियेला
७० श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ७॥ ७॥ ७॥
७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

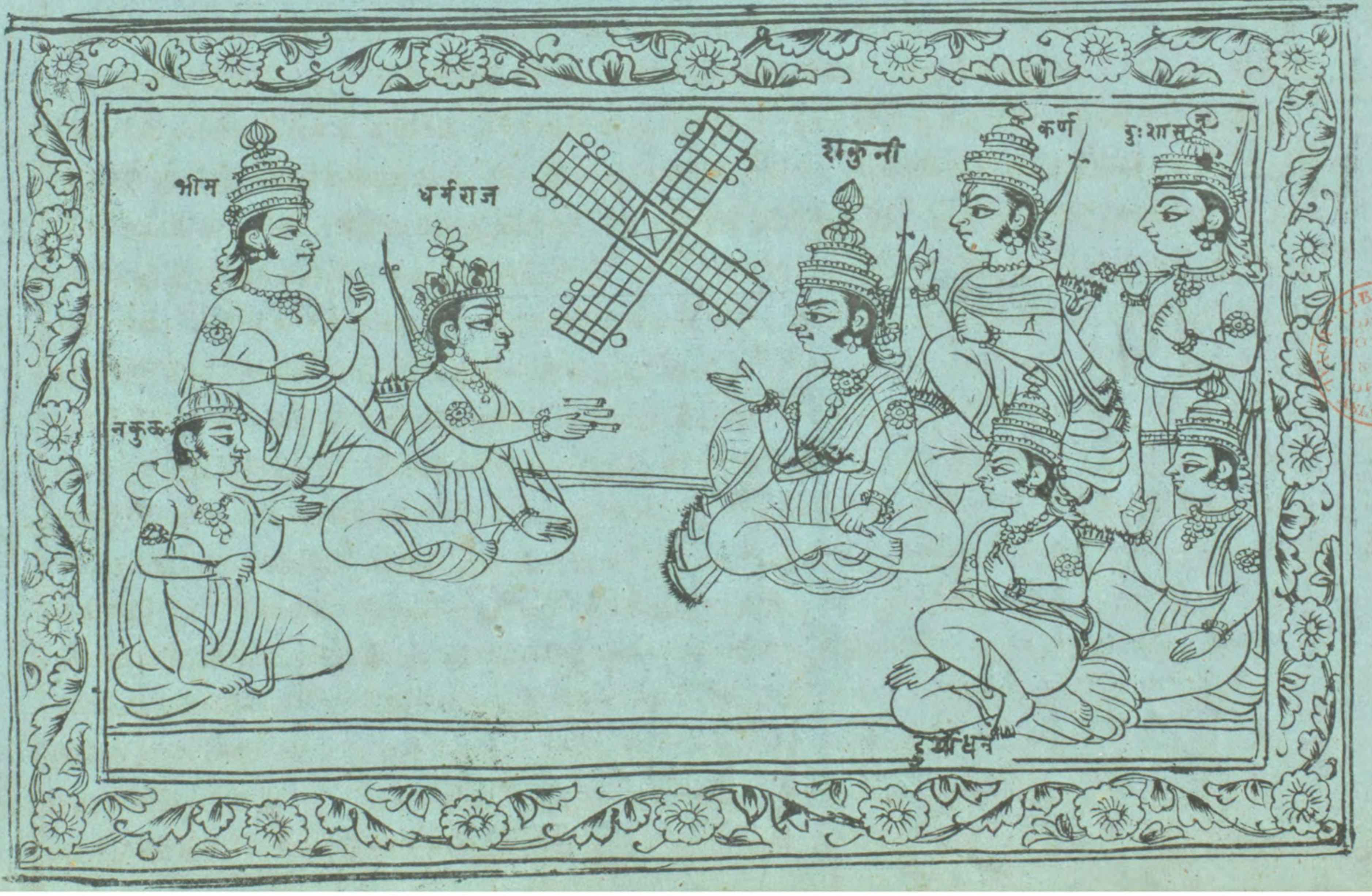

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

श्रीगणेशायनमः यदुकुळकमळविकाशमित्र ओसच्चिदानंदजळदगात्र पद्मसंभवआणित्रिनेत्र
सदांहृदयींचिंतिती १ पांडवपाळकजगदीश्वर भक्तकैवारीपूर्णावतार लीलाविग्रहीयादवेंद्र भ
क्तवत्सलदयाब्धी २ मागेंसंपलाराजसूययज्ञ द्वारकेसगेलेमनमोहन नारदेंयाहोनसभासदन
धर्मरायांजाणविलें ३ पुढेंदिसतेंविघ्नथोर आट तीपृथ्वीचेनृपवर हेंजगद्गुरुयेउनसविस्तर
वेदव्यासकथियेल ४ नारदस्वामीऐसेंबोलोन सवेंचपावलेअंतर्धान तोंसत्यवतीहृदयरत्न वेदव्या
सपावले ५ नमस्कारितीपांचैजण कनकासनींकेलेंपूजन धर्मह्मणेब्रह्मनंदन गेलासांगोनसकेत
६ तेंप्रगटकरीसमस्त मगबोलिलेशुकतात बारेविघ्नाचेआर्त पुढेंअत्यंतदिसतसे ७ एकांती
नेउनीधर्मास गुजकथितवेदव्यास शत्रूचाअत्यंतउत्कर्ष दिसतसेयेथुनी ८ धैर्यनसांडीसर्वथास
त्य पुढेंतेरावर्षेंपर्यंत अवदशाहोईलप्राप्त असंख्यातक्लेशपैं ९ मावळेलऐश्वर्यदिवस घडेल
बहुतवनवास तेथेंहीघडीघडीत्रास पाववितीदुरात्में १० द्वारकाधीशमन्मथतात भक्तवत्सल
स्नेहाळबहुत तोरक्षीलतुह्मांयथार्थ मायजैसीतान्हयां ११ ईश्वरीमायागहनबहुत प्रारब्धभोग
बळिवंत पडतीदुःखाचेपर्वत धैर्यअत्यंतधरावें १२ धर्मात्मयाधर्मनंदना नकरीकोणाचीहेळ
णा नबोलेनिष्ठूरवचना दयादीनावरीकरी १३ वर्मनबोलेकोणाचें आशिर्वादघेईऋषींचे विनो
देंहीकोण्याप्राण्याचे छळणनकरीसर्वथा १४ दुर्जनाचागृहाप्रती सहसानजावेंनिश्चिती दुर्जन
दुरोक्तीबोलती प्रतिउत्तरनद्यावें १५ नीचांसीनकरीसहवास गोत्रज्याचानधरवीश्वास षड्वैरीजिंकू
नमानस लावीभगवतींतत्वता १६ पाणीहातींधरूनियां सांगतोंतुजधर्मराया प्राणांतहीजालीया
नखेळेद्यूतसर्वथा १७ शत्रूजपतीबहुत हस्तनापुरतळींवाढत वरीइंद्रप्रस्थज्येष्ठदिसत हस्तीव
रीइंद्रजैसा १८ गजपुराकदांनवजावें शत्रूगृहींनवैसावें विदुराचेबुध्दीवर्तावें नखेळावेंद्यूतकदां

१९ वैभवगेल्यासमस्त खचोंनेदीधैर्यपर्वत हेंसिकउनसत्यवतीसुत अंतर्धानपावले २० व्या
सेंकथिलेंजेंगुज बंधूंससांगेधर्मराज पुढेंबरवेंनदिसेमज काळकठीणवाटतो २१ पार्थबोले
यथार्थवचन पाठींअसतांजगज्जीवन कदाबाधूनशकेविघ्न कृष्णस्मरणकरितांहो २२ कर्माचा
गतीतोंगहना आलेंभगवंताचेमना तेथेंकोणाचेंचालेना कल्पांतीहीसर्वथा २३ सूत्रधारीतोगो
पाळ नकळतीत्याचेविचित्रखेळ हातींपाळीलांसकळ त्याविणदुजाअसेना २४ असोजालीतेंविवं
चना शकुनीआणिदुर्योधना कुंतीनेदिलांमना माजीडेविलेंसर्वही २५ धर्मासह्मणेशकुनी आ
वडदुर्योधनाचेमनीं मयसभापहालीनयनीं सावकाशआवडीं २६ अजातशत्रूपंडूसुत अवश्य
ह्मणउनधरिलाहात शकुनीदुर्योधनासहित परिवारेंशींनिघाले २७ निघाल्याराणियातेवेळीं मुख्य
रणीत्यांतपांचाळी सभेवरीचढल्यासकळी सुखभूमंडळीनसमाये २८ सभापाहतांभुलेमन वि
सरोनजातीभूकतहान यामिनीकिंवादिन नकळेकांहींसर्वथा २९ मागेंसभावर्णिलीबहुत का-
श्मिरीभिंतीलखलखीत द्वारेंझांकिलींकींमुक्त नकळतीपाहतां ३० परमकुशळओळसपाहतां
स्तब्धहोतीपुढेंचालतां जळकींहेंतळवत्तां कांचभूमीकळेना ३१ वस्त्रेंगांवरीदुर्योधन शेवकह्मण
तीहेंनव्हेजीवन स्फटिकवापिकाभरून उदकेंपूर्णआलीहो ३२ इतक्यांतदुर्योधन चालतांपडेनिस
रून वस्त्रेंभिजलींसंपूर्ण हांसतीजनगदगदां ३३ भीमार्जुननकुळसहदेव टाळीपिटूनहांसती
सर्व सकळस्त्रियांचासमुदाव पांचाळीसहितहांसला ३४ नकुळसहदेवधांवती हस्तदेउनबाहे
रकाढिती नूतनवस्त्रेंलेवविती धर्माज्ञेनेंतेधवां ३५ झांकिलींकवाडेंकींमुक्त दुर्योधनहातेंचाचपित
मुक्तह्मणोननिःशंकजात शिरींलागतीमणिकपाटें ३६ नकुळसहदेवहातींधरून पुढेंचालवितीसु
योधन भीतभीतटाकीचरण भीमसेनबोलत ३७ अंधपुत्रहेंअभिधान सुयोधनेंदाविलेंखरेंकरुन

वर्मस्पर्शाचे वचन ऐकतां हृदय खोचले ३८ प्रळयाग्नी ऐसा पेटत परिसमयोचित आवरित
जैसा विषदाह अद्भुत उमाधवकंठीधरी ३९ मनी ह्मणे दुर्योधन याचें उसणें घेईन पांडव हिं
डवीन रानोरान वस्त्रांनी विरहित ४० स्त्रियासह पांचाळी मज हांसलीत येवेळी सभे देखतां तां
त्काळी नग्न करीन द्युतें ४१ येथें क्रोध करितां अविवेके होईल शिशुपाळा सारिखें बुधीबळें=
यांची मुखें ठेचून चूर्ण करावी ४२ धर्मास आज्ञा मागोन सत्वर दुर्योधन गाठी हस्तनापुर परम=
प्रीती युधिष्ठिर सुयोधनास न्मानी ४३ अनर्घ्य वस्त्रें उत्तम दुर्योधनास देत धर्म शकुनी गौरउनी
परम कुंजरपुरा बोळविले ४४ दुर्योधन टाकित श्वासोश्वास आला वेगें कुंजरपुरास शरीरत
सबद्धुवस लोह जैसे अग्निसंगें ४५ सर्प ऐसा धुसधुसीत नयनीं नीर सदा वाहत रागें अधरचा
वित दांत खातकरकरां ४६ मन गटें चाउन करी चूर्ण ह्मणे जळोनचि जाय प्राण शकुनी पुसे येउ
न खेदें क्षीण कां होसी ४७ दुर्योधन ह्मणें मातुळा शत्रूची लक्ष्मी पाहिली डोळां मयसभेस अपमान
जाला त्यां देखिला दृष्टीनें ४८ शत्रुप्रतापपाहोन अत्यंत मज नवज्वर आला अद्भुत वर अप
मान हा सन्निपात जाणशणांत मज वाटे ४९ तरी तूं मातुळ वैद्य पूर्ण देई लौकरी रसायण वरी शकु
नी बोले वचन ह्मणें ऐकून सबळ त्यांचें ५० भीमास विष घातलें लाक्षागृहीं अवघे जाळिले प=
री पूर्ववत सगळे मारुती पावले ऐश्वर्य ५१ गाठी त्यांचें पूर्वपुण्य स्वयंवरी साधलें द्रौपदीरत्न मग दै=
त्य सभा करून अग्निरथ धनुष्यबाण देत ५२ महापुण्याचे पर्वत तरी पाठीराखा श्रीकृष्णनाथ
त्यावरी सोयरा सोयरा रक्षित पडों नेदी उणें तो ५३ तरी तुह्मीं राजसूय यज्ञ करा समस्त राजे जिंकु
न त्याहोन विशेष उदारपण करून दावा लोकांते ५४ दुर्योधन ह्मणे पांडवीं बळें पृथ्वीचे राजे-
जिंकिले अवघी केली जैसी कोल्हें आधीन करून सोडिली ५५ तरी दळ आहे अकरा क्षोणी त

री युद्ध करी समरंगणी पांडव मारुनी रणी घ्यावें हिरोन राज्य सर्व ५६ शकुनी ह्मणे ऐकसा चार
व्यर्थ कां करिसी विचार युद्धीं जिंकून पार्थ वृकोदर जय कधींच पावा नां ५७ रुद्रासहित शचीरमण
आले पृथ्वीचे पार्थिव मिळोन तरी न जिंकवे अर्जुन विभांडील समस्तां ५८ छपन्न कोटी यादवां सहि
त कृष्ण त्याची पाठ राखित द्रौपद धृष्टद्युम्न आप्त पाठिराखे सर्वदा ५९ यालागी युद्धाची गोष्टी व्य=
र्थ काय बोलोन वोष्टी जैसी दरिद्याची मुष्टी झांकली उघडी समान ६० तरी पांडव जिंकावयास बळ एक
युक्ती आहे तत्काळ तरी कपट पाशके वळ वश मज आसती ६१ त्याचि कपट पाशें करून नळाची संप
त्ती हरून हिंडविले रानोरान तैसेंच करीन पांडवा ६२ करून नाना लाघवभाव येथवरी आणावे पां-
डव पण करूनि यां सर्व राज्य हरीन तयांचे ६३ इच्छिला डाव पडेल आपणा दुजयास वश न होती कोण
कीं गारुडिया अधीन जाणा सर्प जैसा भयंकर ६४ वरकडास करील दंश तैसे आहेत मज पाशीं पाश
ऐसें ऐकतां कौरवेश पाय धरी शकुनीचे ६५ ह्मणें मातुळा सांगों काई तुज मी काय होउं उतराई मी सर्वस्वें
तुझा पाईं अंकिला होईन जन्मवरी ६६ तरी हें अवघी मात प्रज्ञाचक्षूस करी श्रुत शकुनी येउनी बोल
न अंधाप्रती तेवेळे ६७ तुझा वडिल सुत दुर्योधन चिंताग्नींत गेला करपोन ऐसें ऐकतां अंबिकानंदन
परम घाबरा जाहला ६८ पाचारोनी सुयोधना कुरवाळित त्याचिया वदना ह्मणें ऐश्वर्य भोग भोगितां मना
काय खेद जाहला ६९ दुर्योधन बोले तेवेळीं भुजंग कानिची साउली पडली संशय निद्रा लागली
घडेल काय सांगपां ७० सर्पें आढी घालुन दृढ धरिला क्रोधें चरण तो व्याघ्र मावेर बैसला येउन रक्तपान
करावया ७१ शर्करेचे लाडु वळून त्याचा मुखांत घातले नेउन त्याचा स्वाद घेईल पूर्ण घडेल काय सांगपां
७२ शत्रूऐश्वर्य देखोन मोडेनि घो पाहती प्राण कां देशत्याग करून सेवीन विपिन एकला ७३ म-
यसभेंत चालतां जळीं बुडालों अवचितां द्रौपदी हांसली चित्ता खेद वाटे माझिया ७४ मार्ग ह्मणून मीं चा

लन तोंकपाळींभिंतीआदळत भीमह्मणेंअंधसुत यथार्थहोसीसत्यत्वं ७५ हृदयपिटीदुर्योधन =
ह्मणेंमीआतांविषभक्षिन मीपावलियामरण नांदेघेऊनपांडवा ७६ धृतराष्ट्रह्मणेहावृत्तांत विदुरासमां
गावासमस्त दुर्योधनह्मणेंतोचिंतित आमुचाघातसर्वदां ७७ आमुचाअपमानकरून पांडवांचेवर्णितगुण
शक्रप्रस्थाचेंराज्यदेउन प्रबळकेलेतेणेची ७८ विदुराचीबुधीकुटिळ आह्मांसमस्तांमारविल तुजपांड
वाचेद्वारींबैसविल भणगप्रायनेउनी ७९ दग्धकांतारींवानर हिंडेजैसेक्षुधातुर कींदरिद्रीवोडविकर
अन्नालागींघरोघरी ८० पांडवाचेसाउलीसी बैसजाऊनअहिर्निसी मजघेउनीकायकरिसी मनीचिंतिसी
घातमाझा ८१ ज्ञातपुत्रपावतीमरण तूंवांचजैसासर्पजीर्ण तुझेंसपिंडीकरण पांडवाहातींइच्छिसी ८२
अरेयाब्रह्मांडमंडपांत पांडवांऐसेंनाहींभाग्यवंत त्याचेंउच्छिष्टभक्षितांयथार्थ हस्तनापुरीचेंराज्यपैं ८३
पांडवांपुढेंनिश्चिती कुबेरआणिअमरपती मजमशकेंवाटती द्वारींतिष्ठतीनृपसर्व ८४ सुवर्णरत्नेंव
स्त्रभार घेऊनधराधांवतीनृपवर नानादेशीचेविचित्र भेटीयेतीसर्वदां ८५ राजसूययज्ञीम्यादेखिले
राजयानीकरभारपाठविले असंख्यहस्तीभरोनिआले उभेराहिलेधर्मद्वारीं ८६ धर्मासजाणवितीमात
आलेकरभारअसंख्यात देवाह्मणावथाउसंत धर्मासतेथेंहोईना ८७ नानादेशिचेहस्त श्वेतवर्णचौदं
त सप्तद्वीपीचेघोडेअद्भुत पाठवितीधर्मातें ८८ रथशिबिकाहीनानायानें मणिमयजडितप्रकाशमानें
सांगतांवस्त्रनानाभिधानें शतवर्षेंसरेना ८९ माझाअधीनहोतेंभांडार म्यासंपत्तीदेखिल्यासमग्र
शत्रूमातलेअपार करीविचारएकआतां ९० शकुनीकुशळमातुळ मजलागीपरमस्नेहाळ तेणेंवि
चारकेलातोसमूळ मनासआणीराजेंद्रा ९१ शकुनीकर्णीसांगत पांडवआणावेयेथ यज्ञएकआरंभा
वायथार्थ असत्यनिमित्तकरूनियां ९२ विश्वासोनीआणावायेथ मगमांडूकपटद्यूत पणकरूनिसमस्त
जिंकूवैभवक्षणार्धें ९३ मूळपाठवावाविदुरतेथ त्याचेबोलेंयेतीलयेथ येकांतीचावृत्तांत कळोंत्यासी

नद्यावा ९४ मोहोत्सावपहावयाआदरें राजयासत्याहाविपत्रें यावरीविदुरासअंबिकापुत्रें आज्ञापि
लेऐकाहो ९५ आरुढोनियांकनकरथीं आवेंशक्रप्रस्थाप्रती घेउनीयेईपांडवांप्रती कुंतीद्रौपदीसहि
तपैं ९६ मोहोत्सावपाहोनितत्वतां मगजावेंपुरंदरप्रस्था विदुरह्मणेंरायासमर्था अवश्यजातोंआतां
ची ९७ त्रिकाळज्ञानीविदुरभक्त कळलापुढीलसर्ववृत्तांत मगरथारुढहोऊनित्वरित शक्रप्रस्था=
चालिला ९८ विदुराचियेकंठी दुर्योधनघालीप्रीतीमिठी ह्मणेंएकदांदावीदृष्टी भीमार्जुनाआणू=
नियां ९९ धर्मरायाऐसासगुणबंधू नव्हेआतांदुसरासाधू शांतिक्षेमेचाकेवळसिंधू मजवेधूतया
चा १०० मनातवाटेबहुतखंती केधवांदेखेनधर्माप्रती पांडवांहुनीनिश्चिती मजनावडेदुसरें १ नय
नीआणिलेअश्रुपात विदुरातूंजाईआतांत्वरित सर्वज्ञबंधूधर्मसत्य वदनदावीतयाचे २ द्रौपदीकुं
तीपांडव पाहावयाआणिमोहोत्साव अवश्यह्मणेंसर्वज्ञराव विदुरतेव्हांचालिला ३ वाटेसजातां=
विदुर मनांतकरीतसेविचार कायकरीलनकळेयादवेंद्र कठीणप्रकारदिसतसे ४ विदुरआला
ऐकोन सामोरेयेतीपांडवधांवोन प्रीतीवंदितीचरण देतीआलिंगनसप्रेमें ५ मंदिरांतनेउनीप्रीती
विदुराप्रतीआदरेंपूजिती येउनीभेटलीकुंती द्रौपदीसतीनमीतेव्हां ६ धर्मह्मणेदिवसधन्य आजि=
आलेंपितृदर्शन वडिलातुझेंस्नेहेंकरून आह्मींबाळकेंसुखीअसों ७ धेनूदूरिवनाजाय परिवत्सा=
पासीगुंतलास्नेहें कींकुर्मिणीदुरोनीपाहे पिल्याकडेस्नेहानें ८ किंवातेक्रौंचपक्षिणी समुद्रवेष्टीपिलीं
ठेउनी चाराघ्यावयालागुनी जायषण्मासपर्यंत ९ परीक्षपक्षणाआठउनीबाळक पाहेऊर्ध्वकरूनिमु
ख त्यास्नेहेंतीदसदेख तेचिरितीतूंआह्मातें ११० तूंआमुचीस्नेहाळजननी रक्षिसीबाळपणापासुनी
तुह्मियावोसंघाघालुनी स्वर्गागेलापंडुराव १११ घिवरतुंवाकोरविले लाक्षासदनांतरक्षिले बोल=
तांनेत्रींअश्रुआले धर्मरायाचेतेधवां ११२ विदुरह्मणेऐकनिश्चितें दुर्जनाचेनेणवेमत उत्तमबो=

त्नघात करील कोणा नेणवे १३ पुढें काळ दिसतो कठिण नारदस्वामी गेले सांगोन तें वेदव्यासें कथिलें
पूर्ण हृदयीं धरी गोष्टी तें १४ आणीक ही संत महंत तुज सांगती हे चि हित मीही तुज शिकवी यथार्थ
बुध्दी वादतो च की १५ धृतराष्ट्र आणि दुर्योधन घरीं मांडला उत्साह यज्ञ बोलाविलें भेटी लागुन कुंती-
द्रौपदी सहित १६ दुर्योधन करी खंती धरी भेटीची बहु प्रीती ऐकतां पांच ही बंधू ह्यां सती हस्तीहस्तमें
उनी १७ आश्चर्य वाटे बहुवस गोडिस आलें महाविष महासर्पें शांति निःशेष धरिली न वल वाटतें १८
शीतळ जाला वडवानळ अमृता ऐसें हळाहळ व्याघ्रें धरिलें निर्मळ शांति आजी वाटते १९ नम्र जालीव
ज्रधार क्षारसिंधु जाला मधुर दुर्योधनाची प्रीती साचार तैसी आजी वाटते २० विदुर ह्मणें सावधान
तुह्मा समीने तों बोलाउन परि तेथें मिळतील दुर्जन मज वचन बोलतां नये २१ त्यासी खेळों न को यथार्थ
बळें मांडितील कपट द्यूत आलिया ही भाणांत पण कांहीं न करावा २२ सहस्त्र गोष्टीची गोष्ट यथार्थ खेळों
न को बारे द्यूत अवश्य ह्मणोन कुंतीसुत धर्मराज उठिले २३ द्रौपदी पाठवी सांगोन म्या आजि देखिलें
दुष्ट स्वप्न कौरवीं पांडव करुन दीन सभांगणी बैसविले २४ सभेसी मज नेउन गांजून करूं इच्छितीन
ग्न मग बोलें अर्जुन स्वप्न असे व्यर्थ पें २५ जागृती आठवी मनी तोच भास दिसे स्वप्नी असो आज्ञा हो
ता सेवकजनीं भेरी ठोकिल्या गमनार्थ २६ निघाले चातुरंग दळ दणाणीलें उर्वीमंडळ वाद्यघोषें निर्मळ त-
त्काळ नभ सकळ कोंदलें २७ कुंती आणि याज्ञसेनी निघाल्या बैसुन सुखासनी जाचे वहना पुढें वेत्र
पाणी लक्षावधी धांवती २८ मागें पुढें वेष्टीत भार रथारूढ चालती पंडुकुमर एके रथीं धर्म विदुर बो
लत जाती प्रीतीनें २९ पृथ्वीवर पसरे सागर तैसी सेना चालिली अपार शतबंधूशीं सत्वर येत सामोरे दु
र्योधन ३० वहनारवालें उतरोन धर्म आणि सुयोधन देत प्रीतीं आलिंगन अनुक्रमें समस्तांसी ३१
मोहोत्साव करित नेले आपुल्या मंदिरांत नाना प्रकारें धर्माचें चित्त तोषवीत सुयोधन ३२ शतबंधूस

मवेत दुर्योधन सदां तिष्ठत नाना उपभोग समर्पित समयोचित ह्मणोनी ३३ शांति अवलंबुन शुध्द
यात्रेंत हिंडती जैसे मैंद कीं वाटपाड्या नीरजनी सिध्द होउनिया बैसावे ३४ गावांत असतां ओ आण
सावचोर बोलती गोड वचन कीं मुखीं घालितां पूर्ण बचनाग गोड वाटे ३५ कीं विषकुंभ भरला समस्त
तोंडीं किंचित् घालिती अमृत कीं बक बैसला समस्त गंगातीरीं क्षणभरी ३६ तैसा तो कापट्य सागर
लटिका वरदावी आदर एके दिवसीं सारून विहिताचार सभे बैसले समस्त ३७ कृपाचार्य द्रोण भीष्म
श्रेष्ठासनीं बैसविले धर्म धृतराष्ट्र विदुर उत्तम अश्वत्थामा बैसला ३८ दुर्योधन कर्ण शकुनी दुःशास
नादि बंधु घेउनी शाल्व बाल्हिक विकर्ण येउनी सभास्थानी बैसले ३९ जयद्रथ भूरिश्रवा समस्त पृ-
थ्वीचे राजे विराजित दुर्योधन ओंभईदेत काय बोलत मातुळासी ४० दिवस न कंठे वाटे थोर युगास
मान जाहला प्रहर सभा रंग दिसे साचार ऐसा प्रकार करावा ४१ शकुनी बोले तत्काळ मांडावा कांहीं
द्यूत खेळ धर्मराज प्रवीण कुशळ हृदय जाणें सर्वांचें ४२ पण करुन खेळा सवेग आतां भरेल सभा
रंग सभानायक चतुर सांग साक्षी समस्त सांगती ४३ द्यूत खेळें आळस हरत हारियेता हाव भर
त हारविलें ते हर्षयुक्त द्यावें दुःख न मानितां ४४ जिंकिजे प्रतापें करून तें अवश्य द्यावें आपण
न बोलावें दुष्ट वचन शेवटासी न यावें ४५ युध्द आणि द्यूती क्षत्रिमार्गें न सरती न खेळतां सत्य जाती
यश आणि प्रताप ४६ कनक पाश विशाळ आणून ठेविले अढळ पाश देखतां तत्काळ बुध्दी चळली स
र्वांची ४७ भ्रूसंकेत दावी दुर्योधन त्वरा करी शकुनी येउन विदुर ह्मणे द्यूत निंद्य पूर्ण खेळतां हानि सुकृ-
ताची ४८ हरिकीर्तन पुराण श्रवण शास्त्र चर्चा वेदाध्ययन वासुकी संजय सुखें करुन सादर होउन ऐकि
जे ४९ अवलक्ष्मीचें स्थान द्यूत खेळणारा अपेश येत आगटाई यथार्थ वास असे अवदशेचा ५०
दीपाचे प्रतिछायेस बैसणें रात्रीं दधिभोजन करणें यागींचा पुरोडाश घेणें अवदशा आणवरे तेथें ५१

सनकर्मीं आरत अवलक्ष्मी तेथें वसत कागगृहीं रजस्वला होत अवदशा वसे तयें सदा ५२ गध्याकाव्या-
लिड्गिन्य वसतें मलिन अस्नात हीं आठ स्थळें निश्चित सज्जननरवा ळितो ५३ धृतराष्ट्राचिया मनांत पांड
वजिंकावे खेळून द्यूत यास्तव ह्मणे विदुरें जंगागत उत्तम बुध्दी स्वीकारा ५४ कर्ण शकुनी दुर्योधन ह्मणती
विदुर बोले जें वचन तें अभाग्याचें पथ्य संपूर्ण खेळावें जाण द्यूत आधीं ५५ पाशा पाहतां समस्त मुख
स्तंभा सर्व होत कर्वतून राक्षस दंत चौधार रेखेन साधिले ५६ स्थूळ लांब वीतीप्रमाण सुवर्ण रसें आ
रक्त चिन्ह देखतां सर्वा भरले मौन कोणा इषण न देवी ५७ भीम ह्मणे दुर्योधनासत्य धर्मासीं तूंन कोखे-
ळूं धृत कयोधन ह्मणे यथार्थ बोलसी मात वृकोदरा ५८ आह्मी तुह्मी सभाजन कौतुक पाहूं दुरून श
कुनी धर्म दोघे जण परस्परें खेळती ५९ विदुर ह्मणे मनांत हारें मांडला अनर्थ पृथ्वीचा नृपास अंत आ
लया वरी न लवतां १६० नारद व्यास उत्की उत्तम विसरला कीं यथार्थ धर्म कृष्णमाया घोर परम न कळे वि
दाण तयेचें ६१ सत्य धारी यादवेंद्र उतरावया पृथ्वीचा भार उपाय योजी श्रीधर न चले अनुमात्र कोणा
चें ६२ धर्में यक्किनां फासे भीमें हाक फोडिली आवेशें टाळी वाजवी तेणें कांपत से भूमंडळ दिग्गजजैसें
६३ हाकें सरसा अवधारा स्वारा डावहोय खरा थरथरां कांपे वरकधरा हारी कौरवा येत से ६४ भी
साची हाक भीम कौरव जिंकी धर्म दुर्योधन ह्मणे परम खोटें कर्म वोडवलें ६५ धर्मास ह्मणे दुर्योधन
हाक फोडी नो भीमसेन फासे पडती उलथोन न खेळूं आह्मी सर्वथा ६६ माझा वाटचा तुह्मासी शकुनी प्रे
रिला खेळावयासी हार जित लागली त्यासी माझी ऐसी जाणिजे ६७ धर्म ह्मणे भीमसेना क्षणभरी तुह्मी
धरा मौना हाक न फोडीं सर्वांज्ञा माझी आज्ञा पाळी हे ६८ हातीं पाश घे शकुनी धर्मा पैज बोल वचनी त्वां जि
किल्या ये क्षणीं राज्य वोपूं गजपुरिचें ६९ आह्मीं जिंकिल्या यथार्थ बोलिले त्वां द्यावें सत्य यावरी धर्म पैज
बोलत सभा सत ऐकती ७० हारावणा श्यामध्यमणी देख जाचें तेज सूर्य सम्यक तें देईन मी निःशंक फा

सें हाळी शकुनी तो ७१ जिंकिले ह्मणे त्याक्षणां मध्यमणी दिधला सुयोधना दुसरे डाईं जाणा विजयरथ
समर्पिला ७२ तिसरे डाईं साचार दिधलें अक्षय भांडार त्यामाजी सिध्दी निरंतर वेचितां न सरे कल्पांती ७३
हाव चढे धर्मासी परम चतुर रंभा उर्वशी तैशा दिधल्या लक्ष दासी जाचिया रूपा समदन भुले ७४ चौसष्ट क
ळा प्रवीण मृगमद सुवास पूर्ण चौथे डाईं जाण दुर्योधना दिधल्या ७५ परम चतुर लक्ष दास पांचवे डाईं दे
निःशेष शकुनी दुर्योधना सहर्ष गगना माजी न समाये ७६ दश लक्ष कुंजर सहित पाखरा शृंगार हिरे दां
तीं जडले अपार सहावे डाईं देत से ७७ दश लक्ष दिव्य रथ जाची प्रभा सेनें वर पडत तेही दुर्योधनास
देत मागें पुढें न पाहतां ७८ पवना होन वेग गाढे गंधर्वी पार्थास दिधले घोडे जाचें अंगकांतीचे पाडें चांद
णें हा पृथ्वीवरी ७९ वरी रत्न जडित जीन क्षीरसागरीं आणिले धुऊन कीं चंद्र कीर्णें आठुन शामकर्ण घडिले
१८० कीं शुभ्र रजताचे साचार नवनीताचे सकुमार जान्हवी उदक निरंतर पाजुनियां वाढविले ८१
ऐशा अश्वांचा समस्त लक्षानुलक्ष नव्हे गणित आठवे डाईं देत दुर्योधना तेधवां ८२ कुटिल बोल बोल
ती ते क्षणी द्युतरूपें युध्द समरंगणीं टाकून जाता हा मी क्षेत्र धर्मा निर्धारें ८३ सौबळ धर्मास ह्मणत उ
दार आहे कीं धर्माचें चित्त लोभ न धरी यथार्थ तृणवत् मानि कां ८४ टाकट उष्ट्र खेचर खर आठवे डा
ईं दिल्हे समग्र भ्रमे भ्रमला सें युधिष्ठिर आधीक हावें भरत से ८५ जाळ देखुन लवला हे पतंग पडे मा
गें न पाहे सर्व उपेक्षून जाये सती जैसी पति सवें ८६ तैसें धर्मास जालें सत्य मागें पुढें न पाहे भ्रांत
अक्षय भांडार कृष्णें दें न नवमा डाईं दीधलें ८७ धृतराष्ट्रास ह्मणे विदुर दुर्योधन तुझा पुत्र परम
चांडाळ अपवित्र घात करील कुळाचा ८८ हा जन्मला जे व्हां चांडाळ अपचिन्हें प्रगटली पुष्कळ त्याचा त्या
स करीता काळ प्राणा सहित सांगीतले ८९ त्यासांगीतला बुध्दिवाद परी तूं न ऐकसी बुध्दिमंद दुष्ट फळें
[illegible] भोगीसी आतां शेवटीं ९० अझून तरी फतमोडी चांडाळ हा शकुनी दवडी दुर्योधना घालून बेडी बं
दिशाळे टाकीं [illegible] ९१ आजा टे भीष्म द्रोण मी [illegible]

धाकेंरदवराया १२ महजमागतामुखंकरून सर्व हिंदेतांपंडुनंदन धूतखेळोनदुर्जन आणिलेमर
णगर्तीसी १३ ऐसीविदुराचीवचनें ऐकोनिदुर्योधनें म्हणेरेविदुरावडिलपणें अमर्यादेनंजल्पसी
१४ पांडवाचें कल्याणइच्छिसी आमुचाघातरेचिंतिसी जैसीसर्पिणमर्शीपिल्यांसी पापराशीतैसातूं १५
मुजडनखेंपादेख परीबुध्दिहीनज्ञानमूर्ख ओमर्यादासोडूननिःशंक बोलसीयेथेंअपवित्रा १६ ऐ
सेंबोलावेंवचन जेणेनिवतीसभाजन नकळेतरीधरूनिमौन मूतप्रायअसावें १७ बोलोंनेणसीपामरा
उठजाआपुल्याघरा तुजरक्षिलेंयाअवसरा राजबंधुम्हणोनियां १८ विदुरम्हणेरेमज्ञा का कुयोधनाऐ
कधीटका दग्धपर्णीपुत्राशीका मापहोईलधृतराष्ट्र १९ दैपाग्नीवाटलाप्रबळ पतंगप्रायपडालसकळ
माझीबुध्दीकेवळ विषप्रायवाटेतुम्हा २० पांडवांचीलाभलीसंपत्ती मूर्खाकुरववाटेचित्ती परिसांगतोतु
म्हानिश्चिती लाभत्यासजालाजाणपां १ त्याचीसंपत्तीत्यासजाईल परीनीवैरपृथ्वीहोइल ईश्वरीमाया
गहनसबळ अन्यायकरवीतुजहातीं २ त्याचेत्याससर्वयाल काळांतरेंप्राणहीवोपाल अमर्यादेंआठेलद
ळ परिकुणफिटेना ३ पितामुझाजीर्णरडुत पांडवांघरींपडेलयथार्थ व्यासाश्रमींअग्नित दग्धहोईल
शेवटीं ४ प्राणत्यागितांकुयोधन मरआठवीसीमाझेंवचन धूतनव्हेतुझाप्राण भीमग्राहिकपातला
५ माझांवचनेंवाटतीकठिण परिपुढेंगोडअमृताहून औषधआधींकडवटपूर्ण रोगहरणपुढेंकरी ६
जसीनावदसाकर मुखींघालितांखडखडीफार परिपुढेंगोडअपार वचनेसाचारमाझीतैसी ७ तुरट
वाटेअमळक परिपुढेंगोडीअधिक माझींवचनेदुःखमोचक न्यायनिष्ठुरतैसीच ८ पितापदवीपुत्रा
लागुन त्यासिवाटेविषासमान परिपुढेंगोडीजाण महिमापूर्णवाढेजेव्हां ९ असोऐसेंबोलून विदुरेंध
रिलेंमौन न शकुनीम्हणेधर्मालागुन तुवांघूतयज्ञआरंभिला १० पूर्णनहोतांपूर्णाहुती जगींवाटेल
अपकीर्ती उदारपणधरीचित्तीं धैर्यनसांडीसर्वथा ११ शुभडावपडतांएकसरां इतुकेंहीनेसीआपुल्या

धरी धर्मपेटलाअविचारी शपथकायबोलत १२ पूर्वसमुद्रधरून पश्चमसमुद्रपर्यंतपूर्ण खिल्लारेंभरलींसघन दि
ल्हींतुह्मातिनकीं हीं १३ तोहीडावजिंकिला पुढेंधर्मकायबोलला देशदुर्गगडतेवेळां सर्वराज्यवोपिलें १४ ब्राह्मणादि
धलेंवृत्तिधन तेवेगळेंकरून पूर्ण तेरावेडावीजाण सर्वदेशसमर्पिले १५ द्रौपदीचेपंचपुत्र जिंकिलेनलगतांक्षणमा
त्र चौघेबंधुपवित्र आपणपांचवाशेवटीं १६ ह्मणेतुमचेनीचभल्ल तैसेपांचबंधूयथार्थ तोहीडावजिंकिलासमस्तजा
लाअनर्थह्मणतीपैं १७ शेवटींद्रौपदीचाडाव घालूनखेळेधर्मराव जैसेंपिशाचभुलोनिसर्व शकुनिजायआपलें १८ द्रौप
दीऐशीसुंदरी त्रिभुवनांतनाहींदुसरी इंद्रनीळकीळगाळूनिनिर्धारीं वोतिलीनेरुकाळ १९ जीचेअंगींचासुवास जाय
अर्धयोजनआसमास जैसेंश्रीकृष्णरूपविशेष तैसीचद्रौपदीजाणिजे २० एवंविसावेडावीपूर्ण जिंकिलेंद्रौपदीनिधान
हाहाःकारकरितीसज्जन महाअनर्थभाविती २१ ऋषिवस्त्रस्थळेंपीटिती भूपाळकपाळेंबडविती भीष्मद्रोणाचेनेत्रीं
येनी अश्रुपातढळढळां २२ कर्णदुर्योधनशकुनी यांचाआनंदनमायेत्रिभुवनीं अंधअल्हादलामनीं ह्मणेंसंपदाजनन
ठेविजे २३ वीसडावसंपूर्णजाले आतांआणीकदोनउरले अरण्यवासपुढेंबोलिले अज्ञातवासदुसरा २४ जालियाव
स्त्रहरण पुढेंआहेतेंनिरोपण व्यासशिष्यवैशंपायन जन्मेजयाप्रतिसांगे २५ ब्रह्मानंदेश्रीधर तेचकथावर्णीतसा
चार श्रवणकरोतपंडितचतुर विवेकसारसज्जन २६ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ सभापर्वटीकाश्रीधरकृत नारदव्यास
बोधअसतांघूत धर्मराजखेळले २७ इतिश्रीपांडवप्रतापादिपर्वविंशतितमोध्यायः श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदी
श्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ५ ५ ५ ५
५ ५ ५ ५ ५

कौरवसभा
पांडव
दुःशासन
द्रौपदी
श्रीकृष्ण

अ०

श्रीगणेशायनमः अजातशत्रुधर्मराज धर्मपरायणधर्मात्मज स्वधर्माचरणदेवद्विज भजननसांडीसर्व
था१ कौरवपरमदुर्जन कपटद्यूतत्यांसिखेळोन राज्यसेनादेशधन द्रौपदीसहितजिंकिलें २ पांचपांडवपंचा
नन कपटकूपींपडिलेयेउन कीतेपंचमराळनेउन पंकगर्तेतरोविले ३ विदुरासम्हणेंदुर्योधन पांडवजिं
कोनिकेलदीन जैसेदग्धवनीहरिण तेअहानक्षुधितपें ४ द्रौपदीजालीआमचीदासी ऊठबोलाऊनिआणि
सभेसी तिचेपतिव्रतापणजनासी दाखऊंआजीतत्वतां ५ विदुरम्हणेपापखाणी तुजनिकटआलीप्राणहा
नी कायअपवित्रबोलसीवाणी महादुर्जनाकपटीया ६ दुर्योधनम्हणदेखा हापांडवाचापाशिराखा कु
त्रिमसांगतविवेका हि तशत्रुघातक ७ प्रातकाम सूतपुत्रजाण त्यांससांगेदुर्योधन आणीपांचाळीबाला
उन शीघ्रसोड्डनसभेसी ८ हेरमचेशाळामंदिरीं म्हणेंअहोद्रुपदराजकुमरी दुर्योधनंतेथवरी बोलाविलेंजा
णपा ९ धर्मेहारविलेंसमस्त कोणाचाशब्दनचालेतेथं द्रौपदीम्हणेमनांत मांडिलाअनर्थनिर्धारें १० वा
टेकाळजींघातलीसुरी कींसौदामिनीपडिलीगिरीं कींसकुमारकमळिणीवरी वज्रघायपडियला ११ मग
द्रौपदीम्हणेंतयासी जाऊनिसांगेंभीष्मद्रोणासी तुम्हीश्रेष्ठअसतांसभेसी विपरीतकरणीकायहे १२
धर्मेहारविलेंआपणास तरितोतुमचाजालानिःशेष धर्मासआणिआम्हास मगसंबंधकायसा १३ मींपंचपु
रुपांचीललनापाहीं मजसर्वथाजिंकिलेंनाहीं नारदेनेमिलेंसर्वही सीमाकेलीअलोट १४ पांचांठाईवांटि
ले वर्षे दोनमासद्वादशदिवस यानमीस्त्रीभीमाचीनिःशेष तरीधर्मेकवीहारवी १५ सभेसियेऊनसूतनं
दन सांगसुयोधनावर्तमान ऋतुस्नातद्रौपदीनिधान केसीआणूंसभेंत १६ त्यासनिर्भर्च्छीदुर्योधन
मगदुःशासनादुःशासन म्हणेंधावआणीवोढून केशीधरूनयेथवरी १७ आमचीतेजालीदासी मगतिचीभीडका
यसी दुःशासनधांवल्यांवेगेंसी द्रौपदीपासींपातला १८ हरिणीवरीक्रोधयुक्त महाव्याघ्रजेंविंझेपावत कींत
स्कर अग्निरत्न राजभांडारींएकल्याचा १९ कींमेदिनीगर्भरत्न हारूंधांवलाद्विपंचवदन तैसायाजसेनीज

वळयेउन कायबोलेदुरात्मा २० ऊठआतांवेगेंयेथुन राजापाचारितोतुजलागुन तुझेभ्रतारदासकरून आ
म्हींजिंकूनठेविले २१ तूंआमचीदासीनिर्धारें ऊठसभेचालसत्वरें तुझेंभाग्यउमटलेंचतुरे दुर्योधनावरीआ
तां २२ आयुष्यांतियमदूत तैसाद्रौपदीसभासत कंठहोऊनसद्गदित कायमातबोलिली २३ म्हणेंदेवरातूं
अवधारी सभेसकैसीनेतानारी ज्येष्ठसहोदराचीसुंदरी गांधारीसमतुम्हातें २४ देवराऐकेंयेसमयीं मा
झाकैवारीतूंचिहोई निर्दोषपदरींयशघेई केवळशिष्टाईकरीतैसी २५ देवरातूंहोयमाउली लज्जारक्षीआ
जिआपुली माझाद्रुपदराजयेवेळी तूंचिहोईदयाळा २६ किंवाशस्त्रघेऊनतत्वतां वधीमजयेथेंचिआतां लोकः
धन्यम्हणतीऐकतां वाणितीलकीर्तीतुझी २७ निर्दयबोलेपापराशी ऊठवाचाळेचालसभेसी तुजओढोनि
नेईनकेशीं जालीसदासीआमचीतूं २८ हिंसकासकैंचीदया मार्गभ्रासकैंचीमाया उपरतीपैशुन्यवादिया
कदाकाळींघडेना २९ धनलुब्धासनावडेधर्म जारासिकायसेंसत्कर्म साधुनिंदकानावडेप्रेम भजनमार्गेक
दाहीं ३० शांतनव्हेकदाविखार दुर्जननबोलेकधींचमधुर ध्यानकरूंबैसलेखर काळत्रईघडेना ३१असो
ओढवलाकाळकठिण पांचाळीउठिलीतेथुन गृहांतचालिलीदेखोन दुःशासनधांवला ३२ अर्धयोजनआ
समास जीचेतनुचाजायसुवास चहूंकडेफांकेजीचाप्रकाश तिचेकेशधरियेले ३३ हाकफोडीश्रीकृष्णा
भगिनी असडूनिपाडिलीमेदिनीं ब्रह्मांडडळमळिलेंतेक्षणीं उसळेपाणीसागरींचें ३४ रोहिणीवरवासर
मणी खचोंभावितीतेव्हांधरणी वैकुंठकैलासतेक्षणीं डळमळिलेंअतिदुःखें ३५ केशींअकर्षोनिवेल्हाळ
सभेसिचालिलाचांडाळ जैसाहरिणीसधरूनशार्दूळ घेऊनिजायत्वरेनें ३६ रुदनकरीतअधोवदनी नय
नोदकेंभिजतीकुंभिनी म्हणेंवीरगुंठीकरेंकरुनी हळूचालीधरीकां ३७ भूषणेंजालींविगलित ठाईंठाईंग
ळोनपडत मुक्तेंवाटेसविखुरत तेजेंकविगुरूसारिखीं ३८ म्हणेंराजसासखयादेवरा हळूचचालेंनकरीत्वरा
केशवोढतीएकसरा सुटाळमुष्टीधरीकां ३९ उभाराहेंएकक्षण कासावीसजालेमाझेप्राण रसनाअधरगेलें

वाळोन जीवनेवीणयेधवां ४० द्रोणगुरूचीतुह्मासआण धांवडूंनकामजलागुन तुटोनिपडोंपाहतीचरण प
ि कुलक्षणनायके ४१ सभेसआणिलीसुंदरी उजेडपडिलासकळांवरी विद्युल्लताजैसीअंधारीं नभमंडळींप्र
काशे ४२ देखतांद्रौपदीनिधान संतभक्तींझांकिलेनयन परमसंतोषलेदुर्जन स्वरूपदेखोनतियेचें ४३ जिचीया
स्वरूपावरून कुर्वंडीकरिजेरतीरमण अपर्णेचीअपरप्रतिमाजाण गुणनिधानद्रौपदी ४४ पाकशासनकम
ळजन्मा त्यांचीनकरवेजसीप्रतिमा रंभाउर्वशीतिळोत्तमा चरणांगुष्टींनतुळती ४५ कृष्णाचऐसीकृष्णभगिनी
कींवोतिलीइंद्रनीळगाळुनी खंजनमृगमीनलोचनावरुनी वोवाळुनीटाकावे ४६ दंतजेविंहिरेखाणी बोल
तांउजेडपडेमेदिनीं जीचामुखप्रकाशदेखोनी रोहिणीवरलज्जित ४७ कर्णह्मणेंद्रौपदीस तूंदुर्योधनाचेअं
कींबैस भोगींआतांराज्यविलास सोडींआशापांडवांची ४८ ऐसेंऐकतांपद्माक्षी भीमार्जुनाक्रोधेंलक्षी परि
पक्षहीनअंधपक्षी तैसेदीनदिसतीते ४९ भीमासनावरेक्रोधकदा सावरूनिकरेंअकर्षीगदा ह्मणेंकौर
वांचाशिरच्छेदा करीनआतांक्षणाईं ५० पांचाळीनेंपाहतांविलोकुन माझेंहृदयजालेंशतचूर्ण वडवानळ
जाळीतृणकानन तेविंदुर्जनमारीनहे ५१ धर्मह्मणेंऐकभीमा त्याणीपणकरूनजिंकिलेंआह्मां क्रोध
आवरीकरीक्षमा वेगेंपाहेविचारून ५२ तुजक्रोधनावरेचकदा तरीमाझियेमस्तकींमेरीगदा परीस्वध
र्मसत्यमर्यादा सर्वथाहीनसांडीतूं ५३ चळतीलमेरुमंदर पृथ्वीसोडीलभूधर हेंअघटितघडेलसाचा
र परंतुधीरनसोडावा ५४ पश्चमेसउगवेलजरीरोहिणीपती शिळेवरीकमळेउगवती हेंहीघडेपरिनवर्त
तीं भगवद्भक्तअसत्यपैं ५५ भीमह्मणेंएकांती वडिलींतुजसांगितलीनीती नारदव्यासाचियायुक्ती रत
द्यूतींहोऊंनको ५६ वर्जितांखेळोनियांकपटद्यूत व्यसनींपाडिलेसमस्त तुझेतोडीनआतांहस्त गदाघायें
तत्काळ ५७ अवश्यह्मणेंमहाराजधर्म गदाउचलीक्रोधेंभीम तोंसद्विवेकीपार्थपरम हस्तधरितभीमाचा
५८ ह्मणेंयाब्रंह्मांडमंडपांत धर्माऐसासत्यशांत नाहींनाहींहोयथार्थ साक्षदेतसरस्वती ५९ जोनिश्चयें २

गंगेचालोट तोविवेकरत्नाचामुकुट कींभक्तिवैराग्यरणींसुभट दिव्यहिराजन्मला ६० सद्बुद्धीसरोवरींचाराजहंस
भक्तिउद्यानीचातापस जोअजातशत्रुनिर्दोष पंडुसमानआह्मातें ६१ तेणेंशब्दगोविलानेमा तोविनिश्चयतुः
ह्मांआह्मां धर्मासमारूनभीमा अपकीर्तीचकरावी ६२ संसारमृगजळन्याय याचाभरवसाअसेकाय येअ
वनीसबहुतराय भोगूनिगेलेपुढेंजानी ६३ भीमाचाक्रोधाग्निअत्यंत चालिलाविवेकवनजाळित रूशब्दवर्षे
लामेघपार्थ तेणेंशांतजालातो ६४ धर्माचेचरणवंदुनी भीमबैसलास्वस्थानी तोंदुःशासनकेशकवळोनी
झोंकादेतद्रौपदीते ६५ इंदुवदनापद्मलोचनी पद्मजनकाचीभगिनी सकुमारएकवसनी जाचिलीदुर्जनीं
तेधवां ६६ पूर्वीजालाराजसूययज्ञ सेवटींजालेंअवभृतस्नान तेव्हांकेशमोकळेकरून वीरगुंठीबांधिलीजे
६७ तेहस्तीदृढधरूनदुःशासन झोंकेदेतसेहिंसकदुर्जन तेव्हांद्रौपदीगुणनिधान भीष्मद्रोणाकडेपाहे ६८
तुह्मींवडीलन्यायसागर अन्यायहोतोपरमदुस्तर इहींमजजिंकिलेंकायसाचार वदाउत्तरयेधवां ६९ भीष्मव
देतेक्षणी ऐकेंवोसद्गुणरत्नखाणी धर्मबोलेस्वमुखेंकरुनी जाह्मासपणींजिंकिलें ७० तेथेंआमचेंन्यायवचन
कोणमानीलसांगप्रमाण मगबोलेगुरुद्रोण भीडधरूनकौरवांची ७१ समुद्राहूनिअगणित धर्माचेंनगणवे
मातेंसत्व निर्मळअंतरशांतदांत वचनविपरीतनबोले ७२ कोणीभीडटाकुन नबोलेचियथार्थवचन हेंदेखो
निविकर्ण बोलताजालाउगेनियां ७३ द्रौपदीजिंकिलीह्मणतीलकोणी गळितकुष्टझडेलवाणी त्यासनिक
टआलीप्राणहानी येचक्षणींजाणिजे ७४ त्रिवारहाकफोडुनी ह्मणेंनाहींजिंकिलीयाज्ञसेनी हेअन्यायअ
स्थानी साधूकोणीनसेयेथें ७५ अंतरबाह्यधृतराष्ट्रअंध पुत्रलोभेंजालामंद अरेहेभीष्मद्रोणवृद्ध सत्य
येथेंबोलती ७६ कुळक्षयासकारण तोहाशकुनीआणिकर्ण अधिकाधीकदुर्योधन इहींबोधूनखवळिला
७७ राजाकेवळराक्षसजाण व्याघ्ररूपीअवघेप्रधान सेवकतेकेवळश्वान मगअन्यायवर्ततअसे ७८ दुर्यो
धनासस्फुरववाटत परिसमीपआलाअनर्थ द्रौपदीकेलीउभीयेथें भुललेमूर्खसर्वही ७९ गांजितांद्रौपदीवे

ल्हाळा परिहे प्रळयाग्निचीज्वाळा तुह्मापतंगासकळा भस्मकरीलक्षणार्द्ध ८० ऐकोनविकर्णाचीवाणी रुरवर्षती
दिव्यसुमनीं मस्तकआणितर्जनी डोलवितीआनंदें ८१ ऐसेंदेखोनिनेक्षणी कर्णकोपलाशतगुणीं धर्मबोलेंकरू
नपणीं याज्ञसेनीहरविली ८२ तेंअसत्यअवघेंकरुनी भलतेंविजल्पसीसभास्थानी तुजवधितोंयेचक्षणीं दु
खवेलमनींगांधारी ८३ शतमूर्खतूंनिशर्द्धी वडिलासशिकविसीबुद्धी येथेंकायजालाअविधी दासीसभेसिआ
णिल्या ८४ एकस्त्रीभ्रतारपांचजण कोणेंशास्त्रींकेलेंलेखन हेदोपखाणीजाणि करानग्नयेथेंआतां ८५
वस्त्रेंभूषणेंसंपूर्ण अवघींघ्यापांडवांचींहिरोन ऐसेंऐकतांपांचैजण वल्कलेंवेष्टूनबैसले ८६ जानुउघडीक
रून द्रौपदीसदावीदुर्योधन ह्मणेंबैसअर्धांगींयेउन पट्टराणीहोईतूं ८७ भीमेंगदाउचलोनिलवलाहें ह्मणें
अंधपुत्राइकडेपाहें तुझाअंकगदाघायें चूर्णकरीनजाणपां ८८ हेंजरीनकरवेमाझेनी तरिप्रसऊनवंध्याकुं
तीजननी लज्जालागलीसोमवंशालागुनी कृष्णदास्यत्वव्यर्थगेलें ८९ ऐसेंऐकतांचवचन प्रगटबोलेदुर्योधन
ह्मणेगेद्रौपदीयेउन बैसनिःशंकमांडीवरी ९० ऐसेंबोलतांदुर्योधन द्रौपदीबोलेतीक्ष्णवचन बळेंचचेतविला
प्रळयाग्न कौरवकूळजाळावया ९१ बळेंखवळिलाभुजंग किंशुंडेंपिळिलामत्तमातंग निद्रिस्तव्याघ्रसवेग ना
सिकावरीताडिला ९२ तैसीतेपांडवललना ह्मणेंचांडाळादुर्योधना गळितकुष्टभरोनिरसना झडोंदेतुझीपापि
या ९३ महाप्रळयसौदामिनी हिंसकापडोतुजवरीयेउनी तुझेदृष्टीचेकोळसेहोउनी भस्महोऊंदेदुर्जना ९४
भीमेंगदानेमिलीनवरी रणचत्वरींघेईमांडीवरी पंचप्राणघालोनिबाहेरी प्रळयलग्नलावीकां ९५ तुझास्त्री
याहृदयपिटुनी वाद्येंवाजवितीभयंकरवदनी रक्तमृत्तिकामिळोनी हळदीसहजचीलागेल ९६ मगतेगदाहृद
यींधरून समरमंचकींकरीशयन बंधूसमवेतयमसदन पावोनिकरीसांडेतेथें ९७ शब्दशस्त्राचेघायतीः
क्ष्ण लागतांखवळलादुर्योधन ह्मणेंइचेतुकडेकरून सर्षपप्रायदाकारे ९८ जिव्हाआणिनासाकर्ण दाकाह
स्तशस्त्रेंछेदून दुःशासनाफेडींवसन दावीनग्नसभेंत ९९ वामहस्तेंकेशकवळुन सव्यहस्तेंफेडीवसन नगर

लोकसभासज्जन झांकितीनयनअतिदुःखें १०० कृष्णासकरावयाश्रुत वेगेंपिटिलामनोदूत ह्मणेंमांडिलाथोर
आकांत धांवेंत्वरीतकैवारिया १ रुक्मिद्वाकारकेभवानी मूळपीठद्वारकाविलासिनी हृदयवृंदारण्यविहारणी
वेगेंकरूनधावेंकां २ खगवरकेतनाइंदिवरनेत्रा इंदिरावरासुजळजळगात्रा विश्वव्यापकात्रिनेत्रमित्रा सूत्रा
चामहिमानेणेतुझा ३ आतांयादवकुळमुकुटअवतंसा कंसांतकाक्षीराब्धिविलासा सच्चिदानंदामनोहरवेषा
शरणांगतातारिसीतूं ४ सनकादिवंद्याजगदोद्धारा पद्मजातजनकात्रिभुवनसुंदरा पांडवपाळकारणरंगधी
रा अतिउदाराश्रीरंगा ५ मायाचक्रचाळकानिरंजना महारजतपूर्णवसना मधुमुरकैटभभंजना जगज्जी
वनाधावेंकां ६ दशावतारचक्रचरित्रपाळका धांवअनंतब्रह्मांडनायका ब्रह्मानंदमुखमृगांका दावीएकदांयेवे
ळे ७ मुचकुंदोद्धारकागिरिधरा पंचशरजनकापरात्परा निगमागमवंद्याअनंतनेत्रा संकटमाझेंनदेखसी
८ अंधजातांघोरकांतारीं समागमीटाकोनिगेलेदूरी मगतळमळीनानापरी मजमुरारीतेविजालें ९ व्याघ्रें
पाडसधरिलेंवनी तेंदीनरजनीचिंताजननी वैकुंठपुरविहारिणी चिंतिलेंमनींतेवितूतें ११० प्रसूतसमयमा
ध्यान्हीं तृषिंतधेनूदग्धवनी तोंसहस्रव्याघ्रीयेउनी गर्जनाकरीतवेढिली ११ भक्तवत्सलास्नेहाळाहरी तेवीं
मजगांजिलेंदुराचारी कोठेंगुंतलासकैवारी कमळायतनाहृदयस्था १२ येसमईनयेसीकरुणार्णवा उणेंये
ईलकींबिरुदनावा भक्तवत्सलारमाधवा कंठबाहतांशोकलाकीं १३ गांजितीकौरवजनदुर्जन यावयाकांधरि
लाअभिमान पांचाळीश्रीरंगातुझीबहिण घोषगाजेत्रिभुवनी १४ कौरवकुबुद्धीसमुद्रांत बुडाल्येंहरीदेईं
हात दीनवदनजालेपंडुसुत बांधलेदृढकपटपाशें १५ कौरवपीडावणवादारुण जळतोकेशवावरुषेंघन
भीष्मद्रोणाचेंनचालेवचन म्लानवदनबैसले १६ कौरवसभाभूतमेळीं पडिलीतुझीदासीपांचाळी पंचास्य
रीतूंवनमाळी धावयेवेळींत्वरेनें १७ हरितूंकंठीरवदयाब्धी तुझीकन्यामीयेथेंद्रौपदी कौरवगजींवेढिलेंत्रिशुद्धी
आतांधांवआर्ताहाकदेत १८ चिंतारोगजडलादारुण धांवेंकृपारसपात्रघेउन तुजपासींधाडीनप्राण कुणप

येथेंटाकोनिहे १९ लपावयातुह्मेहृदयीं ह्मरीमजलागवदेंई लाजगेलियालवलाहीं मगकायउरेल २० करुणाक
रागोपाळा विलंबफारकांलाविला जालियाभगिनीचीअवकळा मगकायडोळांपाहसी २१ कामधेनूश्रीरंगमा
उली कोणतेवनीआजिगुंतली द्रौपदीवस्त्राविसंबली कौरवदृकसभेंत २२ आहाश्रीकृष्णायादवेंद्रा तुजकायला
गलीयोगनिद्रा द्रौपदीकंन्याएकसरा हाकफोडितांशोकली २३ आपणवादविलेंह्मणउन जडकापसतारीजीवन
पाळिलेंजातांबुडोन ब्रीदेंगळ गळोनगेलींकीं २४ यदुकुळकमळविकाशमित्रा पांडवमानसचकोरचंद्रा जगद्वंद्या
कृपासमुद्रा करीत्वरायेवेळे २५ द्रौपदीचेकरुणाशब्द हेचिउडालेप्रेममिलिंद श्रीकृष्ण कर्णकमळीसद्गद गुंजा
रवजाणविती २६ कौरवसभाकंटकस्थळ आणोनिद्रौपदीचेशब्दमराळ कृष्णमानससरोवरविशाळ आऊनते
थेंबैसले २७ स्वानंदरूप परियंक तेथेंपहुडलावैकुंठनायक चरणतळहातीतेथेंदेख ज्ञानकळारुक्मिणी
२८ अनुभवबोधस्वस्वर गातीनारदआणितुंबर तेथेंउद्धवआणिअक्रूर स्वगंधवायूजाणविती २९ सप्रे
मलक्ष जोडल्याकरीं उभासन्मुखतोसपर्णारी चरणतळहातीभीमककुमारी देखेंनखअंकुरींब्रह्मांडे ३० कौरवस
भाकाळभ्रईदारुण द्रौपदीचेंवस्त्राहरण करावयातस्करदुःशासन घालाघालूपहातसे ३१ तोंद्रौपदीचेशब्द
रूरेख तेहीद्वारकेंतघालितीहांक जागाजालावैकुंठनायक घा बरेपणेंविलोकी ३२ ह्मणे पाहेयादवेंद्र पांड
वभांडारींकौरवतस्कर द्रौपदीलज्जाधनअपार नेऊंपाहतीहरूनियां ३३ रुक्मिणीचेहातिंचाचरण अ
सडोनिउठिलाजगज्जीवन धांवघेतलीउठोन नबोलतांकोणासी ३४ पीतांबराचीरुळतकांस तोनसांवरी
वहृषीकेश मुकुटराहिलारुळतीकेश सुगंधस्वमनेंसांडती ३५ कौस्तुभमाळावैजयंती निकटनसांवरीश्री
पती खेदपावलाश्रीतनुमती कंठसद्गदजाला ३६ श्रीरंगाचावेगापुढें मनपवनकायसेंबापुडें चिंतिलि
यागतींजावेंगरुडें परितोहीमंदराहिला ३७ धांवाकेलाहेंभक्तिलक्षण परितोहृदयींचनांदेनारायण सर्व ४
व्यापकजगन्मोहन गमनागमननसेची ३८ नारदपुसेरुक्मिणीलागुन कांघा बरेपणेंगेलेजगज्जीवन ते

ह्मणेद्रौपदीगांजिलीह्मणउन नसांवरतधांवले ३९ इकडेद्रौपदीचेंवसन फेडूंपहातदुःशासन तंवतोपाठिसी
येउन उभागकलाकैवारी ४० जोपीतांबरआपला तेणेंझांकिलीद्रौपदीबाळा प्रकाशअसंभाव्यझळकला कौ
रवसभादचकली ४१ कृष्णवसनतेजाळसुवास तेणेंस्वगंधेंभरिलेंआकाश उभापाठिसींआदिपुरुष सद्भक्तीं
वदेखिला ४२ अल्हादलीपांचाळी ह्मणेंकैवारियावनमाळी मजगांजिलेंदुर्जनीसकळी हरीमाउलीनसतांतूं
४३ हरीह्मणेंद्रौपदीसी जेंजेंबोलिलेपापरासी तिहींतेंगांजिलेंदेवकीसी मींहेंमानसींभावितों ४४ आल्याजा
णोनिभगवंत धर्मबंधूसरवूणदावित नयनीवाहतीअश्रुपात कंठसद्गदितजाहला ४५ देखोनिपाठिसीदयार्ण
व विदुरासनावरतीअष्टभाव भीष्मद्रोणादिभक्तसर्व ब्रह्मानंदेंडोलती ४६ क्रोधनावरेदुर्योधना ह्मणेरेमंदा
दुःशासना भीडकायसीधरिसीवसना फेडींपाहूंदेसभेंत ४७ तेणेंआसुडिलेंचीर तोंआंतक्षीरोदकसुंदर
ह्मणतीअद्भुतस्त्रीचरित्र वस्त्रांतवस्त्रनेसली ४८ तेहीवोढितोदुर्जन तोंआंतदेखेरक्तवर्णवर्ण द्रौपदीझां
किलीसंपूर्ण चरणांगुष्टहीदिसेना ४९ सभाजालीतटस्थ ह्मणतीवस्त्रभारअसंख्यात अमोलीकजातेजा
द्भुत कोणंपुरवीनकळेहें ५० हांवेंचदोनिदुःशासने दोहीहातींफेडीतवसनें गणतीदशशतवदनें करितांगं
ईपडेना ५१ कनकवर्णवस्त्रवोढी तोंआंतदेखेजरीसाडी त्याआंतकुसुंबीचुनडी तेहीवोढीअपवित्र
५२ पाटाऊंओढीजरतारी तोंकल्हारवर्णत्याअंतरी जरिशिखीमराळपदरी तेंहीआवरीवेगेंतो ५३
कुसुमवर्णपदर करवीरवर्णकोविदार रक्तोत्पळवर्णसिंदुर चंपकवर्णसाजिरी ५४ केशरीहरिद्राकुंकु
मवर्ण तप्तकांचनलखलखीतपूर्ण अनंतजोतिचींकल्याणवसन वर्णाचींनिघतीअसंख्य ५५ दूर्वा
रंगजंबुचंदन रक्तपीतधवळकृष्ण समरंगेंरंगीतपूर्ण कनकीदळवर्णएकपैं ५६ मिलिंदवर्णअपार चंद्रसूर्यकळस
कुमार निराळवर्णेंपरिकर नक्षत्रठसेझळकती ५७ गुंजारंगअग्नवर्णे रंभागर्भकाश्मीरवसनें दुग्धवर्णकिल
कपर्णें जगज्जीवनेंपुरविलीं ५८ कंबुवर्णरजतहंस चामिकरवर्णेंपद्मकोश इंद्रगोपमाणिकरंगीवि

शेष द्वारकाधीश पुरवितो ५९ काशीकांतीअवंतिर्ची अयोध्यामथुरामायामाहुरचीं आभरणें आणिलीं द्वारके
चीं भगिनीलागीं श्रीधरें ६० भरतरमणीकविविधशाहिरण्य कीर्तिदाक्षहरीसुवर्ण यानवखंडीचीं वस्त्रें संपूर्ण
जगज्जीवन पुरवित ६१ जंबुशाकप्लक्षशालमली क्रौंचकेतश्वेतवल्ली यासप्तद्विपिचीं वस्त्रें वनमाळी पांचाळीतें
पुरवित ६२ अंगवंगदेशकलिंग कलिंदकाश्मीर भोजसुरंग सौवीरसौराष्ट्र श्रीरंग भरणीसवेग आणित
६३ बंगाल मागध माळवनेपाळ करेलचोळपांचाळ गौडमत्स्याळस्त्रीराष्ट्र सिंहळ द्राविडकर्नाटकआंध्रपें
६४ करहाटकमहाराष्ट्रघोरन घोटनाटपजंबुपुलिंदकुन भिल्लगांधारविदेहचेद्यजाण विदर्भविक्लकके
लय ६५ केशळकुंतळकिरात स्फरसेनसेवनसमस्त कोंकणगोकर्णमत्स्यसत्य मंदवशाल्वसीधांवती
६६ सैंधवपारसीकगुर्जर यवनबर्बरजालंदर छपन्नदेशिचीं वस्त्रें श्रीधर देत अपार पांचाळीतें ६७ चिन्न=
मुलतानलाहुर काबुलबैंगोरफिंगाणथोर खुरासनआणीकृष्णवस्त्र वस्त्रें तेथिचीं अपारपैं ६८ विष्णुकां
चीशिवकांचीकुंभकोण चिदंबरअरुणाचळमल्लिकार्जुन शेषाचळकिष्किंदापट्टन प्रतिष्ठानकरवीरपें ६९स्व
र्गमृत्यूनागलोक वैकुंठकैलासब्रह्मपदसुरेख सुरासहितशशिनायक वस्त्रीं मत्स्यहरेखिला ७० दशाव
तारअष्टदिग्पाळ चवदामनु लिहिले भूगुळ द्वादशमित्रएकादशरुद्रसकळ वस्त्रावरी पुतळे हे ७१ रामायण=
भारतभागवत शिवविष्णुचरित्रअद्भुत एकसहस्त्रनामेंमंडित कनकाक्षरीं रेखिलीं ७२ ऋषिमंडळीसिद्धिचार=
ण सोळासिद्धनवनारायण चौऱ्यासीं आसनें योगसाधन ऐसीं वस्त्रें निघालीं ७३ शक्रमहरस्थहस्तनापुर कु
रुक्षेत्रीं युध्यपुढें होणार रणीं पडिले कौरव पामर मेनें समग्र रेखिलीं ७४ मांडीवरी गदा घालुन भीमें मारि
ला दुर्योधन दुःशासनाचें वक्षस्थळ फोडुन रक्तपान केलें असे ७५ इतकें दुर्जन पाहती परि सावध कोणी न होती द्रौ
पदीचा कैवारी जगत्पती अनंतहस्तें नेसवी चीरें ७६ अनंतकोटिब्रह्मांडें भरलीं जवळी अक्षय दिंडें कृष्णनायका
चीं प्रचंडें वस्त्रें शेषा न गणती ७७ द्वारकेचा सभाग्य चाटा वस्त्रश्रेणी पुरवी अचाटा न कळे हें कौरवांचा थाटा का

हीं कुवेश न चालती ७८ रुईराहाटचिवटमाग काहीं न घालितां श्रीरंग अचाटपटश्रृष्टिसुरंग पुरवीत सेनेका
ळीं ७९ आपला पितांबर सेवटीं द्रौपदीस नेसवीत जगजेठी रत्नदर्शन रोऊन वोटीं सुदर्शन उचलिलें ८० ह्मणें=
यावें सनासलाविनां हान दग्ध करीन कौरव समस्त विदुर द्रोण गंगासुत ह्मणती अनर्थ मांडिला ८१ धृतराष्ट्रा=
स जाणविती मात सर्वांचा येथें मांडिला अंत दुर्योधन भयाभीत दुःशासना वारीतसे ८२ दुर्योधन ह्मणें वस्त्रभार
भांडारीं ठेवा हे समग्र तों एकही न दिसे साचार अभाग्यासी तेधवां ८३ तों अवचिन्हें जालीं बहुत गगनीं उठिले
त्रिविधकेत मेघरक्तधारा वर्षत भयाभीत कौरव पैं ८४ भक्तसाधूनगरजन द्रौपदीस करिती सप्रेम नमन कौ
रवांस निंदुन वर्णिती यश पांडवांचें ८५ दुर्योधनास ह्मणें भीमसेन तुझी मांडी मीं न करीं चूर्ण तरी पूर्वज पावती पत
न जीतची जाण मेतमीं ८६ गांधारी हृदयपिटिन भीम बोलले तें करील यथार्थ धृतराष्ट्रें पांडव समस्त द्रौ
पदीसहित बोलाविलें ८७ आलिंगून पांचहीजण ह्मणें चांडाळ हा दुर्योधन येणें तुह्मास कष्टविलें पूर्ण तें काहीं
आठऊं नका ८८ मी वृद्ध चक्षुहीन धर्मा करीं तूं माझें पालन तथास्तु ह्मणें भीमसेन ऐसेंच होईल सेवटीं
८९ द्रौपदीचा माथां हस्त ठेऊनि धृतराष्ट्र बोलत मायें तूं कुळतारक यथार्थ दुर्जनीं कष्ट दिल्हे तूतें ९०
इच्छा असेल मनांत तें तूं माग पुरवीन सत्य येरी ह्मणें पांडव मुक्त पणीं जिंकिले ते करावे ९१ शस्त्रें वस्त्रें
राज्य रथा देऊन बोळवावे इंद्रप्रस्था दासन ह्मणावे आतां इतकें चिंता ना देइजे ९२ तत्काळ चिके
लेमुक्त उपहास्तून कर्ण हांसत ह्मणें तुह्मीं पंडुरूत षंढ तील संसारीं ९३ बंदी पडिलां समस्त तेस्त्री
प्रयत्नें जालां मुक्त जारकर्म करूनि पाळित पती जैसी स्वैरणी ९४ अर्जुन ह्मणें मशका त्रषाकौळिकअन्नभ
क्षका कुळहीना सहस्त्रमूर्खा ऐक आतां प्रतिज्ञा हे ९५ आह्मी नपुंसक कीं रणशूर पुढें कळेल हें समग्र तुझें रणीं
छेदीन मी शिर तरीच पुत्र पंडुचा ९६ असो रथीं बैसोनि पांचहीजण माता कुंती द्रौपदी निधान सिबिकारूढ होऊन नग
रांतून चालिलीं ९७ पूर्व द्यूत संपलें आतां अन्य द्यूत आरंभिलें तें पुढें आहे कथिलें श्रवण केलें पाहिजे ९८ अंतरीं येऊन नेवेळां

श्रीरंगसकळांसीभेटला धांवोनिद्रौपदीवेल्हाळा मिठीगळांघालित ९९ नयनोंदकेंकरून केलेंकृष्णाचरणक्षाळ
न ह्मणेंश्रीरंगातुजवरून वोवाळूनजाईनमी १०० तुझेकायआठऊंउपकार आजीलाजरक्षिलीथोर पांडवकैवा
रीयादवेंद्र त्रिभुवनींथोरब्रीदगाजे १ श्रीपतीह्मणेंद्रौपदीमाय पांडवमजनाणाहुनिप्रिय संकटपडतांलवलाह्यं
ऐसाचियेईनक्षणक्षणां २ ऐसेंबोलोनिसद्गद द्वारकेसिगेलाब्रह्मानंद तोपांडुरंगपुंडरीकवरद भीमातीरींनांद
तसे ३ ब्रह्मानंदापांडुरंगा श्रीधरहृदयकल्हारभृंगा आदिपुरुषाअव्यंगा दिगंबराअविनाशा ४ सुरसपांडवप्रता
पग्रंथ सभापर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ एकविसाव्यांतकथियेला २०५ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथस
भापर्वटीकाश्रीधरकृत द्रौपदीचेंवस्त्रहरणअद्भुत एकविसाव्यांतकथियेले २०६ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथेसभापर्वे
एकविंशतितमोध्यायः श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः संपदाराज्यसुखअपार देऊनिबोळविलेपंडुकुमर हेंदेखोनिकौरवथोर संतापलेमानसीं १ भया
भीतजालेमनीं सकळदुर्जनमिळोनी ह्मणतीमहासर्पदुखवोनी हृदयींकंठींधरियेले २ तैसेंवृद्धें केलेंनिश्चित
राज्यसेनाशस्त्रेंसहित पांडवसोडिलेजीवेंजित केलाअनर्थअंधानें ३ दुर्योधनदुःशासनकर्णशकुनी दुष्टमति
सांगतीयेउनी तुवांहेकायकेलीकरणी कुळहानीमांडिली ४ दोनडावउरलेअसती तेणेंपाठऊंवनवासामतीं अ
ज्ञातवासमागुती तेरावर्षीनेमावा ५ प्रकटजालियाकिंचित मागुतीतेरावर्षेंपर्यंत नष्टचर्यभोगितीयथार्थ पु
नःपुनःतैसेची ६ आतांपांडवआणितांयेथ धृतराष्ट्रह्मणेंदिसतोअनर्थ गांधारीह्मणेंयथार्थ बुडविलेंदुर्यो
धनें ७ सोमदंतबाल्हिकद्रोण भीष्मविदुरगुरुनंदन कृपाचार्यभूरिश्रवाविकर्ण ह्मणतीअनर्थपुढतीहा ८ दुर्यो
धनह्मणेंऐसीनीती वैरीवधावेनानायुक्ती अपाययोजोनिशुद्धती वनवासासिधाडावे ९ अंधह्मणेंअहोहो
णार काळत्रईनचुकेसाचार मगप्रातकाम सारथीपुत्र धांवडीसत्वरबोलाऊं १० तोधांवोनिपांडवांससांगत
फिरामागुतींखेळाद्यूत आपलीआणनिश्चित अंबिकासुतेंघातली ११ तुह्मासपितृवचनप्रमाण घ्यावेंपित
याचेंदर्शन मगबोलतीभीमार्जुन कांहोदुर्जनफिरविती १२ काययोजिलाअनर्थ कींकरूंपाहतीप्राणांत धर्म
ह्मणेंहेंअद्भुत श्रीकृष्णमायानेणवेची १३ उतरावयाभूभार अवतरलाहोयादवेंद्र पांडवकरूनिनिमित्तमात्र
दुष्टसंव्हारुइछित १४ कपटद्यूततुटले पुनःसांदावयाबोलाविले नेघेह्मणतांनसुटेवहिलें जेंकांलिहिलेंविधिनें
१५ अधर्मसभेसिपरतोन पांडवआलेपांचहीजण उभेठाकलेदुर्जन देऊनमानबहुवस १६ धर्मासह्मणे
शकुनी चलाडावखेळूं मागुतेनी आह्मासहारीआलीयेक्षणी नेमवाणीऐकपां १७ वल्कलेंमृगचर्मेंवेष्टुन
द्वादशवर्षेंवनवाससेउन तेरावेवर्षीजाण अज्ञातवासनिर्धारें १८ प्रकटजालियाअवधारा पुढतीवनवासव
र्षेंबारा मगयावेंआपल्यानगरा हाचिनिर्धारतुह्मांआह्मां १९ धर्मरावविचारीमनी जरिमाघारेघ्यावे येचक्षणीं त १
रिपुरुषार्थाहोयहानी आणीकहेकरणीईश्वराची २० धर्मदोनवेळांफांसेटाकित शकुनीजिंकिलेंरेधर्मा ह्म

णत दुर्योधनगदगदांहांसत एकराळीपीटिली २१ कर्णासुखअपार ह्मणेंध्वजउभारासत्वर जयवाद्यांचाग
जर राजभेरीठोकिल्या २२ कौरवगर्जतीजयजयकारीं राज्यजालेंएकछत्री दीनवदनतेअवसरीं पांडवदिसों
लागले २३ काळवंडलाआदित्य सुटलाक्रोधेंप्रळयवात थरथरांउर्वीकांपत उल्कापातजाहले २४ आकाशींहूनिअ
वधारा पडतीतेव्हांरक्तधारा दुष्टदुष्टह्मणतीधरा निर्वैरहोईलयावरी २५ पांडवांसह्मणेदुःशासन आतांक
रावनवासींप्रयाण अवदशाआलीतुह्मापूर्ण कायकारणनगरांत २६ फेडावस्त्रेंअळंकार वल्कलेंवेष्टावींसत्व
र काळींवदनेंकरूनसाचार रक्षालावासर्वांगीं २७ नपुंसकेंतुह्मीनिर्बळें जैसींतिळाचींशुष्ककोळें कींव्याघ्रचर्मेंवि
शाळें प्राणहीनेंपूरितें २८ अर्कतूलविगतधवावंध्याविधुर भग्नभाजनवृक्षखंकार स्मशानभूमीअकाळमेघ
निर्धार तैसेचिव्यर्थतुह्मींही २९ जैसेअजाचेगळ्लांगुळ तैसेतुह्मीदिसतांकेवळ कींवनीपडिलींविशाळ दरिद्री
याचींप्रेतेंपैं ३० द्रौपदीसह्मणेदुःशासन वनवासपरमकठिण दुर्योधनाचीस्त्रीहोउन शरीरअर्पीतयातेंअ
३१ आह्मींबंधूएकशत मनाआवडेतोवरीवरित नपुंसकदरिद्रीसमस्त पांडवदुरीकरीकां ३२ हेंऐकोनिभीम
सेन सिंहाऐसाबोलेगर्जोन हेबोलविषतरूचीं फळेंजाण प्राप्ततुह्मांहोतील ३३ मर्यादासोडोनियेथें बोलसीदु
ष्टाविपरीत तूंमाजलासिबहुतबळ्न शरीरपुष्टजाहलें ३४ द्वारावतीचीभवानी चतुर्भुजश्रीकृष्णरूपिणी ती
सनवसकेलाआजपासुनी वनींहूनआलिया ३५ द्वेषाग्निप्रज्वळेलप्रचंड रणमंडळतेंहोमकुंड तूंतेथेंबस्तखं
डविखंड गात्रेंतुझींकरीनमी ३६ प्रथमतुझेंअवदान मगएकापाठींएकशतजाण सेवटींहावस्तदुर्योध
न समर्पीनपूर्णाहुती ३७ पक्षपातीतुमचेसंपूर्ण गदाघायेंकरीनचूर्ण सूर्यसुताचेंसदन पाहोंधाडीनरस
मस्तां ३८ तुह्मीशब्दशस्त्रेंकशताडण लोहशस्त्रेंआह्मीफेडूंउसणं जिव्हाछेदूनउपडिन हस्ततुझेरणांगणीं ३९
याशब्दाचीआठवण देऊनघेईनतुमचेप्राण हेंहृदयपत्रींलिहुन ठेवातुह्मीराक्षसभहो ४० असोयावरीवेष्टूनिव
ल्कलें वनाजावयाउदितजाले नगरदुर्गीवरीचढिले कौरवकौतुकपहावया ४१ पांडवपाईंचालत गाईहेदे

पद्मींकौरवह्मणत पांचहीपोळधांवत गाईपाठीएकसरां ४२ मोकळेकेशसोडुनी रडतजातयाज्ञसेनी भीम
वारंवारपरतोनी कौरवांकडेपहातसे ४३ सिंहावलोकनेंकरुन परतोनिपाहतांभीमसेन दुर्योधनवांकडेपायक
रून उपहासितवृकोदरा ४४ सुयोधनासह्मणेंभीमसेन तुझेशिराचाकंदुककरून चेंडूफळीखेळेन निवेलम
नअंधाचें ४५ मांड्याभंगींभीमसेन दुःशासनाचाकंठफोडुन आधीकरीनरक्तपान उटीघेईनसर्वांगी ४६
तेंरक्तचर्चूनिहस्तीं पांचाळीचेकेशमोकळेरुळती मगदेईनत्यासिग्रंथी वीरगुंगीबांधेन ४७ सूर्यमार्गचु
केकरितांभ्रमण नेत्रीअंधत्वपावेलअग्न मशकाचीथडकालागुन जरीमेरूपडेल ४८ पाषाणप्रहारलागुन वा
यूपडेलमोडोनिचरण पिपीलिकाशोखीसिंधुजीवन विजुसधाउनमशकधरी ४९ भडभडीतअग्नज्वाळ क
र्पूरतुषारेंहोतीलशीतळ हेंहीघडेलएकवेळ परिवचनाचळनक्षेमाझ्या ५० यावरीआवेशेंबोलेपार्थ करीनक
र्णाचानिःपात शिरभेदवडीनआकाशांत तरीचरुतपंडुचा ५१ मागेंनिंदाबोलसीतोडें तरीकरीनशतखंडें
कौरवांचींउडतीलमुंडें कंदुकाऐसींआकाशीं ५२ मृगेंद्राचीनिंदादेख करितीमागेंजंबुक अळिकाह्मणतीवि
नायक धरूनिआणूंक्षणार्धें ५३ तृणपूतळेमिळोनिबहुत वडवानळासधरूंह्मणत हृदयींभावीखद्यो
त असडोनिआदित्यपाडुंखालीं ५४ शलभबहुतमिळोनी वीजघालूंह्मणतीवदनीं मृत्तिकेचागजधांवो
नी सागरशोषूंभावित ५५ परमकुमतीजोबळहीन मागेंनिंदाजल्पेरात्रंदिन समरभूमीसपळेउगेन
हेंतोंलक्षणश्वानाचें ५६ सहदेवबाहूपिटुन ह्मणेरेशकुनीसावधान मीचग्राहिकअसेजाण प्राणांसि
तुझ्यानिर्धारें ५७ बहुतफांसेटाळिलेजाण तितकेअंगींभेदीनबाण सुयोधनासहितसर्वहीजण समरींसं
हारीननिर्धारें ५८ शकुनीमीतुझाकाळ जरिछेदिनांशिरकमळ तरितेमाद्रीवेल्हाळ जन्मोनिव्यर्थश्रमवि
ली ५९ हिमाचलचळेलआसनी तेजसांडीलवासरमणी शीतळत्वटाकीलरोहिणी रमणजरीतत्वता ६० शेष २
सांडीलभूभार विषजरीवमीलकर्पूरगौर हेंहीघडेलपरिनिर्धार नेममाझाटळेना ६१ भुजापिटोननकुळबो

लत कौरवकुळसंहारीनसमस्त धान्यक्षेत्राचेंनिर्मूळकरित कृषिकजैसाएकसरें ६२ ऐसीप्रतिज्ञाबोलोन करि
तेजालेवनप्रयाण धौम्यअग्निहोत्रपात्रेंघेउन सहितकृशानचालिले ६३ दर्भपवित्रेंहातींघालित पितृसूक्तजप
तजात कौरवांचाहोईलअंत चिन्हपुढीलदावितो ६४ अजातशत्रुस्तूनधर्म समस्तांसपुसेसप्रेम ह्मणेंवडील
होपरम कृपाबहुतअसोंद्या ६५ तुमचाआशिर्वादेंकरून पुढतीपाहूंतुमचेचरण समस्तकौरवांसपुसोन
धर्मराजचालिले ६६ धर्मासह्मणेविदुर कुंतीवृद्धआपणासकुमार ज्येष्ठबंधुचीपत्नीनिर्धार मातामाझीअसोंदे
६७ माझियेघरींठेउन बारेवनवासाकरितूंप्रयाण मगवंदिलेकुंतीचेचरण साष्टांगेसिधर्मराजें ६८ विदुरह्म
णेधर्मराजा सोमवंशीविजयध्वजा श्रीकृष्णध्यानस्मरणपूजा प्राणांतेंहीनविसंबें ७० हृदयींध्यातांकंसारी क
दाभयनाहीकांतारी तोचिरक्षीलनानापरी दुःखतिळभरीइनगटेना ७१ धर्मह्मणेंविदुरासी तूंगुरुपितादेवआह्मासी
तुझीआज्ञावंदूशिरसि अहिर्निशींवर्त्तेन ७२ ऐसेंबोलतांयुधिष्ठिर धांवानिआलिंगीत्यासिविदुर अश्रुधाराश्रवतीने
त्र प्रेमसागरउचंबळला ७३ कुंतीसनिरऊनबहुत पांचहीविदुरासिनमित लक्षूनियांअरण्यपंथ जातेजालेतेध
वां ७४ पांचपांडवराजहंस हंसिनीद्रौपदीडोळस जीचेअंगींचासुवास वनामाजीफांकतसे ७५ एकवस्त्रेंद्रौपदी
स्नान मागेंपांडववल्कलेंवेष्टित कुंतीदेखोनिआक्रंदत हृदयपिटितहस्तकें ७६ अंगराकीनघरणी अगेवेल्ह
ळीयाज्ञसेनी पतिसमवेतनयनीं केव्हांनूतेंदेखेन ७७ अहानगरविलासिया कोठेंगुंतलासिविसांविया पांडवव्य
सनींपडलिया नेणसीहेंव्यापका ७८ कुरुकुळकुमुदावतंस पंडुराजतूंपवित्रपुरुष तुजकैसास्वर्गवास गोड
वाटेयधवां ७९ वनागेलियाश्रीरामचंद्र पाठींधांवेकौसल्यासुंदर तैसीगजपुराबाहेर कुंतीधांवेपुत्रामागें
८० अगेपांचाळीमायबहिणी प्राणसखेसांगानिर्णी वदनदाविगेपरतोनी मजटाकोनिजात्येसी ८१ सहदे
वआणिनकुळ तान्हींबाळेंगेकेवळ मजनिरऊनिवेल्हाळ माद्रीनिघालीस्वर्गातें ८२ नकुळसहदेवाचागळां
कुंतीमिठीघालीतेवेळां कौरवांचानारीसकळा देखोनिरडतीतेधवां ८३ ह्मणतीवैधव्यआह्मासआले भुललेकौ

रवकांहेंनकळे नगरवासीलोकतेवेळे शोककरितीअपार ८४ ह्मणतीनीतिसांगोनिअभिनव वनींदवडिलेवीर
पांडव कैकेयीनेंजैसारघुराव तैसेंयेथेंजाहलें ८५ कुंतीससांवरोनिविदुर ग्रहासनेनसत्वर सुभद्राआ-
णिसौभद्र द्वारकेसीपाठविलीं ८६ पांडवासबोळवीतविदुर अरण्यांतगेलादूर दुष्टकरंटेचांडाळकौरव मागुतीये
तस्वस्थळा ८७ इतरपांडवस्त्रियासुंदरा कुंतीपाठवीतमाहेरा वनवाससरल्यासुकुमरा मागुतीयावेंभेटी
तें ८८ द्रौपदीचेपंचकुमरां विदुरपाठवीपांचाळपुरां धृष्टद्युम्नद्रुपदअवधारा प्राणापरिसप्रियकरिती ८९
धृतराष्ट्रपुसेविदुरा पांडवगेलेवनांतरा विषादधरिलाअंतरा किंवासुखरूपगेले ९० विदुरह्मणेंझांकूनिवदन
धर्मेंकेलेंवनप्रयाण मुखींधरिलेंदृढमौन नबोलतकोणासी ९१ भुजाउभारोनिभीमसेन कल्पांतरुद्रक्रोधाय
मान गर्जतजैसापंचानन हुंकारततेविंगेला ९२ वाममुष्टीसिकताघेउनि सव्यभागेंविखरेमेदिनीं शिरसु-
कावितविपिनीं पार्थवीरप्रवेशला ९३ कर्दमेंलेपूनियांवदन गेलासहदेवमाद्रिनंदन जैसाआच्छादिलाअ
त्रेंकरून वासरमणीनिराळीं ९४ सर्वांगींमृत्तिकाचर्चोन नकुळगेलाबळसंपन्न जेविंसंसारमायाटाकू
न योगीजायतपोवना ९५ मोकळेकेशहस्तेंसारित हृदयींपेटलाअनळबहुत नेत्रोदकेंतोविझवित द्रौपदीगेलीव
नांतरा ९६ धौम्यदर्भधरूनिमुष्टी पढतगेलाअंत्यष्टी ज्येष्ठकनिष्ठनामेंअलोटीं तर्पणपुढेंकरावया ९७ वि
दुरासधृतराष्ट्रह्मणत पांडवींकायसूचविलाअर्थ हींलक्षणेंविपरीत कायकारणदावावया ९८ विदुरह्मणेंतो
अर्थ कासयापुससीतूंव्यर्थ पुत्रलोभेंतुझेंचित्त भ्रमीभूतजाहलें ९९ समरंगणींजीवअपार होईलब्र
ह्मसृष्टीचासंहार ह्मणऊनधर्मराजवक्त्र झांकूनिगेलानपाहवे १०० तेरावर्षांउपरी कौरवप्रेतेंपडतीलस
मरीं तींनपहावयादृष्टीभरी मुखझांकिलेंह्मणुनियां १ भुजाविलोकीभीमसेन मनांतसंकल्पिलेंहेंचिपूर्ण
दोर्दंडबळेंकरून कौरवप्रेतेंपाडीनमीं २ सागरींचीवाळूनगणवेजाण तैसेअसंख्यसोडीनबाण घेईन
कौरवांचेप्राण हेंचिअर्जुनचिंतित ३ फाल्गुनेंदाविलेंहें पूर्ण फाल्गुनमासींचेमंत्रसंपूर्ण जपतीलतुझेनं ३

दन येतांमरणसेवटीं ४ रक्तपंकमाजेलरणीं कौरवप्रेतेंपडतीमेदिनीं चिखलेंमुखेंजातीलभरूनि गीधघ
सोनिटोंचिती ५ हेंचिचिन्हसहदेवेंदाविलें धुळिनेंअंगभरिलेंनकुळें स्वरूपत्याचेंतेजागळें कामिनीभुलतीपहा
तां ६ यालागींमृत्तिकामळें शरीरझांकिलेंनकुळें चिन्हद्रौपदीनेंदाविलें अर्थऐकतियेचा ७ चौदावर्षांउप
रीजाणा हृदयपिटितीतुझ्यासुना मुक्तकेशायेतीलस्नाना अंत्यष्टिविधिपहावया ८ धौम्यहेंचिजाणवितकौ
रवांचीक्रियासमस्त करावयासिजपत अंत्यष्टिविधिआधींपैं ९ पांडवप्रवेशतांवनांतरीं दुश्चिन्हेंउद्भवलींकुंजर
पुरीं स्वप्नेंदेखतीकौरवनारी दुष्टदुःखदायकें १० विगतधवाकामिनी वोटीभरितीमृत्तिकाघेउनी मंगळसूत्रेंतो
डुनी काळपुरुषनेतसे ११ कृष्णवस्त्रवेष्टितनारी कौरवांचियाशिरावरी तेलसिंदूरघालितीझडकरी आरक्तपु
ष्पेंअनेक १२ पृथ्वीतसजालीबहुत सूर्यवन्हिवृष्टिकरित मेघरक्तधारावर्षत प्रळयवातसुटला १३ भयाभीत-
दुर्योधन विपरीतचिन्हेंऐकोन द्रोणासह्मणेकरीजतन गुरुवर्यायेथुनी १४ सुयोधनासह्मणेंद्रोण तुझि
याकार्जीवेचिनप्राण सर्वांगाहूं यशसाधिन एकापांडवांवांचोनि १५ कृष्णकृपेचावज्रपंजर पांचपांडवत्यांत
कीर सुखरूपखेळतीअहोरात्र निर्भयनिःशंकसर्वदा १६ माझींशस्त्रेंत्यांससमरीं नरूपतीचगानिर्धारीं जै
सामेघवर्षतांपर्वतअंतरीं दुःखकाहींमानीना १७ द्रुपदाचाकेलाअपमान तेणेंतेंवैरस्मरोन पुत्रजन्मवि
लाधृष्टद्युम्न अग्निवंशमजलागीं १८ त्याचेहातेंमजमृत्य होणारनचुकेबळवंत तरिमीएकसांगेनहितध
रिसींजरीमानसीं १९ तरिवैरभावसांडोनी पांडवआणावेपरतोनी शक्रप्रस्थीतेस्थापुनी सुखरूपनांदा
वें २० धृतराष्ट्रह्मणेविदुरासी जाऊनिआणीपांडवांसी समजाऊनतयासी शक्रप्रस्थापाठऊं २१ जरिते
नयेतीवनींहुनी तरिवस्त्रेंवाजीवारणभूषणीं अपारसंपत्तीनेउनी द्यावीत्यासीवनांत २२ मगबोलेवि
दुरवचन तेसर्वथानयेतीपरतोन तुझाकुळक्षयकेल्याविण समाधाननव्हेची २३ वाचेनेंविदुराचींवचनें
तिव्र ऐकतांग्लानचत्तेंअंतर अंधव्याकुळअहोरात्र चिंतार्णवींबुडाला २४ संजयह्मणेअंबिकानंदना पांडव

दवडिलें दुःखवना एकचि गांवासाना सवनाहें पुसपोसी ३५ लक्ष्मी आणि यश निर्दाळिलें आत्मा याचा ध्वंस
शकळा अगमागस कळेल पुढें आगळिपाठी ३६ पुजारसर यांरयवसानिश्चित आतां कावानें दुश्चित भाग्याभागीचकु
ल निवर्तादियस चकर्ती ३७ अंधस्वांचलामानसी म्हणें यांकाळिजीं रुद्रघालिसी विपरीत स्वावपांडवांसी
मांडलामानसीं ३८ मी धृतराष्ट्र धर्मच्छित पुत्र नमानितां वचनार्थ ऐश्वर्यमदें जालेमत्त नेणतांहितगुव
न ३९ पांडवमांडें अभ्युपेलें चितानीत मज लोटिलें काळपाशदाटिलें कर्तीमांडें संजया ३० स्वळाधर्मरांविला
माणी त्यांग उपभोग पावयं देउनी कल्यावरून लोटिला धरणी सुमन शेज काय त्या ३१ तें सर्पापांडवांसी वैरप
डलें आतां सत्वकाय पावे बांध कुळक्षय होईल सर्व ऐसें मज कळलें संजया ३२ संजय म्हणे तेवेळां कुळक्षय होसु वांच
केला पुत्रा सिंपावोला मार्जार वर्तलात वेळां ३३ गांवशि आणिली पांचाळी पुत्रां मन बोलसी तेवेळीं वस्त्रें फे
डिला हृदयकमळी सुखानुजवाटलें ३४ दुर्योधन दुर्योधनाशी बोलत कर्णशकुनी अनुमोदित तेंदंत भग्न करुनी
समग्र वर्तिलें नाहींतन तुज कीं ३५ पंच्यश्वनार दाकुनी निघेन आम चेमदनी तुम्हा पुत्र बोलिला वाणी उगा
स्वऐकोनी होतासी ३६ भीष्में विदुरें नीती पुज सांगीतली सद्बहु रीतीं परिनधरे चित्तें चित्तीं वाउग्या गोष्टी
काय आता ३७ आपल्या हातें पंकनिशस्त्रें फाळनाही छेदितशिरें बुद्धि विपरीत होतां निर्धारें काळक्षोभ जाणि
जे ३८ केल्या अन्यायाचा राशी व्यर्थ काय त्या गोष्टी बोलसी केलें तें फळ भोगिसी अल्प काळें चिंतवलीं ३९ म
हाराणी ते पांचाळी जिचा कैवारी वनमाळी अपार वस्त्रें पुरविलीं देखिलें सकळीं सभेंत ४० धृतराष्ट्र म्हणे सं
जयासी निनधन्याच गोष्टी बोलसी आल्या मजप्रत्ययासी सत्यसत्य सुजाणा ४१ पांडवांचा रक्षक पूर्ण असे दा
रकानायक ऐसें जाणता सर्व कैसा जाला संजया ४२ मा ऐसें प्रारब्ध परम गहन न कळे तयाचें विंदाण दुःखभोगवी
सं सपूर्ण ऐसें त्यावरें जाणिलें ४३ द्रौपदी सोशविली परम कौरवांहाती अवघे भस्म ईश्वरी मायेचें दुर्गम विंदा
णा चाटे मज लागीं ४४ पांडव गेले बाहेरी एकचि आकांत जाला नगरीं अक्रंदती सकळ नारी जाली बोहरी वंशा

ची ४५ द्रौपदी सकुशब्द बोलले मनांत ऐसें भाविलें जें श्रीधरें ऐकिलें शब्द लागले देवकीतें ४६ द्रौपदी नव्हे देवकी मा
उली दुर्जनीं सभेंत गांजिली सुदर्शन सोडोनि तेवेळीं शिरें छेदावीं कौरवांचीं ४७ परधीर जगन्नाथ क्षमा केली ते
व्हां बहुत द्रौपदीचें करूनि निमित्त कुळक्षय करील तो ४८ संजय म्हणे धृतराष्ट्रासी आतां गोष्टी आल्या प्रत्ययासी
वैशंपायन जन्मेजयासी कथा सांगे रसाळ ४९ सभापर्व संपलें येथें पुढें वनपर्व अद्भुत जें ऐकतां पापपर्वत भ-
स्म होती श्रवणें ची ५० भारत सरोवरीं निर्मळ सभापर्व त्यांत कमळ सज्जन मिलिंद सकळ अमोद सेऊं धांवती ५१
कीं भारत हा ब्रह्मगिरी सभापर्व निघाली गोदावरी प्रेमसहित सुरनारी स्नानालागीं धांवती ५२ भारत हा क्षीरस
मुद्र असंभाव्य भरला थोर तेथें ब्रह्मानंद श्रीधर क्षुधाक्रांत धांवला ५३ त्यांतील अंजुळी नेकिंचित घेतलें क्षुधा
निवारणार्थ तैसा सार भाग यथार्थ भारतांत निवडिला ५४ पाल्हाळ बोलतां अपार ग्रंथ होईल जैसा समुद्र बो
लतां ध्वनित अनुमात्र कथा विचित्र दिसेना ५५ संकोच पाल्हाळ टाकूनि समस्त मितरसाळ प्रगटला ग्रंथ रच
ना साहित्य पंढरीनाथ कर्त्ता येथें जाणिजे ५६ पांडवप्रताप ग्रंथ गहन पांडुरंग हें अभिधान नाम ठेविलें असे
लपूर्ण प्रीती करून सत्य पैं ५७ पुढें वनपर्व अरण्य वन दृष्टांत वृक्ष दाटले सघन साहित्य वन श्रीपूर्ण विराजमान
टवटवित ५८ ते च्छायेसी पंडितस्क मूर्त्ती सदा काळ घेती विश्रांती श्रीधर तेथें अहोरात्रीं चरणनख हतीन यांचे
५९ श्रीमद्भीमातट विलासा दिगंबरा पंढरीशा श्रीधरवरदा अविनाशा ब्रह्मानंदा दयाब्धी ६० स्वरसपांडवप्रताप
ग्रंथ सभापर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश यथार्थ बाविसाव्यांत कथियेला ६१ इति श्रीपांडवप्रतापग्रंथ स
भापर्व टीका श्रीधरकृत पांडव गेले वनवासा प्रत सभापर्व संपविलें १६२ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्व
रार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

सूर्य पांडवांस प्रत्यक्ष येऊन थाळी देत आहे
सूर्य
धर्म
भीम
अर्जु॰
नकु॰
सह॰

श्रीगणेशायनमः भवपंकजोद्भवपाकशासन सदावंदितीजाचेचरण चारीसहाअष्टादशगुण जाचेव दनीसर्वदा १
यदुकुळतिलकावतंस अनकदुंदुभीमानसहंस लीळाविग्रहींआदिपुरुष देवकीतनयजगदात्मा २ नंदहृद
यारविंदमिलिंद निजभक्तचित्तचातकजलद भैमीनयनाआनंद प्रकाशकमित्रजो ३ भयविदारककंठीरव
मुचकुंदोद्धारकरमाधव कंसचाणूरमर्दककरुणार्णव अभिनवजलदवर्णजो ४ उग्रसेनमानसविषादहरण
शिशुपाळांतकवृष्णिकुळभूषण अनंतकल्याणदायकपीतवसन शरणागतकुलीशपंजरजो ५ जननमरणविपि
नकृशान दानवकुळरश्मिनिकंदन नरवांकुरीमीनकेतन कोट्यानकोटीविंबले ६ मायाचक्रचाळकपुराणपुरु
ष लावण्यामृतसागरमनोहरवेष सच्चिदानंदपंढरीश मधुमुरनरकभंजनजो ७ दशावतारचरित्रचाळक
तोहापांडुरंगपांडवपाळक पंडुस्नुषालज्जारक्षक लीळाकौतुकदावितो ८ भूवैकुंठपांडुरंगनगर चंद्रभागा
मानससरोवर राजहंसतूंश्रीधर अतिउदारजगदात्मा ९ सत्यवतीहृदयरत्न वेदाब्जविकाशकचंडकीर्ण साठ
लक्षश्लोकजाण जेणेंनिर्मिलेंअवलीळा १० जेथेंलेखकपरमचतुर जालामहाराजनरकुंजर तेथीलसाहित्यरस
अपार मानवकेवीवर्णूशके ११ व्यासमति महारजतपर्वत वैशंपायनलाधलाकिंचित त्यांनीलसारांशसाहित्य
अलंकारप्राकृतहे १२ आदिपर्वसभापर्वपूर्ण श्रीधरमुखेंनिमित्तकरुन पांडुरंगरुक्मिणीजीवन ब्रह्मानंदव
दलाहो १३ मागेंसभापर्वसंपलें पुढेंवनपर्वआरंभिलें महत्पापेंकुंदेंसबळें श्रवणमात्रेंदग्धहोती १४ कांव
नपर्ववसंतवन सप्रेमश्रोतेवृक्षसघन वनपल्लवीविराजमान नवविधभजनेंसफळित १५ सभापर्वसंपतांसे
वटींवर्णिलीरूरसकथा द्रौपदीसभेसिविटंबितां जगन्निवासपावला १६ पुढेंकपटद्यूतखेळोन वनानिघा
लेपृथानंदन विदुरकुंतीसघेउन गजपुराप्रतिगेला १७ यावरीकैसीकथेचीरचना परिक्षितीसुतपुसेवैशं
पायना मांझेपूर्वजगेलेवना ज्ञानसंपन्नासांगातें १८ वैशंपायनह्मणेकुंभिनीनायका अष्टादशपर्वाची
हेनौकाव्यासवंशाचीरूरेखा सर्वजनांआश्रय १९ हेयष्टीधरोनिहातीं सर्वदाजेमुक्तविचरती तेआडख

१

ळोनिनपडती;भवगर्त्तेंततत्वतां २० दोषपशुशृंगेंउभारुन सर्वथानयेतीचवलाव्हेन अज्ञानरजनीतरक्षीजाण
अष्टादशपर्वयष्टी २१ असोवनानिघालेपंडुनंदन सवेंकृष्णभगिनीगुणनिधान मागूनआलाइंद्रसेन रथ
घेऊनपांचही २२ इंद्रसेनसमवेतसंपूर्ण सेवकआलेचौदाजण स्यंदनीआरुढलेपंडुनंदन तोंप्रजाधांवोनि
येती २३ गजपुरातूनप्रजाचेभार निघालेतेव्हांअपार कींप्रजासरिताचेपूर धर्मसमुद्राप्रतिजाती २४ विचार
करितीप्रजासमस्त कदांनराहवेगजपुरांत अरेहेभीष्मद्रोणवृद्धबहुत अधर्मरतसर्वही २५ कपटद्यूतनिर्मुन ल
टिकेचजिंकिलेपंडुनंदन दुर्योधनदुर्जनअग्न वंशकाननजाळिल २६ शकुनीदुःशासनकर्ण दुर्योधनाचेदु
ष्टप्रधान त्यासदुष्टबुद्धीसिकउन अधिकाधिकखवळती २७ धर्मसमागमेंकरून रूरखेंसेऊंआह्मीकानन ऐसें
बोलतप्रजाजन धर्माकडेधांवती २८ चारिवर्णसर्वप्रजा येऊननमितीधर्मात्मजा आह्मीतुजसवेंपंडुतनुजा
वनवासालागींयेऊं २९ शिल्पशास्त्रीपरमरूजाण सूत्रधारलोहकर्मीनिपुण कनकअलंकारींनिःसीमसुज्ञान असो
अपारपातले ३० ताम्रघडणारचतुर पाषाणमूर्तीकोरणार रत्नपरिक्षककरणार आलेसत्वरधर्मापासीं ३१
वणिजनानावस्तुरक्षक कुंभकर्तेतेल्हकारक रजकरंगारीगोळीसकळिक धर्मदर्शनापातले ३२ साळीमाळीसो
वनीचतुर दुसीभुसीनापिकअपार रूगंधतेलमृगमदकेशर विक्रयकारधांवती ३३ व्यापारीधनधान्यारक्षक
तडिदंबरेंविणतेपरिक्षक किरातगुरवचिकित्सक धनिकवेव्हारीधांवती ३४ कृषिकारकखनकचित्रकार मातं
गचर्मकअतिशूद्र धर्मदर्शनीप्रेमाअपार धरूनित्वरेंधांवती ३५ असोसर्वप्रजामिळोन धर्मापुढेंकरितीरुद
न गजपुरींराजादुर्योधन वासआमचेंनकरवे ३६ वनानिघतांभूजारमण दुःखेंव्यासपौरजनपूर्णकींअनक
दुंदुभीहृदयरत्न जातांगोकुळींचरफडती ३७ तैसेपांडवनिघतांवनांतरीं प्रजाबुडाल्याशोकसागरीं ह्मणती
धर्मात्मजाअवधारीं आह्मींगजपुरींनराहों ३८ राजाकेवळरजनीचर प्रधानतेमत्स्यव्याघ्र ग्रामसिंहसेवक
समग्र तरीप्रजाकेविनांदती ३९ प्रजारंजवीनिरंतर तोचिह्मणावाराजेश्वर अनीतीदासीचापदर जासनलो

गेकाळत्रयीं ४० सत्कीर्तिधर्मपत्नीसींरत निजप्राणऐसाप्रजापाळित अधर्मपंकेंजाचेंचित्त नमळेनिर्दोष
सर्वदा ४१ सुहृदप्रजाआणिभूसुर जाचेंकल्याणचिंतितीअहोरात्र उभारिलायशध्वजजेविचंद्र शरत्का
ळींचानिर्मळपें ४२ जोनिश्चयअंबरींध्रुवपूर्ण अचळनचळेसत्यवचन जेणेंस्वसत्तापटशुभ्रनेसउन
शृंगारिलीकुंभिनीहे ४३ साधुसंग्रहदुष्टनिग्रहसाचार शरणागतांकुलिशपंजर दानशस्त्रेंदरिद्र निव
टीगर्वयाचकाचें ४४ दानधर्माचींओझीं फार नेतांकंटाळतीयाचकविप्र दानमेघवर्षीनेनिर्धार याचकधु
ळीआईजाली ४५ हर्षांकुरेंपिकलीअवनी प्रजेचाआनंदनमायेगगनीं राजघनवाणीऐकतांश्रवणीं मन
मयूरनाचतसे ४६ यालक्षणींमंडिततूंपंडुनंदन आह्मासचिंतार्णवींलोटुन संतोषेंआदरिलेंतपोवन
आह्मीं दीनतुजवीणदिसों ४७ कपटद्यूतमेघधोर तूंदर्शीनपडसीधर्मचंद्र आह्मीप्रजाआर्तचकोर चिंताग्नी
तपडियेलों ४८ निष्कलंकतूंशशिशीतळ वियोगराहूमध्येंसबळ त्रयोदशवर्षेंशुद्धमंडळ वदनेंदुकधींवि
लोकूं ४९ कपटद्यूतकेतुपूर्ण धर्मझांकिलाचंडकीर्ण तेरावर्षीउपरिमुक्तस्नान तोंवरिउपोषणपडियेलें
५० त्रयोदशवर्षेंक्रमोनिरजनी कधींप्रकटेलस्वधर्मतरणी प्रजाकमळेंविकाशुनी तृप्तकरिसीधर्मराया
५१ शांतउदारतूंपंडुनंदन कपटद्यूतहाप्रभंजन दूरिनेलेंझडपोन जीवनेंवीणस्रुकलोंकीं ५२ पांचहीपां
डवराजहंस सांडोनिगजपुरमानस पाठविलेंकंटकवनास द्रौपदीसहितदुष्टानी ५३ अगोऐसाप्रजाचा
प्रेमा ऐकतांस्नेहदाटलाधर्मा ह्मणेघोरविपिनांजाणेंआह्मा येणेंतुह्मांनहोयतेथें ५४ भीष्मद्रोणविदुर व
डिलप्रज्ञाचक्षुराजेंद्र यामांनअसतांसाचार तुह्मांदुःखनव्हेची ५५ मजवरीकृपाकरुनी सुखेंनांदानिजस
दनी त्रयोदशवर्षेंक्रमोनी तुह्मांपासींमायेतों ५६ भीडधर्माचीगहन प्रजानदेतीप्रतिवचन धर्माचेंधरूनि=
यांचरण अधोवदनेंस्फुंदती ५७ दीनवदनेअत्यंत प्रजाप्रवेशलीनगरांत शक्रप्रस्थींचेजनसमस्त शोकक
रितचीपरतले ५८ इकडेभीष्मजननीचेतीर पांडवपातलेसत्वर विशाळन्यग्रोधतरुवर त्यातळींरजनी २

क्रमीयेली ५९ त्याहीजणीजलाहार तेदिवसींकेलानिर्धार भूमीवरीशयनसाचार वर्गअंबरपांघरावया ६०
उदयावरीआलेंरविचक्र तोंशक्रप्रस्थआणीगजपुर तेथिंचेआलेभूसुर धर्माजवळीसर्वही ६१ अग्निहोत्री
याज्ञिक चहुवेदांचेपाठक षट्शास्त्रवेत्तेदेख मुखोद्गतपुराणें ६२ पुरश्चरणीअधिक सामर्थ्येंखोळंबिती
अर्क शापानुग्रहसमर्थदेख असंख्यातमिळाले ६३ सुरआणीभूसुर यांसींभेदनाहींअनुमात्र धर्मासविन
वितीविप्र आह्मीयेऊंतुजसमागमें ६४ तुजसांगातींकंठूंकाळ धर्मातूंपुण्यशीळ तुजवरीभारनघालूंसकळ
अन्नआच्छादननमागों ६५ कंदमूळेंभक्षुन करूंसर्वदाअनुष्ठान चिंतूंतुझेंकल्याण नाहींकारणदुसरें ६६
वेदशास्त्रपुराण नानाइतिहासपुण्यपावन धर्मातुजकरऊंश्रवण जयकल्याणप्राप्तीसीं ६७ धर्मह्मणेंघोरव
नवास ब्राह्मणतुह्मीपावालक्लेश तेंमजनपाहवेनिःशेष निर्दोषयशनजोडे ६८ त्यामाजीशौनकनामाविप्र ह्म
णेयुधिष्ठिराऐकसाचार तुवांपूर्वीपूजिलेधरामर तेणेंनिर्भरजालोंआह्मीं ६९ धर्मातूंनकरीशोक सर्वपुरवी
जगन्नायक तूंगोब्राह्मणप्रतिपाळक अजातशत्रूधर्मात्मा ७० धनधान्यअसोनिगांठी जोरूपणताधरीपो
टीं हीनक्षेअवंचकहतवटी महाकपटीतोजाण ७१ जयापासींनाहींधन तरीतयाइतकेंचिभजन द्यावेंब्राह्म
णासअभ्युत्थान स्थूळासनआदरें ७२ उदकदानप्रियभाषण नमनआणिविप्रस्तवन इतकेनेहोयसर्वकल्याण सक
ळजनपावले ७३ मगधौम्यबोलेवचन धर्मातूंकरीपुरश्चरण प्रत्यक्षदेवतसूर्यनारायण अमितअन्नपुरविल
७४ विप्रपालनायथार्थ हाचिउपायजाणसत्य ऐकतांआनंदलाकुंतीसुत तपअद्भुतमांडिलें ७५ जितेंद्रियनिरा=
हार साधूनिग्सतमीरविवार प्राणायामकरूनीयुधिष्ठिर पूजाप्रकारसमर्पी ७६ नाभिपद्मपर्यंत सलिलींधर्मउ=
भाराहत त्रिरिचामंत्रजपत न्यासयुक्तयथाविधि ७७ एकमंडळपर्यंत धर्मरावतपकरित स्तवनमांडिलेंअद्भुत
ऊर्ध्ववदनेतेकाळीं ७८ सूर्यभजनसूर्यस्तवन पांचाळीकरीप्रीतीकरुन जेणेंप्रसन्नहोयनारायण सहस्रकी
र्णनमांतक ७९ जयतमनाशकासहस्रकीर्णा अंबरचूडामणीसूर्यनारायणा जीवमिलिंदवंदच्छंदना हृदयकम

रुविकाशकां ८० सर्वमंगलकल्याणकारणा रोगप्रशमनाआयुर्वर्धना नमोंमार्तंडादुष्टदमना हाटकवर्णावास
रमणी ८१ मित्ररविसूर्यभानुदिवाकरा खगपूषहिरण्यगर्भातमहरा मरीच्यादित्यसविताकभास्करा अमीततेज
नमोतुज ८२ आदिपुरुषानिर्विकारा हरिहरविरंचिरूपधरा काश्यपेयासहस्रकरा वसुधामराप्रियतूंची ८३
जन्ममृत्युजराव्याधिहरणा भयदरिद्रदुःखविध्वंसना काळत्रियासर्वकारणा विश्वनयनाप्रकाशका ८४ एकच
क्रकनकभूषितरथ सप्तसुखहयवेगबहुत निमिषार्धांमध्येंअपारपंथ क्रमोनिजासीमनोगती ८५ मुख्यदैवतसू
र्यनारायण सूर्यानुष्ठानेंश्रेष्ठब्राह्मण वरकडदैवनकल्पितपूर्ण चंडकीर्णप्रत्यक्ष ८६ सूर्यमंडळविलोकुन नित्य
नकरीजोकोनमन तोअभाग्यपरमअज्ञान अल्पायुषीजाणावा ८७ व्यासवाल्मीकऋषपाळ वर्णितीअद्भुतसू
र्यमंडळ सूर्यउपासकसदांरुशीळ यमकाळवंदीतया ८८ देखोनिधर्माचेंतपतीव्र मूर्तिमंतउतरलादिनकर
कर्णजनकतोसत्वर थाळीदेतधर्माप्रती ८९ द्वादशवर्षेपर्यंत उत्तमान्नजेंजेंइच्छित षड्रसचतुर्विधरसभरित
उत्पन्नहोतीलयांतुनी ९० कोट्यावधीजेवितांब्राह्मण परीनसरेकदाअन्न शेवटीतुह्मींद्रौपदीजेउन मगधुवू
नठेविजेही ९१ पांचाळीजेविलीयाजाण मगतेदिवसींननिघेअन्न माझेंहृदयींकरूनिस्मरण करापूजनथा
ळीचें ९२ सृष्टीचाउद्भवहोयकिती हेंनव्हेकदांगणती तेसीथाळीचाअन्नाचीमिती सहस्राक्ष्यानकरवे ९३ ऐसें
बोलोनिपद्मिनीनाथ अंतर्धानपावलात्वरित पुढेंकाम्यकवनप्रवेशत पांडवविप्रांसमवेतपें ९४ नित्यपंचपा
र्थउठोन करितीनमोतकाचेंस्तवन थाळीप्रसवेइच्छितअन्न अपारब्राह्मणजेविती ९५ विप्रभोजनपंचमहा
यज्ञ तेणेंकौंतेयआनंदघन रात्रदिवसपुराणश्रवण वेदाध्ययनशास्त्रचर्चा ९६ न्यायमिमांसासांख्याद्भुत पातं
जलिव्याकर्णवेदांत पंडितमुखेंपंडुसुत श्रवणमननकरीसदा ९७ महद्भाग्यहेंचिउत्तम अखंडजासीसत्समा
गम तीर्थाटनव्रतेंतपपरम मगकासयाकरावें ९८ सत्समागमसदाजास त्यासनित्यवैकुंठवास तरीपांडव
भाग्यविशेष वर्नीसमागमसंतांचा ९९ अद्भुतपुण्यजाचेपदरीं त्याचींचिन्हेंऐकाचारी उदारसत्पात्रींदानकरी

कदाकाळींविटेना १०० सर्वदाहीबोलेमधुर नवदेकदावचननिष्ठुर श्रीकृष्णींबहुतआदर कायावाचामानसें १ परमा
दरेंब्राह्मणपूजन देतधनधान्यआसनवसन यांचहेंचिन्हींमंडितपूर्ण तोचिअंशश्रीहरीचा २ ह्मणोनिधन्यपंडु
नंदन सर्वलक्षणीमंडितपूर्ण यावरीगजपुरींचेंवर्तमान सावधानऐकराया ३ प्रज्ञाचक्षुह्मणेक्षत्ता तुझेगंईअ
सेममना तरिमजकाहींसांगेंहिता कैसेंआतांकरावें ४ चिंतेचियाकूपांत पडिलेसर्वज्ञादेईहात आधिहावणवाजा
ळित विवेकमेघवर्षत ५ हृदयकुंडींक्रोधाग्न प्रदिप्तकरुनीपंडुनंदन वनागेलेप्रतिज्ञाबोलोन जेअलोटहरिहरा ६
त्याचादुःखेंप्रजादेख अहोरात्रकरितीशोक दारुणत्याचाशापपावक कौरवकाननजाळिल ७ नरींप्रजाभजनीजेणें
करून पांडवस्नेहहोयवर्द्धमान विदुराऐसेंबोलवचन तूंसर्वज्ञसर्वविषयीं ८ विदुरह्मणेंपुढती कितीसांगोआतां
तुजनीती आपलेकुमरधरूनिहातीं धर्मचरणावरीघाली ९ करुणाबोलोनक्षमाकरावी तुह्मींमागेंनिंदाकेलीआघ
वी आतांस्तुतीकरूनीबरवी तेविरवावीशुद्धमनें १० दुर्योधनदुःशासनशकुनीकर्ण यांसधर्माचेकरींदेउन पद
रपसरूनिप्राणदान घ्यावेंमागोनसत्वर ११ भीमाचेपोटांतडोईघालुन देईहातींदुःशासन दुर्योधनाचेंमस्तकीं
हस्तस्पर्शवघन धर्मरायाचाठेवर्वी १२ पार्थाचींपदाब्जेंनिर्मळ तेथेंस्पर्शविकर्णाचेंभाळ शकुनीहाकुटीळखळ स
हदेवचरणावरिघाली १३ तूंआपल्यानेत्रोदकेंदेख धर्मासकरीअभिषेक ऐसेंऐकतांअक्षयसुख ब्रह्मांडभरीतु
जहोय १४ तुझेंनऐकतीपुत्रवचन तरीगारुडीसर्पासकरीदीन तेंवीभीष्मद्रोणासरसांगोन आकळोनिबंदीघाली
कां १५ नासिकद्वारेंगुणवोवुन महावृषभकरितीदीन कींमत्तद्विरदआकळोन आकर्षुनीठेविती १६ कुपुत्रपोटां
तीलरोग छेदोनिकाढावासवेग हननरक्षणत्याग त्यांतीलएककरीवेगें १७ ऐसींवचनेंऐकोन क्रोधेंसंतप्तअं
बिकानंदन ह्मणेतुझेंसर्वज्ञान समजलेंपूर्णमजलागीं १८ पांडवांचेंकरितांस्तवन कधींचनधायेतुझेंमन
जेव्हांतुजपुसावेंजाण वारंवारहेंचिवदसी १९ तिहींहरऊनियांपण काननागेलेउठोन आह्मींचशतमूर्खपू
र्ण तुजपुसतसेंविचार २० तूंहीशतशत्रूपाहतां तुजपासींनाहींआप्तता आमचेंअनहितततत्ता पुनःपुनः

तेंचिकधिसी २१ दुर्योधनासआर्धा घालिसीपांडवांचियेबंदी कळींआलीतुझीबुद्धी घातत्रिशुद्धीकरणार २२ तु
झेंपांडवांकडेमन मत्पुत्राचेंपाहसीन्यून तूंनकोसमजावयालागुन जाययेथूनआतांची २३ अवश्यह्मणोनीवि
दुर रथारूढजालासत्वर काम्यकवनाप्रतीचतुर परमवेगेंपातला २४ दूरीदेखोनिविदुर बंधूंसिबोलेयुधिष्ठि
र क्षत्ताकांयेतोसत्वर कायविचारकल्पूनी २५ कींशकुनीआणिसुयोधन तिहींदिधलापाठउन कपटद्यूतदु
सरेन खेळावयालागींपैं २६ नरिमीयावरीअवधारा नवजायकौरवांचामंदिरा क्षत्तासमीपदेखतांत्वरा बंधूस
र्वत्रउठिले २७ सर्वांनींविदुरासनमुन आदरेंदेतीआलिंगन मगबैसऊनिवर्तमान क्षत्तासांगेगजपुरीचें २८ म्यां
बहुतप्रकारेंअत्यंत अंधाससांगीतलेंस्वहित परितोमनीनधरीयथार्थ नानापरीबोधितां २९ शुद्धमार्गटाकुन
आडमार्गेंजोकरीगमन त्यासअपाययेतीलदारुण नेंघेह्मणतांनचुकती ३० सर्वांसीद्वेषकरित आपलेंक्षेमकल्या
णचिंतित तरीत्यासअनर्थयेतीशोधित नेंघेह्मणतांनचुकती ३१ जेकर्मनिंदिनीविद्वज्जन तेथेंहाटेचिघालीमन
तरीअरिष्टेंयेतीलटाकुन नेंघेह्मणतांनचुकती ३२ महासतीचाअभिळाशधरित बळेंचक्षोभवितसंतभक्त ब
लिवानासींवैरलावित येतीअनर्थनप्रार्थितां ३३ उसांधुसधुसीनउरग स्फुरदनिद्राकेंवियेमग मूळावरीबळें
चराकीअंग येतअनर्थनप्रार्थितां ३४ परवित्ताचाअभिलाशधरित परकांतेसीइच्छीसुरत छत्रपतीसींद्वेष
करित येतीअनर्थनप्रार्थितां ३५ समर्थाचींवर्मेंदेख लोकांतबोलेजोशतमूर्ख तपस्वीयासछळूनपाहेकौतुक
येतीअनर्थनप्रार्थितां ३६ सद्विवेकमित्रकरुन विहितपंथेंकरावेंगमन रुधारसाहूनिगहन संतांचींवचनेंमानां
वीं ३७ परयोषितापरवित्त तृणाहूनिनीचमानित चतुरासीवादवीमित्रत्व शास्त्रह्मणतधन्यत्यासी ३८ असो
विदुराचीणतत्काळ धृतराष्ट्रजालाव्याकुळ ह्मणेंमजनगमेवेळ तयावीणक्षणभरीं ३९ बाह्यअंधबुद्धिहीन
विदुराविणमजकोण सुज्ञानसिंधूचामजलागुनआश्रयआहेपाहतां ४० संजयासह्मणेंप्रज्ञानयनकाम्यकवनाप्र
तिजाऊन विदुरासयेईघेउन समजाऊनआतांची ४१ संजयतत्काळनिघाला काम्यकवनाप्रतिपावला तोंध

र्मतापसवेषदेखिला विद्वज्जनवेष्टित ४२ वल्कलाजिनेंशोभिवंत भस्मसर्वांगींविराजित जैसाव्योमकेशमिरवत तापसमं
डळीमाझारीं ४३ देवींविष्णिसहस्रनेत्र कींकाणंचकांतविराजेमित्र कींदिव्यरत्नाभोंवतेंअपार परिक्षकजैसेमिळती
४४ असोसंजयह्मणेंविदुरालागुन कंठींधरिलागयेंप्राण जीवनेवीणजैसामीन तेंवितुह्मलागींव्याकुळ ४५ विदुरासत
काळसमजाउन सत्वरचिगेलाघेउन प्रज्ञाचक्षुभेटलाउठोन समाधानकरीबहु ४६ विदुरगेलारुसोन माघाराआ
णिलासमजाउन हेंदुर्योधनेंऐकोन परमक्षोभपावला ४७ आमचाघातकर्ताक्षत्ता अंधेंआणिलामागुता तोनानाउ
पायकरूनिआतां पांडवयेथेंआणील ४८ मींआपल्याउदरींशस्त्रघालिन किंवाकरीनमहाविषपान शकुनीसीं
गीनप्राण पांडवदृष्टीदेखतां ४९ ऐसाउपायकराउठाउठी पांडवपुनःनपडतीदृष्टी कर्णशकुनीह्मणेकष्टी होऊंन
कोदुर्योधना ५० जरियेथेंआलेपंडुनंदन पुनःकपटद्यूतखेळोन तत्काळटाकूंजिंकून एकक्षणनलगतां ५१ शकु
नीह्मणेंअसासावधान दूरिआहेतपांचाळआणिश्रीकृष्ण त्वरितघालाघालावारेंजाउन टाकावेवधूनपांचही ५२
सिद्धकेलेंसकळसैन्य तोंएकोनीसत्यवतीनंदन अंधासगांगेयउन अनर्थपूर्णपुढेंदिसे ५३ घालाघालूंइच्छित
तरिहेपडतीलअनर्थीत पांडवांसश्रीरंगरक्षित अंतर्बाह्यसर्वदा ५४ अंधपायसिवेहातें म्यांप्रेरिलेंनाहींत्यांनें
तेंजातीघालाघालावयातें तरिमीप्राणातेंदेईन ५५ हेरमुखेंवार्ताऐकोन मगउगेचिराहिलेदुर्जन ह्मणतीअंधा
विस्मरपाहुन गुप्तरूपेंपुढेंजाऊं ५६ असोधृतराष्ट्रबोलेवचन स्वामींतूंचिबोधीदुर्योधन व्यासह्मणेंमैत्रेयजाण
येईलतेथेंशिघ्रची ५७ तोबोधीलतुह्मियासुता तरिहानायकेंचिशिकवितां तोशापशस्त्रेंनत्वतां नाडीलयासीक्ष
णार्धें ५८ ऐसेंबोलोनिपराशरसुत अंतर्धानपावलात्वरित दुर्योधनपितयाजवळीयेत तोंमैत्रेयपातला ५९ देदी
प्यमानमूर्तिमंत तैसादेखिलाअकस्मात सुतांसहितअंबिकासुत सन्मानीततयातें ६० सुयोधनपुसेवर्तमान का
ठोनिजालेंआगमन मैत्रेयह्मणेंतीर्थेंसंपूर्ण करितआलोंकाम्यकवना ६१ तोंपांडवदेखिलेअकस्मात जटाधरव
ल्कलवेष्टित तृणशेजेवरीनिजत उपवासनवहुततेथें ६२ परमसुकुमारपांचाळी चंपककळिकाश्रृंगारशाळी वातउ

घोंकोमाइली अपाददेखिलीसमयम्यां ६३ कपटद्यूतखेळोनबाहेरघातलेपंडुनंदन अद्यापितरीऐकवचन आणीबो
लाऊनजाऊनितूं ६४ महासाधुविरक्तभक्त विख्यातवीरबळिवंत हिडिंबकिंमिरअद्भुत राक्षसमारिलेभीमसेने ६५
खांडवदेऊनिवैश्वानरा जर्जरकेलेंनिर्जरेश्वरा अरेसाकपिवरध्वजमहावीरा समरींकोणजिंकिल ६६ द्रोहसांडीसुक
योधना वांचवणेंआहेआपल्याप्राणा तरितूंजाऊनिकाम्यकवना पृथानंदनाआण वेगीं ६७ ऐसेंऐकतांदुर्योधन पर
मक्षोभलाकुशान श्मश्रुहातेंपिळून अंकआपलाथापटित ६८ सव्यपदें घांसेमेदिनी गर्वेंनबोलेविपापरवाणी स
क्रोधेंहुंकारदेउनि अधरदशनेंरगडित ६९ ऐसेंदेखतांचिजाण मळईक्षोभेमृडानीरमण शापवदेमैत्रेयदारुण
जोकांअलोटहरिहरा ७० ह्मणेंचांडाळतूंदुर्योधन देर्षाहिंसककुटिळपूर्ण करिसीतपस्वियाचाअपमान गर्वेंक
रूनबोलसी ७१ नधरिसीब्राह्मणाचीमर्यादा दुष्टमलिनामतिमंदा तुझेअंकींभीमाचीगदा विद्युल्लतेऐसीपडेल
७२ तेणेंचअंकचूर्णहोऊन तळमळूनसोडिसीलप्राण माझेंअन्यथानव्हेशापवचन जळजासनाचेनेही ७३
मर्दमाजलाजेविंबस्त कींपिसाळलेंश्वानयथार्थ कींडुकरमाजलेउरुषार्थ हाणेंदांतभलत्यासी ७४ तैसाचूंमाजला
सिपूर्ण पक्कफळहोयजेंविचूर्ण तेंविर्भीमगदेंकरुन छिन्नभिन्नअंकहोका ७५ ऐसेंमैत्रेयबोलोन सवेंचपावला
अंतर्धान जैसाकार्येंतूनिगेलाप्राण तैसातोनेणवेकोणासी ७६ भयाभीतदुर्योधन चिंतार्णवींबुडालापूर्ण शोकें
तळमळीअंबिकानंदन ह्मणेंवर्तमानबरेंनदिसे ७७ यावरीविदुरासबोलाऊन धृतराष्ट्रपुसेपरमउद्विग्न तुवांदे
खिलेंकाम्यकवन तरीवर्तमानएकसांगें ७८ भीमेंमारिलाकिंमिर कथामजसांगेंसमग्र मगबोलेचतुरविदुर
ऋषिमुखेंऐकिलीम्यां ७९ गजपुरांतूनिनिघालेपंडुनंदन तीनदिवसांपावलेकाम्यकवन रजनीतजातमार्गक्रमुन
तोंकिंमिरराक्षसधांविला ८० महाविशाळरजनीचर कज्जलवर्णपर्वताकार भाळींचर्चिलासिंदुर दाढाअतिभ
यानक ८१ त्याचाभयेंकरुनी कोणीतेथेंनवसेप्राणी तोपांडवांसआडयेउनी कवणह्मणोनिपुसत ८२ त्यास
देखोनीद्रौपदीभयाभीत नेत्रझांकीहोयकंपित अर्जुनतियेससांवरित काहींमनांतभीऊंनको ८३ राक्षसह्मणे

५

पंडुनंदन पुसतीतूंआहेसकोण येरूह्मणेमीकिंमिरजाण बकासुराचाबंधूपैं ८४ पुरुषमात्रधरून मीभ
क्षितोंनलगतांक्षण तुह्मीपाचजणआहांकोण नेताकामिनीकोणाची ८५ धर्मह्मणेआह्मीपंडुकुमर हस्ति
नापुरींचेराज्यधर मगबोलेकिंमिर दावावृकोदरकोणता ८६ त्याभीमाचारक्तेंकरुन करीनबकासुराचेंतर्प
ण मगत्यासगळाचग्रासिन करीनचूर्णदंताखालें ८७ माझाबकासुरबळेंगहन तेणेंमारिलाकपटेंकरून
बहुतदिवसभीमालागुन शोधितांआजीसांपडला ८८ ऐसेंबोलतांकिंमिर हाकफोडीवृकोदर पर्वताकारतरु
वर उपडूनहातींघेतला ८९ अर्जुनेंनलगतांक्षण गांडिवासिचढविलागुण तोंकिंमिरवृक्षघेउन भीमावरीधां
विन्ला ९० एककाळएककृतांत एकअरवयाएकहनुमंत एकएकाचेपृष्ठीवरीमोडित वृक्षसर्वउपडोनी ९१
द्वादशयोजनेंपर्यंत महितरूभंगिलेसमस्त मगशिळाआणिपर्वत परस्परेंटाकितीं ९२ मल्लयुध्दअद्भुत
जालेंघटिकाचारपर्यंत मगभीमेंअलातचक्रवत चरणींधरूनिभोंवडिला ९३ तैसाचआपटिलाझडकरी म
गपायदेऊनिपृष्टीवरी धरूनिशिरपादाग्रीं मध्यभागींमोडिला ९४ दुंदुभिफुटतांध्वनीउमटत तैसाराक्षस
देहांतीओरडत कुंजरअथवापर्वतपात भूमीवरीतेंविपडियेला ९५ ऐसापुरुषार्थकरूनपंडुनंदन गेलेद्वैतव
नाल्हागुन द्रौपदीपरमआनंदोन ह्मणेधन्यवृकोदर ९६ ऐसीकथासांगतांविदुर श्वासोश्वासटाकीधृतराष्ट्र ह्म
णेमैत्रेयाचाशापकुर काळत्रयींटळेना ९७ असोयावरीवनवासीकष्टीपांडव भेटावयासआलेराजेसर्व वारा
ज्ञातीचेयादव यादवेंद्रसमवेतपैं ९८ बळदेवआणीउद्धवअक्रूर उग्रसेन रेवतीवरदळासहितसत्वर द्वैतव
नापातले ९९ शिखंडीआणिधृष्टद्युम्न आलेद्रौपदीचेबंधुधांवोन कौरवांसिनिंदितीसंपूर्ण क्रोधेंकरूनसर्वही
२०० श्रीरंगासीदेखोन पांडवघालितीलोटांगण द्रौपदीधाऊनधरीचरण प्रेमेंकरूनस्फुंदत १ द्रौपदीसह्म
णेयादवेंद्र मायेतुवांकष्टदेखिलेअपार तरीकौरवरक्तेंसमग्र धरातळभिजवीन २ देखोनिकौरवांचाअंत
काळ त्याचास्त्रियासर्वरडतिल तोतूंदेखसीकोल्हाळ अल्पकाळेंचियावरी ३ उतरूनपृथ्वीचेभारधर्मावरी

वर्षे नलगत यावरी सत्याद्गशवर्षानंतर राहिले आद्गवर्षी गुप्त ४ वस्त्र हरणांचे दुःख अद्भुत आतां जनिमें कृष्णाशी
करिन ह्मणे पांचही पतीबळियें तुगचहानतयंवी ५ कौरवांच्या सभेत केलात्या वस्त्रपुरविलें तेव्हां कृष्ण
राकरादयाळा लाजमाझी रक्षिली ६ धर्मह्मणे उपकार किती आठवावे अपार कुंतिनेंचि करून पत्र लिहिलें
वनिनस्तवरा ७ पांचाळीचें पंचपुत्र महायोद्धे वरकिशार द्रौपदी पांडवा सत्वर धृष्टद्युम्न भेटविलें ८ प्रतिवि
ध्य भुतसोम शतानीक श्रुतसेन श्रुतकर्मा देख पितयांसी भेटले बाळक परम पुरुषार्थी पाचही ९ सुभद्रा आणि
अभिमन्यु कृष्णासंगें आल द्वारकेहून सोभद्र पांडव्यासी वंदून कीन मन द्रौपदीसी १० यावरी देशोदेशीचे रा
य सवितीं होते ज्ञातीचे यादव यत्कदेव बळिभद्र उद्धव समयोचित बोलती ११ धृष्टद्युम्न प्रतिज्ञा करून ह्मणे स
ान द्रोणास मारिन शिखंडी ह्मणे तरकरिन वृद्ध भीष्माचार्यावरी १२ सुयोधन दुःशासन भीम हरता मारिन
प्रमाण कर्णाचा काळ अर्जुन शल्यास मरण धर्महस्ते १३ माद्रीनंदन प्राण शकुनीचा घेती नलगता क्षण सर्वा
सर्वही कौरव सैन्य पांचही मिळोन आटतील १४ यावरी यादवांसहित यादवेंद्र सुभद्रा आणि सौभद्र द्वारकेसी
गेले सत्वर आज्ञा घेऊन पांडवांची १५ घेऊनि द्रौपदीचे नंदन पांचाळपुरा गेला धृष्टद्युम्न सकळ राजे समाजन
निज देशाप्रति जाती १६ यावरी द्वैतवनीं पंडुकुमर राहिले घेऊन अपार विप्र तेथ द्वादश संवत्सर क्रमितें झाले स
त्समागमें १७ नित्य नैमित्तिक कर्मे व्रत हवन पितृश्राद्ध उत्तमें अग्नि संवाद्विकारहोमें दानधर्म आदरेसी १८ पक्ष
दर्शमासइष्टी नक्षत्र इष्टी प्रियपरमेष्टी चातुर्मास्य पर्वे पारीं आचरताती आनंदधर्मात १९ यागसदनी वेदघोष
ओंकार वषट्कार स्वाहा स्वधा तेतें महा नष्टपनिर्दोष यजितीं आचरती २० यथाक्रम गृहिं ब्राह्मण कुंडवेदिका
शास्त्रप्रमाण सायंकाळी देदीप्यमान तीनी अग्न साधती २१ चहुं वेदांचें अध्ययन शास्त्रचर्चा पुराणश्रवण पा
ंडवां नवरी हरिकीर्तन रात्रीं करिती सर्वदा २२ मार्कंडेय महाऋषी येऊनि भेटला पांडवांसी ह्मणे धर्मात्मे वनवासी
सत्वरी आहे सयाचे नें २३ अन्य शपरब्रह्म रामचंद्र चौदावर्षे सेविलें वनघोर सगराम कथा समग्र धर्मराया

सांगतसे २४ नेगभकथा वर्णावी सरमन्ने तरी समुद्रा ऐसा वाढेलग्रंथ पूर्वीं रामविजयग्रंथीं सत्य समस्तही कांडे कथिय
ली २५ पांडुरंगकृपें यथार्थ चाळीस अध्याय रामविजय ग्रंथ तो श्रोती पहावा नेथ अत्यादरें करूनियां २६ द्वैतवन परम
सुंदर नानाजातीचे तरुवर भेदिन गेले अंबर मनोहर सदा जे २७ छायाशीतळ सघन मार्तंड निसरेना सूर्यकिरण नारळीक
ेळी पोफळी रातंजन रुद्राक्ष चंदन मलयागर २८ अशोक वृक्ष उतितिया सायआवळे अंबे खिरणीया निंबे कपित्थ वाढ
लियां सुंदरडा हाळियाडोलती २९ दाळिंबी सायकेळी मंदार चंदन वृक्षमोहो अंजीर चंपक जाई जुई परिकर तुळसीक
रवीर बकुळ मोगरे ३० शतपत्र जे रुद्राक्ष परिकर सेवती कनकवेली सुमंदार नागवेली अतिसुंदर पेंवळवेली आरक्त
३१ मयूरांचे तकें बदके कस्तुरीमृग जवादि बिडालके राजहंस नकुळें चक्रवाकें कोकिळा कौतुकें बाहती ३२ धन्य धन्य धर्म
राजनृपती श्वापदें निर्वैर विचरती योगसाधनें ऋषि आचरती गायक गर्जती अलापें ३३ रसाळ आणि परमपावन अरण्य
पर्व गोड गहन स्वधर्मनिष्ठ धर्मपरायण त्यासीच जाणवेल हें ३४ वनपर्व कमळ करुम पंडित मिलिंद घेती सुवास दर्दु
र कुटिल निंदकास कुतर्क पंक प्राप्त सदा ३५ दर्दुरा नाहीं कमळपराग परिमळ दाग हतीसज्जन भृंग जाचे हृदयीं
श्रीपांडुरंग सर्वकाळ वसतसे ३६ ब्रह्मानंदा पंढरीराया श्रीधरवरदा केवाळिया अभंगनिर्विकारा करुणालया देवीं
पायाजवळची ३७ सुरस पांडवप्रतापग्रंथ अरण्यपर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश यथार्थ ते विस्तार्व्यानकथियेला
३८ इतिश्री पांडवप्रतापग्रंथ अरण्यपर्वटीका श्रीधरकृत काम्यकवनातून द्वैतवनांत पांडवगमन कथियेलें ३९
इतिश्री पांडवप्रतापादिपर्वे त्रयोविंशत्यध्यायः श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ५
५ ५ ५ ५ ५ ५

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOC.

पो॰प्र॰ १ अ॰ २४

श्रीगणेशायनमः जन्मेजयह्मणेवैशंपायनास तुझावदनेअतीरूरस कथागोडलागेरूधारस तुच्छवाटेल्याहुनी १ वैशं॰
पायनह्मणेराया तुह्मापूर्वजाचीपविनचर्या ऐकतांनिरसेतापत्रयमाया होयकायाशीतळ २ वंदोनियांरुष्णचरणा
सांगेनअद्भुतकथेचीरचना पांडववनींअसतांजाणा रूष्णभजनानविसरती ३ प्रत्यहींलक्षसंख्याब्राह्मण नित्य
त्यासषड्रसान्न धर्मराजदेतभोजन त्रिभुवनींपूर्णख्यातिजाली ४ ब्राह्मणयेऊनगजपुरासी कीर्तीसांगतीदुर्योध
नासी ह्मणतीधन्यउपमापांडवांसी त्रिजगतींअसेना ५ तुह्मींबाहेरदिल्हेदवडुन परीत्यांसरक्षितोजगज्जीवन
प्रत्यहींलक्षसंख्याब्राह्मण पंक्तीजेवितीधर्माचे ६ एकोनीपांडवांचीस्तुती दुर्योधनसंततचित्तीं ऐकोनिसंताचीस्थि॰
ती निंदकतापतीमानसीं ७ वसंतऋतुराजदेखोनी कोकिळाकरितीमधुरध्वनी तोस्कंदरस्वरऐकोनी वायसमनींसं
तापे ८ देखोनिप्रसन्नपंडितजन मूर्खाचेंहृदयजायजळोन कींऐकोनीहरिकीर्तन भूतप्रेतेंभिटती ९ ऐसादुर्योधनपापः
मती अपाययोजीनानाचित्तीं तोंदुर्वासऋषिमहामती अकस्मातपातला १० त्यासदुर्योधनेंदेखोन करिताजालासाष्टां
गनमन मनींकापट्यकल्पिलेंपूर्ण पांडवछळूंपाहती ११ जारणमारणादिअनुष्ठान तेथेंआवडीभजतीकुजन तैसाच
अर्थकल्पुन दुर्योधनसेवाकरी १२ जेजेसमईजेंजेंमागे तेंतेंदेउनीसंतोषवीअंगे रात्रींचारीप्रहरजागे सेवास्वांगे
करीत १३ भूतप्रेतसाधनालागुनी कुटिळकपटीजागतीस्मशानी तैसीबहुतसेवाकरुनी दुर्वासमुनीप्रसन्नकेला
१४ तोह्मणेमागवरदान येरूबोलेकरजोडुन आमचेदायादपांडवजन त्यांसछळोनयेईजे १५ सूर्येंथाळीदिल्ही
त्यांप्रती असंख्यऋषिपंक्तीनित्यजेविती सेवटींजेऊनद्रौपदीसती थाळीपालथीघालित १६ थाळीपालथीघालिता ३
रातीं मगतेथेंअन्ननाहींनिश्चिती आपणजावेंत्यासमयाप्रती भोजनप्रीतीमागावें १७ तंकरितीअनमान तरीभ
स्मकरावेंशापुन तोबोलेअत्रिनंदन अवश्यकरणेंहेंआह्मां १८ दुर्योधनदुःशासनदुर्वास तिघांचीएकराशीएकरस
परीअत्रिनंदननिर्दोष त्याचीमतीऐसीकां १९ एकमासपर्यंतजाण भक्षिलेंकौरवांचेंअन्न दुर्जनाचेअन्नाचागु
ण पांडवछळनवाटलें २० सज्जनाचेंसेवितांअन्न रूबुद्धीउपजेतेणेंकरुन असोदुर्वासाचेंउद्विग्नमन जालेंपां

डवछळावया २१ साठसहस्त्रशिष्यभार घेऊनिचालिलेअत्रिपुत्र रात्रजालीदोनप्रहर अद्वैतवनापातले २२ ऐकोनि॰
ब्राह्मणाचीगजबज जागाजालाधर्मराज बंधूंसहिततेजःपुंज लोटांगणघातलें २३ ह्मणेधन्यधन्यआजिचादीन
जालेंसाधूचेंदर्शन दुर्वासह्मणेंतुझेंस्तवन गोडनलागेयेवेळे २४ पोटींक्षुधेचाअनळ प्राणहोतातिआमचेविक
ळ तुझेउपचारपावलेसकळ भोजनआधींदेईजे २५ समयपाहूनिपूजन चतुरेंकरावेंजाण कासावीसहोतातिप्रा
ण झडकरीअन्नदेआतां २६ इच्छाधरूनिभोजनीं वेगेंयेतांमार्गक्रमुनि तोंअस्तागेलावासरमणी ह्मणोनिरजनी
जाहली २७ सत्वरयेतोंस्नानकरुन पात्रींवाढोनिठेवाअन्न विलंबजाल्याजाण मगशापिनक्षणार्धें २८ ऐकोनिऋ॰
षिचेंवचन धर्मदचकलामनींपूर्ण पाहेद्रौपदीचेंवदन ह्मणेंपरमविघ्नवोढवलें २९ द्रौपदीह्मणेधर्मराजा स्ना
नासजाउंद्यासत्वरद्विजा ऐसेंबोलतांद्रुपदात्मजा मुनीउठिलेसत्वर ३० दुर्वासबोलेवचन आमचेंदिवसाजा॰
लेंसंध्याअनुष्ठान आतांयेतोंस्नानकरुन द्रौपदीह्मणेअवश्य ३१ घेऊनिऋषीचेभार स्नानासगेलाअत्रि
पुत्र मागेंधर्मराजदीनवक्र द्रौपदीलागींबोलतसे ३२ कसीकरावीआतांगोष्टी रिघावेंकवणाचियापाठीं द्रौ
पदीह्मणेंपडतांसंकटीं यादवरायास्मरावें ३३ मगतेपांडवांचीपत्नी उभीठाकलीवृंदावनी द्वारकेकडेकरजो
डुनी मूर्तिध्यानींविलोकिली ३४ ह्मणेश्रीरंगाइंदिरावरा धराधरशयनाविश्वंभरा भक्तमानसचकोरचंद्रा करु
णासमुद्रागोपाळा ३५ नमोअनंतब्रह्मांडनायका हेदयार्णवविश्वव्यापका वैकुंठपुरपतेभवमोचका मदनज
नकाजगत्पती ३६ हेरूष्णाजगदंकुरकंदा साधुहृदयारविंदमिलिंदा निजजनचातकजळदा ब्रह्मानंदाश्रीप
ती ३७ कमलोद्भवजनककमलनयना कमलानायकाकमळवदना अतिश्रेष्ठकमळासना कमळप्रियाजगद्बंधू
३८ जयजयश्रीरुष्णविश्वपालना विश्वव्यापकाविश्वकारणा विश्वमतीचाळकाविश्वजीवना विश्वरक्षणाविश्वे
शा ३९ जयजयश्रीरुष्णकमळपत्राक्षा हेकौंसानकासर्वसाक्षा मखपाळकानिर्विकल्पवृक्षा कर्माध्यक्षाकर्ममोचका
४० लाक्षासदनींरक्षिलेंश्रीहरी उघडेंकरितांसभेमाझारीं उडीघालोनिकंसारी पूर्णकेवारीजालासी ४१ तुजवां

चोनिसंसारीं तारककोणआहेकंसारी येवंछेसत्वरश्रीहरी धांवझडकरीमाउले ४२ भक्तवत्सलाअतिउदारा श्रीक
रधराशामसुंदरा माझियाविसाव्यासर्वेश्वरा करावीत्वरायेवेळे ४३ माझेंगांवळेकृष्णाबाई बिरडेंतुटलेंवाढितेसम
ई मजचतुर्भुजकेलेंलवलाहीं नयियेसमईधावेंकां ४४ इकडेद्वारावतीसतेवेळे ताटरुक्मीणीनेविस्तारिलें त्यासघ्याव
जों घननिळें तोंशब्दएेकिलेभगिनीचे ४५ द्रौपदीचेशब्दकोमळ करुणारसभरितअतिसुढाळ हृदयींगहिवरेगोपा
ळ ताटदूरीढकलिलें ४६ उभाराहिलाचक्रपाणी तटस्थपाहेरुक्मिणी धांवघेतलीतेचक्षणी नबोलतांअतिवेगें ४७
सत्वरयेऊनिवनमाळी उभाठाकलाद्रौपदीजवळी प्रेमेंआलिंगिलीपांचाळी तयेवेळींश्रीधरें ४८ नेत्रउघडीद्रौ
पदीलवलाहें तोंघनःशामपुढेंउभाआहे दृढधरूनियापाये मगमुखपाहेश्रीहरीचें ४९ वदनस्रहास्यअतिउदार मु
कुटकुंडलेंमकराकार आकर्णनेत्रसुकुमार निडळींकेशरशोभत ५० सर्वालंकारींमनोहर उभादेखिलाजगदोद्धार
द्रौपदीह्मणेऋषेश्वर स्नानासगेलेगोविंदा ५१ श्रीरंगह्मणेद्रौपदीमाये मजबहुक्षुधालागलीआहे धांवोनिआलों
लवलाहें ५२ ताटदूरीकरूनियां ५२ द्रौपदीह्मणेकमळाधवा ऋषिलागींकेलातुझाधांवा जगज्जीवनाश्रीकेशवा आतां
पाहेंकवणासी ५३ कृष्णह्मणेझडकरी काहींतरीपाहेंगृहांतरीं थालीमजदावीलवकरी काहींतरीआंतअसेल
५४ द्रौपदीबोलेसद्गदवचन थालीम्यापालथीघातलीधुवोन श्रीकृष्णह्मणेंकाहींभक्षिल्याविण माझेंमनतृप्तिनव्हे ५५
थालीमजपाहुंदेआधीं आणूनदाखवीद्रौपदी तोंएकभाजीचेंपानकृपानिधी दाखवीस्वहस्तेंकरूनियां ५६ जगत्पा
ळजगन्नाथ द्रौपदीपुढेंवोढवीहस्त येरीनेंघातलेंत्वरित ह्मणेमीतृप्तझालोंतुकेनी ५७ तोंशाकदळलवलाहीं घालीमु
खीं क्षीराब्धिचाजांवाई ढेंकरदिधलातेसमई ह्मणेंत्रिभुवनधालेंवो ५८ ह्मणेंआतांपाचाराब्राह्मण द्रौपदीपाहेआश्र
मातयेउन तोंअन्नाचेंपर्वतदेखिलेंपूर्ण जेणेंत्रिभुवनजेऊनिउरे ५९ तोंगंगातीरींऋषिमंडळी अघमर्षणींगंगाजळीं
तेथेंप्रकटोनिवनमाळी भोजनशाळारचियेल्या ६० द्रौपदीआणिपांडव दुसरीचनिर्मुनीमाधवं दुर्वासादिऋषिसर्व
जेवावयाबैसले ६१ घमघमितसुवासअन्न देवहीलाळघोटितीदेखोन वसंतकरीप्रदक्षण ह्मणेंहेंअन्नमजकैंचें

देवींअमृतदिव्यहेंआणुन तरिऋषिह्मणतीनेंदुहेंअन्न ब्रह्मादिकांदुर्लभपूर्ण प्रीतीकरूनजेविती ६३ रत्नजडितअड
णियातळीं त्यावरीकनकाचींताटेंमांडिलीं बसावयाकनकपीठेंदिधलीं समसमानसर्वत्रां ६४ पृथकपृथककळा
शवया वरीरत्नदीपलाऊनियां कांचनाचियाझारिया उदकेंभरिलींसुवासें ६५ जैसासोमकांताचापर्वत ते
सापडिलासंमात सुवर्णाचळपर्वत तैसेंवरान्नदिसतसे ६६ पंचभक्षपरमान्न साठिपत्रशाखासुवासेंपूर्ण
घृतमधुदुग्धसरोवरेंजाण दधिशर्करादिसती ६७ जैसेंअलातचक्रफिरताहे तैसीद्रौपदीवाढूनिजाये चुडेझळ
कतीविद्युप्राय उजेडपडेऋषिवरी ६८ प्रार्थनाकरितीधर्मकृष्ण भीमविनवीकरजोडुन स्वामीसावकाशकीजे
भोजन उसीरबहुतजालाकीं ६९ तृप्तजालेऋषिसमस्त ह्मणतीसर्वकाळरहावें येथ सर्वदांभक्ताचेंअन्नपुनीतद्रौ
पदीहस्तेंजदिजे ७० आयुष्यअसावेंकल्पवरी सदांरहावेंधर्माचेघरीं ऐसेंबोलतांऋषेश्वरीं करप्रक्षालनजाह
लें ७१ सकळऋषीआंचवले त्रयोदशगुणींविडेघेतले सर्वहीसुगंधेंचर्चिले मगनिजलेनावेक ७२ मंत्राक्षताद्याव
यांसी उठिलमागुतीजोंऋषि तोंपांचाळीसहितऋषिकेशी गुप्तजालेपांडव ७३ तवसहदेवपातलावेगेंसी
ह्मणेंस्वामींचलावेंभोजनासी पात्रेंवाढुनीतुह्मासी बोलाऊंमीपातलों ७४ मगबोलेअत्रिनंदन परमचांडा
ळदुर्योधन हरिभक्तांचीछळनाकरुन तपश्चर्येआंचवलों ७५ दुर्जनाचीबुद्धीऐकिजे हरिभक्तांचेंछळनकीजे
साधुचाअंतपाहिजे हींद्वारेंअनर्थाचीं ७६ पूर्वीअंबऋषीचेंकेलेंछळन पाठीलागलेंसुदर्शन परमचांडाळ
दुर्योधन तेणेंबुद्धीचकविली ७७ दुर्वासह्मणेंसहदेवानें माझाआशिर्वादसांगाधर्मातें विजयकल्याणहो
तुह्मांतें शत्रुक्षयातेंपावती ७८ वज्रचुडेमंडितमहासती माझाआशिर्वादसांगेतिजप्रती तुजसाह्यअसोस
र्वार्थींजोकांश्रीपतीसर्वदां ७९ ब्राह्मणगेलेतेथुन सहदेवआलापरतोन मगयेऊनिजगज्जीवन प्रकटभेटलां
पांडवां ८० आलिंगुनीपांडवांप्रती हृदयींधरिलीद्रौपदीसती ह्मणेंतुह्मीपडतांसंकटावर्ती मीश्रीपतीरक्षीन
८१ प्रेमानंदयादवेंद्र आज्ञामागोनिसर्वेश्वर द्वारकेसिगेलाश्रीकरधर अभंगसाचारविटेना ८२ असोयावरी

इतवनीं असतां पांडवयाज्ञसेनी तोंजगद्गुरुयेउनी व्यासदेवभेटला ८३ शत्रुविध्वंसासकारण अर्जुनाकरीतूं
तीर्थाटन शिवआणिशचीरमण अस्त्रेंशस्त्रेंदेतीबहू ८४ गुरुबुद्धीविशेषजाणुन तीर्थाटनानिघालाअर्जुन
हिमनगपर्वतवोलांडुन इंद्रकीळपर्वतींआला ८५ तेथेंवृक्षपर्णेंभक्षून दुसरेमासींजळसेउन घोरतपक
रीअर्जुन धूम्रपानत्रितीयमासी ८६ चतुर्थमासींवायुआहार एकांगुष्ठावरीपार्थवीर ऊर्ध्वबाहूकरूनि
तीव्र तपआचरेकौंतेयतो ८७ जैसामाध्यान्हीचाचंडकीर्ण तपेंतेजस्वीतैसाअर्जुन भोंवतेतपस्वीब्राह्म
ण पार्थतेजसाहूंनशकती ८८ व्योमकेशाप्रतिजाउन ऋषिसांगतीवर्तमान अर्जुनाचेतपतेजेंकरुन सहस्र
कीर्णझांकोळला ८९ ऐसेंऐकोनिमृडानीभर्ता येताजालाइंद्रकीळपर्वता कैरातरूपजालाधर्ता अतिविशा
ळतेजस्वी ९० रूपपालटोनीशक्ती संगेंवनाआलीहैमवती भूतपाळेअसंख्यनिघती उमाधवावेष्टित ९१ भुं
कनामेंयादैत्यबळविशेष त्याप्रतिबोलेव्योमकेश तूंधरूनिवराहवेष अर्जुनासन्मुखजाईकां ९२ आज्ञावंदू
निअसुर वराहवेषेंधांवेभयंकर मुसांडीघेऊनिसत्वर पार्थावरीचौताळला ९३ मेघमुखाहूनिघोषगहन
सूकरकरितोऐकेअर्जुन गांडीवासरसीतचढवोन लाविलाबाणचापासी ९४ पवनवेगेंसूकरजात पाठीला
गलावीरपार्थ तोंकिरातरूपेंउमाकांत वेगेंधांवतआडवा ९५ पार्थासह्मणेंउमावर म्यापिटीतआणिलासू
कर संधा नीलक्षिलासाचार तूंयासिमारूनकां ९६ तेंनमानीचअर्जुन धाऊनिचापासिलाविलाबाण वर्मीं
भेदितांजाण सूकरेंप्राणसोडिला ९७ परमपुरुषार्थीसुभद्रारमण किरातासपुसेतूंकोण निर्भयस्त्रियेसहितपूर्ण एकलावनींविचरसी ९८ किरातह्मणेहेचिभूमी वस्तीकरितोंसदाआह्मीं तूंकोणआहेसअधर्मी
सूकरमाझावधिलाकां ९९ तूंगर्वबहुतकरिसी तरितूंयुद्धकरींमजसीं आमचावनांतूकांआलासी मानववे
षींसकुमारा १०० योद्धाह्मणविसीनिपुण तरिटाकींमजवरीस्वेच्छाबाण अर्जुनेंमांडिलेंवज्रबाण शरदारुण
सोडित १ असंख्यसोडिलेबाण परिशिवाअंगींनरुपतीजाउन सुमनवृष्टीहोतांजाण इभजैसानगणीच

२ तृणशिखापडतांसबळ अचळनसोडीजैसास्थळ तैसेपार्थाचेंबाणजाळ गिरीवानीळमानीना ३ जेंजें पार्थसो
डीअस्त्र मुखपसरोनिग्रासीत्रिनेत्र कुंतीचाजोतृतीयपुत्र विस्मितहोउनीपहातसे ४ मगसुभद्रामनरंजन
ह्मणेसांगतूंरुद्रकींश चीरमण किरातनबोलेएकहीवचन अपारबाणसोडित ५ बाणजाळसोडितांबहुत प्र
रमत्रासलावीरपार्थ बाणसरलेसमस्त अक्षयभातारितापें ६ ह्मणेअग्निदत्तअक्षयतूणीर बाणकांआजी
सरलेसमग्र हाकोणपुरुषनिर्धार नकळेपारयायाचा ७ मगगांडीवदंडेंकरुन मारीतउठिलाअर्जुन तोंरु
द्रेंपसरूनियांवदन चापहीगिळिलेंतेधवां ८ मगदिव्यखड्गघेउन शिवासताडितअर्जुन तेंहीगिळिलेंनलगतां
क्षण मगवृक्षअर्जुनेंटाकिले ९ वृक्षसरलेसंपूर्ण शिळापर्वतघालीउचलोन हाणतांमुष्टिप्रहारेंकरुन मल्ल
युद्धामिसळले ११० चारघटिकापर्यंत शिवेंयुद्धकेलेंअद्भुत अर्जुनजालामूर्च्छागत मगउमाकांतकायकरी ११
कृपाकरेंकुरवाळुन सावधकेलाअर्जुन प्रत्यक्षदशभुजपंचवदन प्रकटजालातेधवां १२ ह्मणेप्राणसखया
पार्था प्रसन्नजालोंमागआतां विजयीहोईसर्वथा शत्रुसंघट्टनींसर्वदातूं १३ पार्थेंघातलेंलोटांगण स्कंदताते
दिधलेंआलिंगन मगश्वेतवाहनेंपूजन दिव्यस्तवनमांडिलें १४ पंचवदनाविरूपाक्षा विश्वंभराकर्माध्यक्षा भ
क्तवल्लभासर्वसाक्षा मायाचक्रचाळका १५ गंगाधराहिमनगजामाता गजास्यजनकाविश्वनाथा विष्णुव
ल्लभाम्रतापर्वता त्रिपुरांतकात्रिलोचना १६ विशाळभाळाकर्पूरगौरा नीलग्रीवास्फटिकास्यवल्का दक्षमखदळ
नाविश्वेश्वरा गजांतकास्मरारी १७ हेभवभवांतकभवानीवरा भोगीभूषणामहाभयहरा हेभर्गभक्त
जनप्रियकरा अंधकसंहाराव्रुषभध्वजा १८ तारकारिजनकात्र्यंबका त्रिगुणातीतात्रयतापहारका हेपशु
पतेदोषत्रयनिवारका पंचमुकुटापुरातना १९ ऐसेंऐकतांपंचवदन हृदयींआलंगिलातोकृष्णविजयह्म
णेमाझेसंपूर्ण अपराधक्षमाकरींकां १२० गिळिलेंहोतेंचापखड्गतूणीर शिवेंदिधलेंकाढूनसमग्र मगपाशु
पतआणिब्रह्मास्त्र किरीटीलागींदीधलें २१ स्नानकरूनिअर्जुन न्यासमंत्रविधिपूर्वकजाण परमादरेंशिवपू

जन वि भव्यशस्त्रें घेता जाला २२ मग ह्मणे उमाकांत निर्बळ क्षीण युद्ध टाकूनि पळत त्यावरी हीं अस्त्रें टाकितां यथार्थ
जाळितीं त्रिभुवना २३ नरा पुढें युद्ध मांडलें दारुण गुरु गुरुस्मृत कानीन त्यावरीच मेरीहें गहन आणि कायोग्यन
व्हेती २४ अर्जुनें करितां अस्त्रग्रहण कुंभिनी गजबजली भयें करून सकळ राया अंगीं ज्वरशिरें दारुण कंपस्फु
टला दुष्टांसी २५ धन्य धन्य मी कृतकृत्य ऐसें मानूनि वीर पार्थ पुढत पुढती नमित विरूपाक्षास आदरें २६
यावरी अष्टदिग्पाळ विजय पहावया आले सकळ शचीवर सहित सर्व दळ समस्त स्तविती पार्थातें २७ यमदंडास्त्र
देत वरुणमंत्र दे विधियुक्त प्रसारण आकर्षणासहित वरुणें पाश दिधलें २८ कुबेर प्रस्थापन अस्त्र देत कृशा
नशक्ति वायवी अद्भुत लोकप्राणेश समर्पित वेग अत्यंत स्यंदना २९ बिडौज ह्मणे पार्था तूं अमरावती येईं
त्वनां मातुळी सारथी आणि रथा न्यावयालागीं पाठवितों ३० पार्थास देऊनि वरदान दिग्पाळ पावले स्वस्थान
तों मातुळी घेऊनि शंदन गगन पंथें येत से ३१ भूतळीं उतरला सूर्यनारायण कीं वैकुंठींहूनि उतरला सुपर्ण तै
सा तो रथोत्तम घेउन मातुळी आला पार्थापासीं ३२ ह्मणे शक्रात्मजा शक्रें येवेळे तुह्मास चपद पहावया बोलावि
लें अर्जुनें स्नान दान केलें शुचिष्मंत जाहला ३३ उदयाचळीं उगवला मित्र तैसा रथीं शोभला कृष्णमित्र इंद्रशत्रु
पहावयास त्वर सुभद्रावर चालिला ३४ तों सहस्रांचीं सहस्र विमानें अंतरिक्ष देखिलीं कुंतीनंदनें जैसीं जळसा
गरीं गहनें जाहजें सत्वर धांवती ३५ कीं पृथ्वीवरी पुरें पट्टणें दिसती श्रीयुक्त विराजमानें स्वर्गवासी राजे नयनें
पार्थवीरें विलोकिले ३६ मनुष्यांसी तारा दिसत परि ते स्वर्गस्थ मूर्तिमंत तों अमरावती देखे पार्थ ऐरावत द्वारीं
उभा असे ३७ कर्पुरगौर ऐसा शुद्ध श्वेत कीं दुसरा कनकाद्रि मूर्तिमंत तो सहज चालतां ऐरावत उर्वी लवे भारें जा
चा ३८ द्विरदाचे ऐसे चार दंत विशाळ जैसे पर्वत तैसीं उद्यानें विराजित सरोवरें उचंबळती ३९ कामधेनुचीं खि
ल्लारें चिंतामणीचीं ढवलारें चंद्रसूर्या ऐसें तेजाकारें पाषाण तेथें मिरवती ४० जवळी देखिलें नंदनवन ला
गलें कल्पवृक्षांचें वन जें मनुष्यास दुर्लभ पूर्ण ते तरु तेथें विराजती ४१ महापुण्याचा कोट्यानकोटी शुद्ध

असती जाचे गांठीं त्याचे अमरावती पडे दृष्टी ते पाहे किरीटी प्रीतीनें ४२ जेथें वेदांचा प्रत्यक्ष मूर्ती शास्त्रें पुराणें
प्रत्यक्ष दिसती सर्वदा शक्र स्तविती थोरवी किती वर्णावी ते ४३ जवळी आला पार्थवीर पुरोहित देव पाठविले समो
र पार्थें शक्रास नमस्कार साष्टांगेसी घातला ४४ पुढें सप्रेमें धांवोन अमरेशें दिधलें आलिंगन करूनि मस्तक अव
घ्राण मांडीवरी बैसविला ४५ हृदयींचा परम आर्त मुख कुरवाळिलें अमरनाथें विजयमूर्ति पाहतां शक्रातें तृप्ती
न व्हे सर्वदा ४६ आपलें निजासनावरी शक्रें बैसविला सेजारीं अष्टनायका ते अवसरीं नृत्य करिती चपळत्वें ४७
जाचे अंगींचा सुवास पूर्ण भोंवता धावे एक योजन त्याचिया पदनखावरी जाण भ्रमर रुंजी घालिती ४८ पद्मि
णी नागिणी सुंदरी वर्णिती बहुत लोकांतरीं त्या दासी होती निर्धारीं नायकापासीं सर्वदा ४९ सकळ विद्या शस्त्रें
अस्त्रें जे अनुचित मंत्र यथाविधि यंत्रें चवसष्टी कळा पार्थवीरें चतुर्दश विद्या अभ्यासिल्या ५० चित्रसेन गंधर्वा
पासून गायन नृत्य कळा संपूर्ण तांडव सर्व अनालस्यें करुन यथासांग अभ्यासी ५१ राग उपराग भार्या
सहित मूर्च्छना सारी कल्पित पुढें राग मूर्तिमंत आळवितां उभे ठाकती ५२ कोणे एके दिवसीं नृत्यानि घाली ऊर्व
सी अर्जुनें विलोकितां तिसी परम संतोष पावला ५३ ऊर्वसीचे नयन वेधले पार्थमुख पाहुन दुसरे दिवसीं सह
स्रनयन चित्ररथाप्रति सांगे ५४ अर्जुनाचिये सेवेसी वेगें पाठवी उर्वसी गंधर्वें बोधोनि तियेसी निशीमाजी धा
डित ५५ श्रृंगार सरोवर मराळिका जे सकळ प्रमदांची नायका नयनकटाक्षें देखा मूर्च्छित तापसा पाडित ५६ द्विज
राज मुखी परम सगुण मृगराज कटी विराजमान करीराज गमनें गमनें पार्थापासीं त्वरें आली ५७ धनंजय
निजला निजशयनीं तों जाणविलें सेवकें येउनी उर्वसी आली हंसगमनी दर्शनालागीं तुमचा ५८ तों ऊर्वसी
देखोन पार्थें दिधलें अभ्युत्थान ह्मणे माते आपलें येण काय निमित्य जाहलें ५९ उर्वशी सांगे वर्तमान श
क्रें पाठविलें मज लागुन तूं बाळ रसी माते ह्मणउन जाल्येंक्षीण तेणें मीं ६० अर्जुन ह्मणे शारद्वती कीं माद्री जैसी
किंवा कुंती कीं रमा शची आह्मा प्रती त्याच पंक्ती तूं माये ६१ तुझे मीं धरितों चरण स्वस्थळा जाईं परतोन उर्वशी

बोलेशापवचन नपुंसकत्वपावसीतूं ६२ स्त्रीनापुरुषनिर्द्धार होसीलएकसंवत्सर स्त्रियामध्येंवासनिरंतर
तुजघडेलमनशापें ६३ उर्वशीचालिलीपरतोन पार्थसांगेशक्रासयेउन व्यर्थगेलीशापुन मगशचिरमणबो
लत ६४ हाहि तरूपशापनिर्द्धार तुजकार्यायेईलएकसंवत्सर अज्ञातवासकरितांसाचार विराटगृहींजाणपां॰ ६५
ऐकोनिपार्थसंतोषला तोंलोमेशऋषितेथेंआला शक्रेंसन्मानुनींबैसविला कायबोलिलामुनीतो ६६ तुझेआ
सनींबैसलापार्थ कायपुण्यआचरलाअद्भुत शक्रह्मणेंहामाझारूत मजसमानतेजश्वी ६७ विष्णुआणिहा
जिष्णुजाण बद्रिकाश्रमींतपकरुन अवतरलेनरनारायण भूभारउतरावया ६८ इंद्रह्मणेंलोमेशऋषि तुवां
जावेंद्वैतवनासी इतकेंसांगधर्मासी मजपासींपार्थआहे ६९ संपूर्णविद्याशिकउन पाठवितोंतुझेभेटीलागुन
लोमेश द्वैतवनातें लक्षुन जाताजालाभूतळा ७० इकडेव्यासशिष्यसंजयजाण धृतराष्ट्रासांगेवर्तमान सकळ
विद्याप्रविण पार्थजालाशक्रापासीं ७१ प्रसन्नजालाउमारमण शस्त्रेंअस्त्रेंदिधलींसंपूर्ण सकळदेवानींवरदान व
हुनआनंदेंदिधलें ७२ तुझ्यापुत्राचेंकर्मेंस्मरण रात्रदिवसकरितोरूभद्रारमण केव्हांमांडेलघोररण घेईनप्राण
शत्रुचा ७३ वस्त्रहरणआठउन गदाघेऊनिभीमसेन धांवावयाउदितपूर्ण परिधर्मराजआवरीतया ७४ जैसावा
रणचक्रांतयेउन एकलासंहारीपंचानन किंवाएकविष्णुवहन असंख्यसंहारीविखार ७५ तैसाएकरूद्रतोवृ
कोदर करीलअसंख्यवीरांचासंहार तुझापुत्राविषयींफार धुसधुसीतअंतरीं ७६ हाअल्पकाळगेलियास
त्य मगभीमदुजयाचीवाढ्श्राहन ऐसेंऐकतांरूतांतवत् धृतराष्ट्रउद्विग्नजाहला ७७ असोइकडेद्वैतारण्यां
त धर्मभीममाद्रीसुत रात्रदिवसचिंताकरित वाटपहातपार्थाची ७८ पंचसंवत्सरजालेसंपूर्ण कांअर्जुननिनये
च्चिअर्जुन माझाजिवलगासआलिंगन केव्हांदेईनमीआतां ७९ भीमह्मणेपार्थाविण आह्मींदिसतोंअवघे
दीन जैसेंदिपेंविणसदन नासिकाविणवदनजैसें ८० प्राणेंविणशरीर कींजीवनेंविणसरोवर तेंविपार्था ५
विणआह्मांसमग्र दीनबळहीनदिसतों ८१ धर्मभीमाचानयना अश्रुयेतीक्षणक्षणा आठऊनिपार्थाचागु

णां चिंताग्रस्तद्रौपदी ८२ भीमह्मणेंधर्मालागुन तुझेंटाळितांनयेनेमवचन नाहींनरीगजपुराजाउन कौर
वमारीनसर्वही ८३ कपटद्यूतपणेंकरुन केवढेंपाडिलेंदुर्धरव्यसन त्रयोदशवर्षेंसंपूर्ण कधींहोतीलनेणवे ८४
दुःशासनाचेंहृदयफोडुन केव्हांकरीनरक्तपान त्याचासव्यहस्तउपडोन दावीनकेव्हांद्रौपदीनें ८५ दुर्योधनअंका
वरीबैस सर्षेंतबोलिलाद्रौपदीस त्याचाअंककधींनिःशेष चूर्णकरीनगदाघाईं ८६ धिक्गांडीवसायकासन
धिक्हीगदाकायरक्षुन अरण्यांतीलशुष्कहीन शत्रुनींनावठेविलेंआह्मां ८७ असोचिंताग्रस्तमानसीं धर्म
भीमअहर्निशीं तोबृहदश्वामहाऋषि धर्मापासींपातला ८८ करूनतयाचेंपूजन धर्मसांगेआपलेंवर्तमान
आह्मींवनवासेंपीडिलोंपूर्ण दुःखदारुणआमचें ८९ आह्मासारिखेंकष्टी ऋषेकोणआहेतभूपृष्ठीं पूर्वीहीं
असीगोष्टी कोणासजालीनसेल ९० मगबृहदश्वाह्मणेंत्यांसी तुमचेकष्टाचीलेखाकायसी नैषधराजाचेक
ष्टासी गणीतनाहींधर्मराया ९१ तेणेंहीद्यूतखेळोन हारविलेंराज्यसंपूर्ण एकलेपणेघोरविपिन बहुक्लेशसे
विले ९२ तूंबंधुसींसमवेत सुखीआहेसकींवनात मुनिजनसदावेष्टित अन्नछत्रतुजपासीं ९३ धर्मह्मणे
जीआतां सांगेंनळाचीसर्वकथा बृहदश्वाह्मणेसमस्तां सावधऐकाप्रीतीनें ९४ द्रौपदीआणिपांडव सा
वधऐकतीऋषिसर्व वैशंपायनह्मणेंनरदेव कथाअपूर्वऐकतूं ९५ ब्रह्मानंदह्मणेश्रीधर कथासुरसरसाळ
फार श्रवणकरोतपंडितचतुर सप्रेमचित्तेंकरूनियां ९६ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वव्यासभारत त्यां
तीलसारांशयथार्थ चविसाव्यांतकथियेला ९७ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीधररूत दुर्वासतृप्ती
आणिपार्थ शिवशक्रप्रसादपावला १९८ शुभंभवतु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु

उभयतांचसंवाद
बृहदश्वा
धर्म

श्रीगणेशायनमः बृहदश्वाह्मणेधर्मराजा सोमवंशविजयध्वजा पुण्यश्लोकभूभुजा मार्जीनळप्रथमची १ नैष
धदेशपरमपावन तेथीलनगराधिपवीरसेन चतुःषष्टीकळाप्रवीण नळनामापुत्रत्याचा २ चतुर्दशविद्यापारंगत
बोलकाजैसाअंगिरारुत स्वरूपासतुळितांयथार्थ शंबररिपुसरीनपावे ३ धनुर्वेदींपरमनिपुण जाणेअश्वपरि
क्षालक्षण सर्वरायांतमुकुटरत्न शचीरमणपृथ्वीवरी ४ नवग्रहांतवासरमणि देख कींद्विजांतश्रेष्ठविनायक
कींदंदशुकांतअधिक सहस्रशीर्षप्रतापीपैं ५ धनुर्धरामाजीश्रेष्ठ भुजावरकींभृगुकुळवरिष्ठ समरंगणीपर
मधीट जैसाध्रुवहानचिहाले ६ विदर्भदेशींचाराजेंद्र भीमकनामापरमचतुर उदरींनाहींत्यासपुत्र जालेवि
चित्रपूर्वदत्तें ७ घराआलाऋषिदमन रायेंपूजिलाआदरेंकरून तेणेंदिल्हेंवरदान पुत्रत्रयतुजहोती ८ एक
कन्याचारुगात्री जैसीइंदिराइंदिवरनेत्री मित्रतुल्यपुत्रउदरीं सवेंचिजालेतयातें ९ दमदमांतदमन दमयंती
कन्यादिव्यरत्न लावण्यभूमीचेंनिधान आकर्णनयनविराजति १० जालीस्वरूपाचीसीमा तेमृडानिचीउपर
प्रतिमा तिचेंस्वरूपकमळजन्मा दुसरेंनिर्मूंनशकेची ११ तेशतक्रतूचीप्रिया कींअवतरलीअब्जतनया बहु
तवर्णिलीवरारोहा इचीप्रतिमानसेची १२ देवगंधर्वकन्यानागिनी इचादासीजाल्यापद्मिनी अत्रिसुताला
वण्यखाणी स्वरूपपाहोनीलज्जित १३ चक्रम्रव्याचीकुमारी वृत्रारिशचीअंतुरी त्रिदशनेत्राचीनारी नपवे
सरीइयेची १४ तारकारिजनकशत्रुप्रिया स्वरूपेंवर्णिल्याबहुतस्त्रिया गुणेंस्वरूपेंदमयंतिया लघुत्वसर्वांआणि
लें १५ भाळीआरक्तअक्षयरत्नमणी द्विजजैसेहिऱ्याचीखाणी बोलतांप्रकाशपडेधरणी तटस्थनयनपाहतां
१६ शशिकळातेजस्वीषोडश चिह्नद्विजकेलेबत्तीस कलंकनरिलासंधिरस अतिराजसदिसती १७ सव्य
हस्तीअमोलिका सुधारसश्रवतीदेखा स्पर्शतांकुणुपाचियामुखा प्राणपरतेसवेंची १८ मृगमीनकल्हार
खंजन शोभाळावेनयनावरून विराजेत्यानेत्रींचेंअंजन मीनकेतनदेखोनिनाचे १९ एककोशपर्यंत १
अंगीचासुवासधांवत पदमुद्राउमटत चालतांआरक्तभूमीवरी २० द्विजेंद्रलज्जितदेखतांवदन मृगेंद्रल

ज्जितकटीपाहुन करेंद्रगमनातेंदेखोन लज्जायमानसहजची २१ कुरूळकुंतळींजिंकिलेंमिलिंदचक्र कामांकुशींम
दलेअपार अंगिरातनुजकवेंद्र कर्णभूषणींराहिले २२ विचित्रशक्रसायकासन त्यासीशिंदुररेखाआणीन्यू
न मनभिजआपलाबाण बोवादीलदेखतां २३ ऐसीतीचीअंगप्रभा आणिलीलेणियादिव्यशोभा चामीकरतल
गाना तैसीकांतीतिचेची २४ भोंवत्यासख्यारंजविती शृंगाररसएकगाती सकळनृपांतविशेषवर्णिती सौं
दर्यकीर्तीनळाची २५ ऐकतांनळाचेंवर्णन भैमीचेंगुंतलेंतेथेंमन इकडेनैषधसदनीअनुदिन सख्यावर्णिती
दमयंती २६ ऐकतांवैदर्भीचाशृंगार विरहेंव्यापिलावीरसेनकुमर एकेदिवशींतोनृपवर मृगयेसीचालिला २७
तोंदेखिल्याहंसपंक्ती शुद्धश्वेततयांचीअंगकांती कींनिर्दोषयशनिश्चिती हंससर्वलेइले २८ शातकुंभप्रभेस
मान पक्षझळकतीविराजमान चरणआणिनयन प्रवाळमण्यासारिखे २९ नळकरपंकजींमुक्तमाळ कविगु
रुऐसींमुक्तेंनेजाळ देखोनिएकहंसतत्काळ नळाचेकरींआरूढला ३० मनुष्यवाणीहंसबोलत नैषधानकरींमा
झाघात दमयंतीतुजहोयप्राप्त ऐसाप्रयत्नकरीनमीं ३१ नळेंऐसीऐकतांवाणी ह्मणेंतूंआवडसीप्राणाहुनी
तरितूंआतांविलंबटाकुनी वैदर्भदेशाप्रतिजाय ३२ अवश्यह्मणोनित्वरित उडालासकळहंसांसहित नगरां
तराहिलेसमस्त मुख्यतोजानभैमीयहां ३३ दिव्यमराळदेखोनियां सख्याधांवतीधरावया मगदमयंतीनेंजा
ऊनियां प्रार्थूनिजवळीआणिला ३४ कामकुरंगुरनाळित पंडिताऐसाहंसबोलत ह्मणेमृगशावाक्षीऐक
मात मींआहेंहिंडतत्रिभुवनीं ३५ बहुतदेखिलेभूभुज परिनळाऐसानाहींतेजःपुंज ज्याचेंविलोकितांवदनांबु
ज मीनध्वजखालेंपाहे ३६ क्षीराब्धींतकळंकधुऊन बाहेरनिघालारोहिणीरमण तैसेंनैषधाचेंवदन पाह
तांमनउल्हासे ३७ कोंदणावरीबैसेहिरा तैसीतूंहोयत्याचीदारा जैसाश्रीरंगआणिइंदिरा तैसीशोभादिसे
ल ३८ मगतेवैदर्भराजबाळी शृंगारसरोवरमराळी ह्मणेहंसोत्तमायेकाळीं मनोजवेंजाईकां ३९ नैषधरा
जवरहोयपूर्ण ऐसेंकरीत्वरेंजाउन कीर्तीऐकोनतृप्तजालेकर्ण परिउदितनयनपहावया ४० गगनमार्गेंहं

ससत्वरा आलातत्काळनैषधमंदिरा नळेंहृदयीं धरूनिमित्रा समाचारविचारित ४१ हें सा ह्मणेंजळेंविण तळमळी
तजैसामीन तैसीविरहज्वरेंकरुन वैदर्भीकन्याजाहली ४२ रतिवरशत्रुभूषणकुमारी सखियादेतीनअंगिकारी लो
कप्राणेशव नजातसुंदरी स्पागिलीं दूरीविरहज्वरें ४३ त्रयोदशकरूनचतुर्गुण भोगीवेष्टितजोतरुजाण तुझा
विरहेंकरुन पंकत्याचानसिवेची ४४ आसनशयनभोजन विषतुल्यमानीतुजविण सुमनहारपवनाशन तै
सेभासतीतियेतें ४५ जलजवदनआरक्तओठ जलजवतूशोभेकंठ जलजमालाअविट तोडूनिदाकितनवविर
हें ४६ जलाविरहितदिव्यान्न तैसीतेजालीतुजविण अनळवतूभोगपूर्ण नळाविणमानीते ४७ इकडेभैमी
चासख्याजाण भीमकाससांगतीवर्तमान तुझेकंन्येसीध्यान नैषधाचेंलागलें ४८ रायेंआरंभिलेंस्वयंवर
भूभुजांसपत्रेंलिहिलींसत्वर छपन्नदेशिंचेनृपवर येतेजालेतेधवां ४९ आपल्लालेपृतनेसहित नृपआलेअ
संख्यात द्वादशगांवपर्यंत नगरभोंवतेउतरले ५० यथाकुळयथाशीळ रायेंनृपयोजिलेसकळ तोंनारदमु
नितत्काळ सहस्त्राक्षाजाणविती ५१ महिरत्नामाजीनिर्दोष वैदर्भराजअतिविशेष त्याचीकंन्याबहुरूपेश ते
प्रत्यक्षइंदिराहुजी ५२ नळनृपतीपरमसुंदर मानसीं इच्छीतात्रतार भीमकेंमांडिलेंस्वयंवर भूभुजअपा
रमिळाले ५३ तिचास्वरूपाचीदुजीप्रति नाहींनाहींत्रिजगती ऐसीसाक्षदेतसरस्वती विश्वनोमुखेंशाचिव
रा ५४ भाळींरत्नमणीटिळकविशेष सव्यकराग्रींयसेस्फुधारस ऐकतांशक्राचेंमानस पाहोंइच्छितनियेतें
५५ पुरंदरयमकृशानवरुण वैदर्भनगराआलेचौघेजण तोंत्याचमार्गेंकरुन नैषधराजायेतसे ५६ कि
रणचक्रींविराजेमित्र तैसाचमूसहशोभेराजेंद्र पंचवदनारीहूनिसुंदर देखोनिशक्रादिपुसती ५७ ह्मणती
पुंण्यश्लोकातूंकोण तोह्मणेमीनळवीरसेननंदन ममस्वरूपींवेधिलेंभैमीचेंमन ह्मणोनिजातोंस्वयंव
रा ५८ शक्रह्मणेंतूंपुण्यशीळ ऐसेंलोकवर्णितीसकळ तरीआमचेंदूतत्वनिर्मळ निःकपटतुवांकरावें ५९ २
इंद्रअग्नियमवरुण आह्मींदिग्पाळचौघेजण तरितेंदमयंतीबोधुन वश्यकरीआह्मांतें ६० चौघांतएका

सघालीमाळ ऐसेंकरीतूंपुण्यशीळ आपलास्वार्थसांडोनिसकळ कार्यसाधीएवढें ६१ नळह्मणेअंतःपुरांत मी
कैसाजाऊंतेथं मगवरदेतअमरनाथ नदिसेसत्यकोणांतूं ६२ एकभैमीवेगळीकरुन होईलसमस्तांदृष्टिबं
धन मगएकलाचनळतेथुन आलावैदर्भमंदिरा ६३ तोंअनंतशक्तिसमवेत त्रिपुरसुंदरीविराजित स्वरूपीं
वोतिलेकोटिमन्मथ तैसीशोभतदमयंती ६४ शरत्काळींचाचंद्रदेख पाहतांपाहतांवाटेसुख तैसेंतिचेंदेखतां
श्रीमुख अतिअल्हादनळातें ६५ तोमृगमुखांकदेखोन चकोरजालेनैषधनयन त्यासवैदर्भीपाहून कामा
नळेंआह्मळली ६६ ह्मणेलावण्यगुणनिधाना ममहृदयानंदवर्द्धना वेधलाविलाममनयना बोलवचनाको
णतूं ६७ भैमीचासख्यासकळा तन्मयजाल्यापाहतांनळा ह्मणतीधंन्यमाउलीवेल्हाळा ऐसापुत्रप्रसवली
६८ कितीनपेंआचरलीसाचार कींअर्चिलेरमावरउमावर कींदिव्यरत्नींवसुधामर संतोषविलेपूजोनियां
६९ कींयथोक्तव्रतेंकेलींविचित्र तरीपावलीऐसादिव्यपुत्र याचेपाटींजेबैसेलपवित्र तेहीधंन्यत्रिभुवनीं
७० यावरीगुणाढ्यतोविशेष भैमीप्रतिबोलेसुरस वरुणकृशानयमदेवेश त्यांचादूतमीअसें ७१
मींनळनामावीरसेनसुत परिलोकपाळाचेंकेलेंदूतत्व ऐकोनितुझेंसौंदर्यत्व, वरूंइच्छितीशक्रभंगे ७२ त्या
चावरदेंकरूनसत्य कोणींनदेखतांआलोंगुप्त तरीत्याचौघांतत्वरित एकासवरींगुणसरितें ७३ यावरी
वैदर्भीबोलेवचन जेणेंनिवतीनैषधकर्ण तनुमनधनेंसींशरण तुजनिघाल्येंनृपश्रेष्ठा ७४ चापाहूनि
सुटेबाण तोकेविपरतेमागुतेन तैसेंतुजसमर्पिलेंमन जैसेंलवणसागरीं ७५ नळावाचोनिपुरुषमात्र
पिताबंधुकिंवापुत्र आणीकइच्छीनदुजावर तरीरसनाझडेलहे ७६ परमहंससज्ञान तेणेंसांगीतलें
वर्तमान हेंस्वयंवरआरंभिलेंपूर्ण तुजलागुनवरावया ७७ नैषधासुंदराचारुगात्रा लावण्यकोशाआ
कर्णनेत्रा चामिकरवर्णासुहास्यवक्त्रा माझाअंतराशोधिसीकाय ७८ तूंनवरिसीमजलागुन तरिआ
तांचित्यागीनप्राण स्वर्गींचादेवांसीकारण माझेंनाहींनृपवरा ७९ मीनासपाहिजेजळउत्तम घृतसिंधु

वाचूनकायकाम दधिमधुसरोवरेंपरम मिळतांत्यांसअमान्यती ८० वैदर्भीबोलेकरजोडुन मीत्यालोकपाळांसक
रीननमन परिकायावाचामनेंजाण जायातुझीझाल्येंमीं ८१ आतांविनंतीहेचिनिश्चित आपणबैसावेंलोक
पाळांत त्यांदेखतांत्वरित तुजवरीननृपवर्या ८२ ऐसेंऐकतांवेगेंसी नळआलादेवांपासीं होऊनिनिःकपट
मानसीं जालेंतेंचकथियेलें ८३ म्यांतुमचेंकेलेंवर्णन भैमीह्मणेतुजचीवरीन लोकपाळासबैसउन स्वयंवर
सभेंततत्वतां ८४ तुमचेवंदोनियांचरण ह्मणत्येमजमाळघालिन निःकपटनैषधपूर्ण इंद्रादिकासनज
लें ८५ इकडेपृथ्वीचेभूभुज सभेसिबैसलेतेजःपुंज बहुतबैसलेतपस्वीद्विज शापानुग्रहींसमर्थजे ८६
अनर्घ्यरत्नपहावयाजवळी मिळेजैसींपरिसकनंडळी कीं सिद्धाचे भोंवतीपाळी साधकांचीविराजे ८७ तोंनैष
धासमवेततत्काळ सभेसिबैसतीलोकपाळ परिचोघेहीजालेनळ पूर्वरूपपालटुनी ८८ उगवलेपंचादित्य
एकरूपतेजाद्भुत तोंलावण्यहरणीअकस्मात माळघेऊनपातली ८९ लावण्यामृताचीपुतळी कींसौदामि
नीदिव्यप्रकटली मृगशावाक्षीसन्मान्याहळी तोंपंचनळदेखिले ९० परमदचकलीमनांत ह्मणेंपंचनैष=
धबैसलेयेथ मुख्ययांतवीरसेनसुत कैसाकळेलपैंआतां ९१ कमळधराकमळासना मीअनन्यशरणतु
मचाशरणा मुख्यवीरसेननंदना मजदाखवायेवेळे ९२ यमवरुणअग्निसहस्रनयना मीतुमचीअसेंक
न्या मजनैषधाहातींदेऊनिह्मणा जामातनळआपला ९३ नळचरणींअसेलमाझेंमन तरीऐकवीनदेवचिन्
हपाहेचौघांकडेविलोकुन तंवनेत्रपातींनहालती ९४ अंतरिक्षआसनेअसती छायानाहींपडलीजगती
भूमीवरीबैसलानैषधपती लक्षीदमयंतीनिश्चयें ९५ तेसौंदर्यकासारमराळी सौभाग्यगंगावैदर्भबाळी ग
जगमनानळन्याहाळी माळघालीवेगेंसी ९६ एकसरेंवाजतीवाद्येंनाना भेरीठोकिल्याचंद्रानना प्रतिशब्द
नमायेगगना सोहळाकोणांनवर्णवे ९७ राजेनळमळतीमनांत गेलीहातींचीअनर्घ्यवस्त वोहरेउठो ३
नित्वरित नमनकरितीलोकपाळा ९८ लोकपाळसंतोषलेसत्वर नळासदिधलेअष्टवर गुप्तव्हावेंप्रकटावें

गतिअपार स्मरतांअग्निप्रकटावा ९९ सत्वधैर्यपराक्रमपूर्ण रितेकुंभींप्रकटावेंजीवन हेअष्टवरदेउन अंतर्धा
नपावले १०० वर्णितीनळाचेंभाग्यअपार स्वस्थानापावलेनृपवर मगयथासांगसविस्तर चारदिवसजाह
लें १ आंदणदिधलेंअपार रथगजतुरंगयानेंसुंदर दासदासीअलंकार वस्त्रभारांनगणती २ दमयंतीघे
ऊनसांगातें नळगेलास्वनगरातें राज्यकेलेंभूजानाथें भैमीकांतेंतेसेंची ३ दमयंतीस्वक्रीडतांकाळ संव
त्सरमानीजैसापळ जालाइंद्रसेनकुमर वेल्हाळकन्याजालीइंद्रसेना ४ इकडेलोकपाळजातीस्वर्गघाटें द्वा
पारकळीभेटलेत्याचवाटे देवह्मणतीबहुनेटें जाताकोठेंसांगाहो ५ कळीह्मणेंअवधारा जातोंदमयंतीचा=
स्वयंवरा देवह्मणतीवीरसेनकुमरा वरिलेतियेनेप्रीतीने ६ ऐकतांकळीकोपलासबळ सांडूनिसुधापानलोक
पाळ मृत्युलोकींचामानवनळ त्यासमाळघातली ७ त्यानळासदंडकरुन हिंडवीनमीं रानोरान एकवस्त्र
दोघांलावीन नेमेआणीनअवदशा ८ कळीह्मणेंद्वापारास तूंहोईकपटपाश खेळतांजिंकोनिनळास रा
ज्यभ्रष्टकरावें ९ मगद्वापारआणिकळी गुप्तराहतीनळाजवळी न्यूनपाहतीसदांकाळीं द्वादशवर्षेपर्यंत
११० राजानैषधपुण्यशीळ प्रजाप्रतिपाळकदयाळ महायज्ञकरूनसकळ देवद्विजतृप्तकरी ११ निर्दोषयश
अक्षयकीर्ती पूर्णकरीयाचकांचीतृप्ती निर्दयाचरणनिश्चिती सहसानावडेनळातें १२ भगवद्भजनींपरमा
दर सत्यसदयअतिउदार दुष्टा विषयीखळसूर्यकुमर वैश्वानरपवित्रतैसा १३ कळीजपतांबहुतकाळ लघु
शंकाकरूनिआलानळ पदशौचनकरितांउतावेळ संध्यावंदनाबैसला १४ इतकेंउणेंदेखतांजाण कळीनेमांडि
लेंविंदाण दायादएकआलादुरोन पुष्करनामतयाचें १५ तयासीकळीह्मणत नळासींतूंखेळद्यूत द्वापार
कपटअक्षसत्य वृषभतेथेंहोईनमीं १६ पुष्करह्मणेंवित्तनाहींमज केवीनळासींखेळूंपैज कळीह्मणेतूंहोय
सतेज पाठीतुझीराखितोंमीं १७ पन्नासवृषभउभेकरींनत्वतां सर्वराज्ययेईलतुझ्याहाता नैषधासदवडो
निदिगांता दरिद्रव्यथापावऊं १८ कक्षेसअक्षघेऊनसत्वर नळरायासभेटलापुष्कर ह्मणेंमाझेहेपन्नासठो

रें उभीकरीतांखेळतूं १९ मज हारयेतां वृषभ घेईं तुज म्या जिंकिल्या राज्य देईं मग राज्य पदार्थ सर्वही हिरोनि
नेलें पुष्करें २० वाजी वारण पदाती रथ कोश देश गड दुर्ग अमित पुष्करें जिंकिलें समस्त चिंताग्रस्त लोक जाले
२१ समस्त प्रजा मिळोन नळास विनविती कर जोडुन कपट द्यूत हें माजवुन सर्वथाही खेळूं नको २२ कलीनें
व्यापिलें नळाचें मन प्रजासनें दी प्रतिवचन दमयंती समीप येउन नृपालागीं विनवित २३ ह्मणे सकळ
नृपचक्रचूडामणी आमात्य विनविती कर जोडुनी पौरव लोक व्याकुळ मनीं न पाहसी कां नृपोत्तमा २४ सर्व
थान बोलें नृपनाथ पणामागे पण हरवित मग वार्ष्णेय सारथी सत्य बोलावीत दमयंती २५ ह्मणे वेगें सिद्ध क
रीं स्यंदन इंद्रसेना आणि इंद्रसेन दोनीं बाळकें नेउन भीमकापाशीं घालावीं २६ नैषधें हरविलें सर्व आह्मास
जगतीनें दिठाव बुडालें राज्यवैभव घोर कर्म वोडवलें २७ तें वार्ष्णेयें ऐकोन दोनी बाळें रथीं बैसउन विदर्भ
नृपापासीं नेउन घालविलीं अतित्वरें २८ वर्तमान ऐकोनि सर्व शोकाकुळ भीमकराव ह्मणें विनाशकाळ बु
द्धीचें वैभव विपरीत जालें नळाचें २९ यावरी वार्ष्णेय सारथी ऋतुवर्ण अयोध्याधिपती सेवा अंगिकारूनि निश्चि
ती राहिला तो ऋतते थें ३० इकडे पुष्करें सर्व हिरोन आतां नैषधा बोलें वचन घाली दमयंतीचा पण नळ ऐकोनि
उगाची ३१ मग दोघांचीं भूषणें वस्त्रें हिरोनि घेतलीं पुष्करें ह्मणे राज्यांतून त्वरें उठा जातु ह्मीं आतांची ३२ पु
ष्करें धांडोरा पिटोन आज्ञापिलें नगरजन जो नळा सीकरिल भाषण त्यास दंडीन क्षणार्धें ३३ नगराबाहेर ती
न दिन राहती निराहारें दीनवदन द्वारीं उभे राहूनें दीजन बोलूं वचन न शकती ३४ एक एक वसन वेष्टित
अंग उघडें केश मुक्त प्राण क्षुधेनें व्याकुळित वनांतरीं प्रवेशती ३५ तों देखिले शकुंत नैषध त्यांस धरूं धावत
तव ते दूर दूर पळत नैषध टाकित वस्त्र वरीं ३६ अर्ध टाकिलें वसन पक्षी अवघे उडाले घेउन नैषध ते व्हां जा
ला दीन पक्षी वचन बोलती ३७ आह्मीं पुष्कराचे अक्ष जाण घेऊनि जातों तुझें वसन एवं नळास नारायण ४
पाठिमोरा जाहला ३८ असो नैषध राज नग्न क्षुधातुर अत्यंत दीन तों कळ्या होऊनि मीन जळाबाहेर पडि

येला ३९ मच्छ मारूनि त्वरित तो वैदर्भीपासीं देत ह्मणे मच्छ पचऊनि सत्य पाक करी वरानने ४० क्षुधेनें जाताति
प्राण दमयंतीनें भाजिला मीन उदकीं धुवावा ह्मणउन जळा समीप घेऊन आली ४१ दुर्गंधी धूत वैदर्भ बाळी
तों मुखीं लागतां अंगोळी अमृतस्रवतां तत्काळीं मीन सजीव जाहला ४२ न लगतां एक क्षण अगाध जीवनीं पळाला
मीन देखोन वीरसेननंदन परम क्षोभ पावला ४३ ह्मणे क्षुधेनें जाती माझे प्राण नष्टें कैसा हरविला मीन मग
ह्मणे हा विंध्याद्रि वोलांडुन जाई आपल्या माहेरा ४४ वैदर्भी बोले वचना राजेंद्रा चक्रमुकुटरत्ना चारुगात्रा विशाळ
नयना गुणनिधाना मम प्रिया ४५ हें शरीर आणि प्राण वोवाळीन तुजवरून तव वदनसरोजीं माझे नयन मि
लिंद होऊन लुब्धलें ४६ तुज दुःखसमुद्रीं लोटुन जरी जाऊं इच्छी माझें मन तरि हे रसना झडोन कीटक पडो आ
तांची ४७ पाहतां वदन नवसुधाकर नृत्य करी मम मानस चकोर क्षणभरी न देखतां वक्त्र वाटे नेत्र उन्मळती
४८ प्राणपतीचें भाग्य पाहुनी प्रीती करिती सर्व नितंबिनी भ्रतार दुःख दृष्टी देखोनी जाती पापिणी टाकूनि
यां ४९ मी वैदर्भ राजनंदिनी मज प्रसवली नाहीं ऐसी जननी तुज सांडोनि घोर विपिनीं मी न जाय जनकगृहा
५० अवंचक कल्त्री मुख्य प्रधान हा यरत्नामाजी चूडारत्न एक दुःखाची विभागीण सांगाती ण अंतकाळीं ५१
ऐकोनि पत्नीचें निर्धारा नळनेत्रीं आल्या अश्रुधारा परी कलीचा गती विचित्रा वियोग पाडिला क्षणार्धें
५२ वैदर्भी ह्मणे कमळेक्षणा मज मार्ग कां दाविसी क्षणक्षणा तरी जाऊं चला वैदर्भ दर्शना राज्य सर्व वोपी
लतूंतें ५३ नैषध ह्मणे अवदशा घेऊन केवीं तव जनका दाऊं वदन दमयंतीनें अर्धवसन अखंड दिधलें नेसा
वया ५४ असा गेला वासरमणी पुढें शून्यशाळा देखिली नयनीं दोघे पहुडलीं तये स्थानीं अंगास धरणी
खुपत ५५ दुःखें निद्रा आली दमयंती नैषध जागा विचारी चित्तीं पाहूनियां वैदर्भीप्रती ह्मणें मरण मज कां
न ये ५६ हे सकळ प्रमदांची ईश्वरी इची प्रतिमा नाहीं उर्वीवरी आहा वैदर्भ राजकुमरी धरणीवरी पडिली से
५७ जीचें अंगींचा परम सुवास तिचे धुळींत लोळले केश हे दर्पी केश व्योमकेश काय दुःख पाहातोसी ५८

मनींविचारीवीरसेननंदन आविंइच्यात्यागकरून इचेंदुःखमाझेनयन शक्तनहोतीदेखावया ५९ हेपतिव्रतांतशि
रोमणी परपुरुषकरितांप्रयत्नकोणी दृष्टींनेंटाकीलभस्मकरुनी नलगेरक्षणदुजेंकांहीं ६० तोंकळीनेंतेअ
वसरीं नळापुढेंटाकिलीसुरी अर्धवस्त्रछेदानिनिर्धारीं नळतेथूनिनिघाला ६१ शतपदगेलातेअवसरीं
गहिंवरदाटलाअंतरीं परतोनपाहेराजकुमारी अनर्थावरीपडिलीसे ६२ क्षणक्षणायेतपरतोनी अश्रुजीव
नींभिजेअवनीं म्हणेअन्यायनसतांइयेवनीं कैसीत्यागूंइयेतें ६३ जीचियाअंगुष्ठावरून सांडणेंकरावामीन
केतन जिचेंवदनांबुजपाहोन रंभाउर्वशीलज्जित ६४ स्वप्नांतहीइचापाहा देखिलानाहींअन्याय जाग्रतजा
ल्याकरीलकाय प्राणदेईलमजलागीं ६५ पृथ्वीआपतेजअनिलगगन यांसनळप्रार्थीकरजोडुन वृकव्याघ्रादि
प्राणीदारुण करारक्षणइयेचें ६६ मगकठीणकरूनिमन प्रवेशलाघोरविपिन आठउनीवैदर्भीचेगुण करी
रुदनरानवनीं ६७ दमयंतीजागीहोत घाबरेपणेपाहेकंपित तोंअर्धवस्त्रछेदूनित्वरित टाकूनिगेलाघोरवनीं
६८ वक्षस्थळबडवून भूमीसपडेमूर्च्छायेऊन नैषधानैषधाम्हणउन रानवनहिंडत ६९ लोभियाचेंजैसेंध
न तस्करींनेलेंहिरोन तैसीवैदर्भीनामघेउन रजनीमाजीवनीधांवे ७० अहापुण्यश्लोकानळराया मींमुक्त
केशीझाडीनतुझेपायां तुजवरूनमाझीकाया कुरवंडीकरीनआतांची ७१ हेनैषधागुणसमुद्रा कींविनोद
करिसीराजेंद्रा जवळीअसोनिअतिउदारा प्रत्युत्तरनदेसी ७२ चरणीचालतांश्रमलीबहुत मूर्च्छनायेऊनवा
टेंपडत म्हणेनाथहानाथ म्हणोनिधांवतचहूंकडे ७३ आंधळेंसोडोनिवनांतरीं सांगातीगेलादूरिच्यादुरी ते
चदमयंतीचीपरी अंतनाहींशोकातें ७४ तुझेसकुमारचरण रुपतीखडेकंटकतीक्ष्ण वैदर्भीचीकरुणादे
खोन वृक्षपक्षीगहिंवरती ७५ वैरभावटाकोनी सकळश्वापदेंरडतीतेक्षणीं सव्यअपसव्यजायघोर
काननीं मार्गकोठेंदिसेना ७६ वनींहिंडतांवैदर्भबाळी अजगरेंअकस्मातगिळिली नळरायाधांवधांव
येवेळीं अजगरेंग्रासिलीतवप्रिया ७७ कर्णीऐकतांकरुणास्वर व्याधएकधांवलासत्वर तेणेंशस्त्रेंफाडू

नअजगर लावण्यगंगासोडविली ७८ सलिलेंप्रक्षाळूनकेलेंसावधान म्हणेपद्माक्षितूंआहेसकोण भैमीनें
सांगीतलेंवर्तमान पूर्वीहूनवर्तलेंजें ७९ देखोनिसौंदर्यअपार व्याधजालाकामातुर आलिंगनद्यावयासत्वर
सरसावलापापखाणी ८० मरणविसरूनिपतंग दीपासचुंबूंधावेसवेग कींराजहंसासकाग स्पर्शावयाधां
विला ८१ असोंवैदर्भीनेंक्षोभोनिपरम व्याधतत्काळकेलाभस्म जैसापंचाननापुढेंकाम गेलादग्धहोउनी
८२ मगत्याघोरअरण्यांत दमयंतीनळनामघेतजात श्वापदेंहोतीभयाभीत स्वरूपदेखतांभैमीचें ८३
अर्धवस्त्रजातनेसोनी मुक्तकेशीपद्मनयनी श्वापदांप्रतिपुसेवनीं नळदेखिलाकायसांगा ८४ मजकांन
येचीमरण श्वापदेंहोभक्षामजलागून हेविंध्याचळबोलवचन नळरावकोठेंआहेपां ८५ उत्तरपंथेंजातदम
यंती तोंदेखिल्यातापसपंक्ती जितेंद्रियतपश्चर्याकरिती पुसेत्यांप्रतीकोमळांगी ८६ तापसीम्हणतीहेकोण
मंगळा आमचीतपश्चर्याआलीफळा कींप्रणवरूपिणीवेल्हाळा महामायाआदिशक्ती ८७ कींहेसाक्षांतअपर्णा
कींपद्मजातजनकाचीललना कींप्रत्यक्षहेमित्रकन्या प्रसन्नव्हावयाउतरली ८८ कींनळाचीदमयंती जीसबहु
काव्यकर्तेवर्णिती तोंसमीपयेऊनिजालीपुसती देखिलानृपतीनळकाय ८९ कष्टीदेखोनिअपार गहिंवरें
दाटलेऋषेश्वर म्हणतीसौभाग्यसरितेतुझाप्राणेश्वर तुजसत्वरभेटेलपें ९० बाळपद्मदळनयनी गेलीविंध्या
द्रीवोलांडुनी पुढेंनदीतीरींदेखिलेतेक्षणीं सौदागरउतरले ९१ वणिकपतीमुख्यदेख त्याचेंनामसार्थवाह
क तोसर्ववस्तूचारक्षक गजतुरंगरथादी ९२ त्यांचीधरूनसंगती रजनीक्रमीतदमयंती तोंवनीचेनिरं
कुशहस्ती उदकप्राशनातेथेंआले ९३ मत्तइभनाटोपतीकोणा मारीतचाललेवणिकसेना अंधारींव्यक्त
नदिसतीजाणा महाप्रळयवर्तला ९४ ठावनेदीकोठेंक्षिती महावनींप्रवेशेदमयंती असोउगवलागभ
स्ती वणिककिंचितउरलेपें ९५ त्याचेसंगतीसुंदरी पावलीचेद्यवरूचीपुरी नगरांतजातांझडकरी लोकअ
पारमिळाले ९६ तेथेंगजारूवाहुथोर त्याचेमातेनेंलक्षिलीसुंदर धात्रीपाठऊनसत्वर उपरीवरीनेलीते ९७

राजमातापुसेप्रीतीनें तूंकोणाचीमांगमृगलोचने अमरप्रभेसकहास्यवदने आलेंयेणेंकोठोनी १८ मगवैदर्भीतें
कांबोलत वत्तिसलक्षणीअखंडभाग्याकांत कर्मभोगेंजालेंविपरीत आल्येंहिंडतअर्धवस्त्रीं १९ मगबोलेराज
माता मीशोधूनआणीनतुझ्याकांता अथवातोयेईलतत्वतां तुजकारणेंशोधित २०० तुजदेखोनिमाय मजबहु
स्नेहउपजलाआहे तूंमजपासींसदारांहें कन्यामाझीहोयतूं १ दमयंतीबोलेवचन मीनकरींकोणाचेंउच्छि
ष्टभोजन अथवापादप्रक्षालन नकरींआपणकोणासी २ परनराआणिसीशोधून तरिमींतुजपासींगहीन राजमा
तेनेंभाकदेऊन कन्याह्मणऊनठेविली ३ सुनंदानामेंकन्याजाण भेमीजालीतिचीसांगातिण असोइकडेनळ
घोरकानन हिंडनसेअतिशोकें ४ तोंअद्भुतदेखिलादावानळ आकाशपंथेंचालिलीज्वाळ नळाधांवधांवतत्का
ळ कर्णध्वनीऐकिली ५ नळजवळीआलाधांवत तोंकर्कोटकबैसलाकुंडलवत ह्मणेंरायाधांवपांवअद्भुत
कांढीमजयेथोनी ६ मींपूर्वींबहुतउन्मत्त सर्वदांमीनिंदीसाधूभक्त नारदेंशापिलेंयथार्थ कर्कोटदेहपाव
सी ७ उश्शापबोलिलातत्काळ तुजवनींउद्धरीलनळ तरीमाझेनेनघालवेपाउल काढूनघेईमजआतां
८ कर्कोटकजालालहान नळेंखांदाघेतलाउचलोन वणव्याबाहेरनेऊन ठेविताजालातेधवां ९ तोंकर्को
टकेंहस्तासदंशकेला विषयोगेंनळकाळाजाला कर्कोटह्मणेंराजानळा चिंताकांहींकरूंनको १० ह्यातुझें
रूपझांकिलेंनिःशेष तुजनबाधीदुसरेंविष कार्यजालियाविशेष पूर्ववत्होसीलतूं ११ कर्कोटकेंदिधलेंदि
व्यवसनं हेंनैषधाकरीजतन माझेंकरूनिस्मरण सेवटींहेंपांघरें १२ पूर्वस्वरूपहोसील भेटेलदमयं
तीवेल्हाळ आपलेंस्वराज्यपावसील पुण्यश्लोकानळराया १३ ऐसेंतोनागबोलोन तत्काळपावलाअंतर्धा
न मगनळरायेंअयोध्येसजाउन ऋतुपर्णरायासभेटला १४ ऋतुपर्णपुसेतूंकोण येरूह्मणेंबाहुकनामा
भिधान अश्वसारथ्यगतिलक्षण मींजाणेंसर्वहीं १५ ठाऊकआहेसूपशास्त्र अन्नेकरीनचित्रविचित्र ऋ ६
तुपर्णसंतोषोनीअपार अश्वशिक्षेठेविला १६ वार्ष्णेयसारथीआहे तूंसर्वांहूनिश्रेष्ठहोये असोबाहुकरा

हिलापाहे सेवाकरूनरायाची १७ विकळहोऊनीरजनीमाझारी दमयंतीलागींविलापकरी अगेप्राणवल्लभेसुं
दरी कोणीकडेगेलीस १८ जीवळनामेंराजसेवकजाण बाहुकासपुसेवर्तमान रात्रीविलापकरिसीदारुण तें
कारणसांगपां १९ बाहुकह्मणेंतेक्षणीं कोणीएकमंदबुद्धिप्राणी दिव्यस्त्रीसांडोनिवनी आतांमनींझुरतो २०
निरापराधस्त्रीनिर्मळ सौंदर्यसमुद्रींचेंमुक्ताफळ श्रृंगारवैरागरींचेंतेजाळ दिव्यरत्नत्यागिलें २१ ऐसीसांडो
निसुंदरी आतांमूर्खपणेंशोककरी त्याचीरीतीयेअवसरीं मींसहजदावितों २२ इकडेवैदर्भीचींबाळेंपाहुन भी
मकराजाशोकेंक्षीण शोधावयाब्राह्मण पृथ्वीवरीपाठविले २३ जामातआणिकन्यारत्न शोधपाडीलजोब्राह्म
ण त्यासीअलंकारसहस्त्रगोदान देईनजाणमागेलतें २४ छपन्नदेशामाजीजाण सावधपेंशोधितीब्राह्मण त्यां
तसुदेवनामाभिधान चंदिवसुपुरीसआला २५ तेणेंदमयंतीदेखिली जैसीराहूनेंचंद्रप्रभाग्रासिली कींदिव्य
प्रवाळवल्ली दाहजालीअग्नीनं २६ पंकेंमाखिलेंमुक्ताफळ तैसीझांकिलीदिसेवेल्हाळ तोंसुदेवदेखतांतत्काळ
रडोंलागलीवैदर्भी २७ शोकार्णवींभैमीपडली देखोनसुनंदासद्गदजाली राजमाताजवळीआली पुसोंलागली
विप्रातें २८ सुदेवसांगततीजप्रती तुझेभगिनीचीकन्याहेदमयंती वनीसांडोनिगेलापती इचीगतीहेजाली
२९ हेसकळप्रमदेचीस्वामिनी कपाळींअक्षयरत्नमणी सुनंदाकपाळधोउनी पाहतीजालीतेधवां ३० तोभा
ळींरत्नमणीझळाळी राजमाताकंठींमिठीघाली ह्मणेंम्यानाहींवोळखिली भगिनीकन्यामाझीहे ३१ आहाअन्या
यजालाप्रबळ नोळखेभगिनीकन्यावेल्हाळ जवळीअसतांदिव्यमुक्ताफळ अंधाप्रतीदिसेना ३२ दमयंतीबोलेव
चन मातेमींपितृगृहासजाइन संगेंघेऊनिअपारसैन्य वैदर्भपुरापाठविली ३३ दर्शनपडतांभ्रतार नेघेवस्त्रें
अलंकार वहनीबैसऊनिसुंदर निजमाहेरापाठविली ३४ दृष्टीदेखतांदमयंती मातापितावेगेंभेटती बाळेंये
ऊनिगळांपडती नाहींअंतशोकातें ३५ सुदेवशांतवीसमस्तां आतांशोककरितांवृथा नळशोधावातत्वतां अ
वनींमाजीयावरी ३६ मगसुदेवासहस्त्रगोदान पूजिलासालंकारदेउन वैदर्भह्मणेवीरसेननंदन शोधीआतां

सत्वर ३७ माझें वनीं हरपलें दिव्यरत्न जो कोणी देईल आणून त्यास मीं दिव्य वस्त्रीं अलंकारीं पूजिन सहस्र भीं देईन गज
हस्त भरी ३८ असो ग्राम घोष पुरें पट्टणें द्विज शोधिती नळा कारणें देश दुर्गें कठिण स्थानें पाहती बहुत कुशळत्वें
३९ त्यांत पर्णाद नामा विप्र जाण तो आला अयोध्येहून दमयंतीतें वर्तमान सांगता जाला तेथिचें ४० अयोध्या
नगर परम पवित्र घेतला घरोघरीं समाचार अहो दमयंती तुझें चरित्र जालें तें सर्व कथियेलें ४१ सर्व पुरुषां ऐकवि
लें कर्णीं प्रती उत्तर न देती कोणी परि राज सारथियें ऐकोनी सास्र पें जवळी पातला ४२ तया नाम बाहुक तेणें तुझ्या
गोष्टी ऐकोनि देख करिता जाला अपार शोक न कळत कोणातें ४३ ह्मणे अहा दमयंती राणी निरापराधें त्यागिली
कामिनी प्राणवल्लभा कोण्या वनीं रडत फिरत असेल ४४ अहा प्रियें गुणभरितें गुणगंभीरें सौभाग्य सरितें पती
मानस कल्पलतें पतिव्रते धन्य तूं ४५ कुळवंता कामिनी शुद्ध जरी जाला पतीचा अपराध तरी हृदयीं न धरिती भे
द काहीं शब्द न ठेविती ४६ पर्णाद सांगतां वर्तमान भैमीनें त्यास गौरऊन मग पाठविला सुदेव ब्राह्मण अयोध्ये
सी तेधवां ४७ विप्र ज्ञानी परम चतुर ऋतुपर्णास भेटला सत्वर दमयंतीनें सांगीतला विचार तोचि त्यासी कथि
येला ४८ ह्मणे दमयंतीचें स्वयंवर पूर्ण पुनः मांडिलें दुसरेन उदईक प्रातःकाळीं आहे लग्न नेम हाच केला से
४९ प्रातःकाळीं येईल जो भूपाळ त्यास ते घालील माळ ऋतुपर्णें तत्काळ बाहुकासी बोलाविलें ५० दमयंतीचें
उदईक लग्न नैषध मनांत भावी पूर्ण मज कारणें करित्ये प्रयत्न गुणनिधान दमयंती ५१ बाहुक रायास बोले वच
न सूर्योदय न होतां पूर्ण पांचशत योजन रथ चालवीन जाण पां ५२ मग पवना समान तुरंग बाहुकें काढिले स
वेग रोडके देखोनि निस्तेजांग ऋतुपर्ण बोलत से ५३ ह्मणे उत्तम अश्व रत्नें टाकून हे रोडके आणिले निवडुन बा
हुक बोले वचन याची परिक्षा मी जाणें ५४ केतकीचें लघु पत्र जाण धाकटा दिसे पंचानन थोरपणा सी नाहीं
कारण ऐकतां ऋतुपर्ण तोषला ५५ या अश्वाचें अंतर सवेग राया कळेल क्रमितां मार्ग चिमणे रत्न सुरंग थो
र पाषाणा कासया ५६ मग रथीं ऋतुपर्ण बैसला घोडे जुंपिले ते वेळां वार्ष्णेयें सारथ्य केलें नळा पूर्वीं जाणणे

मांचें ५७ तुरंगजातीं जैसे पवन परम तोषला ऋतुपर्ण ह्मणे अश्वज्ञानी निपुण मातली किंवा नळ एक ५८ मा
तळी ऐसे याचे गुण परी शरीरें दिसे विवर्ण तों उत्तरीय वस्त्र पडिलें गळोन घे घे ह्मणोन राव बोले ५९ तों बाहुक बोले
वचन द्वादश योजनें गेलें वसन तों बिभीतक वृक्ष देखोन ऋतुपर्ण बोलत ६० या वृक्षास फळें पर्णें किती बाहुका तु
ज सांगेन गणना स्थिर करूनी रथगती कौतुकें नृप बोलत ६१ बाहुकें उतरूनी रथा तळीं फळें पर्णें सर्व मोजिलीं
सांगीतलीं तितुकींच भरलीं परम आश्चर्य करितसे ६२ मग संख्येची विद्या संपूर्ण दुसरें अक्षहृदयज्ञान दोन विद्या
ऋतुपर्ण बाहुकास समर्पी ६३ अश्वशिक्षा परीक्षा ज्ञान बाहुका पासीं सिके ऋतुपर्ण विद्येनें विद्या संपूर्ण सफळ
जाली दोघांतें ६४ बाहुकें अक्षविद्या जाणतां हृदयांतून कली निघाला अवचितां नळाचे चरणीं ठेविला माथा बो
लता जाला मूर्तिमंत ६५ ह्मणे म्यां छळिलें बहुत हें तुझें चरित्र श्रवण करित त्यास मी पीडिना यथार्थ सत्य सत्य त्रिवा
चा ६६ मग बिभीतक वृक्षांत तत्काळ प्रवेशला तो कली खळ ह्मणोन बिभीतक वृक्ष अमंगळ छायेस मीं पन बैसावें
६७ ऐसा वार्ष्णेय बाहुक ऋतुपर्ण निघे रथारूढ होउन वैदर्भ पुरीं पाहती येऊन तों तेथें काहीं दिसेना ६८ न
दिसे काहीं स्वयंवराची स्थिती कोणी नाहीं तन्नृपती ऋतुपर्ण तेव्हां चित्तीं परम लज्जित जाहला ६९ तों भैमी म
नीं शकुन जाणवि तीं शुभ चिन्ह मग उपरी चढोन रथ गर्ता परिक्षी ७० ह्मणे हे रथगर्ता जाणा नळाविण न ये को
णा असो भीमक ऋतुपर्णा भेटता जाला येऊनी ७१ भीमकें गृहा मनें येऊन आदरें पूजिला ऋतुपर्ण ह्मणे कां जालें
आगमन काय कारण कल्पिलें ७२ मग अयोध्यापती बोले वचना सहज आलों तुमच्या दर्शना रायें देऊनि उत्तम सद
ना उपचार सर्व पाठविले ७३ रथशाळेस बाहुक जाण राहाता जाला जाउन तुरंगसेवा करून यथोपचारें तोषविलें
७४ मग यावरी दमयंतीनें पाठवी केशनी नामें दूती ह्मणे परीक्षा करून बहु रीती येई पाहून कोण तो ७५ तों के
शनी चतुर येऊनी पुसत बाहुका लागुनी काय कारण कल्पुनी तुह्मी येथें पातलां ७६ तो ह्मणे दमयंतीचें स्वयं
वर बोलिला येऊन सुदेव विप्र ह्मणोनि अयोध्येचा नृपवर ऋतुपर्ण येथें पातला ७७ मी त्याचा सारथी बाहुक हा

वार्ष्णेयनळसारथीदेख केशनीपुसेनैषधसम्यक कोठेंआहेसांगपां ७८ बाहुकह्मणेनेणवेकाहीं गुप्तराहि
लाकोणेठाईं कायापालटोनिमही कोठेंहिंडतोकळेना ७९ केशनीमाघारीयेउन दमयंतीससांगेवर्तमान ने
सलाआहेअर्धवसन परिकायाजाणतेनव्हे ८० त्याचीपाहतांवर्तणूक नळाऐसीदिसेसम्यक सत्कर्माचरणस
द्विवेक नैषधऐसादिसतो ८१ वैदर्भीह्मणेजाउन आणीकपाहेंसर्वचिन्ह देऊंनकोउदकअग्न लेंकरेंघेऊनजा
यतेथें ८२ मगदोनीबाळेंघेउनी त्यापासींगेलीतेक्षणी बाळेंदृष्टीदेखोनी अश्रुनयनीआणिले ८३ दोघेंआ
लिंगुनींहृदयीं खेदकरीत्यामितीनाहीं मगतींबाळेंठेऊनमही केशनीसींबोलत ८४ माझींबाळेंऐसींचघरीं म
जअंतरलींबहुदूरी यांसदेखोनिनिर्द्धारीं गहिंवरमजदाटला ८५ यावरीकेशनीपाहेचिन्हें येतांजातांद्वारांतून
खालतीनकरीमाने होऊनिवामनजातसे ८६ रिताकुंभठेविला तोदृष्टीनेंपाहतांचभरला तृणफुंकितांतेवेळीं
अग्निप्रकटलातत्काळ ८७ अग्निवरीपडतांवस्त्र नजळेचिकाहींअणुमात्र स्वमनेंचोळिलींविचित्र सवेंचमागुतीट
वटविती ८८ केशनीनेंयेउन सर्वकथिलेंवर्तमान भैमीह्मणेवीरसेन सूतहोयनिश्चयेंसी ८९ मातापितयास
पाठवीसांगोनी मींबाहुकासपाहूंकायनयनी रायेंबाहुकासबोलाउनी भैमीकडेपाठविला ९० मुक्तकेशीअ
र्धवस्त्रीं बाहुकेंभैमीदेखिलीनेत्रीं खालींपाहोनिखेदकरी शब्दबाहेरनफुटे ९१ नेत्रासवस्त्रलाउन दमयंतीकरी
रुदन ह्मणेहेउमारमणरमारमण नळरूपप्रकटवीं ९२ तोंअंतरिक्षवायुबोलत नळराया पाहूंनकोअंत आप
लेंस्वरूपपुण्यवंत प्रकटकरींयेधवां ९३ करूनिकर्कोटकस्मरण नळपांघरलाप्रसादवसन तोंळखसूर्यासमान
पूर्वरूपप्रकटलें ९४ मगदमयंतीधांवोन दृढधरीनळाचेचरण कंठींमिठीघालून पूर्वदुःखआठवलें ९५ देव
रकपुष्पसंभार वर्षतीतेव्हांवारंवार भीमकधांवलासत्वर वाद्यगजरजाहले ९६ भीमकआणिनैषधपती
सप्रेमएकएकासआलिंगिती ऋतुपर्णधाउनीप्रीती नैषधासवंदिलें ९७ जोडोनियांदोनीकर ह्मणेमाझेअप ८
राधअपार नेणोनिघडलेसाचार तेसमयक्षमाकरी ९८ नळआणीदमयंती वस्त्रालंकारींसप्रेमपूजिती देशो

देशिंचेराजेधांवती करभारघेऊनियां ९९ आज्ञाघेऊनऋतुपर्ण अयोध्येसगेलातेथून नैषधअपारसेनाघेऊन नि
षधदेशाप्रतिआला ३०० पुष्करासबोलाऊनत्वरित ह्मणेआतांखेळखेळोंद्यूत अथवायुद्धकरींअद्भुत महानि
ष्ठुरापापिष्ठा १ मगनळेंद्यूतखेळोन राज्यघेतलेंसर्वजिंकोन पुष्करासएकग्रामदेउन कृपाकरूनरक्षिला २ नळद
मयंतीसमवेत स्वस्वरूपस्वराज्यानंदत यथाकाळींमेघवर्षत प्रजासमस्तसुखीबहु ३ हेंऐकतांनळाख्यान कली
नाशकरसुखवर्द्धन श्रोतेवक्तेकल्याण सुखरूपनांदती ४ हीकथाबृहदश्वाऋषि तेणेंसांगीतलीधर्मासी ह्मणेतूं
स्वराज्यपावसी नैषधाऐसेंमागुत्यान ५ बृहदश्वातेअक्षहृदयपाहीं धर्मासशिकविलेंसर्वही ह्मणेआतांगज
पुराजाई जिंकूनिघेईराज्यसर्व ६ पांडवप्रतापग्रंथविशेष त्यांतहेंनळोपाख्यानसुरस ऐकतांसंतुष्टहोयमानस
असमासपुण्यजोडे ७ ब्रह्मानंदश्रीधर पंडितांप्रविनवीजोडूनिकर नळोपाख्यानवारंवार श्रवणकराआदरें ८
सुरसपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ पंचविसाव्यांतकथियेला ३०९ इतिश्रीपांड
वप्रतापग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीधरकृत बृहदश्वानेधर्मातें नळोपाख्यानकथियेलें ३१० श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जग
दीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु

गौतमशिष्यवंदी
जनक

श्रीगणेशायनमः जन्मेजयासह्मणेंवैशंपायन ऐकवनपर्वीचेंरहस्यपूर्ण जालियानव्होपारव्यान पुढेंकथनऐक
पां १ सिंहावलोकनेकरून मागीलऐकाअनुसंधान अमरावतीयेअर्जुन शक्रेंराहविलाअतिप्रीती २ राहिलापां
चसंवत्सर पार्थेंआठऊनियुधिष्ठिर खंतीकरितअपार स्नेहसमुद्रउचंबळला ३ भीमनकुळसहदेवजाण पां
चाळीखंतीकरीरात्रदिन केव्हांधनंजयाचेंवदन दृष्टीआह्मींविलोकूं ४ दीपेवीणजैसेंसदन कींनासिकावांचून
जैसेंवदन प्राणेवीणकलेवरपूर्ण पार्थाविणेंतैसेंआह्मीं ५ इंद्रपदिहूनिऋषिलोमेश येऊनभेटलाधर्मास ह्म
णेकिरिटीरुखीआहेअमरावतीस सत्वरचीयेईल ६ परिधर्माऐकवचन फाल्गुनेंसांगीतलेंतुजलागुन तपआ
णितीर्थाटन अत्यादरेंकरावें ७ समुद्रवलयांकिततीर्थें म्यादोनवेळकेलींसमस्तें तूंयेरीमजसांगातें तरीकर
वीनयथाविधि ८ ऐकोनिसंतोपलाधर्म ह्मणेंमाझेंभाग्यपरम तुझेसंगतीसुगम तीर्थयात्रासर्वपाहूं ९ पा
हूनउत्तमरुमुहुर्त बंधुद्रौपदीसमवेत धर्मतीर्थयात्रेसनिघत लोमेशऋषिसांगातें १० प्रजाआणिब्राह्मण
सहवासीधर्माचेपूर्ण त्यांप्रतीपंडुनंदन विनविताबहुतजाहला ११ तुह्मींजावेंगजपुराप्रती अथवाराहावेंश
क्रप्रस्थीं कींपांचाळनगरींकरावीवस्ती कींद्वारकेसरहारकरें १२ असेलपुण्यगांठीसअद्भुत जरीशरीरींश
क्तिबहुत तिनकेतीर्थयात्रेंचलात्वरित वासनामुक्तकरूनियां १३ धर्मआज्ञेंकरून लोकस्थळींस्थळींराहिलेजा
उन त्यामध्येंबहुतब्राह्मण समागमेंचालिले १४ धरामरह्मणतीधर्मासी तुह्मींशक्तिमंततेजोराशी सांभा
ळूनिन्यावेंआह्मासी कठिणस्थळींरक्षूनियां १५ भीमह्मणेमीतुमचादास असतांभयनाहींतुह्मास तुमचे
संघानिर्दोष याहूनियशकोणतें १६ समागमेंऋषिलोमेश तीर्थेंदाखवितजातधर्मास वनपर्वीस्वामीवे
दव्यास तीर्थेंअपारबोलिला १७ अजातशत्रुधर्मराज तीर्थेंकरीतजाततेजःपुंज सवेंवृकोदरमाद्रीतनुज
महावीरप्रतापी १८ सकळप्रमदांचीस्वामिनी पद्मजातजनकाचीभगिनी तेसवेंहंसगमनी चरणचाली १
चमकत १९ सवेंधौम्यपुरोहित लोमेशसकळतीर्थेंदाखवित समागमेंविप्रअसंख्यात शापानुग्रहसम

र्थजे २० तोंसमंगानामेंनदीतेथं वाटेसलागलीअकस्मात लोमेशधर्मासंसांगत तीर्थविधिकरायेथें २१
पूर्वीइचेंनाममधुबिळजाण आतांसमंगाह्मणतीऋषिजन धर्मह्मणेंकायकारण समंगानामपडावया २२
लोमेशह्मणेऐककथापवित्र जनकनृपेंमांडिलेंदीर्घसत्र तेथेंऋषिमिळालेअपार अपरसूर्यशास्त्रदृष्टे २३
तोंबंदीवरुणसुतपुत्र गौतमशिष्यपढिलान्यायशास्त्र त्यासरसनायकेंपाठविलेंसत्वर विप्रआणीयागातें
२४ तोपरमवादकदुष्टदुर्जन जनकासिभेटलायेउन त्याचीविद्यादेखोनितीक्ष्ण मिथुळाधिपसंतोषला २५
ह्मणेंतूंकरिसीतेंप्रमाण आमचायागजालासंपूर्ण वादींजिंकोनिहेब्राह्मण जायघेऊनवरुणसत्रा २६ आ
धींचवादकसबळ त्यावरीपाठिराखेंभूपाळ तेणेंवादींविप्रजिंकूनिसकळ समुद्रांतबुडवीतसे २७ रसाधि
पतीचेदूतअपार वरुणग्रहासनेतीसत्वर ऐसेब्राह्मणचौदासहस्र बंदीपाठवीपातळा २८ राजदूतपाठउन
शोधूनआणवीसकळब्राह्मण वादींनिरुत्तरकरून बुडवीनेऊनसमुद्रांत २९ बंदीचाभयेंब्राह्मण पळतीआ
डमार्गेंघेतीरान वरुणग्रहींनेउन बंदीघालितोह्मणूनिया ३० बंदीसवादींजिंकोन सोडवीसकळब्राह्मण
ऐसाकोणीनाहींनिपुण तोंनवलपूर्णजाहलें ३१ उद्दालककन्यासुमती तेदिधलीकहोळऋषिप्रती तेगर्भि
णीअसतांसती करितपतीवेदाध्ययन ३२ तिचेगर्भांतपुरुषअभिनव महाज्ञानीजेंविशुकवामदेव योग
भ्रष्टनिपुणसर्व वेदशास्त्रसंपन्नजो ३३ पिताकरितांअध्ययन अबद्धह्मणतांबोलेआंतुन ह्मणेठाईठाईप
डतन्यून क्षणक्षणासांगेत्यातें ३४ कहोळचहूंकडेपाहत ह्मणेकोणपुरुषबोलतोयेथें ऋषिपत्नीह्मणे
माझ्यागर्भांत महापंडितवदतसे ३५ क्षणक्षणाकाढितोन्यून कहोळक्षोभलाबोलेवचन ह्मणेंतुजनस
तांद्विजत्वपूर्ण नकींराहूनगोष्टीवदसी ३६ शापदिल्हापरमतीव्र होईंआठठाईंआंगवक्र यावरीतोकहो
ळविप्र जातपृथ्वीपर्यटना ३७ तोंबंदीनेंधरूनिअकस्मात वादींनिरुत्तरकरित समुद्रांतनेऊनबुडवित
दूतनेतवरुणापासीं ३८ पापवर्तलेंबहुत ऋषिपत्न्यावियोगेंआहळत संततीखुंटल्यासमस्त थोरअनर्थ

वर्तला ३९ वंदीचे संगें जाल्यापापराशी तेंनेणवेचिजनकासी असो इकडे कहोळस्त्रियेसी पुत्रमागेंजन्मला ४०
तेथें उद्दालकयेउन केलें जातकर्मादि संपूर्ण अष्टावक्रनामदेउन लालनपालन करी त्याचें ४१ उद्दालकपुत्रश्वे
तकेत तोही त्यासमागमें खेळत दोघेंही अंकीं बैसत ताततात ह्मणती तया ४२ अष्टावक्राचें उपनयन उद्दाल
कें केले आपण त्यावरी वेदाध्ययन आरंभिलें उद्दालकें तयासी ४३ श्रवणमात्रें चिसत्य चारवेद हाती मुखोद्ग
त षड्शास्त्रीं पारांगत नाहीं अंत विद्येसी ४४ दशग्रंथ करतलामळ पुराणें मुखोद्गत सकळ चतुर्दशविद्येंत कुशळ निपु
णकिती सांगावा ४५ परी पितृशापें करून हीन अष्टांगें जरी न दिसे न्यून प्रतापें चिद्रूप पूर्ण अष्टावक्र जाहला ४६ योग
भ्रष्ट महाज्ञानी कीं चिदंबरींचा अमरमणी मघवा कवी गुरु हुनी विद्याविशेष तयाची ४७ एकदां उद्दालका
चें अंकीं येउनी अष्टावक्र बैसला प्रीती करुनी तों मातुल श्वेतकेतें तत्क्षणीं अंकींहुनी ढकलिला ४८ ह्मणे मा
झे पितयाच्या अंकजाण तेथें त्वां बैसावया कोण अष्टावक्र खेद पावोन जननीलागीं पुसतसे ४९ ह्मणे श्वेतके
तें लोटिलें मजलागुन माझा तात सांग कवण तों जननी करी रुदन कहोळपती आठउनी ५० ह्मणे तुझा पि
ता पाहीं बंदिनें बंदी घातला वरुणगृहीं पूर्ववृत्तांत सकळही वर्तला सांगे पुत्रातें ५१ ऐकतां सर्ववृत्तांत अष्टा
वक्र जाला संतप्त जननीस नमूनि त्वरित मिथिळ प्रती चालिला ५२ ऐकतां माता ह्मणे ते वेळीं तुज ही बंदी कों=
डील पाताळीं मग द्यावया तिळांजुळी वंशीं कोणी नाहीं पां ५३ अष्टावक्र बोले वचन कहोळ पडिला बंदीं जाउ
न धिग् माझें पुत्रपण कासया प्राण ठेऊं हा ५४ अंबे तूं न करी चिंता बंदिस जिंकोनी तत्वतां घेऊन येईन क
होळपिता तरीच पुत्र तुझा मी ५५ यावरी तो अष्टावक्र पावला वेगें मिथिळानगर लक्षूनियां राजद्वार बं
से चौबारा जाउनी ५६ अष्टांगईवांकडा देखोन पहावया मिळती बहुत जन शोभे कौपीन मुंजी मृगाजिन सर्वां
गीं भस्म चर्चिलें ५७ तों मृगयेलागीं जनक निघत सर्वें पृतना चालिली बहुत जें ते पाहतां होती विस्मित कहो
ळसुत बैसला तो ५८ तों वंदिरक्षक त्यासनी बैसोन पुढें येत वेगें करुन ह्मणे हा बैसला कोण उठवा येथून ए

कीकडे ५९ दूत येऊनि तेथं ह्मणती बंदी आला सोडी पंथ बाळ ह्मणे येउद्या येथं पुसेन सत्य मी त्यासी ६० तों बंदी
आला जवळी अष्टावक्र क्रोधें न्याहळी ह्मणे महामूढा ये वेळीं पंथ सोडावा कोणें कोणा ६१ मनुष्यें अथवा स्वपना
र्थं अंधासि सोडावा आधीं पंथ मुक बधिर पंगू यथार्थ त्यासही मार्ग सोडावा ६२ मुख्य ब्राह्मणाचा पंथ त्याही व
री मी अंगवक्र अशक्त तरि तूं बंदी मूढ सत्य मज पंथ सोडि ह्मणगी ६३ गयासि सांगती सेवक पुढें बैसला विप्रबाळ
क तो बंदिस ह्मणे शतमूर्ख तृणप्राय मानुनी ६४ तें पहावया कौतुक पुढें आला राजा जनक त्यास देखोनि क
होळबाळक क्रोधें संतप्त बोलतसे ६५ ह्मणे विप्र मी असें मेदिनीं तूं क्षत्रिय कसा बैसलास वहनीं भयाभीत ज
नकमनीं सिबिकेखालें उतरला ६६ कल्पांत रुद्र ऐसा तेथें अष्टावक्र दिसे क्रोधयुक्त रावथरथरां कांपत भयें
लागत चरणासी ६७ वहनांत बैसऊन अष्टावक्र बंदीसह वर्तमान नृपवर परतला वेगें सत्वर सभा करूनी बैस
ला ६८ घालूनियां श्रेष्ठासन रायें पूजिला कहोळनंदन यावरी नृपाप्रती परम तीक्ष्ण अष्टावक्र बोलतसे ६९
ह्मणे बंदीनें पाडि गर्वोन बुडविले चतुर्दश सहस्र ब्राह्मण पापें घडलीं तुजलागुन सूर्यनंदन पुढें पुसेल ७०
आधींच राज्यांतीं नर्क त्यावरी हें घडलें महत्पातक ऋषिंचीं संतती बुडाली सकळिक तळमळिती स्त्रिया त्यांच्या ७१
जालें द्वादश संवत्सर विप्रांस होते बहुत पुत्र त्या पापहत्या समग्र तुझ्या माथां पडियेल्या ७२ हा बंदी अपवित्र
महावादक सूतपुत्र हा मनुष्यरूपें शमभ्रसाचार किंवा श्वान पिसाळलें ७३ अंधळे हस्त रूमांजतें कीं ढुकर
वनीं खळिस आलें कीं वस्त्रधांवें बळें थड कद्यावया भलत्यासी ७४ कीं लेंडिये सदाटेपुर कीं मद्यपानें माज
लेला नर कीं नीचास भाग्य आलें अपार मग तो न मानी कोणातें ७५ अंत्यजासी राज्य येत कीं वेश्या पति
व्रता ह्मणवित कीं विप्रवेष धरूनि गुप्त मैंद हिंडे यात्रेमध्यें ७६ कोल्हाटी असील ता घेउनी नळपे परि ननगे
रणीं याणें विप्र निरुत्तर करुनी पाताळीं बंदीं घातले ७७ अष्टावक्राचे बोल रसाळ त्यावरी बाळभाषण कोम
ळ जनका रिआनंद प्रबळ परम सादर ऐकावया ७८ ह्मणे या बंदिस विशेष होता विद्येचा उत्कर्ष तो गर्व सांड

वयानिःशेष अष्टावक्रबरा आला ७९ उघडोनी श्रवणाचे श्रवण सभा बैसली सावधान यावरी वंदी प्रतीतीक्ष्ण
अष्टावक्र बोलत से ८० ह्मणे तूं पढिलासि रे काय त्याचीं नावें घेलय लाह वंदी ह्मणे षड्‌शास्त्रें पाहं मुखोद्गत मज अ
सती ८१ अष्टावक्र ह्मणे न्यायशास्त्र पूर्वींच बोलिला गौतम पवित्र मीमांसाहि अपार जयमिनी बोलिला से ८२ सां
ख्यशास्त्र कपिलमुनी पूर्वींच गेला से बोलुनी पतंजली दुर्वासकरुनी गेला ऽसे पहिलेंची ८३ पाणिनीय वदला
व्याकर्ण वेदांत वदला सत्यवतीनंदन हें चि सिद्ध आहे पूर्वींहुन तें तूं काय बोलसी ८४ तरि तूं एकस्थापी परिपूर्ण
जावरी दुसरें न चले वचन मग मीं दोनी स्थापिन जावरी तिसरें चालेना ८५ ऐसा तूं कोठवरी चालसी सत्य तें ऐके
तनृप आणि सभासत यावरी एक वंदी स्थापित तें सावचित्त परिस धर्मा ८६ सूर्य आकाश समुद्र धरणी अग्नि
इंद्र काळ आदिकरुनी हें एकची त्रिभुवनीं दुसरी प्रतीनाहींच ८७ अष्टावक्र ह्मणे ते समयीं दोनी स्थापितो
ऐकलय लाहीं प्रकृती पुरुष दोघे पाहीं अश्विनीकुमार दोघेची ८८ नारद पर्वत दोघे जण दोनी पक्ष दोनी अयन
पूर्व उत्तर मिमांसा जाण सगुण निर्गुण दोघेही ८९ वंदी बोले सरसावोन सत्व रज तम तिघे जण त्रिताप त्रिविध भे
द पूर्ण त्रिकांड संपूर्ण वेदकीं ९० त्रिदोष तीन लक्षण आदि मध्य आणि अवसान चवथें काय संपूर्ण बोल आतां
यावरी ९१ अष्टावक्र बोले उत्तम चारि वर्ण चारी आश्रम चारि देहावस्था परम तत्ववेत्ते बोलती ९२ खाणि चारि
वाणि वेद स्थाने अभिमान भोग प्रसिद्ध चारि वाचें अन्नें चतुर्विध चारि मुक्ती युगें चारी ९३ यावरी बोले वंदी वार्णी
सभ्य अवसथ्य गार्हपत्य आहवनी दक्षिणाग्नि सहित पंचाग्नि पूर्वींहून स्थापिले ९४ यज्ञ पंच भूतें जाण एकएक भू
तीं पांच पांच गुण पंचप्रळय पंचकोश पूर्ण पंचमुद्रा पंचनद ९५ यावरी अष्टावक्र बोलत साहा ऋत्तिका साहा ऋ
तु षडोर्मी षड्‌रिपु सत्य षड्रस षड्‌विकार ९६ षट्‌चक्रें षट्‌कर्म षड्‌गुण ऐश्वर्य निरूपम षड्‌राया सहित उत्तम
रा हीराग जाणपां ९७ साहा याग साहा दक्षिणा साही अवधानें अनुक्रमें जाणा आतां सात बोले विचक्षणा
सूतपुत्रा वादका ९८ ह्मणे वंदी सप्त ऋषि सप्त धातू सप्तस्वर सप्तरंग सप्त द्वीपें सुंदर सप्त पाताळें सप्त समुद्र

सप्त भूमीका चिरंजीव पें ९९ सभा सप्तांग लक्षण सप्त चक्रवर्ती सप्त पुऱ्या पूर्ण सप्त संस्थानें सप्त ग्राम पशू जाण
अरण्य पशू सप्त ही १०० अष्टावक्र ह्मणे अष्ट पाश अष्टवसु दिग्पाळ विशेष अष्टनायका अष्टभोग सुरस अष्ट
मद अष्टभाव १ अष्ट महासिद्धी अष्टभैरव अष्टधा प्रकृती अष्टगण भाव अष्टदिग्गज अष्टांग योग अपूर्व अष्टप
दें शरभारी २ मुक्तें निपजती अष्टस्थानीं अष्टकोण मंडप अष्टवर्ग लग्नीं यावरी वंदी ते क्षणीं नवम प्रकार वर्णित
३ समिधान व प्रकार नवविध रत्नें नवरस साचार नवविध भक्ती नव लग्न प्रकार नव नारायण नव खंडें ४ न=
वांक नव विधि जाण नव भद्र पूजा नव सप्त गुण यावरी दशम लक्षण अष्टावक्र बोलत से ५ दश लक्षणें दशावता
र दश दिशा दशें द्रियें साचार दश दर्भ दश चिन्हीं मंडित विप्र क्षत्रिय निर्धार दश लक्षणी ६ दश नामें मंडित नमस्का
री दशधा भेद शरीरीं यावरी अकरावें निर्धारीं वंदी काय बोलत ७ यागीं पशू एकादश मन सहित करणें वि
शेष एकादश रुद्र एकादश रूपें निःशेष अवतरला से जाणपां ८ एकादश धारा सतेज यावरि तो अष्टावक्र म
हाराज काय बोलत तेजःपुंज बारा प्रकार एकातें ९ द्वादश राशी गुरु चिन्हें निःशेष द्वादश मित्र द्वादश मास भुजंगप्र
यात छंद अक्षरें द्वादश द्वादश प्रकार बोलिले १० यमांचीं द्वादश लक्षणें नियमांचीं द्वादश जाणणें याव
री अष्टावक्र ह्मणे वंदी बोल त्रयोदश तूं ११ वंदी उगाच अधोवदन वरतें न पाहे न बोले वचन अष्टावक्र आ
नंदघन सभा संपूर्ण संतोषली १२ अष्टावक्र ह्मणे वंदीसी कां रे प्रतिउत्तर न देसी तेरा स्त्रिया कश्यपासी कां रे नेणसी शत
मूर्खा १३ अष्टावक्र ह्मणे जगती छंद विशेष त्याची अक्षरें त्रयोदश केशि दैत्य युद्ध तेरा दिवस द्वीपें तेरा जातीचे १४ तेरावी
तिथी श्रेष्ठ तेरा रूपें वायुचीं वरिष्ठ त्रयोदश गुणीं अचिट महापुरुष जाण पें १५ वंदी नेदी प्रतिउत्तर रायास ह्म
णे अष्टावक्र याहातीं आण वीं विप्र किंवा समुद्रीं बुडवी हा १६ वंदी अभाग्य तूं देख जन्मूनि काय केलें सार्थक वि
प्राभ्यासें नर्क साधन केलें तुवां कीं १७ या पापाचें झाडं यमपुरें लक्कीं तुज पुढें तेव्हां मग होसील वेडें चहूंकडे वि
लोकिसी १८ वंदी होऊन गद्‌गदित अष्टावक्राचे चरण धरित ह्मणे मीं अन्यायीं यथार्थ विप्र बहुत छळियेले १९

पां० प्र०

वरुणाच्यायागमाजीपूर्ण येतीलसमस्तब्राह्मण मीमागेंनाहींद्विजजन आणीयेऊनभेटती २० तोंपाता
ळींह्नविप्रमेळा मिथिलानगरात आला अष्टावक्रेंबंदीजिंकिला कळलेंसर्वविप्रांसी २१ ह्मणतीधन्य
अष्टावक्र धन्यमहाराजविद्यापात्र धन्यमाउलीचीकुशीपवित्र ऐसापुत्रप्रसवली २२ धन्यधन्यत्याचेंज्ञान
धन्यत्याचेंअनुष्ठान बंदीयादीजिंकोन रंगाडविलेंतेणेंआह्मां २३ अष्टावक्राचेंदर्शनघेउन वंदूंत्याचेआधिंच
रण धाकटाबाळपरिपरमसगुण अगाधपणविद्येचें २४ चिमणाचिदिसेवागरमणी परिप्रकाशेंभरलीध
रणी वामनधाकटाबळीसदनीं त्रिभुवनआटिलेंतीनपदीं २५ धाकटेंचिदिसेवज्र परिमहानगकेलेचूर धा
कटाचिकलशोद्भवविप्र परिसागरप्राशिला २६ धाकटेंचिउत्तमरत्न कायकरावेंथोरपाषाण केतकीचेंलघुप
त्रजाण कायकारणथोरासी २७ ऐसेंधरामरबोलत जनकमंडपाआलेसमस्त अष्टावक्रआज्ञापित जन
करायागतेवेळीं २८ साष्टांगेनमूनिसर्वब्राह्मण षोडशोपचारेंकरावेंपूजन अपेक्षितदेऊनिधनधान्य आ
शिर्वादघेईविप्रांचे २९ जनकेंतैसेंचिकरून संतोषविलेसमस्तब्राह्मण विप्रतेव्हांबहुतस्तवन अष्टावक्राचें
करितेजाले ३० विप्रनमितीअष्टावक्रासी येरूसाष्टांगनमीतयांसी परिनामाभिधानेंसर्वांसी पुसेआधीं
अष्टावक्र ३१ पितानमीलआपणा ह्मणोनिपुसेनामाभिधाना तोंकहोळआलादर्शना अष्टावक्राचेतेकाळीं
३२ अष्टावक्रह्मणेनामकाय येरूह्मणेमीकहोळहोय ऐसेंऐकतांलवलाह बाळघालीलोटांगण ३३ उभा
राहिलाकरजोडून ह्मणेतुह्मींनकाकेलेंमन कहोळह्मणेतूंकोणाचानंदन धन्यनिधानजन्मलासी ३४ येरू
ह्मणेमीतुह्मापुत्र शरीरतेंवशापें अष्टावक्र पूर्वस्मरानिकहोळविप्र शोकेंव्याकुळजाहला ३५ अष्टावक्रा
सहृदयींधरून कहोळकरीदीर्घरुदन ह्मणेम्यांऐसेंनिधान मतिमंदेंकायशापिलें ३६ गर्भींचजाचीए
वढीस्फुर्ती महाज्ञानीअगाधकीर्ती जळोक्रोधमहापापमती बाळम्यांकैसाशापिला ३७ असोनिजांकीं
घेऊनबाळ मस्तकअवघ्राणुनीकहोळ भोंवतेविप्रसकळ आनंदमयपाहती ३८ मगपित्याचेंसमाधान अ

ष्टावक्रकरीतेसुजाण ह्मणेशरीरप्रारब्धाधीन त्याचेंसुखदुःखकायसें ३९ शरीरवक्रकिंवासरळ कुरूपकिंवा
हेस्थूळ एवंस्मृतिकाकेवळ आत्मानिर्मळअविनाश ४० येणेंजाणेंजिणेंमरण आत्म्यासनाहींशरीरकारण
जैसेंघटमठसंगेंगगन व्यापूनवेगळाअसीजे ४१ अष्टावक्राचियेचरणीं जनकलागतयेक्षणीं महाराजतूंपू
र्णमुनी दिव्यज्ञानबोलकां ४२ बंदीचासंगेंकरून तृप्तजालेंमाझेंमन वादविवादऐकोन परमश्रमपावलों
४३ बंदीवंदूनिसर्वांसी गेलातेव्हांवरुणापासीं यावरीराजाजनकासी अष्टावक्रबोलत ४४ चतुर्दशसह
स्रब्राह्मण ऐकतीतेव्हांसावधान अष्टावक्रपीयूषघन वर्षताजालाउदारत्वें ४५ ह्मणेसकळनृपचक्रचूडा
मणी वेदांतज्ञानेंएकश्रवणीं मननकरितीनिदिध्यासकरूनी साक्षात्कारेंसमरसें ४६ मुक्तइच्छिसीजरीम
नीं तरीविषयविषवत्सर्वमानीं किंवावमनदेखोनी विटेजैसेंमनास ४७ कीं उरगधुसधुसित त्यावरीजैसा
नघालवेहात कींव्याघ्राचियागृहांत वस्तीजैसीनकरवे ४८ कांचनरसनकरवेप्राशन तैसेंविषयींविटेल
मन मगस्वरूपींसमाधान पावसीलतत्वतां ४९ ऐकरायासार्वभौमा ज्ञानाचेंआभरणक्षमा जैसीभ्रतारावि
णरमा व्यर्थरूढदरकासया ५० क्षमेविणवैराग्य जैंविनटेंघेतलेंवरिवरीसोंग कींप्रेतासभोगविलेभोग उ
पहासव्यर्थची ५१ सर्वभूतांचेंआर्जव कोणासीनकरावाविपरीतभाव हेंचराचरसर्व आपणचीहोइजे
५२ सर्वभूतींदया ज्ञानाचेंमुख्यलक्षणराया सत्यबोलणेंसत्यक्रिया कायावाचामानसें ५३ जेथेंपरिपू
र्णज्ञान ज्ञानतेथेंचिविज्ञान विज्ञानीचसमाधान संतोषरूपसर्वदा ५४ संतोषतेथेंशांती शांतीतेथेंअभेद
भक्ती भक्तीतेथेंविरक्ती आनंदेसीक्रीडत ५५ आनंदतेथेंसदांबोध बोधतेथेंसमाधिशुद्ध समाधितेथेंब्र
ह्मानंद सुखआलेंह्मातासी ५६ जैसाजीवासदुर्लभसुधारस दृष्टीदेवेंदेखिल्याघातलीमिठी तैसीअहें
तीआवडीमोठी नआणींपोटींदुसरी ५७ निरपेक्षजावेंमानस नादेहदर्यांउल्हास प्रपंचआदेकिंवाबुडालानि
रोष नाहींस्मरणतयाचें ५८ दशेंद्रियपंचप्राण अष्टप्रकृतीचेंनाहींस्मरण ब्रह्मानंदेंआनंदघन नसे

अ० १

४

भानदुसरे ५९ पैंहामूर्खहाचतुर हाद्विजन्माहाशूद्र हादेहीहाविदेहीथोर नाठवेंचनयातें ६० घटमठींच्या
पूनिउत्तम अखंडअद्वैतजैसेंव्योम तैसेंस्वस्वरूपसम आपणामहिनपाहती ६१ तोभेदाभेदरहित पुण्य
पापासविवर्जित निःसंदेहगुणातीत अमूर्तमूर्तपुरुषतो ६२ मुसेंतआटिलेंअलंकार तेथेंनदिसेहेंतविका
र कींघटमठत्यागेंअंबर मूर्खीचअभेदजैसेंकां ६३ जशानानावर्णगाई परीदुग्धींपालटनाहीं कींनानाम
लिलेंमेळवितांही ऐक्यहोतीअभेदत्वें ६४ जैसेंसैंधयमिळेसागरीं शब्दनिमालाअंबरीं तैसातोस्वरूपींनि
र्धारीं विश्वासहितविराला ६५ हेंकरणेंहेंनकरणें कांहींचनेणतीत्याचींकरणें हाग्कींविखारपाहणें नि
द्रस्थाजेवींघडेना ६६ मनबुद्धिहंकार कर्ताक्रियाकर्मसमग्र मावळतीतयाचेविकारत्रिपुट्यातेथेंविराल्या
६७ बाल्यत्वतारुण्यवृध्यपण हेंत्यासनाहींमुळींहून जीवशिवहेमायाभान मूळींहूनविराले ६८ जागृतिस्व
प्नसुषुप्तीग्रासून समेंग्रोजेनिजलापूर्ण तुर्याउन्मनीओलांडुन पूर्णानंदअभेदतो ६९ स्थूलसूक्ष्मकारण स्था
वरजंगमनिरसून पावलास्वरूपींसमाधान साध्यसाधनआटलें ७० रूपरेखास्थानमान वर्णावर्ण
आश्रमजाण धारणाध्यानमनन विरोनिगेलींतयाचीं ७१ हव्यद्रष्टादर्शन श्वेतपीतआरक्तपूर्ण वेद
शास्त्रपुराण पाहतांपाहणेंविरालें ७२ मंत्रजपतपयज्ञ विरालासर्वहीगळून अधोर्ध्वओतपोतभान
गेलेंविरोनसर्वही ७३ जनककरीतप्रश्न हेनिर्वाणदीक्षापरिपूर्ण अंगींबैसावयाकारण सांगावेंतेंदयार्णं
वें ७४ त्यासप्रथमपायरीकोण तोअनुक्रमसांगावापरिपूर्ण यावरीअष्टावक्रकृपाघन बोलताजालाऐ
कातें ७५ सप्तभूमिकावेदांतपूर्ण सांगीतल्याऐकासावधानें शुभेच्छाप्रथमजाण विचारणानामदुसरी ७६
तनुमानसातिजीनिश्चिती चवथीजाणेसत्वापत्ती पांचवीतेअसंसक्ती पदार्थाभावनीसहावीहो ७७ तु
र्यगासातवीसंपूर्ण आतांऐकपहिलेंलक्षण शुभेच्छाह्मणतीजीलागुन ऐकविवरणनयेचें ७८ माझें
मूढत्वकेंजाईलसमस्त केव्हांभेटतीसाधुसंत केंमजहोईलज्ञानप्राप्त तळमळमनांतवाटते ७९ अंगीं

वैराग्यअसेसरस सर्वपदार्थावरीजोउदास शरणरिघेसद्गुरूस शुभेच्छायासह्मणावें ८० आचार्यमुखेंक
रून करीवेदशास्त्रश्रवण तदनुसारकरीसाधन विचारणाजाणदुसरीहे ८१ मनविषयींहोयविरक्त प्रवृत्त
शास्त्रींतुपजेहेत श्रवणींआवडीबहुत तनुमानसातिसरीहे ८२ मुख्यकरीआधिश्रवण मगश्रवणासहि
तमनन श्रवणमननविषतांपूर्ण निदिध्यासमगजडे ८३ हींतिनीचढतांहातासी तोचिपावलासाक्षात्का
रासी महावाक्यतत्वमसी विचारासीपावेतो ८४ ज्ञानेंनिरसलेंअज्ञान विश्रांतीसपावलेंमन सत्वापत्तीसं
पूर्ण चवथीभूमीजाणिजे ८५ सर्वपदार्थदेखत परीकोठेंहीनगुंतेंचित्त आनंदरूपसर्वदावर्तत असंस
क्तीपांचवीहे ८६ पंचभूमिकाभ्यासेंकरून पुढेंविसरलापदार्थज्ञान सर्वचिन्मात्रचिंभासेपूर्ण पदार्थाभा
वनीसहावीहे ८७ साहीभूमिकांचाबोध निरसलेसर्वभेदाभेद स्वस्वरूपदेखेप्रसिद्ध तूर्याभूमीसातवीहे
८८ याभूमीसांगीतल्यासप्त कोणतीकोणेभूमीसरहात कोणकितीभूमीओलांडित जाणतीमहंततत्ववेत्ते
८९ याभूमिकासाधितांसत्वर जालानसतांसाक्षात्कार तोमाघळलाआयुष्यदिनकर देहपतनजाहले
९० साधूदेहांतकाळींपूर्ण ह्मणेराहिलेंमाझेंआत्मसाधन मगकरूनभगवत्स्मरण देहत्यागीसाधकतो
९१ सत्यलोकवैकुंठकैलास तेथेंवासकरीबहुदिवस तुझेंस्मरतसरलेंत्यास कोणीनह्मणेकल्पांती ९२ क्षी
णेपुण्येमृत्युलोकेविशंती हेइतरजीवाचीगती तैसासाधकनव्हेनिश्चिती सदावंदितीदेवत्यातें ९३ वि
रंचीसहस्त्राक्षमृगवाहन हरिहरादिपदेंस्वइच्छेंपावोन तेथेंहीत्याचेंविटेमन ह्मणेराहीनकायथें ९४
मगतोकर्मभूमीसउतरून त्यासीयोगीकुळींहोयजनन मातापितायोगीपूर्ण अंतींपावनदोनवंश ९५ प्रा
रब्धेंहोयऐश्वर्यवंत भोगभोगितांविरागबहुत उरल्याभूमिकासतोझगटत साक्षात्कारव्हावयासी ९६
त्यासप्रतिष्ठादेखोन वाटेसकळविष्टेसमान वांतीदेखोनविटेमन विषयींजाणतेसातां ९७ मगआ
चार्यवाक्येंसत्वर वेगेंपावेतोसाक्षात्कार दग्धपटवत्शरीर भासमात्रउरलासे ९८ तोयोगभ्रष्टअहुत

समभूमीसझेंपावन जसेंपक्षेंपक्षेंचढत मित्रमंडळत्वरेंने ९९ कींबीजेपासूनरोहिणीपती कळाविशेष
वाढती कींअभ्यासेंकरूनवाढेमती पंडिताचीविशेष २०० कींवटबीजापासूनअंकुर भेदितजेविअंबर कीं
गोमतीधांवेसत्वर सागरासभेटावयां १ कींअग्रापासूनमूळपर्यंत इक्षुदंडगोडलागत कींतपाचरतांशु
चिष्मंत वाढेअद्भुतपुण्यपे २ कींस्नेहादरेंधरितांबहुत मित्रत्वअत्यंतवाढत कींपरोपकारेंअद्भुत यशवाढेत्रि
लोकीं ३ तैसायोगभ्रष्टजाण सदाब्रह्माभ्यासेंकरुन दयाक्षमाशांतिपूर्ण दिवसेंदिवसवाढती ४ समभूमिका
जिंकून तोनिर्द्वंद्वविजयीअनुदिन संचितआणि क्रीयमाण दग्धजाहलींतयाची ५ तोदेहीचविदेहीपूर्ण दे
हमिथ्यत्वेंगेलेनिरसून तरीप्रारब्धकोठेंन उरलेंत्यासीसांगपां ६ आपल्यास्वरूपेंविचरत जेविसाग
रीलहरीअभेदक्रीडत कींसुवर्णमूर्तीसत्वासर्यंत. तैसावर्ततयोगीतो ७ मगत्याचादेहपडोतीर्थीं अ
थ वाश्वानस्थगाळभक्षिती परीयोगियासगर्भस्थिती कल्पांतींहीनव्हेची ८ जैसेंउदकींमिळेलवण
कींजळगाराजायजळींविरोन कींसागरामाजीयेउन मेघधारामिसळती ९ कींनादविरेनिराळीं कींक
र्पूरज्योतीऐक्यजाली कींझांकिलीयेघटींविराली दीपकाळिकाजैसीकीं १० ऐसातोमहाराज पावला.
निर्वाणस्वरीज जनकरायातुज दिव्यज्ञानकथियेलें ११ हेचिदीक्षामनीधरी वादप्रतिवादकदान
करीं याचबोधेंअंतरीं ब्रह्मानंदतृप्तहोय १२ तुजपंचशीर्षाचेंहोइलदर्शन याज्ञवल्कीकथीलज्ञान
तेचितूंहृदयींधरुन विदेहत्वेंविचरेकां १३ जनकेंहृदधरिलेचरण केलेंअष्टवक्राचेंपूजन चतुर्द
शसहस्रब्राह्मण स्वस्थानाप्रतिगेले १४ सवेंश्वेतकेतूमातुल महाराजतोपिताकहोळ अष्टावक्रनि
घालातत्काळ स्वस्थानासीआपल्या १५ कहोळपुत्राकडेपाहून कळवळेत्याचेंअंतःकरण ह्मणेयाचेंव
क्रपण दूरीकरूंयावरी १६ अष्टावक्रासह्मणेकहोळ हेंमधुबिल्लानदीनिर्मळ स्नानकरीतूंसकळ स
मअंगेंतुझींहोती १७ लोमेशह्मणेधर्मराया अष्टावक्रेंपित्यासनमूनिया स्नानकरितांदिव्यकाया अंगेंस

मजाहली १८ कहोळपरमसंतोषोन हृदयींआलिंगिलानंदन यावरीनिजाश्रमपावोन सुखरूपराहि
ले १९ अष्टावक्राचेंगेलेंवक्रपण समंगानदीहेतेथपासून सहकुटुंबेंकरीस्नान धर्मराजायेथेंआतां २०
मगबंधुसहितयुधिष्ठिर स्नानकरीततेथेंसत्वर कृष्णकृष्णाभगिनीकृष्णापवित्र स्नानकरीययावि
धी २१ तीर्थविधिसारुन पुढेंचालिलेपृथानंदन हेंअष्टावक्रोपाख्यान लोमेशानींकथियेलें २२
ब्रह्मानंदासगुणगंभिरा श्रीधरवरदारुक्मिणीवरा श्रीमद्भीमातटविहारा अनंतनेत्राअभंगा २३ सुर
सपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ सविस्तारांतकथियेला २४ इतिश्री
पांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीधरकृत अष्टावक्राख्यानसमस्त लोमेशसांगेधर्मासी २५ इतिश्री
पांडवप्रतापवनपर्वषड्विंशत्यध्यायसमाप्तः शुभंभवतु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु

उभयतांचासंवाद
लोमेशऋषी
धर्म

श्रीगणेशायनमः अष्टावक्राचेंआख्यान मागेंसंपलेंसंपूर्ण यावरीलोमेशाप्रती पंडुनंदन धर्मराजबोलत १ याज्ञव=
ल्कीनेंज्ञान उपदेशिलेंजनकालागुन तीपुण्यकथासांगसंपूर्ण करूंश्रवण सर्वही २ मागेंजातांक्रमेलवेळ मुनीबोले
तीकथारसाळ यावरीलोमेशपुण्यशीळ सुरसइतिहाससांगतसे ३ दत्तात्रयशुककपिलमुनी चौथायाज्ञवल्कीनि
र्वाण ज्ञानीं ज्याचामहिमावेदपुराणीं वर्णिजेलअत्यादरें ४ योगभ्रष्टउत्पन्नज्ञानी याज्ञवल्कीमहामुनी वेदविद्ये
लागुनी उर्ध्वरेतागुरूकेला ५ तेथेंकेलेवेदपठन विधियुक्तअर्थपाहिलासंपूर्ण परिज्ञालेंनाहींसमाधान ब्रह्मविद्ये
वांचुनी ६ सकलविद्यामाजीमुकुटमणी अध्यात्मविद्याज्ञानखाणीत्याविद्येलागींदिवसरजनी गुरूसेवाकरीबहू ७
तोब्रह्मविद्येचादाता तोगुरूनव्हेचितलवतां कर्मकांडींकुशळजाणतां मीमांसकपुरतागुरूतो ८ तोजनकरावपरं
मसज्ञान पोटींनाहींपुत्रसंतान बहूतयज्ञअनुष्ठान करीकदानव्हेची ९ तोंघरासआलाएकद्विज तेणेंजनकासी
सांगीतलेंगुज त्यायाज्ञवल्कीचाअक्षतासतेज जरीमस्तकींपडतीतुझ्या १० तरीहोईलतत्काळसुत ऐकतांतोष
लानृपनाथ मगधातृऋषीसमर्थ गेलादर्शनात्याचिया ११ ऋषीससाष्टांगेंनमून जनकविनवीकरजोडुन तुमचाया
ज्ञवल्कीशिष्यसुजाण धाडाभोजनाआमचेयेथें १२ ऋषीह्मणेतोब्रतस्थ येईलकींनयेईलतेथं तरीएकसांगतां
मुख्यार्थ तोचकरीनिर्धारें १३ सप्तशतशिष्यपरियेसीं एकेकबोलावीप्रतिदिवसीं ज्येष्ठापासुनीअनुक्रमेसीं शेव
टवरीपूजीकां १४ याज्ञवल्कीचायेतांदिवस आपणचयेईलतोनेमास ऐकतांतोषलामिथिलाधीश ह्मणेंअवश्यकृ
पिवर्या १५ प्रथमदिवसींपट्टशिष्य पूजीभोजनदेउनीनरेश त्याचामंत्राक्षताविशेष मस्तकींधरीआदरें १६ ऐसे-
चनित्यकाळहोत एकशिष्यभोजनकरुनीजात परीयाज्ञवल्कीचादिवससत्य नकळेकोणतानिश्चयें १७ त्याहीमा
झीएकादेदिवसी रायगुंतेराज्यकार्यासी किंवाजातमृगयेसी नसाधेपंक्तीदिवसीतया १८ जनकसांगेपट्टराणीसी
याज्ञवल्कीयेईलकोणेंदिवसीं बहूतसावधानमानसीं अक्षतामस्तकींघेईजे १९ प्रत्यहींयेतब्राह्मण अक्षता २
देतमंत्रून समीपनसतांयजमान नृपपत्नीसदेतीमग २० तीहीसमीपनसतांजाण राजमंचकींटाकितीनेउन

तोंआपलादिवसलक्षून याज्ञवल्कीआलाभोजना २१ तोंअदृष्टरेखाविपरीत मृगयेसगेलामिथिलानाथ रा
णीझालीऋतुस्नात तोंजेउनीपुसतयाज्ञवल्की २२ ह्मणतीअक्षताघ्यावयाकोणी आहेकींनाहींनृपराणी या
ज्ञवल्कीचेंस्वरूपनोळखोनी राजसेवकबोलती २३ राजमंचकींअक्षताटाकोनी द्विजाजायआश्रमालागुनी प
रितोमहाराजकेवळतरणी स्वरूपकोणीवोळखेना २४ समीपअसतांनिधान अभाग्यासनकळेपूर्ण कींपुढें
पडिलेंदिव्यरत्न अंधजैसानेणेंची २५ असोशयनशाळेंत याज्ञवल्कीअक्षताचकित मंच कस्तंभींजाउं
निपडत महिमाअद्भुतकोणीनेणें २६ शयनशाळाघेतलीझांकून याज्ञवल्कीगेलाआश्रमालागुन नृपआला
मृगयाकरून शयनस्थानींप्रवेशला २७ तोस्तंभमंचकासीअभिनव कोमळफुटलेपल्लव आश्चर्यकरीजन
कराव निकटसेवकबोलविले २८ शयनशाळेंतआलाहोताकोण सेवकबोलतीकरजोडुन नित्यावकीचाब्रा
ह्मण अक्षताटाकूनगेलाजी २९ जनकशोककरीतपाहें ह्मणेयाज्ञवल्कीपूर्णहोयें कारणेंजाकाष्ठींलवला-
हें नवपल्लवफुटलेकीं ३० गहनकर्मगतीविचित्र मजकैंचाआतांपुत्र महाराजतोपुण्यपवित्र दर्शनहीमजन
व्हेचीं ३१ आहावाउगीगोष्टजाहली कामधेनूसदनाप्रतीआली तेंकाष्ठप्रहरेंमारुनीपिटिविली परीकेलीतैशी
चीं ३२ धूणह्मणउनीअमृत अभागीउकडींवोतित चिंतामणीगोफणींत दरिद्रीजैसाघालवी ३३ गृहासपातला
सुपर्ण कागह्मणोनीमारिलापाषाण कींपरिसजैसाफोडून पायरीसीघातला ३४ कल्पवृक्षदैवेंभेटला कुडाह्मण
उनितोतोडिला तैसायाज्ञवल्कीनवोळखिला हतदैव्याहीकोणीही ३५ मागुतीऋषीजवळीजाउन जनकघाली
लोटांगण ह्मणेंएकदांमागुत्यान याज्ञवल्कीधाडिजे ३६ ऋषीह्मणेतोपरमहट्टीहोये सर्वथाहीभोजनानये ज
नकश्रमोनिपाहे मिथिळेप्रतीगेलाहो ३७ ऐकधर्मासावधान गुरूकर्मकांडींपरमनिपुण याज्ञवल्कीवेदांत
ज्ञान पुरेत्यासक्षणक्षणां ३८ तेंअध्यात्मनकळेत्यासी गुरूक्षोभेपरममानसी कर्मकांडआचरतांदिननि-
शीं संशयउपजेचित्तातें ३९ विधिनिषेधपहातअपार व्याकूळहोयपरमविप्र विधियुक्तपरमप्रकार घडलाना

हींवाटेमज ४ मनव्याकुळअत्यंत गुरूनें आरंभिलें प्रायश्चित्त परीक्षुध आपणअशक्त प्रायश्चित्तनाचरवे ४१
आणीकहातेशिष्यबहुत त्यांसह्मणें आचराप्रायश्चित्त मजअर्थयघारसमस्त विधियुक्तकरूनी ४२ तोंयाज्ञव
ल्कीबोलत हींतांबाळकेंसमस्त मीहें आचरेनप्रायश्चित आज्ञात्वरितकरणेंजी ४३ अभिमानसांडून
करूनेणेंबोलिलेंवचन तोंगुरूक्षोभलादारुण ह्मणें अभिमानतुजझाला ४४ तुजदंडकरीनयथार्थ माझी
वेदविद्याठाकीसमस्त ऐसात्याचागुरूबोलत क्रोधेंसंतप्तकांपतसे ४५ मगयाज्ञवल्कीविद्यावमित जैसाख
दिरांगारधगधगित ऋषीतित्तिरीपक्षीहोत विद्याप्राशितआपुली ४६ वमिलावेदप्राशित तैत्तिरेयशाखाभेदहो
त अद्यापितित्तिरीपक्षीभक्षित विगळांचाआहारातें ४७ गुरूसकरूननमन याज्ञवल्कीनिघालातेथून मगआ
चरोनअनुष्ठान निघेंशरणसूर्याशीं ४८ देवतात्रयस्वरूपपूर्ण प्रत्यक्षदेवतसूर्यनारायण याज्ञवल्कीसहोऊन-
प्रसन्न ब्रह्मविद्याउपदेशिली ४९ वेदहीपढलाअद्भुत अनुच्छिष्टमात्रसागत अपरोक्षज्ञानझालेंप्राप्त होयवि
ख्याततिहींलोकीं ५० अध्ययनतपज्ञान सर्वविषयींयाज्ञवल्कीपूर्ण कीर्तीनेंभरलेंत्रिभुवन धन्यधन्यसर्व
ह्मणती ५१ असोऐकतांपूर्वकीर्तीतें अल्पज्ञानीऋषीजेहोते तेप्रवर्तोनिनिंदेतें नानादूषणेंलाविती ५२ जैसी
मृगेंद्राचीनिंदादेख करितीमागेंजंबुक आळिकाह्मणतीविनायक धरूनआणूंक्षणमात्रें ५३ यशधैर्यसद्गुण
सभाग्याचेकर्णीऐकोन परमखेदमानितीकुजन नसतेचिदूषणलाविती ५४ एवंनिंदेसप्रवर्तलेऋषी ह्मणती
सूर्येंकैसेंउपदेशिलेंयासी आदित्यजाळीसकळांसी हातेथेंकैसावांचला ५५ देहधारीहोऊनसूर्यनारायण त्या
सकैसेंउपदेशिलेंज्ञान मीमांसकहेंनमानितीवचन असत्यपूर्णयाज्ञवल्की ५६ यासीगुरूकेचासूर्यनारायण
येणेंचस्वरवर्णभिन्नकरून वेदकेलाजनरंजन जैसेंभाषणनटाचें ५७ वेदवमुनगुरूत्यागिला सूर्यासकधींशर
णगेला ऐसाऋषीजननिंदेसप्रवर्तला समाचारऐकिलायाज्ञवल्क्यें ५८ परीसमाधानरूपचित्त विषादनुपजेमनां २
त निंदकासीप्रीतीवाढवित भावितपरममैत्रहें दुर्जनासीप्रीतीभाषण हेंसंताचेमुख्यलक्षण आणिदुसऱ्याचेदो
५९

षगुण गेलियाप्राणनबोले ६० जनकइच्छिताझालामानसीं कींशरणरिघावेंसद्गुरूसी तरीसर्वज्ञदयाळूनि
श्चयेसी गुरूतोचकरावा ६१ यालागींपूर्णआत्मज्ञानी जनकरावइच्छीमनीं सद्गुरूभेटावाह्मणोनी यागतें
णें आरंभिला ६२ परमसन्मानेंकरून बोलाविलेसमस्तऋषिजन याज्ञवल्कीबोलाऊन यागालागीं आणिला
६३ नवग्रहामाजींमित्र कींत्रिदशामाजींइंद्रिरावर कींतपियामाजींपीनाकधर तैसाऋषींतयाज्ञवल्की ६४ या
गाचेकरूनमिष याज्ञवल्कीआणिलाघरास शरणरिघावेंतयास अनुतापबहुवसेअंतरीं ६५ जन्ममरणग
र्भवास संसारदुःखेंअसोस यालागींशरणरिघावेंगुरूस ऐसेंमिथिलेशभावित ६६ याज्ञवल्कीसबहूतवंदि
त निंदितीकोणीदुष्टकिंचित परीहामहाराजखेदरहित शरणयासनिघावें ६७ याज्ञवल्कीसनिघोनशरण पुः
सूजरीआत्मज्ञान तरीबहुऋषीमिळोन गलबलायेथेंकरितील ६८ याज्ञवल्कीचेंथोरपण प्रकटावयातेथें
संपूर्ण जनकेंमांडिलेंविंदाण सावधानपरिसावें ६९ सुवर्णाचासहस्त्रगाई वत्सासहितकेल्यातेसमयीं शृंगारू
नसकेळही दक्षणेंसहितठेविल्या ७० दानशाळेसनृपनाथ दानोदकझारीकरींघेत ऋषीबोलाऊनसमस्त का
यबोलताजाहला ७१ जोब्रह्मवेत्तासंपूर्ण निस्पृहआणिसर्वज्ञ तेणेंचयावेंउठोन गाईदेईनसर्वत्यासी ७२ हेंऐ
कोनिभूसुर करितीआपलेठाईंविचार आह्मीवक्तेनिस्पृहसाचार केवीउत्तरबोलावें ७३ मीब्रह्मवेत्ताह्मणवणें
हेंचआदिलाजीरवाणें त्यावरीनिस्पृहतासिरवणें गाईघेणेंकासया ७४ ऐसीयागोष्टीकठिन कोणघेईलगाईदान
त्यासीवादअत्यंतकरुन टाकूंजिंकूनक्षणार्धें ७५ जनकह्मणेंतत्वतां कांकोणीनउठेब्रह्मवेत्ता सर्वप्रतिउत्तरन
देतां अधोवदनपाहती ७६ करावयात्र्यंबकभंजन उठिलाजैसामित्रकुळभूषण तैसायाज्ञवल्कीउठोन उभा
राहिलातेवेळें ७७ शिष्यालागीं आज्ञापित गाईगृहान्याव्यासमस्त अलंकारदक्षणेसहित उचलायेथूनत
त्वतां ७८ याज्ञवल्कीह्मणेंजनकाप्रती ब्रह्मज्ञानानंतस्वयंज्योती सर्वसाक्षीवेत्तानिश्चिती शुद्धबुद्धवेगळो ७९
सांडुनीसमस्तअहंकृतिसी ब्रह्मवेत्तातूंपुससी जोसर्वभूतनिवासी ब्रह्मवेत्तातोएक ८० एकमेव द्वितीयंना

गा॰अ॰ ३

अ॰ २१

स्त्री पुरुष नपुंसक श्रुती एकाचा अनुभव आणि हा आत्मा सर्वथा ८१ एकोदेवो सर्वभूतेषु गूढः श्रुतीनें
सर्वांचे यापासिला ऐसा फळ नाहीं ज्याचे परम पावनापासीं आठ ८२ अणुरणु महतो महीयान् ऐसें श्रुतीचे
लक्ष आणि यांचा अनुभव आणि ज्यां उगवलिया जाणणें ८३ स्वप्रत्यय येणें स्वयंवेद श्रुती तो आत्मा मी पूर्ण
निश्चितीं सर्वांच्या तादात्म्य म्हणती जेव्हां तो भट ८४ नायंदेहो नवर्मो इंद्रियाणी सर्वातीत मी श्रुतीचा
स्वाणी केवळ ब्रह्म गुरु स्वामी स्वाणी क्षराक्षरातीत मीच ८५ अजअव्ययसर्वज्ञ अवस्थात्रय निरसान
साक्षी आणि याचा साक्षी पूर्ण आद्य अचळ अमळ मी ८६ मज येणें जाणें नाहीं तेथें जिणें मरणें काहीं इंद्रिय मु
ख विमुख पाहीं विदेही साक्षी वेगळा मी ८७ न जायते म्रियते वा पदाहा स्वयं बोलता मानाहा तो अज नित्य शा
श्वत आनंद साहा निज सुख गरित मी ८८ उपनिषदर्थानी विहार कर्ता मी चिन्मय स्वाणी दृश्य सागराचें आच
मन करूनी विदेही विचरे कल्पांतवरि ८९ स्वानुभव पंचाचे गुरु स्मारविंद अखंड भोगी मी मुक्त मिलिंद मी
उदय अस्तादि अर्कविशद दृश्य मग गणें ग्रासक जो ९० नमहिदर्पविदारक मृगेंद्र भेदधारा धर छेदक वज्रधर
शंबररिपु माळ विहिति संहार कर्ता परात्पर शिव मी ९१ दुर्धर मायावन सकळी दहन कर्ता ज्वाळमाळी
भय वल्ली विध्वंसक वन्ही निरंकुश ईश्वर मी ९२ पंचकोशाहून वेगळा षड्विकारा निराळा त्रिविध अहं
कार कलुष आत्मा छेदक मी जितेंद्रिय ९३ दोषत्रय विरहित देहत्रय वर्जित स्वानुभवें वर्तत ब्रह्मानंद मी
९४ ऐसें निरूपण जनकें धरिलें दृढ चरण म्हणे मी तन मन धन शरण सुज मती महाराजा ९५ अष्ट
भावें सहित अलंकार दक्षणा सहित गोधन अर्पिलें समस्त अनन्य भावें करूनियां ९६ ऐसें देखोन तवेळी
क्षाम ली समस्त ऋषि मंडळी सकळ सभा गडबडली निंदा सर्व प्रवर्तलें ९७ कोणी उठोन उभे ठाकती को
णी बैसले चालती एक क्रोधें थरथरां कांपती प्रवर्तती वादासी ९८ निर्भर्त्सितो अवघे जण उच्चारिती
दोषगुण परी याज्ञवल्की आनंदघन संतापमन पोळेना ९९ ब्राह्मण म्हणती देख तुं ज्ञाता कैसा अधिक

शिष्या हातीं गोधनें सकळिक न्यावया येथें कोण तूं १०० मी ब्रह्मवेत्ता म्हणविसी निस्पृहता ही याग विसी =
आशा धरून गोधनें नेसी अपमानून आम्हांते १ येरु म्हणे शिष्यसद्विवेक वृत्ति गाई वळविल्या देख गो
रक्षण करावें सम्यक श्रुत्यर्थ हा निर्धारें २ चरम वृत्ती जोंवरी बाणें तोंवरी गाई दृढ रक्षणें पैलपारा आहे जा
णा तोंवरी जतन करी नौकेसी ३ चरम म्हणिजे तोवटील स्थिती जीहून थोर नाहीं परती चंचळता नसे
निश्चिती चरम वृत्ती तें म्हणिजे ४ गोरक्षण न करितां चरम वृत्ती न ये हातां अळंकार समवेत तत्वता गो
धना बरें रक्षावें ५ तुम्ही म्हणाल कोणते अलंकार श्रवण मननादि नवप्रकार दया क्षमा शांति निरंतर
शृंगार सहित रक्षाव्या ६ निजानुसंधान गोकंठपाश त्याविण गाई नावरती निःशेष निरंजन सावकाश
गाई न्याव्या चरावया ७ वेदमर्यादा काठी घेउनी गाई वळाव्या क्षणक्षणीं परी विषयक्षेत्रीं जाउनी भरोन
घाव्या सर्वथा ८ ऐसें करितां गोरक्षण सप्तभूमिका वोलांडुन चरम वृत्ती बाणे पूर्ण तोवटील जीस म्हणती
९ ऐसें याज्ञवल्की बोलिला परी तें न मानीच तयाला आश्वलायन अर्थभाग तेवेळां वाद केला तिहीं बहू
१३० श्वेतकेतु अजमीढ जरत्कारादिक अवघे याज्ञवल्क्यें जिंकिलें सत्य निरुत्तर केलिया अधोमुख
सर्वही खाले पहाती ३१ तों तेथें गार्गेयी नामा योगिनी ब्रह्मवेत्ती सदा नग्न अकस्मात उभी ठाकिली येउन म्ह
णे कां रे भांडण करीत सा ३२ आहला जो पूर्व वृत्तांत जनक गार्गेयी प्रती सांगत ते म्हणे ऋषी हो ऐका समस्त नि
घडितें येथें वाद हा ३३ सावधान ऐका सर्वही जो सजीव करील अवघ्या गाई तेणें चिन्याव्या लवलाही निश्चय
पूर्ण जाणीजे ३४ समस्त ऋषी तेव्हां बोलती सजीव गाई केवी होती नय्या एक तेथें म्हणती आम्ही जिवउं यः
थार्थ ३५ निर्जीवास आणावा प्राण ईश्वराचें कर्तृत्व हें पूर्ण आम्ही होउं ईश्वरासमान कल्पांतीं ही घडेना ३६
समस्तांचा खुंटल्या वृत्ती मग तो याज्ञवल्की केवळ गभस्ती म्हणे एक ईश्वर सर्वा भूतीं जडाजडी व्यापक ३७
जळस्थळ काष्ठ पाषाण अष्टधातु ओषधी जाण सर्व ईश्वर व्यापला पूर्ण हे तो सत्य श्रुत्यर्थ ३८ ते प्रतिमा

प्रत्यक्षहोऊन भक्तासीअर्चाभावयाकुन साक्षातबोलोंलागेवचन निष्ठादेखोनभाविकाची १९ धातूचीक-
रावीजेमूर्ती तेथेंद्विजप्राणप्रतिष्ठाकरिती आवाहनितांदेवतेंयेती करितीवस्तीधातूमाजी २० तरीसुवर्णगा
ईमाजीतत्वता ईश्वरवास्तव्यकरील आतां याज्ञवल्कीनेंसंकल्पकरितां गाईआहल्यासजीव २१ वत्सेंकरि
तीस्तनपान अद्भुतवर्तलेंतेथेंपूर्ण जनकघालीलोटांगण ह्मणेधन्यऋषीरावो २२ तों बोलती समस्तब्राह्म
ण येणेंकौटाल्यकेलेंपूर्ण किंवाकेलेंदृष्टिबंधन आह्मीनमानूंसर्वथा २३ आह्मीयासनेदूंगोधनं मगगार्गेयी-
बोलेवचन ह्मणेविप्रहोऐकाएकखुण निर्वाणप्रश्नदोनीअसती २४ तेप्रश्नयेणेंसांगीतले तरीमगसर्वांसीजिं
किले तुमचेंसामर्थ्यखुंटलें बोलणेंनचाले सहसाही २५ सूर्यापुढेंजैसाखद्योत विनायकापुढेंपादोदर कींम
हामण्यापुढेंगार मांडेलकोठेंसांगपां २६ तुह्मीगलबलासांडुन स्वस्थचित्तेंकरावेंश्रवण मगयाज्ञवल्कीप्रती
वचन गार्गेयीबोलतऐकातें २७ मीहिंडतेंनग्ननिःशेष दृष्टीसनदिसेपुरुष स्त्रीनपुंसकपदार्थदृश्य नेणेंका
हींसर्वथा २८ कित्येकमजदेखोन मुखेंभ्याडेझांकितीनयन कोणीखालेंमुखकरून मजसीगोष्टीसांगती
२९ कोणीआणिकेंकडेंपाहती मगगोष्टीमजसीबोलती कोणीउठोनपळती समोरनटाकतीकदाही ३० परी
विकाररहितपुरुष आजीमींदेखिलातूंविशेष इकडेतिकडेनपाहसीनिःशेष समदृष्टीतुझीअसे ३१ जैसे-
नग्नपशूहिंडती तेथेंविकारनउठेचित्तीं कींवृक्षपाषाणदिसती तैसेंभाविशीमजलातूं ३२ तुझीकेवळब्रह्म
स्थिती वादीजिंकिलेसकळांप्रती तरीमाझेप्रश्नसांगनिश्चिती याज्ञवल्कीयावरीबोले ३३ तुझाप्रश्नाचेंकरी
ननिर्शन तूंआडवेघेशीजाणोन तरींतुझेंशिरपडेलतुटोन जाणखुणहेंचपैं ३४ अंतरीजाणोनियथार्थ अन्य
थाबळेंप्रतीपादित तरीहोईलअनर्थ शरीरपडेलखालती ३५ यावरीकरीतूंआतांप्रश्न मगगार्गेयीकायबोले
वचन संतीपरिसावेंसावधान ब्रह्मानंदेंकरूनियां ३६ गार्गेयीह्मणेयाज्ञवल्कीस म्याघेतलेंसंदेहधनुष्य
दोनीप्रश्नबाणनिःशेष लाउनसोडितेंतुजवरी ३७ अवलंबेसोडीदोनीशर याज्ञवल्कीबोलेउत्तर सद्गुरुमा

ह्मणेभास्कर प्रतिउत्तरदेईलतो ३८ कायआहेएकविसस्वर्गावरी सप्तपाताळाखालेंकायनिर्धारीं वोतपोतम
ध्येंअवधारी कायआहेसांगपां ३९ वसुव्यापकसर्वांतरीं हेहीसांगकोणेपरी व्यापोनीवेगळेंपणसर्वत्रीं
कोणेरीतींसांगपां ४० हेंस्त्रीकरितेप्रश्न ह्मणोननकरीहेळन सांगतांतूंनहोंपींभिन्न अभेदपणेंसांगावें ४१
मगयाज्ञवल्कीमांडीधैर्यठाण काढीवेदांतीचेदिव्यबाण आतांप्रश्नशरछेदुन विदारीलआशंकातें ४२ त
टस्थपाहेऋषिमंडळ सावधानऐकेजनकभूपाळ ज्ञानीअंतर्लोचननिर्मळ सर्वद्रष्टायाज्ञवल्की ४३
पुससीतूंस्वर्गावरते आणिपाताळाखालते बोलतांत्यामर्यादेतें सांगतांजायविरोन ४४ तरीवरीखालें-
मध्यजाण वोतपोतसंपूर्ण अवघेंचिन्मात्रआनंदघन अद्वयनिरंजनसर्वही ४५ जळीबुडालीजळगार
तीसअंतर्बाह्यअवघेंनीर स्वयेंतेंसलिलसाचार द्वैतविचारनसेची ४६ कींसमुद्रींपडिलेंसामुद्रिक तेस्व
येंसागरअविद्यादेख कींआईं घटभूमीसऐक्य नमेळवितांमिळाला ४७ कींखगजायऊर्ध्वपंथें त्या-
सखालींआणिवरतें आकाशावांचुनिरितें अणुमात्रनसेची ४८ मेदिनीवसनाचेपैलतीर दृश्यजरीन
व्हेसमग्र परिअवघाएकसाचार सरितानाथसत्यकीं ४९ तैसेंवरीखालेंमध्यसंपूर्ण अवघेंचिन्मात्र
निरंजन जेथेंसच्चिदानंदघन हाहीसंशयवोसरे ५० एककोरुनधराधर देउळेंकेलींअपार आकृतीहू
नविकार परीअचळएकची ५१ लहरीकल्लोळतरंगनानाविधी परीअवघाएकजळनिधी कींएकींअ
नेकउपाधीं चंचळत्वेंदिसती ५२ जैसाजळगाराविशाळ अरण्यांतपडिल्यापुष्कळ लेकुरेंआनंदोन
सकळ खेळावयातेथेंगेलीं ५३ कोणीह्मणतीकरूं भरिती कोणी पात्रामाजी मूर्ती शवदी जळ-
प्राशिती निववितीहृषेतें ५४ ह्मणतीजळकायशीतळ जैसीगारचिकेवळ तेथेंजाणतेंबोलतीसकळ
गार या जळएकची ५५ एकह्मणतीगारेचागुण एकबोलतीशीतळजीवन घटपृथ्वीअंशकठिण एक
ऐसेंस्थापिती ५६ घटगारवीरतांपूर्ण कोठेंपृथ्वीचेंकठिणपण अवघेंएकजीवन रूपअभिधानेंविराली

५७ शेलियाचे दोरे उकलुन मागुती भिवट केलें जाण तेथें पट हें अभिधान सहज मग राहिले ५८ तैसें व्याप
कत्व सारुन उरलें अनाम निरंजन पूर्णब्रह्म सनातन दुजें कांहीं दिसेना ५९ ब्रह्मीं अन्यथा भास दिसत
त्याचें नांव द्वैत्य सत्य दोरावरी पादोदर भासत भ्रमें करुन तत्वतां ६० स्थाणु असतां चोर दिसत कीं शुक्ती
वरी रजत भासत कीं मृगजल तीर मिथ्याभूत भ्रांताला गीं सत्य गमे ६१ तैसी निरसितां भ्रांती मग सहज चि-
द्वस्तुप्राप्ती याजलागीं श्रीगुरुप्रती शरण जावें अनन्य ६२ प्रकाशिलिया अर्क मग कोण पुसे होदीपक
कीं रत्नपरिक्षा करितां देख गार देती भिरकाउनी ६३ कीं सुधारस करितां पान मग तक्र रसा पुसे कोण
प्राप्त होतां नृपासन मग कोरान्न कासया ६४ तैसें आचार्य कृपें तत्वतां सुखरूप आगें होतां मग दृश्य
जाळ पाहतां शोधितांही न सांपडे ६५ क्रियेसहित ज्ञान शुद्ध तो विलक्षण वीजें ब्रह्मविद त्याचा महिमा वेद वा
णी स्वयें निजमुखें ६६ ऐसें दिव्य निरोपण वर्षे याज्ञवल्की कृपाघन गार्गेयी आनंदली संपूर्ण प्रेमें नेत्र लावि
ले ६७ परी याज्ञवल्कीचें थोरपण प्रकटावया समस्तां त जाण दाटुनी घेतले आडवे प्रश्न चमत्कार दावावया
६८ तों अकस्मात गार्गेयीचें शिर पृथ्वीवरी पडिलें सत्वर हाहाःकार करिती ऋषीश्वर जनक रावघाबरि-
ला ६९ याज्ञवल्की बोले वचन गार्गेयीस कोणी आणा प्राण तो चि गाई जाईल घेउन वस्त्रालंकारा समवे
त ७० या जड पदार्थ गाई याविण आह्मांस चाड नाहीं विवेक शिष्या हातीं पाही वृत्ती गाई वळिल्या ७१ वस्त्रा
समवेत गाई ते वेळां याज्ञवल्क्यें ब्राह्मणास वांटिल्या दक्षणा अलंकार समर्पवी सकळां आपण निराळा
उदास ७२ जनक ह्मणे ऋषि हो समस्त उठवा गार्गेयीचें प्रेत ते ह्मणती सत्यलोकीं अघटित केविं घडे मनु-
ष्या ७३ आमचे हातीं काय आहे अमृत मग उठवावें गार्गेयीचें प्रेत मग याज्ञवल्क्यें अद्भुत प्रकट सामर्थ्य के
लें तेव्हां ७४ उदक शिंपितां ते वेळीं गार्गेयी उठोन उभी ठाकली याज्ञवल्कीचे चरणी लागली ह्मणे त्वां जिंकि
लें त्रैलोक्य ७५ गार्गेयी ह्मणे समस्त वरा यांस तुह्मी नमस्कार करां शरण निघा न सत्वरां आत्महित सा-

धा तुह्मी ७६ तेथें कित्येक आनंदती कोणी येउन नमस्कार करिती कोणी मनांमाजी तळमळिती प्रवर्तती
निंदेसी ७७ त्यामध्यें विदग्ध ऋषीश्वर तेणें निंदा केली अपार ह्मणे हा कुटिल थोर प्रेतें उठवी कापट्यें ७८
तेणें निंदा केली बहुत कासया त्याहावी समस्त सुख्य येथींचा हा अर्थ ब्रह्मनिष्ठ याज्ञवल्की ७९ निंदा ऐकतां
कानीं वाटे प्राण द्यावा तत्क्षणीं अथवा रागें उठोनी त्यागकरुनी जावें पें ८० तैसा नव्हे याज्ञवल्की निंदा ऐक
तां सर्वदां सुखी बोलतां चालतां लोकीं समाधी त्याची मोडेना ८१ मेहुणे विनोद करिती त्यांत वर्म निंदोत्तर बो
लती परंतु विषाद नुपजे चित्तीं कौतुकें हासती गदगदां ८२ तैसें याज्ञवल्कीस निंदितां कौतुक वाटे त्याचा
चित्तां एवंच सर्व लक्षणी पुरतां जनकास कळलें हें ८३ तो ज्ञानगंगेचा लोट कीं विवेकरत्नाचा मुकुट कीं वि
ज्ञान वैराग्य गरिचा सुभट महा मणी प्रकटला ८४ तारावया जग समग्र त्याचा रूपें अवतरला ईश्वर असो गौर
ऊन समस्त ऋषीश्वर जनकें तेव्हां बोळविले ८५ जैसी चपळा लवोन जात तैसी गार्गेयी जाहली गुप्त राव जन
क आश्चर्य करित ह्मणे धन्य सामर्थ्य सद्गुरुचें ८६ मग याज्ञवल्कीस शरण भूपती निघे प्रेमें करुन या वरी ज
नकाचें लक्षण पाहे लक्षून याज्ञवल्की ८७ तूं तनुमन धनेंसी शरण तरी हें राज्य मज देई दान तत्काळ उद
क घेउन जनकें सोडिलें ऋषीपुढें ८८ शरीर आणि मन येरें केलें समर्पण पहावया जनकाचें शिष्यपण या
ज्ञवल्की तेथून उठिला ८९ महा घोर अरण्यांत ऋषी तेव्हां प्रवेशत जेथें उदक फळ न मिळे किंचित गेला त
थें महाराज तो १९० जनकास ह्मणे एक तूं येथें उभा राहे नावेकु मी एक ऋषीचें दर्शन देख घेउन येतों मागुती
९१ जनक तेथें उभा ठाकला महाऋषी तेथोन गेला द्वादश वर्षें जालीं न तो आला अंत पाहिला शिष्याचा ९२ तों
इकडे जनक वनीं उभा असे तेच स्थानीं सद्गुरु गेला ती दिशा लक्षुनी करजोडून वाट पाहे ९३ केव्हां येईल
स्वामी दयाळ केंवदन देखेन निर्मळ त्याचे चरणकमळीं भाळ मी ठेवीन केधवां ९४ स्वामीचा मुखें करुन
कै ऐकेन दिव्य निरोपण जेणें गोधनास आणिले प्राण प्रेत उठविलें गार्गेयीचें ९५ याचा अक्षता पडतां अपूर्व

शुष्ककाष्ठींफुटलेनवपल्लव वक्तृत्वजाचेंअभिनव ऋषीसर्वजिंकिले ९६ चौदावर्षेंतपकरून भरतइ-
च्छीश्रीरामआगमन तैसेंपहावयागुरुचरण जनकरावोअद्भुत ९७ शरीरगेलेंवाळोन कंठीठेउनियांप्राण
वाटपाहेरात्रदिन उदकेंनयनभरूनियां ९८ मातागेलीबाहेरीं तान्हेंवाटपाहेघरीं तैसाजनकरावअंतरीं
आठवितगुरुचरण ९९ असोद्वादशवर्षेंहोतांपूर्ण याज्ञवल्की उभाठाकलायेउन तोंडोळांउरलासेंप्राण गु
रुदेखोनरसद्गद्झाला २०० हृदयींआलंगिलाप्रेमेंकरुन तेणेंशरीरआलेंपूर्ण मगजनकघालीलोटांगण
प्रेमेंकरुनस्फुंदतसे १ ब्रह्मविद्यासंपूर्ण उपदेशिलीजनकालागुन तत्वमसीमहावाक्यविवरण सांग
श्रवणकरविलें २ ऐसायाज्ञवल्कीचीस्थिती तैसीआलाजनकनृपती मगविदेहीजनकम्हणती समस्तज्ञा
नीतयातें ३ गेलियाचीक्षितिनकरी असतांहीआस्थानधरी ब्रह्मानंदेंनिर्धारीं बुध्दीबांधलीसर्वदां ४ मग
याज्ञवल्कीनेंजनकासी मागुतीआणिलेंमिथिलेसी म्हणेंराज्यकरीनिश्चयेंसी विदेहीस्थितीनसांडितां ५
आत्मस्वरूपसदनीं सुखरूपराहेंसमाधानीं विश्वाभासकौतुकपाहोनी स्वानंदघनींवर्तावें ६ हेंप्रीती
नकरितां निश्चळरहावेंतत्वतां गुरुस्थानींसकळसंतां सर्वदांहीभजावें ७ आणीकयाज्ञवल्कीबोलेवच-
न बारेंएकसावधान नानाशास्त्रेंकरावींश्रवण देहींव्यसनकामानये ८ नानाशास्त्रेंमतवादश्रवण ऐ-
कतांचित्तहोईलमलिन अद्वैतसाधनश्रवणमनन संताचासुखेंकरीकां ९ एकचिअहोरात्रपठनव्यसन
तेंतोपरमार्थासकरीमलिन घोकितांकाळगेलापूर्ण विश्रांतीनव्हेचितासी १० तैत्तिरेयशाखेंत भारद्वाजें
वर्णिलेंयथार्थ ऋषीएकनामेंत्रिवर्त तेणेंपठनश्रवणधरियेलें ११ पांचशतसंवत्सर वेदपढलासमग्र
वादकरुनजिंकिलाइंद्र विद्याअपारतयाची १२ वादविवादेंतप्तशरीर ब्रह्मद्रोह घडलाअपार तळमळन
वजाय अहोरात्र वादविवादकरितांबहु १३ मगगुरुजवळकरितांवेदांतश्रवण समूळटाकिलेंवादव्यसन
तैसेंचअहोरात्रअनुष्ठान क्षुद्रसाधनअनर्थहा १४ यदर्थीएकसावधान ऋभुनामऋषीप्रवीण तेणेंनि

दाघशिष्यकरुन वेदांतज्ञानउपदेशिलें १५ ऋभुसहजतेथूनविचरत गेलाद्वादशवर्षेंपर्यंत निदाघआ
ठवलामनांत परतोनयेतशिष्यापाशीं १६ तंवतोश्रीगुरूसविसरोन अद्वैतज्ञानसांडुन करूंलागला
अनुष्ठान क्षुद्रसाधनदेवतें १७ ऋभुगुरूआलाआश्रमासी परिनिदाघनोळखेतयासी म्हणेंतुम्हींको
णकोठीलऋषी कायमानसींइच्छाअसे १८ गुरुबोलेहांसून आम्हांसदेइमिष्टान्नभोजन जेंअविनाशन
विटेमन क्षुधाडुसऱ्यानेंनलगेची १९ तुंमीरहितमिष्टान्न कच्चेपणदूरीकरुन अथवागेलेंकपीन हाठः
योगींकरूनियां २२० तेंमीनजेवीतत्वतां मीअसेंहातापायापरता मुखजिव्हाआणिदंता विरहितमीव
र्तें २१ सकळइंद्रियांसचोरून मजतेंघालीभोजन निदाघेंशब्दावरून गुरुनिधानवोळखिलें २२ मग
घातलेंलोटांगण एकमासगुरूराहोन पुनःअद्वैतज्ञान यथासांगनिरोपिलें २३ गुरुगेलातीर्थाप्रती
बारावर्षेंभरलींनिश्चिती पहावयाशिष्यमागुती येताझालाआदरें २४ तोंसमिधांकुशघेउन निदाघपर
तलावनीहून तोंराजाहीमृगयाकरुन नगरद्वारासमीपआला २५ वेशींतदाटीजाहलीबहुत निदाघउ
भाठाकलातेथं तोंऋभुगुरुअकस्मात तोहीतेथेंपातला २६ दृष्टादृष्टीजाहली निदाघेंवोळखसांडिली
अनुष्ठानींवृत्तीगुंतली गुरुमाउलीनोळखेची २७ गुरुम्हणेंनिदाघाशीं कांयेथंउभाआहेसी येरूम्हणे
कायनदिसेदृष्टीसी राजभारपुढेंजातो २८ गुरुम्हणेंआम्हींनिरंजनीं वसतअसोदिनरजनीं तेथेंदु-
जेंनदेखानयनीं आपणावांचुनीतत्वता २९ तरीसांगयेथेंराजाकोण वरकडकेसेंनलहान कोणमूर्ख
कोणसुजाण बध्दमुक्तकोणते ३० मींहींनिजदृष्टीपाहीन मजनदिसेथोरलहान येरूम्हणेंकायगेले
नयन पुढेंतुजदिसेना ३१ गजारूढनृपवर भोंवतानदेखसीपरिवार येरूम्हणेंहेंक्षणभंगुर मजडोळां
दिसेना ३२ येरूम्हणेंखालुताहस्ती वरताबैसलाआहेनृपती येरूम्हणेंखालेंवरीनिश्चिती दृष्टीमा
झीनबैसे ३३ एकव्यापकचैतन्य दुजेंनदिसेमजलागुन गजराजाथोरलहान कोणीयेथेंनदिसेची ३४

निदाघह्मणेंतूंवेडा तुजकांहींनदिसेमूढा गुरुह्मणेरेदगडा व्यर्थश्रमगेलामाझा ३५ तूंकेवळपाषाण अं
तर्दृष्टीनाहींतुजपूर्ण राजपरिवारदाविसीमजलागुन नेणसीखुणशतमूर्खा ३६ राजामजदाविसी रावह्म
णावेंतरीकोणासी जोसाक्षीवर्तवीसर्वांसी तोचिनेणसीराजेंद्र ३७ निदाघेंगुरुबोलाविला ह्मणेंथोरअन्या
यकेला साष्टांगेंलागलाचरणकमळा स्फुंदतसेस्वराधें ३८ मगगुरुनेंधरिलाहृदयीं बारेभेदनकरीकांहीं
अनुष्ठानेंसर्वदाही चित्ततुझेंभ्रष्टलेंसें ३९ अनुष्ठाचात्यूकृता सर्वव्यापकअससीतत्वता तेथेंदृष्टीघा:
लितां साधनसहजवोसरलें ४० असादृढबोधकरुन ऋभुगेला आश्रमालागुन यालागींअनुष्ठानव्यसन
मळिनकरीज्ञानासी ४१ त्याचादासनामाडुसराशिष्य तोहीप्रवर्तलाअनुष्ठानास जेंतेंअपवित्रदिसेत्यास बै:
सावयाठावनमिळे ४२ ह्मणवीमीसोवळापवित्र हीपृथ्वीआहेअपवित्र मगवृक्षाग्रींनिरंतर आश्रमकरुन
राहिला ४३ मेघोदकेंस्नानपान एसाकर्मेंचगेलाभुलोन तेथेंऋभुआलाधावोन तंवतोवृक्षाग्रींबैसला ४४ ह्म
णेंवृक्षाखालींउतर येरुह्मणेंमेदिनीअपवित्र हांसतऐकूनऋभुवर ह्मणेंमूर्खसाचारअविवेकीतूं ४५ पंच
भूतात्मकतुझेंशरीर विटाळाचेंपरमअपवित्र तूंमर्कटसुशोळपवित्र तरीत्याचासंगकांधरिला ४६ तुझीशु
ध्दीतुजनाहीं वृक्षाग्रींबैसोनव्यर्थकाहीं मगतेणेंउतरोनलवलाही चरणधरीगुरुचे ४७ असातोगुरुनेंबोधु
न ब्रह्मनिष्टकेलापूर्ण मगतोसत्कर्मेंकरुनब्रह्मार्पण ब्रह्मानंदेंविचरत ४८ दुर्वासेंशास्त्राभ्यासकरुन पुस्त
कभारसंग्रहून तीनशतेंअश्वमेधकरुन कैलासाप्रतीचालला ४९ नारदह्मणेंकैलासनाथा हाभारवाहीरास:
भतत्वतां दुर्वासक्षोभलाऐकतां मगशांतकेलेंक्षणार्धें ५० ह्मणेंकासयाहेंपुस्तकवोझें येणेंनिवेनाअंतरतु
झें स्वानुभवसदनीविराजें निजीनिजसर्वदा ५१ शंकरेंबोधिलातोविशेष मगसुखीजालातोदुर्वास पुस्तक
भारनिःशेष समुद्रांतटाकिले ५२ याज्ञवल्कीह्मणेजनकालागुन तूंनधरीभलतेंव्यसन सांगीतलेंजेंअद्वैत
ज्ञान निजसुखेंभोगीतें ५३ ऐसेंजनकाससांगून याज्ञवल्कीगेलातेथुन हीकथाकरितांश्रवण होतीज्ञानी ८

साधक ५४ लोमेशऋषीपरमप्रवीण करितांतीर्थयात्रापर्यटन हेंयाज्ञवल्कीचेंआख्यान पुण्यपावनक
थियेलें ५५ वैशंपायनह्मणेंजन्मेजया लावण्यचंद्रावरवैडूर्या तुझापूर्वजाचीपवित्रचर्या वर्णितांनसरेकदा
पी ५६ अरण्यपर्वगोडबहुत शौनकाप्रतीसांगेसुत पुढेंबोलिलेंपंडुसुत पहातपहाततीर्थमहिमा ५७ वनप
र्वसुरसबहुत त्यांतीलसारांशयथार्थ करुनिश्रीधरसुखनिमित्त पंढरिनाथबोलतसे ५८ पांडुरंगाब्रह्मानं:
दा जगदांकुरमूळकंदा श्रीधरवरदाअनादिसिध्दा अव्यंगअभंगअक्षया ५९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ अरण्य
पर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ सत्ताविसाव्यांतकथियेला ६० इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वटी
काश्रीधरकृत याज्ञवल्कीनेंजनकासवेदांत सांगीतलातेंआख्यानसंपविलें ३ इतिश्रीमहाभारतटीकापां
डवप्रतापवनपर्वसप्तविंशत्यध्यायः संपूर्णमस्तु॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु॥ शुभंभवतु॥ श्री॥।
७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ॥

वट
वट
यम
सावित्री
सावित्री
सर्पदंश

श्रीगणेशायनमः लोमेशऋषिपरमचतुर बोलकाजैसाअंगिरापुत्र याज्ञवल्कींचंचरित्र धर्मामती कथि
येलें १ तीर्थयात्रापावनपरम त्याहीवरसंतसमागम मार्गीजातांलोमेशउत्तम इतिहाससांगत २ पु
ण्यश्लोकाचाकथापावन निर्दोषयशऐकतांपूर्ण चरणींचालतांनिर्भरमन शीणनवाटेकोणासी ३ ध
र्मह्मणेलोमेशमुनी द्रौपदीसारिखीसद्गुणखाणी रूपवर्तीमधुरवचनी पृथ्वीकोणहोतीपें ४ लोमेशह्मणे
सावधान ऐकइतिहासपावन स्त्रियाऐकतांसौभाग्यवर्द्धन परमकल्याणपुरुषासी ५ मद्रदेशींचानृप
ती नामजाचेंअश्वपती वेदविहितचालनीती उदारधर्मेष्टसर्वज्ञ ६ त्यासनसेपुत्रसंतान तेणेंबहुतव
र्षेतपकरून सावित्रीचेंआराधन करिताजालासाक्षेपें ७ करीदाहालक्षजपपूर्ण लक्षसंख्यामत्यहीहव
न पळमात्रदुग्धप्राशन दाहादिवसांतएकदांकरी ८ यावरीअष्टादशवर्षेभरलीं सावित्रीदेवीप्रस
न्नजाली अश्वपतीह्मणेतेवेळीं पुत्रसंतानमजद्यावें ९ देवीह्मणेपुत्रसंतान तुझेअदृष्टींनसेजाण
परिलावण्यखाणीदिव्यरत्न कन्याएकहोईल १० भूमंडळींविख्यातहोइल त्रिभुवनींमहिमावाढेल पति
व्रताशिरोमणीसुशील कीर्तीवर्णितीलपुराणीं ११ ऐसेंबोलूनअर्कनंदिनी गुप्तजालीतेचक्षणीं हर्षेंखद
रोनी रावआलास्वनगरा १२ नवमासभरतांपूर्ण पट्टराणीगुणनिधान तिचेपोटींचिद्रत्न कन्यासगुणजा
हली १३ तेंब्रह्मपत्नीसूर्यपुत्री नामठेविलेंसावित्री उमारमानिर्जरेंद्रनारी उपमेसरीत्यांचीच १४ तीचें
स्वरूपतेजःपुंज देखोनमनाचेंशफरिध्वज कींलावण्यामृताचीसहज निम्नगाभरूनचालिली १५ बहुत
वर्णिल्यानितंबिनी सीतारुक्मिणीचनानृपधराणी परिअश्वपतिचीनंदिनी सावित्रीश्रेष्ठसर्वांत १६ मृगशावा
क्षीरुहास्यवदनी विद्रुमाधरीद्विजहिरखाणी पीकस्वरीताटंककर्णी भिन्नमृगांकासमान १७ हरिमध्या
हंसगमनी अंगस्कंधासनमायंत्रदनी सरळघ्राणीमुक्तरूपाणी १८ भुजंगवेणीकोमळांगा १९ चातु
र्यसरोवरमराळी परमसकुमारशृंगारशाली दिवसेंदिवसथोरजाली तेवल्हाळीगुणालया १९

कन्याअवतरतांपरम दृष्टिंगतहोतऐश्वर्यद्रुम विस्तारलेंसमस्तक्षेम रावधांवलावरपहावया २० निजयोग्य
वरदिसेनाक्षितीं मगतोनृपह्मणेकन्येप्रती तूंपुरुषरत्नशोधूननिश्चिती वरवरींमानेलतो २१ सवेंदळभार
घेउनी कन्याबैसविलीदिव्ययानीं छपन्नदेशरत्ननयनी पहातसेराजबाळा २२ तोंद्युमत्सेनराजेश्वर सत्यवा
नत्याचाकुमर विधिचाअंशसाचार तिणेंवरआणिलाजो २३ मागमारनआलीपरतोन सांगेबापासवर्तमान ग
वसंतापवलाऐकून तोंनारदमुनीपातले २४ रायेंबैसऊनउत्तमासनीं मुक्ताभिषेककेलातेक्षणीं पूजासंभारसम
र्पुनी सांगेवर्तमानकन्येचें २५ नारदबोलेवचन सत्यवानपिताद्युमत्सेन त्याचेनयनगेलेदायादेंयेउन राज्यहि
रोनघेतलें २६ दरिद्रदुःखेंव्यापुनी भार्यापुत्रसंगेघेउनी द्युमत्सेनहिंडेवनीं आपदानयनींपहावेना २७ कंदमू
ळेंसेउन वृक्षातळींकरितीशयन पिताह्मणेंतुजावरपाहुन लावण्यगंगाहेद्यावी २८ येरीह्मणेमाणजावोनिर्धार
मनींवरिलातोनसांडीभ्रतार प्रत्यक्षघडतोव्यभिचार पतिव्रताधर्मबुडे २९ सत्यवानांवाचुन वडीलसमवयलहा
न पिताबंधुकींनंदन पुरुषमात्रसर्वमातें ३० शुक्लकृष्णपक्षनिश्चित तैसेंदरिद्रऐश्वर्ययेतजात भाग्याभ्रक
ळींचितळत परिनिश्चयध्रुवनढळे ३१ नारदह्मणेंतुझानेमसत्य परितेथेंआहेअनर्थ एकसंवत्सरभरतांमृत्य
सत्यवानाअसेहो ३२ तोमरणपावल्यावरी तूंकायकरशीलराजकुमरी येरीह्मणेमींनिर्द्धारीं प्राणदेईनत्या
संगें ३३ रुक्मतपदरींअसेलनिश्चयें तरीविषतेंचिअमृतहोय मृत्तिकाजेथेंखणोंजाय तेथेंनिधानलागेल
३४ हातींधरितांपाषाण तोपरिसहोयस्वर्ण घरच्यादासीसिद्धहोउन कल्पिलेंमात्रपुरविती ३५ कृपाकरील
कमलदलाक्ष तरिआंगणीचेतरुहोतीलकल्पवृक्ष शत्रूतेमित्रहोतीप्रत्यक्ष पूजाकरूनवंदिती ३६ क्षणनला
गतांनिर्धारें तृणगृहेंहोतीस्वर्णमंदिरें येऊनग्रहआदरें राखतीसर्वस्वें ३७ नारदह्मणेधन्य माझेंतुज
आशिर्वचन तुझेहीमनोरथपूर्ण ममवरदेंहोतील ३८ यावरीवैष्णनाभनंदन तत्काळपावलेअंतर्धान
अश्वपतीकंन्याघेउन वनाप्रतीगेलाहो ३९ त्याचाआपदादेखोनडोळां अश्वपतीसद्गदजाला द्युम

१

तेसेन ह्मणंतयाअंधळा मावळलाभाग्यसूर्य ४० आह्मासअवदशासंपूर्ण तुझेंनबैसेकदांमन हेकंन्यासलक्ष
ण देईनेऊनआणिक्यावरा ४१ रायह्मणेकंन्येचानिर्धार वरुणदिशेउगवेलमित्र हेंहीघडेलपरिवर दुसरान
वरींनिर्धारें ४२ मगपाहूनियांसुदिन रायेंआविलेंतेथेंलग्न चारदिवससंपादुन दिधलेंआंदणबहुतची ४३ कं
न्याठेऊनत्यापासीं अश्वपतीगेलास्वनगरासी सावित्रीभ्रतारसेवेसी दिवसनिशींसादर ४४ सासुरासरा
भ्रतार त्यांचेसेवेसीपरमतत्पर हेंचतपरवडतर आचरेतेव्हांसावित्री ४५ स्त्रियांससाधनहेंचथोर पतीतो
चआपलाईश्वर सेवाकरावीसादर दुजाविचारनसावा ४६ सकळांचेअन्यायसोरून दासदासीचेंसुखेमन
अवघींनिजल्याकरीशयन सर्वांआधींजागीहोय ४७ चारप्रहररात्रसवेंचें तळहातींभ्रताराचेपाये पतिनेआ
ग्रहकरितांपाहे निद्राकरितक्षणभरी ४८ दरिद्रीहोरवृद्धभ्रतार दीर्घरोगीदुःखेंजर्जर द्व्यनजोडीक्रूर प
रिनकंटाळेपतिव्रता ४९ सेवाकरीघडोघडी जितकीपडे ह्मणेतितकीथोडी शरीरपोषणेंआवडी सर्व
हीसोडीसतीते ५० पितावृद्धदरिद्रीभ्रतार अक्षीरगायअनाथप्रेतसंस्कार अंधपांगुळमुकेबधिर यां
सीपाळितांहरीतुष्टे ५१ व्यथाभूतगुरूचेंसेवन दरिद्रीब्राह्मणाचेंकुटुंबपालन दरिद्रीयाचेंकरितांलग्न
हरीतुष्टेत्यावरी ५२ असोतेपतिव्रतानारी भ्रताराआधीभोजननकरी षड्रसेंउत्तममूळेंनिर्धारी नभक्षी
चपतीविण ५३ ग्रामोजातांभ्रतार नलेईउत्तमवस्त्रेंअलंकार दर्पणनपाहेअहोरात्र चिंताकरीपतिची ५४
जारजारिणीचासंगनधरी परवस्त्रनंनेसनिर्धारी न्याहारदेऊनक्षणभरी परपुरुषनपाहे ५५ एकांतजरीनि
संग पडदणीवीणनधुवीअंग पुरुषार्थीअभंग पतीचआपलाभावित ५६ परघरींनिद्रानकरी एकली
मार्गनचलेक्षणभरी क्रीडासमयींचविनोदकरी पतिचेंमनपाहुनी ५७ गुणसरिता परमचतुर निजमनें
मोहीतप्राणेश्वर पतिकार्यादक्षगुणगंभीर साध्यसाधनभावजाणे ५८ दूरगेल्याप्राणनाथ सर्वभोगा
चेंधरीव्रत पांचदिवसपर्यंत रजस्वलानपडेदृष्टीसी ५९ भ्रताराचीप्रीतजेठाईं तिचास्नेहतिकडेचिपा

हीं पतिद्वेषीसहसाही त्यातेंप्रीतीकरीना ६० जारजारीणयेऊंनेंदीघरा आपणनजाईत्याचामंदिरा संगन
सतांभ्रतारा विवाहयात्रेनजाय ६१ पतिचेअवगुणलपवित कीर्तीसद्गुणवर्णित पतीचेंआयुष्यचिंत क
ळोंनेदीकोणातें ६२ भ्रतारासप्रीयनिर्द्धारें त्यात्यागोष्टीचासाक्षेपकरी अंतर्बाह्यअहोरात्रीं तिरस्कारनसेती
नें ६३ पतिच्यामनांतीलसर्वजाणें स्वामीवरक्रोधकधींनेणे भ्रतारमारितांह्मसतचीह्मणे करतुमचेदुखती
ल ६४ नघेतां भ्रतारआज्ञा कोणएकव्रतनेमकरीना आचरतांआयुष्यवर्द्धेना पतिचेंव्हावयानिर्धारें ६५
भ्रतारदूरगेलियाजाण त्यासप्रीयतेंनभक्षीआपण नानावस्त्रभोगभूषण सतिसनगमेंकदांही ६६ ध
नधान्यवस्त्रालंकार भ्रतारासनवंचीअनुमात्र असूननाहींह्मणणेंनिर्धार प्राणांतींहीघडेना ६७ का
हींएकसंकटव्यथा कदांनघालीप्राणनाथा पतीआनंदरूपअसतां आपणसुखमानित ६८ भ्रताराहो
यव्यथाभारी अन्ननघेउपवासकरी नानावस्तुनिर्द्धारीं मनत्यावरीनसेतीचें ६९ भ्रताराचेंस्वरूपलेहुन
दूरगेलियापाहेविलोकुन अन्ननेघेतीर्थेंविण पादुकापूजुनहृदयींधरी ७० ऐसीउत्तमगुणखाणी प
तिचावेधलावीमनी जाग्रतीस्वप्नसुषुप्तीस्वमी नवंचीकाहींतयातें ७१ जाईलतरीजावाप्राण परिपतीचेंनबो
लेन्यून जन्मोजन्मींहाचहोह्मणोन सर्वदेवांनमस्कारी ७२ भ्रतारानकळत काहींएकनठेवीवस्त ब्रह्मावि
ष्णुउमाकांत स्वरूपभावीपतीचें ७३ पतीचेंमनरंजेजेणें तेंचबोलेकौतुकवचनें मनींह्मणेंअहेवपणें
मीजाईनयांआधी ७४ पूर्वेलपाचारासीपूर्ण तरिऐसिपावेंस्त्रलक्षण तीसइहींलोकींमान परत्रींध
न्यह्मणवित ७५ स्वर्गींच्यासर्वपतिव्रता तीसेमीरयेतीतत्वता वोवाळूनआरत्या दिव्यपुष्पवृष्टीकरिती
७६ यासद्गुणेंमंडितपूर्ण सावित्रीदेवीगुणनिधान परिनारदगेलासांगोन तोदिवसजवळआला ७७
मरणाचेदिवसचारी उरलेतेंकळलेंसुंदरी तीनदिवसनिर्धारीं सावित्रीकरीउपोषण ७८ नघेफळमू
ळजीवन अंधश्वशुरबोलेवचन ह्मणेंमायेकरिसीउपोषण कांनिर्वाणमांडिलें ७९ पतिचामृत्युदिवस

आलाजवळी कोणानसांगेवेल्हाळी तोसत्यवानरसकाळीं वनाप्रतीचालिला ८० सावित्रीदेवीवारित परिस्या
सजवळीआलामृत्य फरशघेऊननिघत फळेंमूळेंआणावया ८१ सवेंनिघेसुकुमार हिंडुतीदोघेंघोरकांता
र पतिचेचरणवारंवार धुधूनचुरीवृक्षातळीं ८२ पर्यटनकरितांतयेवेळीं अस्ताचळागेलाहेली निशाघो
रभासजाली झगमगर्ताउडगणें ८३ पतिसविनवीराजबाळा आश्रमाप्रतीस्वामीचला तोंवटवृक्षींउभा
ठेला शुष्ककाष्ठेंमोडित ८४ एककाष्ठबळेंमोडिन तेंआदळलेंअकस्मात पाषाणजर्वीवर्मीबैसत पडेमूर्च्छि
तसत्यवान ८५ देखोनपतिव्रताधांवली मुखींमस्तकींउदकघाली मांडीउसांदिधली वाराघालीपल्लवें ८६
रात्रएकप्रहरपूर्ण तेव्हांगेलापतिचाप्राण लावण्यसागरिचेंनिधान शोकार्णवींपडियेलें ८७ ह्मणेउठाउ
ठाजीप्राणनाथा वाटपाहतीमातापिता मजसांडूनतत्वतां दूरिपंथासरविलें ८८ पिताअंधमाताअशक्त
प्राणदेतीऐकतांमात उठाजालांरुधाक्रांत बोलाशब्दएकमजसीं ८९ माझेअन्यायबहुत समर्थेघालावे
पोटांत रुसणेंसांडूनमात मजसींबोलांप्रियकरा ९० आपलीप्रियासोडून उचितनव्हेकरितांगमन तु
ह्मासफलमूळजीवन आणूनकोणदेइल ९१ अहाकर्मकसेंविचित्र भंगूननेलेंमाझेंछत्र दिसेशून्यत्रिभुव
नगांव कायकरूंयावरी ९२ मजटाकूनकांतारीं सांगातियाकांगेलांदूरी शोककरितांसुंदरी यमतेथेंपातला
९३ त्याचालिंगदेहकाढुन चालिलादक्षणपंथें घेउन मगतीसुंदरीशोकायमान पाठींधांवेतयाचे ९४ मुख
करितरुदन क्षणक्षणाघालीलोटांगण ह्मणेमहाराजतूंकोण नामसांगेंकां ९५ येरुह्मणेंमीयमजाण
तूंपतिव्रताह्मणउन दूतनदिल्हेधाडून मींचआलोंन्यावया ९६ ऋणानुबंधसरलापूर्ण जायभ्रताराचें क
रीदहन येरीह्मणेंगेलियाप्राण तुझेचरणनसोडी ९७ पतिप्राणासंगातेंआतां मजहीनेईसमर्था मी
तुझीकन्यातत्वतां उठवीजामाताआपल्या ९८ तुझीकन्यावेल्हाळा तीसवैधव्यनकोदयाळा मगप्रेतना
थबोलिला सहसानघडेहेगोष्टी ९९ पतिप्राणवेगळाकरुन मागतुजजालोंप्रसन्न मागसीतेंदेईन बो ३

लवचनसुकुमारी १०० येरीह्मणेंद्युमत्सेनश्वशुर देईत्यासमहाराजानेत्र यमह्मणेंतुझालागतांकर ये
तीजाणनिर्धारें १ यावरीमाघारीजायआतां ह्मणेसांडूनतुजऐसापिता कोणीकडेजावें ताता मजमा
हेरान्यावेंसमागमें २ भ्रतारचरणींअसेलमन तरितूंहीशीलदयाघन संतमहंतसाधूजन भावेंवंदिलेदि
सर्ता ३ मगबोलेविश्वहंता पतिवेगळाकरूनमागआतां पतिव्रताह्मणेनितत्वता प्रसन्नजालांदुसऱ्याने
४ यावरीबोलेसुंदरी श्वशुराचेंराज्यदेझडकरी तथास्तुह्मणेंभास्करी आतांमाघारीजाईकां ५ येरीह्मणेंद
याळवैवस्वता पतिसमागमेंमजनेआतां आह्मांचक्रवाकांसतत्वतां आदित्यासजाएककरी ६ व्रतआणि
तपदान जरीघडलेंअसेलपूर्वींहुन मातापितालक्ष्मीनारायण मानूनिपूजिलींअसतील ७ अनाथप्रेताचें दह
न केलेंतारुणदरिद्रीलग्न सत्समागमसत्शास्त्रश्रवण सद्गुरुसेवनभावार्थें ८ तरीतुजदया
उपजेलमनींमगतोबोलेशयमिनी सत्यवानवेगळाकरूनी मागराजणीअभिष्ट ९ माझ्यापित्यासशतपुत्र
देईअर्कजासत्वर धर्मराजदेतउत्तर नथास्तुऐसेंत्रिवाचा १० बाईतुझीभीडफार ह्मणूनदिलेइतकेवर आतांजायसत्वर
अन्नदेईपतिलागीं ११ बोलेपतिव्रताशिरोरत्न दुष्काळामाजीअन्नदान तृषार्थ्यांसीजलपान करविलेंअ
सेलउष्णकाळीं १२ व्याधिग्रस्तदुर्बळक्षीण त्याचेंकेलेंअसेलरक्षण हरीस्वरूपमानून जरीब्राह्मणपू
जिलेमीं १३ हरिहराअभेदपूर्ण मानूनिकेलेंअसेलभजन हरिकथापुराणश्रवण केलेंअसेलभावार्थे
१४ तरिचमजदेखोन दयाळूहोयभानुनंदन मगबोलेहांसोन चतुर्थवरमागेंकां १५ व्यर्थशब्दतत्वता
मजनकोदयाळाआतां शतपुत्रसफळताता उदरलतिकाकरीमाझी १६ पुत्रवर्तीगुणवतीजन्मसावित्रीसौ
भाग्यवती मंगळमाहेश्वरीह्मणती करीख्यातीत्रिभुवनीं १७ फळेंवीणतरुजाण कींवेदघोषवीणसस
दन हरिस्मरणेंवीणवदन व्यर्थजैसेंपशुवत १८ तेवींकुळींनसतांपुत्र कैसाहोईलवंशपवित्र मीतुझेंनेत
तारूपापात्र करीमाहेरकन्येचें १९ तुजसंगेंपंथक्रमिलाआतां नाहींमजऐसीसौभाग्यरसिना मजरिका

मेसर्वथा दवडूनकोमजलागीं २०आइदेवहोऊनिदयाळ ह्मणेकन्येतुजदिलेंसकळ तुझेगुणदेखूनिनिर्मळ
संतुष्टजालोंसर्वस्वें २१सावित्रीह्मणेसर्वज्ञमूर्ती सत्यवानासआयुष्यकिती यमह्मणेंतूंममकन्याशुभमती महा
सतीविख्यात २२चारशतवर्षेंपर्यंत सत्यवानआयुष्यवंत तुजहोतीशंभरसुत पौत्रहीबहुतदेखसी २३वै
रीनाशतीतत्वतां सकळराज्ययेईलहातां तूंपतिपासींजायआतां स्पर्शतांप्राणयेइल २४मगतोदक्षिणदिशेचा
इंद्र अंतरधानपावलासत्वर सावित्रीसआनंदथोर भ्रताराजवळीपातली २५हनुवटीसलाऊनहात ह्मणेप्रा
णवल्लभाउठावरित तवतोगडबडूनउठत आलिंगीतप्राणप्रिये २६ह्मणेंतूंश्रमलीसफार फळेंभक्षीनकरीनिरा
हार यरीह्मणेंसासूश्वशुर त्यांवीणनभक्षीसर्वथा २७मार्गींयेजेसेंदरिद्रसरतां तेथींउदयपावेयमपिता स्वर्गी
हूनसकळपतिव्रता सावित्रीदर्शनापातल्या २८कुंभिनीवरीलसर्वकामिनी षोडशोपचारेंपूजाघेउनी वट
वृक्षातळींयेउनी पूजितीसावित्रीसत्यवान २९सौभाग्यद्रव्यअर्पुन वटवृक्षासकरितीप्रदक्षण वटसा
वित्रीतेंपासुन अद्यापपूजितीसर्ववनिता ३०जीनपूजितागर्वेंराहे तीजन्मोजन्मींविधवाहोय अर्चितांतेंच
सौभाग्यपाहें सर्वदांहीवर्द्धमान ३१असोयावरीसावित्रीसती भ्रतारासधरूनहातीं जातआपलेस्थळाप्रती
बोलतोषर्वीपर्तीतें ३२सिंहव्याघ्रसर्पादियेउन सावित्रीचेवंदितीचरण मातेचेंघेतांदर्शन निःपापजाहलेते
३३सावित्रीह्मणेंपतिलागुन तुमचेनिजकेशेंझाडीनचरण हळूंचलाकंटकपाषाण चरणीरूपतीसुकुमारा ३४
कायजालीपुत्रस्नूषा दीर्घस्वरेंकरितीरुदन त्याचाशोकऐकुन समाधानकरितीजनसर्व ३५तोंअकस्मातयेउन
उभीठाकलीपुत्रस्नूषा सावित्रीनेस्पर्शितांनयन उघडलेतत्काळतयाचे ३६जालाएकब्रह्मानंद गगनींपाह
तीनिर्जरवृंद दिव्यसुमनेंसुगंध वर्षतीतेव्हांउल्हासें ३७वृक्षांरसफळेंअर्पूनतत्वतां देवाजालामगसमस्तां
तोंदळघाद्यासहयेतां मंत्रीदेखिलेद्युमत्सेनें ३८वैरीप्रधानेंनिवडुन सर्वांसचाललेघेउन रत्नजडितशि
बिकेंतनिधान सावित्रीदेवीबैसविली ३९मागेंपुढेंदळभारघेउन पुत्रस्त्रीसमवेतद्युमत्सेन दिव्यवहनींबै ४

सून वाद्यगजरेंचालती ४०प्रस्थानावरीछत्र पितयानेंधरिलेंपवित्र सावित्रीसशतपुत्र पितयातुल्यजाहले
४१ऐकोनिकन्येचीकीर्ती दर्शनाधांवलाअश्वपती सावित्रीचावरेंन्द्रपती शतपुत्रपावला ४२लोमेशह्मणेध
र्मांप्रती ऐसीसावित्रीचीकीर्ती तेविहेद्रौपदीसती श्रीरंगभगिनीपतिव्रता ४३सावित्रीसत्यवानाचेपरि स्वराज्य
पावाल झडकरी हेंचरित्रऐकतांनरनारी दीर्घायुष्यनेहोती ४४स्त्रियांससौभाग्यपूर्ण पुरुषांसऐश्वर्यकल्या
ण महारोगहोयहरण गडांतरमृत्युनिरसे ४५धर्ममार्गेंतीर्थासजातां लोमेशेंसांगीतलीकथा कथारूपेंतत्व
तां चंपकमाळासुवासी ४६मूर्खजेमतिमंदमिलिंद त्यांसनावडेतेथिंचासुगंध पुढेंचित्तद्यासज्जनवृंद कथे
लागींअत्यादरें ४७श्रीधरह्मणेब्रह्मानंदपिता सावित्रीमातागुणसरिता त्यांसवंदिलेंपुढेंआतां कथाप
रिसानवलची ४८धर्मह्मणेलोमेशमुनी कथापवित्रऐकिलीश्रवणीं तीर्थेंहीदाखविसीमेदिनीं श्रेयस्कर
परमजे ४९लोमेशह्मणेकुरुभूषणा तिसरीआवृत्तीतीर्थाटना तुझेसंगेंपुण्यपरायणा सौख्यअद्भुतवा
टतें ५०असोयावरीब्रह्मांडभुवनीं सकळतीर्थमुकुटमणी तीर्थराजप्रयागनयनीं धर्मरायेंदेखिला ५१
हर्षेंदेखतांसंगमत्रिवेणी शतजन्मांचींपापेंजातीजळोनी होतांस्पर्शजीवनीं त्रिशतजन्मांचेदोषजळती ५२
तेथेंजेस्नानेंकरिती सहस्रजन्मांचींदुःखेंवितळती त्याहूनतीर्थनसेजगतीं साक्षसरस्वतीदेतसे ५३तेथेंजे
शरीरसमर्पित: त्यासपुनःनसेजन्मसत्य ब्रह्मानंदसुखाद्भुत होयहस्तगततयाचे ५४यद्यपीमासपजालेंअं
गसहज बैसावयासहोयद्विजराज भोगींद्रतल्पकीध्वज होयसतेजअद्भुत ५५चतुर्भुजहोयतोसांग शंखप
द्मगदारथांग सच्चिदानंदतनूअभंग होयअव्यंगहरिरूप ५६आपलेघरींकरितांस्नान करितीजेप्रयागस्म
रण सकळपापेंसंहारून विष्णुपदाप्रतिजाती ५७प्रयागमहात्मसंपूर्ण धर्मराजेंकेलेंश्रवण तीर्थविधिक
रूनआनंदवदन पहावयासर्वचालिले ५८शास्त्रांमाजीवेदांतज्ञान देवांमाजींइंदिरारमण कींशास्त्रांमाजीं
सुदर्शन महास्मशानसेत्रांत ५९जेपाहतांवाराणसी घरोघरमुक्तीदासी वाहातीपाणीदिवसनिशी सिद्धी

सेवेसीतिपनी ६० नंदीवरबैसूनकैलासनाथ सेत्रामाजीसर्वदाहिंडत तारकमंत्रउपदेशित प्राणीमरणपाव
तां ६१ अहंकारटाकूनशमदमी नित्यस्मरेजोनिजधामी त्यासकाशीवासनेहमी प्राप्तहोतानिश्चयें ६२
असेकाशीमहात्म्यश्रवणकरीमहाराजधर्म तीर्थविधिकरूनउत्तम गयादर्शनघेतले ६३ फाल्गुनीवा
ळवंटींजाण तिष्ठतीसर्वपितृगण आज्ञासयेथेंपिंडदान स्ववंशयेऊनकरीलकोणी ६४ गदाधरपदींपि
डदान देउनीशमीपत्रप्रमाण तरिसमगोत्रउद्धरोन हरीपदपावेतो ६५ धर्मरायेंगयावर्जन यथाविधिक
लेंसंपूर्ण अक्षय्यवटींविप्रभोजन पितृगणतृप्ततेथें ६६ गयावारीयांसधन अपारदेतकुंतीनंदन जों
लागेंतेरुक्मिणीरमण द्वारकेहूनपुरवित ६७ गयामहात्म्यश्रवणकरित पुढेंदेखिलेंअगस्तीतीर्थ लो
पामुद्रावंदूनसमस्त श्रवणकरीमहिमातो ६८ आतापीवातापीइल्वल अगस्तीनेंमारिलेसबळ के
लासमुद्राचाचूळ मगभरिलाजान्हवीनें ६९ कपिलाचाशापापारून सगरउद्धरलेसंपूर्ण लोमेशऋ
षिसर्वप्रविण आख्यानेंश्रवणकरवित ७० शृंगऋषिमहिमाविचित्र श्रवणकेलेंपरशरामचरित्र कार्ति
वीर्यमहिमाअपार स्मरणेंनिर्भयजयाचें ७१ कार्तिवीर्याचेंस्मरणें वारावाटापळतीविघ्नें धर्मराजएे
कूनश्रवणें परमसुखपावला ७२ पुढेंप्रभासतीर्थासआले यादवसर्वतेथेंभेटले गंधमादनपर्वतास्व
लें वारास्फुटलाअद्भुत ७३ वृक्षपडतीउन्मूलुन उडोनजातीजडपाषाण द्रौपदीसमूर्छायेउन भूमिस
तेव्हांपडियेली ७४ स्फुटलासमळयवात मार्गपुढेंनदिसेतेथें घटोत्कचाचेंस्मरणकरित भीमसेनतें
धवां ७५ तोंपावलासेनेसहित ऋषिसमवेतचारिपार्थ द्रौपदीसहस्कंदींघेत मगनेतद्वीपांतरा ७६
पुढेंदेखिलाबद्रिकाश्रम अलकनंदापावनपरम नरनारायणआश्रमउत्तम दर्शनघेतचालिले ७७ तों
सहस्रदळकमळरुवास द्रौपदीसयेतआसमास जेंगंधर्वांचेगुणनिर्दोष नरांगनांप्रकटहोती ७८
द्रौपदीभीमाचाहातधरून सुहास्यवदनेंबोलेवचन ह्मणेंयारुवासकमळेंकरून धर्मरायापूजावें ७९

माझेंहृदयींचेंआर्त तुजवीणपुरवीलकोणयथार्थ मगपृथेचाद्वितीयसुत वचनासरिसाचालिला ८० ऐ
कतांअवनिजेचेंवचन मृगवधाधांवलेमित्रकुळभूषण त्याचप्रकारेंकरून भीमसेनधांवला ८१ ना
नाघोरकांतार उल्लंघितजातवृकोदर नानापक्षीश्वापदेंअपार भयंकरदेखिलीं ८२ चुंचूसहस्तीचारिधरू
नजेपक्षीजातीउडोन तितपन्याचाग्रासकरून सवेंचधांवतीआणिक ८३ कर्दळीवनवोलांडिलें पुढेंम
हापर्वतदेखिलें तेथेंहनुमंतबैसलाबळें आगळाश्रेष्ठब्रह्मांडीं ८४ जोभरूदेतोवाटेआवेश वाटेमाजीपुढेंदि
सेआकाश भुभुःकारदेताआसमास कमलभवांडगजबजिलें ८५ भयानकभृकुटीपाहतापूर्ण वाटेरू
तोंतजाईलप्राण ऐसेंकुंभिनीहृदयरत्न संतापहरणदेखिलें ८६ शेंपाकृतीलांगूलपसरून बैसला
सेमार्गरोधुन देखोनभीमेंकेलेंगर्जन खेचरभूचरहडबडिले ८७ कपींद्रह्मणेंमानवा हाकेनेंपळवि
लेंसर्वजीवा हापुरुषार्थबरवा पाहतांनदिसेकोठेंही ८८ सर्वभूतींरामव्यापक त्यावरदयाअसावी
सम्यक पुढेंतूंनकोजाऊंएकाएक महाअनर्थदिसतसे ८९ भीमह्मणेंपुच्छकाढीत्वरा अंजनेयह्म
णेमीह्मातारा मजउचलेनाचतुरा वृकोदरातूंकाढीं ९० मगतेणेंरगडूनिअधर मदोन्मत्तइभनवस
हस्र त्याचेंबळसमग्र पंडुपुत्रवेचीतेव्हां ९१ धापेंदाटलाअद्भुत नचलेकांहींपुरुषार्थ ह्मणेंतूंसांग
कोणयथार्थ विधिरमावरकींउमावर ९२ मगबोलेवानरनरेश दशकंठदर्पहरणाचामीदास तूंश्रीकृ
ष्णभक्तमहापुरुष वोळखिलासआश्रममाझा ९३ मगलोकप्राणेश्वरसुत भीमसेनातेंआलिंगित भीम
स्तवनकरित मीभावंडधाकटेंतुझें ९४ षोडशसहस्रयोजन येतांजातांमार्गक्रमून तुवांआणिलागिरिद्रो
ण लक्ष्मणाप्राणदानदिधलें ९५ तोनव्हेहागिरिद्रोण किंवालक्ष्मणाचाप्राण जातहोतानेरुसोन राम
जाऊनआणिला ९६ कींद्रोणाचळींतारटींजाण महावल्लीवानिउजळुन वोवाळिलाजनकजाप्राण प्रेमेंक
रूनकपिराया ९७ कींजयघेऊनगेलादशकंदर कपीसेनेंतपडलाअंधार तूंनगरूपआणूनिभास्कर

जयसमयवेोदिला ९८ माझी आळी पुरवीयेवेळे तुवांलंकादहनी रूप धरिलें तेंमज दाखवावें दयाळें रू
पाकरून क्षणभरी ९९ बोलेराघवचरणारविंदमिलिंद तें भयानक रूपअगाध उपप्रतिमारुतांतविशद
दृष्टीपाहूंशकेना २०० तूं पाहतां पडसी मूर्छित जीवां प्रळय होईल अत्यंत ब्रह्मकटाहसमस्त डळमळतील
येधवां १ त्यारूपाचे सहस्त्रांशें करून रूपधरितों आतां लहान मग भीमाचे उभय नयन निजकरें कपि
नें स्पर्शिले २ ह्मणे भीमा पाहें सावधान तों आकाशा दिव्हें टेकूण तेवीं कपि भयानक दारुण काळाचें नदेख
वना ३ ब्रह्मांडरगडील दाढे खालें ऐसें विशाळ मुख पसरिलें सूर्यबिंबवाटे हरपलें नेत्रप्रकाशें त्याचिया
४ भीम भयाभीत नुघडी डोळे ह्मणे झांकी रूप येवेळें ऐकतां लघुस्वरूप प्रकटविलें सावध केले वृकोदरा
५ प्रसन्न होऊनि मारुती मी साह्य होईन किरीटीप्रती कौरवदैत्य पापमती संहारीन वृकोदरा ६ ऐसें
बोलून त्वरितगती गुप्त जाला तेथें मारुती पुढें निःशंक होऊन पंथी भीम जात पवनवेगें ७ उल्लंघीत नाना
वनें गहन बहुत तरून कळेना माभिधान नवलक्ष योनींत पक्षी निर्माण नानावर्ण भिन्नध्वनी ८ रु
वर्णभूमी रत्नमय पाषाण सरोवरें देखिलीं विशाळ गहन दशदिशा कोंदल्या रुवासें करून कमळें पा
हिलीं सहस्त्रदळें ९ भीमें घेतलीं बहुत कमळें युद्धा निघाले राक्षस पाळें ते कुबेरदूत वहिले रक्षण हो
ते कमळांसी १० मांडलें युद्ध दुर्धर भीमें संहारिले बहुत असुर धनेशा जाणविती समाचार पुरुष
भयानक एक आला ११ कुबेर ह्मणे तो कृष्णभक्त कमळें नेऊं द्या त्यास बहुत मग यातुधान जाले शांत भी
म त्वरें पातला १२ प्रभंजनसुत लाअद्भुत उडूनि जाती थोर पर्वत तेसाच भीम गडगडित जात से तेव्हां धर्म
दर्शना १३ चिंता करित युधिष्ठिर कमळें आणूं गेला वृकोदर केव्हां पाहीन सहोदर त्यावीण दीन सर्व
आह्मी १४ तों अकस्मात कमळें घेउन उभा ठाकला भीमसेन वंदिले धर्माचे चरण वर्तमान सांगित
लें १५ ऐकोनि संतोषला धर्म मग कल्हारें आणिलीं उत्तम तेणें पूजी द्विजोत्तम लोमेश धौम्यादि सर्व हि १६

गुंफून कमळांचा माळा द्रौपदी घाली धर्माचा गळां भीम नकुल सहदेव पूजिला अत्यादरें करूनियां १७
यावरी गंधमादना परतोन येते जाले कुंतीनंदन तेथें ब्राह्मणवेष धरून जटासुर पातला १८ नित्य सेवरी निश्चि
त धर्मपंक्ती भोजन करित जेवीं मंद्यांत्र सयेत साधुवेष धरूनी १९ भीम नसतां अकस्मात द्रौपदीस न्यावयाज
पत जेवीं दुर्जन उणें पाहत सज्जनाचें सर्वदा २० घटोत्कचासह भीमसेन गेला वना मृगयेलागुन धौम्य लोम
श अनुपान स्वधुनीतीरातें गेले २१ तिघां बंधूंसहित द्रौपदी असुरें उचलूनि घेतली खांदीं अंतरिक्ष उडाला
कुबुद्धी अंडजा ऐसा त्वरें २२ तिघांचीं शस्त्रें घेतलीं हिरोन घेतलीं तीं देइना परतोन धर्मराज बोले वच
न जटासुराप्रति तेव्हां २३ शस्त्रें आमुचीं देइं झडकरी समरंगणीं धर्मयुद्ध करी तव तो ह्मणे गिरिकंदरीं
तुह्मांतिघांस मारीन २४ भीमा सहीं शोधून वधीन द्रौपदी माझी स्त्री करीन धर्में दशदिशा विलोकुन वाट
पाहे बंधूची २५ तों ईश्वरगती विचित्र त्या मार्गें आला वृकोदर तों चौघांस घेऊन असुर पळतां देखि
ला तेवेळीं २६ गर्जना करी भीमसेन ह्मणे आमुचें अन्न भक्षून बरा जालासी उत्तीर्ण महापतिता अ
सुरा २७ दैत्यें चौघांस उतरून युद्धा प्रवर्तला दुर्जन दाहा घटिका संपूर्ण युद्ध जालें सबळ तेथें २८ वाळी
सुग्रीव जेवीं भीडती सुंदोपसुंद जेवीं युद्ध करिती हिडिंबा ऐसा पापमती जटासुर सबळ तो २९ बकासु
र किर्मीर ते विभीमासि झगटत अपार मग त्यास भोवंडून सत्वर वृकोदरें आपटिला ३० तेव्हां त्या
चें शिर मोडूनी महींवरून भिरकाविलें गगनीं शशी आणि तरणी देखोनि कंपित जाहले ३१ शिर पडि
लें भूमंडळीं आनंदली सर्व ऋषिमंडळी सुमनवर्षाव सकळीं सुरवर करिती वरूनी ३२ मग आश्रमा
आले परतोन चालिले ऋषिमंडळ घेउन घेती महापुरुषांचें दर्शन गिरी उपगिरी वोलांडिती ३३
यम नियम प्राणायाम प्रत्याहार ध्यान धारणा आसनप्रकार समाधिलक्षण साचार आपण ते पुरुष देखिले ३४
एक शमदमसाधनीं प्रवर्तले मनोजय वासनाक्षय केले ते महाराज धर्में वंदिले पूजाप्रकार समर्पूनी ३५

अर्चिलेऐसेअपार सुखपावलायुधिष्ठिर पुढेंमाल्यवंतधराधर सरळविशाळउंचतो ३६ पाहतीपर्वता
वरचढोन कुबेरनगरदेदीप्यमान तेथेंकुलधौतभूमीकासमान सर्वपाषाणरत्नमय ३७ त्यानगरीचीपाह
तांरचना धर्णीनपुरेसर्वांचामना पारखेदेखतांनयेना मणिमंतपुत्रधांवला ३८ यक्षधांवलेअपार युद्ध
जालेंघोरांदर भीमेंदळसंव्हारिलेंसमग्र मगधनेश्वरधांविला ३९ तेणेंवोळखिलेपंडुनंदन वैश्रवणेंदि
लेंआलिंगन घटोद्भवाचेंशापवचन तेंयेथेंसत्यजाहलें ४० मानववहस्तेंदळ संहारेलतुझेंसकळ कुबेरह्म
णेंस्थळनिर्मळ येथेंसुखीराहातुह्मीं ४१ वांच्छितअसेलमन तेंकार्यसांगामजलागुन धर्मह्मणेंजालेंद
र्शन इतकेंनकृतकृत्यजाहलों ४२ तोंकलशोद्भवेंयेउन निजकरेंशिंपूनजीवन कुबेरमृतनाउठउन सजी
वकेलीमागुती ४३ अगस्तीचेचरणीं पांडवलागतीतेक्षणीं तीर्थेंपहातमेदिनी तेथूनपुढेंचालिले ४४
पांडवप्रतापमित्रकेवळ उदयपावलातेजाळ संशयभगणेंसकळ लयापावतीलएकदां ४५ पंडितभक्तश्र
वणसत्कर्म करूंलागलेसत्कर्मप्रेम फिटोनगेलातेव्हांभ्रम वरकसंपूर्णविलोकिती ४६ परिदिवाभीतदु
र्जन नयेतसमोरघेऊनिवदन असोखुरसज्ञानसंपन्न आनंदवनदेखत ४७ श्रीमद्भीमातटविहारा ब्रह्मा
नंदादिगंबरा श्रीधरवरदानिर्विकारा अक्षयअभंगानिरूपाधिका ४८ रसरसपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वव्या
सभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ अठाविसाव्यांतकथियेला ४९ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीध
रकृत सावित्रीआख्यानतीर्थाटनयुक्त जटासुरवधकथनकेला २५० इतिश्री महाभारतटीका पांडवप्रतापव
नपर्वअष्टविंशत्यध्यायः संपूर्णमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ७ ७ ७ ७

७ ७ ७ ७ ७

श्रीगणेशायनमः वनपर्वविशाळगहन बोलिलेसत्यवतीहृदयरत्न जाचियेंमतीशीमेदिनीवसनउपमा
देतांतुकेना १ हरिचेगुणहेचिदाकाश त्याचाअंतपहावयाविशेष मराळहोउनवेदव्यास भेदीतगेलानिज-
बळें २ तोहीश्रमलाबहुत नेणेचगुणगगनाचाअंत तरीमानवशलभभ्रांत केसापावेलसांगपां ३ वरु
णालयाचेंजळअमुप तिटवाकरूंशकेमाप उर्वीवजनहोयसुखरूप ऐसेंकरणाळेंनसेची ४ उचलावया
गगनस्वयंभ ऐसाकेचायोजावास्तंभ केवढेंसेंआहेसूर्यबिंब मशक कवीपाहोनये ५ श्रीमद्भीमातटवि-
हारा ब्रह्मानंदारुक्मिणीवरा याभारताचियापरपारा माझेंनकदानजाववें ६ मीनामजपेनअद्भुत माझेनें
नवर्णवेभारत कितीलिहूंनलगेअंत ह्मणउनस्तब्धराहिलों ७ सोडूनदिधलेंलेखन पांडुरंगनगरींस्वसदन
तेथेंकेलेंसुखेंशयन नवलपूर्णजाहलें ८ स्वयेंयेउनीपंढरिनाथ जवळीबैसूनि करधरित श्रीधरांसस्वया
उठत्वरित लिहीभारतपुढेंतूं ९ आपुलेहातेंलेखनीकरून शमीपत्रपुढेंआणुन पुस्तकठेविलेंसोडुन =
करींधरूनउठवी १० वदनकुरवाळुनहातें हनुवटीधरिलीपंढरिनाथें हातींदेउनलेखनीतें ह्मणेंपुरतेंकरीं
भारतहें ११ ह्मणेंतूंजेंजेंबोलसीबोल तेथेंरसमीपुरवीनसबळ हाग्रंथहृदयींधरितीलसकळ भक्तसंतप
डीतजे १२ तोदक्षणद्वारकानगरविहारी सच्चिदानंदतनुसूत्रधारी ऐसेंलाघवदाउनझडकरी इटेवरीउभा
ठेला १३ मीसावधहोउनीपाहें तोलेखनीकरूनरचयें शमीपात्रग्रंथठेविलाआहे सोडूनश्रीविठ्ठलें १४ पाठी
राखारुक्मिणीवर ब्रह्मानंदजाणोनश्रीधर करूनियांजयजयकार पुढेंग्रंथचालविला १५ अष्टाविंशत्यध्या
यसुरस तेथेंबहुसांगीतलाइतिहास वैशंपायनजन्मेजयास निरोपीतआदरें १६ काननपर्वहेंविशेष
गोडगहनपरमसुरस जेथेंस्वामीवेदव्यास तीर्थेंअपारबोलिले १७ कोणेंतीर्थींकैसेंमहात्म्य तेथीलमहि
माअतिउत्तम त्याकथासांगतांपरम येथेंवाटेलअपार १८ श्रुतीसांडूनिघेइजेसुरस तेसींतीर्थनामेंसांग- १
तांयथार्थ श्रीधरकरजोडूनविनवीत ब्रह्मानंदेंकरून १९ तीर्थमाळाकरितांश्रवण होयमाहापापक्षाळण

नित्यकरितांश्रवण अपारमहिमानेणवे २० काशीविश्वेश्वरनिर्मळ त्र्यंबकउज्जनीमहंकाळ ओंकारमम
लेश्वरजाखनीळ बदरीकेदारघुष्मेश्वरपैं २१ नागनाथवैजनाथथोर मल्लिकार्जुनभीमाशंकर सोमनाथरा
मेश्वर ज्योतिर्लिंगेंद्वादशहीं २२ अयोध्यामथुराहरिद्वार काशीकांचीअवंतिनगर द्वारवतीगोमतीतीर सप्तपु-
-याअनुक्रमें २३ तीर्थराजमुख्यत्रिवेणी पंचप्रयागपुण्यखाणी ब्रह्मप्रयागकर्णप्रयागअघहरणी गुप्तप्रयाग-
समर्थ २४ देवप्रयागशिवप्रयागपापहारण नैमिषारण्यधर्मारण्य पंचकारण्यवेदारण्य बद्रिकाश्रमपावन
तो २५ यमुनासरस्वतीभागीरथी तापीनर्मदाभोगावती गौतमीगोमतीकृष्णाभीमरथी प्रवरापुण्यवतीमंदा
किनी २६ आनंदवर्धनीपयोष्णी पिनाकीतुंगाकिल्मिषनाशनी कृतमाळाकावेरीपयस्विनी सुवर्णमुखरीशि-
शुपाळी २७ कपिलाताम्रपर्णिशरावती तुंगभद्रासोमवती सावित्रीरेवाककुद्मती वेगवतीमलापहारी २८ घट
प्रभाहरिदिनीमालिनी गंडशरयूवैतरणी सोमनंदशिवनंदतापहरणी शोणभद्रनादेश्वरी २९ वरुणाअरुणाप्रा-
चीपुरंदरी वेत्रवतीसप्तउरगाकर्णकुमारी स्वामीकार्तिकीपंचवृधापृथ्वीवरी विख्यातप्रवाहययाचे ३० जटाक
ळिकाश्रमहरणी महेंद्रकाळीत्रिशूलीमंत्रवर्धनी निरासुरनदीशंखोद्धारिणी जयंतीआणिअहिर्णवी ३१ नाठ
काआणिअलकनंदा फल्गूसर्वांतकात्रिपदा शांतावाणनदीसुखदा मणिकर्णिकानद्यासर्व ३२ शेषाद्रिआणिब्र-
ह्माद्री मूकपीठपर्वतसह्याद्री विंध्याद्रिआणिहिमाद्री मानससरोवरस्नानदान ३३ अरुणाचळआनंदवर्धन
कमळालयचिदंबरपूर्ण अगस्त्याश्रमपावन श्रीरंगपट्टणशोभिवंत ३४ जनार्दनकन्याकुमारी शिवकंचीवि
ष्णुकंचीसुंदरी मत्स्यतीर्थपक्षतीर्थउर्वश्वरी शंखोद्धारवेदोध्धार ३५ हिरण्यनदीसंध्यावट ब्रह्मवर्तधर्मस्तं-
भसुभट ब्रह्मयोनिपृथ्योदकवरिष्ट कुरुक्षेत्रबिंदुतीर्थपैं ३६ धर्मालयकलापग्राम गंगासागरसिंधुसंगम
कौंडण्यपुरअंबिकापरम प्रेमपुरमार्तंड ३७ बाळाकल्होळकल्केश्वरी विराटस्वरूपिणीरक्तांबरी भ्रमरांबा
ज्वालामुखीसुंदरी पीतांबरीमहाशक्ती ३८ जोगळादेवीभैरवी करवीरवासिनीशांभवी सप्तशृंगीमाहादेवीरे-

पां०प्र० अ०
२ २९

द्री हिंगुळजाआणिकमळजा ३९ नागदेवमोरेश्वर गुप्तकेदारवटेश्वर चक्रपाणीकुंदभुलेश्वर त्रिकूटाचळ
सुंदरपें ४० हरिहरेश्वरनृसिंहपुर अक्षयवटत्रिकूटाचळपवित्र मूळमाधवविज्ञानेश्वर जुनाटनागेंद्रगो
तमेश्वरपें ४१ सप्तयोजनकोटेश्वर दक्षिणप्रयागमाधवेश्वर सिद्धवटधूतपापसिद्धेश्वर पूर्वसागरतीर्थ
राज ४२ वैराटपुष्करमहाबळेश्वर धूतखेटकशंकरनारायणथोर मल्लहरेसर्वेश्वरपांचाळेश्वर सप्तना
थपर्णालय ४३ सिंधुपुरमहासुरडेश्वर अदितीमल्लुतीसप्तकोटेश्वर करपात्रब्रह्मकपालेश्वर भीमचंडीपुण्या
लया ४४ शिवकांतीविष्णुकांती गोरक्षमठआश्रमकाळहस्ती वेदपुरगपाअरुणावती उडपीशेषशायीसर्वेश
४५ त्रिपतीअहोबळस्वामितीर्थ सुब्रह्मण्यकिष्किंधामातंगपर्वत हंपीविरूपाक्षमूर्तिमंत पंपासरोवरनिर्मळ
४६ चित्रकूटरुक्मकूटलोण्हार अंबुजअयोध्यामहंकाउकर काळचंद्रिकाअर्घोदकपवित्र गोकर्णकृष्णासागर
पें ४७ हरिहरतीर्थजंबुकेश्वर अनंतशायीविमळेश्वर मंथराविकर्णप्रभाकर विश्रांतिवनतपोवन ४८ कुंभ-
कोणवृंदारण्यमंजरथ मातुलिंगधुळखेड त्रिविक्रमतीर्थ मुद्गलमांधाताबोआजगन्नाथ पंढरिक्षेत्रचंद्र-
भागा ४९ त्रिकोणकर्णमूळ नागरगोरंगजुगुळ अर्सीपुरीनेपाळआदित्रिमळ संथनकाळेश्वरकुशतर्पण ५०
मीनाक्षीकामाक्षीमातुलिंगथोर सीताअसीताचिदंबरेश्वर ब्रह्मकटहरिहरेश्वर आदित्यवैश्वानरमहातीर्थ ५१
ब्रह्मानंदम्हणेश्रीधर इतुकींतीर्थेंकरूनयुधिष्ठिर गंधमादनपर्वतींपंडुकुमर द्रौपदीसहितराहिले ५२ तितुकींती
र्थेंमहात्म्यविशेष धर्मासंसांगेलोमेश त्यांतीलतीर्थेंसुरस ब्रह्मानंदेवर्णिलीं ५३ अमरावतीअसतांअर्जुन सक
ळविद्याआकळिल्यापूर्ण तोंसमुद्रामाजीदोघेजण निवातकवचदैत्यवसती ५४ तेमाजलेबहुतअसुर समरींपरा
भविलासुरेश्वर देवींयुध्यकेलेंअपार परिसहस्रनाटोपती ५५ चिंताक्रांतपुरंदर देखूनबोलेपंडुकुमर आज्ञाम
जद्यासत्वर निवातकवचवधावया ५६ ऐसेंऐकतांपाकशासन हृदयींधरिलाअर्जुन सबीजशस्त्रेंमंत्रदेउन
धर्मानुजधाडिला ५७ इंद्रस्यंदनारूढपंडुनंदन मातलीसारथीकुशळपूर्ण मनोगतीरथचालउन मेदिनीवसन २

तिराआले ५८ लंकेशऐसेंत्याचेंनगर बळेंपराक्रमथोर त्रिभुवनपीडकअसुर शचीवरधाकवाहे ५९ देवदत्तकुं
तीकुमर वाजवितांदणाणिलेंनगर भयेंगडबडिलासागर निवातकवचगडबडिले ६० निवातकवचघेउनवाहि
नी बाहेरआलेतयेक्षणी तोंअर्जुनेंव्यापिलेंबाणी गगनींवासरमणीदिसेना ६१ जैसेरावणकुंभकर्ण रामेंमारि
लेपराक्रमेंकरून तैसेसप्तदिवसअर्जुन युध्यनिर्वाणकरी ६२ वृक्षशिळापर्वत पार्थावरीटाकितीअमित सु
धडधनुर्धरसुभद्राकांत आपणावरपडोंनेदी ६३ नानाप्रकारचींअस्त्रें संख्यारहितटाकितीशस्त्रें विमानींबैसो
नि[illegible]गतनेत्रें पाहिलेंआदरेंयुध्यातें ६४ युध्यकरितांअद्भुत निवातकवचहोतीगुप्त नानामायारूपेंधरित त
र्षणनाटोपे ६५ शेवटींब्रह्मास्त्रघालून पार्थानेंएकाचशरेंकरून दोघांचीशिरेंछेदून इंद्रापासींपाठविलीं ६६
जाल्या[illegible]कचीजयजयकार आनंदाश्रुटाकीसहस्रनेत्र निजहस्तेंपुष्पसंभार पार्थावरीवर्षितसे ६७ वाजेदुंदुभीए
क[illegible] नादनमायेत्रिभुवनीं पार्थेंशत्रूनगरींत तेसमयीं ठाणेंबैसविलेंदेवाचें ६८ विजयहोउनअर्जून येतअमरा
व[illegible]आयुन देवभारेंसीसहस्रनयन सामोरायेउनआलंगी ६९ दिव्यवस्त्रींदिव्यभूषणीं आत्मजगौरविलातें
[illegible] यावरशक्राज्ञाघेउनीपार्थखालेंउतरला ७० बैसुनियांदिव्यरथीं पुढेंधुरेमातलीसारथी गंधमादनपर्वतीं
अ[illegible]स्मातउतरले ७१ जैसामूर्तिमंतसूर्यउतरला तैसाविजयधर्मेंदेखिला चौघेबंधूतेवेळां पुढेंधांवतीभेटाव
या ७२ पंचसांवत्सरपर्यंत अंतरलाहोतावीरपार्थ धर्मेंदेखतांअकस्मात आनंदाश्रुलोटिले ७३ कनकदंडपडे
धरणी[illegible] तैसापार्थधर्मासनमस्कारी दोनीभुजापसरूनीझडकरी युधिष्ठिरआलंगी ७४ रामेंहृदयींधरिलाभर
त कीसंजी[illegible]साधिल्यायथार्थ कचासीआलंगीअमरनाथ तेवींपार्थायुधिष्ठिर ७५ रेवतीरमणरुक्मिणीजीवन
धरिजेंहृदयींप्रीतीकरुन तैसावृकोदरेंअर्जुन हृदयींदृढआलंगिला ७६ षडास्यआणिगजास्य त्यासहृदयींध
रीव्योमकेश तैसानकुळसहदेवास सुभद्राकांतभेटला ७७ धौम्यचरणींमाथां ठेवीतेव्हांअभिमन्युपिता लोमे
शादिऋषीसमस्तां अनुक्रमेंवंदिले ७८ सुहास्यवदनीपद्मलोचनी जेकृष्णाश्रीकृष्णाचीभगिनी साकृष्णेचियेच

चरणीं मस्तकठेवीआदरें ७९ रथसहित मातलीपूजिला शक्रापाशींपाठविला मगस्वर्गकथासकळ पार्थसांगेस
विस्तर ८० उत्तमवस्त्रेंअळंकार अमोल्यवस्तूचेसंभार इंद्रेंकेलेसकळउपचार तेधर्मापुढेंसमर्पी ८१ तोसकळदे
वासहित विमानींबैसूनिअमरनाथ गंधमादनपर्वत लक्षूनखालेउतरले ८२ समोरधावोनपांडव सप्रेमेंवंदिला
वासव पांचांसभेटोनगौरव इंद्रेंबहुदिधला ८३ पांडवीनेव्हांसप्रेमरीती आदरेंपूजिलेंअमरपती करजोडूनपुढेंतिष्ठ
ती तोंबोलेपाकशासन ८४ अल्पकाळेंकरून शत्रूसर्वजातीसंहारून द्विरदपुरीचेंछत्रसिंहासन प्राप्तहोईलतु
ह्मासी ८५ ऐसेंसांगूनसहस्त्रनेत्र स्वपदासपावलेसत्वर इकडेपांचाळीसहपंडुकुमर द्वैतवनाप्रतीजाती ८६ मा:
र्गींजातांपंडुनंदन वृषपर्व्याचेंदेखिलेंवन तेथेंप्रवेशलाभीमसेन करीगर्जनअट्टहास्यें ८७ भीमाचीहाकऐकून
वनचराचेगेलेप्राण तोमहाअजगरधावोन भीमसेनधरियेला ८८ नवनागसहस्त्रबळीपूर्ण तोअजगरकेलाक्षी
ण सर्वांगासवेढेघालून वृकोदरआवळिला ८९ कानयेअर्जुनभीम मगपहातआलेधर्म तोअजगरेंवेष्टिलापं
रम बळक्षीणजाहला ९० धर्मह्मणेहेअजगर तुजदेतोंबहुतआहार सोडीमाझावृकोदर यावरीअजगरसबो:
लिला ९१ याभीमासभक्षीन तुजहीसवेंचगिळीन धर्मह्मणेतूंकोण पूर्वस्मरोनसांगपां ९२ अहीह्मणेमीरावन
हुष पुण्यक्रियाकेलीविशेष ...केलेनिर्दोष मितीदानासनसेची ९३ धरूनियांसहस्त्रब्राह्मण त्याचेस्कंधींशिबि
कादेउन मीत्यामाजीबैसून अमरावतीयेचालिलों ९४ अन्यायदेखोनिअमुप कुंभोद्भवेंदिलाशाप सर्पहोउनि
पापरूप बहुकाळपावलों ९५ तरीमीपुसतोंप्रश्न तोसांगेमजलागून मगसोडीनभीमसेन सत्यजाणधर्मराया ९६
शूद्रवैश्यक्षेत्रीब्राह्मण सांगयाचेंकायलक्षण अजातशत्रूधर्मपूर्ण विप्रमहिमावर्णित ९७ शमदमशौचतपजा
ण संतोषक्षमाआर्जवपूर्ण भगवद्भक्तीदयासंपूर्ण दशलक्षणेंब्राह्मणांचीं ९८ तेजबळधृतिशौर्य तितिक्षाप्र:
जापाळनऔदार्य स्थीरबुधीब्राह्मणभक्तीऐश्वर्य दशलक्षणेंक्षेत्रियांची ९९ आस्तिक्यबुधीविप्रसेवन ब्रह्मनिष्ठ
ताअदंभजाण निर्मत्सरपांचगुण वैश्यांचेअंगीजाणपां १०० गाईआणिद्विजपाळन भगवद्भक्तीभूमीसेवन होंच-

पांचवेंलक्षणदान शूद्रचिन्हेंजाणही १ जैसामुकुटावरहिरापूर्ण तैसाश्रेष्ठब्राह्मणजाण ज्याचेपदरुक्मिणी
रमण हृदयींमिरवीतत्वतां २ दशावताराचीपरटी गोब्राह्मणपाळनासाठीं स्वयेंघेतजगजेठी धन्यसृष्टीब्रा:
ह्मण ३ तीनसप्तकेंमही निर्वैरकेलीसर्वही विप्रासदिधलीपाही भार्गवरामेंजाणपां ४ ब्राह्मणरंकाचाकरिती
इंद्र ब्राह्मणेंप्राशिलासमुद्र कोपूनक्षयरोगीकेलाचंद्र सहस्त्रभगेंशचिवरा ५ ब्राह्मणशापदारुण झालेंशिवा-
चेंलिंगपतन सागरीस्वर्गसंपत्तीसंपूर्ण ब्रह्मशापेंपडियेला ६ ह्मणूनसर्वभावेंकरून प्रसन्नकरावेब्राह्मण
ऐसेंअजगरेंऐकोन भीमसेनसोडिला ७ दिव्यदेहपाउनविशेष विमानींबैसोनगेलानहुष मगद्वैतवनाप्रतीनि:
शेष पांडवआलेपूर्वस्थळा ८ तोब्रह्मांडनायकपरमात्मा संगेघेउनसत्यभामा जाणूनपांडवाचाप्रेमा भेटलातें
व्हांयेउनी ९ पंडुकुमरपांचजण दृढधरितीकृष्णचरण ब्रह्मानंदउचंबळून द्रौपदीहीजगदीश्वरा ११० धर्मराजह्म
णेंयादवेंद्रा सुखीकींअभिमन्युसुभद्रा आनकदुंदुभीगुणसमुद्रा बळिभद्रसुखीकीं ११ मगह्मणेमीनध्वजतात
सुखरूपआहेतसमस्त परीतुमचासमस्तांसहेत निशीदिवसलागला १२ धर्मह्मणेअरविंदनेत्रा अभिनवज
ळधरकोमळगात्रा तारकारिजनकप्राणमित्रा जगदीशाजनार्दना १३ ऐशियावरीजगजीवन द्वारकेगेलेआज्ञाघे
उन त्यावरीमार्कंडेययेउन पांडवांसभेटले १४ पांडवींतयासीनमुनी परमादरेंपूजिलामुनी मार्कंडेयह्मणेधर्मा-
येथूनी· कलियुगजवळीअसे १५ तुह्मासारिखेधर्मपरायण कलियुगींनव्हतीसज्जन धृतराष्ट्रऐसेदुर्जन बहुसा
लजन्मती १६ कळीप्रवर्तेलदारुण एकरूपहोतीचारीवर्ण कोणीकोणाचाविटाळनमानून यथासुखेंवर्तती १७
विप्रवेदमंत्रत्यजून करितीलक्षुद्राचरण स्त्रियापुरुषासींछळून जारकर्मीरतहोती १८ बुडेलवेदशास्त्रपुरा-
ण नानाकुतर्कउठतीलपूर्ण टाकूनविष्णुशिवपूजन कुमार्गजनआचरती १९ ब्राह्मणकर्मगायत्रीजप शूद्रआ
चरतीपापरूप स्वधर्मसांडूनविप्रअमुप शूद्रकर्मेंआचरती १२० गाईह्मैसीनदुभती अविद्येंअज्ञालोकपा-
ळिती मद्यमांसरतजनहोती म्लेच्छभक्षितीमुख्यवर्ण २१ देवनवसानपावती पाषाणप्रतिमाकेवळउतरती ते

थेंकोणीनभजती यवनटाकितीफोडूनी २२ मातापितरांचीनिंदा पुत्रकरितीबहुआपदा शिष्यनधरितीगुरुमर्यादा आ
ज्ञाकदानपाळिती २३ देवनिंदाकरितीअपार तेणेंयेईलदरिद्र विधवाचीधनेंसमग्र नेतीलनृपहिरोनी २४ विप्रघे
तीदुष्टदान राजेहोतीकोष्ठहीन पापद्रव्यमिळ्ऊन धर्मवाटापाडिती २५ क्षात्रधर्मसांडुन समरसांडूनघेतीलरान
कन्याउग्याचउचलून नेतीएकएकाच्या २६ शाखाभेदगोत्रसकळ बुडोनहोतीम्लेंच्छकेवळ चारीवर्णीतहोईलएकमे
ळ वाढेलकोणमार्गीपें २७ आगमराहीलएकीकडे भ्रष्टहोतीलरोकडे वृधांचाबुधीचहूंकडे बाळवतूहोतीपें २८
स्वेच्छाचारेस्त्रियापुरुष दातानाहींचनिःशेष विप्रविकितीनानारस ध्यानस्त्रियासपरपुरुषीं २९ लोपेलवैराग्यभः
क्तिज्ञान वाढेलकापट्यजारणमारण नानाउपायकरून द्रव्यहरितीपरस्परें १३० दाकितीउद्यापनेंमोडून तीर्थयात्राजा
तीलपोन शूद्रविप्राचाकरितीअपमान द्रव्यहरूननेतील ३१ विप्रगिरिकंदेसेविती तस्करचहूंकडेप्रगटती शूद्रगुरुत्व
भोगिती शिष्यहोतीविप्रत्यांचे ३२ शूद्रमुखेंपुराण ऐकूंलागलीब्राह्मण होतीलहिंसापरायण क्षेत्रमहिमालोपेल
३३ बीजेंसकळजातीजळोन मित्रत्वनरोचसंपूर्ण आपणाअनकूळतेंवचन मान्यकरितीआचार ३४ गुरुत्वजाई
लबुडोन अकाळींचवर्षेघन करितीमातापितागुरुहनन विषघालितीपरस्परें ३५ सूर्यतपेलफार वायूउत्कर्षअ
पार अतिवृष्टीअनावृष्टीक्षोभेवैश्वानर गंगाग्रामेंबुडविती ३६ पौर्णिमाकुहूसांडून आडवारींलागेलग्रहण पुत्राभय
पाहोन स्त्रियामारितीभ्रतारा ३७ कोणीकोणाचास्नेहनधरी द्रव्यलुब्धजनअहोरात्री प्राणांतझाल्यानिर्धारी ठेवणें
आतीनसांगती ३८ संतब्राह्मणरावदाता कलियुगींविरळचारीवस्ता पुत्रशेवकबंधुशिष्यतत्वतां स्त्रीनाहीकलियु
गीं ३९ अधर्मरतसर्वजन द्रव्यालागीवेचितीप्राण असत्यक्रियाकरून भाकानेममोडिती १४० परधनपरदारा या
लागींअनर्थहोतीलशजेंद्रा जाचेंऋणघ्यावेंत्यासत्वरा विषघालुनीमारिती ४१ माताआणिपितर त्यासपुत्रघालि
तीबाहेर बाळविधवाकरूनभ्रतार करितीसंसारअन्यदेशीं ४२ वेदविक्रयकरितीलब्राह्मण कन्यागोरसवि
क्रयहोतीपूर्ण निष्फळवृक्षधेनुनदुभतीजाण समर्थीघनवर्षेना ४३ मातापिताआणिरुत यांतद्रव्यसंबंधेंअनर्थ

मताकरितीलपुत्रघात मागेंपुढेंनपाहे ४४ पुत्रमारीलपित्यातें सुतमरेलपितृहस्तें भ्रताराचेप्राणातें स्त्रीघेईलध
नलोभें ४५ बंधूबंधूचाघेतीप्राण गुरुशिष्यांतविकल्पपूर्ण सन्यासीदिगंबरधन सांचऊनठेविती ४६ साधुराजद्वा
राधांवती धनाढ्यप्रतिज्ञाबोधिती भक्तिवैराग्यज्ञानसाधिती त्यासनदेतीठावकोणी ४७ चोरीहिंसाअनृतदंभभेद
कामक्रोधवैरमदअविश्वासकपटवाद वर्धमानहोतीपें ४८ कलियुगथोरबहुत सर्वधर्मविवर्जित पापाचेहोतीपर्वत
पुण्यसर्षपप्रमाण १४९ नद्यातीर्थेंजातीआटून नदिसेभागीरथीचेंजीवन सिस्नोदरपरायण लोकसर्वजाणावे ५१
करितीस्त्रियाचीभक्ती हेमकिंकरसर्वहोती सर्वब्रह्मवाचेंवदती समस्तटाकितीसत्कर्म ५२ परस्त्रीसीमानसआ
सक्त वादप्रतिवादाअतिउदित नास्तिक्यपशुबुध्धीसमस्त विद्याकिंचितमदबहू ५३ गुरूचाकरितीअपमान रात्र
दिवसपहातीन्यून म्हणतीयाचानाहींबरागूण जातीशरणआणिका ५४ गुरुत्यागितानिश्चयेंसी पापीहोतीअल्पायु
षीदरिद्रयेईनरकाशी जातीनकळेकदाही ५५ शूद्राचेंइच्छीमन करावेंशाळिग्रामाचेंपूजन करितीगायत्रीपुरश्चर
ण अल्पायुषीनर्कपुढें ५६ स्वधर्मकर्मनिंदिती द्विजस्त्रियांचेपुनःविवाहहोती महापापीस्नुषानिश्चिती वृथारस
घालितीविष ५७ जारकर्मेंस्त्रियारत शोषीपुरुषासभृत्यवत धर्मबुडेलसमस्त शौर्यभ्रष्टक्षत्रियहोतीं ५८ अः
ग्निहोत्रेंहोतीविछिन्न गुरुभक्तजाईलउठोन शतमूर्खगुरुत्वधरून भ्रष्टमार्गआचरती ५९ आठदहावर्षांत स्त्रि
याहोतीलप्रसूत एकापुरुषाबहुत स्त्रियाधांवतजारिणी १६० क्षीरावरीनवनीत मंथितांननिघेकिंचित वृध्दपण
षोडशवर्षांत होईलग्रामपुरुषातें ६१ पुरुषाचेंभ्रष्टेलपुरुषत्व स्त्रियांसकामअद्भुत यवनाचाउत्कर्षबहूत कली
माजीराज्यत्याचें ६२ होतापांचसहस्त्रसंवत्सर भौमदेवतेंजातीलसमग्र दहासहस्त्रवर्षांहरिहर पृथ्वीवरनवाग
ती ६३ येथेंतरतीकोण एकधर्मात्याचेंलक्षण परधनपरदाराटाकून हरिस्मरणींरतसदां ६४ क्वचितउचितभ
क्त तेचतरतीलकलियुगांत ब्राह्मण्यद्राविडदेशांत उरेलकिंचितशेवटीं ६५ कावेरीताम्रपर्णी कृष्णामालापयस्विनी
यानदीचेंउदकस्थानीं ब्राह्मण्यकांहीउरेल ६६ चंद्रसूर्यबृहस्पती एकेराशीसजेयेती तेंपुण्यक्रियामागुती लोक

आचरती पूर्ववत ६७ मार्कंडेयह्मणें धर्मा पूर्वीं जैसा शिबिराज धर्मात्मा युधिष्ठिरा तुझा तेवि महिमा एकवदनेन
वर्णवे ६८ धर्मह्मणें महाऋषी सांगसी सिबीची कथा कैसी मार्कंडेय ह्मणे परियेसी सादरचित करूनियां ६९ सू
र्यवंशींचक्रवर्ती शिबिराज उर्वरपती पुण्यपरायण यशकीर्ती ब्रह्मांडांत न माये ७० तो अयोध्येचा नायक विधि
पूर्वक करितां शतमख अपार ऋषी मिळाले देख नामें सांगतां न सरती ७१ नव्याण्णव याग संपूर्ण शिबीनें केले
कृष्णार्पण शेवटींचा क्रतुं जाण आरंभिला आनंदें ७२ तों नारद आला अकस्मात देखून परम आश्चर्य करित
ह्मणे धन्य शिबिराव अद्भुत महिमा याचा न वर्णवे ७३ मग इंद्रापासीं जाऊन नारद सांगे वर्तमान ह्मणे धन्य शिबि
राज सज्जन शतमख जाण करितसे ७४ शेवटींचा याग आरंभिला ऐकतां शचिवर दचकला सांगातें हिमर्ध्दी ही घे
तला येता झाला अयोध्यें ७५ अग्नि होऊन कपोत राजसदनांत जाय पळत सेन पक्षी अमरनाथ होऊन धांवे त्या
पाठी ७६ लक्षानुलक्ष महाऋषी बैसले असतां यागासी तों कपोत येऊन रायापासीं रक्षी रक्षी ह्मणतसे ७७ भय
भीत होऊन मांडिवर बैसला दीनवदन तों ससाणा धांवोन सभारंगणीं बैसला ७८ कपोता ह्मणे रायासी शरणाग
ता घाली पाठिसी नृपश्रेष्ठा पूर्णराशी सर्व जाणसी शास्त्रार्थ ७९ ससाणा बोले सत्वर राया मांझा देई आहार ज्याचें
त्यास द्यावया विचार कां करसी सांग पां ८० माझा ग्रास घेशी जरी ठेऊन तरि निष्फळ सर्व तुझा यज्ञ मी त्राण त्या
ग करीन आतां येथें नृपवर्या ८१ राजया चा पोटांत भेणें करुन कपोता दडत ह्मणे पागी नियालों सत्य नुपेक्षीं तूं
स्नेहाळा ८२ चारि सहा अष्टादश बोलत नुपेक्षावें शरणागत तरि आपुलें सुकृत रक्षिलें रित पृथ्वीशा ८३ सेना
ह्मणे तीन दिवस पडिले निर्वाण उपवास वनीं कष्टलों बहुवस देई ग्रास माझा तूं ८४ बैसले तुझे सभे पंडित त्या
स पुसें हा अर्थ जाचें त्यास देतां निश्चित यश अद्भुत जोडेल ८५ पाहोन रायाचें वदन कपोत रडे स्फुंद स्फुंदोन बा
कें माझी तान्हीं दीन अशक्त जाण स्त्री माझी ८६ अवचितां सांपडलों वनांत रक्षीं माझा होतो कुटुंबघात बैस
ले ऋषि सभा सत त्यास वृत्तांत पुसे हा ८७ ह्मणे ससाणा नृपवर्या घरीं गर्भिण माझी जाया तुज कैसी तुपजे मा

या पडेल काया आतां हे ८८ राया थोर संकट पडलें मग बुध्दिप्रधान सुपुत्र बोले ह्मणे पाठिसी घातले त्यास देऊन
येतें ८९ ससाणा द्वडावा येथून जीवघात की दुर्जन ऐसें ऐकतां संतोषोन क्रोधानें खवळला १०० ह्मणे सुबुध्दी
आणि धर्म कासया ठेविलें तुमचें नाम नामासारिखी उत्तम करणी नसे तुह्मातें ९१ जंबुक दृष्टीं देखतां पळे त्यास
केसरी नाम ठेविलें दोन्ही नेत्र खोंचीं झाले कमळनेत्र नाम त्या ९२ कोरान्न मागतां न मिळे अन्न नाम ठेविलें शचिरमण
क्षीरसिंधू चा जाताप्राण तक्र कोणी नेदिच ९३ नाम जाचें उदारकर्ण आड कांवे चितां आय प्राण बृहस्पति नामाभि
धान त्यास धड वचन बोलतां न ये ९४ निर्नासिका नाम मदन सत्य परद्वारिया नाम हनुमंत नाम जाचें आदित्य तों
आंधारी पडियेला ९५ अजारक्षका नाम पंडित कबाडवाहका नृपनाथ कीं दरिद्री यास नाम प्राप्त कुबेर ऐसें जाह
ले ९६ ऐसें अजागळस्तन कीं मुखमंडन बधिर कर्ण कीं जन्मांधाचे विशाळ नयन तैसेंच जाण नाम तुझें ९७ रा
यभार सिंहासन खाना स अग्रपूजा जाण दिव्यांबर परिधान उष्ट्रासी रंभाफल ९८ कनकवृक्ष धोतन्या सह्मण
ती चर्मकगृहींचा लोहहस्ती पक्षा नाम भारद्वाज वदती तैसेंच नाम तुमचें ९९ ऐसें ससाणा बोलोन पडे तेथें मू
र्च्छा येऊन चंद्री लागली प्राण सोडूं पाहे तेधवां २०० राव धांवोन जवळ येत उदक शिंपून सावध करित आहार दे
तों घे ह्मणत किंचित उघडी नेत्र तेव्हां १ चंचु पसरी मिच कावी नेत्र ह्मणे कपोत घाली सत्वर राव ह्मणे ससा
ण्या विचार एक आतां परिस तूं २ कपोत्याचे भारंभार मांस घेई करी आहार ये रु ह्मणे नरमांस सत्वर देई मज
आणूनी ३ घोर हेराचे घेसी विकत ते मी नेघेची निश्चित तो सत्यवती येऊनि बोलत राजपत्नी तेधवां ४ माझे मां
स दे त्यें पाहीं ये रु ह्मणे न घे सहसाही शिबिराज बोले माझें तूं ही घेई काय पक्षीया ५ अवश्य ससाणा ह्मणत रा
यें तुळा आणविली तेथ एका भागें कपोत बैसऊन शस्त्र घेतलें ६ ससाणा ह्मणे तये क्षणीं येथें हाहःकार करितां
कोणी कीं अश्रुपात नयनीं जाईन उठोन राजेंद्रा ७ सत्याचा सागर सत्वधीर रायें करि घेतलें शस्त्र निज मांस छेदू
न सत्वर तुके माजी घालितसे ८ रायाचें सत्व पहात हळुहळु कपोत जड होत तीन गाकउणें येत मागुती वोपीच

कवर्ती १९ विमाने दाटलेअंबर करितीआश्चर्यसुरवर मृत्युलोकींनारीनर अत्यद्भुतविलोकिती २३० वरचेवर
घालीनृपनायक मागुतीउणेंहोयतीनअंक सरलेंमांससकळिक अस्थीजाहल्याउघड्या ३१ प्राण आणिशिर
उरलेतेव्हांसाचार मानाडोलविती ऋषीश्वर सव्यतर्जनीउचलूनी ३२ तेदेखोननारदमुनी गेलेवैकुंठासधावोनी
दीनदयाळअजूनी सत्वकितीपहासी ३३ सर्वांगींचेंमांस शिबीराजें दिल्हेंनिःशेष ऐसेंऐकतांसर्वेश नसाव-
रताउठिले ३४ गेलवलझालीबहूत कौस्तुभमाळानसावरत पीतांबरभूमीरुळत सुमनेंसांडतीसरेनें ३५ सद्
दहोऊनजगजेठी रायाचागळांघातलीमिठी दिव्यशरीरझालेंदृष्टी लोकसर्वपहात ३६ झालाएकचिजयज
यकार सुरवर्षतीसुमनसंभार अयोध्येसहनृपवर दिव्यविमानींबैसविला ३७ चतुर्भुजनृपकरून निजपदीं
स्थापिलानेऊन धर्माप्रतिकथागहन मार्कंडेयमुनीसांगे ३८ मुनीह्मणेधर्मराया शिबीऐसीतुझीचर्या ऐसीक-
थासांगूनियां ऋषीपावलेअंतर्धान ३९ किरीटीसह्मणेयुधिष्ठिर तूंशक्रपदींहोतासबाणसंवत्सर ईश्वर आ
णिनिर्जरेंद्र विद्यासिकलासीत्यापासीं २२० चौदाविद्याचौसष्टकळा अनुच्छिष्टमंत्रअस्त्रमाळा ज्याचाप्रताप
आगळा सामर्थ्यत्रिभुवनीं अधिक २१ तरितींक्षणभरीसोडूनियां प्रतापमजदावीधनंजया येरुह्मणेमहाप्र-
ळया वरीपडिजेतीसर्वजन २२ अस्त्रसोडितांकुंभिनी सहनगेगजबजेलयेक्षणीं तरिशतांशेंकरूनी दावीन-
क्षणभरीपहा २३ नानाअस्त्राचेंप्रेरण करितांझालासुभद्रारमण विधिडळमळिलासंपूर्ण अद्भुततेजप्रकटलें
२४ हेलावलेसप्तसमुद्र ताल गडबडिलेदेवसकळ वारणपुरींतहलकल्लोळ कौरवथरथरांकांपती २५ शारद्
तद्रोणस्वधुनीसुत ह्मणतीकायमांडलाअंत द्रोणज्ञानें विचारित पार्थविद्यादावीतो २६ इकडेधर्मह्मणेपार्था
प्राणसखयागुणभरिता आपुलींअस्त्रेंआवरिआतां महाप्रळयवर्तला २७ जैसासर्पगारुड्याआधीन पेटारा-
घालितीमागुतेन तैसींअस्त्रेंवारीतो कृष्ण आकर्षणकरूनिया २८ ऋषिआश्चर्यकरितीसंपूर्ण धन्यमहावी २
रअर्जुन अस्त्रेंप्रेरणेंआकर्षण रणपंडितसर्वजाणे २९ धर्मरायासनमुन स्वस्थबैसलासुभद्रारमण पुढेंक-

थासंपूर्ण सुधारससाहूनगोडअसे २३० बोलेलोमेशऋषीश्वर युधिष्ठिरकथाऐकेसुंदर पूर्वीरावहरिश्चंद्र
सत्वशीळतुजऐसा ३१ धर्मचरणींलागुनी ह्मणेसांगकथालोमशमुनी जेऐकतांश्रवणी पापतापनउरेची ३२
जन्मेजयासीह्मणेवैशंपायन लोमेशेंकथाकथिलीपूर्ण तुह्मीहोऊनसावधान एकचित्तेंऐकापां ३३ पांडवप्र
तापग्रंथगहन वनपर्वहेंसंपूर्ण बोलिलेसत्यवतीनंदन वैशंपायननिजमुखें ३४ पुढेंकथारसाळफार ब्रह्मा
नंदेवर्णिलश्रीधर श्रवणकरोतपंडितचतुर सर्वकार्यटाकुनी ३५ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वव्यासभारत
त्यांतीलसारांशयथार्थ एकुणतिसाव्यांतकथियेला ३६ इतिश्री पांडवप्रतापग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीधरकृत
कलियुगधर्मशिबीचीमात वनपर्वसंपविलें ३७ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ ७ ॥
७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७

हरिश्चंद्राचीविपत्ती
हरिश्चंद्र
हरिश्चंद्र
हरिश्चंद्र

श्रीगणेशायनमः लोमेशह्मणेंरायाधर्मा ऐकहरिश्चंद्राचामहिमा जाचेंसत्वधीरपणाचीसीमा जालीब्रह्मांडमं
डळीं १ जोअयोध्येचानृपती पुराणींमहिमावर्णिती सूर्यवंशींचक्रवर्ती हरिश्चंद्रराजेंद्र २ पृथ्वीचेंसकळनृपवर
हरिश्चंद्रासदेतीकरभार कुळशीळसत्वसमुद्र सेनाअपारतयाची ३ दुःखदरिद्रदुष्काळपाहीं अयोध्येंतन
सेकाहीं लोकसभाग्यसकळही द्रव्यानसेंमीतीतेथें ४ अयोध्येचेंसुंदरपण पाहूनलाजेशक्रभुवन सदास
फळदिव्यवन वसंतदेखोनिसुखावे ५ जोव्यासवाल्मीकाचागुरु सर्वसिद्धामाजीमेरु तोंनारदमुनेश्वरु अ
योध्येसपातला ६ रायेंसाष्टांगकेलेंनमन करीनारदाचेंपूजन ऋषिह्मणेंरायातूंधन्य पूर्णनिधानपृथ्वीव
री ७ नारदतेथूनिनिघाला वेगेंइंद्रसभेपातला सभाघनवटलीतेवेळां नारदेंवर्णिलाहरिश्चंद्र ८ आजि
पृथ्वीवरीहरिश्चंद्र सत्वधीरनृपवर राज्यकीर्तीपवित्र त्रिलोकींविस्तारली ९ नारदेंहरिश्चंद्रासवर्णितां व
सिष्ठेंडोलविलामाथा ह्मणेंसत्वराशीपुरता हरिश्चंद्राऐसानसेची १० विश्वामित्रक्रोधावला ह्मणेंआपला
शिष्यवाणिला करीनसत्वहीनत्याला क्षणमात्रनलगतां ११ महेशापुढेंमशक इंद्रापुढेंजेंसारंक सूर्यापुढें
दीपक मंडनकोठेंपैंत्याचें १२ सत्वींढाळीनहरिश्चंद्र तरिहाऋषिविश्वामित्र तूंगुरुह्मणूनिथोर अभि
मानधरिसीतयाचा १३ मगबोलेवसिष्ठऋषि जरिहरिश्चंद्रटळेलनेमासी तरिमीमद्यपानीनिश्चयेंसी कल्प
वरीजाहलों १४ हरिश्चंद्रसत्वटाकीलपूर्ण मींब्राह्मण्यावेगळाहोइन विधवाजारकर्मीजाण गर्भस्थानमी
पावें १५ मगविश्वामित्रबोले कोटिवर्षेतपकेलें लोहपिष्टभक्षिलें पंचाग्निसाधनबहुकाळ १६ सत्वानट
ळेहरिश्चंद्र तरीतपत्यादेईनसमग्र वसिष्ठह्मणेंईश्वर ऐसेंचकरोनिश्चयें १७ विश्वामित्रह्मणेवसिष्ठासी
श्रुतनकरावेंरायासी येरूह्मणेंनिश्चयेंसी कळूं रायानेंदीच १८ दोघेंआश्रमागेले वसिष्ठेंनपआरंभिलें १
अपेशनयावेंवहिलें हरिश्चंद्राह्मणउनी १९ कापट्यअनुष्ठानथोर क्रोधेंकरीलविश्वामित्र जिंकावयाहरि
श्चंद्र व्याघ्रवनींसोडिले २० वनींनवागेमनुष्य कैचींपिकेंपडलीचोस समाचाररायास सांगतीलोकनग

रीचे २१ राजाह्मणेंप्रजापीडती मगमींकासयानृपती लेंकराऐशाप्रीतीं प्रजानिश्चयेंपाळीनमीं २२ सिद्धक
रूनचतुरंगसेना हरिश्चंद्रचालिलावना सवेंतारामतीअंगना निघतीजालीकौतुकें २३ वनोवनींधांवेहरिश्चंद्र
करितव्याघ्राचासंहार अनेकश्वापदेंपीडाकर मारीनृपवरतेधवां २४ सिद्धाश्रमींवसेविश्वामित्र कळलात्या
ससमाचार क्रोधावलाऋषेश्वर कपटथोरमांडिलें २५ मायेचेमृगदोनकरुनी पाठविलेतयेवनीं हरिश्चंद्रेंतें
देखोनी तुरंगवेगेंलोटिला २६ दोघेंहीमृगपळतपळत आलेसिद्धाश्रमांत हरिश्चंद्रपावलातेथें अपूर्वदेखेसि
द्धाश्रम २७ गाईआणिव्याघ्र तेथेंचरतीनिर्वैर सर्पमुंगुसमित्र द्वेषअनुमात्रनसेची २८ पक्षीकरितीवेदाध्य
यन वाखाणितीशास्त्रेंपुराण हरिश्चंद्रेंतेंदेखून आश्चर्यपूर्णमानिलें २९ तोंतारामतीआणिप्रधान मागें
सेनायेतसंपूर्ण ऐकोनिपक्षांचेंभाषण मनसंतोषलेंसर्वांचें ३० तोंदेखिलेंशिवस्थान काश्मीराचेंदेऊळ
जाण लिंगमणिमयप्रभाघन देखतांमननिवालें ३१ परिवारतेथेंराहिला रायेंनित्यनेमसारिला शिवषो
डशोपचारेंपूजिला श्रमगेलेसमस्त ३२ विश्वामित्रेंतेक्षणी, दोघीपाठविल्यामातंगिणी उत्तमगायनक
रुनी रावभुलवूनमोहिला ३३ रंभेऐसेंसुंदर गायनकरितीसुस्वर प्रसन्नजालाहरिश्चंद्र ह्मणेकाहींवरमा
गा ३४ त्याह्मणतीऐकराया आह्मींहोऊंतुझ्याभार्या तारामतीदूरकरूनियां भोगआह्मादेइजे ३५ तोसत्
कीर्तीप्रधान क्रोधावलाऐकुन दूतांससांगेनिग्रहेंकरुन यांसबाहेरघालावें ३६ यादोघीचांडाळिणी
आहेतकेवळमातंगिणी दूतींबाहेरघातल्याढकलुनी गेल्यातेक्षणींऋषिपासीं ३७ सांगतीसर्ववर्तमान
आह्मांबाहेरघातलेंढकलुन विश्वामित्रक्रोधेंकरुन संगेंशिष्यघेऊनचालिला ३८ कोपेंकांपेथरथरां दे
वळांतआलासत्वरां ह्मणेंचांडाळकुमारा मजविश्वामित्रानेणसी ३९ माझानहिमानकळेतुला तुझापिता
म्यांउद्धरिला इंद्रपदापाठविला यागकरूनस्वहस्तें ४० पितृगुरुद्रोहगोहत्या घडल्याहोत्यातुझ्यापित्या
केवळचांडाळजालाहोता तोनत्वताउद्धरिला ४१ तेंअवघेंविसरुन केलामाझेदासीचाअपमान माझींश्वापदें

संपूर्ण तुजकारणकायवधावया ४२ श्वापदेंमाझींबाळेंसत्य क्रीडतहोतींवनांत तूंकोणवधावयायेथें सां
गेंखरितदुर्जना ४३ तुझ्यागुरूचेशतनरपुत्र मींवधिलेक्षणमात्रं तोमींऋषिविश्वामित्र माझेंचरित्रनकळेतुतें
४४ म्यांत्र्यासीवादकरून प्रतिस्पर्धीकेलीसंपूर्ण तूंवैभवमजलागुन दाखवावयाआलासी ४५ तोंसत्की
र्तीप्रधानसमवेत सर्वेघालीदंडवत तारामतीचरणधरित आह्मींसत्यअपराधी ४६ क्षमाकरणेंतुह्मींऋ
षिराया ह्मणूनमागुतीलागतीपायां ऋषिह्मणेंश्वापदवधावया याठायाआलासी ४७ ऐसेंविश्वामित्र
बोलून गेलेआश्रमाकोपून रावपरमश्रमून शिवभुवनींप्रवेशला ४८ रावपरमचिंताक्रांत निद्राकेलीएक
मुहूर्त तारामतीमांडीदेत उसांरायाचेतेधवां ४९ रायेंदेखिलेंस्वप्न एकआलाब्राह्मण त्याचेपायधुवून
राज्यदानदिधलें ५० ब्राह्मणह्मणेंतेक्षणीं अंकुशाल्गामलेखनी रायादेमजलागुनी येरेंतेक्षणींदिधली
५१ सर्वेचएकदिवशीं येऊनिझोंबेरायासीं रावगजबजूनमानसीं जागाजालातेधवां ५२ तोंविश्वामित्र
वेषपालटून होऊनआलाब्राह्मण रायादिधलेंआशिर्वचन नृपेंपूजनपैंकेलें ५३ करूनियांहरिस्मरण ता
रामतीससांगेस्वप्न समुद्रवलयांकितसंपूर्ण राज्यब्राह्मणादिधलें ५४ रायासह्मणेब्राह्मण मजओटभारदेसु
वर्ण राजाबोलेप्रीतीकरून अवश्यघेऊनजाइजे ५५ रावह्मणेब्राह्मणासी चलासवेंअयोध्येसी दक्षणादेई
ननिश्चयेंसी ह्मणोनिभाकदिधली ५६ वारूवरीबैसलाब्राह्मण रावचालिलेअयोध्येलागुन सुखासनींआरूढो
न तारामतीचालिली ५७ पुढेंवेत्रधारजातीधांवोन अयोध्याश्रृंगारिलीसंपूर्ण मंदिरींप्रवेशतांविघ्न विश्वा
मित्रेंमांडिलें ५८ सुखासनीतारामती मंदिरामाजीजातहोती द्वेषेंलोटूनपरती पाडिलीक्षितीतयेरसी ५९ को
ठेंगेतूंजात्येसी ह्मणोनवोढिलीधरूनकेशीं सोटाघेऊनतियेसी मारिताजालाद्वेषानें ६० घायउमटेजेथें
चळचळांरक्तवाहेतेथें थरथरांकांपेचंडवातें केळीजैसीसकुमार ६१ धाऊनआलानृपनाथ ब्राह्मणाचेचरण २
धरित येरूथरथरांकांपत क्रोधेंबोलततयासी ६२ अरेमाझेंओटभारसुवर्ण देरेआधींआणुन तूंघरां

तबैससीजाऊन माझेंस्मरणतुजकैंचें ६४ मीआतांद्रव्यघेईन करूनेंदीउदकप्राशन रावेंआणवि
लेंसुवर्ण भांडारियासांगूनी ६५ पुढेंकेलीसुवर्णराशी आमचेंआज्ञाह्मणेदेसी हेंधनमाझेंतूंकांघे
सी पडलीकैसीभ्रांनीतूतें ६६ आमचेंआज्ञासदेऊन कायकरितोसमूर्खादान गुरुवसिष्ठेंशिकवण
हेंचिशिकविलेंतुजलागीं ६७ तुवांसकळराज्यदान दिधलेंमजलापायधुउन अंकुशालगामलेखनी
जाण दानतुवांदिधली ६८ रायेंचरणींठेविलामाथा ह्मणेंमजधन्यकेलेंआतां राज्यांतींनर्कतत्वतां स्वा
मीकोणीभोगावें ६९ माझेंओझेंउतरलें कृपाळूवापावनकेलें विप्रह्मणेवकुनबोले माझीदक्षिणादेत
रें ७० मगप्रधानादिसकळजना राजासांगेप्रार्थना राज्यदीधलेंब्राह्मणा याचीआज्ञापाळिजे ७१ माझी
दक्षिणादेमजलागूनी दोघेंबांधिलींतेक्षणी तारामतीचेकेशधरूनी सक्रोधेंमारित ७२ जिचामुखप्र
काशदेखूनी चंद्रलाजेअधोवदनी तिचेहातबांधिलेआवळोनी जनादेखतां ७३ विश्वामित्रासलो
कशिव्यादेती केंचाआणिलानगराप्रती त्याप्रजारडती तारामतीसपाहोन ७४ तोंडावशीवदोघांसमा
रित अश्रुप्रभडभडावाहत लोकसकळदसमस्त पीडादेखूननयाची ७५ नगरव्यवहारीधांवती ह्म
णतीसोडउंनृपती आह्मासद्रव्यासनाहींमिती मेळउंनिश्चितीआणीक ७६ मगबोलेहरिश्चंद्र प्रजाद्र
व्यघेतीनृपवर नेचांडाळदुराचार भोगितीथोररवरव ७७ विश्वामित्रह्मणेतयाचेंद्रव्यघेसी भीदेउंनेंदी
नयासी सकळपृथ्वीचेंधनासी स्वामीमीचनिर्धारें ७८ मागुतींतारामतीनें विप्रमारीकठिणहस्तें येशिधा
वोनीधरीपायातें गहिंवरलींकांतेनधरवेची ७९ तोंरोहिदासपुत्रयेउंन धरीविश्वामित्राचेचरण स्वामी
मीगहाणराहीन द्रव्यदेईनतुमचें ८० विश्वामित्रह्मणेतेवेळे कोणाचेंपोरमध्येंआले फारबडबडतेंआ
गळें ह्मणोनमारिलेंतोंडावरी ८१ रावह्मणेमाझाकुमर हातुमचाकिंकर विप्रह्मणेदावेदार पुढेंराज्य
घेईल ८२ ह्मणोनिफडफडामारीत बाळकभूमीवरीलोळत मीराज्यनघेईसत्य बापेंदिधलेंतुह्मातें ८३

ह्मणेतुह्मींतिघेजणें माझ्याराज्यांतूनजाणें माझीदक्षिणादेणें वेगेंकरुनआतांच ८४ रावह्मणेनवखंडावा
हेरी जाईनवाराणसीनगरीं तुमचीदक्षिणानिर्धारी भलतेपरीफेडीन ८५ सातदिवसांफेडीनऋण
ह्मणोनिदिधलेंभाष्यदान त्याचीआज्ञाघेऊन तिघेचालिलेकाशीस ८६ तोंविश्वामित्रधावत ता
रामतीचेकेंशधरित माझींवस्त्रेंअलंकारसमस्त फेडूनिजावेंवनांतरा ८७ तिघांचींवस्त्रेंअलंकार घे
ऊनउघडीकरीसमग्र वल्कलेंवेष्टूननिर्वस्त्र निघतींजालींतेधवां ८८ नगरांतूनउघडींचाललीं तेव्हां
एकचहाहाकजाहली सकळप्रजातेवेळीं शरीरेंटाकितीभूमीवरी ८९ ह्मणतीसर्वेशानारायणा हेंकां
दुःखदाखविशीनयना वनींजातीहरिश्चंद्रराणा चरणींचाली ९० हरिश्चंद्राऐसानृपती नदेखोंपुढती
लोकरडतपाठीधावती खंतीकरितीफारते ९१ जनरडतीधायमोकलुन पशुपक्षीकरितीरुदन आ
कांतजालादारुण अन्नपाननाठवे ९२ विश्वामित्रह्मणेरायाप्रती लोकांतुजमागेंयेती मगकाय
करावेंनिश्चिती थोरनगरसांगपां ९३ तोंरायेंसकळलोक फिरविलेंजोडूनहस्तक तिघेचालिले
नैष्ठिक चरणींचालीत्रिवर्ग ९४ पुढेंहरिश्चंद्रनृपवर मागेंतारामतीसुंदर हळूहळूरोहिदासकुमर चर
णींजातवनातें ९५ सूर्यासह्मणेविश्वामित्र उघडीबाराहिनेत्र तपोलागेंदिनकर विश्वामित्रआज्ञेनें ९६
तीव्रतापेवासरमणि पाषाणरूपेतीधरणी वृक्षगेलेकरपोनी उदकमेदिनीअसेना ९७ वरुणासत्सां
गेविश्वामित्र उदकटेऊनकोअणुमात्र समीरातूंहोयस्थीर नकोयेऊंयावरी ९८ वृक्षांसफळनाहीं रव
येतीव्रतपेपाक्षी सरटेपसरलेमही वाटकाहींदिसेना ९९ उष्णतापलींअत्यंत शेषाचाहीमाथापोळत
तळव्याचीआगमाथायेत तृषेंजातप्राणत्यांचे १०० तिघेंतापलींउष्णेंकरून तोंडीखरसआलीनाहून उद
केविणजातीप्राण तिघांचेहीतेधवां १ मार्गींजोतिघेजात उष्णेंत्याचेंआंगकरपत मातेपाणीपाणीह्मण
त रोहिदासतेव्हां २ कोरडीतोंडासपडत बाळजालामूर्छागत वर्तलाथोरआकांत मायबापासतेवेळे ३

बारेपाणीनाहींयेथें अश्रुपातआलेरायातें कडेघेतलेंरोहिदासातें पाईरक्तेंवाहती ४ उदकाकारणेंहरिश्चं
द्र शोधितधावेगिरिकंदर आडसरोवरेंदिहीर गंगासमग्नकोरड्या ५ उदकनमिळेजाण आलामागेंप
रतोन रोहिदासउदकाविण प्राणसांडूंपाहतसे ६ जवळबैसोनिनृपनाथ वदनपुत्राचेंन्याहाळित वारा
घालीपुढेंघेत हृदयींधरितयासी ७ ऐसींपुढेंगेलींचालत सावलीकोठेंनदिसत झालाथोरआकांत
पक्षीउडतदेखोनी ८ विश्वामित्रकायकरीत वृद्धब्राह्मणहोऊनियेत रायेंकेलेंदंडवत पुसतआलांको
ठूनी ९ तोह्मणेमाझीस्त्रीगर्भिणी एकपुत्रआहेमजलागुनी तिघेअनवाणीयेवनी पादरक्षादेआह्मा १०
पादरक्षादेसीदाना तरीचुकतीयमयातना ऐकतांऐसीयावचना तिघींदिधल्यापादरक्षा ११ ब्राह्मणगुप्त
झालातेथें तिघेंअनवाणीजातपंथ उष्णानेआंगकरपत कैचीतेथेंसाउली १२ पायाचेभोंकसेनिघाले जे
थेंजेथेंपडतीपाउलें रुधिरतेथेंसांडलें प्राणजालेकासाविस १३ बाळखांद्यावरीघेतलेंसे मानटाकिलीरो
हिदासें मातेपाणीपाजीह्मणतसे दोघेंश्रमतीऐकतां १४ वारानयेअणुमात्र करपोनगेलेंशरीर कढोलाग
लेंअंबर अत्यंतउष्णेंकरूनी १५ विश्वामित्रतेवेळीं पोहीउदकाचीघातली भोवतीवृक्षाचीसाउली सुगं
धवायूझळकत १६ येथेंकुंकुमाचाशेजा रचिल्याअसतीअतिवोजा भोगांगनासतेजा रंभेतुल्यतेथेंअसती
१७ सत्वढाळावयातयाचें उपायकरीनानापरीचे परीधन्यसत्वहरिश्चंद्राचें नटळेसाचेंसर्वथा १८ उदक
घेऊनित्वरित विश्वामित्रसमोरजात ह्मणेंश्रमलांबहुत उदकपानकरावें १९ चलापहाआश्रमांत वि
श्रांतीपावालतेथं हरिश्चंद्रह्मणेसत्य तुह्मीबोलतांद्विजवरा २० जेणेंपहाचेउदकघेतलें त्याचेंपुण्यस
र्वगेले जेअन्नसत्रींजेविले त्याचेंसरलेंसुकृत २१ ऐसेंबोलूनहरिश्चंद्र पुढेंजातसत्वसमुद्र उदकनघेअणु
मात्र शांतधीरमहाराजतो २२ तोंमागुतींआलीतारामती ब्राह्मणह्मणेमहासती श्रमलीसआश्रमाप्रती चा
लमातेमाझिया २३ मगतीबोलेवाणी मीहरिश्चंद्राचीराणी येथींचेंपिईनपाणी हेंसहसाघडेना २४ जाईल

नरीजावोप्राण मीनकरीउदकप्राशन मगमायेचाहरिश्चंद्रकरुन आश्रमीब्राह्मणेंबैसविला २५ नानापरींचे
उपचार भोगीतसेहरिश्चंद्र तारामतीसह्मणेविप्र भ्रतारतुझापाहेंकां २६ पाचारितोतुजपाहीं चलआश्र
मींलवलाहीं येरीह्मणेऐसेंकाहीं नघडेरायापासूनी २७ शेषसांडीलपृथ्वीभार मर्यादासोडीलसमुद्र परीस
त्वनसांडीलहरिश्चंद्र पक्षेद्वारप्रवेशीना २८ तारामतीपुढेंजात ब्राह्मणह्मणेमनांत धन्यमाउलीअद्भुत स
त्वइचेंपैंअसे २९ तोंयेतांदेखिलारोहिदास विश्वामित्रह्मणेत्यास उदकघेईंसावकाश भागीरथीचेंबाळ
का ३० तोह्मणेअन्नरात्रींभोजन पक्षेसकेलेंउदकपान हेंसूर्यवंशींपूर्ण वर्तलेंच नाहीं ३१ तैसेंचबाळपु
ढेंचालत ब्राह्मणह्मणेधन्ययाचेंसत्व मातेंमागेंश्रमत बाळजातंतेसाची ३२ विश्वामित्रेंपुढेंजाउन वण
वालाविलाचहूंकडुन श्वापदेंजातीजळोन वनींआक्रांतवर्तला ३३ पक्षीतडफडोनिमरती ज्वाळाअंतरा
ळींकवळिती धूरदाटेदिशांप्रती नदिसतीएकमेकां ३४ वणवाअंगासझोंबत बाळकंठींमिठीघालित
तुजघालूंपोटांत कोठेंलपउंसांगपां ३५ तारामतीह्मणेरोहिदासा आतांदेवांचसीकेसा रमरेलक्ष्मीविला
सा कृष्णागोविंदाधावेकां ३६ हरिश्चंद्रबोलेवचन आह्मातिघांसआलेंमरण त्याब्राह्मणाचेंऋण मा
थांपूर्णबैसलें ३७ राजाह्मणेतारामती हृदयींचिंतावाश्रीपती नामघेतांहरती सकळहीसंकटें ३८ बा
रेपुत्रारोहिदासा अंतींस्मरावेंजगन्निवासा वैकुंठपतीआदिपुरुषा ब्रह्मानंदाकृपाब्धी ३९ रोहिदासा
सघेउनीकडेवरी पुढेंरावजातझडकरी चुकलीतारामतीदुरी पडलीआडमार्गें ४० तिणेसभोवतेंपा
हिलें ह्मणेपतिपुत्रजळोनमेले आतांमीउरलें प्राणव्यर्थकासया ४१ पतिपुत्रगेलेजळोनी मीकायकरावेंवा
चोनी ह्मणेबापाअग्नी ठावदेईपोटांत ४२ पतीमाझाबहुतभुकेला स्नानसंध्येचीहोईलवेळा भुकलागेल
बाळा स्वर्गपंथेंजातांपैं ४३ केलासूर्यासनमस्कार हृदयींचिंतिलारमावर जवळकेलावैश्वानर प्राण
द्यावाह्मणूनी ४४ हेदेखुनिविश्वामित्र वेगेंविझवीवैश्वानर तेवेळेहोउनिविप्र सतीपाशींपातला ४५

ह्मणेहोपतिव्रते कोठेंजातेसयापंथे येरीह्मणेतातातुह्मातें विचारितेतेंसांगा ४६ पुरुषयेकबाळतत्वतां दे
खिलेकाययेतां येरूह्मणेपैलपुत्रपिता जळुनियांपडियेले ४७ तोंडावरूनिगेलाअग्न मेलेदोघेहिभा
जुन तोदारववीनेउन कोणाकपटनकळेची ४८ कपटाचीप्रेतेंकेली परिसतीसरवशीवाटली मग
धरणीवरीअंगघाली हृदयींकवळीदोघांते ४९ ह्मणेतेअवसरी मजटाकूनियांवनांतरीं आणेंकेलेंब
हुतद्दूरी दोघेजणेयेकदांची ५० अयोध्याचाराजेंद्र परमउदारगुणगंभीर सत्वशीळहरिश्चंद्र महाशूर
छत्रपती ५१ सकळपृथ्वीचेभूपती तुझीयांपायांलागती त्रैलोक्यांततुझीकीर्ती होगतीतुझीजाली
५२ रोहिदासासद्गुणनिधाना तुंवामाझेंकेलेंस्तनपाना मजसांडुनसुगुणा वडिलांसांगतेंगेलासी ५३
पाण्याकरितांगेलाप्राण बारेपीडलासअन्नाविण तुजवरूनकायांजाण ओवाळीनपुत्रराया ५४ अयोध्या
पतीपुत्रासमवेत जळूनपडलांवनांत पशुपक्षीरुदनकरित शोकऐकोनतयेचा ५५ उठाउठाहोप्राण
पती क्षुधाक्रांतश्रमलोंती माझाकुरळकेशेंनिश्चिती चरणतुमचेझाडीन ५६ तोविप्रह्मणेतारामतीस
सूर्यगेलाअस्तमानास तूंकितीशोककरितेस चालघरासमाझिया ५७ ह्मणेऐकउत्तर वनींसोडूनीभ्रता
र कायकरूंहेंशरीर व्यर्थआतांठेउनियां ५८ ह्मणेमीचक्रवाकपक्षिणी भ्रतारासवेंघेईनअग्नीयेरूह्मणेऐकोन
श्रवणी पतीसतुझाऋणअसे ५९ पतीचेंऋणफिडिसील तरीतोस्वर्गीमुक्तहोईल व्यर्थप्राणवेचूनिफळ
कायअसेसांगपां ६० तोब्राह्मणतेथूनगेला घोरअंधःकारपडला विश्वामित्रेंव्याघ्रपाठविला फेरूनिमा
येचा ६१ व्याघ्रेंदोनीप्रेतेंओढुनी घेउनगेलासतीपासुनी येरीओरडतवनी नसेकोणीदुसरें ६२ सती
तळमळीतेवेळां तोंअकस्मातसूर्यउगवला हरिश्चंद्ररोहिदासआला चिवाटेने ६३ तारामतीपतीचे
पायधरी वर्तमानसांगेतेअवसरीं ह्मणेईश्वरसूत्रधारी त्याचीकरणीअगाध ६४ गिरीगव्हरेंअरण्ये भ्र
मतजातीतिघेंजणे तोसर्वनगरेंभ्यारूरवाणे सोडूनिजातीपुढेंची ६५ ऐसीजातीतिघेंजात तोवाराणसीदे

खिलीअकस्मात जेअवलोकितांसमस्त पापेंजातीजळूनी ६६ वाराणसीचीरचना नवर्णवेसहस्रवदना
विश्वनाथनगरींनयना हरिश्चंद्रेंदेखिली ६७ देखिलीनेत्रींभागीरथी अवलोकनेमहांपापेंजाती पावन
करावयात्रिजगती वाहेक्षितीसर्वदां ६८ मगत्रिवर्गेंतेवेळीं साष्टांगेंवाराणसीनमिली स्नानकरितांभा
गीरथीजळीं सुखपावलीसुर्वांगें ६९ घेतलेंविश्वनाथाचेंदर्शन बिंदुमाधवासघालीलोटांगण तोंविश्वा
मित्रयेऊन उभाठाकेतेथवां ७० तुह्मामागेंकितीहिंडावें ऐसेदानकासयाद्यावें ब्राह्मणासीचालवावें को
णत्यागुरूनेंशिकविलें ७१ हरिश्चंद्रह्मणेतेक्षणीं आजिदेईनतुह्मालागुनी स्वामीकष्टलेतिवनीं चरणचा
लीचालतां ७२ रायात्रिशंभुचीमुद्रिका नृपाहातीह्नोतीदेखा तीविकूनियेका तृणपेंढीघेतली ७३ तृण
बांधुनिमाथां रावह्मणेआह्मासकोणीघेतां जनसमुदायत्याभोंवता पाहावयासमिळाला ७४ ह्मणतीचक्र
वर्ती कायजालीयाचीसंपत्ती रायासह्मणेतारामती मजविकावेआधीं ७५ माथांतृणबांधोनियां उभी
केलीविकावया विश्वजनदेखोनियां रुदनकरितीगहींवरें ७६ यात्रामिळालीवाराणसीं नानापरिचे
तापसी ह्मणतीऐसेमाउलीसी कोणविकीदुरात्मा ७७ जिचानखावरुन मदनसांडिजेओवाळुन पहाता
नियेचेंवदन चंद्रलाजुनीअर्धहोय ७८ तोंग्राहिकेंपातलींबहुत दृष्टाकुंटणीआल्यातेथ देखूनसुंदरअ
द्भुत सुवर्णदेतीकुंटिणी ७९ तोंविश्वामित्रह्मणें इचेंएकभारसुवर्णदेणें तोंकुंटिणीअवश्यह्मणे आ
तांचदेतेंहोतुह्मा ८० तारामतीरुदनकरून धरीविश्वामित्राचेचरण नविकावेंमजलागुन पदरपसरूनमा
गतें ८१ तोंकाळकौशिकब्राह्मण पुसेविश्वामित्राकारण तोह्मणेएकभारसुवर्ण इचेंघेइनआतांची ८२
त्याणेतत्काळसुवर्णराशी केलीविश्वामित्रापासी हातीधरिले तारामतीसी चालघरासीह्मणउनी ८३ तों
जालाहाहाःकार लोकरडतीसमग्र ह्मणतीचांडाळविश्वामित्र सतीपवित्रविकली ८४ विप्रेंतारामतीने
लीतेक्षणीं रोहिदासाकडेपाहोनी अश्रुआलेरायाचेनयनी अधोवदनीस्फुंदत ८५ तारामतीपरतोन पा

हेरायाचेंवदन हेंआतांदुर्लभचरण अंतरलेमजलागीं ८६ कौशिकह्मणेचलबहिणी गजबजलीजेविहरणी
येरीलागलीरायाचेचरणी आसवेंमहीभिजतसे ८७ बाळह्मणेहरिश्चंद्रालागुन मीपाहेनमातेचेंवदन
येरूह्मणेसंपूर्ण तुटलाजाणऋणानुबंध ८८ रोहिदासह्मणेताता मीपाहूनयेतोमागुता राजाह्मणेतत्वता
भेटुनियेईलवकरी ८९ मगधांवलालवलाहें मातेसह्मणेउभीराहे मजसांडूनजननीये कोठेंजातेससां
गपां ९० तारामतीब्राह्मणासह्मणत पहामाझेबाळयेधावत पान्हास्तनीदाटत कंठीधालितमिठीतेंह्मां
९१ स्तनघानलावदनकमळीं करेंमुखत्याचेकुरवाळी ब्राह्मणासह्मणेतेवेळीं नातायेकऐकतांहो ९२ या
चेकार्यतेंद्रव्यदेई येवढेंबाळकविकतघेई ह्मणोनिलागलीपाईं काळकौशिकाचेतेथवां ९३ वत्सआ
णिगाई मेळवावीएकेठाईं कुरंगिणीपाडसापाही विघडनकरीमहाराजा ९४ कृपाउपजलीब्राह्मणासी
परतोनआलाराजापासीं ह्मणेयालेंकरासी विकतमीचघेतोपैं ९५ त्याचेंअर्धभारसुवर्ण ब्राह्मणेत
त्काळदेऊन दोघांसचालिलाघेऊन आपल्याआश्रमासी ९६ हरिश्चंद्रह्मणेनारायणा भेटकेंचीदो
घांजणा ह्मणोनकरीरुदना हरिश्चंद्ररायासत्वधीर ९७ मगअयोध्येचानाथ आपलेमाथांतृणबां
धित लोकसद्गदितसमस्त अघटितवर्तलें ९८ अरेहाहरिश्चंद्रसत्वधीर अयोध्येचानृपवर जयवि
श्वनाथहरिहर केसेंदुस्तरओढवलें ९९ मेरुहोनज्याचेंधैर्यथोर समुद्रापरीसगंभीर दयाक्षमाअपा
र शांतधीरमहाराज २०० माथांडोलवितीसकळजन ह्मणतीयाचेंमोलकरीलकोण कांटांघातलेंत्रि
भुवन तरीन्यूनहरिश्चंद्रा १ घेतांहरिश्चंद्राचेंनाम सकळपापेंहोतीभस्म केंचाब्राह्मणअधम छळी
ऐसामहाराजा २ तेथींचावीरबाहुमहार त्यापासीद्रव्यअसेअपार तेणेंसुवर्णदेउनीदोनभार हरिश्चं
द्रघेतला ३ प्रेतांचेंद्रव्यबहुत त्यापासीअसेंअमित द्रव्यातिणनिश्चित प्रेतेंजाळूंदेइना ४ रायह्मणे
डोंबालागुन मीसांगालतेकामकरीन परीनघेतुमचेअन्न कोरडेंधान्यमजदेई ५ दोनभारसुवर्ण वि

श्वामित्रासीअर्पुन रायेंधरिलेचरण ह्मणेम्याश्रमविलेस्वामीसी ६ जावेंआतांअयोध्येस राज्यकरावेंसा
वकाश मगडोंबासंगेंनरेश जाताजालागुहासत्याचे ७ तीमांसाचीदुर्गंधियेत प्रेतेंपडलींअसंख्यात
अस्तीचेपर्वत घराभोंवतेतयाचा ८ रावमनींकंटाळत ह्मणेबापरेकर्मबळवंत तोमहारिणीआल्यावरि
त बाहेरवीरबाह्कचा ९ ह्मणेहाचिकायआणिलाविकत हातींसुकुमारश्रीमंत रंकोसलाऐसाह्मत का
यपुजिसीदंह्मारीं १० तुह्माकोणीबुधीदिधलीसांगा हासेवकनाहींअह्माजोगा रावह्मणेकर्मभोगा मा
गुतीगकिलियां ११ रावह्मणेंडोंबालागुन मीसांगितलेंकामकरीन दोनभारसुवर्ण मजलागींवेचलें
१२ पांघरावयापटकर हरिश्चंद्रादेतीमहार झाडीआंगणसमग्र केरबाहेरटाकितसे १३ रायाहातींदळ
वित तरतराफोडेहातासयेत रक्तअसेवाहत परीनदावीतयासी १४ जाहातेंकरूनदान केलेंसुरवीप
थ्वीचेब्राह्मण त्याचहातेंकरून करिदळणडोंबाघरीं १५ रायाचेमुकुटसमस्त जाचेचरणींलोळत तो
शिरींघागरघेत पाणीवाहतडोंबाघरीं १६ तेजफाकेदशदिशांतरीं ऐसाकिरीटज्याचेशिरीं पाणीभरून
घेईघागरी रात्रदिवससर्वदा १७ विश्वामित्रतेअवसरी गुप्तरूपेंफोडीघागरी दुजाघटदेईमहारी ह्मणेह
तरीसांभाळी १८ तेहीफोडनटाकित राजाथरथरांकांपत महारीयेउनिलात मारीरायाहरिश्चंद्रा १९
तिसरीदिलीतीहीफोडिलीडोंबानेआणीक..दिधली तुंबळशिरीचीनीटकेली मनीतेवेळींभीतसे २० शिव्या
देतमाहारी हाकांआणिलाघरीं व्यर्थद्रव्यनिर्धारी बुडोनगेलेंआमुचें २१ चवथीघागरदिली तीहीदाटू
नफोडिली मगमाहारीकोपली मारीतेवेळींकाष्टदंड २२ आणीकघटदिलेतेक्षणी मगपाणीभरितरा
जणीं विश्वामित्रेंकरणीं केलीछिद्रपाडिलें २३ अवघावेळपाणीभरिलें रांजणांतकाहींनउरलें डोंबजे
वावयातेवेळे आल्याघरातेधवां २४ डोंबपाणीमागत तोरितारांजणरवडबडित केशींधरूनन्हपनाथ
ताब्याहाणीतेसमई २५ विळभरीपाणीभरिले रांजणींकांहींनउरलें लाकुडमोळीचेंघेतलें पुटतीमारि

लेबोंडाने २६ ह्मणतीमांसरांधीवहिला रावचुलीपुढेंबैसला अग्निफुंकततेवेळा जळोनगेल्यादाढीमिशा
२७ सूर्यअस्तमानागेला कोरडेंधान्यतेवेळा दळूनघेउनआला भागीरथीतीरातें २८ स्नानसंध्यादिकर्मजा
लें पिष्टाचेपानगेंभाजलें दोनविभागकेले अतिथ्याचाआणिआपला २९ वेषपालटूनविश्वामित्र ह्मणेयज
मानाभूकफार तेअन्नसमग्र जेवीविप्रक्षणमात्रें ३० ब्राह्मणह्मणेतेवेळां कालचाउपवासमला अव
घेंअन्नजेविला मिटक्यादेततेधवां ३१ ब्राह्मणसवेंचगुप्तजाला ऐसाएकसंवत्सरक्रमला पोटबांधूनते
वेळा डोंबाघरीकामकरी ३२ हरिश्चंद्ररोडेला अस्थीचापंजरउरला महारीह्मणतीरोगयाला लागलासे
निर्धारें ३३ येणेअह्मासनागविलें दोनभारसुवर्णव्यर्थगेलें मसणरारवावयावहिलें डोंबतेव्हांठेविल ३४
ह्मणेतुवांमसणराखावें द्रव्याविणेजाळूंनद्यावें रावह्मणेबरवें आज्ञाप्रमाणअह्मासी ३५ सूर्योदयींकरि
तस्नान ह्रदईंआठवीवसिष्ठाचेचरण राखतबैसेश्मशान रात्रदिवसनृपवर ३६ यासघरासआणिलें
माणुसमरणेंराहिलें दुखण्यासकोणीनपडवाहल व्याधीदुःखगेलेंगावांतुन ३७ आमचेंहातचीडव्येंगे
लीं कारटीउपवासीमेली याचेंऋणेंदेणेंदिली दोनभारसुवर्ण ३८ इकडेकाळकोशिकाघरीं तारामतीभा
धेंकामकरी उसंतनसेदिवसरात्रीं नानापरीकरिकष्ट ३९ काळकोशिकाचेशिष्य यांतअसेरोहिदास
बत्तीसलक्षणीबाळडोळस जाईतुळसीआणावया ४० दर्भसमिधाकमळें आणावयापूजेचेवेळे
वनासअवघेनिघाले रोहिदाससमवेत ४१ पुष्पेंतुळसीतोडिती समिधादर्भखुडती तोसरोवरीं
कमळाप्रती रोहिदासपातला ४२ विश्वामित्रेंसर्पपाठविला तोकमळींजाउनबैसला रोहिदासतेवे
ळा कमळेंतोडीतानडी ४३ अकस्मातदंशिलाहातास हाकफोडीरोहिदास बत्तीसलक्षणीडोळस मू
र्छितपडिलाभूमीवरीं ४४ सकळआलेधावोनी तोरोहिदासपडलाधरणीं बाळरडतआक्रंदोनी ह्मणती
मातेसकायसांगूं ४५ रोहिदासह्मणेबाळांस मातापुसेलकोठेंरोहिदास माझानमस्कारमातेस जाउ

नियांसागाहो ४६ शोककरूंनद्यावाकाहीं त्यासेवाकेलीनाहीं तोझेडूआलातेसमर्यां प्राणसोडिलारोहि
दासें ४७ बाळेरडनआलींघरासी समाचारसांगतीमातेसी येरीमूर्छितधरणीसी पडलीकल्पांतओढ
वला ४८ उठोनिआक्रंदेतारामती पाहाकेसीकर्माचीगती एकबाळसुमती तेंहीनेलेंकाळेंहिरोन ४९ मा
जीआंधळ्याचीकाठीनेली कोणनेवर्नींपडली मजदरिद्र्याचीगांठसोडिली कोणेनिर्दयेंनकळे ५० मज
दुबळीचेअन्नकिंचित कोणीनेलेंहातोहात कल्पवृक्षमाझानिश्चित कोण्यानिर्दयेंउपडिला ५१ राजहंस
रोहिदास काळेंत्यावरघातलापाश मगह्मणंलेकरास कोठेंराजहंसगकिलारे ५२ त्यासस्नानासउदकठेवि
लें बाळअसेलभुकेलें कोणेवनींटाकिलें कायबोलिलेतेसागां ५३ मीकामकरितांआसमास ह्मणेमाते
तूंभागलीस मजह्मणेक्षणभरीबेस रगडीतोपायतुझेमी ५४ उठतीपोटींउमाळेप्रबळ भळभळांनेत्रींवा
हेजळ ह्मणेमजपापिणीसऐसाबाळ जिरेलकोठूनसांगपां ५५ म्यापूर्वींईश्वरपूजिला व्रतजपतपनेम
चालविला पूर्णनकरितांमधेंचटाकिला ह्मणोनीगेलारोहिदास ५६ मीकेलापंक्तिभेद कींकेलाहरिक
थेचाउच्छेद साधुसंताचादोषशब्द नेणतांबोललेंमी ५७ कींकेलापरद्रव्यअभिलाष कींभजलेंनाहींहरि
हरास कींकोणाचाभुरवींचाग्रास काढूनियांम्यानेला ५८ कींयतीश्वरआला भिक्षानदेतांदवडिला कीं
म्याविघडपाडला कुरंगिणीपाडसास ५९ कींहरिहरचरित्रेंउच्छेदिली कींवेदशास्त्रपुराणेंनिंदिलीं मातापु
त्रविघडलीं विघ्नकेलेंपरालां ६० जळतहृदयाभीतरी विप्रकीपलेघरीं ह्मणउनपुढतीकामकरी मध्य
रात्रजाहली ६१ राजसाकोठेंपडलासी कांपाडसाबोनदेशी मातेह्मणउनबोलसी गतीकेसीतुजजाली ६२
बारेत्वंभेटमजला मीयेऊनचुंबीनतुजला पक्षाहक्षींग हिंवरआला शोकऐकीनतुयेचा ६३ बारेमाझीयाडो
ळसा सख्यावोदेपाडसा कोठेंआहसराजहंसा रोहिदासासुकुमारा ६४ बारेत्वंनिष्टांवंतबाळक नपीशीधर्म
शाळेचेंउदक अंतरलाअयोध्यानायक हरिश्चंद्रतुजलागी ६५ चक्रंकडेवनीधांवत झाडेंकपाळाआदळत

घडिघडींअडखळोनपडत अश्रुस्रवाहेनकळेतें ६६ सरीवरींहोतेंप्रेत विश्वामित्रपुढेंटाकित सतीचेपायांस
लागत येरीपाहतचावपूनी ६७ पुत्रशेवओळखिलें मगनिडळानिडळमेळविलें ह्मणेबामजनपुसिलें टा
कूनिकेलेंपरदेशी ६८ सूर्यवंशमुकुटमणी बोलकांहींमजवाणी त्वंराजपुत्रयेउनी परदेशीहोऊनपडला
सी ६९ आडवेंघेतलेंप्रेत पाहातीसदरदराकूटत मुखींत्याचेस्तनघालित हृदयींहृदधरीतसे ७० मगरू
पपाल्टुनी विश्वामित्रपुढेंयेउनी ह्मणेत्वंकोणयेवनीं रडत्येसआक्रोशें ७१ तीह्मणेऐकद्विजा सर्पेंखं
डिलापुत्रमाझा तोहरिश्चंद्रमहाराजा त्याचापुत्रहाअसे ७२ ब्राह्मणह्मणेआतांचराती लोकरजाळीयाप्र
ती सूर्योदईडोबऐकती आळूंनदेतीतुजलागीं ७३ प्रेतउचलून त्याअवसरां येताजालाजान्हवीतीरा
काष्टेंअग्नीत्वरा घेउनिआलाआपण ७४ पुत्रघातलासरणांत ह्मणेत्वंरुदननकरीयेथ पहातोमसणरावि
त मगजाळू नेदीतुज ७५ ब्राह्मणतेथेंगुप्तजाला तारामतीनेआकांतमाडला कोल्हाळहरिश्चंद्रेंऐकिला
जाळदेखिलामसणांत ७६ धावोनिआलातिजपासी केशीधरूनओढिलेंतिसी मजनपुसतांजाळिसी कांनदेसीद्र
व्यातें ७७ तीसरागेंदिधलीलात उदकघालुनीमरणविझवित काष्टेंच हे कडेटाकित बाहेरप्रेतकाढि
लें ७८ सतीपुढेंप्रेतटाकिलें केशजळोनआंगभाजलें सर्वांगासफोडआले बिभित्सपडलेंलेकरूं ७९
मगह्मणेतारामती पहाकर्माचीकैसीगती सर्पदंशेंमरणअवगती अन्यजातिस्पर्शलाकीं ८० सर्पदंशमाबळ
ला रायहरिश्चंद्रकायजाला माझाप्राणकांउरला कायडोळांपहावेहें ८१ अग्निसंस्कारनहोतांपुरता बाहेरओ
ढीनकाढिलेंप्रेता रायाहरिश्चंद्राचासुता गतितत्वतांऐसीही ८२ हेंऐकतांउत्तर येऊनपुसहरिश्चंद्र साग
त्वंकोणसुकुमार जाळिसीपुत्रकोणाचा ८३ येरीह्मणेंकांपुससीव्यर्थ माझेंकर्मबळवंत अग्निसंस्कारनि
श्चित पुरतानाहींबाळकासी ८४ मगतोबोलेराजेंद्र तुझाकोणभ्रतार सत्यबोलतुजआणसाचार श्रीवि
श्वेश्वराची ८५ तारामतीबोलेतेक्षणीं मीरायाहरिश्चंद्राचीराणी सर्पेंपुत्रखंडिलावनीं त्यासअग्नीदेउं

आलें ८६ हें हरिश्चंद्रें ऐकोनी वक्षस्थळ घेत बडउनी मूर्छागत पडे धरणी मस्तक अवनीं आपटित ८७ मगह्म
णें तारामती तूं कोण सांग मज प्रती येरू ह्मणे चक्रवर्ती अयोध्येचा हरिश्चंद्र ८८ मग ह्मणे महासती त्याची सरी इं
द्रं न पावती तो केवळ मदनमूर्ती तेजें गभस्ती तैसा पैं ८९ काळ कौशिकें तुज घेतलें म्या डोंबा घरीं दास्यत्व केलें
एक वर्ष लोटलें अन्न नाहीं मज लागी ९० ऐकतां तें खुण एकमेकांचा गळ्या पडोन शोक केला दारुण तेसां
गतां हृदय फुटे ९१ घेउनी रोहिदासाचें मडें हरिश्चंद्र आक्रोशें रडे अहा बाळ माझें बापुडें होउन पडलें ये
रळीं ९२ सूर्यें पाडिला अंधःकार गेला रोहिदासा ऐसा कुमर उंच बळें शोकसमुद्र नसे पार तयासी ९३ ह
रिश्चंद्र ह्मणे तारामतीसी पुसोन येतों माझ्या धन्यासी आज्ञा घेउन येतों तयासी दहन करूं मग येथें ९४ राजा गेला
डोंब घरासी विश्वामित्र आला तिज पासी तुज लाग्नासील विवसी जाय वेगें येथुनियां ९५ तुझा भ्रतार येतो व
री बैसया देवळा भीतरी मग प्रेत घेउनि सुंदरी देवालयांत बैसत ९६ तिस दुःखनिद्रेनें व्यापिलें विप्रें प्रे
ताचें पोट फोडिलें आंतडीं काढूनि तें वेळें मुखीं लावी सतीचा ९७ देवालयांत मास विखरलें हात पाय च
हूंकडे टाकिलें रक्त तिचा मुखास माखलें बाहेर आला आपण ९८ विप्र करी शंखध्वनी लांव बाळ खाती ह्मण
उनी तो सरली रजनी लोक धावोन आले तेथें ९९ वेशींत होता महार त्यास हाक फोडी विश्वामित्र तुह्मास
लांव खाईल निर्धार कुळ तुमचें उरेना ३०० माझे पाठीं लागली म्या भयानें हाक फोडिली पळोन आलो
तुह्मा जवळी मग ती गेली देवालयांत १ देवालयांत ती जो आहे तों मारावील वला हे मग पुढें हातां न ये बाहेर गे
ल्या कोणासी २ तुह्मा देखून आंत गेली दिव ठीने उनी धरा वहिली मज ग्नासी ती ये काळीं परी वाचलों तुमचे
न ३ मग महार तेथें आले बळकट ते आंत गेले तीस केशीं धरून ओढीले प्रेत बांधिलें गळ्यां तिचे ४ माथा
रें हात बांधूनी सोटें मारिती ते क्षणी तें दुःख सांगतां धरणीं उलूं पहे सत्वर ५ डोळे तिचे बांधले राजद्वारीं घेउनी
आले लोक गल्लोगल्ली पळूं लागले लांव आली ह्मणोनियां ६ लेंकरें घेउनी घरांत पळती कित्येक कपाटें झा

किती धीट ते जवळ जाती पाहावयाला वेसी ७ एक ह्मणती कौशिक गृहीं ही होती कळलें नाहीं आतां खा
ईल सर्वही गांव ही उरेना ८ परवां दोघे ब्राह्मण मेले तेद्द पंचरवादले इसटे वितां नव्हे भलें जीवें मारा
आतां ची ९ मग वीरबाहू महार पाचारिला सत्वर ह्मणे यालावेचा संहार करी बाहेर नेउनी १० मग डोंबा
नें केश धरुनी बाहेर आणिली ओढूनी हरिश्चंद्रास बोलाउनी ह्मणे मारून टाकी इते ११ येरू ह्मणे आज्ञा
प्रमाण ओळखिलें तारामती निधान तिचे हातीं करविलें स्नान भागीरथीचें तेसमई १२ स्नान करून बा
हेर आली हृदई चिंतिला वनमाली मान नीट करी वहिली येरें पुसली शस्त्रधारा १३ तारामती ह्मणे तेधवां
जयजय विश्वनाथा सदाशिवा हरिश्चंद्रा ऐसा पती व्हावा जन्मोजन्मीं मज लागीं १४ रोहिदासा ऐसा सुन
वसिष्ठ ऐसा गुरुनाथ विश्वामित्रा ऐसा मागता सत्य जन्मोजन्मीं असो पैं १५ जयजय जगन्निवासा नारा
यण ह्मणउनी नीट केली मान ह्मणे आतां वेगें हाण एक घायें करूनियां १६ घायास उचलिला कर
तो भक्तकृपाळू परमेश्वर वैकुंठीहोन श्रीधर एकाएकीं धावला १७ हो हो रे ह्मणोनी ते वेळां जगन्निवासें क
रें धरिला चहूं भुजानीं आलिंगिला हरिश्चंद्रास भगवंतानें १८ चारी भुजा दिव्य सरळ वदन हास्य तमाल
नीळ वैजयंती आपाद माळ हृदईं झळके कौस्तुभाची १९ हरिश्चंद्र राजाचे कंठीं जगन्निवासें घातली मि
ठी रोहिदास अमृत दृष्टीं उठविला भगवंतें २० तारामतीस हृदयीं धरित शिरोमणी पतिव्रता त्वं सत्य वि
मानी सुरसमस्त पाहों आले तेधवां २१ शिवभवानी समवेत इंद्र आला शचीसहित सावित्री सत्यलोकना
थ पाहों आले तयांसी २२ आले सकल ऋषेश्वर आणि वाराणसीचे नारीनर पूर्णज्ञानाचा समुद्र वसि
ष्ठ सत्वर धांवला २३ विश्वामित्रें रूप प्रकट केलें हरिश्चंद्रास हृदयीं धरिलें तारामतीस आलिंगिलें क
डे घेतलें रोहिदासा २४ धन्य तुमचें सत्व पूर्ण केलें सूर्यवंश उद्धरण शोधितां ही त्रिभुवन उपमा नाहीं तु
ह्मातें २५ विश्वामित्रें तप केलें तें अक्षय हरिश्चंद्रास दिधलें ह्मणे तुझा पित्यास उद्धरलें तुज अर्पिलें तप पुण्य

२६ जालाएकचिजयजयकार धडकतुवाद्यांचागजर पुष्पवृष्टीकरुवर वारंवारकरिताती २७ लक्ष्मीसावि
त्रीपार्वती तारामतीसमेटती अक्षयवरदानदेती संतोषोनतयांला २८ वसिष्ठासदेखोन करिताजालासाष्टां
गनमन वसिष्ठदाटलाप्रेमेंकरुन धन्यह्मणेराजेंद्रा २९ आलावीरबाहुमहार केलात्याचाउध्दार पावोनदिव्य
शरीर स्वर्गालागीपाठविला ३० काळकौशिकब्राह्मण धरिततारामतीचेचरण ह्मणेमातेतुझेंदर्शन घेतांपा
पेंजळती ३१ विश्वामित्रेंहरिश्चंद्रासी गजरेंआणिलेंअयोध्येसी लोकधांवतीभेटावयासी आनंदआकाशींन
मावें ३२ दोघेस्थापुनीसिंहासनी आपलेहातेंवोसमरुनी रोहिदासासपुढेंबैसउनी अभिषेककेलाराजानें ३३
हरिश्चंद्रावरीधरिलेंछत्र आज्ञामागोनविश्वामित्र बद्रिकाश्रमासीअतिसत्वर गेलातेथेंतपातें ३४ साठसह
स्त्रवर्षेवरी हरिश्चंद्रअयोध्येंचेंराज्यकरी रोहिदासत्यावरी सिंहासनीस्थापिला ३५ सकळअयोध्यानगर
विमानींबैसवीहरिश्चंद्र सन्मानेंसकळांचाउध्दार केलावैकुंठींनेउनी ३६ यापरीअयोध्याउध्दरली क्षणेंवै
कुंठासनेली हरिश्चंद्रेंकीर्तीकेली ऐकतांपापेंसर्वजाती ३७ तीकथाकरितीश्रवण त्याससदांजयकल्याण
अंतींपावतीवैकुंठभुवन सत्यवचनव्यासाचें ३८ तीकथाअतिरुरस धर्मासंसांगेलोमेश युधिष्ठिरातूंही
विशेष सत्वधीरतैसाची ३९ पुढेंकथागोडगहन घोषयात्रेंजातीकौरवजन तेथेंगंधर्वनेतीलधरुन पाक
शासनआज्ञेंपैं ४० पांडवप्रतापनंदनवन कल्पवृक्षहरिश्चंद्रोपाख्यान सप्रेमभक्तपंडितजन श्रवणकरोत
सर्वदा ४१ श्रीनयांसनमस्कार साष्टांगेंघालीश्रीधर ब्रह्मानंदेंनिर्भर हेंचरित्रपरिसावें ४२ रुरसपांडव
प्रतापग्रंथ अरण्यपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ तिसाव्यांतकथियेला ४३ इतिश्रीपांडवप्रता
पग्रंथ वनपर्वटीकाश्रीधरकृत हरिश्चंद्राचेंआख्यानसमस्त लोमेशेंधर्मासंसांगीतलें ४४ इतिश्रीमहा
भारतटीकापांडवप्रतापवनपर्वेत्रिंशत्यध्यायः संपूर्णमस्तु शुभंभवतु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः जन्मेजयबोलेसुखसंपन्ना वैशंपायनापरमसज्ञाना भारतकथारस
श्रवणा सुरसलागेतुझेमुखें १ करुनीतीर्थयात्रासमस्त द्वैतवनाआलेपंडुकुमर यावरीधृतराष्ट्रकुम
र कायकरितेजाले २ मगबोलेवैशंपायन एकत्रहोउनदुर्जन दुर्योधनशकुनीकर्ण विचारकरि
तीएकांती ३ आलीद्वादशवर्षेभरत तेराव्यांतपांडवहोतीगुप्त पुढेंयुध्दहोईलप्राप्त अतीअनर्थदि
सती ४ स्वर्गीहूनविद्याअद्भुत शिकोनआलाअभिमन्युतात समरंगणीकुतांत युध्दकरूनशकेचा ५ प्र
सन्नकरुनीत्र्यंबकेश अस्त्रविद्याशिकलानिःशेष तेसाचिवासवेंनिर्दोष विद्यात्याससमर्पिली ६ लोक
पाळप्रसन्नसर्व विद्यादिधलीअपूर्व निःशेषपुसिलागर्व निवातकवचाचा ७ शकुनीह्मणेनिर्वा
तेंजोनिजसुरेंआहत रात्रीसजाउनीअकस्मात करावाघाततयांचा ८ देखुकनिद्रस्थजाण मुखवटेचा
वेंघालूनपाषाण विषवल्लीजोंलाहन तोंउपटूनटाकावी ९ गोधनेंपाहावयानयनी घोषयात्रामिषकरु
नी शोधीतनकुटतांद्वैतवनी रजनीशत्रुवधावे १० आपलीवैभवसंपत्ती चातुरंगदळनमायजगती देदा
खवावेंपांडवांप्रती पाहातहोतीअधोवदन ११ दरिद्रवनांतपांडव वैभवत्यासदाउंसर्व हेंदेखूनगर्व ह
रेलत्यांचानिश्चयें १२ उदयपावतांवासरमणी उडुगणेलपतीगगनी दृष्टीदेखतांमहामणी मगगारांसी
कोणपुसे १३ मृगेंद्रआलाऐकोन वारणसोडितीप्राण तेसेपांडवआह्मादेखोन निर्लज्जहोतीनलगतां
१४ फावलेंनरटाकावेंवधून नाहींतरीवैभवबळदाउन यावेंगळेंपरतोन राष्ट्रआपलेविलोकी १५
ऐसेंबोलतांशकुनी दुर्योधनआनंदलामनी श्वानजैसेंवांतिदेखोनी परमआवेशेंधांवती १६ शिंदावन
देखतांबहुत मद्यपीजैसाआनंदत कींजागसप्राप्त मत्याळदेशजाहला १७ मनातऐसाउपजेहोस
कींशंखकरावेंबहुवस तोंआलाफाल्गुनमास गगनीहर्षनमाये १८ ऐसेंशकुनिचेंवचन ऐकोनतोष
लादुर्योधन अंधाप्रतीयेउन पुसताझालातेधवां १९ ह्मणतीघोषयात्राकरुन येउंराष्ट्रपाहोन मृगया

करितद्वैतवन येउंपाहोननेमेची २० इषयह्मणेपांचपांडव द्वैतकाननीचेकंठिरव तुह्मांइभतेथेंसर्व आ
डुलेंवैभवदाउंजातां २१ जागेनकरावेनिद्रस्थव्याघ्र चेतउनयेमाहाविखार तरीतुह्मांजाउंनसत्वर घोष
यात्रापाहोनयेइजे २२ देवव्रतभरद्वाजद्यारद्वत विदुरआणिद्यारद्वतीसुत कळोनेदितांमात सेनेसहित
निघाले २३ विदुरासससमजलेंतेह्मणी दुर्जनचाललेसेनाघेउनी परीगजबजनाहींमनी ह्मणेयाचेनका
यहोते २४ रुक्मिणीनयनाब्जविकाशकमित्र पाठिसीअसतांमित्र कायकरितीदुर्जनअमित्र दुःखपात्र
होतील २५ जोनिजजनहृदयमिलिंद जगदांकुरमुळकंद तोपाठिसीब्रह्मानंद पांडवघरींसर्वदा २६ असो
इकडेकौरवभार घोषप्रदेशींहोउंनिस्थिर घारोष्णपयपवित्र प्राशनकरितीमनेंछा २७ एकतप्तहोती
दधीसेउन एककरितीमद्यपान एकामेकांसआग्रहकरुन पाजुनमत्तजाहले २८ तुळ्यह्मणतीसुधा
रस मद्यपानअतिविशेष नानाफळेंभक्षुनसुरस बहुविलासदाविती २९ यावरीतेंदुष्टसकळी आ
ले द्वैतरण्याजवळी जावनीकेळीनारियेळी कर्पूरकर्दळीडोलती ३० कृष्णागरमलयागरचंदन सुवा
सेंभरलेंसंगगन जैसेंसज्जनाचेगुण नसांगतांप्रकटती ३१ खर्जुरकळंबरातांजन अंजीरओदुंबरसी
ताफळजाण अमृतवृक्षभेदितीगगन सूर्यकीर्णमाजीनपडे ३२ जेथंवसेसदाधर्म धर्मतेथेंसुखपरम
सुखतेथेंआराम सहजहोयसकळांतें ३३ आरामतेथेंवसतीसंत संततेथेंआरामबहुत आनंदतेथेंभ
गवंत सदारक्षितउभाअसे ३४ घालाघालंचालिलेरजनीत हेंजाणूननिर्जरनाथ गंधर्वपतीसप्रेरित कुंती
सुतरक्षावया ३५ मदेंधांवतकौरवभार तोवाटेसरमणीकसरोवर गंधर्वराजसहपरिवार चित्रसेनक्री
डतंदे ३६ इतधावतउन्मत्त गंधर्वासतव बोलत कोणतस्करतुह्मीयेथूं सोडापंथसत्वरें ३७ दुर्योधन
गजबजऐकोन इतांसदेईपुढेंपाटउन ह्मणेमार्गावरआहेकोण त्यांताडणकरुनसादवे ३८ गंधर्वपुस
तीरावकोण ह्मणेपृथ्वीपतीदुर्योधन लोकरउठावेंयेथून घेउनप्राणपळावेंगें ३९ गंधर्वांनीहेंऐकून

इतांस केलें ताडन जैसी बिडालकें धरुन श्वानें नेली तत्काळ ४० इत ह्मणोनि सांडलें जीत आले माघारें धा
वत अहीचे कवेदन अकस्मात मूषक जैसे पळाले ४१ दोंही हस्तें शंख करित सुयोधनासांगती वृत्तांत
पर्वततुल्य अद्भुत गंधर्व पुढें बैसले ४२ आह्मी प्रताप वर्णितां तुझा त्याहीं केली आमुची पूजा ऐसें ऐकतां
अंधतनुजा क्रोध अद्भुत नाटोपे ४३ निज भारें तें अवसरी दुर्योधन धांवे गंधर्वांवरी जैसे वृषभ सिंहाचे द
रीं माजी जावोन चवताळले ४४ गंधर्वांसहित चित्रसेन सरसावला युद्धालागुन वर्षाऋतूचा पर्जन्य कौर
वसैन्य खळियेले ४५ चित्रसेन पंचानना पुढें कर्ण सुयोधन जंबूक बापुडे मोहनास्त्र घालून वेडें केलें सर्व
एकदांची ४६ रथ तुरंग चाप तूणीर क्षणांत कर्णाचे केले चूर सुयोधनाचा स्यंदन सत्वर तिळप्राय के
ला हो ४७ एकएका कौरवाप्रती दशदश गंधर्व धरिती सुयोधन धरुनी बहुतीं हस्त माघारें बांधिले ४८
कर्ण पळे सत्वर घेतलें घोर दरकांतार मागें पुढें पाहे भयातुर चरणीं धांवों लागला ४९ यजमान परमसं
कटीं पडे देखून आश्रित पळती चहूंकडे तैसे दुर्योधनाचे वीर गाढे पळोन गेले अष्टदिशा ५० कीं तें श
स्त्र सांडुन आडमार्गें घेतलें रान नाना सोंगें घेउन पळते झाले तेधवां ५१ द्वैतारण्यांत धांवोन गेले कित्ये
क सेवक प्रधान धर्मराजा सवर्तमान सांगती रडोन ते वेळां ५२ भीमार्जुना शस्त्रें घ्यावीं तुमचे बंधू नेले
गंधर्वीं ऐकून हास्य केलें सर्वीं द्रौपदी धौम्य समवेत ५३ वृकोदर बोले स्पष्ट जेथें वसे कुटिळ कपट तेथें ई
श्वर करील तळपट अन्याय देखतां ची ५४ आमचा करावया वध येत होते हो उन्मित्त सिंधुजा आ
रविंदमिलिंद तेणें विपरीत केलें हें ५५ वैशंपायन बोलत कृष्णभक्तां जे विरुद्ध करित त्यास गती ही
च प्राप्त होय क्षणांत जाणिजे ५६ साधुसंत ब्राह्मण यांचा घात चिंतितां दुर्जन विप्रसमुदाय दारुण न
या वरी रिचवती ५७ श्रोतयांस ह्मणे श्रीधर सर्वांस विनवितों जोडुन कर भगवद्भक्तांसीं अणुमात्र
द्वेष सहसा न करावा ५८ अजातशत्रु युधिष्ठिर सकळ जीवांचें माहेर शत्रूचाही हितकर जो उदार

सर्वेसं ५९ शांति वैराग्य गिरिचा हिरा नररत्न वैराग्यवनीचा कल्पवृक्ष सुखें कमळपत्राक्ष अंतरबाह्य रक्षीज
यां ६० तेवि एकरत्नाचा कोशट ज्ञानमंदाकिनीचा लोट स्वप्नींही नेणे कपट अज्ञान जाण करीतसे ६१
क्षमावनीचें निधान कीं सदयतेचें उद्यापन ह्मणे नियां भीमार्जुन अज्ञान जाण करीतसे ६२ आह्मी पां
चतें एक शत मिळोन बंधु समस्त त्यांस गंधर्व धरुनि नेत पाहावें विपरीत केविं हा ६३ त्या आह्मां रा
ज संबंध ह्मणोन पडले विरुद्ध आणि कें करितां बाध आह्मी अवश्य धांवणें ६४ तरी तुह्मी लौकर
धांवा शत्रु उपकार करुनि रक्षावा यशोध्वज उभा करावा कौरवांसी सोडउनि ६५ मग बोले फाल्गुन
आह्मांस तों आज्ञा प्रमाण सिद्ध करून चार स्यंदन चौघे जण निघाले ६६ भीमार्जुन नकुळ सहदेव
समरा परी घेति धांव तों गंधर्वीं बांधोन नेले कौरव अंतरिक्ष तेधवां ६७ वृषभासि बांधिला दावणी कीं
तें तस्कर धरिले वनीं दीनमुख दुर्योधन नयनीं मागें पुढें विलोकी ६८ कृतांत मनीं वसे दचक तेंसी
भीमार्जुनें फोडिली हाक जळनाद ऐकतां देख गंधर्व चक्र कंपित पें ६९ ह्मणती काय आले काळ
कीं उतरले लोकपाळ तो अमर्याद शरजाळ भीमार्जुन सोडिती ७० पांडव आले देखोन खालीं पा
हती अंधनंदन परम निर्दय दुर्जन म्लानवदन जाहले ७१ गंधर्व बोलती परतोन कां करितां युद्ध कं
दन पार्थ ह्मणे बंधु धरुन कारण काय न्यावया ७२ तुह्मी गंधर्व तस्कर शरजाळें करून जर्जर साह्य
आली यानिर्जर करूं संहार सर्वांचा ७३ चौघे बंधु सोडितां बाण गंधर्व गिळिले संपूर्ण जैसे गपिच्छे
पसरून काननामाजी विचरती ७४ शरवर्षें चित्रसेन परिते न गणती पंडुनंदन जैसे अवळाचे
वचन रसहीन विद्वज्जन न मानिती ७५ शरवर्षती एकसरें तैसी पडती गंधर्व शिरें मग दृष्टी चेत
ती यपत्रे संहारास्त्र सोडिलें ७६ मग चित्रसेन पुढें होउन ह्मणे पार्था तूं मित्र प्राण नरोहं अस्त्र आवरु
न घेई त्वं मागुती ७७ नेत्रांतें अस्त्र मागुतें आवरिलें वीरपार्थें मग भेटले चित्रसेनातें चौघे बंधु ते ध

यां ७८ चित्रसेनह्मणेअंधकुमर महाकपटीदुराचार यांचाकांघेसीकैवार शिक्षाआचारकगर्वा ७९
त्रिदशेश्वरेंआज्ञाकरुन यांसआणविलेंधरुन हेतुह्मावधावयाजाण येनहोतेंजहृनियां ८० देघात
कीतस्करदुर्जन सांडायेनासिककर्णचरण अथवाशिरेंचछेदुन आतांशंकीननवआर्शे ८१ पार्थह्म
णेधर्माज्ञा अलोटआह्मासर्वज्ञा मगपांडवगंधर्वसेना धर्मापासींपातले ८२ कौरवबांधलेआकर्षु
न उभेकेलेपुढेंनेउन श्रीकृष्णभगिनीयेउन पाहतीझालीकौतुकें ८३ हांसोनपांचाळीबोले बरेंच
गंधर्वींकौरवपूजिले दुःशासनदुर्योधनतेवेळे अधोवदनेंपाहती ८४ धर्मह्मणेसोडासत्वर बंधूक
ष्टीजालेसमग्र तेंकौतुकऋषेश्वर भोवतालेविलोकिती ८५ गंधर्वींदिधलेंसोडुन धर्मरायाचीआ
ज्ञाघेउन स्वर्गींगेलाचित्रसेन निजविमानींबैसोनी ८६ पांडवकरेंगंधर्व पडलेहोतेतेसर्व उठ
विताजालावासव कृपादृष्टीकरोनी ८७ इकडेदुर्योधनासह्मणेधर्म हेंकांतुजआठवलेंकर्म त
स्करविद्येनेश्रम पावलासीफारतूं ८८ तूंजन्मोनकुरुवंशीं निंद्यकर्मआचरलासी नकुळसहदे
वद्रौपदीसी हास्यनाटोपेतेधवां ८९ पार्थह्मणेसमरींयेउन युद्धकरावेंहोतेंनिर्वाण नीचकर्मआच
रोन डागलाविलाकुळासी ९० भीमदुःशासनासह्मणत जयपावलांतुह्मीसमस्त आतांवाद्येंवाजवि
त गजपुरांतमिरवावें ९१ दुर्योधनह्मणेधर्मराया आज्ञादेईगुणालया युधिष्ठिरेंआलिंगुनियां समा
धानकरीतेधवां ९२ ह्मणेमनांतखेदनकरी काळहीआलातुजवरी तरीबंधुतुझेनिर्धारी पाठीराखेआह्मी
हो ९३ बंधुसहदुर्योधन चालिलाधर्मासपुसोन अपमानेअधोवदन चरणचालीजातसे ९४ मनां
तभावीदुर्योधन शत्रूनीसोडविलेंजाण कायव्यर्थवांचून द्यावाप्राणविषघेउनी ९५ गंधर्वीनेलें
बांधोनशिरेंटाकितेछेदुन तरीबरेंहोतेंतेणें अपमानह्मावाटे ९६ नीतपकरीनदारुण पांडवांचाघ्या ३
वयाप्राण अथवादेशांतरसेविन कायवदनदाखवुं ९७ दुर्जनासकरितांउपचार तीतक्काळमानीअ

पकार पयःपानविखार गुणआपलेटाकिना ९८ षोडशोपचारेंपूजिला कृशान परिपोळितांनकरी
अनमान दुर्जनावरीहितकेलेंपरम पडेपरतोंनदुरात्मा ९९ मार्गींमिळेपरिवार भेटेयेउनीसूर्यपुत्र
समाधानेकरितीसर्वत्र दुर्योधनाचेंतेधवां १०० लाभमृत्युआणिभय काळेंकरूनहोतजाय खेदनमा
नुनीपाहे धैर्यपुढतीधरावें १ कायाआहेजीत नसोडावापुरुषार्थ उद्यांजिंकूंपंडुसुत एकछत्रीराज्य
करूं २ मगबोलेदुर्योधन विदुरभीष्मद्रोणीद्रोण यासकायदाखवावेंवदन सेउंकाननयावरी ३ प
रमकांतारघोरांदर लक्षनयेकसरोवर तेदिवसींराहिलेधार्तराष्ट्र भोजनशयननाठवे ४ दुर्योधनचिंता
क्रांत रात्रींदुःखनिद्रादाटलीबहुत भूमीवरशयनकरित तोंअद्भुतवर्तलें ५ पाताळींदैत्यसमस्त दुर्यो
धनाचाजाणुनीवृत्तांत हेमानुनीअकस्मात कृत्यायेकपाठविली ६ तिणेयेउनीतेवेळां दुर्योधननेला
पाताळा भेटलादैत्यांसकळां सांगेवर्तलावृत्तांत ७ दुर्योधनाचेंसमाधान करितांसर्वदैत्यमिळोन अं
धपुत्रकरीरुदन ह्मणेमीनजाईगजपुरा ८ भीष्मद्रोणशारद्वत त्याचेंपांडवांकडेचित्त गंधर्वींनेलेंआह्मा
न दुःखमजवाटतें ९ पांडवींसोडविलेंपाहें तेंदुःखत्रिभुवनींनमायें येतीलपृथ्वीचेनृपवर्य हांसतीमजदेख
तां १० दैत्यह्मणतीएकवचन शारद्वतभीष्मद्रोण याचेअंगींसंचारुन पांडवसेनासंहारुं ११ ऐसेंकरून
समाधान पूर्वस्थळाघालविलानेउन दुर्योधनजागाहोउन सांगेस्वप्नकर्णातें १२ मगकर्णह्मणेयु
द्धांत तुजजयहोईलअत्यंत मगवाहनींबैसउनिसमस्त गजपुराप्रतीआले १३ सकळवाद्येंराहउनेग्रामां
तप्रवेशलेअधोवदन भीष्मविदुरद्रोण वर्तमानकळलेंनयां १४ पांडवरक्षकवैकुंठनाथ त्यांसकोण
करीलविपरीत ब्रह्मानंदपंडुसुत हेंतारणीविचरती १५ इकडेकर्णदिग्विजयकरुन द्रव्यआणिलें
मेळउन सकळराजेबोलाउन महायज्ञआरंभिला १६ मनीयोजिलीकुटिलयुक्ती बोलाउंपाठविलेपांड
वांप्रती द्यूतखेळोनमागुती वनवासासीपाठवावे १७ कींत्रयोदशवर्षेंभरल्याविण केंविग्रामांतबैस

तीयेउन यंगोष्टीचें दूषण लाउन आणीक वनवासयोजावा १८ पांडवांप्रतीगेलाइत ह्मणतीयागासचला
समस्त धर्मराज हांसूनबोलत आह्मींतयेंनयेउं कदां १९ त्रयोदशवर्षेंहोतांपूर्ण येउंबोलाविल्याविण
असोसमाप्तजालायज्ञ दुर्जनाचागजपुरीं २० एकाइकडेद्वैतारण्यांत मृगयेसीगेलेपंडुसुत द्रौपदीए
कलीआश्रमांत कौतुकएकवर्तलें २१ सेनेसहजयद्रथ शाल्वदेशालग्नाजात वाटेंआलाअकस्मात
पांचाळीदृष्टीदेखिली २२ जीचास्वरुपाचीसिमा जेअपर्णेचीअपरप्रतिमा दशास्यसुतअंबुजजन्मा ऐ
सीनिर्मूंनशकती २३ कमळगर्भाहूनरवंजन कुरवंडीकरावेंनेत्रावरुन अष्टनायकांचेंसौंदर्यपूर्ण
चरणांगुष्टेंनतुलेची २४ आकर्णनेत्रीनिर्मळमुखातें देखुनद्विजराजलज्जित मृगेंद्रदेखकटीत सुख
नदाखवीमतुच्या २५ परमसुकुमारघनःशामवर्णा वाटिलीइंद्रनीळगाळुनी दंततेजेंजिंकिल्याहिरेखा
णी बोलतांमेदिनीप्रकाशपडे २६ सर्वलक्षणयुक्त पृथ्वीचेनृपनाथ सुखेंकीर्तनिगशावाजवीत सौंद
र्यशाळाह्मणउनी २७ जीचाअंगीचासुवास जायअर्धयोजनाविशेष जयद्रथेंदेखूनतीस मानसजेव्यापि
ला २८ ह्मणेऐसीनवरीटाकुन कांकरुजावेंलग्न हातांआल्यादिव्यरत्न कैचीकारणगारेचें २९ सकळ
प्रमदाचीईश्वरी प्रतिमानसेउर्वीवरी ऐसीसांडुननवरी शाल्वदेशाकाजावें ३० तक्रमनीजोइछित हा
तासआलेंअमृत तेविंआह्मांजालेंयेथं पूर्वदत्तप्रसादें ३१ पांडवएकले वनांत त्यासवधीनएकक्षणां
त मगकोटिकनामदूत पांचाळीजवळधाडिला ३२ पांचाळकन्यासुरेख पांचसिंहांचीललनादेखती
सजयद्रथदेख त्यावयासिक्षजाले ३३ कोटिकेंनेयेंयेउन पांचाळीसह्मणेतूंकोण तुझेंरूपदेखुन देव
हीप्राणओवाळिती ३४ वदनपाहतांनिःकलंक नरनरेंद्रचकोरह्मणतीदेख देखतांश्रीमुखनारिक कादं
वपार्थिवजाले ३५ विद्युल्लताझळकेज्यापरी हारींउभीपांडवनारी अचळरूळनउर्वीवरी प्रकाशइरझ
ळकनसे ३६ द्रौपदीह्मणेमार्गस्थहूता मीपंडुस्नुषापांडववनिता पांचाळरायाचीदुहिता भगिनीमन्मथज

नकाची ३७ कोणआलाआहेराव सांगवनांतगेलेपांडव तेआतांयेतीसर्व आतिथ्यकरितीतुमचें ३८
कोटिकानेयेउन सांगीतलेंवर्तमान मगजयद्रथरथाखालींउतरून आश्रमद्वारांपतला ३९ ह्मणेलाव
ण्यरत्नराशी तूंचातुर्यसरोवरराजहंसी जरीतूंमाळघालिसी तरीपावसीसर्वसुख ४० तुजयोग्यभ्रता
र कदांनव्हतपंडुकुमर वनवासपरमघोर येथेंफारश्रमलीस ४१ मीसिंधुरायाचासुत माझेंनामज
यद्रथ तुजकारणेंआणिलारथ आरूढसत्वरयावरीं ४२ ऐसेंऐकतांगोरटी भ्रूमंडळांघातलीआंठी
ह्मणेप्रळयचपळावोटीं शलभकैसाआकळिला ४३ मशकभावीमानसीं पर्वतदावीनदादेसीं वृश्चिक
खदिरांगारासी ताडूनकैसावाचेल ४४ पंचपांडवप्रळयाग्न त्यांचीज्वाळमीदारुण तूंपतंगतीकवळुन कैसा
सांगवांचसी ४५ व्याघ्रनिजलावनांत त्याचीजिव्हापुढेंलोंबत तेशशकेंताडूनस्वस्थ केंवीपावेलगृहातें
४६ महाभुजंगाचेदशनेंदेखा पाडूनकेविवांचणेंमंडुका तृणाळीआत्मजाविनायका धरूनकैसाहानेईल
४७ इभमदेंगर्जनाकरी तोंदृष्टीनेंदेखेकेसरी प्राणघेउनपळेलौकरी पांडवआतांचियेतील ४८ जोर
णपंडितसतेज दृष्टीनपडेजोहरिध्वज भीमगदापाहतांनिस्तेज होउनपडसीमशका ४९ असोपल्लवींध
रुनजयद्रथ पांचाळीसबळेंचओढित नवतीअचळअंगझाडितलोटल्यापतितसतीनें ५० जयद्रथउ
लथूनपडला मागुतीउठोनधांवला बळेंचउचलूनराजबाळा रथावरींघातली ५१ त्वरितसहजयद्रथ
पळतनगराआपलेजात जयवाद्येंवाजवित मनाभावीआनंदती ५२ हिंसकवधीवरतविशेष जैसाभा
वीमनीहर्ष कींद्विजांपीडितांव्याधेश आनंदमानीमानसीं ५३ पांडवनामघेउनी हाकदेईश्रीकृष्णभगिनी
लं{पित}जालीकुंभिनी महासतीआक्रंदतां ५४ पक्षीधांवतीगगनीं हांकदेतीआक्रोशेंकरुनी पंडुपुत्रहो
धांवाये क्षणीं द्रुपदनंदिनीनेलीदुष्टें ५५ मृगयाकरूनपंडुसुत आश्रमाकडेत्वरेंयेत तोंधावतांदेखती
पुरोहित धौम्यनामात्वरेनें ५६ आणीकहीऋषीधांवती पांडवांसवेगेंपालविती मृगेंद्रहोतुमचीकार्नी

जंबुकजयद्रथनेनसे ५७ आश्रमींठेउनीधौम्याप्रती पवनवेगेंपांचहीधावती जैंविउरगाचामार्गखग
पती कादिनधावेत्वरेनें ५८ कींइभकोणेवनांतरी पहातधांवतीजैंविकेसरी तीसेंनेसहितलपतांझ
डकरी द्रथाकुमारींदेखिला ५९ गर्जनाकरितभीमार्जुन उभातस्करादावीवदन तुझेंमीनाककान
करचरणछेदितों ६० जयद्रथसेनेसहित बळेंउभाराहीत्वरित भीमगदाघेउनधावत जैसाकृतांत
महाप्रळयीं ६१ गजरथाचासंहार करीतेव्हांवृकोदर धर्मार्जुनसोडितीशर प्रळयचपळेंसारिखे ६२
सहदेवआणिनकुळ संहारितीपायदळ बाणभेदितीजैसेंव्याळ वाल्मीकांतरीप्रवेशती ६३ जयद्रथसीं
डींबाण वृष्टीकरींपर्जन्य परीतेनमानितीपंडुनंदन शिरेंतोडुनपाडिती ६४ धर्मेंअर्धचंद्रबाणलवला
हीं भेदलाजयद्रथाचेहृदयीं रथातळींतेसमयीं नकुळउतरोनधांवला ६५ वारणचक्रांतमृगनायक
एकलाचीनाळेनिःशंक तेसीअसीलताखेटक नकुळधांवेघेउनी ६६ शस्त्रेंपाडिजेकर्दळीस्तंभ तेसें
नकुळींपाडिलेंइभ तुरंगस्यंदनाचेंकदंब संहारिलेप्रतापें ६७ चपळातळपे जा परी तेंविफिरतसैन्य
सागरीं नकुळघटोद्भवेंतेंअवसरी सेनासिंधुप्राशिला ६८ संकट जाणूनजयद्रथ द्रौपदीससोडुनप
ळत पांचाळीह्मणेधरा त्वरित तस्करासीसोडुंनका ६९ मगपवनवेगेंकरुन धावलेतेव्हांभीमार्जुन मत्त
शार्दूळधरीहरिण तेंविआसडुनपाडिला ७० यथेष्ठमारुनलत्ताप्रहार बांधूनिआकर्षिलेमागेंकर स्वयें
मुखकाढूनिशार पांचपाटकाढिले ७१ दुर्योधनभगिनीदुःशिळादेख यासिदिधलीहाहोयशालक अ
र्धखांडमिसीनिःशंक भादरुनीचालविला ७२ धर्मेंद्रौपदीपुढेंत्वरित उभाकेलाजयद्रथ मगबोलेक्र
मद्राकांत यासवधावेजरीआतां ७३ तरीदुःखवेलगांधारी मगत्यासपुसतीतेअवसरीं घेउनद्रुपदरा
जकुमरी कांतूंपळतहोतासी ७४ मगह्मणतीतयास ह्मणेंपांडवांचादासानुदास धर्मआणिद्रौपदीस ५
नमुनजायदुर्जना ७५ जयद्रथासह्मणेधर्म ऐसेंनकरीकदाकर्म तोदीनवदनपरम धर्मरायाविनवित

७६ सत्यसांगतोधर्मात्मा अन्यायमाझाकरीक्षमा सोडिलातोपापात्मा अधोवदनेंजातसे ७७ ह्मणेज
नाकेंविदाखउंवदन मगगंगाद्वाराप्रतीजाउन करूनतपअनुष्ठान प्रसन्नकेलाव्योमकेश ७८ त्याप्र
तीह्मणेत्रिनेत्र मागतूंइछितवर ह्मणेपांडवांसीविजयसत्वर मजलागींदेइकां ७९ मगबोलेअपर्णानाथ
समीपनसतांक्रमद्राकांत तेव्हांजयतुजसमस्त क्षणएकहोईलपैं ८० ऐसाकरितांवनवास पांडवांचेमग
भरलेदिवस द्रौपदीसहआश्रमास विचारकरितीजाउनी ८१ इकडेस्वप्नींयेउनिकर्णास सांगताजाला
चंडांश कुंडलेंमागेअमरेश त्याससर्वथानद्यावी ८२ तींदेतांकर्णभूषणं आयुष्यतुझेंहोईलक्षीण मग
बोलेउदारकर्ण नेदींमाझेंननह्मणवे ८३ मगबोलेगभस्ती त्याकडेएकमागशक्ती असोकर्णमहा
मती अनुष्ठानाबैसला ८४ जपनास्वयेंउपस्थान शक्रआलाविप्रवेषधरुन ह्मणेमहाराजउदारकर्ण
कुंडलेंदेईंश्रवणाचीं ८५ कर्णह्मणेशचीरमण पूर्वींगेलासकवचघेउन आतांदेतोकर्णभूषण तूंप्रसन्नम
जहोईं ८६ अवश्यह्मणेविबुधपती कर्णह्मणेदेमहाशक्ती कुंडलेंकाढूनिनिश्चिती निर्जरेश्वरपूजिला
८७ महाप्रळयींचीमुख्यचपळा शक्रेंशक्तीदिधलीतेवेळा न्यासमंत्रप्रेरणकळा कृपेनेंसर्वसांगत ८८
ह्मणेहीनिर्वाणसांगातिणी महाशत्रूवरप्रेरुनी ऐसेंसांगूनतेक्षणी शचीरमणगुप्तजाला ८९ कवचकुं
डलेंदेउन तोषविलेपाकशासन कर्णाचेंउदारत्वदेखुन सुरसुमनेंवर्षतीं ९० हेंजाणूनवर्तमान
हर्षेंनिर्भरपंडुनंदन कौरवपरमदीनवदन ह्मणतीकर्णेंकायकेलें ९१ इकडेपांडवाश्रमासी धावत
आलेसमस्तऋषी ह्मणतीअरणीपात्रेंठेविलीउशीं तोंमृगएकपातला ९२ अरणीपात्रेंमृगघेउन घेउं
नगेला जैसापवन ऐकतांपांचपंडुनंदन चापघेउनधावले ९३ आटोपितीजवळमृग तंवतोजातअसेसवे
वेग वकुन करितांलाग नाकळेसमीपदेखतां ९४ सवेंचमृगजालागुप्त वटवृक्षाखालींपांडवबैसत हो
उनियांचिंताक्रांत ह्मणतीकायकरावें ९५ नकुळासह्मणेयुधिष्ठिर वृक्षावरचढेसत्वर तृषाक्रांतजालों

नीर पाहेंचहूंकडेविलोकुनी १६ कोणेपंथेंगेलामृग हेंहीपाहेंसवेगें मगतोमाझीहृदयारविंदभृंग व
शिचदोनसांगत १७ ह्मणेयेदिशेसउद्यान सरोवरेंउदकेंपूर्ण तेथेंचगुप्तअसेलहरिण तोशोधूनआणा
वा १८ खालेंउतरूनतत्काळ त्वरेनेजायवीरनकुळ पात्रनसेभरावयाजवळ तूणीरघेऊनधांवेला १९
तेथेंबैसलाहोताएकराक्षस गुप्तरूपेंह्मणेनकुळास माझेप्रश्नसांगसीनिर्दोष तरीसलिलपीमाझें २००
नसांगतांप्राशिसीजीवन तरीतत्काळपावसीमरण नकुळह्मणेमाझेप्राण उदकाविणजातातो १ धर्म
राजतृषाक्रांत उदकालागींवाटपाहत तुझेप्रश्नसांगावयायेथें मीरिकामानसेकीं २ जीवनप्राशितां
माशीरुत तेवेळेजालाप्रेत उशीरलागलात्वरित सहदेवपातला ३ नकुळाऐसेंहोउन तोहीपावला
मरण मगगेलाअर्जुन त्याचीहीझालीतीचगती ४ मगपातलाभीमसेन त्याहीतेणेंपुशिलेप्रश्न तो
हीबळेंपीतांजीवन गेलाप्राणतत्काळ ५ धर्मराजआलेतेथ तोंबंधुपावलेमृत्य यक्षासधर्मपुसत
सांगत्वरितप्रश्नमाझे ६ सांगसीलमाझेप्रश्न तरीबंधुउठतीलचौघेजण अरणीपाचेंगेलोघेउन तोमीच
जाणमृगवेषें ७ धर्मह्मणेमाहापुरुषा बोलेतुझाप्रश्नकैसा येरूह्मणेसूर्यआकाशा चढेकैसासांगतो
८ कैसापावतोअस्त कोठेंराहतोआदित्य यावरीप्रत्योत्तरदेत धर्मपुत्रधर्मात्मा ९ ह्मणेब्राह्मणदेतीअर्घ्य
दान सोडितीअस्त्रमंत्रुन त्यापुण्येंदैत्यवधून रवीचढेउर्वीपंथें १० धर्मकरितांबकुत सूर्यरूखेंपावेअस्त
त्यासमाजींराहत नमनेंचसत्यआदित्य ११ श्रोत्रीसांगतोकोण धर्मदेतप्रतिवचन वेदध्ययनअग्निसे
वन रुशीळपरमश्रोत्रीतो १२ बुधिवंतअसेकोण जोकरीलविप्रसेवन ब्राह्मणासदेवत्वजाण कोणअर्थेसांग
पां १३ तपआणिसत्य ब्राह्मणासयेणेंदेवत्व संततेकोणत्वरित मजसांगेसर्वज्ञा १४ तत्वजाणूननिश्चि
त तेजाणज्ञानीमहंत पापतेकोणअद्भुत परपीडापरनिंदा १५ पुण्यतेंकायसाचार तरीकरावापरोप
कार सांगकोणताअनाचार सत्कर्मत्यागजाणिजे १६ कोणपावतासांगमोद अनृणीअप्रवासीपावेआ ६

नंद आश्चिर्यकोणसांगविशद मजलागींधर्मात्मा १७ आतांसांगेपंथकोण जेवाटेनेगेलेसंतजन वार्ता
कायसंपूर्ण सांगमजयुधिष्टिरा १८ एकमृत्युपावतीदेख उरलेतेमानितीसुख आश्चिर्यहेंनिःशंक म
जवाटतेजाणपां १९ सकळभूतांकाळविपरीत हीवार्तामुख्ययेथें गुरुसांगनिश्चित सर्वज्ञदयाळउदा
सजो २० शिष्यकोणसांगसाचार भाविकप्रज्ञावंतउदार विषतेंकोणसांगसत्वर गुरुअवज्ञाकरणें २१
कार्यकरावेंसत्वर छेदावेंसंसरणदुस्तर मोक्षतरूचेंबीजसाचार क्रियेसहशुध्यज्ञान २२ कोणशुचिष्मं
तबोलविशुद्ध अंतर्बाह्यमानसशुध्य पंडितकोणनिर्द्वंद्व सद्विवेकज्यापासीं २३ कोणजन्माआलानिश्चि
त परोपकारीसदारत इंद्रियांसीकोणमोहित पंचविषयनिर्धारें २४ मद्याहूनकायमोहिक धर्मह्मणे
स्नेहदेख अंधकोणनिःशेष विषयअस्तांमूढतो २५ शुध्यकोणसायेथें स्त्रीलोचनबाणेनहेव्यथित
गहनकोणबोलेसत्य स्त्रीचरित्रजाणपां २६ दारिद्रतेंअसेंकेवळ ज्याचीनजायेहळहळ लघुत्वाचेंका
यमूळ परयांचाखटेना २७ निद्रस्तकोणसांगहट मतिमंदअत्यंतमूढ कुटुंबकाबाडनसुटेजा २८
रुखतेंकोणसांग तरीसर्वसंगकरीत्याग बधिरकोणमाहींवीरांग हितनाइयेतशिकविता २९ मळि
नपत्रावरीउदक तैसेंकायसांगक्षणिक यौवनधनआयुष्यदेख नसेभरवसासर्वथा ३० कोणावश्य
सर्वप्राणी जोनम्रसत्यभाषणी भूषणकायत्यावेंकर्णी हरिकथादानसमयोचित ३१ कोठेंकरावा
सांगवास संतनिकटकींकाशीस चारगोष्टीअतिसुरस कोणत्यासांगशेवटीं ३२ मधुरबोलोनकरी
दान गर्वरहितनिशीमदान क्षमायुक्तशूरत्वपूर्ण भाग्यआणीउदारत्व ३३ याचारगोष्टीदुर्लभतत्वतां
राक्षसह्मणेपंडुसुता कोणताबंधुआतां उठउंसांगप्रथमची ३४ धर्मह्मणेतूंदयाळ आधींउठवीमाझा
नकुळ सक्षसह्मणेपुण्यशीळ सत्यहोसीधर्मात्मा ३५ मगएकदांचचौघेजण बंधुबैसविलेउठउन
मगधर्मकरजोडुन तूंकोणदर्शनदेईं ३६ मगह्मणेमीतुझापिता यमधर्मआहेतत्वता तुझेंसत्वपहा

वेंआतां मृगवेषेंमीचआलों ३७ मगयमदेतदर्शन पांचैजणवंदितीचरण अरणीपात्रेंआणुन प्रीती
करुनदीधलीं ३८ तुह्मीकरितांअज्ञातवास कोणीनोळखेतुह्मास विराटनगरींक्रमावे एकवर्ष पुढेंराज्या
सपावाल ३९ ऐसेंसांगोनसूर्यनंदन तत्काळपावलेअंतर्धान पांडवआश्रमीयेउन देतद्विजाअरणीपात्रें
४० याउपरीपंडुसुत ऋषीप्रतीआज्ञापुसत अज्ञातवासत्वरित यावरीप्राप्तजाला ४१ येथूनसंवत्सरपर्यं
त व्हावेंलागेलआह्मासगुप्त कंठधर्माचादाटत शत्रूनिवटह्मणूनियां ४२ ऋषीसप्रेमहोउन धर्मासदेतआ
शिर्वचन लोकरप्राप्तराज्यासन तुजलागींजाणपां ४३ समस्तांचीआज्ञाघेउन तीभूमिकासोडूनिजा
ण एककोशपुढेंजाउन पांडवउतरले ४४ तेथेंबैसूनविचार करितीपंडुकुमर तेब्रंह्मानंदेरुक्मि
णीवर श्रीधरमुखेंवदेल ४५ अरण्यपर्वसंपलेंयेथें पुढेंविराटपर्वगोडबहुतें तेंश्रवणकरितांसमस्त पा
पतापदहनहोती ४६ जांचाऐकतांवनवास आपणासुखहोयविशेष संकटनिरसेनिःशेष त्यांचीकरु
णाऐकतां ४७ यापर्वींचेअध्यायसंस्कृत संख्याबोलिलेसत्यवतीसुत दोनशेंअध्यायसुरसबहुत एकु
नहात्तरबरवे ४८ एकादशसहस्र चौसष्टी इतुकीश्लोकांचीमूळगांठी सारांशकथागोष्टी पंडुसंगेंवद
विली ४९ नवआध्यायातसंपूर्ण वनपर्वजालेंनिर्वाण तेवीसाव्याअध्यायापासुन एकतीसपर्यंतजा
णिजे ५० येथुनचारअध्यायअपूर्व पुढेंपरिसाविराटपर्व महासंकटहरेसर्व श्रवणमात्रकरितांची ५१
ब्रंह्मानंदारुक्मिणीवरा श्रीधरहृदयकल्हारभ्रमरा तववरदेंजगदोध्दारा ग्रंथपुढेंचालीकां ५२ सु
रसपांडवप्रतापग्रंथ अरण्यपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ एकतिसाव्यांतकथियेला
५३ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ अरण्यपर्वटीकाश्रीधरकृत कर्णकवचकुंडलेंहरवित यक्षप्रश्नसंपविले ५४
इतिश्रीपांडवप्रतापअरण्यपर्वएकत्रिंशत्यध्यायसमाप्तः शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः जगद्गुरू आदिपुरुष आदिमायेचा भ्रतेश ब्रह्माविष्णूमहेश बाळकेंपोटीं निर्मिलीं
१ सात्विकराजसतामस सृष्टीरचनाकरविली विशेष चवऱ्यैंशीलक्षयोनी बहुवस जीवभोगिती निज
कर्मे २ पडिलाअज्ञानअंधकार बहुत नदिसे कांहींवस्तुजात अडखळोनि क्षणक्षणापडत गर्भवर्तकु
जीवहे ३ कामक्रोधमदमत्सर हे थोर हिंडती तस्कर पुण्यधनसर्वत्र हिरोननेती क्षणार्धे ४ ऐसानिबिडत
मजाणोन तोसत्यवतीहृदयरत्न उगवला सूर्यनारायण वेदव्यासमहाराज ५ निगमकमळार्कजालाविशेष
त्राणीवर्तलेसत्कर्मास सत्क्रियाराहाटी निर्दोष आचरोनीयशपावती ६ कृपाळूतोवेदव्यास तारावयाजड
जीवास भारत निर्मिलें समरस कींपंचमवेदसुरसहा ७ व्यासशिष्यवेशंपायेन जैसादेवगुरूपरमनिपु
ण विराटपर्वदिव्यनिरोपण जन्मेजयाप्रतीसांगे ८ मागेंसंपलेंअरण्यपर्व जेथिंचारचनासुरस अपूर्व त
थूनिविराटपर्वसर्व यशदायक परिसीजे ९ जन्मेजयह्मणेवैशंपायना चातुर्यसिंधूगुणसंपन्ना विराटनग
रींपंडुनंदना वासजाहलाकोणेंपरी १० दुर्योधनदुर्जनबहुवस कैसाकेला अज्ञातवास द्रौपदीसती निर्दोष
गुप्त कैसीराहिली ११ वैशंपायनह्मणेंनृपती तुझापिता परिक्षिती याचापितामह निश्चिती पंडुपुत्रमहारा-
ज १२ अरण्यपर्वसंपलेंविशेष कथातेथें कथिली सुरस यमेंधरूनिमृग वेष अरणीपात्रेंपळविलीं १३ =
पुढेंवटवृक्षींराहून पांडवांसजाहलाप्रसन्न अरणीपात्रेंदेउन वरदानदिधलें १४ तयावरी पांचहीजण आ
श्रमा आले पंडुनंदन जाहलेजेवर्तमान सकळब्राह्मणांनिवेदिलें १५ अजातशत्रूधर्मनृपती बोलताझाला
बंधूप्रती अरण्यवाससतूसंगती द्वादशवर्षेंजाहलीं १६ आतांअज्ञातवासपूर्ण त्रयोदशवर्षपरमकठिण ना
मरूपपालटुन कोठेंक्रमावें सांगपां १७ बहुतदेशनिगुडस्थानें गुप्तविवरेंरमणीयवनें कींपांचाळविराटादिस
दनें गुप्तरूपेंसेवावीं १८ मगह्मणेवीरपार्थ देशराजेआहेतबहुत परिअज्ञातवासाप्रस्तुत विराटगृहाजाई
जे १९ नामेंरूपेंपालटुन परगृहींराहणेंकठिन धर्मात्मातूंधर्मपरायण कोणेंरीतीराहसी २० धर्मह्मणेंपार्था

ऐक मीआत्मनामठेवीनकंक अक्षकर्मींनिपुणदेख सभासतहोईनमी २१ द्यूतकर्मींपरमनिपुण दंतपाश
करींधरुन स्वगुणेंविराटमोहिन नानायुक्तीखेळोनियां २२ याबरीभीमबोलेअपूर्व मीह्मणवीनतेथेंबल्लव
सूपशास्त्रींप्रवीणसर्व षड्रसान्नेंनिर्मीनमी २३ चतुर्विधअन्नेंनिर्मीन जाचेंसुवासेंसंपूर्ण लाळघोटितीदे
वगण वसंतभुलोनजातसे २४ गजवृषभमल्लदारुण याशींबळेंझोंबीघेउन विराटाप्रतीसंतोषविन स्व
गुणेंधर्मराया २५ यावरीबोलेपार्थवीर शक्रगृहींहोतोंपांचसंवत्सर तेथेंउर्वशीपरमचतुर भोगकामापात
ली २६ तीसभोगनेंदीह्मणउन वदिलीतेंशापवचन एकसंवत्सरसंपूर्ण नपुंसकत्वपावसी २७ तरीमीबृहन्न-
डानामधरुन अंतःपुरामाजीराहिन स्त्रीवेषअवलंबुन मोहीनजाणसुधेष्णा २८ नृत्यगीतभेदशिकउन स
कळस्त्रियाकरीनप्रविण आपुलेंस्वरूपनामखुण अणुमात्रनकथिमी २९ यावरीनकुळबोलेकौतुक नाम
सांगेनग्रंथिक अश्वपरिक्षाशिक्षाअनेक करूनिनृपतोपवीनमी ३० अश्वव्यथाअंतरलक्षणें सर्वचातु
र्यमीजाणें सहदेवयावरीह्मणें तंतीपाळनाममाझें ३१ गाईवृषभह्मैशी याचीपरिक्षामीजाणेंकैसी वर्षतीजाणें
दुग्धरासी मजपासींविद्याअसे ३२ द्रौपदीह्मणेमीपुरंध्री नामसांगेनसैरंध्री सुधेष्णेपासींअहोरात्री सेवाक
रीनआदरें ३३ धर्मह्मणेमीतेथें ह्मणवीनपांडवांचासभासत कौंतेयजाहलेगुप्त ह्मणोनिआलोंतुजपासीं ३४
मगबोलेभीमसेन धर्मांचारसोयपाकीह्मणवीन अर्जुनह्मणेंस्त्रीवेषधरुन सखीह्मणवीनद्रौपदीची ३५ न
कुळह्मणेंतेवेळा धर्मरायाचाअश्वशाळा त्यावरहोतोंमीनृपाळा आलोंअसेंतुजपासीं ३६ सहदेवह्मणेंजा
ण विराटाशींबोलेनवचन मीपांडवखिल्लारीसंपूर्ण सेवाकरीनतुजपासीं ३७ द्रौपदीह्मणेंसुधेष्णेसीं मी
द्रौपदीचीदासी गुप्तजाहलेपांडववनवासी जाहलीगतीऐसीआह्मां ३८ ऐसाकरूनिविचार धौम्यासः
ह्मणेंयुधिष्ठिर अरणीपात्रेंअग्निहोत्र घेउनिजावेंतुह्मीआतां ३९ पांचाळपुराजाउन रहावेंअग्निशुश्रुषा
करुन द्वारकेसइंद्रसेन रथआसुचेनेईल ४० सर्वहीबोलावचन पांडवगेलेअह्मांटाकुन कोणेंरुळींरा-

हिलेजाउन हेंनकळेंसर्वथा ४१ यावरी महाराज धौम्य धर्मासिबोलेसप्रेम नित्यप्रवासकष्टपरम त्याहोनः
श्रमपरगृहीं ४२ राजगृहींगह्रणेंकठिन बहुतनकरावेंसंघट्टन जैसीअग्निसेवाडुरुन याचककरितीसप्रेमें
४३ पांचजणमिळुन द्रौपदीसकराजतन समयोचितबोलावचन जेणेंसमाधानरायाचें ४४ वेदाचें अंतर पद्म
नांसन्यूक कुटनी जैसेंशास्त्राचेंतर्क तेवीरायाचेंचित्तपाहोनिदेख कार्यभागकरावा ४५ नबैसावेंगधासंमु
ख पाठीनबैसावेंदेख बहुतसमीपनिःशंक नयेसावेंसंघट्टनी ४६ बहुतदूरजाउनी नबैसावेंराजा गमनीं क्षे
पक्षणानलागावेंकानीं मंत्रीमनीविटनील ४७ वामअथवासव्यपाहुनी अंतरबैसावेंजाउनी राजावश्यस्म
णउनी भलतीगोष्टनसांगावी ४८ नृपसर्पक्रुशान तेमित्रस्मणोनयेजाण गवजाहलाजरीप्रसन्न तेंसुखहीन
मानावें ४९ रायेंदिधलीवस्त्रें भूपणें तींचरायादेखतालेणें आणिकाचीनसिरवणें स्तुतीनकरणेंइतरांची ५०
तांबूलचर्वणबहुभाषण क्षणक्षणानथुकावेंउठोन मर्यादेनेंबैसावेंआटोपुन वीरासनघालावें ५१ बहुत
नघ्यावाआहार वायूआकर्षावासमग्र राजगृहींनिरंतर कदांवासनकरावा ५२ राज पर्यंकराजा सन गज
तुरंगसुखासन तेथेंनकरावेंआरोहण मर्यादापूर्णधरावी ५३ अंतःपुरींयेकांतीं बैसलेअसतांनृपती आ
पणप्रियकरनिश्चिती स्मणोनतथेंनरिघावें ५४ राजस्त्रियेसीमैत्री कदांनकरावीचतुरी स्त्रियांचेंएकांतः
विचारी सर्वथाहीनबैसावें ५५ मीविद्यावंतसुर नबोलावेंवारंवार प्रत्युत्तरदेउनन्याहार राजवस्तूनपहावी
५६ बहुभाषणबहुहास्य कदांनकरावेंविशेष ग्रामनिंदापरदोष राजश्रवणींनघालावें ५७ रायवस्त्रेंभूषणलें
त तींआपणनलेवावींनिश्चित राजाअसेंव्यथाभूत आपणऔषधनघावें ५८ रायासमोरकरितीस्तुती
इतरस्थळींनिंदावदती तेतत्काळफळेंनृपती ते पावतीअपमान ५९ एवंसर्वार्थसुजाण पांडवतुह्मीपांचही
निपुण अज्ञातवासकरुन मगसर्वेंचप्रकटावें ६० हेंधौम्यबोलेसत्वरा तेगेलेपांचाळनगरा इंद्रसेनघेउन
त्वरा द्वारकेप्रतीपावला ६१ आश्रमीहोतेसमस्त ब्राह्मणांवाटतीपंडुसुत रात्रींविप्रजाहलेनिद्रस्थ साहाही २

जातीलेवेळां ६२ निघोनजातीपंचप्राण कदानव्हतीदृश्यमान तैसेपांडवनिघालेतेथून कोणासहीनकळतां ६३
धनुष्यघेउनमहामती तूणीरपृष्ठीसींआकर्पिती गोधांगुळेंघालितीहस्तीं अंगत्राणेंबांधली ६४ कालिंदीवो-
लांडुनीत्वरें निघतेजालेदक्षणतीरें आडवाटेगिरिकंदरें वोलांडितीरात्रींत ६५ चरणचालीत्वरेंजाती आपुलें
राष्ट्रचुकविती पांचाळदेशनिश्चिती वामहस्तेंटाकिला ६६ दशार्णवदेशटाकुन सुरसेनदेशचुकउन दक्षणदिशे
पाहोन अपारमार्गक्रमियेला ६७ दिसतीपांचहीविवर्ण रूपेंगेलींपालटुन जैसेशशिचंद्रकीर्ण अभ्रपडलेंझां
कलें ६८ चिखलमाखलाअनर्घ्यरत्नोंकिंमराळघोळलेधुळीनीतेवींतेसाहाहीनिघोनीजातीत्वरेंनेंनिरंजन ६९
जिचास्वरूपावरुनी सुरललनाटाकिजेवोवाळुनी तेद्रुपदराजनंदिनी चरणचालींश्रमलीहो ७० स्मणेपाईतु=
ह्मींसकुमार चरणींचालतांश्रमलोंफार माझेननचालवेपदपात्र प्राणसंकटजाहलें ७१ शुंडादंडेंकरुन कम
कउचलीवारण तैसेंद्रौपदीसस्कंदींघेउन सव्यसाचीचालिले ७२ विराटनगराजवळी पांडवआलेतेवेळीं वि
शाळशमीवृक्षातळीं स्थीरावलेनावेक ७३ शमीसकरुनिप्रदक्षणा करितेजालेतिचेंस्तवना तुजवंदूनिर
घुनंदन गेलारावणवधावया ७४ स्मणतीशस्त्रेंघेउनिकरीं कैसेंप्रवेशावेंनगरीं लोकतर्कपरोपरी देशांत
राजाईल ७५ गांडीवचापविशाळ कल्पांतविजेहोनतेजाळ कींउगवलेंसूर्यमंडळ तैसीप्रभातयाची ७६ मग
पांचचापेंपांचतूणीर तृणपर्णेंगुंडुनिसत्वर शमीवरनकुळवीर ठेवीदृढआकर्षुनी ७७ वर्षतांफारघन न
भिजेअणुप्रमाण त्याभोंवतेंस्मशान भयंकरपाहाहो ७८ पडिलेंहोतेंस्त्रियेचेंप्रेत पांडववृक्षासींबांधीत
तेंभयानकदिसत नयेतेथेंअन्यकोणी ७९ तोंउगवला प्रभाकर गोरक्षकविलोकितीदूर रक्षणारगाईचेभा
र कौतुकपाहतीदुरुनी ८० पांडवचालिलेतेथुन पुसतीगोरक्षकत्यालागुन प्रेतकांबांधलेनेउन भीमवचन
बोलत ८१ आमुचाकुळधर्मदुर्धर वृक्षीबांधावेंकलेवर तेथेंकोणीजातांसत्वर जळोनमरेलक्षणार्धें ८२ अ
सोपांडवचालिलेतेथून वोळखावीअंतरखुण नामेंठेविलीपालटुन नूतनचीदुसरी ८३ जयजयंतविजय

जयत्सेन जय द्वळपाहे मालिनीहेंनाम निश्चयें द्रौपदी सठेविलें ८४ नगरांत प्रवेशले पंडुनंदन तोंदेखिलें
दुर्गास्थान धर्मराजकरीस्तवन जगदंबेचें तेधवां ८५ जयजय दुर्गे भुवनेश्वरी यशोदागर्भसंभवकुमारी
इंदिरारमणसहोदरी नारायणी चंडिकांबिके ८६ जयजय जगदंब विश्वकुटुंबिणी मूळस्फूर्ती प्रणवरूपि-
णी ब्रह्मानंदपददायिनी चिद्विलासिनी अंबिके ८७ जयजय धराधरकुमरी सौभाग्यगंगे त्रिपुरसुंदरी हेरं
बजननी अंतरी प्रवेशें तूं आमुचा ८८ भक्तहृदयारविंदभ्रमरी तुझे कृपाबळें निर्धारी अति मूढ निगमार्थ-
विवरी काव्यरचना करी अद्भुत ८९ तुझी येंकृपा अवलोकनें गर्भांधासी येतील नयन पांगुळ करील गमन
दूर पंथें जाउनी ९० जन्मादारभ्य जो मुका होय वाचस्पतीसाम्य बोलका तूं स्वानंदसरोवरमराळिका होसी भा
विकां प्रसन्न ९१ आत्मानंदें आदिजननी तवकृपेची नौका करुनी दुस्तर भवसिंधू उल्लंघुनी निवृत्तीतटा जा-
ईजे ९२ जयजय आदिकुमारिके जयजय मूळपीठनायके सकळसौभाग्यदायके जगदंबिके मूळप्रकृती ९३
जयजय भार्गवप्रियभवानी भयनाशके भक्तवरदायनी सुभद्राकारके हिमनगनंदिनी त्रिपुरसुंदरी महामा-
ये ९४ जयजय आनंदकासारमराळिके पद्मनयन दुरितवनपावके त्रिविधतापभवमोचके सर्वव्यापके मृडा-
नी ९५ शिवमानसकनकलतिके जयचातुर्यचंपककळिके शुंभनिशुंभदैत्यांतके निजजनपाळके अपर्णे ९६
तवमुखकमळशोभा देखोनी विबुधबिंब गेलें विरोनी ब्रह्मादिदेव बाळें तान्हीं स्वानंदसदनीं निजविसी ९७ जीव
शिव दोन्ही बाळकें अंबे त्वां निर्मिलीं सकौतुकें स्वरूप तुझें जीव नोळखे ह्मणोनि पडला आवर्ती ९८ शिवस्मरणी
सावधचित्त ह्मणोनि तें नित्यमुक्त स्वानंदपद हातायेत तुझे कृपेनी जननीये ९९ मेळउन पंचभूतांचा मेळ त्वां
रचिला ब्रह्मांडगोळ इच्छापरतां तात्काळ तूं निर्मूळ करिसी हो १०० अनंत बाळ आदित्यश्रेणी त्वत्प्रभेमाजी
गेल्या लपोनी सकळसौभाग्यशुभकल्याणी रमारमणवरप्रदे १ षड्रिपुहारकवल्लभे त्रैलोक्यनगरारंभस्तं
भे आदिमाये आत्मप्रभे सकळारंभे मूळप्रकृती २ जयकरुणामृतसरिते भक्तपाळके गुणभरिते आनंदब्र- ३

ह्मांड फळांकिते आदिमाते अन्नपूर्णे ३ सच्चिदानंद प्रणवरूपिणी चराचर सकळव्यापिनी स्वर्गस्थित्यंतका
रिणी भयमोचनी ब्रह्मानंदे ४ ऐकून धर्माचें स्तवन दुर्गा जाहली प्रसन्न ह्मणे तुमचे शत्रुसंहारिन राज्यीं स्थापीन ध
र्मातें ५ तुह्मीं वास करा येथें प्रकटों नेदीं जनांत शत्रुक्षय पावती समस्त सुख अद्भुत तुह्मा होय ६ त्यां जे स्तोत्र के
लें पूर्ण जे त्रिकाळ करिती पठण त्यांचे सर्वकाम पुरवीन सदा रक्षीन अंतर बाह्य ७ त्यावरून युधिष्ठिर येकला
विराटसभे प्रती चालिला वस्त्रांत गुंडाळून तेवेळां अक्ष घेतले कक्षेसी ८ अक्षवेडे येतें जाळ वरी लोहित सुवर्णसु
ढाळ कुरुवंशराज नृपाळ विप्रवेषें चालिला ९ विराटें देखिलें दुरून जेवि मूर्तिमंत चंडकिर्ण सीतळ जैसा रोहि
णीरमण कीं गाचिवर उतरला १० सकळ पृथ्वीचे करभार घेणार वाटे राजेश्वर तंव येऊन सभे समोर आशिर्वाद
देत रायातें ११ विराट बोले स्वच्छवचन भस्में आच्छादिला हुताशन तैसा विप्रवेष घेउन केवीं येथें आलासी १२
धर्म ह्मणे आह्मीं ब्राह्मण स्वेच्छा करूं पृथ्वीभ्रमण अक्षय ज्ञानी निपुण सभासत धर्माचा १३ पांडवीं केला वनी
वास नेणों कोठें जाहले अदृश्य गावनाहीं आह्मास ह्मणोनि आलों तुजपासी १४ माझें नाव कंक जाण पीडलों
दरिद्रें करून धर्में आमचें पालन केलें बहुत राजेंद्रा १५ विराट ह्मणे मी त्वांतें प्रसन्न सर्व राज्य तुज आधीन त्वं सां
गसी तें ऐकेन मज लागी माग कांहीं १६ धर्म ह्मणे तें अवसरी खेळतां मज आली हारी केलें पणाचें द्रव्य निर्धारी
मज पासीं न मागावें १७ म्या जिंकिलें स्वभावें तरी पणाचें द्रव्य घ्यावें विराट ह्मणे अवश्य घ्यावें मा कां दिधलीं ते
सींच १८ राव ह्मणे कंका प्रती जे तुझे आज्ञेत न वर्तती त्यांस दंड करीन निश्चिती सत्यवचन जाण हें १९ तुझे आ
ज्ञेत न वर्तती जे ब्राह्मण त्यांस बाहेर घालीन उरले क्षेत्री वैश्य जाण जरी तुझें वचन मोडिती १२० तत्काळ त्यास
वधुन तुझें स्वरूप मजसमान मग वस्त्रें भूषणें देउन रायें जवळी बैसविला २१ यावरी दुर्गेस नमुन भीम चालिला
स्वरूप पालटोन विराटें दुरून देखोन तटस्थ जाला पाहतां २२ दिसे पुरुषार्थी बळवंत भुजा वळें लोंवील पर्वत
सिंह शार्दूळ धरून जीत येकें दावणी बांधिल २३ अजानबाहू अति विशाळ वृषभाक्ष आरक्त तेजाळ हाके ग-

जवीब्रह्मांड गोळ तैसासबळ दिसत २४ भी महनुमंत रेवतीरमण नैसादिसेबळसंपन्न पृथ्वीचारायांआक
र्षण क्षणमात्रेंकरील २५ वपींदर्विपाक हातीं धरिले सुरेख कृष्णवासवेष्टीत देख येतांसन्मुखदेखिला २६
शेवकांसांगेनृपवर कोणकोठील ध्यासमाचार दूतधांवतीसत्वर पुसतीवृत्तांततयांसी २७ तोह्मणेमीसूपशा-
स्त्रींनिपुण बल्लवमाझेंनामाभिधान शेवकसांगतीयेउन तोंसमीपपातला २८ रावपुसेत्यालागुन दिससीजे
वींविधूमअग्न उर्वीचेराज्यसंपूर्ण भोगावयायोग्यदिससी २९ तोंबोलेवृकोदर मीधर्मरायाचाकिंकर स्वय
पाकीपरमचतुर शाखाउत्तमकरूंजाणे १३० माझाहस्तीचेभोजन राजाधर्मकरीजाण पांडवीसेविलेंकानन
आलोंशरणतुजलागीं ३१ आणीकरेकनृपती सिंहशार्दूळमतहस्ती महामल्लभद्रजाती त्यासीझोंबीघेई
न ३२ जोकोणासअनिवार त्यासीक्षणांतकरीनजर्जर संतोषोननृपवर वस्त्राभरणेंगौरवी ३३ स्वयंपाकी-
जेसर्व त्यांतश्रेष्ठकेलाबल्लव यावरीवेषपालटुन अपूर्व सैरंध्रीवेगेंपातली ३४ जीसकळस्त्रियांचीस्वामिनि-
णी नीलपयोधरतनुचीभगिनी तीकेंशमोकळेकरुन सव्यहस्तेंआवरित ३५ येकवस्त्रनेसलीमळीन चा-
ललीराजगृहालागुन धांवतीनगरजन स्वरूपतिचेंपहावया ३६ सभोंवतेचारीकोश फांकेअंगसुवास
इंद्रनीळकुंकळप्रभेस उणेंआणीनिजवर्णें ३७ जीचेंवदनपाहतांसुंदर नृत्यकरीपुढेंपंचशर तीनेसलीम-
ळीनवस्त्र सैरंध्रीवेषधरियेला ३८ जेथेंसुधेष्णापट्टराणी तिकडेजातयाज्ञसेनी मागेंधांवतीजनश्रेणी ध
णीनपुरेपहातां ३९ गोपुरावरराजपत्नी भद्रद्वारेंपाहेनयनीं तोंहातीधरूनिफणी लावण्यखाणीयेतसे १४०
पुढेंदासीपाठउन जवळीआणिलीबोलाउन सकळपृथ्वीचीस्वामिण तीसकोणह्मणउनपुसे ४१ तीह्मणे-
मीसैरंध्री पांडवांचीपुरंध्री द्रुपदराजकुमरी तिचीसखीजवळीलमी ४२ कमलोद्भवतातपरमात्मा त्याची
ललनासत्यभामा तिचास्नेहबहुतआह्मा वरहोताजाणहें ४३ तीसमीवारंवार देतअसेंश्रृंगार तेदेखोनया
दवेंद्र तीसबहुप्रीतीकरी ४४ सुमनाचेअलंकार पुष्पवस्त्रेंसकुमार चंदनलेवउंजाणेंविचार अंजनप्र-

कारनेत्रींचा ४५ मजमागूनिसत्यभामेसी पांचाळीठेवीआपणापासीं तीसश्रृंगार अहर्निशी तेथेंविवशीआ
ली ४६ द्यूतहारउनपण पांडवींसेविलेंकानन यासंवत्सरांतगुप्तहोउन कोठेंगेलेकळेना ४७ मीहोउनिअना
थ तुझेपायापासीआलेंत्वरित मगसुधेष्णाबोलत एव्हढेंस्वरूपअद्भुततुझें ४८ मजवाटेमानसीं देवांग-
नातुझादासी समुद्रवलयांकितपृथ्वीची स्वामिणमजवाटतसे ४९ तूंबोलतांवदनीं द्विजझळकतीमहा
मणी तुजमीठेवितेंसदनीं परिमनीभीतसें ५० विराटजाईलभुलोन तूंघालसीत्याजवरमन मगम्याद्या
वाप्राण नचलेअन्यउपाय ५१ याविषयींदेशीलभाष्य तुजपाळीनअवश्य सैरंध्रीह्मणेपरिस वृत्तांतमाझा
तूंमाये ५२ पांचगंधर्वमाझेपती तेअंतरिक्षविचरती मजकोणीअभिलाषीपापमती त्यासीमारितीक्षणार्धें
५३ मजपाहेजोविषम तोतत्काळहोईलभस्म दीपकलिकेप्रतिक्षेम पतंगदेउंशकेना ५४ मीगेलियाप्राण
नकरीकोणाचेंचरणक्षालन अंगमर्दनउच्छिष्टभोजन सर्वथाहीघडेना ५५ सहवासेंबहुत कळेलमाझावृ
त्तांत पंचगंधर्वसमस्त राहतीमाझेअंतरिक्ष ५६ गंधर्वपांचवेगळेकरून पुरुषमजपित्यासमान तरुण
तेबंधूसमान बाळकेंजाणधाकटे ५७ सुधेष्णाह्मणेयावरी अवश्यराहीमाझेघरी इकडेदेवीनमुनझडक
री वेषपालटीअर्जुन ५८ षंढपणअवलंबुनी स्त्रीवेषधरीतेक्षणीं केशआकर्षुनवेणी लघुकर्णींकुंडलें ५९
अकस्मातसभेसमोर देखेंविराटनृपवर ह्मणेस्त्रीवेषधरूनइंद्र वाटेमजउतरला १६० रमावरउमावर स्त्री
वेषधरिलासुंदर सन्मुखदेखेनृपवर विचारिततयातें ६१ नावकाय,तूंकोण सांगेसर्ववर्तमान श्रीकृष्ण
सखातोकृष्ण ह्मणेनामबृहन्नटा ६२ धर्मरायाचेघरीं मीहोतोंअंतःपुरीं नृत्यगायनकळाकुसरी शिकवी
नारीसर्वही ६३ पांडवगुप्तजालेवनांतरी राहोंइच्छीतुझेघरी विराटह्मणेउत्तराकुमरी आणिकनारीआसती
६४ गायननृत्यकळाकुसरी शिकवीराहेअंतःपुरी गौरऊनतेअवसरी निजमंदिरीठेविले ६५ सहदेवदेवीस
नमुन निघेवेषपालटुन विराटेंसन्मुखदेखोन तन्मयहोउनपुसत ६६ जैसेंसुधापानेंनिर्जर तैसेंतुझेंस्वरू-

पसुंदर नामसांगेपवित्र होतासकोठेंआजवरी ६७ तोबोलेतेअवसरी मीधर्माचाखिलारी गोवृषभपरिक्षाक
री नामतरीतंतिपाळ ६८ दुग्धेंस्रवती गाईह्मेसी हीविद्यामजपासी शिक्षालावीनवृषभासी रथालागींजुंपा
वया ६९ खडाणागाईदुभवीन वांझसवत्संकरवीन अंतरव्यथाओषधपूर्ण सर्वजाणेंपशूचें १७० पूर्वसमु
द्रापासूनथोर मर्यादापश्चिमसागर एव्हढेंथोरखिल्लार धर्मात्मयाधर्माचें ७१ द्यूतेंहारविलापण कौरवीं घेत
लें हिरोन गुप्तजालेपंडुनंदन आलोंह्मणोनतुजपासीं ७२ मगवेतनकरूनपुष्कळ खिलारीठेविलातंतिपाळ
मगवेषपालटुननकुळ देवीनमुननिघे ७३ विराटसभेसमोरयेत अश्वशाळाविलोकित तोदेखताअक
स्मात ह्मणेहायेथेंकोण ७४ त्यासपाचारीराव पुसताजालानांव ह्मणेत्वंनव्हेसमानव प्रत्यक्षदेवभाससी
७५ ह्मणेरायापरियेसी होतोंधर्मअश्वशाळेसी ग्रंथिकनामनिश्चयेसी जाणरायासुजाणा ७६ घोडातोश्याम
कर्ण पुच्छपिवळेंअंगशुभ्रवर्ण प्रवाळमण्यासमान चारीखुरजयाचे ७७ आरक्तरेखानयन श्यामवर्णशा
मकर्ण दांडीअयाळजैसेंसुवर्ण गतीजाचीतिहिंलोकीं ७८ क्षीरसागरींहोनीनिघालें कींचंद्रकीर्णेघडिलें सू
र्यलोकींचेउतरले धुतलेजान्हवींत ७९ शुध्यरजताचेढवळ कींनवनीताचागोळ हेश्यामकर्णबहुसाल पा
ळिलेत्याधर्माचे १८० सप्तद्वीपीचेतुरंगभले नवखंडीचेतेजागळे छपन्नदेशीचेवेगळे लक्षणेंमींसर्वजा[illegible]
८१ बाहात्तरखोडीतत्वतां जाणेंतुरंगाचासर्वव्यथा ओषधप्रकारनृपनाथा सर्वठावकेंमजलागीं ८२ संतो
षोननृपनाथ वेतनकेलेंबहुत अश्वशाळेंठेवित ग्रंथिकपरमकुशळ ८३ पणाचेंद्रव्यफार कंकाग्रदेतनृप[illegible]
र चोंघांवंधूंतेंयुधिष्ठिर वांटूनदेतगुप्तरूपें ८४ भक्ष्यभोज्यषड्रसान्नें भीमदेतचौघांकारणें अंतरींवर्तती [illegible]
पणें बाहेरवोळखनदेती ८५ ऐसेलोटलेचारिमास विराटघरींसंतोष एकदांमल्लबहुवस देशोदेशीचेपात
ले ८६ त्यांतमुख्यजीमूतिमल्ल तेणेंझोंबीघेउनिसकळ सहस्त्रएकसबळ मल्लजिंकीविराटसभे ८७ जीमूतें
मर्दिलेसकळमल्ला रायेंबल्लवबोलाविला क्षणनलगतांआला हांकेंभरलामंडप ८८ देखोनजीमूतिवारण

बल्लवधांवेपंचानन हस्तेंहस्तधरून झडतीघेतीपरस्परें ८९ वर्मकळादडपितीसबळ हांकेंगाजविलीब्र
ह्मांडगोळ चारीघटिकातुंबळ मल्लयुध्यजाहलें १९० भीमेंजीमूतिचरणोंधरिला शतवेळभोंवडिला आपटु
नीमारिला प्राणमुकलातत्काळ ९१ संतोषोनिविराटराव बल्लवासदेतबहुतगौरव स्त्रियाविलोकितीसर्व बळ
अद्भुततयाचें ९२ सिंहव्याघ्रभद्रजाती आणूनिबल्लवासभिडविती त्यासआपटूनिक्षिती मारूनिटाकीक्षण
मात्रें ९३ यावरिएकांतींरावबेसत नारीचेंनृत्यगायनसमस्त बृहन्नटाकौशल्य दावित विद्याकैसीशिकवि
लीतें ९४ लास्यआणितांडव दावितीनृत्याचेभाव भावगायनऐकतांअपूर्व शक्रतटस्थहोयपैं ९५ रागउपराग
भार्यासहित मूर्छनाग्रामरकंपित जेंगायनऐकतांतटस्थ शेषआणित्रिभृंग ९६ रावऐकतांतोषला[illegible]
बृहन्नटागौरविलीअपार वस्त्रेंआणिअलंकार अमोलिकदिधलें ९७ अश्वआणूनिसमस्त ग्रंथिकपरि
क्षादावित पाहतांतुरंगमाचेंनृत्य लोकतटस्थजाहले ९८ पवनसांडूनिमागें तुरंगपळवीवेगें चक्राकार-
वामसव्यमागें फेरितांदृष्टीठरेना ९९ संतोषोनीभूपाळक गौरविलाग्रंथिक खिलारिचेंकौतुक तंतिपाळेंदा
विलें २०० ह्मैसेवृषभसमस्त रायापुढेंझुंजवित वस्त्रेंभूषणेंबहुत रावदेततंतिपाळा १ पांचाळीनेंदेखूनसम
स्त मनांतखेदवाटेबहुत हाहाकर्मकेसेंपंडुसुत सेवाकरितीपरघरीं २ पृथ्वीचेराजेशरण पुढेंउभेकरजोडुन
येथेंसेवकहोउन नीचकर्मआरंभिलें ३ ऐसेंक्रमितांपांडवांस पूर्णजालेदाहामास द्रौपदीनिशीदिवस सु
धेष्णेतेंशृंगारी ४ सुधेष्णेचाबंधूकीचक माहाचांडाळहिंसक तोसेनापतीदेख विराटेंकरूनठेविला ५ सु
धेष्णेच्यागृहांत कीचकआलाअकस्मात पांचाळीसीपाहूनकाममोहित भगिनीतेंविचारी ६ कोणहेसुंदरनारी
मजवाटेंभ्रमदेतईश्वरी लक्ष्मीकिंवागौरी कींशारदेचीउपमाजे ७ सुधेष्णेसह्मणेतेक्षणी हेकरींमाझीरा
णी इचास्वरूपावरूनी वोवाळीनप्राणहे ८ सेवेयोग्यसुंदरी तेंनव्हेनिर्धारी पांचाळराजकुमरी गेलीझडक
रीस्वस्थाना ९ मगद्रौपदीचेमंदिरांत किंचकयेऊनिबोलत हेवैभवतुझेंसमस्त मीदासहोईनतुझा १० तु

इंदिरेचीप्रतिमा रंभाउर्वशीतिलोत्तमा तुझ्झादासी आह्मां असेंवाटे अंतरीं ११ कामानळें तापलों थोर तव स
मागमें सुरतसागर मेघवर्षे शिरिंधार मीसीतळ होईन १२ मृगांकवदनें कुरंगनेत्रीं तुजन विसंबे अहोरात्रीं
सकळस्त्रियानिर्धारी तुझ्झादासी ह्मणवीन १३ माझ्झास्त्रिया तुझ्झादासी करीन जाण लावण्यरासी जिंकून स
कळरायासी पुढें उभे करिन १४ तूं सौंदर्यजाळें पसरुन माझें मानस धरिला मीन तुझें मुखकमळीं माझें मन
मिलिंद होऊनि गुंजत १५ तूं चातुर्यसरोवर मराळिका कीं लावण्य चंपक कळिका सकळकामिनीची नायक
अभय देई मज लागीं १६ यावरी पंडुराजस्नुषा तीक्ष्ण गोष्टी बोले कैशा स्वस्छकरूनि मानसा पंडितीश्रवणक
रावें १७ पांडवप्रतापग्रंथ विराटपर्व परमाद्भुत ग्रंथ करितां सत्यवतीसुत लेखक जेथें गजानन १८ पुढील अ
ध्याई सुंदर रस उचंबळेल अपार ते श्रीधर मुखें रुक्मिणीवर ब्रह्मानंदें बोलेपैं १९ सुरस पांडवप्रतापग्रंथ
विराटपर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश यथार्थ बत्तिसाव्यांत कथियेला २२०० इति श्रीपांडवप्रतापग्रंथ वि
राटपर्व टीका श्रीधरकृत पांडव विराटगृहीं अज्ञात कीचकभाषण द्रौपदीसीं १ इति श्री पांडवप्रताप विराटपर्व=
द्वात्रिंशत्यध्याय समाप्त· ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ७।। ।।

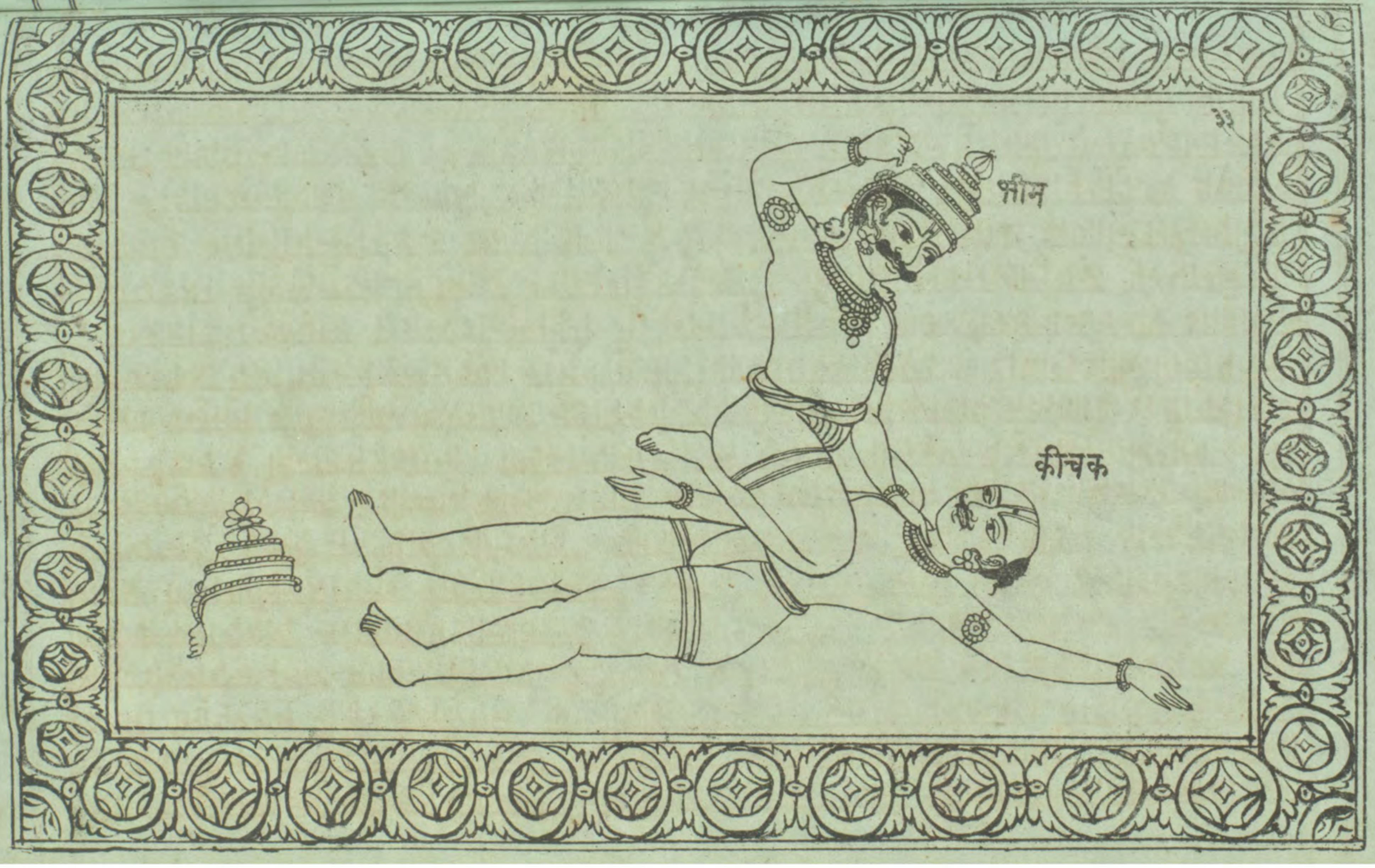

श्रीगणेशायनमः अग्निसंभूतयाज्ञसेनी जीसाक्षांतअवतरलीभवानी कीचकबोलिलापापवाणी प्रति
वचनत्यासदेत १ मीकदातुजयोग्यनाहीं पडंनकोव्यर्थप्रवाहीं परदाराभिलाषेंपाहीं प्राणेंजारीदुरात्म्या
२ परांगनापरधन येथेंरमेजाचेंमन तोसर्वांचाद्वेषीपूर्ण आलेंमरणजवळीत्या ३ मीदासीनव्हेनिर्द्धार
माझेगंधर्वपंचभ्रतार माझाअभिलाषधरीजोपामर त्यासिमारितीक्षणाई ४ टाकूनियास्वधर्मपथ आड
मार्गेचालरीयथार्थ तरीसमीपआलाअनर्थ कीचकातुजनिर्धारें ५ आगोष्टीनेअनर्थथोर होयस्वकुळाचा
संहार ऐसियाविचारींचतुर सहसाहीनप्रवर्ते ६ समर्थासीविरोधकरिती आपलेंकल्याणचिंतिती ते
अपायनदींतबुडती नकाढीकोणीतयातें ७ याकरितांविचारी परतोनिजायस्वमंदिरीं तोसूतपुत्रयाव
री कीचकबोलेदुरात्मा ८ मीस्वर्गकोसळल्याजाण नाटोपेकोणाप्रळयाग्न सकळराजेंमजआधीन मीक
रीननेंचहोय ९ विराटमजआधीन माझेनत्याराज्यासन एकशतपांचपूर्ण बंधुमाझेपाठिराखे १० भी
मआणीहनुमंत मीजिंकीनएकक्षणांत तुझेपंचगंधर्वदावींत्वरित मारूनटाकीनक्षणाई ११ द्रौपदीह्मणे
सिंहकन्यका कैसीप्राप्तहोईलजंबुका राजहंसासदिखा कागकैसानेइल १२ दीपासआलिंगितांपतंग
तत्काळहोयप्राणत्याग मजस्पर्शतांसवेग तेचिगतीतुजसाच १३ माझातरीकरितांअभिलाष शाहाणान
जायगृहास होईलतुझाप्राणनाश उभानराहेंक्षणभरी १४ गंगापुरभरलातुंबळ परपाराकेवी
जायबाळ गगनींचेंसूर्यमंडळ मानवाहातीनयेची १५ रत्नराशीपडिलीथोर ह्मणोनिभरीखदिरां
गार कींहानवरत्नाचाहार ह्मणोनिविखारधरूंनको १६ महाविषभक्षून प्रचितपहावयाकोण ब्रह्मद्रोहें
करून कोणकल्याणपावला १७ माझाअभिलाषधरितांचित्तीं तेचिहोईलतुजगती ऐसेंऐकतांतोमंदम
ती सुधेष्णेचागृहागेला १८ तीतिलाह्मणेसैरंध्रीसी बोधूनिपाठवीमजपासी नाहींतरीमीप्राणासी त्यागीन
आतांजाणपां १९ मगसुधेष्णाबोलेवचन मीतिजहातींपाठवियेअन्न तूंतिजलाआकळून बळेंचिभोगीं १

कीचका २० कीचकगेलामंदिरासी सवेंचप्राप्तजालीनिशी बोलाऊनसैरंध्रीसी ह्मणेअन्नहेंनेई २१ कीच
कासहेंअन्नदेई सुराउत्तमघेऊनयेई येरीह्मणेसहसाही मीनजायत्यास्थानां २२ कीचकमहादुरात्मादेख
मींनपाहेंत्याचेंमुख मजस्पर्शतांतोमूर्ख भस्महोईलजाणपां २३ अतिसहवारेंकरून माझेंगाउकेंतुज
लक्षण आणिकाहातींदेपाठऊन मजकारणेंयोग्यनव्हे २४ येरीह्मणेमीपाठविल्यावरी तोसहसातु
जकाहींनकरी परमखेदमानूनिसैरंध्री निघतअन्नघेउनी २५ नयनीवाहतीअश्रुधारा हंसगतीजात
पांडवदारा ह्मणेश्रीकृष्णायादवेंद्रा परमसंकटींरक्षीतूं २६ मीसत्यपतिव्रतापूर्ण श्रीकृष्णभजनीअसेल
मन तरित्याचीशक्तिहोऊनक्षीण मजदुर्जननातळे २७ वाटेनेजातांसत्वर द्रौपदीवदेसूर्यस्तोत्र ह्मणेहे
भास्करदिनकर रक्षींमजतूंआतां २८ सकळनेत्रप्रकाशका अमरचूडामणित्रैलोक्यदीपिका दिनकरा
तरणीतमांतका सर्वव्यापकादिनमणी २९ जाणोनिद्रौपदीचेंमानस सूर्येंपाठविलाएकराक्षस तोरक्षी
तद्रौपदीस गुप्तरूपेंचालिला ३० द्रौपदीयेतांकीचक उभाठाकलाहास्यमुख ह्मणेहेंभाग्यतुझेंसकळिक हो
यस्वामिणीसर्वस्वें ३१ येरीह्मणेउत्तमसुरा सुधेष्णेनेआणविलाशूरा कीचकह्मणेत्याअवसरां आणिकाहा
तीं पाठवितें ३२ ऐसेंबोलोनीसव्यहस्तीं धरिलीद्रौपदीमहासती ह्मणेंभुललासपापमती व्यभिचारिणीमी
नव्हे ३३ द्रौपदीनेआसुडिलाहस्त कोसळोटिलाकीचकतेथ तवराक्षसेंअकस्मांत पाडिलागुप्तधरेवरी ३४
वृक्षउन्मळोनिपडिला तैसाउताणाआपटला तेथूनिधांवतद्रुपदबाळा राजसभेसीपातली ३५ राजाआ
णिकंक बैसलेप्रधानसभानायक तवमागूनकीचक धावतसभेपातला ३६ केशीधरूनउन्मत द्रौपदीस
मारिलीलात तोराक्षसहोताजोगुप्त तेणेंकीचकधुमसिला ३७ गुप्तरूपेंलत्ताप्रहर कीचकासदिधले
अपार भूमीवरीपाडिलादुराचार भोवंडीनेत्रमूर्च्छेनें ३८ तेव्हांसभेसहाताव्रकोदर रागेंदशनेरगडिला
अधर खदिरांगारकेलेनेत्र भोवयांगाठीघातल्या ३९ उठोनियांभीमसेन कीचकाचाघेऊंपाहेप्राण धर्मेंभ्रू

संकेतदाउन ह्मणेनव्हेवेळहे ४० दिवसउरलेकिंचित प्रकटहोईललोकांत ऐसेंजाणोनिस्वस्थ भीमवैसलाउगा
ची ४१ अंकुशेंआकर्षिलावारण कींउदकींशांतविजहुताशन कींमहाभुजंगवळेंकरुन आकळीजेमामं
त्रवादी ४२ अन्योक्तीनेधर्मबोलत विघ्न होईलतुजबहुत वृक्षतोडूं पाहसीयेथें नयेउचितयेस्थळीं ४३
तरीएकीकडेजाउन करीसावकाशवृक्षखंडन चितेमाजीघालून भस्मकरींनेमेसी ४४ उत्तमवृक्षतोडु
नी कंटकतरीमोडावेसमुळींहुनी वृश्चिकनिघतांसदनी पादरक्षेनेताडिजे ४५ दृष्टींपडतांदंदशूक
आधींठेचावेंत्याचेंमुख रक्षावेंजीवसात्विक सांगणेंबहुतनलगेची ४६ इकडेद्रौपदराजकुमारी नेत्रींअ
श्रुयेतीखेदकरी माझेगंधर्वअसतांअंबरीं सूतपुत्रेंमजमारिलें ४७ पंचगंधर्वमहामती कायहेंनिवां
णपाहती त्यांचाक्रोधाचीशांती कैसीजालीएकसरें ४८ कायजालात्यांचापुरुषार्थ नजाणतीएवढा=
अनर्थ रायातूंकैसाआहेसपाहत अद्भुतअन्यायंयेवेळां ४९ न्यायअन्यायनिवाडानकरी तरितोराजा
नव्हेनिर्धारीं विराटातुझेसभेभीतरीं धर्मनाहींचवाटतो ५० ह्मणवितांसभासत दृष्टींदेखतांहाअन
र्थ लोकद्रौपदीसस्तवित ह्मणतीसत्यबोलत्येसी ५१ कीचकपरमचांडाळ हाराज्यबुडवीलसकळ
याचेभीडेनेभूपाळ सर्वथाकाहींबोलेना ५२ ह्मणवासनाधरिलीविपरीत तरीजवळीआलाजाणिजेमृ
त्य ऐसेंसरस्वतीभविष्यसांगत जनमुखेंकरुनियां ५३ कंकह्मणेसैरंध्रीमती पंचगंधर्वतुझेपती स
र्वदा मोटेपडिलेअसती अथवानयेतीधांवोनी ५४ न्यायअन्यायनिर्धार अवलोकीतसेजगदीश्वर कर्ता
हर्तासूत्रधार तोकरीलसाचतेंची ५५ ईश्वरआहेजयवंत तोक्षणांतकरीलविपरीत तूंमंदिराप्रतीजा
यत्वरित रुधेष्णेपाशींसांगहें ५६ विपरीतकर्माचीगती समर्थचीव्यसनींपडती न्यायअन्यायनलक्षिती
विपरीतरीतीकाळाची ५७ तुझापतिचाकोणकाळहोय हेंतूनेणसीसैरंध्रीकाय काळप्रतीक्षाकरित २
पाहें वरारोहेगंधर्वतुझे ५८ तूंरडत्येसदुःखेंकरुन तेणेंममराज्यांत होईलविघ्न असोसैरंध्रीतेथुन

मंदिरांतप्रवेशली ५९ मुक्तकेशीआरक्तनेत्री श्वासोश्वासटाकीवक्त्री सुधेष्णाबोलेचारुगात्री कांरडत्येसुंदरा
रुहे ६० सैरंध्रीसांगेवर्तमान सुधेष्णाह्मणेअसत्यवचन कीचकासदंडकरीन नधरीअन्यमनीतूं ६१ द्रौप
दीह्मणेत्यासमारणार वेगळेचआहेतसाचार अर्कसुताचेंपहावयामंदिर जाईलक्षणनलागतां ६२ स्वगृहास
द्रुपदबाळाजाउन करितीजालीसचैलस्नान चांडालस्पर्शलाह्मणून श्रीकृष्णानामजपकरी ६३ सर्वप्राय
श्चित्तासकारण श्रीहरीचेंनामस्मरण यावरीरजनींतउठोन द्रौपदीगुप्तरुपेंजाय ६४ जेंवीप्रत्यक्षभवानी
कीचकवधइच्छीमनीं भीमाजवळीयेउनी एकांतींसांगेनिजगुज ६५ झोंपलागलीतुह्मांकैसी उठमहावी
राकायपाहसी माझीदुर्दशासभेसी केलीकैसीदुर्जनें ६६ कष्टभोगिलेअमित सर्वांसकारणकपटद्यू
त खेळोनराज्यहारविलेंसमस्त ह्मणूनिकंकसेवाकरी ६७ व्यासनारदादिविदुर याहींशिकविलेबहुत
प्रकार तेअवघेविसरुनियुधिष्ठिर द्यूतखेळूनीबुडविलें ६८ पृथ्वीचेराजेकरजोडुन धर्माचेंकरितीस्तव
न तोभक्षूनएकाचेंअन्न अतिदीनदिसतसे ६९ हरिश्चंद्रपृथ्वीपतीसत्य डोंबाघरींसेवाकरित तैसा
धर्मखेळोनद्यूत सेवायेथेंकरीतसे ७० जोधर्मयमसभेसी वैसेवेष्टितमहाऋषि गजस्कंदीवैसोनिजया
सी भाटवर्णितीपृथ्वीचे ७१ दाहासहस्त्रसन्यासी सुखेंराहिलेधर्मापासीं धर्माश्रयेंमहाऋषि कुटुंबेसीं
राहिले ७२ सदाघरींअन्नछत्र लक्षानुलक्षजेवितीविप्र जाचाअन्नसुवासींअमर लाळघोटितीजेवावया
७३ तोहाकींधर्मयेथें त्यांकंकायेह्मणेत्वरित विराटरावबोलावित खेळद्यूतक्षणभरी ७४ केरळदेशींचानृ
पती राजसूययज्ञींआलाभेटीप्रती रत्नजडितउपानहातीं आणूनपुढेंठेविले ७५ एकींहिऱ्याचापादुका=
आणूनी स्वहस्तें घालितीधर्माचेंचरणीं तोधर्मराजपरसदनीं दीनाऐसापाहत्येंमी ७६ तैसाचतूंमहा
राजभीम अंतकाहूनथोरपराक्रम हिडिंबबकअधम नलगतांक्षणमर्दिले ७७ पर्वतभुजाबळेंतोडुनी
समानकरशीलहेधरणी तोतूंविराटाचेंसदनी स्वयंपाकीजालासी ७८ ऐसातूंमहामती मजसभेसनेऊ

नभ्याडविती सकळस्त्रियाहांसती मींखेदचित्तींपावतें ७९ खांडववनदेऊनसत्वर तृप्तकेलावैश्वानर
शरपंथेंनिर्जर केलेजर्जरसमरंगणीं ८० तोहा रहेंनटाहोउन स्त्रियांसशिकवितोनर्तन गोधनअश्व
पालन नकुळसहदेवेंनिर्मिले ८१ मीश्रीरंगाचीभगिनी पांचाळनृपाचीप्रियनंदिनी पांडवसिंहाचीप
त्नी स्नुषापंडुनृपाची ८२ तेमीविराटसभेंत कीचकेंमारिलीसबळलात माझानहोईदेहपात कासया
व्यर्थवांचल्यें ८३ विलापकरितांद्रुपदपुत्री अश्रुआलेभीमाचेनेत्रीं ह्मणेचतुर्वल्कासंसारीं व्यर्थकांमज
घातलें ८४ जळोमाझ्याभुजाचेंबळ जळोगदागांडीवसबळ ईश्वरक्षोभकेवळ आह्मावरीजाहला ८५
ईश्वरजालियापाठिमोरा नसतींविघ्नेंयेतीघरा महारत्नेंहोतीगारा कोणीनपुसेतयातें ८६ आपलेंद्र
व्यलोकांघरीं बुडोनजायनलभेकरीं जाचेंद्यावेंतेद्वारीं बैसतीआणघालुनी ८७ वैरियाकरींसांपडेवर्म
अवदशेनेंबुडेधर्म विशेषवाटेक्रोधकाम तरिदेवक्षोभजाणिजे ८८ आपलेजेकांशत्रुपूर्ण जारसआप
णगांजिलेंजाण अडल्याधरणेत्याचेचरण तरिदेवक्षोभजाणिजे ८९ लाभाकारणेंनिघेउदिमास तोह्मा
नीचहोयदिवसेंदिवस पूज्यस्थानींअपमानविशेष तरिदेवक्षोभजाणिजे ९० स्रुहृदआप्तद्वेषधरिती
नसतेव्यवहारयेऊनपडती सदातळमळवाटेचित्तीं तरिदेवक्षोभजाणिजे ९१ आपलेंराज्यसंपतीधन श
त्रुभोगूपाहेआपण शरीरपीडेव्याधिविण तरिदेवक्षोभजाणावा ९२ विद्याजवळबहुतअसे परिकोणीत
यानपुसे बोलूंजातांमतिभ्रंशे तरिदेवक्षोभजाणावा ९३ वृद्धपणींयेदरिद्र स्त्रीमृत्युपावेगेलेनेत्र उपेक्षि
तीहेळसूनीपुत्र तरिदेवक्षोभजाणावा ९४ असोद्रौपदीसह्मणेभीमसेन कीचकासआजीचमारिन मृ
त्घटवत्करीनचूर्ण पाहेंआतांमृगाक्षी ९५ तुजतेणेंमारिलीलात तेव्हांचकरितोंनिःपात परिधर्मेंदावि
लाभ्रूसंकेत प्रकटहोऊंह्मणउनी ९६ कौरवींराज्यहारविलेंसमस्त तेंदुःखवाटेकिंचित परिकीच
केंमारिलीलात तेणेंहृदयउन्मळतें ९७ नीलोत्पलदलवर्णे हरिमध्येसुहास्यवदनें पंचदशदिवस

कुरंगनयने आतांउरलेअसतीपैं ९८ खेदनकरीसहसाही द्रौपदीभीमेंधरिलीहृदयीं तीचेनेत्रोदकेंते
समयीं अंगभिजलेंभीमाचें ९९ भीमह्मणेनकरीशोक क्षणांतमारितोंकीचक नर्तनशाळासुरेख रा
त्रीसशून्यअसत्ये १०० मीतेशाळेंतजाईन गुप्तरूपेंकरितोंशयन कीचकासंसांगजाउन चित्रशाळेयेइंजे
१ तुझामाझासमागम तेथेंहोईलमोटासंग्राम जाणमाझाहाचनेम एकटायेईअंधारीं २ ऐकूनभीमाचें
वचन द्रौपदीबोलेहास्यवदन तुह्मींआधींसत्वरजाउन तेथेंशयनकरावें ३ मगउठूनलावण्यसुंदरी स
हजआलीबाहेरी तोंकीचकतेअवसरीं सन्मुखयेऊनबोलत ४ ह्मणेमजपासूनसत्वर सैरंध्रीपडिलेंगे
अंतर तुजमारिलालत्ताप्रहार क्षमासर्वकरींकां ५ मीतुजशरणागतपाहीं एकदांअंगसंगतुझादेई हेंरा-
ज्यमाझेंसर्वही विराटकायमशक ६ द्रौपदीह्मणेकीचकास तूंकळोंनेदीकोणास रावराणीसरहस्य कळों
नेंदीतत्वता ७ अंधारांतयेईगुप्त गंधर्वांसनकळवींमात मींजाऊनचित्रशाळेंत निद्राकरित्येंअवधारीं
८ नधरींदुजयेंचीचाड तेथेंतुझेंपुरेलकोड भोगिशीलसुखउदंड सोडभीडसर्वही ९ सैरंध्रीसीए
कांत कीचकेंमांडिलासेबहुत हेंविराटेंजाणूनित्वरित कीचकासबोलाविलें ११० कीचकजाऊनकरीवंद
न ह्मणेंबोलाविलेंकोणकारण विराटह्मणेंअपशकुन नगरींहोतीबहुसाल ११ दुष्टस्वप्नेंदेखतीनारी शि
वा शुंकतीअहोरात्री दिवसादुर्गभिंतीवरी शब्दकरितीदिवाभीतें १२ धरणीक्षणक्षणाकांपत निद्रिस्थ
नारीथोरसणत हाहाझालाथोरघात प्रेतेंपसरलींचहूंकडे १३ तुजशनिश्चरजन्मस्थ मजबारावाकठिणब
हुत तुजअथवामजमृत्य सांगतीपंडितजाणते १४ तुजमागणेंहेंयथार्थ सोडींसैरंध्रीचीमात तिचेपंच
गंधर्वगुप्त करितीलघातक्षणार्द्धे १५ तरीसैरंध्रीसीएकांत करितांहोईलतुझाघात माझेंवचनयथार्थ
कीचकामानीएवढें १६ हेकेवळआहेकृत्या कलहकल्लोळघोरसरिता शत्रुारिजनकेंनेतांसीता पाव
लाघातसमूळ १७ कीचकह्मणेंरावणें दशमस्तकेंदिलींसीतेकारणें मीसैरंध्रीसएकदेणें परमउचि

तहेंआहे १८ जाईलतरीजावेप्राण परिमींनसोडीतीलागुन तीचेंमाझेंवचन एकांतीं दृढजाहलें १९ वि
राटह्मणेतूकामातुर भयलज्जासोडिलीसमय यावरीकीचकसत्वर निजमंदिराप्रतिगेला २० त्यावरते
श्रृंगार अवघावेळकरीपामर दिव्यवस्त्रेंअलंकार सुगंधेंशरीरचर्चिलें २१ मरणजवळीआलेंअसे बहुतसुंद
रकीचकदिसे जातेसमयींप्रकाशे दीपजैसाबहुतची २२ कीचकउतावेळमनीं केव्हांहोईलसत्वररजनी ह्मणेन
घ्यावासरमणी अस्ताचळानजाती २३ श्रृंगारकरितांबहुवस सहजचीमावळलादिवस मध्यरात्रहोतांतास
स एकलाचचालिला २४ इकडेचित्रशाळेंत भीमसेननिजलागुन कीचकाचीवाटपाहत तवतोतेथेंपा
तला २५ शून्यअवघेंनर्तनागार पडिलाअसेअंधार हळुहळूकीचकपामर चांचपतजवळीआला
२६ कीचककामेंव्यापलाजाण क्रोधेंसंतप्तभीमसेन कौंतेयकेवळपंचानन कीचकवारणतेथेंगे
ला २७ कीचकबोलेमंजुळ धन्यसैरंध्रीतूंवेल्हाळ तुजलागींउतावेळ सर्वसांडुनपातलों २८ दासदासी
बहुतमंदिरें तुजलागींसिद्धकेलींसकुमारें दिव्यालंकारदिव्यचीरें सिद्धकरुनीठेविलीं २९ प्रथमदेईंये
थेंभोग मगमंदिरासजाऊंसवेग तूंमजवरिल्यामग भयनसेकोणाचें ३० तुझापंचगंधर्वांचानिःपात क
रुनटाकीनक्षणांत म्यांश्रृंगारकेलाबहुत तोअंधारांतदिसेना ३१ माझेंसौंदर्यदेखोन सकळस्त्रियाक
रितीस्तवन तूंनबोलसीएकवचन कठिणमनकैसेंतुझें ३२ तूंनबोलसीवचन तरिमीदेईनआपला
प्राण हेंशरीरवोवाळुन तुजवरुनटाकीनमीं ३३ हळुचबोलेभीमसेन जवळीयेईंदेआलिंगन कीच
केंतेंऐकोन अंगस्पर्शतहळुहळु ३४ भीमेंधरिलातयाचाहस्त भूमीवरीबळेंपाडित कीचकह्मणेसैरंध्री
घात करूंइच्छिसीमाझात् ३५ भीमह्मणेतत्काळ घेसैरंध्रीचेंभोगफळ कीचकह्मणेहापुरुषसबळ गं
धर्वचीपातला ३६ मगमल्लयुद्धअद्भुत जालेंदोनघटकातेथं पर्वतपर्वतावरीआदळत तैसेताडितीए
कमेकां ३७ करचरणमोडूंपाहती मुष्टिप्रहारनिष्ठुरदेती पृष्टिभागींगुडघेहाणिती मोडूंइच्छितीमध्य ४

भाग ३८ सुग्रीवआणिवाळी तैसेभीडतीतेवेळीं कीचकहीपरमबळी हिडिंबबकासारिखा ३९ मगभी
मेंबळेंकरुन भूमीवरीपालथापाडुन ग्रीवाचरणधरुन मध्यभागींमोडिला ४० कीचकेंघोरघोषंकरुन
तत्काळतेथेंदिधलाप्राण भीमेंकरचरणमोडुन पोटांतत्याचेखोविले ४१ शिरमोडूनतेअवसरीं तेंही
खोविलेंत्याचेउदरीं ज्याळाकरुनझडकरी पांचाळीसदावित ४२ भीमगेलातेथुन मगचित्रशाळेबाहे
रयेउन रक्षकाप्रतिवचन सैरंध्रीतेव्हांबोलत ४३ ह्मणेउठाउठासकळिक गंधर्वेंमारिलाकीचक चुडि
याघेऊनसेवक पाहतेजालेतेधवां ४४ तोंदेखिलीमांसाचीमोट सेवकींनगरांतकेलाबोभाट एकश
तपांचसधट बंधूधांवलेकीचकाचे ४५ कीचकपाहतीसमग्र झालाएकचीहाहःकार विराटस्कंधेंघ्या
सत्वर गजबजूनधांवले ४६ कीचकस्त्रियाबहुत धांवल्यामहाशब्दकरित सैरंध्रीकोपेंयथार्थ की
चकमारिलागंधर्वी ४७ तांस्तंभाआडसैरंध्री कीचकींदेखिलीतेअवसरीं केशीधरुनझडकरी वो
ढिलीबळेंतेधवां ४८ इचेयोगेंकरुनमृत्य कीचकासजालासत्य तरीइसघालावेंअग्नींत कीचका
चेसमागमें ४९ ऐसेंबोलूनसमस्त द्रौपदीआणिकीचकप्रेत दोघांसहीउचलूनित्वरित नेतेजाले
चिताभूमीं ५० द्रौपदीआक्रोशेंरडत घाबरीचहूंकडेपाहत ह्मणेहेकृष्णाद्वारकानाथ कोठेंगेला
सयेवेळे ५१ जयजयंतविजय जयसेनजयद्वळाय धांववेगेंपाहतोसिकाय मलानेलेंकीचकानीं
५२ तुह्मीपांचअसतांशिरीं गाजिलेंमृजसूतपुत्रीं तेकरुणाशब्दश्रोत्रीं बल्लवेंऐकिलेतेधवां ५३
इतक्यांतरूपपालटुन गेलानगरदुर्गउडोन चिताभूमीवोलांडुन हांकेगगनगाजवी ५४ महाविटप
वृक्षतेवेळां भीमेंउपडुनकरीं घेतला कींकाळेंकाळदंडउभारिला संहारावयानिघातें ५५ भीमाचेअं
गवातेंकरुन महावृक्षपडतीउन्मळुन पक्षीऐसेउडोन गेलेगगनीतेधवां ५६ उचंबळलेसमुद्रजळ
हेलावलेसप्तपाताळ वराहकूर्मफणिमंडळ ह्मणतीकल्पांतमांडिला ५७ अचाटभीमाचीआरोळी

बैसलीमेघाचीदांतखिळी तोंकीचकींचिता पाजळिली ज्वाळमाळीचेतला ५८ तोंकीचकीं देखिलादुरु
न येतमहावृक्षघेउन ह्मणतीआणारेबांधून सैरंध्रीचागंधर्व ५९ एकह्मणतीउचलीसैरंध्री वेगेंघा
लारेअग्निमाझारी अवघेकीचकदुराचारी बोलितीवेगेंतियेतें ६० एकह्मणतीटाकाउचलून गंधर्वका
यकरिलयेउन तोंप्रळयहाकमारुन भीमसेनपातला ६१ देखतांभीमभयानक पळोंलागलेसर्वकीच
क तोंवृक्षघायेंसकळिक एकदांचिसंहारिले ६२ मृत्तिकेचेघटफुटले कींमत्कुणएकदांचरगडिले ए
कशतपांचागळे संव्हारिलेक्षणाईं ६३ द्रौपदीसह्मणेंवृकोदर तूंनगरांतजायसत्वर मगतेथूनकुंति
कुमर गुप्तरूपेंचालिला ६४ नगरदुर्गउडोन स्वस्थानींबैसलाजाउन पूर्वस्वरूपधरुन बाहेरयेउनपु
सतसे ६५ ह्मणेंवर्तमानकायजालें कोणेंहेकीचकमारिले तोंसैरंध्रीतेवेळे स्वस्थानासीपातली ६६
रायाससांगतीदूत कीचकमारिलेसमस्त सैरंध्रीआलीघरांत भयाभीतनगरजालें ६७ हेकैंचीआणू
निठेविली इसीकोणीनकराबोली इचीदृष्टीनव्हेभली संव्हारीलसर्वजनातें ६८ इकडेरायेंसेवकधा
डुन अवघेकीचकएकवटुन एकेचितेंतघालून केलेंदहनएकदां ६९ क्रियाकर्मसमस्त रायेंकरवि
लेंयथोक्त विराटयेऊनमंदिरांत सुधेष्णाप्रतीसांगतसे ७० सैरंध्रीसनिरोपदेईं इचेंकामनसेकाहीं हेको
णकैंचीकाई कलहकरणीठेविली ७१ आतांयेथेंसाचार नराहेंआमचेंनगर नगरांतीलपुरुषमात्र
इचेंनामघेऊंभीती ७२ इकडेश्रीरंगाचीभगिनी सचैलस्नानकरीतेक्षणीं स्वस्थमानसकरुनी
ध्यानकरीश्रीहरिचें ७३ जपेश्रीकृष्णनाममाळा शीतळझालीद्रुपदबाळा पंचगंधर्वांचेंतेवेळीं
स्तवनकरीतद्रौपदी ७४ तोअंतरगृहाजाउन घेतबृहंनटेचेंदर्शन सकळराजकुमरीयेउन
ह्मणतीधन्यसैरंध्री ७५ कीचकहातिंचीसुटून मायआलीसपरतोन बृहन्नटाबोलहांसून
थोरकल्याणजाहलें ७६ बृहंनटसह्मणेसैरंध्री सिकऊनियांराजकुमरी सुखीआहेसअंतःपुरीं

चिंतासर्वसोडूनियां ७७ सुधेष्णाह्मणेसैरंध्रीबाई तूंआतांचयेथूनजाई पुरुषमात्रसर्वहीभी
तीतुजदेखतां ७८ सैरंध्रीह्मणेतेरादिवस क्षमाकरावेंआह्मास माझेभ्रतारपंचपुरुष कल्याण
तुमचेंचिंतिती ७९ तुह्मावरउपकारकरून मगआह्मींजावेंयेथुन स्वस्थकरूनियांमन सुखेंतुह्मीं
असावें ८० कीचकमारिलेसकळी देशोदेशींगोष्टीगेली इकडेदुर्योधनेंतेवेळीं हेरधाडिलेपृथ्वींत ८१
ह्मणेअवनीधुंडाळासकळ पर्वतवनकठिणस्थळ पांडवधुंडनीएकवेळ वोळखोनसोडावे ८२ सप्त
द्वीपेंनवखंडें छपन्नदेशनिवाडे कठिणविवरेंपर्वतकडे शोधूनदूतपरतले ८३ सुयोधनाससांगती
समाचार मागनलगेअनुमात्र शोधिलेंपांचाळनगर धौम्यपुरोहिततेथेंअसे ८४ पांडवांचेपंचपुत्र
पाहीं तेआहेतपांचाळगृहीं सुभद्रासौभद्रसर्वही द्वारकेसआहेत ८५ पांडवांचासमाचार कोठेंनल
गेअनुमात्र परिविराटनगरींथोर एकअपूर्ववर्तलें ८६ एकशतसाहाआगळे गंधर्वींकीचकमारिले
ऐसेंऐकतांतेवेळें मनदचकलेंदुर्योधनाचें ८७ अंगजालेंसत्वहीन तोंबोलिलावीरकर्ण दुसरेचा
रहेरपाठउन समाचारआणवा ८८ गंधर्वकोठीलकोण कीचकमारिलेकायकारण जिमुतीटाकि
लामारुन तोकोणवोळखा ८९ पाणवठासमाचार कळेलगांवाचासमग्र एकह्मणतीनिर्धा
र पांडवनाशातेंपावले ९० तोंद्रोण सांगेपंडुनंदन श्रीकृष्णभक्तपरायण तेसंकटअथवामरण
कल्पांतींहीनपावती ९१ भीष्मह्मणधर्मराज सोमवंशविजयध्वज अजातशत्रुतेजःपुंज जयवंतस
र्वांठायीं ९२ जेथेंवसतअसेलधर्म धर्मतेथेंआनंदपरम आनंदतेथेंआराम पावतीजनसर्वही ९३
जनतेथेंजगदीश्वर जगदीश्वरतेथेंभक्तसमग्र भक्ततेथेंपरमादर वसतसेनसांगतां ९४ आदरते
थेंविचार विचारतेथेंसच्छास्त्र सच्छास्त्रतेथेंसमग्र संतमंडळीअसेल ९५ संततेथेंअद्वयसुख
सुखतेथेंदयाअधिक दयाअसेतेथेंदेख समाधानवसतसे ९६ समाधानतेथेंनिजबोध बोधतेथें

अभेद अभेदतेथेंब्रह्मानंद निजरवुणजाणिजे ९७ गंगातनयवरिष्ठ जोविवेकरत्नाचामुकुट कींस्वानंदा
चालोट सोमवंशींलोटला ९८ पांडवांचेंनिवासस्थळ तींलक्षणेंवर्णितें निर्मळ दुर्योधनदुष्टकेवळ ऐकू
नतटस्थराहिला ९९ आतांरसाळकथापूर्ण दक्षणउत्तरगोग्रहण तोरसरसरसगहन कर्णपात्रें घेईजे
२०० पांडवपाळका पांडुरंगा पुंडरीकहृदयारविंदभृंगा ब्रह्मानंदानिःसंगा अदिअभंगाजगद्गुरू १ श्री
करधराश्रीवरदा रुहास्यवदनास्वानंदकंदा ब्रह्मांडनायकाब्रह्मानंदा पुढेंकथावदवींको २ रुरसपां
डवप्रतापग्रंथ विराटपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ तेतीसाव्यांतकथियेला ३ इतिश्री पां
डवप्रतापग्रंथ विराटपर्वश्रीधररुत मृत्युपावलेकीचकसमस्त भीमहस्तेंकरूनियां २०४ इतिश्रीम
हाभारतटीका पांडवप्रतापविराटपर्वत्रयत्रिंशत्यध्यायः श्रीरुष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणम
स्तु शुभंभवतु

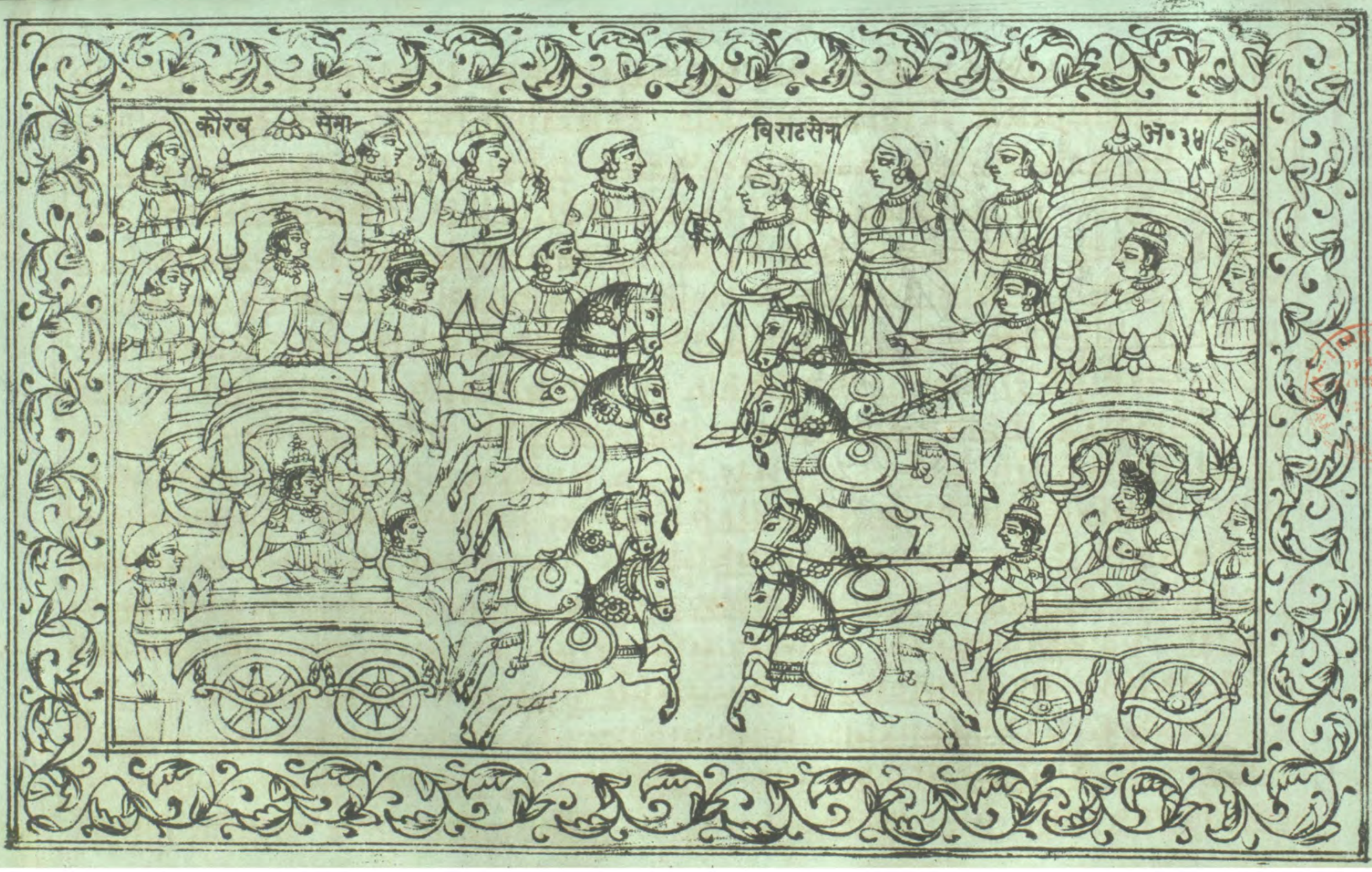

श्रीगणेशायनमः सुयोधनह्मणेशारहन आतांयेथूनियुद्धझालेंप्राप्त पांडवप्रकटतीलयथा
र्थ अज्ञातदिवससरलेकीं १ पांडवकंवळसूशान आच्छादिलेअज्ञातभस्मेंकरुन मर्दांसहर्षा
लयेथुन प्रकाशपूर्णपडलासे २ सकळराजमित्रआप्त दानसामभेदबहुत करुनआणाव
समस्त दळअद्भुतकरावें ३ यावरीत्रिगर्तराजतेथें वीरसुशर्मावोलत आमचेंराष्ट्रसम
स्त कीचकींपूर्णविध्वंसिलें ४ तेगंधर्वींमारिलेसमस्त विराटजालावळाहत तरीगोग्र
हणकरूनियेथें समस्तहीआणावें ५ विराटआहवलक्षीण इतक्यांतराष्ट्रघ्यावेंसंपूर्ण
मगबोलेसुयोधन वर्तमानजालेंतें ६ गुप्तहेरींवर्तमानसांगीतलें गंधर्वींकीचकमारिले
मजअसेंगमलें पांडवचीतत्वता ७ धर्मजेथेंराहत भीष्मेंचिन्हेंवर्णिलींसमस्त नीती
वैराटींआहेत कौंतेयतेथेंअसतीपें ८ तेथेंअसतीलपंडुनंदन तरित्याचदिवसअपूर्ण
आह्मींवोळखोंतेव्हांचखूण पुढतीवनसेविती ९ अथवामारूनपांडव हरावेंसर्वराज्यवै
भव तेथेंगेलियासर्व वर्तमानकळेल १० पांडवदीनकोशहीन मित्रहीनसर्वसैन्य
तेमारावेअथवावन सेवावयाधाडावे ११ दोनभागकरावीपृतना सुशर्मावीरथेंघेजाणा
तीससहस्रघेऊनिसेना दक्षिणेकडेचालिला १२ आह्मींसर्वहीमिळून करूंउत्तरेसिगोग्र
हण आज्ञादेतांदुर्योधन भेरीसघनठोकिल्या १३ वाद्येंलागलींतुंबळ मिळालेंचतुरंग
दळ कृष्णासप्तमीसबळ सुशर्मापुढेंधांवला १४ विराटक्षेत्राचीदक्षिण धाविलेअग्नि
कोनाकडुन अष्टमिसीकौरवसंपूर्ण उत्तरेकडेधाविले १५ विराटविचारकरित तंवद
क्षिणेचेगोपधांवत आलेह्मणतीसमस्त गाईनेल्यात्रिगर्तीं १६ गजबजिलीविराटनगरी
ठोकिल्यासंग्रामसंकेतभेरी निजदळेंसीबाहेरी मत्स्यराजनिघाला १७ राजबंधुमानि

लाशतानीक निजदळेंसीधांवतदेख मदिराक्षनामवीरनायक स्वसेनेसीनिघाला १८ कं
कवल्लवग्रंथीक तंतिपाळचौथादेख यांससंगेंघेतनृपनायक रथपृथक्देउनी १९ शस्त्रेंवस्त्रें
देउन गौरविलेचौघेजण विराटाचेपाठिसीजाण पंडुनंदनचालिले २० लागलेवाद्यांचेक
ल्लोळ दणाणिलेंउर्वीमंडळ परमवेगेंचतुरंगदळ परसैन्यासीमिळालें २१ पायदळाव
रीपायदळ लोटलेंतेव्हांतुंबळ स्वारांसींस्वारसकळ एकसरेंमिसळले २२ रथियावरीर
थी देहासरांडुनझगटती दंतीसीझगटलेदंती रगडिनीदंतघायें २३ मांजलेंपरमरणमं
डळ धूळिनेपूर्णझालेंनिराळ युद्धभूमीतयेंसकळ रक्तेंआरक्तजाहली २४ धांवतीरुधिरा
चेस्रघाट पुसतीमहानदीचीवाट बाणमंडपअचाट अंतरिक्षजाहला २५ रक्तमेघेंभूमी
भिजत धुरोझाल्यासमस्तशांत परस्परेंबाणझगटत तेथेंवर्षतज्वालमाली २६ शता
नीकधांवला परदळांतमिसळला चारसहस्रतेवेळां महावीरपाडिले २७ तोमं
दिराक्षधांवत चपळऐसामार्जातळपत महावीरशताचेशत प्रेतेंकेलींतेधवां २८ अला
तचक्राचियेपरी दोघेतळपतीपरचक्रीं मत्स्यराजतेअवसरीं रथियेंमारिलेपांचशत
२९ आठसहस्रपाडिलेवीर तोंसुशर्माधांवलासत्वर हाकेंगाजविलेंअंबर मत्स्यरावपा
चारिला ३० सुशर्म्यानेदशबाण सोडिलेविराटालक्षून अर्धशतशरेंकरून सुशर्मारावं
विंधिला ३१ युद्धमांडलेंतुंबळ तोंमावळलेंसूर्यमंडळ तमेंदाटलेंभूमंडळ कींकृष्णकमळ
पसरिलें ३२ आकाशमारिवलेंकाजळें असेंसमस्तांवाटलें क्षणैकयुद्धवळावलें तोंउदेलें
चंद्रबिंब ३३ बांधोनिरसेंअज्ञान तेसातमगेलानिघोन सुशर्मावीरबलवान विराटसें
न्यमारिलें ३४ विराटाचेपाठिराखेबहुत बाणघायेंकेलेप्रेत मगरथाखालींउतर

त सुशर्मागदाघेउनी ३५ रथावरीचढोन विराटासहातींधरून सुशर्मागदाघेउन क्षण
मात्रनलगतां ३६ घालूनियांरथावरी सुशर्मापरतलाझडकरी विराटसैन्यतेअवसरीं चौ
पारींफुटला ३७ धर्मह्मणेभीमासअवधारीं आह्मींराहिलोंयाचेमंदिरीं उपकारफेडीझड
करी सोडवींराजविराट ३८ कृतांतकिंकळीसमान भीमधांवतहाकदेउन गदेचाआ
कारपाहोन तरूउपडूंलागला ३९ भीमासह्मणेधर्मनृपाळ वृक्षनुपडींविशाळ बोलखतील
दुष्टसकळ पांडवहेचह्मणउनी ४० मनुष्यासारिखेंयुध्यकरीं विराटसोडवींझडकरी भीम
बैसवीरथावरी धनुष्यघेऊनधाविंला ४१ भीमाचेपाठिराखेअभिन्नव धांवलेनकुळसहदेव
कृतांतहीयुध्दींहाव जारीधरूंशकेना ४२ भीमेंफोडिलीहाक ह्मणउभारेउभानावेक मजसी
युध्यकरींक्षणएक पळोंनकोपुढारां ४३ सुशर्माहोऊनभयाभीत भीमाकडेमाघारापाहत
ह्मणेझालाकृतांत अकस्मातकोणकेचा ४४ भीमाचेबाणअनिवार सातसहस्रपाडिलेवीर
सातशतेमहाशूर नकुळेंरणींपहुडविले ४५ सहदेवेंतीनशत वीरपाडिलेतेव्हांक्षणात धर्म
रथारूढधांवत अमितबाणसोडिले ४६ सुशर्माप्रचंडवीर त्यासिनगणींचयुधिष्ठिर
जैसेमृदाचेशब्दअपार पडितनगणीसहसाही ४७ धर्मेंसोडूनियांबाण सारथीमारिला
नलगतांक्षण विराटरथाखालींउतरून गदाघेऊनधाविंला ४८ सुशर्म्याचीगदाघेउन
त्यावरीचघातलीउचलून त्रिगर्तरथसांडुन पळताजालातेधवां ४९ तोंभीमधांवलावेगे
सीं सुशर्माधरिलादृढकेशीं जेविंमहाव्याघ्रोचेकवेसीं जंबुकपळतांसांपडला ५० सुशर्मा
पाडूनिभूमीवरी भीमेंताडिलालत्ताप्रहारीं उरलेंसैन्यझडकरी पळोंलागलेंशत्रूचें ५१ न
कुळसहदेवतेवेळां गाईगावाकडेपरतविल्या जयवाद्यांचाघोषत्नागला घोषतेव्हांतुंबळ ५२

तुरंगगजमहारथ वीरआदिलेसमस्त भीमेंसुशर्म्यासत्वरित धर्माजवळीआणिलें ५३ धू
ळीनेंवदनभरलें सर्वांगींरुधिरस्फुटलें विराटधर्मतेवेळें विलोकितीसुशर्म्यातें ५४ धर्मे
ह्मणेहानराधम कुटिळामाजीश्रेष्ठपरम याचेंवाचेनयावेंनाम सोडींजाउंदेयेथुनी ५५ सु
शर्म्यासिह्मणेभीमसेन मींदासऐसेंबोलवचन नाहींतरीतोंडफोडीन बंदींघालीनबांधो
नी ५६ कंकआणिविराटभूपाळा नमनकरीखळाकुटिळा सुशर्माह्मणेतेवेळां मींदास
शरणागत ५७ कंकविराटाकरीनमन मगभीमेंदिधलासोडुन सोपरजनीतेथेंक्रमून शि
बिरेंदेऊनराहिले ५८ यावरीचौघेपंडुनंदन विराटेंजवळीबैसउन वस्त्राभरणेंदिव्यदेउन
पूजिताझालाचौघांसी ५९ अपयशसमुद्रींजाण यशगेलेंहोतेंबुडोन तेंमजसहितकाढ
ने विजयध्वजउभारिला ६० नमायेब्रह्मांडामाजी एवढाउपकारकेलाआजी मजतुह्मींस्थी
पिलेंराजीं जन्मवरीविसरेंना ६१ एकेंकेलाउपकार जीवदानदिधलेंथोर त्याससोनाढवे
पामर अंधतमींबुडेलतो ६२ जन्मवरीतुह्मासजाण प्राणाहूनिविशेषपाळिन आपलीकं
न्यादेईन सेवाकरीनतुमची ६३ मजगमतेंसाचार तुह्मींईश्वराचेअवतार मीतुह्मावरी
धरीनछत्र अहोरात्रनविसंबें ६४ धर्मह्मणेसर्वपावलें तुझ्यावचनेंमनसंतोषलें तूंरायाउ
दयलाससयेवेळे इतकेनआह्मींकृतकृत्य ६५ धर्मसांगेराजसेवकांस गावांतवाजवाऐसा
घोष विराटेंजिंकूनसुशर्म्यास पुढतीसोडूनदिधला ६६ तोंअष्टमीचादिवसींसाचार
धांवलेकौरवांचेभार उत्तरेचागाईसमग्र साठसहस्रवळियेला ६७ गंगात्मजभारद्वाज
सुत गौतमतनयगुरुपुत्रअद्भुत आदित्यात्मजअंधसुतविख्यात शतबंधुसींधाविंला ६८
भीष्मपितृव्यबाल्हिक भूरिश्रवासौबळादिक जयद्रथादिवीरनायक निजभारेंसीं धाविंले ६९

२

विराटाचेपशुपाळ त्याह्मातींगाईवळिल्यासकळ मुख्यगोपाधिपहोताचपळ रथारूढपळाला
तो ७० आलाधांवतनगरांत उत्तरहोताअंतःपुरांत त्यापाशींयेऊनसांगत गाईसमस्तवळि
येल्या ७१ आलेकौरवांचेभार जेकृतांतासहीअनिवार महाराजतूंराजपुत्र ख्यातीलावीसम
स्तां ७२ क्षणक्षणासभेआंत पितातुझातुजवर्णित तेंआजीकरूनसत्य दावींवेगेंनरोत्तमा
७३ पुरुपार्थदाऊनयेसमयीं सोडवींसाठसहस्रगायी वाटपाहतीवत्सेंगृहीं धांवेंलव
लाहींवीरेशा ७४ उत्तरह्मणेतेसमयीं मजयोग्यसारथीनाहीं भीष्मद्रोणादिसर्वही
क्षणनलगतांजिंकीन ७५ दुर्योधनदुःशासन अश्वत्थामागौतमकर्ण शकुनीजयद्रथदा
रुण विभांडीनक्षणार्धें ७६ माझादेखतीपुरुपार्थ ह्मणतीलसाक्षांतहापार्थ हेंऐकतांसै
रंध्रीहांसत मगबोलतउत्तरेसी ७७ पार्थाचासारथीतत्वता बृहंनटापूर्वींहोता तरीत्या
सप्रार्थूनिआतां समागमेंनेइजे ७८ उत्तरेसीपाठउन आणीयेथेंबोलाउन पार्थेंजाळिलें
खांडववन तेव्हांसारथीहाचिहोता ७९ मगउत्तरह्मणेउत्तरेसी जाऊनसांगबृहंनटेसी
येरीनिघालीवेगेंसी हंसगतीचमकत ८० कमलनयनीबिंबाधरी कंबुकंठीरुहास्यव
क्त्री हरिमध्यशुभगात्री अंजननेत्रीसोगयाचें ८१ सर्वअलंकारमंडित विद्युल्लतेऐसी
झळकत नयनकटाक्षमन्मथ भुलवूनसोडिलाक्षणार्धें ८२ असोबृहंनटेसिप्रार्थूनिउ
त्तरा उत्तरापाशींआणिलीत्वरा रथसिद्धकेलातेअवसरा सालंकारशस्त्रास्त्रीं ८३
बृहंनटाबोलेउत्तर नितंबिन्यामार्जारीमाचेतुर नृत्यगायनजाणेसमग्र अद्यापिसमर ३
नदेखिलें ८४ उत्तरह्मणेआग्रहनकरीं बैसवेगेंरथावरी गाईनेतातवैरी गजपुरा-
सीत्वरेनें ८५ सेनेसहितमत्स्यनृपवर दक्षिणेसिगेलेवळसागर बोलतांजालावहुतउ

शीर त्वराकरींबृहंनटे ८६ कवचघालींहेंअंगीं स्वहस्तेंउत्तरवेगीं बृहंनटाह्मणेबालवेगीं
कैसेंल्यावेंकळेना ८७ गदगदांहांसतकुमारी कैसाधीरधरिसीलसमरीं कवचल्यावेंको
णेपरी तुजआधींसमजेना ८८ ऐसेंलाघवकरूनिपार्थ कवचलेऊनवस्त्रेंबांधित मांथाके
शमागेंरुळत भुजंगाऐसीत्रिवेणी ८९ दोघेबैसलेरथावरी हळुहळुजातांनगराबाहेरी बृ
हंनटेसीहांसतीनारी चढोनगोपुरींविलोकिती ९० नगराबाहेरस्मशान उजवेंघालूननेत
स्यंदन मगपार्थेंसावरून वाग्दोरेदृढधरियेले ९१ चापापासूनरुटलाबाण तैसानेतल
रेंस्यंदन तोंकौरवभारदुरून उत्तरेंदृष्टींदेखिला ९२ प्रळयविजाझळकत तैसेध्वजदेखि
लेतळपत रणसागरींजहाजरथ तैसेविशाळदिसतीते ९३ हिणावितीभगणास तैसेझ
ळकतीरथांचेकळस उदयपावलाबाळदिनेश तैसेचापतळपती ९४ जैसेऐरावतीचेसू
त तैसेवारणचौदंत वरीपाखरारत्नजडित भयानकगर्जती ९५ तुरंगउच्चैश्रवासमान
वेगजैसेप्रभंजन हिंसळतांगर्जतगगन रत्नालंकारींशोभती ९६ धडकतीवाद्यांचेगज
र ऐकतांमेघभयातुर दिग्गजकांपतीसमग्र सांडूपाहतीअवनीतें ९७ ऐसेंअसंभाव्य
देखत उत्तरथरथरांकांपत ह्मणेबृहंनटेपरतवींरथ माझेनहेंदेखवेना ९८ हेंदळउचंबळ
लेंअचाट कींउसळलेंकाळकूट हेसेनानव्हेस्पष्ट कृतांतेंमुखपसरिलें ९९ उचंबळलेंमे
घडंबर तैसेदिसतीहेवीरभारे मजदेखतांनधरवेधीर प्राणजाईलवाटतें १०० मगहांस
नबोलेपार्थ तूंक्षत्रीयनव्हसीयथार्थ तुजलागलेंनाहींएकक्षत भयाभीतजालासी १
तुझाहोताबहुतभ्रम जळोतुझाक्षत्रियधर्म अधमाहूनिअधम मत्स्यउदराआलासी
२उत्तरह्मणेनगरांत मजनेऊनघालवींत्वरित जाउंदेगाईसमस्त मिळतीलवहुतयांचली

या ३ मजपहावेंनापुढें रथमुरडीयानाकडे माझेंवदनजालेंकोरडें नेत्रभोंवतीगरगरां ४
ऐसेंबोलूनतांतडी रथाखालींटाकिलीउडी पळतवेगेंआडाआडी आलीकुडकुडीहिंवाची
५ मागेंपाहेकुंतीकुमर तोंरथावरीनाहींउत्तर नगरमार्गेंपळतसत्वर मागेंपुढेंनपाहे ६
शत्रुसमोरपाहतांईषी त्यासनदाखवीकदापृष्टी पुढेंपाहोनवीरकिरीटी माघाराधांवेल
रेंन ७ प्रभंजनगतीनेंवेगेंसी पळतांउत्तरधरिलाकेशीं वोढूनआणिलारथापासीं उच
लूनवरीघातला ८ उत्तरासधरूंगेलाअर्जुन तेंद्रोणेंलक्षिलेंदुरून ह्मणेहापार्थकुंतीनंद
न स्त्रीवेषअवगला ९ इकडेउत्तरपदरपसरून किरीटीसमागेंजीवदान ह्मणेमाझेंधन
कोशतुजदेइन सोडीमजजाऊंदे १० मत्स्यरायासमागोन राज्यसमस्तुजदेववीन
आह्मींवांचलीयागोधन बहुसाल्समेळऊं ११ अर्जुनह्मणधरींधीर पैलशमीवरी
चढेंसत्वर माझेंधनुष्यआणीतूणीर देईमजखालतें १२ येरूह्मणेमाझेंधनुष्यघेऊन
करींकायेथेंयुद्धकंदन हांसोनबोलेअर्जुन हींमानवीचापेंकायसीं १३ तेंअग्निनेंदिध
लेंचाप त्रिभुवनांतत्याचाप्रताप ज्याचागुणवाजतांकंप फुटेसमस्तवीरांतें १४ उत्त
रह्मणेबांधलेंमन मीकैसाजाऊंसांगतेथ पार्थह्मणेभयनाहींकिंचित मगतोचढतेथवां
१५ वेष्टणकाढूनसत्वर पाहताजालाउत्तर तोंप्रचंडसर्पभयंकर तेवींचापेंदिसती
१६ वैराटीह्मणेमाझेंन स्पर्शनकरवेयेथंपूर्ण पांचहीचापदारुण शेषाकारदिसती १७
त्यांतमुख्यहेंकंदसुबद्ध वरीरत्नजडितकंकबद्ध हेमहस्तीरेखिलेंप्रसिद्ध शातकुंभबिंदु
वरी १८ तेंसाचप्रचंडअक्षयतूणीर सांगहेंकोणाचेंसाचार कौंतेयह्मणेपार्थवीर त्या
चेंचापजाणहें १९ देवसमस्तजिंकोन अग्निसदिधलेंखांडववन हातींधरीचतुरानन

सहस्रवर्षेंचापहें २० पांचशतसंवत्सर दक्षधरिलेंहेंसाचार तितकेचवर्षेंनिर्धार शक्रवरु
णेंधरियेलें २१ मगबोलेउत्तर तोकोठेंसांगपार्थवीर नकुळसहदेववृकोदर धर्मद्रौपदीसा
गकोठें २२ पंचवीरापर्यंत हातींधरितोंआतांपार्थ तैसेंचचौघाबंधुचीअद्भुत यशवंतअ
सतीपें २३ मगईषितहास्यकरून ह्मणेबापामीचअर्जुन कीचकमारिलेंतोभीमसेन
कंकजाणधर्मराज २४ ग्रंथीकआणितंतिपाळ तोमाद्रीपुत्रसहदेवनकुळ सैरंध्रीद्रौपदी
निर्मळ कीचकप्राणहर्त्रीजे २५ उत्तरबोलेसप्रेमें सांगअर्जुनाचींदशनामें आणित्याचाअ
र्थनेमें सांगकरूनउघडपें २६ अर्जुनफाल्गुनजिष्णूतीन किरीटीबिभत्सश्वेतवाहन सव्य
साचीविजयकृष्ण धनंजयदशनामें २७ शुद्धवर्णनकेविवर्ण ह्मणोनिनामअर्जुन पूर्वाफ
ल्गुनीकानक्षत्रपूर्ण उत्तराफल्गुनीकादुसरें २८ दोहींचेसंधींतजन्मलोजाण ह्मणोनिना
मफाल्गुन जिंकिलेइंद्रादिदेवगण जिष्णूनामयाहेतू २९ इंद्रेंदिधलाकिरीट किरीटी
नामाचाबोभाट युद्धींबिभत्सदिसेअचाट बिभत्सनामयाहेतू ३० श्वेतहयश्वेतरथजा
ण ह्मणोनिनामश्वेतवाहन उभयहस्तेंसमसंधान सव्यसाचीयाहेतू ३१ सर्वदाहोसा
तजय ह्मणऊननामविजय आतांकृष्णनामपंडुरायें ठेविलेंजाणयाहेतू ३२ श्रीकृष्ण
गाईगोपाळ सुमूर्तिकेचामूर्तीकरूनिनिर्मळ बाळपणींखेळेंखेळ कृष्णलीलासर्वदा ३३
असेंश्रीकृष्णासखाह्मणउन पंडुनेंठेविलेंनामकृष्ण राजेजिंकूनघेतलेंधन धनंजययाहे
तू ३४ मगउत्तरखालेंउतरून अर्जुनासकरीसाष्टांगनमन आरक्तवर्णभरिलेनयन देतआ
लिंगनसप्रेमें ३५ उत्तरह्मणेदुष्टवचनें बोलिलोंअसेंनेणतपणें तीक्षमाकरावीदयाघनें
दीनालागींसर्वदा ३६ उत्तरह्मणेतवेळां आतांमीनभयेंकळीकाळा आज्ञाकरिसीजेदयाळा

तेमीमस्तकींवंदीन ३७ अर्जुनह्मणेभयनधरीं पुढेंबैसोनसारथ्यकरीं उत्तरह्मणेतेअ
वसरीं आज्ञाअवश्यकरीनहे ३८ मगशमीसफरूनप्रदक्षणा स्तवीततेव्हांश्वेतवाहन
शमीतुझेंघेतांदर्शन शमेपापसर्वही ३९ शमीदर्शनेशमीशमती शमीवंदितांरोगहर
ती शमीदर्शनजयप्राप्ती रघुवीरासीजाणपां ४० शमीपत्रेंशिरींवंदुन गांडीवतूणीर
प्रेमेनमुन उत्तरआणीअर्जुन रथावरीचढियेले ४१ श्रीरंगाचासारथीदारुक कींनि
र्जरेश्वराचामातुळीदेख तैसाउत्तरहास्यमुख सारथीतेव्हांजाहला ४२ अर्जुनेंवरुण
स्त्रशर सोडुनफोडिलेंपृथ्वीचेंउदर तेथेंचकेलेंसरोवर पार्थउत्तरस्नानकरी ४३
पार्थेंनित्यनेमसारुन केलेंश्रीकृष्णाचेंमानसध्यान जयप्राप्तीसकारण कृष्णनाम
जपसदा ४४ मगउभाराहिलापार्थ हृदयींचिंतिलाविजयरथ तोंआकाशपंथेंअक
स्मात अमरनाथधाडिला ४५ ध्वजफडकतथोर वरीबैसलाअंजनीकुमर अस्त्रेंस्म
रेपार्थवीर तोंमूर्त्तीमंतपातली ४६ अस्त्रेंह्मणतीअर्जुना सांगआह्मासीकायआज्ञा
धनंजयकरीतप्रार्थना माझियामनामाजिराहो ४७ दिव्यवस्त्रदिव्यभूषणें शक्रेंधाडिलीं
पार्थाकारणें तींघेतलींअर्जुनें जींकांमनुष्यादुर्लभ ४८ वेणीउकलूनतेवेळां किरीटी
नेकिरीटघातला कौरवभारदचकला तटस्थपाहतीदुरून ४९ उदयाचळावरसूर्यना
रायण कींरूपर्णावरीइंदिरारमण हंसावरीचतुर्वदन कींसहस्त्रनयनगजावरी ५०
गांडीवचापाचीतेक्षणीं अर्जुनेंकाढिलीगवसणी वाटेकल्पांतवीजनिवडोनी चापा
माजीप्रवेशली ५१ याज्ञीकुंडातुन प्रदीप्तकेलाजैसाअग्न तैसातूणीरउघडुन ५
बांधेझाडुनपाठिसी ५२ तोंअवचिन्हेंअद्भुत उठिलींकौरवसेनेत सुटतांझंझामारुत

धूळिनेझांकतसैन्यतेव्हां ५३ ढीगआणूनप्रेतखंडें टाकितीसकळांचेपुढें मंदचालेंचपळ
घोडे अश्रुनयनींवाहती ५४ ऐसेंदेखोनदुर्योधन ह्मणेकांउदेलेंदुश्चिन्ह भयेंव्यापतप
रिपूर्ण उद्विग्नमनजाहलें ५५ इकडेउत्तरह्मणेतेक्षणीं धनुर्द्धरामाजीशिरोमणी तूंएक
लाकींआजीरणीं शत्रूबहुतदिसती ५६ अर्जुनह्मणेसाह्यश्रीकृष्ण कासयापाहिजेबहुत
सैन्य अग्निसीदिधलेंखांडववन दुसरेंकोणतेथेंहोते ५७ गंधर्वरात्रींजिंकिले निवातक
वचसंव्हारिले द्रौपदीस्वयंवरींयुद्धझालें सेनाकेचीतेधवां ५८ उत्तराचारथपहिला तो
शमीपासींठेविला प्रदक्षणाकरूनबैसला रथावरीधनंजय ५९ सकळरथाचीराव
रचनात्याचीअभिनव दिव्यचळाचासमूह तैसाध्वजझळकतसे ६० उचंबळलेंमेघडंबर
कींग्रीष्मकाळींचादिनकर कींगरुडाचापक्षसतेजथोर तैसाफडकेनभमंडळीं ६१ रत्न
जडितवज्रचाकें कींस्वकरेंघडिलींशशिअर्कें रथकळसीचींरत्नेंसुरेखें भगणातेंहिणा
विती ६२ क्षीरसागरींतेधुतले कींरवीलोकींहूनउतरले कींशशिकिर्णेंआटूनघडिले
चारीघोडेरथांचे ६३ गोधांगुळीशरण हस्तीघालीतअर्जुन धनुष्यासीप्रतिचेंदउन वे
दीआकर्णकौंतेय ६४ गांडीवठणत्कारीततेक्षणीं टणत्कारत्यालघुकिंकिणी समही
पंआणिधरणी डळमळीतअतिभयें ६५ भोगेंद्रदचकलाअंतरीं पाताळकूर्मपृष्ठीसां
वरी आदीवराहधरत्री उचलूनदेतदाढेने ६६ घडघडिलाविजयस्यंदन ध्वजींगर्जे
वायुनंदन त्याभोवतींभुतेंदारुण हाकेंगगनगाजविती ६७ वाजलीएकचीहाक बैसला
काळामनींदचक जोवाजविलाकंबुनायक देवदत्तअर्जुनें ६८ कौरवदळभयाभीत
वाटेमांडलाकल्पांत चापापासूनबाणरूटत तैसारथपार्थाचा ६९ वायूसमागेंटाकुन

मनोगतीजातस्यंदन तोंउत्तररथावरुन उसळोनरथाखालींपडियेला ७० तैसीयायाचुवेगें
त रुष्णेंदेऊनियांहात उत्तरउचलूनिअकस्मात रथावरींबैसविला ७१ पार्थाथापटूनत्या
सी ह्मणेधीऊनकोमानसीं विराटक्षत्रियकैसेंकरिसी राज्यपुढेंआतिक ७२ बृहस्पतीस
साअद्भुतवक्ता मतिमंदमिळेश्रोता तैसातूंविजयरथा सारथीमातजालासी ७३ कौरववाहि
नेकल्लोळ आतांहोईलएकरोळ डळमळीलब्रह्मांडगोळ तेव्हांमजकायकरिसी ७४ उत्तर
प्रतिउत्तरदेत म्यादेखिलेंबहुतरथ ध्वजहीपाहिलेअमित रथनायकदेखिले ७५
परिहेंदेखिलेंअसंख्यात परिहेंप्रतिमानाहींत्रिभुवनात ह्याभुतांसहितगर्जताहनुमंत
मजकल्पांतवाटतो ७६ तुझापाजतांदेवदत्त माझेकाळीजधुरथरांकांपत बहुतनबोले
ह्मणेपार्थ वाग्दोरेहृदधरीं ७७ येथेंकाळआलासमरंगणीं मीउभाचफोडीननिजवाणी
तूंभयनधरींअंतःकरणी देवदत्तवाजवितां ७८ मगशंखवाजवीअद्भुत अवनीतळउल्
थूंपाहत खळखळांखाले रिचवत भगणेआणिविद्युल्लता ७९ थाटेंअंबरआसडत मागं
नाहींकोंडलावात सृष्टीगेलीह्मणत महावीरतेकाळीं ८० इकडेमहाराजद्रोण आपल्यां
सह्मणेसावधान होयकींनव्हेअर्जुन नयनउघडूनवोळखें ८१ मायारूपधरीआदिपु
रुष तैसाअर्जुनधरिलास्त्रीयेष संपलीयाअज्ञातवास महावीरप्रकटला ८२ आमचेंसै
न्यतेजहीन क्षणक्षणाहोतीअपशकुन ध्वजस्तंभांवैसेडन क्रूरकरितीवायस ८३ शिवा
सैनेसमोर रुदनकरितीवारंवार क्रव्यादआणिसूतासमोर सैनेंभोंवतींहिंडती ८४ दुर्यो
धनह्मणेतेवेळे सकळभयएकवटलें तेगुरूच्याठाईंस्थिरावलें एकदांचीयेउनी ८५ अ
र्जुनाचेंकरीस्तपन पुरेह्मणेद्रोणाचेंमन त्यासभयवाटतेंदारुण ग्रामपंथेंजाउद्या ८६

द्रोणाचार्याचेवचन कोणीमानूनकाप्रमाण सहजहोतीअपशकुन याचेंकोणनयमा
नी ८७ द्रोणकेवळब्राह्मण इहींकरावेंवेदध्ययन सांगोनअन्यावेंशास्त्रपुराण यु
द्धकंदनयासकाय ८८ यागआणियोग इहींआचरावासांग नानाशास्त्रांचेंप्रसंग नि
वडूनियाकाढावे ८९ रुपाचार्याआणी ह्मणतीरुयोधनासनेक्षणी आचार्येंबोलिले
जेवाणी असत्यनव्हेसर्वथा ९० सृष्टीवरीप्रतिशक्र तोहापंडूचातृतीयपुत्र एकलापरि
सर्वत्र सेनाजर्जरकरीलहा ९१ एकलाचीसूर्यनारायण स्वतेजेंउर्वीसघालीपालाण
कींघटोद्भवएकलाजाउन केलेंआचमनसमुद्राचें ९२ बळीचेंयेथेंएकलावामन देगेंत
आटिलेंत्रिभुवन कींसेनाविरहितभृगुनंदन निर्वैरकरीउर्वीहे ९३ आजपर्यंतअर्जुन
अग्न झांकलाअज्ञातभस्मेंकरून यावरीतोप्रळयाग्नपूर्ण विटंबनाकरीलहे ९४ ए
सेंबोलतांगुरुनंदन तोनसाहेचिकदाकर्ण कींवर्णितांसाधुचेगुण दुर्जनजैसेचडफड
ती ९५ ह्मणेगुरुसुताब्राह्मणा तुझीच्छेदूनटाकावीरसना कितीवर्णिसीअर्जुना
वंदिजनासारिखा ९६ कर्णेंखड्गघेऊनतेवेळां गुरुसुतावरीधावला ह्मणेब्राह्मणाअ
धमातुजला मारीनआतांयेथेंची ९७ आतांचजिंकूनअर्जुन तुझेंटाकीनशिरच्छेदून
तवतोमहावीरगुरुनंदन खड्गघेऊनधावला ९८ ह्मणेरेकर्णासूतपुत्रा तुझेंशिरच्छे
दीनअपवित्रा गुरुनिंदकाकुपात्रा कुटिळाखळामळीना ९९ पार्थसिंहाचीनिंदादेखा
करितांमागेंजंबुका आळिकाह्मणेविनायका धरूनियाआणिन २०० तृणपुतळेमिळोनि
बहुत वडवानळासधरूंह्मणत हृदयींभावितीखद्योत पाडूंआदित्यखालता १ शलभ
बहुतमिळोनी विझेसिघालूंपाहतीवदनी लवणाचागजधोंवोनि सागरशोषूंभावित

२ यशधैर्यसद्गुण सभाग्याचेकर्णेऐकोन परमखेदमानीदुर्जन नसतेंदूषणला
वितां ३ परमकुमतीजोबळहीन मागेंनिंदाकरीरात्रदीन समरभूमीसपळेउरोन हें
लक्षणग्रामसिंहाचें ४ मत्स्यकक्रोधेंसंतप्त गिळूंपाहतसगळापर्वत परितोकेवींमावे
लवदनात निथ्याजल्पतेवीतुह्मा ५ अश्वत्थामायेऊनिग्यग्र कर्णावरीरुठलासवेग तो
रथाखालताउतरूनसवेग सुयोधनधावला ६ ह्मणेगुरुरुतात्क्षमाकरी पार्थउभाराक
लापेरी समयबोलखूनचतुरीं आपलशब्दवेचावे ७ ऐसेंबोलोनसुयोधन रथीबैस
विलानेउन तैसाचप्रार्थूनियांकर्ण स्यंदनावरीचढविला ८ द्रोणह्मणेरेकर्णा आजिपुरु
पार्थदावीपळशीना जिंकिलीयावीणअर्जुना जाऊंनकोमाघारा ९ आह्मीशूरआणिब्राह्म
ण मुखींचहूंवेदांचेंअध्ययन पाठिशींसदाधनुष्यबाण वरेशरेंसमर्थ ११० शास्त्र
आणिशस्त्र दोनीरक्षितोआह्मींविप्र निक्षत्रियकेलीपृथ्वीसमग्र एकाब्राह्मणेंजाण
पां ११ शापादपिशरादपि ब्राह्मणतपस्वीतेजरूपी जमदग्निगौतमवसिष्ठतपी श
स्त्रेंशास्त्रेंसमर्थ १२ बृहस्पतीआणिशुक्र शापाचेरेपरमतीव्र गुरुनिंदेचेंफळसमग्र
भोगालतुह्मींआतांची १३ कर्णआणिद्रोणात कलहव्हावाजाअद्भुत मगद्रोणासप्रार्थून
गंगासुत वैसवीस्वस्थरथस्थळीं १४ भीष्मह्मणेगुरुद्रोणा तुह्मामहिमावर्णवेनाकोणा
आलीशिष्यतुह्मीराजाणा वचनेतुह्मामाणदेऊं १५ चालतांसूर्याचारथ तूंबोळविशील
क्षणात प्रतिसृष्टीकरिसीयथार्थ भूलयासदटाउनी १६ असोयावरीशंतनुसुत पांड
वांचेदिवसगणित अधिकमाससवेगळेकरित तेरावर्षेपरिपूर्ण १७ तेरावर्षेंपांचमास
अधिकजालेबारादिवस सत्यवतीपांडवविशेष अधर्मपंथेंनजाती १८ ऐकसुयोध ७

नावचन अर्धराज्यदेत्यालागुन नमनीतरीयुद्धकरुन सर्वहिरून्नेतील १९ यावरी
सुयोधनह्मणेऐका सुईचाअग्रींलागलीमृत्तिका इतकेनेदीत्यासदेखा युद्धावीणवी
रमीं १२० भीष्मह्मणेखेळतांद्युत कपटेंराज्यघेतलेंसमस्त तेंनचलेआतांअनर्थ यु
द्धपुढेंआरंभलें २१ आतांअसोहेमात सैन्यचारभागकरात्वरित एकाभागेंगाईस
मस्त हस्तनापुराकडेन्याव्या २२ एकभागसैन्यघेउन दुर्योधनाजायतूंयेथुन गाईअ
वघ्यासांभाळून नगरपंथेंजायूकां २३ उरलीजेअर्धपृतना तेणेंआह्मींआटोपूंअर्जु
ना तेंमानलेंसुयोधना घेऊनसेनानिघाला २४ गाईसमवेतसुयोधन चालिलोते
व्हांनलगतांक्षण मगद्रोणभीष्मकर्ण इहींचक्रव्यूहरचियेला २५ नगरपंथेंजातसुयो
धन तेंधनंजयेंलक्षिलेंदुरून आलाउठलपार्थपंचानन दुर्योधनगजावरी २६ तेंकथा
अतिरसाळ ऐकतांपंडितकुशाळ विराटपर्वसुरसनिर्मळ सुमंगलपरिसतां २७ भी
मातटविहारा ब्रह्मानंदारुक्मिणीवरा श्रीधरवरदाअतिउदारा बोलेंपुढाराकथा
रस २८ पांडवप्रतापअन्नछत्र निर्दोषअन्नपरमपवित्र श्रोतेजवातक्षुधातुर कर्ण
द्वारेंकरुनियां २९ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ विराटपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ
चवतिसाव्यांतकथियेला १३० श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु
शुभंभवतु

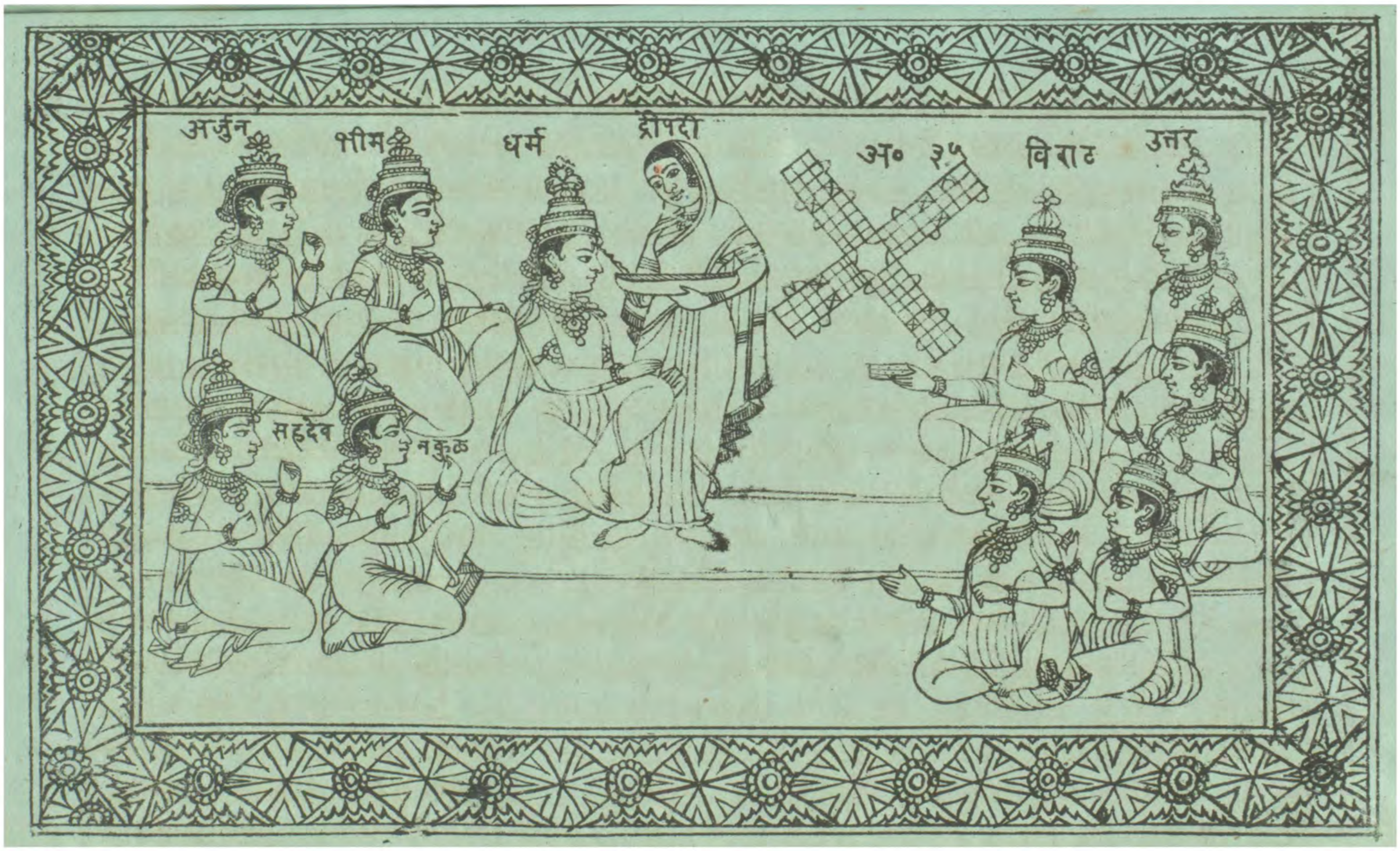
अर्जुन
भीम
धर्म
द्रौपदी
अ० ३५
विराट
उत्तर
सहदेव
नकुळ

श्रीगणेशायनमः जन्मेजयह्मणेवैशंपायना स्करसवक्तातूंशास्त्रसंपन्ना तुझ्यावचनामृतेंआमचाश्रवणा
तृप्तीजालीनवाटे १ गाईघेऊनस्कयोधन गेलागजपुरपंथलक्षून परिकैसाधांवलाअर्जुन बोलेतें
चस्नेहाळा २ यावरीबोलेव्यासशिष्य रायातेंचएकस्करस गेलादेखोनदुर्योधनास पार्थसंततजा
हला ३ घडघडिलाविजयरथ चापींबाणलावीतपार्थ ध्वजींमहावीरहनुमंत भुभुःकारकरीतसे
४ भूतेंआवेशेंहांकादेत त्यांतवाजविलादेवदत्त द्रोणह्मणेआलापार्थ तोंदोनशरसोडिले ५
गुरुचरणापुढेंजाण अकस्मातपडलेदोनबाण द्रोणेंपाहिलाअर्जुन करजोडूननमीतसे ६ दोनी
शरसोडुनीतत्क्षणी भेदिलेकर्णाचियेकर्णीं कींतेदूतचीयेउनी सावधानह्मणतीकर्णा ७ उत्तरास
ह्मणेअर्जुन महातस्करदुर्योधन जातोगोधनें घेउन धांवडीस्यंदनतिकडेची ८ सर्वपृतनाउ
जवीघालुन बाणाऐसाधांवेअर्जुन मगबोलेगुरुद्रोण केवीस्कयोधनवांचेल ९ भीष्मद्रोणकर्ण
कृपाचार्यगुरुनंदन शतकौरवदुःशासन सेनाघेउनीधांवती १० दुर्योधनासवेष्टिलें तोंपार्थेंश
रजाळसोडिले असंख्यवीरभेदिले थोरमांडिलेंनिर्वाण ११ शलभयेतांबहुत वृक्षजैसाआच्छादित
तैसेंसपक्षदिसत बाणअंगींसर्वांचा १२ श्रावणारीतनयदूत वारंवारगर्जनाकरित कौरवांचींवाद्यें
समस्त एकसरेंवाजती १३ घोषजालातुंबळ तोंगाईपरतल्यासकळ विराटनगरातत्काळ पुच्छें
उचलूनपळाल्या १४ वत्सेंआठऊनिमनी धांवतीऊर्ध्वपुच्छेंकरुनी कींअर्जुनयशस्वीह्मणउनी पु
च्छगुढ्याउभारिल्या १५ इकडेकौरववीरसमस्त एकलादेखोनवीरपार्थ बाणअसंख्यसोडित
तोतोडिततितकेही १६ अर्जुनासमोरकर्ण धांवतवेगींजेविपवन किरातनामेंचित्रसेन कर्णबंधु
ह्मणवित १७ तोकर्णापुढेंधांवत टाकीअर्जुनावरीबाणशत तोंधांवलावीरकर्णत्वरित कैवर्ते
ककर्णबंधू १८ तेणेंशरसोडिलेबहुत महाराजतोकृष्णारणपंडित त्यावरीहेपाषांडीबहुउठत १

शरजाळमत्तेंघेउन १९ परिपार्थचापमुखांतुन स्कुटतीअद्भुतशब्दबाण टाकितीशरवाग्जाळतोडु
न क्षणमात्रनलगतां २० कींअर्णआणीचित्रसेन पार्थेंपाडिलींप्रेतेंकरून दोनीबाणेंदोघेजण
अर्कजसदनापाठविले २१ जैसावनजाळीतदावाग्न तैसेंअर्जुनेंपाडिलेंसैन्य पंचबाणीभेदिलाक
र्ण हृदयवर्मलक्षूनियां २२ सर्वसेनाकेलीघायाळ जैसेंपळसफुटलेपुष्कळ तैसेंआरक्तवीरस
कळ बाणघातेंजाहले २३ कर्णेंअधरचाउन सोडिलेतेव्हांद्वादशबाण तेअर्जुनेंतत्कालतोडुन
एकीकडेपाडिले २४ कौतुकपाहेकौरववाहिनी कर्णाचारथआच्छादिलाबाणीं सर्वमहारथीते
क्षणी बाणेंकरूनवेष्टित २५ अर्जुनेंवर्मींभेदिलेबाण विकळजालापरमकर्ण समरींचारथकाढु
न सारथीनेतएकीकडे २६ हेंदेखोनअवघेधांवले अर्जुनबाणेंसर्वखिळिले सकळरथीएकवटे
ले ध्वजचिन्हेंतळपती २७ द्रोणाचियेध्वजींझळकत कमंडलुप्रतिमाझेंपावत कृपाचार्यध्वजीं
तळपत कुंडवेदिकासाजिरी २८ गुरुपुत्राचाध्वजविशेष वरीरेखिलेंकनकधनुष्य दुर्योधनध्व
जींनिःशेष महाराजभुजंगरेखिला २९ कर्णाचेध्वजींगज कनकरसेंरेखिलासतेज भीष्माचेपां
चहिध्वज शुभ्रवर्णसारिखे ३० कोणाचेध्वजींचंद्र कोठेंनक्षत्रकोठेंमित्र नानारंगांचेविचित्र वि
द्युत्प्रायझळकती ३१ अशोकपीवरध्वजतेवेळां शारद्वतेंवेगेंवेधिला दशबाणीपार्थखिळिला
हृदयावरीलक्षूनियां ३२ पार्थबाणतीक्ष्णवेगी खडतरलेगौतमपुत्रअंगीं घटिकाचारते
प्रसंगीं युद्धजालेंतुंबळ ३३ कृपाचार्ययोद्धाप्रबळ परिपार्थेंकेलाअतिविकळ विभत्सह्मणे
उत्तराचपळ द्रोणाकडेरथनेईं ३४ सर्वांससव्यघालुन गुरुचेरथासकेलीप्रदक्षण आतायु
द्धहोईलदारुण पहावयादेवपातले ३५ सुदर्शनविमानीबैसोन पाहोआलाशचीरमण तेतीस
कोटीदेवगण बैसोनयुद्धपाहती ३६ एकादशरुद्रद्वादशअर्क अष्टनायकाअष्टवसुमुख्य गण

गंधर्वयक्षनायक आणिवैश्रवणपातला ३७ वसुरुद्रआदित्यादिक अर्यमापितृगणसकळिक स्व
र्गवासीराजेसात्विक दिव्यशरीरेंपाहती ३८ शिबिकेतहरिश्चंद्ररघुदिलीप अजअजपाळदशरथनृप
आणिककितेकराजेपुण्यरूप विलोकितीविमानीं ३९ तेथिचादिव्यरुकवारस कटकांतयेतआसमा
स असोइकडेद्रोणास नमीतपार्थभावार्थें ४० ह्मणेधन्यआजिनयन जालेमहाराजातुझेंदर्शन
नेरावर्षेदेखिलेचरण झालोंपावनरवेस्वमी ४१ होतांश्रीगुरूचेंदर्शन अवदशागेलीनिघोन गुरु
दर्शनेंकरून स्वपदपावूंआपलें ४२ अहोसद्गुरुद्रोणाचार्या तुजवरूनवोवाळीनकाया तरिउत्तीर्ण
नव्हेगुरुवर्या उपकारतुझेअसंख्य ४३ निजपुत्राहूनआगळा मजवरीस्नेहतुझादयाळा आमचाआ
ळीपुरविल्यासकळा बाळपणीसमर्थ ४४ गुरुनिंदाकरीलजोदुर्जन त्याचेंतत्काळआयुष्यक्षीण तोअ
पेशपावोनलगतांक्षण गुरुचरणविसरेजो ४५ असोआतांमांडलाव्यवहार तोसंपादावासमर्थ स्वामि
नींसोडावेआधींशर मगमींसत्वरप्रेरीन ४६ एकमेरुएकमंदार एकसमुद्रएकअंबर एकवासुकीए
कभोगेंद्र तैसेदोघेदिसती ४७ एकवसिष्ठएकवामदेव एकसमुद्रएकसद्भाव एकसद्विवेकएकगौरव
तैसेदोघेदिसती ४८ एकचंद्रएकचंडकीर्ण एकरमापतीएकउमारमण एकबृहस्पतीएकपाकशास
न तैसेदोघेदिसती ४९ एकतपस्वीएकउदास एकऔदार्यएकधैर्यविशेष एकपुण्यएकयश ते
विनिर्दोषदिसती ५० एकज्ञानएकविज्ञान एकआनंदएकसमाधान एकसगुणएकनिर्गुण दोनी
स्वरूपेंहरीचीं ५१ एकसाधकएकसिद्ध एकवैराग्यएकबोध एकक्षमाएकब्रह्मानंद तेविदोघे
दिसती ५२ असोद्रोणेंवीसबाण टाकिलेपार्थावरिदारुण तेअर्जुनेंनिवारून पन्नासमार्गणसोडिले
५३ तेनिवारूनियाद्रोणें शतबाणसोडिलेतेणें सहस्रबाणअर्जुनें प्रेरिलेतत्कांद्रोणावरी ५४ याव २
रीलक्षाचेलक्षशर टाकितजालेअपार मानतुकावितीसमग्र सव्यतर्जनी हालऊनी ५५ ह्मणती

धन्यधन्यपार्थ धन्यगुरुद्रोणसमर्थ भीष्मकर्णसमस्त विलोकितीकौरवपें ५६ द्रोणाचेबाणजा
ळ पार्थछेदीतत्काळ जैसेंउगवतांसूर्यमंडळ भगणेंसर्वझाकती ५७ एकउठतांविनायक
असंख्यसंहारीदंदशूक कींस्फुटतांचंडवातदेख जलदजालवितळे ५८ द्रोणसोडीएकशर त्यापा
सूननिघतीअपार जैसाएकुलताएकपुत्र संततीवाढेबहुत्याची ५९ असंभाव्यअर्जुनाचेबाण स्फु
टतीवेगेंचापापासून जैसेचतुराच्यामुखातुन शब्दअपारनिघती ६० रथक्रमवर्णक्रमेंकरून पंडि
तकरितीवेदाध्ययन तैसाचपळवेंअर्जुन बाणसोडीअनिवार ६१ कींमेघीहूनअवधारा अपार
पडतीतोयधारा ॐकारापासूनीअपारा ध्वनीजैशानिघती ६२ कींमूळमायेपासूनएकसरें असं
ख्यजीवसृष्टिउभारे चपळलेखकापासूनत्वरें असंख्यअक्षरेंउमटती ६३ बहुतशरभेदूनगेले
परिपार्थाचेंठाणनचळे जैवीपंचबाणाचेनिमेळें मारुतीनटळेकल्पांती ६४ हाणताकुठारतीक्ष्ण
वृक्षनवजायसोडूनस्थान कींवर्षतांअपारघन अचळस्थळसोडीना ६५ निंदकींनिंदितांअपा
र चळेनासाधुचेंअंतर मल्हारासलाविलविखार परितोधीरसोडीना ६६ पार्थेनिर्वाणबाणसोडिला
द्रोणाचेहृदयवर्मीबैसला मूर्च्छनायेऊनतेवेळां ध्वजीटेकलाआचार्य ६७ धन्यवीरअर्जुन देवक
रितीविमानीस्तवन आनंदाश्रुजाण नेत्रींलोटलेशक्राचे ६८ क्षणक्षणास्फुमनभार वर्षतवरी
देवपुरंदर इकडेगुरुचारथ्यूसत्वर सारथीकाढीसमरीचा ६९ जैसीकल्पांतवृजकडकडी तैसागुरु
पुत्रधांवलातांतडी अर्जुनावरीबाणसोडी भीतीनाहींनयातें ७० अर्जुनाचेचापाचेंसीत गुरु
पुत्रेंछेदिलेंअकस्मात कौरवसंतोषलेसमस्त ह्मणतीद्रोणपुत्रधन्यहा ७१ धनुर्ज्यासवेंचनुतन
लावीनतेक्षणीअर्जुन सोडूनएकअग्निबाण गुरुसूतामूर्च्छिनपाडिलें ७२ उत्तरह्मणेपार्था प्रळयमां
डिलामजभांवता मजसारथ्यनकरवेनसर्वथा प्राणजाईलवाटतें ७३ तुझेंचापकरकरीत प्रळयवि

जेऐसेंझळकत ध्वजीं गर्जतोहनुमंत माझेंनयेथंनबैसवे ७४ तुजकडे माझेनी नपाहवे येक्षणीं
वाटतेंकृतांतयेउनी रथावरीबैसला ७५ पृथिव्यादिपंचभूतें भोंवतातीमजवाटतें तूंजावरतीमातें
घातलेंयेथेंकैसेंतुवां ७६ पार्थह्मणेभयनाहीं चिंतानकाधरूहृदयीं तोंगुरुसुततसमयीं सावधजाला
सर्वांची ७७ धन्यजयाचेंअक्षयतूणीर गुरुकृताचेंसरलेशर शरीरजालेंजर्जर मगरहंवरमुरडिला
७८ तोंआणीकसावरून धांवलातोसूर्यनंदन तीक्ष्णअर्जुनाचेबाण हृदयींत्याचेखडतरती
७९ पार्थह्मणेरेकर्णा सभेमध्येंकेलीवल्गना बोलिलासीदुष्टवचना त्याचाझाडादेआजी ८० हरि
लींद्रौपदीचींवसनें तोझाडाआजिदेणें ऐसेंबोलूनअर्जुनें बाणकाढिलाअद्भुत ८१ बाणाग्रींदं
वतसहस्त्रनयन तोशरवोढूनआकर्ण कर्णाचेहृदयींभेदुन मूर्च्छागतपाडिला ८२ जिकडेअरंगं
गासुत तिकडेधांवलापार्थाचारथ प्रथमशरेंचिअकस्मात ध्वजच्छेदिलाभीष्माचा ८३ चामीकर
वर्णतूणीर तोसवेंचच्छेदिलासत्वर ऐसेंदेखतांधार्तराष्ट्र एकदाचसरसावले ८४ दुःशासनेंसोडिले
तीनशर हृदयींभेदलासारथीउत्तर दोनबाणपार्थवीर हृदयावरीभेदला ८५ पार्थेंसवेंचिसोडू
नबाण चापतूणीरटाकिलाच्छेदुन मगकपाळींदुःशासन एकशरेंभेदिला ८६ मूर्च्छनेव्यापिलादुःशा
सन सारथीयेंपळविलास्यंदन तोंधांवलागंगानंदन निर्वाणबाणसोडित ८७ चारघटिकापर्यंत
भीष्मेंयुद्धकेलेंअद्भुत शतशरेंवीरपार्थ भेदिलातेव्हांसमरंगणीं ८८ सेवटीपार्थेंसोडिलाशर हृदयीं
भेदिलाअनिवार तेणेंगिरगिरीआलीअपार विकळशरीरपडियेलें ८९ तोंरथारूढदुर्योधन वेगें
धांवलावर्षतबाण ललाटींभेदिलाअर्जुन पर्जन्यगर्णीचतयातें ९० पार्थेंसोडिलाएकशर छे
दिलेंसारथ्याचेंशिर सवेंचतुरंगआणिरहंवर चूर्णकेलासमरंगणीं ९१ सोडूनियांदिव्यबाण ३
हृदयींभेदिलाकुयोधन तोसवेंचकौरवींउचलून नेलाकाढुनसमरींचा ९२ पार्थह्मणेअंधपुत्रा

कौरेपळतोसिअपवित्रा माघाराफिरेंकृष्णाबल्का निलाजिरातूंसाच ९३ कुरुकुळालागींलाविला
डाग तुजकायहोयछत्रराज्यभोग राजाधर्मसभाग्य सर्ववैभवतयाचें ९४ हरिलींद्रौपदीचींवस्त्रें
तुह्मींखंडविखंडकरीनगात्रें दुःशासनकर्णअपेशपात्रें पळतांवीनसमरंगणीं ९५ भीष्मद्रोणादिसम
स्त ऐकतहोतेसभेंत मृत्युव्याघ्रचर्मनिश्चित नामआह्मांठेविलें ९६ काळजैसेअरण्यतीळ नपुंसक
पांडवहेसकळ बोलिलातेंसफळ करूनदावाआजिआह्मां ९७ आह्मींनपुंसककींवाशूर दाखवितो
आतांफिरामाघारे हरिलींद्रौपदीचींवस्त्रें त्याचेंउसणेंघेईनमीं ९८ ऐसेंअर्जुनाचेवाग्बाण हृदयींख
डतरलेतीक्ष्ण तोंकौरवपातलेअवघेजण सैन्यासहितपार्थावरी ९९ तोंदुर्योधनबंधुविकर्ण ग
जारूढधांवेवर्षतबाण पार्थेंतोसमोरदेखोन टाकिलाखिळूनसर्वांगीं १०० पार्थेंक्रोधेंवज्रबाणीं
गजउभाचफोडिलासमरंगणीं सकळकौरवतेक्षणीं खिळिलेशरींपुरुषार्थें १ पार्थह्मणेघेऊनमृत्यु
जारेजयवाद्येंवाजवित मगमोहनास्त्रशक्रदत्त अर्जुनेंसेवटींसोडिलें २ कनकबीजभक्षितां ये
तजैसीसर्वांगींविकळता तेचजालीसर्वांचीअवस्था शस्त्रेंवस्त्रेंगळालीं ३ उत्तरासीसांगेकृष्ण
कृष्णेंचेकेलेंवस्त्राहरण तरितूंखालेंउतरून वस्त्रेंआणीसर्वांची ४ निघविप्रआणिगंगासुत यास
कदांनलावीहात रथाखालींउतरूनत्वरित उत्तरहरितशस्त्रेंवस्त्रें ५ कर्णदुर्योधनादिसमस्त शत
हीनागविलेअंधसुत शस्त्रवस्त्रींभरिलेरथ रितेसमरींचेघेउनी ६ कर्णाचींवस्त्रेंपिवळीं दुर्योध
नाचींसोनसळी भगिनीलागींगोळाकेलीं गणतीनाहींतयांची ७ प्रस्वापनास्त्रसोडून देताजाला
तेव्हांश्वेतवाहन अर्धमिशाअर्धदाढ्याबोडून नलगतांक्षणटाकिल्या ८ कोणाचेंअर्धमस्तकबो
डिलें कोणाचेपांचपाटकाढिले दुर्योधनाचामुकुटतेवेळें बाणेंकरूनिफोडिला ९ वामभागेंकाढि
लीदाढी सव्यभागेंमिशीबोडी तिघेद्विजभीष्मसोडी पार्थआज्ञामागूनियां १० ऐसेंत्याअस्त्रेंकरुन

आलेपार्थापासींफिरोन तूणीरामाजीजाउन स्वस्थराहिलेंनवलहें ११ मगअर्जुनेंदिव्यरथ एकी
कडेकाढिलेत्वरित जैसेंस्फटिकेबाहेरझळकत मुक्तजैसेंसतेजपें १२ महाप्रळयींसर्वनिरसून एकब्र
ह्मउरेनिर्वाण तैसाचशोभलाअर्जुन एकलाएकरथेंसीं १३ गिळूनसर्वनक्षत्रांसी एकसूर्यनिराभ्रआ
काशीं तैसाचरुष्णसखातेदिवसीं समरभूमीसींशोभला १४ अश्वत्थामाभीष्मद्रोण त्यांप्रतीबोलत
अर्जुन मीएकलाहेबहुतजण युद्धकेंदननकरिती १५ तरियांसगजपुरींनेउन करावेंस्त्रियांचेंदर्शन
जयवाद्येंवाजवुन ग्रामामाजीमिरवावें १६ आजियांसदिलेंजीवदान तोंसावधजालादुर्योधन ह्मणे
पळालाकायअर्जुन कैसासोडूनदिल्हातुह्मीं १७ मगबोलेअश्वत्थामा आजिकेलीअर्जुनेंसीमा
नागविलेंसर्वतुह्मां दाढीमिशाभदरिल्या १८ आजिसंपूर्णजयघेतला गजपुरासीमिरवतचला
आजितुमचासोहळा ब्रह्मांडाननमाये १९ श्वासोश्वासटाकुन अधोमुखपाहेदुर्योधन दुरूनविलो
कीतअर्जुन उभाठाकूनमुहूर्तएक २० गंगात्मजआणितिघेविप्र त्यांसनमस्कारीतपार्थवीर ह्मणेभीं
जातोंअपार स्नेहआतांअसोंदीजे २१ दुर्योधनानिमित्तसत्वर तुमचापायांसिपडिलेंअंतर ऐसें
बोलूनपार्थवीर रथमुरडूनचालिला २२ देखोनकौरवांचीगती विमानीस्वरआणिस्वरपती गद
गदांसर्वहांसती ह्मणतीफजीतीथोरहे २३ खेदकरीतदुर्योधन गेलागजपुरानिघोन शमीपासीं
अर्जुन आलातेव्हांत्वरेनें २४ कौरवांचेलोकपाहीं लपालेहोतेठाईंठाईं पार्थदेखोनभयेंसर्वही
शरणागतजाहले २५ महाराजाआह्मींतुझेदास पार्थह्मणेंजागजपुरास भयनाहींतुह्मांस स्वस्थ
चित्तेंस्वर्थीअसा २६ धनुष्यशमीवरीठेऊन पूर्ववत्होयअर्जुन अदृश्यजालादिव्यस्यंदन शस्त्र
अस्त्रासमवेत २७ उत्तरासह्मणेपार्थ माझासांगूनकोपुरुषार्थ पितयासरांगवृत्तांत म्यांसर्वही
केलेंहें २८ उत्तरह्मणेएवढीगोष्टी मजनसाहेचिकिरीटी अर्जुनह्मणेनकरींफुटी तीनदिवसरा

हेंउगा २९ मगउत्तरासरथींबैसवित बृहन्नटासारथीहोत गोरक्षकाहातींपार्थ सांगोंधाडीतराया
तें ३० उत्तरेंजिंकिलेकौरव वैभवहिरोनघेतलेंसर्व तोंइकडेविराटराव ग्रामांतआलागजरेंसीं ३१
रायासांगतीप्रधान कौरवींकेलेंउत्तरगोग्रहण मगबृहन्नटासारथीकरून उत्तरएकलाधांवला
३२ कौरवांचेबहुतभार हाएकलानिर्भयवीर सद्गदजालाराजेंद्र ह्मणेकुमरपुरुषार्थी ३३ स्वसेने
सींसांगेनृपवर धांवाएकटागेलाकुमर बृहन्नटासारथीनिर्धार अतिदुराधरनपुंसक ३४ ऐसेंऐ
कतांयुधिष्ठिर हास्यमुखेंदेतप्रत्योत्तर बृहन्नटासारथीनिर्धार तेथेंजयासकायउणें ३५ तोंगोरक्ष
आलेधांवत रायाउत्तरझालाजयवंत विभांडूनकौरवसमस्त शस्त्रेंवस्त्रेंहरियेलीं ३६ गाईघेऊन
सकळा महाद्वाराजवळीआला तोंकंकह्मणेतेवेळां नवलकायगोष्टीचें ३७ बृहन्नटासारथीजेथें
काळउभानराहेतेथें रायेंगौरविलेंगोरक्षकांतें वस्त्रालंकारींतेधवां ३८ शृंगारिलेंअवघेंनगर ग्राम
देवतेंपूजिलींसमग्र वाद्यघोषेंलोकसर्वत्र सामोरेजातीउत्तरा ३९ कंकास ह्मणेविराटराव अक्ष
आणिलेखेळेंडाव धर्मह्मणेह्मामोहत्साह नधरींपाशहातींआतां ४० परिविराटनायकेंपाहीं ह्म
णेखेळावेंयेचसमयीं कंकह्मणेकदांही नखेळावेंतत्वता ४१ पंचपांडवहीखेळोन कोणतेपावले
कल्याण नेपधासारिखेंनिधान व्यसनींपाडिलेंखेळेंया ४२ रायेंघेतलेंहातींपाश तोंलोकआलेआ
समास सांगतीउत्तराचाहर्ष थोरपुरुषप्रतापी ४३ कंकह्मणेपरमपुरुषार्थी जेथेंबृहन्नटाऐसा
सारथी सर्वकार्येंसिद्धहोती ऐकतांनृपतीकोपला ४४ मगह्मणेरेब्राह्मणाकंका षंढाचीप्रशंसासं
गसीमूर्खा अपमानुनीमाझ्याबाळका वर्णिशीप्रशंसातयाची ४५ उत्तरपुरुषार्थीभूमंडळीं भी
ष्मद्रोणकर्णादिकबळी कौरवनागऊनसकळी केलेनग्नक्षणार्द्धें ४६ कंकात्वंमूर्खपूर्ण तुजवाचा
वयाचेंआहेकारण तरिनबोलेंऐसेंवचन वर्णीगुणउत्तराचे ४७ धर्मह्मणेसमरींआल्याकाळ

बृहंनटातत्काळजिंकील ऐसेंऐकतांकोपला भूपाळ अक्षताडिलेमुखावरी ४८ अश्रुआदळलाक
पाळींथोर नासिकद्वारेंचालिलेंरुधिर अंजुळींतधरी युधिष्ठिर द्रौपदीपात्रघेऊनिधांवे ४९ तोंमिर
वतआलाउत्तर पुढेंसांगोंयेतीदूतसत्वर रावयेउंद्या ह्मणेकुमर तोंयुधिष्ठिरदुतांसांगे ५० कानींजा
णविलीमात उत्तरएकलायेऊंद्याआंत बृहंनटेसत्वहांत जोऐसेंनिरोपावें ५१ बृहंनटापाहतांहें
रक्त विराटामारिलप्रधानासहित तोंउत्तरयेऊनअकस्मात वंदूनभेटतनृपातें ५२ उत्तरपाहेधर्मांक
डे तंवतोबसलाएकीकडे सैरंध्रीनेपात्रधरिलेंपुढें अश्रुद्वाहेभडभडां ५३ उत्तरजालाभयाभीत
पित्यासपुसेवृत्तांत विराटेंकथिलेंसमस्त बोलरुततेधवां ५४ ह्मणेअनर्थकेलापूर्ण रायानम
स्कारींहोब्राह्मण वेगेंकरीप्रसन्न घेईमागोनकल्याण ५५ मगविराटउठोन करीधर्मांचेंसमा
धान ह्मणेकर्मम्यांकेलेंदारुण क्षमाकरीसर्वही ५६ रायेंअश्रुधुऊन कंकासवस्त्रालंकारदे
ऊन आपणाजवळींबैसउन बोलतसेअत्यादरें ५७ धर्मह्मणेतेअवसरीं जरिरक्तपडतेंअवनी
वरी तरिहेसमस्तनगरी लयाजातीक्षणांत ५८ तोंबृहंनटायेततेथें विराटपुत्राप्रतिपूसत
ह्मणेधन्यकेलापुरुषार्थ येशवंतप्रतापीतूं ५९ भीष्मद्रोणवीर काळासहीअनिवार तेतुवांजिंकि
लेसमग्र धन्यवीरप्रतापीतूं ६० उत्तरह्मणेएकमात कांकोरडावानिसीपुरुषार्थ एकदेवपुत्रआ
लाअकस्मात विजयरथघेउनी ६१ विभाडूनिसकळकौरव पुरुषार्थह्माकेलासर्व तेंयुद्धपहाव
याअपूर्व इंद्रादिदेवपातले ६२ तेंयुद्धपाहतांदारुण एकवटलेमाझेप्राण मजतेणेंआणिलेंसां=
भाळून गुप्तझालारथेंसी ६३ विराटह्मणेतोदेवसुत कोठेंदावीमजत्वरित उत्तरह्मणेतीनदिवसां
त प्रेकटेलऐसेंबोलिला ६४ रायासह्मणेवैशंपायन जवळीनिधानेंअसोन दरिद्रीयासनहोती ५
दृश्यमान तेसेंचयेथेंजाहलें ६५ कीहृदयींअसतांजगदीश्वर नेणतीअज्ञानपामर तेसेघरींअस

तीपुत्र नेणवेचीतयातें ६६ याउपरीतिसरेदिनी उत्तममुहूर्तपाहोनी प्रातःकाळींउठोनी मंगळस्ना
नकरितीपांडव ६७ दिव्यवस्त्रदिव्यलंकार उत्तरेंआणिलेअपार पूर्वरूपधरूनसत्वर दिव्याभरणींशोभ
ले ६८ अमोल्यअलंकारवस्त्रें द्रौपदीसअर्पिलींउत्तरें जैसेंभवानीसस्कंदवीरें अत्यादरेंपूजिलें ६९
उगवलेपंचादित्य तैसेचालिलेपंडुसुत विराटसभेआंत प्रातःकाळींपातले ७० सुवर्णदंडधरूनहातीं
नकुळसहदेवपुढेंचालती छत्रधरीसुभद्रापती धर्मावरीतेधवां ७१ भीमसेनचामरेंधरित सभेस
येऊनअकस्मात राजसिंहासनींबैसत धर्मराजतेधवां ७२ छत्रचामरेंधरून पाठिसींउभाअसेभी
मसेन वैकुंठींपार्श्वगण श्रीविष्णुचेजैसेका ७३ जयविजयअभिनव तैसेशोभलेनकुळसहदेव
कींतेंपंचायतनअपूर्व विराटभाग्यप्रकटलें ७४ तोंविराटलोकपाळांसहित सभेसजोंयेऊनपाह
त तोंपांचहीपुरुषदेदिप्यवंत राजचिन्हदेखिलें ७५ भयआणिविस्मित होऊनपाहतेव्हांतटस्थ
तोंउत्तरयेऊनअकस्मात रायाजवळीपातला ७६ पित्यासह्मणेउत्तर वोळखिलेकायपंडुकुमर ए
कसंपूर्णसंवत्सर सेवाकेलीआमची ७७ कंकतोचधर्म बल्लवतोवोळखेंभीम बृहंनटाधरिलेंना
म तोमहाराजधनंजय ७८ ग्रंथीकआणीतंतीपाळ हेसहदेवआणिनकुळ कौरवविभांडिलेस
कळ तोहापार्थजाणपां ७९ अग्नीसदेऊनखांडववन युद्धींपराभविलापाकशासन सकळ=
कौरवपराभवुन द्रौपदीवरिलीस्वयंवरीं ८० सैरंध्रीद्रौपदीवोळखा भीमेंमारिलेंअवघेकीचकां
हिडिंबआणिबका जेणेंपूर्वींमर्दिलें ८१ राजसूययज्ञींसर्वनृपती याधर्मरायासपूजिती अरेया
धर्माचीकीर्ती सहस्रवदनानवर्णवे ८२ विराटह्मणेऐकसुता कालीचेयुद्धींनसतां सुशर्मामजध
रूननेतां इहींपुरुषार्थेंसोडविलें ८३ ऐसेंबोलतांविराट प्रेमेंदाटलात्याचाकंठ ह्मणेउपकार
केलेअचाट कायकायआठऊं ८४ विराटेंदोनीकरजोडुन धरीधर्माचेदृढचरण धर्मरायेंविरा

टाउचलून दिल्हेंआलिंगनअतिप्रेमें ८५ विराटकरीस्तवन साहीनिधानेंघरींअसोन काहींने
णेचमहिमान आह्मीपूर्णदैवहत ८६ ज्योतिलिंगपुजावेंवहिलें मीअभाग्येंपाईंताडिलें अमृ
तेंसमार्जनकेलें मूर्खपणेंनेणोनिया ८७ शोधीतकामधेनूआलीघर तीसमारिलेकाष्ठप्रहर
कागह्मणोनखगेंद्र पाषाणहाणोनीउडविला ८८ कल्पवृक्षउगवलेद्वारीं तोडूनकूपणघातलीबाहे
रीं कींचिंतामणीदुरी दवडिलाअभाग्यें ८९ भाग्येंपरिसलाधलघरीं तेफोडूनरचिलीपायरी
मीअभागीयापरी पांडवघरींनेणेची ९० कैलासइंद्रूचाअनादर म्याअपमानिलेसंत=
साचार भाग्येंघराआलेहरिहर घातलेबाहेरनपूजितां ९१ असोभीमआणिअर्जुन
करितीविराटाचेंसमाधान चौघेबंधुक्षमालिंगन देतीतेव्हांसप्रेमें ९२ इकडेझालावृतांत
सुधेष्णासकळलासमस्त द्रौपदीचेपाईंलागत ह्मणेमायेअपराधीमी ९३ तूकमळेचीअपरम
तिमा आह्मीनेणोतुझामहिमा सावित्रीसरस्वतीउमा त्यांचीउपमातुजलागीं ९४ इकडेविराट
तेअवसरीं धर्मरायापुढेंपदरपसरी सर्वअन्यायक्षमाकरी नेणोनियाघडलेजे ९५ सर्वहीरा
ज्यसेनाकोश विराटेंअर्पिलेंनिःशेष मीतुमचादासानुदास सर्वस्वेंसीसाद्यअसे ९६ पांड
वांकडेपाहेविराटनृपती नेत्रांसिनव्हेकदांतृप्ती जिव्हानजायकरितांस्तुती दाटेप्रीतीअंतरीं
९७ विराटह्मणेअवधारा माझीकन्याहेउत्तरा हेदेईनपार्थवीरा तरिचधन्यमीसाच ९८ पा
र्थह्मणेअंतःपुरांत म्याकन्येसमानपाळिलीसत्य तरीअभिमन्यूसद्यावीयथार्थ स्नुषाआम=
चीकरावी ९९ उत्तरेचास्नेहमजवरीकैसा गुरूकिंवापिताजैसा तरितेसुभद्रेचीस्नुषा निर्धार
हाचीसत्यपैं २०० श्रीकृष्णभगिनीसुत भनिअर्जुनरणपंडित मगविराटआणीनृपनाथ प
त्रेंलिहितीद्वारकें १ इंदिवरदलवरनेत्रा इंदिरावराचारुगात्रा इंदुवदनानीलग्मीवमित्रा

परात्परागोविंदा २ सहकुटुंबसहसेना लग्नासयावेंजगन्मोहना उत्तरादिधलीअभिमन्या सत्व
रीआपणयेइजे ३ पूर्वीसकळराजेजिंकुन पांडवींकेलेआपणाधीन तितकीयांसपत्रेंलिहुन ध
र्मराजेंपाठविलीं ४ अभिमन्यूचेंएकलग्न पुढेंकुरुक्षेत्रींयुद्धदारुण तरीसकळराजेकरभारघे
उन विराटनगरींयेइजे ५ विराटनगराबाहेर उपलव्यनामनगर त्याचेप्रदेशींधर्मनामानृप
वर शिबिरेंदेऊनराहिला ६ तोछपन्नदेशिंचेनृपवर शाण्णवकुळींचेराजकुमर सहसेनाक
रभारअहेर धर्मरायासभेटले ७ इकडेहलधरश्रीधर अनकदुंदुभीउग्रसेननृपवर सा
त्यकीउध्दवअक्रुर कृष्णकुमरनिघाले ८ छपन्नकोटीयादववीर कृष्णस्त्रियासोळासहस्र
रुक्मिणीआदिसमग्र कृष्णनायकानिघाल्या ९ सुभद्रासहितअभिमन्य विराटनगरा
आलेलग्न तोंविराटसामोराजाउन यादवेश्वराभेटला १० वाजीवारणरथ दासदासीअ
परमित अपारधनदेऊनपंडुसुत परमपुरुषपूजिला ११ द्रुपदशिखंडीधृष्टद्युम्न पांड
वांचेपंचकुमरजाण अग्निहोत्रपात्रेंघेउन धौम्यकुळगुरूपातला १२ धनवस्त्रेंअलंकार
येणेंचभरूनहस्तिअपार धर्मासभेटलाद्रुपदनृपवर सर्वअहेरसमर्पिले १३ सर्वहीर
थघेउन द्वारकेहूनआलाइंद्रसेन सप्रधानेंलग्नाचेंसर्वकारण उत्तरविराटसंपादिती १४
साह्यजेथेंश्रीकृष्ण तेथेंकाहींनपडेन्यून यथासांगजालेंलग्न उत्तराअभिमन्युवधुवरें १५
लग्नसोहळावर्णावासमस्त तरीअपारवाढलग्रंथ उद्योगपर्वअद्भुत पुढेंवर्णनअसेहो १६
मूळभारतीवैशंपायन बोलिलाइतकेंवचन कींयथासांगजालेंलग्न ध्वनीतार्थजाणवि
ला १७ असोविराटआदण पूर्वींचदिल्हेंतनुमनधन पांडवांचीसंपदापहिल्याहुन श
तगुणेंचढियेली १८ सुधेष्णाद्रौपदीरुक्मिणी मुख्यजेथेंवऱ्हाडिणी उत्तरासुंदरदेखोनी परम

आनंदसर्वांसी १९ आलेंजेलग्नासऋषेश्वर धर्मदेतवस्त्रालंकार धनदेऊनअपार सन्मानानेंबैसुविल
२० चारिदिवसजालेंलग्न पुढेंकृष्णधर्मसभाकरुन विचारआरंभिलायेथुन उद्योगपर्वतेंचपैं २१
विराटपर्वयेथेंसंपलें पुढेंउद्योगपर्वआरंभिलें जेश्रवणकरितांसकळें कलिकिल्मिषेंदूरहोती २२ एका
हत्तरावेअध्यायींस्फुरस विराटपर्वअतिविशेष श्लोकसंख्यावेदव्यास सांगतकितीऐकातें २३ दोन
सहस्त्रपांचशत दशश्लोकआगळेंगणित संख्याकेलीसमस्त सत्यवतीहृदयरत्नें २४ विराटपर्वऐक
तांविशेष सर्वशत्रूचाहोयविनाश संपत्तीआयुष्यनिर्दोषयश प्राप्तहोयश्रवणकरितां २५ पर्वापर्वाप्र
तिपूजाकरुन द्यावेंब्राह्मणासभोजन त्याससर्वदासाह्यश्रीकृष्ण करितांश्रवणभारत २६ सालंकारस
वत्सगाई ब्राह्मणासदिल्याग्रहणसमयीं तेंफळहातींयेलवलाहीं विराटपर्वऐकतां २७ पांडुरंगन
गरअपूर्व तेथेंकथिलेंविराटपर्व पंढरीनाथकर्तासर्व काव्यरचनास्फुरसहे २८ मानसचंद्रभागास
रोवर प्रेमळकल्हारेंजेथेंफार तेथेंराजहंसरुक्मिणीवर सर्वदाहीविराजे २९ श्रीमद्भीमातीरदिगंबर
ब्रह्मानंदअतिउदार तेथेंशरणागतयाचकश्रीधर अनन्यभजनमागतसे ३० चंचूंतउदकभरूनति
टवा समुद्ररिताकरिकेव्हां भारतअद्भुतरुक्मिणीधवा माझेनिकैसेंवर्णवे ३१ तुंजरीराखिसील
पाठी तरिग्रंथजायीलसेवटीं श्रीधरवरदाजगजेठी कृपादृष्टीपाहेकां ३२ पांडवप्रतापग्रंथअपूर्व
त्यामाजीचारअध्यायविराटपर्व पुढेंउद्योगपर्वसर्व ब्रह्मानंदपरिसिजे ३३ स्फुरसपांडवप्रतापग्रंथ
विराटपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ पस्तीसाव्यांतकथियेला ३४ इतिश्री पांडवप्रताप
ग्रंथ विराटपर्वटीकाश्रीधरकृत उत्तरगोग्रहणकरूनसमस्त तेथूनपांडवप्रकटले ३५ श्रीमज्जगदीश्व
रार्पणमस्तु शुभंभवतु ५ ५ ५ ५ ५ ५ ५

श्रीगणेशायनमः श्रीपांडुरंगपुरविहारा ब्रह्मानंदाअतिउदारा पुंडरीकवरदारुक्मिणीवरा जग
द्वंद्याजगद्गुरू १ विद्वज्जनविश्रामधामा योगीजनविहंगमा द्वारकाधीशापुरुषोत्तमा नामरू
पातीततूं २ गोपीनयनाब्जविकाशकमित्रा विपकंठवंद्यशतपत्रनेत्रा कमलोद्भवजनकानीळगा
त्रा स्तुत्रामामहिमानेणेची ३ उत्तरहृदयाब्जमिलिंदा अक्रूरचित्तचातकजलदा क्षीराब्धिजामा
ताखकंदा द्विरदवरदा द्विजेंद्रवहना ४ आनकदुंदुभीतपमहोदया पीतवसनाकमळालया
तुझीलीळापंढरीराया येथूनियांवदवावीपुढें ५ विराटपर्वमागेंसंपलें येथूनउद्योगपर्वरसा
ळ वैशंपायनेंकथियेलें वेदव्यासप्रसादें ६ जन्मेजयाऐसाश्रोता व्यासशिष्यमुख्यरसवक्ता ते
णेंगाइलीजेकथा तेचिआतांपरिसिजे ७ प्राकृतभाषाहेअरस ह्मणोनिनठेवावादोष मूळभार
तींचासारांश अर्थचतुरींविलोकावा ८ बहुतबोलतांवाढेलग्रंथ ध्वनितबोलतांनकळेअ
र्थ पाल्हाळसंकोचटाकूनिपरिमित रसस्फुरसवर्णिला ९ आद्यंतनपाहतांअर्थ द्वेषेंदोषठेवी
अकस्मात जाणिजेतोमूर्खशत नव्हेपंडितविवेकी १० केवढीखलाहेआपलीबुद्धी महाचतुराचेग्रं
थनिंदी नसतांदोषठेवीकुबुद्धी तरीपडेलबंदीयमाचे ११ श्रीधरविनवीपंडितां पुढेंऐकावीरसा
ळकथा विराटपर्वसंपतां कथाशेवटींवर्णिली १२ विराटेंआपलीकन्या उत्तरादिधलीअभिमन्या
सर्वनृपआलेलग्ना आणिपांडवांभेटावया १३ विराटनगरासमीपग्राम उपलव्यजयाचेंनाम
पांडवनृपासहितपरम सुखेंतेथेंराहिले १४ ब्रह्मानंदेंपंडुनंदन सभेसबैसलेआनंदघन चतु
रवृद्धपरमनिपुण विराटद्रुपदबैसती १५ सात्यकीआणिरेवतीरमण निकटबैसतीप्रीतीक
रुन श्रीरंगआणिफाल्गुन हर्षेंजवळीबैसती १६ नकुळसहदेवभीमसेन हेधर्माचेपार्श्व- १
र्सीविराजमान द्रौपदीचेपंचनंदन आणिअभिमन्युपुढेंशोभे १७ आणिकहीराजेआप्त सभें

वतेंबैसलेसमस्त धृष्टद्युम्नआणीविराटसुत राजकुमरविराजती १८ वाद्येंराहवूनसमस्त उगे
चराहिलेएकमुहूर्त कोणीहीनबोलेतेथें पाहतीतटस्थउगेची १९ श्रीरंगाचेंवदन समस्तपाहतीवि
लोकुन यावरीतोजगद्गुरूजीवन बोलताजालातेधवां २० कौरवांचेअन्यायबहुत तुह्मींदेखिलेऐ
किलेसमस्त पंडुरायाचेंराज्ययथार्थ हेंविख्यातजाणताकीं २१ जेणेंस्वसत्तावसनेंकरुनी पा
ळाणिलीहेकुंभिनी सर्वहीराजेजिंकुनी शतमखआचरला २२ त्यापंडुनृपाचेहेसुत त्रिभु
वनीविख्यातबळाद्भुत भीमार्जुनाचेपुरुषार्थ देखिलेकींसमस्तीं २३ हिडिंबबककिर्मीर की
चकमारिलेसमग्र त्याभीमासहेधृतराष्ट्र मारितांआशवयकायअसे २४ खांडववनदेऊन
समग्र सुखीकेलावैश्वानर निर्जरासहितनिर्जरेंद्र केलाजर्जरसमरंगणी २५ निवातक
वचाचापुसिलाठाव शेवटींकौरवपळविलेसर्व गोग्रहणेंकालींअभिनव पुरुषार्थकेलाधनं
जयें २६ ऐसाअंगींपुरुषार्थ परियाहींरक्षिलेंसत्य वनवासआणिअज्ञात त्रयोदशवर्षेंक्रमि
येली २७ अजातशत्रुधर्मनृपती केवळभोळाचक्रवर्ती त्यासजिंकूनकपटद्युतीं गांजिली
सतीद्रौपदी २८ तरीदुर्योधनाचासमाचार घ्यावयाकायआतांउशीर राज्यविभागसमग्र
देतोकिंवानाहींतो २९ नाहीतरीतुह्मीआह्मीआप्त पांडवांचेआहांसमस्त युद्धकरूनअद्भुत कौरव
दुष्टसंहारावे ३० मातेचियाकैवारें अवनीनिःक्षत्रकेलीपरशधरें आतांद्रौपदीचेमिषें समग्रें
कौरवसपक्षआटती ३१ पंडुचेपंचकुळदीपकसुढाळ ममस्नेहेंभरितुतेजाळ परिपडती
कौरवपतंगसकळ भस्महोतीसपक्षतें ३२ कींउगवलेपंचादित्य तेथेंकायसेकौरवखद्यो
त त्रयोदशवर्षेंरजनीत झगमगीतहोतेपैं ३३ पंचपांडवकुठारतीक्ष्ण मीधर्तास्वसत्तेक
रुन छेदींकौरववृक्षदारुण शाखाउपशाखासमवेत ३४ कींहेपांडवपंचमळयाग्न मीस

हेंसबळप्रभंजन कौरवशुष्ककंटकविपिन जाळीनक्षणनलागतां ३५ यावरीबोलेरोहि
णीरकृत होयधर्मदुर्योधनाचेंहित तोप्रकारकरावाबहुत दीजेराज्यार्धवांटुनी ३६ तरीएकशि
ष्टधाडावापाठऊन यांचेंकरींसमाधान विदुरकृपाचार्यभीष्मद्रोण तेथेंवडीलेंआहेती ३७ युद्धन
करावेंसाचार सामकरावेंह्मुनिर्द्धार धर्मेंद्यूतखेळूनसमग्र राज्यआपलेंहारविलें ३८ श
कुनीचाअन्यायकायतेथें तोंसात्यकीबोलिलाक्रोधयुक्त ह्मणेकृष्णायजातूंयथार्थ दुर्जनाचापा
ठिराखा ३९ धर्मराजभोळाअत्यंत दुर्जनींकपटेंजिंकिलेंसत्य उद्यांकौरवरणींमारूनसम
स्त धर्मापुढेंपकुडवीन ४० महापुरुषार्थीपंचवीर हेप्रतिपांडवपंचकुमर हाप्रतिअर्जुन
सौभद्र यापुढेंसमरींकोणतगे ४१ क्षत्रियधर्महासाचार दुर्जनसंहारावेसमग्र दृष्टीदेखतांमा
रकविखार तोंडआधींठेचावें ४२ वृश्चिकदृष्टीदेखोन पादरक्षणेंकरिजेचूर्ण परपीडकसं
हारुन आधींटाकावेधर्महा ४३ धर्मेंयावरीनत्वता कदानूधरावीनम्रता राज्यनदेतांसमस्ता
मृत्युनगराधाडावें ४४ राज्यघ्यावेंहिरोन अथवाआपलेंवचावेंप्राण मगकायव्यर्थवांचोन षंढ
वत्संसारीं ४५ धर्माऐकमाझेंउत्तर धाकुटेअथवावडीलवीर त्यांसंसोगोनीपाठवीनमस्कार
वचनेनम्रनबोलावें ४६ आपल्यासामर्थ्यवैभवेंकरुन शत्रूविभांडावेसंपूर्ण इतकेंनव्हेतरीकृ
ष्णावंदन करूनजावेंवनांतरा ४७ पुरुषलक्षणहेंचिपरम जोंकुडींतआहेआत्माराम तोंच
पुरुषार्थाचाक्रम ब्रह्मांडभरीदाविजे ४८ यावरीद्रौपदीबोलेवचन परमपापात्मादुर्योधन
त्यासींगेलियाप्राण मृदुवचनेंनबोलावें ४९ वृकव्याघ्रविखारपाहे यांसीमृदुबोलोनीसाध्य=
काय पत्रेंपाठउनीसकळराय सत्वरआधींबोलावा ५० त्वराकराआतांबहुत भगदत्तादि
राजेसमस्त छपन्नदेशींचेनृपनाथ बोलावासत्वरत्याअधीं ५१ चतुःसमुद्रपर्यंत सप्तद्वीपन

वखंडांत वसतीराजेसमस्त आधिंयेथेंबोलावा ५२ सहस्त्रकामेंसोडुन आधिंपत्रेंपाठवालि
हून दुर्योधनप्रार्थुन नेईलआधींएकादा ५३ पांचाळराजबोलिलातेव्हां आमचापुरोहितचतु
रधरधा तोंपुढेंपाठवावा कुंजरपुरासियेवेळे ५४ श्रीरंगह्मणेरायासकृजाणा बोलिलासिउत्त
मवचना एकशिष्टपाठऊनआणामना अंतरत्याचेंकैसेंअसे ५५ सामभेददंडकरुन शत्रु
करावेआपणाधीन वोळखोनपराचेंचिन्ह चतुरेंतैसेंचवर्तावें ५६ मंत्रेंआकर्षिजेविषधर
उदकेंशांतवीवैश्वानर वेदांतज्ञानाचेंवैभवेंसमुद्र उतरूनजावेंपैलपारा ५७ कामक्रोधीशत्रूस
मग्र तेविवेकींजिंकावेसाचार भक्तिबळेंईश्वर आपणाधीनकरावा ५८ शमदमबळेंकरु
न मनोदयकरितीसज्ञान विपत्तीचाबळेंगहन अर्थकाढितीपंडित ५९ पाषाणाखालीं
सांपडेहस्त तोयुक्तीनेकाढावाअकस्मात बळेंकरूनवोढितांनेथें व्यथाप्राप्तहोयपैं ६० तेंसा
आधींसामकरुन वश्यकरावाकुयोधन समयोचितजाणेचिन्ह ऐसाशिष्टपाठवावा ६१
सभेसबैसतांजाउन दिसेजैसावाचस्पतीसमान सरस्वतीजासीप्रसन्न समयोचितशब्द
देत ६२ वेदशास्त्रपुराण हेंजासकरतलामलपूर्ण तेजस्वीजैसाचंडकिरण सभास्थानींतेवीं
दिसे ६३ जरिवरीशत्रूलोटलेसमस्त त्यासमयींजैसावृत्रवत दुसराकलशोद्भवरूत शत्रु=
सागरप्राशावया ६४ हृदयनिर्मलकपटरहित भोळाजैसाउमाकांत श्रेष्ठलेंसभेंतमिरवत
शचीनाथजयापरी ६५ वारणचक्रांतनिघोन आपलेंकार्यसाधीपंचानन कींएकलाचिजाऊ
निरूपर्ण अमृतघेऊनजेविआला ६६ कींएकलाचजाऊनगुरुपुत्र साधूनयेसंजीवनीमंत्र
कींसागरउतरूनिरुद्रावतार शुद्धिकरूनिपातला ६७ तैसेंचकार्यसाधूने सत्वरयेईजोप
रतोन ऐसापाठवावानिवडुन शीघ्रकाळेंचत्वरतां ६८ आह्मीआलोंलग्नासयेथें जा

तोंआपलीयास्वस्थानातें बोलाऊंपाठऊंमहिरत्नातें आह्मासहितसर्वांसी ६९ मगबैसोनआ
पल्यारथीं द्वारकेसगेलेरुक्मिणीपती इकडेसर्वरायांधर्मनृपती पाठवीबोलाऊंतेधवां ७०
धर्माचींपत्रेंघेउनी अपारहेरधांवतीतेक्षणी देशोदेशींजाउनी निघाह्मणतीसत्वर ७१ दुर्यो
धनेंपत्रेंपाठऊनसत्वर राजेआणिलेछत्रधर दळेंमिळालींअपार कुंजरपुराभोंवतीं ७२
पांडवप्रियजेकांनृपती तेविराटनगराप्रतिजाती त्यासमोरजाऊनिप्रीती धर्मआणीअ=
त्यादरें ७३ द्रुपदह्मणेउपाध्यालागुन चौऱ्यासीयोनींतदिव्यरत्न नरदेहपरमपावन श्रे
ष्ठब्राह्मणत्यांततूंची ७४ त्याहीवरितूंब्रह्मवेत्तावेदज्ञ बुद्धीनेंकविगुरुसमान तुजसाह्यतेथें
संपूर्ण विदुरअसेधर्मात्मा ७५ तोंवरीआह्मींदळें येथंमेळवितोंसकळें मगशिष्यास
हिततेवेळें विप्रगेलागजपुरा ७६ द्वारकेसिसुभद्रापती पाठवीसत्वरधर्मनृपती दुर्यो
धनसमीरगती त्याहीपुढेंधांवत ७७ कापट्यनिधीसुयोधन त्वरेंप्रवेशलाकृष्णसदन
तेंजाणोनशतपत्रनयन निद्राकेलीनिजशेजे ७८ तोंतेथेंआलादुर्योधन ह्मणेहागोवळछ
त्रहीन मीयाचापायथांबैसेन हेंकाळत्रईघडेना ७९ उशाकडेजाऊनसत्वर बैसलातो
दुष्टगांधार सवेंचपातलासुभद्रावर तोपायथांबैसला ८० ध्वजवज्रउर्ध्वरेखासमवेत
तेंतळवेंसुरंगअतिआरक्त सनकादिकजेहृदयींध्यात विलोकितपार्थप्रीतीनें ८१
कोणवर्णीचरणरजथोरी उद्धरलीकमलोद्भवकुमारी केलीकुब्जादिव्यनारी स्पर्शोनियांच
रणरजें ८२ वृंदावनीचेपाषाण उद्धरिलेचरणींचालोन बळिराजनेऊन रसातळीं= २
स्थापिला ८३ तेचतळवेआरक्त पार्थस्वहस्तेंतळहातित तोंसत्वरउठोनभगवंत वि
जयाकडेपाहूंलागला ८४ ह्मणेकांआलासिसखयापार्था येरूह्मणेविश्वव्यापकास

मर्था तूंगुरुदेवमातापिता पाठिराखेंआमची ८५ सेनामिळालीसंपूर्ण परिदीपेंविण
जेविंसदन जळेंविणजेविंअन्न तैसेंतुजविणदिसतसे ८६ मगबोलेदुर्योधन मीआ
धींबैसलोंयेउन मगह्मणेवृष्णिकुळभूषण म्याअर्जुनदेखिलाआधीं ८७ मजनाहींयुद्ध
करणें अथवासमरींशस्त्रधरणें फुकटनेऊनकायपाळणें अर्जुनेंहीआह्मांसी ८८ मा
झेनारायणगणबहुत सेनाआहेअपरमित पार्थदुर्योधनासांगयथार्थ दोनींतकायआव
डतें ८९ पार्थह्मणेतूंशस्त्रनधरी अथवासमरींयुद्धकरी तूंरूपादर्शनेंमुरारी विलोकूनपा
हेंआह्मां ९० दुरूनपाहेकुर्मीण तेणेंपिलियाहोतअमृतपान तूंनुसताचयेऊन उभाराहेंश्री
रंगा ९१ दुर्योधनह्मणेजगज्जीवना देईआह्मांसअवघीसेना तुजनिशस्त्रियानेऊनिजाणा
कायकारणसांगपां ९२ जालेंजेंवर्तमान बळिरामासिसांगेदुर्योधन तूंश्रीगुरुमाझायेउन
करीसाहित्यसर्वही ९३ बळिरामह्मणेएकनिवाडें कृष्णपरब्रह्मजाणतिकडे त्यासटाकू
नमजतुह्माकडे येतांनयेनिश्चयेंसीं ९४ नरिमींतिकडेनतुजकडेपाहें नहोयकदांतुजसा
ह्य नरींदुर्योधनातूंजाय क्षत्रधर्मयुद्धकरी ९५ एकक्षोणीदळसहित कृतवर्मायादव
विख्यात तोनेईतूंसाह्यार्थ युद्धअद्भुतकरावें ९६ असोकृतवर्म्यासहितदळघेउन ग
जपुरागेलादुर्योधन इकडेधनंजयासह्मणेमनमोहन तूंकांमजघेतलें ९७ पार्थह्मणे
जगत्पती तूंबैसमाझेमनोरथीं तुजऐसाअसतांसारथी शिक्षालावीनकृतांता ९८ रथीं
बैसोनपार्थरुक्मिणीकांत गेलाधर्मासभेटावयात्वरित तिकडेसैन्यासबोलाऊननिश्चित
धर्मरायेंपाठविलें ९९ अर्धयोजनरुंदपृतना मार्गेजातहोतगर्जना तोमाद्रीचाबंधूपंडुनंदना
साह्यचालिलावेगेंसीं १०० तिकडेशल्यजातोजाणोन गुप्तरूपेंदुर्योधन चतुरसेवकपाठऊन

उपचारमार्गीसमर्पी १ वस्तीगणीतसुंदरें मार्गीनिर्मिलेंचंदनागारें सुगंधउदकेंमनोहरें
अष्टभोगगईगई २ तेअष्टभोगकोणकोण ऐकतयाचीनामखुण सुगंधवनितावस्त्रगाय
न तांबूलभोजनअनुक्रमें ३ शय्याआणिदीपक अष्टभोगसाम्यक षड्रसअन्नेसुरेख
अनुक्रमेंसमर्पिलीं ४ सुयोधनाचेंप्रधान शल्यापुढेंराबतीप्रीतीकरुन समयोचितसमर्पि
तीआणुन जालाप्रसन्नशल्यतेव्हां ५ ह्मणेमागलतेंदेईन तोंगुप्तरूपेंप्रकटेदुर्योधन ह्म
णेहेमाझीसेवासंपूर्ण हाईतूंप्रसन्नमजलागीं ६ मजसाह्यहोऊनदेईयश मगतोशल्य
ह्मणेंअवश्य दुर्योधनातूंजायनगरास मीधर्मासभेटोनयेतों ७ दुर्योधनबोलेनृपवच
न सांभाळींआपलेंवरदान शल्येंअवश्यह्मणोन उपलव्याप्रतिआला ८ पांडवांप्रति
भेटोन दिधलेंपरमसमाधान ह्मणेंतुह्मींवनवासभोगुन परमकष्टपावलां ९ धर्मातूंप
रमपावन नळहरिश्चंद्रासमान असोतुझियापत्रावरुन सेनेसहितयेतहोतों १० मज
दुर्योधनेंठकवुन गोंवूनकेलेंआपणाधीन मगअजातशत्रुबोलेवचन अवश्यजाईमा
तुळा ११ परिइतकेंदेईमजलागुन तूंअश्वहृदयजाणसीसंपूर्ण तरितूंकर्णाचेंसारथ्य
करून तेजोभंगकरींत्याचा १२ आमचाप्रतापकर्णी करींत्याचियातेजोहानी हेंअयो
ग्यकर्मयेक्षणीं अंगिकारींआह्मांकरितां १३ अवश्यह्मणेशल्यवीर रणींत्याचेंमोडीन
हीर धवळश्रीणकरूनसमग्र यशयेईलतुह्मातें १४ सर्वोपचारींतोपुजिला शल्यगज
पुराप्रतिगेला इकडेपांडवांकडेआला सात्यकीनिजदळेंसी १५ धर्माभोंवतेंतेक्षणीं ४
दळमिळालेंसातक्षोणी तिकडेएकादशाक्षोणीवाहिनी दुर्योधनेंमेळविली १६ सक
ळयादवांसहित कृतवर्माआलातेथें सौबळकामभोजजयद्रथ यवनमंडळीपात

ली १७ पर्वतींराजेअपार सेनेसहितआलेसत्वर असोद्रुपदाचापुरोहितविप्र सत्वरगे
लादुर्योधना १८ त्याचाकरूनसन्मान दुर्योधनपुसेवर्तमान विप्रह्मणेमजलागुन द्रुपद
रायेंधाडिलें १९ तुह्मीराज्यकरितांविशेष पांडवांसकांवनवास अनर्थकरूनबहुवस त्या
सबाहेरघातलें २० तरीतुह्मींमैत्रीकरून कलहटाकावावारुन परममहाबळीअर्जुन
साह्यभगवानतयासी २१ अकराक्षोणीदळसंपूर्ण नहोयएकाअर्जुनासमान ब
ळाधिक्यतोभीमसेन रणकृतांतसबळतो २२ ऐसेपांडवबळवंतहोती तुह्मासिमैत्रीकरूं
इच्छिती धन्यधन्यतेचजगतीं बंधुतुमचेनिर्द्धारें २३ यावरीबोलेसूर्यनंदन पांडवगेले
प्रतिज्ञाबोलून मूर्खहोतेखरेंकरून दावावाआधींह्मणावें २४ एकपाउलमात्रमेदिनी नेदु
न्हतयासयेक्षणी त्यासींसांगजाउनी भयसांडूनियुद्धासया २५ विराटनगरींगुप्तराहिले
परिआह्मींतेव्हांचवोळखिले पुनःवनवासकरावेहिले मगयाबळेंयुद्धारी २६ अथवाया
चक्रवर्त्तीकरुन याआधींआह्मांसशरण मगएकादाग्रामदेउन करूंरक्षणतुमचेंपैं
२७ गंगात्मजबोलेवचना गोग्रहणीएकल्याअर्जुना कांरेजिंकिलेंनाहींकर्णा आ
तांवल्गनाकरितोसी २८ शस्त्रेंअस्त्रेंसांडुन आलासिगजपुरींपळोन भीमेंकीच
कटाकिलेमारुन तुझेंमनआठवींकीं २९ अनिवारअर्जुनाचाबाण घेतीलजेव्हांतुमचा
प्राण तेव्हांआठवालआमचेंवचन कलेवरत्यागकरितां ३० कौरवांचीआज्ञाघेऊन गे
लाद्रुपदाचाब्राह्मण पांचाळरायासवर्तमान जालेंतेंचसांगीतलें ३१ इकडेधृतराष्ट्रबो
लेतेअवसरीं संजयातूंजायतेथवरी माझाआशिर्वादसांगोनलवकरी अंतरत्याचेंशो
धींकां ३२ मैत्रीकरावयाइच्छिती किंवासमरभूमीसिभिडती तेआहेतपुण्यवंतसुमती

स्नेहवाढवितीसर्वांसी ३३ तेपंचहीमळयाग्न क्षणांतजाळितीशत्रुकानन यादवकुळपंचा
नन त्यासमाह्यसर्वस्वें ३४ बहुतपेंपुण्यथोर मूर्तिशंकरयुधिष्ठिर क्रोधदृष्टीनेचसमग्र
भस्मकरीलशत्रूंतें ३५ तरीसंजयातूंजाउन बोलेंधर्मासीनम्रवचन मगचालिलारथींबैसो
न उपलव्यासपावला ३६ पांचहीकौंतयअनुक्रमेंकरून संजयासदेतीआलिंगन ह्मणेवृ
द्धरूरवीकींअवघेजण पुत्रपौत्रसमवेत ३७ संजयह्मणेरूरवीअवघेजण रायेंतुह्मासिसांगी
तलेंआशीर्वचन पांडवह्मणतीरात्रंदिन त्याचेचरणस्मरतोंआह्मीं ३८ हस्तनापुरींचेवि
प्र रूरवीकींपुसेयुधिष्ठिर ब्राह्मणाचेमानसमग्र दुर्योधनरक्षितोकीं ३९ वृद्धआणिगुरूसे
वन सदाकरितोकींमनापासुन दानयागमित्ररक्षण प्रजापालनकरितोकीं ४० पांडवांसपा
पाचरण घडलेंह्मणतनाहींकींजन भीमार्जुनाचापराक्रमपूर्ण दुर्योधनस्मरतोकीं ४१
गंधर्वांहातिंचासोडवून चुकविलामरणापासुन तेंआठवितोकींरूयोधन उपकारब
हुमानितोकीं ४२ संजयह्मणेधर्मात्मजा सोमवंशविजयध्वजा नागपुरींचासर्वप्रजा तु
जकल्याणचिंतिती ४३ प्रज्ञाचक्षुआदिकरुनी द्रोणभीष्मादिकांचेमनीं दृढमैत्रीसाधु
नी अर्धराज्यद्यावेंतुह्मां ४४ युयुधानविराटद्रुपद समस्तहीएकात्रपदंद उभयपक्षीं
कल्याणआनंद तेंचसर्वकरातुह्मीं ४५ स्वधर्मीतनयभारद्वाजशारद्वत सामकरावेंसर्वां
चेंमनोगत यावरीयुधिष्ठिरबोलत हेंचमनींमाझिया ४६ परिप्रज्ञाचक्षुराजेश्वर पु
त्रलोभेंभ्रमलाथोर सद्बुद्धीपासूनिभ्रष्टलाज्येष्ठपुत्र त्यासविचारूनसांगें ४७ दुर्योध ५
नाचेमनीं आपणचीसर्वकुंभिनी त्याचियागर्वाहूनठेंगणी पाहीकेलीमेरूची ४८ परिह
रिध्वजनयनी देखिलानाहींजोरणमेदिनीं खगवरध्वजस्यंदनी पुढेंआरूढलानाहींजो ४९

८ तोंवरीचहेवल्गना बोलतांगोडवाटेरूयोधना गदेसहितजोंभीमसेना रणांगणीनदेखि
लें ५० सत्यसांगजाऊनत्वरित सत्वरहेपाकशासनप्रस्थ हेंपंडुरायाचेंराज्यसमस्त परिआह्मीं
गजपुरदिल्हेंतूं ५१ यावरीवैकुंठींचावेल्हाळ रुक्मिणीमानससरोवरमराळ भक्तकामकल्प
द्रुमतमालनीळ मेघगंभीरगिराबोलें ५२ क्षत्रियधर्मआचरुन राज्यपराक्रमेंकरुन नरिइ
हपरत्रकीर्तीपूर्ण दुमदुमीलधर्मराया ५३ क्षत्रियधर्मआचरतांजाण जरिपावलासनरीम
रण तरीउत्तमलोकपावोन कीर्तीहोयत्रिभुवनीं ५४ संजयाजाऊनसांग सत्वर देपांड=
वांसराज्यसमग्र मगतेतुजदेतीगजपुर बंधुह्मणऊनिप्रीतीनें ५५ मरणत्याचेंजवळिआलें
तरिचतृणदळमळविलें नाइकेवृद्धाचेंशिकविलें अवश्यकाळेंचुकेना ५६ कपटद्यूतखे
ळलेजेवेळीं दुःशासनधांऊनपांचाळी केशींधरूनसभेसिनेली दीनअनाथजैसेकां
५७ कौरवजनपरमदुर्जन कर्णादिकीं सोडिलाशब्दबाण तेघावआजूनिजाण ना
हींमिळालेसंजया ५८ दुर्योधनशकुनीदुःशासन याचारक्तेंभूलिंगाहोईलस्नपन क
र्णाचेंशिरजाईलउडोन घायमिळतीतेव्हांते ५९ पांचपांडवप्रळयानळ त्यांसनावडेवि
लेंषंढतिळ पांचाळीचींवस्त्रेंहिरूनसकळ सभेंतवल्कलेंनेसविलीं ६० असोसर्वांसवि
चारून संजयचालिलातेथुन धर्मराजबोलेंवचन दृढासनमनसांगमाझें ६१ भीष्म
द्रोणशारद्वत गजपुरींचेविप्रप्रतिआदित्य प्रज्ञाचक्षुविदुरादिसमस्त सांगनमनमाझें
सर्वां ६२ कुंतीगांधारीमाता यांचियाचरणावरीमाझामाथा आह्मींरूरवीआहोंसांगसम
स्तां श्रीरूष्णदयेंकरूनियां ६३ धृतराष्ट्राचेचरण वंदूनसांगइतकेंवचन ग्रामदेईंआ
ह्मालागुन नामाभिधानएकपां ६४ अविस्थळवृकस्थळजयंत वरुणावतआणिशक्रप्र=

स्थ इतकें देऊन समस्त कलहमूळ खंडी कां ६५ मगवस्त्राभरणीं तेवेळां संजय धर्में गौरवि
ला निजरथीं बैसोन पावला गजपुरीं तत्काल ६६ धृतराष्ट्रास भेटोन जालें तें चवर्तमान
यावरी समस्तांचा ग्रहाजाऊन धर्मवचनें निरोपी ६७ मारुती धृतराष्ट्राजवळी येऊन संज
य बोले हितवचन ह्मणे आस दूरी दवडुन अनास जवळी केलें तुवां ६८ चिंतामणी भिरका
उन घेतले खांदां जड पाषाण अमृतघट उलंडून पिईजे धूण जैसें पां ६९ पूज्य मूर्ति वोसांडू
न गुरवाचे जैसे धरिले चरण राजकुमर घर टाकून नवरीवेरी मृदंगिया ७० पाडून देवळा
चें शिखर भोवतें घातलें आवार नागऊन यात्रा समय अन्नछत्र घातलें ७१ फणस टाकून
रसाळ प्रीतीनें घेतलें कनकफळ मुक्त टाकून तेजाळ गुंज जैसी घेतली ७२ गार घेऊन टाकि
ला हिरा तम देऊन दवडिलें दिनकरा पाच भिरकाऊन सत्वरा काच जवळी रक्षिली ७३ परिस
टाकून घेतला खडा पंडीत देऊनि आणिला वेडा कल्पवृक्ष देऊन रोकडा पलांडु घेतला जैसा
कां ७४ निजसुख देऊन घेतलें दुःख मृगमद त्यागें घेतलें पंक चंदन टाकून सुरेख गो
मय जैसें घेतलें ७५ तैसें राया केलें साचार वनाधाडून पंडुकुमर कैंचे मेळऊनें नृपवर आ
नृपरम मानिलें ७६ ऐक धृतराष्ट्रा नृपती सर्वही लोक तुज निंदिती यावरी संजयाचा वचनो
क्ती उपेक्षीत वदतो ७७ मग दूत पाठऊन सत्वर अंधें बोलाविला विदुर ह्मणे संजय वचन
निष्ठुर बोलतो पहा मजलागीं ७८ विदुरा हित सांगें मज मती आहे कैसी उत्तम नीती
मजन गमे निश्चिती चिंतानळीं पडियेलों ७९ यावरी तो विदुर वर्षेल ज्ञानाचा सागर ते
ब्रह्मानंद श्रीधर वर्णील सार अभंग ८० सुरस पांडवप्रताप ग्रंथ उद्योग पर्व व्यास भा
रत त्यांतील सारांश यथार्थ छतिसाव्यांत कथियेला ८१ श्रीकृष्णार्पणमस्तु शुभंभवतु

पो० अ०
१

श्रीगणेशायनमः प्रज्ञाचक्षुराजेश्वर विदुरत्यासनीतीविचार ऐकतांसाधकज्ञानीसमग्र अ० ३
स्कंधअपारपावती १ विदुरह्मणेकुरुनृपती शास्त्रज्ञत्यासीचतुरह्मणती जैसासावधा
नप्रपंचपरमार्थी नसोडीनीतीश्रेष्ठाची २ इंद्रियासहितमन जिंकूनकेलेंआपणाधीन
दुरात्तरींगांजितांदुर्जन अंतःकरणदुखवेना ३ प्रारब्धभोगेंऐश्वर्यभोगित परिसर्वभो
गींअतिविरक्त क्षमाचाकेवळरूपमूर्त शांतदांतसर्वदाही ४ दयेचातोभांडारकेवळ नि
र्भयनिःशंकनिर्मळ त्याचेंदातृत्वदेखानिविकळ अमरतरूहोयपैं ५ याचचिन्हेंमंडित ता
त्ह्मणावारायापंडित सर्वजाणोनिनेणोंवघेत देखेंअद्भुतसर्वभूतीं ६ परिसरायासाव
धान मृत्युलोकाजोआलास्वर्गींहून कर्मभूमीसपावलाजनन ऐकलक्षणेंचारत्या
चीं ७ सात्विकज्ञानीअत्यंतभर सुधारसाहूनपरममधुर सेविकांवेष्णवींदीक्षाम
नोहर कायावाचामनेंधरी ८ आवडतीप्राणाहून जीवेंभावेंजासब्राह्मण मातापि
तागुरुदेवजाण यांचेंभजनकरीसदा ९ पारधीयेंवनींधरिलेंपाडस तेंजननीचिंती
रात्रदिवस तैसेंज्याचेंमानस गुरुमाउलीसआठवी १० तृषालागलीमहावनीं उष्ण
काळींथुंडीपाणी तसीआवडीसंतभजनीं दिवसरजनीजयाची ११ एकनर्कींहूनआले
संसारा त्याचींचिन्हेंएकराजेश्वरा परमरूपणकद्रूचरखरा कवडीवेंचितांप्राणदेत १२
देवद्विजगुरुनिंदा तोदुरात्माकरितसदा सोडूनदेवमर्यादा वर्तेभलतेंचीदुष्टता १३
सदाकाळत्याचेंमन जेथेंतेथेंइच्छितमन आपलाधर्मदानअनुष्ठान सांगसत्कारूनस
वंदा १४ पातलेंविघ्नचेंदुकान परिवरिद्रास्वबीआचारपूर्ण धनवंतदृष्टीदेखोन भद्रची
क्षायतयाचा १५ जसावर्मींरुपेबाण तसासहजबालेतीक्ष्ण हिंसाकरावयामन अ

नित्यस्नानपावन १६ आपलीस्तुतीकरितांकोणी मगडोलेआनंदेंकरुनी कोणीनिंदितांतेच
क्षणीं गायकांनीकुल्लाऐसा १७ सज्जनाचीनिंदाऐके नतिउत्तरदेपरमरूकें यासरसाधु
ह्मणतांचूकें आह्मींनह्मणोंकदाही १८ घरींभद्रवृंदावन जोंजोंपिकेतोंतोंकडूपूर्ण तैसाद्दृ
ष्टांतघेंयेंकरून कुबुद्धीजाणविशेष १९ गुरूचेंनामसांगतां लाजवाटेजाचियाचित्ता ला
जेभगवंताचेंनामघेतां तरीअन्यवीर्येंउपजला २० गुरुलोपकाचेंदेखतांवदन तत्काळकरा
वेंसचैलस्नान अनामिकाहूनविशेषजाण विटाळत्याचामानावा २१ कींगंगेंतस्नानक
रूनियां जायनळमूत्रगांधोवया तैसाआचारदावूनियां असत्यकर्मींरतहोय २२
पवित्रगाळूनिघेऊन सर्पपात्रांतघालीवदन तसेंचित्तनरसंपूर्ण स्पर्शावयाधांवतसे
२३ तीर्थेंसर्वदेवसंत ह्मणसर्वहीअसंमत यासीभजोनियांव्यर्थ धनकांहींनासावें २४
मातृकाजन्मापासून तोनलेत्यासीधडकदेत तैसावादविवादउदित धुधुःकारतैसाची
२५ यादींजरीकेल्यानिरुत्तर तरिमगकोपअनिवार धर्मबाल्हूनअपवित्र करीच्छळण
तयाचें २६ शंखकरावयाचींहोसफार त्यांतफाल्गुनपातलासत्वर आधींचअपवित्र
जार तोस्त्रीराज्यप्रवेशला २७ आधींचमद्यपीउन्मत्त त्याहीवरीशिंदीवनदेखत कीं
तरस्कारासीनृपनाथ अभयदेतचोरांवया २८ मर्कटासीमद्यपाजिलें त्याहिवरवृश्चि
केंदंशिलें त्याहीवरीभूतसंचरलें मगअनन्यवर्त्तेजेवीं २९ तेसाअकर्मीआधींचव
क्रत त्यावरीभ्रष्टशास्त्रेंविलोकित नानामतेंनरसतग्रंथ मगतेंदावीनवचनलोकां ३०
नसतेंजोडीव्यसन नसावेंतरीवेचीलप्राण स्त्रीआणीधन करीउपासनदोहींचें ३१
चालउतापाचवड्यावरी भावीभाग्यमाझेंघरीं वाचस्पतीचीनपवेसरी बालकेपणें

माझिया ३२ दुरन्याचीसहिष्यादेखोनी अंतरींमानींपरमहाणी कोकिळेचास्वरऐकोनी
काकजैसासंतापे ३३ दीपापोटींनिपजेरत्न तथेंकाजळजालेंकुलक्षण तैसापवित्रकुळीं
उपजोन डागलागलावंशातें ३४ उभाकेलापाषाण तोनलवेचिकदाजाण तैसादुर्जनतो
देवब्राह्मण कदानमनकरीना ३५ कुंभपाकाहूनअधिक जन्मकाळींचेंमहादुःख म
रणकाळींहीनिःशंक सहस्रवृश्चिकवेधना ३६ ऐसींदुःखेंविशेषदेख आदिविनातोम
हामूर्ख त्यासीवाटेबहुतेक चिरंजीवमीआहें ३७ रूपुर्तीतवुडेजोनर तोनेणेनाग
विर्तीतस्कर तैसादेहक्षणभंगुर नेणेपामरदोघेंही ३८ जैसानलगतांएकक्षण चपळा
पळेंरूपदाउन तैसेंचतेंतारुण्य मावळोनजायपैं ३९ गंगेच्यावोहाटतांपुर मागेंदुर्डी
उरेअपार तैसेंवृद्धत्वसाचार जवळीआलेंकळलेंत्या ४० मर्कटनाचवीवाजेगार तै
सेस्त्रीपुढेंदावीविकार मातापितावंचूनसमग्र द्रव्यवेंचीस्त्रीयेसी ४१ ऐकरायास
वधान त्यापुत्राचेंकुलक्षण हेसज्जनींकरूनिश्रवण अगत्यगुणत्यागावे ४२ देवधर्मा
चाद्रव्यार्थ नवेंचितोकदाअनृत सद्गुरूसींसदाचाळवित मिथ्यावोलवोलुनी ४३ अ
ल्पहीनसेवेदाचेंज्ञान परिउताणाचोलेगर्वेंकरुन मीआहेंअत्यंतप्रवीण आपलेंठा
ईभावीतो ४४ गारुडीयासविद्याकिंचित परिसर्वांगींघादेचवहुत विषयोंदेंतरीअर्ध
घाहत वृश्चिककंटकजैसाकों ४५ आपणविधिविधाननेणे भल्यासनपुसेअभिमा
नें मनांसआलेंतेंचकरणें यागतपडेपजोकीं ४६ कोरफडजोंजोंवाढत तों
तोंकडवटपणाचढत तैसाजोंजोंजाणताहोत करिउन्मत्तक्रियापैं ४७ साधुचेंपाहतां
पगुण जरितोनिर्दोषअसलापूर्ण तरित्यावरीअसदारोपण बळेंचकरीदुर्जना ४८

ऐकोनियांहरिकीर्तन घोटेंघालूनिबुजीकान ह्मणेनपहावेंवदन ऐसादुर्जनअपवित्रतो
४९ ब्रह्मचारीयतीश्वर तापसीविरक्तउदारथोर त्यासदेखोनह्मणेसाचार हेदंडिलेपू
र्वदोषें ५० सोडूनपुत्रदाराधन उगेचहिंडतीरानोरान भरलीयाठायावरुन यांसउठवि
लेंईश्वरें ५१ दानवपुरोहितेंनिर्मिलींशास्त्रें जीअभिचारिकेंअतिपवित्रें तेथिचींवचनें
सर्वत्रें दावीलोकांसकाढुन ५२ भोंवतेमिळऊनअज्ञानजन त्यांसदाखवीयोग्यपण
आपल्यासौंदर्यासमदन उणाभावेनिर्द्धारें ५३ विबुधआचार्याहुन दावीविनत्तीचें थोरपण
आपल्यापुरुषार्थासीसहस्रनयन उणाह्मणऊनवोलत ५४ श्वानजैसेंपिसाळलें किंवा
डुकरवनींमाजलें किंवाहतरूआंधळें सव्यापसव्यधावत ५५ बिडाळकाचेंगेलेंनयन प
रिमूषकाचीसाचळऐकोन तळमळीधरावयामान वैराग्यपूर्णतैसेंत्याचें ५६ जैसेंआंधा
रींदिवाभीत डोळसपणेंमिरवत कींस्फटिकाचेंमाणीकसत्य रंगदेऊनपैंकेलें ५७ तैसें
त्याचेंथोरपण दृष्टीसनाणीत्रिभुवन विलोकितांआप्तजन कुत्सारूपेंत्यांसस्थापी ५८
विष्णुब्रह्मचारीह्मणत वृंदेचेंस्मशानींकांलोळत बहुरागीटकैलासनाथ त्यासदेवनह्म
णोआह्मीं ५९ सहस्त्रभगांकितइंद्र गुरुदारागमनीचंद्र तमांतकअत्यंततीव्र ऋषिसमग्र
क्रोधीबहू ६० व्यासादिकमहाऋषि दूषणअत्यंतठेवीत्यासी एकसर्वांसउपहासी पापरा
सीचांडाल ६१ त्रैलोकींचामदमत्सर सर्वहीकरूनिएकत्र धृतराष्ट्रतुझापुत्र दुर्योधन
घडिलासे ६२ आपादमस्तकपर्यंत दुर्जनाचेंविषमयूसमस्त त्याचींकरणेंजिकडेंजात
तिकडेंअनर्थघातकरी ६३ जिवंतचीपांचजण मेलेंनगयाएककोण दरिद्रीव्याधीनेंग्र
स्ताकवळून मूर्खजाणअविवेकी ६४ प्रयागींनित्यसेवकजाण हेजिवंतचीपावलेमरण

यांहीपेक्षतोदुर्जन अपवित्रजाणावा ६५ पडिलाआहेकाळकोण मजमित्रतरीकितीजा
ण कोणदेशकायवर्तमान नेणेतोमूर्खजाणावा ६६ अपारअसोनगांठीधन जोमूर्खन
करीधर्मदान त्याचियागळांबांधोनपाषाण समुद्रांतबुडवावा ६७ दरिद्रीनकरीजपअ
नुष्ठान अथवानकरितीतीर्थाटन त्याचियागळांबांधोनपाषाण समुद्रांतबुडवावा ६८
अपात्रींकरितांदान त्यासदरिद्रनसोडीकदाजाण दरिद्रेंकरीपापाचरण नर्कदारुणभो
गीपुढें ६९ आणीकहीउपजेदरिद्रीहोउन मागुतीकरीपापाचरण रायासत्पात्रींदेतांदा
न एकहोयकसेंतें ७० सत्पात्रींदानकृष्णार्पण जैसेंवटबीजवर्द्धमान मगलक्ष्मीअच
ळयेउन गेहगृहींत्याचिया ७१ पुण्यवाढेजोंजोंविशेष सहजयशपावेनिर्दोष पड्वैरी
अष्टपाश याहूनवेगळातोजाला ७२ थोरहेंचजाणसाधन परललनापरधन येथें
जाचेंउदासमन तोचिधन्यशास्त्रलक्षणें ७३ आपणाहूनहीनपुरुष त्यासनबोलावेंनिःशे
ष संतांसीमैत्रीविशेष दिवसेंदिवसवाढवावी ७४ विद्यावंतज्ञानीपंडित तेसंग्रहावेदे
ऊनधनअमित गृहछिद्रआयुष्यवित्त सहसाबाहेरनसांगावें ७५ मंत्रऔषधमैथुन
दानमानअपमान सुकृतआणितीर्थाटन कदांकाळेंनबोलावें ७६ जाणीवनधरावीक
दा कोणाचीहानिकरावीनिंदा नुल्लंघावीवेदमर्यादा निष्ठुरवाक्यनबोलावें ७७ आपण
करावेंपापाचरण दुसऱ्याचेंदोषदाकावेआच्छादून हेंसज्जनाचेंलक्षण बहुभाषणका
सया ७८ अपत्यहीनजेभगिनी तेमातेऐसीपाळावीसदनी मातापितागुरुवृद्धपणीं
बहुतचीसंभाळिजे ७९ युद्धगोष्टीवर्मवाणी नघालावीस्त्रियेचेकर्णी लेखनपठणशा
स्त्रशयनीं आळसकदांनकीजे ८० सत्कर्मदानाध्ययन येथेंआळसनकरावाएकक्षण

स्त्रीभोगनिद्राबहुभोजन येथेंउदासअसावें ८१ गोरक्षकग्रामकामकरी कृषिरक्षकासनिद्रा
भारी असावधानभांडारी तरीअनर्थहोयतेथें ८२ भार्यादुष्टपंढमैत्र अज्ञानगुरुपुत्रनिष्ठु
र प्रधानकुबुद्धीरावअविचार व्यर्थभूभारकायहे ८३ सुहृदासीनिष्ठुरदुःख जाणावातोअ
त्मघातक स्वशूरगृहींराहतांशतमूर्ख आपलापुरुषार्थवानीमुखें ८४ विषभक्षूनमूर्छितप
डावया उरेलकोणसांगराया आत्महत्याकेलीशस्त्रखोचुनीयां त्याचेंप्रायश्चित्तकोणेंघ्या
वें ८५ वारितांसर्पावरीनिजेला तोजागापुनःकोणेंदेखिला ब्राह्मणहेंपंपरत्रगेला देखि
लानाहींकोठेंही ८६ मातापिताद्वेषीजोसदा तोकधींपावलाभगवत्पदा मद्यपानीपाळी
वेदमर्यादा काळत्रईनघडेची ८७ मैत्रीइच्छीजरीविपुळ तरिवागवादनकरावासमू
ळ अर्थसंबंधकरितांकेवळ कलहहोयमित्रत्वीं ८८ मित्रसमीपनसतां त्याचेस्त्री
येसीएकांतींबोलतां हेतिन्हीगुणत्यागितां मित्रत्वचालेबहुकाळ ८९ भलतेंगोष्टीस
आतुर दीर्घरोगीवादकठोर पाषांडपक्षवादवीअपार संगत्याचानधरावा ९० वेदपा
रायणशास्त्रीज्ञान बहुश्रुतचीसमाधान धनजासतृणासमान संगत्याचानधरावा ९१
सुंदरसधनपरनारी एकांतपाहोनप्रार्थनाकरी कामविकारनउठेअणुभरी तरितोई
श्वरह्मणावा ९२ द्रव्याचाघटनिरंजनी अवचितादेखिलानयनीं आसक्तनधरीजायवो
लंडूनी तरीईश्वरह्मणावा ९३ निंदकसोडितीवाग्बाण पुढेंकेलेंक्षमाबोडण खेदकदान
उठेमनातून तरितोईश्वरमानावा ९४ आपणआचरसत्कर्मराहटी दुसऱ्याचेदोषींन
पडेदृष्टी आत्मरूपपाहेसर्वसृष्टी तरितोईश्वरह्मणावा ९५ आपलेंमहत्कार्यसांडुन
परोपकारींघालीमन परपीडानावडेचित्तांतुन तरितोईश्वरह्मणावा ९६ गुरुद्वेषकरी

गोचांडाळ त्याचीदिधानकालनिर्फळ तोअपेशापावेकुळ विजयनहोयकोठेंही ९७ मातृ
द्रुपकरीविरुद्धा भार्यानारती भरेंव्याधी पितृद्रुपियाकुबुद्धी पिशाचहोऊनहिंडतो ९८
बंधुद्वेपकरितांगाचार होयधनाचासंहार भार्यापतिव्रतानिर्धार अर्धांगजायतिचाद्वेपें
९९ सुमनसुवासघेतभ्रमर परित्यागदकानलावीअणुमात्र तैसाप्रजापाळीजोनृप
वर त्यागधनघेऊनियां १०० ज्यावेंवृक्षाचेंसुमन परिवृक्षनउपडावामूळींहुन नखआ
गळेंसाहिजेच्छेदुन परितेंबोटरक्षावें १ केशक्षणक्षणावाढतीबहुवस ह्मणूनकाय
च्छेदावेंशिरस क्षुधालागत्येबहुवस ह्मणोनपोटनफाडावें २ तसेंविहिताविहितजा
णोन करावेंप्रजेचेंपालन गोत्रजासीविरोधजाण प्राणातेंहानकरावा ३ जाणसारा
सारनीती वृद्धह्मणावेंत्यांचप्रती स्वर्गतेंचसंतसंगती सुशास्त्रश्रवणसर्वदा ४ दुर्जन
संगतोचनर्कजाण प्रतिपादावेंगुरुवचन करावेंवृद्धाचेंसेवन अकार्यपूर्णत्यागावें ५
तत्ववेत्तादयाळुउदारजाण तोचगुरुआधीजावेंशरण गुरुवचनीअवज्ञापूर्ण विषदारु
णमारकतें ६ दिवसाएसेंवर्तावेंपाहें जेणेरात्रीसुखरूपजाये संसारिंऐसेंवर्तावेंस्वयें
जेणेंइहपरत्रसुखरूप ७ कार्यत्वरितहेंचकरणें जन्ममरणाचेंमूळच्छेदणें क्रियेसमवेत
ज्ञानबोलणें मोक्षतरुचेंबीजहेंची ८ धर्मतोचशुद्धपंथ मनशुद्धतोशुचिष्मंत विवे
कीतोचिपंडित सर्वभूतींसमदर्शन ९ मदिरानघेतांमुक्त तोपुत्रस्नेहजाणनिश्चित
तस्करतेपंचविषयसत्य एकक्षणांतनागविती १० जाचीतृष्णानिमाली तेणेंसमूळउपडि
लीभयवल्ली विषयींसदावृत्तीवेधली अंतरबाह्यअंधतो ११ सुटतीललनाचेनयनशर
व्यर्थानव्हेतामुख्यशूर प्राणीमात्रसर्वमित्र तोचथोरशास्त्रह्मणे १२ स्त्रीचरित्रेंखंडिलान

वजाय तोचचतुरहानिश्चय सदाहळहळजासीहोय दरिद्रीपाहेंतोचएक १३ तृणापरिस
नीचपण परयाचेंजायलागून विचाररहितनकरीकारण जागाजाणतोचसदा १४ ऐसानी
तीचामेघडंबर वर्षलामहाराजविदुर आनंदोनीधृतराष्ट्र बोलताजालातेधवां १५ ह्मणे
विदुरापूर्णज्ञान तेंमजसांगकरीनश्रवण यावरीतोसुज्ञान बोलिलाकायऐकातें १६ ह्म
णेयेथेंसनत्सुजात येईलआतांब्रह्मसुत तोज्ञानउपदेशीलअद्भुत श्रवणकरीरायातें
१७ धृतराष्ट्रह्मणेसांगसत्वर ऐकह्मणेमजनाहींअधिकार सर्ववर्णासगुरुविप्र ज्ञान
अन्यत्रसांगसी १८ वर्णानामब्राह्मणोगुरु हामुख्यशास्त्रविचार येथेंआग्रहकरितीते
साचार पाखांडीयेथातमूर्ख १९ आचारहीनमलीनजरी परिगायत्रीमंत्राचाअधिकारी
मुखापासूनिजन्मलेनिर्धारीं आदिपुरुषपवित्रते २० ब्राह्मणाचेउत्तमाचरण गायत्रीमं
त्रवेदाध्ययन जरीकरितीइतरवर्ण तरिदारुणनर्कभोगिती २१ खरचर्मीभरिलेंगं
गाजीर तेंप्राशननकरितीजेसपवित्र तैसेंइतरामुखींचेंवेदशास्त्र श्रवणसहसानकरा
वें २२ ऐसेंबोलतांविदुर तोंनिशीजालीदोनप्रहर यावरीश्रीरुष्णकृपापात्र सनत्सुजात
चिंतिल २३ सूर्यउतरेआकाशाहुनी तेवीसनत्सुजातउभाठाकलायेउनी विदुरधृतराष्ट्रउ
ठोनी पायवंदितीसप्रेमे २४ षोडशोपचारेंपूजुन तोपविलेंसनत्सुजाताचेंमन यावरीक
रिताजालाप्रश्न सावधानऐकातें २५ ह्मणेमहाराजतूंईश्वर तरिबोलेंपद्मशास्त्र आणिमृ
त्यूहापरमघोर ऐसेंस्वरूपयाचेंअसे २६ मृत्यूचेंभयकोणासनाहीं तेंसुजाणाआतांसां
गसर्वही सनत्सुजाततेसमयीं अगाधज्ञानवर्षला २७ अप्रमादजेकांअनर्थ भ्रमेंक
रूनभुलोनजात तेथेंचजाणवसेमृत्यु पूर्णगुह्यार्थराजेंद्रा २८ सुमृत्यूरहितस्वर्गीशूर अ

प्रमादनकरितीसाचार ह्मणोनिजाले निर्जर सत्कर्मधर्मआचरोनी २९ यांसही अंगीचढ
तां भ्रम पावतीकल्पांतींविराम सदासावधाननिःसीम जन्ममरणातीतजे ३० जैसेंएकची
उदक विषांतजाऊनिहोयमारक अमृतामाजीतारक तेंचसहजजालेंपें ३१ जाजारंगांत
नीरजाय तदनुसारस्वरूपहोय तैसीवस्तुसर्वांतसामाय परिआनांनहोयकर्तृत्वें ३२ दे
त्यमद्यमांशफसमस्त भ्रमेंकरूनपावतीमृत्य भ्रमरहिततेंचअमृत घेऊनतृप्तसर्वदा ३३
अंतरबाह्यजोभ्रमला त्यासमृत्यूनेसर्वदागिळिला ब्रह्मांडगोळसगळा भ्रमेंभरलातया
तें ३४ जनवनसर्वआप्त भ्रमरूपेंचीसर्वदिसत ह्मणेंईश्वरकैचायेथें भ्रमभूतसर्वही
३५ पीडाब्रह्मांडभ्रमभूत वेदशास्त्रभ्रमरूपभासत त्यासमृत्यूनेंग्रासिलायथार्थे नस्फुटे
सत्यकल्पांतीं ३६ गेलाविषयध्यानभूलूनियां सत्यमानीगृहस्फूतजाया केंचाईश्वरमिथ्या
माया भजानियाव्यर्थची ३७ ऐसेसर्वदाजेभ्रमरूप तेफेरघेतीकोटिकल्प अंधतमनर्के
पापरूप भोगितीगणितनव्हेतें ३८ कितीवेळांतरीमरावें हाहाकितीदांउपजावें चौऱ्यासील
क्षयोनीफिरावें कितीभोगावेंदुःखतें ३९ ऐसेजेगाऱ्हपनाथा त्यांसमृत्यूनेंगांजिलेंपाहतां
आतांमृत्यूवेगळेतत्वतां त्यांचीकथाऐकपां ४० भक्तिज्ञानवैराग्यमेळे सत्संमागमेंसदाबोध
ले सत्शास्त्रश्रवणभरले जिहींजिंकिलेषड्वैरी ४१ जेगुरुरूपाजीवनीचेमीन तळप
तीस्वानंदसुखेंकरुन जन्ममरणाचेंबीजभाजून सनातनअक्षयतें ४२ जीवतत्वमारूनजा
ले तेंमृत्यूसहीवाटूनप्याले जन्ममरणाचीमूळे जाळिलींत्याहींसमस्त ४३ तेमृत्यरहित
अक्षयपूर्ण ऐकतयाचेंगागतोंचिन्ह जींचिन्हेंऐकतांजन्ममरण रहितहोतीसाधक ४४
आपलेंसुकृतजापाही स्वमुखेंनबोलेकाळत्रई आपलेविद्येचीनवाई लोकामाजीदा

वीनां ४५ नकरीदांभीकभजन नबोलेकोणाचेंनिंदास्तवन चराचरंजीवसंपूर्ण आत्मरू
पपाहेपैं ४६ जेणेंहृदयहोयशीतळ तैसाशब्दबोलेकोमळ अहिंसादयानिर्मळ हृदयकोशीं
विराजित ४७ कोणीलोकस्तवनकरितां ह्मणेमजगर्वचढेलआतां यालागींगजबजीचित्ता
वाटेतयाचेतेकाळीं ४८ अंतरबाह्यनिर्मळ जैसेंकेवळगंगाजळ चंद्राहूनिशीतळ मानसतु
याचेंजाणावें ४९ गगनाहूनमृदुपूर्ण त्यापुरुषाचेंअंतःकर्ण निजबोधेंसंपूर्ण बुद्धीत्याचीबो
धली ५० स्नेहदृष्टीकरूनसबळ कुर्मिणीपाहेजैसेंबाळ तैसेंहेंविश्वसकळ विलोकीतकृ
पेनें ५१ सकर्दमसरोवरदेखोन मराळजायवोसंडून तैसींसत्कर्मेंलोटून उत्तमपंथेंजायतो
५२ दग्धवनीशुष्ककांतारीं कोकिळानबैसेक्षणभरी तैसंजीवजेदुराचारी संगतीनधरी
तयाची ५३ विश्वहेंआहेकिंवानाहीं हेंस्मरणेंचनसेपाहीं आपणासतोविदेही खेळखेळे
एकलें ५४ जैसेंचंदनाचेसंगती इतरवृक्षस्फुवासिकहोती तैसीत्यांचीपाहतांरीती बहुत
नरतीमुमुक्ष ५५ अनुभवकमळींमकरंद सेवणारहोतीमुक्तमिलिंद कींतोआनंदवनीचाप्र
सिद्ध मृगेंद्रचीवसतसे ५६ तोवैराग्यकैलासींचाशिव स्वानंदवैकुंठीचामाधव तोसत्यप
दींचाकमलोद्भव अवतरलास्वलीले ५७ कींसद्विवेकअमरपुर तेथिंचाराहणारअनंत
नेत्र कींदयाकाशीचासहस्त्रकर प्रकाशकसर्वांसी ५८ दशसमुद्राचेंआचमन करि
तांतोअगस्तीसंपूर्ण कींसारासारविचारप्रवीण सत्यवतीकुमरतो ५९ कितीवर्णावेंत्या
चेगुण वर्णितांभागलासहस्त्रवदन विश्वात्मातोजगज्जीवन त्याचाप्राणजालातो ६० तो
मुखींघालितांग्रास तेणेंतृप्तहोययज्ञपुरुष त्याचाउदकपानेंअवकाश रसनाएकआनं
दे ६१ तोहीनिर्विकल्पस्थिती तेणेंपावनझालेंह्मणेक्षिती त्याचापाहण्यामाजीदिनप

ती सुखप्राप्तीभाविन ६२ त्याचेनिद्रेंतउन्मनी विश्रांतीघेतयेउनी समाधिविलासेचरणी
करजोडूनसर्वदा ६३ चंद्रउगवतांसोमकांत पाझरोनिसरोवरेंभरित तैसाअनुभवीतो
घिरत विश्वासहितआपण ६४ तोभोगीजरीभोग परितोविदेहीनिःसंग जैसासतीचेचि
त्तींविराग देहभेदनाठवे ६५ सतीचाहोतबहुसोहळा परितीकाहींनदेखडोळां तैसाते
णेभोगभोगिला नकळेकाहींत्यालातें ६६ चित्रपाणीआणिअग्न दोनीदाविलींरेखुन
चित्रपटनजळेनभिजेपूर्ण मुक्तहीजाणतैसातो ६७ कार्यकर्मकारण तिघासींस्वरू
पींजालालीन विधिनिषेधगिळुन तृप्तजालासर्वदा ६८ वेडीयासनकळेजाण मी
झांकलोंकींआहेंनग्न तैसातोमौनसज्ञान विधिनिषेधनेणेची ६९ न्यायकींअन्या
यहोत हेंबाळकासनकळेकिंचित तैसातोवृत्तिरहित स्मरणकाहींनसेची १७०
चांदणेआणिअंधार सूर्योदयींदोहींचाविसर तैसाप्रवृत्तिनिवृत्तीसमग्र उरतीचस्व
रूपोदयीं ७१ निर्विकल्पसमाधींतमग्न चहूंदेहांचेंनाहीस्मरण त्याचेंकर्मराहिलेंपूर्ण
म्हणेलकोणतयासी ७२ गुहिलेप्रवृत्तीचेभाव वोलांडिलीनिवृत्तीचीशीव ब्रह्मसाम्रा
ज्यराणीव प्राप्तजालींतयातें ७३ हारकिंवाविकार जनअनुमानितीसमग्र परिनिदि
ध्यजोसाचार दोनीयासनेणवती ७४ स्थाणुकिंवाचोरभासत शुक्तिकाकिंवाहिरेजा
त मृगजळनीरकींजळसत्य हेंकाहींनेणेतो ७५ तैसेंआकारकींनिराकार भ्यासुरकिंवाम
नोहर निःशब्दकिंवागजर नेणेकाहींमुक्ततो ७६ जैसाकल्पांतींनीरीं लपाल्याआडगं
गाविहारी वणवापेटताकांतारी भासमावळेवनस्पतीचा ७७ याचारसरल्यासहज निवा
तराहेगजबज तैसातोपावतांस्वरूपतेज दृश्यजाळमावळे ७८ तोनिर्विषयसर्वकाळ

पंचविषयजडकेवळ शब्दविषयप्रसवेनिराळ मुक्तवेगळादोहींतें ७९ स्पर्शतयासीपव
न योगीतयासीजालाभिन्न रूपआणीतेजगाळुन निरंजनजालातो ८० जीवनआणीर
स दोहींवेगळातोनिर्दोष पृथ्वीआणिगंधविषयांस नांतळेचीसोंवळातो ८१ भिंतीवरीचि
त्रें चिखलेंबुजवितांगेलींसमग्रें तैसेंभेदाभेदएकसरें आत्मतत्वींविराले ८२ मठमोडिले
घटफोडिले आकाशनफुटेसगळें तैसेंदृश्यव्हारपलें आहेसंचलेंस्वरूप ८३ कींअलंका
राचाआकृती मुसेंतविरतीएकवृत्ती तैसेंजगहारपोननिश्चिती जगदीश्वरउरलासे ८४ ना
तरीजागाजाला स्वप्नभासहारपला परिआपलाउरला अखंडितअद्वयें ८५ तोनिरा
पेक्षविचरत स्वर्गादिसुखेंजोसमस्त तृणाहूननीचमानित आशारहितनिरापेक्षजो
८६ विषयत्यागूनगेलासवेग देवासमोक्षमार्गमग तरितोनिरापेक्षनव्हेसांग मोक्षका
मधरिलातेणें ८७ तैसानव्हेताज्ञानी मोक्षासहीनधरीमनी मोक्षहीयेऊनचरणी ला
गतयाचानिर्धारें ८८ जोजन्ममृत्यूचीकथाविसरे शुभाशुभमावळलेंएकसरें जेवीदीप
आणिआंधारें सूर्योदयींमावळे ८९ विश्वहेंनानाकार हेंअवघेचित्याचेअवतार आपलीं
स्वरूपेंपाहूनसमग्र आपणचीडोल्लतसे ९० जीवभुलोनिगेलेअपार त्याससोडवाव
याईश्वर परमदयाळुकरुणाकर त्याचरूपेंअवतरला ९१ उदयअस्तनीप्रताटाकुन सोज्व
ळजैसासूर्यनारायण तस्मातोधन्यप्रकाशपूर्ण ब्रह्मानंदएकचा ९२ जगाचियानयनद्वारें
आपलेंस्वरूपींचराचरें दुजेपणाचेंवारें अणुमात्रस्पर्शेना ९३ निःकलंकक्षयरहित शीत
त्वटाकूनसमस्त उदयअस्तनाहींतेथें अल्हादकारचंद्रतो ९४ तोहोऊनसकळांचेंम
न साक्षीवेगळाचैतन्यघन कींतोसहस्रनयन हस्तक्रियासकळकरवी ९५ कींतोस्व

६

येंहोऊनविधि चाळीसकळजनाचाबुद्धी तोसकळआकाराचिआदि निरवधीनिर्द्वंद्व १६
तोविष्णुरूपकरून होयसकळांचेंअंतःकरण असोविश्वसंपूर्ण तोचिजालानिजांग १७
तेणेंधूतलेंअवघेंगगन तेणेंमोडिलेवायूचेचरण तेणेंतेजहीजाळून दाहकत्वदूरकेलें १८
तेणेंआरदत्वहिरोन वोपघुनीशुद्धकेलेंजीवन अवनीचेंकठीणपण हिरोनियांघेतलें १९
तेणेंमनासकेलामार तोडिलेंवासनेचेंमंदिर भूतदयेचेंअंबर नेसोनियांमिरवेतो २०० बा
धवनांतत्रिशुद्धी तेणेंसकळीसांडिलीबुद्धी चैतन्यसागरींआधीं चित्ततेणेंबुडविलें १
स्वरूपांवरींवृत्ती आनंदमयत्याचाक्रीडती कींतोब्रह्मार्णाचाभद्रजाती निरंकुशक्रीडत
२ तोआपआपणासींबोलत आत्मस्थितीपाऊलटाकित आहेतितकींकर्मेंकरित निराका
रसर्वदातो ३ कींवैराग्यगर्भींमहामणी निर्मळ माणीककरींभेटतहरळ त्याचेदृष्टीनेसकळ
जीवपावतीनिजपदा ४ तोआपणतरोनसाचार बहुतांचाकरीउद्धार तोनसांडीस्वशरीर
व्रतउपासेंकरूनियां ५ तोशृंगारिकनबोलेकधीं तोभगवद्भक्तीप्रतिपादी तोउद्योगीनि
जबोधीं साधकांआणीमुमुक्षा ६ लोकींस्तुतीकरितांनफुगे निंदाकरितांनविरंगे तो
आनंदसदनीवागे द्वैतमागेंघालुनी ७ तोवाग्वादसोडूनिसकळ अबोलणेंबोलेरसाळ
जेणेंसर्वांचेंहृदयशीतळ होऊनियांआनंदे ८ तोज्ञानमदनधरीअंगीं तोअहंपणनमि
रवीजगीं तोयथाविधभोगभोगी हटयोगीनव्हेची ९ तोआह्मींतरलोंह्मणोनी सह
सानबोलेचीजनीं शिष्यकरावेहेंमनीं नावडेचीसर्वथा १० तेणेंलौकिकाचीसोडिलीलाज
तेणेंजन्ममरणाचेंभाजलेंबीज तेणेंदृश्यसारूनिशेज निरालंबीपैंकेली ११ साकरपेरली ७
याजाण इक्षुदंडनव्हेचिउत्पन्न कर्पूरहोतांदहन रक्षामगनुरेची १२ त्याचेंसकळकाम

सिद्धीगेलें नामरूपाचेंनामपुशिलें करणेंनकरणेंउरलें कांहींचनाहींतयासी १३ तोब्रह्म
चारीहोगृहस्थ भिक्षूकअथवावानप्रस्थ शरीरमात्रेंनेहोनृपनाथ अथवाविरक्तनग्न
हिंडे १४ तोसंसारींदिसेगुंतला जैसासूर्यथिल्लरींबिंबला तैसाअलिप्ततोसकळा क्रिया
करूनसर्वदाही १५ गळोनगेलीसर्वममता अंगींविराजेशांतिसमता देहींअसतांविदेहता
नमोडसहसाही १६ सारूनियांत्रिविधभेद त्रिगुणातीतजोजालाशुद्ध त्रयअवस्थातीतनि
जबोध रूपजालानिश्चयें १७ त्रितापसमूळजाळून त्रिपुट्यासकळजाळून देहत्रयसंहा
रून निरंकुशविराजेतो १८ तोदेहत्रयाचानिहंतो जोभुवनत्रयाचाप्रतिपाळिता दोषत्रय
तत्वता दृष्टीनेत्याचावितळती १९ तोभवरोगवैद्यसाचार जीवाचाडोळ्याचेंपडळकाढणार
कींतोजोमुहूर्तदेणार अक्षयपदपावावया २० त्याचेनिसकळतीर्थेंपावन त्याचेनिव्रतेंध
न्यधन्य तोसांवळाचनिर्वाण दशावेंवळेंआतळेना २१ तेणेंदुर्वासनेचेंवाङ्सफोडिलें ते
णेंत्रिगुणाचेंजानवेंतोडिलें मनदंडूननिजबळें तोचदंडघेतला २२ हृदयकोंबळींसंपूर्ण
नपाङ्गरेचीज्ञानजीवन आनंदकरपात्रींभाजन अत्यंतदीपतयाचें २३ सहजीसहज
निश्चित प्रणवजपतयाचाहोत तोजालाक्षराक्षरातीत प्रणवाचाहीनिजसाक्षी २४
ऐसानकरितांसायास सहजतेणेंघेतलासन्यास सर्वपदार्थीउदास वायूजैसानि
रंतर २५ तोनिरालंबमंदिरीं निजलास्वानंदडोल्हारियावरी जागाहोऊनक्षणभरी
प्रवृत्तीकडेनपाहे २६ तोशेजेपहुडतांसमस्तें हरपूनगेलींपंचभूतें वेदनिःशब्दहोऊनि
तेथें उगाचतटस्थराहिला २७ समाधीआणीउन्मनी विलासतीत्याचेचरणी कर्णासि
हींचारुनी अंतरसदनीपहुडला २८ तोऐक्यवरदिगंबर शांतिविभूतीचर्चिलीसुंदर श

ब्दीकघालूनिबाहिर मौन्यनिरंतरसेविलें २९ मीकरितोंसत्कर्माचरण ह्मत्यासनउरेअभिमान
हिंडतांफिरतांपूर्ण समाधीत्याचीमोडेना ३० जोशिबिकेंतजात्यानिद्रिस्थ वहनवाहकरूपंथें
जात भूमंडळक्रमितांबहुत परित्याचीनिद्रानमोडे ३१ तेंसींजीवनमुक्तांचीकरणें आचर
तीसत्कर्माचरणें परिमीकर्ताऐसेंनह्मणें समाधीस्वरूपेंडोलतां ३२ तोअद्वयपदींचानृप
जाण सद्विवेकाचेंउद्यान कींस्वरूपेंचेंपांघुरण विश्वावरीकर्तातो ३३ कींतोचिदंबरींचाचं
द्र कींतोआत्मसुखाचासमुद्र कींतेंआनंदाचेंअंबर उभारलेंतेणेंरूपें ३४ सर्वत्रकरितोग
मन परितोयोगीसुकुमारपूर्ण निश्चेंचसमर्थीकठिण अंगींस्वरूपततयाचा ३५ जगद्रागसमू
ळीं भोजनीबैसलागिळूनी रसनाबाहेरघालुनी सर्वरसाचास्वत ३६ शेजेनलावितांअंग
निद्रामोडेत्याचीअभंग मागेंलोटूनदृश्यभाग पहुडेस्वसुखींसर्वदा ३७ तोंऐकेतेंचश्रवण
तोबोलेतेंचकीर्तन आपल्यास्वसुखींसमाधान तेंचस्मरणतयाचें ३८ करिगुरुचरणओ
पासन परोपकारींसदामन तेंचतयाचेंअर्चन समाधानसर्वभूतीं ३९ सर्वभूतींतयाचेंवं
दन सर्वांहूनह्मणतीसान हेंचदास्यसंपूर्ण निरहंकारस्तुतीकरीतो ४० सर्वभूतेंपाहेआ
त्मवत हेंचसख्यत्याचेंनिश्चित स्वस्वरूपींसमरसपाहत हेंचआत्मनिवेदन ४१ तोनिज
त्मपरिजागत जागातोंपरिसमाधिस्थ समाधीपासूनसमस्त निजस्वरूपेंडोलतो ४२
डोलतोहीविसरोन धरिलेंअसेसदामौन मौननमोडतांजाण बोलबोलेरसाळ ४३
रसनेसहितरस गिळूनतृप्तसावकाश सावकाशपणेंअवकाश विश्वालागींजाला ८
तो ४४ विश्वगिळूनसगेळ स्वछंदेंचिखेळखेळ खेळखेळूनअचंचळ निजमूळसांडी
ना ४५ मूळनसोडितांसाचार आपणचीझालाविश्वाकार विश्वहेंकधींरचलेंसाचा
र हेंतोंनेणेसर्वथा ४६ तेथेंकैंचेंनेणतेपण तरितोअक्षयज्ञानघन ज्ञानाभिमानसमूळींहु
न नाहींकिंचिततयातें ४७ तेव्हांधृतीसमूळविराली शांतिशांतपणांतमुराली दिवसतीरा
त्रीसंभवली स्वप्रकाशेंनयाचा ४८ देहींचाविरालाकाम लाजिलेंसकळनिजकर्म संगेंआला
निजधर्म नामअनामातीतजो ४९ तेथेंमोक्षमुक्तजालापूर्ण साधनाचेंकेलेंउद्यापन अ
हिंसाक्षमानिशिदिन हृदयसदनीखेळती ५० जागृतीस्वप्नसुषुप्ती त्यासमाधींतविश्रांत
पावती तुर्याउन्मनीनिश्चिती स्वानंदींहोतीलीनपैं ५१ तेथेंशोकद्वेषमावळती कामना
कल्पनादग्धहोती ध्यातांध्यानधैर्यहारपती वचनेंखुंटतीसर्वही ५२ दाखविणेंसीदेखणें
विरे भज्यभजकभजनहीसरे यज्ञज्ञाताज्ञानझरे ग्रीष्मकाळींतोयजैसें ५३ हारपलीस
कळमती गलितजालियासर्ववृत्ती गमनागमनगती सहजचीखुंटलीकीं ५४ तेथेंअ
भ्यासर्वहीमुरे विस्मयआणिअनुभवभरे बोधआनंदेंगजरें जयवाद्येंवाजविती ५५
सनत्सुजातबोलेगर्जोन इहीं लक्षणीमंडितपूर्ण तेजन्ममृत्यूसगिळून पूर्णत्वासीपाव
ले ५६ तोंउगवलाआदित्य अंतरधानपावलेसनत्सुजात प्रज्ञाचक्षुआणीविदुरभक्त
वारंवारस्तवितीत्यातें ५७ ह्मणेंकेवढेंअद्भुतज्ञान महाराजवर्षलानिर्वाणघन रत्नाचीखा
णीपुण्येंकरून घडलीअसेसभाग्यंत्या ५८ जान्हवीपावनसर्वत्र परिप्रयागींमहिमाअ
पार तैसासनतीसावाअध्यायपरिकर तीर्थराजप्रत्यक्षजो ५९ पांडवप्रतापदिव्यग्रंथ
त्यामाजीअध्यायहासनत्सुजात ज्ञानवैराग्यरांचायथार्थ दिव्यहिराप्रकटला ६० सततीसा
वाअध्यायमहामणी हृदयपदकींजडिलासंतसज्जनी भक्तपंडितदिवसरजनी वारंवार
विलोकिजो ६१ सनत्सुजातपाहतां नपडेज्ञानाचीकदांचिंता प्रियठेवणेंतत्वता संतांचाह

चअध्याय ६२ पांडवपाळकाअव्यंगा ब्रह्मानंदापांडुरंगा पुडरीकहृदयारविंदभृंगा श्रीध
रवरदाअविनाशा ६३ पुढेंकथासुरसपूर्ण कौरवबैसतीलसभाकरुन संजयासपुसतीवर्त
मान हृद्गतकायपांडवांचें ६४ यावरीक्षीराब्धीचाजावई तेथेंकरूयेईलशिष्टाई सुधारसाहू
नगोडपाहीं रसिककथापुढेंअसे ६५ तेकथासुरसगहन श्रीधरमुखद्वारेंकरुन ब्रह्मानंदरु
क्मिणीरमण बोलेलतेंचऐकाहो ६६ स्फुरसपांडवप्रतापग्रंथ उद्योगपर्वव्यासभारत त्यां
तीलसारांशयथार्थ सततीसाव्यांतकथियेला २६७ श्रीकृष्णार्पणमस्तु शुभंभवतु श्रीम
ज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ७ ७ ७ ७

७ ७ ७ ७ ७

श्रीगणेशायनमः वैशंपायनह्मणेपुण्यरूपा ऐकजन्मेजयामहानृपा चारयामक
नर्कीक्षपा। सनत्कुजातसमागमें १ मेघापरिसउदार ज्ञानवर्षलातोविधिपुत्र तों
उदयाद्रिवरीनिचचक्र मकटतांतमहरपलें २ परमदैदिप्यासनीं दुर्योधनबैसला
सनास्थानीं भीष्मगारद्रुतद्रोणद्रोणीं निजस्थानींबैसले ३ अर्कजसौबळवाल्हि
क मज्ञाचरकृकूरुनायक सभाघनवटलीनृपानींसम्यक शक्रसभेसारिखी ४ तों
संजयपरमप्रवीण बैसलासभेंतयेउन मगसांगताझालावर्तमान पंडुकुमरांचे
सर्वही ५ धर्मेंदृत्युरसमकनिष्ठालागुन सांगीतलेंआशिर्वादक्षेमननन दुर्योधन
ह्मणेसंजयासपूर्ण सांगअर्जुनबोलिल्यानें ६ संजयह्मणेजेंबोलिलें तेंचकथितों
नाहींआगळें तुह्मींजरीकोपानावहिलें तरीवर्तलेंतेंसांगनमीं ७ धृतराष्ट्रह्मणेतु
जकांकोपावें बोलिलेंचतुवांसागावें संजयह्मणेऐकावें सर्वसादरहोउनी ८ क्रो
धेंबोलिलाअर्जुन दुरात्माजोसूतपुत्रकर्ण त्याचासमरींघेईनप्राण तरिचगांडीव
चापधरीननी ९ धर्मराजउघडितांदिव्यदृष्टी तेभस्मकरीलकौरवसृष्टी हाटकांद
रजगजेठी यापुढेंपृष्टीदाविनील १० माद्रीसुतइच्छीमनीं केव्हांमाजेलरणमेदिनी
हागवनींचीभवानी श्रीरंगभगिनीचतुर्भुजा ११ तीसआह्मांनवसिलेंउदंड तुजपु
देंकरुंरणकुंड कौरववस्त्रप्रचंड दळासहितबळीदेऊं १२ आह्मींअरण्यांतलोळ
तांबहुत कौरवसनरींलोळऊंसमस्त धर्माचाक्रोधरोंचलाअद्भुत तोजाळीलक्ष
णांनकौरवां १३ कुठारच्छेदीसर्ववनें कीतृणजाळीलअग्निएकक्षणें भीमसूर्यशत्रु
उडगणें तेजहीनसमस्तही १४ शत्रुजलदजाळसघन भीमरूदेलप्रभंजन क्षणें

जातीवितळोन सिघ्रकाळेयाचरी १५ कौरवमूषकाचामार्गलक्षिन सहदेवभुजं
गधरूनखाईन नकुळव्याघ्रपूरन शत्रुजंबुककोंडेवसनी १६ हामहावीरप्रद्यु
म्न नरवीरमाजीपंचानन हागान्यकीप्रळयाग्न शत्रुवनजाळूंइच्छी १७ हेप्र
तिविंध्यादिपंचकुमर उदितकृष्णाणीअहोरात्र हाकृष्णार्जुनसहसौभद्र कृतांता
सीगणीना १८ मेरुमंदरसबळसुघट नेमेंद्रुपदआणीविराट देशोदेशिंचेराजेअचा
ट याचापराक्रमनवर्णवे १९ दुर्योधनदुःशासन याचाकाळभीमसेन हेंशचिवर
हरकमलासन नव्हेअप्रमाणत्याचेंनी २० भीष्माचाकाळशिखंडीजाण द्रोणासि
मारीलधृष्टद्युम्न सार्वभौमधर्मआपण शल्यासमारूंइच्छितो २१ सहदेवशकु
नीचाकाळ उलूकासमर्दिलनकुळ जयद्रथाचेंशिरकमळ छेदीअर्जुनस्वहस्तें २२
उरलेजेकांधार्तराष्ट्र सर्वांचाकाळहावृकोदर धृतराष्ट्राचेंपालनसमग्र आह्मींच
करावेंसंवरीं २३ विजनळपेचपळअंबरीं तेविश्रीरंगसमरींरथफेरी तव्हांवीरप
ळतीदशादिशांतरीं शस्त्रेंवस्त्रेंटाकूनियां २४ कौरवतस्करसंपूर्ण यांचेतोडीन
हस्तचरण जयद्रथाचेंशिरच्छेदिन द्रौपदीघेऊनपळतहोता २५ तिहींशब्दशस्त्रें
सोडिलींअपार आह्मींलोहास्त्रेंदेऊंप्रतिउत्तर कृष्णद्वेषीचांडाळसमग्र संहारी
नतेमहा २६ माझ्याचापासआहेगवसणी परीप्रतिचापसणसणी तूणीरभर
लावाणी करकशिनीबाहेरनिघावया २७ काळफोडीनसमरंगणी चायेंपिष्टवत्
करीनधरणी आकाशमंडपउघडूनी स्वर्गपाडीनखालतें २८ माझियेरथींचा
ध्वजअद्भुत वायुनसतांपालवित भूतांसहितहनुमंत वाटपाहतोरणाची २९

अ० ३८

१

सर्पाचियेपरीझडकरी । असिलतानिघेमेणाबाहेरी । शक्तिजालथरथरी अस्त्रेंवि
चारकरिनाती । ३० परमपराक्रमीपंडुकुमर । परिधृतराष्ट्रआणिगंगापुत्र । शारद्वत
आचार्यगुरुवर । यांचेचरणनविसरतां ३१ मगबोलेगंगानंदन विधिनेंप्रजाचें क
लेंसमाधान । पुढेंअवतरतीलनरनारायण तेसंहारिनीलदुष्टातें ३२ तेचिहेश्रीकृ
ष्णार्जुन । भूभारउतरतीलसंपूर्ण । दुर्योधनाहोयसावधान वैशवनजाळूंनको ३३
कपिवरध्वजरणांगणीं देखिलानाहींतुह्मींनयनीं तोंवरीधर्मासीआणुनी राज्य
विभागदेइजे ३४ आतांनायकसीआमचेंवचन समरींसोडिसीलजेव्हांप्राण तेव्हां
तुजहोईलआठवण बोलणेंमाझेंकुयोधना ३५ कर्णशकुनीदुःशासन याचेंनऐ
केंकदावचन मर्मवाक्यकुधारसपीऊन अमरहोऊननांदेको ३६ क्रोधेंबोलेवीर
कर्ण अरेहाभयाभीतवृद्धपूर्ण क्षात्रधर्मसांडून दीनवदनेंगोष्टिसांगे ३७ सेनें
सहितपांडव मीरणीसंहारीनसर्व एकलचिवैभव दुर्योधनाचेंकरीननी ३८ भी
ष्मह्मणेरेकर्णा कांव्यर्थकरिसीवल्गना गोग्रहणींघेऊनिवदना कांरेपळालासर्वेही
३९ गंधर्वीकौरवधरूननेले तेव्हांतुझेंबळकायझालें अधमहोतुह्माससोडिलें
भीमार्जुनेंधांवोनी ४० यावरीमहाराजगुरुद्रोण धृतराष्ट्रासीबोलेवचन जेंबोलि
लादेवव्रतगर्जोन सत्यजाणकालत्रयीं । ४१ माजलीनाहींरणकुंभिनी तोंमैत्रि
कीकराजाउनी अंधह्मणेनेक्षणीं मजभयवाटतेंभीमाचें ४२ भीमाचियाबळा
पुढें नतुळतीउभयदळेंबापुडें । त्याचेगदेचाघायजेथेंपडे । तेथेंउरीनउरेकांहींपां
४३ मीनयाचेंसमाधान पहिलेंचकरितोंजाउन तरिहाअनर्थचुकतांसंपूर्ण आतां

कदानादोपती ४४ उपजतमूर्खमाझेनंदन नऐकतीश्रेष्ठांचेंवचन भीमहाऐरावत
दारुणवंशवनउपडील ४५ तेणेंजरासंधमारिला किमिरबकहिडिंबवधिला
सबळकीचकांचामेळा तेणेंधाडिलामृत्युनगरासी ४६ धन्यपांडवबळवंत मा
झीमर्यादापाळितांबहुत येरवींहेदुर्जनसमस्त नेतीक्षणातबांधोनी ४७ तो
यासकळांसीमारीलदेखा माझेनंदनदेखवेरूनांचाशोका मींत्याचेद्वारींलोळेन
देखा पुत्रशोकेंकरूनियां ४८ संजयह्मणेद्रोपदीसभेसी आणिलीतेव्हांउगाचहो
तासी आतांकायगोष्टीकरिसी भयमानसींधरूनियां ४९ तुझेपुत्रबांधोन गंधर्वी
नेलेधरून तेव्हांधाविलाभीमार्जुन पराक्रमेंसोडविले ५० परमपराक्रमीपार्थह
कोदर करितीलतवपुत्राचासंहार तुझीबाळबुध्दिजालीसाचार मोहेंकरूनतत्वतां
५१ दुर्योधनबोलेवचन । हाकृतांतासअनिवारद्रोण रणपंडितपरमनिपुण । कृपा
चार्यपराक्रमी । ५२ संहाररुद्राचीअपरप्रतिमा । तोहानरलोकींअश्वत्थामा । याक
र्णाचायुद्धमहिमा । एकयावक्त्रेंनवर्णवे । ५३ निःपांडवीधरत्री । करीनसत्वरयावरी ।
हेराजेमजकारणेंसमरीं प्राणदेतीलभरवसा ५४ पांडवनिर्बळपक्षहीन त्यांससा
ह्यतोस्वर्गींहून शक्रशिवरमारमण कमलासनजरीआला ५५ त्यासहीसंहारू
यासमरीं हानिश्चयआमचेअंतरीं रेवतीरमणगुरुसरी बळमाझेंजाणपां ५६ ध
र्मभ्याडअतिदीन पांचगावमागतोकरजोडून परिएकपाऊलधरणीजाण त्यासि
नेदीनिर्धारें ५७ मीगदापडताळीनजेव्हां समरींमजसीननगेमघवा यासर्वराजयां
चावर्णावा पराक्रमकितीहा ५८ करूनएकत्रद्वादशमित्र हाघडिलाकींस्वर्धूनि

पुत्र याद्रोणासीमाजवीसमर ऐसावीरनसेची ५९ आह्मींदळेंसीअवघेजण एकी
कडेवळेंसंपूर्ण एकालाहावीरकर्ण पराक्रमेंआगळा ६० वीरचक्रचुडामणी उ
दारधीरसमरंगणीं तरीकवचकुंडलेंमागोनी गेलाघेऊनसुत्रामा ६१ हीवास
वीशक्तीसोडीलकर्ण तेव्हांकदानवांचेअर्जुन भीष्मप्रतिज्ञाअतिदारुण वीरमा
रावेदशसहस्र ६२ संजयह्मणेपंडुकुमर निर्भयनिःशंकप्रळयरुद्र समरींठाकती
लउभेसमोर पांचहीभास्करप्रतापी ६३ सभोंवतेंएकयोजन दिसेअर्जुनाचेंउंच
सदन कपिवरध्वजभेदीतगगन दशयोजनभोंवतादिसे ६४ तीहींवांटूनघेतले
वीर शिखंडीचाभागगंगापुत्र धृष्टद्युम्नमहावीर द्रोणगुरुवधिलपैं ६५ शाल्वा
वधीलधर्म दुर्योधनादुःशासनाभीम समरींमारीलहानेम शतहीबंधुसमवे
त ६६ कर्णासिमघवावतार मारीलहासमरींनिर्धार सहदेवाहातें शकुनीवी
र मृत्युसदनाजाईलपैं ६७ शकुनीपुत्रउलुकजाण नकुळघेऊंइच्छीत्याचाप्राण
बृहद्बळआणीलक्ष्मण त्यासअवंतिलेंअभिमन्यें ६८ यादववीरयुयुधान
तेणेंमारावयानेमिलाचकितान तुमचेंअकराक्षोणीसैन्य दृष्टीनाहींतयाचें ६९
एकल्याअर्जुनेंगोग्रहणीं केलापुरुषार्थआठवामनीं शतहीकीचकमारुनी नि
र्भींतटाकिलेवृकोदरें ७० दुर्योधनबोलेपराक्रम उद्यांपांडवांचाकरीनहोम। धृ
तराष्ट्रबोलेअतिसंभ्रम। कांवल्गनाव्यर्थकरिसी ७१ अरेप्राणांतसमयींजाण। माझें ३
तुह्मासआठवेलवचन पराक्रमीभीमार्जुन संहारतीलसर्वही ७२ संजयह्मणे
एकांतींनाग दिव्यमंदिरीं श्रीकृष्णार्जुन एकशय्येवरीदोघेजण पहुडलेतेनय

नीदेखिलेम्यां ७३ नकुळसहदेवसौभद्र जेथेंजाऊंनशकती द्रौपदीपुत्र तेंपरमरह
स्यासएकांतिमंदिर जेथेंपार्थश्रीधरपहुडले ७४ ध्वजरेखांकितबरवे तेदेखिले
म्याश्रीरंगाचेतळवे तेरुक्मद्वावरप्रेमभावें तळहातितांदेखिला ७५ सनकादिक
कमळासन करितांयोगयागसाधन त्याचेहीदृष्टीसजाण अगोचरपदतळवे
ते ७६ तेपादआपलेअंकींधरुन क्षणक्षणातळहातीअर्जुन सवेंचश्रीकृष्णहा
तींधरून पहुडवीतपार्थातें ७७ भोजनशयनपान गमनागमनसमरंगण
एकेठाईदोघेजण एकक्षणदूरनव्हती ७८ तेनिजलेअसतांदोघेजण तेथेंमी
निजभाग्येंकरून उभाठाकलोंजाउन तोंउभयांचेचरणतळवेदेखिले ७९ श्रीकृ
ष्णतळवींजींचिन्हेंअद्भुत तैसींचपार्थाचेपायींझळकत मीदेखोनझालोंतटस्थ
धन्यभाग्यपार्थाचें ८० अर्जुनासनिद्रानाहींनिःशेष। ह्मणऊननामगुडाकेश।
मजदेखतांतोनरविशेष। उठोनियांबैसला ८१ श्रीरंगाचेचुरितांचरण। सावध
झालाजगज्जीवन। मजआसनावरीबैसऊन। गौरवबहुतदिधला ८२ मींबो
लिलोंतेथेंवचन कींजातोंकुंजरपुरालागुन। मगमजप्रतीरुक्मिणीरमण
बोलिलातेंचऐकापां ८३ सांगभीष्मद्रोणदुर्योधना। सकळभुभुजाथोरलाहना।
भगदंतशैल्यकर्णा संजयासांगसर्वांसी ८४ जपतपयागदानें अरभोगलल
नासीबोलणें पुत्रकन्येंचींसमाधानें संभाषणेंमैत्रासीं ८५ करादिव्यान्नभो
जना काहींठेऊंनकावासना तुह्मांमरणआलेंचुकेना सत्यसत्यत्रिवाचा
८६ द्रौपदीचादुःखेंकरुन मीआरबळतांरात्रदिन अर्जुनाचीपाठीराखो

न संहारीन सर्वही ८७ त्रिदशासहितशचीरमण तुह्मारक्षावयाआलाउतरून
क्षणांतहें ब्रह्मांडजाळीन सुदर्शन सोडुनियां ८८ पार्थाचाहातेंकरून एकादश
क्षोणीसंहारीन नाटोपेतरीसुदर्शन मीसोडीनशेवटीं ८९ यापंचपांडवांतएकवी
र करीलतुमचासंहार अवघेचजालेएकत्र तरीमगउरीकायसी ९० ऐसेंएकां
तींकृष्णार्जुन बोलिलेतेव्हांमजलागुन दोघांचेंबोलणेंएकचीजाण नसेअन्य
एकही ९१ ऐसेंऐकताअंबिकानंदन। भयाभीतहोऊनबोलेवचन दुर्योधनावर्त
मान पुढेंबरेंदिसतनाहीं। ९२ हेंदळमेळविलेंतुवांनिर्धारीं याचाभरंवसासह
सानधरीं पार्थासीसाह्यसमरीं हरिहरइंद्रादिजाणिजे ९३ मगबोलतीसुयोध
नकर्ण। तुह्मींसुखरूपकरामंदिरींशयन। क्षणांतपांडवसंहारुन दळासहितटा
कूंआह्मीं ९४ गंगात्मजह्मणेकर्णा कांकरिसीव्यर्थवल्गना गोग्रहणीकृष्ण
वदना करूनपळालासर्वही ९५ श्रीरंगसोडीलसुदर्शन मगकैंचेंउरेलतुम
चेंसैन्य नकाकुळटाकूंसंहारुन ऐंकावचनशिकविलें ९६ क्रोधेंबोलेकर्णवीर
ज्यांवांचलाआहेगंगाकुमर तोंमीकदानधरींशस्त्र नेममाझाजाणिजे ९७ श
स्त्रेंटाकूनरागेंकर्ण गेलासभेंतूनउठोन भीष्मासह्मणेंसुयोधन तुह्मींपाठि
राखेपांडवांचे ९८ तुमचाबळेंआह्मांपाहीं समरींसहसाभीतनाहीं आह्मींचौ
घेमिळोनसर्वही पांडवसेनासंहारूं ९९ दुःशासनशकुनीकर्ण अश्वत्थामीपरा ४
क्रमीदुर्योधन टाकूंसर्वहीसंहारून भरंवसापूर्णअसोंद्या १०० विदुरबोलेते
व्हांनीती जेंस्वजातीविरोधकरिती वृद्धासक्षणक्षणाअपमानिती तेअनर्थी

पडतील १ धृतराष्ट्रह्मणेसुयोधना ऐंकबारेवडिलांचावचना द्रौपदीस्वयंवरींभी
मार्जुना साह्यकवणहोतापां २ गोग्रहणींसाह्यनवताकृष्ण आतांमिळालेंअपारसैन्य
तोंदुर्योधनेंसभामोडून रागेंगेलास्वसदना ३ अंधासएकांतींयेउन भेटलासत्यव
तीनंदन ह्मणेहूंएकीकडेत्रिभुवन एकजनार्दनएकीकडे ४ श्रीकृष्णमहिमाअपा
र नेणातुह्मींपामर मनेंसृष्टीमनेंसंहार कर्तासाचारश्रीकृष्णतो ५ पांडवांचेंनि
मितकरून भूभारउतरील संपूर्ण भवपंकजोद्भवकरजोडुन त्याचेंस्तवनकरिता
ती ६ गांधारीनेंदुर्योधन। एकांतींआणिलाबोलाउन। ऐकेंवडिलांचेंवचन भेट=
जाऊनधर्मराया ७ उतरावयाभूभार अवतरलाआहेश्रीकरधर नऐकसीसिक
विलेंसाचार। तरीमरणजवळीआलें ८ भीमघालीलगदाउचलून मगमाझेंआठवि
सीलवचन हेंकाळत्रईनचुकेजाण ब्रह्मवचनसत्यपां ९ इकडेजगद्वंद्यजगज्जी
वन। त्याप्रतीधर्मबोलेवचन। तुजवांचूनरक्षिताजाण दुजाकोणअसेलआह्मां १०
आह्मांचेंपालनकरींवरवें हेंमातसकासयासांगावें शांतिक्षमादयाधराविनवावें
सज्जनाप्रतीकासया ११ श्रीकृष्णशामसुंदरा आपणजावेंहस्तनापुरा शोधावेंकौ
रवांचियाअंतरा। सामभेदकरूनियां १२ त्रयोदशवर्षेंवनींक्रमिलीं कुंतिमाताम
जअंतरली तिचीभेटहोयवनमाली त्वरितचीकरीऐसें १३ परमउन्मत्तदुर्योधन
राज्यमदमद्यपान स्त्रीविषयरसधनसन्मान तेणेंकरूनभुललापें १४ यावरीबो
लेराजीवलोचन मीतेथवरीएकदांजाईन शिष्टाईकरूनबोधिन दुरात्मादुर्योधना
तें १५ युधिष्ठिरह्मणेजगन्नाथा तांतुह्मेंनऐकेसिकवितां मजऐसेंवाटतेंचित्ता त्यांचे

थूननवजावें १६ मगबोलेरुक्मिणीजीवन । मीएकदातेथवरीजाईन संदेहसर्व
फेडीन । जेणेंकरून बोलनलागे १७ तेथेंनवर्ततांविपरीत तरीसुदर्शनसोडीनअ
कस्मात करीनदुष्टांचानिःपात एकक्षणांतधर्मराया १८ धर्मह्मणेंश्रीहरी सर्वभा
वेंकरावीमैत्री भीमह्मणेमुरारी पंचग्राममागत्यातें १९ पार्थह्मणेंसमान जरिअ
र्धराज्यदेतीलवांटून आणिदुर्योधनेंयेथेंयेउन धर्मरायानमावें २० नवबोलेनकु
ळ जरीदुर्योधनशरणयेइल अर्धराज्यजरीदेइल तरिचमैत्रीकरावी २१ ऐसेंऐ
कोनद्रुपदनंदिनी ह्मणेश्रीरंगातुझीभगिनी मीअर्जुनघातलीनाहींवेणी त्रयोद
शवर्षेपर्यंत २२ हातींधरूनियांकेश ह्मणेहेजगन्निवासहृषीकेश दुःशासनेंधरू
नहेनिःशंप नेलेंवोढीतसभेमाजीं २३ ऐसेंबोलतांद्रुपदबाळा नयनीअश्रुकंपदाट
ला ह्मणेंविश्वव्यापकातेवेळां वस्त्रेंपुरविलीं असंख्य २४ मजसभेसीकरितांनग्न
हेपांचहीपाहतीअधोवदन आतांहोऊनियांदीन पांचग्राममागती २५ हेंराज्यदे
ऊनगेलेवना तरितेमैत्रीनकरितीजाणा तरीपंचपुत्रआणिअभिमन्या हातींत्यासी
संहारीन २६ ऐसेंपांचाळीबोलतांतेक्षणी अश्रूनेंभिजतकुंभिनी श्रीकृष्णह्मणेंहोम
यबहिणी खेदमनीकरूंनको २७ यावरीसत्वरचीजाणा एकएककौरवयेतीलरणा
स्नानासिजातीलकौरवललना तेतूंडोळांविलोकिसी २८ मगयावरीजगन्मोहन
करूनियांजपहवन । आपल्यास्यंदनावरीआरुढोन निघताजालागरुडध्वज २९ वारु
योजिलेअतिसुरेख शल्यसुग्रीवबळाहक मेघपुष्पचौथादेख पुढेंदारुकधुरेसी
३० शंखचक्रगदापद्म घेऊनिबैसलामेघःशाम सवेंसात्यकीवीरोत्तम निघालावेगें

तेवेळां ३१ पांडवआणीभूभुजसकळी बोळवीतचालिलेवनमाळी मगश्रीरंगेंरा
हवूनतेवेळीं निघेवेगेंगजपुरा ३२ वाटेसजातांजगदीश्वर भेटलेबहुतऋषेश्वर
ह्मणतीआह्मींयेतोंसमग्र कौरवसभेसीश्रीरंगा ३३ तूंतेथेंबोलसीकोणेरीती
तेंश्रवणआमचेऐकूंइच्छिती अवश्यह्मणेरुक्मिणीपती यावेंसत्वरमागूनियां
३४ मेघींविद्युल्लतादेदीप्यमान तैसेंहस्तींझळकेसुदर्शन ऐसामदनतातजग
न्मोहन शोभायमानदिसतसे ३५ क्षीराब्धीचेंठेवणेंदेख तैसालखलखीतहाति
चाशंख वाटेगदाबहुतेक आदित्येंघडलीस्वतेजें ३६ वाटेचंद्रकीर्णवोढूनउत्तम
घडिलेंहस्तींचेंदिव्यपद्म सच्चिदानंदमेघःशाम निगमागमवर्णिती ३७ प्रळयाग्नि
चेकल्लोळभडकत तैसेंउतरीवस्त्रझळकत दिशाप्रतिमुक्तेंप्रतिबिंबत कृत्तिकानक्ष
त्राचियेपरी ३८ तेंपरमृतेंजाळक्षीरोदक कींशुभ्रयशासीतुलेअधिक कींशुद्धस्वि
तमृडाणीनायक कर्पुरेंकरूनऊटिलें ३९ दिव्यरजततगटघडिलें कींशुद्धकेलासें
ढाळिलें कींजान्हवीतोयेंवोपिलें दिनकरनाथेंस्वहस्तें ४० तैसेचिआनंदतनुसगुण
अतसीकुसुमवत्भासतोचपूर्ण त्याचिरंगेंकरून निलोत्पलेंरंगविलीं ४१ नभास
चढलातोचिरंग तेंचप्रभेनेरंगलेमेघ इंद्रनीळहरिसुरंग त्याचप्रकाशेंजाहलें
४२ तेथिंचेंसौंदर्यअद्भुत गारसपाचुंसेतेजदिसत मार्गजासीवीकचदत तनुसांव
ळीदेखोनी ४३ तोवैकुंठींचासकुमार भक्तजनाल्हादयामंदिर कुरवंडीकरावीसाच
र कोटिमकरध्वजवरुनी ४४ ब्रह्मांडफोडनबाहेरी अंगींचासुवासधांवतवरी
लावण्यामृतसागरकैठभारी लीलावतारींवेधकतो ४५ पूर्णब्रह्मानंदयादवेंद्र

लीलाविग्रहीश्रीकरधर हृदयींरेखिलानिरंतर निजभक्तीप्रेमबळें ४६ असोनि
घालाजोंयादवेंद्र धर्मेंआणविलेसहस्त्रवीर सर्वेंदिधलेप्रचंडथोर जेअनिवारका
ळातें ४७ आणिकहीसेवकाचेंचक्र सेवाकर्तेंआपलेचतुर सर्वेंदिधलेंसूपशास्त्र
जाणतेआणिवादप्रिये ४८ धृतराष्ट्रासजालेंश्रुत । कीं गजपुरासयेतभीमकजामा
त । तोंसभेससमस्तांसआज्ञापित । जाहोसमस्तसामोरे । ४९ सन्मानकरूनियांव
हुत सभेसिआणातोभगवंत त्यासपूजितांसुखअद्भुत अकल्याणनपूजितां ५०
दुर्योधनासह्मणेसभाशृंगारी स्वहस्तेंहरिचीपूजाकरी आज्ञेनेंशृंगारिलीनगरी
मखरेंद्वारींगुढियाबहू ५१ शक्रसभेहूनआगळी सभातेव्हांशृंगारिली जामार्गेंये
तवनमाळी शिबिरेंदिधलींठांईठाईं ५२ जेजेस्थळींरहातश्रीहरी सेवकरावर्तीना
नाउपचारीं चंदनकस्तुरीसडेमार्गावरी सिंपिलेसुगंधफांकतसे ५३ दुःशासना
चेसदनीं वस्तीस्थळनिर्मिलेंचक्रपाणी दुर्योधनाचीदांभिककरणी कापट्यअंत
रींकल्पूनियां ५४ पद्मदळाकारवदन वाचाशीतळजेविचंदन परिहृदयींकापट्य
दारुण दुर्योधनदुरात्मा ५५ अंतरींशठत्वअपार शब्दसुरसबाहेरआदर परिचि
त्तीतपरमकातर कापट्यसागरदुरात्मातो ५६ साधुवेषधरूनिशुध्द यात्रेसआले
जैसेमंद कींवाटपाडेनिरंजनीशुध्द होऊनियांबैसले ५७ जैसानटाचावेषजाण कीं
विषाचेंशीतळपण कींसावचोराचेंगोडवचन परिप्राणहरणार्थ ५८ तैसातोपापी
सुयोधन वरिवरिबोलेगोडवचन शकुनीदुःशासनकर्ण तिघेबोलावीएकांतीं ५९
ह्मणेशिष्टाईकरूंयेतोश्रीकृष्ण त्यासकरावेंयेथेंबंधन इतकेनपांडवबलक्षीण

सहजचीमगझाले ६० त्रिकाळज्ञानीविदुर त्यासीकळलासर्वसमाचार तोजाणोनि
गंगाकुमर ह्मणेसंहारहोईलयेथें ६१ वृकस्थळींतेदिवसीं राहिलेहोहृषीकेसी प्रात
काळींउठोनगजपुरासी येताजालाजगद्गुरू ६२ धृतराष्ट्रह्मणेंसामोरें श्रीरंगासी
जाहोत्वरें सदनासआणाआदरें वाद्यगजरेंकरूनियां ६३ शकुनीसुयोधनदुःशा
सनकर्ण हेचवघेवेगळेकरून अवघेनिघालेजगज्जीवन आणावयासामोरे ६४
भीष्मद्रोणशारद्वत दळभारेंनिघालाकृपयासुत अबालवृध्दसमस्त पौरजधांव
तीपहावया ६५ आपलीयागोपुरीं पाहतीचढूनियांनगरनारी सुडपघसणीज
लीमुरारी पहावयाकारणेंतेधवां ६६ महाराजभेवगजपंचानन त्यासभेटेलभीष्म
द्रोण अनुक्रमेंकरुन लहानथोरआलिंगिती ६७ कीर्णचक्रींजैसामित्र तैसारथीं
शोभेस्मरारिमित्र अभक्तद्वेषीजेअमित्र त्यांसशासनकर्ताजो ६८ धृतराष्ट्रउभा
ठाकून । श्रीकृष्णासदिधलेंआलिंगन । पूज्यासनीबैसऊन । लोकपूज्यपूजिले ६९
सभेसबैसलाजगन्नाथ । चवघेकपटीविलोकितीगुप्त । सूर्यपहावयादिवाभीत । भ
याभीतजैसाकां ॥ ७० पूजिलेंदेखोनजगज्जीवना परमखेदवाटेदुर्योधना मगसर्व
ज्ञघेऊनिआज्ञा विदुरगृहाप्रतिगेला ७१ विदुरेंघालूनिलोटांगण नयनोदकेंक्षा
ळिलेचरण श्रीरंगाचामुखावरुन निंबलोणउतरित ७२ वस्त्रेंवोवाळूनअपार या
चकांसदेताझालाविदुर आसनीबैसऊनउपचार पूजेचेसर्वसमर्पिले ७३ ह्मणें
आजिमाझेधन्यनयन देखतीश्रीरंगाचेंवदन सकलपर्वेंसुदिन आजीचमजस
र्वही ७४ अष्टमीनवमीचतुर्दसी दिनत्रयशुभपुण्यरासी पिंडपितृयज्ञमहाम

खासी निश्चयेसी केलेम्यां ७५ घराआलाश्रीकरधर तरीइतकींपुण्यें समग्र अ
सोंविदुरासएकांतविचार बहुतकेलाश्रीरंगें ७६ यावरीतो इंदिरावर प्रवेशतकुंती
चेंमंदिर पितृभगिनीसीसर्वेश्वर वंदिताजालाआदरें ७७ कुंतिनेंगळांमिठीघालू
न शोककरीपांडवआठऊन मगश्रीरंगेंतीसबैसउन वर्तमानसांगीतलें ७८ कुंता
ह्मणेंजगजेठी उपजतांमाझीं बाळेंकष्टी अहासृष्टिकर्तापरमेष्ठी माझेंप्राक्तन
ऐसेंकां ७९ मजटाकूनकाननास गेलेमाझेपांचहीराजस परमसकुमारडोळस
द्रुपदात्मजागेलीसवें ८० तेरावर्षेंजालींपूर्ण माझीप्राणसखी कधींदेखेन सभे
सगांजिलीनेउन तुवांमानरक्षिलातिचा ८१ कृष्णापांडवांससांगलरित जरितु=
ह्मीअसालमाझेरुत तरीयुधकरूनअद्भुत राज्यघ्यावेंसर्वही ८२ मजदुःखजा
ळींदिवसरजनी माझीप्राणसखीहरितुझीभगिनी घनःशामवर्णीनेउनी सभें
तदुर्जनीगांजिली ८३ असोपितृस्नुषेलागुनी संबोखिताजालामोक्षदानी ह्मणें
जेंजेंआहेतुझ्यामनीं तैसेंचहोऊनयेइल ८४ सभेसबैसलासुयोधन। सात्यकी
सींगेलाजगज्जीवन। पुढेंहोऊनअंधनंदन। क्षेमालिंगनदिधलें। ८५ उत्तमासनीबै
सऊन पूजिलातेव्हांरमारमण जेंत्रिभुवनसुंदरउदारवदन त्याप्रतिसुयोधनबोल
त ८६ ह्मणेंआजिजगन्मोहना। ममगृहासयावेंभोजना परीनमनीयादवराणा
वेदपुराणावंद्यजो। ८७ श्रीकृष्णह्मणेंदुर्योधना। आह्मींआलोंजयाकारणा। तेंजालि
यावीणभोजना। नकरूंजाणसर्वथा। ८८ पांडवमाझेपंचप्राण त्यांसीद्वेषकरिती
जेअनुदिन त्याचेगृहींसहसाभोजन कल्पांतींमजघडेना ८९ सद्भक्तांचाद्वेषकरी

तोचमाझामुख्यवैरी त्यासमींनानाप्रकारीं निर्दालीनसुयोधना ९० विदुराचेनि
जमंदिरीं मीआजिभोजनकरीननिर्धारीं ऐसेंबोलोनकंसारी उठोनगेलास्वस्था
ना ९१ भीष्मद्रोणजाऊनतेथें प्रार्थितेजालेश्रीहरितें ह्मणतीविश्वव्यापकाभोज=
नातें चालआमचासदनाप्रती ९२ हरिह्मणेंमींयेईनभोजना परिहासमयनव्हे
आणामना मगतेघेऊनियांआज्ञा स्वसदनाप्रतिगेले ९३ मगविप्रांसहितमनमो
हन विदुरगृहींकरीभोजन विदुराचीभक्तिदेखोन जगज्जीवनभाळला ९४ अ
सोभोजनजालियाएकांतीं विदुरह्मणेजगत्पति हादुर्योधनपापमती परमचां
डाळदुरात्मा ९५ तुह्मीयेथेंयेऊनकाहीं हासहसाऐकणारनाहीं याचेसभेकदा
ही नजावेंतुह्मींश्रीरंगा ९६ सेनेचाबळेंमाजलेकुमती जगत्पतीतुझाद्वेषकरि
ती त्यासिविशेषनिश्चिती नबोलावेंकदातुवां ९७ मगह्मणेजगज्जीवन चारगो
ष्टीपाहूंसांगुन नऐकेतरीदुर्जन फळपावतीसेवटीं ९८ असोतेरजनींतरमाना
थ विदुरगृहींनिद्राकरित प्रातःकाळींउठोनसमस्त सत्कर्मधर्मकेलाहो ९९ वि
दुराचागृहासतेक्षणीं येतदुर्योधनआणिशकुनी ह्मणतीवडिलबैसेअस्थानीं
चक्रपाणीतुह्मींचला २०० अवश्यह्मणोनकमलाकांत निजरथींबैसलामदनता
त संगातेंघेतलाविदुरभक्त निजरथावरीरमावरें २०१ शकुनीसुयोधननिजर
थीं। बैसोनचालिलेसभेप्रती। सहस्त्रवीरसवेंनिघती श्रीरंगाचेतेधवां २ आणि
तोसात्यकीवीर कृष्णरथींबैसलाप्रीतीपात्र सभेसयेतांनिरदगात्र उभेठाकतीस
र्वही ३ श्रेष्ठासनीबैसऊन धृतराष्ट्रेंपूजिलाजगज्जीवन यावरीबोलेजेंवर्तमान

तेंआतांपुढेंपरिसिजे ४ पांडवप्रतापग्रंथसुंदर सकलसाहित्याचें भांडार ब्रह्मानंद
ह्मणेंश्रीकरधर पंडितचतुरपरिसोतते ५ हाआहेवरदग्रंथ जेंकानींसागतोपंढरी
नाथ तेंचलिहिलेंअसेयेथें श्रीधरह्मणतसंतांप्रती ६ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ उ
द्योगपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ अठतिसाव्यांतकथियेला ७ एकंदर
संख्यावोवी २०७ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ छ॥
छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः जोइंदिरावरइंदीवरनेत्र जोसौंदर्यनभींचा अक्षयचंद्र नक्षत्राकल्प
द्रुमयादवेंद्र कौरवसभेंविराजेतो १ शिष्टाईकरूंआलाश्रीकरधर हेंऐकोनिनारदादि
ऋषेश्वर सभेसपातलेमुनिवर तेपूजिलेधृतराष्ट्रें २ नवग्रहांतवासरमणी तेविस
भेंतशोभेचक्रपाणी कर्णदुर्योधनएकासनी वैसतीपरमप्रीतीनें ३ श्रीकृष्णाजवळी
वैसलाविदुर जेविराजेसमीपअंगिरापुत्र भीष्मद्रोणगौतमकुमर गुरुतनुजवैस
लासे ४ मेघगंभीरगिरागर्जोन धृतराष्ट्रासह्मणेजगज्जीवन सकळराजेशल्यादिक
रुन तटस्थहोऊनऐकती ५ पांडवकौरवबंधुप्रसिद्ध त्यामध्येंपडिलाजाविरोध ना
दूरकरूनविषाद कुरुकुळरक्षावें ६ तूंवडिलसर्वांसनिर्धारीं नऐकतीत्यासदंडकरी
तुझेपुत्रदुष्टशिकवूनआवरीं पांडवआणितोमीआतां ७ टाकूनिकुटिळताकपटसकळ
स्नेहवादवावायेथूनप्रबळ स्तुतीवादबोलतांनिर्मळ निंदामागीलसहजवारे ८ पांड
ववळकटसवगर्का धर्मनीतीनसांडिती एकदृष्याकुरुकुळनृपती कुळरक्षीआपलें
९ निर्दोषयुगपदरींघेई पांचहीपार्थसमजावोलवलाहीं तुझेआज्ञेनेंवनवासनिर्हां
त्रयोदशवर्षेकेला १० धर्ममार्गातलेंतुजलागुन तूंमायबापगुरुआह्मांपूर्ण निज
पुत्राशीतरीशिकवून आपणाजवळीनेईआह्मां ११ श्रीरंगह्मणेअंबिकानंदना चि
त्तदेईमाझियावचना तवपुत्राचेअन्यायनाना मागीलसर्वक्षमाकेले १२ राजसूयय
ज्ञीतिहींसहज जिंकिलेपृथ्वीचेभूभुज पंडुनृपेंपूर्वीराज्य गजपुरींकेलेंअसें १३
परदाराआणिपरधन येथेंकदानठेविजेमन वेदमर्यादाउल्लंघावीपूर्ण प्राणांतहीं
जालिया १४ सदासेवावेसंतसज्जन गुरुभजनींसावधान दुर्गत्यागावेदुर्जन त्यांचें

१

अवलोकननकरावें १५ साधुसंतगोब्राह्मण त्यांचेंकरावेंप्रतिपाळन सकळदुष्टांसी
दंडून स्वधर्मपूर्णराखावा १६ जरीक्लेशकाळपातलावहुत तरिधैर्यनसांडावेंयथार्थ
गुरुभजनपुण्यपंथ नसोडावासर्वथा १७ साधुचानकरावामानभंग भगवद्भजनींझि
जवावेंअंग टाकूनसकळकुमार्ग सन्मार्गेंचीवर्तावें १८ कथाकीर्तनपुराणश्रवण
काळक्रमावायेणेंकरुन आपलावर्णाश्रमपूर्ण सहसाहीनसोडावा १९ ऋषिचेआशी
र्वादघ्यावे वर्मकोणाचेंनबोलावें विश्वहेंअवघेंपहावें आत्मरूपकेवळ २० सत्संगध
रावाआधीं नायकावीदुर्जनाचीबुद्धी कामक्रोधादिकवादी दमवावेनिजपराक्रमें
२१ मीजाहालोंसर्वज्ञ हानधरावाअभिमान विनोदेंहीपरिच्छळण नकरावेंकोणा
चें २२ शमदमादिकसाधन दृढीनकरावींसाधकानें जनजातीजेआडवाटेने त्यां
सीरक्षमार्गदाविजो २३ क्षणीकजाणोनीसंसार सोडावाविषयावरीलआदर स
द्गुरुवचनसादर चित्तसदारक्षावें २४ शोकनाहानेंचपटपूर्ण अंगींआदळतीयेऊन
विवेकाचेपुढेंकरूनवोडण ज्ञानशस्त्रपरजावें २५ कामक्रोधमदमत्सर हेंगृहांतय
ऊंनद्यावेतस्कर आयुष्यक्षणीकजाणोनीसाचार सारासारविचारजो २६ दैवेंभाग्य
आलेंथोर त्याचागर्वनधरावाअणुमात्र अथवाएकदांचगेलेंसमग्र कदाधीरनसांडा
वा २७ जेगोष्टीनेंअनर्थहोय आपलेंकुळपावेक्षय तीगोष्टीचातुर्य मान्यकदानक
रितों २८ हातींचेंटाकूनसुवर्ण वळेंचघ्यावेंरोण गोडशर्करावोसंडून रावकामुखीं
घालावी २९ मुक्तेंटाकूनसदरें कापदरींबांधावींखापरें वोसंडूनिकेळेआदरें अर्कीं
फळेंकांभक्षावीं ३० टाकूनियांशुद्धपंथ आडमार्गेंजागमनकरित त्यासअपाययेती

लययार्थ त्यासंदेहनसेची ३१ सर्वांसीविरोधकरून आपलेंच्छावें म्हणेंकल्याण नो
अनर्थीपडेलपूर्ण यासंदेहनसेची ३२ वेदशास्त्रींजेंअनुचित तेथेंवळेंचिघालीचित्त
तेणेंआपलाआपणकेलाघात यासंदेहनसेची ३३ परसतीचाअभिलाप महापुरुषा
सींठेवणेंदोष बळवंतासीबांधितांकोप मगअनर्थासीकायउणें ३४ महासर्पउसांघ
र्ना केवींनिजेल्रुक्सरायनी वळेंचीगृहासलाविलाअग्नी मगअनर्थासीउणेंकाय
३५ विवेकसदुर्लधींचावळे अनर्थतितकाटाळावाकुशलें संतांचींवचनेंमांजळें हृद
यींसदाधगर्वी ३६ परद्रव्याचाअभिलाप जाणानप्राशनकरणेंविप करितांपरनिंदा
परद्वेप मगअनर्थीसीकायउणें ३७ पापाणबांधोनिहृदयीं उडीघातलीमहाडोहीं अ
हिमुखींहस्तघालितांपाहीं मगअनर्थासीउणेंकाय ३८ नरतोचपुरुपार्थीपरम पर
सतीआणीपरधन येथेंजोकदानघालीमन तोचधन्यशास्त्रम्हणे ३९ मानससरो
वरींचाहंसपाहीं कदानराहेउलूकगृहीं कल्पद्रुमाचाविहंगमसेहसाही बाभुळेवरी
वैसेना ४० रुधारसत्यजूननिर्मळ कोणासआवडेहलाहल सांडूनउत्तमतंदुळ सि
कताकांक्षिजवावी ४१ क्षीराब्धिमाजीजोराहणार त्यासनावडेदुर्गंधकांतार सदाचा
रवृत्तिनर हिंसकसदनीनराहे ४२ अंतरांजाणोनियथार्थ अन्यथावळेंचिमतिपाळित
नकरावेंनहटकरित तरीअनर्थजवळीआला ४३ एकआतांकोरवेश्वरा वळेंचअनर्थ
आणिताघरा हिरसांडूनगारा संग्रहितांकायसार्थक ४४ कल्पद्रुमउपडून कांवाढवि २
तोंफटकवन राजहंसदवडून दिवाभीतेंकांपाळिता ४५ रुधारसवासंडूनदेख को
जीपितांकायसार्थक सुरभीदवडूनसुरस्व अजाकासयापाळावी ४६ वृंदावनव

रीचांगलें परीकाळकूटओंतमरलें तरीनसिवावेंकदाकाळें विवेकीयाणेंसहसाही ४७
फणसतरूचाफळासमान कनकफळहीदिसेपूर्ण परितेंगोडहेंभूलीसकारण विवेकी
याणेंवाळखावें ४८ श्रीरंगाचींसाचवचनें जेविवेकनभींचींउडगणें सद्बुधीसागरींचीं
रत्नें तींदुर्योधनेंउपेक्षिलीं ४९ कमलपत्राक्षरूपाघन वर्पलास्वस्तस्वातीचापर्जन्य प
रिपालथाघटदुर्योधन बिंदुमात्रनसांचे ५० शब्दामृतवर्पलाकृष्णचंद्र जेणेंनिवती
भक्तचकोर दुर्योधनकागदुराचार त्यासतेगोडीकळेना ५१ कमलसुवाससुंदर परि
कायघेऊंजाणेंदर्दुर मुक्ताफळांचाहार वककायघेऊंजाणे ५२ कस्तुरीअत्यंतसुवास
परिकायघेऊंजाणेंवायस तत्वविचारमद्यपीयास कायव्यर्थसांगोनियां ५३ जन्मांधा
पुढेंनेउन व्यर्थकायरत्नेंठेउन कींउत्तमसुरसगायन बधिरापुढेंव्यर्थकेलें ५४ पतिव्र
तेचानीतीसकळ जारिणीसकायसांगूनिफळ धर्मशास्त्रश्रवणरसाळ वाटपाज्यासी
कायसें ५५ गिरीमस्तकींवर्पेजलधर परितेथेंअणुमात्रनराहेनीर तैसावोधिलाअं
धपुत्र नव्हेस्थीरवोधतेथें ५६ नित्यदुग्धेंन्हाणिलावायस परिकदानव्हेराजहंस
कींदुग्धामाजीकोळसाबहुतदिवस घालितांउजळनव्हेची ५७ हरळसिजविलेंबहुकाळ
परिकदानहोयमवाळ परिसनेऊनीअमोल स्वापरासीघांसिला ५८ षोडशोपचारेंपू
जिलेंप्रेत तेंजसंगेलेंव्यर्थ तैसावोधिलाकोरवनाथ परितोनायकेसर्वथा ५९ निर्बळाहा
तींदिधलेंशस्त्र वोरांवरीघातलेंदिव्यवस्त्र कींअत्यंतजोदिव्यमंत्र अपवित्रासस्रांगीत
ला ६० दुग्धउकर्डीवोतिलें मसणीमंडपदिधलें कींमृगमदेंलेपिलें टोणगीयाचेंअंग
व्यर्थ ६१ सभेसवैसलेकुरुपेश्वर त्यांतवोलकाजालारेणुकापुत्र जेणेंधरत्रीहेसर्वत्र

केलीनिर्देत्रसत्यलें ६२ तोंकल्याणरामहोयबोलता पूर्वीदंभोद्भवराजाहोता तेणेंगर्वके
लातलता मीचयोद्धारणपंडित ६३ मृगवेपंगेलातोनृपवर दृष्टीदेखतांतापसशक्र
नमननकरितांतापामर गर्वकरूनपुसतसे ६४ मजयोद्धादाखवाकोणी तोंऋषीबोलिले
तयेक्षणीं नरनारायणबदरीवनीं तपकरीततथेंजाय ६५ मगदळभारेंसींतोपापात्मा
आलानरनारायणआश्रमा ह्मणेंमागणेंएकतुह्मां तेजसत्वरदेईजे ६६ अवश्यह्मणती
नरनारायण तरीउठायुद्धकरादोघेजण ह्मणसिद्धकरीसकळसैन्य शस्त्रधरूनउभा
ठाके ६७ सैन्यासहिततोशतमूर्खपूर्ण वर्षताजालाअसंख्यबाण नरेंमुष्टीभरदर्भ
घेउन झुगारिलेतयावरी ६८ त्रुटीनवाजतांसाचार जालासर्वसैन्याचासंव्हार ए
कलाउरलाहोनृपवर शरणआलातयातें ६९ मगप्राणदानदेउन सोडिलातिहींकृ
पाकरुन तेनरनारायणकृष्णार्जुन अवतारपुरुषदोघेही ७० आपलेंकल्याणइच्छितां
अपार तरित्यासमैत्रीकरासत्वर जोरथींचढलानाहींमहावीर कपिवरध्वजप्रतापी
७१ सच्चिदानंदनीलगात्र अर्जुनापुढेंशतपत्रनेत्र सारथ्यनकेलेंतोसाचार करामैत्री
त्वरेंने ७२ ऐसेंबोलतांजामदग्न संतोषलेसमस्तसज्जन यावरीकण्वऋषिसज्ञान
सुरसवचनबोलत ७३ गांडीवधनुष्यअक्षयभाते पूर्वीरचिलेविष्णुसुतें तेप्राप्तजालेपा
र्थातें पूर्वदत्तेंकरूनियां ७४ पंचदेवाचेअवतार हेपांचहीअंबालिकेचेपौत्र एकयमध
र्मसाचार लोकप्राणेशदुसरा ७५ तिसरासाक्षांतपुरंदर दोघेजाणअश्विनीकुमार ३
तेचहेपंचदिवाकर पंडुपुत्रजाणपां ७६ तरीदुर्योधनाएकलवलाहीं उपलव्याप्रतीतूंच
जाईं पांचहीपार्थघेऊनयेईं निर्मत्सरहोऊनियां ७७ आणीकहीबहुतसंतीं दुर्योधना

ससांगीतलीनीती तेणेंभूमंडळीघालूनमिठी क्रोधेंसंतप्तबोलतसे ७८ मांडीथापटूनदु
र्योधन बोलेकर्णाकडेपाहोन कैंचातूंआह्मासिसांगसीज्ञान तूंवांअनुष्ठाननकरावें ७९ ना
रदह्मणेंदुर्योधना शरणरिघेंश्रीकृष्णचरणा अतिशयकरितांविघ्ना वरपडाहोसीलतूं
८० अंधह्मणेजगज्जीवना हापुत्रमाझेंऐकेना महाउन्मत्तनावरेकोणा दुष्टवचनाबो
लतो ८१ दुर्योधनह्मणेश्रीकृष्णासी तूंशिष्टाईकरूंआलासी आमचेघरींनराहसी नजे
विसीगृहींतूं ८२ त्यजूनियांभीष्मद्रोण माझेंउपेक्षूनसदन विदूरकुटिलदासीनंदन
त्याचेगृहींजेविलासी ८३ मगबोलेराजीवनेत्र विदुराऐसाकोणपवित्र त्रिकाळज्ञानी
पंडितचतुर त्यासशूद्रह्मणेलकोण ८४ भगवद्भक्तअनन्यशरण तोशूद्रहोत्सातापा
वन राक्षसामाजीबिभीषण प्रल्हादजाणदैत्यांत ८५ कीरातामाजीगुहकप्रसिद्ध अं
तेजामाझीधर्मव्याध सत्यतुळणीनामप्रसिद्ध वणिकभक्तजाहला ८६ मजनिघालाजोअ
नन्यशरण तोशूद्रअथवाब्राह्मण हीमुख्यभक्तिप्रमाण कारणनाहींज्ञातीसी ८७
अभक्तब्राह्मणकपटीदुष्ट तोअंतेजाहूनपापीवरिष्ठ ममद्वेषीतोसर्वभ्रष्ट विटाळ
त्याचानव्हावा ८८ विदुराचाबहुतआदर देखतांनिवालेंश्रीकृष्णअंतर भोजनगतजी
र्णसाचार आदरअजरामरपैं ८९ ममभक्तिसीठेविसीदूषण कोणांचेंकुळनिर्दोषजाण
तूंनिजकूळपाहेंविचारून बोलतांदारुणनिंदाघडे ९० उर्वशीगर्भसंभूत वसिष्ठब्रह्मपु
त्रविख्यात परमतपेंपावलाब्रह्मत्व जातीयेथेंकायसी ९१ हरणीगर्भापासुन ऋषि
शृंगजालानिर्माण जेणेदशरथाचेकृपेकरूनयज्ञ ख्यातीकेलीत्रिभुवनीं ९२ धीवरिया
पासूनजननतोमहाराजकृष्णद्वैपायन तुझेवडिलतिघेजण त्याचेनंदनविचारींहे ९३

विदुरासिलाविसीदोष तरीसत्वरचीपावसीनाश माझेबोलवाटतीविष परिपुढेंअमृता
समान १४ औषधआधींकडवटवाटेपूर्ण परिपुढेंकरीरोगहरण तैसींमाझींवचनेंजाण
दुःखमोचकेंरूयोधना १५ जैसीनाबादगाखर मुखीं घालितांखडखडीफार परिपुढेंगो
डीअपार वचनेंसाचारमाझींतैसीं १६ तुरटवाटेआमलक परिपुढेंगोडीअधीक तेवि=
माझींवचनेंदुःखनाशक हृदयींधरीआवडी १७ पितापढवीपुत्रालागुन त्यासवाटेवि
षासमान परिपुढेंगोडवाटेअमृताहून महिमाजाणवाढेतेव्हां १८ सुपुत्रासदृष्टांत दी
पाचादेतीपंडित परिएकदेशीनिश्चित प्रकाशलेंकरूनियां १९ दीपक्षणक्षणाजाळीगुण
सत्पुत्रकरीसद्गुणवर्द्धन दीपस्नेहटाकीआटुन कालिमालावीसर्वांसी १०० रूपुत्रापासू
ननिर्धारें सुटतीबहुतस्नेहाचेझरे दीपस्थळएकसरें चहूंकडेकाळेंकरी १ हाजेथेंबै
सेतेथेंसोज्वळ यशाएंगेंकरीउजळ दीपलागेतेथेंजाळीसकळ सुपुत्रशीतळसर्वांसी
२ दीपपात्रासकरीतप्त रूपुत्रसत्पात्रासीनिववित दीपपात्रामेणीलावित कोणीनधरी
तहातीं ते ३ हाआपलेंस्ववंशपात्र उजळकरीसप्तगोत्र दीपासकाजळीयेसत्वर उबा
रानिरंतरकरीतसे ४ दीपाचीमैत्रीक्षणांतपाहतां स्नेहसरतांनराहेतत्वता जीवनव
रीढाकितां तडतडीतनसोसे ५ वायूलागतांकिंचित डळमळीजायक्षणांत रूपुत्रस
र्वगुणींभरित तैसेंचकर्शएकही ६ दीपाचेपोटींनिपजावेंरत्न तेथेंकाजळहोयकुल
क्षण तरीरूपुत्रापासून भक्तसज्ञानउपजेपैं ७ तरीदीपासारिखादुर्जन क्षणक्ष
णांजाळीतगुण स्नेहटाकीआटून काळीमालावीसर्वांसी ८ जेथेंबैसेतेथेंजाळित स
त्पात्रासकरीतप्त स्ववंशाडागलावित मेणीतेचअमंगल ९ अखंडकाळजीमनांत ४

नावडेजीवनशास्त्रार्थ बैसेतेथेंउबाराकरित नशकेदेखोंकोणांसी १०-नसोसेसत्समा
गमाचेंवारें जलमलिकाजायत्वरें ऐकदुर्योधनासादरें रूपुत्राचींलक्षणें ११ शरीरव्य
र्थप्राणविण तारुण्याविणपंचबाण दयेविणव्यर्थज्ञान शांतिविणवैराग्य १२ संपत्ती
जैशीधर्मेंविण पंडिताविणसभाशून्य हरणीवीणव्यर्थकानन दीपेवीणसदनजेवी
१३ वेदांतज्ञानावांचुन कोरडीविरक्तीव्यर्थशून्य कींसत्पात्रेंवीणदान स्नेहेवीणबंधु
जैसा १४ जलेंवीणवापिका नृपेविणनगरदेखा नासिकावांचूनमुखा शोभाजैसीन
येची १५ फलेंविणतरुवर नामस्मरणेंविणमंदिर तैसासत्पुत्रेंविणपवित्र वंशास
र्वथानव्हेची १६ परमचतुरसुंदर मदनाऐसाव्हावापुत्र जोप्रचंडप्रतापशूर जासी
जगत्रयधन्यह्मणें १७ जैसीवेदाज्ञाप्रमाण तैसेंवंदीमातृपितृवचन निजांगेंसेवाक
रीअनुदिन तोपुत्रधन्यसंसारीं १८ अपूर्वजीकांवस्त मातापित्यासआणूनदेत जो
डिलेंद्रव्यनवेंचित तोपुत्रधन्यसंसारीं १९ माझींमातापितावृद्धकेवळ वांचोऐसींबहु
तकाळ मानीजैसींउमाजास्वनीळ तोपुत्रधन्यसंसारीं २० मातापितागुरुदेव जेथेंजा
समानभाव नित्यनूतनआवडीअभिनव तोपुत्रधन्यसंसारीं २१ शुक्तिचापोटींमुक्ता
फळ रंभागर्भीकर्पूरनिर्मळ गिरीउदरींहिरातेजाळ सुपुत्रधन्यसंसारीं २२ धन्य
त्यापुत्राचीजननी जोचीकीर्तीमिरवेत्रिभुवनीं तेचसर्वऐश्वर्यखाणी ऐसापुत्रप्रस
वेजो २३ इतराशुकरीखरीश्वानीदेखा अपवित्रपुत्रात्यानिपुत्रिका पुढेंभोगितीलअ
नेकनर्का नाहींसुटकातयांसी २४ मातापिताघालीबाहेरी श्वशूरवर्गसांठवीघरीं
नार्यांलंपटदुराचारी त्याचाभारेंदुःखीधरा २५ व्यर्थकायकरावेबहुसुत जैसेएकदां

चपडिलेजंत तोपरमविचारउन्मत्त त्याचाभारेंदुःखीधरा २६ दाराकुमरांसर्वदेत माता
पित्यासदरिद्रभोगवित कुशब्दबाणेंहृदयभेदित त्याचेभारेंदुःखीधरा २७ आपलीवस्तू
पितामागे डोळेत्यावरीफिरवीरागें ह्मणेमीतुमचेंकायरीणलागें त्याचेभारेंदुःखीधरा २८
पितासांगेहितावबोध ह्मणेह्याग्यानीपातलाद्वंध हृदयउलेऐसाबोलेशब्द त्याचेभारेंदुः
खीधरा २९ ह्मणेपितामाझाशतमूर्ख त्याहूनअधिकचतुरदेख मातेसह्मणेकरटीदेख
त्याचाभारेंदुःखीधरा ३० मातापितादोघेजण मलीनकरितांअन्नअन्न मगकरूंधांवेगया
वर्जन त्याचाभारेंदुःखीधरा ३१ असतांनबोलेउघडवचन करविलेंनाहींउदकपान म
गलोकांसदाखवीकरूनतर्पण त्याचाभारेंदुःखीधरा ३२ पूर्वीकेलाअपमान मग
श्राधींशतभोजन लटकेंलोकांसदाखवीरडोन त्याचाभारेंदुःखीधरा ३३ पितृवचनीं
उपजेत्रास कुशब्दबोलेमातेस सद्गुरूसीकरीद्वेष तोअल्पायुषीजाणावा ३४ सत्पुरुष
चीकरीनिंदा अपमानीजोब्रह्मवृंदा विद्याबळेंप्रवर्त्तेवादा तोअल्पायुषीजाणिजे ३५ भ
क्तदेखतांकरीउपहास साधुसल्लावीनसतेदोष सद्गुरूहूनह्मणेमीविशेष तोअल्पायु
षीजाणावा ३६ निंदीसदातीर्थक्षेत्रें असत्यमानीहरिहरचरित्रें निंदीवेदपुराणशास्त्रें
तोअल्पायुषीजाणावा ३७ कायावाचामनें परपीडाहिंसाकरणें भूतद्रोहाकरीजारण
मारण तोअल्पायुषीजाणावा ३८ निंदीमहापुरुषांचेग्रंथ नसतेकाढीकुतर्कअर्थ भा
ग्यविद्यागर्वेंउन्मत तोअल्पायुषीजाणावा ३९ माझेंगुणानुवादकीर्त्तन अव्हेरीजोनक
रीश्रवण टाकींविष्णुभक्तीच्छेदुन त्यासीअधःपातस्फटेना ४० मीविष्णुभक्तमोठा
ह्मणोनिनिंदीनीलकंठा तपस्वीदेखोनिकरीचेष्टा त्यासीअधःपतनस्फटेना ४१ मींशि ५

वभक्तनिर्मळ जोविष्णुनिंदाकरीचांडाळ नसतेकुमार्गस्थापीखळ त्यासअधःपतनसुटे
ना ४२ होतांसाधूच्याअपमान संतोषवाटेमनांतून करीद्वेष्ठ्यांचेंमानखंडन त्यासअ
धःपतनस्फटेना ४३ सभेमाजीदुरुक्तीबोले जेणेंभल्याचेंहृदयउले तेमत्सरविष्टेंनेमा
खले त्यासीअधःपतनस्फटेना ४४ निर्नासिकआरसानपाहे तोंवरीरूपाभीमानवाहे
ह्मणेमाझ्यारूपासीतूळणानये रतिवरहीशोधितां ४५ असोतहेंआतांबोल जोपितृव
चननकरीस्फफळ तोअभागीकेवळ महाखळजाणावा ४६ ह्मणोनऐकदुर्योधना सम
जावीजाऊनपंडुनंदना घेऊनयेंईआपल्यासदना धन्यत्रिभुवनामाजिह्मणवी ४७ तेतु
लीबंधमिळोन जिंकाऊर्वीहेसंपूर्ण तूंकर्णशकुनीदुःशासन यांचीबुधीऐकूंनको ४८
याभीमाचापुरुषार्थ ऐकिलाकींतुवांअत्यद्भुत हिडिंबबककिमीरअद्भुत कीचकशत
मारिले ४९ एकल्याअर्जुनेंजाउन अग्नीसदिधलेंखांडववन एकलेनकेलेंगोग्रहण
द्रौपदीएकलेनेंजिंकिली ५० गंधर्वापासून तुह्मासआणिलेंसोडवून निवातकवचमा
रून शक्रसर्वतोषविले ५१ भीष्मह्मणेसुयोधना चित्तदेईश्रीकृष्णवचना घराआणून
पंडुनंदना कुंभिनीसर्वजिंकावी ५२ बोलतीशारद्वतद्रोण दुर्योधनातूंस्फजाण नमो
डींभगवंताचेंवचन कुळरक्षणकरीआतां ५३ विदुरह्मणेवडिलांचेवचना चित्तदेईदु
र्योधना तुझ्यामायबापादोघांजणां वृद्धपणेंदुःखनेंदी ५४ युद्धनकोकरूंयावरी दी
नहोतीलधृतराष्ट्रगांधारी वृद्धपणींकोणाचेद्वारीं लोळतीलसांगपां ५५ अंधपक्षीप
क्षहीन तैसींदोघेंहोतीलदीन तोंधृतराष्ट्रबोलेवचन ऐकचतुरास्फयोधना ५६ श्रीकृ
ष्णाचीपूजाकरुन निघेतयासअनन्यशरण तुझीपाठीअर्जुनाहून रक्षीलश्रीकृष्णनि

भोरें ५७ एकाचाखांदाएकहातघालुन हिंडाकौरवपंडुनंदन एकचित्तमिळोन राज्य
करादोघेही ५८ श्रीकृष्णासह्मणेदुर्योधन त्याहींराज्यहारविलेंखेळोन पुढेंकरूनतिहीं
चापण वनवासाप्रतिगेले ५९ तूंत्यांचापाठिराखापाहीं आह्मींकोणासहीभीतनाहीं तूं
मजठाईठाई भेडसाविसीकायसा ६० सुईचाअग्रींमृत्तिकाजाण तितकीनेदींमीयुद्धाविण
सांगींसेनापहादारुण क्षणांतआटीनपांडवां ६१ पांडवअत्यंतबळहीन स्त्रीगांजिली
सभेंतआणुन क्षत्रियअसतांतस्विचरण तेचवेळमाजविते ६२ माझाअन्यायकोंहीं म
जसर्वथावाटतनाहीं तुह्मींदृष्यमिळोनसर्वही मजकोंदखोंशकाना ६३ ऐसेंएकतांवन
माळी आरक्तनयनींउदलीं दुर्योधनासतेवेळीं बोलताजालाश्रीवल्लभ ६४ अरेमूढा
बुद्धिहीना तुझाअन्यायनुजवाटेना सभेसिआणिलीपांडवललना हान्यायकींअन्याय
६५ विषघालूनिमारिलाभीमसेन लाक्षागृहींलाविलाअग्न घोषयात्रेचेंमीसकरून
दखवडाघालूंपातला ६६ हान्यायकींअन्यायपाहीं साक्षयेलेंकींतुझेहृदयीं एकाएकींपळ
सीपाहीं राज्यतसमर्थीदेसिल ६७ कपिवरध्वजदेखसीतक्षणीं गांडीववोढीपाकशास
नी तेव्हांआपणचीदेसीमेदिनी नमागतांपांडवांसी ६८ गदाघेऊनभीमसेन दुःशास
नाचेंहृदयकरीलचूर्ण शोखीलकंठीचेंरक्तजीवन राज्यजाणमजदेसी ६९ भीष्मपहु
डलशरपंजरीं कर्णशिरउडेलअंबरीं तेव्हांदेसीलहेंधरत्री पंडुपुत्रातेंसहजची ७०
आतांपूर्वीदुर्योधनादशमुख देखिलेंअत्यंतशांतमूर्ख शोयहरणआणिवनभंगदेख
पाहूनसांवधनव्हती ७१ अनिवारअर्जुनाचेबाणी देहठेवालजेव्हांधरणी तेव्हांसग
आठवालमाझीवाणी प्राणत्यागकरालतेव्हां ७२ दुःशासनह्मणदुर्योधनादेख हेंस

भेचेंजालेंएक अंधहाआमचाजनक तोंहीमिळालाकृष्णाकडे ७३ मीतूंआणिशकुनी
कर्ण चौघांसक्षणांतआकळून देतीलपांडवांहातींबांधोन वर्तमानदिसपुढें ७४ क्रो
धयुक्तदुर्योधन काळसर्पापरीक्षोभलादारुण आपलेंदुर्जनसंगेंघेउन सभेमधूनऊ
ठिला ७५ गंगात्मजह्मणेंहाचांडाल कुळसंव्हारिलेंयेणेंसकल श्रीकृष्णह्मणेहावेड
ल स्वकुलराज्यसमवेतपें ७६ हेचौघेदुर्जनबांधोन ठेवावेपांडवांपुढेनेउन क्षत्ताह्मण
णंअंबिकानंदन जाशीबुद्धीसघेऊनये ७७ क्षणनलगतांगांधारी विदुरेंआणिलीस
भेभीतरीं दुर्योधनतिणेंतअवसरीं माघाराआणिलासभेंत ७८ गांधारीह्मणेरेक्रोध
ना एकश्रीकृष्णाचियाहितवचना स्वकुळयांचवीरूजाणा पंडुनंदनावोलाउनी ७९
माझेंनएकसीवचन तरिबंधुसहितपावसीमरण माझेंअन्यथानव्हेभापण आठ
विसीप्राणत्यागितां ८० नमानिसीवडिलांचेंवचन ननिघसीश्रीकृष्णासशरण तरी
जयआणिकल्याण प्राप्तनाहींतुह्मांसी ८१ अव्हेरूनमातेचेंवचन पुढतांदुर्योधनजा
तउठून मिळोनचौघेदुर्जन गुजबोलतीएकांतीं ८२ याकृष्णासीचधरून करावयर्थ
हृढबंधन मगपांडवदळक्षीण येतीलशरणआह्मातें ८३ त्याचौघांचेंअंतरज्ञान
सात्यकींसकळलेंवर्तमान जैसातस्कुमनावरून चतुरनरवोळखिती ८४ चंचलदृष्टी
वरून जाणिजेजारतस्कराचेंचिन्ह कींस्वादघेतांरसपूर्ण चतुरजैसावोळखे ८५ कृ
तवर्म्यासहसात्यकीसांगत सेनासिद्धकरीत्वरित सभाद्वारधरूनसमस्त चौघेदुर्ज
नधरितांमी ८६ धृतराष्ट्रभीष्मविदुर आवघ्यांसकळलासमाचार यावरीस्वधुनी
तनयपुण्यपवित्र गर्जोनबोलेतधवां ८७ घुंगुर्डेकोपानह्मणत सगळाचियासीनआ

तोंपर्वत वृश्चिकस्वपुच्छेंखगित ताडीनह्मणेखदिरंगारा ८८ हाश्रीकृष्णतमालनीळ
तोंपल्याकरिलमंगल गापल्यानळयाग्नकल्लोळ भस्मकरीलब्रह्मांडहें ८९ श्रीकृष्णा
चंडांशुदख त्यासधरूंपाहेदुर्योधनमंडुक श्रीरंगभुजंगभयानक त्यासमूपकआक
ळूंपाहे ९० श्रीकृष्णह्मणेदुर्योधना मत्स्यकादुर्जनाखळामलिना तुझेरहिततुझीपृत
नी येथेंचिजाळीनक्षणार्द्धे ९१ खद्योतआपल्यानेजंकरूनी पाडीनह्मणेवासरमणी
कींसिंहापुढेंयेऊनी मार्जारेंउड्डाणमारिलें ९२ रासभेंत्रिदेवांधोन तुंबरापुढेंमांडिलेंगा
यन तैसातूंदुर्योधन धरूंइच्छिसीआह्मातें ९३ धृतराष्ट्रह्मणेविदुरा आणित्यादुर्योध
नापामरा तेणेंधांवोनसत्वरा पित्याजवळीआणिलातो ९४ धृतराष्ट्रह्मणेदुर्योधनो तूंवां
हेंकर्मधरिलेंमना तूंकृष्णमहिमानेणसीदुर्जना महामलिनानिष्ठुरा ९५ जेणेंबाळप
णेंखेळतांखेळ दैत्यमारिलेपरमसबळ मुष्टिककंसादिशिशुपाळ संव्हारिलेक्षणा
र्द्धें ९६ सभावेळजरासंध धरूनबांधिलासुबद्ध भीमासुरमर्दनप्रसिद्ध ललनापांड
शसहस्रनेल्या ९७ स्वयंवरींरुक्मावितंवन युद्धींसोडिलाजर्जरकरून त्याश्रीकृष्णा
सीहेंपधरून तूंकायकरिसीपामरा ९८ श्रीरंगह्मणेदुर्योधना सहपरिवारीऊठमलि
ना एकलाचियेथेंजाणा सर्वहीआणीनक्षणार्द्धे ९९ श्रीकृष्णाकडेपाहेदुर्योधन तेंस्व
रूपदेखिलेंदैदीप्यमान सकळदेवतांचक्रमिळोन अवयवरूपेंराहिलीं १०० हस्तांचाठा
ईदिसेइंद्र अंतःकरणीउभाउपेंद्र अहंकाररूपेंरुद्र दैदीप्यमानदेखिला १ नेत्रींदिस
तीद्वादशमित्र मनोरूपदिसेरोहिणीवर दंतदाढांसूर्यपुत्र सहपरिवारेंदिसतसे २ मु
खींभासेमळयाग्न जिव्हारूपदिसेवरुण वुद्धिचाठाईंचतुरानन दैदीप्यमानदेखिला ३

दुर्योधनपाहेन्याहाळून तोंपाठिसीउभेपंडुनंदन गांडीवगदाघेऊन भीमार्जुनसखे
घेउभे ४ छपन्नकोटीयादववीर सात्यकबळकृष्णकुमर शस्त्रेंघेऊनमहाशूर पाठिसी
उभेदेखिले ५ एकादशरुद्रद्वादशमित्र अष्टलोकपाळत्रिदशसमग्र गंधर्वासहितकु
वेरउभेकिन्नरशस्त्रेंसी ६ श्रीकृष्णाचानेत्रकर्णीमधून ज्वाळानिघतीअतिदारुण ज्ञा
कलेसकळांचेनयन दुर्योधनमूर्छापावला ७ भीष्मद्रोणआगरदत्तविदुर हेंचपाहतीस्व
रूपसादर वरकडांचेझांकलेनेत्र शक्तिनव्हेपहावया ८ देवदुंदुभीवाजविती दिव्यपु
ष्पेंवर्षावहोती ऋषिकरजोडूनउभेठाकती स्तवनकरितीवेदोक्त ९ विदुरपुसेवर्तमान
धृतराष्ट्रवृत्तांतऐकोन उभाठाकोनकरीस्तवन देईनयनमजलाहरी १० तुजपाहीनधणी
वरी ऐसेंएकतांकंसारी दिव्यनयनतेअवसरी धृतराष्ट्रासदिधले ११ अंधत्वजाऊ
नउघडिलेनयन आश्चर्यकरितीसभाजन धृतराष्ट्रपाहेविलोकून तेजअद्भुतमुकुं
दाचें १२ जातेंजामाजीनिश्चिती चंद्रसूर्यवुचकळ्यादेती सहस्रचपळाचेभारलपती
एकाएकानखांकुरीं १३ कोट्यानुकोटीमीनकेतन सांडणेंहोतनखावरून मुकुटतेजें
करून ब्रह्मांडहेंउजळलें १४ ऐसेंधृतराष्ट्रासदाखऊन मागुतीझांकिलेत्याचेनयन
ऐसेंज्ञानप्रकटतांमायावर्ण सोंधकावरीयेलेंपडे १५ पूर्ववतजालाजगन्नाथ करव
ऋषिजन तेथेंचपावलेअंतर्धान एकचीकल्लोळजालापूर्ण ऐकेंश्रीकृष्णरथावरी १७
जाऊनियां १८ खगवरकेतनयावरी गेलाहस्तनापुरावाहेरी दुर्योधनातेंआवरी धृ

तराष्ट्र बोलतसे १९ पायीं ज्योतिर्लिंग ताडिलें अमृतें समार्जन केलें तैसें दुर्योधनें केलें
गर्वमर्दें करूनियां २० असो भीष्मद्रोण शारद्वत गेले श्रीकृष्णासी बोळवित चौघां वेग
ळें करून समस्त श्रीरंगामागें धांवती २१ सकळांस ह्मणे श्रीपती देखिली कीं येथिंची
समस्त रीती यावरी बोलनाहीं आह्मांप्रती स्वस्थ असावें सर्वांहीं २२ दुर्योधनें पाठवि
ला कर्ण नगराबाहेर गेला कृष्ण तों भीष्मद्रोण अवघे मिळोन विचार करिती काय पहा
२३ तों भीष्मद्रोणादि समस्त भूभुज त्यांस निरोप देत अधोक्षज कर्णास खुणाऊन या
दवराज बैसवीत आपले रथीं २४ यावरी तो रुक्मिणीपती कर्णास विचार करी एकांतीं
तें कथेची कौतुक रीती पुढिल अध्यायीं परिसिजे २५ भारती कथा सुरस बहुत त्यावरी
पुरविलें साहित्य परिसोत ज्ञानी पंडित अत्यादरें करूनियां २६ पांडवप्रताप ग्रंथ प्रयाग
भक्तिज्ञानवैराग्य हे चित्रिवेणी सांग प्रवाह रूपें जातसे २७ प्रेम मोघ मासीं साचार येथें
स्नाना येती सभाग्य नर स्नानें दानें करितां अपार भस्म होती पातकें २८ अठरा पर्वांतसा
चार उद्योग पर्व स्फुरस फार बोलिला सत्यवती कुमर वैशंपायनाचे मुखें २९ या ग्रंथाचा
कर्त्ता निश्चित स्वयें आहे पंढरीनाथ तो जें जें सुरस शब्द सांगत तें चलिखित केलें येथें ३०
तो सांगे ल तें च करावें बोले तें च पत्रीं ल्याहावें तो न सांगे तरि बैसावें उगेंच लेखनी घेउनी
३१ तरी ब्रह्मानंदा पंढरीनाथा पुढें बोलवी रसाळ कथा लोक ह्मणती तुज तत्वता श्रीधर वर
दा पांडुरंगा ३२ आदि मध्य अभंगा अवघा तूंच श्रीरंगा ब्रह्मानंद तूं अव्यंगा श्रीधरना
म तुझें कीं ३३ पांडवप्रताप स्फुरस ग्रंथ उद्योग पर्व व्यास भारत त्यांतील सारांश यथा
र्थ एकुणचाळिसाव्यांत कथियेला २३४ श्रीकृष्णार्पणमस्तु शुभंभवतु॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः सभेसिदिव्यरूपदाखऊन सवेंचातेजोगंगक
रून धर्मासिभेटावयामनमोहन रथींवैसोनचालिला १ बोलऊंआलेजगमस्त
कर्णासि त्याशींनिरोपदेतपद्मजतात त्यामाजीअर्कजस्फत आपलेरथींवैसविला २ कर्णासि
म्हणेजगदीश्वर तूंउदारधीरपरमसुंदर ब्राह्मणभक्तप्रतापशूर तुझीप्रतिमानग
दुजी ३ तुझेंसौंदर्यदेखोन स्वर्लोकींविलोकीमीनकेतन तुझेंऔदार्यपाहोन पृथ्वीचे
नृपवरलज्जितपैं ४ तुझेंशूरत्वदेखोनियांअभिनव लज्जितहोतीदेवदानव कवचकुं
डलेंदेवोनियांवासव तुवांप्रसन्नकेलाकीं ५ दिव्यरत्नेंनिश्चिती सांपडलींकीं कुलालप्रती कींचिंतामणीअंधाचियेहातीं लाधलामहिमातोनेणे ६ तैसेंकिरातेंकेलेंपाल
न तूंसूर्यपुत्रप्रतिसूर्यजाण कुंतीउदरींपावलासीजनन कुमारीदशावर्तता ७ त
रितूंकुंतीचापुत्र चालतुजवरीधरितोंछत्र धर्मभीमादिसर्वत्र तुझियेसेवेलावीन
मीं ८ प्रीतीबोलेकमलदलाक्ष मींआहेतुझामातुलपक्ष वसुदेवाचीभगिनीप्र
त्यक्ष पृथामातातुझीपैं ९ पृथ्वीचेराजमेळवून तुजराज्याभिषेककरवीन तुझी
सहापांडवद्रोपदीरत्न स्त्रीतुझीसहजची १० धर्मयुवराजाहोईलपवित्र भीमतुजे
वरीधरीलछत्र सारथीतुझारुभद्रावर पार्थरक्षीलसर्वस्वें ११ नकुळसहदेवदे
ख हेतुझेहोतीलचक्ररक्षक प्रतिविंध्यादिसौभद्रसकळिक साहीपुत्रतुझेची १२
यादवदळेंसीमीजगजेठी तुझीसर्वदाराखीनपाठी यावरीकर्णकर्णपुटीं श्रीरं
गाचासांगत १३ कुंतीनेंचिघातकेलामूळीं मजसांडिलेंजान्हवीजळीं किरातनेऊनि
यांमजपाळी क्षत्रियसंस्कारमजकैंचा १४ स्तनपानदेराधानिःशेष माझेसोसिलें १

मूत्रपुरीष आतांकैसेंत्यागूतियेस प्राणदेईलहेंऐकतां १५ तेराधामातानिश्चित
पिताअधिरथनामेंकिरात त्रिभुवनींजालाविख्यात आतांविपरीतकैसींकरूं १६ तेणेंमा
झेंनामठेविलेंवसुसेन त्यावरीमित्रजालासुयोधन भाकदिधलीहेंशरीरजाण तोंव
रीअंतरनसावें १७ माझ्याआश्रयेंकरुन दुर्योधनेंमांडलेंयुध्धकंदन आतांत्याचासं
गसोडून जातांत्रिभुवननिंदीलपैं १८ ज्याचाअंगिकारकेलाजाण त्याचेंआत्यंतकरा
वेंपालन परिश्रीरंगाऐकएकवचन धर्मासिजाणसांगूनको १९ हेगोष्टीठेवीमनीं
पडोंनेदीपांडवांचेकर्णीं कुंतीपुत्रकर्णवदनीं सहसाकोठेंनबोले २० आतांहोतयाचें
कल्याण तूंसारथीत्याचानारायण मजनलगेचीराज्यासन माझेंप्राक्तनऐसेंची २१
तूंपूर्णब्रह्मसनातन ठाउकेंपुढिलवर्तमान तुवांचिमाझेंप्राक्तन क्षत्रियनाकिरात
केलेंकीं २२ आतांआरंभेलरणयज्ञश्रीपती महावीरांचापडतीलआहुती सुयोध
नाचीनिश्चिती पूर्णाहुतीसेवटींहा २३ ऐसेंबोलतांसूर्यकुमर नयनींदाटलादुःखनी
र श्रीकृष्णाआतांहोईलसंहार हेंमींसर्वजाणतों २४ कमलदलाक्षाकमलापती
तूंजिकडेतिकडेजयप्राप्ती पांडवांचेंनिमित्तेंक्षिती भारउतरसीगोविंदा २५ सभे
सिआणिलीतेकृष्णा हेंदुःखमोटेंश्रीकृष्णा आतांमीबोलेनमधुसूदना मजतूंस
र्वथामोहूंनको २६ दुर्योधनाअपशकुनझाले तेव्हांचिमजभविष्येंसमजलें तेणें
गुरुद्रोहोंबहुतकेले मानखंडिलावृध्धाचा २७ देवब्राह्मणआणिभक्त यांचासर्व
दाद्वेषकरित हरितूंबोलिलासिसभेंत कदाअसत्यनव्हेतें २८ मींश्रीहरीदेखिलेंस्व
प्न बंधुसहितसुयोधन नूतनवस्त्रेंलेउन मांडीवरीबैसलासे २९ देखिलाअस्थी

चादीगदारुण वरीउभाटाकलासुयोधन रूवर्णपात्रीं घृतभोजन धर्मकरितां देखिला
३० गदाहातींघेउन पर्वतींउभाठाकलाभीमसेन युध्धसंपलेंह्मणूनअर्जुन गांडि
वाघातलीगवसणी ३१ भीष्मद्रोणकर्णादिकरुनी समस्तराजेउष्टेरावरी वळंघु
नी अगस्तिदिशालक्षोनी जातअसतीत्वरेने ३२ तेव्हांसर्वमजसमजलेंजगजेठी या
वरीतुमचीआमचीहेभेटी स्वर्गीहोईलबोलणेंसेवटीं मिठीघातलीपायींहरी
चा ३३ कंठझालासद्गदित हरिपायींमस्तकठेवित ह्मणेहेजगन्निवासवैकुंठनाथ
अंतींप्राप्तपदतुझेंहो ३४ पांडवांसीं दुष्टपण करावयामजकायकारण हरिह्म
णेंसंगदोषआणिअन्न भक्षिलेंजाणकौरवांचें ३५ त्याचागुणहानिःशेष येन्हवीं
तुजऐसानाहींपुण्यपुरुष वसूधामरआणिसुरेश औदार्येंतुवांतोषविले ३६ ऐ
सें बोलोनियांकर्ण श्रीरंगाचीआज्ञाघेउन हरिरथाखालींउतरून आपलेस्यंदनी
वैसला ३७ तेव्हांसंजयहोतासंगातें तोहीपरतलागजपुरातें कर्णह्मणेंकमला
वरातें गोष्टीतेफुटोंनत्यावी ३८ पुनःपुनःहेंमागणें हेंवर्तमानकोणासीनसांग
णें इंदिरावरअवश्यह्मणे जायसखयामाघारा ३९ मागुतीरथमुरडोनरूरेख क
र्णाकडेपाहेमदनजनक पितांवरंपालवीदेख जायजायह्मणोनियां ४० मगसात्य
कीआणिहृषीकेशी जातेजालेउपलव्यासी इकडेभीष्मसभेसी दुर्योधनाप्रतिबो
ले ४१ पहाकेवढापराक्रम करूनियांगेलापुरुषोत्तम पांडवकामकल्पद्रुम म
नोभिरामसर्वांचा ४२ अमृताचियासमुद्रांत श्रीकृष्णरूपेंपांडवखेळत त्याणींमा
गीतलेंतेंदेत श्रीकृष्णकामधेनूमाउली ४३ त्यांसींखेळावयाचिंतामणी देईलआ

णोनीचक्रपाणी कल्पवृक्षलाविलाअंगणी चिंतिलेंमनींपुरवितो ४४ कामधेनुचीं
खिल्लारेंमुरारी दुभेलमागतांत्याचेघरीं अरेदुर्योधनामैत्रीकरी नीलपयोधरत
नूसीं ४५ तूंधर्मासीकरीनमन मगचौघेधरतीलतुझेचरण गजपुरींचिन्हेंदारुण
उठतातिजाणरूयोधना ४६ दुर्योधनउगाचिस्तब्ध उत्तरनबोलेमतिमंद द्रोणह्मणें
कर्मसुबुध्द भोगिल्यावांचूनरूटेना ४७ पुत्राहूनशतगुण मजआवडतोश्वेतवाहन
समरंगणीत्याचाप्राण माझेननघेववेसर्वथा ४८ माझियास्नेहसागरांत बुडाला=
असेसुभद्राकांत तोगुरुभक्तरणपंडित माझावधनइच्छीमनीं ४९ ज्याचासारथीपीत
वसन ध्वजींजनकजाशोकहरण भ्रातात्यासबळभीमसेन तयासिजयाउणेंकाय ५०
यालागींऐकरूयोधना धर्मासिनमूनभेटेंभीमसेना ह्मणेउगेंबैसाआपलेसदना
तुह्मींभ्याडहोभीतसा ५१ इकडेविदुरकुंतीप्रती जाऊनिसांगेएकांती दुर्योधनबो
धिलाबहुतयुक्ती परितोनायकेचांडाळ ५२ ह्मणेंअनर्थथोरवोढवला दोहींपक्षींक्ष
यमांडिला दुर्योधनदुरात्माजन्मला सर्वांचाक्षयकरावया ५३ कुंतीह्मणेतोवीर
कर्णदुर्योधनाचीपाठिराखान पांडवांसींद्वेषनिशिदीन करितोकायकरावें ५४
मगतोभागीरथीतीरीं भास्करी एकांतींभास्करउपासनाकरी मगतेवसुदेवभगिनी
झडकरी पाठिसींउभीठाके ५५ जपजालियामागेंपाहत कुंतीसीदेखोनिनमस्का
रित मीतुझादासअधिरथसूत तूंकांयेथेंआलिसी ५६ कुंतीह्मणेतूंमाझानंद
न सांगीतलेंपूर्ववर्तमान कवचकुंडलांसहितजाण जन्मलासीममउदरीं ५७ त
रितूंसोडीदुष्टसंग जाईबंधूंकडेसवेग कर्णह्मणेमजश्रीरंग सर्वसांगोनगेलाहो

५८ तंवभास्करबोलेवरूनी कर्णाकुंतीचेंवचनमानी तूंममपुत्रअधिरथेंनेउनी पा
ळिलासिआजिवरी ५९ कर्णह्मणेकुंतीपाहीं तुवांमजटाकिलेंसीतांप्रवाहीं मजक्षत्रि
यसंस्कारनाहीं आतांकायबोलोनियां ६० माझाप्राणसखासुयोधन मजवरीतेणेंठे
विलाप्राण त्यासमीसोडितांअधःपतन पावेनसत्यत्रिवाचा ६१ तुझ्यापुत्रासीं मारु
न राज्यींस्थापीनदुर्योधन मगकुंतीमागेभाष्यदान ह्मणेचवघेरक्षींतूं ६२ अर्जुना
सींतुझावैर पांचवघांसिरक्षींसाचार अवश्यह्मणोनियांउदार भाकदेतकुंतीतें ६३
ह्मणेमारिलाम्याअर्जुन तरीमजसहितपांचजण अथवामीमेलियाकल्याण पांच
तुझेतुजपासीं ६४ कुंतीरुदनकरीतेक्षणीं विदेहीहोसीतूंसमरंगणी आठवअ
सोंदेअंतःकरणीं चवघांचाहीतुजबारे ६५ कर्णह्मणेंहोजननी हीगोष्टनघालीध
र्माचेकानी अवश्यह्मणोनिवंदुदवभगिनी स्वस्थळागलीगुप्तरूपें ६६ इकडउप
लव्यासीजगज्जीवन गेलात्वरेंस्यंदनीबैसोन सकळरायासिपंडुनंदन सामोरेये
ऊनिहरिसींनेती ६७ धर्मबैसलासभाकरुन मगजेंजेंझालेंवर्तमान श्रीकृष्णेंसां
गीतलेंपूर्ण दुर्योधनवळतनाहीं ६८ दुग्धाचेआधणीपाषाण घातलातोनशिजेजा
ण तैसाबहुतशिकविलाअंधनंदन परितोनायकेसर्वथा ६९ कामक्रोधमदमत्सर
त्रैलोकींचेकरूनियांएकत्र दुर्योधनदुराचार घडिलाअसेविधिनें ७० भीष्मद्रोणशा
रद्वत अश्वत्थामाआणिकृपिसमस्त धृतराष्ट्रविदुरभक्त आह्मींबहुतसिकवि
लें ७१ इतक्यांचेंनायकेपापात्मा झालीत्याचाआयुष्याचीसीमा ऐसेंबोलतांसर्वा
त्मा भीमेंहाकफोडिली ७२ पिटिलेप्रचंडबाहूथोर ह्मणसंहारीनअवघेअंधपु

त्र करीनसर्वनृपांचासंहार तोंसुभद्रावरआवेशला ७३ गांडीवासींचढऊनिसीत
वोढिलेंआकर्णपरियंत त्याचेनादेंडळमळित भूमंडळतेधवां ७४ सहदेवआणिन
कुळ हाकेंभरिलेंनभमंडळ धर्मरायाचेंनेत्रकमळ आरक्तवर्णजाहले ७५ ह्मणेअ
भाग्यादुर्योधना कुळक्षयमांडिलादुर्जना अवघेजातीलयमसदना संशयकांहींअ
सेना ७६ मगह्मणेश्रीपती तिहींभीष्मकेलासेनापती धर्मह्मणेंनिश्चिती आह्मासी
दळपतीयोजावा ७७ मगबोलेइंदिरावर समरधीरसुरसभयंकर धृष्टद्युम्नमहावीर
अग्निगर्भीजन्मलातो ७८ रथघोडेसहस्रसमवेत वस्त्राभरणींनिघालामंडित त
रिहाद्रौपदाचामहाप्रियसुत रणपंडितसेनापती ७९ द्रोणाचानाशकरावयाकारण
द्रौपदेंनिर्मिलाहानंदन भीष्माचाघ्यावयाप्राण शिखंडीजाणजन्मला ८० धर्मेंवस्त्रा
भरणेंआणोन अभिषेकिलाधृष्टद्युम्न सेनापतित्वदेतांजाण वाद्येंवाजोंलागलीं
८१ रणतुरेंपरमवाजती सप्तक्षोणीदळगणती हाकेंनिराळगाजविती गडगडि
तीसप्तसागर ८२ रथजुंपूनियांकेलेसिध्द गजपाखरिलेसुबध्द अश्वभारपायदळ
विविध सर्वत्रसिध्दजाहले ८३ सर्वरायासहितउत्तम पांडवसंपादितीहोम विज
यदानेंदेवूनियांपरम सुधामरपूजिले ८४ आराध्यदैवतांचाजयकरून केलेंशस्त्रां
चेंपूजन दिव्यवज्रकवचेंपल्हेन सिध्दजांलेसर्वही ८५ द्रौपदीसुभद्रादिललना उ
पल्व्यांठेवूनियांजाणा कांहींसेवकआणिसेना रक्षणार्थठेविती ८६ अत्यंतवृध्दरो
गिष्टपाहीं तेहीराहिलेठांईठांईं केवळबाळकजेसर्वही तेराहिलेओझेन ८७ गम
नसंकेतभेरी धर्मेंठोकित्यानेअवसरीं पांडवद्रुपदविराटझडकरी रथारूढजाह

ले ८८ प्रतिविंध्यश्रुतकर्माश्रुतसेन शतानीकश्रुतसेनविरोत्तम सुभद्रानंदनशोभे
परम जैसासूर्यउदयाचळीं ८९ सेनापतीधृष्टद्युम्न शिखंडीदुजाद्रुपदनंदन
विराटपुत्रउत्तरजाण शिशुपाळनंदनकेतहा ९० द्रुपदाचेआणिकहीसुत तैसेवि
राटाचेहीबहुत त्यांचींनामेंसमयोचित युध्दसमयींकथियेलीं ९१ काशीराजकुं
तिभोज केकेराजपंचबंधुसतेज यादववीरसात्यकीसतेजपुंज सेनाअपारतया
ची ९२ वैकुंठींचासखाजाण तेणेंवाजविलापांचजन्य देवदत्तअर्जुनें आह्वाटिलाअ
तिबळें ९३ पृथ्वीपतीमहाराजपूर्णपरम तोअनंतविजयवाजवीधर्म वृकोदरेंभी
मकर्म अतिबळेंआह्वाटिला ९४ सहदेवेंवाजविलासुघोषदेख नकुळेंवाजविला
मणिपुष्पक असोसेनेंसहितनृपनायक कुरुक्षेत्रींपरतले ९५ विशाळभूमिकापा
होन चतुष्कआणिसमान देवऋषिस्थानेंटाकुन स्मशानसोडोनियांसर्वही ९६
जेथेंबहुततृणजीवन तेस्थळींभूमीमोजून तथेंनिशिदिनजाण उभविलींशिबि
रेंअपार ९७ तगटींशिबिरेंबहुत जडितस्तंभगगनचुंबित कळसझळकतीअसं
ख्यात हिणावितीस्वर्गातें ९८ जैसाचळकुळांतमेरुथोर तेविंधर्माचामुख्यशिबिर
भोंवतेंस्कंदामाजीनीर मत्स्यकूर्मस्यतळपती ९९ पाकशिबिरेंअनुष्ठानशिबिरें निद्रास्थ
ळेंकोशागारें गजअश्वशाळेचींमंदिरेंठायींठायींउभविती १०० अपाररावतीसूत्रधा
र चिकित्सकगणकलोहोचर्मकार धनुष्यबाणशस्त्रेंकरणार एवंसर्वअठराही ४
१ अपाररचिलेबाजार सर्ववस्तूचेविकणार एवंसर्वनृपवर यथावकाशेंउतरले
२ याप्रकारेंतिकडून अकराक्षोणीदळघेउन राहताझालादुर्योधन समस्तनृपां

समवेतपैं ३ गजपुरापासूनितेथें लक्षाचेलक्षयेतीरथ युध्दसामग्रीभरूनियां
अमित असंख्यसेवकधांवती ४ भीष्मासीरणपटदेऊन अभिषेकितदुर्योधन
वस्त्रंभूषणेंसंपूर्ण जयवाद्यवाजविलीं ५ भीष्माचार्याचेंस्तवन करीतसेतोदु
र्योधन ह्मणेतूंप्रतापसूर्ययेथुन रक्षीसेनासर्वही ६ तुजविणरक्षिता दुजा आह्मां
सिकोणरक्षितामहाराजा पाहतांतुझ्याप्रतापतेजा पांडवखद्योतकायसे ७ भी
ष्मह्मणेसर्वसंहारीन त्यांतएकवीरआहेअर्जुन नित्यदहासहस्त्रवीरमारिन
पांडववेगळेकरूनियां ८ कर्णमजसींस्पर्धाकरितोजाण तरितेणेंचिकरावेंरुद्र
कंदन किंवामीचसर्वआटिन शुष्ककाननअग्निजैसा ९ यावरीबोलेवीरकर्ण
जोंजिवंतआहेगंगानंदन तोंमीनकरींयुध्दकंदन प्रतिज्ञासत्यहेमाझी १० कौ
रवदळींवाद्येंवाजविती अपशकुनबहुतजाणविती सेनेसन्मुखशिवाशब्द
करिती वीरचित्तींभयाभित ११ क्षमेविणआगळीविशेषें भीष्माचेअंगींक्षमा
वसे समुद्राहूनगंभीरअसे सूर्यासमप्रभाजाची १२ बोलकाजैसाअंगिरासु
त शत्रुदंडावयावैवस्वत महायोगीइंद्रियजित शुकहनुमंतजयापरी १३ ऐ
सातोमहाराजदेवव्रत हरिचरणोद्भवाचासुत सेनापतीप्रतापवंत कौरवद
ळींसिध्दजाला १४ इकडेयुधिष्ठिररायांसहित बैसलासेघववधितसभेंत तों
द्वारकेहूनिसमस्त यादववीरपातले १५ अनेकदुंदुभीउग्रसेन उध्दवअक्रूररे
वतीरमण अनिरुध्दभानुमंतप्रद्युम्न धर्मदर्शनालागींआले १६ समस्तांसि
सामोरेंजाउन सभेसिसमस्तबैसवोन पांडवआणितीसन्मानेंकरुन धर्मरायें

पूजिले १७ बळिरामह्मणेमुरारी कौरवपांडवांसींनिर्धारी समानसाह्यतादोघांसि
करीं नहोयकैवारीएकाचा १८ तूंपार्थाचीपाठीरक्षोन कौरवांचेंइच्छिसीअक
ल्याण दुर्योधनआणिभीमसेन शिष्येमाझेदोघेही १९ तूंजिकडहृषीकेशी ति
कडेजयलाभनिश्चयेंसी कौरवांचीं प्रेतेंदृष्टिसी मीपहावयासमर्थनव्हे २०
मींकरूंजातोंतीर्थाटन अवश्यह्मणेजगज्जीवन मगसमस्तांसीपुसोन रेव
तीरमणजायतीर्था २१ तोंभोजराजादळासहित धर्मराजापासींबोलेपुरुषा
र्थ मीतुझीपाठीरक्षीनसत्य सर्वथाहीभीऊंनको २२ ऐकतांक्रोधावलापार्थ
आह्मींकाळासिहीनाहींभीत तूंजायअथवारहावेंयेथं आह्मासिसाह्यसम
र्थश्रीकृष्ण २३ मगतोरुक्मयाचापुत्र गेलाकौरवांकडेत्वरित तेथेंहीबोलिला
पुरुषार्थ ह्मणेकदाभिऊंनका २४ तेथेंहीबोलेवीरकर्ण म शा काआह्मींकाळा
सिकरूंबंधन तूंआमचेंसाह्यार्थकरून कायपाठीराखिसी २५ तेथेंहीअप
मानपावोन गेलाभोजकोटनगरालागोन दोहींदळींचेवीरहांसोन शतमू
र्खह्मणतीतया २६ यावरीशकुनीपुत्रउलुकजाण त्यासीसांगताजालादुर्यो
धन तूंपांडवांपासींजाउन भेटोनसांगेंशब्दमाझे २७ मगनानाप्रकारेंतोदुर्ज
न उलुकासिसांगेन्यूनपूर्ण ह्मणेऐसाचीबोलजाउन एकवचनचुकोंनको २८
मगतोउलुकनिघालातेथून भेटलापांडवांप्रतिजाउन सभादाटलीसंपूर्ण ५
जगज्जीवनमुख्यतेथं २९ परिसभेमाजीसाचार कोणतेंबोलावेंउत्तर ऐसें
असतांनकरीविचार तोचिनरशतमूर्ख ३०उलुकह्मणेंदुर्योधन बोलिलाजें

तीक्ष्णकठिण तेंमीबोलतांतुह्मांलागुन क्रोधउत्पन्नहोईलकीं ३१ मजअभय
द्यालपूर्ण तरिमींतेंवचनबोलेन मगबोलतीभीमार्जुन अवश्यबोलअभय
असे ३२ मगबोलिलावचन दुर्योधनेंसांगीतलेंतुह्मांलागुन तुह्मींमागेंप्रति
ज्ञाकेलीसंपूर्ण खरीकरूनदाखवाआतां ३३ धर्मातूंअधर्मआचरसी लोकां
सिधर्मनीतीसांगसी गंगातीरींमार्जारतापसीं होऊनियांबैसला ३४ भोंवते
पक्षीमूषकमिळती साधुह्मणूनियांपायवंदिती मार्जारह्मणतयाप्रती मींत
पकरितांवृद्धझालों ३५ मगतेस्नानासीधरून नेतीपक्षीमूषकत्वरेन मूष
कबाळेंयेउन जवळीखेळोंलागलीं ३६ तेबळेंचउचलूनियांअकस्मात मार्जारभ
क्षितनकळत शरीरपुष्टजालेंबहुत ध्यानकरितलटिकेंची ३७ त्यातेंदंडिना
मामूषकह्मणें हामोटाजालाकायकारणें पहिल्याहूनशतगुणें मूत्रपुरिषत्या
गितो ३८ आमचेंसंहारिलेंयेणेंकुळ उरलेतेउठूनिपळालेसकळ तूंहीधर्मातै
साचीखळ स्वगोत्रआपलेंभक्षिसी ३९ तरीकपटसोडोनियुध्यकरीसमरीं
तूंमार्जराऐसेंनकरी तुह्मींस्त्रीगांजिलीसभेभीतरीं लाजसर्पहीधराते ४०
कृष्णातूंसभेसियेउन गेलासिइंद्रजाळघालून जैसाबहुरूपीऔडंबरदाखऊ
नलटकीचमायादाखवी ४१ तरित्याचिपाठिराखोनी युध्यकरीसमरंगणी
तूंशिष्टाईसीआलासिह्मणोनी तुजयेथोनियांसोडिलें ४२ तुवांकपटेंमारिले
कौंसचाणूर गोवळ्यांचेंउच्छिष्टखाणार कपटीचाहाडचोरजार समरधीरहो
आतां ४३ भीमबोकाबहुखाणार तुह्मींविराटाचेसेवकसमग्र बल्लवतूंकणी

फकुटणार नाहींतरीनपुंसकतुह्मीं ४४ दुःशासनाचेंरक्तपान माझेमांडीवरी
गदाघालिन तेंखरेंदाखवीकरून आतांचिसत्वर पाहेंदे ४५ अर्जुनातूंबृहंनटा
साचार अंतःपुरामाजीराहणार कर्णाहातीं तुझेंशिर छेदवीनक्षणार्धें ४६
अश्वरक्षकगोरक्षकजाण तेनकुळसहदेवदोघेजण युद्धकराधराअवसान कीं
उठोनियांपळावेगें ४७ तुह्मासिषंढतीळनामसत्य ठेविलेंआह्मींयथार्थ तुमचेंठा
यींअसतापुरुषार्थ तरीआजिवरीउगेनराहतां ४८ अर्जूनतरीधराधीर पळू
नकाह्मणवितशूर स्त्रीतेगांजिलीतुह्मींसमग्र उगेचिकैसेपहातहोतां ४९ तुह्मीं
विराटाचेसेवक अधीररबळहीननपुंसक रूष्णासारिखेआलेलक्षएक तरिमी
येथंभीतनाहीं ५० भीमार्जुनआलेकोटिवरी तरिमीकदाभीतनाहीं समरीं तु
मचीफजितीकेलीनानापरी समेभीतरीआठवातें ५१ तुमचींवस्त्रेंहिरूनियां
घेतलीं सभेंतवल्कलेंनेसविलीं आणीकअसतेतरितेचिवेळीं प्राणदेतेआ
पला ५२ अरेअर्जुनातुझासारथीरूष्ण अक्षयभातेगांडीवबाणासन मीति
कडेनपाहेंसुयोधन करीनचूर्णसमरांगणी ५३ तुह्मींरानोरानहिंडतापांडव ब
ळेंचिमींभोगितोंवैभव तुह्मासीमारूनियांसर्व राज्यभोगीनपृथ्वीचें ५४ सभे
सिगांजिलीवनिता तेव्हांपुरुषार्थकोठेंगेलाहोता आतांआणिलाअसेलतरता
तरीयुद्धकराआतांचिपैं ५५ धर्मातूंकंकब्राह्मण युद्धींनतगसीकदाजाण तुझें
कपाळअक्षहाणोन विराटरायेंफोडिलें ५६ भीमातूंकणीफकुटणार युद्धींकै
साधरसीधीर पार्थातूंकन्यानाचविणार तुजयुद्धकायसें ५७ उलुकाचींवच ६

नेंऐकुन पांचहीभुजंगक्षोभलेदारुण कींपंचमातंगाचीयेउन शुंडावळेंपिडि
येली ५८ कींपंचव्याघ्रनिद्रिस्थ त्याचानासिकींदिधलामुष्टिघात कींपांचहीत
पस्वीअद्भुत छळोनियांक्षोभविले ५९ भीमकडकडांखाऊनियांदांत हातचो
ळूनियांगदाउचलित क्रोधेंथरथरांकांपत नेत्रआरक्तजाहले ६० होमसम
यींयाज्ञिक चेतवीजेसाकुंडाग्निदेख गांडीवगवसूणीपार्थसुरेख काढूनि
यांचढवीतेव्हां ६१ श्रीरूष्णह्मणेंउलुका सांगेंत्यादुर्योधनामशका प्रतिज्ञेंख
ऱ्याकींलटक्या पाहेंआतांयावरी ६२ तूंबोललासीवेगँ छेदूंलोहशस्त्रें
तुझेंअंग आपलेकर्माचाभोग भोगींआतांयावरी ६३ पांडवींप्रतिज्ञाकेली
स्पष्ट जेहरिहरासीअलोट तुजसाह्यआलाधीट तरीआतांनवांचसी ६४
त्यादुःशासनासीभीमसेन रगडीलजैसामत्कुण कींमृत्घटशतचूर्ण पाषा
णप्रहारेंहोयजैसा ६५ कांमाजलाजोप्रचंडकुंजर तोअवलीळेंधरूनआपटील
माजार तैसागदाघायेंवृकोदर चूर्णकरीलदुर्योधना ६६ रणमंडळघाणास
बळ कौरवहेतीलसकळ भीमगदालाटउचंबळ रक्ततैल्यंकाढीलपैं ६७ पा
र्थह्मणेंत्याकौलकपुत्रा सांगजाऊनियांअपवित्रा उर्ध्वपंथेंतुझियाशिरा
उडवीनआतांनिर्धारें ६८ भीमह्मणेंसांगेंजाउन अंधपुत्राजवळीआलेंमर
ण स्वर्गमृत्यपाताळभुवन लपतांतुजसोडीनां ६९ सहदेवबोलेतत्क्षणीजा
ऊनिसांगेंकपटियाशकुनी तुझ्याप्राणासींग्राहिकरणीं मीचआहेंसुटेना
७० मगबोलेवीरनकुळ उलुकातूंदिवाभीतकेवळ तुजमींआतांझालोंकाळ

सदननिर्धारेंसोडीना ७१ घुंगरडेंकोपलींबहुत गिळूंह्मणतीअवघापर्वत तै
संदुरात्म्यंतुह्मींसमस्त बोलताशक्तिआगळे ७२ तृणांचेपुतळेसकळ विझ=
वावयाचालिलेवडवानळ कींसागरमंथूनिअवघावेळ स्वर्गहातींघेऊंह्मणती
७३ नवनीताचेंवोढण लाक्षाकवचेंअंगीलेउन सनकाडियाचास्यंदन सा
रथीपुढेंकर्पूराचा ७४ तुळशीचेकरूनसांग तेचिजुंपिलेतुरंग परीइतकेही
भस्महोतीलसवेग हिमूधान स्पर्शतां ७५ श्रीकृष्णनिंदाकरितोदुर्योधन तं
रीमुखाचींशतखंडेंकरीन बस्तमाजलाअंधनंदन पंचाननासीझगटोंपा
हत ७६ अर्जुनह्मणेरेघुंगुरडा कायबोलिलासीमहामूढा उद्यांगांडिवाहा
तींकुघडा शब्दबाणेंवोलवीन ७७ दुर्योधनबोलिलातीक्ष्ण उद्यांसमरींउत्त
रदेतीलबाण श्रीरंगह्मणेसांगेंजाउन उदईकभोगीफळयाचें ७८ मीशस्त्र
नधरितांसाचार करीनतुमचासंहार मगउलुकतेथूनसत्वर आज्ञाघेऊननि
घाला ७९ इकडेजालेंतेंवर्तमान सांगीतलेंकुयोधनासंपूर्ण शकुनीदुःशास
नकर्ण तप्तझालेऐकतां ८० सिध्दकराविलेंदळसंपूर्ण स्वामीकार्तिकाचेंआरा
धन सांगकरूनिगंगानंदन शस्त्रेंकवचेंमगघेतलीं ८१ भीष्मह्मणेदुर्योधना
प्रती निवडीअवघेमहारथी अकराक्षोणीनिश्चिती दळतेव्हांउभेंकेलें ८२ से
नापतीसर्वपाहोन ह्मणेअर्धरथीहावीरकर्ण तेंऐकतांसूर्यनंदन क्रोधेंबोले
भीष्मासी ८३ तूंपांडवांचापाठिराखाहोसी आमचातेजोभंगकरिसी तूंजों ७
जिवंतआहेसी तोंमी कंधनकरींकदा ८४ मगभीष्मकर्णाचेंसमाधान दुर्यो

धनकरीतेव्हांआपण दोघेंहीमजवरीकृपाकरुन युध्दसमयरक्षावा ८५ मगबो
लेगंगाकुमर आतांयेथूनकुळाचासंहार रणमाजेलअनिवार दुर्योधनाजाणपां
८६ अजूनतरीकरींमैत्री संहारूनकौराजेक्षत्रि पार्थासिपुरेऐसाधरत्री वरी
नाहींजन्मला ८७ मीअथवाएकद्रोण त्यासीमाजऊंसमरंगण परिमीसर्वांसी
फुड्करीन शिखंडीवेगळाकरूनियां ८८ मीआजिवरीब्रह्मचारी हापूर्वीस्त्री
चहोतानिर्धारीं हेंपंकरूनियांद्रुपदउदरीं कामिनीहोऊनियांजन्मला ८९ मग
शिववरदेंकरुन पुढेंपावलापुरुषपण हेकथाआहेसंपूर्ण आदिपर्वीकथियेली
९० ह्मणोनिहास्त्रीरूपजाण यावरीमीनटाकींबाण पंचपांडवांसींसमरींमर
ण कोणाचाहींकरेंनाहीं ९१ स्त्रीनामस्त्रीत्वपूर्वक स्त्रीरूपवेषधारक तोहाशिखं
डीदेख याकडेकदामीनपाहीं ९२ भीष्मकरीतसेप्रतिज्ञा एकामासांतआटीनसे
ना दहासहस्त्रगणना नित्यरथीमारीन ९३ ऐसेंचिबोलेगुरुद्रोण मासांतहे
चमुआटिन मगबोलेवीरकर्ण मीमर्दीनदिवसपांचा ९४ कर्णाचेबोलऐकुन
हासतीदेवव्रतद्रोण जोंदृष्टीनदेखेअर्जुन तोंवरीचजाणगोष्टीया ९५ इकडेध
र्मह्मणेअर्जुना कितीदिवसांहेशत्रुसेना आटिसीलसांगेंकृजाणा आवडसीम
नप्राणाहुनी ९६ ऐसेंऐकतांचीवचन पार्थेंकेलेंहास्यवदन श्रीरंगाकडेपाहोन
बोलताझालाकौतुकें ९७ हावैकुंठीचासुकुमार पाठिसींअसतांक्षीराब्धिजावर
क्षणमात्रेंशत्रुसंहार करीनसत्यसर्वज्ञा ९८ ऐसारात्रीजालाविचार तोंउदय
पावलामित्रचक्र स्नानेंकरूनियांसकळवीर दानेंअपारदेतीतेव्हां ९९ होमज

पृकवचेंपढोन आरीध्यदैवतकरूनियांप्रसन्न सिद्धजालेंचतुरंगसैन्य वा
द्यंवाजोंलागलीं २०० पंचयोजनेनिर्मळ पांडवपृतनेचापडिलातळ आठया
जनेसबळ कौरवसेनाउतरली १ दोहींदळींअठराहियाती आपलालेउत्समें
राबती पांडवदळींध्वजउभेतळपती वीससहस्रविद्युप्राय २ तीससहस्र=
कौरवदळीं ध्वजतळपतीनभमंडळीं सर्वांतश्रेष्ठदेखिजेसकळीं कपीध्वं
जआगळा ३ दशयोजनेपरियंत हरिध्वजसर्वांसीदिसत भुभुःकारेंब्रह्मां
डगाजवित सीतासंतापहरणपें ४ चतुरंगदळाचीहाकथोर वाजतवाद्याचें
घनचक्र उद्योगपर्वसमग्र येथूनिसंपलेंराजेंद्रा ५ उद्योगपर्वरसिकफार
भारतामाजीरसरससार बहुतनीतीबहुतविचार ज्ञानअगाधनिरोपिलें ६
उद्योगपर्वकरितांश्रवण सर्वउद्योगहोतीसंपूर्ण स्वस्थहोयसदामन
सकळविघ्नेंनिरसूनियां ७ उद्योगपर्वकरितांश्रवण निश्चयेंकेलतेणेंसहस्रय
ज्ञ शत्रुपराजयसंपूर्ण कीर्तीवर्द्धनसर्वदा ८ संततीसंपत्तीआयुष्यवर्द्धन भ
क्तिमुक्तिसदासमाधान उद्योगपर्वकरितांश्रवण इतुकेंफळप्राप्तहोय ९ जा
ऊनियांसकळरोग प्राणीहोतातीआरोग्य ऐसेंहेंपर्वउद्योग संपूर्णयेथेंजा
हलें १० पुढेंभीष्मपर्वरसफार वीरश्रीमाजेलअपार तेभीमार्जुनादिमहा
वीर कडोविकडीभीडती ११ प्रज्ञाचक्षुअंबिकानंदन त्यासीसंजयसांगेस
कारुन पुढेंभीष्मपर्वकरींश्रवण एकचित्तेंराजेंद्रा १२ जन्मेजयासीआनंदभ
रित वैशंपायनसप्रेमेंसांगत पंचमपर्वसंपलेंयेथें सत्यवतीसुतप्रसादें १३

शौनकादिकांसिसागेसूत सहावेंभीष्मपर्वअद्भुत श्रीधरविनवीजोडोनियांहस्त
संतविरक्तपंडितां १४ आदिपुरुषादिगंबरा भीमातीरविहारउदारा ब्रह्मानंदश्री
धरवरा अभंगकदापीविटेनाजो १५ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ उद्योगपर्वव्यासभारत
त्यांतीलसारांशयथार्थ चालिसाव्यांतकथियेला १६ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्ज
गदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥

पांडव
भीष्म द्रोण
अ०४१

श्रीगणेशायनमः जयरूभद्राकारकभवानी मूळपीठद्वारकाविलासिनी आदिमायेचीकुळ
स्वामिणी प्रणवरूपिणीश्रीरंगे १ व्यासवाल्मीकनारद शुकप्रल्हादरुक्मांगद अंबऋषिस
नकादिऋषिवृंद वर्णितीकीर्तीअंबेतुझी २ धर्मभीमसुभद्राकांत नकुळसहदेवपंडुसुत
द्रुपदविराटसात्यकीसमस्त वदनीतुझेनाचती ३ सप्तक्षोणीदळपूर्ण याभूतांवळीसंगेघेउ
न कुरुक्षेत्राजाउन गोंधळमांडिलास्वानंदें ४ रणमंडळहेंहोमकुंड द्वेषाग्निप्रज्वळला
प्रचंड कौरववस्तउदंड आहुतीआंतपडतीलपैं ५ भीष्मद्रोणकर्णवीर दुःशासनशकु
नीकपटसागर इतरहीदैत्यासनृपवर आहुतीघेशीलययांचा ६ दुर्योधनाचीनिश्चिती शे
वटींघेशीलपूर्णाहुती राज्यींस्थापुनीधर्मनृपती मगतूंजासीलद्वारके ७ अंबेतुझेदिवटे
अपार त्यामाजीदासानुदासश्रीधर तेणेंपांडवप्रतापदीपिकाथोर पाजळिलीयथामती ८
आबाळभोळेअज्ञानजन प्रपंचरजनींतपडलेजाण त्यासहेग्रंथदीपिकापाजळून सारांश
मार्गदाखविला ९ ब्रह्मानंदायादवेंद्रा पंढरीशाकरुणासमुद्रा श्रीधरवरदाआनंदभद्रा पु
ढेंचरित्रबोलवीं १० हातींलेखणीघेऊनिलाहे तववदनमीसदापाहें पुढेंआतांलिहूंकाय
लवलाहेंसांगतें ११ पंढरीशहेंऐकोन सुहास्यमुखेंबोलवचन ह्मणेमींसांगतांलेखन
करीतेंचसत्वर १२ उद्योगपर्वमागेंसंपतां वैशंपायनेंकथिलीकथा सप्रेमजन्मेजयश्रोता
अत्यादरेंपुसतसे १३ कौरवआणिपांडवदळें कुरुक्षेत्रींमिळालींसकळें जैसेंसागरींलव
णफुटलें प्रळयींलोटलेंभूमीवरी १४ कौरवांसीकरूनशिपाई आलाश्रीराधीचाजावई
दुर्योधनकुबुद्धीपाहीं सहसाहीनायकेतो १५ सेनापतीगंगानंदन दुर्योधनेंकेलासंपूर्ण १
इकडेधर्मेंधृष्टद्युम्न रणपदसारींबांधिला १६ येथूनिभीष्मपर्वरसाळ बोलेवैशंपायननि

र्मळ मनींचिंतुनीव्यासपदकमळ कथापुढेंचालविशी १७ तेचकथेचाअन्वय धृतराष्ट्रास
सांगेसंजय दोहींदळींगजरपाहें विशेषजालायादवांचा १८ धर्मकृष्णार्जुनभीमदेख इ
हींत्राहाटिलेवळेंशंख कौरवदळींहीअनेक वाजविलेंजळतेधवां १९ दोहींदळींचावाद्यग
जर त्यांतकंबुवाजलेअपार तेथेंब्रह्मांडगोळसमग्र डळमळीतअतिभयें २० दोनीदळेंपर
मसधट मिळालींजेव्हांसेनाउचाट वाटेउर्वीशतकुट होऊनिजाईलक्षणार्धें २१ ऐकतां
तोगजरविशेष ग्रीवासहस्रडोलवीनागेश भ्रमितजालेंमानस ह्मणेअनर्थकायहा
२२ भगणरिचवतीभूमंडळीं बैसलीमेघाचीदांतखिळी कृतांतासीतेवेळीं भयउत्प
न्नवाटलें २३ उचंबळलेंसमुद्रजळ डळमळिलेंधरणीमंडळ हेलावलेंसप्तपाताळ वरा
हकूर्मदचकले २४ दिग्गजचळचळांकांपती मेरुमंदारआंदोळती सुधापाणीपरमचित्तीं
भयपावलेतेधवां २५ अखंडळमनींदचकला अपर्णापडलीशिवाचेगळां भयाभीतजा
लीकमळा विष्णुतयेसीसांवरी २६ सृष्टिबुडालीदेख तिहींलोकींपाजलीहाक पा
र्थाचेरथींआदिपुरुषःनिःशंक पाहेविस्मितउगाची २७ सृष्टिबुडेलहेंजाणोन मुरली
चाफादिलापांचजन्य तोअवघेचनादराहोन तटस्थजालीदोनीदळें २८ वृद्धबाळघ
रींठेउन मिळालेपृथ्वीचेवीरतरुण तोंगजपुरींसत्यवतीनंदन धृतराष्ट्राभेटला
२९ ह्मणेदोनीदळेंआटतील पांडवपांचउरतील तूंजरीपुत्राचेंयुद्धपाहसील तरि
मीचक्षुदेईनतूतें ३० विचारेंबोलेअंबिकानंदन कुलक्षयनपाहवेमाझेन मजयेथेंच
कळेसर्ववर्तमान ऐसेंकरीगुरुवर्या ३१ मगसंजयाचामस्तकींहस्त ठेवितांजालाशक्त
तात ह्मणेज्ञानदृष्टीनेंविलोकूनसमस्त करीश्रुतरायातें ३२ जेंजेंवर्तेलरणाचेसम

यीं तेंसर्वही पाहूनयेईं तुजअमनहोतीकाहीं मनोजयेंयेतांजातां ३३ तुजश
त्रेंनलगतीरणीं रुखेंतूंयेईजाईंक्षणाक्षणीं ऐसेंम्हणोनिव्यासें बोलोनी अंतर्धानपा
वले ३४ संजयम्हणेंतवेळीं रायादोनीदळेंसिद्धजाली तुझेपुत्रमिळालेसकळीं
नामेंऐकाअनुक्रमें ३५ दुर्योधनदुःशासनयुयुत्सुजाण सहजलसंध सहविंद
सुलक्षण अनुविंदभीष्मवर्मासुबाहुप्रदर्शन दुर्मसेनवारावा ३६ दुर्मुखदुःक
र्णविंशतिविकर्ण जलशंखउपचित्रचित्राक्षलोचन चारुचित्रदुर्मदशरासन दु
प्रगाहचविसावा ३७ विवत्सविकटसुभदर्शन उपनंदनंदचित्रभान चित्रकर्ण
सुवर्मादुर्विषमोचन सुनाभजाणछत्तिसावा ३८ आयुबाहुमहाबाहुचित्रांगद
दीर्घचरण भीमवेगभीमबलसुभगजाण उग्रायुधभीमकर्मावलवर्धन क
र्णेयुअठ्ठेचाळिसावा ३९ दृढायुबहुकर्माबृहत्क्षेत्रपूर्ण सोमकीर्तिदृढसंधजनसं
धजाण सत्यसंधउग्रश्रवासेनानीअसेन दुःपूरअपराजितसाठजाले ४० कुंड
शायीविशालाक्षअक्षयदुराधर्ष दृढहस्तसुकेशवातसुवेष बद्धसिंहआदित्य
केतुविशेष उग्रजबहात्तरजाहले ४१ कवचीनागदंतखड्गीअंडहथोर उग्रभीम
रथबाहुअलोलुपकुंडधर अभयशौचकर्मादृढरथवर युद्धदृढचौऱ्यासी ४२
इंद्रायुधअनालस्यकुंडभेदीदीर्घलोचन प्रथनप्रमाथीदीर्घलोभवीर्यमान व्यूढध्व
जकनकध्वजकुंडशीर्षपूर्ण कर्णिकशाहण्णवजाहले ४३ बलाकीसुभगसगुण सु
हस्तविरोधीपूर्ण एकशतावरीआगळाजाण एकोत्तरशतपुत्रंहे ४४ संजयम्हणेंइ
तरवीरदेख त्यांचींहीनामेंआइक कृपाचार्यद्रोणाचार्यवीरनायक अश्वत्थामा

वीरतिनी ४५ भीष्मकर्णशकुनीभगदत्त शल्यउलूकबाल्हिकसोमदत्त भूरिश्रवा
अलंबुषजयद्रथ बृहद्बळआर्श्यशृंगी ४६ सैंधवविंदअनुविंद अंगराजम्लेंछपतीब
हुविध पर्वतीकराजेविविध नामेंत्यांचींअसंख्य ४७ त्रिगर्तसुशर्मा हलायुध दंड
धार मागधराजेंदळसन्निध जयत्सेनकांभोजपौरवप्रसिद्ध महावीरकौरवदळीं ४८
आतांपंडुपुत्रांचेंदळीं वीरऐकरायामहाबळी मुख्यवीरनायकवनमाळी काळचळी
कांपेजया ४९ धर्मभीमअर्जुन नकुळसहदेवमाद्रिनंदन आतांप्रतिपांडवपांच
जण त्यांचींनामेंऐकपां ५० प्रतिविंध्यश्रुतसोमश्रुतकर्मा श्रुतसेनशतानीकजांची
युद्धसीमा हेद्रौपदीपुत्रअगाधमहिमा पांडवांचेप्रतिपांडव ५१ जैसानवग्रहांत
सूर्यनारायण तैसासुभद्रात्मजप्रतिअर्जुन द्रौपदशिखंडीधृष्टद्युम्न वहुतनंद
नद्रुपदाचे ५२ युद्धसमर्थींनामेजाण त्यांचींसांगेलवैशंपायन विराटसुतउत्तर
सात्यकीयादवजाण शिशुपाळपुत्रधृष्टकेतु ५३ कुंतिभोजकाशिराजचेकितान घटो
त्कचअंजनपर्वात्याचानंदन उलुपीपुत्रइरावान अर्जुनवीर्येंजन्मला ५४ नीळरा
जक्षत्रियदेवाधिराजवीर शंखउत्तभोजयुयुधानसंदितदशपुत्र युधामन्युविक्रां
तमहावीर धृष्टद्युम्नकुमरक्षत्रियधर्मा ५५ वार्धक्षर्मीचित्रायुधसुकुमार सत्य
धृतिव्याघ्रदत्तचंद्रसेनवीर सेनाबिंदुपरंजयसत्यजितथोर पांडिराजमहाबळी
५६ आणिमानुवसुधानपूजित हेपांडवदळींवीरविख्यात रायावीरगणणासम
स्त यथानुक्रमेंसांगीतली ५७ कौरवदळींवीरअद्भुत सेनामुखींमुख्यदेवव्र
त शुभ्रघोडेशुभ्ररथ पंचध्वजशुभ्रजाचे ५८ शुभ्रवस्त्रेंशुभ्रमुक्तमाळा शुभ्रप

रिमळेंसर्वांगळां एकत्रकरूनीद्वादशकळा वाटेपडिलाकमलासनें ५९ महावी
ररणपंडित जेणेंरणींतोषविलारेणुकासुत ऊर्वीचेराजेविपरीत ज्याचाभयेंनव
र्तती ६० कल्पांतींजैसाकृतांत विश्वग्रासरूपाहे क्षुधाक्रांत तैसापाहतांदेवव्रत भ
याभितपांडवदळें ६१ दोनसेनादोनभागींअद्भुत मध्येंभीष्मेंकेलाउभारथ हस्तसंके
तदाखऊनित्वरित राहवितवाद्यध्वनी ६२ पांडवकौरवतटस्थहोउन ऐकतीभी
ष्माचेबोलगहन ह्मणेवीरहोऐकासावधान दोहींदळींचेसमस्तही ६३ युद्धस
मयींकरावेंवैर शिबिरांगेलियानिर्वैर सेनेंतुहिंडावेंनिःशस्त्र भयमनींनधरूनि
यां ६४ कित्येकराजेसेनेसहित भोंवतेंयुद्धकौतुकविलोकित त्यावरीजाऊनिश
स्त्रघात सर्वथाहीनकरावा ६५ पळेतयासीनमारावें शस्त्रटाकीलत्यासरक्षा
वें शरणागतासपाळावें बहुतींनजावेंएकावरी ६६ घेऊनिउपचारतांबूलउद
क मध्येंयागतजेकांसेवक त्यांसनमारावेंदेख ऐकासमस्तधर्मज्ञ ६७ वार्ति
काचारयेतजातदेख सूत्रधारलोहचर्मकारक भूमीसमानकर्तेखणक त्यास
कदानमारावें ६८ महाराजगंगानंदन आणिकबोलेहस्तजोडुन पांडवदळींचे
नृपसंपूर्ण सावधानऐकापां ६९ मजभीष्माचानेमनिश्चितीं नित्यमारीनदाह
सहस्ररथी निर्वैरकरिनसकळक्षिती निजसामर्थ्येंकरूनियां ७० द्रोणाचार्य
कृपाचार्य कर्णअश्वत्थामाबळेंआर्य जेरणपंडितप्रतापसूर्य आदिहीतुम्हा
सदळासहित ७१ तरिआम्हांकडेजयेणार तेंआतांचयानृपहोसत्वर ऐकोन
पांडवदळींचेवीर उगेचउत्तरनदेती ७२ मगआपल्यादळाकडेपाहुन बोले

शंतनुरायनंदन म्हणेजिकडेअसतीकृष्णार्जुन जयतिकडेनिश्चयें ७३ विजया
चाविजयतूर्णीर विजयध्वजविजयवायुकुमर विजयरथवरीविजयवीर विजय
देणारकृष्णतेथें ७४ भीमाचीऐकतांहाक चळींकांपतीतीनीलोक गदाघायेंसे
नासकळिक निवटीलहानिश्चयें ७५ धर्मतपस्वीधर्मपरायण नयनउघडील
क्रोधेंकरुन सर्वपृतनाजाळीलपूर्ण उमारमणदुसरातो ७६ तैसेचसहदेवनकु
ळ उतावेळपाहतीकृत्यकाळ सौभद्रसात्यकीप्रत्यक्षकाळ दळसकळउरेनेदी
७७ द्रुपदपांचाळमहारथी असोजयपांडवचीपावती कोणजाणारतेनृपती त्व
रितगतीजाआतां ७८ तोंयुयुत्सवधृतराष्ट्रनंदन वेश्याउदरींपावलाजनन
जोकांआगळाशताहुन तोउठोनचालिला ७९ निजसेनेसहितजात देखोनकु
योधनसंतप्त मगबोलेगंगासुत तूंकांव्यर्थराहविसीत्या ८० आपणाकडेआल
ययुत्सव जाणोनतोषलेपांचपांडव गजाखालींउतरूनधर्मराव भेटोनतयागौ
रविलें ८१ धर्मबोलेप्रियवचन संकटींबंधुआलासधांवोन तूंमजआवडसीम
णाहुन ऐकोनयुयुत्सुतोपला ८२ असोयावरीभीष्ममहाबळी जेणेंदहादि
वससेनारक्षिली दुर्योधनआज्ञापीसकळीं नृपवररक्षाभीष्मातें ८३ शिखंडी
सरक्षाअवघेजण अथवासत्वरत्याकामारून देवव्रतत्यावरीनघालीबाण स्त्री
म्हणूनपूर्वींतो ८४ दोहींदळींदिसतीहस्ती जैशाचालिल्यापर्वतपंक्ती कनकपा
खराझळकती हिरेदंतींजडियेले ८५ कर्णीमघनरुळतीचामरें घंटावाजती
अतिगजरें रणसमरींचेतारे रथतैसेदोहींदळीं ८६ ध्वजतळपतीसाचार वरी

३

चिन्हतोचकर्णधार रत्नकनकमंडितरहंवर रणपंडितवरीबैसले ८७ पवनवेगग
रुडासमान दोहींदळींतुरंगसंपूर्ण कित्येकधांवतीशामकर्ण मनोजवंकरूनियां
८८ फुटलेंजैसेंसमुद्रजळ तसेंनगणवेचीपायदळ तोंउठिलवाद्यांचेकल्लोळ
भूमंडळडळमळिलें ८९ शशिवदनाभेरीधडकत दुंदुभीवाजतीअसंख्यात श्रृंगें
करणेंफुंकित नाहींअंतवाद्यांसी ९० वरीउगवलासूर्यनारायण रणींदुसरासूर्य
गंगानंदन कर्णविलोकोदूरून नेमवचनदृढधरिलें ९१ भीष्माचाहायजोंअंत
तंवतोकदानयेत्यांत असोदेवऋषिसमस्त कल्याणचिंतितीपांडवां ९२ महा
रथीवीससहस्त्र भीष्माचेपाठिसींउभेसादर वज्रव्यूहदृढसाचार धृष्टद्युम्नें र
चियेला ९३ मध्यभागींयुधिष्ठिर जैसाभगणेंवेष्टितरोहिणीवर कींनिजकिरणें
वेष्टितभास्कर कींदेवींशक्रत्यापरी ९४ दिव्यरत्नाभोंवतीसकळी मिळेजैसीपरि
क्षकमंडळी कींसिद्धाभोंवतींपाळीं साधकांचीविराजे ९५ दोहींदळींचीअपा
रधुळी गेलीऊर्ध्वगगनमंडळीं निर्बुजलेपक्षीसकळी वायूफिरूनलाहे ९६ कौ
रवांसअपशकुनजाणा जाणवितीक्षणक्षणा विजयकल्याणपंडुनंदना श
कुनचिन्हेंदिसतीपें ९७ केवळदेवाऐसीजाणा दिसोंलागलीपांडवपृतना दैत्य
राक्षसवत्कौरवसेना अमंगळदारुणदिसे ९८ केशवम्हणेकिरीटीऐक शुचि
ष्मंतहोऊनसेनेसन्मुख दुर्गास्तवनकरीसम्यक जयप्राप्ततेणेंतुम्हां ९९ मगहस्त
पादप्रक्षाळुन करजोडूनश्वेतवाहन करींदुर्गेचेंस्तवन जेणेंप्रसन्नअंबाहोय
१०० जयदुर्गेआदिजननी भयच्छेदकेवरदायिनी भवप्रियभवभयमोचनी स

मरंगणींपाठिराखे १ इंद्रउपेंद्रकमळासन शिवकरितीतुझेंअर्चन ऋषिगण
गंधर्वमानवजाण तुजस्तवुनीयशस्वी २ अनंततरुणादित्यपंक्ती तवप्रभेमा
जींगुप्तहोती प्रणवरूपिणीमूळस्फूर्ती त्रिपुरसुंदरीजगन्माते ३ ऐसेंऐकतांस्त
वन देवीअंतरिक्षबोलेवचन तुजसाह्यमीआणिश्रीकृष्ण रक्षूंसदासमरंगणीं
४ मगरथारूढझालासुभद्रावर सारथीपुढेंत्रिभुवनसुंदर अंजनीहृदयारविंद
भ्रमर दंतभुभुःकारसत्राणें ५ फुटलीभूतांचीआरोळी जळजवाजवितीविभत्स
वनमाळी शुष्कतुंबिनीचेफळजळीं तेवींडळमळीकुंभिनीहे ६ श्रीवल्लभासम्ह
णपार्थ उभयसेनेमध्येंलोटींरथ त्रुटिनवाजतांत्वरित मध्यभागींउभाकेला ७
संजयम्हणेकुरुभूषणा हृषिकेशलोटितांस्यंदना तटस्थपाहतीउभयसेना रथो
त्तममध्येंस्थापिला ८ मगचहूंकडेपार्थ कौरवसेनाविलोकित तोंअवघेचदेखि
लेआप्त गुरुद्रोणादिसर्वही ९ ऐसेंदेखोनसुभद्रावर म्हणेहेश्रीकृष्णाहेश्रीकर
धर अवघेप्राणसखेहेसहोदर यांसकेसेंवधूंआतां १० अरेहाभीष्ममहाराजपा
हें आमचापितामहप्रत्यक्षहोतआहे बाळपणापासूनिपाळिलेंस्नेहें त्यासकेसेंव
धूंआतां ११ हाद्रोणाचार्यगुरुमाउली त्याच्यास्नेहसागरींम्याबुडीदिल्ही आप
त्यापुत्राहूनआगळी मजवरीप्रीतीतयाची १२ पृथ्वीपरीक्षमाआगळी याद्रो
णाचेठायींन्याहाळीं गुणगंभीरदयेचीखोली सागराहूनअधिक १३ हेंराज्यजा
वोजळोन जाउंदेमाझाआतांचप्राण परिगुरुद्रोणावरीबाण टाकूंकेसेंकमळाव
र १४ हाकृपाचार्यदयासागर हाअश्वत्थामागुरुपुत्र हेसुयोधनादिमाझेसहोद

र कैसा गोत्रवध करूं आतां १५ थरथरां कांपे अर्जुन नेत्रीं वाहे अश्रुजीवन मुख
मळ गेलें सुकोन जिव्हा अधर वाळले १६ हातींचें चाप गळालें सर्वांगीं रोमांच उभा
रले उडी घातली रथाखालें मोहें व्यापिलें पार्थासी १७ कंठ दाटला सद्गदित स्फुंद
स्फुंदोन रडे पार्थ म्हणे हाहा मांडला अनर्थ स्वजन कैसे वधूं आतां १८ न लगे राज्य सं
पदा धन हे घेवोत माझा प्राण परि मी यांवरी बाण सहसाही सोडीना १९ यांस स
मरंगणीं मारुनी रक्तें भिजवावी हे मेदिनी मग ते भोगावी चक्रपाणी महत्पापें भर
लीं जेकां २० कुलक्षय मित्रद्रोह करुन गुरुहत्या मारूनि ब्राह्मण जळो जळो हे क्ष
त्रियपण काय भोगूं राज्य तें २१ मग राज्या अंतीं नरक थोर आपण भोगावे अपार सुखें
सेवावें गिरिकंदर जळो क्षत्रियधर्म हा २२ रविकरवर अंबरधरा मधमुरनरकसं
हारा द्वारकानगरविहारा युद्ध मी सहसा न करींच २३ या परी इंदिराहृदयाब्जभ्र
मर मेघगंभीर गिरा बोले मधुर ह्मणे प्राणसखया हा विचार व्यर्थ काय आरंभिला
२४ दोनी दळें सिद्ध जालीं रणतुरांची घाई लागली तुझी मती मोहें व्यापिली कैसी
पडली भूली तूतें २५ तूंच मारसील तरिच हे मरती नाहींतरी काय चिरंजीव होती का
ळ यांसी क्षय न पावती सांग मज तूं आतां हें २६ तुजकरून निमित्तमात्र मीं उतरितों
हा भूभार कर्ता पाळिता सर्वत्र मीच व्यापक सर्व असें २७ या ब्रह्मांडाची दाटी मज
पासूनियां जाली किरीटी लया पावोन सेवटीं मजमाजीं सर्व मिळे २८ जैसा अलंका
राचा आकृती मुसे माजी सर्व मिळती तैसे हे जीव समावती मजमाजीं सुभद्रावरा ५
२९ मणी वोंविले जैसे सूत्रीं तैसा मी व्यापक सर्वांतरीं आदि अंतीं निर्धारीं मज वांचू

न न से दुजें ३० जैसें काष्ठाचें बुद्धिबळ मांडिजेत तैसें चलनवलन माझे हातें हरी
जीतीं समस्त खेळणारा जवळी असे ३१ बुद्धिबळानें अभिमान तेथें कां हो धरा
वा उगाचि येथें आम्हीं युद्ध करतें जय पावतें काय सीमात विचारीं हे ३२ तैसींहीं
कौरवपांडवदळें मीच हे बुद्धिबळें रचिलें स्वच्छंदें मी खेळ खेळें तुवां कां मांडिलें
न सतेंची ३३ तूं मज सीं आहेस अभिन्न अवघें कर्तृत्व तुझेंच जाण व्यर्थ धरून दे
हाभिमान आपणा दूषण लाविसी ३४ ऊठ घेई धनुष्यबाण पाहसी काय मौज
वीरण तूं माझें स्वरूप वोळखून होई निमग्न मजमाजीं ३५ तूं निर्दोष सच्चिदा
नंदघन माझें स्वरूप तूंच पूर्ण पार्था हें माझें सत्यज्ञान तुझी आण वाहातसें ३६
आरसा पाहिलें आपलें वदन तरि काय जालें दुजेपण तैसें माझें प्रतिबिंब पूर्ण
निमित्त पुढें तुज केलें ३७ श्रीधर विनवी सकल पंडितां येथून अद्भुत भगवद्गी
ता अवघी वर्णावी तत्वता तरि ग्रंथा विस्तार होईल पैं ३८ आदिपर्वापासून हा
एकचाळिसावा अध्याय जाण अपार ग्रंथ वैशंपायन व्यासप्रसादें बोलिला ३९
साह्य होऊन पंढरीनाथ त्यांतील सारांश कथा वदवित एरवीं समुद्रा ऐसा ग्रंथ
महाभारत व्यासोक्त हें ४० साठ लक्ष मूळ भारत सवालक्ष निवडी सत्यवतीसु
त त्याची टीका पदपदार्थ मानवा कवीं करवेल पां ४१ सवालक्ष श्लोक पावन
त्याची टीका संपूर्ण शतवर्षें करितां जाण तरी कदां न सरेची ४२ त्यांत मनुष्याचें
आयुष्य क्षणिक जाण केव्हां सरेल न कळे खुण त्यांत संसारव्यथा परम दारुण
आधिव्याधि पडताती ४३ शतवर्षें वांचला जरी पन्नास वर्षें गेलीं रात्रीं बाल्य

णिताारुण्यभरीं वृधत्वनिर्धारीं लागलें ४४ त्यांतही पूर्वीपुण्यानुसार आठवेल
भगवंताचें चरित्र गंगानुभागवसमग्र ह्मणोनतृपाकांमाडावी ४५ एकदोनअं
गुळीजीवन घेऊनिकरावेंतृषाहरण पर्वताइतकेंदिधलेंधन शक्तिपोहूनस्विका
रावें ४६ देखिलादिव्यान्नाचापर्वत परिकुर्वीमावलपोटांत तरिकांवसावेंक्षुधा
क्रांत घ्यावेंकिंचितउदगइतकें ४७ वाचेचेंमार्थककरावेंयथार्थ म्हणोनिआरंभि
लेंव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ अतिरसालनिवडिलें ४८ असोभीष्मपर्वा
रंभितां येथेंलागलीभगवद्गीता सातशतश्लोकपाहतां गणनाऐकासमस्तही
४९ धृतराष्ट्रयुक्तएकश्लोक दुर्योधनाचेनऊदेख संजयाचेवत्तीससम्यक अर्जु
नाचेचौऱ्यांशीं ५० पांचशेंचवऱ्याहात्तरस्फुरस स्वयेंबोलिलाजगन्निवास एवंस
प्तशतगीतानिःशेष महापुरुषउपासिती ५१ गीताहेभवानीसतेजा अष्टाद
शाध्यायतीचाभुजा बोधत्रिशूलघेऊनवोजा दैत्यकुतर्केंमर्दिले ५२ पार्थाचे
हृदयींमोहफार हाचमाजलाहोतामहिषासुर बोधशस्त्रेंछेदूनिशिर पायां
खालींरगडिला ५३ अर्जुनमोहेंव्यापिलाकैसा आपलेंस्वरूपनेणेंसहसा त्यास
गीताहाचआरसा रमावरेंदाखविला ५४ अर्जुनाचेहृदयींअंधार पडिलाअस
तांनिबिडथोर तेथेंसातशतेंश्लोकदिवाकर उदयपावले एकदाची ५५ गीताहेका
मधेनुजीणा अर्जुनासिघालींप्रेमपान्हां तेंचदुभतेंसंतसज्जना परिपूर्णअव्यापी
५६ कींगीताहेंपदकअवधारा त्यावरीजोडिलेहिरेअठरा पार्थप्राणसखाजा
णोनेखरा कंठींघातलेंतयाचा ५७ कींपार्थहृदयसमुद्रवोघा मीळाल्याअष्टाद

शगंगा कींगीतास्फुरतरूचीआंगलगा अष्टादशशाखाची ५८ अष्टादशपुराणां
चेंसार कींअठराकोहळींद्रव्यअपार गीताकुष्माडांतभरूनश्रीधर समर्पितअ
र्जुना ५९ असाध्यकर्मकांडजाण असाध्यपूर्णओपासन असाध्यपूर्णदिव्य=
ज्ञान त्रिकांडसंपूर्णवेदहा ६० कींअष्टादशरवेण गीताहेंचवृंदावन स्वानुभव
तुलसीशोभायमान घवघवितसाजिरी ६१ तेथेंपरायणप्रदक्षिणाअनुदिन क
रितीसदासंतजन असोगीतासुरसगहन पार्थाप्रतीनिरोपिली ६२ ब्रम्हानं
दश्रीधर विनवीपंडितांजोडूनकर गीतेवरीटीकासाचार जरिआतांयेथेंकरा
वी ६३ तरिज्ञानेश्वराहूनिनिश्चिती माझीनहोईआगळीमती तेचिपहावीसर्व
संतीं अतिआदरेंकरूनियां ६४ गीताहेंपदकनिर्धारें वरीज्ञानेश्वरींजोडिलेहिरे
इतरजडतीलतरीखापरें मागेंअथवापुढेंही ६५ ज्ञानेश्वरींनिंदितीसाचार तेन
रनव्हेतिप्रत्यक्षअसुर कींमनुष्यरूपेंखर व्यर्थजन्मासआलेते ६६ ज्ञानेश्वर
तोचकृष्णनाथ केलाआपलेगीतेचातेणेंअर्थ निंदितीलतेयथार्थ मंदमती
जाणावे ६७ असोज्ञानेश्वरआणिसंत त्यांसब्रम्हानंदश्रीधरविनवित पुढेंक
थेसद्यावेंचित्त भीष्मपर्वरसागळे ६८ अर्जुनासअद्भुत उपदेशूनक्षीराब्धिजा
नाथ निजरथींबैसविलेंस्वस्थ पुढेंकथार्थपरिसिजे ६९ धर्मरथाखालेंउतरून
शस्त्रकवचेंसर्वठेउन दोनीहस्तजोडून कौरवसेनेंतचालिला ७० कौरवधर्मास
निंदित क्षत्रियधर्मटाकूनसमस्त निजभयेंशरणयेत भीष्मालागींवाटतें ७१
चवघेहीबंधुवेगें धांवतीधर्माचेपाठिलागें कौरवआनंदलेसर्वांगें ह्मणतीबरवें

जाहलें ७२ दोहींदळींचेराजेसमस्त म्हणतीहेंकायझालेंविपरीत पांडवआले
शरणागत परमनीचकर्महें ७३ कौरववस्त्रेंउडवूनवहिले म्हणतीपांडवआ
म्हासशरणआले वाद्यघोषउगेचराहिले शब्दनबोलेकोणीतेथें ७४ कांपांडव
गेलेकरजोडुन हेंएकजाणेंश्रीकृष्ण वरकडदोहींदळींचेजन संशयचक्रींपडिये
ले ७५असोभीष्माजवळीयेउन पांडवअनुक्रमेंकरितीवंदन पुढेंबध्धांजुळीउ
भारुन धर्मराजविनवीतसे ७६ जनकजनकाकुरुनायका निजकुलवल्लीप्र
तिपालका युध्यकरावयाआम्हांसेवकां आज्ञायावरीहोईलकीं ७७ मगबोलि
लादेवव्रत जरितुह्मींनयेतांपुसावयायेथ तरिमींशापितोंयथार्थ कोपोनियां
निश्चयें ७८ आतांप्रसन्नमीतुम्हासी जयपावालनिश्चयेंसी तुह्मींनिर्भयहो
ऊनमानसीं समरींमजसींभीडावें ७९ धर्मम्हणेमजविचार सर्वज्ञासांगवारं
वार भेटीसयेईनसाचार क्षणक्षणामहाराजा ८० तुजपासूनियांसत्य आम्हा
सकैसाजयप्राप्त भीष्मह्मणेंतोवृत्तांत पुढेंयेईसांगेनतूतें ८१ मगपितामहानमू
न द्रोणाचेवंदितीपांचहीचरण करजोडुनियांस्तवन करितीप्रेमेंआवडी ८२ पो
र्थसद्गदितहाउनी भाळठेवीद्रोणाचेचरणीं म्हणेगुरुवर्यासमरंगणीं तुजसींके
सायुध्यकरूं ८३ याशरीराचापादुकाकरुन तुझेचरणींमींलेववीन तरितुझेउ
पकारउत्तिर्ण नव्हेकदागुरुवर्या ८४ तुझियाउपकारेंदाटलोंफार केसेसोडूंतुज
वरीशर द्रोणम्हणेधर्मयुध्यसाचार करितांदोषकदानसे ८५ तुम्हासजयहोईल
प्राप्त कौरवक्षयपावतीलसमस्त तुह्मींआरंभींभेटलेतयेऊनयेथें इतकेनतृप्तजा

७

ह्लों ८६ जिकडेअसेवैकुंठविलास तिकडेजयआणिनिर्दोषयश धर्मांजेंतुझेंइ
च्छितमानस तेंमीपुरवीनसांगपां ८७ धर्मम्हणेआम्हासिजय तुजपासूनकैसा
प्राप्तहोय मगसंतोषानद्रोणाचार्य वर्मसांगेसेवटींचें ८८ मजसीं अर्जुनावांचुनी
भिडेऐसानाहींसमरंगणीं सेवटींमहामुनेश्वरयेउनी माझियेकर्णींसांगेल ८९
त्याचाबोधकर्णींऐकोन शस्त्रंमाजीमींचठेविन योगदीक्षाआकळुन मींजाईन
निजधामा ९० मगतुम्हांसजयप्राप्त ऐकोनतोषलेपंडुसुत मगगुरुसिपुसोन
शारद्वत वंदनप्रेमेंस्तवियेला ९१ कृपाचार्यरूप्रसन्न म्हणेतुम्हासहोयीलजय
कल्याण मींचिरंजीवमजनाहींमरण युध्यनिर्वाणकरातुर्म्ही ९२ मगशल्यमा
तूळजाण त्यासभेटलेपांचहिजण धर्मबोलेकरजोडुन नेमवचनसांभाळीं
९३ कर्णाचेंसारथ्यकरुनी तेजोभंगकरावाक्षणक्षणीं शल्यअवश्यम्हणोनी
आज्ञादेताजाह्लला ९४ मगस्वदळांतयेउन रथारूढजालेपांचहिजण किंउगव
लेपंचचंडकीर्ण श्रीकृष्णकृपाअंबरीं ९५ भीष्माचेंयुध्यसंपूर्ण होयतोंकदा
नयेकर्ण हेंहीउत्तमजालेंकारण जगज्जीवनबोलिला ९६ उतरावयाभूभारअ
वतरलासेयादवेंद्र त्याचीमायापरमदुस्तर करीविचित्रकरणीपहा ९७ ब्रम्हानंद
अजिअविनाश श्रीमद्भीमातीरविलास अर्जुनाचेरथींहृषिकेश सारथी
जालासर्वस्वें ९८ भीष्मपर्वअतिरूररस पुढेंमाजेलबहुवीररस श्रीधरवरद
जगन्निवास पांडुरंगबाळलीलपें ९९ रूररसपांडवप्रतापग्रंथ भीष्मपर्वव्यासभा
रत त्यांतीलसारांशयथार्थ एकेचाळिसाव्यांतकथियेला २०० श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥छ॥ ॥छ॥

॥एकचत्वारिंशतमोध्यायसंपूर्णमस्तु॥

श्रीगणेशायनमः श्रीकृष्णकृपेचेंबळअद्भुत दिसतीपांडवअतिसमर्थ कवचेंअलंका
रमंडित सिद्धजालेदळभारें १ रणतुरांचीघाईआगळी दोहींदळींएकचीलागली पांच
पांडवआणिवनमाळी त्राहाटितीशंखबळें २ दोहींदळींचीहाकगाजली धाकेंकुंभि
नीडोलोंलागली तोंभीमेंहाकफोडिली भयेंदचकलीहाकतेव्हां ३ महारथीकांपले
सर्वत्र गजअश्वकरितीमळमूत्र त्रिभुवनकांपलेंसमग्र ह्मणतीकृतांतदुसराहा ४
चपळाचपळखेंधांवेपरम तैसोपरदळींप्रवेशलाभीम कींअसंख्यपापावरीनाम श्री
कृष्णांचेंएकजैसें ५ कींअसंख्यदेखोनहंदरूक त्यावरीनिःशंकउठेविनायक कींअ
जाभारामाजीवृक निर्भयतैसाप्रवेशला ६ तोंदुर्योधनादिबंधुसमग्र शतहीधांवले
महावीर शरधारासोडितीअपार भीमावरीएकसरें ७ तितक्यांचेहीबाण छेदूनिपा
डीभीमसेन शरांसीशरहोतांघर्षण होयकृशानवृष्टितेथें ८ नवतोमहाराजदेवव्रत
सर्वांतश्रेष्ठरणपंडित तेणेंलक्षूनियांपार्थ शरसोडीतधांवला ९ मेरुमंदारकरितीलचू
र्ण ऐसेभीष्मांचेबाणतीक्ष्ण तेअर्जुनेंसमरींतोडून सोडीआपणचपळखें १० नक
यशरपार्थाचेपाहीं खडतरलेगंगात्मजाचेहृदयीं परिकंपायमानसर्वथाही शरी
रत्याचेंजाहलें ११ सात्यकीकृतवर्मादोघेजण युद्धकरितेजालेनिर्वाण वृहद्बळअभि
मन्य भिडतीजाणसमरभूमी १२ दुर्योधनआणिभीम घोरकरितीतेव्हांसंग्राम दु
र्धर्षसहदेवपरम भिडतीनिःशंकसमरंगणी १३ दुर्मुखावरीनकुळ धर्मावरीधांव
लाशल्य धृष्टद्युम्नद्रोणगुरुचपळ युद्धकरितीअतिनिकरें १४ शंखनानाविराटसु
त तेणेंपाचारिलासोमदत्त वाल्हीकआणीधृष्टकेत शुशुपाळाचापुत्रतो १५ अ

लंबुशघटोत्कचपाहीं अरूरदोघेभिडतांशंकानाहीं शिखंडीद्रोणलववलाहीं शरसं
डितीअतिवेगें १६ विराटआणीभगदत्त वृहत्क्षत्रियगौतमसुत द्रुपदआणीजयद्रथ नि
करेंकरूनझुंझती १७ श्रुतसोमआणिविकर्ण रूशर्माआणीचेकितान शंकुनतिविंधदो
घेजण रुद्रक्षणश्रुतकर्मा १८ श्रुतायुदुडुळावानभिडतीसतेज विंदअनुविंदावरीकुंतिनं
ज पंचबंधुकेकयराज त्रिगर्तावरीलोटले १९ वीरबाहुआणिउत्तर चेदिराजउलुकशकुनी
पुत्र ऐसींद्वंद्वेंसहस्त्र एकप्रहरयुद्धजालें २० सुरवरविमानींपाहती एकाचेरथएकछेदिती
तूणीरसायकासनेतोडिती ध्वजपाडितीक्षितीवरी २१ परस्परेंमारितीसारथी उसणेंप
रस्परेंफेडिती सर्वेचहृदयींशरभेदिती वाद्येंवाजतीदोहींदळीं २२ बाणजाळपसरलेंबहुत
तेणेंझांकलाआकाशींआदित्य परमधीटत्यासचळकंपहोत हिमज्वरेंसर्वव्यापिलें २३
भारथीयुद्धअद्भुतपाहीं त्यासकोठेंउपमानाहीं ऐसेवीरनिर्वाणपाहीं नाहींकोठेंचझुंझ
ले २४ वीरविदेहीहोउन रणांगणीभिडतीनिर्वाण सुहृदमायादाराधन थोरपणना
ठवेची २५ देहाचेंस्मरणनाहींतयांप्रती ह्मणोनिवीरांससमरींमुक्ती पूर्वापारबोलिजे
पंडितीं शास्त्ररीतीनिर्द्धारीं २६ थोरगाजलीरणधुमाळी रितेकुंजरधांवतीदळीं ध्व
जअपारपडतीभूतळीं रितेरथअश्वनेती २७ नग्नशस्त्रेंपडलींअपार वीरांचेपसर
लेअलंकार असोउदयाचळींसहस्त्रकर गंगाकुमरतेविदिसे २८ पंचपताकींशोभेग्य
महारथीपार्शीअपरमित असंख्यबाणतेव्हांवर्षत खिळीततेव्हांपांडवसैन्य २९ बहुत
वीरांचीशस्त्रें छेदूनिपाडिलींक्षणमात्रें तोंश्रीरंगभगिनीपुत्रें केलेंधावणेंसत्वर ३०
तोकेवळप्रतिअर्जुन दोहींहातांचेंसमसंधान शतबाणींगंगानंदन भेदिलासमरंगणीं

३१ कृतवर्मा खीळिला नव बाणीं तैसाचि शल्य विंधिला तेक्षणीं सारथ्यांचीं शिरें धरणी
सहस्रावधी पाडित ३२ हस्तलाघव देखोन वीर सर्व डोलविती शिरें पूर्ण सव्य तर्जनी उचले
न धन्य सर्व शूर ह्मणती ३३ आणीक घालून बाणजाळ खीळिलें सर्व कौरवदळ मग तो
भीष्म केवळ काळ कोपला प्रळयाग्न जैसा कां ३४ मग सर्व वीर मिळोन सौभद्रावरी टाकिती
बाण तितुक्यांचें ही संधान टाकी छेदून क्षणमात्रें ३५ मग भीष्में घालूनियां निर्वाणबाण
सर्वांगीं खीळिला अभिमन्य कठिण देखोन दाहा जाण महारथी धावले ३६ दळासहित धां
वला विराट भीम हाक देत धांवला अचाट बाण वर्षती सघट भीष्मावरी तेकाळीं ३७ तीन बा
णीं भीमसेन भेदिता जाला गंगानंदन शल्य गजावरी बैसोन उत्तरावरी धांवला ३८ श
ल्यें टाकिली दिव्य शक्ती उत्तर मूर्छित पडिला क्षीती उत्तराचा चपळ हस्ती बाणघाईं मारिला
३९ उत्तर सावध होऊन सवेग मारिले शल्याचे रथतुरंग भीष्म बाणजाळ सवेग सैन्या
वरी घातलें ४० भीष्माचे लागले नाहींत बाण ऐसा उरला नाहीं वीर पूर्ण मयूर उभवी पि
च्छें पसरून तैसेच सघन वीर दिसती ४१ श्वेत नामे विराटसुत तो प्रळययोद्धा परमाद्भुत
तेणें युद्ध अपरमित केलें भीष्मासी तेकाळीं ४२ एकाच दिवसीं संपूर्ण सेना आटितां गंगानं
दन परि श्वेत रुद्र निर्वाण करून भीष्में आंवरिला ४३ श्वेतें बहुत आगळें दाविलें शतही
कौरव शरीं जर्जर केले पळों लागलीं शत्रुदळें पाठी देऊन रणभूमी ४४ सवेंच श्वेत परता
न शत बाणीं खीळिला गंगानंदन भीष्में ही शर टाकुन सर्वांगीं तो खीळिला ४५ परि तो द
उगा वीर तेक्षणीं कदा न निघे समरांहुनी तेणें भीष्माचें चाप छेदुनी दाहा वेळ टाकिलें
४६ भीष्माचे ध्वज सारथी श्वेतें छेदिला त्वरितगती हाहःकार कौरव करिती वाजविती

पांडव वाद्यें ४७ मग दुर्योधन ते अवसरीं सर्व सेना प्रेरिली त्यावरी श्वेतें ख्याती केली ते अवस
रीं सर्व शरीं खीळियेले ४८ पांडव माथा डोलविती धन्य पुत्र विराटाचा वानिती शरजाळीं
भीष्माप्रती त्राशिलें तेणें पराक्रमें ४९ मग प्रळई खवळला कृतांत तैसा क्रोधावला शांत
नुसुत घोडे सारथी ध्वज रथ भीष्में छेदून टाकिला ५० धरणीवरी आला श्वेत तीक्ष्ण
बाणजाळ वर्षत शक्ती घेऊन त्वरित धांवला श्वेत भीष्मावरी ५१ बळें सोडिली शक्ती अ
निवार वाटे भीष्माप्रती मग नवां ठाईं निश्चिती छेदून क्षितीं पाडिली ५२ धरणीवरी उभा
गंगाकुमर तों धावले कौरवांचे भार दुसरे रथीं सत्वर शंतनुज आरूढला ५३ तों श्वेत वी
र घेऊन खड्ग भीष्माचे रथीं चढला सवेग हातींचें चाप करकरंग एकाच घायें तोडिलें ५४ मग
भार्गवदत्त बाण नूतन चापावरी लाउन काळदंडा ऐसा सोडुन गंगात्मजें दिधला ५५
तेणें श्वेताचें हृदय भेदुन गेला पृथ्वीतळा लागुन सूर्य पावे अस्तमान तैसा श्वेत रणीं
पाडिला ५६ पांडवदळीं हाहःकार कौरव हर्षें होती निर्भर ह्मणती ख्याती करून वीर
रणांगणीं पडियेला ५७ तों श्वेताचा वंधु शंखवीर तेणें पाचारिला गंगाकुमर चार घ
टिका घोरांदर युद्ध तेणें माजविलें ५८ द्रुपदाचें सैन्य तक्षणीं भीष्में आटिलें निर्वाण
बाणीं माध्यान्हींचा तीव्र तरणी तैसा गंगात्मज दिसे पैं ५९ रवी गेला अस्तमानास ऐ
सा जाला पूर्ण दिवस वाजवीत वाद्यघोष दळें पावलें स्वस्थाना ६० धर्म आपल्या शिबिरां
त बैसला जाऊन चिंताक्रांत श्रीरंगाप्रति बोलत विचार कैसा करावा ६१ भीष्मास समरीं
जिंकी ऐसा वीर नाहीं त्रिलोकीं आमचे राजे रण सर्व पर्यंकीं पहुडविले भीष्मानें ६२ माझि
या बंधुंचा प्राण भीष्म घेईल न लगतां क्षण हरिभजन लगे राज्यासन मी करीन वनवास

६३ मगबोलेवैकुंठनायक धर्मातूंनकरीकदाशोक तुझेबंधुआणिनृपसकलिक प्रळय
उदईककरितील ६४ ऐसेंबोलतांरजनीसरली दोहींदळींसत्कर्मेंसारिलीं दाटवाद्यांची
घाईलागली सेनालोटलीसमरंगणी ६५ दुर्योधनह्मणेगंगानंदना तुह्मीकालआटिली
इतकीसेना तरीसतेजदिसतेंपहानयना अधिकाधीकनूतन ६६ मकरव्यूहरचिलाकौरव
वीरीं धृष्टद्युम्नक्रौंचव्यूहकरी शंखत्राहाटिलेतेणेंथरारी पृथ्वीतळतेधवां ६७ पांच
जन्यदेवदत्त वाजवीपार्थमदनतात अनंतविजयसत्य युधिष्ठिरेंत्राहाटिला ६८ भीम
कर्मवृकोदर स्रुघोषमणिपुष्पमाद्रीकुमर दुमदुमिलीदिशांचीअंतरें एकहाकगाजली
६९ प्रळईजैसाकृतांत विश्वभक्षूंपाहेक्षुधित तैसाभीष्मदेखोनपार्थ ह्मणेएकजगदीशा
७० लोटींवेगेंआतांस्यंदन आजीभीष्माचाघेईनप्राण तेपवनासमागेंटाकुन रथलोट
लात्वरेनें ७१ अर्जुनआणिगंगाकुमर रणींउभेराहिलेसमोर कींमेरुआणिमंदार कीं
रमावरउमावरतो ७२ कींरोहिणीवरदिनकर कींसमुद्रआणिअंबर किंवावसिष्ठआ
णिविश्वामित्र तैसेदोघेदिसती ७३ भीष्मेंवोढिलेंसायकासन सोडिलेसत्याहात्तरबाण
तेपार्थेंवरिचावरीतोडून केलेंसंधानचपळत्वें ७४ शतबाणींगंगानंदन पार्थेंताडि
लानलगताक्षण तोंद्रोणेंपंचवीसमार्गण पार्थावरीघातले ७५ दुर्योधनेंचौसष्टबाण
पार्थावरीदिधलेसोडून शतार्धबाणीगौतमनंदन भेदिताजालासक्रोधें ७६ पार्थेंत्या
चियाद्विगुणी सायकसोडिलेतयेक्षणीं तितकेखांडिलेसमरंगणी पराक्रमेंकरूनियां
७७ सर्वेंचभीष्मावरीऐशींशर टाकीतेव्हांसुभद्रावर तेणेंविकळगंगाकुमर घटिकाए
कजाहला ७८ भीष्ममूर्च्छितजाणोन कौरवसैनेंतप्रवेशलाअर्जुन जैसेंअसंख्यभोगींद्र ३

देखोन अरुणानुजसंहारी ७९ लक्षवीरसमरंगणी पार्थेंमारिलेतयेक्षणी धडेंपडि
लीरणमेदिनी झांकोनिगेलीदिसेना ८० पार्थवीरेंशिरांचीलाखोली भूलिंगाप्रतीसमर्पि
ली भीष्माप्रतितेवेळीं स्रुयोधनबोलतसे ८१ बहुतमातलाअर्जुन पृतनाटाकिलीसं
हारुन तुह्मासनिमित्यवीरकर्ण नेमकरूनबैसला ८२ कायकौतुकपाहतायेथें आ
जिसमरींमारावापार्थ मगभीष्मेंलोटिलारथ उभयकृष्णलक्षूनियां ८३ नवबाणींपार्थ
भेदितवेळेंगंगासुत सर्वेंचीशतबाणींतोरणपंडित भेदिताजालाभीष्मातें ८४ श्रीरंगाचे
हृदयींतीनबाण भीष्मेंभेदिलेदारुण पार्थेंभीष्माचासारथीलक्षून सत्तरीबाणेखिळि
येला ८५ हस्तलाघवदाखवीगंगानंदन त्याहूनआगळेंकरीअर्जुन इकडेद्रोणधृष्टद्युम्न
नाहींभ्यालातयासी ८६ बाणयेतजेवींकृतांत परितेणेंताडिलाअकस्मात अरुणानुज
खंडित गगनीजैसाव्यालातें ८७ निर्वाणीचाएकबाण द्रोणेंसोडिलाचंडकीर्ण परितोअ
ग्निगर्भसंभूतधृष्टद्युम्न युद्धकरितीनिकुरें ८८ वीरह्मणतीधन्यधन्य प्रतापीवीरधृष्टद्यु
म्न यावरीपांचाळीशक्तिउचलून द्रोणावरीसोडिला ८९ द्रोणेंदिव्यशरसोडूनी शक्तीखं
डूनपाडिलीरणीं सर्वांगभेदिलेंबाणीं मयूराऐसेदिसतीपैं ९० कलिंगदेशींचानृपनाथ
नामजाचेंकेतुमंत भीमासींयुद्धअद्भुत तेणेंकेलेंतेधवां ९१ मेदिनीवसनाचीवाटगा
शोधीतधावतीरक्तनिम्नगा कलिंगाचापुत्रदांडगा भीमावरीकोसळला ९२ अश्वावरीबै
सोन भीमावरीसोडीबाण तोंवृकोदरेंगदाभोवडुन मत्कुणापरीमारिला ९३ त्याचेंनाम
चक्रवीर भीमेंकेलात्याचासंहार असिलताघेऊनवृकोदर कौरवभारींमिसळला ९४
चहूंकडूनबाणांचेपूर भीमावरीयेतीअपार असिलतेनेवृकोदर कौरवसेनामारित ९५

जैसाकांबहिरीससाणा निवटीतउठेद्विजगणा त्याचपरीभीमजाणा पाडीसेनाचपळ
लें ९६ कलिंगाचादुसराकुत नामत्याचेंभानुमंत शलभविजेसधरूंधांवत तैसालोट
लाभीमावरी ९७ भीमाचेकरिचीअगिलता झकके जैसीविद्युल्लता एकाचघायेंभानु
मंता यमसदनाधाडिलें ९८ कलिंगाचातिसराकुत शतायुनामेंवीरधांवत मातां
नियांजैसावस्त महाव्याघ्रावरीपडे ९९ जैसामृत्घटहोयचूर्ण तैविभीमेंटाकिलामारू
न संवटींकलिंगआपण उसणेघ्यावयाधांविला १०० वृकोदराचामारअनिवार उ
डविलेंकलिंगाचेंशिर भेदीनगेलेंअंबर कौरवपाहतीऊर्ध्वमुखें १ दोनसहस्रहस्ती
शतेंसातसहस्ररथी चरणकलिंगाचेरथी संहारिलेभीमसेनें २ तैसीचधृष्टद्युम्नेंतेक्ष
णीं संहारिलीकौरववाहिनी तेंभीष्मवीरेंदेखोनी बाणवर्षतधांवला ३ भीष्मावरीश
क्ती भीमेंटाकिलीअवचित्तीं तेंतत्काळच्छेदूनक्षितीं देवव्रतें पाडिलाहो ४ अश्वत्था
माधृष्टद्युम्न युद्धकरितीअतीनिर्वाण त्याचीपाठीराखतअभिमन्य बाणवर्षतउठि
ला ५ महावीरतेक्षणी सौभद्रेंखोळिलासमरंगणी दुर्योधनपुत्रधांवोनी लक्ष्मण
पुढेंआला ६ लक्ष्मणेंसोडिलेबाण अभिमन्यावरीलक्षून जैसापंडितापुढेंभाषण श
तमूर्खकरूंआला ७ त्यामूर्खांचीवाग्जाळसमस्त एकावचनेंच्छेदीपंडित तैसेंल
क्ष्मणाचेशरसमस्त एकाचशरेंतोडिले ८ मगअभिमन्येंनिर्वाणबाणीं मूर्च्छितल
क्ष्मणपाडिलारणीं दुर्योधनेंतेंदेखोनी सैन्यासहितधांवला ९ सौभद्रासकळीं
वेढिलें तोंकपिध्वजेंदुरूनदेखिलें तोंखगवरध्वजतेवेळें स्यंदनवेगेंपीटिला १० ४
विद्युल्लतापडेजैसीपर्वतीं तैसाकौरवांतआलाकमलापती तितकेहीवीरशरपंथीं

जर्जरकेलेपराक्रमें ११ सूर्यरथपर्यंत धुरोळादाटलातेथें कौरवभारपळत पार्थभयेंक
रूनियां १२ रणभूमीमाजलीफार रितेधांवतीकुंजर मोकळेरथअपार गगनमार्गेंश्रृं
गारिती १३ शस्त्रासहितहस्त अपारपडिलेभूषणीमंडित किरीटकुंडलेंसहित शि
रेंपडिलींनगणती १४ ब्रिदासहितपडिलेचरण हातींअंकुशघेउन गजआकर्षकम
रोन चहूंकडेपडियेले १५ वाग्दोरेहातीं रूतपडिलेबहूतक्षिती भीष्मह्मणेद्रोणाप्रती
धन्यजगतीवीरपार्थ १६ सूर्यपावलाअस्तमान संपूर्णजालाद्वितीयदिन निशासंपतांचंद्र
किरण उदयपावलातेधवां १७ भीष्मेंरूपर्णव्यूहरचिला पांचाळेंअर्धचंद्राकारकेला स
कळसेनेसरक्षकजाला धृष्टद्युम्नतेधवां १८ त्यासहीरक्षकपार्थवीर पार्थासरक्षक
जगदीश्वर मांडलेंयुद्धाचेंघनचक्र शिरेंअपारउडताती १९ सात्यकीआणिशकुनी
भीडतीतेव्हांरणमेदिनी तोंकपटीविरथकरुनी रणींहूनपळविला २० भीमसेनावरीकु
योधन उठिलातेव्हांवर्षतबाण तोंघटोत्कचगदाघेउन भीमाससाह्यजाहला २१ एक
काळएककृतांत तैसाभीमआणिहिडिंबकुत कौरवदळाचानिःपात केलाबहुततेक्ष
णीं २२ भीष्मासहिणावीकुयोधन तूंवीरामाजीसहस्रकीर्ण पांडवांचींमूळेंयेउन तु
जशरींजर्जरकरिती २३ तुझेमनींत्यांचेंकल्याण व्हावेंहेंमीजाणेंपूर्ण प्रतिज्ञाकरूनि
वीरकर्ण राहिलापुढेंनयेची २४ भीष्मह्मणेंपूर्वीसमस्त तुजम्यांकेलेंअसेश्रुत पांड
ववीरप्रतापवंत कलिकालासीनागविती २५ तरीमीआजिनिर्वाण पाहेंनयनींयुध्
करीन मगमहावीरेंस्यंदन पांडवदळींलोटिला २६ पांडवचमूचासंहार भीष्मेंकेला
तेव्हांअपार फुललेकींशुकतरुवर तैसेवीरदिसताती २७ परमचपळदेवव्रत क्षणा

तपूर्वेसजायरथ सवेंचपश्चमेसजात त्रृतिमाननवाजतां २८ क्षणेंउत्तरेंक्षणेंदक्षि
ण अलातचक्रवतफिरेस्यंदन चहूंकडोनगांडीवाण पर्गीहष्टीनयेकोणाची २९
श्येनपक्षीजैसाफिरे तैसारथत्वरजायत्वरें चतुरंगदळअपारें संहारिलेतेदिवसीं ३०
जेंदेखोनकृष्णार्जुन ह्मणतीधन्यवीरगंगानंदन धांडोळितांत्रिभुवन ऐसाशूरदुजानसे
३१ श्रीरंगह्मणेअर्जुना भीष्मेंआटिलीसकळसेना तुझीकोठेंराहिलीप्रतिज्ञा लाज
कांतुजनवाटे ३२ अर्जुनह्मणेंश्रीकृष्णा आतांप्रेरीसत्वरस्यंदना तोंनिमित्यनलगतांजा
णा अर्जुनेंकेलेंअद्भुत ३३ लघुलाघवहस्तवेगजाण दाखवीभीष्माहूनदशगुण हरि
ह्मणेंपार्थोस्यंदन चालवितांपहाकैसा ३४ पार्थेंसोडिलाआधींबाण मगश्रीरंगेंप्रेरिलास्यं
दन बाणासमागेंटाकुन रथगेलात्वरेनें ३५ सवेंचपरतविलारहंवर तोंपुढेंयेऊनपडिला
शर मगपार्थस्तवनकरीअपार ह्मणेपारनेणवेंतुझा ३६ स्वामीसर्वज्ञाश्रीकरधरा अश्वा
माजीहेकैंचीत्वरा विश्वव्यापकात्रिभुवनेश्वरा गतीसमपतुझाची ३७ ऐशीनरवीरेंबाणटा
कुन च्छेदिलेंभीष्माचेंसायकासन भीष्मह्मणेपार्थाधन्य तुजदेखोनसुखावेंमीं ३८
माध्यान्हीचाचंडकिरण तैसादिसेतीव्रअर्जुन भीष्मह्मणेनिर्वाण जुंझेंमजआजीतूं ३९
तेदिवसींआदिपुरुष अंगींकवचघालीनिर्दोष कोटिरवीआसमास तेजनसमायेनि
राळीं ४० कर्णींकुंडलांचेजोड सर्वसारथीमाजीसुघड तोहारकापूरसुहाड पाठिराखा
पार्थाची ४१ त्यावरीतोदेवव्रत करिताजालाकर्मअद्भुत ह्मणेहेजगज्जीवनमदनतात
प्रतिज्ञामाजीअवधारीं ४२ तुझानेमशस्त्रनधरीं तरिमींधरवीनआजिसमरीं केसा
तकामधुसुरारी प्रतिज्ञाएवढीकरीनमीं ४३ हेंजरीनकरवेमाझेनी तरीव्यर्थप्रसवली

स्वर्धुनी शंतनूतनुजआजिपासूनी सर्वथाहीह्मणवीना ४४ विजयरथकरीनचूर्ण कीं
वीरध्वजखालेंपाडीन तेव्हांमगशस्त्रघेउन धांवसीकींआह्मांवरी ४५ सेनेसहितअर्जुन स
र्वांचींशिरेंखालींपाडीन रक्ताचेपूरवाहवीन मगसुदर्शनधरिसीकीं ४६ आजीहेंखरीक
रीनप्रतिज्ञा तरितुझीआणकेसप्राणहरणा माझाक्षत्रियधर्मजनार्दना अवलोकींकींया
वरीं ४७ ऐसेंदेवव्रतेंबोलोनी चापठणत्कारिलतयेक्षणीं झणत्कारिल्याकिंकिणी एकों
नकर्णींसर्वभ्याले ४८ प्रळईक्षोभलाकृतांत तेवींसमरींदिसेगंगासुत शरवर्षलाअपर
मित शेषालेखनकरवे ४९ वृक्षाग्रींचेंफळलक्षून जैसेंपक्षीयेतीधांवोन तैसेंबाणेंशि
रेंउडउन ऊर्ध्वपंथेंबहुजाती ५० लक्षाचींलक्षशिरें उडविलींतेव्हांगंगाकुमरें कितेकशि
रेंउडतीत्वरें आकाशपंथेंएकदांची ५१ पांडवदळींहाहःकार असंख्यवीरांचाकेलासंहा
र अलातचक्राऐसागंगाकुमर सेनेमाजीधांवतसे ५२ बाणपर्जन्याच्याधारा त्यामाजीं
वर्षतीशिरेंगारा अशुध्दजीवनाचेसत्वरा पूरचालिलेचहूंकडे ५३ पळावयानाहींवाव
नेंदीपृथ्वीलपावयाठाव रथगजाआवडीसर्व लपतांनाहींनउरती ५४ शरभीष्माचेतीक्ष्ण
गजकलेवरेंफाडुन सवेंचअश्वनरभेदून पृथ्वीमध्येंप्रवेशले ५५ उरलेवीरसांडूनिसम
र पळतीघेतलेंदिगंतर महायोद्धेरणधीर नयेतीसमोरभीष्मापुढें ५६ आकांतव
र्षलाथोर भीष्मेंपार्थलक्षूनसमोर प्रेरिलेबाणाचेपूर खीळिलावीरसर्वांगीं ५७ अ
र्जुनसोडितशर तेवरच्यावरीतोडीसत्वर पार्थदिसेजैसामयूर बाणपिच्छेंकरूनियां
५८ विशेषभीष्मबाणाचाप्रताप गळालेपार्थाचेंगांडीवचाप मूर्च्छनायेऊनसकंप
ध्वजस्तंभींठेंकला ५९ रथफेरितजगन्मोहन पार्थाकडेपाहेपरतोन ह्मणेकोरेनसो

डिसीबाण तोंतेणेंनयनझांकिले ६० गळालेंकरींचें सायकासन देखोनखवळलामधु
सूदन करितांरुदर्शनाचेंस्मरण नलगतांक्षणहातांआलें ६१ उडीटाकूनमुरारी क
रिंवरीचपेटजैसाहरी पितांबरमागेंनसावरी धरणीवरीलोळतसे ६२ उगवलेंजाणस
हस्त्रचंडकिरण तेविझळकेकरींरुदर्शन बिंबाधररत्नदशन तेणेंकरूनरगडिलें ६३ कौ
रवदळींहाहःकार महाशूरघेतीगिरिकंदर वाटेसर्वांचींशिरेंसमग्र एकाघायेंपाडील
पैं ६४ आतांकैंचागंगानंदन झांकलेसर्वांचेनयन कौरवसर्वमूर्च्छायेउन पडतीपाल
थेपृथ्वीवरी ६५ परमकोपायमानश्रीकरधर ब्रह्मांडजाळीलहेंसमग्र दोहींदळींआ
कांतथोर हाकएकचगाजली ६६ पृथ्वीतळतडतडांउडत अंबरथरथरांकांपत वा
यूफिरूंनलाहेतेथें जालेसप्तसमुद्रतें ६७ रुदर्शनतेजावर्तीं चंद्रसूर्यबुचकळ्यादेती
सृष्टीगेलीगेलीह्मणती रुरपळवितीविमानें ६८ चक्रवतफिरवीरुदर्शन सावधपा
हेंगंगानंदन ह्मणेहेंजगन्निवासमनमोहन येईयेईझडकरी ६९ हेद्वारकानगरविहारी
हेंमधुसूदनकैटभारी माझीप्रतिज्ञाजालीखरी वधींयावरीमजआतां ७० हेरविकर
वरअंबरधरा विपकंठवंद्यागुणगंभीरा च्छेदींआतांमाझियाशिरा सोडवींसंसारापा
रुनीं ७१ जन्मापासूनआजपर्यंत आचरलोंब्रह्मचर्यव्रत तेंरुफळजालेंसमस्त
पावेनमृत्यूहरिहस्तें ७२ दुर्जनसंगेंकरून आजिवरीशिणलेंमाझेंमन सोडवींयादेहा
पासुन घेंमेळऊनतुजमाजीं ७३ भक्तजनसंतापनाशक इंदिरावरनेत्ररुखदायक ६
पांडवजनप्रतिपाळक सोडींरुदर्शनसत्वर ७४ सावधहोऊनपाहेंअर्जुन मगधांवला
उडीटाकुन हरिजंघनीमिठीघालून धरीचरणआवडीं ७५ पार्थासह्मिडकावींश्रीधर ह्म

णेसोडीमजच्छेदितोंशिर चरणनसोडीसुभद्रावर स्तवनफारकरीतसे ७६ माझिया
हातेंकंसारी हींकौरवदळेंसंहारीं भीष्मासमारवीयावरी चलारथावरीश्रीरंगा ७७
ऐसेंअनुवादोनअर्जुन हातींधरूनरुक्मिणीजीवन निजरथींबैसउन आपणवरीआरू
ढला ७८ हरिइच्छेकरूनजाणा सुदर्शनगेलेंस्वस्थाना अर्जुनवर्पतबाणा सहस्त्रवदना
लेखवानव्हे ७९ प्रळयविजेसमान झळकेगांडीवशरासन प्रतिचाझणत्कारतोजाण
शरेंव्यापीतकौरवां ८० नानाशस्त्रांचेंमार कौरवकरितेजालेअपार तोंशरशक्तिपाशच
क्र मुद्गलपट्टीशअसिलता ८१ इतकींशस्त्रेंकौरवप्रेरिती तितकींच्छेदीसुभद्रापती स
र्ववीरपार्थेंशरपंथीं जर्जरकेलतेधवां ८२ दोहींदळींचेवाद्यनाद आणिवीरांचाहाकारश
ब्द परिगांडीवप्रतिचेंशरअगाध त्याहूनियांआगळा ८३ राघवचरणारविंदभ्रमर ध्व
जस्तंभींदेतभुभुःकार भूताचाहाकाअनिवार ऐकतांकृतांतचळकांपे ८४ असोदिवस
जालेतीन अस्तागेलाचंडकीर्ण लक्षावधीदीपिकापाजळून पार्थपरतलासिबिराप्र
ती ८५ चवथेदिवसींसर्पाकार व्यूहरचीगंगाकुमर तीचेरचनापांचाळवीर पांडवद
ळींकरीतेव्हां ८६ अर्जुनाचादेखोनरथ कौरवदळेंभयाभीत तोंधांवलारुभद्रासुत
बाणवर्पतभीष्मावरी ८७ देखोनसौभद्राचेंसंधान भीष्मजालाआनंदघन ह्म
णेहोयहाप्रतिअर्जुन धन्यवंशयाचेनी ८८ सोमदत्ततेअवसरीं शक्तीटाकिलीअभि
मन्यावरी येरेंच्छेदूनझडकरी त्याचीत्यावरीटाकिली ८९ यावरीतोउत्तरापती मह
रणपंडितपुरुपार्थी बाणजाळींसकळांप्रती जर्जरकरिताजाहला ९० शल्यनामा
कौरववीर धांवलाधृष्टद्युम्नासमोर बाणधारीरहंवर अश्वसारथीमारिला ९१

मगचरणचालीदृढघ्रम्न हातींघेऊनअसिलताजाण शल्यवीराचेंच्छेदुन कंठनाळचा
किलें ९२ त्याचापिताशायुमिनी तेणेंरणमाजविलेंततक्षणीं त्यारसात्यकीवीरेंच्छेदूनि
यमसदनाधाडिला ९३ तोंअपारसेनाघेउन पुढेंधांवलासुयोधन त्यावरीधांवलाभीमसेन
हाकेंगगनगाजवित ९४ पंचवीससहस्त्रहस्ती गदाघायेंपाडिलेक्षितीं तीनसहस्त्ररथी
चूर्णकेलेरणीतेव्हां ९५ गजारूढभगदंत भीमावरीधांवलाशरवर्षत बाणजालेंअद्भुत
वृकोदरझांकिला ९६ तोंघटोत्कचहाकदेत धांवलाजैसाप्रळयकृतांत वर्षलाशिळापर्व
त तोंभगदंतघाबिरला ९७ पाडितांशिळांचापर्जन्य पळोंलागलेंकौरवसैन्य तोंअस्ता
गेलाचंडकिरण दिवसपूर्णचारजाले ९८ उपरीप्रातःकाळजाला मकरव्यूहकौरवींरचि
ला श्येनपक्षाऐसाशोभला पांडवांचाव्यूहतेव्हां ९९ पांडवसेनेचेंपरमबळ अवघेवीर
उनावेळ दुर्योधनाचेंहृदयकमळ धगधगिलेंअतिभयें २०० दुर्योधनह्मणेगंगानंदना
पांडवींआटिलीमाझीसेना उरलीतेहीउरेना मजपूर्णकळूंआलें २०१ तुह्मींपडिलींसां
गीतलीरीती तीम्यांधरिलीनाहींचित्तीं भीष्मह्मणेआतांप्रचीती आलीतुजसुयोधना
२ जापार्शीवैकुंठनाथ जयलाभतिकडेचीसमस्त पांडवसन्मार्गेवर्तत यशप्रातस
दात्यासी ३ आतांतरीसुयोधना शरणरिघेंश्रीकृष्णचरणा तोब्रह्मानंदवैकुंठराणा
वेदपुराणावंद्यजो ४ ब्रह्मादिकांचेंनिजध्यान अपर्णावराचेंदेवतार्चन तयासितूंरि
घेंशरण सोडीअभिमानपापीहा ५ मगह्मणेंदुर्योधन पहिलेंचगेलेंचुकोन आतां
अभिमानेंद्यावाप्राण परीशरणनवजावें ६ मिळालेपृथ्वीचेनृपवर यादेखतांजोडून
कर शरणजाऊनपंडुकुमर कैसेंआणूंगजपुरा ७ तूंभीष्मकाळासअनिवार द्रोणक

र्णत्रैलोक्यजिंकणार मजशरणजाह्मणतांनिर्धार लाजगेलीतुमची ८ युद्धमोडूनवि
रस आजिचालतोपांचवादिवस पुढेंमाजवावीररस जोरुररसभुवनत्रयीं ९ ब्रह्मा
नंदेंजोडुनिकर श्रोतयासह्मणेश्रीधर पुढीलअध्यायींगंगाकुमर ख्यातीकरीलरणांग
णीं १० स्वामीमाझापंढरीनाथ ब्रह्मानंदअतीसमर्थ पांडवांचीपाठीराखत दिवसनि
शीनविसंबे ११ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ भीष्मपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ
बेचाळिसाव्यांतकथियेला २१२ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभं
भवतु ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥

अध्याय ४३
श्रीकृष्ण
अर्जुन
भीष्म

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्येनमः भीष्मआणिसुभद्रापती रणांगणीउभेशोभ
ती दोघांचेंयुद्धविलोकिती सुरसुरपतीविमानीं १ एककल्पांतींचाचंडकीर्ण दुसरा
केवळतांप्रळयाग्न कींएकक्षत्रगुकूळभूषण रघुकुलमंडणदुसरापें २ एककृतांतएक
कक्षाळ एककुंभिनीएकनिगळ एकवासुगीएकशेषकेवळ तैसेदोघेदिसतीपें ३
भीष्मावरीसहस्रबाण टाकिताजालावीरअर्जुन तेणेंनितकेनिवारून सोडीमार्ग
णदोनसहस्र ४ पार्थेनिवारिलेवरचावरी तोंशिखंडीधांवलावेगेंसत्वरी बाणवर्षेभी
ष्मावरी मेघधाराजेशाकां ५ शिखंडीसोडीअसंख्यबाण तिकडेनपाहेगंगानंदन
नटाकीएकहीमार्गण स्त्रीअभिधानम्हणोनियां ६ आधींस्त्रीमगपुरुष त्यावरीपू
र्वजन्मींचादोष म्हणूनितोकुरुनरेश बाणसहसानटाकी ७ मगशिखंडीवरीबाण
घालिताजालागुरुद्रोण तोंहाकफोडीभीमसेन सुरएकोनीभयाभित ८ चतु
रंगदळअपार संहारितजातवृकोदर गदाघायेंरथकुंजर चूर्णकरीतनगणेची
९ इकडेरणांगणींविजयरथ दिसेजैसाउंचपर्वत त्यावरीध्वजनभचुंबित भोंव
तादिसतदशयोजनें १० त्यावरीविशाळरूपधरून अंजनीसुतविक्राळवदन प्रळ
यविजेसमान उर्ध्वलांगुळकेलेंअसे ११ गाजवीपुच्छाचाफडत्कार वेळोवेळांकरित
भुभुःकार त्यांतउभयकृष्णभयंकर शंखवळेंत्राहाटिती १२ त्यामाजीवाद्यांचेंघन
चक्र वीरांचाहाकाअनिवार भूतेंआरडतीभयंकर वायुतनुजाभोंवती १३ त्यांत
गांडीवाचीएकतांध्वनी टाळीवसतीदिग्गजांचेकर्णीं कौरवघोषएकोनी पाठीद
इतीभीष्माचे १४ एकासदाटल्याहिवज्वर एकवाहनेटाकूनिसत्वर भीष्मरथामागें

वीर भयाभीतदडताती १५ त्यांतनावाणिगेमहावीर निवडिलेचवदासहस्र त्या
हीवेढिलापार्थवीर शस्त्रसंभारवर्षती १६ लघुलाघवीपृथानंदन उभयकरींचेंसम
संधान संधानीवेगपरमगहन सोडीबाणचपळत्वें १७ दाटलाबाणमंडपथोर दि
वसाचापडलाअंधःकार चवदासहस्त्रवीर करूनजर्जरसंहारिले १८ बाणमेघधारा
तत्वता असिलताझळकतीविद्युल्लता तोंजयद्रथअवचिता पार्थावरीचौताळला
१९ पार्थवीरम्हणेतस्करा महामलीनादुष्टानिष्ठुरा आह्मींनसतांद्रौपदीसुंदरा
चोरूननेतहोतासी २० शिरींपांचपाटकाढितांजाण आलासकाकुळतीदीनवद
न मगधर्मराजेंसोडून तुजदिधलेंपामरा २१ तोतूंकाळेंवदनघेउनी युध्याआलासि
समरांगणी तरीआतांधीरधरीरणांगणीं पाडिमोरापळूंनको २२ जयद्रथनेदीप
त्यानर पार्थावरीटाकीबाणघोर अर्जुनेटाकूनदाहाशर हृदयवर्मेंभेदिला २३ वि
कळझालाजयद्रथ सारथीयाणेंफिरविलारथ इकडेनकुळआणित्रिगर्त युद्धकरी
समरांगणी २४ तोंधावलाकृपयानंदन पार्थाचेंहृदयलक्षून भेदिताझालादाहा
बाण होतीचूर्णगिरीतेणें २५ मगचंतावीरद्रोणी श्रीकृष्णासविंधीसत्तरबाणीं ऐ
सेंअर्जुनेंविलोकूनी निर्वाणशरसोडिले २६ सर्वांगींखिळिलागुरुनंदन ध्वजीटे
कलामूर्छायेउन मगउगाचराहिलाअर्जुन सहसाबाणटाकीना २७ म्हणेगुरुवंधु
आणिब्राह्मण यासीनमारींगेलियाप्राण जळोहाक्षत्रियधर्मदारुण अन्यायहो
तोपाहतां २८ सात्यकीचेदाहापुत्र पुढेंधावलेवर्पतशर तोंभुरिश्रवाकौरववीर
त्यासियुध्याप्रवर्तला २९ एकयामपर्यंत दाहीवाळेंयुद्धकरित त्याहींकौरवसेना

समस्त बाणजाळीं झांकिली ३० मगभूरिश्रव्यानें दशबाणीं दाहीरूनमारिलेसम
रंगणीं सात्यकीधावलातयेक्षणीं प्रळयकाळजैसाकां ३१ भूरिश्रव्याचारथसार
थी केलाचूर्णरथपंथीं शरींखीळूनक्षिती मूर्च्छीतरणींपाडिला ३२ सात्यकीचाकै
वारेंपार्थ मिसळलाकौरववाहिनींत पंचवीसेंसहस्त्रअद्भुत समरभूमींपहुडवि
ले ३३ पांचदिवसजालेसंपूर्ण यावरीसहावेदिवशींनिर्वाण युद्धमांडिलेंदारुण भी
मसेनधावला ३४ तूळराशीस्जाळीतोकृशान तैविभीमेंमारिलेंबहुतसैन्य सात्यकी
वीरवेगेंकरून आलामागेंनधावूनियां ३५ भीममिसळलासेनेआंत रितादेखिला
तयाचारथ तोंसात्यकीझालाभयोभीत ह्मणेंभीमकायजाला ३६ अश्रुधारावाहती
नयनीं घेतवक्षस्थळपिटूनी तोंभीमाचासारथीतेक्षणीं विशोकजवळीधावला ३७
ह्मणेभीमआहेस्वस्तिक्षेम सेनेंतकरितोघोरसंग्राम जैसासमुद्रांतमत्स्यपरम चौ
ताळतचपळवें ३८ मगघेऊनअसिलतावोडण धांवेसात्यकीपंचानन भीमदेखो
नआनंदघन रणांगणीनाचतसे ३९ मगसात्यकीआणिभीमसेन वीससहस्त्रवीर
मारुन कौरवदळेंपळऊन विजयीहोऊनपरतले ४० सकळसेनाघेउन पुढेंधावला
दुर्योधन तोंद्रौपदीचेपंचनंदन वर्षतबाणऊठिले ४१ सकळशरींकरूनजर्जर कुमरीं
पळविलेकौरवभार रक्तगंगाचेपूर लवणपाहूनधावती ४२ सहादिवससंपूर्णजा
ले सातवेदिवशींयुद्धमांडलें दुर्योधनासीतेवेळें भीमबोलेसमरंगणीं ४३ ह्मणेदुर्ज
नारणटाकुन निर्लज्जापळूनकोयेथून तुवांजेंकेलेंकर्मगहन त्याचेंफळभोगीआ
तां ४४ आह्मीषंढतीळजाण उलुकाहातींपाठविलेंसांगोन शतखंडतुझेंवदन क

रावेंवाटेदुर्जना ४५ गदाघायेंपरमदारुण तुझाअंककरीनचूर्ण लत्ताप्रहारेंकरून
रगडीनजाणमस्तकतुझा ४६ ऐसेंबोलोनभीमसेन घातलेदुर्जनावरीबाण अश्व
सारथीश्यंदन केलेचूर्णरणांगणीं ४७ छत्रध्वजतूणीर चापच्छेदिलेंसत्वर मग
धावोनबहुतवीर दुर्योधनपळविला ४८ पार्थेंसोडूनइंद्रास्त्र बहुतखिळिलेनृपव
र सहस्त्रांचेसहस्त्रवीर पाठीलपतीभीष्माचा ४९ रणसागरींअचाट भीष्मरथ
हेंचबेट कासावीसवीरश्रेष्ठ त्याचाआश्रयेंराहती ५० विराटआणिद्रोण माजवि
तीसमरंगण परिद्रोणाचेंसामर्थ्यगहन विराटनिघोनचालिला ५१ चित्रसेनदुर्यो
धनवीरकर्ण पार्थावरीधाविलेतिघेजण जैसेत्रिदोषदारुण कलेवरेंव्यापिती ५२
तिघेहीवर्षतीशर परमप्रतापीउत्तरावीर लघुलाघवेंसमग्र सात्यकत्यांचेंच्छे
दिलें ५३ परिआगळेंकरीदुर्योधन छेदिलासौभद्राचाश्यंदन अश्वसारथीमारु
न ध्वजहींखालेंपाडिला ५४ चरणचालींयुध्यकरित रणींएकलाविराटजामा
त श्रीकृष्णासीसांगत संकटींपडिलासौभद्रतुझा ५५ पातयापातेंनलागत इत
क्यांतधावलावीरपार्थ च्छेदूनतिघांचेहीरथ भूमीवरीआणिले ५६ पिच्छेंपसरि
जेतमयूरीं तैसेतिघेखीळिलेशरीं समस्तवीरतेअवसरीं पालवीतजाततिघांतें
५७ पार्थेंपरमप्रतापें च्छेदिलींसकळवीरांचींचापें सवेंचतूणीरसाक्षेपें छेदिलेंस
कळसेनेचें ५८ परमबळियेमहारथी एकाकडेएकपाहती ह्मणतीबरीनदि
सेगती पळतीवेगेंकरूनियां ५९ धर्मह्मणेद्रुपदकुमरा ऐकसींखंडीमहावी
रा आपलीप्रतिज्ञासत्वरा खरीकरूनदावीकां ६० टाकीभीष्मासवधून समरें

गणीयुद्धकरून शिखंडीअवश्यह्मणोन सोडीतबाणभीष्मावरी ६१ तिकडेनपाहे
गंगासुत जैसीपुष्पवृष्टीनेगजोन्मत्त कींकाडियापडतांपर्वत सहसाखेदमा
नीना ६२ अर्धाटउभागंगानंदन समोरशिखंडीअव्हेरून आणिकेकडेजायधावो
न पांडवसेनासंहारी ६३ सप्तदिवसजालेपूर्ण पुढेंलागलाआठवादिन परम
घोरमांजलेंरण गंगानंदनयुध्यकरी ६४ वृषभभारावरीपंचानन तैसाप्रवेशला
भीमसेन बाणजाळींसकळसैन्य संहारिलेंप्रतापें ६५ सुनाभगज भीमावरी
कोसळलाजैसागिरिवरिगिरी युद्धझालेंघटिकाचारी मारीसमरींभीमसेन ६६
त्याचेंच्छेदूनियांशिर गगनीभिरकावीवृकोदर दुर्योधनापुढेंसत्वर उतरोनमो
गुतीपडियेलें ६७ कुंडधारशरपंडित त्यांचाभीमेंकेलानिःपात विशालाक्षआदि
त्यकेत सहोदरहीसंहारिला ६८ ऐसासंहारदेखोन चिंतार्णवींपडिलादुर्योध
न ह्मणेंविदुरबोलिलाजेंवचन तैसेंचहोतचालिलें ६९ भीष्मापुढेंजाउन दुर्यो
धनकरीरुदन गांगेयह्मणेंपूर्वीतूंवचन ऐकिलेंनाहींवडिलाचें ७० अजूनतरी
सोडीअभिमाना शरणजाईजगज्जीवना परितेंनमानेंसुयोधना दिव्यान्नजैसें
रोगिया ७१ असोरणमाजलेंअपार इळावाननामापार्थपुत्र उलुपीशेषकन्यापवि
त्र तीचेपोटींजाहलातो ७२ तेणेंमाजविलीरणमेदिनी शरींझाकिलीकौरववाहि
नी त्याचेंयुद्धकौशल्यपाहोनी पांडवग्रीवाडोलविती ७३ शकुनीचेपंचसुत ग
जव्रसवृषकेत चर्मवान्पांचवासत्य युद्धकरितीरणांगणी ७४ इलावानयोद्धाप्रब
ळ पांचांचींशिरेंच्छेदिलींतत्काळ मगअलंबुषराक्षससबळ दुर्योधनेंप्रेरिला

७५ मायावीकपटीनिशाचर तेणेंयुधकेलेंअपार नानारूपधरीभ्यासुर वृक=
व्याघ्रसर्पादि ७६ सहस्त्रावधीरूपेंआपली अलंबुषेंतेव्हांधरियेलीं इलावानेंतित
कींच्छेदिलीं नाटोपचीराक्षसातें ७७ मगकपटीराक्षसबहुत ऊर्ध्वपंथेंयेऊनअक
स्मात शिरच्छेदूनत्वरित नेलेंइलावानाचें ७८ पांडवदळींहहःकार मगतोघटो
त्कचमहावीर करितचालिलासंहार असुरभारघेउनी ७९ असंख्यशिळांचेप्र=
हार चहूंकडूनवृक्षाचेमार रथारूढभीमपुत्र सुयोधनावरीधांविला ८० ह्मणें
दुर्योधनापापखाणीं आजिमारीनसमरंगणीं माझेपितरवनोवनीं तुवांहिंड
विलेपामरा ८१ माझीमातायाज्ञसेनी सभेसनेलीतूंपापखाणीं तरीआजिस
मरंगणी पळोंनकोरेदुर्जना ८२ अधररगडूनदांतीं घटोत्कचेंप्रेरिलीशक्ती तोंअं
गराजेंलोटिलाहस्ती असुरासमोरतेधवां ८३ तोंशक्तिआलीबळेंकरून गजपा
डिलाविदारून अंगराजउतरोन एकीकडेजाहला ८४ दुर्योधनावरीनिर्वाण
शर घटोत्कचें सोडिलअपार भयाभीतकौरवेश्वर सोडूनसमरचालिला ८५
तोंद्रोणआणीशारद्वत धांवलेपुढेंबाणवर्षत महावीररणपंडित घटोत्कच
नाटोपे ८६ क्षणामाजीहोयगुप्त मगवेंचगगनोदरीजात तेथूनबाणवर्षत मेघ
धाराजैशाकां ८७ मागुतीभूमीवरीयेत द्रोणावरीबाणसोडित तोंघटोत्कचाचा
रथ द्रोणेंच्छेदूनपाडिला ८८ घटोत्कचएकटादेखोन द्रौपदीचेपंचनंदन आ
लेवायूसमागेंटाकून अभिमन्युधावला ८९ घटोत्कचआणीसाहीकुमर रण
भूमींमाजविलीअपार त्यांतधावलावृकोदर हाकेंअंबरगाजविलें ९० थोरगा

जलीरणधुमाळी कौरवसेनाविभांडिलीसकळी सातपांडवकुमरबळी देखो
निकाळकळीकांपे ९१ गजारूढभगदत्त धावलाजैसाप्रळयकृतांत घटोत्कचा
वरीशक्तिअद्भुत प्रेरिताझालातेधवां ९२ महाप्रळयींचीवीज तैसीशक्तियेतसते
ज पांडवदळींगजबज थोरझालीतेधवां ९३ तवतोघटोत्कचमहाबळी धांवोन
वेगेंअंतराळीं प्रळयशक्तीहातींधरिली घालूनिमोडिलीपायांतळीं ९४ पांडवआ
दिकरूननृपती तर्जनीमस्तकडोलविती धन्ययावीरांचीशक्ती त्रिजगतींतअभि
नव ९५ इकडेभीमेंकेलेंअपूर्वकुंडनामावीरकौरव तेणेंधरूनयुद्धाचीहाव भी
मासमोरधावला ९६ तोपाईवृकोदरेंधरूनीं आपटूनमारिलारणमेदिनीं इकडे
पार्थहीतेक्षणीं संहारितवहुतसेना ९७ भीष्मद्रोणगौतमकुमर पार्थासकरिती
शरमार परितोरणशूरअनिवार इतक्यांसहीनाटोपे ९८ यायुद्धांतअभिमन्य
धावलावर्षतवज्रवाण जैसाप्रळयानळासीप्रभंजन साह्यपाठिसीधावला ९९
विजप्रवेशेवनांत तैसासौभद्रवेगेंतळपत त्यांतधृष्टद्युम्नधावत प्रळयअत्यंत
वर्तला १०० कंदुकाऐसींशिरें ऊर्ध्वपंथेंजातीअपारें हहःकारएकसरें कौरवद-
ळींजाहला १ तोंमावळलावासरमणी स्वस्थानापावलीउभयवाहिनी रजनी
जालीतेक्षणीं अर्कउदयपावला २ प्रवर्तलानववादिन तळमळीपरमदुर्योध
न दुःशासनकर्ण विचारकरितीतेधवां ३ प्रळययुद्धमनापासून नकरीकदा ४
गंगानंदन पांडवांचेंकल्याण त्याचेंमनइच्छित ४ कर्णह्मणेगंगासुत जरीस
मरींपावेलमृत्य कींयुद्धसांडूनपळत कींशस्त्रेंत्यागीलउबगोनियां ५ तरीमीन

लगतांक्षण पांचपांडवसंहारीन मगभीष्माप्रतिदुर्योधन येऊनिबोलेस
क्रोधें ६ तुवांयुद्धकेलेंअभिनव परिएकहीमेलानाहींपांडव माझाकर्णेंआ
णिसर्वं मारिलेतेसमरंगणी ७ महाराजतोगंगानंदन स्तब्धनबोलेदुःखेंकरू
न मगआरक्तझालेनयन क्रोधायमानबोलत ८ भीमार्जुनाचापुरुषार्थ तूं
जाणतोसकींअद्भुत गंधर्वींतुह्मींनेलासमस्त तेव्हांकर्णपळाला ९ क्षणक्ष-
णाबोलसीन्यून काययमत्स्यकाकादिलाकर्ण कोठेंमहावीरअर्जुन कौळीक
पुत्रकोणीकडे १० खद्योतआणिसमुद्र कोठेंरजककोठेंरमावर कवडीकल्प
वृक्षासाचार समानकैसासांगपां ११ दीपआणिदिनमणी इतरवोहळआणी
स्वर्धुनी इतरपाषाणआणिचिंतामणी समानकायसांगपां १२ दुर्जनआणिस
ज्जन रंकआणिसहस्त्रनयन तैसाकर्णआणिश्वेतवाहन कैसासमानहोई
लपैं १३ जासरसाह्यहरिहर तुह्मांसर्वांचाकरितीलसंहार तेनरनारायणअ
वतार पुरुषयेथेंअवतरले १४ फारकरितोसीवल्गना आजियुद्धकरिमींपा
हीननयना तूंयुद्धायेईघेऊनिकर्णा पाहेकैसेंहोईलतें १५ आजिमींप्रळयीं
युद्धकरिन पांडवसेनासंहारिन ऐसेंबोलोनगंगानंदन रथपुढेंलोटिला १६
भद्रव्यूहअतिथोर रचिताजालागंगाकुमर धृष्टद्युम्नेंशेषाकार व्यूहतेव्हां
रचियेला १७ मांडलीएकचीरणधुमाळी चतुरंगदळेंमिसळलीं उत्तरापति
तेकाळीं धावलाशरवर्षत १८ करितदळाचासंहार हस्तलाघवचातूर्यअपा
र मानवतीसर्ववीर अनिवारह्मणतीहा १९ अलंबुषराक्षस दुर्योधनह्म

णेंत्यास अभिमन्युआसमासास वीरपाडिलेधावेंकां २० धांवलाराक्षसभ
यंकर कपाळींचर्चिलाशिंदूर कृष्णवर्णपर्वताकार दाढाशस्त्रदिसताती २१
राक्षसाचीमायाथोर दिवसांसपडलाअंधःकार शिळांचावर्षावथोर करिता
जालापापिया २२ मगसौभद्रसूर्यास्त्र प्रेरितांनिरसलाअंधार निजबाणीकार
वभार संहारिततेधवां २३ सौभद्राचेबाणविशेष पळताझालाअलंबुष म
गबाणजाळआसमासास कौरवदळावरीटाकी २४ सौभद्राचेठायींजाण श्री
कृष्णेंदिधलेआपलेगुण धैर्यशौर्यपराक्रमेंपूर्ण पाहतांसर्वमानवती २५ अ
र्जुनाचेंद्विगुण संधानकर्ताअतिनिपुण दोनीपक्षजाचेपुण्यपावन महिमाजा
णनवर्णवे २६ केलाकौरवदळाचासंहार चालिलेरक्तगंगेचेपूर जीतवीरअ
पार वाहूनजातीपलीकडे २७ कोणीवीरतिकडून येतहस्तीवरीबैसोन तोयम
राष्ट्रवर्धिनीनदीउतरून घोषेंगर्जतजातसे २८ गदाघेऊनवृकोदर संहारितजा
तकुंजर कुंभस्थळेंफोडीतअपार मुक्तेंबाहेरउसळती २९ सुंडादंडींपिळून
कितीएकपाडिलेउलथोन कितेकांचेदंतमोडून वीरअपारसांडिले ३० पळत
गजपायींधरी आकळूनमारीभूमीवरी पुच्छींधरूनचक्राकारीं भोंवडूनटा
कित ३१ वणवालागेजैसावना तेविंभीमेंआटिलीपांडवसेना असंख्यवीर
मारिलेरणा करीगणनाकोणत्याची ३२ कृष्णासिह्मणेंश्रीधर पहाभीष्मेंके
लासंहार हाकेवळकाळगंगाकुमर उरोंनेंदीकोणातें ३३ मगधांवलावीर=
पार्थ बाणींबुजविलाभीष्माचारथ दहाहीधनुष्येंतेथें भीष्महस्तीचीं छेदिलीं ५

३४ घोडेफेरितांमुरहर पार्थासल्लागोंनेंदीशर भीष्माचींचापेंपार्थवीर वर
चावरीछेदीतसे ३५ पार्थाचेंसंधानपाहोन भीष्मह्मणेधन्यधन्य तुझेनवस
पावन नाहींआनवीरऐसा ३६ तोंअस्तागेलादिनकर शिबिरागेलेसर्वहीं=
भार श्रीधरआणियुधिष्ठिर विचारकरितीएकांतीं ३७ भीष्मापासूनजय क
दाकाळेंप्राप्तनहोय धर्मह्मणेंश्रीहरीपाहें मजराज्यनलगेहें ३८ मीवनामाजीं
जाउन घोरतपआचरोन कृष्णह्मणेंचवघेजण बंधुतुझेपराक्रमी ३९ त्या
सजरीआटोपेना तरीमजप्रतीदेईआज्ञा सोडूनियांसुदर्शना संहारीनक्षण
धें ४० मीभक्तांचासहाकरी प्रल्हादरक्षिलानानोपरी दावाग्निगिळूननिर्धारीं
रक्षिलेगाईगोपाळ ४१ शीलाधारीसहस्त्रनयन वर्षलागोकुळींजेव्हांघन
अंगोळीवरीसप्तदिन गोवर्द्धनधरिलाम्यां ४२ रात्रीमाजीमथुरापुरी नेली
द्वारावतीमाझारी मगधर्मह्मणेंमुरारी तुझेनसाजिरेआह्मींकां ४३ तरीज
यकैसाहोयसंपूर्ण भीष्मवाल्लापुढेंसांगेन मगपंचबंधुआणिजगज्जीवन
रजनीमाजीनिघाले ४४ भीष्मशिबिराप्रतिजाउन घालितीपांचहीलोटांग
ण भीष्मेंश्रीकृष्णासीनमून आपणाजवळीबैसविला ४५ भीष्मह्मणेंपूत
नारी माझींपांचहीवत्संजतनकरी माझींवल्हाळेंश्रमलीसमरीं युद्धकरितां
समस्तांसी ४६ बाळेंवनवासीश्रमलीं सर्वेंचयुद्धावरपडजाली असोयुधि
ष्ठिरबद्धांजुळीं उभाठाकलाभीष्मापुढें ४७ ह्मणेंआह्मासजय महाराजाकै
साप्राप्तहोय तूंमहावीरप्रतापसूर्य आकळेलकैसाआह्मां ४८ भीष्म

ह्मणेमजपासूनजयनिश्चितीं कृतांतासहीनाहींप्राप्ती तरीशिखंडीकरूननिमि
त्तीं पाठिसींपार्थअसोंद्या ४९ शिखंडीचेपाठिसीलपोन घालीपार्थामजवरी
बाण जयप्राप्तीसकारण वर्महेंचजाणिजे ५० मगजनकजनकासवंदुन मं
दिरागेलेपंडुनंदन सवेंचउगवलासूर्यनारायण दशमदिनप्राप्तजाला ५१ शि
खंडीसपुढेंकरून वेगेंनिघालेपंडुनंदन द्रुपदपांचाळधृष्टद्युम्न रक्षितजाती
पाठिसी ५२ मांजलेंघोरयुधकंदन प्रेतनाथपुरवीवर्द्धन वाद्येंवाजतीगजरेंक
रून नादगगनींनसमाये ५३ कौरवसेनेचासंहार करितेजालेपंडुकुमर तेंदे
खोनगंगापुत्र रहंवरप्रेरिलावेगें ५४ भीष्माचेंहस्तलाघवगहन देखोनस्त
वितीपंडुनंदन शिखंडीह्मणेंभीष्मालागुन आजिमारीनतुजआतां ५५ भी
ष्मनेंदीप्रत्योत्तर त्यावरिनटाकीकदाशर शिखंडीसह्मणेपार्थवीर तुझेपा
ठिसीमींआहें ५६ सर्वकौरवांमीआवरीन तूंटाकीभीष्मावरीबाण आजि
सांडूनकोप्राण समरींघेईतयाचा ५७ तोंइकडेगंगानंदन पाडितशरांचा
पर्जन्य गंगात्मजेंहाकदेउन दोनीदळेंगर्जविलीं ५८ गोरक्षकगोधनाचे=
भार एकदांचिपीटीसमग्र तैसाघटोत्कचमहावीर आतांकौरवदळेंपळ
तीं ५९ लक्षमहावीरनेमें तेदिवसींमारिलेभीष्में पूर्वीलंकेसदाशरथीश्रीरा
में पराक्रमजेविकेला ६० दहासहस्रकुंजर लक्षपायदळभयंकर इतकाभी
ष्मेंकेलासंहार हहःकारजाहला ६१ पार्थह्मणेशिखंडी भीऊंनकोबाणसो=
डीं आह्मासहवीरकडोविकडी तुजवेरीरक्षितोंस्वभावेंते ६२ ठांयींठायींयुधमां

डिलें कौरववीरसर्वगोंविले महाअपशकुनतेवेळे भीष्मालागींजाणविती
६३ दुर्योधनाचींदैवतेंरडती शिवासेनेसमोरबाहती वायुघातेंनिश्चिती सुयो
धनाचेंच्छत्रमोडे ६४ दुःशासनपाहेसमोर तंवनदिसेआपलेंशिर दुर्योधनाचा
गृहावरीअपवित्र दिवाभीतेंबाहती ६५ कौरवस्त्रियादेखतीस्वप्न विगतधव
वास्त्रियायेउन मृत्तिकारक्षाघेउन वांटीभरितीआग्रहें ६६ मंगळदायकदिव्यश
कुन धर्मासिदिसेशुभचिन्ह असोभीष्मावरीबाण शिखंडीटाकीअतिवेगें ६७
महाप्रळयभीष्मकरी पांडवसेनासंहारी धर्मासतेअवसरीं देवव्रतबोलत६८
हेंमीशरीरटाकीन भगवत्पदाप्रतिजाइन तुह्मींअवघेवीरमिळोन मजवरी
शरबहुतटाका ६९ शिखंडीटाकीतबाण उगाचसोसीगंगानंदन त्याचेमागू
नअर्जुन तीक्ष्णमार्गणवर्षत ७० पांडवदळींरितींवाहनें बहुतकेलींगंगानंदनें
भीष्माचियाभयभेणें वीरपळतीदशदिशा ७१ शिखंडीचेहलवटबाण लाग
तांहास्यकरीगंगानंदन मगदिव्यास्त्रदारुण भीष्मेंबाणींस्थापिलें ७२ तेंअ
स्त्रदेखोनगहन शिखंडीआडलपेअर्जुन मगदेवदूतेंआवरुन निजस्थानीं
ठेविलें ७३ कल्पांतींचाभास्कर तैसादिसेगंगाकुमर मगपार्थेंटाकूनशर स
र्वांगींतोखिळियेला ७४ सर्वरायानीशर भीष्मावरीघातलेअपार तितक्यां
वरीगंगाकुमर बाणवर्षतप्रतापें ७५ भीष्माचेअंगींचेंकवचपुण्यरूप ग
ळूनपडिलेंआपेआप शिखंडीहोऊनसकोप दहाबाणसोडितपैं ७६ तेखड
तरलेभीष्मांचेहृदयीं सारथीरथभेदिलातेसमयीं ध्वजघोडेलवलाहीं शिखंडी

नेमारिले ७७ एकाचवाणेंकरून पंचपांडवांचींशिरें छेदुन क्षणेटाकणारगंगा
नंदन परितेंमानसींनधरीचपें ७८ पुढेंत्यावयातिळांजुळी एवढेंचउरतीलकुळीं
ऐसेंजाणोनहृदयकमळीं भीष्मनमारीतयातें ७९ येतांशिखंडीचेबाण ह्मणेहे
लागतीजैसेंतृण हेपार्थाचेबाणतीक्ष्ण शरीरभेदूनपुढेंजाती ८० मरुतसम
यींमाघमादेख तिचीपृष्ठीफोडूननिघतीशायक तैसेपार्थाचेबाणनिःशंक
भेदूनजातीकलेवरें ८१ शंतनुरायाचावरजाण स्वइच्छेनेपावसीमरण ह्मण
ऊनगंगानंदन अजिंक्यवीरसर्वांसी ८२ अष्टवसुआणिसप्तऋषि गुप्तयेतीभी
ष्मापासी ह्मणतीआतांज्ञानराशी सीमाकथाचीजाहली ८३ महायोगियावरीभी
ष्मा आतांचालवेगींनिजधामा विमानीहूनसुत्रामा सुमनभारवर्षतसे ८४
तोंक्रोधमदमत्सर भीष्मेंसोडिलेंसमग्र देवकरितीजयजयकार सोडीतनवश
रशिखंडी ८५ पार्थेंटाकिलेवीसबाण परिआनंदरूपगंगानंदन तोंदहावादि
नसंपूर्ण जाहलाऐसेंपाहिजे ८६ पार्थाचारथाकडेपाहोन हृदयींरेखिलेंकृष्णा
ध्यान किरीटकुंडलेंमंडितवदन झळकतीदिव्यतेजें ८७ कौस्तुभअपादवनमा
ळा पीतवसनकटिमेखळा चतुर्भुजघनसावळा हृदयींरेखिलाभीष्मदेवें ८८
सूर्यअस्तमानासजैसागेला तैसाभीष्मरथाखालेंपडिला शरपंजरींपहुडवि
ला कंपितजालाभूगोल ८९ इतक्यांतसोडावाजोंप्राण तोंथोडेंउरलेदक्षिणा
यन अंतरिक्षध्वनीजालीपूर्ण आतांचशरीरसोडूंनका ९० मगचापबाणतेवे
ळें भीष्मेंभूमीवरीठेविलें तोंमहाऋषिसर्वधावले भीष्मदर्शनघ्यावया ९१ ७

गुप्तरूपेंऋषियेउन भीष्मासकरितीप्रदक्षिण स्वर्गींहूनदेवगण पुष्पेंटाकि
तीक्षणक्षणा ९२ इकडेकौरवदळींआकांत द्रोणाचार्यशारद्वत दुर्योधनादिराजे
समस्त शोकार्णवींबुडाले ९३ वाटेबुडालेंसमग्र पडिलात्रिभुवनीअंधार पां
डवदळींजयजयकारवाद्यध्वनीजयघोषें ९४ भीष्मेंमारिलीआरोळी दोनींदळें
हडबडलीं भीष्मालागींपांडवदळीं शोककरितीसर्वही ९५ ह्मणतीजळोहा
क्षत्रियधर्म पडिलामहाराजभीष्म ज्याचेंप्रातःकाळींघेतांनाम सर्वपातकेंभ
स्महोती ९६ जोभक्तिज्ञानवैराग्ययुक्त ब्रह्मचारीजैसाशुकहनुमंत पुण्यप
रायणरणपंडित ऐसापुनःनहोय ९७ चिंताग्नींतआहळलाकर्ण ह्मणेगेलें
भीष्माऐसेंनिधान दुर्योधनदुःशासन अश्रुगाळितीअधोवदनें ९८ कौरव
पांडवशस्त्रेंठेउनी आलेभीष्मापासींतत्क्षणीं त्याचेपायमस्तकींवंदुनी करि
तीप्रदक्षिणारडतची ९९ धर्मआणिदुर्योधन स्फुंदतीतेव्हांअधोवदन नकुळ
सहदेवभीमार्जुन नेत्रींजीवनटाकिती २०० शरपंजरींदेवव्रत परीशिरखालें
लोंबत ह्मणेमजउशीदेत्वरित शिरासटेंकणयेसमर्था १ उत्तमउशाआणी
दुर्योधन मगबोलेगंगानंदन ह्मणेंपहामाझेंआंथरुण उशीआणूनतेसीत्या
२ भीष्मपार्थाकडेपाहुनी ह्मणेंश्रीकृष्णप्रियारत्नचुडामणी तूंतरीउशीदेआ
णुनी ग्रीवाधरणीलोंबत ३ मगपार्थेंगांडीवचढऊन तीनबाणाचींतगुडीक
रून क्षणमात्रेंशरसोडून ग्रीवाउचलूनसरसाविली ४ भीष्मह्मणेंअर्जुना
उत्तमउशीदिधलीसुजाणा विजयातुजवैकुंठराणा सर्वदाहीरक्षोकां ५

प्राप्तहोईउत्तरायण तोंवरीमीनसोडीप्राण मगभोंवतेंठेविलेंरक्षण कौरवपां
डवींअनतेंबहु ६ दुर्योधनवैद्यआणित देखोनहांसेदेवव्रत मीसमरंगणीजा
लोंमुक्त आतांवैद्यकासया ७ दोहींदळींचेनृपवर भीष्मासअर्पितीपूजासंभा
र प्रदक्षिणानमस्कार करूनिजातीस्वस्थाना ८ सकलप्रजाअठराजाती भी=
ष्मदेवासयेऊननमिती गांवोगांवीचेनृपयुवती पाहूंयेतीमहाराजतो ९ क्षण
क्षणापंडुकुमर येऊनघेतीसमाचार भीष्मकृष्णास्मरणींसादर सहस्त्रना
मउच्चारी १० भीष्महोऊनतृषाक्रांत कौरवांसीउदकमागत तंवतेरुगंधउद
केंआणित देवव्रतनेघेतें ११ ह्मणेंबोलावाअर्जुन तवतोउभाठाकलायेउन
ह्मणेसखयापार्जीजीवन तेणेंबाणलाविलागुणीं १२ भीष्मासमीपदक्षिण
भागेंपाहुन धरणीफोडिलीमारूनिबाण भागीरथीचेंदिव्यजीवन कारंजेंतथें
लाविलें १३ धारमुखींपडतांतत्काल जालेंसर्वांगतेणेंशीतल जान्हवीतोयऔ
षधीनिर्मळ दुःखसमुळविसरला १४ अर्जुनाचेंस्तवन राजेकरितीअवघेज
ण आणिभयेंआश्चिर्येंकरुन कौरवतेव्हांकांदलें १५ भीष्मह्मणेपार्था अमि
ततेजागुणभरिता श्रीरंगप्रियसुभद्राकांता धंन्यवंशतुझेनी १६ दुर्योधनेंपा
ककरुन स्वकुळाटाकिलेंजाळून तुह्मींपांचपंडुनंदन भयनाहींतुह्मातें १७ सु
योधनासह्मणेदेवव्रत अर्जूनतरीकरींस्वहित मैत्रकरूनपंडुसुत सुखरूपनांदें ८
कां १८ दुर्योधनप्रत्योत्तर सहसानेदीदुराचार असोमगतोगंगाकुमर नाम
माळाजपकरी १९ यावरीतोमहाराजकर्ण पहावयाआलाभीष्मालागुन कंठदा

टलाअश्रुजीवन टपटपांदाकींधरेवरी २० ह्मणेहेभीष्मगंगानंदन पहामजक
डेनेत्रउघडून मीअपराधीसंपूर्ण तुजस्पर्धावादविली २१ मगडोळेउघडून
देवव्रत कर्णासकरेंकुरवाळित तूंमजयेऊनभेटलासियेथें इतकेनतृप्तजालों
मीं २२ मजनारदेंसांगीतलेंयेउन कुंतिपुत्रतूंसूर्यवीर्येंकरुन तूंनीचाश्रयसंपू
र्ण भगवद्भक्तांद्वेषिसी २३ येरवींतुजऐसाकोणपवित्र उदारशूरगुणगंभीर तूं
महाराजप्रतापसमुद्र प्रतिअर्जुनदुसरापैं २४ तरितूंपांडवांकडेजाईं येरुह्मणें
नघडेकाळत्रयीं मजहेंवर्तमानसर्वही कृष्णेंपूर्वीसांगीतलें २५ पांडवांससोभा
ळींद्वारकानायक तैसामीकौरवांचारक्षक आह्मांक्षत्रियांचेंभाग्यदेख समरंग
णींपडावें २६ आतांपांडवांसजिंकीन कींसमरंगणींप्राणदेईन भीष्मामाझे=
अपराधसंपूर्ण क्षमाकरीयावरी २७ मगनमूनभीष्मचरण स्वस्थळाप्रतिगे
लाकर्ण भीष्मह्मणेंयेथून मजकोणींबोलऊंनेंका २८ मीध्यातोंहरिचेंरूप ये
थेंकरूनकाकोणींविक्षेप मगबोलणेंटाकूनतोपुण्यरूप समाधिस्थस्वस्वरूपीं
२९ वैशंपायनह्मणेजन्मेजया भीष्मपर्वसंपलेंयेथोनियां संजयह्मणेकुरुव
र्या द्रोणपर्वऐकापुढें ३० नैमिषारण्यींऋषिसमस्त त्यासहेकथासांगेसूत
एकशतचारअध्यायसमस्त यापर्वाचेजाणिजे ३१ तीनअध्यायामाजीसर्व आ
णिलातोअर्थअपूर्व ब्रह्मानंदपंढरीराव सांगतोतेंचलिहितोंमीं ३२ हेंअपूर्व
श्रवणकरितां शत्रुक्षयहोयतत्वता संततीसंपतीवाचितां अंतींमुक्तताप्राप्त=
होय ३३ ब्राह्मणासविद्याप्राप्त क्षत्रियांआगळेंशूरत्व वैश्यासीधनअद्भुत पा

वतीइच्छितशूद्रही ३४ श्रवणेंहोयरोगहरण स्त्रियांससौभाग्यसंपूर्ण ऐसेंबोलि
लावैशंपायन सत्कारुनसर्वही ३५ आदिपुरुषश्रीदिगंबर श्रीमद्भीमातीरविहा
र ब्रह्मानंदअभंगसाचार सर्वथाहीविटेना ३६ स्फुरसपांडवप्रतापग्रंथ भीष्मप
र्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ त्रेचाळिसाव्यांतकथियेला २३७ श्रीकृ
ष्णार्पणमस्तु शुभंभवतु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु छ॥ छ॥ छ॥

छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः पुंडरीकवरदापुरुषोत्तमा भक्तमानसउद्यानविहंगमा भीमातटविहा
रामेघःशामा निगमागमावंद्यतूं १ पांडवरक्षकापंढरीशा विलासियापरमपुरुषा
भगिनीमानुनीपंडुस्नुषा पार्थाप्रतीरक्षिसी २ पांडवांचेंभाग्यदेखा नवार्णवेंचीस
हस्रमुखा तूंतयांचापाठिराखा अंतरबाह्यरक्षिसी ३ मागेंभीष्मपर्वसंपलें हेंद्रो
णपर्वआरंभिलें जेंअत्यंतरसागळें सादरश्रोतींपरिसीजे ४ पद्कामध्येंनायकीहिरा
तैसाद्रोणपर्वअवधारा उरींनउरेदोषमात्रा श्रवणकरितांसाक्षेपें ५ जेथेंमाजलावीर
रस ऐकतांचतुरपरमकरस जन्मेजयपुसेवैशंपायनास सांगविशेषकथापुढें ६ गं
गात्मजपडुलाशरपंजरीं मगसमरमाजविलाकोणेपरी व्यासशिष्यह्मणेअवधारी
जन्मेजयराजेंद्रा ७ शंतनुजपडिलियावरी शोभानदिसेपृतनेवरी जैसीविगतधवा
नारी कींनिम्नगासलिलेंविण ८ भंगिलीनौकामहाजळीं बुडावयाजैसीडळमळी तै
सीचमुतेकाळीं भयेंव्यापदिसतसे ९ भीष्मासबाणउशीदेउन कौरवपांडवकरितीनमन क
रुनियांप्रदक्षिणा मगयुध्दासीप्रवर्तले १० दशदिनपर्यंत तेणेंयुध्दकेलेंअद्भुत दहास
हस्त्ररणपंडित महारथीनित्यपाडिले ११ भीष्मप्रतापआठउन शोककरितीकौरवसं
पूर्ण द्रोणआणिशारद्वतकर्ण अतीउद्विग्नजाहाले १२ दुर्योधनतेचरातीं चिंतानळें
आहाळेचित्तीं मगजाउनीगुरुशिबिराप्रती नमुनबोलताजाहाला १३ ह्मणेकवींद्रगुरु
कुनियां तुझामहिमाद्रोणाचार्या यावरीचमूरक्षावया तुजवांचुनीथोरनसे १४ काळ
मृत्युभयंकर यापासूनरक्षीतूंआचार्य तुझेशिरींअसतांपाय सदानिर्भयआह्मीं
असों १५ मगवस्त्रेंभूषणेंआणुन प्रीतीनेंपूजिलागुरुद्रोण सेनापतित्वरणपटपू

र्ण आचार्याशींदिधला १६ चारीवेदमुखोद्गत सकलशास्त्रपारंगत पाठिसीतूणी
रविराजित विजुऐसेंसायकासन १७ पांडवकौरवयादवसमस्त हेद्रोणाचेशि
ष्यअंकित आचावरदहस्तेंमिरवित मुकुटरूभद्रापतिचा १८ तोप्रसन्नहोउनीगुरु
राणा ह्मणेवरमागेंसुयोधना मगतोलागोनआचार्यचरणा कौरवेशबोलतसे १९
तरीअजातशत्रुकुंतिसुत धरुनिदेईआह्मासजित धर्माचावधनिश्चित मीकल्पी
तनाहींआचार्या २० धर्मासवधितांजाण आह्मासउरोंनेदीअर्जुन जितधरितांश
रण सर्वयेतीलआह्मातें २१ पुढतीखेळोनद्युत वनासपाठऊंपांडवत्वरित मगह्म
णेभारद्वाजसुत तूंयथार्थबोलसी २२ माझाशिष्यहोयअर्जुन परिविद्येनेआगळामज
हून तारकारीजनकपाकशासन केलेंप्रसन्नस्वर्गीतेणें २३ शस्त्रेंअस्त्रेंमंत्रविशेष
जेत्रिभुवनीनठाउकेकोणास तेविद्याठाउकीसव्यसाचीस नरीफोडात्यासवेगळे २४ वे
गळाहोतांचफाल्गुन क्षमामात्रेंधर्मधरीन ऐसेंऐकतांदुर्योधन परमआनंदबोलत २५
ह्मणेनानाउपायकरुन वेगळानेतोंश्वेतवाहन अजातशत्रुधरुन जीतआह्मासद्यावातुह्मीं
२६ ऐसानेमहोतांतात्काळ गाजलींरणवाद्यें तुंबळ तोसमाचारसकळ पांडवपांचाळास
मजला २७ धर्मह्मणेआचार्यप्रतिज्ञा कळलीकींतुह्मांअर्जुना सावरुनीसकळपृतना
सावधानअसावें २८ पार्थह्मणेआलियाकृतांत मीतुजरक्षीनयथार्थ परीएककर्म
अद्भुत सहसामाझेननकरवे २९ मर्यादासांडीलमेदिनीवसन वरुणदिशेउगवेसह
स्त्रकीर्ण हेंहीघडेलपरिमाझेन आचार्यवधनकरवे ३० मृगजळींबुडेलअगस्ती
तमकुपींपडेलगभस्ती ट्टनाळिकाधरूननेती अरुणानुजासीघडेहें ३१ मशकधरील

सौदामिनी भोगेंद्रसांडीलकुंभिनी परीद्रोणवधमाझेनी कल्पांतीहीकरवेना ३२ जो
वाचस्पतिचीअपारप्रतिमा ज्याचीत्रिभुवनींनमायेमहिमा पृथ्वीहोनआगळीक्षमा तें
माझेनधर्मेनवधवे ३३ द्रोणस्नेहाचेसमुद्रीं म्यांबुडीदिधलीअहोरात्रीं जेणेंपुत्राहोनम
जवरी प्रीतीठेविलीअपार ३४ याशरिराचापादुकाकरुन आचार्यपदींलेववीन परिमी
नव्हेचीउत्तीर्ण कांहींएकतयाचे ३५ समरंगणींशकुनीबाण त्यांसीधर्मयुध्यकरीननि
र्वाण परीगुरुचाप्राण कदामाझेननघेववे ३६ तुजधरावयायेतोद्रोण माझीप्र
तिज्ञातुजरक्षिन असोउदयपावलासहस्त्रकिरण दरिद्राअतिभाग्यजैसे ३७ वाद्यें
गर्जतिनानाविध दोनीदळेंजालींसिध्य पांचजन्यदेवदत्ताचानाद गगनांतनसांठवे ३८
तोगजरजाहलातुंबळ नादेंडळमळिलाभुगोळ चतुर्दशलोकसकळ भयेंकाळकां
पतसे ३९ वाटेगगनयेईलतुटोनी धर्तीजाईलअवनी भगणेंरिचवतीमेदिनी दच
केमनीउरगेंद्र ४० कूर्मखालेंपृष्टीसांवरित आदिसूकर नटावीदंत तोकोल्हाळऐक
तांकापत महाबळवंतधोंकडजे ४१ नानावाद्याचेबोभाट उभयदळाचाकडकडाट
त्यामध्यभागींउभाअचाट विजयरथपार्थाचा ४२ ध्वजस्तंभींमहारुद्र वेळोवेळांकरी
भुभुःकार रणसागरींजहाजथोर कर्णधारहनुमंतवरी ४३ रथीसारथीइंदिरावर
जोलावण्याब्धिशतपत्रनेत्र पांडवभाग्यसहस्त्रवक्त्र तोहीवर्णुशकेना ४४ सर्वांतश्रेष्ठ
वैकुंठधाम तैसादिसतोरथोत्तम प्रळयचपळऐसाध्वजपरम पालवितपरवीरां ४५
जैसासुपर्णपक्षफडकत तैसेंध्वजांचेतेजतळपत हरिहरदोघेरक्षित धनंजया
सीरणांगणी ४६ इकडेकौरवदळींगुरुद्रोण जैसानिरभ्रगगनींचंडकीर्ण पांडवचमू

परमदारुण नधरीदर्शनपुरुषार्थे ४७ आचार्यतेजअद्भुत पाहतांपांडवपृतनाभयाभी
त वाटेसमरंगणीकृतांतद्रोणरूपेंअवतरला ४८ पांडवसेनासरितापती घोटुंइछी
द्रोणअगस्ती तेव्हांवाद्यगजरेंजगती थरथरितक्षणार्धे ४९ तरूवरीचपळपडेतु
टोन तैसापुढेंधांवलागुरुद्रोण तेव्हांसायकासनापासून बाणघनवर्षत ५० शिरवी
जाळीतृणकानन कींद्विजेंद्रसारीहोम द्रव्यजाण तैसीपांडववाहिनीगुरुद्रोण संव्हारित
गणवेना ५१ कणसेंछेदुनीकर्षकबाळ ठेवितीदंडदिसतीसरळ शीररहितवीरसबळ कें
लेंवकृतआचार्ये ५२ पराक्रमवर्णक्रमेकरुन द्रोणेकेलेंवेदध्ययन तेचत्वरेनेमार्गण
सुटतीचापापासूनियां ५३ चापमेघअनिवार शरधारासुटल्याअपार चालिलेरु
धिराचेंआरक्तपूर पुसतीमार्गसिंधुचा ५४ ऐसेंद्रोणेकेलेंअभिनव तोस्यंदनारू
ढसहदेव शकुनीवरीवर्षाव बाणाचाकरितधाविला ५५ तंवपरमक्रोधेंशकुनी
बाणवर्षतनयेक्षणी जैसासव्यापसव्यवचनी पंडितांपुढेंमूढवदे ५६ संवत्सरसं
ख्याबाणीं शकुनींखिळिलासहदेवेंरणी तूणीरचापरथछेदुनी क्षणमात्रेंटाकिला
५७ मारिलेअश्वआणिसारथी शकुनीहोनीविरथी गदाघेउनिलरितगती सहदेवाव
रीलोटला ५८ गदाघायेंरणांगणी सारथीमारिलातयेक्षणी सहदेवशक्तिशकुनी
शकुनीहृदईंभेदिला ५९ तोरथारूढभीमसेन पुढेंधावलावर्षतबाण दुर्योधनाचेंसैन्य
अपारभेदिलेंतेव्हां ६० तोदुर्योधनबंधुनिश्चिती जयाचेंनामविंशती तोपुढेंधावलात्व
रितगती मागेंशकुनीसेन्यातें ६१ त्याचेहृदईंवीसबाण विंधिताजालाभीमसेन तेणें
तीसबाणटाकुन वृकोदरभेदिला ६२ भीमाकरिचेंसायकासन तेणेंछेदिलेंनलग

तांक्षण मगपवनात्मजगदाघेउन पवनवेगेंधावला ६३ रथसारथीअश्वपाहे चूर्ण
केलेएकाचघायें जैसाकामक्रोधलोभज्ञानियें मनोजयेंजिंकिजे ६४ तोंनकुळाचा
मातुळ माद्रिबंधुशैल्यसबळ त्यावरीनकुळपरमचपळ मनोजवेंधाविला ६५ शें
त्याचेंअंगीबाण नकुळभेदीबळेंकरुन रथसारथीतुरंगजाण पाडिछेदुनतात्का
ळ ६६ शैल्यदुसरेरथींबैसत दशबाणटाकुनीत्वरित हृदईंभेदिलाभगिनीसुत परा
क्रमेंरणांगणीं ६७ चैद्यदेशींचाराजाधृष्टकेत तेणेंदेखिलाशारद्वत दोघांचेयुद्धअद्भु
त होतेजालेंतेधवां ६८ विद्युल्लतापडेअकस्मात तैसासात्यकीधाविलात्वरित सत्त
रबाणींबळाद्भुत कृतवर्मारवीळिलातेणें ७० तेणेसत्याहात्तरबाणीं सात्यकीभेदि
लातयेक्षणीं सभापतीपांडवांकडुन सुशर्माधावला ७१ कर्णआणिविराट युद्ध
करितीतेव्हांअचाट भगदत्तद्रुपदेविराट रणांगणींभिडती ७२ शिखंडीआणिभू
रिश्रव दावितीयुद्धाचेंलाघव घटोत्कचबळार्णव तेणेंअलंबुषपाचारिला ७३ पां
डवदळांतूनचकितान धांविलाविदासलक्ष्मन श्रीरंगभगिनीनंदन स्यंदनारूढ
धांविला ७४ उद्यानींसंचरेसौदामिनी तेंविअरिसेनेंतप्रवेशतेक्षणीं कौरवजर्जर
केलेनिजबाणीं निर्जरनयनींपाहाती ७५ सुयोधनबंधुनामपौरव तेणेंसौभद्रावरीघा
तलीघांव जैसीअळिकेनेघातलीहाव उरगरिपुजिंकावया ७६ तोमहावीरप्रतिअ
र्जुन त्यावरीनिर्वाणसोडिलेबाण ध्वजरथसुतशरासन नलगतांक्षणछेदिले ७७
हृदयींभेदिलेदशबाण पौरवपाडिलामूर्छायेउन तोंकृतवर्म्यानेअभिमान्य सिंह
नादेंपाचारिला ७८ कृतवर्मावर्षेबाणजाळ तेछेदीसुभद्रेचाबाळ बाळनव्हेहाका

ळ कौरवचमूसंहारी ७९ कृतवर्माशतबाणीं जर्जरकेलासमरंगणीं तंवतोपौरवमागु
त्यानी गदाघेउनिधाविला ८० गदाभिर्कावितांजाण छेदुनीपाडीअभिमन्य मग
तोपौरवकेशींधरुन मुष्टीप्रहरेंधुमसिला ८१ कुंजरेंमार्जारधरुनी मर्दिजेशुंडा
दंडेकरुनी तोंजयद्रथखड्गघेउनी सौभद्रावरीधाविला ८२ तंवदुर्योधनाचाशा
लक मस्तकींधरुनीखेटक रथाखालेनिघोनिदेख अश्वस्यंदनछेदितसे ८३
श्येनपक्षीउडेबळाद्भुत तैसाउडालापार्थसुत गदाघायेंजयद्रथ विकळकेलाभू
तळीं ८४ सवेंचउठोनजयद्रथ शक्तीदोहींहातीवोपित तोअभिमान्येंधरुनिअकस्मा
त त्यावरीभिरकाविली ८५ विपरीतदेखोनिदैवत साधकावरिजेंविपरतत तैसा
शक्तीनेजयद्रथ भुजास्थानीभेदिला ८६ सवेंचरथीचढेपार्थसुत बहुबाणींभेदि
लाजयद्रथ अवघेभूभुजमानवत युध्यदेखोनतयाचें ८७ इंदिरावरभगिनीसुत
त्याचापराक्रमदेखोनिअद्भुत कौरवलोटलेसमस्त काकजैसेहंसावरी ८८ शैल्यें
टाकुनीबाण छेदिलाअभिमन्याचास्यंदन उणेदेखतांभीमसेन पंचाननापरीधावे
८९ देखोनियांमहाव्याघ्र पळतीजैसेमृगांचेभार तैसाकौरवसेनासागर पळा
लाभीमभयें ९० पळतांगजपाईंधरी आपटुनभिरकावीअंबरीं गदाघायेंचूर्णक
री स्यंदनआणिवीरांतें ९१ पर्वतावरीपडेपर्वत तैसाशैल्यभीमावरीधांवत दो
नघटिकापर्यंत महायुध्यजाले ९२ वर्मपाहुनीरणमंडळीं गदाहाणितीमहाबळी
नानामंडळेंगतीआगळी रथचक्रमकदाविती ९३ एकमेरुएकमांदार एकसमु
द्रएकअंबर एकवासुकीएकसहस्त्रकर तैसेदोघेदिसती ९४ दोनीदळींचेनृप

नी युद्धपाहोनगीवातुकविनी पर्वतकुंकुमचर्चिजेती तैसेदिसतीदोघेही ९५ गदा
घायेंदोघेजण पडिलेतेव्हांमूर्छायेउन मगशैल्यस्यंदनीघालोन नेतकृतवर्मातेध
वां ९६ जैसालागतांप्रभंजन जलदजाळजायवितळोन तैसीकौरवसेनाभयेंक
रुन पळतीजालीतेधवां ९७ यावरीकर्णपुत्रवृषसेन धावेरहंवरीआरूढहोउन
तोंशतानीकतिकडुन पार्थपुत्रधाविला ९८ युद्धजालेघटिकाएक किंचितमाघा
रलाशतानीक तोंप्रतिविंध्यादिवीघेदेख पाठिराखेधाविले ९९ पंचकुमारंमिळो
नीजाणा खिळिलीसकळकौरवसेना हस्तलाघवपाहतांनयना पाचपांडवआनं
दले १०० तोंकौरवसमस्तलोटले देखतांकौंतेयपांचाळउठले कोव्यावधीबाणसोडले
क्षीणकेलेमाहावीर १ मगतोप्रतापार्कअद्भुत आचार्यधांवलाजैसाकृतांत त्यावरी
धर्मराजअकस्मात परमवेगेंधाविला २ द्रोणेंपांचबाणेपाही धर्मराजभेदिलाहृदयीं
तोंयुधिष्ठिरेंलवला ही उसणेघेतलेतेधवां ३ शतार्धबाणसोडुन सर्वांगींभेदिलागु
रुद्रोण तोंधाविलाधृष्टद्युम्न अपारबाणवर्षित ४ प्रळईंखवळेकाळ तैसाद्रोणकोप
लापुण्यशीळ धृष्टद्युम्नतात्काळ शतबाणेंखिळियेला ५ सूर्यकळासंख्याबाणीं शिखंडी
खिळिलातयेक्षणी दशमुखनेत्रसंख्याबाणी उत्तमौजभेदिला ६ भूतसंख्याशकुनी
बाण नकुळभेदिगुरुद्रोण सागरसंख्याबाणेंकरुन सहदेवंखिळियेला ७ विद्यासं
ख्यादिव्यशरीं धर्मराजभेदिलाशरीं द्रोपदीचापंचपुत्रावरी वेदसंख्यासमान ८ शशि
कळासंख्याइतुकीं समरींखिळिलासात्यकी पुराणसंख्याबाणेंयेकायेकी भीमसेनविं
धिला ९ मगजितुकाविरमात्र अवतारसंख्यप्रमाणशकुनशर विराटपांचाळभूभुज

सर्वत्र केलेंजर्जरआचार्यें १० द्रोणपराक्रमदेखोन डोलवितीगीवासुरगण पृथ्वीचेनृप
संपूर्ण धन्यधन्यद्रोणह्मणती ११ ऐसेंदेखोनविपरीत जेविंउदयाचळीउगवेआदित्य
तैसाविजयरथारूढअकस्मात सुभद्रानाथधावला १२ तेवेळींसायकाचाघन द्रोणा
वरीपाडितअर्जुन बाणजाळेंकरून अंबरमणीआछादिला १३ द्रोणेंतैसाचघालोन
शर आछादिलेतेव्हांअंबर तमदाटलाधुमधुमकार कोणीकोणादिसेना १४ द्रोणआ
णिसुभद्रापती येकासएकनदिसती तोमावळलागभस्ती शिबिराप्रतीचालिले १५
परमघोरनिशीकाळी कृष्णवर्णवस्त्रनेसली भगणेअपारउगवली नगझळकती
ठायींठायीं १६ आचार्यशिबिराप्रतीजाउन बोलताझालासुयोधन ह्मणेतुमचेंनेमव
चन धर्मजितधरावा १७ श्रेष्ठींबोलिलेजेंवचन तेंदावावेंसत्यकरुन तरीचपुरुषार्थ
परिपूर्ण त्रिभुवनभरेलहें १८ मगबोलेभारद्वाजनंदन धर्मासराखितोअर्जुन त्यासीयु
धकंदन कृतांतकरुनसकेची १९ वैकुंठीचावेल्हाळ तोसारथीजाचातमाळनीळ ध्वज
स्तंभींकेवळ महारुद्ररक्षितसे २० अर्जुनस्वयेंअमरपती निर्वैरकरावयाहेक्षिती अ
वतरलानिश्चिती कायकीर्तीसांगावी २१ हरिहरमघवापाही तिघेंझालेएकेठायीं
विजयरथनहालेकाहीं गांडीवतूणीरअक्षय २२ तरीतोविजयधर्मापासुनी वेगळा
न्यावातुह्मीफोडुनी आजिएकमहारथीमारूनी प्रतिज्ञापूर्णकरीनमी २३ तोंसुशर्मा
सुवर्मासुरथ सुधन्वासुबाहुबळाद्भुत मेळउनअवघेत्रिगर्त बोलतीशपथतेधवां
२४ समसप्तकासमेळउन उद्यानेतोंफोडुनअर्जुन रणींघेउंत्याचाप्राण सुयोधना
जाणहें २५ हेंजरीनकरवेतत्वता तरीपैंकीभेदगुरुहत्या तींपापेंआमुचामाथा

जरिपार्थनजिंकू २६ रणीजिंकुअर्जुन अथवादेउंआपलाप्राण देहांतप्रायश्चित्तघे
उन होमदानकरितीतेव्हां २७ परमसंतोषोनदुर्योधन हृदयींआलिंगीपांचजण
वस्त्रेंभूषणेंदेउन ह्मणेंविजयवधुनसत्वरया २८ उदयावरीरविचक्रआलें सि
द्धजालीदोनीदलें रणतुरेंखाकातिसबलें हाकानीभरलेंअंबर २९ मगदुर्योधनें
कायकेलें समसप्तकवेगळेनिवडिलें तीसलक्षवीरदिधले सुशर्माश्रेष्ठत्या
माजीं ३० जोबोलावीलयुद्धासी तिकडेचजाणेंपार्थासी धनंजयायुद्धकरीआ
ह्मासी समसप्तकबोलिले ३१ दृषभमाजलेबहुत सिंहासींयुद्धकरूंपाहत
कीदंदशूकउन्मत्त पाचारितीविनायका ३२ चंद्रार्धव्यूहरचुन ह्मणतीकान
येअर्जुन अवघेंकोल्हाळकरितीमिळोन शस्त्रेंउचलोनउदित ३३ श्रीरंगासह्मणे
पार्थ हाकोल्हाळकरितीत्रिगर्त आजियांचाकरीनअंत जालेमत्तबहुतहे ३४ भी
मासह्मणेअर्जुन नकुळसहदेवआदिकरुन पांचाळविराटमिळोन धर्मरायारक्षा
वें ३५ नलागतांएकहीक्षण समसप्तकांसयेतोंमारुन श्रीकृष्णासह्मणेअर्जुन
चालवास्यंदनत्वरेंने ३६ धन्यधन्यपार्थवीर सच्चिदानंदसर्वेश्वर वैकुंठपति
इंदिरावर सारथीझालातयाचा ३७ सावळेंअनुपम्यवदन आकर्णविशाळराजी
वनयन मुकुटकुंडलेंअधरपूर्ण पवळवेलींसारखे ३८ विशाळभाळींदिव्यकेश
र कौस्तुभवैजयंतीमनोहर कासींकसिलापीतांबर चरणीतोडरब्रिदावळी
३९ चतुर्भुजश्यामसुंदर ध्वजस्तंभींमहारुद्र रथीसारथीरमावर केलाभुभुःका
रसत्राणें ४० हनुमंताभोवतीभुतेंअपार तीहीहाकफोडितीअनिवार विष्णुवा

हनपक्षाचाफडत्कार तैसाध्वजतळपतसे ४१ घडघडिलाविजयरथ पवनवेगें
चालजात पांचजन्यदेवदत्त रमानाथवाजवी ४२ आलाआलारेअर्जुन भुभुःकारें
गर्जेवायुनंदन सकळदळकंपायमान धुळिनेनभपूर्णजालें ४३ पार्थकृष्णाकडेपाहे
विलोकुन धुळीनेभरलेंमुकुटवदन क्षीरसागरिचेंनिधान होहोह्मणोनिवारुथो
पी ४४ गांडीवधनुष्यचढविलें अर्जुनेंनिर्वाणमांडिलें अमर्यादरणपडिलें वीर
पळतीदशादिशा ४५ पळत्यासुशर्माह्मणत धीरधरापरतासमस्त दुर्योधनासी
शपथ केलीव्यर्थआजिकां ४६ मगसमस्तत्येक्षणीं विजयरथझाकिलाबाणीं जें
सेबहुतमूर्खमिळोनी पंडितासींवादकरिती ४७ चपळेऐसात्वरेकरुन रथफिरवि
तभगवान समसप्तकाचेभारभेदुन जायस्यंदनपलीकडे ४८ अलातचक्राऐसा
रथ फिरताकोणासनदिसेव्यक्त शरसोडितीअमित परीतेनलगतीपार्थातें ४९
लक्षचुकोनिसत्वर आपल्यावीरासलागतीशर पार्थरूपयेरायेर परस्परेंदिसति ५०
येकासयेकमारितीघाय ऐसाचजालासेनाक्षय कबंधेंउठतीपाहें टाळीवाजवि
तीनाचती ५१ इकडेधृष्टद्युम्नद्रोण युद्धकरितीनिर्वाण परस्परेंसोडूनबाण घेउं
प्राणइच्छिती ५२ आचार्यपराक्रमअद्भुत पांडवसैन्यभंगिलेंसमस्त तोमहावीर
सात्यजित द्रोणावरीधावला ५३ तेणेंसोडूनसाठशर द्रोणाचार्यकेलाजर्जर उ
डविलेसारथीयाचेंशिर ध्वजछेदुनपाडिला ५४ परमतप्तहोउनद्रोण विचारू
नद केलाबाण त्याचेकरावयानिवारण कृतांतशक्तनव्हेची ५५ कल्पांतिचपळेस
मान अकस्मातआलाबाण सत्यजिताचेंशिरछेदुन आकाशपंथेंउडविलें ५६

विराटबंधुशतानीक तोशरसोडीद्रोणसन्मुख जैसापर्वतगिळावयामशक मुखपस
रूनधांविला ५७ सोडुनएकअर्धचंद्रशर शतानीकाचेंउडविलेंशिर वसुनामद्रुप
दकुमर तोहीधाडिलायमालया ५८ भयाभीतयुधिष्ठिर सेनावितळलीसमग्र आ
चार्यसत्तवनअपार सुयोधनकरीतेव्हां ५९ सकळपापावरीएकनाम जाळुनक्ष
णेंकरीभस्म तैसामारितउठलाभीम पराक्रमनवर्णवे ६० धर्मसहदेवनकुळ
उठिलेविराटपांचाळ द्रौपदीचेपांचबाळ शरसोडितधांवती ६१ घालुनियांबा
णजाळ आछादिलेंकौरवदळ गांधारधांवलेसकळ एकदांचिपराक्रमें ६२ दुर्म
र्षणसुबाहुजयद्रथ विंदानवीरबलाढ्युत शल्यबाल्हीकगुरुसुत सुयोधनदुःशा
सन ६३ दुःशासनीलक्ष्मणविकर्ण दुर्मुखपुरुजितकर्ण धार्ष्टसमीसोमदत्तमणि
मंतजाण अलंबुषराक्षस ६४ इतुकेउठलेमाहावीर करितीपांडवचमूसंहार
पूर्वीयुद्धेंजालींअपार हाप्रकारनाहींकोठें ६५ पूर्वीवृत्रारिशत्रुजनक आणिश्राव
णारितनयदेख याचेंयुद्धवर्णिलेंबहुतेक परीहेंअद्भुतत्याहुनी ६६ अजाभारीं
प्रवेशेवृक तैसागजसैन्यतवृकोदरदेख संहारितअसंख्य महाउन्मत्तइभतें
व्हां ६७ निबिडजलदजाळगहन क्षणांतनिवारीमृगवाहन तैसाकुंजरभीमसेन
संहारुनअक्षयउभा ६८ हेदेखोनिसुयोधन धांवलावर्षतमार्गण भीमेतूणीरसाय
कासन रथध्वजछेदिला ६९ ऐसेंदेखोनसवेग म्लेछमेळाघेउनीधांवेअंग धर्मानुजाव
रीसवेग बाणघनवर्षतसे ७० दिव्यशरसोडीवृकोदर उडविलेंअंगरायाचेंशिर केलायव
नसंहार गगनींसुरपाहती ७१ तोमागधदेशींचानृपनाथ नरकसुतजोभगदत्त महा

गजारूढबलोन्मत्त बाणवर्षतधांविला ७२ सोडुनिशशिवदनबाण भीमाचास्यंदनकेला
चूर्ण मगतोवृकोदरगदाघेउन नरकसुतावरीधांवे ७३ कुलालचक्रापरीदेख म
हाद्वीप फिरतोभगदत्त भीमगजासीआकळित वायुसुतानाटोपेचि ७४ गदाघायें
तोडीवृकोदर परीकधीनाटोपेअनिवार जिकडेपळेकुंतीकुमर पाठिलागनसोडी
७५ द्रौपदीचेपंचनंदन शिखंडीद्रुपदधृष्टद्युम्न भगदत्तावरीबाण जाळवर्षतीतेथ
वां ७६ परीतोभगदत्तमहावीर इतक्यांचेतोडुनशर आपल्यासायकींजर्जर सकळ
वीरकेलेत्याणें ७७ सात्यकीनेशतबाण भगदत्तावरीसोडिलेनिर्वाण परीतितुके
हीछेदुन गजलोटिलासात्यकीवरी ७८ गजेंधरूनिस्यंदन अश्वासहितकेलाचूर्ण
सात्यकीचपळउसळोन एकीकडेनिघाला ७९ ऐरावतारूढशक्रनंदन तैसाचदिसेनरक
नंदन वीरांसहितगजअश्वधरुन आपटूनटाकीतसे ८० कित्येकगजीमारिलेरथी बहु
तांचेमारिलेसारथी भगदत्तेंलाविलीख्याती कोणीनयेतीसमोर ८१ रुचिपर्वाप्रतापीवि
राटपुत्र त्यावरीभगदत्तेंगाळूनशर ऊर्ध्वपंथेंउडविलेंशिर महावीरपहाती ८२ गोरक्ष
कपिठीगोभार तैसेमहावीरांचेसंभार पळविताजालाकुंजर अनिवारसर्वांसी ८३
हेंधर्मराजदेखोन सोडीत्यावरीशतबाण नवदबाणींधृष्टद्युम्न भेदिताजालातयातें
८४ अर्धशतदिव्यशर सोडिताजालावृकोदर द्रौपदीचेपंचपुत्र शतशतटाकिती
८५ इतक्यांचेहीबाणजाळ भगदत्तेंतोडिलेतत्काळ गजेंसंहारिलेंबहुदळ जाला
कोल्हाळतेथवां ८६ परमआनंदलादुर्योधन वाद्येंवाजवितीविजयवर्धन वारंवार
करितीगर्जन तेंअर्जुनऐकतसे ८७ घालूनियांब्रह्मास्त्र समसप्तकांचाकेलासंहार

रू शर्मा सांडुनि समरपळता जाला तेधवां ८८ कृष्णाश्री कृष्ण ह्मणे तेक्षणीं धन्य त्वं वीर
चक्रचूडामणी आतां चला भगदत्तें वाहिनी आटली सर्व तिकडे आमुची ८९ करावया
धर्मरक्षण वेगें धांवले कृष्णार्जुन अहो ते घोडे सुपर्णासमान जगन्मोहन धांवडी ९०
कडकडुन चपळपात ते सारथ्या सहित कृष्णपार्थ भगदत्ता पुढें आले अकस्मात दोनी द
ळें देखती ९१ कौरवदळ भयाभीत ह्मणती करील सैन्याचा निःपात तों बाण वर्षों ला
गला पार्थ नहे गणित तयाचें ९२ वणवा जाळी तृणविपिन तैसें पाडित अपार सैन्य
ते भगदत्तें देखोन किरिटीवरी लोटला ९३ कृष्णार्जुनावरी बाण भगदत्त टाकी लक्षु
न परी रथ फेरी जगन्मोहनें एक मार्गण लागों नेंदी ९४ अलातचक्राहुन चपळ फे
री स्यंदन दशबाणें नरकनंदन भेदित तेव्हां मुरहरा ९५ सच्चिदानंद तनु सगुण भेदुन
गेले दश बाण परी रथावरी मधुसूदन अनुमात्र न चळेची ९६ बाण सोडी श्वेतवाहने
तोडिले हातींचें शरासन नरकसुतें भिरकाउन चौदा तोमर दिधले ९७ इतुके ही छेदुनी
पार्थें निःफळ दवडिले गगनपंथें यावरी सुभद्राकांतें द्वादश बाण सोडिले ९८ भगदत्ता
चे हृदयीं बाण भेदिले ते समयीं यावरी शक्ती टाकिली लवलाहीं कृष्णावरी दैत्यसुतें ९९
ते वरिचे वरी अर्जुनें त्रिखंड केली त्याचि क्षणें सवेंच पार्थें वज्र बाणें इभ भेदिला कुंभस्थ
ळीं २०० भयाभीत जाला वारण नाटोपेची घेतलें रान जैसी दुर्बळाची स्त्री वैरिण
नाटोपेचि तयां जैसी १ सवेचि पार्थें बाण सोडिले गजाचे अंगीचे कवच छेदिलें चा
रीचरण तोडिले क्षण एक न लागतां २ वृक्ष पडे उन्मळोन तैसा गज जाला गतःप्राण
भगदत्त परिघ घेउन कृष्णावरी लोटला ३ मग सव्यसाची काढी बाण धारीं ग्नि दे

वत सहस्रनयन सहस्रकरातुल्य वदन शरासनीं योजिला तो ४ भगदत्ताचा कंठल
क्षून बाण गेला न लगतां क्षण ऊर्ध्वपथें उडउन शिर नेलें क्षणमात्रें ५ मुकुटकुं
डलें मंडित शीर पडलें कौरवदळांत जयवाद्यें वाजवित पांडवदळीं तेधवां ६ कौ
रवदळीं हाहाकार ह्मणती पडला महावीर शकुनीचे बंधु सोडित शर किरीटीवरी धा
विले ७ नामें वृषकेतु आणि अचळ पार्थें सोडिले शर ते जाळ दोघांची शिरें तात्काळ छे
दुनी नेलीं ऊर्ध्वपंथें ८ हाहाकार जाला ते क्षणीं क्रोधें युद्धा आला शकुनी कापट्य कोश पा
परवाणी अनर्थासी मूळ जो ९ कापट्यविद्या करोन तेथें पार्थावरी सोडिली भुतें प्रेतें वेष्टु
नी या पार्थाचिया रथातें हाक देत भिडती १० विक्राळ वदन नाना वर्ण देखतां अशुची कंप
यमान त्यावरी पार्थ ब्रह्मास्त्र सोडुन एकदाचि संहारिलीं ११ जैसें घेतां एक नाम मह
त्पापें होति भस्म कीं काम क्रोध मोह भ्रम आत्मज्ञानें वितळती १२ आणिक अस्त्राचे भार
शकुनी सोडी कापट्य सागर परि तो श्रीरंग भगिनीवर क्षणमात्रें निवारी १३ पार्थ ह्म
णे रे शकुनी दुरात्मा त्वं पापरवाणी मजसी सघटो न रणीं जय कैसा पावसी १४ आ
पलें तेज खद्योत वासरमणी प्रती दावित कीं मृगेंद्रा पुढें दावी उन्मत्त मार्जार आपली उ
ड्डाणें १५ पंडिता पुढें मूढ कैसा करित बडबड कीं बिदें बांधोन प्रचंड रासभ गायन तुंब
रू पुढें १६ राजहंसा समोर जाण काकदाखवी जे विउड्डाण कीं मूषक ढग कोरून भीगं
द्रावरी चालिला १७ ऐसें बोलून तत्काळ शकुनीवरी धाडिले शरजाळ पांच शत वीर प्रब
ळ शकुनीचे मारिले तेधवां १८ अश्व सारथी स्यंदन शकुनीचा केला चूर्ण धनुष्य कव
च तूणीर तोडून क्षणमात्रें टाकिला १९ विपरीत समय देखोन शकुनी पळाला सोडु

निरण जैसाभ्रष्टलातीदाकुनिस्वजन परदेशाप्रतीजाये २० कौरवसेनाजालीज
र्जर वाहनेंदाकुनिपळतीवीर त्यासधीरदेतद्रोणपुत्र बाणवर्षितधाविला २१ तया
वरीभीमसेन सोडीबाणापाठीबाण तोअस्तासगेलासहस्त्रकिरणं जानाजालातेथ
वां २२ पांडवप्रतापग्रंथथोर द्रोणपर्वरसअपार पुढेंश्रीरंगभगिनीकुमर भगेल
र्णीपरिसातो २३ श्रीधरवरदाब्रह्मानंदा पांडुरंगापुंडलीकवरदा पांडवरक्षका
गोविंदा पार्थसारथीजालासतूं २४ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ द्रोणपर्वव्यासभा
रत त्यांतीलसारांशयथार्थ चौवेचाळीसाव्यांतकथियेला २२५ इतिश्रीपांडव
प्रतापचतुश्चत्वारितमोध्यायः ४४ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

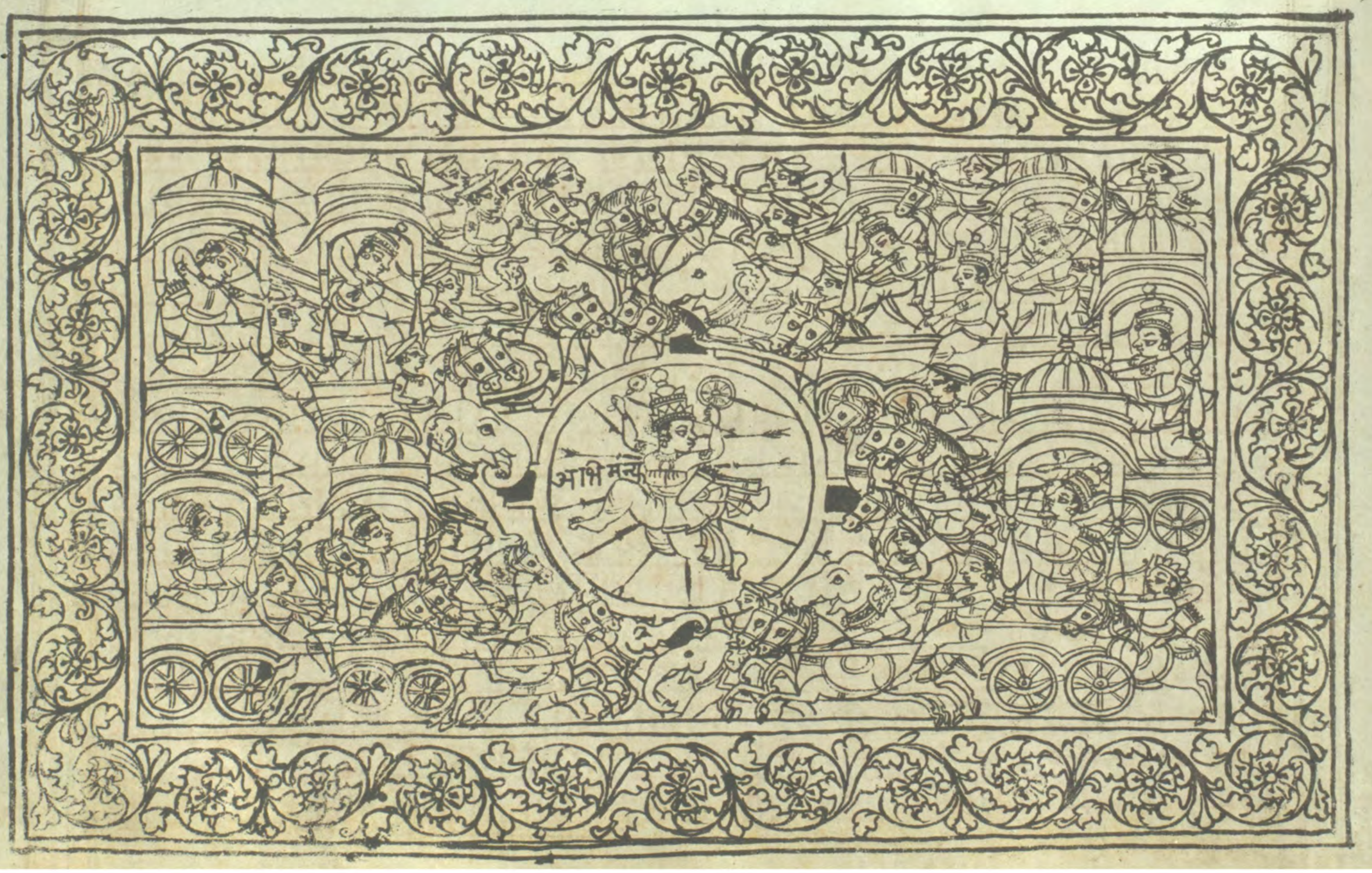

श्रीगणेशायनमः जोसच्चिदानंदकमळापती तोजालापार्थाचासारथी जोनि
जभक्तांचारथीं बैसोनसूत्रहालवी १ मारूनियांभगदत्त विजयपावलाअद्भुत
यावरीसमसप्तकाकडेरथ चालविलात्वरेनें २ मिळालेत्रिगर्तसमसप्तक सु
शर्माश्रेष्ठत्यांतमुख्य वेगळेंयुद्धबंडदेख अनर्थकारकवाढवी ३ युद्धासगों
विलाअर्जुन इकडेकायजालेंवर्तमान चक्रव्यूहगुरुद्रोण रचिताजाला
अद्भुत ४ संपूर्णव्यूहपांडवरचित धर्मासअवघेचीरक्षित युद्धमांडलेंअ
द्भुत द्रोणआणिभीमासी ५ नकुळसहदेवपांचाळ अवघेयुद्धकरितीतुंब
ळ परिचक्रव्यूहभेदावयाबळ कोणासहीदिसेना ६ धर्मअसतांपार्थ तरि
हाव्यूहभेदितोनिश्चित तोपुढेंयेऊनसुभद्रासुत अभिमन्युविनवीतसे ७
तातामजआज्ञाद्यालजरी तरिहाव्यूहभेदीननिर्धारीं धर्मम्हणेतेअवसरीं
तूंबाळकसकुमार ८ मगबोलेपार्थनंदन आम्हांक्षत्रियांचेंरणतेंधन ताता
तुमचेदयेकरुन व्यूहफोडीनआजिमी ९ परमसुंदरसुभद्रासुत रूपासी
तुळतांउणामन्मथ दुसराकृष्णचिमूर्तिमंत विराटजामातजोहोय १० घनः
शामवर्णराजीवनयन अजानबाहुसुहास्यवदन जोपांडवांसप्राणाहुन
आवडतापांचांही ११ ऐसातोउत्तरावर रथावरचढलासत्वर उदयाद्रिवरीदि
नकर तैसासुंदरदिसतसे १२ केलाधर्मासनमस्कार युद्धानिघालापार्थकु
मर तोंशतएकराजपुत्र व्यूहपूर्णरक्षिती १३ व्यूहभेदीतजातसुभद्र दहासे १
हस्रमारिलेकुंजर एकअयुतमहावीर अश्वासहितपाडिले १४ एकअयु

तमहारथी तत्काळपाडीतउत्तरापती जेथेंशंभरराजपुत्ररक्षिती त्यास्थळा
सीपातला १५ दळासहितराजकुमर एकल्यावरीसोडितीशर परितोआनक
दुंदुभीकन्याकुमर तितकेतोडीक्षणमात्रें १६ तितुक्यांचेहीबाणजाळ एकश
रेंछेदीसुभद्राबाळ जैसेंउगवतांसूर्यमंडळ भगणेंसर्वलोपतीपैं १७ एकउठ
तांचीविनायक असंख्यसंहारितदंदशुक कींसुटतांचंडवातदेख जळद
जाळवितळेपैं १८ कींविष्णुनामेंकरुन असंख्यदुरितेंजातीवितळोन कींचे
ततांकृशान असंख्यवनेंदग्धहोती १९ कींमूढाचेंवाग्जाळसमस्त एकेशब्दें
उडवीपंडित एकसिंहनादगजबहुत पडतीगतःप्राणहोऊनियां २० हृदयीं
प्रकटतांबोध सहपरिवारेंपळतीकामक्रोध कींप्रत्ययायेतांब्रम्हानंद क्षु
द्रानंदविरतीपैं २१ तैसाएकलाचीधनंजयकुमर परिसैन्यकेलेंअवघें
जर्जर कोणींउचलितांचकर शस्त्रासहितभुजछेदी २२ दुर्योधनपुत्रल
क्ष्मण त्यासीयुद्धकेलेंनिर्वाण घेतलातत्काळत्याचाप्राण शिरउडवूनपा
डिलें २३ पृथकूपृथकूयुद्धकेलें शतहीराजपुत्रपाडिले आठकौरवमारिले दु
र्योधनाचेबंधुपैं २४ बाणसोडीतधांवलाकर्ण दोंबाणींभेदिलेत्याचेकर्ण अं
गटाकूनभानुनंदन पळताजालाएकीकडे २५ दशबाणींसुयोधनखिळिला
द्रोणपंचबाणींविंधिला जयद्रथापळविला एकाबाणेंकरूनियां २६ अ
श्वत्थामाकृपाचार्य हेहीपळतीगतवीर्य देखोनिअभिमन्युचेंशौर्य द्रोणम
स्तकडोलवितपैं २७ पूर्णहोयप्रतिअर्जुन ऐसेंबोलेगुरुद्रोण क्रोधेंतसदु

र्योधन आचार्यप्रतिबोलत २८ जैसामैंददेतांइक्षुर जिव्हेनेचोखितांछेदि
जिव्हार तैसातूंआमचाहितकर पाहसीस्फुटसदां २९ माझाप्रियपुत्रलक्ष्म
ण येणेंपाडिलानलगतांक्षण आजूनकायपाहतानिर्वाण घ्यावाप्राणया
चाआजी ३० व्यूहामाजींसांपडलापार्थकुमर साहीजणमहावीर सोडिते
जालेनिर्वाणशर एकलियाबाळावरी ३१ सकुमारतोसौभद्र एकल्याहा
णितीमहावीर चहूंकडेपाहेसुंदर आपलेंकोणीदिसेना ३२ असतापिता
अर्जुन तरीसाह्यकरितापूर्ण जयद्रथेंव्यूहद्वारधरुन शिववरदेंनोटोपें ३३
आक्रांतजालापांडवदळीं जवळनाहींपार्थवनमाळी व्यूहफोडीऐसाबळी
कोणीनाहींपांडवांत ३४ युध्धकरितअभिमान्य कर्णेंसोडिलेनिर्वाणबाण हा
तींचेंधनुष्यतोडुन बाणभाताछेदिला ३५ सारथीघोडेतेवेळे द्रोणाचार्येंमा
रिले मगअभिमान्येंशस्त्रघेतलें रथाखालींउतरला ३६ जैसीवीजल
वोनजाये तैसाअभिमन्युतळपतआहे तोंदुर्योधनेंखड्गलघलाहे एकबा
णेंछेदिलें ३७ मगगदाघेउनीपार्थसुत अमितवीरांतेंपाडित तोंदुःशासनें
त्वरित गदाछेदिलीहातींची ३८ मगघेतलेंरथचक्र तळपतसुभद्रेचाकुमर
जैसाश्रीकृष्णचक्रधर तैसावीरदिसतसे ३९ कर्णद्रोणदुर्योधन सोडितबाणापा
ठींबाण हातींचेंचक्रजाण अश्वत्थाम्यानेंछेदिलें ४० तोंदुःशासनपुत्र दौःशासनी
वेगेंआलागदाघेउनी अभिमन्येंदेखतांतेक्षणीं गदाघेतलीदुसरी ४१
दोघांसींगदायुध्धमांडलें सकळींबाणजाळघातलें दौःशासनासकेलें अभिमन्येें
तेव्हांमूर्छित ४२ सवेंचदुःशासनसुतें हाणिलेंतेव्हांअभिमन्यूतें दोघेपाव
लेमूर्छागतें गदाघायेंएकमेक ४३ मूर्छासांवरूनिदौःशासनी वेगेंआलागदा
घेउनी विकळसौभद्रपडिलारणीं त्याचेमस्तकींघातली ४४ तेणेंचूर्णजालें
शिर पडिलाअचेतनकुमर तोंआकाशवाणीवदलीउत्तर धर्मफळेंनव्हेहें
४५ सकळदळभारएकवटला भोंवतापहावयापाळापडिला त्यांतजयद्रथें
हाणिला अभिमन्युलातेनें ४६ द्रोणेंधिःकारिलेंजयद्रथा दुर्जनावीरासिमा
रिसीलाता त्याअभिमन्येबाणावरीझोडितां पळालासीसत्वर ४७ कौरव
गेलेसमस्त अभिमन्यूघायेंहुंबत श्रीहरीचेंस्मरणकरित वाटपाहतपार्था
ची ४८ पांडवदळींआकांतदारुण धर्मराजकरीरुदन आतांयेईलअर्जुन
कायवदनत्यादाखवूं ४९ दिवसगेलाअस्तमानासी वधुनयेतांसमसप्तका
सी अपशकुनपार्थमानसीं मार्गींयेतांहोतसे ५० धर्मबैसलाअधोवदनें
कांमौन्यधरिलेंभीमसेनें ह्मणतीसंसारमायाअभिमानें अभिमन्युगेलास्व
र्गातें ५१ धर्माजवळींआलाअर्जुन अवघेबैसलेअधोवदन पार्थपुसेकोठें
अभिमन्य कांउत्साहनदिसेमंदिरीं ५२ रथाखालींपडिलाअर्जुन पुत्रशो
केंकरीरुदन श्रीकृष्णेंसांवरून सावधकेलेंपार्थातें ५३ अर्जुनअवघ्यांस
धिःकारित जळोजळोतुमचापुरुषार्थ इतकेअसतांमाझासुत कांपाठविला
संग्रामा ५४ धर्मभीममाद्रिसुत धिक्तुमचाजळोपुरुषार्थ हेविराटपांचा
ळभूभुजसमस्त धिक्जिवंतहिडतां ५५ उपलव्यनगरींतुनी उत्तरासुभद्राद्रौ

पदीधावोनी येत्याजाल्यातेंचक्षणीं हृदयफाटितीअतिदुःखें ५५ सुभद्रेनआ
पलेंशरीर पृथ्वीवरीटाकिलेंनधरवेधीर माझाअभिमन्युसकुमार दाखवाए
कदापाहीनमी ५७ हेअभिमन्युकमळलोचना हेसोमद्दचंद्रवदना हेकोमळां
गमृदुभाषणा येवोनियांभेटेंमज ५८ हेबाळघनःशामवर्णा हेअभिमन्युप्रति
अर्जुना हेमहावीरसुहास्यवदना येधावोनीभेटेंमज ५९ हेमातुळलक्षणाआ
कर्णनेत्रा हेअजानवाहोश्यामलगगात्रा हेयादवपांडवप्रियकरा वीरउदा
राधावेंकां ६० द्रौपदीह्मणेअभिमन्या हेवत्सासद्गुणनिधाना हेतरुणतुझीअं
गना उत्तराआतांकरील काय ६१ हेकिशोरपरमउदारा समरधीराप्रतापशूरा
पांडवकुळींदीपरुंदरा केलीलवरासर्वांआधी ६२ उत्तरेचागळांमिठीघालित
सुभद्राद्रौपदीशोककरित तेंदेखोनपार्थरमाकांत शोकार्णवींबुडाले ६३
संसारमायापरमदुस्तर जोजगद्गुरुजगदोध्दार त्यासहीदाटलागहिंवर
सुभद्रादेवीदेखोनी ६४ पूर्णब्रह्मसनातन मायातीतशुध्दचैतन्य परीसे
मयाचाअभिप्रायपूर्ण नारायणदाखवित ६५ बोलेसुभद्रावेल्हाळ सांपडला
व्यूहामाजीवाळ इतकेवीरअसतांसबळ पाठीकोणीनराखेची ६६ विकळ
पडतांमाझाकिशोर जयद्रथेंदिल्हालत्ताप्रहार धिक्गांडीवधिगतूणीर धि
कृयदुवीरपार्थपें ६७ याहीवेगळाअपरमित धर्माचेंशोकासनाहींअंत तों
व्यासआणिब्रह्मसुत नारदस्वामीप्रकटला ६८ सर्वांचेंहीसमाधान करि
तसत्यवतीहृदयरत्न ह्मणेसुभद्रेतूंसुजाण भगिनीहोशीहरीची ६९ वी

रपत्नीवीरजननी वीरकुमारीयदुवीरभगिनी अभिमन्युपडिलासमरंग
णीं शोकनकरींतयाचा ७० व्रतेंतीर्थेंकरिती योगयागदानेंदेती त्याहूनवी
रासींउत्तमगती वेदशास्त्रींस्थापिलीअसे ७१ विधियुक्तकोटिगोदान पर्वता
तुल्यदिल्हेंसुवर्ण समरींवीरअर्पितप्राण गतीत्याहूनतयाची ७२ प्रयागीं
आजन्मस्नाना करितीकुंभिनीप्रदक्षिणा समरीवीरत्यजितीप्राणा गतीत्याहू
नतयाची ७३ ऐकताधर्मभीमार्जुना शोककरिताकोण्याकारणा हेअवघीब्र
ह्मांडरचना लयाजाईलकल्पांतीं ७४ आकारासआलेजेपदार्थ तितुकेमा
यामयनाशिवंत मिथ्यामायास्वप्नवत् दीर्घदृष्टींविचारा ७५ शुक्तिकेवरी
दिसेरजत स्थानुअसतांतस्कर दिसत दोरअसतांविखारसमस्त मि
थ्याभूतसर्वही ७६ वहुतींभोगिलीहेजगती तितकेहीगेलेमृत्युपंथीं आ
तांआहेतपुढेंहोती सर्वहीजातीचुकेना ७७ गृहधनसुतवल्लभा दासदासी
स्वजनप्रभाभास्कराचीजळांतशोभा मिथ्यामयलटकीच ७८ संसारहादीर्घस्व
प्न व्यर्थमींमाझेंह्मणोन सावधव्हाउघडानयन निजसदनीविचारा ७९
असोव्यासेंसांगोनवहुतकथा सावधानकेलेंकुंतीसुता नारदआणिश्रीकृ
ष्णपिता अंतर्धानपावले ८० सुभद्रेसह्मणेपार्थ उदईकवधीनजयद्रथ कौ
रवदळसमस्त तृणवतजाळीनपैं ८१ पार्थबोलेहेंजरिनव्हेमाझेनी तरिव्य
र्थप्रसवलीपृथाजननी लाजलागलीकुरुवंशालागुनी कृष्णादास्यलव्य
र्थगेलें ८२ कोठेंपडिलारणींबाळ तोपहावयापार्थघननीळ निघतेझालेत

त्काळ निशीमाजींतेधवां ८३ रथवेगेंचालविला चंद्रज्योतीचाप्रकाशपड
ला रणशोधावयानिघाला पार्थवीरतेधवां ८४नेदेखतीपडिलाअभिमन्य आ
श्चिर्यकरितीकृष्णार्जुन बहुतकेलेंरणशोधन परिबाळकोटेंनसांपडे ८५ तोंमं
जुळहरिचेंस्मरण ऐकताजालाअर्जुन हेजगन्निवासमनमोहन मधुसूदनाश्री
हरी ८६ कृष्णागोविंदानारायणा अच्युताअनंताजगज्जीवना रमारमणाआ
नंदघना जनार्दनासर्वेशा ८७ क्षीरसागरविहारा शेषशाईविश्वंभरा भक्तवि
सावियाश्रीधरा करुणाकराधांवेंकां ८८ ऐसेअभिमन्युचेशब्दकोमळ अर्जुनेंवो
ळखिलातत्काळ रथारूढपार्थघननीळ आलेसकळधांवोनी ८९ अभिमन्येनें
नेत्रउघडिले पार्थेंअंगधरणीसघातलें अभिमन्यासपोटासींधरिलें पार्थें मांडि
लेंशोकातें ९० अरेमाझियासकुमारा बाळाअभिमन्यासुंदरा मजवांचूनराजकु-
मरा कांआलासीरणभूमीं ९१ अभिमन्युस्मरतनामावळी जंवळीआलावनमाळी
उकसाबुकसींतेवेळीं पार्थवीरस्फुंदतसे ९२ पार्थाचियाकानीं हळूचअभिमन्यु
बोलतवाणी मींपडिलोंघोररणीं याचाखेदमजनाहीं ९३ मींनिचेष्टितपडिलों
येथें मजलातमारिलीजयद्रथें तेणेंसर्वांगतिडकतें माझेंकाहींनचलेआतां
९४ बारेसकुमारापरियेसी उद्यांजरीनमारींजयद्रथासी अग्निकाष्टेंभक्षिननि
श्चयेसीं तुझीचआणअभिमन्यु ९५ न्याहाळीतश्रीकृष्णवदन मुखींकरितहरि ४
स्मरण अभिमन्येंसोडिलेप्राण कृष्णाआपणपहातसे ९६ अंतरींहरिचेंध्यान
वदनींकरितनामस्मरण हरिपदअभिमन्य पावलापूर्णनिर्धारें ९७ असोपार्थ

श्रीकृष्णेंसंबोखिला रथींबैसऊनशिबिरानेला निद्रानयेअवघ्यादळा चिंता
ग्नितपाडियेलें ९८ पार्थेंप्रतिज्ञाकेलीदुस्तर सिद्धीपाववीलयादवेंद्र आपल्या
शिबिरान्तरींश्रीधर जाताजालातेधवां ९९ पार्थचिंत्तीमनातदेखा निद्रानयेवि
श्वव्यापका तोश्रीकृष्णपरमसखा दारुकाप्रतीबोलत १०० उदईकनिर्वाणपण
कैसासिद्धीनेईलअर्जुन धनंजयकेवळमाझाप्राण मजत्याविणनगमेची १ दारु
काऐकएकवचन उद्यांसिद्धकरींमाझास्यंदन चारघोडेजुंपुन शल्यसुग्रिवा
दिशृंगारी २ सतेजआयुधेंपरम शंखचक्रगदापद्म वरीठेऊनउत्तम सिद्धस्यं
दनअसोंदे ३ पार्थासजालियाविपरीत मींकिंचितदावीनसंकेत मनोवेगेंआ
णीरथ बैसावयामजतेव्हां ४ सोडूनियांसुदर्शन संहारीनकौरवदुर्जन ऐसें
सांगोनजगन्मोहन पार्थाजवळीपातला ५ केशवासिह्मणेंपार्थ म्यांजीकेली
दृढशपथ तीतुजवीणसमर्थ सिद्धीकोणपाववीता ६ भक्तकैवारियामाधवा
पणआतांसिद्धीसन्यावा दीनबंधकरुणार्णवा ब्रिदेंआपलींसांभाळीं ७ द्वि
जेंद्रवहनाक्षीराब्धिनिकेतना गरुडध्वजादुर्जनवनदहना आह्मांसवाढविलें
तुंजगज्जीवना मधुसूदनालाजराखें ८ अह्मापीकापूनबुडवीजीवन आ
पणवाढविलेंह्माअभिमान पांडवपालकहेंब्रिदसंपूर्ण ब्रह्मांडामाजींगाजत
से ९ काष्ठेंकोरीतभ्रमर परीकमलनफोडीअनुमात्रे आह्मांरक्षितामुरहर
त्याहीपरीसर्वस्वें १० मागीलउपकारआठवितां पृथ्वीनपुरेयशलिहितां वि-
श्वव्यापकाअच्युता ऋणाईतआमचातूं ११ यावरीउठोनप्रातःकाळीं स्ताना

दिसत्कर्मेंसारिलीं दोनीदळेंसिधजालीं घाईलागलीवाद्यांची १२ धर्मयेऊन
त्वरितगती मन्मथतातस्तविलाप्रीती अर्जुनासधरूनहातीं श्रीकृष्णकरींदिध-
ला १३ जयद्रथेंवेदबुडविलाकौरवसागरीं तोकाढींमत्स्यरूपियाश्रीहरी शंखा
सुरपूतनारी जयद्रथमारीकां १४ पांडवलज्जाकुंभिनी बुडत्येसांवरीपृथ्वीदे
ऊनी कांसवदर्शीतेंकरुनी विलोकींआह्मांबाळकां १५ असोदशावतारींचा
लीळा येथंदाखवींघननीळा जनकजननीगोपाळा तूंचआह्मांसर्वस्वें १६ ध
र्मेंहृदयींधरिलाअर्जुन ह्मणेलवकरयेईंविजयीहोउन कृष्णार्जुनधर्मासी
नमून रथावरतींबैसलेहो १७ तेवेळेपार्थक्रोधाग्नी नमायेचब्रह्मांडभुवनीं
जैसाउन्मिळानाथपडतांरणी भूमीजावरसंतापला १८ अर्जुनेंकेलीनेमश
पथ जयद्रथमनींभयाभीत दुर्योधनासीनिरोपमागत मीजाईनदेशत्यागा
१९ द्रोणह्मणेव्यूहकरून तुजआह्मींरक्षूंसंपूर्ण मगसहागावेंलंबायमान
शकटव्यूहरचियेला २० शकटव्युहूचेंमध्येंकमळ त्यामाजीजेंकेशरस्थळ भ्र
मरप्रायजयद्रथकेवळ संकोचोनबैसला २१ इकडेरणमांजलेंअपार पुढेंआ
लापार्थवीर लागलावाद्यांचागजर भूगोलतेणेंकांपतसे २२ ध्वजींजनकजाः
शोकहरण सत्राणेंकेलेंघोरगर्जन आरोळ्याफोडितीदारुण भोंवतीभूतेंधां
वती २३ पांचजन्यदेवदत्त उभयकृष्णवाजवित घडघडिलाविजयरथ दोनीं
दळेंविलोकिती २४ अर्जुनासह्मणेमनमोहन तूंसोडींआधींसवेगबाण मी
धावडितांस्यंदन पुढेंकोणजातीपाहूं २५ धनंजयेंसोडिलाशर रथधावंडीत

यादवेंद्र बाणटाकूनरहंवर गेलापुढेंचपळत्वें २६ कौरवभारफोडूनरथ मनो
वेगेंमाघारायेत तोंरथमाजीअकस्मात बाणयेऊनपडियेला २७ पार्थेंबोळखि
लाआपलाबाण ह्मणेहेजगन्निवासभक्तरक्षण अश्वामाजीवेगपूर्ण ऐसाकैं
चापरत्मया २८ त्यातुरंगाचाअंतरात्मा तूंजालासमेघःश्यामा भक्तकामकल्प
द्रुमा तुझामहिमाकोणजाणें २९ पार्थासह्मणेंइंदिरावर आजिऐसाचचाल
वींरहंवर छेदितूंजयद्रथाचेंशिर विजयध्वजउभारीं ३० द्रौपदीसुभद्राउत्तरा
यासुखदेईंमहावीरा निर्दोषयशचतुरा खोवीमुकुटीं हातुरा ३१ व्यूहपाहे
अर्जुन द्वारींउभाअसेगुरुद्रोण पार्थेंनमस्कारटाकिलेबाण सव्यघालूनचालि
ला ३२ महावीरासऐसेंवाटत पार्थनव्हेआलाकृतांत एकह्मणतीमांडलाअं
त सेनाआतांउरेना ३३ तोंपुढेंधावलादुःशासन वर्षताजालाबहुतबाण गज
भारचाललेदारुण महागिरिवरज्यापरी ३४ सव्यसाचीनामाभिधान दोहीं
हातांचेंसमसंधान अलातचक्रवत्सायकासन वोढितेसमयींदिसतसे ३५
विद्युल्लतेऐसेशर अंगीरूपतीअपार केलादुःशासनजर्जर पळेसत्वरएकी
कडे ३६ एकएकशरदारुण घेतपांचसातांचाप्राण गजकलेवरेंतोडुन पर्वत
प्रायपाडिलीं ३७ तोतेथेंवर्षतशर आलाआचार्यासमोर नमूनबोलेमहावी
र मीतुझापुत्रगुरुवर्या ३८ मजआशिर्वाददेईंयेअवसरीं प्रतिज्ञामाझीख
रीकरी युधलाघवक्षणभरी द्रोणासतेथेंदाखविलें ३९ द्रोणासह्मणेपार्थवीर
आह्मांतुह्मांनाहींवैर मगप्रदक्षिणाकरूनसत्वर करितसंहारचालिला ४० दे

शोदेशिंचेनृपवर एकदांचधावनीसमग्र सोडितीवाणाचेपूर एकलीयाअर्जु-
नावरी ४१ सर्वांचेहीशरतोडून शरीरींखिळिलेरावसंपूर्ण जैसामेघमंडपदेखो
न पिछेंसिखीपसरती ४२ कृतवर्माधावलासमोर सोडीशरापाठीशर चतु-
राचेमुखांतूनसत्वर शब्दजैसेनिघती ४३ कृतवर्म्याचेंहृदयलक्षून पार्थेसोडि
लेपंचबाण कींपंचसौदामिनीघेउन हृदयामाजीसंचरल्या ४४ तंव्हांकृतवर्मा
मूर्छायेउन ध्वजस्तंभींटेकलाजाण सूतेंकाढूनियास्यंदन नेलातेव्हांएकीकडे
४५ पार्थाचिपाठिराखेतिघजण दळासहितआलेधावोन सात्यकीआणियुधम
न्य उत्तमौजसतिसरा ४६ रणींराखतीजेपाठी तेचमैत्रधन्यसृष्टीं त्यासदेखोनि
यांजगजेठी हृदयामाजींतोषला ४७ श्रुतायुधवरुणपुत्र नाकौरवांचापरममित्र
तोरथारूढसत्वर बाणसोडितधावला ४८ त्यासप्रसन्नहोऊनवरुण शस्त्रेंअस्त्रें
दिधलींसंपूर्ण एकनिर्वाणगदाघेउन पुत्राप्रतीबोलिला ४९ शस्त्रधरपरमयो
ध्दा त्यावरीसोडीहेचगदा निःशस्त्रियावरीकदा सर्वथाहीसोडूंनये ५० यत्सपीसो
डिसीलजाण तरिपरतोनघेईलतुझाप्राण तोश्रुतायुधबाणेंकरुन समरींखि
ळिलाधनंजयें ५१ पार्थाचेरथीं वैकुंठपती रथचालवीतमनोगती श्रुतायुधको
पोनचित्तीं गदाप्रेरीहरिवरी ५२ विजेऐसीगदाआली जनार्दनाचेहृदयींआद ६
ळली सच्चिदानंदमूर्तीसावळी नाहींढळलीरथावरुनी ५३ तेवरुणगदापरम
दारुण मेरूमंदारकरीलचूर्ण तोपद्मिकारभगवान तेणेंचसमरींसोसिली ५४
परिनिःशस्त्रीकेंसांतकजाण गदाफिरलीमनोवेगेंकरुन श्रुतायुधाचेहृदयींभ

रून घेतलाप्राणतयाचा ५५ उभयदळींआश्चिर्यझालें ह्मणतीहेंअद्भुतवर्तलें
आपलेंआपणशस्त्रपरतलें कोणीहातींनधरितां ५६ कांभोजपुत्रसुदक्षिण श्रु
तायुअच्युतायुतिघेजण अपारम्लेछभारघेउन विजयावरीधांविले ५७ ति
तघ्यांचीहीशिरें पार्थेच्छेदिलींक्षणमात्रें तेंदेखोनिप्रज्ञाचक्षूज्येष्ठपुत्रें द्रोणा
प्रतीबोलतसे ५८ आजिराखाजयद्रथ वासरमणीपावतांअस्त अग्निकाष्ठेंभक्षी
लपार्थ टळलाअनर्थतितकेनी ५९ द्रोणह्मणेंव्यूहद्वार मीरक्षितोंदृढसाचार
तुह्मींमिळोनसमस्तवीर जयद्रथमारावा ६० येरींकडेविंदअनुविंददोघेजण
अवंतिदेशींचेराजदारुण धनंजयेंसोडूनिबाण शिरत्यांचेंच्छेदिलें ६१ शिवद
त्तकवचअभेदजाणा द्रोणेंलेववीलेंदुर्योधना जावरीशस्त्ररूपेंना कोणाचेंही
कल्पांतीं ६२ त्याकवचबळेंकरुन युध्दकरीदुर्योधन पार्थेटाकिलेनिर्वाणबा
ण परिकवचनभेदे ६३ मधुमुरनरकविनाशकेंण युक्तिसांगेपार्थासंपूर्ण हस्त
आणिचरण उघडेबाणेंखिळीते ६४ मगचरणआणिमणगटेंदोनी पार्थेफोडी
तीक्ष्णबाणीं त्याचमयेंकरूनी दुर्योधनपळाला ६५ इकडेधर्मभीमसहदेवन
कुळ पांचाळीचेपांचहीबाळ द्रोणावरीबाणजाळ घालितेजालेतेधवां ६६ सा
त्यकीनेसोडूनशर मारिलाव्याघ्रदत्तमहावीर अलंबुशनामअसुर घटोत्कचेंवधि
येला ६७ रुक्मिणीउदरींचेंदिव्यरत्न तोधर्मरक्षितमत्स्यमन जळासंधगजारूढहो
उन सात्यकीसींयुध्दकरी ६८ परमलाघवीसात्यकीवीर जळासंधेंआटिलेंदळ
अपार मगसोडूननिर्वाणशर शिरच्छेदिलेंजळासंधाचें ६९ त्याचाकैवारें भूरि

श्रवा सात्यकीवरी धांवला जेव्हां कर्ण आणी भीम तेव्हां शिमेरहित भीडती ७०
भूरिश्रव्याचें शिर तथें सात्यकीनें उडविलें पुरुषार्थें चिंतासमुद्रीं अंधस्कतें येणें
केलें तेधवां ७१ पार्थ वीर संहारिले अपार वेग करी ह्मणं सर्वेश्वर दिवस आला
दोनप्रहर तृषाक्रांत वारू झाले ७२ धनंजय जाला तृषाक्रांत अश्वही झाले विक
ळ बहुत कौरव देखोन ह्मणत इतक्यांत पार्थ जिंकावा ७३ अर्जुनें बाण पाडून
पाताळा काढिलें भोगावतीचिया जळा अक्षोभ सरोवर झाला वृक्ष भोंवते वि
राजती ७४ विशाळ सरोवर शीतळ जळ तीरीं विराजती मराळ सुवर्णकमळें आ
लीं उजळ रुंजी वरी घालिती ७५ कौरवदळ विस्मित पाहत ह्मणती धन्य धन्य वीर
पार्थ अर्जुन उदक सेवित घोडे सोडीत श्रीकृष्ण ७६ वारूचे वाग्दोर हातीं धरिले रमा
वरें सच्चिदानंदें सर्वेश्वरें चाबुक माथां खोंविला ७७ वारूचा मुखींची लाळ
स्वकरें धूत तमाळनीळ अंगींचे बाण उपडून सकळ हस्त फिरवी परमात्मा ७८ तो
हस्त बैसो माथां इच्छिती शिवपुरंदर दाता हो हस्त हयांस लागतां क्षतें सर्व बुजती
७९ अश्वाचे अंगींचा कंडू सकळ नखें करून निववी गोपाळ अंजुळी भरून सलिल
वेळोवेळां वरि घाली ८० तुरंग होतां चंचळ हो हो ह्मणे वैकुंठनीळ त्रिभुवन विस्मि
त सकळ पांडवभाग्य वर्णित ८१ इतक्यांत कौरव बाणजाळ विजयावरी घालिती
सकळ पार्थास ह्मणे घननीळ बाणजाळ छेदीं हे ८२ रथाखालें उभा अर्जुन गां
डीवचापा पारून अपार सोडून मार्गण बाणजाळ छेदि वेगें ८३ अश्व धुवोन ज
गज्जीवन रथीं योजीत न लगतां क्षण अर्जुनास हात देऊन रथावरी चढियेला ८४ ७

बाप बाप बोलोन तेव्हां थापटी तुरंगाचा ग्रीवा सादर होऊन मघवा विलोकी
त प्रेमे प्रीती ८५ मातापुत्र सभाग्य उत्तम नीच कर्में करी पुरुषोत्तम आनंदाश्रुप
रम शक्राचे नयनीं लोटले ८६ घोडे धुवून आणिले स्यंदनीं जेव्हां जुंपिले सरोव
र तत्काल आटलें युद्ध मांडलें पुढती ८७ उभय कृष्ण एके रथीं पवन वेगें वारू जाती
कौरव दळींचे सारथी विलोकिती कौतुकें ८८ सव्यसाची क्रोधायमान वामसव्य स
मसंधान पार्थास खगकेतन त्वरा करीं ह्मणतसे ८९ सहा गावें व्यूह रचिला जिंकि
तां तिसरा प्रहर जाला प्रहर एक दिवस उरला कृष्ण विचारी मानसीं ९० दिवस उर
ला किंचित असाध्य आतां जयद्रथ प्राण त्यजील माझा पार्थ मग कृष्णनाथ का
य करी ९१ सुदर्शन आड घातलें दिनकरास लपविलें अर्जुनास तें न कळे वीरश्री
येचेन माजें ९२ अर्जुनें सूर्याकडे पाहिलें तों सूर्यबिंब मावळलें गांडीव हातींचें टा
किलें कुंड रचिलें तेधवां ९३ घे घे ह्मणे अर्जुन मग बोले जगज्जीवन सरलें सरलें दि
नमान आलें मरण तुज लागीं ९४ अग्निकाष्ठें भक्षितो अर्जुन सिद्ध जालें जाणोन
धर्म भीम सकळ सैन्य शोक करिती ते वेळां ९५ कौरवांसी हर्ष थोर अनयासें मर
तो पार्थवीर पहावयासी समग्र कौरवपांडव पैं आले ९६ धडाडिला तेव्हां अग्नि अ
र्जुन आला स्नान करुनी श्रीकृष्णासी नमूनी प्रदक्षिणा तीन केल्या ९७ पहावया आ
ले समस्त चोरून पाहे जयद्रथ तें देखोन श्रीकृष्णनाथ काय बोलत पार्थासी ९८
स्त्री भ्रतारा सवें जाय तैसा अग्निप्रवेश करिसी काय आपलें धनुष्य लवलाहें समा
गमें घेई कां ९९ धनुष्यासी बाण चढऊन कुंडास करी प्रदक्षिण तैसेंच करी श्वेतवा

ह्न कौरवजनपाहती २०० चोरून पाहेजयद्रथ तेंदेखोनकौरवसमस्त ह्मण
तीतुजलागींहाहोतोअनर्थ तूंकांयेथेंओलासी १ जयद्रथह्मणे बरेंझालें अर्जुना
सतोंमरणआलें आतांपांडवएकेचबळें उत्यांसर्वजिंकीनपैं २ इकडेप्रदक्षिणाक
रीअर्जुन धनुष्यघेऊनआकर्ण हळुचकानींसांगेजगज्जीवन पैलजयद्रथपाहेंपां
३ इतक्यांतकाढिलेंरविदर्शन तोंअर्धघटिकादिवससंपूर्ण पार्थाहासूर्यतोजय
द्रथदुर्जन सोडीबाणवेगेंसी ४ ऐसेंबोलोनीजगज्जीवन निमिष्यनलगतांगेलाबाण
जयद्रथाचेंशिरच्छेदून आकाशपंथेंउडविलें ५ जाचाहस्तींपडिलेंशिर त्यासतत्का
ळमृत्युसाचार अर्जुनासह्मणेसर्वेश्वर शिरवेगेंउडवीपैं ६ सिंधुराजजयद्रथाचा
पिता पश्चिमसमुद्रींबैसलाहोता संध्यावंदनीअर्घ्यदेतां शिरपडिलेंहस्तामध्यें
७ तेणेंहातींचेंटाकिलेंशिर तोतेथेंचमृत्युपावलासाचार सूत्रधारीतोयदुवीर ना
नाकौतुकेंदावीतसे ८ दिनमणीपावतांअस्त इतक्यांतमारिलाजयद्रथ विजयवा
द्येंवाजवित पार्थतेव्हांपरतला ९ दुर्धरपणसाधिलादेख कौरवांसीदिल्हेंमहादुःख
शोकेंविकळसकळिक भ्रमेविवेकसमजेना १० दुःशिळादुर्योधनभगिनी तेजयद्र
थाचीहोयगृहिणी गांधारीधृतराष्ट्रऐकोनी दुःखेंकरूनविव्हळ ११ धर्मासांगती
दूत रणींमारूनजयद्रथ पैलकपिवरध्वजझळकत शिबिराप्रतीयेतसे १२ विजयवा
द्यांचेगजर पांडवदळींहोतीअपार पुष्पवृष्टीवारंवार पुरंदरकरीतसे १३ रथाखा
लींउतरतांश्रीकृष्णार्जुन धर्मराजपुढेंहोउन श्रीरंगासतत्कालभेटोन करीस्तवनस
प्रेमें १४ ह्मणेंकुंतीचेउदरींनूतन आजिजन्मलाहाअर्जुन जनकजननीबंधुस्वजन

तुजवीणकोणश्रीहरी १५ कृतांताचेमुखींहून आजितुवांपार्थकाढिलावोढन सर्वां
गाचीछायाकरुन प्रल्हादजैसारक्षिला १६ विजयविजयकरून हरित्वांचदिधलाआ
णून थोरपणासकळसोडून घोडेआजीधूतले १७ यदुकुळविकाशभास्करा पद्म
जातजनकापद्माक्षीवरा पद्मनाभापद्मधरा नाहींउपकारामीती तुझ्या १८ हेजन
नीविश्वसंभूत समरभूमीसीहोसीसूत आमचाहोऊनितूंदूत शिष्टाईकरूंगला
सी १९ पांडवकुलपालकापांडुरंगा ब्रह्मानंदनविटेअभंगा श्रीधरहृदयाब्जभृंगा
उभाअव्यंगाविटेवरी २० रुक्मसपांडवप्रतापग्रंथ द्रोणपर्वव्यासभारत त्यांतील
सारांशयथार्थ पंचेचाळिसाव्यांतकथियेला २२१ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्व
रार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

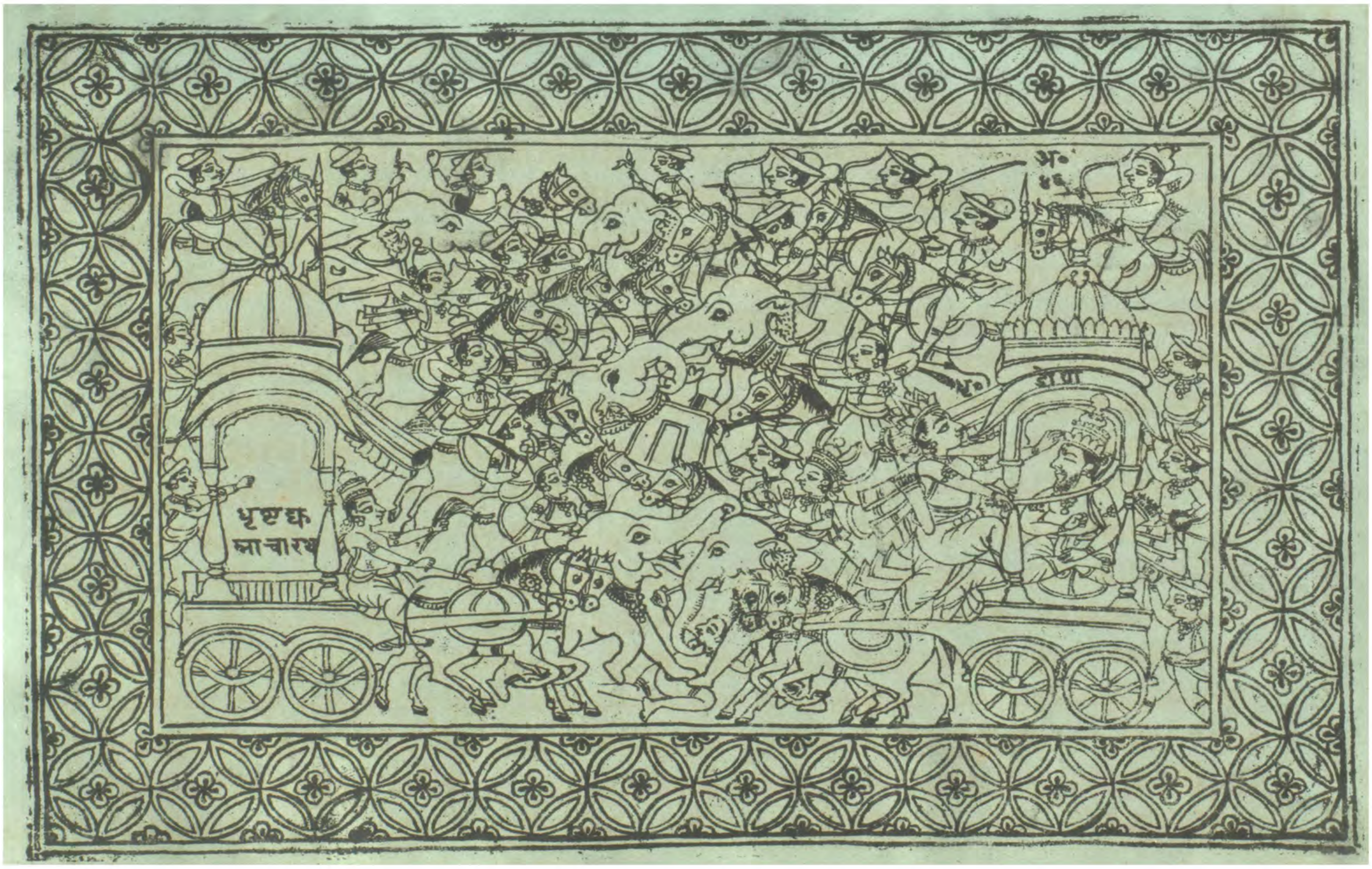
अ०
धृष्टद्यु
म्नाचारथ
द्रोण

श्रीगणेशायनमः रणींपडलाजयद्रथ पांडवदळआनंदभरित संजयाप्रतिअंबिका
सुत पुसताजालातेधवां १ संजयासांगनिश्चिय कोणीकडेसंपूर्णजय माझापुत्राचे
केसेंहोय चिंतापाहेमजलाहें २ येरुह्मणेएकसाचार ब्राह्मणतेथेंआचार पंडितनेथें
विचार सर्वदाहीवसनसे ३ मित्रतेथेंप्रकाश सुखतेथेंउल्हास सद्दियातेथेंविशेष
मानजेंसावसतसे ४ भक्तीतेथेंप्रेम औदार्यतेथेंधर्म ज्ञानतेथेंनिःशीम शांतिसुखव
सतसे ५ शांतितेथेंदयावसे दयातेथेंक्षमावसे क्षमातेथेंविलसे निजबोधजेंसाफो
६ बोधतेथेंआनंद आनंदतेथेंब्रह्मानंद तोब्रह्मानंदगोविंद पार्थरथीसर्वदां ७
तोपार्थआणिजगत्पती ज्याचेदळींविराजती तरीजयतिकडेनृपती कायपुससीवे
ळोवेळां ८ पुढेंऐकवृत्तांत युद्धानिघालशारद्वत तोंतिकडूनअभिमन्युतात अ
तिआवेशेंधाविला ९ परस्परेंशरमारित युद्धजालेअत्यद्भुत वर्मीबाणबैसलेब
हुत मूर्छायेतकृपाचार्या १० कृपाचार्यपडलाह्मणउनी चमूमाजीउठलीध्वनी सा
रथीरथकाढुनी नेताजालाएकीकडे ११ धनंजयसद्गदहोउनपरम ह्मणेजळोहाक्ष
त्रियधर्म ज्याचापादुकाशिरींधरिजेसप्रेम त्यासियुद्धकरणेंपडे १२ निर्वाणअस्त्र
कपटभावें गुरुवरीसहसानटाकावें कृपाचार्यकृपाळुवें सांगीतलेंपूर्वीमज
१३ माताक्रोधानळीपूर्ण देतजरीगाळीप्रदान तरीपुत्रासक्कावेंमरण सहसाहि
कल्पिना १४ तेसेंशारद्वतआणिद्रोण मजवरीप्रेरितीजरिबाण परिजावामाझाप्रा
ण सहसाहीनसेहे १५ जळोहादुर्योधनचांडाळ याचापायेंआटलेंकुळ असोऐसा
फाल्गुनव्याकुळ आचार्यस्नेहेंजाला १६ तोंरथारूढसूर्यनंदन येतवेगेंपवनाहुन

श्रीकृष्णाशिह्मणेकृष्णा रथप्रेरीकर्णाकडे १७ नवतोभक्तकाजकैवारी ह्मणेकर्णजा
तोसात्यकीवरी वृत्तासयुद्धानपाचारी आजिचादिनतववा १८ त्यापाशींआहेवा
सवीशक्ती तेतुजवरीटाकीलअवचिती तेशक्तिभयअहोरात्री माझेचित्तींवसतसे
१९ तोशक्तीशींनिवारीपाहीं ऐसापुरुषजालाचिनाहीं तेतुजवरतीघालीलवल्ला
हीं उत्कंटासदाकर्णाची २० नशीनेशक्तिआजिरात्रीं टाकीलएकमहावीरावरी भगवं
त्यासींयुद्धकरी निश्चयगमगेंमनेंछा २१ इकडेसात्यकीसीभास्करी युद्धकरितघ
टिकाचारी परस्परेंतीक्ष्णशरीं खिळिलाआंगेंउभयानीं २२ आदित्यात्मजसोडून
बाण छेदिलासात्यकीचास्यंदन सात्यकीतुरंगमारुन विरथकेलातेधवां २३
ऐसेदेखोनिजगदीश्वर दारुकासहितआपुलारहंवर ध्वजीजाचियाखगवर सा
त्यकीप्रतीदिधला २४ सात्यकीबरूनतयेंरथीं युद्धकरितसर्वपाहती कर्णाचार
थआणिसारथी भमरींचूर्णकेला २५ यावरीतोभास्करी आणिकेरथींआरोहण
करी बाणजाळनेअवसरी सात्यकीवरीघालित २६ मित्रपुत्रमहारथी सात्यकी
खिळिलाशरपथीं तोंआलाद्रुपदनृपती उत्तमौजधांविला २७ शरसोडितअपार
सर्वांगीखिळिलारविपुत्र दिसेजैसामयूर पिच्छेंपसरीस्वइच्छें २८ द्रुपदेंछेदूनर
थ गधेयकेलासमरींविरथ उणेदेखोनकौरवसमस्त एकदांचिधांवले २९
परमबळमित्रकर्ण दुर्योधनासआवडेप्राणाहुन यालागींत्वरेंहातदेउन आप
लेरथींबैसविला ३० सात्यकीमहाराजयादववीर कौरवबाणीकेलेजर्जर दारु
केंफेरिलारहंवर कुलालचक्रासारिखा ३१ प्रज्ञाचक्षुसंजयबोलत भीमेतुझेयं

कतीसरकत मारिलेजाणआजिपर्यंन पदेंहीअनर्थदिसतो ३२ सात्यकीनेमहावी
र समरंगणींमारिलेआपार नीमासह्मणेअर्कपुत्र बाळयुध्यकाय करिती ३३ अस्त्रविद्या
पाही तुजपासीदिसतनाहींअर्जुनह्मणेतेसमईं सूतपुत्राऐकतूं ३४ सात्यकीनेंतुजकें
लेविरथ तूंह्मणविसीरणपंडित गर्वधरिलाआहेबहुत तुजमीसत्यमारीन ३५ तूं
आपुलेभोगभोगुन येईसकळमैत्रासीपुसोन मागेंइछाठेउन कांहींआतांयेउनको ३६
तुजमीरणींमारिनसत्य ह्मणउनगांडिवावरीठेविलाहात कर्णह्मणेबोलसीबहुत ग
र्वअंगीधरूनियां ३७ कायबोलोनबहुतवाणी रणींकरुनदावींनकरणी चिंतार्ण
वींकौरववाहिनीं पडिलीतेव्हांजाणपां ३८ ह्मणतीपडिलेवीरसबळ उरलेतेदिसतीनिर्ब
ळ रोगिष्टाऐसेविकळ दळसकळदिसतसे ३९ दुर्योधनबोलेसंतप्त इतुकेअसतांरण
पंडित रक्षिलानाहींजयद्रथ केलाघातशत्रुनी ४० परमसंतप्तकौरवेश्वर कपाळभू
कुटी लळमळव्याघ्र कींउदरशूळींपादोदर आरंबळतजैसाकां ४१ वणव्यांतआहा
ळलाअजगर कींमहाकुपींपडलामृगेंद्र तैसादुःखीदुर्योधनसत्वर द्रोणाप्रतीबोलत
से ४२ पाहाकैसेंकर्मप्रबळ सातक्षोणीआटलेंदळ एकतीसबंधुसबळ मृत्युनग
राप्रतिगेले ४३ अहोयावरीगुरुवर्या पृथ्वीठावनेंदिमजलपावया तरीमीआतांयुद्ध
करुनियां मारीनकिंवामरेन ४४ तुह्मीकृपापार्थावरीफार वरिवरीयुध्यकरिशीहळु
फार जैसाकमळींबसेभ्रमर परीकेशरविटोनेंदी ४५ तरीतूंगुप्तआह्मासी मृत्युरु
पवाटतोसी द्रोणह्मणेविंधितोसी वाग्बाणेंव्यर्थचितूं ४६ पार्थासिभिडेसमरंग
णीं ऐसीकोणप्रसवलीजननी कपटद्यूतखेळोनी तुह्मीत्यासिजिंकिलें ४७ तंसत्य

धर्मेनिश्चिनी समरीतुह्मासजिंकिती सभेसतुह्मीआणुनिमहासती गांजिलीकैसीअध
र्में ४८ तीससाह्यजगन्निवास वस्त्रेंपुरविलींआसमास पांडवधाडिलेवनवासास
बहुतश्रेष्ठीवर्जितां ४९ द्रौपदीचेसमाधान करितांबोलिलाजगन्मोहन कौरवस्त्रिळो
नीजाण गांजिलीपूर्णदेवकीमाय ५० त्याचेंफळहेचिजाण पांडवांससाह्यहोउन
कौरवकुळसंहारिन प्रतिज्ञाकेलीश्रीधरें ५१ पार्थतोकेवळवासव साह्यहेमाधवउ
माधव त्यासिसमरंगणींधरीहाव ऐसापुरुषकोणअसे ५२ भगवद्भक्तासीकरितांद्वे
ष त्यांसनिर्दाळीलक्ष्मीकेश तुजआह्मींशिकविलेंबहुवस नायकसीसर्वथा ५३
तुझ्यादोषेंकरुन आह्मींसमस्तगेलोबुडोन शिष्याचेंपापदारुण मस्तकींवैसेगुरुचा
५४ मैत्रयविदुरव्यासी इहिंतुजशिकविलेंबहुवसीं परितूंमतिमंदनायकसी आतांर
डतोसकासया ५५ तरीआतांप्रतिज्ञाहेच आंगीचेंमीनकाढीकवच सर्वांशीजिंकीनमी
च किंवापरधामपावेनपैं ५६ त्यावरीतोकौरवनायक करीकर्णाजवळिपरमशोक
ह्मणेगुरुचेंमनअधिक पार्थाकडेअसेपां ५७ व्यूहद्वारींवाटदेउन येणेंचिप्रेरिला
अर्जुन येणेंचिजयद्रथराहउन घेतलाप्राणत्याचापैं ५८ कर्णह्मणेनिर्धारीं गुरु
निंदातूंसहसानकरी धनंजयनाटोपेसमरीं इंद्रादिकांसहसाही ५९ जाचारथावरी
हरिहर विजयचापविजयतूणीर समरींविजयरहंवर नटळेअणुमात्रमाघारां ६०
गुरुनिंदाकारितांपाहें तत्काळहोयकुळक्षय तूंआचार्याचेंहृदय दुःखीसहसा
करूंनकों ६१ स्वकर्मसुख्यप्रधान आमचेंरुद्रक्षोणीदळदारुण त्याचेसप्तक्षोणी
चमूसंपूर्ण परिजयजाणत्याकडे ६२ आह्मांतुह्मास्नेहेंकरुन समरंगणीवेंचूंप्राण प

रिजिकडेआहेरुक्मिणीजीवन शेवटींजयतिकडेची ६३ असोयावरीरणतुरांचीघाई
दोहींदळींगाजतसेतेसमयीं दुर्योधनलवलाहीं रथारूढजाला ६४ अपारसोडिलेबा
ण द्विरदविध्वंसीकमळवन तैसेंपांडवदळसंपूर्ण विध्वंसिलेंकुयोधनें ६५ तीक्ष्णवर्षे
बाणजाळ पुत्रासहितपळविलापांचाळ कुंतीचातृतीयपुत्रसबळ शतबाणीविंधिला ६६
सत्तरबाणींसबळ विंधिलेसहदेवनकुळ धर्मावरीतेजाळ ऐशींबाणघातले ६७
नव्वदबाणेंकरुन सात्यकीविंधीकुयोधन विराटावरीक्रोधेंकरुन पन्नासबाण
घातले ६८ द्रौपदधृष्टद्युम्नतेवेळे साठबाणींखिळिले अवघेंदळजर्जरकेलें दु
र्योधनेंतेधवां ६९ कर्णपिताअस्ताचळीं मावळतांरजनीप्रवर्तली युद्धाचीआज
लागली अधिकाधिकतेधवां ७० वायुसंगेंचेतलाकृशान तैसाखवळलाभीम
सेन बहुतसोडूनिमार्गण कौरवसैन्यखिळियेलें ७१ दुर्योधनाचेबंधुतिघेजण
दीर्घबाहुदुर्मददुष्कर्ण यांचीशिरेंबाणेंकरुन भीमसेनेउडविलीं ७२ भीमावरीए
कशक्ती कर्णेंप्रेरिलीशीघ्रगती येतांदेखोनिहस्तीं भीमेंधरिलीपराक्रमें ७३ भी
मेंस्वबळेंकरुनी कर्णावरीदिधलीझोंकुनी तेशकुनीवरीजाउनी पडावीजोअ
कस्मात ७४ कर्णेंशरसोडुननिवाडें शक्तीपाडिलीएकीकडे यावरीचपळअकस्मा
तपडे तैसाआचार्यधांविला ७५ सात्यकीसोडीसायक पशीतोद्रोणप्रतापार्क तूळरा
शीजाळीपावक तैसेंसैन्यसंहारिलें ७६ तेव्हांशिराचालाखोल्या गुरुनेंभूलिंगासस
मर्पिल्या एकचिआक्रांतवर्षला पांडवदळींतेधवां ७७ तोसमसप्तकपराभउ
न अकस्मातआलाअर्जुन जैसासंकटींधांवेभगवान भक्तालागींएकाएकीं

७८ जैसाप्रभंजनजळदजाळ पुरुषार्थेंविदारितत्काळ तैसेंकौरवांचेंदळ केलेवि
कळशरपंथीं ७९ प्रगटलाकेवळकृतांत तैसापुढेंआलावृकोदरसुत अष्टचक्र
जाचारथ कींपर्वतदुसरा ८० आरक्तध्वजवरिगृध्रचिन्ह तोघटोत्कचभयानकवद
न त्याचीगर्जनाऐकोन कौरवदळदचकलें ८१ एकह्मणतीआलाकाळ ग्रासील
हेंअवघेंदळ सर्वेंराक्षससेनाप्रबळ भयानकेंनलक्ष वे ८२ घटोत्कचसोडितशर
तेचपळतेसमानअनिवार वल्मिकांतसंचरेविखार वीराआंगीतेविंरुतती ८३ ऐ
सेंदेखोनिअद्भुत त्यावरीघालविलागुरुसुत तीक्ष्णसायकशत घटोत्कचावरीदा
की ८४ कुंजरावरीकुसुमनभार तेसेनगणीतीक्ष्णशर गुरुपुत्राधरीधीर ह्मणोन
हाकफोडित ८५ काळदंडवतसत्तरबाणीं भीमात्मजखिळिलाद्रोणीं तोंघटोत्क
चपुत्रतेक्षणीं अंजनपर्वाधांवला ८६ चक्रेंसोडीअनिवार निवटितकौरवांचे
भार मिळोनसर्वकौरववीर वर्षतशरउठले ८७ दुर्योधनकर्णद्रोणी शशींरा
क्षसखिळिलेतेक्षणीं अक्रूरवर्षतवृक्षपाषाणी कौरवबाणींउडविती ८८ क
र्णअद्भुतसोडोनिशर छेदिलेंअंजनपर्व्याचेशिर कौरवदळींआनंदथोर महावीरप
डियेला ८९ देखोनपुत्राचेंमरण घटोत्कचखवळलादारुण पर्वतवृक्षउपडून अरि
सेनेवरीवर्षे ९० साठसहस्रसबळदळघेउनी पांडवांवरीधांविलाशकुनी दोनींद
ळेंमिसळलींतेक्षणीं झोटधरणीहोतसे ९१ होतयुद्धाचेंघनचक्र गुरुसुतेंप्रेरिलें
अग्निअस्त्र अक्रूरजाळिलेअपार प्रळयथोरवर्तला ९२ अनिवाररजनीचर वर्ष
तीशिळातरुवर घटोत्कचेंशक्तीतीव्र द्रोणीवरीभिरकाविली ९३ तेशक्तीपरमअच

ट सबळघंटाबांधल्याआठ करितप्रळयबीभाट अश्वत्थाम्यावरीआली
१४ परमपराक्रमीवीरद्रोणी शक्तीधरिलीकरेंकरुनी घटोत्कचावरीपरतो
नी टाकिलीतेव्हांअतिबळें १५ घटोत्कचाचामहारथ शक्तीनेजाळिलाक्षणा
त आणिकेरथींभीमसुत आरूढतसेवेंची १६ परमपुरुषार्थीगुरुपुत्र हृय
दयीं वर्णितीसर्वत्र रथजाळुनीशक्तिअनिवार पृथ्वीगर्भीप्रवेशली १७ सु
रथआणिशत्रुंजय द्रुपदाचेपुत्रपाहें गुरुपुत्रापुढेंयेउनीलवलाहें युद्धकरिती
अपार १८ गुरुपुत्राचेदोंचबाणीं दोघांचींशिरेंउडविलींगगनी कुंतिभोजाचे
दशपुत्ररणीं प्रेतेंकरुनिटाकिले ११ भुरिश्रवापिताअद्भुत नामजाचेंसोमदत्त
तोमहावीररणपंडित मारीबहुपांचाळसेना १०० तोंसात्यकीनेसमरंगणी त्याचें
शिरउडविलेंगगनी भीमेंचौघेपुत्ररणीं शकुनिचेसंहारिले १ तोंबाल्हिकेंनि
जशरेंकरुन रणीरिचविलाभीमसेन जैसामयूरपिच्छेंपसरुन तैसाभीमशोभतसे
२ भीमेंगदाभोंवडुनी बाल्हीकमारिलासमरंगणीं दुर्योधनाचेबंधुतेक्षणी दाहा
जणेवधियेले ३ त्यावरिघालुनिगदाघात मारिलेकर्णाचेचौघेसुत देशोदेशीं
चेराजेबहुत धर्मराजेंआटिले ४ परमपुरुषार्थीयुधिष्ठिर मारितउठिलाअनिवा
र सहस्त्रांचेसहस्त्र शत्रुआटिलेरणांगणीं ५ धर्माचापराक्रमदेखोन आचार्य
धावलावर्षतबाण दाहासहस्त्रसोडुन धर्मभेदिलाहृदयावरी ६ साठबाणेंद्रो
णसमरीं धर्मेंखिळिलातेअवसरीं धर्माचारथझडकरी चूर्णकेलाआचार्यें
७ तीसबाणेंतात्काळ धर्मरणींकेलाविकळ मगरथींवाहुनकौतुक नेताजालाते

धवां ८ दुर्योधनह्मणेकर्णावीरा रणपंडितासमधीरा माझेमनोरथचतुरा करिशी
लपूर्णकेव्हांतूं ९ अर्कजह्मणेऐकनृपती आतांसोडीनवासवशक्ती रणांगणीसु
भद्रापती पडेलक्षणार्धें १० मगह्मणेशारद्वत वल्गनाकांकरिशीव्यर्थ जों
देखिलानाहींवीरपार्थ कपिवरध्वजश्रेष्ठतो ११ निवातकवचयोद्धाअभिनव त्या
चापार्थेंपुशिलागर्व व्योमकेशआणिवासव समरंगणीतोषविले १२ गोग्रह
णींतुमचीगती कैसीकेलीआठवाचित्तीं स्वाहस्वधेचापती आरोग्यकेलापुरु
षार्थें १३ ऐकतांकोपलाकर्ण शारद्वतासीबोलेतीक्ष्ण मलावाटतेंजिव्हाछेदुन
तुझीटाकावीब्राह्मणा १४ तूंआणिगुरुद्रोण पार्थाचेकेवारीकळलेंपूर्ण तोंद्रोणीख
ड्गघेउन कर्णावरीधांविला १५ ह्मणेअकाळींमेघगडबडिन बिंदुनटाकीकथनी
व्यर्थ तैसीबडबडयेथें मूर्खातुझीजाणपां १६ कपिध्वजसिंहापुढें जंबुककायब
डबडे आचार्यनिंदाकरिशीतोंडें करिनखंडेंतुझींआतां १७ गुरुनिंदाकरिसीजाण तरि
निकटआलेंतुजमरण आतांचतुझेंशिरछेदिन ह्मणोनशस्त्रउचलिलें १८ शस्त्रेंघे
उनिभानुसुत क्रोधेंत्यावरीलोटेंपाहात दुर्योधनआणिशारद्वत निवारितदोघां
जणां १९ दोघांसह्मणेदुर्योधन काळकैसापाहाविलोकुन रणींआटलेथोरलहान
व्यर्थभांडणकरितांकां २० असोत्यावरियुद्धमांडलेंसबळ उरलेवीरपांचाळ त्याव
रीसूर्यपुत्रकेवळकाळ संव्हारितउठिला २१ सहस्त्रवीरांचींशीर्षें कर्णेंछेदिलीं
अतिआवेशें देखतांदुर्योधनतेथें बोलतसेधन्यपूर्ण २२ कर्णाऐसारणपंडित
ऐशासनिंदितोगुरुसुत असोभानुजेंवीरबहुत समरभूमीपहुडविले २३ कर्णाचा

पुरुषार्थथोर देखोनगर्जतिकौरववीर तेंऐकोनकिरिटीयदुवीर मनोवेगेंधांविले २४
कर्णासमोरअकस्मात उभाकेलाविजयरथ पार्थेंबाणशकुनीतीनशत सूर्यसुतरवि
ळियेला २५ चापआणिबाणभाता घोडेसारथीआणिरथा विजयछेदिक्षणनलागतां
धन्यपार्थाचीह्मणती २६ कर्णविरथउभाजगती मगगौतमसुतेंबैसविलारथीं व
रकडदळेंपळती पार्थभयेंकरूनियां २७ ऐसेंदेखोनसुयोधन ह्मणेमीआजिझुंजे
ननिर्वाण मगगुरुपुत्रगौतमनंदन निवारितीदुर्योधना २८ समीपअसतांदळें
अपार उडीनघालीकदांनृपवर दुर्योधनह्मणेनिर्धार मंदभाग्यसत्यमी २९ तु
ह्मीमंदमंदयुध्धकरितां जरीमनीधरालनत्वतां तरीनिःपांडवीपृथ्वीआतां क्षण
नलागतांकराल ३० सुपयापुत्रह्मणेतेअवसरीं आमचेंयुद्धपाहेयावरी विजसंचरेउ
द्यानी तैसावेगेंधाविलातो ३१ चापमेघापासून वर्षतशरांचादाटघन पळविलेंपांड
वसैन्य दशदिशातेवेळे ३२ तेदेखोनिधृष्टद्युम्न पुढेंधांवलावर्षतबाण ह्मणेरेगुरु
पुत्रातूंब्राह्मण परमअधमजाणपां ३३ सांडनयागअनुष्ठानतप राजहिंसाकरि
तांहेंपाप तूंआणितुझाबाप महांअधमनिर्धारें ३४ तुझियापितयाचेप्राण मीचघे
ईनसत्यवचन मगयावरीधृष्टद्युम्न वर्षेपर्जन्यशरांचा ३५ रात्रीयुद्धहोतघोरांदर
सुगंधस्नेहपरमसुंदर त्याचादीपिकाअपार दोहींदळींपाजळती ३६ पार्थेंशकुन
बाणजाळ भूभुजपळविलेसबळ कींशुकफुलतीसकळ तैसेवीरदिसती
३७ लक्षानुलक्षचंद्रजोती लावितांउजळलीसर्वक्षिती कर्पूरदीपिकांचादिप्ती
गगनामाजीनसमाये ३८ रथइभस्वारांप्रती पांचपांचदीपिकाप्रकाशती सुवर्णक ५

वचेंझळकती चपळेऐशींतेजाळ ३९ अळंकारमुकुटाचीप्रभा तेणेंआणिलीदश
दिशाशोभा वस्त्रेंचापेंनभा उजळतीस्वतेजें ४० ध्वजझळकतीअपार रात्रीचेंयुद्ध
घोरांदर द्रोणाचेपाठिसींकौरववीर लक्षनबळअसती ४१ रथासींरथदाटले गजा
सीगजसंघट्टले स्वांराशींस्वांरभेटले हाकेंभरलेंब्रह्मांड ४२ ततवितंतघनसुस्व
र चतुर्विधवाद्यांचेगजर कृतवर्माआणियुधिष्ठिर परमावेशेंभांडती ४३ शार
दूलसुतअर्जुन द्रोणविराटदोघेजण माध्यान्हिंचाचंडकीर्ण तैसाआचार्यशोभत
से ४४ तोंभीमेंदिधलीआरोळी जेणेंकृतांतकांपेचळी गदाघेउनीमहाबळी गजभा
रींसंचरला ४५ सहस्रांचेसहस्रभद्रजाती भीमबळेंआपटिक्षिती भिरकावीगगनें
पंथीं वायुचक्रेंपडिलेते ४६ अद्यापभासतीनभमंडळीं कित्येकपडिलेसमुद्रजळीं
लंकादुर्गींआदळिलीं गजकलेवरेंकित्येक ४७ चर्यापडतीदांसळोन आश्चर्यकरी
बिभीषण मगकुरुक्षेत्रासआलाधांवोन भारथीयुद्धपहावया ४८ गजावरीगजघा
लोन रणींमारीभीमसेन वीरांसहितअश्वउचलून आपटितभूमीवरी ४९ रथावरीघा
लूनिरथ शतांचीशतेंचूर्णकरित ऐसाप्रळयअद्भुत भीमेंकेलाकौरवदळीं ५० रथा
वरिसहदेवचपळ कर्णावरीसोडीभिल्ल आदित्यात्मजेंतत्काळ रथसारथीछेदिला
५१ विरथहोतांमाद्रिसुत असिलताघेउनिधांवत तीहीछेदिलीअकस्मात रवित
नुजेंतेधवां ५२ मगधांवेगदाघेउनी तेहीछेदिलीतेक्षणी सवेंचिशक्तीबळेंकरु
नी तेहीतोडिलीयेतयेतां ५३ मगघेउनीरथांकसत्वर तळपतमाद्रीकुमर राधेय
तेंशकुनिशर छेदूनपाडिलेंएकीकडे ५४ मगमृतगजकलेवरें उचलूनिटाकिलें

मादिपुत्रें यावरीकर्णहास्यवक्रें सर्वहिछेदिसणार्धे ५५ तेंव्हसकौतुकें करून उदार
कर्णबोलेवचन रणपंडितजेमहादारुण त्यांसिंयुध्यकरूनको ५६ ममवयसमविद्या
पाहोन युध्यकरावेंतुवांजाण जंबुकसिंह्मावरिचढोन तैसामजपुढेंयेउनको ५७
आतांपळोनजायपार्थाआड नधरियुद्धाचीकदाचाड माझाकोपगगनाहुनिवाड त्या
पर्चइहोउंनको ५८ सहदेवनेंदीप्रतिवचन गेलापांचाळरथींबैसोन इकडेविराटशैं
ल्यदाघजण महायुद्धाप्रवर्तले ५९ विराटबंधुशतानीकवीर शैल्येंत्याचेंछेदिलेंशिर
त्यावरिमत्स्यरायेंअपार बाणजाळघातले ६० सहस्त्रबाणींअचाट शैल्येंखिळिलाविं
राट सकळचमूचाकेलाआट अतिसंकटबोडविलें ६१ हेंदेखोनपंडुपुत्र धांवलेशैल्याव
रीसत्वर बाणेंकरूनिजर्जर पाराभविलातेधवां ६२ यावरीधनुर्वेदपारायण तोंपुढेंधांव
लागुरुद्रोण पांडवदळकंपायमान पाहोनसंधानतयाचें ६३ टाकिलाबाणनजायव्यर्थ
महाझुंजाररणपंडित हेंपाहोनविराटधांवत निजदळेंशींतेधवां ६४ विराटाचेपुत्रजा
ण सुबाहुबळबाहुवीरसेन मणिमंतआणिसुकर्ण त्याहीपुढेंधाविले ६५ विराटमाघा
राहोउन युध्यकेलेंतिहींनिर्वाण सर्वांगीविंधिलाद्रोण अवघेजणपाहाती ६६ द्रोणाचा
र्यप्रचंडवीर टाकिलेपांचनिर्वाणशर पांचांचीशिरेंसत्वर आकाशमार्गीउडविलीं ६७
ऐसेदेखतांविराटरूप पुढेंधांवतनावरेकोप बाणसोडितअमुप भारद्वाजलक्षूनियां ६८
तुरंगसारथीस्यंदन विराटेंबाणीकेलाचूर्ण सहस्त्रबाणेकरून खिळिलाद्रोणसर्वां
गीं ६९ आणिकेरथींद्रोणबैसत शोभलाजैसाप्रळयकृतांत चपळेऐसाबाणसोडित
आंगींभेदितविराटाचें ७० चापसारथीस्यंदन समरींआचार्येंकेलाचूर्ण मगकाढि ६

लानिर्वाणबाण चापावरीयोजिला ७१ उदयाचळावरीमित्र तैसाबाणदिसेपरमतीव्र चा
पापासूनसुटतीसर्वत्र मोहपावलींदोनीदळें ७२ विराटाचेंकंठनाळ छेदूनउडविलेंतत्काळ
पांडवदळींकोल्हाळ हाहःकारजाहाला ७३ संमसप्तकांकडेअर्जुन युद्धकरितसेनिर्वाण
इकडेचौघेबंधुधांवोन द्रोणावरीचालिले ७४ द्रोपदराजमहापरिकरें लोटलात्याहिपुढें ख
रे चंद्रज्योतिदिपिकायेकसरें पाजळूनधांवती ७५ द्रुपदह्मणेंद्रोणालागुन तुवांसांडूनतपा
चरण राजहिंसाकरितोसी ७६ तुजमजपूर्वीचेंवैर परधर्मआचर
तुष्टान दुष्टासीसाह्यहोउन राजहिंसाकरितोसी ७६ तुजमजपूर्वीचेंवैर परधर्मआचर
सीअधर्मविप्र आजितुझेंछेदिनशिर समरंगणींजाणपां ७७ द्रोणह्मणेरेमशका ब्रह्म
द्वेषियापरमनिंदका पार्थाहातींकठका तुजबांधोनिआणिलें ७८ गुरुद्रोहीतूंदुष्टपूर्ण
तुझेंनपाहावेंकदांवदन आतांसांभाळीं आलेबाण तुझेप्राणहर्ते जे ७९ त्यावरिदाहा
शर द्रुपदखिळिलाहृदयावर येरेंशतबाणझडकर द्रोणावरीसोडिले ८० बाणटा
किलापरस्परीं शरमंडपदाटलाअंबरीं अस्त्रेंसोडिलींसमरीं रामरावणासमान ८१
परस्परेंतोडितीस्यंदन सवेंचिआणवितीनूतन थावरीआचार्यबाण भार्गवदत्तकाढि
ला ८२ जैसीप्रळईंचपळा तैसाबाणवेगेंसुटला द्रुपदाचाकंठछेदिला कमळन्यायेंअ
कस्मात ८३ पांडवदळींहाहःकार कौरवांकडेवाद्यांचागजर ह्मणतीधन्यधन्यआचा
र्यवीर केलासंहारपांडवांचा ८४ दाटलीशार्वरीघोर होतसेयुद्धाचेंघनचक्र पांडवदळें
समग्र पळतांदेखिलेंघटोत्कचें ८५ समस्तांसींधीरदेउन दळेंपरतविलींसंपूर्ण अ
एचक्ररथजाचास्यंदन पुढेंलोटिलातेधवां ८६ पूर्वीअतिकायाइंद्रजित तैसायोद्धातो
भीमसेनसुत राक्षसदळअद्भुत घेउनियांलोटला ८७ घालुनियांवायुअस्त्र दीपिका

परदळींचासमस्त विझउनियांशर सोडिताझालातेधवां ८८ विजांऐसेंबाण असंख्य
देतसोडीन पर्वतआणिपाषाण त्याचापर्जन्यपडतसे ८९ पर्वतशिळातळींजाण म
हावीरहोतीचूर्ण जैसामृदघटजातीफुटोन अकस्मातआदळतांक्षणार्धें ९० मायावी
युद्धपरमघोर दशदिशानियेतीशर शक्तिरूटतीअपार तैसेंचतोमरनगणती ९१ द्रोण
कर्णकृपयासुत कौरवशरींखिळिलेसमस्त परस्परेंहाकाफोडित नचालेबळकोणाचें
९२ प्रळयवर्तलाथोर कौरवदळींहाहःकार गदाचक्राचेभार आकाशाहूनीरिचवती
९३ वृक्षपाषाणपर्वत राक्षसटाकितीअसंख्यात कौरवदळभयेंपळत दशदिशानी
नाठेपे ९४ अकस्मातशस्त्रेंयेती महावीराचेअंगीखोंचती तेव्हांदुर्योधनकर्णाप्रती
दीनवदनेंबोलतसे ९५ घटोत्कचाचीमायादारुण आलेंसर्वांसीआतांमरण येवेळे
राखआमुचाप्राण वासवीसोडीत्यावरी ९६ कर्णह्मणेतेवेळीं तेम्याअर्जुनाकरितांठे
विली प्राणाबराबरीरक्षिली आजवरीशक्तितें ९७ दुर्योधनह्मणेप्राणांत आतांतो
वोढवलात्वरित कर्णासविनवितीसमस्त टाकीशक्तीयावरी ९८ मगदीपिकांचे
भंबाळें कौरवींपाजळिलेंतत्काळ घटोत्कचावरिदीनसकळ भास्करपुत्रधांवला
९९ हरिमायापरमगहन हेंकर्तव्यत्यानेंचिपूर्ण रक्षावयापार्थाचाप्राण चरित्रजाण
केलेंहें २०० शरटाकुनीअमित असुरांचींशस्त्रेंनिवारित तेइंद्रशक्तीअद्भुत गवस
णीतिचीफाडिली १ उगवलेंसहस्त्रवासरमणी तेविंप्रकाशपडलाधरणीं सकळ
दळांवरीतेक्षणी प्रभापसरलीअद्भुत २ तेकृतांतजिव्हातेजाळ कींयमदंष्ट्राअतिवि
शाळ कींदावाग्नीचीज्वाळ किंवागरळकाळसर्पाचें ३ तेमहाप्रळईचीसौदामि ७

नीं कींकाळपुरुषाचीज्येष्ठभगिनीं कींसकळविद्यागाळोनीं एकरूपिणीओतिली
४ सप्तकोटीमहामंत्रपाहीं त्याचेंसामर्थ्यशक्तीचेठायीं शक्रप्रसन्नहोउनिएकसम
यीं कर्णाप्रतिदीधलीतेणे ५ त्यासमंत्रजपोन केलेंशक्तीचेंपूजन मगदोहींहस्तींधरूनी
घटोत्कचावरीसोडिली ६ चतुराननहरिहर यासजेशक्तीअनिवार कडकडलीपर
मतीव्र पळवितीसुरविमाने ७ सहस्त्रचपळाकडकडित तैसीचाललीप्रळयकरित
ब्रह्मांडअवघेंउजळत जालाआकांतदोहींदळीं ८ पृथ्वीतळडळमळी मेदिनीभयें
खळबळी जलचरवनचरतेवेळीं गतःप्राणजाहाले ९ दोहींदळींचेवीर पळतिघेतले
गिरिकंदर कित्येकांचेप्राणसमग्र एकवटोनिपडियेले १० असोशक्तिकडकडोनी
तेसमयीं भरलीघटोत्कचाचेहृदयीं गवाक्षपाडुनिलवलाहीं भेदूनगेलीशततळ
११ महावृक्षउन्मळला कींगजांसपर्वतपातजाला कींमेरुचाकडाकोसळला तैसापड
लाघटोत्कच १२ मगकर्णआणिद्रोण इहिंबाणजाळघालुन राक्षससेनाजाळुन तृण
प्रायटाकिली १३ कौरवपरमआनंदती जयवाद्येंवाजविती शोकसमुद्रींकेलीवस्ती
पंडुपुत्रींतेधवां १४ प्रळयगजरऐकोन आलेकृष्णार्जुनधावोन विराटपांचाळभीमनं
दन महावीरपडियेले १५ काळरूपसमरंगणी द्रोणउभादेखतीनयनी यावरीचक्रचा
ळकपाणी कायकरिताजाला १६ ह्मणेरेरजनीउरलीकिंचित जयवाद्येंवाजवाबहुत रणी
पडलाद्रोणसुत ह्मणउनिगजरकराबहु १७ धर्मासह्मणेजगजीवन तुजपुसेलयेउनी
द्रोण इतुकेंबोलवचन अश्वत्थामापडियेला १८ मगह्मणेपंडुनंदन जन्मादारभ्यअ
सत्यवचन मींबोललोंनाहींजाण जळोभाषणअसत्यतें १९ कृष्णह्मणेंसर्वांचेंकल्याण

होयतेंअसत्यबोलावेंवचन हिंसकशोधितआलागोधन तरिकायसत्यबोलावें २० वाट
पाडेपुसतीतांतडी येवाटेगेलेकायकापडी येथेंअसत्यबोलतांजोडी होयद्विगुणसत्या
ची २१ नरोवाकुंजरोवाह्मणोन इतुकेंतरीबोलेवचन याशब्देंकार्यसाधोन बहुतयेतेंआ
मुचें २२ कांबोलवितीजगज्जीवन धर्मासनकळेवर्तमान श्रीकृष्णाचेभिडेकरून अव
श्यह्मणेतेधवां २३ आधींचरात्रीचाअवसर वाजलाजयवाद्यांचागजर हाकाफोडिती
वीर अश्वत्थामापडियेला २४ तेंद्रोणेंऐकोनकर्णीं परमदचकलाअंतःकरणीं ह्मणे
चिरंजीवद्रोणी केविंमरणपावला २५ दोहींदळींगाजलीमात पडिलापडिलागुरुसुत
द्रोणह्मणेहावृत्तांत धर्मासीसत्यपुसावा २६ तोआहेसत्यसागर द्रोणेंप्रेरिलारहंवर
पांडवदळभयातुर ह्मणतिद्रोणकांआला २७ रथाजवळिआलारथ धर्मराजनमन
करित गुरुह्मणेबोलेसत्य अश्वत्थामापडियेला २८ कृष्णेंकरविलावाद्यांचागजर
त्यांतधर्मबोलिलाहेंउत्तर नरोवाकुंजरोवासाचार एकजणपडियेला २९ वाद्यगजरत
त्क्षणीं नरोवापडिलेंकानीं पुत्रसत्यपडिलामानुनी द्रोणपरतलातेधवां ३० जाउनियां
आपलेदळीं रथावरीचतेवेळीं धनुष्यबाणठेउनीमहाबळी दृढआसनघातलें ३१
चारिवेदमुखोद्गत सर्वशास्त्रींपारंगत अष्टादशपुराणेंसमस्त दशग्रंथकरतळम
ळ ३२ चौदाविद्याचौसष्टकळा जाणेसकळमंत्रमाळा अस्त्रशस्त्रेंअतिआगळा ध
नुर्वेदींनिपुण ३३ भूतभविष्यवर्तमान जाणोनझांकिलेंआचार्यनयन ज्ञानदृष्टीक
रून विलोकितब्रह्मांड ३४ ह्मणेअश्वत्थामामरोन राहिलाकोणेलोकींजाउन विचार
करितांजाण तोंअपूर्ववर्तलें ३५ ध्यानांतरींचजाण दक्षाचेंरूपधरून सप्तऋषीभेट

लेयेउन ब्रह्मानंदननारदादि ३६ विश्वामित्रपिताभारद्वाजपुण्यरुप जमदग्नीगौतम अत्रि
दिव्यरूप वसिष्ठआणिसातवाकश्यप नारदस्वामीवेगळा ३७ ह्मणतिद्रोणासावधान
पाहायादुष्टसंगेंकरून राजहिंसाकरावयाकारण कांहींचनाहींविचारी ३८ केंचीकां
ताकैंचापुत्र मृगजाळन्यायेंसंसारविचित्र कौरवपांडवसेनासर्वत्र स्वप्नवतभासहा ३९
सोडियाआतांमायिककर्मा चलजाउंपरमधामा स्वरुपींपावविश्रामा नामाअनामातित
जें ४० कन्यापुत्रगृहदारी स्वप्नांतनांदतमस्करी जागाहोउनविचारी मिथ्यासर्वजाहा
लें ४१ तैसेंकरितांआत्मचिंतन नानापरिचेंदोषदारुण सर्वजातीभस्महोउनअग्निसंगेंद
णजैसें ४२ ऐसेंऋषिवरेंबोधुन तत्काळपावलेअंतर्ध्यान द्रोणेंप्राणापासूनआकर्षुन
इंद्रियमार्गनिरोधी ४३ सांडोनिमायामोहद्वंद्व आचार्यजालाब्रह्मानंद दूरिगेलासर्वखेद
भेदाभेदविराले ४४ कौरवपांडवसमस्त आचार्यमूर्तीविलोकित निजधामागेलेगुरुस्रु
त हेतोंसमजलेंसमस्तां ४५ तोंपितयाचेंवैरआठउन परमदुष्टधृष्टद्युम्न धांविलाअसि
लताघेउन शिरछेदिलेद्रोणाचें ४६ संपूर्णजालेपांचदिवस उदयापावलाचंडांश तोंधृष्ट
द्युम्नेंनिःशेष विपरितकर्मकेलेंहें ४७ तृटीनवाजतांशिरछेदुन गेलापरतोनधृष्टद्यु
म्न आचार्यपावलास्वर्गभुवन हाकतेव्हांगाजली ४८ दोहींदळींहाहःकार अश्रुधारा
टाकीयुधिष्ठिर धरणीवरीलोटिलेंशिर पार्थवीरेंतेधवां ४९ सहदेवनकुळभीमसेन
आठउनआचार्याचेगुण शोकार्णवींजालेनिमग्न ह्मणतीधन्यद्रोणगुरु ५० बाळपणापासु
नचरित्र पार्थेंआठविलेंविचित्र आठउनगुरूचेउपकार खेदअपारकरितसे ५१ पार्थ
बैसलाउठोन ह्मणेधृष्टद्युम्नाचेंशिरछेदिन तोसात्यकीशस्त्रघेउन पांचाळावरीचौत

ळला ५२ ह्मणेगुरुद्रोहीचांडाळसाचार तुझेंआतांछेदीनशिर मगसात्यकीयादववीर
भीमसेनआरोपिला ५३ अर्जुनासह्मणेश्रीपती होणारतेंनचुकेकल्पांतीं आचार्येपा
वलास्वरूपस्थिती स्थूळदेहत्यजूनियां ५४ प्रेतशिरटाकिलेंछेदुनी ह्मापुरुषार्थको
णमानी तेणेंद्रुपदमारिलारणी धृष्टद्युम्नानमानिलें ५५ पितयाचासूडघेउन तेणेंपुरु
षार्थदाविलापूर्ण शून्यघरींदेइजेवाण व्यर्थहोयजैसें ५६ योगबळेंकरून आचार्येंसो
डिलाप्राण येरवींत्यासीसमरंगण काळहीकरूंशकेना ५७ ऐसेंबोलतांमन्मथतात उ
गेचराहिलेसात्यकीपार्थ तोंअश्वत्थामापिटितरथ पितयाजवळीपातला ५८ आ
चार्यगेलानिजधामा धरणीवरिपडिलाअश्वत्थामा संसारमायामोहप्रेमा झळंब
लातेकाळीं ५९ कर्णदुर्योधनशारद्वत शांतवितीतेव्हांगुरुसुत ह्मणतीरडसीका
यउठत्वरित सूडघेईपितयाचा ६० मगतोअश्वत्थामावीर रथारूढजालासत्वर पा
ठिसींकौरवभार युद्धघोरमांडलें ६१ जैसाकल्पांतींत्रिनेत्र तैसाचिदिसेगुरुपुत्र पांड
वसेनासमग्र शरधारींखिळियेली ६२ द्रोणपुत्राचामार कोणीसाहोंनशकेसमो
र मगतोकपिध्वजसोडितशर परमवेगेंधांविला ६३ बाणजाळघालित समरिं
खिळिलागुरुसुत युद्धटाकुनीअश्वत्थामाजात तपश्चर्याकरावया ६४ मगसरस्वती
तीरींबैसत दृढआसनघालित तपकेलेंबहुत कौंतिपुत्रजिंकावया ६५ पांडवरहितक
रावीधरणी ऐसेंतपमांडिलेंतेक्षणीं तोंवेदव्यासयेउनी उभागकलात्यापुढें ६६ ह्मणे
नरआणिनारायण तेहेअवतरलेकृष्णार्जुन तूंतपव्यर्थकरून सिद्धिनपावेसर्व
था ६७ युद्धसांडूनयेथं बैसलासतपकरित परिवीरहांसतीलसमस्त लाजगेली

जन्मावरी ६८ ह्मणतीअधीरविप्रसत्य पितयाचासूडनघेववेबळहत ह्मणउनबैसला
तपकरित द्रोणीयथार्थतेधवां ६९ मगस्यंदनारूढहोउन सेनेंतमिसळलायेउन द्रो
णपर्वसंपलेंयेथुन कर्णपर्वपुढेंअसें ७० द्रोणपर्वकरितांश्रवण एकशतयज्ञाचेंश्रेय
संपूर्ण ऐकतांविजयकल्याण होयक्षालनमहांदोषा ७१ रसाळग्रंथव्यासभारत लेख
कजालागौरीसुत परमजेटिसाळअद्भुत नाटोपेचआकळितां ७२ कथानतुटतांसत्य
त्यांतीलसारांशजोरसभरित तोचिलिहिलाअसेयेथं पंढरिनाथप्रसादें ७३ भीमातीर
दिगांबर श्रीब्रह्मानंदअतिउदार श्रीधरवरदानिर्विकार अभंगमाचारनविदे ७४ सुर
सपांडवप्रतापग्रंथ द्रोणपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ शेताळिसाव्यांतकथि
येला ७५ इतिश्रीपांडवप्रतापद्रोणपर्वशेताळिसअध्यायसमप्तः॥ श्रीः ॥

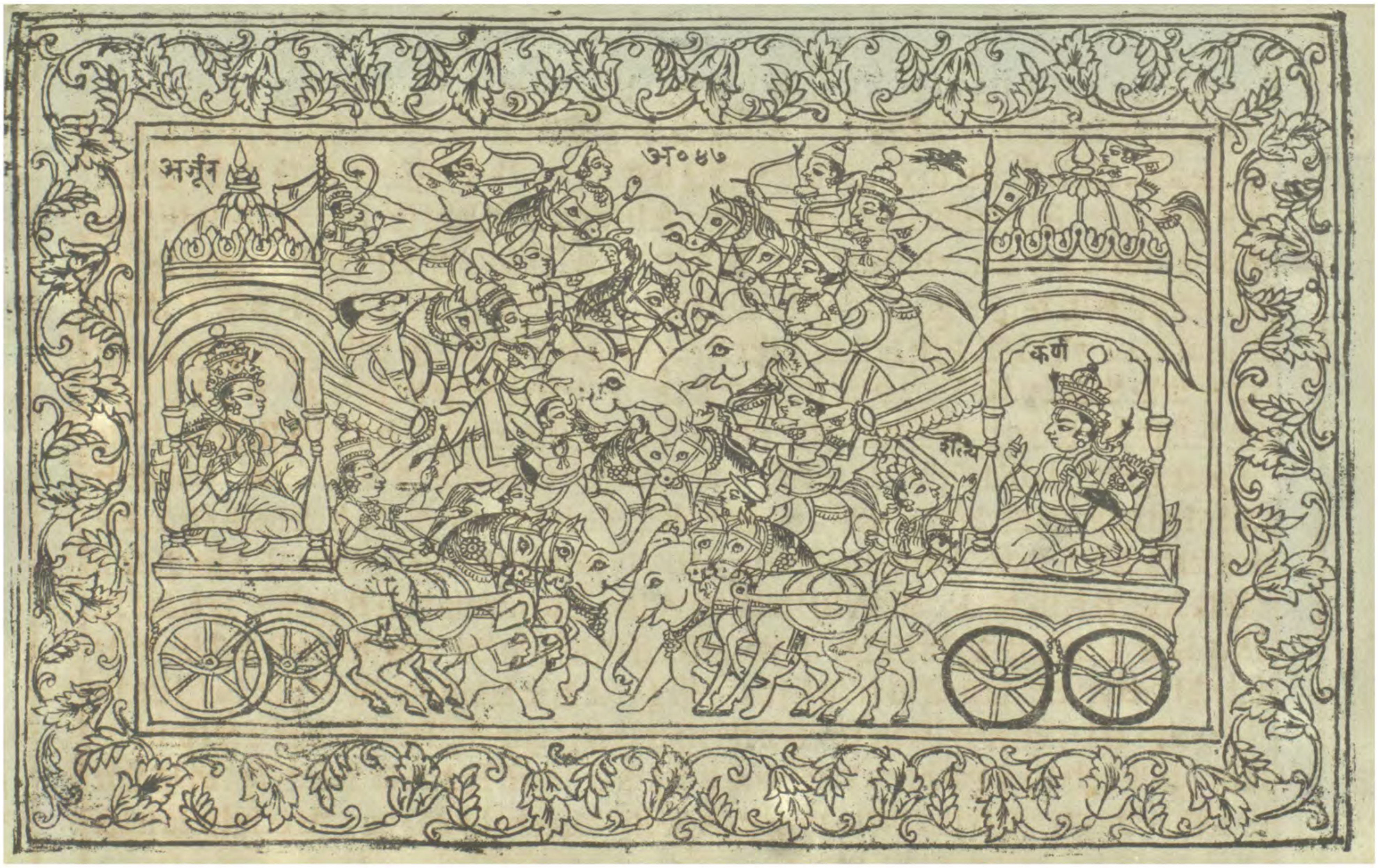
अर्जुन
अ० ४७
कर्ण
शल्य

पां॰प्र॰ श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्येनमः जन्मेजयासह्मणेवेशंपायन परधामपावला अ॰
१ गुरुद्रोण येथुनकर्णपर्वसंपूर्ण एकचित्तेंऐकपां १ शारद्दतदुर्योधनकर्ण अश्व ४०
थामाजोगुरुनंदन त्याचियाशिबिराप्रतीजाउन समाधानकरितितंव्हां २
प्राणाविणशरीर फळेंविणतरुवर तैसीद्रोणाविणसेनासमग्र शून्यसर्वदिसत
से ३ सकळसेनाभयाभीत ह्मणतीआतांआलाअंत शस्त्रेंहातिचींगळत नक्षत्रेंपड
तीज्यापरी ४ दुर्योधनह्मणेकर्णवीरा बाळमित्राप्रीतिपात्रा तुझियाबळेंमीउदारा
नगणीमीइंद्रासही ५ भीष्मआणिद्रोण पांडवांकडेत्यांचेंमन गंगानंदनेंदशदिन
युद्दउगीचलांबविलें ६ पांचदिवसद्रोणपाहीं युद्दकरूनकेलेंकाय दोघांनीहीआ
मुचाजय इछिलानाहींतत्वतां ७ तेपरमकपटीकृतघ्न तरीचपावलेअपेशमर
ण कर्णातूंमाझाप्राण सेनारक्षीयावरी ८ पुरुषामाझीतूंमहाव्याघ्र तुजपुढेंका
यसेपंडुपुत्र स्रुवर्णकुंभींभरोननीर दुर्योधनेंआणविलें ९ अभिषेककरूनप्री
ती कर्णकेलासेनापती वस्त्रेंभूषणेंअश्वहस्ती दुर्योधनेंदिधले १० अरिष्टनाश
कींदानें बहुतदिधलींदुर्योधनें ओंवाळुनीहस्तीलिंबलोणें नीचयाचकांदेतसे
११ पार्थासह्मणेविश्वकर्ता यावरीआराधींतूंसविता सूर्यासशरणजाईआतां सकळ
विघ्नेंनाशती १२ मगआदित्यहृदयजपोन करीतृचाकल्पअर्घ्यदान सूर्यकरूनसु
प्रसंन सुक्षासअर्जुननिघाला १३ विजयरथारूढपार्थ रणतुरेंवाजलींअद्भुत कौ
रवांसहितहिरण्यगर्भसुत रथारूढजाहला १४ मकरव्यूहतयेवेळा सूर्यपुत्रेंर १
चियेला पांडवींव्यूहआकारिला अर्धचंद्रतेधवां १५ दोटलीजैसीरवगमंडळें

तैसेंपांडवसैन्यउठावलें परीदृष्टींनधरीतयेवेळें सवितात्मजतयेवेळीं १६ इक
डेपार्थासीधर्मनृपती गौरवीपरमप्रीती ह्मणेआजिकर्णाप्रती वधोनविजईहोय
१७ रणपंडितासगुणालया यशस्वीअसोततुझाबाह्या हृदयींप्रेमेंआलंगुनियां
ह्मणेकायाअक्षयअसो १८ जगद्वंद्यजोविश्वकर्ता त्याचेकरींधर्मदेतपार्था ह्मणे
तूंचिमातातूंचिपिता बहुतआतांकायबोलों १९ रुक्मिणीहृदयाब्जमिलिंदा जो
पूर्णब्रह्मसच्चिदानंदा तोह्मणेंआजिकर्णवधा करीनकिरीटहस्तेंपैं २० वाद्येंवाज
लींप्रबळ गजरजालापरमतुंबळ एकवटलेंचातुरंगदळ परमआवेशेंभिडती
२१ पक्षीउडतीवृक्षावरुनी तैसींशिरेंउडतीगगनी कित्येककंदुकखेळतीरणीं कौरव
पांडवआवेशें २२ जैसेपांचफणीदोदर तैसेवीरांचेपडिलेकर मुकुटपडिलेअपार
वीरवर्यांचेझळकती २३ कवंधेंउठोनशीघ्रगती नाचोनीटाळीपिटती आह्मीमुक्त
झालोंधारातीर्थीं परमगतीपावलों २४ समरटाकोनीपळती त्यासदेखुनशिरेंहांस
ती आह्मींरणशूरपावलोंगती ह्मणोनिनाचतिआनंदें २५ उर्ध्वपंथेंशिरेंजाती सवें
चमाघारेंकांहोफिरती तरीनाशिवंतस्वर्गनिश्चिती क्षणीकवस्तीकायतें २६ पार्थ
रथींवैकुंठनाथ यादेखतांआह्मीजालोंमुक्त नलगेस्वर्गनाशिवंत शिरेंपरततीह्मणे
नियां २७ ऐरावतासमानहस्ती हिरेपाचजडिलेदंतीं मुक्ताजाल्यावरमिरविती स
मोरगतीधांवेरणीं २८ त्याहीपावरीकवचलेउन बैसोनधांवलाभीमसेन तोक्षेम
धूर्तीकौरवांकडुन तोहीगजारूढआलापैं २९ सिंहनादेंदोघेगर्जती अलातचक्रव
तइभफिरती परस्परेंबाणसोडिती चापतोडितीलक्षुनियां ३० शास्त्रसंख्यातोम

र क्षेमधूर्तीनेंसोडिलेअनिवार हृदयींताडिलाद्वितीयपुत्र पृथादेवीचातेधवां ३१ भी
मेनूतनचापघेउनी क्षेमधूर्तीताडिलाविंशतिबाणी सवेंचगदाघायेंकरुनी इभर
णीसंहारिला ३२ क्षेमधूर्तीअमित्नताघेउनी भीमावरीपडिलायेउनी तोंभीमेंगदाधा
येंकरुनी केलाचूर्णतेधवां ३३ कौरवदळींहाहःकार पुढेंधांवलामरीचीकुमर त्यावरीसो
डितशर नकुळवीरलोटला ३४ भीमआणिगुरुनंदन विंदआणिअनुविंददोघेजण
हेदुर्योधनाचेबंधुजाण त्यावरीसात्यकीधांविला ३५ श्रुतकर्माआणिचित्रसेन ध
र्मराजआणिकृतयोधन समरसमकावरिअर्जुन कृतवर्मावरीशिखंडी ३६ शैल्यश्रु
तिकीर्तीदोघेजण सहदेवआणिदुःशासन कैकेयआणिधृष्टद्युम्न परमआवेशेंभिड
ती ३७ विंदअनुविंदाचींशिरें पाडिलींतेव्हांसात्यकीवीरें युद्धहोतीअतिगजरें उर्वी
तेव्हांडळमळली ३८ इकडेश्रुतकर्माचित्रसेन दोघींबाणेंभरलेंगगन चापआणि
स्यंदन छेदितेजालेपरस्परें ३९ श्रुतकर्मातोद्रौपदीपुत्र तेणेंकर्मकेलेंविचित्र चि
त्रसेनाचेंशिर दिव्यशरेंउडविलें ४० श्रुतकर्मामहावीर बाणींकौरवकेलेजर्जर म
स्तकडोलवितीनृपवर तर्जनीसव्यउचलोनी ४१ श्रुतिकीर्तीद्रौपदीकुमर तेणेंमा
रिलेअतिवीर प्रतिविंध्येंचित्रवीर क्षणनलगतांवधियेला ४२ कौरवअवघेपरवा
ळले प्रतिविंध्यावरीकोसळले नानाशस्त्रेंवर्षले एकदांचिचडुकडुनी ४३ तोंद्रौपदीचा
ज्येष्ठनंदन जोजालाधर्मापासून तेणेंप्रतापकरून शस्त्रेंछेदिलींअवघ्यांचीं ४४ मा
हावीरांचेभार तेणेंवाणींकेलेजर्जर पाठदेउनिधार्तराष्ट्र पळतेजालेतेधवां ४५ इक
डेगुरुसुतावरीभीमसेन घालिताझालावज्रबाण सहस्रशरींआचार्यनंदन आ

च्छादितभीमातें ४६ करीवरिपडेजलधार तैसेतेभीमनगर्णाशर सिंहनादेंकौंतिपु
त्र भरीअंबरतेधवां ४७ पांचशतबाणेंकरुन भीमेंखिळिलागुरुनंदन तोडोनि
याकिलास्यंदन सुततुरंगासमवेत ४८ चरणचालीगुरुसुत वृकोदराचारथछे
दित दोघेसिंहनादेंगर्जत देवकांपतिविमानीं ४९ गदाघायेंदोघेजण चरणचा
लीकरितीभांडण दोहींदळींचेवीरपाहुन धन्यधन्यम्हणती ५० नानागतिमंडळेंक
रुन स्थीरचंचलबैठकउड्डाण गदाझगडतांउसळेअग्न दळेंपाहोनिपळती ५१
गदाघायेंदोघांहीत्याक्षणां आलीतेव्हांमाहामूर्छना रथआणुनीदोघांजणां नेतेजा
लेदोहीकडे ५२ यावरीतोसुभद्राकांत वेगेंधांवलाबाणवर्षत कौरवदळींआ
कांत शिरेंअपारछेदिलीं ५३ नाळरहितकमळें तैसेंशिरांचेभारपडिले रथाचे
आंखछेदिलें सहस्रावधीतेधवां ५४ सहस्रवीररणपंडित नामेंकथिलींबळवंत
त्यातुल्यएकसुभद्राकांत बोलेगणितवैशंपायन ५५ पुष्पवर्षावकरितीसतेज वा
रंवारअर्जुनींसहज हेनसाहेचिद्रोणतनुज वर्षतबाणधांविला ५६ सातबाणीअ
भिमन्युनातृ खिळिताजालाकृपासुत सहस्रबाणीपार्थ विंधिताजालातयातें ५७
भूमंडळमध्यलक्षून पार्थेंएकसोडिलाबाण तोगुरुसुताचेकपाळींजाउनीपूर्ण
भेदुनीगुप्तजाला ५८ अनेकबाणीछेदिलेक्षेत्र मयूराऐसादिसेगुरुपुत्र यावरीकौ
रवसर्वत्र केलेजर्जरशरघायें ५९ रथक्रमीवर्णक्रमीजाणा पंडितांचीचालेरसना
त्याचयोगेंकरुनिदेखणा सोडीबाणपार्थतो ६० उभयहस्ताचेंसमसंधान केव्हांकाढि
तोनकळेमार्गण विद्युल्लतेऐसेंसायसन झळकतेंमूर्वीओढितां ६१ असोबाणजाळींजर्जर पा

र्थेकेलागुरुकुमर मार्गेपरतोनितोमहावीर कर्णदळींप्रवेशला ६२ गजारूढस
त्वर भगदत्ताचाबंधुदंतधार पार्थावरीसोडीतशर अतिआवेशेंधांविला ६३ शत
बाणटाकुनी उभयकृष्णभेदिलेरणीं समरभूमीशींघटिकादोनी महावीरभिडले
६४ पार्थेत्यावरीटाकोनिदिव्यशर दंतधाराचेंउडविलेंशिर उग्रयोध्येमाहावीर तेही
तेसेचिधाविले ६५ श्रीकृष्णह्मणेपार्थवीरेशा कीडिसीकायबाळकाऐसा आजिक
र्णवधीलवलेशा त्वराकरीयुद्धाची ६६ उग्रयोध्याचेंशिरजाण अर्जुनेंछेदिलेंतल
गतोक्षण. इकडेमेघपतिअंगदारुण नकुळेंतेरणींपाडिले ६७ नकुळावरीदुःशा
सन धांवततेव्हांवर्षतबाण सहस्रसायकटाकुन दुःशासनखिळियेला ६८ दुःशा
नविकळरथीं देखुनीरथफिरवीसारथी मगतोनकुळसुमती कर्णाप्रतीबोलत
६९ हाअनर्थह्मावयामूळ अरेकर्णातूंचकेवळ षंढजैसेअरण्यनिळ आह्मासनाव
ठेविलेंतुवां ७० आह्मीषंढकिंवारणशूरे समरींमनास आणिरे कर्णह्मणेनुकुळा
रे युद्धकरीपाहोकैसें ७१ कर्णपरमकोपोनी नकुळविंधिलासत्तरबाणीं ऐशींसा
यकेंकरुनी सूर्यसुतभेदिला ७२ कर्णाचापूर्णप्रताप छेदिलेंनकुळाचेंचाप शत
बाणींकवचदेदीप्य सवेंचिछेदुनीपाडिलें ७३ नकुळेंटाकुनीसत्तरबाण कर्णाचेंछे
दिलेंबाणासन सवेंचितेणेंनूतन चापघेतलेंहस्तकीं ७४ तीनशतबाणी नकुळविंधि
लातेक्षणीं रथटाकिलातोडोनी सारथीआंखछेदिला ७५ नकुळेंपरिघटाकिला तो
कर्णेंचूर्णकेला मगमाद्रीसुतनिघाला समरसोडूनीतेधवां ७६ तोंकर्णेंधांवोनितें
वेळां चापघातलेंनकुळाचागळां मगह्मणेरेबाळा कैसेंआतांकरसील ७७ ३

मगकुंतीचेंवचनआठउन नकुळदिधलासोडुन ह्मणेमजसमोरआजिचान येऊं
नकोसयेथा ७८ वीरआपणासमानपाहोन तुवांकरावेंयुद्धकंदन कुईचारंध्राए
घरेंवदन त्यांतपर्वतकेसामायें ७९ कल्पांतविजुधांउनी शलभकेविंधरीरणीं
लवणनौकासिंधुजीवनीं केविंतरोनजाईल ८० कर्णह्मणेंहासोन लपेपार्थाआड
जाउन परमलज्जितहोउन नकुळपाईंपरतला ८१ पांचाळावरीकर्ण उठिलातेह्मं
वर्षतबाण युयुत्सुवआणिउलुकजाण युद्धदारुणकरितेजाले ८२ कर्णघालितां
बाणजाळ पळालेंपांचाळाचेंदळ हेंदेखोनिप्रतापशीळ हरिवरध्वजधांविला ८३
कौरवदळमाहामार्गणी पार्थेंमारिलेंतयेक्षणीं संश्रुतीचेंशिरउडउनी आकाशपंथें
लाविलें ८४ सत्यसेनधांवलातेक्षणीं लोहतोमरहातींघेउनी हृदयींताडिलाचक्रपा
णी रथासमीपयेऊनियां ८५ तेणेंमूर्छनाआलीत्वरें गळालेहातींचेवाग्दोरे ऐसेंदेखू
नपार्थवीरें शरसोडिलाशशिमुख ८६ सत्यसेनाचेंशिरउडविलें कौरवसेनेंतपडि
लें सुशर्म्यासीखिळिलें वक्षस्थळींसप्तशरीं ८७ सावधहोउनीकमळावरें सांवरो
निधरिलेवाग्दोरें मगलक्षावधीशिरें पार्थेंपाडिलींपरवीरांचीं ८८ मांसकर्दमींतत्वतां
चक्रेंनचलतीअश्वओढितां गजअश्वकलिवरेंपाहातां पर्वतातुल्यपडियेलीं ८९ रथा
सिनचलेवाट अरिभारपळतीअचाट कुंडलांसहितअपारमुकुट रणांगणींपाडिले
९० कितिएकरितेरथओढुनी अश्वहिंडतीरणांगणी मोकळेकुंजरउचलोनी भिरका
वितरथातें ९१ तोंरथारूढदुर्योधन आलापार्थावरीधांवोन सोडिताजालाशतबाण
कृष्णार्जुनलक्षुनियां ९२ पार्थेंसोडोनिशर छेदिलेंमस्तकींचेंआतपत्र सारथीरहंवरचा

पत्वणीर पाडितनेव्हांपुरुपार्थे ९३ मगएकनिर्वाणबाण पार्थेदिधलासोडोन तीसात
गयींछेदुन कृपाकृतेंपाडिला ९४ ऐसेंयुद्दहोतांघोरांदर तोंअस्तासीगेलासहस्रकर वा
द्यें वाजवीतवीर शिबिरागेलेआपुलिया ९५ कौरवदळींचेवीरबहुत वानितीपांडवांचापु
रुपार्थ कर्णपराक्रमअद्भुत दुर्योधनवर्णितसे ९६ कर्णह्मणेदुर्योधना उद्यांवधीनमी
अर्जुना तरीचपाहेनतुझ्यावदना नाहींतरीभेटहेची ९७ भार्गवचापआहेमजजवळी
परीवासवीशक्तीवेचूनगेली मजचिंताथोरलागली तेबाहेरदाखवितांनये ९८ भुजं
गाचेपाडिलेदांत माह्याव्याघ्राचेमोडिलेहस्त आडांतपडिलामृगनायक तेविंसत्यमज
जालें ९९ त्याचियारथावरीहरिहर विजयरथचापत्वणीर मजसारथीनाहींचतुर
तरीएककरीकृयोधना १०० अश्वहृदयसंपूर्ण शैल्यकींएकजाणकृष्ण धनुर्धरमीए
कर्कीअर्जुन तिसरानाहींयावेळे १ शैल्यसारथीहोईलजरी तरीउद्यापार्थमारीनसमरीं
यावरीशैल्याचियेशिबिरीं दुर्योधनयेताजाला २ बहुतकरितस्तुती तुंमजप्रसन्नहोय
नृपती होईकर्णाचासारथी एकदिवसमाह्यावीरा ३ ऐसाऐकतांबोल कोपारूढ
जालाशैल्य ह्मणेकर्णसूतपुत्रमशक केवळ मीभूपाळमद्रदेशींचा ४ मीएकल
चियुद्दकरुन पांडवदळसंहारीन तुवांमांडिलामाझाअपमान तरीमीजाईनस्व
देशा ५ मीराजपुत्रछत्रपती पृथ्वीघालीनपालथी किरातपुत्रकर्णह्मणती मीसार
थीत्यासकैसा ६ मगनम्रताधरुन बहुतविनवीदुर्योधन तुजविणथोरनहेक
र्ण हेंसंपूर्णजाणेंमी ७ मजदेईजीवदान पाहासारथीजालाजगजीवन त्रिपुरवधी
चतुरानन सारथीजालाशिवाचा ८ तूंकृष्णाहूनिथोर ऐकतांसंतोषलाशैल्यवीर

ह्मणेसाथीहोतोंनिर्धार कर्णाचामीयावरी ९ परीमीजेंबोलनस्वभावें तेंकर्णेंउगीच
सोसावें तेणेआधिमजनबोलावें दुर्योधनअवश्यह्मणे १० मजअधीकबोलतां
कर्ण मीजाईनरथसांडुन त्यासनाटोपेअर्जुन हेंमीपूर्णजाणतसे ११ तथापिते
णेमारिलाअर्जुन तरीकृष्णघेईलसुदर्शन तुह्मासदोकीलसंहारुन क्षणमात्र
नलागतां १२ यावरीबोलेदुर्योधन तूंकर्णासदाकसीनिर्भत्सुन परीऐसाधनुर्वेदप
रायण कुंभिनीवरीदिसेना १३ घटोत्कचाचीमाया ब्रह्मादिकांनयेओळखाया तों
वासवीशक्तीटाकुनिया क्षणमात्रेंमारिला १४ जेणेंजर्जरकेलाभीमसेन नकुळाचाग
ळाचापघालुन मागुतीदेउनीजीवदान सोडिलाबाळह्मणोनियां १५ शैल्यह्मणेजेंबोले
न सोसूननद्यावेंप्रतिवचन मनासयेईलतेव्हांजाईन नसेआधीनकोणाचे १६
मगकर्णाचागळाधांवोन दुर्योधनानेमिठीघालोन ह्मणेअर्जुनासीवधुन विजयी
होउनियेइकां १७ यावरीबोलेतरणीकुमर शैल्यसारथीदुष्टफार वैरियांशीवारंवा
र वर्णुनीआह्मांशीनिर्भत्सिलें १८ गांधारह्मणेशैल्यालागुन जैसाधनंजयासीर
क्षितोकृष्ण तैसाचितूंरक्षीकर्ण दुष्टवचनबोलूनको १९ असोसूर्यासनमुनतेवे
ळीं रथावरीचढलाभास्करी माझीबंधुझडकरी धुरेशीसारथीजाला २० इंद्राचारथीमा
तुळीसतेज कींमित्ररथींजैसासुपर्णाग्रज रथचालवीतैसामद्रराज जेविंजाह्नजस
मुद्रीं २१ शंभुसारथीस्वयंभुजाण तैसाचातुर्येचालवीस्यंदन उदयाचळावरीस
हस्रकीर्ण तैसाकर्णरथींदिसे २२ धनुष्यटणत्कारिलेंतेक्षणीं झणत्कारितीक्षु
द्रकिंकिणीं तोंवाद्यनादेंधरणीं डळमळोंलागली २३ कर्णह्मणेंप्रेरिस्यंदन आ

जिपांडवांसिमारीन शैल्यह्मणेंबोलसीवचन तितुकेंनिर्फळसर्वही २४ पार्थआ
णिवृकोदर इहींपराक्रमकेलाथोर तेमनांतआठवीवारंवार वृथावचनकरून
कां २५ एकेंक्षरवीकेलापावक एकेंमारिलेशतकीचक गोग्रहणींवस्त्रेंहरिलीं
क्षभद्रानायकं भीमेंबकमर्दिला २६ पार्थेंनिवातकवचमारिलेरणीं भीमेंहिडिंब
किमिरदाकिलेवधुनी त्यांसितूंजिंकीनह्मणसीरणीं व्यर्थवल्गनातुझीहे २७ जो
नदेखसीवानरध्वज भीमेंजोंआपटिलेंनाहींगज तोंवरीचतुझेंतेज शब्दबळजाणपां
२८ कर्णह्मणेव्यर्थकासयासबोलोंग आतांदाविनोंकरणीकरुन अकाळींमेघकरी
गर्जन तैसेंभाषणकासयाकरूं २९ वाद्यगजरकौरवभार उभेकर्णाचेपाठिसीसा
दर जैसेयजमानाभोंवतेविप्र भाग्यदेखोनिदाटती ३० तोंजाहलाअपशकुन घो
डेपडतीअडखळोन गृध्रानीशिरेंआणोन रथापुढेंटाकिलीं ३१ धुम्रकेतुशिखाकेत
गगनीउगवलेअद्भुत परीतेअपशकुननगणींसूर्यसुत वीरश्रीमदकरुनियां ३२
कर्णबोलेपुरुषार्थ आजिरणींमारीनपार्थ कींभीष्मगुरुगेलाजेथ मीहीजाईन
लक्षुनियां ३३ शैल्यह्मणेंमनोरथ जैसेदरिद्रीयांचेसर्वव्यर्थ तैसेतूंचिंतिशीमन
नांत तेंसिद्धीनपवेसर्वथा ३४ तडागआणिसागर रथआणिदेवेंद्र शीदिंगआणि
उमावर समानकैसेहोती ३५ तरणीआणिउडुगण अळिकाआणिसहस्रवदन प
रीसआणिपाषाण कैसेसमानहोती ३६ खद्योतआणिचंद्र राक्षसआणिरामचं
द्र कंसआणिकमळावर कैसेसमानहोती ३७ वेदांतआणिचार्वाक मीमांस
आणिकौळिक काकआणिखगपाळक कैसेसमानहोती ३८ तैसाराधेयआणि

धनंजय युद्धींकैसासमानहोय तुझापराक्रमकथींजाय कौरवभोंवतेमेळउनी ३९
द्रौपदीसनेतांजयद्रथें पांचपाटकादिलेपार्थें कौरवगंधर्वीनेतांऊर्ध्वपंथे विभित्सें
पुरुषार्थेंसोडविले ४० कौरवबांधितांआकर्षुन तूंपळालासिघेतलेंरान आतांह्म
णशीलजिंकीनअर्जुन व्यर्थवल्गनानाहीतुझी ४१ अहोमाद्रीचासहोदर बोलतांसंत
प्तसूर्यकुमर परिनबोलेनिष्ठुरउत्तर कार्यदृष्टीठेउनी ४२ कर्णह्मणेजोकोणी अर्जु
नमजदाखवीलरणीं त्यासशतबाणदेईनयेचक्षणी गोरधीनमानेंअधीक ४३ ह
स्तीभरुनीसुवर्ण पांचशततुरंगदेयीन कोणीमजदाखवावाअर्जुन घेयीनप्रा
णत्याचाआजी ४४ शैल्यह्मणेंइतुकेंदेशी अपात्रींदानकरिशी तेंचिदेईब्राह्मणा
सी पार्थदेखशीत्वरितहं ४५ तूंबोलसीजेंजेंवचन जैसीवंध्यावेलीचींसुमन
आंततांब्रवरीसुवर्ण खोटेंनाणेंझांकिलें ४६ जैसानटाचावेषजाण कींविषाचें
शीतळपण कींसावचोरांचेंगोडवचन परप्राणहरणार्थ ४७ साधुवेषघेउनीशू
द्र याचेसआलेजैसेमंद कींवाटपाडेनिरंजनीशुद्ध होउनियांबैसले ४८ कींपार
ध्यांचेंगायन कींदांभिकांचेंवरीवरीभजन कींधनलुब्धाचेंतत्वज्ञान परधनहरणा
र्थ ४९ कींवरीवरीसुंदरवन कींबकाचीशांतीगहन कींवेश्येचेंसुखमंडण का
मिकमनहरणार्थ ५० कोल्हाटीयांचेंशूरत्वजाण अजाकंठींचेंजैसेंस्तवन विगतविध
वेचेंयौवन किंवाज्ञानदांभिकाचें ५१ कींजन्मांधाचेविशाळनेत्र कींमद्यपियांचेंप
वित्रपात्र अदत्ताचेंउंचमंदिर पाहूनिकायजाळावें ५२ कींजाराचाव्यर्थआचार कीं
मूर्खांचेंपांडित्यथोर तैसेतुझेबोलसमग्र व्यर्थवल्गनासर्वही ५३ जैसाबाळमागे

शशी परंतोकेसायेईलह्यातासीं जंबूकभावीमानसी ह्मणेंसिंहासीजिंकीन ५४ कर्ण
ह्मणेतूंआमचामित्र शब्दशस्त्रेंछेदिसीगात्र माझापराक्रमविचित्र रणींआतांदेख
सील ५५ मजपाशींनिर्वाणशर एकआहेसतेजथोर किरीटीअथवायादवेंद्र घेई
नप्राणएकाचा ५६ कृष्णार्जुनाचाघेयीनप्राण मगशल्यातुझाहीवधकरीन तूंपाप
देषीजालासीनिर्माण तेथिंचेगुणतुझे हे ५७ जादेशींचानितंबिनी माहापापिष्टास्वे
रिणी पाहतांभ्रतारनयनीं जारकर्मेंकरितीजा ५८ मद्यपानीपिशितासन शौचहीं
नधर्महीन जेथींचास्त्रीनग्नहोउन पुरुषालागींभोगिती ५९ तोदेशकृतघ्न तेथेंजा
लासितूंनिर्माण जेथेंभ्रतारालागुन विषघालूनिमारिती ६० शैल्यह्मणेकर्णास कौ
रवबळेंमातलास तुजएकगोष्टसांगतोंमानस स्वस्थचित्तकरुनीऐकपां ६१ समु
द्रतीरींएकवेश्याथोर त्याचीक्रीडितांनित्यकुमर अन्नेंभक्षितांपरिकर उछिष्टसमग्र
टाकिती ६२ तोएककावळायेउनतेथें उछिष्टभक्षोनिजालामत कुमारेंआणिखीदाटे
निघालित कौतुकेंकरोनीसर्वदा ६३ मगतोमुलांसह्मणेंवायस मीजालोंआतांराज
हंस ह्मणेंजिंकीनरमेश वहनालागींनिर्धारें ६४ तोंतेथेंआलेमराळ त्याप्रतीबोल
तबाळ तुह्मीउडालकायसबळ आमचाकागाबरोबरी ६५ गदगदांहांसतीहंस तों
तेथेंपातलावायस गर्वेंनलेखीकोणास मगमराळबोलती ६६ आमचेंउड्डाणसाचा
र त्यांतआहेतसंतप्रकार तेआह्मींतुतेंनपुसूंसमग्र परीसमुद्रउडोंचला ६७ कागें
धरिलाअभिमान हंसासंगेंचाललाउडोन भयेंकरूनिदुर्जन कासावीसजाहाला ६८
भ्रमोनिकागअंतराळीं पडलातेव्हांसमुद्रजळीं मराळह्मणतीतयेवेळीं पावलासी

पतनकां ६९ कागनसोडीअभिमान ह्मणेखोलकितीआहेजीवन सर्वेंचह्मणेंमत्स्यशो
धुन पाहांतोमीसमुद्रजळीं ७० आंतरत्नेंकितीआहेत मीघेतोंत्याचाअंत पाणी
गोडकींक्षारअत्यंत चाखोनियांपाहातों ७१ सर्वेंचह्मणेंकरितोंस्नान येतोंगग
नमंडळउडोन तोंकासाविसजालाप्राण भंवंडीनयनमूर्छनें ७२ मगह्मणेंहंस
लागुन मजद्याआतांजिवदान हंसींपाठीवरीघेउन पूर्वस्थळींठेविला ७३ तैसा
तूंकर्णसाचार रत्नह्मणसीसप्तसागर गोग्रहणींएकलापार्थवीर नधरवेधीरतुझ
चेनी ७४ कागेंवांचविलाआपुलाप्राण तैसातूंजायीपार्थासीशरण व्यर्थधरुनि
यांअभिमान यमसदनासीजाउंनको ७५ कर्णह्मणेंमीबलक्षीण कित्येकगोष्टी
नेंजालोंजाण वासवीगेलीवेंचोन कवचकुंडलेंशक्रेंनेलीं ७६ इंद्रेंकेलेंबलक्षीण
चहूंकडोनीपाडिलेंन्यून शैवशींविद्याहोईलक्षीण गुरुभार्गवेंशापिलें ७७ मृगयेंगे
लोंवनाप्रती तेथेंएकोऋषिचीगलीहोती म्यानकळितअवचितीं बाणटाकोन
मारिली ७८ त्याऋषीनेयेवोनित्वर मजताडिलेंशापशस्त्रें म्यात्याचेपायधरोनिआ
दरें बहुतप्रकारेंप्रार्थिलें ७९ देतहोतोंसहस्रगोदान शतहस्तीभरुनीसुवर्ण परीन
घेचिकदाब्राह्मण दिल्हादारुणशापमज ८० प्राणांतसमईंरणीं रथचक्रगिळीलध
रणी परमसंकटींपडोनी शक्तिशीलदेहातें ८१ माझाशापअन्यथा हरिहरानव्हे
तसर्वथा मजवरीपडिलीगोहत्या प्रायश्चित्तघेतलेंमग ८२ इतकीयाप्रकारेंजा
ण मीजालोंअसेंक्षीण गेल्यातूंमजकारण भेडसाउंनको ८३ म्यांतुझेंसोसिलें
बहुत आतांउगाचिचालवीरथ सर्वांसीअजिंकपार्थ परीकर्णापुढेंनचाले ८४

सर्वांसीजिंकीमीनकेतन परीशिवापुढेंजालाक्षीण काननजाळीकृशान परी
बळक्षीणमेघांपुढें ८५ सर्वांतश्रेष्ठवारण परीपंचाननापुढेंसोडीप्राण समुद्र
गर्वेंकरीगर्जना परीक्षीणअगस्तीपुढें ८६ वज्रधाकुटेंपरीफोडीपर्वत सूर्य
लहानप्रकाशपृथ्वींत बळीचेंबळदर्पसामर्थ्य वामनेंक्षणांतक्षीणकेलें ८७
तेसेंअर्जुनाचेंसामर्थ्य मजपुढेंनचालेयथार्थ शैल्याप्रबुध्यजालासीबहुत परि
शतमूर्खअत्यंतहं ८८ तूंव्यर्थप्रबुद्धहोउन बुद्धिहीनबाळकासमान कोणासीकाय
बोलावेंवचन तेंतुजनकळेशतमूर्खा ८९ ज्यासबुद्धीनाहींजाण मजवाटेतुजसमान
आतांतूंशतमूर्खाजाण भूमीभारजालासी ९० तुझेंम्यासोशिलेंबहुत आतांचा
लवीडगाचिरथ तोंतिकडेसेनापतीद्रुपदसुत तेणेंव्यूहरचियेला ९१ कौरवींव्यू
हरचियेलातेवेळीं वाद्येंवाजतीउभयदळीं कर्णेंहाकदिधली पाचारिलेंकृष्णा
र्जुना ९२ माध्यान्हींमधुमासचंडकीर्ण तेंसारथींदेदीप्यमान सूर्यपुत्रेंविलो
कुन इंदिरावराप्रतीबोले ९३ म्हणेराजप्रतिज्ञादृढ वेदशास्त्रपरमगूढ
द्वारकापुरसुहाड विजयआपुलासांभाळी ९४ आजिवीरश्रीचाकल्लोळ र
णीमाजेलपरमतुंबळ कर्णाचाउत्कर्षप्रबळ ब्रह्मांडामाजीनमाये ९५ इ
कडेशैल्यम्हणेकर्णा तूंपुसतहोतासीकृष्णार्जुना पाहेंउघडोनिनयना कृ
तांताऐसायेतसे ९६ जैसाप्रळयकाळींचाज्वाळमाळी तेसारथींजाज्वल्यवन
माळी जोइच्छामात्रेंजाळी ब्रह्मांडरचनाक्षणांत ९७ शङ्करेतोश्वेतवाहन घेउं
छितोतुझेप्राण तुजआजिजालेअपशकुन जेवाशींनाशकर्तेंजे ९८ जैसें
काळकुटउसळलें तेसेंपांडवदळउचंबळलें हेसकळरायांचेध्वजरेखिले तडि
तप्रायपालविती ९९ ज्याचियारथावरीहरिहर रथगांडीवअक्षयतूणीर कर्णातु
झेनीनधरवेधीर हेंमजपूर्णसमजलें २०० ऐसीकर्णाचाधैर्याचीहाणी शैल्यकरी
क्षणक्षणीं पूर्वींधर्मेंप्रार्थिलेंम्हणोनी हिरमोडकरितसे १ पांडवकौरवसेना या
चदोनीगंगायमुना प्रतापगुप्तनदीसकवणा सरस्वतीतेचपैं २ हावीरांनकप्र
यागनिश्चिनी येथेंरणशूरज्ञानीसुस्नातहोती येथेंप्रयागमाधवरथीं धनंजयाचें
पाहातसे ३ अद्भुतमाजेलवीररस युद्धहोईलकर्णार्जुनास जेऐकतांमहत्पापास
संहारहोयतत्काळ ४ धन्यधन्यपांडववीर जाचासारथीइंदिरावर त्याणेंकटींठेउ
निकर पंढरीशीउभाअसे ५ पांडवपाळकापंढरीशा श्रीमद्भीमातटविलासा ब्रह्मा
नंदाअविनाशा श्रीधरवरदाअभंगा ६ प्राकृतभाषाहेसाचार परीसंस्कृताहूनत्यां
चेंभांडार ब्रह्मानंदेंश्रीधरवर निरभिमानेंपाहात ७ दुर्जयाचीकविता देखतां
द्वेषउपजेज्याचियाचित्तां तोशतमूर्खजाणिजेतत्वतां नव्हेपंडितविवेकी ८ सु
रसपांडवप्रतापग्रंथ कर्णपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ सत्तेचाळीसा
व्यांतकथियेला ९ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथेकर्णपर्वसप्तचत्वारिंशोऽध्यायः॥ श्रीः॥

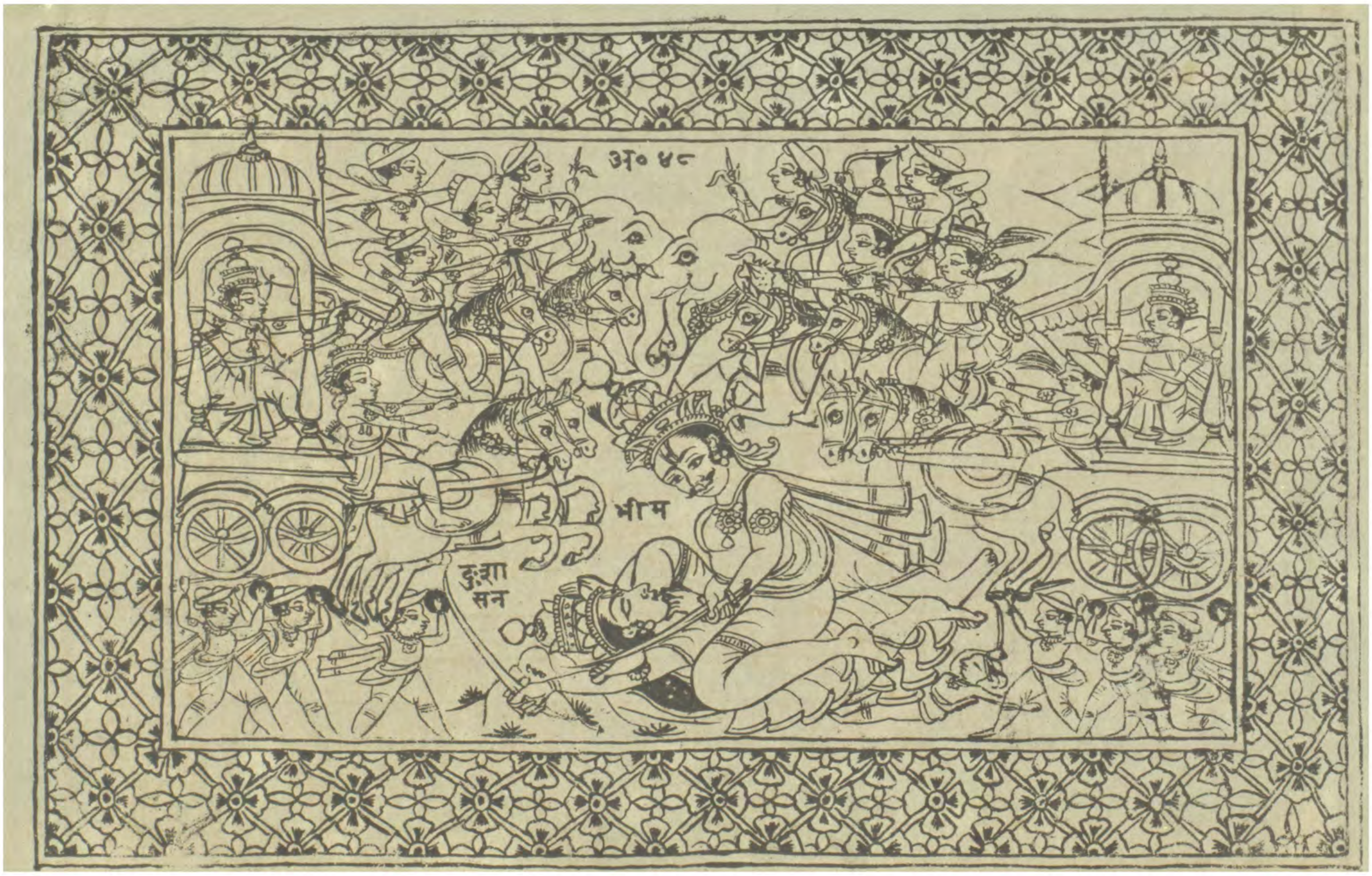
अ० ४८
भीम
दुःशा
सन

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः कर्णपर्वऐकतांकर्णी कर्णदृष्टींहालीतत्क्षणीं
ज्याचीकीर्तीवर्णितीव्याकर्णी व्यासवैशंपायनादिक १ सावधानऊर्वीपती तु
झियापौरजांचीअगाधकीर्ती कर्णआणिरुक्मद्वापती रणांगणींउभेतव्हां २ तो
समसप्तकींमिळोन पार्थासिघातलेंतव्हांअर्जुन कृष्णवर्त्माजाळीकानन संहारिता
ठेतसा ३ जैसासघनवर्षेघन तैसेंगांडितीमार्गण अपारशिरेंछेदुन रासीपाडि
ल्यारसमरंगणी ४ समसप्तकटाकितीशर अपारछेदितपार्थवीर इकडेधर्मावि
रीसूर्यपुत्र बाणवर्षतधांवला ५ अचुकधर्माचेंसंधान विजूऐसासोडीबाण
परीसकळवीरांचींकवचेंपूर्ण छेदीकर्णसमरंगणी ६ रणतुरेंवाजतीअपार
मळयहाकादेतीअरूर जैसामाध्यान्हींचाभास्कर कर्णवीरदिसेतसा ७ त्याहालि
तांकर्णाचेंवदन पाहूंनशकतीभयेंकरुन धृष्टद्युम्नाचेंसैन्य अपारकर्णेपा
डिलें ८ देशोदेशींचेराजजाणा शरींखिळिल्यात्यांच्याप्तना तोंरुगुणदृपसेनत्या
क्षणीं पुत्रकर्णाचेधांवले ९ पितयादेखतांदोघांजणीं ख्यातीकेलीरणांगणीं
संहारितीबहुतवाहिनी तटस्थनयनीवीरपाहती १० तोंकर्णाचातृतीयपुत्र ज्याचें
नामभानुदेवपवित्र तेणेंसप्तबाणींवृकोदर भेदिलातव्हांसमरंगणी ११ भीमेंटा
कूननिर्वाणशर उडविलेंभानुदेवाचेंशिर मगवृकोदरेंअपार कौरवसेनापाडि
ली १२ कृतवर्माआणिशारद्वत दोघेधांवलेरणपंडित नकुळसहदेवावरीबाणवर्ष
त रुक्मांगदरागेंऊठिला १३ बाणसोडूनबहुत तेणेंखिळिलामाद्रीसुत तोंसात्यकीनेछे
दूनरथ केलाविरथसुशेणतो १४ शरींमूर्छितपाडिलाधरणी मगदुःशासनेनेलारथीं १

घालुनी इकडेद्रौपदीचापंचनंदनीं कर्णापुढेंख्यातीकेली १५ टाकूनबाणपांचशत
समरींभेदिलासूर्यसुत शतबाणींधर्मनृपनाथ भेदिताजालाकर्णातें १६ त्या
हात्तरबाणटाकुन भेदिताझालाधृष्टद्युम्न ऐंशींबाणींदारुण सात्यकीवीर
भेदिला १७ शतबाणींतितुकेवीर कर्णेंकेलेसमरींजर्जर हस्तलाघवकेलेंथोर सू
र्यपुत्रेंतधवां १८ कर्णाचाथोरप्रताप घातलाबाणांचामंडप तीनशेंरथीकरूनिष्प्र
ताप तरणीसुतेंसंहारिले १९ धर्मसुतेंतत्क्षणीं कर्णखिळिलासमरंगणीं तेव्हां
सर्वमिळोनी धर्मरक्षितेजाहले २० कर्णाचेंहस्तलाघवथोर कोणासहालऊंनेदी
कर शस्त्रेंसहितसत्वर आकळिलेतेधवां २१ दाहाबाणटाकून धर्मेंभेदिलाह्र
दयींकर्ण मगबोलतयासीवचन ऐकदुर्जनाराधेया २२ पार्थासजुंझनसमरीं
ऐसीहावधरितोसिअंतरीं कनककाचाचीसरी कैसीपावेलसांगपां २३ रात्री
आणिदिवस वैनतेयआणिवायस गजआणिसिंहास सरीकैसीपावेलपां २४
सुधनिकआणिदरिद्र रावणआणिरामचंद्र तैसाकर्णआणिसुभद्रावर समा
नकैसेहोतीपं २५ अनेकदुंदुभीहृदयरत्न पद्मजाजनकपद्माक्षिजीवन तोसा
रथीजगन्मोहन त्यासीस्पर्धाकरिसीतूं २६ ऐसेरीतीधर्मबोलोन काळदंडा
ऐसेसोडीबाण जर्जरकेलामित्रनंदन चापबाणगळाले २७ विकळपडिला
वीरकर्ण धर्मउगाचनसोडीबाण कौरवदळसंपूर्ण हडबडिलेंतेकाळीं २८ पां
डवदळींआनंदपरम वर्णितीधर्माचापराक्रम तवतोकर्णवीरोत्तम सावधजा
लातेधवां २९ प्रळयींखवळेकृतांत तैसाबाणधारावर्षत ऐकसष्टबाणींकुंतीसुत

समरीं ताडिला पराक्रमें ३० सवेंच सोडून तीक्ष्ण बाण छेदिलें धर्माचें सायकासन यु
धिष्ठिरें शक्ति तीक्ष्ण सोडिली तेव्हां कर्णावरी ३१ गभस्तीसुतें सप्त बाणीं शक्ति
छेदून पाडिली धरणीं चार तोमर ते क्षणीं धर्में टाकिले कर्णावरी ३२ हृदयीं ए
क दुजा शिरीं दोन बैसले दोहीं भुजावरी सवेंच तो वीर भास्करी उसणें घेता जा
हला ३३ दिव्य शर सोडून तत्क्षणीं धर्माचा मुकुट पाडिला तळीं तेव्हां एकचि हाक
जाली धर्म मारिला ह्मणूनियां ३४ छेदिला ध्वज मारिला सूत तिळप्राय केला रथ
धर्म आणिके रथीं बैसत परतोन जात तधवां ३५ धर्में पाठि दिल्ही जाणोन वा
युवेगें धांवला कर्ण धर्मासीं आड वायेउन रथासी रथ झगटला ३६ आपुलीया
रथावरून धर्म रथींच ढिला कर्ण मग तयाप्रती बोले वचन स्तब्ध तुवां बैसावें
३७ तों धावला शल्य वीर ह्मणे कर्णा ऐक विचार छत्रपती जो नृपवर त्यास स
र्वथा धरूं नये ३८ तों आठवलें कुंतीचें वचन एक वेगळा करून अर्जुन चव घांचे
रक्षावे प्राण समरंगणीं सांपडल्या ३९ कर्ण ह्मणे धर्मालागुन तुवां करावे महा
यज्ञ किंवा करावें वेदध्ययन अनुष्ठान अति नेमें ४० आपला प्रताप पुरुषार्थ को
णासीं करून कां व्यर्थ तुज मी सोडिलें आजि जिवंत जाय शिबिरा त्वरेनें ४१ त्रुटि
न वाजे इतक्यांत कर्ण प्रवेशे निज दळांत धर्म परम लज्जित आज्ञापीत निज वीरां
४२ ह्मणे सर्वही वीर मिळोन रणीं आजी मारा कर्ण तों द्रौपदीचे पंचनंदन वर्ष
त बाण ऊठिले ४३ दळासहित द्रौपदीचा बंधु धांवला वेगें प्रताप सिंधु कर्णाचा इ
च्छून वध विराट दळें धांवती ४४ दोनी दळें मिळालीं रणीं वीर होत झोट धरणीं २

कंदुका ऐसीं गगनीं शिरें तधवां उसळती ४५ आकांत मांडला दोहीं दळीं कल्हो
ळ न समाये गगनमंडळीं ऊर्वीतळ डळमळी चीवाडोलवी भोगेंद्र ४६ प्रतिशब्द उ
ठे निराळीं ऐसा भीमें हाक गाजविली विव्हळ ते ग्यातवेळीं कौरव दळीं प्रवेशला
४७ कुंजर ताडिती कुंजरें रहंवर ताडीत गदाप्रहारें तुरंग पळतां धांवोन त्वरें चर
णीं धरून आपटित ४८ शल्यास ह्मणे कर्ण भीमाकडे चालवीं स्यंदन इकडे स्ववी
रांस भीमसेन ह्मणे धर्म रक्षा आतां ४९ धर्मा ऐसें निधान नेत होता धरून कर्ण
आतां तरी जतन धर्मराज रक्षावा ५० शल्य ह्मणे कर्णालागुन आजी काळरूप
दिसे भीमसेन किंवा पेटला प्रळयकृशान वीरकानन जाळीलता ५१ अनिवार
भीमाचा मार येणें कीचक मारिले समग्र हिडिंब राक्षस बकि मिर आपटूनियां
मारिले ५२ कर्णें सोडून शत बाण वक्षस्थळीं ताडिला भीमसेन येरें शत बाणीं
नंदन तरणीचा तेव्हां तोडिला ५३ सवेंच सोडून एक बाण तोडिलें हातीचें सायु
कासन मूर्छना येऊन कर्ण ध्वजस्तंभीं टेंकला ५४ पांडव दळीं जयजयकार कौ
रव उठावले समग्र त्यांत युयुत्सु धार्तराष्ट्र भीमें रणीं संहारिला ५५ सवेंच वृको
दरें पराक्रमें छेदिलीं पांच कौरवांचीं शिरें हें देखोन अर्कपुत्रें केलें धांवणें तधवां
५६ कर्णासी एक शत बाणीं भीमें भेदिला समरंगणीं शतचूर्ण स्यंदन करूनी
क्षणमात्रें टाकिला ५७ गदाघायें वृकोदर कर्णाचा रथ करी चूर सात शतें कुंजर
संहारिले कौरवांचे ५८ पांच शतें महारथी भीमें मारिले रणपंथीं समर्गीं वीरन
थरती भार पळती कौरवांचे ५९ दहा सहस्र महावीर अश्वांसहित केला संहा

र पायदळशतसहस्त्र संहारिलें तेधवां ६० साहासहस्त्रसेनातत्वता शकुनी
चीपाठविलीमृत्यपंथा यमदंष्ट्रवर्धनीपाहतां रक्तनिमग्नगंगाचालिली ६१
समसप्तकासीफाल्गुन तिकडेंकरीकरीनिर्वाण तवदांडगेअवघेजण रथ
वेढितीपार्थाचा ६२ नानाशस्त्रांचेमार करितीतेव्हांअनिवार मगहनुमंतेंपु
च्छथोर पसरूनियांबांधिले ६३ समसप्तकाचेंभारतेक्षणीं बांधोनिकपीफिर
वीगगनी मगआपटिलेधरणी मृद्घटवतचूर्णहोती ६४ एकाचेमोडिलेचर
ण एकाचेंतोडीनासीककर्ण एकाचाग्रीवापिळून गगनपंथेंभिरकावी ६५
अनिवारदेखोनपुच्छमार दशदिशापळतीवीर तोंपुढेंपुच्छशेषाकार आडवेंये
ततिकडुनी ६६ एकउडतीगगनीं तोंपुच्छएकावळीतवरुनी लपतांगिरिकंदरीं
जाउनी पुच्छयेउनीमारित ६७ तोंपार्थेघातलेंसर्पास्त्र नागपाशेंबांधलेसम
ग्र रथटाकूनिपळतीवीर हाहाःकारजाहला ६८ तोंनिकडनरुद्रशम्महावीर
तेणेंसोडिलेंरुपर्णास्त्र सर्पपळालेसमग्र देखोननरकोपला ६९ जेसामंदिस
ज्वाळमाळी तैसाकिरीटीदिसेतेकाळीं दाहासहस्त्रवीरवळी शिरेंछेदूनपाडिलें
७० चवदासहस्त्ररथी रणीपाडीरुभद्रपती तीनसहस्त्रहस्ती विदारूनपाडि
लें ७१ इकडेद्रुपदपुत्ररुकेत कृपाचार्यासीयुधकरित तवतोमहावीरशारद्व
त असंख्यातशरसोडी ७२ अर्धचंद्रमुखसोडनशर छेदिलेंरुकेताचेंशिर
परमप्रतापीगौतमपुत्र रणपंडितनिपुणतो ७३ इकडेदुर्योधनधृष्टद्युम्न ३
युध्यकरितीनिकुरकरुन परस्परेंभेदूनबाण मयूराऐसेदिसतीपैं ७४ दुर्यो

धनाचास्यंदन धृष्टद्युम्नेंकेलाचूर्ण चरणीचपळेदुर्योधन पांडवदळहांस
त ७५ तोंदुर्योधनबंधदंडधार तेणेंपळालियारथीसत्वर बैसऊनदुर्योधनन्
पवर नेताजालातेधवां ७६ उणेंदेखोनिसूर्यसुत कोपलाजैसाप्रळयकृतांत
बाणधारीअमित पांडवसेनासंहारिली ७७ विद्युल्लतापडेधरणीवरी तैसे
बाणखोंचतीशरीरीं पांडवदळतेअवसरीं पळोंलागलेंतेधवां ७८ धर्मआला
कर्णासमोर सोडितसहस्त्रांचेसहस्त्रशर परितोहीकर्णजर्जर करूनियांपरा
भविला ७९ सेनासोडूनतेक्षणीं कोशएकटाकूनमेदिनी कर्णभयेंजाउनी
धर्मतेथेंस्थिरावला ८० कर्णनव्हेप्रळयाग्न जाळिलेंपांडवकानन तेंदुर्यो
धनेंदेखोन गौरवीतकर्णातें ८१ म्हणेंकर्णवीरायेसमयीं तुझामीउतराईहो
ऊंकायीं पांडवमारिल्यासर्वही समाधानहोयमाझें ८२ दुर्योधनासीशपथ
बोलताजालाकृपयासुत धृष्टद्युम्नेंमाझातात असतांध्यानस्थमारिला ८३
हेंचिआतांप्रतिज्ञावचन धृष्टद्युम्नासमारिल्याविण अंगींचेंकवचजाण न
काढींहेंयावरी ८४ हेंजरीनकरवेमाझेन तरीब्रह्महत्यागोहनन मातापितागु
रुवधजाण पापमाझेमस्तकीं ८५ पार्थम्हणेश्रीकरधरा सतेजरविकरअं
बरा तिकडेकर्णजगदोध्दारा प्रळयकेलावाटतें ८६ अहोतेगरुडजावळीचे
तुरंग श्रीरंगेंधांवडिलेसवेग अंजनीहृदयारविंदभृंग गगनगाजवीभुभुः
कारें ८७ दिव्यकनकमंडित ध्वजझळकेगगनचुंबित मगोवेगेंआलापार्थ
तोंधर्मतेथेंदिसेना ८८ समस्तांचेदिसतीध्वज परीरथासहितनदिसेधर्मराज

बंधुकारणें तो तेजःपुंज परम घाबरा जाहला ८९ शिबिरा प्रती धांवोन येते
झाले कृष्णार्जुन धर्मराज देखोन परम संतोष पावले ९० कर्ण आजि शिला युधिष्ठि
र तणें त्याचें सेंतन शरीर उभय कृष्ण देखोन उत्तर बोलता झाला तेधवां ९१
ह्मणे हे सगुण पार्थवीरा मम हृदयारविंदभ्रमरा रुक्मिणीचित्तपंकजरविकरा
कर्ण मारिला किंवा नाहीं ९२ मज तेणें जर्जर केलें रणीं मुकुट फोडून टाकिला धरणी
तो तुह्मीं कर्ण मारिला समरंगणीं तेणें करून मी तोषलों ९३ कर्ण नव्हे केवळ
कृतांत पराक्रमें जेवीं पुरोहित तेजें प्रत्यक्ष आदित्य कींवैवस्वत दुसरा ९४ भा
र्गव किंवा भुजारमण तैसा रणपंडित परम प्रवीण तो आह्मा समानी तृणासमा
न मारिला कैसा सांगतों ९५ पंढतीळ ह्मणऊन बोलिला जो आह्मास वचन तो
तुह्मीं आजि युधिला कर्ण थोर केला पुरुषार्थ ९६ अर्जुन बोले वचन समरसनका
स संहारून सैन्यांत आलों धावोन तों स्यंदन नसे तुह्मा ९७ पहावयात व मुखचं
द्र माझे नेत्र झाले चकोर कर्णे आजी प्रळय थोर रणांगणीं केला आहे ९८ सा
तशत रथी भले कर्णे आमचे रणीं मारिले आतां आज्ञा देई ये वेळे जाऊन मारीन
कर्णातें ९९ धर्म बोले दुःखें करुन अर्जुन वांचला आहे कर्ण माझें हृदय जळतें
पूर्ण वर्षें घन पार्था तूं १०० मज लागली चिंता व्याधी तूं देई सत्वर दिव्य औषधी
अरे हा कर्ण परम दुर्बुधी द्रौपदीस तेणें गांजिलें १ द्रौपदी ऐसें निधान गांजि
लें सभेंत नेउन तुझें प्रतिज्ञावचन गेलें जळोन मज वाटे २ वृथा शिणविली पृ ४
था तुझी विद्या गेली सर्वथा तुझें सामर्थ्य पार्था कोणीं नेलें हिरुनी ३ आह्मास

कैंचे राज्यविलास आमचे कपाळीं वनवास गांडीव देई श्रीकृष्णास तूं सारथी हो
आतां ४ धिक् तूणीर धिक् गांडीव शर धिक् ध्वज धिक् रहंवर गांडीव निंदा ऐकतां
सुभद्रावर प्रळयाग्नि ऐसा क्षोभला ५ शस्त्र घेऊनी झडकरी धर्मावरी धांवला तेअ
वसरीं श्रीरंग धावूनियां आवरी हृदयीं धरी पार्थातें ६ जो पंडुनृप समान धर्मराज
जो सोमवंशी विजयध्वज जो तपियामाजी तेजःपुंज सागर पूर्ण शांतीचा ७ दया
कार्शींचा रोहिणीपती तो सत्यवचनी केवळ गभस्ती जो क्षमेचा निश्चिती कनका
चळ धर्म हा ८ अजातशत्रु समानस्थिती त्याचा वध इच्छिसी चित्तीं ब्रह्मांड भ
री अपकीर्ती तुझी होईल जाणपां ९ मरिचीजळवत् संसार यांत जे सद्विवेकी
नर सत्कीर्ती देऊनि अपार पावती परत्र सुकृतें १० पार्थ ह्मणे गांडीव दे सत्वर के
वि बोलिला युधिष्ठिर हा शब्द ऐकतां शिर मी त्याचें छेदावें ११ माझा नेम तरी ऐ
सा आतां बुधि सांग तूं कमलेशा ब्रह्मानंदा हृषिकेशा तुझी आज्ञा प्रमाण १२
यावरी बोले जगन्मोहन वडिलास शब्द बोलतां कठिण तरी वधाहून वध पूर्ण
विद्वज्जन बोलती १३ ऐसें बोलतां श्रीरंग पार्थास जाला अनुराग मग श्रीकृ
ष्णें तो सवेग धर्मरायास भेटविला १४ अजातशत्रुचे चरण साष्टांगें सीं नमित
अर्जुन आपला अपराध आठऊन उकसाबुकसीं स्फुंदतसे १५ पार्थ बोले सद्गु
द जळो जळो पापी क्रोध क्रोधन व्हे हा प्रमाद केला होता आजि म्यां १६ क्रोधें
उत्पन्न होय आधी क्रोधेंच प्रकटती महाव्याधी परम सज्ञान जो रुबुद्धी क्रो
ध होय तृणवत् त्या १७ परम सद्विवेकी पंडित क्रोध दिसे पिशाचवत भूत संचा

रनिश्चित क्रोधचीऐसेंजाणावें १८ असोयुधिष्ठिरउठून हृदयीं आलिंगिलाअर्जु
न ह्मणविजयाविजयहाईपूर्ण कर्णाप्रतीवधूनियां १९ धर्मह्मणेजीवनमाळी तूं
आमचीकामधेनुमाउली. आपलेंवत्ससांभाळीं वेळोवेळांकायसांगों २० मगबो
लेवैकुंठनाथ आजिकर्णासवधिलपार्थ संदेहनधरावामनांत पाहेंतथेंयेऊनि
यां २१ पार्थह्मणेतेअवसरीं जरीआजिकर्णासनवधींसमरीं तरीपृथेचेउद
रीं व्यर्थजन्मासीआलों २२ हेंजरीनव्हेयथार्थ तरीकृष्णदास्यत्वगेलेंव्यर्थ सोम
वंशालागींसत्य डागमगलागला २३ जरीआजिनवधींकर्ण तरिमातापितागुरु
हनन माझियामाथांतेंपापपूर्ण मगवदनकायदाखऊं २४ माझीप्रतिज्ञासम
स्त सिद्धीनेईलद्वारकानाथ जेयद्रथवधींपणयथार्थ कोणेकेलातयाविण
२५ असोआज्ञाघेऊनकृष्णार्जुन मनोवेगेंसोडिलास्यंदन दोहींदळामाजीयेउन
उभाठाकलाचपळत्वें २६ जैसामाध्यान्हीआदित्य तैसादिसेसकळांविजयीरथ वा
त्यघाईलागलीबहुत धाकेंकांपतभूगोळ २७ वाटेमेदिनीगेलीरसातळा आका
शमंडपतुटोनिपडिला शेषकूर्मतवेळां भूभारसांडूंइच्छिती २८ तथिंचियावाद्य
गजरें पावकाअंगींभरलेंशाहारे सप्तसमुद्रींचींनीरें तप्तझालींतेधवां २९ इकडे
भीमकौरवभारीं संचरोनसेनासंहारी इभपळतांपायींधरी धरेवरीआपटित
३० रथावरीरथआपटित द्विपावरीद्वीपआदळत तुरंगस्वारांसहित असंख्या
तमारिले ३१ मगसर्वकौरवींमिळोन वेढिलातेव्हांभीमसेन बहुतजंबुकींजा
ण व्याघ्रजैसावेष्टित ३२ मगगदाघायेंभीमसेन सकळसैन्यकरीचूर्ण करेंचीं ५

कुणुपेंउचलोन वाहिनीपाडिलीअपार ३३ लोहार्गळालंबायमान तैसेहस्ति
दंतघेतलेमोडोन वीरपाडिलेझोडुन अशुद्धेंकरूनडवरला ३४ जैसासिंदुरें
डवरलाद्रोणधर तैसाआरक्तदिसेवृकोदर कींतारणभैरवदुर्धर चौताळतचहूं
कडे ३५ शकुनीचेंपायदळ दंतघायेंझोडिलेंसकळ कींवीरसाळीगदामुसळ
घेऊनियांकांडीतसे ३६ स्थूळदेहकोंडाकेवळ लिंगशरिरसडिलेतांदुळ उ
धरोनजातीतत्काळ भीमहस्तेंकरूनियां ३७ रणमंडळहेंहोमकुंड हेंपाग्निप्र
ज्वलितप्रचंड कौरवबस्तउदंड आहुतीमाजीपडताती ३८ द्वारावतीचीश्रीकृ
ष्णभवानी पांडवांचीहेकुळस्वामिणी तेअर्जुनाचेरथींजाउनी काळरूपिणीबै
सली ३९ असाभीमसेनसमरंगणीं मूर्च्छितपाडिलाकपटीशकुनी दुर्योधनेंउच
लोनी नेलाघालूनिरथावरी ४० कौरवदळआटिलेंभीमसेने पांडवदळांप्रळय
केलाकर्णे मगपार्थश्रीरंगासह्मणे रथसत्वरधांवडी ४१ पार्थचापाचास्फुटला
बाण त्याहूनपुढेंधांवेस्यंदन शल्यह्मणेकर्णाअर्जुन तुजलक्षूनयेतत्वरें
४२ आपलीविद्यासर्वही आठवींतूंयेचसमयीं दुर्योधनादिकौरवपाहीं पा
हीरक्षितीकर्णाची ४३ पार्थवीरतेक्षणीं गांडीवटणत्कारिलेंरणीं तेव्हांअव
घ्यालघुकिंकिणी झणत्कारिल्याएकदांची ४४ गांडीववोढितांसत्वरा एक
सरेंवाजलेकरकरां तव्हांनक्षत्रेंरिचवलींएकसरां सीमासमुद्रेंसोडिली ४५
प्रळयचपळेएसारथ दिव्यकळसवरीझळकत मुक्तजाळियामिरवत लावण्य
अद्भुतनवर्णवे ४६ तोमागेंटाकूनमरुतगती पुढेंधांवलेनवदरथी अष्टदिशा ५

नीपार्थाप्रती विंधितेझालेतेधवां ४७ चारघटकापर्यंत युद्धझालेंअद्भुत पार्थप्र
तापीरणपंडित केलानिःपाततितक्यांचा ४८ तोंहस्तीवरीबैसऊन दुर्योधनेंम्लेंछ
तेराजण पार्थाचेपाठीमागुन पाठविलेमारावया ४९ पुढेंहीवीरमारितीबाण मा
गूनिमारितीत्रयोदशयवन विजयवीरधनुर्विद्येंतनिपुण लाघवदाखवीऐका
तें ५० पुढेंपाहोनकरीसंधान मागेंनपाहतांसोडीबाण गजासहिंततेराजण
यवनवधूनटाकिले ५१ नपाहतांमारिलेसर्व पाहूनधनुर्विद्येचेंलाघव तर्ज
नीशिरवासव डोलऊनधंन्यह्मणें ५२ कर्णाचेपाठिसीलपलाहे कौरवदडती
पार्थभयें दुःशासनेंतवेळींपाहे भीमावरीधाविला ५३ पाचशतसोडूनशर
विकळपडिलावृकोदर सारथीआणिरहंवर चूर्णकेलादुःशासनें ५४ हृदय
भीमाचेंलक्षून आणीकसोडिलेनउबाण मगवृकोदरसावधान होऊनशक्ति
भिरकावी ५५ तेमहाशक्तिदुःशासन क्षणनलगतांटाकिलीतोडुन यावरी
धर्मानुजगहन कर्मकरिताजाहला ५६ खदिरांगारधगधगित तैसेकेलेनय
नआरक्त करकरांखाऊनिदांत कायबोलततेधवां ५७ आजिसर्ववीरांदेख
तांजाण तुझेंवक्षस्थळफोडुन करीनमीरक्तपान तरिचनंदनपंडुचा ५८ म
हाशक्तितेवेळीं दुःशासनेंतेव्हांप्रेरिली भीमेंधरूनअंतराळीं पिष्टकेलीमोडू
नियां ५९ दहालोहतामरजाण सवेंचप्रेरीदुःशासन तेभीमाचेहृदयींयेउनें
आदळलीवज्रप्राय ६० प्रळयींशोभेकृतांत तैसाभीमसेनधावत कींविजूप ६
डेअकस्मात दुःशासनावरीतेविआला ६१ घोडेसारथीस्यंदन गदाघायेंके

लाचूर्ण चरणचालीदुःशासन भिडततेव्हांभीमासी ६२ अलातचक्रवत्भ्रमो
नीं दुःशासनाचेमस्तकींतेक्षणीं गदाघातलीउचलोनी वज्रजैसेंपर्वतीं ६३ कृ
तांताचेमनींबैसेदचक तैसीभीमेंदिधलीहाक दोनीदळेंमूर्छितदेख हाकेसर
सींजाहलीं ६४ घोरमूर्छनायेउन भूमीवरीपडिलादुःशासन त्याचियाउरावरी
गदाटेउन उभाराहिलावृकोदर ६५ सावधह्मावाह्मणउन वाराघालीभीमसे
न तववतेणेंउघडिलेनयन भीमाकडेपहातसे ६६ मगत्याचाउरावरीचरण दे
ऊनिपुसेभीमसेन म्हणेद्रौपदीचेंकुचग्रहण कोण्याहस्तेंकेलेंतुवां ६७ वीरगुं
ठीअवभृतस्नानीं बांधेस्वहस्तेंपांचाळनंदिनी तेतुवांहस्तीं धरुनी नेलीसभे
सविटंबावया ६८ येरूह्मणेंवामहस्तेंकरुन केलेंद्रौपदीचेंकुचग्रहण भीमें
तेचभुजाधरुन मूळापासूनउपडिली ६९ तेचभुजेनेंवारंवार वक्षस्थळींताडी
तादुराचार मगअसिलताकाढूनसत्वर छेदीशिरतयाचें ७० तेथूनिनिघालें
उष्णरक्त भीमसेनक्रोधेंप्राशित सर्वांगासउटीलावित दिसेआरक्तभयान
क ७१ जैसाहाकेवळकृतांत मनुष्याचेंरक्तप्राशित उरलेंदळग्रासीलसमस्त
नउरेआतांयेथेंकाहीं ७२ जैसेंयागांतींसोमपान तैसेंरक्तप्राशीभीमसेन दोनीं
दळेंकंपायमान भीमसेनदेखतां ७३ भीमाचेंभयानकवदन नसकतीपाहूं
विलोकुन शस्त्रेंहातींचीसोडुन वीरपळतीदशदिशा ७४ हाकफोडितीवीरें
सकळ म्हणतीपळारेपळाआलाकाळ कींहाराक्षससबळ घटश्रोत्रदुसरा
हा ७५ दुःशासनाचाप्राण गेलानलगतांएकक्षण तयाप्रतीभीमसेन पुनःबोल

तमक्रोधें ७६ म्हणेगौगौःयावचना आठवींआतां दुःशासना पंठतीळआह्मां
पाचांजणा बोलिलासआठवींतें ७७ लाक्षासदनींलाविलाअग्न कारविपधा
नलें मजलागुन घोषयात्रेचेंमिपकरुन दरवडाघालूंआलांतुह्मी ७८ पत्मज
तजनकाची भगिनी तिचींवस्त्रेंफेडिलींसभास्थानीं वनवासअज्ञातवासकरु
नी आजीतुजसाधिलेंपां ७९ हाकफोडून बोलेभीमसेन ह्मणे हर्षांतवसन आ
जमींतृप्तजालेंसंपूर्ण प्रतिज्ञासत्यजाहली ८० आतां दुर्योधनाचें शिर पायें
मर्दिनमीसाचार जैसामुरवींताडिजे पादोदर सबळपाषाणघेउनी ८१ कीं
उपानघायेंदेख ताडिजेजैसावृश्चिक तैसासुयोधनाचामस्तक चूर्णकरीनया
वरी ८२ इकडे धृतराष्ट्राचानंदन त्याचेंनामचित्रसेन सात्यकीनेत्याचाप्राण त
तक्षणींचघेतला ८३ असोदुःशासनाचाघेतलाप्राण स्यंदनारूढजालाभीमसे
न घेऊनियांधनुष्यबाण ख्यातीकेलीसमरंगणीं ८४ आणिकदुर्योधनबंधु
दाहाजण त्यांचींशिरेंछेदिलींनलगतांक्षण कौरवदळींआकांतदारुण हाहःका
रप्रवर्तला ८५ कर्णाप्रतीशल्यम्हणत पाहेंकौरवभारपळत पहाभीमेंकेलापु
रुषार्थ कैसाआकांतवोडवला ८६ समरींसोडूनधीर पहाहेपळतातीनृपवर
हादुर्योधनभयातुर दिसतोकैसाअवलोकीं ८७ तुजवधूंपाहतोपार्थवीर कर्णा
तूंधरींबरवाधीर इकडेगदाखांदाघेऊनवृकोदर रणरंगींनाचतसे ८८ द्रौपः
दीभवानीयथार्थ दुःशासनहामातलावस्त तीचाउद्देगेंमारूनस्वस्थ मनकेलें
तियेचें ८९ गदाहस्तेंपोतपाजळुन दुःशासनतेलघालून दिवटाझालाभीमसे

न गोंधळघालीरणमंडपीं ९० कर्णपुत्रवृषसेन धांवलावेगेंवर्षतबाण स
हस्त्रबाणींअर्जुन भेदिलातेणेंतेधवां ९१ पार्थासम्हणेतमाळनीळ पहाकृत्य
करितोकर्णाचाबाळ शरजाळेंपांडवदळ झांकिलेंतेणेंप्रतापें ९२ तोप्रतापीक
र्णनंदन श्रीकृष्णावरीद्वादशबाण सप्तबाणींभीमसेन भेदिलातेव्हांसमरंग
णीं ९३ नकुळावरीबाणदश सहदेवावरीटाकिलेवीस धन्यबाळयोधाराजस
दांर्नीदळेंमानवती ९४ असोपार्थेंसोडूनशर छेदिलेंकर्णपुत्राचेंशिर कौरवद
ळींहाहःकार दुःखअपारनसांगवे ९५ ऐसेंदेखोनकर्णवीर कोपलाजैसाप्रळ
यरुद्र पार्थावरीसोडितशर चपळऐसाधांवला ९६ रुक्मिणीहृदयाब्जमिलिंद
म्हणेपार्थाहोयसावध महाप्रळयींपेटेजातवेद कर्णतैसादिसतसे ९७ पहाक
र्णाचाभयंकरुनी पळेपांचाळविराटवाहिनी कर्णापुढेंसमरंगणी काळधीरध
रीना ९८ तरीतूंमहावीररणपंडित तुझीविद्याजकांअद्भुत तूंसतेजआहेसकीं
समस्त इंद्रशिवदत्तजे ९९ यावरीबोलेसुभद्रावर दारुकायंत्रींसूत्रधार त्या=
आधीनबाहुलींसमग्र यादवेंद्रतैसातूं २०० कमलायतनाकमललोचना कमल
नाभाकमलशयना कमलप्रियाकमलवदना कर्ताकारणसर्वतूं २०१ त्रैलोक्य
नगरारंभस्तंभा याविश्वाचीतूंचकींशोभा मन्मथजनकारुक्मिणीवल्लभा ब्रह्मा
नंदाजगद्गुरो २ पांडवकैवारियामधुसूदना तुझेंराज्यतुझीसेना जयपराजयजे
गन्मोहना तुझीरचनासांभाळीं ३ मीएकयोधारणपंडित ऐसेंजेव्हांधरीनम
नांत मगतूंआम्हांसकैचाप्राप्त क्षीराब्धिहृदयविलासा ४ वैशंपायनम्हणे

जन्मेजया पार्थ ऐसें बोलूनियां गांडीवचाप वोढोनियां टणत्कारिलें समरंगणी
५ यप्रसंगीं कर्णासमुक्ती कृष्णार्जुनास जयप्राप्ती तें सादर परिसावें श्रोतीं साव
धान होऊनियां ६ ब्रह्मानंदा जगदोद्धारा श्रीपांडुरंगनगरविहारा पांडवपाळका श्री
धरवरा अतिउदारा जगद्गुरा ७ स्फुरस पांडवप्रतापग्रंथ कर्णपर्व व्यासभारत
त्यांतील सारांश यथार्थ अठ्ठेचाळिसाव्यांत कथियेला २०८ श्रीकृष्णार्पणमस्तु
शुभंभवतु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः जोपांडवांचाकैवारी नंदाचेघरिचाखिल्लारी पांचाळीचासा
ह्यकारी द्वारपाळ बळीचा १ जोक्षीराब्धिचाजामात जोहोयकमळोद्भवाचातात
सनकादिकसमस्त आराध्यदैवततयाचें २ जोअनकदुंदुभीकुमर जोत्रिनेत्रा
चाप्राणमित्र जोनिगमाचाआद्यसूत्र पाठीराखाशतमखाचा ३ जोपुराणपुरुष
प्रल्हादवरद उद्धवअक्रूरहृदयाब्जमिलिंद तोअर्जुनरथींमुकुंद बैसोनकायबो
लतसे ४ अर्जुनाहोयसावधान तुवांमारिलाकर्णनंदन त्यादुःखेंकरून तमजा
लावीरतो ५ तोंकाळाचेमनीवैसेदचक ऐशीअर्जुनेंफोडिलीहाक तैसाचकर्णही
देख गर्जतसेसमरंगणीं ६ दोघांचेरथश्वेतवर्ण श्वेततूणीरगतिसमान दोघां
चेंहीसौंदर्यदेखोन मीनकेतनतटस्थ ७ समवयसमविद्यासमबाण समवो
हीसमसंधान दोघेहीपृथेचेनंदन तेजेंसंपूर्णउजळतीदिशा ८ कर्णाचेध्वजींरे
खिलाकुंजर पार्थाचेध्वजींवायुकुमर दोहींदळींवाद्यगजर तुंबळजालेतेधवां
९ सर्ववीरांचीआरोळी दोहींदळींएकदांचगाजली शैल्यकृष्णसारथीबळी दोहीं
कडेदोघांचे १० एकमेरुएकमांदार एकभार्गवएकरघुवीर एकरमावरएकउ
मावर तैसेदोघेदिसती ११ एकसागरएकआकाश एकवासुकीएकशेष ए
कधैर्यएकयश तैसेदोघेदिसति १२ एकसूर्यएकप्रळयाग्न एकवसिष्ठएकगा
धीनंदन तैसेकर्णआणिअर्जुन समरंगणींशोभले १३ एकस्मातेंएकवैष्णव एक
सद्भावएकगौरव कींजयश्रीवधावयाअभिनव रणनोवरेकेवळते १४ दोनीदळें १
चिंतेनेंव्याकुळ कोणासविजयश्रीघालीलमाळ सर्वदेशींचेभूपाळ पक्षबोलति

आपुलालिया १५ कित्येकवर्णितीवीरकर्ण कित्येकम्हणतीधन्यअर्जुन सूर्य
आणिशक्रनंदन चिंतितीकल्याणनिजपुत्रां १६ पार्थाचेंकल्याणचिंतिती सुर
वरसर्वनिश्चिती कर्णासजयप्राप्ती दैत्यइच्छितीमनांत १७ ब्रह्मयासपुसतीदेव
आणिमुनी सांगजयप्राप्तकोणागुनी तीऐकावयाविधीचीवाणी शक्रसादरजाह
ला १८ मगबोलेविष्णुनाभ जिकडेअसेलरुक्मिणीवल्लभ जयआणिलाभ ति
कडेसर्वविलोका १९ ऐसेंऐकतांपाकशासन आनंदभरितत्रिभुवन जयवाद्यें
वाजऊन वर्षेसुमनेंपार्थावरी २० अमरदाटलेविमानीं नरनरेश्वरींभरलीमेदि
नी निजभारेंशींदुरुनी एककौतुकविलोकिती २१ असोकौरवपांडवरणीं झुंज
तांपडल्याशीर्षांचाश्रेणी कंपायमानज़ालीधरणी उरगेंद्रमस्तकसरसावी २२
दिग्गजचळचळांकांपत आदिवराहसरसावीदंत कूर्मपृष्ठीसांवरित चिंताग्रस्त
भुवनत्रय २३ आकाशमंडपआसडित भडभडानक्षत्रेंरिचवत महाधींकडबलवं
त हिमज्वरेंकांपती २४ त्याकोल्हाळांतउभयकृष्ण वाजवितीदेवदत्तपांचजन्य
तेक्षोरदृष्टीगेलीम्हणउन एकहाकजाहली २५ त्यामाजीअंजनीचापुत्रान भुभुः
कारेंगाजवीत्रिभुवन वेष्टितभूतेंआवेशेंकरुन हाकाफोडितीतेवेळीं २६ अगाध
जीवनींनौकाडळमळी तैसीकुंभिनीडोलोंलागली तोंहनुमंतेकवघातली ध्वजा
वर्तीकर्णाचा २७ कुंजरेंखिनकर्णध्वज विदारितवायूतनुज कौतुकपाहावयाध
र्मराज पाविसीउभापार्थाचा २८ शैल्याकडेशेषशयन क्रोधेंपाहेविलोकुन तुरं
गावरीतुरंगजाण रथींचेघालविलेसक्रोधें २९ विजयम्हणेचक्रपाणी जरीमज

कर्णेमारिलेंरणीं तरितूंकायकरशीलतेक्षणीं सांगमजलागोविंदा ३० यादवकुळ
दिवाकर बोलतकायश्रीकरधर अघटितघडेलसाचार परिपराजयनव्हेतूतें
३१ सूर्यमार्गचुकेलकरितांभ्रमण नेत्रींअंधत्वपावेलअग्न मशकाचीथडकलागो
न जरीमेरुउपडेल ३२ पाषाणप्रहरलागोन जरीवायूपडेमोडोनिचरण पिपी
लिकाशोषेसिंधुजीवन विजूसधावोनिशलभधरी ३३ धडधडीतप्रळयज्वाळा
कर्पूरतुसारेंहोयीलशीतळ हेंहीघडेलएकवेळ परीपराजयनव्हेतूतें ३४ पा
र्थह्मणेब्रह्मांडनायका सूत्रधारकाविश्वव्यापका तुझीकरणीभक्तपाळका.
नजोणिजेकोणीही ३५ कर्णाचानितिंबिनीसकळ आजिविगतधवाहोतिल वैकुं
ठींचावेल्हाळ करीभविष्यआधींहें ३६ तोंदुर्योधनगुरुसुत कृतवर्माशारद्वत
बाणाचीवृष्टीकरित पार्थावरीलोटले ३७ गजभाररथभार पायदळअश्वभार
समग्र लक्षनियांसुभद्रावर हाणितीशस्त्रेंएकदांची ३८ तितुक्यांचींशस्त्रेंछे
दुन दाकिताजालाअर्जुन आपुलेअंगींएकबाण लागोंनेदीकुशळता ३९ स
भारेंधांविलेजेवीर तितुकेपार्थेंशरींकेलेजर्जर शिरेंउडवीअपार कंदुकाऐ
शींउसळती ४० पक्षीउडतीवृक्षावरूनी तैशींशिरेंधांवतीगगनीं तोमहांप्रळ
यदेखोनी द्रोणीह्मणतसुयोधना ४१ अजुनतरीहोयसावधान ऐकमाझेंहि
तवचन मित्रकरीपंडुनंदन समसमाननांदादोघे ४२ माझियाबोलांतनिश्चिंते
आहेतपांचहीपंडुसुत तूंऐकतांआपलेंहित कल्याणत्यांततुझेंचपैं ४३ दुःखा
र्णवभरलादेखा ममवचनहटनौका बैसपावसीसुखा विरोधवार्तासांडीही

४४ कर्णासवारीतूंसत्वर मीआटपितोंसुभद्रावर अभिमानहासकळक्रूर सां
डीसंगतयाचा ४५ धृतराष्ट्राचेंवंशवन विरोधेंगेलेंशुष्कहोउन तेथेंपंचपां
डवपंचाग्न जाळीतपूर्णचालिले ४६ मीगुरुसुतसमान सुधारसमानीमम
वचन दूरकरीलसर्वांचेंमरण सांडीअभिमानसुयोधना ४७ दुर्योधनबोलेव
चन आतांसोडोनियांअभिमान पांडवांसजाउंशरण मैत्रीकराह्मणउनियां ४८
वेचूंसमरंगणीप्राण कीर्तीनेंभरूंत्रिभुवन अर्जुनासमारीलकर्ण कौतुकपा
हीओतां ४९ इभमस्तकींचेंमुक्त घेउनिगेलामृगनाथ तोहोउंनिभयाभीत दे
ईलकायघडेहें ५० माझादुःशासनाचेंरक्तपान केलेंभीमेंसमरींजाण मीत्याचा
घेईनप्राण कीं देईनआपुला ५१ माझेमस्तकींचामुकुट लत्ताप्रहारेंकेलापि
ष्ट समरींभीमबोललास्पष्ट तुवांश्रवणकेलेंकीं ५२ आतांकरूंपुरुषार्थ प्राण
द्यावाहाइत्यर्थ असोइकडेकर्णआणिपार्थ रणचक्रींभिडती ५३ पूर्वीइंद्रआ
णिवृत्रासुर कींश्रावणारिपुत्रमयज्यावर शक्राशीउन्मिळाप्रियकर तैसेदोघेदि
सती ५४ व्योमकेशआणित्रिपुर किंवातारकासुर तैसाकर्णआणिकृष्णप्रिय
कर निशंकवीरदोघेही ५५ कर्णेंपार्थासलक्षून सोडिताझालादहाबाण तेअ
र्जुनेंछेदुन सोडिलेद्विगुणतयाचे ५६ कर्णेंसोडिलेबाणशत सहस्त्रबाणींताडी
पार्थ. लक्षबाणींसूर्यसुत ताडिताजालातयातें ५७ यावरीतोवीरजेठी सोडि
ताजालाबाणकोटी अक्षयतूणीरपृष्ठीं अर्जुनाचाभरलाअसे ५८ अमोघ
धनजयाचेबाणे सुटतेजालेचापापासुन जैसेंचतुर्गंचेमुखातुन अपारशब्द

निघती ५९ कींरथक्रमवर्णक्रमकरून पंडितकरितीवेदाध्ययन तैसेंचपळवें
अर्जुन शरसोडीअसंख्य ६० कींमेघांहुनअवधारा अपारपडतीतोयगारा
कींओंकारापासूनिअपारा ध्वनीजैशानिघती ६१ कींमूळमायेपासूनएकस
रें असंख्यजीवसृष्टीउभारें चपळलेखकापासावत्तरें असंख्यअक्षरेंउमटती
६२ कर्णाचेंजेंबाणजाळ एकाशरेंछेदीकुंतीबाळ जैसेंउगवतांसूर्यमंडळ भग
णेसर्वझाकिती ६३ कींएकउडताविनायक असंख्यसंहारतीद्वंदशूक कींसूट
तांचंडवातदेख जलदजाळविनळे ६४ कींएकविष्णुनामेंकरुन असंख्यदु
रितेंजातीजळोन कींचेततांहिमूर्धान होतीविपिनेंदग्धपै ६५ असंभाव्यबाण
जाळसमस्त छेदुनपाडीएकक्षणांत जेविंएकेसिंहनादगजबहुत पडतीगतःप्रा
णहोउनियां ६६ हृदयींप्रगटतांबोध सहपरिवारेंपळतीकामक्रोध कींप्रत्ययाये
तांब्रह्मानंद क्षुद्रानंदवीरती ६७ अर्कजसोडीएकशर त्यापासूननिघतीअपा
र जैसाएककुलताएकपुत्र संततीवाढेबहुत्याची ६८ तैलबिंदुजळींपडतां तो
यींप्रगटेनसांगतां तैसाकर्णेंएकबाणसोडितां पसरतीचहुंकडे ६९ बाणा
शींझगडतांबाण तेव्हांवर्षतप्रळयाग्न बाणखंडपडुनांउसळोन कित्येकवनें
दग्धहोती ७० शस्त्रांशींझगडतांशस्त्रें भयेंरिचवतीनक्षत्रें सप्तसमुद्रांचींअवुपा
त्रें नप्तजालींतेकाळीं ७१ कल्लोळणशशितरणी विमानेंपळविर्तीसुधापाणी
वायूफिरोंनलाहेधरणी दिवसाचीरजनीवाटत ७२ जळतीलसकळपांड ३
वभार ऐसेंकर्णेंसोडिलेंअग्निशस्त्र वीरांचेरथशस्त्रेंसमग्र जळोंलागलींते

धवां ७३ हरिनामेंनिरसतीदोषसमग्र तेंविपार्थेंसोडिलेंजलदास्त्र अग्निविझा
लासमग्र जैसींमत्सरेंप्रीतिमरे ७४ जलमाजलेंअद्भुत कौरवांचीसेनावाहत जे
साविवेकहोतांप्राप्त कामक्रोधनिरसती ७५ लोकप्राणेशअस्त्र सोडिताजाला
सूर्यपुत्र पार्थसेनासमग्र वायूचक्रेंपडियेली ७६ पार्थेंसोडोनपर्वत प्रभंजन
कोंडिलासमस्त जैसामदअहंकारमहंत सत्यज्ञानेविघडती ७७ मगवज्रास्त्र
जपोन सोडिताजालासूर्यनंदन पार्थेंमाहेश्वरटाकुन संहारिलेंतेधवां ७८ पार्थें
कर्णाचारहंवर निजशरेंभेदिलासमग्र जैसेंशोभतीतृणांकुर तेविंरथदिसतसे
७९ निजरथींशोभेसूर्यकुमर जैसानिरभ्रनभींसहस्रकर कर्णेंतेव्हांकार्तिक
वीर्यास्त्र अनिवारसोडिलें ८० सहस्रकरांचेवीर कोट्यावधीउठिलेअपार म
गपार्थेंभार्गवशस्त्र असंभाव्यसोडिलें ८१ कर्णेंसोडिलेंमहिषासुर पार्थेंशर्व
सोडित्यासभग्न कर्णेंजपतांसर्पास्त्र गरुडास्त्रफाल्गुनजपे ८२ कर्णेंसोडिला
आपोपर्ता किरीटीनेंपाठविलाअगस्ती कर्णेंप्रेरिलाकाळराती सोडीगभस्तीपार्थ
तेव्हां ८३ यावरीकृष्णार्जुन शरधारींखिळिलेसंपूर्ण मगपार्थाप्रतीभीमसेन बोलता
जालातेधवां ८४ कर्णानेंसंहारिलीपृतना कौतुकपाहातोसअर्जुना मगबाण
जाळींशैल्यकर्णा पार्थेंखिळिलेतेधवां ८५ शैल्यआणिसौती मयूराऐसेदिसती
पांडवांचेबहुतहस्ती कर्णेंमारिलेतेधवां ८६ रथहीआटलेबहुत स्वारांसनाहीं
तेथेंगणित धर्मराजकौतुकपाहत कर्णार्जुनाचेंतेधवां ८७ गांडिवाचागूणजाण
कर्णेंछेदिलाटाकूनिबाण सवेंचिअनुजोनूतन लावीअर्जुनतेधवां ८८ थोरयोद्ध

चाकडकडाट धाव्यासमर्थेनफुटेवाट तेथेंद्विजांचेथाट येतीलकोठेंत्यागयां ९
कृष्णावरीसातबाण सोडिताजालावीरकर्ण शेल्यावरीशतमार्गण पार्थेंतेव्हां
घातले १० दोहींदळींचेवीर पाहातीउगेचभयातुर जैसेचित्रींलिहिलेंभार तैसे
दिसतीतेधवां ११ हस्तलाघवदावीकर्ण त्याहुनीविशेषकरीअर्जुन तोंकर्णाचा
भात्यांतयेउन तक्षकपुत्रबैसला १२ त्याचीमातारवांडववनीं पळतांमारिली
पार्थेंबाणीं तेथीलवैरस्मरोनि शरहोउनीगुप्तवसे १३ कर्णार्जुनश्रमलेफार
अंगीचालिलेघर्मपूर विंजणेघेउनीसेवकनर वाराघालितीदोघांवरी १४ चं
दनकर्पूरमिश्रितनीर सेवकशिंपितीवारंवार दोघेहीकौंतेयसुंदर ननुसुकु
मारदोघांचा १५ त्यावरीतक्षकबाण कर्णेकाढिलाजेविसहस्त्रकीर्ण अर्जुनाचा
कंठलक्षून अकस्मातसोडिला १६ तोबाणअनिवार अर्जुनाचाप्राणघेणार
शक्रादिदेवसमग्र हाहाकारकरितीतेव्हां १७ नित्यपूजिलातोबाण चर्चिलेंचंद
नेंकरुन त्याचबाणींतक्षकनंदन गुप्तरूपेंसंचरला १८ कळपळिलाशचीरम
ण त्यासशांतवीचतुरानन धीरधरीयेकक्षण व्याकुळमनहोउनेदी १९ अ
र्जुनासरक्षकपाही आहेक्षीराब्धिचाजावायी कौतुककरीलयेसमयीं सावधा
नपाहातें १०० प्रळयचपळेसमागेंटाकुन निघताजालानिर्वाणबाण द्वादशसूर्यां
चेंतेजसंपूर्ण येकवटलेंशरीतेंया १ कींसुटलाकाळदंड विदारीलवाटेब्रह्मांड
मेरुमांदारशतखंड घायेंकरीलवाटतसे २ सहस्त्रविजाकडकडिती तैसा ४
बाणजातत्वरितगती दोनीदळेंमोहपावती वीरपळतीदशदिशा ३ धर्मनकु

नकुळसहदेव भयाभीतवीरसर्व ह्मणतीहेविश्वव्यापककमळाधव रक्षीरक्षीदा
सआपुला ४ परमआनंदलादुर्योधन आतांसर्वथानउरेअर्जुन माझेंराज्यआणि
प्रा ओवाळिनकर्णावरुनी ५ वृक्षाचेंफळपाहोन पक्षियेतीधावोन तैसापा
र्थकंठलक्षून प्रळयबाणआलातेव्हां ६ पांडवकैवारीजगन्नाथ बळेंदडपिला
विजयरथ गुढगेटेकुनितेथं तुरंगबैसलतेधवां ७ चक्रासहितरथ खालींलवला
होअद्भुत तोंमुकुटछेदनअकस्मात बाणेनेलातेधवां ८ तिळप्रायकुटकेकरून
मुकुटपडिलाचूर्णहोउन तोंकिरीटचतुराननेंनिर्मुन शक्रासपूर्वीदिलाहोता ९
तोकिरीटपरमप्रीतिने पार्थासदिधलासहस्त्रनयनें असोअर्जुनजोवाप्राणें मुकु
टावरीगेलेतें १० सूत्रधारकयादवेंद्र भक्तरक्षकदयासमुद्र विमानाहुनीपुरंदर
आनंदाश्रुसोडितसे ११ लक्षुनिपार्थश्रीधर सुमनेंवर्षेवारंवार पांडवकरितीज
यजयकार स्तवितीसमग्रश्रीरंगा १२ अस्तमानाजायचंडकीर्ण तैसाकिरीटने
लाउडउन मगपार्थेंमूर्धिजसांवरून वस्त्रबांधिलेंतेधवां १३ यावरीतोतक्षक
सुत कर्णापासींयेउमवाळत ह्मणेसंधानचुकलेंयथार्थ पुनःसोडीमजलागीं
१४ कर्णपुसेतूंकोण तोसांगेपूर्ववर्तमान मीमातेचासूडघेयीन करीसंधानपु
नःतूं १५ कर्णह्मणेमीकायबळहत तुझाआश्रयेंयुद्धकरूंयेथें वीरहांसतील
समस्त जातूंत्वरितनिजस्थाना १६ मगसर्पअस्त्ररूपहोउन चालिलाअर्जुना
सलक्षून श्रीकृष्णह्मणेपार्थालागुन तक्षकपुत्रशत्रुतुझा १७ मगबाणसोडुन
कृष्णमित्रें सहारवंडेंकेलींक्षणमात्रें त्यावरीमगकुंतिपुत्रें द्वादशशरसोडिले

१८ तेकर्णाचेंफोडूनिअंग पलिकडेगेलेसवेग सवेंचकर्णाचामुकुटसुरंग चूर्ण
केलाशरघायें १९ कवचअंगीचेंछेदुन हृदयींभेदलेनवबाण मूर्छनायेउनकर्ण
बाणउपटीअंगींचे २० अस्तमानीजातांवासरमणी तैसाकर्णआरक्तदिसेतक्ष
णीं मगसवेंचिशतबाणीं श्रीकृष्णासीखिळियेलें २१मूर्छनाजायनिरसोन तोंवरी
अर्जुनटाकीबाण मगसावधहोउनकर्ण सरसावोनबैसला २२ टाकुनचापश
नशर पार्थेंकर्णकेलाजर्जर अर्जुनासह्मणेश्रीकरधर काढीशरशिवदत्तजो
२३ पृथ्वीआपतेजवायुअंबर त्याचींमळेंकाढूनसमग्र एकादशरुद्रद्वादशमित्र
त्याचींतेजेंघेउनी २४ तोबाणरचीहिमनगजामात पूर्वीत्रिपुराचावधानिमित्त मग
प्रसन्नहोउनिदेत पार्थालागींप्रीतीनें २५ तोंकर्णाचेंकर्मगहन नकळेकदांभो
गिल्याविण गुरुशापविप्रशापदारुण सरसावेंअंतकाळीं २६ समीरगतीचा
लतांरथ पृथ्वीनेंचक्रगिळिलेंअकस्मात मंत्रआठवेनासमयोचित अस्त्रहीं
कदास्मरेना २७ शस्त्रेंशक्तीअद्भुतबाण असतांकदानव्हेंस्मरण हस्तबळगे
लेंगळोन तेजहीनमुखजालें २८ दशदिशावाटतीशून्य वाटेजवळीआलेंमरण
परितोभास्करीधैर्यधरुन युद्धतीरणमाजवित २९ चापओढूनआकर्ण कर्णेंसो
डिलेसप्तबाण सच्चिदानंदतनुभेदुन श्रीरंगा चेगेलीपैं ३० सप्तबाणभेदून
गेले परीकृष्णाचेंआसननढळे जैसापंचशराचेंनमेळे नचळेजैसामारुती ५
३१ हाणतांकुह्राडतीक्ष्ण वृक्षनजायसोडूनस्थान कींवर्षतांअपारघन अच
ळस्थळसोडिना ३२ कींनिंदकनिंदतांअपार नचळेसाधुचेंअंतर प्रल्हादा

सत्ताविलेंविखार परीतोधीरसोडिना ३३ जोपड्विकाररहिततन जोनरवीरचक्र
पंचानन तोपुराणपुरुषपुरातन सप्तशरींभेदिला ३४ पार्थाचेंहृदयींजाण
कर्णेंभेदिलेद्वादशबाण सवेंचस्कंधीछेदुन गांडिवाचीढकिली ३५ पार्थआ
णिकलावीनूतन सवेंचितोडूनटाकीकर्ण असोएकामागेंएकतोडून एकशत
गुणटाकिले ३६ अर्जुनेंनिर्वाणशरीं कर्णखिळिलातेअवसरीं तंव्हांकर्णाचेंर
थचक्रधरित्री गिळितीजालीविप्रशापें ३७ तेवेळेसूर्यनंदन रथाखालेंउतरोन
रथचक्रउपडुन काढितांकदानिघेनाची ३८ धन्यकर्णाचेंअद्भुतबळ डळमळि
तउर्वीमंडळ परिसमीपआलाकाळ चक्रसहसाउपडेना ३९ तोंअर्जुनाचेंये
तीबाण मगबोलताजालाउदारकर्ण होहोपार्थपंडुनंदन एकक्षणमजसींस्थीर
राहे ४० तूवीरपरमख्यातिमंत अवकाशदेयींमजलाबहुत मजचक्रउपडुदे
येथें संकटबहुतपडियेलें ४१ पार्थेंमुकुटनेलाछेदुन कर्णाचीशिरगुंडीकदो
न कचासकेशपसरलेजाण शोभायमानदिसती ४२ असोतांकर्णउदार पार्था
सविनवीवारंवार मीव्यसनींपडलोंसाचार भीतनाहींमरणातें ४३ धर्माधर्मवि
चारबहुत तूंसर्वजाणशीरणपंडित त्याप्रतिद्वारकानाथ प्रतिउत्तरदेताजाला
४४ ह्मणेकर्णाधर्मन्यायनीती तुजआतांकायस्मरलीचित्तीं सभेसनेलीद्रौपदी
सती कपटद्यूतकरूनियां ४५ तेव्हांधर्मन्यायनीती तुजनाठवेकदांचित्तीं अजा
तशत्रुधर्मनृपती कपटेंकरुनीनाडिला ४६ विषघालुनीमारिलावृकोदर वर्मी
दंशिलाविखार लाक्षासदनींलाविलावैश्वानर तेव्हांधर्मनविचारिला ४७ व

नाथाडिलेपंडुकुमर रात्रींतमिळूनीतुह्मीसमग्न घालाघालावयादुराचार येतहोतां
कपटीहो ४८ मिळोनीअवघजाणी बाळअभिमन्युमारिलारणीं तुजधर्मनाठवे
तेक्षणीं मर्दकरुनिभुलालासी ४९ द्रौपदीनव्हेदेवकीजाण सभेंतगांजिलीनेउ
न वस्त्रेंघेतलींफेडुन तेव्हांधर्मनविचारिला ५० आतांनिवडूनिसर्वत्र धर्मावरी
धरीनछत्र ऐसेंबोलतांशतपत्रनेत्र सूर्यपुत्रनबोलेची ५१ पार्थावरीसोडीशर
सवेंचिउपडीरथचक्र पार्थासह्मणेंनीळगात्र सोडीअस्त्रकायपाहासी ५२ क
र्णेंतिकडूनशरसोडी सवेंचबळेंचक्रउपडी शतबाणसोडूनप्रौढीं अर्जुनमूर्छित
पाडिला ५३ इतुक्यांतउपडीरथचक्र परितेनढळेचिअणुमात्र ब्रह्मशापपरमदु
स्तर कदामिथ्यानहोय ५४ कृष्णह्मणेपार्थापाहीं हावधीजोंरथावरीचढलाना
हीं तोंबाणसोडूनलवलाहीं ध्वजछेदिलाकर्णाचा ५५ हाहाकारकरितीकौरव
जन आतांनवांचेकदाकर्ण जयपारखाजालायेथुन कर्मगहनपूर्वींचें ५६ तों
पार्थेंशिवदत्तबाण प्रळयविजेऐसासोडुन कींमाध्याह्नीचाचंडकिर्ण तैसामा
र्गणदिसतसे ५७ कींशिवहस्तींचात्रिशूळ किंवावज्रकडललेंसबळ कींसुदर्श
नतेजाळ कृष्णहस्तीचेंचालिलें ५८ पार्थकरीतेव्हांशपथ जरीसत्यविद्याहेंशि
वदत्त आणिविबुधेश्वराचेंसामर्थ्य अपरिमितअसेल ५९ द्रोणगुरुचेंपदकम
ळ माझेंमनतेथेंभ्रमरनिश्चळ कायावाचामननिर्मळ कृष्णउपासकजरीअसे ६०
तरीयाचबाणेंतत्काळ तुटोकर्णाचेंशिरकमळ तोबाणजातसेतेजाळ मूर्छित
जालींदोनीदळें ६१ पर्वतावरीपडेचपळा तैसाशरकंठींबैसला कींसूर्यअस्त

मानागेला तैसेंशिरउडविलें ६२ शिरऊर्ध्वगेलेंदेखा मुखातूननिघालीतेजक
ळिका तेमिळालीजाउनीअर्का ज्वाळाज्वालन्यायेंसी ६३ जयवाद्येंवेगजर
पांडवदळींजालेअपार वरीआनंदलापुरंदर दुंदुभीवाद्यंवाजवी ६४ दिव्य
सुमानाचावर्षावतेव्हां वारंवारकरीमघवा कौरवदळींतेधवां शीरपडलेंक
र्णाचें ६५ कर्णपडतांरणमंडळीं दुःखाश्रुढाळीचंडांशुमाळी निजकरेंस्पर्शो
नअस्ताचळीं सागरस्नानकरीतसे ६६ उरलेपांडवांचेवीरसंपूर्ण एकएकदेती
आलिंगन उत्तमदानींसंपूर्ण भूसुरजाणतोषविले ६७ रितारथघेउनितेवेळीं
शैल्यप्रवेशलाकौरवदळीं धरणीवरीआंगघाली दुर्योधनअतिशोकें ६८ नेत्री
दकेंकरुनी खालेंभरलीअवनी हाहाबाळमैत्रामजटाकुनी कर्णवीरागेलासी ६९
हाहाकर्णापरमउदारा हाहाकर्णाअतिसुंदरा हाहाकर्णासमर्धीरा हाहाकर्णा
नेत्रराजीवा ७१ हेकर्णावीरचंडकिरणा पावलासिआजिअस्तमाना उदयनव्हेचिपु
न्हा पडिलीसेनाअवधारीं ७१ तुझियास्वरुपावरुन शंबरदाकाचाओवाळुन कवच
कुंडलेंमागोंआलाजाण ब्राह्मणवेषेंशक्रहो ७२ तूंसकळउदाराचारापासाच तत्का
ळदिधलींकुंडलेंकवच कार्पण्यतानधरसीच कायावाचामानसें ७३ औदार्यसत्व
रुपरोपकार धर्मरायासमगंभीर पराक्रमपुण्यपवित्र तुजऐसानसेची ७४ रणमं
डळमाडुनी पळेतेव्हांकौरववाहिनी इकडेभीमआनंदेंकरुनी हाकफोडिलीआवे
शें ७५ प्रतिशब्दउठिलानिराळीं कौरवसेनाकांपेचळीं स्वदेशासतेकाळीं कित्ये
कजातीजीवभयें ७६ वीरबोलतीभयेंकरुन पैलपाहेआलाअर्जुन येकह्मणती

दुःशासनाचें रक्तपान करितां भीम आला हो ७७ असो नेव्हां भयसमुद्रांत कौरवसे
ना अवघी पडत कर्णाचें स्तवन अद्भुत शल्य करी तेधवां ७८ ह्मणे कर्णा ऐसा वीर
पाहीं नोव्हे व कदा भुवनत्रयीं होणार नव्हे सहसाही रणीं मारिला फाल्गुनानें ७९
इकडे धर्मराज कृष्णार्जुना प्रीतीनें देत आलिंगना ह्मणे हे जनार्दना किती उपकार
आठवूं ८० आमची शोभा संपत्ति बळ तूंच अवघा तमाळनीळ तूंच ब्रह्मानंद निर्म
ळ सगुणपणा आलासी ८१ चिंतामणी चें ठवळारीं जो पहुडला सुखवशें जारी तो
वोसणतां बोलिला जरी प्राप्त होयें सर्व ही ८२ तैसा आमचा मनोरथीं हरी तूं जाला
सी सारथी जें जें आह्मी इच्छितों चित्तीं तूं श्रीपती पुरवीशी ८३ खाऊनि करकरा दांत
दुर्योधन धांविला सेनेसहित पांडवसेना संहारित वीर पळती दशदिशा ८४ जैसा
चापाहुनी सुटे बाण तैसा धांविला भीमसेन गदाघायें करून कौरवसेना विभाडि
ली ८५ पंचवीस सहस्त्र वीर मारित तेव्हां वृकोदर धृतराष्ट्राचा ज्येष्ठकुमर पराभ
उनि पळला ८६ रात्र झाली परमघोर शिबिरीं बैसला चिंतातुर कर्णास आठउनि
वारंवार दुर्योधन अश्रु गाळी ८७ आणि द्याचें पर्वत दिधले ब्राह्मणास बहुत
रणा आला सूर्यसुत करुनि समस्त ग्रहदान ८८ हरिवरध्वजाचे रथीं द्विजवर
ध्वज जाला सारथी ह्मणोनियां जयप्राप्ती जाली निश्चिती तयातें ८९ देवऋषी स्वस्थ
ना चालिले वर्णित भीमार्जुना कोणी न वर्णिती कर्णा धीर उदार ह्मणोनियां ९०
धर्मराज रथीं बैसोन सुगंधस्नेहदीपिका लाउन कर्पूरदीपिका पाजळून सहस्त्र
शेवक चालती ९१ कर्ण पडिला रणमंडळीं धर्म जवळी येउनी न्याहाळी महावी

र पडिले स्थळीं स्थळीं दिव्य अळंकार मंडित ९२ नक्षत्रें पडिलीं क्षितीं तेंवि अळंका
र शस्त्रें झगमगिती असो पांडव शिबिराप्रती जाते जाले तेधवां ९३ कृष्णकृपेचें
बळ अद्भुत रणीं मारिला सूर्यसुत सुखें निद्रा पांडव करित सर्व चिंता सोडुनियां
९४ धृतराष्ट्रालागुन संजय सांगे वर्तमान रणीं पडिला वीर कर्ण जो कां प्राण कौ
रवांचा ९५ धृतराष्ट्र आणि गांधारी बुडलीं तेव्हां शोकसमुद्रीं संजय विदुर नाना प
री शांतविती दोघां तें ९६ जन्मेजय धरणीनाथ त्यास वैशंपायन सांगत शौन
कादिकां प्रती सूत कथा सांगत नैमिषारण्यीं ९७ कर्णपर्व संपलें येथुन पुढें शै
ल्यपर्व करा श्रवण श्रीधर ब्रह्मानंदें करुन विनवीत श्रोतयांतें ९८ हें कर्णपर्व ऐ
कतां निर्मळ हें एक अश्वमेध फळ श्रवण करी जो पुण्यशीळ इच्छिलें फळ पावे तें
९९ तो होय धनधान्ययुक्त पुत्रपौत्रीं नोचनांदत माधव उमाधव जे समस्त कृपा क
रिती त्यावरी २०० ब्राह्मणास होय विद्याप्राप्त क्षत्री ऐकतां विजय सत्य धनधान्ययु
क्त वैश्य शूद्र होती श्रवणें १ कर्णपर्व क्षीराब्धि देख पार्थरथ शेषमंचक तेथें विरा
जे वैकुंठनायक सर्वसामर्थ्यसहित पैं २ जेथें जयश्री हे चक्रमबा अर्धांगीं वसत से
वेव्हाळा ह्मणोनियां होत सोहळा पांडवघरीं सर्वदा ३ श्रीमद्भीमातटविहारा
ब्रह्मानंदा सौख्यसमुद्रा पांडुरंगा श्रीधरवरा दिगांबरा आदिपुरुषा ४ येथुनि शै
ल्यपर्व अवधारा पंडित श्रोते श्रवण करा श्रीधरवरदा जगदोद्धारा मनोरथीं बै
सवा तुह्मी ५ सुरस पांडवप्रतापग्रंथ कर्णपर्व व्यासभारत त्यांतील सारांश य
थार्थ एकुणपन्नासाव्यांत कथियेला ६ इतिश्री पांडवप्रतापग्रंथ कर्णपर्व ए

ऊणपन्नासआध्यायसमाप्तः॥ शुभंभवतु॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीः॥ छे॥

पां०प्र० श्रीगणेशायनमः पंढरीदक्षिणद्वारका तुजआवडे रुक्मिणीनायका सांडुनियांवैकुंठ अ०
१ त्वरा पुंडलिकालागींआलासी १ समचरणसमकटिकर उदारवदनआकर्णनेत्र ५०
तोचितूंब्रह्मानंदयतींद्र भीमातीरविहारी २ मागेंसंपलेंकर्णपर्व आतांअपूर्वशल्य
पर्व एकचआध्यायातसर्व सुरसकथावर्णिली ३ जन्मेजयासह्मणेवैशंपायन सं
जयेंकथिलीधृतराष्ट्रालागुन रणींपडिलावीरकर्ण दुर्योधनशोककरी ४ दुःखसा
गरींदुर्योधन बुडालानाठवेकांहींस्मरण नेत्रींवाहेअश्रुजीवन कर्णकर्णह्मणउनि
यां ५ मागेंपडिलेभीष्मद्रोण इतुकानाहींकष्टीदुर्योधन कर्णावरीतेंप्राण ठेविले
होतेसर्वस्वें ६ शारद्वतकृपयासहित शकुनीकृतवर्मामहानाथ आणीकहीवीरसम
स्त दुर्योधनासमजाविती ७ दुर्योधनह्मणेशल्या बलभद्रसमुद्रपरमकुशळा तुज
विणरक्षितारा हिला कोणअसेअह्मातें ८ सेनापतीजैसाषडानन तैसात्वंभाससी
मजलागुन यावरीतोशल्यपूर्ण पुरुषार्थबोलेआपुला ९ मारुनीपंडुपुत्र तुजव
शीमीधरीनछत्र माझेंयुद्धविचित्र विलोकींतूंयावरी १० अभिषेकुनशल्यवरिष्ठ
देतसेनापतीरणपट वस्त्रेंअळंकारअतिश्रेष्ठ देताजालातेधवां ११ उरलीघेउनी
अवघीसेना शल्यनिघालासमरंगणा लागलीरणतुरेंनाना घोषनादेंगर्जती १२
इकडेसिद्धजालेंपांडवदळ वाजतीवाद्यांचेकल्लोळ प्रतापतेजाळसकळ बाहिनी
दिसेवक्र १३ दाहादिवसपर्यंत भीष्मेंयुद्धकेलेंअद्भुत द्रोणाचार्यगुरुनाथ दिव
सपांचत्याचेजाले १४ दोन दिवसकर्ण केलेंतेणेयुद्धदारुण एवंचजालेसत्रदिन १
अठरावाएकउरला १५ त्यांतशल्याचाअर्धदिन अर्धकरीलदुर्योधन त्यावरी

युद्धसंपूर्ण समाप्तमगजहजची १६ सुयोधनह्मणेशल्याजाण तुवांआपुलेभगिनीसु
तसोडुन सात्यजालासिआह्मालागुन तुजकल्याणहोआतां १७ धर्मोह्मणेइंदिराजीव
न तूंयुद्धकरीनिर्वाण हेआजशल्याचापण भरीलत्रिभुवनपुरुषार्थें १८ दुर्योधनसं
गेवीरांसमस्तां शल्याचीपाठराखाआतां मागेंराहीलत्याचामाथां पंचमहापातकेंप
डतील १९ सैन्यकरूनिअवघेंगोळा शल्येंव्यूहरचियेला व्यूहस्थानीआपणराहिला
डावेकडेकृतवर्मा २० उजवेकडेशारद्वत पाठीराखाद्रोणसुत मधेंदुर्योधनविरा
जित इंद्रजितनयापरी २१ कृतवर्मावरीपार्थ धांविलाजैसाप्रळयकृतांत लक्षुनि
यांशारद्वत वृकोदरलोटला २२ शकुनीवरीसहदेवसबळ उलुकावरीधांविलान
कुळ संजयह्मणेरायादळ थोडकेंआतांउरलेंसे २३ दोनलक्षअश्वस्वार इभउरले
दाहासहस्त्र पंचदशसहस्त्ररहंवर पायदळतीनकोटी २४ आतांपांडवदळउरलें
किती तेहीरायाऐकगणती साहासहस्त्रउरलेरथी हस्तीपंचसहस्त्र २५ लक्षअ
श्वस्वारउरलाअसे कोटिएकपायदळदिसे असोसंग्रामआतांआवेशें मांडलाते=
व्हांरणमंडळीं २६ उष्णीषकुंडलासमवेत शिरेंउडतीअसंख्यात वीरपाणीचंदन
चर्चित बिरुदांसहितचरणपडिले २७ पांडववीरांचाथोरमार पळोंलागलेंकौरव
भार यावरीतोशल्यवीर धर्मावरीधांविला २८ तोरथावरीधर्मपवित्र मस्तकीं
विराजेआतपत्र तपनपत्रेंअतिविचित्र मकरबिरुदेंपुढती २९ चित्रसेनकर्णसु
त नकुळासमवेतयुद्धकरित तेणेकरूनीपुरुषार्थ केलाविरथनकुळतेव्हां ३०
मगनकुळपायेंधांवोन मगअसिलताघेउन चित्रसेनासमीपजाउन शिरछेदि

लेंपुरुषार्थें ३१ किरीटकुंडलेंसमवेत कौरवदळींशिरवाकित आणिकेरथींनकुळबै
सत वीरसमस्तमानवती ३२ कृसेनआणिसत्यसेन आलेनकुळावरीधांवोन
अद्भुतयुद्धमाद्रीनंदन करितांजालातेधवां ३३ कृसेनसत्यसेनलक्षून नकुळेंटाकिलेदि
व्यबाण दोघांचींशिरेंउडऊन आकाशपंथेंधाडिलीं ३४ कृतवर्म्याचीवाहिनी पार्थें
संहारिलीतेक्षणीं इकडेशल्यधर्मरणांगणीं निकुरेंकरूनिभिडती ३५ तोंगदाघेउ
नीवृकोदर शल्यावरीधांविलासत्वर तोंमद्रराजेंचोदातोमर भीमावरीभिरकावि
ले ३६ रथासहितस्यंदन भीमेंकेलारणींचूर्ण मगशल्यगदाघेऊन चरणचालीं
धांविला ३७ गदायुद्धाचीखणखणाटी होऊंलागलीअग्निवृष्टी गदाघायेंशेवटीं
शल्यमूर्छनापावला ३८ सवेंचशल्यउठोन दुजेरथींबैसलायेउन मागुतींधर्मासीं
दारुण युद्धतेणेंमांडिलें ३९ शल्यतेव्हांशतबाणीं धर्मखिळिलासमरंगणीं ऐसेंवि
परीतदेखोनी वीरउठलेअवघेची ४० गदाबाणशक्तीतोमर असिलतापरिघअ
पार शल्यावरीसकळवीर वर्षावकरितीतेधवां ४१ तितुक्यांचींहीशस्त्रें शल्येंछे
दिलींक्षणमात्रें कृष्णार्जुनासीगुरुपुत्रें युद्धनिकुरमांडिलें ४२ संवत्सरसंख्यावाणीं
पार्थासभेदितांजालातेक्षणीं पुराणसंख्यामार्गणीं चक्रपाणीभेदिला ४३ पांडव
सेनेचासंहार गुरुपुत्रेंकेलाअपार पडिलेप्रेतांचेघोरभार मार्गानेरथचालेना
४४ यावरीपार्थेंरणरंगीं गुरुपुत्रखिळिलासर्वांगीं पंचसहस्त्रवीरवेगीं विज
येंमारिलेतेधवां ४५ गुरुकृतलोहमुसळ अर्जुनावरीटाकिलेंतत्काळ मगतेए २
कबाणेंसकळ छेदूनियांटाकिलें ४६ सवेंचतेणेंपरिघटाकिलें पार्थेंतीनबाणीं

छेदिले पंचबाणतेवेळे किरीटीकाटीविजुऐसे ४७ सर्पसंचरतीवारुळांत तैसेबाण
अंगींगुप्त मूर्छनायेऊनिगुरुकृत ध्वजस्तंभींटेकला ४८ इकडेशल्यनिजबाणीं ज
र्जरकेलीपांडववाहिनी कौरवांचीवरूथिनी पार्थतिकडेसंहारी ४९ शल्यावरीसब
ळ धर्मेंघातिलेंबाणजाळ भीमसहदेवनकुळ पाठीराखेधर्माचे ५० धर्मह्मणे
चक्रपाणी आजिशल्यमारीनसमरंगणीं माझाअभिनवयेक्षणीं सिद्धीपाववीश्री
रंगा ५१ केशवह्मणेयुधिष्ठिरा करीआतांवकुतत्वरा आजिसमग्रयेशचतुरा दे
वपाववसीनिर्धारें ५२ समरंगणींधर्मभूपाळ दिसेकौरवांकेवळकाळ युधिष्ठिरेंब्र
ह्मांडगोळ हाकेसरसागाजविला ५३ सिंदूरेंचर्चिलानगदेख आरक्तपुष्पमाळाकीं
र्तिप्रत्यक्ष अनंतविजयशंख धर्मराजेंत्राहाटिला ५४ शल्याचींचापेंसमरंगणीं धर्मेंश
तछेदिलींतेक्षणीं बाणबाणाचेसंघट्टनीं पावकज्वाळावर्षती ५५ बाणजाळेंकौरव
अनेककरणीं जर्जरकेलेसमरंगणीं मद्रराजसहस्त्रबाणीं धर्मराजेंविंधिला
५६ चापअलातचक्रापरी भ्रमतीदोघांचाहस्तावरी वर्मेंलक्षूनिपरस्परीं बाण
भेदितीरणशूर ५७ धन्ययोद्धायुधिष्ठिर मानितीविमानीसुरवर शतधनुष्यश
ल्यचेपवर धर्मांचींछेदितांजाला ५८ धर्माचेंउणेंदेखोन पुढेंधांविलाभीमसेन बा
णघातेंकरुन कवचछेदिलेंशल्याचें ५९ धर्मेंशक्तीकाढिलीबाहेरी जीचीप्रतिमा
नाहींदुसरी जीधर्मराजेंदिव्यमंत्रीं अर्चिलीत्रिकाळपूजूनियां ६० तीकाळशक्तीप
रमप्रबळ किंवाकाळसर्पाचेंगरळ कींप्रळयाग्निचीकराळ मुखज्वाळाप्रगट
ली ६१ सप्तकोटिमंत्रांचेंतेज जीचेठाईंवसेसहज घंटापताकातेजःपुंज पाहातां

सूर्यझांकोळे ६२ दिव्यरत्ने तेजपुंज गईंदाईं तीसरूबंध विधात्यानें सामर्थ्यबहुवि
ध वेचूनरचिली होतीती ६३ तेब्रह्मशक्तीअनिवार वाहेरकाढीयुधिष्ठिर जपोनियांअ
थर्वणमंत्र न्यासध्यानादिसर्वही ६४ सहस्रविजांचेंतेजअद्भुत धर्मेंसोडिलीअकस्मा
त पर्वतपडेवज्रघातें तैसीहृदयींसंचरली ६५ शल्याचेंहृदयफोडोननिघाली शक्ती
पृथ्वीमाजीसंचरली पाताळउदकींविझाली जाउनियांतेधवां ६६ तैसाशल्यपडलाः
रणीं जयजयकारगर्जेपांडववाहिनी जयवाद्यांचेतयेक्षणी मंगळघोषलागले
६७ शल्यबंधुमहावीर धर्मावरीधांविलासत्वर त्याचेंहीक्षणमात्रेंशिर उर्ध्वपंथें
उडविलें ६८ कौरवदळींहाहाःकार अष्टदिशापळतीवीर रक्तगंगेचेपूर लवणपा
होधांवती ६९ धर्माचेंशूरत्वपूर्ण वाखाणितीदेवशचीरमण भूतळींचेराजेकृष्णा
र्जुन ह्मणतीधन्यवीरहा ७० शल्याचेंउरलेंदळ स्वदेशाचालिलेंतत्काळ तेंदुर्यो
धनेराहविलेंसकळ प्रार्थूनियांआदरें ७१ गदाघेउनिवृकोदर प्रळयतेणेंकेला
थोर एकवीससहस्रवीर रणांगणींमारिले ७२ मकरालयजैसाविशाळ तैसें
रणपडिलेंपुष्कळ यावरीशाल्वनामासबळ म्लेंछपतीउठला ७३ हस्तीवरीबैसो
न तेणेंयुद्धकेलेंनिर्वाण ऐरावतासमान गजतयाचाफिरतसे ७४ पांडवसेनेचासं
हार म्लेंछेंकेलाअपार त्यावरीधृष्टद्युम्नमहावीर शरसोडिताजाला ७५ युयुधान
शतबाणीं इभजर्जरकेलारणीं गजबाणभयेंकरुनी रानोरानपळतसे ७६ सात्य
कीनेगदाघालुन गजमारिलानलागतांक्षण सर्वेंचिबाणटाकुन शिरछेदिलेंशा ३
ल्वाचें ७७ तेंदेखोनिदुर्योधन पुढेंधांविलावर्षतबाण एकअर्जुनवेगळाकरून

सर्ववीररखिळियेले ७८ सुयोधनेंशतबाण धर्मावरीटाकिलेनिर्वाण दशबाणीं
भीमसेन विंधिलाक्रोधेंकरुनियां ७९ मगगदाघेउनीभीमसेन दुर्योधनासहा
करेउन रथसमरींकेलाचूर्ण सुयोधनपळाला ८० तोंद्रौपदीचेपंचसुत त्या
हींवेढिलाशारद्वत जेविंइंद्रियांनिसाधुसंत करिजेजैसेघाबिरें ८१ यावरीसातश
तरथीजाण धर्मावरीपाठविलेसुयोधनें तेदेखोनिपांडवसैन्य अवघेंचउच
लेंत्यावरी ८२ सहासहस्रघेउनिस्वार शकुनीधांवलाकपटसागर परिति
तुक्यांचासंहार पार्थेंकेलातेधवां ८३ रणांगणींशतरथी तत्काळमारीसुभद्रापती
दोनसहस्रस्वारशतहस्ती प्रेतेंकरुनिपाडिलीं ८४ पायदळतीनसहस्र केलातया
चासंहार शकुनीलक्षोनसमोर पार्थवीरबोलत ८५ माझेंराज्यरत्नशकुनी तुवांने
लेंकपटेंकरुनी तुजमारुनसमरंगणीं आणवीनसर्वही ८६ कौरवस्त्रियावेग
ळ्याकरुन समस्तांसिदाखवितोंयमसदन तोंसुशर्मावर्षतबाण पार्थासमोरपा
तला ८७ अष्टादशबाणेंकरुन भेदिताझालापाकशासन तेणेंसर्वेंचिऐशींमार्गणें
सुशर्माहीरखिळियेला ८८ घालूनिबाणजाळ संहारिलेंसुशर्म्याचेंदळ जैसेंखांडव
नअनळ जाळूनियांभस्मकरी ८९ चारघटिकापर्यंत युद्धजालेंअद्भुत मगबा
णकाढिलाइंद्रदत्त प्रळयकृतांतजैसाकां ९० तोशरयोजिलागुणीं ओढूनलाविला
दक्षणश्रवणीं सुशर्मासंसारापासूनि मुक्तजालातेधवां ९१ त्याचेपंचदशपुत्र
होतेपितयासमानशूर त्यांचींशिरेंसमग्र पार्थेंछेदिलींतेधवां ९२ सुदर्शनसत्य
सेन तेहीकौरवदोघेजण फाल्गुनेंशिरेंछेदुन तत्काळत्याचीटाकिलीं ९३ उलूकश

कुनीचानंदन तोनिःशंकधाविलावर्षतबाण नकुळासीयुद्धदारुण बहुतकेलेंते
धवां १४ मगशकुनीनिर्वाणशर उलुकाचेंउडविलेंशिर त्याचादुःखेंशकुनीवीर रु
दनकरितअतिशोकें १५ विदुराचींवचनेंमनीं आठविताजालाशकुनी मगखड्ग घे
उनी क्रोधेंकरुनिधांविला १६ तोंसहदेवेंशकुनीबाण खड्गपाडिलेंछेदुन शकु
नीगदाघेउन धांवताजालातेधवां १७ सहदेवपरमपुरुषार्थी गदातोडुनपाडि
लीक्षिती शकुनीनेंटाकिलीशक्ती तेहीकेलीत्रिखंड १८ सहदेवबोलेगर्जोनी ह्म
णेकपटियाशकुनी केलेंजेंमुळीहुनी त्याचेंफळभोगीहें ९९ माझीद्रौपदीनेलीहरु
नी तेंकपटसत्वरआणी तुझेहातपायखंडुनी टाकीनरणींपाहेंआतां १०० ध्वज
सारथीआणिस्यंदन छेदूनपाडीमाद्रीनंदन शकुनीखालींउतरोन त्रासघेउन
चालिला १ तोंसहदेवेंसोडिलेदोनबाण धरापदैवतयमकृशान दोनीभुजाछेदु
न शकुनीचाटाकिल्या २ सवेंचदोनशरयोजिले दोनीचरणतेणेखंडिले मगसू
र्यमुखबाणेंतेवेळे शिरउडविलेंशकुनीचें ३ भुजापिटोनगर्जेसहदेव वरूनपुष्प
वर्षावकरीवासव जयवाद्यांचाघोषअपूर्व पांडवदळींगर्जती ४ चौघेबंधुयेउ
न सहदेवासिदेतीआलिंगन वासुदेवह्मणेधन्य शकुनीकपटीवधियेला ५
शकुनीचेंसैन्यउरलें तेंपार्थानेंअवघेंमारिलें अक्षौहिणीदळसगळें सर्वआटलें
कुरुक्षेत्रीं ६ जैसेंतडागभरलेंविशाळ त्याचेचौपाळीफुटलेंजळ कींप्राणगेलिया
सकळ निश्चेष्टितइंद्रियें ७ मनाचेंगणेंउठिलेंनिश्चिती मगतेथेंकासयाराहेल ५
प्रीती तेंविभीष्मद्रोणादिपडतांरणक्षितीं मावळेसर्वदळ ८ पांडवदळहीओ

टलें त्यामाजींकिंचितउरलें त्याचेंगणितकेलें वैशंपायनानेऐकातें ९ दोनसहस्र
रहंवर आणिसातशतकुंजर पांचसहस्रस्वार पायदळसहासहस्र १० दुर्योधन
तेसमईं गदाहस्तीएकलाचपाही संहारिलेसर्वबंधुही एकहीउरलानाहीं ११
बैसावयाएकवसन एकलाचिपळेदुर्योधन मगद्वैपायनडोहपाहोन उडीत्यांत
टाकिली १२ विदुराचींवचनेंआठउनी शोकेंआरंबळेनयेक्षणीं आटलीसर्वकौ
रववाहिनी चौघेत्यांतजितउरले १३ दुर्योधनकृतवर्मागुरुसुत चवथाउरलाशा
रद्वत संजयह्मणेत्यायुद्धांत मीहीरायागेलोहोतों १४ मीआतांचआलोंजाउन मज
वरहीखड्गघेउन सात्यकीआलाधांवोन मजलागीवधावया १५ मगप्रगटलेव्यास
देव त्याणेंसोडविलामाझाजीव म्याशस्त्रकवचटाकुनीसर्व कोशभरिधांवलों
१६ तोंदुर्योधनतेथें एकलाचदेखिलारडत मीहीदुःखेंदाटलोंबहुत मगत्यासी
पुसिलें १७ कृतवर्माशारद्वतगुरुनंदन हेगेलेमहावनापळोन मगबोलिलादु
र्योधन सांगजाउनधृतराष्ट्रा १८ याकृष्णद्वैपायनडोहांत मीएकलायेथेंआहेंगु
प्त मजहीदशाजालीप्राप्त पूर्वदत्तकृतेंना १९ मगजळस्तंभकरुन त्याडोहींराहिला
दुर्योधन पुढेंआलोंतोंतिघेजण मजपुसोंलागले २० कोठेंआहेदुर्योधन म्यासां
गीतलेंह्रदाचेंस्थान महादुर्धरवनींजाण तिघेराहिलेवटाखालें २१ अस्ताचळा
गेलाआदित्य इकडेपांडवसेनाधांवत दुर्योधनासशोधित कोठेंलपालाह्मणोनि
यां २२ दुर्योधनाचीशिबिरेंनिश्चिती रितींअवघींभणभणिती कित्येकवीरपळती र
डतजातीरानोरान २३ कींत्यालावण्यहरणी प्रळयकरितजातीकाननीं कौरव

गेलेह्मणउनी युयुत्सुएकउरला २४ वैशंपायनह्मणेजन्मेजया युक्तकधर्मा
सिपुसोनियां गजपुरासआलालवलाह्या तोंविदुरत्यासपुसे २५ कायवर्तलासां
गसमाचार ह्मणेंजालासर्वसंहार विदुरकरीहाहःकार कायउत्तरबोलिला २६
युयुत्सवात्वंउरलासी यशीएवढीतरीअंधासी त्वंसत्वरजाधर्मापाशीं तुजकोणी
नशीमारील २७ गजपुरींहाहःकार शून्यदिसेअवघेंनगर कळाहीनराजमंदिर कळ
सझोलोनपडियेले २८ वैशंपायनह्मणेंजन्मेजया इतुक्यानेंशल्यपर्वजालेंराया गदापर्व
येथूनियां तेंहीश्रवणकरीपुढें २९ शौनकादिकमहामुनी श्रवणकरितीनैमिषार
ण्यीं वेदव्यासप्रसादेंकरुनी सूतसांगेतयातें ३० ब्रह्मानंदेंश्रीधर पंडितांस
विनवीजोडुनिकर गदापर्वसुरसफार येथूनश्रवणपुढेंकरा ३१ श्रीमद्भीमा
तीरविहारा श्रीधरवरदात्रिभुवनेश्वरा श्रीब्रह्मानंदायतींद्रा बोलवीपुढेंयेथू
नियां ३२ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ शल्यपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशय
थार्थ पन्नासाव्यांतकथियेला ३३ इतिश्रीपांडवप्रतापशल्यपर्वपंचदशाअ
ध्यायसमाप्तः ॥ शुभंभवतु ॥ श्रीः॥ ७॥ श्रीः॥ ७॥ श्रीः॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ श्रीः॥

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः श्रीपांडुरंगापंढरीशा पांडवपाळकापुराणपुरु
षा पद्मजनकापयाब्धिवासा पंकजनेत्रापरात्परा १ तुझेंचरित्रजें वर्णिलें पूर्वीध्या
यींशल्यपर्वसंपलें येथूनगदापर्वकथियेलें वैशंपायनेंजन्मेजया २ धृतराष्ट्रम्हणेसं
जयाप्रती दुर्योधनासपांडवशोधिती मजखेदवाटताचित्तीं पुढिलकथावर्तमान
३ संजयम्हणेपांडवसेना चहूंकडेशोधितीदुर्योधना शिबिरेंसदनेंपाहतीजाणा
हुडकूनियांसर्वही ४ तोंकृतवर्माकृपयाकृत कृपयाबंधनिजात्मासत्य तोदुर्योधना
शोधित हृदाजवळीपातले ५ म्हणतीबाहेरयेईंदुर्योधना युधकरूनमारूंपृतना
अथवाजाऊंसायोज्यसदना समरंगणींझुंजोनियां ६ ओंतूनदुर्योधनबोलत मीं
श्रमलोंअसेंअत्यंत उदईंकयुधकरूंयथार्थ जिंकूंसत्यपंडुसुतां ७ तोंभीमाचेपा
रधीजाण जातहोतेश्वापदेंमारुन तिहींतेशब्दऐकोन जाऊनभीमासांगीतलें
८ द्वैपायनडोहामधून तिघांसिबोललासुयोधन ऐसेंपांडवींऐकोन पारध्यां
सवस्त्रेंदिधलीं ९ पांचपांडवआणिकेशव उरलीपृतनाधांवेसर्व धृष्टद्युम्नसा
त्यकीपांडव द्रौपदीचेधांवती १० तवतेतिघेजणरथीं पळोनगेलेवनाप्रती पांड
वहृदासमीपयेती परीगुप्तनबोले ११ गदाजवळीघेउन जळींआहेसुयोधन पां
डवांसम्हणेमधुसूदन कपटपहाकैसेंयाचें १२ मगधर्मबोलतेसमयीं दुर्योधना
तूंबाहेरयेई आतांलपोनव्यर्थकाहीं डागलागेलक्षत्रियधर्मा १३ एवढातुझाअ
भिमान आजिकोठेंटाकिलानेउन युधकरीबाहेरयेउन समरंगणमाजवीं १४ १
कायकरिसीवांचोन राज्यअथवास्वर्गभुवन एकघेसाधूनजळामधून बाहेरये

वकरयेईंतूं १५ दुर्योधनम्हणेंमींविरथ श्रमलोंएकलाआहेंयेथें मगम्हणेतो
पंडुसुत आम्हींबहुतश्रमलोंआहों १६ दुर्योधनम्हणेमाझीपृतना आटूनगेली
स्वर्गभुवना धर्मामीजायीनवना तूंराज्यकरींआपलें १७ धर्मम्हणेंतुवांदिधली ते
मीउवीनेघेंकदाकाळीं पूर्वींआम्हींमागीतली परिगोष्टीऐकिलीनाहीं १८ देवाधि
देवनारायण शिष्टाईकरूंआलाजाण तूंबोलिलासीकायवचन मनामाजींआठ
वींतें १९ सुईचाअग्रींमृत्तिकाजाण इतकीमींनेदींयुद्धाविण तरीबाहेरयेईंमाज
वीरण दोहींतूनएकसाधी २० तुवांघालूनिविषघोर मारितहोतासीवृकोदर
अग्निलाऊनलाक्षामंदिर दग्धकेलेंआम्हांतें २१ दुःशासनेंद्रौपदीचेकेश धरून
आणिलींसभेस करूनियांकपटपाशा राज्यमाझेंहरविलें २२ रात्रींघालाघाला
वया आलांआह्मासिमारावया असोकितीम्हणूनियां अन्यायतुझेसांगावे २३
तरियेतूंआतांझडकरी समरींधर्मयुधकरीं सुयोधनम्हणेनिघतांबाहेरी अव
घेमिळूनमाराल २४ धर्मातुझ्यावचनेंकरून मींआतांबाहेरयेइन परिमाझें
अधर्मांगलक्षून कदाताडणनकिजे २५ धर्मम्हणेंतूंयेझडकरी मानेलतैसें
चयुधकरीं आह्मींहीपायींचनिर्धारीं एकचींजाणयुधकरूं २६ वादेंन
वाजऊंरणीं हाकानफोडुंकोणी भोंवतेउगेचउभेराहूनी आम्हींयुधपहातों
पैं २७ भीमम्हणेमींतूंदोघेजण युधकरूंसमरींनिर्वाण भुजंगनिघेवारुळां
तून तेवींसुयोधननिघाला २८ क्रोधेंनेत्ररक्तांबर दिसेखवळलाजेंसाव्या
घ्र इंद्राहातींजैसेंवज्र तैसीगदावरीझळके २९ धृष्टद्युम्नसात्यकीबळी हस्त

यरीहस्तह्मणितीतेवेळीं गदगदांहांसतीसकळी देखोनबोलेसुयोधन ३० हास
ताबहुतमिळोन परिगदाघायेंकरीनचूर्ण व्याघ्राचाचेष्टाकरुन वृषभकैसावां
चेल ३१ एकएकउठोन करामजसींयुध्दकंदन धर्मातूंधर्मपरायण साक्षहो
ईयागोष्टी ३२ एकावरीबहुतजण नउठावेंहाधर्मपूर्ण पार्थम्हणेतरीअभिमं
न्य कैसामारिलासमरंगणीं ३३ आतांतूंसांगसीस्वधर्म मगबोलेराजाधर्म
तेवेळेकांकेलाअधर्म बाधवीरगुंठीसावरूनी ३४ तूंपाचांतएकासमारी तुजहें
राज्यदेऊंनिर्धारीं ऐकतांरागआलाकेसरी भीमअंतरींदचकला ३५ श्रीरंगम्ह
णेंतेवेळे नेमवचनकायकेलें तुवांपूर्वींचऐसेंबुडविलें द्यूतप्रसंगखेळोनी
३६ नकरितांप्रधानासींविचार नृपेंनबोलावेंउत्तर तेणेंएकासजरीमारिलेंसत्वर
तरिमगराज्यद्यावेंकीं ३७ आपणासनाहींबुध्दिसाचार दुसरीयासनपुसेविचार त
रितोअनर्थींपडेलनिर्धार यांतसंदेहनसेची ३८ भीमबळेंचआहेसबळ दुर्योध
नबळकटकुशळ कैसेंसंपादेलबळ मजचिंताजाळीतसे ३९ भीमह्मणेंकंसांतका
तूंअसतांआह्मांपाठिराखा यादुर्योधनामशका जिंकावयाक्षणनलागे ४० भी
मगदाघेऊनउठिला हाकेंब्रह्मकटाहगाजविला दुर्योधनसरसावला जरासंधा
सारिखाची ४१ वृकोदरम्हणेतेवेळीं शकुनीचाबोलेंकर्मेंकेलीं तींदुःखफळेंस
गळीं भोगींआतांपापिया ४२ भीष्मद्रोणकर्णवीर रणपंडितजैसेदिनकर तेतु
वांमारविलेसमग्र तूंचएकटाराहसी ४३ दुर्योधनह्मणेंवल्गना कितीकरसी
लभीमसेना जीवनेंवीणमेघगर्जना व्यर्थजैसागडगडी ४४ आतांतुह्मांघेई

नप्राण गजपुरींचेंराज्यपावेन तोंबळिरामतीर्थेंकरुन अकस्मांततेथेंआला ४५
सर्वींकेलेंत्यासीनमन बाविसांदिवसांआलापरतोन परियुध्दाचाअठरावादिन
निश्चयपूर्णजाणावा ४६ भीमसेनदुर्योधन बळिरामाचेशिष्यजाण रेवतीवराचे
वंदितीचरण प्रार्थूनयुध्दपहाम्हणती ४७ बळिरामम्हणेएकामात शमपंचकथो
रतीर्थ युध्दकरितांमोक्षप्राप्त चलातेथेंअवघेही ४८ मगसर्वहीउठोन आलेश
मपंचकतीर्थालागुन सरसावलेदोघेजण देवगणविलोकिती ४९ सिंहावरीसिंह
जैसा वृकोदरचपेटलातैसा हाकादेतीतेणेंआकाशा कंपवाटरूटलापैं ५० पूर्वीं
जरासंधभीमसेन कींसंदोपसंददोघेजण कींवाळीआणिसूर्यनंदन तैसेदोघेभि
डतीपैं ५१ कींमेरुआणिविंध्याचळ तेसेदोघेदिसतीसबळ हाकेसरिसाब्रह्मांड
गोळ डोलूंलागलातेधवां ५२ धर्मासह्मणेंदुर्योधन तुम्हींयुध्दपहासर्वबैसोन
अवघेअवश्यह्मणोन धरणीवरीबैसले ५३ भयेंकांपतसेक्षिती पाताळभोगी
दचकलाचित्तीं कूर्मवराहकांपती रिचवतीमगणेंतेव्हां ५४ कायश्वापदांचेपाळे
स्थानेंसाडूनपळोंलागले पर्वतशिखरेंतेवेळें कोसळतीउर्वीवरी ५५ सप्तसमुद्र
उचंबळती मेरुमंदारआदळती असोभीमसेनेंचित्तीं पूर्वदुःखआठविलें ५६
क्रूरकरांखाऊनदांत म्हणेकैसेंजाळिलेंजोहरांत विषघालूनिगंगेआंत बुडवि
लेंमजलागीं ५७ द्रौपदीसभेसआणुन अंकदाखविलाउघडाकरून तेमांडीआ
जिचूर्ण करीनहेंसमरंगणीं ५८ गोंगोःम्हणोनीवचन बोलिलासकींदुर्गावरुन
षंढतीळपंडुनंदन ह्मणूनियाबोलिलासी ५९ रात्रीनसनांअन्न तुवांपाठविला

अत्रिनंदन तांटद्दकलूनजगज्जीवन आलाधांवोनतेधवां ६० सुयोधनअन्या
यीथोर ठावनाहींत्यावेयाउत्तर म्हणेंमीमातुझेंआजिकलेवर प्राणविरहितक
रीनमी ६१ तोंभीमेंगदाघाई दुर्योधनताडिलाहृदयीं तववतेणेंलवलाहीं भीम
वीरताडिला ६२ कुंकुमें माखलाअचळ कींपळसफुललेबहुसाल तैसेअशुद्धेंबं
बाळ आरक्तवर्णदिसतीपैं ६३ एकदक्षिणेकडेदाविती एकउत्तरेकडेचालती
विजेऐसेसवेंचफिरती हाणितीमर्मपाहूनियां ६४ गदेसिंगदाझगटती महा
ज्वाळतेथेंउमठती दोघेहीमागेंनसरती भयचित्तींनवाटेची ६५ मांडेखुटीये
उन सवेंचघेतीऊर्ध्वउड्डाण एकएकाचाघायेंकरून मूर्च्छनायेऊनपडताती
६६ भीममूर्च्छासांवरून पाहेदुर्योधनाविलोकुन तवतोव्याकूळदेखोन उगारा
हिलाक्षणभरी ६७ सवेंचउठोनदुर्योधन मागुतीमवतेंकडाडलागुन जगदीश्व
रासीम्हणेअर्जुन युद्धदारुणपरमहें ६८ जयकोणासप्राप्त हेंमजनकळेनिश्चि
त हरिम्हणेमायनेअद्भुत मारूनियांटाकावा ६९ पंदाप्रतिपंदेपण करूनघ्या
वात्याचाप्राण भीमासहरिदाखवीखुण मांडीवरीहाणानियां ७० मैत्रेयाचा
शापदारुण मांडीवरीगदाघायपडोन संगरीतूंजासीलमरून जाणेंमधुसूद
नवर्महें ७१ द्रौपदीचाहीशापपूर्ण भीमाचेंतेंचनेमवचन त्यावरीपापदारुण दु
र्योधनआचरला ७२ येरवींदुर्योधनयोद्धाकुशळ कुलिशाऐसीगदासबळ समरंगणीं
आलाअखंडळ त्यासहीहारीआणिलीता ७३ असादोघांसीयुद्धहोत सकळ ३
वीरांभोवतेपहात नानामंडळेंउड्डाणघेत हाकाफोडितीअनिवार ७४ उफराटी

उडीघेतदुर्योधन तेवेळेंवरतेजालेचरण तोंभीमेंगदाउचलून वामांकावरीघा
तली ७५ फळपक्कहोयपूर्ण तैसीमांडीगेलीविदारून वृक्षपडेउन्मळून तैसाभू
मीवरीपडियेला ७६ जालेनानाउत्पात गगनींउठिलेत्रिविधकेत धराजालीकं
पित मेघवर्षतबहुतेव्हां ७७ सुमनवृष्टीभीमावरी निर्जरकरितीतेअवसरीं अ
सोसुयोधनाचामुकुटझडकरी भीमहाणींलातेनें ७८ शिरावरीपायदेउन रगडू
नियांकेलेंचूर्ण आम्हासपदतोळजाण बोलिलासकैसातूं ७९ धर्मम्हणेंभीमापा
हीं अनुचितकर्मकेलेंयेसमयीं हेंसर्वरायामानलेंनाहीं मागेंपुढेंनिंदितीतूंतें ८०
अकराक्षोणींदळाचापती छत्रधरदुर्योधननृपती अहाकर्माचीकैसीगती पडिला
क्षितीदुर्योधन ८१ अजातशत्रुधर्मखरा नयनीवाहतीअश्रुधारा म्हणेदुर्योधनाकौ
रवेश्वरा कैसेंप्राक्तनतुझेंहें ८२ खेदनधरींहृदयकमळीं तुझीक्रियातुजफळासि
आली तुझ्यास्त्रियारडतीलसकळी तेंमीश्रवणींकेविऐकों ८३ तोंक्रोधयुक्तबो
लेबळिराम भीमाधिकधिकतुझापराक्रम अधर्मागनताडावेंहानेम त्यावरीहेंक
र्मविशेषकेलें ८४ पृथ्वीपतीसुयोधनवीर त्याचेंलत्तेनेंमर्दिलेंशिर क्रोधेंउचलून
मुसळनागर बळिभद्रउठिलापैं ८५ मगधांवोनचक्रपाणी मिठीघातलीमागूनधां
ऊनीं समाधानतेक्षणीं करितज्येष्ठबंधुचें ८६ तुम्हीआम्हींधरिलाअवतार हरा
वयापृथ्वीचाभार त्याचिपाठिराखावासाचार पितृभगिनीसुतहेकीं ८७ त्याचाशा
पहोवहिला तोत्याचात्यासफळासआला आणिकलियुगाचाआरंभजाला स्वधर्म
चालिलाबुडतपैं ८८ भीमापासूनपडिलेंअंतर आतांधर्माकडेपाहूनसाचार क्षम

करावीनिर्धार नाहींविचारदुसरापैं ८९ रथीं बैसोनरेवतीवर द्वारकेसगेलासत्वर
मगधर्माचें समाधानश्रीधर नानापरीकरीतसे ९० असाजयवाद्यांचीघाई एकची
लागलीतेसमयीं सिंहनादेंसर्वही वीरगर्जतीआनंदें ९१ सर्वराजेमिळोन क
रितीभीमाचेंस्तवन धर्मद्वेषीदुर्योधन बरामारिलाचांडाल ९२ कृष्णाकडे दुर्योधन
क्रोधेंपाहेविलोकुन म्हणेतुवांकंसाचाप्राण कपटेंकरूनघेतला ९३ तुवांचहेंकरवि
लें कपटेंराजेमारविले जरासंधासवधविलें कपटबुद्धीकरूनियां ९४ आणीकही
काळयवन गोवळ्यामारविलेकपटेंकरून धर्ममुखेंअसत्यबोलऊन घेतलाप्रा
णद्रोणाचा ९५ शिखंडीतुवांपुढेंघालून व्यसनीपाडिलागंगानंदन चक्रकाढाव
यागुंतलाकर्ण त्याचाप्राणघेतलातुवां ९६ माझाकर्णवीरएकला त्रैलोक्यासवि
स्मयजाला काळरूपतूंगोवळा तुवांचगिळिलेसमरंगणीं ९७ धर्मयुद्धकेलेंनाहीं
कपटेंचमारिलेसर्वही हरिह्मणेंआलोंजेसमयीं मानिलीनाहींशिष्टाईकां ९८ तु
वांजेअन्यायकेलेबहुत तेचफळाआलेसमस्त केशींधरूनचोदित माझीबहिण
सभेनेली ९९ तुह्मीकपटीचांडालदुर्जन तुमचेंऐसेंचकरावेंहनन मीअवतारध
रिलापूर्ण याचकार्यालागुनी १०० नानाप्रकारेंकरुन मारावेअवघेदुर्जन सद्भक्तां
चेंप्रतिपालन करावयालागींपैं १ उतरावयाधराभार मींअवतरलोंसर्वेश्वर रा
मावतारींरजनीचर पूर्वींचम्यामारिले २ नानाअवतारधरुन केलेंदुष्टांचेंनिर्दलन
हिरण्यकशपुमर्दन प्रल्हादम्यारक्षिला ३ वेदतुल्यवडिलांचेंवचन तेंतुजवाटलें ४
विषासमान गुरुद्रोहकेलेदारुण त्याचेंफळभोगींहें ४ सर्षपबिजपेरिलेंबहुत

परिगोधुमकैसेहोतीप्राप्त दुष्टकर्मआचरत तेपरलोककेवींपावती ५ असोश्री
रंगाचेंस्तवन पांडवकरितींकरजोडून तूंब्रम्हांडनायकमनमोहन भक्तजनरक्षि
ता ६ पांडवपालकगोविंद हेंत्रिभुवनींगर्जेब्रिद तेंसाचकरूनविपद दुदुर्भीत
व्हांठेकिल्या ७ तरियावरीपीतवसना ब्रह्मांडनायकाजगन्मोहना नीलोत्पल
दलवर्णा शिबिराप्रतीचलाआतां ८ दुर्योधनाचींशिबिरेंथोर जडितस्तंभवरीरत्न
कळस कनकवर्णदिसतीराजस अतिउदासभणभणितपैं ९ कर्णद्रोणगंगासु
त त्यांचिहीशिबिरेंभणभणित एवंथोरअवघेंसमस्त नाहींरक्षककोणीही १०
दिव्यास्तरणेंमृदुमवाळ चोळंगणेगादियातेजाळ कोशसदनेंविशाळ भणभणि
तपडियेलीं ११ गांडीवासगवसणी घालीतेव्हांपाकशासनी तूणीरठेविलाटोपुनी
जोकल्पांतींसरेना १२ कोणीसेवकउरलेकिंचित तेधर्मासजालेशरणागत म्हण
तीपाळिलेंआजिपरियंत यावरीधर्मारक्षीतूं १३ असाजयवाद्येंवाजवित स्वस्थळा
गेलेपंडुसुत अर्जुनाचाविजयरथ जगन्निवासेंसोडिला १४ उभयकृष्णउतरलेस
वेग तेतक्षणींसोडिलेनसतांतुरंग अंजनीहृदयारविंदभृंग पुसोनगेलाश्वेतवंधा
१५ खालेंउतरतांभगवान् धडधडांजळेरथजाण जळावयाकायकारण जन्म
जयपुसतसे १६ मगबोलेवैशंपायन द्रोणकर्णगंगानंदन याहीं अस्त्रेंसोडिलीं
दारुण पार्थप्राणहर्तींजीं १७ परिश्रीरंगआणिमारुती अर्पितेजालेनिजशक्ति
जीब्रम्हांडजाळूंशकती होतीभोंवतीतळपत १८ तींकार्यसरलीयासमय रि
तादेखोनरहंवरें प्रळयाग्नितुल्यसत्वर चहूंकडूनधांवली १९ धडधडांजळाला

रथ पांचपांडव आश्चिर्यकरित धर्मभीमआणिपार्थ श्रीवल्लभागीपुसनीपैं
२० कांजळालास्वामीस्यंदन हास्यमुखेंबोलेराजीवनयन अर्जुनाचाध्वजावरीयाप्रा
ण अस्त्रदेवताजपतहोत्या २१ कार्यसरल्यावरीसमग्र आह्मींउतरलोंहरिह
र रागेंअस्त्रेंधावलींसमग्र रहंवरजाळिला २२ गांडीवचापअक्षयतूणीर पार्थे
कादिलीं होतींअगोधर त्यांचींज्याउतरलीनिर्धार कृष्णइच्छेकरूनियां २३
एवंसर्वज्ञजगज्जीवनेंरक्षिलें हेंपांडवांसपूर्णकळों आलें अभिमानसर्वांचेगळाले
अहंकर्तव्यपणाचें २४ सूत्रधारकसर्वेश्वर हेंप्रत्ययाआलेंसमग्र मगकृष्णास्त
वनअपार करितेजालेसंभ्रमें २५ आदिपुरुषापरात्परा सत्यज्ञानअगोचरा स
र्वरक्षकात्रिभुवनेश्वरा वेदशास्त्रांअगम्यतूं २६ अनंतजन्मेंतपकेलें तेंएकदां
चफळाआलें सोयराहोऊनयेवेळें सोयआमचीराखिली २७ करूनियांपुण्याचा
राशी बहुतदिवसभाकेंगोंविलासी नीचकर्महृषिकेशी सारथ्यतुवांअवलंबिलें
२८ तुझियाउपकाराचेंऋण आह्मींकोणेंकाळींहोऊंउत्तीर्ण पृथ्वीचेंपत्रकरूनजा
ण लिहितांगुणनसरती २९ ऐसीश्रीकृष्णलीलाअगाध पांडववर्णितांहोनीसद्ग
द मगत्यांसीहृदयींधरूनमुकुंद समाधानकरीत्यांचें ३० असापांडवयावरी राहि
लेदुर्योधनाचेशिबिरीं सर्वसंपत्तीनिर्धारीं घेतेजालेआनंदें ३१ यावरीतोजगन्निवा
स जाताजालाहस्तनापुरास रथींबैसोनपरमपुरुष धृतराष्ट्रासभेटला ३२ गांधा
रीसबोलाउन करीउभयांचेंसमाधान बहुतशास्त्रपध्दतीसांगोन मनत्यांचेंमाही
तसे ३३ पुढिल टाकूनकार्यभाग कांतथेंगेलाश्रीरंग नरिगांधारीपतिव्रताअभंग

शापदेईलपांडवां ३४ जाळूनियांकरीलभस्म हेंजाणोनभक्तमनोभिराम तीचेंस
माधानपरम नानाप्रकारेंकरीतसे ३५ एकमुहूर्तपर्यंतजाणा गांधारीसआलीदुः
खमूर्च्छना मगसावधहोऊनत्याक्षणा पुत्रदुःखेंआरंबळे ३६ श्रीधरम्हणेंगां
धारी मीशिष्टाईसआलोंतेअवसरीं दुर्योधनासीसिकविलेंनानापरी परितो
नायकेकोणाचें ३७ मैत्रेयविदुरसत्यवतीनंदन शारद्वतभीष्मद्रोण बहुतांचें
नायकेवचन तरीपांडवांवरीदोषनाहीं ३८ आतांतुम्हींएकाएकावें पांडवआ
पलेम्हणावे तुम्हांदोघांचेकणवें धर्मशोककरीबहु ३९ अंबेसोवळीतूंपतिव्रता
पूर्ण पूर्वींबोलिलीहोतीसवचन जेथेंधर्मतेथेंजयकल्याण तेंवचनखरेंजालें
४० तोंजगद्गुरुपाराशरकृत प्रकटलातेव्हांअकस्मात त्यांचेंसमाधानकरित म्ह
णेंपांडवसुततुमचे ४१ श्रीकृष्णात्याप्रतीपुसोन वेगेंचालिलापिटितस्यंदन अन
र्थकरीलद्रोणनंदन म्हणूनजातत्वरेनें ४२ आलादेखोनजगज्जीवन आनंदले
पंडुनंदन श्रीरंगेंअवघेंवर्तमान जालेंतितकेंकथियेलें ४३ इकडेराजादुर्योधन
धुळींतलोळेदीनवदन केशपसरलेचहूंकडून तेस्वहस्तेंआकर्षित ४४ श्वासोश्वा
सघालूनबोलत हेअवस्थाकींमजप्राप्त तोंसंजयआलाधांवत स्वेदेंस्फुंदत
उभापुढें ४५ दुर्योधनबोलेदीनवदन माझींमायबापेंवृध्दपूर्ण कोणासजाती
लशरण आम्हांसपाळाम्हणउनी ४६ पहिलामाझालक्ष्मण नेठेवीयावरीकदाप्रा
ण अरेसंजयासांगेंजाउन गुरुकृनातिघांतें ४७ संजयजाऊनवनांत तिघांसी
सर्वकेलेंश्रुत मगकृतवर्माकृपयारकृत आलेधांवतबैसोनरथीं ४८ तोंदुर्योधन

पडिलारणमंडळीं मुर्छीसर्वांगींमाखली धूळी गदाघायेंतळमळी हुंकरेवळींक्ष
णक्षणा ४९ जादुर्योधनाचेंकपाळ केंशरकस्तुरिनें शोभेविशाळ तेथेंपार्थाचेंसायक
सबळ बैसोनरक्तवाहतसे ५० जोकुसुमशेजेचेकमलावरी भ्रमरमंचकींपहुडेमंदिरीं
तोगदाघायेंधरत्री वरीलोळतपडिलाहो ५१ जोअकराक्षोणीदळाचानाथ त्याभों
वतींभुतेंबैसलींबहुत भूतेंमांसवाटणींकरित पाहेतटस्थउगाची ५२ क्रिमिम
क्षिकाबहुततोडिती हातहालवावयानाहींशक्ती आहारेकर्माचीकैसीगती रुदत
पुढतींबोलतसे ५३ तोंतेतिघेजवळीयेउन स्फुंदस्फुंदोनिकरितीरुदन ह्मणतीदु
र्योधनातूंनिधान चालिलासकींयावरी ५४ लक्ष्मीहेपरमचंचळ मरिचीजलन्या
येंसकळ क्षणक्षणायेतोकाळ कैसानेईलकेधवां ५५ तवदुर्योधनबोलत तुम्हीं
पुरुषार्थकेलेअत्यद्भुत आह्मांजालोंदेवहत ऐकोनबोलतअश्वत्थामा ५६ हातचोळ
नसत्वर दशनीरगडिलेंअधर माझाशपथनिर्धार यावरीपरिसराया ५७ पांडे
वआणीपांचाळ यांचींशिरेंआणितोंनलगेवेळ हेंआतांचनकरींतत्काळ तरिमी
द्रोणजकदानव्हे ५८ दुर्योधनमनींहर्षला उदकाचाघटआणिवला अश्वत्थामाअ
भिषेकिला सेनापतीह्मणूनियां ५९ मगदुर्योधनाचीघेऊनआज्ञा तिघेगेलेपुढ
तीवना वटवृक्षातळींजाणा जाऊनियांराहिले ६० आतांयावरीगुरुसुत पांड
वशिबिरांतकरीलअनर्थ रात्रींजाऊनअकस्मात प्राणघेईलबहुतांचा ६१ ए
काचअध्यायामध्येंजाण गदापर्वसंपलेंसंपूर्ण पुढेंसौप्तिकपर्वगहन रसआतां
परिसिजे ६२ पांडुरंगब्रम्हानंद जोसाधकहृदयारविंदमिलिंद श्रीधरवरदप्रसिद्ध

घोषगाजेबहुतपैं ६३ सौप्तिकपर्वपावन श्रीधरमुखेंकरून बोलेलकैसेंरुक्मिणीर
मण ब्रम्हानंदेंपरिसातें ६४ स्फुरसपांडवप्रतापग्रंथ गदापर्वव्यासभारत त्यांतील
सारांशयथार्थ एकावन्नाव्यांतकथियेला १६५ श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्व
रार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥

॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥

॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥

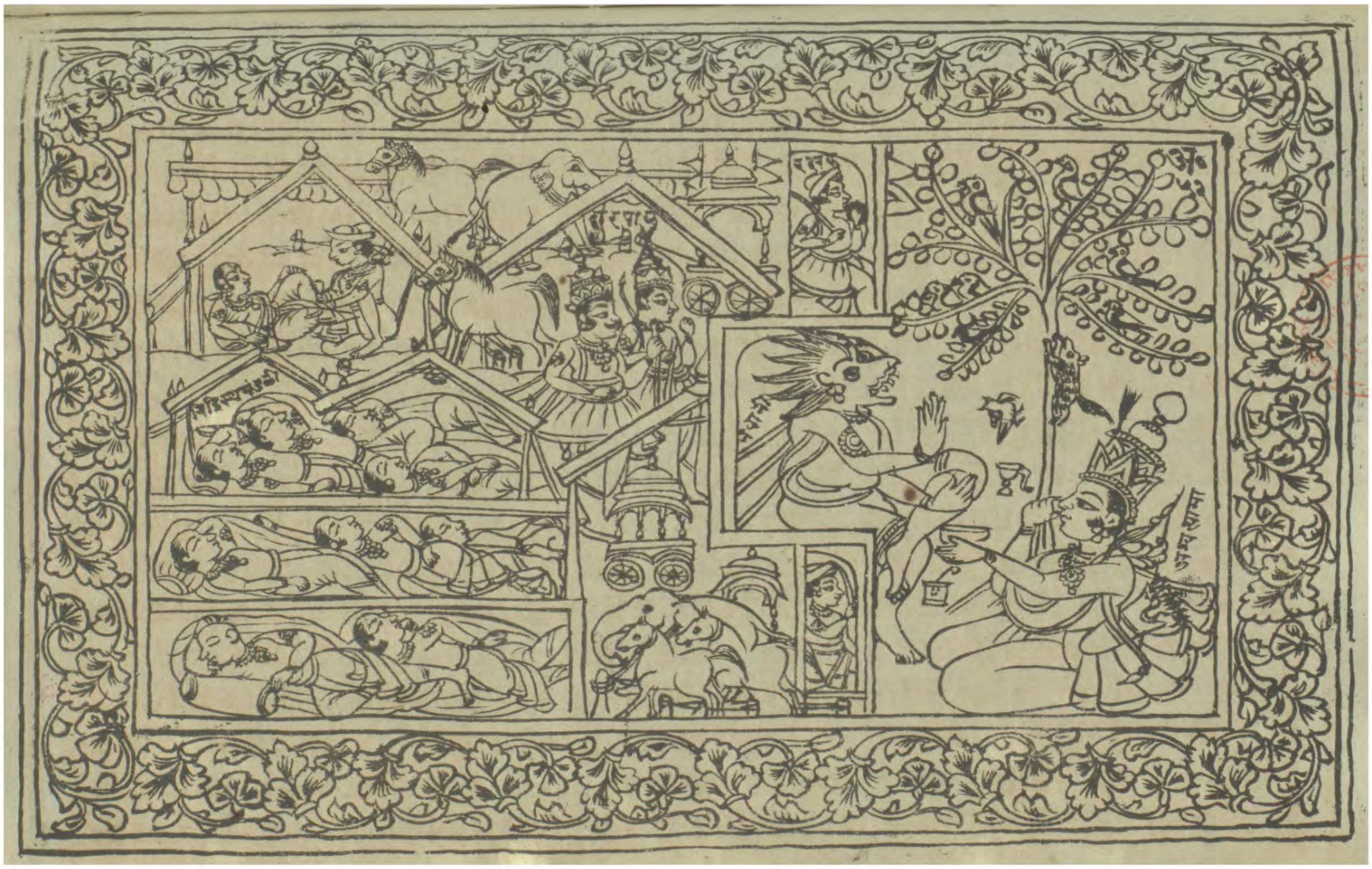

पां०प्र० श्रीगणेशायनमः मागेंगदापर्वसंपलेंदेख पुढेंआरंभिलेंसौप्तिक वैशंपायनव अ०
१ क्ताकृरेख. जन्मेजयाप्रतिसांगे १ गदाघायेंकरुन आरंबळतदुर्योधन सिथ्रजा ५२
लाजावयाप्राण परीआंगवणनसोडी २ एकादशाक्षोणीदळसंहारिलें कृतवर्माकृ
पाचार्यवहिले त्यांततिघेजणेउरले तिसराअश्वत्थामा ३ सेनापतित्वगुरुसुता
दुर्योधनजालादेता शपथकरुनितत्वता तिघेवीरनिघाले ४ इतुकाजालागतक
थार्थ पुढेंसावधऐकौतपंडित कर्णपितापावलाअस्त आंधारतेथेंपडियेला ५
पांडवसेनेसमीपजाण तिघेगुप्तयेउन जेंसेंधनाढ्याचेलक्षुनिसदन तस्करपा
ळतीपाहती ६ तोंविरांचाहोतगजर जयवाद्यांचानादथोर शस्त्रकादितीनलवा
र दीपिकाअपारदिसती ७ लागनचलेतेथेंकाहीं तिघेनिघालेलवलाहीं न्यग्रो
धतळींयेउनितेंसमयीं रथसोडिलेक्षणभरी ८ अंतरींचिंतनेंकष्टीबहुत सुयो
धनाचादुःखेंआरंबळत क्षतेंपडलींतेणेंसमस्त गात्रेंतिङकाह्मणिती ९ उतरों
नगेलारणमद पराजयाचापरमखेद ह्मणतीपांडवांचाअपराध ब्रह्मांडांतनसा
मवे १० वटवृक्षजैसापर्वत सहस्त्रशाखानीमंडित त्याखालीतिघेजणचिंताक्रां
त श्वासोश्वासटाकिती ११ संध्याकरुनक्षितीवरी तिघेनिजलेशेजारीं दुःख
निद्राते अवसरीं दोघांजणाआलीयां १२ कृतवर्माआणिगौतमनंदन निद्रार्ण
वीजालेनिमग्न परीकृपयासुतदुःखेंकरुन आरंबळतनयेनिद्रा १३ महासु
र्पजैसाधुसधुशीत तैंविवेळोवेळांश्वासटाकित घोरनिशीहोतांप्राप्त श्वापदें १
पक्षीवाहाती १४ पिंगळीयांचेकिलकिलाट शिवातेथेंभुंकतीसेराट उलूकांचेश
ब्दअचाट भुतांचेथाटहिंडती १५ बाहेरनिघालेमहाफणी मस्तकींझळकतीदिव्यम
णी यक्षपिशाचराक्षसिणी सैरावैराहिंडती १६ मिठ्याघालुनीरिस वृक्षींबैसले
सावकाश जान्हवीजळावरुनिप्राणेश स्पर्शीतळयेतसे १७ ऐशीतेनिशाकाळीं
कींकाळपुरुषाचीकांबळी कींकाजळाचीउटीघेतली पृथ्वीआणिआकाशें १८ जा
गातेथेंद्रोणसुत तोंत्यावटावरीनिद्रस्थ सहस्त्रकागकुटुंबासहित सुखेंकरुनी
असती १९ तोंतेथेंआलादिवाभीत परमविशाळअतिउन्मत्त वृक्षावरीवेगेंचढत त
स्करगतीनेंतेधवां २० उलूकेंख्यातीकेलीतेक्षणीं सहस्त्रकाकांचामानामोडुनी वृक्षा
तळींटाकुनीं गेलानिघोनीक्षणार्धें २१ द्रोणीतटस्थपाहेतेवेळे ह्मणेएकेंसर्वसंहारि
ले हेंआह्मासगुरुत्वजाहलें दीक्षाआतांहीचकरुं २२ त्यादोघांसजागेकरुन आतां
उगनलावावास्तण उलूकगुरुयेउन दीक्षाआह्मासदिधली २३ पांचाळआणि
पंडुकुमर यांचाऐसाचकरीनसंहार चलानलगतांक्षणमात्र संहारुनयेउंत्यांसी
२४ मगह्मणेशारद्वत नकळतकेंविकरावाघात क्षत्रियधर्मयेथ कोठेउरेलसां
गपां २५ गुरुसुतह्मणेतेवेळां तींहींधर्मकोठेंसांभाळिला याऐशादुष्टांसकळा गु
प्तरूपेंमारीनमी २६ कृतवर्माह्मणेनिश्चित लोकहसतीलसमस्त गुरुपुत्रदुष्टय
थार्थ केलाघातनिद्रस्थांचा २७ अश्वत्थामाह्मणेबोल तुमचेवाटतीविशाळतुल्य
पूर्वींम्यानिश्चयअटळ केलातोतुह्मीजाणताकीं २८ पांचाळपांडवमारितांसाच
नकोटीकदाअग्निकवच दुर्योधनाचेप्राणपांच तळमळतीत्याहिलोकीं २९ पृ
थ्वीपतीदुर्योधनवीर त्याचामस्तकींचादिव्यकोटीर भीमेहाणोनीलत्ताप्रहार के

साचूर्णकेलासांगणां ३० त्याचामस्तकींपददेउन मर्दूनतेणेकेलाचूर्ण मांझ्यांवरी
गदाहाणुन अधमेंकेसेंमारिलें ३१ परमक्रोधेंगुरुसुत कडकडांदंतखात ह्मणें
तुह्मींबैसायेथ एकलातेथेंजातोमीं ३२ रथारूढहोउन वेगेंचालिलागुरुनंदन
मगतेहींदोघेजण सरसेंचजातेजाहले ३३ मनासमागेंटाकुन शिबिराजवळीजा
उन उभेंठाकलेजाण तिघेहीकाळतेधवां ३४ सकळसेनानिद्रस्थ कोणीजा
गेनाहींतेथें एकपाथेंवळीदेउननहंत माहारुद्ररक्षापिलाअसे ३५ परमस्वरूपभयं
कर कृतांताऐसेंपसरिलेंवक्त्र केशऊर्ध्वपिंगटशरीर भस्मचर्चिलेंसर्वांगीं ३६
सिंदुरगंगावाहत तैसीजिव्हालळलळीन त्रिशूलादिआयुधेंसमस्त भयंकरझळ
कति ३७ विश्वग्रासीलसंपूर्ण ऐसेंपसरिलेंतेणेवदन महद्भुततेंदेखोन अश्व
त्थामादचकला ३८ ह्मणेहेंतोंआलेंविघ्न महद्भुतअत्यंतदारुण मगसोडिताजा
लाबाण अतितीक्ष्णतेजाळ ३९ जाबाणघायेंकरुन महानगहोतीलचूर्ण तेश
रतलगतांक्षण मुखपसरुनिगिळीतसे ४० शरनदीचेपूर गिळिताजालाशंकर
तूणीरसरलासमग्र गुरुपुत्रनटस्थराहे ४१ शक्तीटाकिलीदारुण तीहीचूर्णके
लीचाउन गदादिलीभिरकाउन तेहीगिळिलीतेधवां ४२ खड्गहाणेसुभट ते
हीदंतानेकेलेंपिष्ट गुरुसुतपरमधीट नानाशस्त्रेंवर्षतसे ४३ द्रोणिचेपाठि
सीभयाभीत कृतवर्माआणिशारद्वत अश्वत्थामाचिंताक्रांत ह्मणेहेंभूतकैंचिआव
रे ४४ म्याअधर्ममांडिलादारुण ह्मणोनहेंप्रगटलेंविघ्न मजवारितहोतागोतम
नदन परिम्याऐकिलेंनाहीं ४५ मगअद्भुतशिवस्तवन करिताजालागुरुनंदन

ह्मणेहेंकाळरूपविशाळवदन काळात्मियाकाळरूपा ४६ हेभवभवांतकाभवनी
वरा भाळलोचनभस्मासुरहरा भस्मोद्धूलितभयंकरा भद्रकारकापशुपती
४७ त्रिगुणातीतत्र्यंबका त्रिशूलधारणात्रिपुरांतका त्रिदोषरहितात्रितापमोच
का रूपाकरीयेवेळे ४८ कामांतकाकामरहिता विरूपाक्षाक्षयवर्जिता दक्ष
मखविध्वंसकाअपरिमिता गजास्यजनकागजारे ४९ यक्षाधिपमित्रामृडानीशा
मृत्युंजयस्मशानवासा वामदेवानागभूषा अंधकप्राणमोचका ५० भूताधिपती
विश्वेश्वरा विश्वपाळकामहत्पापहरा अनादिसिद्धादुष्टसंहारा विश्वव्यापकाज
गद्गुरो ५१ ऐसेंस्तवनकरुन वेदिकात्यापुढेंनिर्मून करिताजालाहवन महारुद्रमी
त्यर्थ ५२ तोंभुतांचेअपारपाळे भयंकररूपेंमुखविशाळे हाकादेतीपसरितीआ
वाळे चालितीत्याकडेपाहावेना ५३ गुरुसुतदाकितआकुती ह्मणेजयजयशंकर
उमापती आतांह्यावेदीमध्येंपूर्णाहुती माझीटाकितोंभक्ताका ५४ सरसावलागुरुनंदन
उडीटाकितोहेजाणोन प्रगटलातेथेंउमारमण पंचवदनदशभुजजो ५५ मगकांहीं
जालाप्रसन्न यावरीबोलेगुरुनंदन म्याजेंआरंभिलेंकारण सिद्धीपाववीसमस्त
५६ यावरीबोलेकैलासपती सिद्धीपावेलधरिलेंचित्तीं दिव्यखड्गदिधलेंहातीं कृ
तांतजिव्हेसारिखें ५७ पायवंदुनिसत्वर पुढेंगेलेनिर्घनस्कर शारद्वतकृतवर्माद्वार
रक्षितितेव्हांसादरें ५८ गुरुसुतह्मणेंअवधारा जोबाहेरनिघेलत्यासमारा पाहूनका
ळहातेथोरा मगटसंहारासर्वेही ५९ जैसीधर्मधेनुवरी गळांबैसेवक्रसुरी झगटमी
कळीहोयगायत्री तेचिपरिकरातुह्मीं ६० ऐसेंत्यांप्रतिसांगोन आंतप्रवेशलाद्रोणनंदन

जैसामूषकबिळींअहिदारुण घुसधुसीतसंचरला ६१ कींकुरंगनिद्रस्थअसतां ते
थेंव्याघ्रआलाअवचिता कींशुष्कतृणपर्वतां ज्वाळमाळीजाळित ६२ मत्स्यांचा
कोगराएक विभांडिननिघेएकबक तैसातोगुरुसुतदेख आधींशोधितधृष्ट
द्युम्नाप्रति ६३ जाशिबिरींहांताधृष्टद्युम्न तेथेंचगेलागुरुनंदन लत्ताप्रहारहाणोन
केशींधरोनजागाकरी ६४ घाबिरापाहेगुरुसुत तोकाळरूपीद्रोणीदिसत आपु
लेगळांपाशघालित येरुयेतकाकुळती ६५ ह्मणेहेआचार्यपुत्रअवधारीं मज
आतांशस्त्रानेमारीं आपदाकरुनकोयेअवसरीं बोलेयावरीगुरुसुत ६६ त्वांगुरु
हत्याकेलीपापमती तुजकैंचीउत्तमगती धृष्टद्युम्नाचायुवती जाग्याझाल्यातेध
वां ६७ शोककसमस्तपळती नितंबिनीवक्षस्थळेंबडविती गळांपाशघालुनिक्षिती
मारूनियांटाकिला ६८ ऐसेंघोरकर्मकरुन तेथूननिघालाकृपयानंदन धृष्टद्यु
म्नाचास्त्रियामिळोन माहांशब्दगाजविती ६९ लोकजागेजालेसमस्त द्रोणीधृष्ट
द्युम्नाचारथींबैसत मगउत्तमौजासमारिलेतेथ क्षणमात्रनलगतां ७० विधा
मन्युधांविलातेथें गदाघायेंहाणित येरेंखड्गकाढूनीशिवदत्त तोहीक्षणांतमा
रिला ७१ आणीकनिजलेहोतेपांचाळ तेतेथेंचमारिलेतत्काळ सहस्रांचेसह
स्त्रसकळ संहारिततेधवां ७२ हत्तीघोडेपायदळ संहारितजायसकळ खड्
गधारातेजाळ घायेंउरीनउरेची ७३ जैविरूपीकारकूणसेंजाण तैसींचशिरेंद
कींछेदुन तोंद्रौपदीचेपंचपुत्रधांवोन शस्त्रेंघेउनीभांडती ७४ प्रतिविंध्याश्रुतसो
म श्रुतकर्माशतानीकनाम श्रुतसेनपांचवापरम युद्धकरितांतेधवां ७५ शि

३

खंडीउठलातिकडुन तेणेयुद्धकेलेंएकक्षण परितोकाळगुरुनंदन त्यावरीखड्गहा
णिलें ७६ शिखंडीचेंशिरकमल खड्गेंछेदिलेंतत्काळ तरीपांचहीतेद्रुपदीचेबाळ
अनिवारभांडती ७७ तेप्रतिपांडवधैर्यउनिप्रास युद्धकरितीआसमास सकळश
स्त्रेंतामस छेदितांजालाएकदांची ७८ रथाचींचाकेंघेउन टाकितीद्रुपदीचेनंद
न आणीकशस्त्रेंदारुण वर्षतेजालेअपार ७९ परीतोकाळरूपीद्रोणी पांचहीमा
रिलेतेक्षणीं शिरेंटाकिलींछेदुनी नाळविरहितजेविकमळें ८० सोमकराजेप
वित्र विराटाचेकित्येकपुत्र एवंमारिलेसर्वत्र कोणीउरलानाहींच ८१ पांडवांचे
रक्षक नानापरीचेसेवक कोणीउरलानाहींहाक फोडावयाकारणें ८२ निजल्यास
ईमारिलेफार तोंमोकळेसुटलेकुंजर रगडीतचालिलेजिवमात्र तुरंगसहित
धांवती ८३ प्रेतेंपडलींअपार भूतावळीधांवल्यासमग्र मांसग्रासतीसत्वर
मिटक्यादेतांभक्षितां ८४ मनुष्यांचीकाढुनीआंतें आग्रहेंदेतीएकमेकातें आ
नंदेंकरूनितेथें हाकादेतीएकदांची ८५ इकडेकुंजरमातलेबहुत शिबिरेंमो
डुनीजीवरगडित शुंडेनेस्यंदनभिरकावित कित्येकत्याचघायें ८६ कज्जलेंब्र
ह्मांडगोळचर्चिला तैसाघोरआंधारपडला त्यांतसवेंगवायुसुटला धुरोळानिघो
डनगणवे ८७ कित्येकउरलेनिश्चिती तेआपल्याआपणचिमारिती पुत्रासमीप
तोळखती हाणितीपाडितीपृथ्वीवरी ८८ कोणीशिबिराबाहेरनिघत तोकृतव
र्माआणिशारद्वत शस्त्रघायेंसंहारित जालाअंतसर्वांसी ८९ मगशिबिरासला
विलाअग्न उजेडेंमारिलेअवघेजण रक्तानेनिम्नगाभरुन लवणपाहूनधांव

ती ९० प्रेतेंपडलींबहुत धरणीरितीनदिसेतेथ एकह्मणतीयेथ राक्षसयेउनपडि
येलें ९१ भुतेंझोटिंगधांवती रक्तमज्जामांसभक्षिती एकएकाचेंहातिचेंघेती
हिरोनियांविनोदें ९२ पांडवनवतेतेस्थळीं अगाधजाणोनिवनमाळी कटकाबाहेर
एकांतस्थळीं शिबिरएकदिधलेंहोतें ९३ तेथेंपांडवसात्यकीश्रीकृष्ण विचारींबैस
लेसातहीजण कींतेसमरऋषीनिर्वाण. एकांतगुहेंतबैसले ९४ लीलाविग्रहीश्रीध
र तोचअवघेंनाचवीसूत्र एवंवाचलेपंडुपुत्र वरकडसंहारजाहला ९५ सातक्षौ
णीदळ संहारोनिगेलेंसकळ आपणासहितसातनिर्मळ उरउनिठेविले ९६ अ
सोइकडेतिघेजण एकत्रहोउनीगेलेनिघोन स्यंदनावरीबैसोन पवनवेगेंचा
लिले ९७ कलीकर्मेंतींनिश्चिती एकएकाप्रतिसांगती इकडेदुर्योधनपापमती का
सावीसहोतसे ९८ हातपायखोडित परीप्राणनजायत्वरित तोंतिघेपातलेअकस्मा
त रक्तेंचर्चितसर्वांगा ९९ शिबिरांतनसतांपंडुनंदन निजलेयाआलेमारुन जैसेंसंग्र
न्यघरींवाण नेउनियांदिधलें १०० असोदुर्योधनत्यासिदेखत आलापरमहर्षयुक्त
तिघेवृत्तांतसांगत संहारिलेसर्वही १ एकपांडववेगळेकरुनी उरलानाहींतेथेंको
णी पांडवकोणतेस्थानीं पळोनगेलेकळेना २ शोधिलींसर्वस्थानें परीतेकादु
निनेलेश्रीकृष्णें सांपडतेंतरीतत्क्षणें मारुनियाकितों ३ दुर्योधनपहुडलासितीत
ळीं जवळीगदाविशाळपडली जैसीकांताजीपहुडली पट्टराणीप्रातीतें ४ त्यांक
डेपाहेंदुर्योधन ह्मणेमीआतांसोडीनप्राण माझेंजालेंसमाधान उत्तमकार्यतुह्मीं
केलें ५ तोंतेतिघेजणह्मणती धन्यतूंदुर्योधनक्षिती पांडवपरमपापमती तुजऐ

धर्मेंमारिलें ६ तूंजातोसस्वर्गलोकसदना तुझावियोगदुःखसोसवेना आह्मासप
र्थ्वीतवदेइना यावरीऐसेंवाटतें ७ आह्मीपापकेलेंदारुण निजलींआलोंमारुन
पांडवांभयेंरान आह्मीकोणतेंघ्यावेंआतां ८ तूंजासीलस्वर्गाप्रती तुजभीष्मद्रोण
कर्णभेटती आह्मीसर्वमारिलेंहीख्याती सांगत्यांप्रतीतत्वतां ९ त्यांचेउरलेंसात
आह्मीतिघेउरलोंयेथें दुर्योधनह्मणेमनोरथ माझेपूर्णतुह्मीकेले १० यावरीति
घेबोलिले आमचाकष्टचेंसार्थकनजालें तूंवांचतासयेवेळे तरीसर्वबरेंहोतें
११ तिघांचेनेत्रींअवधारा स्रवत्याअश्रुचियाधडुधारा हाहादुर्योधनानृपवरा
जातोसआह्मांटाकोनियां १२ ऐसेंबोलतीतिघेजण तोंसुयोधनेंवटारिलेनयन
हुंकारुनिसोडिलाप्राण हरिस्मरणकेंचेंत्यासी १३ त्रिभुवनीचानरकसार करुनिघा
तिलाएकत्र कृष्णाहूनपाहुराचार त्याचामुखींनामकैंचें १४ संजयह्मणेकुरुनाथा
मीसर्वपाहोनआलोंआतां तुमचीक्रियातत्वता तुह्मासफळाआली १५ सौप्तिक
पर्वसमाप्त येकाअध्यायांतजालेंयेथें पुढेंअसिकपर्वपंडित श्रवणकरोतआ
दरें १६ ब्रह्मानंदपंढरीनाथ श्रीधरवरदअद्भुत तोजेकर्णींसंगत तेंचियेथेंलिहिलें
असे १७ स्वरसपांडवप्रतापग्रंथ सौप्तिकपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ
वाचन्ताव्यांतकथियेला १८ इतिश्रीपांडवप्रतापसौप्तिकपर्वद्विपंचाशताध्यायस
माप्तः ॥

अ०५३
अश्वत्थामा
श्रीव्यास
श्रीमहादेव
माधव
अर्जुन

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः जयजय क्षीराब्धिहृदयविहारा मत्स्यरूपियावेदोद्धा
रा महाकपटियाशंखासुरा वधूनधर्मवाढविला १ मंदरागिरिधरूनिपृष्ठीवरी चतु
र्दशरत्नेंकाढिलींक्षीरसागरीं कूर्मवेशधरूनमधुकैटभारी भक्तकैवारीतूंसाच २ रसा
तळासृष्टिजातां सकलदेवांधांवाकरितां वराहवेषपरमानाथा पृथ्वीदंतावरीधरियेली ३
स्तंभभेदूनएकसरां विदारिलेंमहाअसुरा प्रल्हादरक्षकासर्वेश्वरा नरहरीवेषधारका ४
दानेंतपेंव्रतेंवळी त्यापारसीयाचकतूंवनमाळी त्रिभुवनतुवांआटिलेंपायांतळीं वामनवे
षाकमळेशा ५ सबकसदनूपृतनानाहीं तीनसप्तकेंनिर्वरमही करूनसर्वदातूंविजयी
अद्यापीपाहींनादरी ६ वधूवणबंधदशास्य वंदीघातलेत्रिदश मगवांधरूनरामवेष
अदितीपुत्रसोडविले ७ तोचितूंआनकदुंदुभीसुत द्वारकाधीशमन्मथतात तांडवदाख
ऊनअद्भुत पांडवरक्षिलेनिजबळें ८ कलयुगींलोकधनाढ्य जाहींजवळीरक्षिलेकाम
क्रोध तयासीतूंनबोलसीबोध्य लीलाअगाधदाखविसी ९ पुढेंम्लेंछमाजतीलदारुण
टाकितीसत्कर्मधर्ममोडून मगतूंकल्कीवेशभगवान तुरंगवहनीप्रकटसी १० तोचितूं
सर्वेशभीमातीरीं दोनीकरठेऊनिकटावरी अद्यापीनादरीपंढरीं ब्रह्मानंदाजगद्गुरू
११ मागेंपर्वसंपलेंसौप्तिक पुढेंनावऐषिक वैशंपायनवक्तासुरेख जन्मेजयाप्रतिसां
गे १२ कृतवर्माअश्वत्थामाशारद्वत हेनिशीमाजीकरूनगेलेअनर्थ जालादुर्योधनाचादे
हांत इतकागतकथार्थजाहला १३ पांडवसेनामारिलीसमस्त धृष्टद्युम्नाचासारथीउ
रलातेथें तोअट्टहास्यगर्जनाकरित गेलाधांवतपांडवांपासीं १४ ह्मणेउठाउठारेसत्व
र जळोतुमचाएकांतविचार इकडेआकांतजालाथोर कुलसमग्रसंहारिलें १५ कृतव

र्माकृपाचार्यद्रोणसुत तिघानींयेऊनकेलाघात पंचकुमरआणिसेनानाथ धृष्टद्युम्नमा
रिला १६ शिखंडीआदिथोरलहान सेनाटाकिलीसंहारून सर्वशिबिरालाविलाअग्न
चतुरंगदळसंहारिलें १७ मीएकुलाचुकलोंमरणा धांवलोंकरितगर्जना उठाउठाभीमाअ
र्जुना सर्वयशबुडालें १८ ऐसेंऐकताधर्मभूपाळ धवधवांपिटीवक्षस्थळ मूर्छनायेऊन
तत्काळ पडोनउठेमागुती १९ अट्टहास्येंरडेभीमसेन आक्रोशेंहाकफोडीअर्जुन नकुळ
सहदेवदोघेजण कपाळधरणीआपटिती २० श्रीकृष्णासहितपंडुसुत शिबिराप्रतीधांवत
तोंप्रेतेंहोऊनसमस्त पडिलेआप्तपुत्रमित्र २१ नकुळेंघेऊनियांरथ उपलव्यागेलाधांवत
द्रौपदीसुभद्रास्त्रियासहित घेऊनआलात्वरेनें २२ द्रौपदीसकळानंदीमात रथपवनवेगेंपि
टित पांचाळीसुभद्रापुसत कायवृत्तांतसांगाआह्मां २३ येरूह्मणेचलासत्वर वर्तमानकळे
लसमग्र श्रीरंगभगिनीसकुमार चिंतानळेंआहाळली २४ शिबिराजवळीआलारथ कानीं
एकिलाएकचीआकांत समाचारकळलासमस्त पुत्रबंधुपडियेले २५ गडबडांलोळेयाज्ञ
सेनी ललाटआदळीमेदिनी मृत्तिकाघेऊनघातलीवदनीं भीमदृढधरीतीतें २६ वक्षस्थ
ळपिटोनद्रुपदकुमारी धर्मरायाआतांराज्यकरी निर्वंशकेलीधरत्री करींएकछत्रीराज्यकीं
२७ प्रतिविंध्यादिपंचकुमर कोठेंदाखवामाझासौभद्र कोठेंआहेतोघटोत्कचवीर पुत्रमाझा
दावाकां २८ कोठेंधृष्टद्युम्नपाढिराखा दाखवाद्रुपदमाझियाजनका हेंदुःखरूपराज्यदेखा
पहावेनासर्वथा २९ द्यावयासआह्मांसतिळांजुळी कोणीउरलानाहींएकेमूळीं कायपाहसी
कृष्णवनमाळी अंधारकुळींपडियेला ३० पांडवांचेंहृदयपाहें मजवाटतेंवज्राऐसेंआहे अ
र्जूनकांतुझ्याहृदयाद्रवनये पाहतोसकायचहूंकडे ३१ सुभद्राशोकेंव्याकुळ ह्मणेसातजण

माझेबाळ त्यांतएकतरीनिर्मळ वदनत्याचें पाहेनमीं ३२ द्रौपदी ह्मणेआपला प्राण आ
तांचमीयेथेंदेइन महाविषभक्षिन घालूनघेईनगळपाश ३३ निद्रिस्थसांडूनकुमर कायक
रावयागेलाविचार तुमचाविचारेंसमग्र कुळक्षयजालाकीं ३४ समरंगणीं पडते बाळक तरी
मजइतकानवाटताशोक शिबिरांतकोंडूनदेख केसेनिद्रिस्थमारिले ३५ धुंडाळितांहें त्रिभुव
न अभिमन्याऐसेंनाहींरत्न येउत्तरेचेंवदन कुंकुमहीनकेविपाहूं ३६ तोअश्वत्थामाचां
डाळ बाळहत्यातेणेंकेल्यासकळ त्याचेंशिरछेदूनतत्काळ उठाआणाआतांची ३७ नाहीं
तरीजिव्हाछेदुन येथेंचआह्मीं देऊंप्राण ऐसेंएकताभीमसेन क्रोधेंकरूनउठिलापैं ३८
भीमबैसलारथीं नकुळजालासारथी मगबोलेकमळापती पार्थाप्रतीतेधवां ३९ ब्रह्म
शिरास्त्रदारुण अश्वत्थामादेईलटाकुन तेव्हांकेचाउरेलभीमसेन भस्महोयीलक्षणा
र्द्ध ४० तरीअर्जुनाधांवसत्वर बैसावयानाहींरहंवर मगश्रीकृष्णरथींसुभद्रावर धर्मराजही
बैसला ४१ धुरेवरीबैसलाइंदिरावर भीमासआटोपीतसत्वर तोनाटोपेवृकोदर पवनवेगें
धांवतसे ४२ तोंजान्हवीचातीरीं व्यासदेवदेखिलेतेअवसरीं ऋषिमंडळी निर्धारीं भों
वतींतेव्हांविराजती ४३ व्यासाचेपाठीलपोन बैसलासेद्रोणनंदन भीमासदुरूनदेखोन
भयाभीतजाहला ४४ पाहूनभीमाचाआवेश वाटेयेतोकाळपुरुष भीमेंहांकफोडिलीवि
शेष तेणेंब्रह्मांडगर्जिलें ४५ मगक्रोधायमानगुरुपुत्र काढिलेंनिर्वाणीचेंअस्त्र ज्याचेंनिवा
रणहरिहर विधिपुरंदरकरूंनशकती ४६ तेंअस्त्रद्रोणपुत्रासदिधलें जरीबहुप्राणसंकट
पडिलें तेचवेळेहेंसोडवहिलें कार्यचिंतिलेंकरणार ४७ तेंअस्त्रद्रोणीजपोन ध्यानमंत्रन्या २
सकरून मगदर्भशिखाघेऊन संकल्पकरूनसोडित ४८ ह्मणेहेंमहाप्रळयास्त्र येणेंसंहा

रोतपांडवसमग्र त्याचेपोटींअसेलसाचार गर्भजरीकोणीही ४९ गर्भांतअसेलजरि
पुरुष तोहीयाअस्त्रेंपावेलनाश मगतोदर्भसोडितानिःशेष चपळेऐसाचालिला ५०
श्रीरंगह्मणेअर्जुनासी त्वराकरींकायपाहसी संकटपडिलेंभीमासी ऐसेंअस्त्रयेतसे
५१ ब्रह्मशिरोनामअस्त्र तूंसांडीआतांसत्वर तेणेंचापालाऊनशर त्याचप्रकारेंसोडिलें
५२ प्रळयकरितजाततेक्षणीं दोनींअस्त्रेंमिळालींगगनीं त्यातेजावरतेशेषतरणी बुचक
ळ्यादेऊंलागले ५३ प्रळयींचाविजासहस्त्र एकदांचकडकडिल्यासाचार तैसीं अस्त्रेंमि
ळालीं एकत्र प्रळयथोरवर्तला ५४ ब्रह्मांडतडाडिलें तेकाळीं नवखंडें कंपितझालीं स
मुद्राचीउदकेंतापलीं उकडोंलागलींजळचरें ५५ सप्तपाताळेंहडबडिती भोगेंद्रसोडूंपा
हेक्षिती मेरुमंदारआंदोळती मुनीभावितीअंतजाला ५६ व्यासदेवबोलेतेसमयीं अ
स्त्रेंआवरारेदोघेही हींमनुष्यावरीसहसाही सोडूंनयेतत्वता ५७ पार्थह्मणेस्वामीस
मर्था तुह्मीआज्ञामाझियामाथा महाअस्त्रक्षणनलगतां आवरोनियांआच्छादिलें ५८
परीद्रोणपुत्रासिजाणा द्रोणास्त्रकदाआवरना उपायकेलेनाना आटोपेनाकदाही ५९
द्रोणीह्मणेभीमभयेंकरूनी म्यासक्रोधेंसोडिलेंसंकल्पुनी परिहेंकदामाझेनी सहसा
हीआटपेना ६० म्यांपापेंकेलींबहुतजाणा हेंअस्त्रमजआटोपेना अस्त्रआटोपेलअ
र्जुना पुण्यवंतह्मणउनी ६१ तरिमाझेंअस्त्रअनिवार गर्भाचिआदिकरूनसमग्र उरोंने
दीपांडवसाचार हानिर्धारचुकेना ६२ मगबोलेगोविंद विप्रानींदिधलाउत्तरेसीआशि
र्वाद यद्वांतींदिव्यपुत्रप्रसिद्ध परिक्षितीनामेंहोयीलपैं ६३ द्रोणीह्मणेंमाझेंअस्त्र उप
लव्यासजायीलसत्वर नलगतांहीक्षणमात्र गर्भच्छेदीलउत्तरेचा ६४ मगह्मणेंचक्रपा

णीं तूंबाळहत्यारापापखाणी तीनसहस्त्रवर्षेंघोरवनीं पिशाचहोऊनविचरेपैं ६५ तु
जभरेलगलितकोष्ट पूयश्रोणींतवाहेलयथेष्ट तूंहोसीलकर्मभ्रष्ट कोठेंठावनमिळेतु
तें ६६ कोणीसत्पुरुषब्राह्मण त्यांचेंतुजनहोयदर्शन जेसंदीपाचेपोटीं काजळरूलक्षणें
द्रोणउदरींतैसातूं ६७ पांडवांसमीआहेंरक्षक तूंत्यांसकायकरिसीमशक घुंघुरडेंकोप
लेजरीनिःशंक तरीपर्वतकेविंगिळवे ६८ आताउत्तरेचाळदिरीगर्भ तरीत्यासरक्षीनमी
पद्मनाभ गोकुळरक्षिलेंस्वयंभ प्रळयशिळावर्षतां ६९ द्वादशगांवेंलागलाअग्न मीगि
ळनरक्षिलेगोकुळजन प्रल्हादगांजितांदारुण म्याचरक्षिलानानापरी ७० परिक्षितीरक्षीन
नीनापरी तरीचमी भक्तसाह्यकारी साठसहस्त्रवर्षेंनिर्धारीं राज्यकरीलपुण्यपुरुष ७१ कृपाचा
र्यापासोन पावेलविद्यासंपूर्ण उपजलानसतांजाण भविष्यकेलेंजाणहें ७२ व्यासनार
दश्रीकृष्ण ह्मणतीमणीदेमाथांचाउतरून अर्जुनासयेईंशरण वांचवीप्राणआपुला ७३
मगबोलेगुरुनंदन तरितोमणीमाझाकेवळप्राण सर्वरक्षकबहुतगुण नवर्णवतीतया
चे ७४ मणीमाथांचादेनाजाण माझाशिरच्छेदकेलापूर्ण मगअर्जुनासजयकल्याण सह
जचीप्राप्तजालें ७५ मगपार्थंबाणसोडुन मणीमस्तकींचाघेतलाछेदून सीमंतकमणी
समान कींकौस्तुभदुसरापैं ७६ पिशाचहोऊनगुरुसुत गेलउत्तरदिशेप्रतीरडत ब्रह्म
राक्षसहोऊनहिंडत श्रीकृष्णशापेंकरूनियां ७७ सर्वांगींकुष्टगळतें दुर्गंधीसुटलीअ
रण्यात मणी छेदिल्यातेथूनस्रवत पूयश्रोणीतसर्वदा ७८ नव्हेसत्पुरुषांचेंदर्शन न
मिळेराहावयाएकस्थान असोइकडेपंडुनंदन विजयीहोऊनपरतले ७९ तोमणीदि
व्यघेऊनी देतेजालेयाज्ञसेनी पांचहीजणमिळोनी समाधानकरितीतियेचें ८० धनं

जयह्मणेहोद्रौपदी अश्वत्थामामारितोंयुद्धीं परितोकदाकाळींकुबुद्धी चापहातींधरीना
८१ लपालाव्यासाचेपाठिसीं उभानराहेयुद्धासीं मगमणीछेदूनत्यासीं रमानायकेंथापि
लें ८२ यावरीतोद्रौपदीनेमणी दिधलाधर्मरायालागुन मुकुटींबांधिलातेचक्षणीं धर्म
राजेंतेधवां ८३ धर्मह्मणेजीचक्रपाणी त्रिपुरवधींदेउनी रुद्रस्थापींपाकशासनी आवाह
नूनिमूर्तिमंत ८४ तेरक्षणअसतांमह्क्षुन केसाप्रवेशलागुरुसुत हरिह्मणेएकबहुत त
णेंकेलींशिवासीं ८५ करूनस्तवनहवन पूर्णाहुतीचसमयींजाण आपलेंदेतोबळिदान
शिवप्रसन्नजाहला ८६ तेणेंत्यासीखड्गदिधलेंअद्भुत मगतेंघेऊनगुरुसुत निजेलसंहारीस
मस्त दुष्टकुबुद्धीदुरात्मा ८७ द्रौपदीचेंसमाधान करितीबहुकृष्णार्जुन ह्मणतीअश्वत्था
मागुरुनंदन आणिब्राह्मणत्यावरी ८८ आणिहोयचिरंजीव त्यासमारूनशकेवासव ज
गद्गुरुव्यासदेव तेणेपाठिसींघातला ८९ हातींनधरीधनुष्यबाण दिधलेंशिवास्त्रसोडून
मगमस्तकींचामणीप्रभाघन घेतलाछेदूनबळेंची ९० शिरच्छेदाहूनआगळेंजाण दुःखजा
लेंत्यासहिगुण मणीकाढिलातेथून पूरक्तश्रवसदा ९१ तरीआह्मींमणीघेतलाबळें तेव्हां
चत्याचेंशिरच्छेदिलें ऐसेंबोलोनतेवेळे बुझाविलेंपांचाळिसी ९२ ज्ञानीपाहेशतपत्रनेत्र
तोंगुरुपुत्रेंसोडिलेंअस्त्र तेउत्तरेचागर्भपवित्र छेदावयाधाडिलें ९३ उपलेंव्याहूनउत्त
रादेवी आणिलीहोतीसवेंतपूर्वी परिअस्त्रशोधितउर्वी तियेजवळीपातलें ९४ तवतो
जगव्यापकपरमपुरुष जाणमुर्गाचेंहीमानस लीलाविग्रहीआदिसर्वेश तीचागर्भी
प्रवेशला ९५ अंगुष्टमात्रपुरुषहोउन शंखचक्रगदाघेउन किरीटकुंडलेंमंडितजाण
धरिलेंस्वरूपतेणेंहें ९६ उत्तरेचागर्भांतप्रवेशोन हातींघेऊनसुदर्शन घरटीघालीभग

वान मनमोहनरूपत्याचें ९७ तवतोगर्भपुण्यवंत अभिमन्युचेंदिव्यरेत आठवामासपूर्ण
तीसमाप्त आनंदभरितउत्तरा ९८ गर्भांतीलपुरुषपरमज्ञानिया ह्मणेमजअस्त्रआलेंमा
रावया परियेथेंहाकोणरक्षावया मजकारणेंपातलारे ९९ जिकडेजिकडेफिरेभगवंत ग
र्भातिकडेपाहेपरिक्षित अस्त्रभयविसरलासमस्त न्याहाळीतपरमपुरुष १०० गदाहातीं
घेउन अस्त्रावरीधांवेभगवान् एवंअस्त्रनिष्फळकरुन टाकीतिलनक्षणाई १ सवेंचि
भगवानजालागुप्त गर्भचहूंकडेन्याहाळित ह्मणेमजहोतारक्षित तोंकोणीकडेगेलापें २
मगउत्तराजालीप्रसूत बाळसूर्याऐसाउपजलासुत परीबाळपरिक्षाकरित वदनेंन्या
हाळीतसर्वांची ३ जोंकोणीदृष्टीपडे न्याहाळूनपाहेत्याकडे ह्मणेमाझेंवारिलेंसांकडें
कोणीकडेआहेतो ४ भोंवतारक्षिलानिश्चित नावठेविलेंपरिक्षित जोआजानबाहूदिव्य
वंत अभिमन्युदुसरापैं ५ त्याचेजन्मकाळींसोहळा धर्मराजेंबहुतकेला वरुधामरतेवे
ळां सुखीकेलेसर्वदानीं ६ द्रौपदीसुभद्रायेउन बाळपाहतीआनंदघन तोंबाळासनाहीं
दुसरेंध्यान पाहेन्याहाळूनसर्वांकडे ७ आल्यागेल्यावरीपरिक्षित जडलाहरिरूपींसदोदि
त पांडवआश्चर्यकरित ह्मणतीहद्गतकाययाचें ८ सर्वांचीपरिक्षाकरित नेणवेकोणास
धुंडित असोपुढिलकथार्थ समयोचितकथियेला ९ सिंहावलोकनेंकरुन परिसामागी
लअनुसंधान धृतराष्ट्रगांधारीजाण शोकार्णवीपडती १० तेथेंनानाप्रकारेंकरुन संज
यकरीसमाधान आश्रिकपर्वयेथुन एकाचअध्यायींसंपलें ११ पुढेंविशोकपर्वसंपूर्
णें श्रवणकरोतपंडितजन जेंजेंबोलेवैशंपायन तेंचयेथेंकथियेलें १२ दंतकथासांडूनस
कळा व्यासभारतआश्रयधरिला मणवजाकथानिर्मळा निरोपिल्यात्याचयेथें १३ सां

तीलकथानाहींसोडिली दंतकथानाहींदुसरीयोजिली प्राकृतकविचीकांसधरिली नाहीं
सहसापांडुरंगें १४ तोक्षणक्षणायेउन जागेंकरीथापटून ह्मणेंश्रीधराऊठकरींलेखन कृ
र्णातुजसांगतोंमीं १५ कैसीघेतलीमाझीपाठी आठऊनेदीदुसरीगोष्टी उभायेऊनिराहेह्म
णेउठीं व्यासभारतकथियेलें १६ सकळपाल्हाळटाकुनी सारांशअर्थसांगूनिकानीं तोचि
तोपत्रींलिहूनी ठेविकांमजनावडे १७ हावरदग्रंथजाण करीलपुढेंबहुतांसीपावन पर
मजबाळअज्ञान येणेंचकरूनतरतील १८ आदिपर्वापासूनिजाणावें आश्रिकपर्वहेंबा
रावें पंढरीनाथेंदयार्णवें अतिअपूर्वकथियेलें १९ श्रीधरवरदादीनोद्धारा ब्रह्मानंदापरम
उदारा भीमातटविहारादिगंबरा अभंगभजनदेईतू २० सुरसपांडवप्रतापग्रंथआश्रिक
पर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ त्रेपन्नाव्यांतकथियेला १२१ श्रीकृष्णार्पणमस्तु
श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥

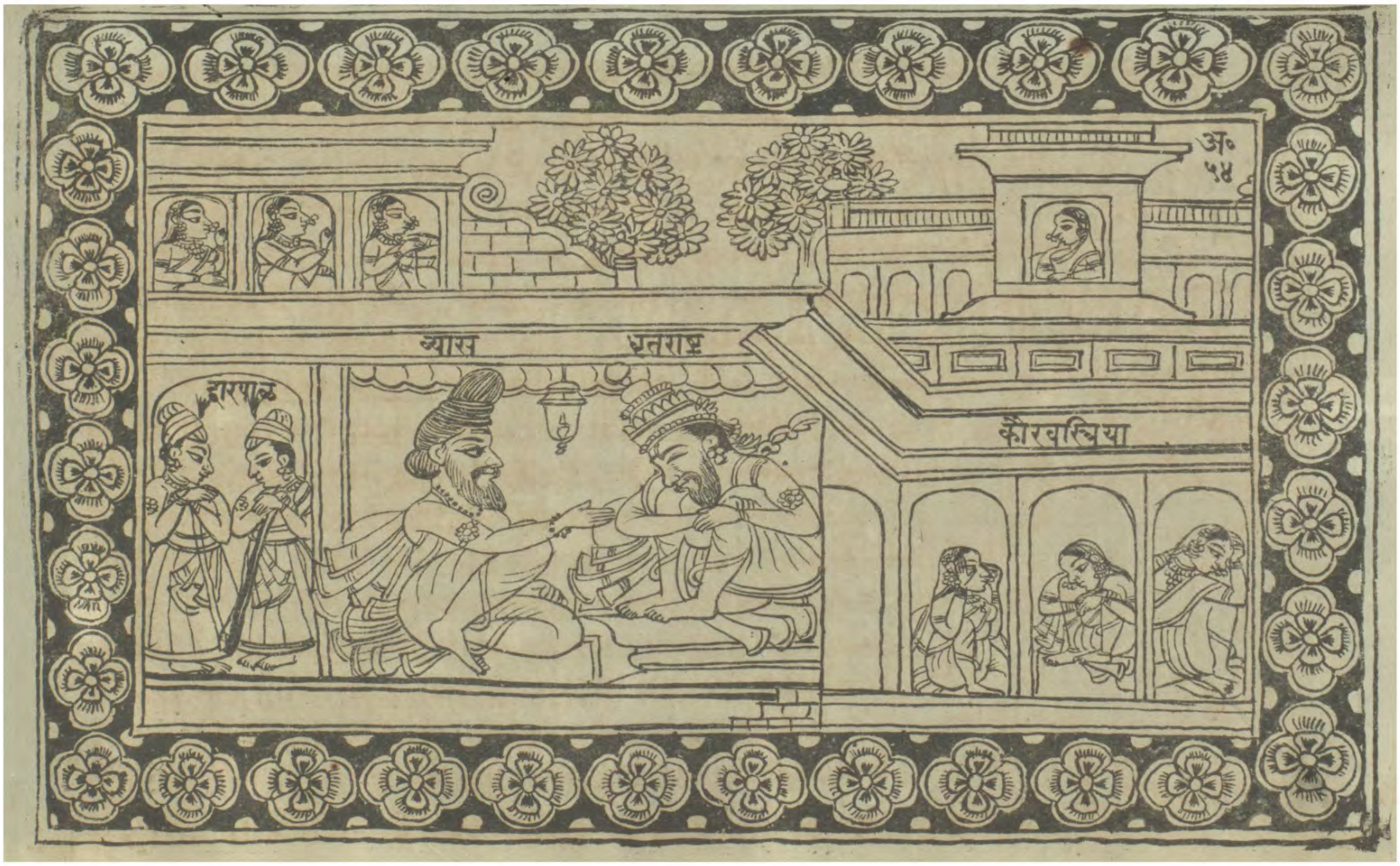
अ०
५४
व्यास
धृतराष्ट्र
द्वारपाल
कौरवस्त्रिया

श्रीगणेशायनमः वैशंपायनह्मणेजन्मेजया कथाऐकेंनृपवर्या दुर्योधननिमालि
या धृतराष्ट्रसोबळीस्करवी १ अंधपडिलाधरणीवरी मस्तकआपटीनेअवस
रीं माझेंपारवछेदिलेंनिर्धारीं वृक्षपर्णासहमूळ २ माझाडोळाआजिफुटले
माझेंधैर्यदुर्गआजिपाडिलें माझेहातपायतोडिलें मत्सरशस्त्रेंकरूनियां ३
माझीआंधळियाचिकाठी नेउनीठेविलीस्वर्गकपाटीं मजदरिद्रियाचीगांठी
सोडुननेलीपूर्वकर्में ४ माझेंशतहीराजबळी कैसेंमारिलेंरणमंडळीं धृतराष्ट्र
घेउनीधुळी मुखींमस्तकींघातली ५ मजकृष्णेंपूर्वींसांगीतलें व्यासनारदेंसाक्ष
पेंकथिलें विदुरेंबहुतशिकविलें परिम्याऐकिलेंनाहीं ६ भीष्मद्रोणशारद्वत
संजयक्षणक्षणासांगेहित मैत्रेयऋपिनेंबहुत सांगतांऐकिलेंनाहीम्या ७ मग
बोलेगांधारी संजयागोष्टीअवधारीं पुत्राआधींएकरात्रीं स्वप्नम्यादेखिलें ८
म्याबैसलेंअसतांमंदिरीं कृष्णवसनवेष्टितविधवानारी मृत्तिकाघेउनीझडु
करी ओटीभरिनमाझी ९ घृताचेघटस्थानेंफोडिती उताणीपडुनखाती पिं
जन्यांनलेरावेमारिती विडाळेंयेउनियां १० दुर्योधनाचीकामिनी निचेकंठींच
मणी कृष्णवर्णपुरुपयेउनी नेलातोडुनीस्वप्नांत ११ शतहीमाझासुना दे
खिल्यास्वप्नींकुंकुमहिना बंधुसमवेतदुर्योधना माडीवरीदेखिलामी १२ पू
र्वींमीईश्वरपूजिला व्रतनेमफारचालविला मजकडुनअपराधकायजाला
नकळेचीमलातो १३ त्याचदोषेंकरुन गेलेशतपुत्रमरोन किंवाद्वेपिलेसंत ३
ब्राह्मण ह्मणोनीफळआलेंहें १४ किंवापंक्तिभेदघडला कींक्षीतेनरंगउच्छे

दिला कींगुरुद्रोहघडला मजपासूनीपूर्वींहो १५ कींपरद्रव्यअभिलापिलें
कींदातादानदेतांविघ्नकेलें कींहरिहरनिंदिले अपमानिलींकुलदेवता १६
कीणाचेंसुखींचाग्रासजाण म्यांपूर्वींघेतलाहिरोन कींमायबापअन्नाविण
पिडुनीमारिलींपूर्वजन्मीं १७ कींगुरुनिंदागुरुहत्या पूर्वींवडिल्यामाझामाथां
कींपात्रींविषमलाअसतां दवडिलाब्राह्मणबाहेरी १८ यतीश्वराचीनिंदा केलीमी
पूर्वींअमर्यादा कुरंगिणिपाडसाकरूनिभेदा पूर्वींम्यांविघडलीं १९ कींवेदशास्त्र
पुराण हरिहरचरित्रेंपावन उच्छेदिलींम्यांदेखुन ह्मणोनिऐसेंजाहालें २० किं
वास्त्रीआणिपुरुष मातापिरिपित्यास कींगुरुआणिशिष्यास विकल्पघालुन
विघडिलें २१ पोटांतूनउमाळेउठती भडभडांअश्रुवाहती असोयावरीसंजय
स्मतां धृतराष्ट्रासीबोलत २२ ह्मणेकुरुनायकाविचक्षण वहुततुजजालेंश्र
वण श्रीव्यासप्रसादेंकरुन बहुतेशास्त्रेंऐकिलीं २३ बहुतपुराणेंइतिहास
ऐकिलीभगवद्गीतानिर्दोष बहुतऋपिमुखेंस्मरस दिव्यनिरोपणेंऐकिलीं
२४ सनत्कुजाननहाराजआलो दिव्यज्ञानामृतवर्पला आतांत्यंयेवेळा शो
कहरकरीकां २५ लटकींहेंसंसारमाया मरीचीजलवत्जालिया सत्पुरुषां
चागोष्टीहृदया माजीआठवीतूंसर्वही २६ प्राणीजितुकेआकारआले नितुकेलया
सिगेले आतांपुढेंराहिले त्याचाहाहाचगती २७ राजापूर्वींचेतुझेसकळी त्यांहीं
नागपुरींचीसंपदाभोगिली तीकोठेंउरलीवंशावळी तुजपर्यंतसांगपां २८ ये
थींचेंस्मरवक्षणीकजाण जैसेंविपाचेंशीतळपण कींसावचोराचेंगोडवचन

असत्यपूर्णसर्वेही २९ आरशांतीलमिथ्याधन कींअभ्राचीसाउलीसघन कीं
शत्रूचाआदरपूर्ण क्षणांतप्राणघेईल ३० संसारदुःखदारुण क्लेशनरूचेंउद्या
नवन जेंविमृगांबुलहरिसघन दिसतीपरंतुक्षणिक ३१ विद्युल्लतेचीप्रभाक्ष
णिकसाचार दाविसर्वेंचपडेअंधार परीत्याप्रकारेंव्यवहार वर्तेणुकघडेना
३२ रश्मीवरीअहिदिसत शुक्तिकेवरीभासेरजत स्थाणूचेठायींचोरभासत
मिथ्यापाहतांसाचार ३३ राजापाहातांब्रह्मादिकां सर्वदाकाळनाहींसारिखा
माघेंभरिल्याजाघटिका पुढेंसर्वथानयेती ३४ भरलादिसेगंगापूर परीपाह
तांतेंलोटिलेंनीर मागुतयेतेंतेंहीजाणार क्षणभंगुरसर्वही ३५ तैंसेपरीहें
दिसतसेंशरीर परीआयुष्यसरलेंतेणंनर जैसाराजणीचामकर ह्मणतीर
वहुआहे ३६ पर्जन्यकाळींचीओलदेखोन दानवेंह्मणतीध्रुवासमान तैसेंगेले
भुलोन विषयभानदेखोनियां ३७ कींहिंसकरक्षदिवस सुखभोगीह्मणवीभा
ग्यवंत परीपुढेंमरणआलेंजवळीवकुन तेणवेचित्तींनयातें ३८ द्विजस्केंदावहन
देउन नहुषविकुभाविलेंकल्याण परीपुढेंअनर्थदारुण तेंत्यासकदानेणवे
३९ मेदिनीगर्भरत्न तेतांसुखावलाद्वादशनयन परीपुढेंकुळक्षयपूर्ण तेंत्या
सकदानेणवे ४० तेंसंजीवभुललेसमग्र पुढीलदुःखनेणतीपामर चौऱ्याशीं
लक्षयोनींथोर कितीह्मणोनीभोगाव्या ४१ कुऱ्हाडीचाघायांगणित तरुचागा
भंजायतुटत. तेविकुठारपाणीयेथ छेदितीआयुष्यवृक्षातें ४२ अहोपरवां दे २
खिलाबाळ तरुणहोतावेल्हाळ सर्वेंचजरानेंघातलीमाळ पडिलाव्याकुळहोउ

नियां ४३ सर्वेंचगेलामरोन भोगिलेकुंभपाकदारुण सर्वेंचगर्भींतराहिलाये
उन पावलाजननमागुती ४४ ऐशाजन्ममरणाचापंक्ती प्राणीअसंख्यभोगि
ती परीत्रासकनुपजेचित्तीं पडिलिभ्रांतीमूर्खत्वें ४५ ह्मणोनिप्रज्ञाचक्षुअवधा
री पहइसद्विवेकमंदिरीं शोकमोहदूरकरीं निजसुखीबुडीदेंकां ४६ शास्त्रें
कासयीजवळीरक्षावीं कींनिर्वाणकार्यीयावीं तैसींशास्त्रश्रवण करावीं अंती
विवेकासाठींतीं ४७ जवळिकासयारक्षावेंयोद्धण कींघायपडतांपुढेंरक्षण तैसें
शोकमोहपडिलेयेउन तेदूरकरीआतां ४८ तुझेंकुळसंहारिलें पांडवांचेंतरी
कोठेंउरलें द्रोणीनेंसर्वआटिलें रात्रीमध्येंयेउनियां ४९ आतांपांडवतुझेंकुम
र त्यावरीस्नेहकरीअपार तुजतिळांजुळीसाचार तेचदेतीलपुढेंही ५० आतांप्रज्ञा
चक्षुयावरी उत्तरकार्यपुत्रांचेंकरी अंधह्मणेतेअवसरीं मीजाईनवनवासा
५१ संजयह्मणेरायादेख आपलीक्रियातारकमारक तैसींदुर्योधनाचींकर्मेंदे
ख त्याचींत्यासफळाआलीं ५२ आपल्यागृहासआपण अग्निलाविलाआणून
कींरुईचीकघालुनीनयन बळेंचकरुनीदवडिले ५३ आपलेंशस्त्रआपण पोटीं
ठेविलेंखोउन विखारविळीं जाउन बळेंचहातघातला ५४ तैसेंदुर्योधनेंपांड
वछळिले कैंचेंकपटद्यूतमांडिलें घडिलीवारितांनऐकिलें कुळक्षयकेलाआ
पुला ५५ विदुरह्मणेहोणार तेंकाळत्रयींनचुकणार जरीघरांतलपलानिरंत
र तरीमृत्युसोडिना ५७ रायाहाचदृढविचार आदिअंतींअव्ययईश्वर मध्यें
जीवहेंसमग्र मिथ्यासर्वआहेहें ५८ जैसाबीजांपोटींतरूवर तरुतअग्निआहे

साचार मधेंदिसेकाष्टथोर तेंविप्रपंचसबळहा ५८ जपतपतीर्थहोमदान सर्वां
होमश्रेष्ठज्ञान रायाहेंहृदयींधरुन शोकदूरकरीकां ५९ पूर्वजन्मींचापरिवार
कोठेंतोसागरसमुद्र त्याहोनपूर्वींचेंकुटुंबसाचार सुखीकींदुःखीकोठेंआहे ६०
यौवनधनआयुष्यदेख विद्युप्रायअवघेंक्षणेक यामायाचक्रींचेंकौतुक इं
द्रजाळवत्‌असे ६१ शरीरहास्यंदन मनाचेतुरंगजुंपिलेजाण त्यारथींचीचक्रेंच
रण पूर्वकर्मसारथीपुढें ६२ तोसारथीओढीलजिकडे शरीररथधांवेतिकडे
एवंप्राक्तनाधीनघडे वर्तणुकसर्वही ६३ कर्मानुसारबुद्धी प्राणियासउपजे
त्रिशुद्धी पदरींदोषतैसीआधिव्याधी कळवितीबहुसक्रोधें ६४ पापपुण्यहोय
समान तेंव्हांकर्मभूमीसहोयजनन जरीविशेषदोषदारुण तरीपतननर्कीं होय
६५ बहुतजालापुण्यउत्कर्ष तरीसहजचहोयस्वर्गवास पापपुण्यसमानता
निःशेष नरयोनीसतरीयेतो ६६ तरीएकासबुद्धीजाणप्राप्त एकपापेंकरूनहो
तीलिप्त ऐसेंव्हावयाविपरीत कारणकायऐकेंपां ६७ एकाचेंपुण्यसबळ पा
पचाराचुराकेवळ तोनरहोयपुण्यशीळ बुद्धीअढळसत्कीर्ती ६८ एकाचेंपाप
अचाट पुण्यपदरींनाहींनीट तरीपापबुद्धीहोयप्रगट हरिद्रकष्टभोगितो ६९ ऐसें
विदुरबोधित तोंकृष्णद्वैपायनआलेतेथ ह्मणराजामनांत खेदकांहींकरुनको
७० वृथाद्रव्यदारासदन वृथापुत्रस्नुषाआप्तजन अवघीमोहाचीचोरटींजाण
जातीठाकुनसर्वस्व ७१ येथेंमानावयाहरिख तीलमात्रनाहींसुख खदिरांगा
रिंशयनदेख सुखनिद्राकेविलागे ७२ गर्भवासिचेंदुःख कुंभीपाकाहोनअधिक

मळमूत्रदाथरीदेख सुखनिद्राकेविलागे ७४ उपजतांपरमकष्टदेख बाहेरआलिया
नाहींसुख याचानाहींरडेसुख मातातर्कबहुकरी ७४ नेक्षुधेनेरडतसाचार ह्म
णेयाचेंदुखतेंउदर मगगळिंघालितीतीक्ष्णभर भाजेअंतरनेणती ७५ जरीपोट
दुखोनरडत ह्मणेबाळआहेक्षुधाक्रांत मगबळेंचक्षीरपाजित एवंअनर्थबाळ
पणीं ७६ तरुणपणींअतिउन्मत्त चवडाचालेवरीपाहत काममदेंमुसमुसीत
आपपरनेणेकांहीं ७७ मायबापासीनिर्भिछित गुरुससदाचाळवित केलेंस्त्रीआ
धीनजीवित हाअनर्थतरुणपणीं ७८ यावरीवृद्धपणींतत्वता दंतपडिलेगेलेदिगां
ता कर्णमुजलेबोधितां बोलतांबोंबडीबळेवाचेची ७९ डोळांनदिसेकांहीं चरणन
चालतीसर्वथाही नत्रनासिकींमुखींपाहीं प्रवाहचालेजळाचा ८० खोकितांखो
कितांजाण कासावीसहोतीप्राण दारापुत्रस्वजन सोयनधरीकोणीही ८१ प
रमदुःखकारकवृद्धपण सर्वेंचपापीपावलामरण एवंसर्वदुःखपूर्ण कितीह्मणो
नसांगावें ८२ तरीधृतराष्ट्रातूंवृद्धपूर्ण होयहरिभजनींसावधान जेंदिसतेंतेंनि
शिवंतजाण प्रसिद्धसृष्टिक्रमऐसाहा ८३ जैसारहाटघागरीपाहतां रिक्ताभरितीपुन
रेवरिक्ता ऐसेंधृतराष्ट्रऐकतां मूर्छनोआलीपुत्रदुःखें ८४ अंतरबाह्यकेवळजाण
अंध हृदयींनथारेकदांबोध जैसापालथेंघर्टीबिंद सर्वथाहीप्रवेशना ८६ भस्मा
माजीअवदान व्यर्थकायसमर्पुन रोगिष्टासीमिष्टान्न व्यर्थघालूनिकायहो ८७
जान्हवीचेंजीवन भग्नभाजनींकायघालुन उत्तमशर्करानेउन दानवीयासस
मर्पिली ८८ तैसाधृतराष्ट्रआंधळा व्यासदेवेंबोधिला परिअंतरींनाहींद्रवला

कैसामोहिलामायेने ८९ ह्मणेधृतराष्ट्रात्वंकोण कैसाआलासरेत्वंकोवुन त्वंभो
गिसीजन्ममरण देहाभिमानवाहुनियां ९० तुझियाइंद्रियाचाचाळक कोणअ
सेबुध्दीचापाळक तुजवाटेवहुतेक मीचचालवीसर्वही ९१ गाडीखालेंधावेश्व
न ह्मणेमाझावेगआहेगहन मीझेनहेंचालेंसंपूर्ण वाहेअभिमानव्यर्थची ९२ तैसे
प्राणीगेलेभुलोन तरीआतांहोयसावधान कोणाचेपुत्रत्वंयेथेंकोण माझी
ह्मणोनभुललासी ९३ मीइंद्रसभेसिअसतांजाण उर्वीकरुंलागलीरुदन ह्मणेहा
भारजालादारुण दुष्टनरायाचा ९४ जोतोंह्मणवीमाझापती आणिपापकर्मेंआ
चरती आतांजाचसोस्कंकिती सांगेमातेत्रिदशेश्वरा ९५ मगबोलेपाकशासन
कुरुकुळींजन्मलदुर्योधन त्याचापापेंसर्वहीजाण भारतुझाउतरेलपें ९६ तैसेंजालें
रायापाहीं भूपतीआटलेसर्वही पांडवांचाअपराधनाहीं मुळापासोनितत्वतां ९७
आतांसोडूनिसकळक्षोभ करीपंडुपुत्रावरीलोभ अजातशत्रुधर्मस्वयंभ तुजकार
णेकष्टीअसे ९८ तुझाशोकदेखोन तोदेयीलआपुलाप्राण तरीविवेकसलिल
घेउन शोकाग्निशांतकरी ९९ धृतराष्ट्रह्मणेतुझीआज्ञा शीरींवंदितोमीसर्वज्ञा
तोंव्यासपावलाअंतर्धाना निजभुवनापातला १०० विशोकपर्वरसभरित एकच
आध्यायींजालेंसमाप्त पुढेंस्त्रीपर्वकारुण्ययुक्त श्रोतेसबहुऐकातें १ स्त्रीपर्वी
सरसफार वर्णीलवैशंपायनचतुर तेंश्रीधरमुखेंरुक्मिणीवर रसअपारक
थीलपें २ ब्रह्मानंदाआत्मयारामा पांडुरंगाअजअनामा श्रीधरवरदापूर्णकामा मंगळधामाअभं
गा ३ श्रोतेसपांडवप्रतापग्रंथ विशोकपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ चौपन्नाव्यांतकथि
येला ४ ॥ इति० विशोक० समाप्तः ॥ ५४ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ शुभंभवंतु ॥ ७ ॥ श्री ॥

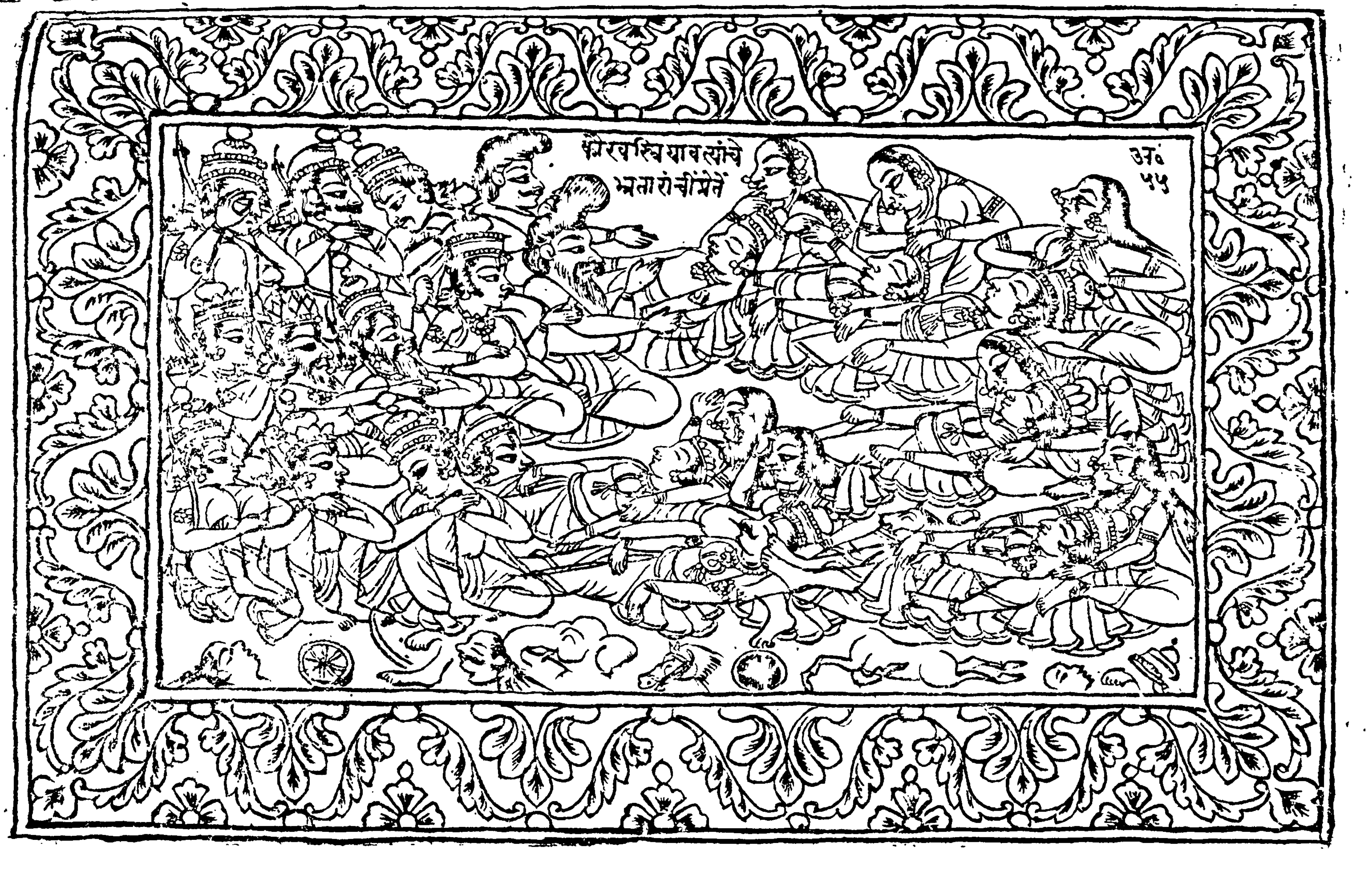

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः वैशंपायनम्हणेरायाऐक मागेंपर्वसंपलें
विशोक पुढेंस्त्रीपर्वस्फुरेल आतांपरिसयावरी १ संजयम्हणेकुरुवर्या करीस
वांचीउत्तरक्रिया अंधासमूर्छायेऊनियां ऊर्वीवरीपडिलाहो २ मगबोलेविदु
रसुमती ऊठसर्वांसीहेचिगती व्यर्थकांकरिसीआतांखंती पडलीभ्रांतीतुज
लागीं ३ सायंकाळींपक्षीदेख एकावृक्षीं बैसलेअनेक सवेंचउगवतांअर्क
गेलेसर्वउपेक्षूनी ४ तरित्यापक्षालागींदेख कांवृक्षानेंचकरावाशोक तरितूंह
दयीं धरूनिविवेक नाठवींपुत्रवेदना ५ गंगेंतवहातआलींनेटें संगमींमिळा
लींदोनीकाष्ठें बहुतदिवसहोतींएकवटें ऋणानुबंधकरूनियां ६ त्यांतएकनें
लें धरून एकधारेंतगेलेंवाहुन तैसेदारापुत्रआप्तस्वजन ऋणानुबंधघडेमोक्ष
७ कुलालेंपात्रेंकेलींएकसरीं तींलोकींनेलींघरोघरीं तींवर्ततीकोणव्यापा
रीं कासयाकुलालेंचिंतावें ८ छायेसबैसलबहुतनर सवेंचउठोनगेलसत्वर
तरिशोकयाववयातरुवर प्राप्तकदानव्हेची ९ मातेनेंतान्हयादिल्हेंविष पित्यानें
विकिलेंपुत्रास रायेंनगरकेलेंघोस तरिकोणासांगावें १० तैसेंईश्वराआधीन
सर्वसूत्र नाचवीपुतळेचित्रविचित्र पहाअभिमन्यासारिखावीर रणांगणींप
डियेला ११ ज्याचामातुलश्रीधर क्षणेसृष्टिक्षणेंसंहार जिवेंमारूनवांचविणार
तोहीजवळीहोताकीं १२ अर्जुनासारिखापिताअसोन जेणेंसमरींजिंकिलापु
कशासन परीउठवावयाअभिमन्य नजालीशक्तिकोणासही १३ ऐसेंविदुरें
बोधून सकलसामग्रीसिद्धकरुन शतकौरवकामिनीशोकेंनिमग्न शिबिकारू ३

ढचालिल्या १४ गांधारीकुंतीआदिकरुनी दुर्योधनाचीपट्टराणी निघाल्याव
हनापुढेंदंडपाणी सहस्रावधीधांवती १५ संजयधृतराष्ट्रविदुर रथींबैसोन
जातीसत्वर कर्णाच्यास्त्रियासुकुमार लावण्यहरिणीनिघाल्या १६ द्रोणस्त्रीकृ
पयापाहीं तिहीगेलीलवलाहीं एकदांचिहाकगाजलीतेसमयीं अंतनाहींम
हाशब्दां १७ एकवस्त्राअनाथा भूपणेंतोडितीजातजातां पितापुत्रबंधुस्तु
तां नामघेऊनआरडती१८ लज्यासोडूनसकळ धरणीवरीफोडितीकपाळ
केशतोडूनिविकळ एकपडतीभूमीवरी १९ हस्तनापुरभणभणित मंदिरेंभर
लींघोसदिसत पौरजनलोकसमवेत रणांगणीपातले २० कृतवर्माशारद्वत
तेहीपातलेशोककरित स्त्रियांचेंदुःखपाहूनसमस्त म्हणतीयेथूनजातांबरें
२१ कृतवर्मागेलास्वराष्ट्रा कृपाचार्यजातगजपुरा द्रोणीगेलावनांतरा कृ
ष्णशापेंकरूनियां २२ तोंबंधूसहितयुधिष्ठिर युयुत्सुसात्यकीयादवेंद्र द्रौप
दीस्त्रियासमग्र येतेजालेभेटावयां २३ गंगातीरींकौरवयुवती भ्रतारदुः
खेंनलयुकरिती तेंदुःखकवीनेंग्रंथीं कायुम्हणोनील्याहावें २४ स्त्रियाम्हणे
ती धर्माचेंमन नवनीताहूनमृदुपूर्ण येवळेंवज्राहून केलेंकठिणहृदय
कैसें २५ तुझेंअजातशत्रुनामजाण कांदयादिधलीदवडून सर्वगोत्रजमा
रुन राज्यकरीधर्मराया २६ धर्मअंधासकरीनमस्कार प्रीतींहृदयींधरीधृ
तराष्ट्र म्हणेंधर्मातुझेंहृदयपवित्र सकळांमाजीमीजाणें २७ मजकारणेंधर्मा
निश्चिती तुवांशोकाणवीकेलीवस्ती बारेंसहस्रानकरींखंती ममप्रीतीतु

जयरीआहे २८ मगधृतराष्ट्रम्हणेजेव्हां भीमभजभेटवावा क्षेमत्याचयावृकोद
रतेव्हांसरसावलापुढेंची २९ तवतोभक्तपालकभगवंत भीमासदाखवीम्हूसंकेत
ह्मणेहोईलआतांअनर्थ त्यागसर्वथाभेटोनको ३० जोभक्तकामकल्पद्रुम जाणा
निभविष्यतोआत्माराम केलाहोतालोहाचासबळभीम वस्त्राभरणींसंयुक्त ३१
तोभीमपुढेंउभाकेला त्यासधृतराष्ट्रेंदृढधरिला रगडितांचचूर्णजाला एवंपिष्टके
लापहा ३२ नवसहस्रनागांचेंबळ तोभीमाहूनअसेसबळ ऐकनेत्रेंवीणविकळ
नाहींतरीकाळप्रत्यक्ष ३३ भीमेंमारिलेसकुळरकृत तोडावयाचीमनांत असोलोह
भीमतेथें चूर्णकरूनटाकिला ३४ अंधाचेंभाधीनसेमन मींमारिलाभीमसेन
बळेंरगडिलातेणेंकरुन वाहेअशुद्धमुखावाटे ३५ भूमीवरीपडेमूर्छायेउन आ
श्चियेंकरितीपंडुनंदन ह्मणतोलीलाविग्रहीश्रीकृष्ण भक्तजनपालक ३६ मग
म्हणेयुधिष्ठिर पूर्णब्रम्हानंदयादवेंद्र आर्जीनवाजन्मलावृकोदर मोटेंचरित्र
दाखविलें ३७ असायावरीअविकारकृत अट्टाहास्येंतव्हांरडत ह्मणेंजळोहा
क्रोधेंकेलाघात भीमसेनमारिला ३८ हाहाःकारकरीवृद्ध मगबोलिलासच्चि
दानंद ह्मणेंहृदयींनधरावाखेद केलावधलोहभीमाचा ३९ तुझाक्रोधजाणोन
मींलोहाचाकेलाभीमसेन तोतूंरगडूनकेलाचूर्ण ऐकोनअंधतोषला ४० श्रीरं
गाकडेपाहुन गदगदांहासतीपंडुनंदन संकेतकेलादाखउन एकएकासीखु
णाविती ४१ रक्तेंभरलेंअंधाचेंवदनें धर्मेंधूतलेंउदकआणुन अंधम्हणेभीमसे
न आतांमजभेटवा ४२ म्हणेविश्वव्यापकचक्रपाणी माझाक्रोधकेवळप्रळया

ग्नि त्यासीतुवांलोहभीमआणुनी आहुतीदिधलीउत्तमहें ४३ श्रीकृष्णम्हणेंअं
धाप्रती मींपूर्वींसांगीतलीनीती तुवांधरिलीनाहींचित्तीं अहंमत्यासुलोनियां ४४
स्वदोषजाहलेसंपूर्ण रायापाहेंविचारुन कोणतेअन्यायतुम्हांपासून घडले
नाहींतसांगपां ४५ आपलेगुणदोषलपवींसदा करीदुसऱ्याचीदीर्घनिंदा अ
हारे धृतराष्ट्रवृद्धा कितीक्रोधवश्यहोसी ४६ तुमचेअन्यायअद्भुत बहुतमीं
घातलेपोटांत द्रौपदीआणिलीवोढित तेव्हांसंतोषवाटलातूतें ४७ पारधीवृक्षा
आडस्वस्थ करावयाबैसलामृगघात तोंसर्पयेऊनअकस्मात कडकडोनीपायफो
डिला ४८ लहरीआसमासयेती म्हणेकोणींवांचवामजप्रती परिफांसेजवळीअ
सती पापमतीजाणविते ४९ हिंसकगाईवधित तोंत्याचीचआंगोळीतुटलीअ
कस्मात त्याघायेंपरमअरंबळत परिगोघातआठवीना ५० तस्करींभरिलेंघ
रींधन तेथेंदरवडापडिलायेउन लोकनागवलेह्मणोन परिनाठवीकर्मआपलें
५१ तैसेंतुझ्यापुत्राचेंकर्मदारुण आठविनाकांतुझेंमन लोहभीममारिलारग
डून मत्सरेंकरूनतुवांकीं ५२ वृंदावनजोंजोंपक्कहोत तोंतोंकडुपणचदेबहुत
कोरफडजोंजोंमाजत दुर्गंधिबहुतउठेतया ५३ मेंदाचींपोरेंमेलींसमस्त ह्मणू
नरडेचडफडित परिआपणहिंसाकेलीबहुत तेंमनांतआठवीनां ५४ तैसेंजळो
तुझेंवृद्धपण अजूनहृदयींनांदेअज्ञान अंधऐसेंऐकतांवचन उगाचमगराहि
ला ५५ मगम्हणेंश्रीहरी आतांमजचेत्याचीभेटकरी मगस्पर्शमात्रेंतअवसरीं
करितांजालास्वहस्तें ५६ चैत्यानीवंदिलेचरण परिनेदीचआलिंगन विश्वासगे

लाउडोन मगतें बोलणें फोलची ५७ असो गांधारीचें समाधान करिती पांच ही पं
डुनंदन पूर्वींच व्यासें येउन बोधिलें होतें तयातें ५८ तों भीम बोले गर्जोन परम पूंढ
दुर्योधन त्यास मीं पूर्वींच टाकितों मारुन परि धर्मवचनें उगाच होतों ५९ जे वेळीं
मांडी उघडुन दाविली द्रौपदी लागुन तेव्हांच गदाघायें करुन करितों चूर्ण अंक
त्याचा ६० असो गांधारीचे चरण धर्मरायें दृढ धरून ह्मणे माते मज भस्म करीं शा
पुन मी अन्यायी सर्वस्वें ६१ मी पृथ्वी पाडिली वोस कुलक्षय केला निःशेष बोल
ऐकतां गांधारीचें मानस परम स्नेहें उचंबळलें ६२ वस्त्रपट डोळेयावरी गांधारी
चा असे अहोरात्री भ्रतार चक्षुहीन अवधारीं म्हणोनि पट बांधिला ६३ वस्त्रा आ
डउभी राहुन सोवळी पाहे न्याहाळून तों धर्मराजें देखिला दीन अत्यंत कृश जाला
से ६४ मग बोले गांधारी धर्मा तूं पुत्र माझा निर्धारीं तूं सर्वथा चिंता न करीं कृष्ण
रूप नांदे कां ६५ कुंतीस साष्टांग नमस्कार करिते जाले पांच ही कुमर पृथ सुदाटल
गहिंवर गलेतें सर्व आठऊनी ६६ वनीहून आलिया राम लक्ष्मण कौसल्या देत प्रे
में आलिंगन तैसी कुंती पांचां लागुन ब्रह्मानंदें आलंगी ६७ ह्मणे बाळ हो वनांत
रीं बहु श्रमलेत आजिवरी पुत्र म्हणती माते निर्धारीं तुझे पाय देखिले ६८ तेणें
श्रम गेला समस्त तुज खेद न हाय यथार्थ द्रौपदी गांधारी सवंदित मग नमित कुं
तीतें ६९ पृथ्वीवरी पडिली पांचाळी पुत्र दुःखें आरंबळली सुभद्रा शोक समुद्रीं बु
डाली आठऊन अभिमन्या ७० मग कुंती समाधान करित दोघी स्नुषा हृदयीं ध ३
रित ह्मणे अष्टादश क्षोणी अद्भुत जाला निःपात सर्वांचा ७१ विदुरें जें भविष्य

केलें ते तें सर्व डोळां देखिलें असो कौरव स्त्रिया ते वेळें रणभूमीसी धांविल्या
७२ पुत्र भ्रातृ आणि पती त्यांचीं प्रेतें हृदयीं धरिती दीर्घस्वरें सकल रडती ऐक
तां धरत्री कांपतसे ७३ दुर्योधनादि शंभर जाण द्रोण कर्णादि वीर संपूर्ण वस्त्रा
भरणें करुन मंडित रणीं पडिलेपैं ७४ मुकुट कुंडलें आणि शिरें अपार भूषणें
लववीलीं करें भूतें भक्षिती सत्वरें प्रेत मांस काढुनियां ७५ मृगमद चंदनें शोभती
ज्यांचीं शरीरें विराजती एकाचे पक्षी डोळे फोडिती चरण तोडीती एकाचे ७६ त्यांत भीष्म
द्रोण कर्ण यांचीं कलेवरें देदीप्यमान त्यासी भूतें प्रेतें द्विजगण स्पर्श करूं न शकती
७७ असा स्त्रियांचा कल्लोळ रणभूमीसी माजला तुंबळ एकीं वोळखूनी शिरकम
ळ धडास नेऊन मिळविती ७८ एकाचीं प्रेतें न सांपडती सैरावैरा रणीं हिंडती बहु
तांचीं शरीरें फुगलीं देखती वोळखून येती कदाही ७९ दुर्योधनाचें प्रेत धरून गां
धारी करीतसे रुदन असो अकांत वर्षला दारुण कोणा सतों न वर्णवे ८० गांधारी
म्हणे दुर्योधना लागुन कृष्णाचे आधीं तूं येउन मज करूनियां नमन निघालास पु
सोन ते वेळें ८१ मी बोलिल्यें वचन जेथें धर्म तेथें जय जाण अंतीं जालें तेंच प्रमाण
गेले मरून पुत्र सर्व ८२ गांधारीचा बहुत सुना रडती कित्येक हंसगमना गजगम
ना मृगनयना चंद्रवदना असती पैं ८३ एक मीनाक्षी मृगशावाक्षी एक कामाक्षी
एक पद्माक्षी एक हरिमध्या नेत्रकटाक्षीं वेधून पाडिती पतीतें ८४ आपल्या पतीचीं
प्रेतें धरुनी शोक करिती नितंबिनी सुभद्रा उत्तरा शोक फनी अभिमन्यूसी आलिंगि
ती ८५ अभिमन्यूचें स्वरूप जाण प्रत्यक्ष केवळ श्रीकृष्ण असो देशोदेशींचा स्त्रि

यायेउन आपलेपतीशोधिती ८६ अभिमन्यूलागींनिर्धारीं बहुतशोककरीगां
धारी हें बाळनरवीरकेसरी कोमलांग कमलनेत्र ८७ हे महाराज गुरुद्रोण हे
धीरउदारवीरकर्ण कर्णस्त्रियासर्वमिळोन रणांगणीं आरडती ८८ हाशकुनी
वीरपडियेलायेथें हादुःशिलापतीजयद्रथ बहुतींरक्षिलापरीमृत्य नसोडीचतु
याते ८९ हापडिलामाद्रीचाबंधुशल्य हाभगदत्तपडिलाविशाळ हाभीष्मसूर्यके
वळ शरपंजरीपहुडला ९० नारायणहरीगोविंदा ऐशानामाचादिव्यप्रबंधा स
हस्त्रनामावलिप्रसिद्धा भीष्मदेवस्मरणकरी ९१ कोणासिहीनबोलेवचन निज
रूपींसावधान सकलस्त्रियानमून प्रदक्षिणाकरूनजाती ९२ देहावरीनाहींभी
ष्म सस्वरूपींपावलाविश्राम नारीनरआप्तपरम कोणासीहीनेणता ९३ तोपिंड
ब्रम्हांडावेगळा जैसेंजलयंत्रनातळेजळा तैसाताज्ञानीजाला त्याचीलीलाकोण
जाणें ९४ असोगांधारिम्हणेतेवेळां श्रीकृष्णापाहेंरेडोळां स्नुषातळमळतीसक
ळा जीवनेंवीणशफरीजैसा ९५ सात्यकीनेंमारिला हाभूरिश्रवायेथेंपडिला हा
सोमदत्तरणीं मृत्युपावला बाल्हिकवृधतैसाची ९६ छपन्नदेशींचेनृपती धांवूनआ
ल्यात्याचायुवती दीर्घस्वरेंहांकादेती नाहींमितीशोकातें ९७ द्रुपदविराटद्रोणेंमा
रिले तेहेयेथेंदोघेपडिले असोशाहाण्णवकुळींचेपहुडले राजेसर्वसमरंगणीं ९८
ऐकृष्णाशामसुंदरा उपलब्यागेलासिमाघारा दळासहितमाझ्याकुमरां पा
णी सोडिततेवेळे ९९ अरेकृष्णातूंबाळकथोर तुवांचहाकेलासंहार तरिमी गांधा ४
रीपतिव्रतासाचार शापमाझाघेईतूं १०० तुझाकुलक्षयजाण शेवटींहोईलसं

पूर्णहरिम्हणेसर्वकर्ताकारण मजविण कोणअसे १ पिंडब्रह्मांडघडीमोडी एकरक्षी
एकरगडी भूभारउतरावयातानडी त्यांचरसनमारिले २ युगायुगीं धरूनअवतार मींच
करितोदुष्टसंहार पुढेंहीसर्वकरणार मींचअसेंआदिअंतीं ३ यादवसंहारशेवटीं मज
करणेंउठाउठी तुवांशापदिधलाहेगोष्टी मजहीअगत्यआहेपैं ४ असोरणरंगींजपड
लें वैशंपायनेंगणितकेलें साससष्टकोटीवीरपडिले लहानथोरमिळोनियां ५ मगयथा
नुक्रमेंकरुन करितीसर्वांचेंतव्हांदहन करूनियांधर्मदान त्रयोदशदिनपर्यंत ६ धू
रआणिज्वाल येणेंब्रम्हांडभरलेंतुंबळ त्यामाजीजेअनाथकेवळ जासिदहनासी कोणी
नाहीं ७ मगत्यांचाराशीकरुन लाविलाअसंभाव्यअग्न विदुरयुयुत्सवजाण हेंच
कृत्यकरितेजाले ८ सर्वांचीउत्तरक्रियासंपूर्ण करितेजालेत्रयोदशदिन शतहीकौर
वांचेंदहन यथान्वयेंतैसेंची ९ धर्मम्हणेतेवेळीं हाकर्णपडिलामहाबळी यासकोणी
द्यावीतिळांजुळी कोणेंकुळींजन्मला १० तोंकुंतीनें फोडिलीहाक अट्टाहास्यें करीशो
क म्हणेपुत्रहाकर्णराजकुंरस्व पुत्रमाझासूर्यवीर्य ११ तुम्हांपांचाहूनज्येष्ठ जोधीर
उदारस्वरूपेंवरिष्ठ जोरणपंडितअतिश्रेष्ठ सूर्यभक्तनिःशीमजो १२ त्याचियाऔदार्या
पुढें सुरतरुकायसेंबापुडें त्याचेंसौंदर्यदेखोनीरडे एकीकडेमीनध्वज १३ तोंजालाकु
मारपणीं सोडिलामीस्वधुनिजीवनीं राधेयकिरातेंयेउनी त्याजवळीदिधलापैं १४
राधेयधीवरनितंबिनी तीणेंमाझाकर्णलाविलास्तनीं राधेयकर्णासुजननीं नामतें
चप्रकटलें १५ मीआणिकृष्णजाउन बहुतांपरीबोधिलाकर्ण परीकौरवांसभाष्यव
चन तेणेंपूर्वींचदिधलेंअसे १६ श्रोतेधराविनवीश्रोतयालागुन कर्णाचेंजेंजन्मकथन

आदिपर्वानिरोपलसंपूर्ण पुनःपुनःकासया १७ असोकुंतीम्हणेंतेक्षणीं हाहाकर्ण
वीरशिरोमणी मातुजसांडिलेंबाळपणीं तरिचरुसोनीगेलासी १८ अहाकर्णापरम
सुंदरा आहाकर्णाधीरउदारा अहाकर्णापरमशूरा पूर्वीकेलादिग्विजय १९ जेणेंक
वचकुंडलेंनेउन परमतोषविलापाकशासन ऐसेंकुंतीदुःखआठऊन कर्णाकर्णाशो
ककरी २० धर्माचियेनेत्रींअवधारा चालिल्यातेव्हांअश्रुधारा ह्मणेअहाकर्णामहाशू
रा कांरेआह्मांसीटाकिलें २१ कुंतीसम्हणेंयुधिष्ठिर कर्णवडिलसहोदर तुवांहाकैसो
विचार गुप्तकरूनठेविला २२ मजकडूनदिलेंवर्तमान धरितांकर्णाचेदृढचरण राज्य
छत्रदेउन सेवाकरितोंअहोरात्रीं २३ आहाकर्णाराजीवनेत्रा आहाकर्णाचारुगात्रा
कोमलांगापरमपवित्रा सहोदरदवडिला २४ अभिमन्यूचाशोकाहून कर्णशोकें
धर्मक्षीण भूमीपडेमूर्छायेउन कृष्णार्जुनसावरिती २५ धर्मह्मणेंहोकुंती परमक
पटीस्त्रियांचीजाती कदाअंतकळोंनेदिती असत्यचित्तींसदावसे २६ असोधर्म
राजसकळी कर्णवीराचीक्रियाकेली सर्वलोकसमजलेतेवेळीं कींकर्णपुत्रकुंतीचा
२७ एवंसर्वांचीउत्तरक्रियाकरुन गांधारीअंबिकानंदन विदुरादिसर्वजन हस्तनापु
राप्रतिगेले २८ स्वस्थळागेलेपंडुनंदन स्त्रीपर्वसंपलेंयेथून पुढेंशांतिपर्वपरमगहु
न वैशंपायनबोलिला २९ त्यांतीलसारांशयथार्थ बोलवीलपंढरीनाथ तेंश्रवणकरी
तपंडित ब्रह्मानंदेंकरूनियां ३० श्रीधरवरदरुक्मिणीपती तूंपांडुरंगपांडवसारथी
ब्रम्हानंदतूंआदिअंतीं अभंगअक्षयसर्वदा ३१ स्वस्तिश्रीपांडवप्रतापग्रंथ स्त्रीपर्वव्यास
भारत त्यांतीलसारांशयथार्थ पंचावन्नाव्यांतकथियेला १३२ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ छ ॥

श्रीगणेशायनमः अद्भुतभारतकथेचामहिमा देऊंगोदावरीचीउपमा स्ना
नकरितांकर्माकर्मा पासूनिमुक्तहोइजे १ उभयलोकींइछाअधिक शीचनरा कें
करेरव मनोरम्यप्रवाहदेख उचंबळनब्रह्मानंद २ कृष्णकथामृतजीवन भ्रम
ळतेथेंजळचरपूर्ण देवगंधर्वमुनिजन तेथेंसघनतरुहेची ३ अनेकचरित्रें
तळतां त्याचयेथेंमिळाल्यासरिता भक्तिज्ञानवैराग्यता उर्मितेथेंविलसती ४
बोधचालिलाअद्भुत फोडुनियांपापपर्वत अष्टदशपर्वमुखेंमिळत भक्तहृद
यसागरी ५ त्रिविधतापपातलें तीर्थव्रतेंकरितांभागलें तेयेथेंस्नानकरितांनि
धालें नाहींपरतलेसंसारा ६ यागंगेंतकरितांस्नान आंगींसंचरेभक्तिज्ञान स
कळचातुर्यतर्कयेउन पायांलागतिलवलाहें ७ असोस्त्रीपर्वनागेंसंपलें पुढें
शांतिपर्वसर्वागळे जन्मेजयाप्रतिरवानंदमेळे वैशंपायनसांगत ८ स्त्रीपर्वसंप
तांपूर्ण समस्तांचीउत्तरक्रियाकरुन बंधुसहितधर्मजगज्जीवन निजशिबिरा
प्रतिगेले ९ यावरीभागीरथीतटीं कुंतीसहित धर्मराजराहेएकमासपर्यंत तीं
ऋषिमिळोनसमस्त धर्मासभेटींपातले १० विश्वामित्रअसीतकण्व दूर्वासभृगुअं
गिरसवामदेव कश्यपअत्रिवसिष्ठमहाभानुभाव नारदआणिजमदग्नी ११ भा
रद्वाजगौतम पाराशरबादरायणशुकपरम विभांडिकअगस्तीदेवलपूर्ण रु
चिकगाधीअष्टिशनपैं १२ याज्ञवल्कीधौम्यगार्ग्य शृंगीवाल्मिकमातंग व्याधपाद
हरिद्रगर्ग चंद्रात्रभरभृब्रह्मनिष्ठ १३ राक्षायणरुक्षायणरुरुक्षायण सांख्याय
नशाकलायनसावर्ण्य पंचशिखपौलस्तीपुरुघन विश्वश्रवाआणितृणबंधु १४

अरुणीउपमन्यदेवऋषीउतंक जरत्कारुकौंडण्यआस्तिकसाम्यक च्यवनगाल्वश
मीकसोनक याजउपयाजभार्गव १५ सुमेधाहरिमेधामुद्गल शांडिल्यउद्दालकश्वे
तकेतुकपिल अष्टवक्रशौनकसुयज्ञकहोळ शक्तिउग्रश्रवाभेषजीपें १६ ए
कतद्विकतत्रिकत कर्दमसंदीपनकक्षिवंत मृकुंडमार्कंडेयगंधमादनउतथ्य
शतानिदर्दीर्घतमा १७ कविवाचस्पतिकचशरभंग शंखपौलदंडीसुतीक्ष्णगौरां
ग कंदकर्णिमयंककमंदपालजिणिंग प्रमादिरुरुप्यात्रितो १८ सोमश्रवापुंडरीश
पुंडलीक बकदाल्भ्यभ्रचंडीलोमहर्षउदंक मांडव्यश्रुतिकीर्तिसारस्वत जाबाळक
वालकवेदपानदीर्घबाहु १९ वत्सश्रीवत्ससनत्सुजातदृढविचार उर्ध्वरेतासुश्रवा
अवत्सर अंबकुराअजैमिंडआंगिरसथोर औदालिकआश्वलायन २० औशि
जऔदुंबरीअग्निवेष कुशिककंदककषीश औदवाहकश्यपिकथकात्सऔर्वा
स कालाफकुकुनकरिण २१ कांकायनकामुकायनकौमुदगोपावन कप्यकु
शीजवेदऔर्जायन कौमंडकौगावर्धन क्रतुभोगीलगविष्टवन २२ गवाक्षगु
र्धीगौमर्ईगोदण गौमुखपाळकगोकर्ण गौरिविंदगौणगार्गायन गंधसुकी
र्णचंडपैं २३ घटजानुजंधिकजंघाळतुकर्ण जयंतुजन्हटजठरदेवरातमन तं
तुतापसदेवभ्रमाभानुजाप श्रीदेवसौभरीधर्मधनंजय २४ धवलधन्वंतरीनि
दाघदंभत्रिवत नैध्रुवपौरोगभोगवृत्र पिंगलपौंड्रपौलपर्णदंत पौराणिकपौ
तिमास २५ बृहत्यबळीबौध्यायन वातांबुवणिकभवबुद्धपूर्ण सौजन्यउर्ध्वमु
खसुतशोण बाभ्रव्यगंधमादनपैं २६ पर्वतलिमसभलौकीगौरससीर हरिष्या

चंडकौशिकविनितस्कंदघवंदर विशारवमाध्यंदिनकाळांतवैश्वानर स्थाणुविश्व
तपस्कतपमाहारसीरा २७ मेधावासइंद्रतपन त्वष्टमरीचीसवंतकक्षीवान देव
होत्रसविताप्रचेतामदन मैत्रेयधर्मअचळ २८ विदग्धकभुस्करलदास मैत्रेयधा
र्नभार्गवीकुंडविशेष वैराज्यविधुमअविधुमअविनाश कूर्मनैमित्यनैयायक २९
ब्रह्मानंदविनर्वाश्रीधर धर्माभावनेऋपेश्वर मिळालेतेव्हांअपार नावेंत्यांचींव
र्णिलीं ३० नीवसुधामरप्रतिआदित्य नेमनियमसाधनयुक्त शमदमअंगींविरा
जित शांतदांतसर्वदा ३१ सर्वहिऋषीफुजुनीधर्मराजकरीस्तवन ह्मणेतुमची
सेवाकरुन स्कंदेराहीनवनामधें ३२ मेजदुःखबहुमनांत कुळक्षयकेलासम
स्त कुंतिनेकर्णआपलासुत नजकळोंदिधलानाहीं ३३ जोमहाराजकर्णउदार
परोपकारीसत्वधीर कवचकुंडलेंदेउनिपुरंदर तोषविलानिजघेर्यें ३४ जोकांनीध
डासूर्यभक्त एकदारणमाजलेंअद्भुत व्हावयाकर्णाचाप्राणांत ऐसासमयपातला
३५ तेवेळेयेउनीब्राह्मण घरींचाघोडामागेदान सारथ्यासह्मणेकर्ण देयींसोडुनि
आतांची ३६ सुतह्मणेविजयीहोई मगअवघेचिघोडेदानदेई कर्णह्मणेभरवसा
नाहीं शरीरआहेक्षणभंगुर ३७ तत्काळचिघोडासोडुन रणीब्राह्मणासिदेउनी
दान ऐसाउदारहेत्रिभुवन शोधितांहीनसांपडे ३८ गाईब्राह्मणासिदिधलीदा
न परितेकळपांतयेयीपळोन क्षणक्षणातेपरतोन बहुतब्राह्मणशिणिले ३९
कर्णाजवळीयेउन गाह्नाणेंसांगेब्राह्मण धेनुसत्वरयेपरतोन कळपाचिणनरा
हे ४० कर्णेउदकसोडिलेंपाहीं पन्नाससहस्त्रमाझागाई तुह्मादिधल्यासर्वही स

स्त्राभरणेंसमवेत ४१ पन्नाससहस्त्रगोधन त्रिकाळकरावेंत्याचेंदोहन त्याका
मधेनुसमान इच्छिलेंसमर्थीदुग्धदेती ४२ रत्नजडितश्रृंगीपाहीं रजतखुरझळ
कतीपायीं एकवर्णकपिलासर्वही सौंदर्यअतिशोभतसे ४३ चकुंचूरणीस्कं
णवाळे चालतांगर्जतीखळाळे जादुवरियाधुजरियाकदाकाळें सर्वथाहीन
राहती ४४ मारुनेणेकदालात पन्नाससहस्त्रगाईसमस्त ब्राह्मणालागींउदा
रदेत माझाज्येष्ठकर्णबंधु ४५ यकदापर्जन्यलागलाबहुत ब्राह्मणाचीस्त्रीजा
लीप्रसूत शेकावयासीकाष्ठेंकिंचित सहसात्यातेंनमिळती ४६ कर्णाजवळी
आलाब्राह्मण सांगेसर्ववर्तमान रत्नजडितमंचकफोडुन दिल्हाधाडुनब्राह्म
णाघरीं ४७ रत्नेनिघालींअमोलिक तींहींत्यासदिधलींसकळिक ऐसाउदारदात
देख भुवनत्रयींअसेना ४८ ब्राह्मणमागेतेलयेउन कर्णेवाटीदिधलीउचलुन
जावरीरत्नेचंद्रासमान त्रिभुवनाचेमोलाचीं ४९ कामधेनुस्करतरुचिंतामणी हि
वरलेजडिलीवरतीनी ऐशीतेवाटीउचलोनी दिधलीदानउदारें ५० सहजप्र
त्यहीजोकर्ण देतदाहासहस्त्रगोदान कर्णासारिखाशूरकोण समरधीररण
पंडित ५१ अर्जुनवेगळाकरुनी आह्माचौघांमारितांरणीं परिकुंतीमेत्याचीभा
कघेउनी आह्माचौघांवाचिवलें ५२ कर्णआह्मासीजिंकुन कुंतिचेंवचनआठ
उन जाह्मणउनेसोडुन स्नेहेंकरुनिदिधलें ५३ कर्णासारिखानेम कोणचाल
वीलउत्तम कौरवांचारक्षकपरम. शेवटवरीजाहाला ५४ श्रीकृष्णअणिकुंती
नेबोधुन आणिनहोतींअस्माकडेकर्ण परितोस्तनघ्रताभयेंकरुन कौरवांसीसो

डीना ५५ सहाजणींमिळोनीं कर्णवीरमारिलारणीं एकइंद्रदुजारुद्रगणी च
क्रपाणीतिसरा ५६ चवथापरशरामगुरुदेख याचाशापजालाबाधक पृथ्वी
नेरथचक्रस्करेख देहांतसमयींगिळियेलें ५७ साहावाशल्यसारथीजाणा
तेजोभंगकरिस्तणक्षणा एवंसाहाजणींमिळोनिकर्णा समरंगणींमारिलें ५८
कुंतीनेकेलाथोरघात मजकृष्णानेंहीकेलेंनाहींश्रुत मीकर्णासहोतोंशर
णागत प्रार्थुनआणितोंनानापरी ५९ त्यावरीछत्रधरुनदेखा मस्तकींवंदितों
त्याचापादुका कर्णहोतापाठिराखा तरित्रिभुवनजिंकितों ६० कर्णमजपंडुस
मान ह्मणेहाहाकर्णगुणनिधान हाहाबकुतिंमारिलेंमिळोन तुझेगुणकिर्ती
आठउं ६१ द्रोणलोभपार्थावरीबहुवस ह्मणउनिब्रह्मास्त्रनदिलेंकर्णास शरणा
गतगेलाभार्गवास त्याणेंहीत्यासशापिले ६२ अर्जुनासह्मणेधर्मनृपती मीजाई
नवनाप्रती जळोहेंराज्यजळोजगती जळोनिश्चितक्षत्रियधर्म ६३ आठउनी
कर्णाचेंस्वरूपगुण धर्मकरीदीर्घरुदन मगबहुतऋषीमिळोन नीतीसांगती
धर्मातें ६४ परीधर्मनाईकेतत्वता ह्मणेमीवनसेवीनआतां मगव्यासह्मणे
रेगुणवंता भीष्माकडेत्वंजावें ६५ तोसंशयवारीलनिःशेष त्याचवरीठेवींवि
श्वास माहायोग्यदयावंतपुरुष जोचंद्रांशदुसरा ६६ कविगुरुपरशधर वसि
ष्ठमार्कंडेयपुरंदर यापासुनीविद्याअपार गंगाकुमरशिकला ६७ जोजितेंद्रि
यन्यायवंत भक्तसर्वज्ञयोगीविरक्त मगबोलेद्वारकानाथ व्यासवचनाचितदे ३
यीं ६८ उपन्नदेशींचेंनृपती चारिवर्णअठरायाती सर्वांचेमनींहेचिप्रिती कीं

त्वांराज्यीबेसावें ६९ अंगिकारुनीराज्यासना मगजाईभीष्मदर्शना तोनीती
सांगेलतीमना आणीसर्वज्ञाआदरें ७० मगतोधर्मराजउठिला सवेंनिघा
लाऋषींचामेळा जैसानक्षत्रींवेष्टिला अत्रिपुत्रनिराळीं ७१ धृतराष्ट्रहीतेअ
वसरीं धर्मस्नेहजाणोनिअंतरीं गंगातिरींमासभरीं येउनीराहिलाहोता
७२ धृतराष्ट्रासहितयुधिष्ठिर गजपुरानिघालासत्वर सर्वेंऋषींचाभार वाह
नारूढचालिले ७३ रथींबैसलाधर्मनृपती भीमपुढेंजालासारथी छत्रधारी
स्कभद्रापती चामरेंवारितीमाद्रीसुत ७४ समस्तांसआनंदबहुत युयुत्सवपा
ठीमागेंराहात सात्यकीआणीमदनतात एकेरीथींबैसनी ७५ धृतराष्ट्रबैसला
नरयानी गांधारीकुंतियाज्ञसेनी उत्तरासुभद्रासुखासनी बैसल्याझाल्या
तेधवां ७६ चतुर्विधवाद्येंवाजती बंदीजनपुढेंवारवाणिती नगरजनमंदिरेंशृं
गारिती कुंकुमेंरंखतीसर्ववाटा ७७ कस्तुरीचंदनाचेनिवाडे बिदीवरतेघात
लेसडे तोरणेंपताकाचहुंकडे हेंहीसाकडेंनसेकोणा ७८ नगरदेवतांचीप्रीतीक
रुन धर्मराजेंकरविलेंपूजन त्रिकाळनैवेद्यरात्रदिन दीपतेथेंचालविले ७९
कुंभभरुनसुवासिनी समोरआलियानयेक्षणी गजपुरींचानितिंबिनी ओ
वाळितीधर्मातें ८० रत्नदीपघेउनीहातीं लक्षानुलक्षयुवती श्रीरंगासहित
ओवाळिती पंचपांडवांतेंसमयीं ८१ चौवीसयोजनेंविस्तार विस्तीर्णवस
लेंहस्तनापुर भोंवतापरिघदुस्तर माजीजळचरेंपोहती ८२ दुर्गभोंवतेग
गनचुंबित प्राकाराचजडाणीअद्भुत उल्हाटयंत्रवरीशोभत शस्त्रजुंबाडेठायीं

गर्यीं ८३ आल्योआलींसुंदरमंदिरें मंदिराप्रतिदामोदरें दामोदराप्रतिएक
सरें रत्नकळसझळकती ८४ पांडवपाहावयानेक्षणीं जालीलोकांचीमंदुर्पंघ
सणी नगरद्वारींगजवदनपूजुनी गजपुरांतगेलेपांडव ८५ गोपुरावरीगेलेच
ढोनी ओवाळितीकित्येककामिनी दृष्टीदेखोनियाज्ञसेनी नितंबिनीबोलती
८६ मृगशावाक्षीलावण्यखाणी धन्यतूंपद्मजातजनकभगिनी वनीकष्टली
सीयाज्ञसेनी आजिनयनींदेखिली ८६ धन्यआमुचेनयन साजणीदेखिली
परतोन सत्यसत्याचागयांपूर्ण आलेंजाणसाचहें ८८ सकळपौरजप्रजायेउ
न करितीधर्माचेंस्तवन नानाउपायनेआणुन धर्मापुढेंठेविती ८९ कळा
पात्रेंनानाकळा तेव्हांदावितीधर्मभूपाळा सकळप्रजानारीतेवाळा देतीआशि
र्वादप्रीतीनें ९० चिरंजीवहोउनी चिरकाळभोगाहेंमंदिनी असोनगरलोकां
सतेक्षणीं वस्त्रेंभूषणेंदेतधर्म ९१ व्यासादिकमुनी आलेनरयानींबैसोनी
त्यासमवेतसदनीं धर्मराजप्रवेशला ९२ आधीधौम्याचीपूजाकरुन गौरवि
लेसकळब्राह्मण गोभूरत्नदानसंपूर्ण विधियुक्तदिधलीं ९३ जेंजेंयाचकींइछि
लें तेंधर्मेंदशगुणेंपुरविलें दरिद्रनामघ्यावयाउरलें कोणीनाहींसर्वथा ९४
जयवाद्यांचाजयघोष राजमंदिरींचढविलेकळस रत्नजडितआसमास तेज
झळकेभूमंडळीं ९५ देशोदेशींचेराजकुमर नूतनछत्रेंनूतनदळभार कर
भारघेउनीयुधिष्ठिर पाहावयायेतीत्वरेनें ९६ चहूंवेदींचेब्राह्मण चतुर्दश
विद्यापरायण .चौसष्टकळाप्रविण नामेंमांगेंचवर्णिलीं ९७ सकळऋषीध

मोसविनविती नृपातुंसंशयनधरींचित्तीं राज्यकरीन्यायनिती तुझेनिजगतीस्वरुख
रूप ९८ नानाइतिहासशास्त्ररीत धर्मासिसांगतिऋषिबहुत आज्ञाकरीद्वारकाना
थ बैससत्वरसिंहासनीं ९९ मगसकळांचावचनासमान देतकुंतीचाज्येष्ठनंदन तों
तेथेंकरावयाविघ्न राक्षसयेकपातला १०० त्याचेंनावचार्वाकजाण तोत्रिदंडीसन्या
सीहोउन धर्मसभेसीयेउन कपटवचनेंबोलत १ तोदुर्योधनाचामित्र कापट्यरा
सीअपवित्र मायावेषधरुनिदुराचार विक्षेपघालूपातला २ जेविंचुनामांखुनिवाय
स बळेंचजालाराजहंस कींमैंदेंधरिलासाधुवेष कक्षेपाशघेउनियां ३ असोतोवे
षधारीयेउन धर्मासबोलेक्रूरवचन ह्मणेधिग्रतुझेंजिणेंजावेंजळोन कुळघात
क्यापतिता ४ सर्वब्राह्मणाचापक्षजाण मीचबोलतोंतुजवचन तुवांगुरुहत्याकेली
पूर्ण माहाराजद्रोणमारिला ५ बंधुपुत्रपापखाणी तुवांमारिलेरणांगणीं कोण्यातों
डेंसिंहासनी बैसतोसकुळघातक्या ६ धर्मह्मणेपरिव्राजका म्याधर्मन्याययुद्धकेलें
देखा तूंआपलींवचनेंअग्निशिखा ऐसींमजस्पर्शविलीं ७ ज्ञानदृष्टीनेंपाहतीऋ
षेश्वर तंवतोचार्वाकनामेंअसुर दुर्योधनमित्रअपवित्र कापट्यवेषीसमजला ८
त्यासिनिर्भित्सितीब्राह्मण परीनराहेबोलतांवचन कदांनजायेसभेंतुन मगद्विज
जनक्षोभले ९ शापदेउनीतत्काळिक तेथेंचिभस्मकेलाचार्वाक जैसाविरूपाक्षपु
ष्पचापदेख रक्षाकेलीदृष्टीने १० मगबोलेकंदर्पतात ह्मणेधन्यतुमचेंसामर्थ्य रजनी
चरपरमपतित बराभस्मकेलातुह्मीं ११ याचार्वाकानेंपूर्वीजाण प्रसन्नकेलाक
मळासन ह्मणेमजसर्वांपासून जयदेइंविधातया १२ ब्रह्माह्मणेब्राह्मण तुजभस्मक

रितीलशापून पांडवगृहीं अन्योन्य बोलतां जाणतखतां १३ अशास्त्रबोलतां जाण त्या
चें आयुष्य होय क्षीण ब्रह्महत्येचें दारुण पातकमाथां तयाचा १४ वेदशास्त्रपुराण
सर्व माझें चरित्र पूर्ण तेथें ठेवितां दूषण चार्वाका ऐसें होइल १५ धर्म आरूढला सिंहा
सनी सोमकांताची चवाई मांडोनी त्यावरी बैसला कैवल्यदानी वेदपुराणी वंद्य जो
१६ नकळतां धर्मासी अष्टदशधान्यरासी शस्त्रवस्त्रधनासी ठायींठायीं ठेविलें
१७ धर्मास ह्मणे जगन्नाथ सरव याने त्र झाकून त्वरित रासीवरी ठेविहात शुभाशु
भशकुन पाहों १८ मग धर्मरायाचा हात धनधान्यरासीवरी पडत जयजयकार करि
तीसमस्त ह्मणती भद्र पुढें असे १९ पिंपळ शर्मी पालाश याचा समिधा आणिल्या बकु
ळस पंचपल्लव सप्तमृत्तिका विशेष पंचामृतें सिध केलीं २० रत्नजडित केला कलश
सज्ज अभिषेका वया धर्मराज नूतन सिध तेजःपुंज श्वेतछत्र श्वेतचामरें २१ शुभ्रतुरंग
शुभ्रगज मुक्तमाला शुभ्र सतेज चतुःसमुद्रांचें उदक सहज आणिवलें अभिषेका
२२ दिव्यकुंभी स्वधुनीजीवन शुद्ध ठेविलें भरून सतेज लाजा करून अक्षतालागीं
ठेविल्या २३ अर्धांगीं द्रौपदी बैसउन धर्मराजें केलें हवन वेदघोष गर्जती ऋषिजन
न पडे न्यून कांहिं एक २४ पुण्याहवाचन करुन मग मांडिलें अभिषेचन श्रीकृष्णें
स्वयें शंख घेउन अभिषेकिला धर्मराज २५ चौघे बंधु आणि धृतराष्ट्र यांहीं अभिषे
किला युधिष्ठिर यावरी नृपऋषेश्वर अभिषेकिती अनुक्रमें २६ सर्व प्रजा मिळो
न हर्षें करिती अभिषेचन वस्त्रें अलंकार अपार धन आणिती मिति त्या नाहीं २७ स
मर्पुनी वस्त्रें अलंकार जगद्रूपका घरी धरिलें छत्र मकरबिरुदें मेघडंबर मित्रपवि

त्र पवनें विंजनी २८ सकळ राजे उठोन धर्म द्रौपदीस अक्षता लाउन अपार करभार
समर्पुन करिती नमन उठोनियां २९ धर्म सांगे सर्व जना पाळा धृतराष्ट्राची आज्ञा
मग युवराज्य दिधलें भीमसेना अणिक कांहीं अमात्य स्थापिले ३० समस्त सेवकां
पहिलियाहुन वेतन केलें दशगुण प्रजा आपुले संतोषानें देती धन तितकें घ्या
वें ३१ शत्रुमर्दन सेनानाथ केला सुभद्रावर बळाद्भुत प्रजांचें अंतर्गत नकुळ स
हदेवें सांगावें ३२ विदुर संजय युयुत्सवें सर्वराज्यहित विलोकावें राजगुरुत्व अ
वघें कृपाचार्यां समर्पिती ३३ आल्या ब्राह्मणांचा सन्मान धर्मा सभेटवावा आणु
न हें धौम्य उपाध्या आधिन कृष्णाज्ञेने धर्म करी ३४ सर्वांस अधिकार वस्त्रें दि
धलीं धर्मराज पवित्रें समस्त ब्राह्मण धनसंभारें युधिष्ठिरें तोषविले ३५ तिनी व
र्ण प्रजा समस्त त्यास वस्त्र अलंकार देत असंतुष्ट नाहीं तेथ कोणी एक उरेची
३६ प्रतिदिवसीं दाननेम धृतराष्ट्राहातीं करवी उत्तम स्वर्गवासी यांचे धर्म श्राद्धें
करवी यथाविधी ३७ अग्निहोत्रादि सत्कर्में षोडशदानें असंभ्रमें नित्यनैमित्य
कें नेमें धर्मराज आचरे ३८ कित्येक मित्रराजे पडिले रणीं ज्यांसी पुत्रपौत्र नाहीं कोणी
त्यांचीं श्राद्धें करुनी धर्म गोदान करवित ३९ ज्यांचे भ्रतार पडिले रणीं धर्में त्यासी बो
लाउनी ह्मणे मी तुमचा आहे रिणी यावज्जन्मपर्यंत ४० धनधान्य वस्तु पाहीं स
र्व पुरवी त्याचे गृहीं कोणता पदार्थ न्यून नाहीं न मागतां पाठवित ४१ धर्म सर्वां
चें अंतरंग जाणत आशिर्वाद सर्वांचा घेत वृध्द सन्यासी दाहा सहस्त्र तेथें धर्मा
श्रयें राहाती ४२ जेविले कोट ब्राह्मण येक यतीस दिजे भोजन दोहींचें पुण्य स

मान शास्त्रप्रमाणमर्यादा ४३ ऐसेदाहासहस्त्रसन्यासी धर्मत्रिकाळभजेत्या
सी लक्षब्राह्मणकुटुंबांशी धर्मेंआवडीस्थापीलें ४४ राजकरीयथाविध परि
कृष्णभजनींसदांसावध हरिपदांबुजींमिलिंद पंचपांडवसर्वदां ४५ धर्माची
आज्ञाघेउनी राजेऋषीपावलेस्वस्थानी चौघेबंधुनेप्रियवाणी धर्मराजबोलतसे
४६ तुह्मींपावलांश्रमबहुत अज्ञातवासवनवासभागित युध्यकरूनअद्भुत
शत्रुरणींविभांडिले ४७ तरीआतांसर्वसुखभोगा सर्वकाळभजाश्रीरंगा न्यून
पडेलतेंतेंसांगा सर्वप्रजाक्षेमजलागीं ४८ दुर्योधनाचेंसदन तेथेंराहिलाभीमसे
न पंडुगृहींधर्मआपण यथासुखेंविराजित ४९ धृतराष्ट्राचेआज्ञेकरुनसत्य
पांचपांडवसदावर्तत दुःशासनसदनींपार्थ राहताजालातेधवां ५० कर्णाचेंगृह
दिधलेंनकुळा शकुनीगृहाससहदेवशोभला अर्जुनापासींश्रीरंगराहिला म
हिमागाइलावेदिंत्याचा ५१ सात्यकीवीरपाहे तोहीपार्थगृहींसदांराहे न्यूनपदा
र्थकांहींनोहे सदांकाळवेचित ५२ अष्टमसिद्धीनवनिधी कृष्णकृपेंसर्वसमृद्धी
अष्टभोगयथाविधी भोगितीप्रीतियथान्यायें ५३ यथाकाळींघनवर्षत कोणा
सीनाहींमरणनगरांत आधिव्याधिजनरहित स्वप्नींदुःखनेणती ५४ धौम्यांचे
गृहींसमृद्धीसर्व पुरवीतसदांधर्मराव विदुरगृहींसंपत्तिअभिनव धर्मराजपुरवित
से ५५ धृतराष्ट्रगांधारिचेंमन क्षणक्षणारक्षीपंडुनंदन सुभद्रेउत्तरेचेंमन तोषवि
तधर्मराज ५६ द्रौपदीचेंमनरंजन करिकुंतीचेंसमाधान सकळप्रजाचारिवर्ण सु
खरूपसर्वांविषयीं ५७ तोंनयनझांकुनीरमानाथ उगाचबैसलाध्यानस्त जैसादी

पनिर्वांत स्थळींअभंगठेविला ५८ धर्मह्मणेहृषीकेशी कायआठविलेंमानसीं मज
सांगातेंनिश्चयेसी क्षीराब्धिहृदयविलासा ५९ श्रीकृष्णबोलेसद्गदित प्राणमाझाजान्हवी
सुत शरपंजरीपहुडलातोसमर्थ ध्यानस्तवनकरितमाझें ६० त्याकडेमाझेंमन क्ष
णक्षणाजातेंधांवोन जाणेतेवीसदिवसयुध्यकरुन भार्गवरामजिंकिला ६१ जेणेंस्वस
त्ताबसलेपूर्वी पाळाणिलीसकळउर्वी ऋषीदेवनरसर्वी ज्याचेपायवंदिले ६२ परद्र
व्यजैसेंतृण परनारीमातेसमान चारीवेदशास्त्रेंराठजाण करतळामळपुराणें ६३
चौदाविद्याचौसष्टकळा भीष्माचादासीसकळा गंगासुताप्रतीयेवेळा जाउंचलायुधि
ष्ठिरा ६४ राज्यधर्मआपधर्म मोक्षधर्मज्ञानधर्म त्याचामुखेंपरम श्रवणकरीरेसर्व
ज्ञा ६५ धर्मह्मणेमाझेंमानस हेंचचिंतीरात्रदिवस तूंस्वामीवैकुंठविलास अंतकाळीं
भेटीत्यासी ६६ मगश्रीकृष्णपांडव स्यंदनारूढजालेसर्व आणिकहीसंतमहानुभाव भी
ष्मदर्शनानिघाले ६७ जैसाकिरणचक्रींविराजेमीत्र तैसाशरपंजरींदिसेगंगापुत्र भोंव
तेव्यासनारदादिऋषेश्वर वसिष्ठादिकबैसले ६८ भीष्मेंदेखिलाजगन्निवास ह्मणेहेप
रात्परपुण्यपुरुष सर्वव्यापकतूंजगदीश मणिमाझीसूत्रजैसेंका ६९ मगसहस्त्रना
मेंकरुन भीष्मेंकेलेंअपारस्तवन हेयेदोधारकाजगज्जीवन मनमोहनगोविंदा ७०
नमोतुजवराहवेषा नमोप्रल्हादवरदासर्वेशा वामनरूपाकमळेशा परमपुरुषा
जगद्गुरो ७१ भार्गववेषामधुकैटभारी सर्वनिक्षेत्रीकेलीधरित्री असुरांतकरावण
री कालियामर्दनाश्रीरंगा ७२ त्रिलोकींचेंज्ञान भीष्माचेहृदयींघालीजगज्जीवन
सकळिकेंकेलेंआदरेंपूजन देवव्रताचेंतेवेळीं ७३ आणिकहीवीरबहुत यात्राआ

षीपाहावयास सकळचाहानारखालेंउतरत भीष्मासदुरीदेखोनी ७४ प्रदक्षिणानमन
करुन भोवतीशोभतीअवघेजण जैसेंमानससरोवरवेष्टुन राजहंसबैसति ७५ भीष्म
सह्मणेमनमोहन सावधानआहेकींतुझेंमन शरघातेंशरीरजाण व्यथापावतनाहीं
कीं ७६ तूंऊर्ध्वरेताब्रह्मचारी वर्तसीसुंदरस्त्रियामाझारी देवनपावतीतुझीसरी म
नीजवेंतुवांकेलें ७७ तूंवैरागीभक्तिज्ञानी तुजविणथोरनसेकोणी तरीधर्माचाशो
कयेक्षणीं दूरकरीदेवव्रता ७८ सर्वधर्मनिरोपण यासस्तांगसमुरवेंकरुन भीष्म
ह्मणेत्वंसर्वज्ञ वेदरूपवेदज्ञतूं ७९ माझेंशरीरजर्जर शरघायेंझालेंचूर देहांतसम
यआतांसत्वर वाचाबळजातसे ८० तरीतूंचकरीदिव्यनिरोपण तूंषड्गुणऐश्वर्यपूर्ण
तुजहोनमीकायसर्वज्ञ भक्तवत्सलास्नेहाळा ८१ मणंगापुढेंक्षीरसागर क्षुधालागली
म्हणेफार वाचस्पतीविचार बोलम्हणेमूढातें ८२ याचकाकडेराजामागेदान चा
तकासम्हणेद्याजीवन तूंपूर्णआहेसनातन मजज्ञानीम्हणसी ८३ हरीम्हणेदुर्धर
धनुर्धरा सर्वज्ञानीगंगाकुमरा देवव्रतायोगेश्वरा मीतुजवरदेतों ८४ क्षुधातृषा
व्यथा तुजनबाधितीनसता शरपंजरसेजपाहाता क्षमनाऐसीतुजहोये ८५ षड्
रिपुरहितत्वंसाचार सत्वरजतमातीतनिर्धार त्रयअवस्थातितेंनिर्विकार त्रिदोषर
हितशरीरहो ८६ भीष्मावरीसुमनसुरेरव वरुनवर्षतीवृंदारक यावरीतोगंगात्मज
देख नीतिशास्त्रेंवदलापैं ८७ धर्मराजभयाभीत पुसावयानव्हेशक्त आपणअ॰
न्यायकेलेबहुत ह्मणोनपुढेंनयेची ८८ श्रीनिवासम्हणेगंगाकुमरा जवळीबोला
वीयुधिष्ठिरा शंकावाटतत्याचाअंतरा अन्यायीआपणह्मणोनियां ८९ भीष्मम्हणेस

मरभूमीस युद्धकरितांनाहींदोष तेथेंहत्याकोणाचीकोणास बाधकनहोयसर्वथा
९० भीष्मह्मणेधर्मराजा सोमवंशीविजयध्वजा जवळबैसेसतेजा शंकामनीन
धरावी ९१ मगधर्मेंकरूनिनमन जवळीबैसलाकरजोडुन सकळऋषिमंडळपावन
ऐकावयासरसावले ९२ यादवपांडवऐकती प्रजाजनबहुतबैसती यावरीभीष्म
बोलेलकोणेरिती तेंचपंडितीपरिसावें ९३ श्रीधरवरदारुक्मिणीवरा ब्रह्मानंदाविश्वं
बरा भीमातीरवासादिगांबरा पुढेंरचनाबोलेकैसी ९४ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ शांति
पर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशयथार्थ छपन्नाव्यांतकथियेला ९५ इतिश्रीपांडव
प्रतापशांतिपर्वछपन्नआध्यायसमाप्तः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ शुभंभवतु ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥

पांडवराजे
ऋषि
अ० ५७
भीष्म
कृष्ण

श्रीगणेशायनमः यावरीतोगंगानंदन सकलयोगियांचेंमुकुटरत्न धर्मराजवळीबोला
उन करीअवघ्रहणमस्तकासी १ शिरींठेऊनियांहात ह्मणेसखयानटेवींहेत अवघेम
जपुसेंशास्त्रार्थ पुरवीनप्रश्नतुझेपें २ यावरीतोयुधिष्ठिर जोशांतीचापूर्णसरोवर ह्म
णेजनकजनकारसत्वर राज्यधर्मसागेंकां ३ अंकुशेंवळिजेभद्रजाती तैसीबोलेंनृपानी
ती यावरीतोसत्वमूर्ति भीष्मदेवबोलतसे ४ चारआश्रमचारवर्ण ऐकआतांसावधा
न ह्मणेधर्माकरीश्रवण राजनीतीअगोधर ५ राजाजोपूर्णपरायण तेणेंकरावेंदेवब्रा
ह्मणआचरण शिवविष्णुस्वरूपेंपूर्ण तीचप्रतिमाधरामरे ६ देखतांद्यावेंअभ्युत्थान बो
लावेंपरममृदुवचन परमनम्रताधरून चरणत्याचेवंदावे ७ ब्राह्मणापासूनअन्यायहो
तआहे यद्यपीजरीपाहिलास्वयें तरीदंडनकरावानिश्चयें काळत्रयींजाणपां ८ त्यासी
दंडह्माचीपाहतां गौरवनकरावातत्वता मित्रदंडह्माचिपंडुसुता भाषणत्यासीनकरावें ९
नारीदंडह्माचिदेख शयनकरावेंआपणपृथक ऐसीजालियाअटक होतप्राणांतसहज
ची १० जाईलतरीजावोप्राण ब्रह्मद्वेषनकरावाजाण करावयाविषभक्षण प्रचितकों
णींपहावी ११ महासर्पउसाघेऊननिजेला पुनःतोकोणेंजागादेखिला तैसाब्रह्मद्वेषें
कल्याणपावला नाहींऐकिलात्रिभुवनीं १२ मुमुक्षभक्तसाधुसंत हेप्राणाहूनमाना
वेअत्यंत समरींयुद्धायेईलआप्त तरीअवश्यत्यासींझुंझावें १३ तेथेंपिताहापुत्रबंध
त्याचारणीं घडलियावध त्यासकदांदोषशब्द शास्त्रनठेवीसर्वदा १४ रायासर्वदाक्ष
मा तेहीकदानयेकामा बहुततीव्रताधर्मा तीहीयोग्यनव्हेची १५ तरीदेवब्राह्मणसा
धुसंत यांसीक्षमाधरावीअत्यंत अतित्याईनिर्दयसत्य त्यांसीतीव्रताअसावी १६ १

खळासीकरितांदंड जैसावैवस्वतप्रचंड तमवादियाचेंबंड निरसावयाबृहस्पती १७
जैसीगुर्भिणीगर्भरक्षित तैशाप्रजापाळींसमस्त स्करवसारध्यावयायथार्थ दुःखसहसा
नद्यावें १८ वृक्षाचेंघ्यावेंसुमन परीनउपडिजेमूळींहून अथवाशाखाहीतोडुन दुःख
त्यासीनदीजे १९ वस्त्रालंकारमंडित निर्भयप्रजाविचरत प्रजेचेंद्रव्यअसोबहुत ति
कडेनृपेंनपाहवें २० राजयाचेंअंतःकर्ण असावेंमृदुनवनीताहून परीबाह्यवृत्तीव्याघ्र
जाण यासींकायसवेरीं २१ अंतरींनिघालाक्रोध बाहेरदिसजेविजातपेद प्रपंचप
रमार्थविषद दोनीपक्षींचालवावे २२ दोपक्षांचेबळेंकरुनी अंडजसंचरेजेविंगगनीं तै
सेंप्रपंचपरमार्थराजयानी समानबुद्धीवर्तावें २३ प्राणीमात्रासदेख राजयाचाअसावा
धाक शांतिक्षमासौम्यअधिक ब्राह्मणालागींअसावी २४ खळासराजादिसतांशांत
अवज्ञाकरितीलसमस्त जैसाशांतदेखूनिहस्त गजआकर्षकवरीचढे २५ एवढाथोर
भद्रजाती आकर्षकरूनहिंडविती सौम्यदेखूनिनृपती अन्यायेंवर्ततीजनमग २६ प
रमउन्मत्तशूद्र धर्मवाटपाडणार वर्षाप्रतीनृपेंसाचार धनत्यांचेंहिरावें २७ गुह्यगो
ष्टीजेअत्यंत प्रगटनव्हावीजनांत वित्तमंत्रऔषधगुप्त बहुतकरूनरक्षावें २८ राजया
चाकरितीचेष्टा उणीकरूंइच्छितीप्रतिष्ठा राजपदवीकरणींअचाटा आपलेठायींदा
विती २९ करावेंदुष्टांसीशासन प्रीतीकरावेंसाधुचेंपालन गुणीभेटलीयासद्गुण
त्याचासादरपरिसिजे ३० ज्ञानहीनआपणदेख शिष्यकरूंधांवेमूर्ख आचारहीनजोदां
भिक हृष्टीसत्यासीनआणावें ३१ मातृपितृभजन पुत्रनकरितीदुर्जन षंढशिष्यनक
रिती गुरुपूजन नृपेंतयासीदंडावें ३२ प्रजेसकरितीनित्यरंजन त्यांचेंचनामराजाजाण

लोकांसशिकवावेंसत्कारुन हरिगुरुभजनकरिजेसदा ३३ पुराणश्रवणहरिकीर्तन अ
ग्निसेवासात्विकदान अन्नदानेअतिथीपूजन हरिस्मरणसर्वदा ३४ द्रव्यवंतें घालावेंअ
न्नसत्र वापीकूपतडागेंपवित्र करावींउद्यानेअपार उत्तमवृक्षरोपण ३५ रायेंआपला
कोश वर्धमानकरावाविशेष द्रव्यव्ययनित्यआसमास दृष्टीपाहूनलिहीजे ३६ आजद्र
व्यवेंचलेंकिती हेंनित्यविचारावेंनृपतीं तीनप्रहरहोयरात्री नृपेंकरावेंजागरण ३७ वि
द्यावंतपरिदुर्जन करीकापत्यजारणमारण तोबाहेरगावांतून नृपेंसत्वरघालवावा ३८
विचारनकरितांराया नकरावीकोणीएकक्रिया आदिअंतपाहोनियां करावीचर्चानिर्धा
रें ३९ कोणकाळकायमित्र जोडीतोडीशत्रुफार येगोष्टीचाविचार नृपेंकरावाक्षणक्ष
णा ४० शास्त्रप्रमाणसमयोचित वाक्यदावीजोपंडित तोपाळावाकुटुंबासहित द्रव्य
बहुतदेउनियां ४१ प्रजावेंभयविचरती सुखेंमार्गेंयेतजाती तस्करवनीतनवसती ऐ
सीरीतीरायेंकिजे ४२ नगरहाअथवाकांतार रात्रींतनहिंडावेतस्कर कुडकपटकरणा
र नगरामाजीनसावे ४३ साधुभक्तब्राह्मण नित्यचिंतितीकरितीकल्याण रायासआ
युष्यप्रजासंपूर्ण चिंतितीऐसेंवर्तावें ४४ उत्तममंदिरेंबांधोन ब्राह्मणासत्यावींदान वि
प्रांचेंघरघेतांहिरोन ऐश्वर्यआयुष्यहाणीहोय ४५ संतांचेंमनरक्षावें त्यांसगावांतून
जाऊनल्यावें चिंतादुःखत्यांचेंहरावें बहुतघ्यावेआशिर्वाद ४६ रायेंनित्यसभेसीबैसू
न पुसावेंराज्यांतीलवर्तमान कोणासदुःखदेतोकोण मनासेसर्वआणावें ४७ आप
णासदाखवूनआप्तपण शत्रुसींसांगतीवर्तमान तोआधींनगरांतून बाहेरनृपेंघाल
वा ४८ मंत्रमुख्यावरीस्तुतीकरिती परिघरींजाऊनकायबोलती तेंकर्णीऐकोनभूपती २

त्यासीमैत्रीवाढवीजे ४९ परमनींचबोलतीपैशून्य सूक्ष्मदोषदावितीथोरकरुन त्यास
सभेचेंस्थान यावयालागींवर्जावें ५० सूक्ष्मदोषअन्यायऐकोन रायेंतेथेंनघालावेंम
न त्यासएकांतींपाठवावेंसांगोन पुण्यपंथेंवर्ततजा ५१ परराज्यघ्यावयात्वरित रायास
असावेंबहुतस्वार्थ शत्रुदुर्बळहानिश्चित रायेंभरवसानधरावा ५२ रायासिएकचिप्रधा
न हेंहीअनर्थकारकजाण तरीआमात्यअसावेचौघेजण जाणतीअंतररायाचें ५३
बहुतअसतांजबळीदळें उडीपुढेंनघालावीभूपाळें रणींपडतीत्यांचीं कलेवरें कुटुंबेंप्र
तिपाळावीं ५४ राजेआणावेजिंकून पुनःसोडावेआपलेसेकरुन तेकरभारदेतीआणु
न नमागतांआपणची ५५ राजयानीआपलींमंदिरें एकांतस्थळींबांधावींरुंदरें कि
त्येकरास्त्यावींगुप्तद्वारें कोणासकळोनेदींपें ५६ शय्याद्वारींचरक्षक बहुतअसावेविश्वा
सिक उदकदेणारहडपीदेख स्नेहाळबहुतअसावे ५७ पाककर्त्तेआणिचिकित्सक अं
गमर्दनआणिनापिक सर्वदापृष्टिरक्षक स्नेहाळबहुतअसावे ५८ उन्मत्तगजउन्मत्त
तुरंग यांसिशिक्षाकरावीसांग नृपेंआरुढावेंत्यावरीमग नपडेव्यंगमगकाहीं ५९ उ
त्तमतेलसुवासवस्त वस्त्रेंपाठवितीद्वेषीगुप्त विचारपाहूनमगनिश्चित मगनृपेंअंगि
कारावीं ६० परमसुजाणचतुर त्यासनद्यावाअधमव्यापार सचीवपदींवृषळीपुत्र स
हसाहीनठेवावा ६१ विद्यावंताचाअपमान कदानकरावाजाण तेआणीकदेशींजाउन
दीर्घनिंदाकरितील ६२ त्यांसीदेशावरदेऊनिप्रीती बोळवावेअतिप्रीती याचकांचीआ
शापुरतांनिश्चिती करितीस्तुतीस्थळांतरीं ६३ सभास्थानीदुर्जनतत्वता येऊनत्यावेन्र
पनाथा दुर्जनाचाविचारनपाहतां परकार्यनिवटावें ६४ तृप्तनव्हेउदर परीमूषकतोडीदि

व्यवस्थ तैसादुर्जनकातर महत्कार्यविध्वंसी ६५ दुर्जनाचासहवास संकटींलोटीस
ज्जनास जेविघटिकापात्रीजीवनास ताडणत्यासरासीतसे ६६ वंशजचापसद्गुणवं
त विराजेकोटिहृयसंयुक्त परितोपहागर्वरहित कैसेलवतवोढितां ६७ लक्षसाधोन
परिकर गर्वेनलवेचिअणुमात्र तरितोधन्यवंशजसाचार सभाग्यआणीनम्रपें ६८ मी
एकसर्वज्ञपृथ्वीपती हागर्वनधरावाचित्तीं मगलक्ष्मीमाझीसंपती हेंवाचेप्रतीनाणावें
६९ लक्ष्मीपतीनारायण तीसआपलीह्मणतांदूषण सर्वकर्त्ताजगज्जीवन वारंवा
रंस्मरावें ७० नेत्रवक्त्राचेविकार त्यावरूनसमजावेंकुटिळाचेंअंतर जारतस्करकीचका
र चिन्हेंतत्काळदाविती ७१ त्यजीदुर्जनसत्संग साधुसंगींधरीअनुराग पुण्यक्रिया
शुध्यमार्ग लक्षूनियांजाईजे ७२ नित्यानित्यविचारश्रवण साधुमुखेंकरावेंअनुदिन स्मर
णध्यानेंमधुसूदन आपणाधीनकरावा ७३ वाणीअसावीरूरसमधुर ललनापतिव्रता
आणिसुंदर ऐश्वर्यआणिऔदार्यफार तरिचसफळजीवितपें ७४ लाभफारअल्पप्रेम
येथेंरायेंघालावेंमन ब्राह्मणाच्याअक्षताघेउन शिरींनित्यवंदाव्या ७५ पराचींदुःखवेधना
रायेंबरवींआणावींमना दुर्बळासींदेऊनिधना वर्धमानकरावा ७६ देवालयेंहोतांजीर्ण पु
नःकरावींनूतन धर्मशाळामठगुहाकरुन श्रीपदासीदेइजे ७७ पुस्तकांचेंकरावेंसंरक्षण
विद्येचेंकरावेंउध्धारण धनधान्यगोधन आपणदृष्टीविलोकावें ७८ चंद्रकळाबिजेपासून
दिवसेंदिवसहोयवर्धमान तैसेंवाढेविशेषपूर्ण राजनीतीमनीधरितां ७९ सेवकांचेंवेतन
पावतेंकरावेंपूर्ण अद्भुतकार्ययेतांदिसोन त्यावेंवेतनावेगळें ८० ब्राह्मणाजालेंबहुतरिण
गेलातरुणजायाटाकुन रायेंकरावेंरिणमोचन दोघेंएकत्रकरावीं ८१ ऐसाराजनीतीरा

जविचार निर्पीनस्वर्धुनिकुमर श्रवणकरूनियुधिष्टिर ऋषिरायांसमवेत ८२ यावरीकथी
लआपधर्म सांगीतलेंदानधर्मसुगम राजधर्मउत्तम तोहीआधीकथियेला ८३ चौथा
सांगीतलाराजधर्म जेंअद्वैतज्ञाननिःशीम अनुशासनपर्वउत्तम त्याचेंचआंगेंजाणिजे
८४ राजधर्मआपधर्म दानधर्ममोक्षधर्म अनुशासनसहितउत्तम शांतिपर्वएकची ८५
पंचदशसहस्त्रश्लोक बोलिलाव्यासपुण्यश्लोक समुद्रातुल्यग्रंथसुरेख टिकानकरवेस
वेथा ८६ पांडवप्रतापग्रंथ बोलवीतसेपंढरीनाथ पाल्हाळटाकूनसमस्त कथामृथि
तधरियेली ८७ कथाराहिलीनाहींकिंचित विस्तारधरिलानाहींबहुत शांतिपर्वप
र्यंत रसाळकथाकथियेली ८८ असोशांतिपर्वाचाकथितार्थ चारिधर्मकथियेलेयथार्थ
तोंउत्तरायणजालेंप्राप्त परमपुण्यपावनजे ८९ धृतराष्ट्रहीआलातेथें विदुरकृपाचार्य
धांवलात्वरित राजेआणिऋषिंचामेळाबहुत पूर्वींचआलाश्रवणासी ९० भीष्ममुखेंअ
ध्यात्मज्ञान ऐकतांतोषलेमुनिजन द्वारकानाथविश्वंबरपूर्ण तोहीजवळीबैसला ९१
व्यासनारदादिमुनी बैसलेजवळीयेउनी छपन्नकोटीवृष्टिकुळभूषणी भीष्मदर्शनाप
तले ९२ अंतकाळींभीष्माचेंशरीर दिव्यजालेंसाचार घायबुजालेसमग्र निघालेशर
सर्वांगींचे ९३ शुध्दअष्टमीमाघमास माध्यान्हींआलाचंडांश भीष्मेंपुसोनसर्वांस श्री
कृष्णस्वरूपन्याहाळिलें ९४ किरीटकुंडलेंमंडितवदन चतुर्भुजइंदिरामनमोहन ती
नवेळध्यानचरणापासून न्याहाळिलेंआवडीनें ९५ बाहेरदिसेमूर्तिमंत तैसाचरेखि
लाहृदयांत पाहोनस्थळनिवांत दीपजैसारक्षिजे ९६ सहस्त्रनामेंकरून केलेंश्रीरंगा
चेंस्तवन मगमहावाक्यचिंतुन योगधारणअवलंबिलें ९७ आकर्षूनिसर्वप्राण दशम

द्वारऊर्ध्वभेदुन दिव्यज्योतीनिघोन ब्रह्मानंदीं समरसली ९८ जळजमिळालेंजीवनी की नादविरालागगनी तैसा गंगानंदनतेक्षणीं तदाकारजाहला ९९ जाला एकचीजयजयकार सुमनेवर्षतीवृंदारकसमय दुंदुभीनादअपार स्करेंद्रकरविताजाहला १०० देवव्रताची स्तुती वारंवारऋषिकरिती आदिअंतभीष्माचीरीती श्रीरंगवर्णीवारंवार १ पांडवांचेने त्रीअवधारा लोटल्यातेव्हांविबळांबुधारा धर्मह्मणेश्रीकरधूरा तूंआणिभीष्मएकची २ एवढेंकथूनअद्भुतज्ञान तुझेस्वरूपींजालानिमग्न मगबोलेमनमोहन उत्तरकार्यसं पादी ३ मगमलयागरकृष्णागर चंदनकाष्टेंआणूनिअपार कस्तुरीकेंशरकर्पुर यांचेसं भाररचियेले ४ भागीरथीतनेउन भीष्मासघातलेंशुधस्नान दिव्यगंधेंकरुन शरीरआ धीचर्चिलें ५ दिव्यवस्त्रेंनेसविलींतेअवसरीं चितारचिलीस्वर्धुनितीरीं शुभ्रछत्रसतेज वरी वृकोदरेंधरियेलें ६ मकरब्रिदेंराजचिन्हेंआणुन समस्तउभींकरितीआणुन पार्थपा दुकाघेउन विलोकीतवदनभीष्माचें ७ होतवाद्यांचागजर स्करेंद्रवर्षेसुमनभार चितेवरीभीष्माचेंकलेवर युधिष्ठिरेंपहुडविलें ८ उभयचामरेंघेउन वारितीवरीमाद्रिनंदन कुंती द्रौपदीयेउन गंगात्मजविलोकिती ९ अपाररचूनकर्पूर झांकिलेंतेव्हांकलेवर धर्मेंलाविला वैश्वानर यथाविधिकरूनियां १० यावरीउत्तरक्रियासमस्त यथासांगधर्मकरित त्रयोदशदि वसपर्यंत जान्हवीतीरींराहिले ११ करूनधर्मअपारदान तोषविलागंगानंदन यावरीकृस्तिभी ष्माचेंस्तवन ऋषिगेलेस्वस्थाना १२ श्रीरंगासहितपांडव हस्तनापुरासआलेसर्व धर्मनीतीनेधर्मराव राज्यकरिताजाहला १३ शांतिपर्वजालेंअगाध येथोनपुढेंअश्वमेध तेश्रीधरवरदब्रह्मानंद पांडुरंगबोलवील्रुपें १४ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ शांतिपर्वव्यासभारत त्यांतीलसारांशय थार्थ सत्तावन्नाव्यांतकथियेला ११५ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ४

पां॰प्र॰ १ श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः जयजयब्रम्हानंदयादवेंद्रा श्रीपांडुरंगनगरवि अ॰ ५८
हारा श्रीविठ्ठलरुक्मिणीवरा निर्विकारानिर्द्वंद्वा १ सच्चिदानंदतनुसगुणा सगुण
ऐश्वर्यसंपन्ना परमपुरुषामधुसूदना आनंदघनाजगद्गुरू २ मागेंसंपलेंशांतिपर्व
पुढेंअश्वमेधअतिअपूर्व व्यासशिष्यजयमिनीकृतसर्व रसरूरसबोलिला ३ जय
मिनीनेंकेलेंभारत व्यासेंशापिलेंतेसमस्त अश्वमेधरसिकसत्य ह्मणूनयेंथकेला
हा ४ रणींपडिलेजेसर्व त्यांचाकरूनियांआठव शोककरीधर्मराव म्हणेहेंदैव
कायसें ५ सर्वांमाजीनिश्चिती लागलीकर्णाचीफारखंती नेत्रांचेअश्रुनसांव
रती ह्मणेंतपासीजाईनमीं ६ तोंतेथेंअकस्मात पातलासत्यवतीसुत पूजाक
रूनसमस्त धर्मदुःखसांगतसे ७ म्हणेस्थिरत्वनाहींमाझियामना राज्यद्यातु
ह्मींभीमसेना मींजाईनतपावना दुराचरणकेलेंम्यां ८ व्यासह्मणेंतेअवसरीं
धर्मातूंअश्वमेधकरीं पितृगणसर्वपरत्रीं परमसुखपावतील ९ धर्मह्मणेंनाहीं
द्रव्यार्थ पृथ्वीचेराजेमारिलेसमस्त त्यांचेपुत्रबाळअमित त्यांसीमागतांनयेआतां १० पापद्र
व्यघेऊनियां मगयागकरावाकासया जैसीकाशियात्रानागऊनियां अन्नसत्रघातलें ११ गाई
मारूनपाहुणा करूनदिधल्याब्राह्मणा कींमोडुनियांसदना मंडपअंगणींघातला
१२ देवळाचेंपाडूनशिखर भोंवतेंघातलेंआवर कींनेसूचेंसोडुनिवस्त्र शिरींजैसेंगुं
डिलें १३ जैसेंप्रजेसपीडुन व्यर्थकाययागकरून योवरीपराशरनंदन बोलता
जालाधर्मासी १४ पूर्वींमरुतराजाविख्यात तेणेंयागकेलाअद्भुत विप्रांसिदक्षि १
णाअमित ननेववेऐसीदिधली १५ मगकंटाळूनविप्र द्रव्यटाकिलेंअपार तेंवित्त

आणावेंसमग्र मगयुधिष्ठिरबोलतसे १६ ह्मणेंतेंद्रव्यआणितांजाण हांसतीलपृथ्वी
चेब्राह्मण व्यासम्हणेंबहुतकठिण अश्वमेधअसेधर्मा १७ वीससहस्त्रब्राह्मणा
आधींघालावेअनुष्ठाना आरंभींकायद्यावीदक्षिणा तेहीआइकअनुक्रमें १८
एकएकासरसवामणसोनें एकपायलीदिव्यरत्नें एकघोडाएकगजत्याकारणें वस्त्रें
अलंकारदेइजे १९ अयनेवर्षपर्यंत असावेंबहुतव्रतस्थ कोणतेहीभोगभोगावे
समस्त परिस्त्रीवर्जकरावी २० एकशयनीनिजावेंतत्वता परीसंगनकरावासर्वथा
असिव्रतहेंनृपनाथा आचरतांबहुकठिणपैं २१ अश्वपाहिजेशामकर्ण सूत्रपुरी
षकरीजेथेंजाण सहासहस्त्रगोदान विधियुक्ततेथेंकरावीं २२ धर्मह्मणेंपरमक
ठिण समस्तचमूगेलीआटोन मगह्मणेपराशरनंदन साह्यश्रीकृष्णतुजआहे २३
भद्रावतीनगरींजाण यौवनाश्वराजाबळेंगहन त्याचेघरींशामकर्ण सुलक्षणीं
बहुतआहे २४ दहाक्षोणींसेनारक्षित वायूसनद्धप्रवेशतेथें तोअश्वआणाल
अकस्मात तरीकार्यार्थसर्वसाधे २५ भीमह्मणेंमींआणिन तोंवृषकेतबोलेक
र्णनंदन मींसमागमेंयेइन विध्वंसीनसर्वसेना २६ काळासमारीनसमरंगणीं
पालथीघालीनहेकुंभिनी मेरुमंदारतोडुनी स्वर्गपाडीनखालता २७ धर्मभी
मासम्हणेंतत्वता अश्वमेधआरंभावाआतां मींउतराईहोईनसर्वथा वडिलां
चेकाहींएक २८ ऐसेंबोलतांवृषकेतपूर्ण धर्मभीमेंआठविलाकर्ण मगवृषकेता
सहृदयींधरून धर्मरावशोककरी २९ षोडशवर्षेंवृषकेत तेजकेवळदुजाआदि
त्य धर्मह्मणेंबारेतुझातात आह्मींमारिलासमरंगणीं ३० वृषकेतह्मणेंधर्मदेव

करी जोदुष्टांचासहाकारी बरामारिलासमरीं हरिप्रियाद्वेषियातो ३१ क्षत्रियहोता
सबळ परिअकीर्तीनें भरिलेंभूमंडळ तरितोडागकादीनसकळ शामकर्णआणी
नमीं ३२ ऐकोनवृषकेताचेंवचन हृदयींत्यासधरीभीमसेन तोंघटोत्कचपुत्रये
उन मेघवर्णबोलतसे ३३ ह्मणेंमींआणीं वृषकेत गगनपंथेंजाऊनअकस्मात शा
मकर्णआणूंत्वरित महापुरुषार्थबाळकांचा ३४ दोघेह्मणती भीमासी तुम्हींअसा
वेंआमचेपाठिसीं धर्मम्हणेंहृषीकेशी आलियाविणेंकार्यनव्हे ३५ धर्मेंकरितांचध्या
न तत्कालप्रकटलाभगवान नमूनश्रीरंगाचेचरण पूजाकरीतआदरें ३६ जयजय
यदुकुलकमलेशा निजभक्ताद्वारकाविलासा कैवल्यदायकपरमपुरुषा भक्तवत्स
लाजगद्गुरू ३७ तुवांजेउपकारकेलेजगज्जीवना नवर्णवतीसहस्त्रवदना धर्मह्मणे
रुक्मिणीरमणा वेदपुराणवंद्यतूं ३८ व्यासदेवयेथेंहोतेआले अश्वमेधकराइत
केंसांगीतलें यावरीपद्मनाभबोले कठिणकार्यधर्माहें ३९ कित्येकराजेबलिवंत य
ज्ञासआलेनाहींयेथें कौरवपांडवसेनासमस्त नाहींदृष्टींतधरिलीती ४० घोडा
केंचाशामकर्ण मगधर्मराजबोलेवचन यौवनाश्वाचेघरींजाण वारूआहेसुलक्ष
णिक ४१ प्रतिज्ञाबोलतांभीमसेन क्षणांतआणीलतोशामकर्ण विश्वव्यापकमन
मोहन विनोदेंकरूनहांसत ४२ भीमाचीबुद्धिसाचार जडअसेघेबहुआहार तूंन
आइकेंयाचाविचार स्थूलोदरअत्यंतहा ४३ स्वशुरगृहींकरणारवास जासनिद्रा
रात्रदिवस शिळेंअन्नभक्षीसावकाश बुद्धित्यासअसेना ४४ हांसोनबोलेवृकोदर
हरितुजइतकेंकोणखाणार गोकुळींचोरीकेलीफार पुतनाशोषिलीदुग्धमिषें ४५

तुझेंपोटथोरअत्यंत मायेसींविश्वदाखविलेंमुखांत द्वादशगांवेंअग्निअत्भुत तुवांगिळियेला
स्थूलोदरा ४६ शेवटींब्रह्मांडगिळिसीसमग्र तरीतुझीभूकनजायसत्वर विश्वतुझ्याउदरां
तरसर्वत्र स्थूलोदरतूंचिपैं ४७ स्वशुरगृहींसावकाश क्षीराब्धींतकरिसीवास आस्वलीस्त्री
केलीनिःशेष नानावेषधारका ४८ तूंमारसाकांसवडुकर नरनारसिंहपोटफाडणार बळी
चेगृहींभीकमागणार छेदिलेंशिरमायेचें ४९ स्त्रीनेलीवनीचोरें गोकुळींउपजतराखिलीगु
रें स्त्रीचेबुद्धिनेवर्तसीखरें पारिजातहरळवेळें ५० तूंआमचासोयराखणार परात्परसोय
रासाचार तुझ्याबळेंकौरवचमूसागर अगस्तीहोऊनप्राशिलाआम्हीं ५१ आतांयावरीअ
श्वमेध सिद्धीसपाववींतूंब्रह्मानंद आमचेकष्टनानाखेद तुवांसोशिलेनिजांगें ५२ स
कळकाष्टेंभ्रमरकोरी परीकमलरक्षीनानापरी तैसींआपलेंप्रीतीनिर्धारीं माउलीहो
ऊनरक्षिसीत्या ५३ तिळमात्रपाषाण जळींनतरेजायबुडोन परीजडकाष्टतारीसंपूर्ण
आपणवाढविलें ह्मणोनियां ५४ त्याकाष्ठाचानोकाहोती स्वसंगेंतारीआणिकांप्रती
जीवनीअभिमानदेखती विश्वव्यापकाजगज्जीवना ५५ तैसेंतुवांवाढविलेंआम्हां आतां
कायबुडविसीपुरुषोत्तमा यज्ञकरूनमेघःशामा तुजचीशेवटींअर्पावा ५६ असोयाव
रीप्रातःकाळीं नमूनधर्मवनमाळी तिघेसिद्धजालेतेकाळीं वृषकेतभीममेघवर्ण ५७
कुंतीद्रौपदीसुभद्रेसपुसोन पायींचालिलेतिघेजण गिरिकंदरेंवोलांडून पवनवेगें
जातीपैं ५८ भद्रावतीसपातलेतिघेजण ग्रामाचेपाठीसींपर्वतचढोन गुप्तरूपेंकरू
न विलोकितीनगरातें ५९ अयोध्याकींद्वारकासुंदर तैसेंचदिसेभद्रावतीनगर तेथि
चीरचनापाहतांसुरनर परमसौख्यमानिती ६० असोतेतिघेलपोन पाहतीनगरांतवि

लोकुन तोंजलपाजावयाशामकर्ण बाहेरकाढिलायौवनाश्वें ६१ योडारक्षितीदहासोणीं
दळ वाळेवाजूंलागलींतुंबळ गजांचाथाटसबळ वारूरक्षितीसभोंवते ६२ व्यूहरचिलाघळ
कट आंतयायूसजावयानाहींवाट वारूकेंशरेंचर्चिलासेरूनट वस्त्राभरणींपूजिलास
६३ वारूपुढेंधूपजळत नृत्यांगनाबहुनाचत तोंमेघवर्णअकस्मात उडीत्यांतघातली
६४ निमिष्यनलगतांशामकर्ण गगनमार्गेनेलाउचलून जैसाचपळारूपदाखऊन गु
सहोयअंतरिक्ष ६५ शरीरांतूनजायमाण जवळीयासीनव्हेदृश्यमान तैसामेघवर्णेंशा
मकर्ण नेलासर्वांनकळतां ६६ जालाएकचीहाहाःकार अष्टदिशाधांवतीदळभार मग
तोकर्णपुत्रमहावीर वर्षतशरेंपुढेंआला ६७ वयलहानअतिसुंदर जैसाकेवळरघु
वीर सिंहनादेंगर्जोनसमग्र केलेंभारउभेतेथें ६८ वारूधरिलातोमीयेथेंअसे कोरेंधा
वतावेडियाऐसें युध्यकरापाहोंकैसें शूरत्वतुमचेंयावरी ६९ ऐसेंबोलोनवृषकेतें दळज
र्जरकेलेंशरपंथें जैसारूटतांचंडवातें जलदजालविध्वंसी ७० कित्येकरूष्णनामेंकरून
बहुतदोषजातीजळोन कींप्रकटतांदिव्यज्ञान मायाआवरणनिरसजेवी ७१ तैसातोप्र
तिकर्ण असंख्यदळटाकीसंहारुन यौवनाश्वआश्चर्यकरीपूर्ण ह्मणतिघेजणदिस
ताती ७२ एकेंधरिलाशामकर्ण एकेंदळटाकिलेंसंहारुन एकउगाचपाहतोदुरून भी
मसेनासमदिसे ७३ देखोनवृषकेताचेंयुध सूर्यासवाटलापरमानंद इंद्रादिदेवदारकर्द
द आश्चर्यकरितीयुद्धाचें ७४ म्हणेंबाळकोमळ कथमाजविलेंपरमतुंबळ असमर्याद
पाडिलेंदळ निमग्नगंगावाहविल्या ७५ शस्त्रउचलितांकोणी तीभुजाचिटाकीछेदुनी
यावरीयौवनाश्वक्रोधेंकरुनी समोरकद्यापातला ७६ तोंभीमधांवलात्वरित देखोन=

३

बोलिलावृषकेत सेनावधूमाझीनिश्चित किमपीहातलाऊंनको ७७ इजपासूनयशना
मेंअक्षत होईलपहाआतांसत तोतुम्हासभेटवीनत्वरित मगखेळवामहसुखें ७८
बाणमुखेंकरून तीरसहोतेंमहाचुंबन ध्वजझळकतीकनकवर्ण तोचपल्लवेतयेचा ७९
हीयकदुसुरतींनतगेजाण पळेलधैर्यवस्त्रटाकून इचेप्रधानहेदोनीस्तन रगडीनपहा
यावरी ८० शृंगारूनआलीबहुत परीउठोनपळेक्षणांत ऐसेंएकोनघटोत्कचतात उगा
चराहिलातेवेळीं ८१ यावरीतोकर्णकुमर रणमदेंजालाकामातुर सेनावधूकेलीनिर्जर
कचरकरतींतगेना ८२ पितामहसूर्यनारायण वृषकेतकरीत्याचेंस्तवन म्हणेंजनक
जनकातुजविण यशकोणदेईलयेथें ८३ असोतोवीरवृषकेत सेनेमाजीएकलातळप
त परिकोणांसनाटोपेतेथें विद्युल्लतेसारिखा ८४ यौवनाश्वह्मणेंबाळाअवधारीं रथ
देतोंबैसोनकथकरीं तूंनामगोत्रपितायावरी सांगवेगाकोणतो ८५ मगबोलेवृषकेत
मीनृतिपांडवविख्यात कुंतिउदरींमाझातात सूर्यवीर्येंजन्मला ८६ पांडवकुळधर्ममी
वृषकेत पंचपांडवचुलतेविख्यात परितूंकथसोडूनत्वरित कायव्यर्थबोलसी ८७ अ
श्वमेधासनेतोंशामकर्ण तुझानलगेमलास्यंदन तूंवृद्धमींबाळकजाण कथकरींपाहूं
आतां ८८ आह्मींआहोंकृष्णउपासक पहासमरींआजिकौतुक मगसंहारिलेंअवघें
कटक आपणाससायकनलगतां ८९ यौवनाश्वसोडीबाण तेवृषकेतटाकीछेदुन जे
सींदुष्टपापांडीयाचींवचनेंजाण बाळपंडितउच्छेदी ९० अवघेंकटकबाणीं वृषकेतेंखि
ळिलेंतयेक्षणीं यौवनाश्वाचारथरणीं छेदूनध्वजपाडिला ९१ मगयौवनाश्वआणिके
रथीं बैसोनशरसोडीतत्वरितगती असंख्यशस्त्रेंटाकूनकर्णजाप्रती खिळिलेंतेणेंसमरंग

र्णी ९२ क्षणएकमूर्च्छायेउन खालेंपडिलाकर्णनंदन मगउठिलाभीमसेन ह्मणेरूनेसशि
क्षाकरावी ९३ विजपडेअकस्मात् ऐसाधांवलावाफ्ररूत पळतागुजपार्थीधरित तोआ
पटितआणिकावरी ९४ गदाघायेंकरुन् दळटाकिलेंसंहारून तोयौवनाश्वाचानंदन् स
वेगधांवलाभीमावरी ९५ तेणेंहीगदाघेतली युद्धकरितीमहाबळी चारघटिकातेका
ळीं गदायुद्धमाजलें ९६ भीमगजभिरकावित तेंत्रपरतोनसवेगदाकित इकडेसाव
धहोऊनवृषकेत यौवनाश्वासींफुद्धकरीं ९७ कर्णकुमरेंअनिवार यौवनाश्वकेलाजर्ज
मूर्छायेऊनतोनृपवर ध्वजस्तंभींटेंकला ९८ त्याचारथावरीचदोन जवळीगेलाक
र्णनंदन त्यारायावरीपदरेंकरुन वाराघालीवृषकेत ९९ नवसकरीवृषकेत ह्मणेंश्री
कृष्णाधांवपावेंत्वरित पुण्यवंतहानृपनाथ वांचोएकदांयेवेळे १०० यौवनाश्वपाहेसा
वधहोउन तोंजवळीदेखकर्णनंदन मगतेणेंबाह्यपसरून हृदयींहृढआलंगिला १
त्यावरीराजाधांवोन आलंगितभीमसेन भेटलामेघवर्णयेउन शामकर्णासमवेत
२ यौवनाश्वेंकन्याआपलीनिश्चिती लावण्यगंगानामप्रभावती वृषकेतासदिधली
प्रीती चारदिवससंपादिले ३ आणूनसंपत्तीअपार पूजिलामेघवर्णवृकोदर आं
दणदिधलेदळभार सिद्धकरूनचालिलासर्व ४ साह्यचालिलानृपवर सर्वकुटुंबघेत
लेंसमग्र सहस्रस्तंभांचेंशिबिर राहवयाघेतसमागमें ५ देवसेनप्रधानासहित गजपु
राचालिलेनृपनाथ बंधुसमवेतधर्मयेत यौवनाश्वासींसामोरा ६ अगोधरचीमनमोह
न गेलाहोताद्वारकेलागुन असोधर्मरायेंदेखिलाशामकर्ण भीमेंवर्तमानसांगीतलें
७ मगधर्मधांवोनत्वरित डोळांआणिलेअश्रुपात वृषकेतासहृदयींधरित कर्णबंधुआ

ठऊन ८ भीमह्मणेंरायाधर्मा कर्णजेंकेलीयुद्धसीमा तोयौवनाश्वेंधरूनप्रेमा पां
डवांप्रतीआलिंगी ९ असोमुहूर्तकाढिलापूर्ण चैत्रमासींपौर्णिमेसजाण पृथ्वीव ?शा
मकर्ण सोडावाहानिश्चयझाला १० यावरीधर्मह्मणेंभीमसेना तूंवेगेंजाईद्वारकाभुव
ना सहकुटुंबींजगन्मोहना घेऊनयेईयागासी ११ वसुदेवरेवतीरमण बळिरामआ
णिउग्रसेन छपन्नकोटीयादवसंपूर्ण कुटुंबासहितआणावे १२ षोडशसहस्रका
मिनी मुख्यरुक्मिणीविश्वजननी एवंभीमाअवघ्यांसआणी रक्षणठेवणेंद्वारके १३
आलाद्वारकेसीभीमसेन प्रवेशलाश्रीकृष्णभुवन तोंअंतरगृहींजगज्जीवन भोज
नासबैसला १४ चौसष्टवाट्याझळकतताट देवकीमातास्वयेंवाढित मुख्यनायका
चवरेंढाळित रुक्मिणीदावीतपदार्थकृष्णा १५ यशोदाजेनंदराणी तेहीहोतीद्वार
काभुवनीं तेनानापदार्थभोजनीं आणूनियांपुरवित १६ बाहेरबैसलावृकोदर वि
नोदेंबोलतसेसर्वेश्वर ह्मणेंआलातोस्थूलोदर येथेंयेऊंदेऊंनका १७ गर्जोनबोलेवृ
कोदर कायतुझेंपिकलेंनाहींराष्ट्र किंवादुष्काळपडिलाअपार पोटतुझेंभरेना १८ मज
कांटाकूनबाहेरी तूंजेवितोसगृहांतरीं भुरकेतरीहळमारी लोकनारीदचकती १९
फेण्यापापडमोडिसीक्षणक्षणी तेमजऐकोंयेतातिश्रवणीं गोकुळींताककण्याखाउनी
उच्छिष्टभक्षिसीगोवळ्याचें २० दधिदुग्धघृतलोणी तुवांभक्षिलेंचोरुनी जेऊनलव
करचक्रपाणी बाहेरनयेसीअर्जुनकां २१ रुक्मीचाअग्राहुन तुझागळाआहेबहु ला
हान मुसळेंगळांदोंचून थोरनकेलारुक्मिणीनें २२ त्यारुक्मिणीचें छेदावेंनासिक तु
झागळाकेलावारिक कींमाझेंगदेनेतरीदेख कंठतुझाथोरकरूं २३ कींबळिभद्राचा

नागरसघट तेणेंतुझागळाकरूंनीट तोंनबोलेवैकुंठपीठ ह्मणेंकायघांसअडकला
२४ गदाघालूनमानेवरी घांसकाढूंकायबाहेरी हेपर्वतासहितधरत्री गिळिसीलमज
वाटतें २५ मींदुरूनआलोंबहुवस माझाहीकरसीलकायग्रास एकुदांचालगजपुरा
स यानेंउसणेंघेईनमीं २६ मजयेथेंगिळिसीश्रीपती तरीसुभद्राद्रौपदीहांसती तु
जराक्षसनावठेविती नह्मणतीदेवकोणी २७ मगश्रीकृष्णह्मणेंभीमसेना आतां
येईकरीभोजना भीमह्मणेंआतांमीयेईना गिळिसीलमगकायकरूं २८ गदगदांहांसेच
क्रपाणी खरखदींउरलींधुवूनी तींउगीचखाईयेउनी आलासकोठूनवऱ्हाडी २९ मग
बाहेरयेऊनमोक्षदानी भीमनेलाअंतरसदनीं वृकोदरबोलेहांसोनी आतांयेऊनगि
ळिसीलपें ३० द्वादशगांवेंअग्न तुवांगिळिलामुखपसरून पुतनामारिलीशोषून
तुझेंभयमजवाटे ३१ एवदाअश्वमेधहोउंदेवनमाळी मगतूंसगळेंचमजगिळी ऐसा
विनोदऐकोनतेवेळीं हांसतीसकळअष्टनायका ३२ मगभीमासविस्तारूनताट भो
जनदिधलेंयथेष्ट विनोदेंबोलेवैकुंठनाथ फुटेलपोटपुरेकरी ३३ भीमह्मणेंजाबाहे
रीआतां मजतूंगिळिसीलअवचितां आमचेंकुळत्वांआटिलेंअच्युता आह्मांहीभोंव
तालागलासी ३४ भोजनकरूनभीमसेन श्रीरंगाचेधरीदृढचरण ह्मणेंनिघासमस्त
कुटुंबघेउन धर्मराजवाटपाहे ३५ तोंगमनसंकेतभेरी ठोकिल्यादूतींतेअवसरीं तंत
वितंतुघनरसुस्वरीं वाद्येंवाजलींचतुर्विध ३६ आपल्याकुटुंबासहितसर्व छपन्नकोटी
निघालेयादव षोडशसहस्रपहावयाउत्साह कृष्णललनानिघाल्या ३७ सोळासहस्र
अष्टोत्तरशत वहनारूढतेव्हांनिघत जाचावहनापुढेंधांवत सहस्रावधीवेत्रपाणी ५

३८ एकलक्षसाठसहस्रकृष्णकुमर तितक्यास्त्रियासमग्र कृष्णाचेपुत्रसहस्रअ
पार वहनारूढनिघाले ३९ धर्मासआणावयाअहेर वीससहस्रमत्तकुंजर द्रव्यवस्त्रें
अलंकार भरूनियांघेतले ४० कित्येकदेशींचेभूभुज सर्वेंनिघालेतेजःपुंज असंख्य
त्यांचेझळकतीध्वज विस्फुलतेहूनआगळे ४१ द्वारकेंतहोतेऋषिचेभार वहनींबैसऊ
नसमग्र संगेंघेऊनिश्रीधर गजभारेंसीचालिला ४२ निजरथींवैकुंठनाथ गरुडध्व
जमतापार्कबैसत श्रुतिमाथाखालेंकरूनपाहत स्वरूपत्याचेंवर्णितां ४३ श्रीकृष्णाभों
वतीदाटीअपार त्रिकालदर्शनायेतीरुरवर त्यांचामाथांउडतीवेत्र पाडकायइतरांचा
४४ एकलक्षसाठसहस्रकुमर पौत्रकन्यासंततीअपार एककोटीसाचार कृष्णसंत
तीजाणिजे ४५ सवेंनिघालेबाजार अष्टादशजातीउदिमकरणार बंदिजनगर्जतीअपा
र गजारूढहोऊनियां ४६ वसुदेवबळिरामउग्रसेन मागेंद्वारकेसठेविलेरक्षण निजभा
रेंसीरुक्मिणीरमण कुंजरपुरीचालिले ४७ तोंपद्मनाभेंपद्मिणी सरोवरींदेखिल्यातेक्ष
णीं रुक्मिणीप्रतीकैवल्यदानी स्मितहास्यवदनें बोलत ४८ अगेपद्माक्षियापद्मिणीत
महारभ्रतारटाकुनी भ्रमरांहातींदिनरजनीं शरीरकैशाभोगविती ४९ यावरीमृगशा
वाक्षीबोलत मिलिंदबाळकासस्तनदेत रात्रीवश्यजाल्याआदित्य नपाहेसत्यकरस्प
र्शें ५० मगमिलिंदबाळेंघेउनी निद्रिस्थजाल्यापद्मिणी हरिह्मणेंकंपितक्षणक्षणीं हो
तीकमळणीसांगपां ५१ भ्रतारवियोगेंसत्य क्षणक्षणाहोतीकंपित धर्मसंतानभ्रमर
गुप्त स्तनींलाऊनझांकिले ५२ ऐकूनरुक्मिणीचेंवचन परमतोषलामधुसूदन हृदयीं
तियेसआलिंगुन समाधानकरीतियेचें ५३ धर्मासजाणवितीदूत समीपआलेद्वारका

नाथ यौवनाश्वासहितकुंतीसुत सामोरायेतहरीतें ५४ मिरवतशामकर्णआणिला
श्रीहरींलागींदाखविला द्रौपदीसुभद्रादिस्त्रियासकळा सामोऱ्यायेतीरुक्मिणीतें ५५
नमनेंआलिंगनदेख परस्परेंदेतीसुख. षोडशसहस्रकामिनीसीहरिख द्रौपदीसभेट
तां ५६ सत्यभामापांचाळीसभेटोन पुसतीजालीएकांतींनेउन पांचजणहीपंडुनंदन व
श्यतुजसर्वदा ५७ यावरीमनमोहनहृषीकेश तोहीतुवांकेलावश्य सर्वदाहृदयींधरिसी
स रात्रदिवसनविसंबसी ५८ आह्मींषोडशसहस्रकामिनी आमुचानेवश्यनव्हेचक्र
पाणी तूंएकलीहोउनी मोहनसर्वांसीघातलें ५९ तरितेंवश्यकरणेंसकळी मज्ञतूंशि
कवीपांचाळी यावरीतेचातुर्यसरोवरमराळी प्रतिउत्तरकायदेत ६० तुझेंनिर्मळनाहीं
अंतर वादविसीसवतीमत्सर परमात्मापूर्णश्रीधर. त्यासींभेदकरिसीतूं ६१ षड्विका
ररहितआदिपुरुष त्यासितूंभाविसीगेमनुष्य जोअतर्क्यवेदशास्त्रास त्याचेंदानतुवांके
लें ६२ दीनदयाळमाझाबंधु जेव्हांकौरवसभेसपडलादुष्टसमंधू वस्त्रांचेपर्वतकृपासिंधु
मजपुरवितजाहला ६३ रुक्मिणीकेवळज्ञानकळा जेप्रणवरूपिणीवेल्हाळा तिसींतुवां
मत्सरमांडिला महिमाअपारनेणोनी ६४ नारदवेडाह्मणऊन परतोनतुजदिधलाकृष्ण
तूंअभाविकसदामलिन तुजवश्यकोणहोय ६५ अंतरनिर्मळभाविकजाण त्यासीव
श्यहोयत्रिभुवन अभाविकांस्वर्मींहीपूर्ण सुखनाहींतत्वता ६६ ऐसेंबोलतांपांचाळी
सत्यभामाउगीराहिली यावरीरतिउखादिसकळी वंदितीयेऊनद्रौपदीतें ६७ देवकी
यशोदासकळ रुक्मिणीआदिकृष्णस्त्रियासकळ तीहींशामकर्णतत्काळ पहावयाआ ६
णविला ६८ पूजोनियांशामकर्ण तोंतेथेंवोडवलेंमहाविघ्न शाल्वाचाबंधुअनुशाल्वजाण

तेणेंधाडीघातली ६९ पातयांपातेंनलगतांजाण इतक्यांतनेलाशामकर्ण दळभारसिद्धक
रून उभाठाकलासंग्रामा ७० स्वसैन्यासीकरीआज्ञा जोकोणीधरीनाशामकर्णा त्यास
दंडकरीनहेप्रतिज्ञा कदाजगज्जीवननसोडावा ७१ इकडेपांडवदळींजगज्जीवन तेणेंप्र
रेरिलाप्रेरिलामदन ह्मणेघेऊनयेशामकर्ण अनुशाल्वासमवेत ७२ वृषभभारसन्मुख
देखोन विचारनकरीपंचानन तैसाश्रीकृष्णनंदन निजभारेंसीधांविला ७३ अनुशा
ल्वआणिमन्मथ युद्धकरितीतेव्हांअद्भुत परस्परेंवर्मेंबोलत बाणसोडीतआवेशें ७४
युद्धजालेंअत्यंत रुक्मिणीतनयपडिलामूर्छित युद्धांतूनपरतविलारथ सैन्यपळतम
दनाचें ७५ मदनाचापराजयदेखोन लज्जितजालाजगज्जीवन धिःकारिलामीनकेतन
ह्मणेवांचूनव्यर्थतूं ७६ काळेंवदनघेउन राहेंकाननामाजीजाउन अनुशाल्वानेंतुझा
प्राण कांनूघेतलारणामाजी ७७ भीमह्मणेहृषीकेशी कांबोलसीव्यर्थमदनासी का
ळयौवनापुढेंपळालासी लपालासीगिरिविवरांत ७८ मगगदाघेऊनवृकोदर करीअ
नुशाल्वदळाचासंहार पाडिलेंदळअपार रक्तगंगाधांवती ७९ कृतांतापरीहाकदे
त रथारूढधांवलाद्दृपकेत भीमासह्मणेंक्षोभलाव्यर्थ माझावचनार्थकाहा ८०
सेनाफळहेंनिश्चित लेंकुरानेंकेलेंहस्तगत तेंपडिलींनघ्यावेंहेंउचित भीमबोलतयाव
री ८१ फळकठिणजाणनिश्चिती उकरूनदेतोंतुझ्याहस्तीं असोवृकोदरेंबहुतहस्ती
संहारिलेतेधवां ८२ अनुशाल्वाचेबाणअद्भुत भीमपाडिलामूर्छागत मगरथारू
ढमदनतात. शरवर्षतधांवला ८३ अनुशाल्वह्मणेतेअवसरीं माझाशाल्वबंधुनि
र्धारीं कृष्णांतुवांमारिलासमरीं त्याचेंउसणेंघेआतां ८४ मगबोलेमदनतात तुझी

वत्सनाअवधीव्यर्थ एकालेंकराहातीक्षणात तुजधरूननेतोंमीं ८५मगयावरीकथ
तुंबळ करीतत्यासीवैकुंठपाळ तवतोवीरप्रतापीसबळ कृष्णदळसंहारित ८६ बाण
सोडूनअद्भुत श्रीकृष्णपडिलामूर्छित भीमेंशिबिराप्रतीत्वरित मृदनतातनेलातेव्हां ८७
मूर्छाहरलीयासमस्त सत्यभामामगहांसत मदनासीहिणाविलेंबहुत तुह्मींकांये
थेंपळोनआला ८८ मगमागुतीजगज्जीवन रणासगेलापरतोन तोंवृषकेतुजुंझतसेनि
र्वाण रुक्मगणवरीपाहती ८९ वृषकेताचास्यंदन अनुशाल्वेंकेलारणींचूर्ण यावरीतो
कर्णनंदन विजेऐसाधांवला ९० त्याचियारथावरीचढोन अनुशाल्वबळेंचरणींधरू
न शतवेळांभंवंडून धरणीवरीआपटिला ९१ बळेंचूर्णदीततवेळां श्रीरंगाजवळी
आणिला पांचपांडवडोळां आश्चर्यपाहतीकर्णजाचें ९२ जालाएकचीजयजयकार
हरिनेंहृदयींधरिलाकर्णकुमर सावधजालाअनुशाल्ववीर स्तवनकरीवृषकेताचें
९३ ह्मणेंवृषकेतातूंधन्यधन्य मजभेटविलाजगज्जीवन मगअनुशाल्वासीपंडुनंद
न प्रीतीकरूनआलिंगती ९४ अनुशाल्वासहृदयींधरून प्रीतीबोलेजगन्मोहन आ
तांधर्माससाह्यहोउन अश्वमेधसिद्धीसनेइं ९५ तिकडेंमदनेंदळसंहारुन घेऊनआ
लाशामकर्ण मगसर्वहीमिळोन गजपुरातप्रवेशती ९६ जयवाद्येंवाजवित आनंद
नमायत्रिभुवनांत नानाउपचारपुरवित सर्वहीनृपांधर्मराव ९७ पूर्वीसत्यवतीहृद
यरत्न जोप्रकारगेलासांगोन चैत्रपौर्णिमापाहून शामकर्णसोडिती ९८ असिपत्र
व्रततेथुन धर्मरायेंअंगिकारुन सर्वहीभोगभोगुन स्त्रीसमागमसोडिला ९९ वीससह
स्त्रब्राह्मण बोलिलीतीदक्षिणादेउन पूजोनियांशामकर्ण आरंभिलादिग्विजय २००

सर्वरायांसहितपार्थ धर्मासनमूननिघेत्वरित युधिष्ठिरआशिर्वाददेत यशवंतहोयीं
सदां १ पार्थाऐकेंएकवचन पूर्वीराजेमारिलेजाण त्यांचेबाळजालेरावनूतन त्यावरीदया
करीबहु २ तेसांपडलेजरीसमरीं पार्थात्यासकदानमारीं अवश्यह्मणोनीझडकरी नि
घताजालाअर्जुन ३ कुंतीगांधारीधृतराष्ट्र यासनमूनपार्थवीर साष्टांगेंनमिलायादवें
द्र ह्मणेंआज्ञादेइंआतां ४ कुंतीह्मणेपार्था बहुतजतनकरीवृषकेता सद्गदितहोऊनपृ
थामाता कर्णवीरआठवी ५ मागुतीबोलेवचन बाळजतनकरीमेघवर्ण कृष्णपुत्रप्रद्यु
म्न तोहीरक्षावासमरंगणी ६ चैत्रपांडवआणीमुरारी तेहीराहिलेहस्तनापुरीं याव
रीभारचालिलागजरीं शामकर्णामागेंची ७ यावरीपुढेंकथासुरस जयमिनीसांगेज
न्मेजयास प्राकृतभाषेपंढरीश बोलवीलऐकातें ८ श्रीपांडुरंगपुरविहारा ब्रह्मानं
दारुक्मिणीवरा श्रीधरवरदानिर्विकारा जगदोद्धाराअभंगा ९ स्कंदपुराणपांडवप्रतापग्रं
थ अश्वमेधपर्वजयमिनीकृत त्यांतीलसारांशयथार्थ अठावन्नाव्यांतकथियेला ११०
श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु शुभंभवतु ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः पूर्वाध्यायींचेंअनुसंधान धर्मेंसोडिलाशामकर्ण
पाठिरींरक्षीतसेअर्जुन सकुलरायासमवेत १ वृषकेतमदनमेघवर्ण यौवनाश्वरक्तवेग
गहन अनुशाल्ववीरअपारसैन्य शामकर्णरक्षिती २ दशदिशेघोडाचालिला माहिष्म
तीनगराआला नीळध्वजराजामला पुरुपार्थिआणिपुण्यशीळ ३ त्याचापुत्रनामप्रवीर
रणपंडितप्रतापशूर मदनमंजरीस्त्रीसकुमार तिसमवेतवनीक्रीडे ४ तोंतेणेंदेखिलाशा
मकर्ण पत्रवाचूंलागलाधरुन सोमवंशींविजयध्वजपूर्ण पंडुराजप्रतापी ५ त्याचापु
त्रधर्मराजेंद्र साह्यश्रीरंगजगदोद्धार तेणेंशामकर्णसोडिलासत्वर पृथ्वीतळजिंकावया
६ घोडारक्षितोसुभद्रानाथ जोगांडीवधर्तारणपंडित जोबळेंसबळनृपनाथ तेणेंवारूध
रावाहा ७ पत्रवाचूनप्रवीर स्त्रियागावांतपाठविल्यासमग्र सैन्यआणविलेंअपार धांव
लासमोरयुद्धातें ८ घोडापाठविलागावांत ऐसेंदेखोनिकर्णसुत निजदळेंसीबाणवर्ष
त प्रवीरावरीधांविला ९ शतबाणटाकिले प्रवीरेंवरच्यावरीछेदिले कर्णजावरीप्रेरिले
शतबाणतेणेंही १० कर्णकुमरेंछेदुन सत्वरबाणसोडुन हृदयीभेदिलानीळनंदन हाकें
गगनगाजविलें ११ तोंतीनक्षोणीदळासहित नीळध्वजरणपंडित तयावरीधांवलावी
रपार्थ संग्रामअद्भुतमांडला १२ मांडलेंयुध्दाचेंघनचक्र उभयसेनेचाहोतसंहार तोंनी
ळध्वजाचाजामातवैश्वानर सेनाजाळीतपांडवांची १३ अग्निनीळध्वजाचाजामात हीक
थाआहेसभापर्वांत मागेंचवर्णिलीसमस्त पुनःपुनःकासयाते १४ असोवरुणास्त्रसोडी
अर्जुन परिसहरसानाटोपेअग्न मगअग्निनारायणाचेंस्तवन पार्थेकेलेंतेधवां १५ शुचि १
र्भूतहोऊनपार्थ अग्निपुढेंकरजोडित ह्मणेहेद्विमूर्धानसप्त त्रिचरणअवधारीं १६ वि

श्वपाळकारूशानना चत्वारश्रृंगासप्तजिव्हाधरणा स्त्रियास्वाहास्वधारमणा मेषवाह
नाअवधारीं १७ तुजचीकरावयातृप्त अश्वमेधमांडिलाअद्भुत तुजम्यांखांडववनदिध
लेंयथार्थ प्राणमित्रह्मणोनी १८ मगप्रसन्नजालाअग्न ह्मणेंअर्जुनाऐकवचन कृष्णास्व
रूपपरिपूर्ण कळलेंनाहींतुजवाटे १९ पूर्णब्रह्मानंदहृषीकेश तोघरींतुमचेरात्रदिवस
तोअसतांतुह्मासदोष कालत्रयींनलागती २० सर्वेश्वरसाह्यश्रीरंग तुह्मींकासयामांडि
लायाग सकलदोषाहोयभंग ज्याचेंनाममुखींगातां २१ असोअग्निहोऊनकृपाळ उठवि
लेंपार्थाचेंसर्वदळ मगस्वशुराप्रतीतत्काळ जाऊनबोलताजाहला २२ ह्मणेहाकृष्णप्रि
यकृष्णा यासीतूंसख्यत्वकरींप्रीतीकरून तोंस्वधेचीमाताज्वालादारुण नीळध्वजाप्रति
बोले २३ मैत्रीनकोकरूंफुकटकरीं पांडवृतोमारीपुरुषार्थसमरीं मगनीळध्वजपरिवारीं
पार्थावरीलोटला २४ तोंअनिवारपार्थाचेंतज रणींहूनपळविलानीळध्वज ह्मणेस्त्रीबुद्धि
नेकाज सिद्धीनपावेसर्वथा २५ अपारधनआणिशामकर्ण घेऊनभेटलाअर्जुनास्वयेंउन
सर्वेंआपणअपारसैन्य साह्यचालिलातेधवां २६ मगतेज्वाळारुसोन गेलीबंधुकडेनि
घोन नळमृखनामत्यालागुन वर्तमानसांगेतया २७ ह्मणेमाझाभ्रतारआणिनंदन पा
र्थेंनेलेपुढेंघालून नळमुखाह्मणेंमाझेन युद्धपार्थासीनकरवे २८ मगतीज्वाळातेथुन चा
लिलीभागीरथीवोलांडुन ह्मणेइचाविटाळनव्हावापूर्ण महापापिणगंगाहे २९ भागीर
थीह्मणेतयेसी कांहोज्वाळेमजनिंदिसी ह्मणेंसातबाळेंतुवांपरियेसी निर्दयेंजाणमा
रिलीं ३० तुझ्याभीष्माचामारकपार्थ तोहाजातोपृथ्वीजिंकित यावरीगंगाशापदेत आ
ठऊनिदेवव्रता ३१ यापड्मासातसाचार रणींपडेलपार्थाचेंशिर मगतेज्वाळाहोऊनशर

बभ्रुवाहनाजवळीगेली ३२ शररूपधरूनसत्य त्याचामातांराहिलीगुप्त इकडेशामकर्णा
सरक्षित ज्वाळाजातपार्थदळेसी ३३ पुढेंचंडशिळादेखोनसुरंग तिसीशामकर्णघांसीअं
ग तोतथेंचजडलासवेग हालेनाऐसाजाहला ३४ नसुटेकदाशामकर्ण आश्चियेकरितअ
र्जुन तथेंसौभराचाआश्रमदेखोन त्यासनमूनपुसतसे ३५ सौभरबोलेहांसोन ह्मणेपांड
वतुह्मीपरमअज्ञान पूर्णब्रह्मघरींश्रीकृष्ण संशयअजूननजाय ३६ संशयेंव्यापिलेंतुम
चेंचित्त अश्वमेधमांडलाव्यर्थ जाश्रीकृष्णाचेंघेताचरणतीर्थ कोटियागाचेंफळहोय ३७
तुजगीताउपदेशिली तेनाहींचतुजलासुफळजाली अरहरिध्यानकरासकळी पापाहोळी
हायतेणें ३८ ज्ञानाहूनध्यानविशेष गीतेंतबोलिलाद्वारकाधीश त्यासटाकूनदेशोदेश
अश्वापाठीहिंडता ३९ प्रत्यक्षटाकूनश्रीहरी हिंडताघेऊनचतुष्पदहरी जोपूर्णब्रह्मनिर्विका
री त्याचेंस्वरूपनोळखा ४० सांडोनियांदिव्यहिरा कांवेचिताअरण्यगारा जोअनादिपरात्प
रा त्याचेंरूपनोळखाची ४१ चंद्रसूर्यआणिअग्न ज्याचातेजांतहेहोतीनिमग्न तोतुमचासार
थीजालासगुण त्याचेंस्वरूपनोळखा ४२ असाहरिमायापरमगूढ तेणेंतुह्मीसर्वजालांमूढ
आतांशामकर्णशिळेसीजडलादृढ वर्तमानतेंऐका ४३ उद्दालकाचीस्त्रीदारुण सांगतेंनऐकेचि
वचन शुभसांगतांअशुभकरुन क्षणामाजीटाकीते ४४ नेकोह्मणावेंतेंहटेंचकरी शिणवील्या
सीनिर्धारीं तोकौंडण्यऋषिसत्वरी आश्रमापातलातयाचा ४५ ह्मणेकांतुझेंशरीरकृशजालें
तेणेंसर्ववर्तमानसांगीतलें तोह्मणेविपरीतबोलें करावेंतेंनकरीह्मणे ४६ त्याप्रमाणेंतोवर्त
त करावेंतेंनकोह्मणत तोंपिंडप्रदानकरूनयथार्थ विसरूनियांबोलिला ४७ ह्मणेपिंडगंगेत
टाकावेंवहिले तिणेंउकर्डानेऊनटाकिले मगउद्दालकेंशापिलें चंडशिळाहोयतूं ४८ मगति

णेंधरूनचरण ह्मणेंबोलेंउशापवचन तोह्मणेंअर्जुनहस्तेंकरून उध्दरूनजासीतूं ४९ अ
सोतेथेंजाऊनपार्थ शिळेसिलाविताचिहस्त सत्वरहोऊनपूर्ववत पतिदर्शनेंशुद्धजाली ५०
पुढेंघोडाचालिलासत्वर तोंदेखिलेंचंपकापुर तेथेंहंसध्वजराजेंद्र महाउदारवीरतो ५१ ह्म
णेंयाप्रसंगेंकरुन होईलश्रीरंगाचेंदर्शन हंसध्वजघेऊनसैन्य नगराबाहेरनिघाला ५२ स
तरासहस्त्रभद्रजाती ज्याचासैन्यामाजीचालती रथस्वारांनाहींगणती एकपत्नीव्रतीतो
५३ एकपत्नीव्रतधीर तेचठेविलेसेवकशूर धनदेतसेअपार चंपकापुररक्षीसदा ५४
विदुरथविरथचंद्रसेन सुदर्शनसुधन्वापंचनंदन रायेंनगरांतघेंडापिटून श्रुतकेलेंसर्वांसी
५५ आजीकोणीपुरुषवीर नगरांतराहिलेसाचार श्रीकृष्णदर्शनासत्वर बाहेरनिघांत्वरे
ने ५६ पुत्रबंधुहोआप्त जोआजीराहीलनगरांत त्यासीतेलकटाहकरूनतप्त आंतघालीन
निर्धारें ५७ समस्तबाहेरआलेवीर परीसुधन्वाराजपुत्र त्याचीस्त्रीपरमसुंदर तिणेंसुधन्वा
गुणेंमोहिला ५८ ह्मणेआजीचतुर्थदिवस टाकूनजातांलागेलदोष बाळहत्यापातकविशे
ष जाणोनिआजीराहावें ५९ उदरींहोईलजळदे तेणेंचवंशपावनशुद्ध ऐसाप्रभावतीनेंकु
रूनिबोध सुधन्वावीरराहविला ६० रुतुदेऊनप्रातःकाळीं सुधन्वाआलापितयाजवळी नम
नकरितवेळीं देखतांरावकोपला ६१ ह्मणेयासघालावेंकढईत आज्ञाभंगिलीनव्हेरुत
शंखलिखीपुरोहित घेऊनजातीसुधन्व्यासी ६२ रावसंगेंपरिवारदेत यासउचलूनटाकारेक
ढयींत प्रधानपाहतीतटस्थ नचलेवचनार्थकोणाचें ६३ कढयीजवळीलरेंनेती सुधन्वामग
विचारीचित्तीं कोणासिआतांस्मरावेंअंतीं एकाश्रीपतीवांचूनियां ६४ कृष्णागोविंदामाधवा
अच्युतानारायणाकेशवा मुकुंदाश्रीधराकमलाधवा पांडवजनप्रतिपाळका ६५जयजयग

जेंद्रोसारणा द्रौपदीलज्जारक्षकापीतवसना पंचशरजनकापंचवदना प्रीयअत्यंतहोरसीनं
६६ मधुकैटभारीमुरमर्दना पद्मजनकापद्मलोचना क्षीराब्धिवासाजगन्मोहना धांवलवरें
येवेळीं ६७ समरंगणींदेईनप्राण परीहरिनकोहेंदुर्मरण दावाग्नितरक्षिलेंगोपाळगोधन
मजलागूनरक्षीतसें ६८ सर्वकींउचलूनिसत्वरित सुधन्वाटाकिला कढईआंत येरूस्मरणतें
सेंचकरित वैकुंठनाथकायकरी ६९ जैसेंस्वजनांचेंमानसनिर्मळ तैसेंतेलजालेंशीतळ त्रि
विधतापक्लेशज्वाळ नामस्मरणेंदूरहोती ७० जैसंसलीलींकमळटवटवित तैसाकढईमा
जीनिवांत सहस्रनामेंक्रमेंपढत भगवंताचीस्वानंदें ७१ भोंवतेजनजेपाहती नयनींप्रेमा
श्रुसांलीवती हंसध्वजनृपती पहावयाधांवला ७२ तोंतप्ततेलामाजीतेव्हां आनंदमयदेखि
लासुधन्वा अच्युताजनार्दनामाधवा नाममाळागातसे ७३ सर्वजनाचेनेत्रींअवधारा प्रेमें
सुटल्याविमळांबुधारा शंखलिखीह्मणतीराजेश्वरा कपटीकींसत्यपहावें ७४ नारळआंत
टाकिले दोघाचेकपाळींदोनशकलें दोनभागहोऊनतेवेळे पाषाणाऐसींबैसली ७५ कढईंत
नतेलउसळलें शंखलिखीचेंअंगभाजलें दोघेअनुतापेंतापले ह्मणतीघडलादोषआह्मां ७६
भगवद्भक्तांचामानफार नेणोचिआह्मीपामर ह्मणतीतेलकढईंतसाचार उडीआह्मीघालूं
आतां ७७ मगसुधन्वाधांवोन करीतयाचेंसमाधान हंसध्वजसप्रेमहोउन पुत्रालागींआलिं
गी ७८ ह्मणेधन्यतुझेनहावंश विष्णुभक्ततूंनिर्दोष यावरीसेनासावरूनआसमास रथारूढ
जाहले ७९ पितयासनमूनतेवेळां सुधन्वादळभारेंसीधावला भूगोळतेव्हांडळमळिला दोनीदळें
मिळालीं ८० सुधन्वाआणिसुरत युधकरितीतेव्हांअद्भुत तिकडूनपार्थवृषकेत प्रद्युम्नसा ३
त्यकीधाविले ८१ यौवनाश्वसुवेगवीर अनुशाल्वनीळध्वजप्रवीर चंपळेऐसाकर्णकुमर त्यांतून

पुढेंधांविला ८२ सुधन्वापुसेवृषकेतालागुनं तूंवीरआहेसकोणाचाकोण येरूह्मणेधीरवीरउदा
रकर्ण त्याचापुत्रमीआहें ८३ मगदोघांमध्येंअपार मांडलेंयुधाचेंघनचक्र तोलाघवीकर्ण
कुमर विद्याअपारतयाची ८४ सव्यतर्जनीहालऊनजाणा समस्तवीरडोलवितीमाना मग
सुधन्वावृषकेतबाणा पांडवसेनाखिळियेली ८५ कर्णपुत्राचारथ आकाशपंथेंतेव्हांउडवित
येरूपरतोनसवेंचयेत उसणेघेतआपलें ८६ सुधन्व्याचास्यंदन उडवीआकाशींजेसंतृण तों
प्रद्युम्नेंसोडूनिबाण रथछेदिलासुधन्व्याचा ८७ तेणेंहीरुक्मिणीपुत्राचास्यंदन रणींकेला
छिन्नभिन्न हृदयींभेदिलेपंचबाण मूर्छनेव्यापिलातेधवां ८८ कृतवर्मायुधकरी तोहीमू
र्छितपडिलासमरीं अनुशाल्वधांवलायाउपरी निर्वाणबाणवर्षत ८९ तोहीसुधन्व्यानेशरींखि
ळिला अनुशाल्वध्वजस्तंभींठेकला देखोनसात्यकीधावला तोहीपाडिलामूर्छागत ९० मगधां
वलासुभद्रावर देखोनहांसेहंसध्वजपुत्र ह्मणेकृष्णबळेंअपार यश्रुकेलेंपूर्वींतुवां ९१ आजी
सारथीनाहींहृषीकेशी तरीयुधकरीआतांमजसीं तुझीधनुर्विद्याकैसी पाहूंजुनाटइंज्ञा
रा ९२ अर्जुनेंटाकिलेशतशर सुधन्व्यानेंसोडिलेसहस्र लक्षबाणसुभद्रावर प्रेरिताजाला
तयावरी ९३ येरेंदशलक्षपाठी पार्थेंटाकिलेसवेंचकोटी नमावतीआकाशाचेपोटीं वरिमं
डपजाहला ९४ पार्थेंटाकिलेंअग्निअस्त्र येरेंसोडिलेंजळदास्त्र सुधन्व्यानेवातास्त्र सवेंचप्रेरि
लेंअद्भुत ९५ पार्थेंसोडिलेंपर्वतास्त्र येरेंसोडिलेंवज्रास्त्र त्याणेंअर्जुनाचारथ केलाचूर्णस
मरांगणीं ९६ सुधन्वाह्मणेंकरीहरिस्मरण घरींसांडूनियांभगवान नाहींतोदोषकल्पुन अ
श्वमेधमांडिला ९७ ऐसेंबोलोनसत्वर उडविलेंसारथ्याचेंशिर घाबराजालासुभद्रावर ह्मणें
कैसेंकरूंआतां ९८ ह्मणेपावेंमित्रकरवसना नीलगात्राशतपद्मनयना क्षीराब्धिजावरारहस्र

वदना संकटपडिलें धांवेंकां ९९ रजनीअंतीउगवेरविचक्र तैसारथींबैसलाश्रीधर आनंद
लापंडुपुत्र पायधरीसप्रेमें १०० सुधन्वाआपलीयारथावरून श्रीरंगासनमीसप्रेमेंकरून
ह्मणेस्वामीआलासधांवोन निजजनरक्षावया १ सुधन्वाह्मणेअर्जुना आतांकरीएकप्रति
ज्ञा मगतोपाकशासनीतेक्षणां कायवचनबोलत २ तीनबाणाचानेमगाचार सुधन्व्या
तुझेंउडवीनशिर हेंनव्हेतरीपितृगणसमग्र अधःपतनपावती ३ सुधन्वाह्मणेतुझेतीन
बाण जरीमीनटाकींखंडुन तरीमीनकोसिजाइन जगन्मोहनापाहेंतूं ४ जगदात्मयाकंसारी
ठेवणेंरक्षिजेनानापरी तैसेंपार्थासजतनकरीं समरींउरीउरेना ५ मगतोसुधन्वारणपंडि
त शतबाणींविंधिलापार्थ शतशरींमदनतात परमपुरुषार्थेंभेदिला ६ कृष्णार्जुनासहितर
थ तेणेंउडविलाअकस्मात वातचक्रींभोंवतभोंवत एकयोजनावरीपडिला ७ श्रीकृष्णह्मणे
अर्जुना कासयाकेलीसव्यर्थप्रतिज्ञा जयद्रथीं नेमवचना संकटमजघातलें ८ अर्जुनह्मणे
वनमाळी तानयासरक्षिसीमाउली तुझियास्नेहाचीशितळसाउली खालींआह्मीसुख
रूप ९ श्रीकृष्णह्मणेरथावरीभार पार्थामीघालितोंअपार परितोसुधन्वामहावीर उड
वीक्षणनलगतां १० हवीरसमस्तएकपत्नीव्रती पार्थातुह्मींआह्मींभोगिल्याबहुतयुवती
तोसत्यवादीभक्तनिश्चिती ह्मणोनियशयेततया ११ मगश्रीकृष्णेंरथलोटिला सुधन्वासमो
रउभाकेला अर्जुनेंपहिलाशरसोडिला दृढसंकल्पकरूनियां १२ गोवर्द्धनउचलूनसबळ गो
कुळरक्षिततमाळनीळ तेंपुण्येंकरूनतत्काळ शिरतुटोसुधन्व्याचें १३ ऐसेंह्मणोनिसोडिला
बाण सुधन्व्यानेंछेदिलानलगतांक्षण आश्चर्यकरीअर्जुन दुसरामार्गणलाविला १४ पर
शरामअवतारींदुष्टमारुन उर्वीब्राह्मणादिधलीदान त्यापुण्येंकरुन शिरतुटोसुधन्व्याचें ४

प्रळयचपळेऐसाबाण पार्थेंसोडिलाचापापासुन तोहीतोडिलानलगतांक्षण हंसध्वजपाहातसे
१५ विजयजाणोनीनिजसुत हंसध्वजजयवाचेंगाजविल तिसराबाणघेतपार्थ आणिसमर्थतेजर्थ
१६ पृथ्वीतेजवायुअंबर याचेंसत्वयाशरींसमग्र ब्रह्माविष्णुमहेश्वर सामर्थ्येंसीतेथेंअसती
१७ रामअवतारींएकपत्नीव्रत श्रीरंगातुंवांकेलेंबहुत त्याचपुण्येंअकस्मात शीरउडोतयाचें
१८ आजिमीयासिनमारींजरीं शिवविष्णुप्रतिमाफोडिल्यातरी सुधन्वाह्मणेश्रीहरी पार्था
सिबहुरक्षींआतां १९ अर्जुनेंसोडिलाशर क्षणेंछेदीहंसध्वजकुमर अर्धपडिलापृथ्वीसाचा
र अर्धअनिवारनाटोपे २० बहुतबाणींभेदितां नाटोपेचीतोतत्वता कंठींबैसलातोअवचि
ता शीरउडविलेंसुधन्व्याचें २१ शीरकरीकृष्णस्तवन पडिलेंहरिचरणाजवळीयेउन श्रीरं
गेंतेंउचलून हृदयींधरिलेंआवडी २२ मुखांतुनीअंतर्ज्योतीनिघाली तेश्रीकृष्णमुखींप्र
वेशली लवणाचीपुतळीविराली समुद्रामाजीजेसीकां २३ हरीनेंशिरतेवेळे हंसध्वजाव
रीभिरकाविलें तेंहंसध्वजेंउचलिलें आरंभिलेंशोकातें २४ मुखावरीठेवीमुख हंसध्वज
करीशोक ह्मणेसुपुत्रातूंकुळोध्धारक रणपंडितपुरुषार्थी २५ तूंएकपत्नीव्रतीपूर्ण विष्णु
भक्तपुण्यपावन तुजम्यांकढयींतउचलून नेणोनियांटाकिलें २६ तोचशंखधरूनिमनी बारे
कायजातोसीरुसोनी सखयातुजनजाळीचअग्नी महावैष्णवजाणोनियां २७ श्रीकृष्णा
मुखींतुझीज्योती कींशिरीनतुटलीपुनरावृत्ती ऐसापुत्रत्रिजगती नाहींकोणासीजाहाला २८
आहागेलेंपुत्ररत्न हाहाहरपिलेंमाझेंनिधान ऐसानिढळबडवुन शोककरीहंसध्वज २९
ऐसापुत्रसुलक्षण मजअभाग्यासीजिरेकोठुन महावीरकृष्णार्जुन जेणेंसमरींजर्जरकेले
३० श्रीकृष्णासोडूनिवाहिलें कांशिरमजपासींआलें हंसध्वजेंमायारेंटाकिलें येऊनिपडिलेंज

वळी ३१ श्रीरंगेंभिरकाविलें गगनीं तेंरुद्रगणींनेलेंउचलूनी मुंडमाळेंतनेउनी सदाशिवाचेवें
विलें ३२ यावरीबाणवर्षत धांविलाहोवीरसुरथ ह्मणेकृष्णाआजीरक्षींपार्थ बहुतप्रकारेंकरू
नियां ३३ पार्थासिह्मणेद्वारकानाथ आतांप्रळयकरीलहासुरथ अर्जुनह्मणेरणींकृतांत तुझ्या
बळेंजिंकुंआह्मीं ३४ प्रद्युम्नासह्मणेहरी तूंआतांसुरथासींयुध्धकरीं मगपार्थीचारथमुरा
री तीनयोजनेंदुरीनेत ३५ सुरथेंयुध्धकेलेंअद्भुत समरींगिंकिलावीरमन्मथ पाडूनियांमुर्छी
गत सर्वदळसंहारिलें ३६ जेथेंहोतेकृष्णार्जुन तेथेंउभाठाकलायेउन बाणींआच्छादिलास्यंद
न कुंतिनंदनआवेशला ३७ छेदूनिसुरथाचारथ क्षणनलगतांमारिलासुत सवेंचितेणेंरथा
सहितपार्थ गगनमंडळींउडविला ३८ कृष्णआणिअंजनीकुंमर रथावरीघालितीभार परी
तोसुरथवीर उडवीक्षणनलगतां ३९ मगधांवोनिवीरसुरथ उचलिलाहातेंपार्थाचारथ ह्मणे
टाकुंसमुद्रांत किंवागजपुरापाठउं १४० मगपंचबाणींसुरथ पार्थेंहृदयींताडिलाअकस्मात
मूर्छनाआलीतेसांवरीत गेलाआपल्यारहंवरीं४१ सुरथह्मणेपार्था प्रतिज्ञाकरींकाहीं आतां
येरूह्मणेतलतां शीरतुझेंउडवीन ४२ अष्टोत्तरशतरथ सुरथाचेछेदीवीरपार्थ मगसुर
थाचावामहस्त छेदूनियांपाडिला ४३ मगगदाघेउनीसव्यहस्तीं मारिलेपार्थाचेसहस्त्रहस्ती
गदाघायेंजगत्पती रथावरीचढोनताडिला ४४ मगछेदिलासव्यहस्त दोनीपायदळसंहारित
पायछेदिले.मगगडबडींत धडेंनिवटीतवीरांचीं ४५ सवेंचिशिरउडविलें पार्थाचेकपाळींआ
दळलें मूर्छायेऊनतेवेळे रथाखालींपडियेला ४६ मूर्छासांवरूनिपार्थ रथावरीवेगेंच
ढत मगसुरथाचेंशिरमदनतात तेव्हांदेतगरुडापासीं ४७ ह्मणेप्रयागींनेऊनसत्वर टाकीं
हेंसुरथाचेंशिर जान्हवींतअस्तीपडतांसाचार स्वर्गींवासकल्पवरी ४८ मगतेंशीरनेउन ५

प्रयागींटाकिताजालासुपर्ण तेंनंदिनेंउचलून शिवमाळेंतवोंविलें ४९ यावरीतोहंसध्वज युध्धा
उठावलातेजःपुंज मगत्यावरीगरुडध्वज कायकरिताजाहाला ५० रथाखालेंउतरोन
चालिलाचारीभुजापसरून ह्मणेसखयादेआलिंगन हंसध्वजाममप्रिया ५१ हंसध्वजप्रेमेंकरु
न धांवोनिधरीश्रीकृष्णाचरण श्रीरंगेंहृदयींधरुन समाधानकरीतसे ५२ पुत्रशोकनकरीं
नृपती हंसध्वजह्मणेजगत्पती तुजदेखतांजालीतृप्ती नकरींखंतीकाहिंयेक ५३ परिवारस
मवेतकृष्णार्जुन हंसध्वजेंराहाविलेंपंचदिन शामकर्णदिधलाआणून साह्यआपणचालिला
५४ मगसर्वरायांसपुसोन गजपुरासीगेलारुक्मिणीरमण यावरीपुढेंचालिलाशामकर्ण
वीरसंपूर्णरक्षिती ५५ वारूहोउनीतृषाक्रांत मार्गींसरोवरींजीवनप्राशित घोडाव्याघ्र
जालाअकस्मात आश्चर्यपार्थकरीतसे ५६ तेथेंएकहोताऋषी तोसांगताजालापार्थासी
ह्मणेआकुतनामातापसी येथेंतपकरीतहोता ५७ तोस्नानकरितांपुण्यशिळ जळग्रहीं
वोढिलातत्काळ तेणेंशापूनतोकुटिळ भस्मकेलाक्षणार्धें ५८ ऋषिनेंशापिलासरोवर
जीवनप्राशीतोहोयव्याघ्र मगहरिस्मरणपार्थवीर करितांविघ्ननिरसलें ५९ पूर्ववतजाला
शामकर्ण आणीकयेकेसरोवरींजळप्राशन करितांघोडीजालीजाण तेंहीकारणऐकपां
१६० तेथेंपूर्वींतपकरीतभवानी ह्मणेयेथेंपुरुषयेतोकोण्ही तत्काळहोयीलकामिनी अ
श्वह्मणोनिअश्विनीजाली ६१तेथेंअर्जुनेंकेलेंशक्तिस्तवन करिताजालाशामकर्ण पुढेंजातांग
हन स्त्रीराज्यदेखिलें ६२ तेथेंमुख्यस्त्रीप्रमिळा तिणेंतोअश्वोत्तमधरिला बाहीरनिघा
लास्त्रियांचामेळा नानावाहनींआरुढोनी ६३ शस्त्रास्त्रकवचयुक्त पांचलक्षस्त्रियानिघत
पार्थासींप्रमिळाबोलत करींयुध्धआह्मांसीं ६४ कठीणलोहामुखबाण दुर्जेनयनकटाक्षें

शरतीक्ष्ण पार्थेंसोडिलेमार्गण तोंवाणींजाली आकासीं ६५ स्त्रियांसमारूंनयेतिसमरीं तरीं
तूंआतांईसवरीं मगप्रमिळेनेंतेअवसरीं माळघातलीपार्थातें ६६ पार्थह्मणेमीव्रतस्त तुंहस्तना
पुराजाईत्वरित मगलक्षस्त्रियांसहित प्रमिळागेलीधर्मदर्शना ६७ राज्यांतीलद्रव्यअपार ह
स्तनापुरापाठविलेंसमग्र पुढेंछपन्नदेशसहितनृपवर जिंकितपार्थजातसे ६८ पुढेंभीषण
नामाअसुर तीनकोटीसेनाभयंकर त्याचाउपाध्यादुराचार मेदूनामतयाचें ६९ नरांचींआं
तडीवळुनत्वरित त्यानेंकेलेंयज्ञोपवीत रक्तेंराविलींवस्त्रेंनेसत सिंदूरचर्चिलाभाळींजाचे ७०
तेणेंघोडाधरुन भीषणासभेटलाजाउन ह्मणेतुझापिताबकजाण पार्थाग्रजेंमारिला ७१ तरी
यापार्थासीमारूनियेधवां नरमेधअगत्यकरावा दशग्रीवेंहायागवरवा पूर्वीकेलाहोतापैं ७२
मगतोमेदूपुरोहित यज्ञमंडपसिध्धकरित ह्मणेयुधाजावेंतुह्मींसमस्त जीतपार्थधरूनिआणा
७३ तोंयेकराक्षसीपर्वतावरीचढोन पार्थचमूपाहेन्याहाळुन तोंध्वजींदेखिलावायुनंदन रा
क्षसमर्दनकर्ताजो ७४ दोंहींहस्तींशंखकरित ह्मणेपळापळाअसुरहोसमस्त लंकाजाळिली
तोकृतांत वायुसुतआलाअसे ७५ तोंयेकअसुरीबोलत कायसाकाढिलातोहनुमंत आतां
माझियास्तनध्यारेंचिसमस्त कटकबुडवूंपार्थाचें ७६ माझेंस्तनम्याटाकिले पाठीवरुनमागें
लोळतयेतयेकयोजन दुजीह्मणेलंबायमान पांचयोजनेंमाझीं असती ७७ ऐसियाराक्षसी
बहुत धांवल्यातेव्हांकुचभंवडित दळआटिलेंअसंख्यात असुरीभिडतीतीनकोटी ७८
पार्थासीह्मणेभीषण क्षणांतगजपुरीसीघेइन भीमाचेंरक्तमीप्राशीन घेतोंसूडपीतयाचा
७९ अनिवारराक्षसींचामार देखोनिकोपलारुद्रावतार भारेबांधूनिअसुरीसमग्र आपटू
निमारिल्या १८० यावरीअसुरसंहार करितवेगेंराघवकिंकर भीषणरूपेंधरीअपार वृकव्या

घ्रसर्पादि ८१ मगतोकापट्यसागर मायायेकनिर्मूनसत्वर होऊनिबैसलामुनेश्वर शिष्यवेदपठता
ती ८२ भोंवतेंउद्यानपरिकर सरोवरेंभरलींअपार रचिलेसमिधांचेभार अग्नहोत्रमंडपतेथें ८३
जैसाकक्षेसघालूनपांश मेंदबैसेमार्गीछायेस कींराजहंसजाहालावायस चुनाओंगासमारवूनि
यां ८४ पार्थासींबोलेमधुर आह्मींअग्निहोत्रीयेथेंविप्र आह्मांसिपाडिलींअसुर दरिद्रेंबहुत
गांजियेलें ८५ आतांआह्मांभल्याब्राह्मणा कायदेतांजीगुरुदक्षिणा कापट्यकळलेंअर्जुना
चापावरीबाणयोजिला ८६ भीषणाचेंछेदिलेंशिर शिष्यपळोंलागलेअसुर पुढेंझोडूनियांवा
युकुमरें धुमसूनियांमारिले ८७ कित्येकगावांतगेलेपळोन पुढेंसमग्रआणिलेशोधुन भारेस
मस्तांचेबांधोन आपटुनीमारिले ८८ मेदूउपाध्यापळोन गेलायज्ञमंडपटाकुन पार्थेंतेंनगरलु
टून अपारसंपत्तीभरियेली ८९ त्यावरीतोश्यामकर्ण चालिलामणिपुराचामार्गलक्षुन ते
थेंराज्यकरीबभ्रुवाहन जोकानंदनपार्थाचा १९० तोआतांघोडाधरुन अपारतेथेंमाजवीलरण
तेरसाळकथागहन श्रवणकरोतपंडित ९१ जयमिनीसांगेजन्मेजया पुढेंकथासुरसराया महा
पातकेंजातीविलया क्षुद्रेंअथवाप्रकीर्णे ९२ श्रीब्रह्मानंदअव्यंग श्रीधरवरदयेकपांडुरंग
रुक्मिणीत्हृदयारविंदभृंग कथारसिकबोलवीं ९३ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ अश्वमेधपर्वज
यमिनीकृत त्यांतीलसारांशयथार्थ येकूणसाठावेध्यायींकथियेला१९४ ७ ७

सभा
सत
अ० ६०
बभ्रुवाहन
शेष

श्रीगणेशायनमः जयमिनीराजेंद्रा जन्मेजयाचातुर्यचंद्रा शामकर्णआलामणिपुरा तं
घळअपूर्ववर्तलें १ तेथेंबभ्रुवाहनराज्यकरी परमपुण्यसदाचारी श्रीभक्तिकृष्णनगरी स
कळलोकांलाविले २ प्रजासुखरूपबोलती दंडएकछत्रमित्राप्रती बंधनसुमनासीनि
श्चिती हारसुंदरगुंफितां ३ खेळतांसैरंध्रीचीमाळ आवर्षणनाहींदरिद्रदुष्काळ आनंदभ
रितलोकसकळ आधिव्याधीकाहींनसे ४ आळोआळींसुंदरमंदिरें मंदिरांप्रतीसुवर्ण
गोपुरें गोपुराप्रतीऐकसरें चातुर्यबहुतझळकती ५ चातुर्याप्रतीमुक्तहंस परमहंसीआ
शापाश हंसतेथेंपरमहंस तुटोनगेलेसकळही ६ निराशातेथेंचज्ञान ज्ञानतेथेंसमाधान स
माधानतेथेंगहन सुखसर्वंचसतरे ७ सुखतेथेंसंतजन संततेथेंहरिकीर्तन कीर्तनते
थेंजगजीवन आनंदघनसर्वदा ८ असत्यनाहींचमुळींहुन लोकबोलतीगीर्वाण शा
स्त्रचर्यावेदध्ययन घरोघरींहोतसे ९ नगरींचेवीररसमग्न रणशूरआणिदानशूर पाठी
मोरेअणुमात्र दोहीगोष्टीसीनव्हती १० सर्वराजेलहानथोर बभ्रुवाहनासदेतीकरभार आ
श्चर्यकरीसुभद्रावर पराक्रमत्याऐकतां ११ हंसध्वजह्मणेअर्जुना आह्मीकरभारदेतोंब
भ्रुवाहना त्यासमातेसमानपरललना नगरींआज्ञाहेचित्याची १२ तोंग्रथयेउनअकस्मा
त पार्थाचेमुकुटींबैसत अपशकुनदेखोनचित्त खेदपावलेंसर्वांचें १३ तोंसेवकांनीघोडा
धरिला बभ्रुवाहनासमीपआणिला सभेसतोमहाराजबैसला सकलनृपासमवेत १४ दहा
सहस्रस्तंभ सभेसिमणिमयसुप्रभ नीळयाचीउथाळीस्वयंभ सुशोभितदिसतसे १५
दांडेपाचुचेझळकत किलचाआरक्तमंडित असोतोचित्रांगीचासुत पार्थवीर्यजन्मला
१६ पार्थेंपूर्वीतीर्थेंकेलीं आदिपर्वींहेकथा कथियेली उलपीचित्रांगीवरिली सुभद्रावरपूर्वींच

१७ अश्वोत्तमाचेभाळीं पत्रलिहिलेंतेंवाचीतयेवेळीं बभ्रुवाहनचित्रांगीजवळी वर्तमान
सांगत १८ तेह्मणेतुझापिताअर्जुन तेणेंसोडिलाहाश्यामकर्ण तरीतूंत्यावरीशस्त्रधरून
उभागकोनकोंची १९ घोडाआणिसर्वराज्यघेउन जाउनदेईपितयालागुन दृढभावेंधरी
चरण थोरपणासांडुनियां २० मगसर्वसंपत्तीसीबभ्रुवाहन चरणचालीचालिलाशरण पा
र्थपितादेखोन साष्टांगनमनकरीतेव्हां २१ ह्मणेमीतुझानंदन चित्रांगीउदरींजालोंनिर्माण
सर्वराजेविनवितीपूर्ण पुत्रासभेटेपार्थवीरा २२ यायेव्हढानाहींपुरुषार्थी नृपसर्वशरणये
ती ऐसावीरदुजाक्षिती पुनःनहोयेसर्वथा २३ पार्थापायींठेविलेंभाळजाण तेंनकादीचब
भ्रुवाहन अर्जुनक्रोधेंकरुन लातह्मणोनिलोटिला २४ तूंकदानव्हेसमाझासुत अतिनि
र्बळधैर्यमथामीत कींजारकर्मनिश्चित उपजविलाचित्रांगीने २५ घोडाधरुनकेसासोडिला अ
रेमाझाअभिमन्युमला जेणेंअद्भुतपराक्रमकेला दोहींदळेंदेखतांची २६ तोपुत्रमाझासिंहदेख
तूंकैंचाजालासिजंबुक तूंनाचणारीचासुतसम्यक तूंहिनगवाहोआतां २७ शस्त्रठाकीये
अवसरी नृत्यकरुनपोटभरी तूनहेसीकदांक्षत्री मजनिर्धारीकळोंआले २८ ऐसेंऐकतांब
भ्रुवाहन क्षोभलाजैसाप्रळयाग्न ह्मणेतुझेंसर्वसोसून परीएकगोष्टनसोसी २९ माझेमा
तेसजारिण बोलिलासीस्वमुखेंकरुन तरीघेहातींधनुष्यबाण क्षत्रियत्वमाझेंपाहे ३० तुझि
यागर्वाचींकवचेंपूर्ण आजिसमरंगणींकरीनचूर्ण अरेमीबभ्रुवाहन शीरउडवीनतुझेंआ
तां ३१ इंद्ररुद्रआणिद्रोण यापासींविद्यासिकलासिजाण तिचाझाडादेआजिसंपूर्ण येथेंरण
यज्ञकरिशीआतां ३२ घोडानेईननेअवसरीं मागुतींघालविलामणिपुरीं साठकोटीरथजाचे
भारी आठअर्बुदअश्वोत्तम ३३ दशकोटीरथसबळ दोनखर्वपायदळ मगतोचित्रांगीचाबाळ

रथावरीआरूढला ३४ ह्मणेरेरेपार्थासावधान सांभाळीआलेमाझेबाण तुझेदेहींचेपंचप्रा
ण आजिकाढीनबाहेरी ३५ मीकृतांतबभ्रुवाहन आजितुजसमरींरक्षीलकोण तुजसां
गातेंहंसनृपपूर्ण येथेंरणयज्ञकरितोंआतां ३६ बाणतोसोडिततेवेळे अनुशाल्वाचेसैन्य
धाविलें बभ्रुवाहनेजर्जरकेलें शंभरबाणींसक्रोधें ३७ रथआणिस्यंदन अनुशाल्वाचाकेला
चूर्ण बाणजाळेंदोघेजण असंभाव्यवर्षती ३८ अनुशाल्वयोध्दावीर परिबभ्रुवाहनेकेला
जर्जर ह्मातीचेगळालेंचापशर मूर्छनायेउनीपडियेला ३९ यावरीधाविलाप्रद्युम्न सोडीत
बाणापाठींबाण नानाशस्त्रेंटाकुन निःशंकभिडतीसमरंगणीं ४० होतयुद्धाचेंघनचक्र दो
नीसेनापडिल्याअपार मोटेंमाजलेंरणभयंकर रक्ताचेपूरधांवती ४१ भुतावळीरणभाक्षि
ती तृप्तहोउनरणींनाचती अरण्ठीचीदुर्गेरचिती मगभांडतीपरस्परें ४२ परस्परेंशिरेंभिर
काविती मूर्छनायेउनभुतेंपडती बभ्रुवाहनेकेलीख्याती सेनासर्वसंहारिली ४३ बभ्रु
वाहनेसोडिलाबाण भेदितगेलावारण सवेंचअश्वरथछेदुन सारथियासमारित ४४
माजलेंबहुतचिरण तोंपुढेंपावलामेघवर्ण दोघाचेंयुध्ददारुण शक्रारिरुमित्रासारिखें
४५भ्याडघायाळपळती त्यासगवनेदीकोरेंस्तिती एकगजगळेवरांतपळती तेथेंभेदितीसा
यक ४६ समरींपडिलेजेवीर तेविमानारूढहोतीसत्वर त्यांसिदेवांगनाकरितीभ्रतार नेउन
जातीआत्मसदना ४७ भ्याउनजेमेलेरणीं त्यासवरितीयक्षिणी पार्थाचीसंपदाहरुनी
नेववीतबभ्रुवाहन ४८ फिरस्तेकवीरधरुनिजित बभ्रुवाहनेपाठविलेनगरांत पूर्वीलहु
अंकुशेंरघुनाथ ऐसाचजिंकिलासमरंगणीं ४९ लहुअंकुशाचीकथानिश्चिती वर्णिली
रामविजयग्रंथीं त्याचीनलगेविस्तृती तोचिपाहावाश्रोतयानी ५० तीनअध्येजाण रामवि

जयींलहुकुशआख्यान तेथीलकथाश्रोतीपरसोन परमरुखपाविजेल ५१ असोयवरीहंस
ध्वज स्वसेनेसीधाविलाभुभुज पांचसहस्रसेनासतेज बभ्रुवाहनाचीमारिली ५२ पार्थसुतेंतीं
नैबाणी हंसध्वजपाडिलारणकुंभिनी अत्यंतमूर्छायेउनी निचेष्टितराहिला ५३ मगसुवेगधा
विलासत्वर तेणेमाजविलेंरणघोर दाहासहकुंजर रणमेदिनीपाडिले ५४ बभ्रुवाहनवीरअनि
वार छेदिलेंसुवेगाचेंतत्काळशिर शिरधावोनआदळलेंसत्वर पार्थसुताचेवक्षस्थळीं ५५ ब
भ्रुवाहसीआलीमूर्छना सवेंचसावधहोवोनत्याक्षणा तोंवृषकेतवीरराणा समरंगणाआलाअ
से ५६ दोघेयुद्धकरितीअनिवार जैसेमेरुआणिमांदार वर्मेंलक्षुनिभेदितीसर हाकेंअंबरगाज
विती ५७ जैसेशिखीपिच्छेंपसरती तैसेदोघेवीरदिसती दोघांचेसंकल्पहाती देवविमानीबैसो
नियां ५८ जीतचिवीरधरुन नगरांतपाठवीबभ्रुवाहन त्याचेघायबांधवितीयेउन उलपीआ
णिचित्रांगी ५९ भ्रताराचेवीरह्मणउन करितीसाक्षेपेंपाल्नन कृष्णपुत्रजोप्रद्युम्न तोहीधरुन
आणिला ६० शिबिरासहितसर्वसंपत्ती लुटूनआणिलीनगराप्रती पार्थह्मणेपुढेंगती बरवी
कांहींनदिसे ६१ वृषकेतासह्मणेपार्थ त्वंतरीगजपुरासजात्वरित तुजहोतांविपरीत धर्मकोंनी
प्राणदेती ६२ आतांअश्वमेधराहिले भरीपत्रव्यर्थगेलें माझेंसामर्थ्यबुडालें मृत्युचिन्हेंजाण
वती ६३ वृषकेतह्मणेजीताता मीगजपुरानजायनत्वता पश्चिमेउगवेलसविता परीहेंगोष्टीनघ
डेची ६४ आजमीक्रुजेननिर्वाण घेईनबभ्रुवाहनाचाप्राण ह्मणोनलोटिलास्यंदन क्रोधवचनेंबो
लन ६५ ह्मणेबभ्रुवाहनाराहेस्थिर समरींसाहेमाझेशर मगतीनबाणीकर्णपुत्र पार्थसुतभेदि
ला ६६ हृदयत्याचेंलक्षुन वृषकेतेंसोडिलेसातबाण सवेंचछेदुनस्यंदन चूर्णकेलासमरभूमी
६७ यावरीअस्त्रजाळ सोडितेजालेवीरसकळ नानाशस्त्रेंतेजाळ टाकितातीपरस्परें ६८

गीवाहोलवीपार्थरूत धन्ययोद्वावृषकेत मगशक्तीकाढिलीअद्भुत कर्णसुतेंछेदिलीतें
६९ कौतुकपाहेअर्जुन एकाचेएकउडवितीस्यंदन रथासहितकर्णनंदन उडउनधाडिलास्व
र्येलोका ७० दोनदिवसस्वर्यलोकांत अंबरींचहोताभ्रमत तिसरेदिवसींवृषकेत भूमीवरी
पडियेला ७१ बभ्रुवाहनासहितवृषकेतें रथउडविलागगनपंथें तोउडीटाकूनपार्थसुतें
वृषकेतावरीकोसळला ७२ पार्थकौतुकपाहेचित्तीं ह्मणेधन्यवीरत्रिजगती हेंयुद्धनंभूतोनभ
विष्यती ऐकिलेंनादेखिले ७३ अंतरिक्षयुद्धकरिती सवेंचउतरीरणक्षिती छपन्नदेशींचा
युद्धगती दोघेदावितीपरस्परें ७४ ऐसेंयुद्धआसमास दोघांसजालेंपांचदिवस टाकावया
श्वासोश्वास एकनिमिष्यनफावेची ७५ यावरीबभ्रुवाहनेंएकबाण सोडिलानिर्वाणीचादा
रुण वृषकेताचेंशिरजाण आकाशपंथेंउडविलें ७६ सवेंचशिरपरतलें पार्थसुताचेंहृद
यींआदळलें मारुतीकंदुकाऐसेंउडालें पार्थपदाजवळी ७७ शीरकृष्णाचेंस्मरणकरित क
बंधरणींचौताळत शिरनसतांएकशत वीरपाडिलेरणांगणीं ७८ हातींघेउनरथचक्र
शिराविणेंफिरेकलिवर वीरमारूनअपार मगगडबडेभूमीवरी ७९ शोकार्णवींपार्थनिम
ग्न शिरतेंहृदयींआलिंगुन वृषकेताचेआठउनगुण आक्रोशकरूंलागला ८० आहाकर्णा
कैसेंकेलें बंधुत्वकळूंनाहींदिधलें आमचेंऋणफेडिलें पुत्ररुपेंकरुनियां ८१ अरेवृषकेतावे
ल्हाळा कर्णजामाझियारघुबाळा वत्साराजसायेवेळा मजटाकुनियांगेलासी ८२ अरेतूं
दुसराप्रतिकर्ण आह्मीपाचहीतुजरुखीदेखोन तुजपाहोनअभिमन्य मीविसरलोवृषके
ता ८३ आतांकोंतीधर्मदेतीलप्राण राहिलाअश्वमेधमाहायज्ञ अरेतुवांअनुशाल्वजिंकु
न पार्थींधरुनआणिला ८४ अरेयुवनाश्वतूंजिंकिला शामकर्णतोआणिला कींमज व

शिरुसोनवेल्हाळा माझियाबाळागेलासी ८५ तुजवरीपांचाळीचेंमन तेऐकतोत्यागीलप्राण
तुझेंशीरहरिस्मरण करितअझूननवलहें ८६ वक्षस्थळपिटितअर्जुन आतांचोघेबंधुदेती
लप्राण. माझाकुळदीपप्रभाघन आजिविझालायेवायीं ८७ कुळक्षयझालानिश्चयेंसी
ह्मणेहेकृष्णाद्वारकावासी यादवेंद्राकायजालासी गुंतलासीकोणाकार्या ८८ आह्मासहप्राण
अवस्था कोउपेक्षिलेंमजअनाथा दुःखेंमूर्छनाआलीपार्था निचेष्टितपडियेला ८९ त्यासधनुष्य
कोटीकरुन येउनडचवीबभ्रुवाहन ह्मणेवंद्यचामीनंदन कींपतिव्रतेंचामीपाहें ९० दीन
स्त्रियेंऐसाव्यर्थ पडिलासिकांयेथेरडत तुवांयुद्धकेलेंपूर्वीअद्भुत तेंमजदावींक्षणभरी ९१
वृजुनाझूंजारह्मणविसी उठवियादावींकैसी लाजसोडुनरणींरडसी दुजयालावीसीदूषणें
९२ मगउठोनसुभद्रापती सत्वरचढिलाआपलेरथीं मेघधारावर्षती तैसेसायकसोडी ९३
सर्वांगींखिळिलाबभ्रुवाहन पृतुनासंहारिलीसंपूर्ण शिरेंआकाशपथेंउडोन मणिपुरामाजी
पडती ९४ आकाशव्यापिलेंबाणीं धुळीनमायेदिशांचेवदनीं पार्थवीरपडिलाधरणीं लेखाल्या
चानकरवे ९५ दोनीहातांचेंसमसंधान अल्लातचक्रदिसेसायकासन टाकूनियांवज्रबाण
कोटपाडिलामणिपुराचा ९६ गोपुरेंखळखळांरिचवती ग्रामसांडुनस्त्रियापळती बभ्रुवा
हनभावीचित्तीं धन्यकिरीटीवीर ९७ यावरीबभ्रुवाहन सोडीलक्षाचेलक्षबाण छत्रपाडि
लेंछेदुन रथउडविलानिराळा ९८ हनुमंतासमवेतरथ आकाशपंथेंअसेभ्रमत मगखालें
उतरोनिपार्थ अस्त्रेंसोडीतबहुतची ९९ एककाळएककृतांत समरींतैसेदोघेदिसत पार्थेंतो
आपलासुत शरपंथींखिळियेला १०० एकरमारमणएकउमारमण एकसीतकरएकउष्ण
किर्ण असोपापियातुझेंनपाहावेंवदन अतितीक्ष्णतेधवां १ ह्मणेमाझेमातेंसठेविलेंदूषण

असोंवांलेबभ्रुवाहन तूंपूर्वीकुळक्षयकरून आमगोत्रजमारिले २ तंकशीआतांकृष्णास्मरण
तुझेंशिरयाकितोंछेदुन तूंअधर्मेंमारिलाकर्ण रथचक्रउपडितां ३ पाहावंधुमाझाद्वषकेत
बाळेंकेवढाकेलापुरुषार्थ तोंगंगेचाशापेंपार्थ मोहपावलारणांगणीं ४ तोंतेणेंसोडिलाअ
र्धचंद्रशर उडविलेंपार्थाचेंशिर ज्वाळबाणजाळीसाचार नीळध्वजाचीदाराजे ५ पार्थपड
तांरणीं थरथराकांपिलीकुंभिनी वृषकेताचाशिराजवळीतेक्षणीं शिरपडलेंपार्थाचें ६ कि
रीटकुंडलेंमंडित चंद्रसूर्यऐसींशिरेंदिसत बभ्रुवाहनजयवंत वाद्यवाजवितपरतला ७
परमउत्साहेंकरित प्रवेशलामणिपुरांत उपलीचित्रांगीसमान वर्तलीसर्वश्रुतजाली ८
दोघांनींकाढिलेअळंकार शिरेंभूमीवरीटाकिलीसत्वर आक्रंदेनिपार्थवीर दीर्घहाकाफो
डिती ९ आहाकृष्णाश्रीकृष्णमित्रा आहाकृष्णाकमलगात्रा तूंअनिवारब्रह्मादिशक्रा
आजरणींपडिल्यासी १० गोग्रहणींचापुरुषार्थ एकटेनकौरवजिंकिलेसमस्त निवातक
वचदैत्य त्याचाअंतकेलातुवां ११ तुझासारथीइंदिरावर ध्वजींभुभुःकारमहारुद्र अ
क्राक्षोणीदळसमग्र तूंवांआटिलेरणांगणीं १२ आहामहाराजसुभद्रापती ब्रह्मांडभरीतु
झीकीर्ती सर्वसोडुनरणक्षिती शयनकेलेंकेसेंतुवां १३ स्वयोनेंपाडिलाभगदत्त तंदुळभारेंमेला
हंसीं सौदामिनीकल्याणी शलभेंकेसेंगिळियेलें १४ मत्स्यकेंकेंविगिळिलापर्वत मुंगीनेंप्रा
सिलासरितानाथ विरींचासर्पेंअकस्मात अरुणानुजगिळियेला १५ मक्षिकेनेंपक्षावातें
करुनी केंविविझविलादावाग्नी भोगेंद्रासीआणुनी मूषकेंकेसेंभक्षिलें १६ मातेचाकोल्हाळऐकु
न धांवोनआलाबभ्रुवाहन तोंमंगळसूत्रेंतोडुन अळंकारसर्वकाढिले १७ जालासांगीनलाहस्तोन
माझाअन्यायकायसांगेयथं तुजदूषणठेउंनिलांत मजमारिलीपितयाने १८ तंयत्याबोलती

तेसमर्थी अरेपितृघातद्यापरताहीयी धिक्पुरुषार्थतुझासर्वेही यदननदावीकाळमुख्या
१९ बभ्रुवाहनेंह्मणेंसाचार माताहोघ्यातुह्मीअलंकार तंयत्याह्मणतीरवदिरांगारावर लेववी
आतांयावरी २० अरेआमचापतीपडलारणीं आह्मासनेयीतयेस्थानीं मगदोघींयेउनीरणां
गणीं प्रेतेंकवळुनीशोककरिती २१ पार्थाचियेचरणीं शिरेंठेउनीबोलतीकामिनी हेनाथ
उठयेक्षणीं शकुनियांआह्माजासीकां २२ उठरायायंत्रभेदिवाणीं उठद्रुपदआणिधरुनी
गार्थीलेल्याकौरवांनी रथींबैसोनधांवेकां २३ परदारागेंधिलीमाता तुवांकेलेंदाघोचियायातं
अरेयज्ञघातत्वंकर्ता नद्यापतितापितृघ्ना २४ आतांद्रौपदीआणिचौघेसहोदर प्राणदेतीलजा
तांसमाचार मातोचारवेददेखोनअपार पार्थकुमरगहींवरला २५ मजउभयलोकअंतर
ले माझेंजन्मव्यर्थगेलें तोंउलपीह्मणेतेवेळे उपाययेकयेथेंअसे २६ माझापितासहस्र
वदन अमृतसंजीवनमणीपूर्ण त्यापाशींआहेतोआणुन पार्थवृषकेतांजीववावें २७ परी
सर्पतेथेंअनिवार कठिणकार्यअसेफार कोंतीआलीनाहींतोंसत्वर आधींसाधाकार्यहें
२८ हिमनगजामातेंतोगणी दिधलाअसेसर्पालागुनी सर्पपडतीजेमरोनी मणीस्पर्शेंच
उठती २९ मगबभ्रुवाहनबोलत याचींशरीरेंरक्षाशिरांसहित उलपीह्मणेतुह्मातेथं तुजप्रवेश
करोनके ३० सर्पघेतीलतुझाप्राण तरीमीकरितोंकाहींयत्न मगपुंडलीकनामासर्पतेथुन उ
लपीपाठवीतयातें ३१ आपलेंभंगळसूत्रगेलेंतुटोन हेंदाखवीजनकासीनेउन मगतोपुंड
रीकनिघालातेथुन शेषमंदिरींपातला ३२ तोपाहातांपाताळभुवन वाटेअमरपदन्यून
रत्नमयसर्वपाषाण भूमीसंपूर्णकनकाची ३३ नानावृक्षींसमानित जेथेंहाटकेश्वरसुरस्यंदे
वन हाटकनदीसदावाहात प्रकाशतेथेंशेषमणी ३४ तेथेंसूर्याचेंनाहींकिरण सहस्रयोज

नेंविस्तीर्ण असोतोपुंडलीकवर्तमान भोगेंद्राप्रतीसांगत ३५ कन्येचेंकंठसूत्रतुटलें तेंशेषानेंद
ष्टीनेपाहिलें गभस्तीसर्वसर्पबसले श्रुतजालेंवर्तमान ३६ मणीयावयासहस्त्रवदन सिद्धजाला
जाणोन धृतराष्ट्रनामासर्पवचन क्रोधेंकरूनबोलत ३७ अमृतमणीमृत्युलोकास नेलिया
गेलेंसर्वयश मागुतेंमणीआह्मास सहसानमिळेचि ३८ घरीगरुडेंनेलाहिरोन तरीमगर्धे
सेंवर्तमान माताऋषीचाभयेंकरून गरुडनयेपाताळा ३९ आणिमनुष्यगर्विष्ठहोती ते
आह्मासकदांनमानिती आमचेमस्तकिंचेमणीहिरोननेती ललनाकरितीकंठहार ४० मग
आह्मासघेउनभिकारी भीकमागतीदारोदारीं शेषह्मणेकोपलासुरारी मणीनेदीनलर्तीं ४१
परमप्रतापीस्वामीश्रीधर कालियामर्दनवरिलाअगास्कर तरीमणीयरदेउनइंदिरावर तोपडे
नमित्रकरावा ४२ तोंधृतराष्ट्रबोलेवचन कृष्णचत्यासदेईलप्राणदान तूंमणीनेदीनेलियाप्रा
ण सत्यजाणभोगेंद्रा ४३ मगनकुळाहातीजाणा शेषसांगोनपाठवीबभ्रुवाहना मीमणीदे
तोंपरीयेयेंविघ्न सर्पसर्वकरितातो ४४ तोपुंडरीकसर्पयेउंन बोलेउलपीचिनोंगीलागुन तुह्मी
स्वस्थअग्न मणीकदांयेतनाहीं ४५ यावरीतोबभ्रुवाहन क्षोभलाजैसाप्रळयकृशान धो
णाचागळांपत्रबांधोन पाताळभुयनापाठविला ४६ सर्पपत्रपाहतीउकलून लिहिलेंमणीद्या
यापांठउन नाहींतरीतुह्मासंहारिन करीनपूर्णनिर्वंश ४७ शेषह्मणेसर्पहोअवधारा आंता
बभ्रुवाहनासींयुद्धकरा अरेधृतराष्ट्रापामरा वंशक्षयमांडिलातुवां ४८ मगसर्पभारसिद्धजालें
रथगजअश्वावरीआरूढले धिवरमार्गेपृथ्वीवरीआले युद्धमांडलेंसबळतेथें ४९ आकाशींसघन
मेघमंडळें तेविदाटलींचहूंकडेसर्पकुळें बभ्रुवाहनाचेंकंठवेढिलें संहारिलेंबहुसाल ५० भां
डतधृतराष्ट्रविरवार सेनासंहारिलीएकवीससहस्त्र मगश्वेतवाहनपुत्र छेदितपिरवारउठिला

५१ तडतडांतुटतीतेयेंफणी नक्षत्राऐसेरिचवतीमणी मगअस्त्रेंचहुंकडुनी मयूरगरुडनकु
ळादी ५२ मधुमेघसोडूनअमूप आधिंह्राणिलेसर्प यावरीतीक्ष्णतेजोरूपे पिपिलीकास्त्रसो
डिलें ५३ तडतडांपिपिलिकातोडिती मयूरनकुळेंखंडूनभक्षिती त्यांतगरुडसंहारिती च
डफडतीसर्वसर्प ५४ बभ्रुवाहनाचेचरण सर्पधरितीधांवोन कित्येकशेषासजाउन वर्त
मानसांगिती ५५ शेषगदगदांहांसत आतांकारेपळताभयाभीत मगअमृतमणीपाठवीत
वरीउचितछत्रकुंडलें ५६ शेषस्वयेंयेउन बभ्रुवाहनाचेंकरीसमाधान मणीदिधलादेखोन
धृतराष्ट्रसर्पचडफडीं ५७ आपल्यापुत्रांसांगेबुद्धी नामेंत्यांचीदुःस्वभावदुर्बुद्धी ह्मणेपार्थवृ
षकेतआधीं वक्रदालभ्यवनीलपवा ५८ तेगुप्तरूपेंशिरेंघेउनी लपविलींतात्काळधोरव
नी उलपीचित्रांगीदोघीजणी हाहाकारकरितीनेत्रां ५९ शिरेंनेलींजाणोन दुःखेंरडेबभ्रुवा
हन ह्मणेनासलेंकार्यसंपूर्ण केलेंप्रयत्नव्यर्थगेलें ६० इकडेकोंतीनेंदेखिलेंस्वप्न पार्थवृष
केततेललाउन उष्ट्रावरीबैसोन दक्षिणदिशेप्रतीगेले ६१ कोंतीनेंहरीपाशींसांगतांस्वप्न
यावरीबोलेजगज्जीवन वृषकेतआणिअर्जुन मृत्युपावलेनिःसंशय ६२ मगगरुडारूढहोउन
श्रीधर सवेंकोंतीआणिवृकोदर देवकीयशोदासुंदर वळघोनवरीचालली ६३ निमिष्यन
लगतांतेवेळीं येतींजालींमणिपुराजवळी चित्रांगीउभलीदेखिली हावजालीयेकची ६४
अर्जुनाचेशिबीरभव्यमणित त्यासदाहासहस्त्ररत्नेंजडित तैसेचिकळसझळकत भगणास
हिणाविती ६५ पार्थासहृदयींधरुन शोककरीजगन्मोहन आल्यासमयाचाभावपूर्ण पद्म
जजनकदावित ६६ वृषकेतासहृदयींधरुन कोंतीशोकार्णवींनिमग्न बभ्रुवाहनदीनवदन
धरीचरणवृकोदराचे ६७ ह्मणेम्याकेलेंपितृहनन मजवरीगदाघालीउचलून म्यामणीआ

णिलाप्रयत्नेकरुन शिरेंनेलींकोणेनकळे ६८ ह्मणेपरमात्म्याविश्वंभरा सुदर्शनेंछेदीमाझिया
शिरा मजकडेनपाहेकुंतीमुरहरा दुःखम्यादिधलेंसकळांसी ६९ शेषह्मणेचक्रपाणी म्या
मणीदिधलाआणुनी परीशिरेंलपविलींदुर्जनी मजनकळेची ७० मगबोलेशेषशयन मी
बाळब्रह्मचारीअसेन तरीदोघेदुर्जनमरोन शिरेंयेतींआपणची ७१ तोंवकदाल्भ्यय
नीं दोघेंसर्पपडिलेमरोनी आकाशपंथेंशिरेंयेउनी कृष्णाजवळीपडियेलीं ७२ आपल्या
हातेंजोडुन मणीस्पर्शवीजगजीवन आधींवृषकेतउठउन सवेंचिपार्थजीवविला ७३ दोघेक
रितीकृष्णस्मरण ह्मणतीउभाउभारेबभ्रुवाहना यावरीवैकुंठींचाराणा आलिंगितदोघांतें ७४
कोंतीभीमसर्वधावोन आलिंगितीवृषकेतअर्जुन कृमनेंवर्षतीसुरगण जयजयकारप्रव
र्तला ७५ मगमणिस्पर्शेंकरुन अवघेंचउठलेंसैन्य जेविंकृमिचालागींद्रोणाद्रीआणुन वा
नरसैन्यउठिले ७६ जैसेंवराचेप्रसंगेंकरुनी वऱ्हाडीपाषतीलुगडींलेणी तैसीपार्थानिमि
त्यवाहिनी उठविलीतेधवां ७७ बभ्रुवाहनासकोंती हृदयींधरुनसर्वेआलिंगिती यावरी
मणिपुरांतप्रवेशती समेसबैसतीसर्वही ७८ श्रीकृष्णह्मणेधनंजया पूर्वस्मरणकरुनिया
पुत्रआपुलाघेराजया आलिंगिआनंतें ७९ सूर्यकोपलाकोणावरी समुद्रलहरीसीदावाकरी अ
मृतमधुरताबाहेरी आपुलीघालूंइछिनसे ८० आपल्याशाखांसअबोला कल्पवृक्षेंजेंधिधरिला
चंद्रेंकलांचात्यागकेला मेरूकोपलाशिखरावरी ८१ बभ्रुवाहनखालेंपाहातो प्राणआतांत्या
गूंइछितो महावीरहातींचाजातो हृदयींत्यासआलिंगी८२भीमहासोनबोलिला धर्मन्यायतो
येथेंकृजला आणिश्रीरंगपाहातोडाळा सर्वहींपापेंहरगेलीं ८३ आह्मीआपलेवडिलमारु
न श्रीकृष्णकृपेंनेजालोंपावन मगबभ्रुवाहनआणिअर्जुन कृष्णेंधरूनभेटविला ८४ पांच

दिवसराहिलेतेथं उत्साहजालाअद्भुत अलंकारवस्त्रेंसर्वांसदेत शेषजातस्वस्थला ८५
उलपीचित्रांगीदोघीजणी सर्वसंपत्तीधनधान्यघेउनी चालिल्यागजपुरालागुनी आप
लियास्वधामा ८६ यशोदादेवकीकोंती भीमासमवेतगजपुराप्रती ब्रह्मानंदेंतेव्हांजाती
नाक्षीमितीसुखातें ८७ पुढेंजाणानकठिण पार्थासवेंगेलाजगजीवन रसाळकथाकरि
तांश्रवण चिंतादारुणदूरिहोय ८८ हेंबभ्रुवाहनाचेंआख्यान शत्रुनाशकपुण्यपरायण
आणिहोयआयुष्यवर्धन श्रवणपठणकरितांची ८९ आणिसर्पभयकदांही सर्वथानोहेत्या
चेंनहीं ऐसीहीफळश्रुतीपाहीं जयमिनीभाषेंत ९० पांडुरंगपुरविलाशियां ब्रह्मानंदाय
तिवर्या श्रीधरवरदापंढरिराया कथाकृरसबोलवीपुढें ९१ हरसपांडवप्रतापग्रंथ अश्व
मेधजयमिनीकृत्य त्यांतीलसारांशयथार्थ साठाव्यांतकथियेला ९२ इतिश्रीपांडवप्रताप
साठअध्यायसमाप्तः॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

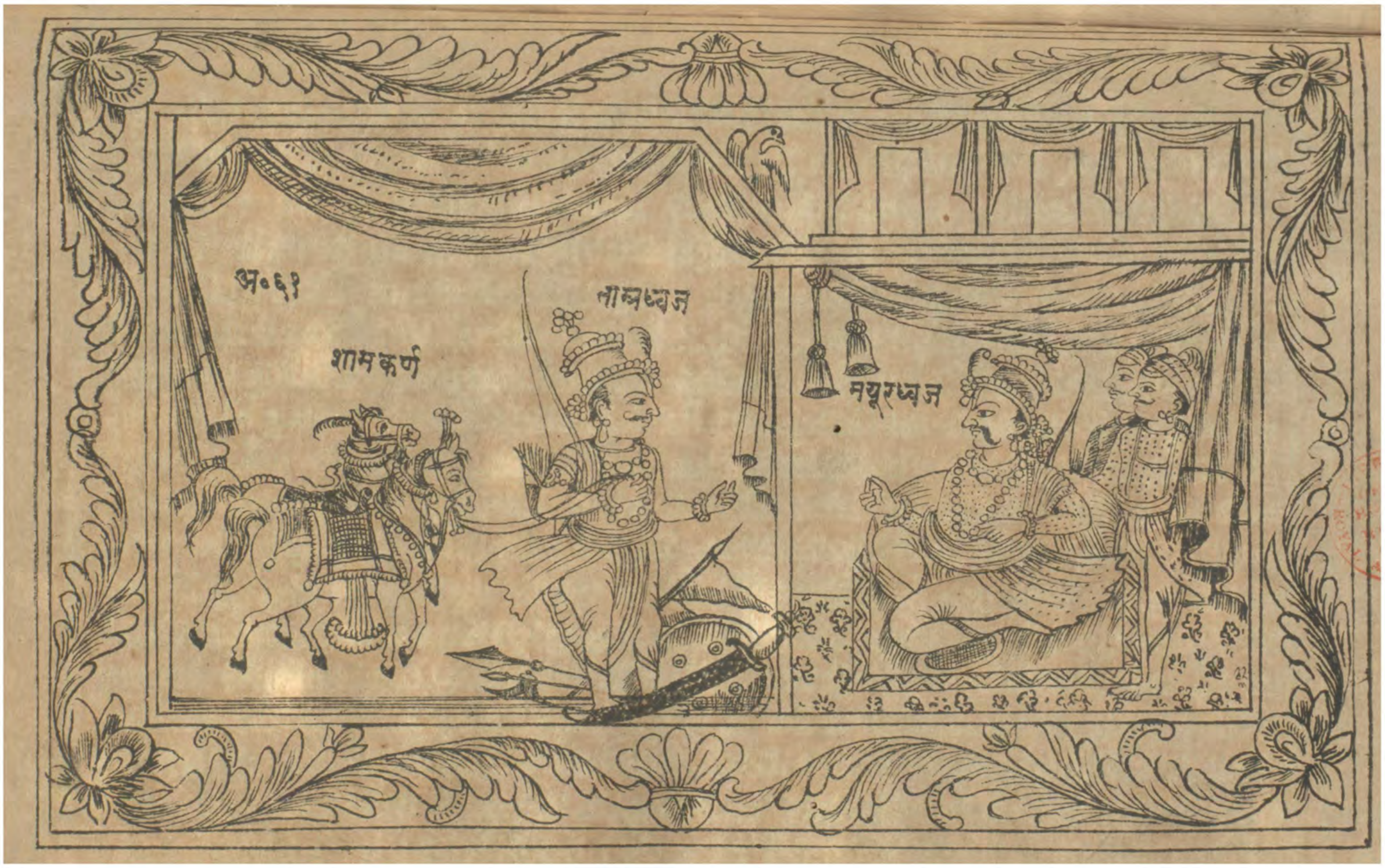
अ०६१
ताम्रध्वज
शामकर्ण
मयूरध्वज

श्रीगणेशायनमः संपलेंबभ्रुवाहनाचें आख्यान पुढेंचालिलाशामकर्ण सारथिरथीइंदिरा
रमण सच्चिदानंदतनूजो १ संगेंअपारसैन्यघेउन निघताजालाबभ्रुवाहन हंसध्वजनीळ
ध्वजमदन स्वभारेंसीचालती २ अनुशाल्वयुवनाश्वसुवेग कर्णनंदनमेघवर्णजातीसवेग
तोंदुसराशामकर्णसुरंग तिकडूनियेतांदेखिला ३ मयूरध्वजराजाप्रसिध्ध जेणेंकेलेसहाअ
श्वमेध सातवायागआरंभिलासुबंध घोडासोडिलापृथ्वीवरी ४ ताम्रध्वजत्याचासुत सा
ठक्षोणीदळसहित पृथ्वीचेराजेजिंकित घोडासोडिलापृथ्वीवरी ५ दोनीघोडेमिळाले ताम्र
ध्वजेंदृष्टीदेखिले पार्थाचाघोडात्यावेळे धरिलामयूरध्वजसुतें ६ पत्रतत्कालवाचिलें मगकुळ
ध्वजप्रधानबोले ज्याणींपूर्वींकौरव आटिले अकराक्षोणींदळासहित ७ तोआलाआहेवी
रपार्थ सवेंरक्षीक्षीराब्धिजामात यावरीताम्रध्वजबोलत उत्तमबहुतजाहलें ८ साअश्व
मेधजालेपूर्ण आतांहेदोन्हींनेऊंशामकर्ण एवंजालेअठरायज्ञ त्यावरीश्रीकृष्णभेटला ९
धन्यआमुचेंभाग्य यागासआलाश्रीरंग इतुकेनसर्वसांग जन्मसार्थकजाहलें १० पार्थास
ह्मणेमनमोहन पुढेंयुध्धदिसेबहुकठिण येवढावीरबभ्रुवाहन करभारदेतमयूरध्वजा ११
सत्वशीळवीरअद्भुत मयूरध्वजपरमभक्त नर्मदातटीयागकरित रत्नापूरनगरीजो १२ तों
युध्धमांडलेंअद्भुत ताम्रध्वजश्रीहरीसबोलत मींतुजदेखोनिनिर्भयसत्य युध्धअत्यंतकरीनआ
तां १३ ताम्रध्वजेंचापओढून पार्थावरीटाकिलेसत्तरीबाण ऋषीसंख्यामार्गण सात्यकीव
रीसोडिले १४ कृतवर्म्यावरीआठबाण शतबाणींविंधिलामदन श्रीकृष्णावरीतीनबाण
टाकिताजालाताम्रध्वज १५ यावरीबाणजामात पुढेंधांविलाउरवानाथ बाणजाळघाली
त ताम्रध्वजावरीतेव्हां १६ वीसबाणींहृदयभेदित दळसंहारीतमदनसुत पितामहवैकुंठ १

नाथ विलोकीपार्थकौतुकें १७ विसांबाणींहृदयभेदित रणभूमीमाजलीबहुत रक्तयुक्त
वेगेंगंगाजात अनिरुध्धवीरअद्भुत दळपाडिलेंतीनक्षोणीं १८ बाणामागेंबाणसोडित
ताम्रध्वजकेलाविरथ मगतोमयूरध्वजाचासुत कृतांतवतक्षोभला १९ काळदंडाऐसेबा
ण सोडिताजालातीक्ष्ण मगतोमन्मथाचानंदन मूर्छितपाडिलाताम्रध्वजें २० पांडवां
समीपअत्यंत पुढेंधांविलावीरवृषकेत ताम्रध्वजाचारथ चूर्णकेलातीक्ष्णशरीं २१
दुजेरथींतोबैसत तोहीचूर्णकेलाक्षणांत तिसरेरथींआरूढत केलानिःपाततयाचा २२
येकामागेंयेकजाण तीनशेंरथकेलेचूर्ण ताम्रध्वजजर्जरकरून सेनाअपारमारिली २३
यावरीताम्रध्वजअविटवीर करीतउठिलासंहार बाणघायेंकर्णकुमर मूर्छितकेलारणां
गणीं २४ सहस्रबाणींतेवेळां सात्यकीमूर्छितपाडिला कृतवर्माहीपहुडला समरभूमीसी
तेकाळीं २५ युवनाश्वसुवेगवीर मदननीलध्वजप्रवीर बभ्रुवाहनेंयुध्धकेलेंथोर तोहीपा
डिलाताम्रध्वजें २६ सेनाजालीभयाभीत ह्मणतीहाक्षोभलाकृतांत येकलटकेचभूमीपहु
डत मूर्छागतासारिखे २७ बाणतयाचेपरमतीव्र चपळेऐसेअनिवार कोणीउभेनराहे
समोर सेनासर्वत्रपडियेली २८ येकउरलेकृष्णार्जुन पार्थासिह्मणेइंदिरावरनयन महा
वीरपुण्यपरायण तुह्मीसेनासंहारिली २९ शूरत्वाचाअभिमान यापुढेंसकळांचाक्षीण
सर्वांचेगर्वहरुन समरींशयनकरविलें ३० यावरीतोमहावीरपार्थ बाणधारात्यावरीवर्षत ता
म्रध्वजाचेछेदूनरथ सारथीमारिलातत्काल ३१ ताम्रध्वजाचेसहस्ररथ चूर्णकरीसुभद्रानाथ
मगताम्रध्वजेंपुरुषार्थ अत्यद्भुतप्रगटिला ३२ ताम्रध्वजह्मणेवैकुंठनाथा आतांतूंरक्षींआ
पुल्यापार्था पाहामाझियापुरुषार्था धरूननेईनदोघांते ३३ सेनपक्षीजेसेधांवत तैसाउडाला

अकस्मात ब्रह्मांडनायकद्वारकानाथ उचलूनघेतरथांवरी ३४ अर्जुनधरिलाचरणी दो
घेघेऊनउडालागगनी अर्जुनासह्मणेकैवल्यदानी पाहापुरुषार्थययाचा ३५ मगयावरीतोकम
लावर ताम्रध्वजाचेंह्रदयसत्वर वज्रप्रायलत्ताप्रहर देताजालानेधवां ३६ ताम्रध्वजासी
आलीगिरगिरी तिघेहीपडिलेपृथ्वीवरी पार्थआणिकंसारी मूर्छाअत्यंतपावले ३७ गे
लेचकायनेणोंप्राण तेवींविकळपडलेदोघेजण ताम्रध्वजेंमूर्छासावरून आपुलेरथींआरूढला
३८ जयवाद्यें वाजऊन घेऊनचालिलादोन्हीशामकर्ण रत्नपुरासजाऊन पितयालागींभेटला
३९ सांगेसमूळवृत्तांत जिंकिलेपार्थआणिवैकुंठनाथ पाडूनियांमूर्छागत सेनासर्वआटि
ली ४० बभ्रुवाहनमदनप्रद्युम्न मेघवर्णघटोत्कचनंदन हंसध्वजनीळध्वजसंपूर्ण सेनेस
हीतमारिले ४१ आणिलेदोनीशामकर्ण अष्टयज्ञतुमचेजालेसंपूर्ण मयूरध्वजदिक्षीतहो
ऊन वेष्टीतब्राह्मणबैसलासे ४२ समस्तवृत्तांतऐकोन मयूरध्वजगहिंवरलापूर्ण ताम्रध्व
जासबोलेवचन मजआतांवदनदाऊंनको ४३ परब्रह्मकेवळवैकुंठनाथ जोकमळोद्भवजन
कसमर्थ सनकादिकांचेंआराध्यदैवत सारनिगमागमाचें ४४ महाराजकृष्णार्जुन प्रत्य
क्षतेनरनारायण त्यावरीतूंशस्त्रधरून कांतूंयुध्धकेलेंहें ४५ घालूनियांलोटांगण आ
णितासयेथेंप्रार्थून तरीमीहोतोंसुखसंपन्न ह्मणतोंधन्यतुजलागीं ४६ अरेतूंहिंसकप्र
सिध्ध अरेकैसाकेलालिंगभेद श्रीकृष्णपूर्णब्रह्मानंद त्यावरीशस्त्रटाकिलेंतुवां ४७ घ
रासयेतांचिंतामणी अभाग्येंदिधलाभिरकाउनी कल्पवृक्षउपडोनी आंगणींचाटाकि
ला ४८ कामधेनूयेतांसत्वर अभाग्येंमारिलेकाष्टप्रहार तैसातुवांकेलाप्रकार हरिवरी
शरघातले ४९ अमृतभाग्येंप्राप्तजालें तेणेंकेसंसम्मार्जनकेलें तैसेंब्रह्मघराआलें अप २

मानीलेंकेसेंतुवां ५० अरेतूंविष्णुद्रोहीघातक जायरेपरतानदाखवींमुख सहाअ
श्वमेधकेलेदेख द्वारकानायकआलापें ५१ सातवायज्ञकरावयास येतहोताजगन्निवा
स द्यावयामजनिर्दोषयश स्वामीमाझादयाळू ५२ कंठदाटलासद्गदित विमळाबुधा
रानेत्रींवाहत मयूरध्वजचिंताक्रांत अशनप्राशननेघेची ५३ ऐसारावआरंबळत
इकडेकायेजालेंसैनेत उठोनियांवैकुंठनाथ सावधकरितपार्थासी ५४ उभारेताम्रध्व
जाह्मणउन हांकदेतउठिलाअर्जुन हांसोनबोलेजनार्दन गेलाघेऊनअश्वदोन्ही ५५
सैन्यतुझेंमारिलेंसमस्त उरलोंआह्मीदोघेजीत येवढातुझाबळपुरुषार्थ क्षीणकेलेंते
णेंपाहा ५६ तुजहूनशतगुणेंदेखथोर बळकटमयूरध्वराजेंद्र मगबोलेपार्थवीर आ
तांयज्ञराहिलाकीं ५७ सर्वकर्तातूंनारायण आमचाकायसाअभिमान तुवांचमांडिलाय
ज्ञ कर्तापूर्णतुझातूं ५८ पांडवांचापूर्णकैवारी हेंब्रीदगाजेत्रिभुवनभरी तेंतूंसांभाळी
कैठभारी पूतनारीकंसांतका ५९ यावरीबोलेमदनतात मयूरध्वजाचीभक्तीअद्भु
त सत्वशीळसदांशांत तुजदावितोंचालआतां ६० हरिजालावृध्दब्राह्मण शिष्यसहज
चीअर्जुन पूर्वस्वरूपेंपालटून रत्नापुरासमीपआले ६१ त्यानगरींचीपाहातांरचना
विस्मयवाटेअर्जुना ह्मणेहस्तनापुरनारायणा वोंवाळावेंयावरुनी ६२ आधिव्याधी
दुःखदरिद्रआवर्षण वृध्दपुष्कळदुर्मरण नगरींनाहींअणुप्रमाण प्रजाजनसुखरूप
६३ नगरांतप्रवेशलेदोघेजण लोकीदेखोनिदिव्यब्राह्मण समस्तकरितीसाष्टांगनम
न नाहींअभिमानकोणासी ६४ कृतांताऐसीशीक्षालाविती ऐसेवीरनगरींहिंडती
पार्थासीह्मणेश्रीपती पाहावीरसमर्थहा ६५ आधींचपरब्रह्मसाक्षात त्याहींवरीद्व

जरूपशोभत द्वादशटिळेविराजित यज्ञोपवीतझळकतसे६६ नेसलाक्षीरोदकसुढाळ
शाठीपांघुरलाशुभ्रनिर्मळ कर्णींकुंडलाचाझळाळ गंडस्थळींबिंबलासे ६७ केशसांव
रूनिदिधलीग्रंथी पायींपादुकाविराजती पुढेंशिष्यसुभद्रापती काठीधरूनिजात
से ६८ यज्ञमंडपांतआलेदोघेजण तोंचारीलक्षबैसलेब्राह्मण येकदांचअवघेउठो
न सामोरेयेतांविप्रांतें ६९ कुंडांतुनीतिन्हीवन्ही मूर्तिमंतउभेटाकोनी आहवनीयगा
र्हपत्यदक्षिणाग्नी सामोरेजातीविप्रांतें ७० मयूरध्वजधांवोन घालितांजालालोटांगण
परमसन्मानेंप्रीतिकरुन सिंहासनीबैसविला ७१ रत्नाभिषेककरून केलेंषोडशोपचा
रेंपूजन मयूरध्वजकरजोडुन उभापुढेंपाहातसे ७२ ब्राह्मणधाकतिसमरूप वृध्यवे
दोनारायणसाक्षात जरीआह्मांसीकाहींपुशिलेंयेथ तरीप्रत्योत्तरनदेववे ७३ मयूर
ध्वमुखविलोकित तोब्राह्मणजालासग्ददित स्फुंदस्फुंदेंतेव्हांरडत नयनीवाहतअश्रु
धारा७४ सभागजबजिलीसमस्त हाब्राह्मणसत्वशीळबहुत कोण्यापतितेंदुःखप्रा
प्त केलेंयासीकळेना ७५ मयूरध्वजतेव्हांबोलत स्वामीकायसांगावावृत्तांत तुजदुः
खदिलेंत्यासबहुत दंडआतांकरीनमी ७६ तुजवरूनप्राण मीआपलावोवाळुन
तूसांगसीतेंकरीन आतांचदेईनमागसीतें ७७ विप्रस्फुंदेतेअवसरीं बोलतांशब्द
नफुटेबाहेरी ह्मणेराजेंद्राअवधारीं वृत्तांतआतांजालातो ७८ मीद्वारकेचाब्राह्मण
सांगातेंपुत्राशिष्यघेऊन तुवांकेलेसहायज्ञ ह्मणोनिकीर्तिऐकिली ७९ सातव्यायज्ञा
लागुन येतहोतोंत्वरेंकरुन तुझ्यानगरासमीपजाण दाटउद्यानेंलागलीं ८० त्यांतू
नअकस्मातपंचानन आलाआह्मांवरीधांवोन येकुलतायेकजाण पुत्रमाझाधरियेला ८१ ३

वेदशास्त्रीपरमनिपुण वेदविधीनामत्यालागुन ऐसापुत्रप्रवीण भूमंडळींनसेकोणातें ८२
कोमळबाळधरुन गेलाझाडांमाजिघेऊन ऐसेंबोलतांब्राह्मण कंठदाटलापुढती ८३ कोणा
सदुःखसांगेंआतां सेनासिध्यकरारेतत्वता मगराजेंद्रजालाबोलता त्वरेंचलावनाजाऊं ८४
पृथ्वीवरीलपंचानन धरूनआतांजिवेमारीन रावसिध्यजालाजाणोन ह्मणेंब्राह्मणऐकराय
८५ मीत्यासीबोलिलोंवचन भक्षींमजसोडींनंदन मगतोबोलिलापंचानन तुझेंकठीणश
रीरनलगे ८६ तुवांव्रतेंतपेंकेलींसफार नभक्षींतुझेंजठरशरीर आतांकाकुलतीयेत
सेथोर तरींविचारयेकऐका ८७ तुझापुत्रमीरक्षितोंक्षणभरी तूंमयूरध्वजापासींजाइंड
करी त्याचादेहकर्वतूनयेअवसरीं उजवेंअंगआणीकां ८८ त्याचेंसकुमारशरीरगोरव
र्ण भक्षितांमीतृप्तहोउन मगतुझापुत्रसोडीन हानिश्चयजाणपां ८९ मजयेवढाचरा
यासुत वेदशास्त्रीपारंगत त्याचेंलग्नमांडिलेंनिश्चित वैशाखशुध्यद्वादशीसी ९०
देसीलकाहींआह्मांसिधन ह्मणोनयेतहोतोंधांवोन ऐसेंमयूरध्वजेंऐकोन कायवचन
बोलत ९१ आयुष्यधनयौवन हेंमरीचिजळवतक्षणिकजाण राज्याअंतीनर्कपूर्ण
भोगावेंकींनसुटतां ९२ क्षणिकशरीरअशाश्वत आयुष्याचेंनकळेगणित ब्राह्मणका
जींवेचितांयथार्थ सार्थकंत्याचेंजाहालें ९३ सिध्यजालाराजेंद्र कर्वतआणविलासत्वर
मगबोलतकायविप्र ऐकयेकसांगतों ९४ तुझीस्त्रीआणिसुत यांजवळीदेऊनकर्वत
तुझाडोळांआलेअश्रुपात किंवारडतदेखिलाकोणी ९५ नगरांतीलमनुष्यमात्र को
णीनकरावाहाहाःकार कर्वतितांरायाचेंशरीर गीतगावेंस्त्रीपुत्रानें ९६ यांतकाहींअंतर
पडतांजाण मीजायीनतत्काळउठोन मगरायेंस्त्रीआणिनंदन बोलाविलींबरव्यापरी ९७

तुह्मांसिपाकिलें आजिवरीदेख आतांमाझेंकरासार्थक कदांनकरावाकोणीशोक सर्वलो
काविनविलें ९८ स्नानकरूनिसत्वधीर नित्यकर्मसारूनिपरिकर दानेंदेऊनअपार उभा
ठाकलातेधवां ९९ शिरींघातलाकर्वत हरिनामावलीमुखींउच्चारित हेद्वारकानाथम
दनतात कृष्णमाधवगोविंदअच्युत नामप्रबंधउच्चारी १०० खणखणांकर्वतवाजत
रावनामावळीमुखींउच्चारित हेद्वारकानाथमदनतात द्रौपदिलज्जारक्षका १ स्त्रीपुत्रेंधरि
लाकर्वत रावसमस्तांसकरजोडित ब्राह्मणासविपरित सहसाकोणीबोलूंनका २ गजेंद्रो
धारकाजगजीवना पांडवपाळकाजगन्मोहना तुझें अक्षयीपदजनार्दना मजन्हेयींतेथें
आतां ३ ब्राह्मणह्मणेमुकवत कांकर्वतितांतुह्मीयेथ रावस्त्रीपुत्रांखुणावित गाकाहींये
यीलतैसें ४ मगह्मणतिराजेंद्रा मयूरध्वजाअतिउदारा शरीरसंपत्तीदेऊनविप्रा कीर्तिके
लीअद्भुत ५ सकळपृथ्वीचेभूपाळ येउनीराजेंद्रालागतीतुझेचरणीं तुजऐसाउदारत्रिभु
वनीं दुजानाहींभूभुज ६ ब्राह्मणाचापंक्तीबैसउन कोणदेयीलइच्छाभोजन सकळधारा
सतेजपूर्ण कर्तातुजविणनसेची ७ नगरांतआकांतहोतथोर कैंचाआलारेयेथेंविप्र नमा
गेसंपत्तीसज्यसाचार राजशरीरछेदवितो ८ सकळदेवविमानीं सिध्दजालेपुष्पेंघेउनी
ह्मणतिधन्यउपमात्रिभुवनीं मयूरध्वजातुजनसे ९ येकह्मणतिदेवपदेंसकळी थास दे
तोवनमाळी तोंआश्चिर्यवर्तलेंतेकाळीं तेंवसकळींपरिसिजे १० रायाचाजोवामनेत्र तेथून
चालिलीअश्रुधार ब्राह्मणचालिलासत्वर ह्मणेरडतोनेघेंआतां ११ ब्राह्मणजातांदेखो
नी स्त्रीपुत्रविनविती रायालागुनी विप्रजातोतुजटाकुनी कायआह्मींकरावें १२ रावब्रा
ह्मणासतेवेळीं करेंखुणावुनीबोलावीजवळी येरूपातलातत्काळीं ह्मणेसांगकांअश्रुआले १३

मयूरध्वजबोलेवचन माझेंसर्व्यांगआनंदघन तुह्मींजालतेंघेउन सार्थकजालेंतयाचें १४ वामने
त्रीं अश्रुआले आपलेंसार्थकनाहींजालें तेंदुःखआठवलेंयेवेळे खेदेंरडतोंयाकरितां १५
ऐसेंऐकतांजगज्जीवन दिव्यचतुर्भुजरूपप्रगटून किरीटकुंडलेंमंडितवदन आकर्णनयनविरा
जती १६ कर्वतकाढूनतेसमयीं मयूरध्वजधरिलाहृदयीं क्षतनदिसेसहसाही दिव्यरूप
जाहालें १७ जालायेकचीजयजयकार पुष्पेंवर्षतीसुरवारंवार लागलेवाद्यांचेगजर लोकधांवती
पाहावया १८ अर्जुनस्वरूपप्रगटलें मयूरध्वजेंआलिंगिलें तेवेळींतेंसुखजालें त्यासदृष्टां
तनसेची १९ कृष्णार्जुनाचेंपूजन रायेंकेलेंप्रीतिकरुन करूनियांअपारस्तवन धरीचरणवारं
वार २० मगमयूरध्वजासहितश्रीकृष्ण संगेंसप्तक्षोणीदळघेउन जेथेंपडिलेंघोररण ते
थेंआलेतेधवां २१ अद्भुतकेलेंगोपाळें दृष्टीनेंविलोकितांसर्वदळ. प्राणीमात्रजिवविलेसक
ळ गर्जोंलागलेसकळवीर २२ ताम्रध्वजाचेंदळ जिवविलेंश्रीरंगेंतत्काळ गर्जतवाद्यांचा
कल्होळ रत्नपुराप्रवेशले २३ राहाऊनसप्तदिवस रायेंपूजिलाजगन्निवास अपारसंपत्तीर
त्नेंविशेष भगवंतासमर्पिली २४ मयूरध्वजासह्मणेजगज्जीवन तुह्मीआह्मींसात्यक्षोऊ
न धर्मयागसंपादुन सिध्दीनेऊंतत्वता २५ मयूरध्वजह्मणेकृपानिधी सातवायागनपावतां
सिध्दी अंतरपडेलवेदविधी कैसायेऊंसांगातें २६ हरीह्मणेसहायागकेले तेंतुवांको
णासतोषविलें आतांसप्तयागांचेंश्रेयसगळें मदर्पणकरींकां २७ अनंतयागांचेंफळ तु
ह्मांहातांसआलेंनिर्मळ तुष्टलोंमीघननीळ चालधर्मासीभेटावया २८ मयूरध्वजबोलेव
चन तुझेंवाक्यमजप्रमाण सोडिलेदोन्हींशामकर्ण सात्यआपणचालिला २९ पूर्णब्रह्मा
नंदाअभंगा सर्वस्वसात्यश्रीरंगा श्रीधरवरदानिःसंगा नपडेन्यंगाकोठेंही १३० दोन्हीशाम

कर्णपुढेंजात सकळरायांसहितपार्थ पाठीसिंजानसेरक्षित नृपसमस्तसमागमें ३१ यावरी
सारस्वतपुरी वीरवर्मोराज्यकरी त्याचासेवकींइसडकरी घोडेधरूननेलेतेव्हां ३२ जाचारा
ज्यांतबहुतनीति जावईजाचाशायमिनीपती पुण्यपरायणनृपती नाहींवस्तीपापाची ३३
परस्त्रीदेखतांनिर्बळ परधनपाहातांअंधकेवळ परनिंदेविषयींसकळ मुकेहोतीकेवळ ३४
आधिव्याधीदरिद्रकाहीं जाचेग्रामीनसेकाळत्रयीं शायमिनीत्याचीकन्यापाहीं तेदिधलीयमा
तें ३५ सर्वहीवीरमरती शेवटींयमाल्याप्रतिजाती ह्मणोनतेयमस्त्रीनिश्चिती जालीप्रीती
विचारुन ३६ सर्वपतिव्रताह्मणविती अग्नीमशेवटींशरीरदेती नरीतेनव्हेपतिव्रतासती
वैश्वानरासीमिळतां ३७ ऐसेंजाणोनशायमिनी जालीवैवस्वताचीपत्नी तेपतिव्रतामाजीशि
रोमणी भ्रतारसेवेसादर ३८ वीरवर्म्याचीनगरीशुध धर्मेनांदतचतुष्पद घरोघरींब्रह्मा
नंद नाहींविषमकोठेंही ३९ असोपंचपुत्रांसहित वीरवर्मोबाहेरनिघत जाचादळासना
हींअंत युध्धअद्भुतमांडलें ४० श्वशुराचेंसंकटजाणोन यमपातलास्वर्गाहुन नानाव्या
धीरोगघेउन सात्यतेसपातला ४१ तीनशतशूळमूर्तिमंत ऐसेघातरोगआलेधांवत
पातलेचौदाशनिःपात अष्टादशकुष्टवेगळाले ४२ अष्टोत्तरशतगुल्मरोग चौऱ्याशीं
धनुर्वात आलेसवेग क्षयरोगसेनापतिअभंग सर्वांमाजीश्रेष्ठतो ४३ अष्टोत्तरशतरो
गमुख्यसप्त त्याचेभेदमगआहेतबहुत वर्णितांनलगेचिअंत कासयाग्रंथवाढउं
४४ वीरवर्म्याचेंअद्भुतबळ सात्यतेंसयमाचेपातलेसबळ युध्धमांडलेंतुंबळ पांडव
दळसंहारिलें ४५ पार्थरथींकमळाकांत वीरवर्मात्याप्रतिबोलत श्रीकृष्णातुंरक्षीपार्थ
पाहेंप्रतापमाझाआतां ४६. साठीबाणघालुन विकळकेलावीरअर्जुन पंचबाणीसंपूर्ण

पंचशरजनकविंधिला ४७ सावधहोऊनपार्थ त्यावरीबाणजाळघालित मगह्मणेरमानाथ
पार्थावीरनाटोपेहा ४८ तुवांमारिलेकर्णजयद्रथ तेसेंनव्हेहेयेथ राजेसर्वकेलेमूर्छित सात्य
तुजआलेजे ४९ तरीहनुमंतायाचारथबांधावा नेऊनसमुद्रांतटाकावा वायुसुतह्मणेकेश
वा अशोकवननव्हेहें ५० महाराजहाविष्णुभक्त तवसामर्थ्येचबळवंत मगवीरवर्म्याचा
रथ अंजनीपुत्रेंउचलिला ५१ वीरवर्म्यानेंपार्थस्यंदन येकहस्तेंघेतलाउचलून अला
थ्यचक्राऐसाभोंवडून समुद्रावरीपातला ५२ वीरवर्माह्मणेहनुमंता तुंमजंटाकिशीजेथेंआ
तां पार्थआणिकृष्णनाथा त्यांसहीयेथेंबुडवीनमी ५३ येकाहातेंधरिलारथ येकहस्तेंता
डिलाहनुमंत वायुसुतलत्ताप्रहरदेत परीलोकदानसोडीहो ५४ वीरवर्म्याचेहृदयीं कृ
ष्णानाथदिधलीतेसमयीं मगअवघेचआपटिलेमही युध्धतेथेंहीकरितां ५५ श्रीरंगह्म
णेअर्जुना हावीरकदाआटोपेना येथेंकोणाचेंबळचालेना सहस्रवर्षेभिडतां ५६ कृष्णह्म
णेवीरवर्म्या तुंवांकेलीआजियुध्धाचीशिमा तुजदेखोनप्रेमा उचंबळतभेटावया ५७
ऐसेंऐकतांवचन वीरवर्माघालीलोटांगण कृष्णार्जुनाप्रीतीकरुन भेटलातोरणपंडित
५८ आपुलेंसर्वराज्यधन तत्काळकेलेंकृष्णार्पण शास्त्रसंख्यादिवसराहाऊन आदर
केलाबहुतची ५९ भांडारेंसमर्पिलींसर्व येकवीससहस्रदिधलेअश्व यमेंयऊनवंदिला
माधव गेलास्वस्थानात्यावरी १६० श्रीकृष्णवचनेंकरुन वीरवर्मादळघेऊन सात्यजा
तसंपूर्ण तनमनधनघेऊनियां ६१ पुढेंनंदडोहोगहन दोनीघोडेगेलेत्यावरुन भिजोंदिला
नाहीं चरण पवनाहुनगमनत्याचें ६२ मगनौकाआणूनबहुत पार्थदळभारउतरित पुढें
[illegible]पूरदेखत नगरचंद्रहांस्याचें ६३ नगराजवळीयेतांजाण अदृश्यजालाशामकर्ण

दळभारतेथेंथोकोन तटस्थरूपपाहातसे ६४ ह्मणतीवारूनेलेकोणीयेथं हानकुकेचिकाय
वृत्तांत वेडावलावीरपार्थ बुधीकाहींसुचेना ६५ तोंअकस्मातनारदमुनी उभेठाकलेयेउ
नी जोदिव्यगंधींदिव्यसुमनीं सुरगणांचर्चिला ६६ देखोनिविष्णुनाभनंदन नमितांस्तवि
तीकृष्णार्जुन सकळराजयेऊन मस्तकठेवितीपायांवरी ६७ अर्जुनबोलेवचन येथेंगुमजा
लेशामकर्ण हांसिलातेव्हांब्रह्मनंदन ह्मणेवर्तमानऐक आतां ६८ चंद्रहास्येंशामकर्ण
नेलें तेतुह्मांसकाहींचनाहींकळलें यावरीसुभद्रावरेंपुशिलें चंद्रहास्यकोणअसे ६९ ना
रदह्मणेऐकइतिहास चंद्रहास्यमहाराजपुरुष जाचें चरित्रऐकतांनिर्दोष प्रामयज्ञहोयपैं ७०
अवघेराजेआणिकृष्णार्जुन कथाऐकतांसावधान चंद्रहास्याचेंचरित्रगहन विधिपुत्रवर्णी
लतें ७१ तेसुरसकथाअसेफार ब्रह्मानंदहोऊननिर्भर ऐक तेंचहोसादर प्रेमभरेंकरू
नियां ७२ श्रीपांडुरंगविहारा श्रीधरवरदाजगदोद्धारा ब्रह्मानंदाअतिउदारा बोलेल
सारकथाते ७३ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ अश्वमेधजयमिनीकृत त्यांतीलसारांशनिश्चि
त येकसष्टाव्यांतकथियेला १७४ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

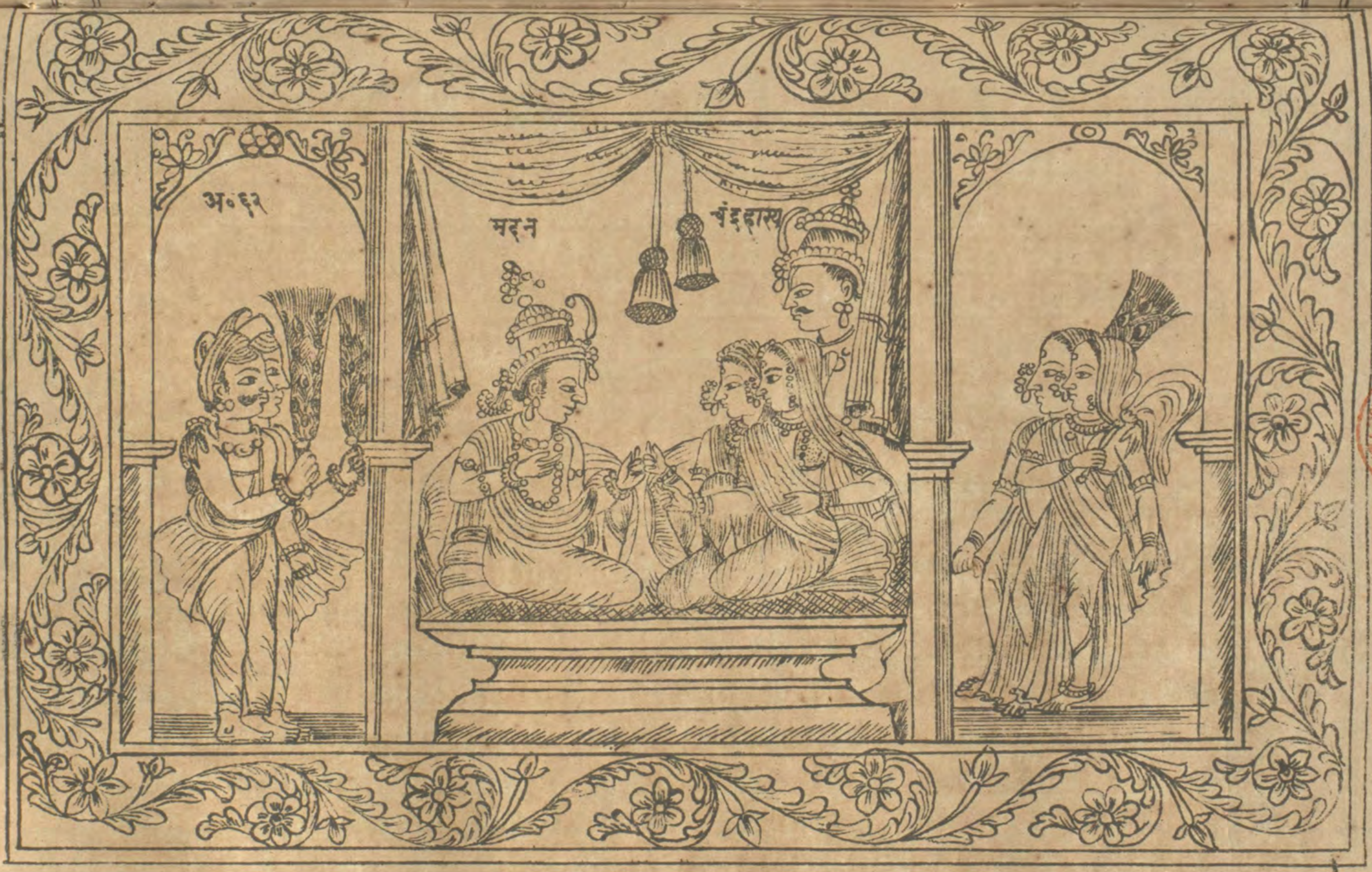

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC

श्रीगणेशायनमः सव्यसाचीप्रतीकथागहन सांगेसरसिजोद्भवनंदन पूर्वींएकनृपपावन
केरळाधिपतीनामतयाचें १ त्यालापुत्रजालासुलक्षण चंद्रहास्यनामाभिधान पृथ्वीव
रीऐसेआन स्वरूपनाहींनवता २ त्यानृपावरआलेंरणचक्र युद्धजालेंसप्तरात्र केरळा
धिपतीपावलापरत्र शत्रूनींनगरघेतलें ३ राजजायाकरीअग्निप्रवेश मगउपमातापघे
उनीचंद्रहास्य चोरुननेतकुंतलापुरास निशीदिवसजतनकरी ४ तीनवर्षेंहोतांपूर्ण
धात्रीहीगेलीमरून पाठीनिराधारराजनंदन आश्रयकोठेंनसेची ५ तोंशाळग्रामनृसिं
हमूर्ती सांपडलीत्याबाळकाप्रती वदनसंपुटींअहोरात्रीं प्रीतीजतनकरीतयां ६ पूजाकरू
नत्रिकाळ सर्वांरसीसदानिर्मळ परदेशींहिंडेबाळ ह्मणोनिलोकदयाकरिती ७ एक
पाचारूनअन्नघालिती एकपाघ रावयावस्त्रदेती चिंमणेबाळकघेउनिसांगाती धिंदेबि
दींखेळत ८ बाळदेखोनिसुलक्षण नम्रयहोतीजननयन कौवरीघेतीउचलोन पेतीचुंब
नप्रीतीनें ९ तेथीलकुंतलेश्वरनृपती दुष्टबुद्धीनामपापमती प्रधानत्याचानिश्चितीं अ
तिदुरात्मानिर्दय १० कामीकबुद्धीतोक्रूर पाचारुनीऋषेश्वर अन्नसंतर्पणहोतसेथोर
तोंबाळसमोरदेखिला ११ प्रधानेबाळबोलउन ह्मणेतूंकरीयेथेंभोजन द्विजपंक्ती
तोसुलक्षण भोजनासीतोबैसला १२ शाळग्रामासतुळसीवाहत सवेंचनैवेद्यदाख
वित तीर्थघेउनीस्नानकरित ऋषीतटस्थपाहती १३ भोजनकरूनबाळउठिला प्रधा
नाचेंपुढेंबैसला ऋषीसऐसाभावगमला कींपुत्रयाचाचनिर्धारें १४ ब्राह्मणमंत्राक्षता
टाकित ह्मणतविजयीहोतुझाश्रीमंत पृथ्वीजिंकूनसमस्त राज्यकरीलरामाऐसें १५ ऐ
कतांक्षोभलाप्रधान ह्मणेपदनमूर्खतुह्मींब्राह्मण पुत्रकोणाचानेणोन आशिर्वाददिध

ला १६ स्वस्थानाब्राह्मणगेलेजाण असत्यनव्हेविप्रवचन चिंतामानसींदारुण दुष्टबुद्धीसीलागली
१७ ह्मणेब्रह्मवचननिश्चिती असत्यनव्हेकल्पांती मगअंत्यजजीवघाती त्यासएकांतींसांगत १८
ह्मणेहेंपोरन्याऊनी नेऊनिवधातात्काळवनीं सहावीआंगोळीचरणीं तेछेदुनीखुणाआणावी १९
तंवतेंखेळतांचनागेले शस्त्रकाढिलेंतपेखेळे. देखोनरात्रयापरिलें ह्मणेकांगजमारितां २०
तंवतेह्मणतीवचन तुजमारवितोप्रधान चहूंकडेपाहेराजनंदन दिशाशून्यदिसती २१ मगमुखीं
चीकाढिलीशिळा करतळींघेतलीनेवेळा ह्मणेकरुणाकरावीदीनवत्सला हरिगोविंदामाधवा २२
ह्मणेमीनाथअनाथदीन आजवरीकेलेंतुवांपाळन जनकजननीतुजविण मजनाहींयेवेळीं २३
धांवेप्रल्हादरक्षकाजगजेठी मजगर्भदेवींतुझापोटीं मीनवकंठींघालीनमिठी कृपादृष्टीपाहेकां
२४ ऐसेंबोलोनसप्रेम सुखींघातलाशाळग्राम तंवचांडाळनिर्दयपरम शस्त्रउचलतीवधावया
२५ त्यासीकुनजंयतेपाहती तोंसिंहवदनरमापती शंखचक्रादिआयुधेंघेती उभापाठीसीरक्षित
२६ सुदर्शनधगधगित हातींधरिलेंक्रोधचक्र ब्रह्मांडजाळीलसमस्त हेलावतेजैसें २७ त्या
तेजामाजीनिश्चिती चंद्रसूर्यबुचकळ्यादेती विद्युल्लताकंपीनजाती दंतपंक्तीतैशाहो २८
भयाभीतजालेचांडाळ ह्मणतीकोणीवधावेंहेंबाळ मगसहावीअंगोळीतत्काळ छेदूनिगेलेघे
उनी २९ वधिलेंह्मणउनिदावितीखुण तोपावलेंदुष्टबुद्धीचेंमन इकडेबाळकरीरुदन घोरवनीं
हिंडत ३० रुदनमाजीहरिचाछंद गातदिव्यनामप्रबंध तोंमृगयाकरीतरावकुलिंद त्यावनस्थळींपा
तला ३१ बाळदेखोनसुकुमार रथसांडूनधांवेनृपवर उचलोनिघेतलासुंदर उदकेंनेत्रपुसि
ले ३२ तोंनाममाळाअनिवार बाळउच्चारीवारंवार देववाणीदेतउत्तर रायातुजपुत्रदिधलाघे
यीं ३४ कुलिंदाचाहर्षनमायगगनीं नगरासआलापरतोनी भांडारेंफोडिलींतयेक्षणीं याच

कोंहातीलुटविता ३४ लागलावाद्यांचाएककल्लोळ चंदनावतीचेलोकसकळ मंडपघसणीहोतसेप्रबळ
पाहावयाबाळकासी ३५ कुलिंदाचीमेधावतीपट्टराणी कुरवंडीकरीपुत्रदेखोनी वोसंगाआडवाघे
उनी स्तनपानदेतसे ३६ चुकलेंबाळकभेटेपुढती जैसीगगनांतनमायप्रीती पान्हाफुटलातये
प्रती नसांवरेचिसर्वथा ३७ धाविलेविप्रबहुत लक्षणपाहूनसांगत नामचंद्रहास्ययथार्थ
नसेविपरीतकांहींहो ३८ नगरजनआणितीअहेर त्याचेंद्विगुणदेतनृपवर लोटल्याससप्तसंवत्सर
मौंजीबंधनजालें ३९ वेदशास्त्रींनिपुण जालाचौसष्टकळाप्रवीण पुत्रविद्यादेखोन कुलींदरा
यतोषला ४० राजकारभारसमस्त चंद्रहास्यासदेत. यथाकाळींमेघवर्षत धरणीपिकेअसंभाव्य
४१ धेनुदुभतीअपार असत्यआधीव्याधीनसेअनुमात्र चंद्रहास्यासलोकसमग्र पाचारुनसां
गत ४२ तुलसीवृंदावनेंहरिपूजन पुराणश्रवणहरिकीर्तन हरिदिनिदिनत्रयव्रतपूर्ण अन्नो
दकयाचकां ४३ इतकेंजोनकरीसत्य त्यासदंडीनयथार्थ लोकतैसेंचआचरतीसमस्त दान
धर्मयथाविधी ४४ षोडशवर्षेंजाल्यापूर्ण मेळउनअपारसैन्य पितयासम्हणेपृथ्वीजिंकीन आ
ज्ञाद्यावीमहाराजा ४५ कुलिंदम्हणेकुंतलेश्वर यासदेतोंआम्हींकरभार दुष्टबुद्धीप्रधानदुराचार
नगरकेदेखोंआम्हांतें ४६ चंद्रहास्यम्हणेउत्तर पृथ्वीजिंकोनसमग्र मगत्यासीधेउनिसमाचार
शिक्षालावीनक्षणमात्रें ४७ असोचंद्रहास्येंबहुत पृथ्वीजिंकिलीअल्पदिवसांत भूमंडळींचे
नृपनाथ जिंकोनआणिलेनगरातें ४८ कुलिंदसामोरायेत पुत्रदेखोनआनंदत चंद्रहास्यसा
ष्टांगनमित क्षेमदेतपितयासी ४९ सर्वराजेपितयाभेटउन करवीत्याहातींनमन असोयज्ञ
जालासंपूर्ण राजेबोळविलेस्वस्थाना ५० कुलिंदम्हणेएककुमरा करभारपाठवावाकुंतलेश्व
रा येरम्हणेआज्ञादीजेसत्वरा धरूनआणीनक्षणमात्रें ५१ कुलिंदम्हणेपूर्वापार त्यासदेतों

करभार स्वामिद्रोहनकरावासाचार चंद्रहास्यअवश्यम्हणे ५२ समागमेंलोकदेउनीसत्वरा द्रव्यपा
ठविलेंकुंतलपुरा दुष्टबुद्धीनेभांडारा द्रव्यसाठविलेंसमग्र ५३ कुलिंदाचालोकांसयथाविधी पा
हुणेरकरीदुष्टबुद्धी म्हणेजालीपाकसिद्धी भोजनासीउठावें ५४ तवतेलोकसत्यविश्वासी म्हण
तीआजएकादशी चंद्रहास्यकोपेलआम्हांसी शासनकरीलतत्काळ ५५ चंद्रहास्यनामऋषी
केश वोढींकडेंहोईलनाश क्रोधदाटलादुष्टबुद्धीस माझावचनासमाननदेयी ५६ तुमचाकुलिं
दआणिचंद्रहास्य क्षणनलागतांवधीनदोघांस तंवतेसांगतीपराक्रमत्यास अद्भुततयाचा ५७ स
कळजिंकिलेनृपनायक तूंकायत्यापुढेंमशक येथीलराज्यसकळिक घेईलक्षणनलागतां ५८
परमकोपलादुष्टबुद्धी लोकआकळूनघातलेबंदीं कुंतलेश्वराजवळीतोकुबुद्धी वर्तमानसांगत
५९ कुलिंदमातलाबहुत द्रव्यपाठविलेंकिंचित त्याचासमाचारघेउनित्वरित येतोंसत्वरपुढ
ती ६० रावम्हणेचंपकमालती उपवरकन्याजालीजाणती वरसुलक्षणपुरुषार्थी पाहूनियांआ
णावा ६१ अवश्यम्हणेतेअवसरीं तोंविषयाप्रधानकुमरी पितयासम्हणेनिर्धारीं वरमज
आणावा ६२ प्रधानेंगणिलेदिवस षोडशवर्षेंजालींकन्येस म्हणेयावीजरीशिवास तरीतोमस
णीलोळत ६३ विष्णुपरद्वारीनाटक कुलालतोचतुर्मुख इंद्राचेआगींभगेंदेख दूषणेंसमस्त
नवग्रहां ६४ कन्येचेंकैसेंसमाधान आल्यावराबरीलग्न असोदळभारघेउन चंदेवतीसपात
ला ६५ कुलिंदाससमोरयेउनभेटला दुष्टबुद्धीमंदिरीआणिला म्हणेतुमचापुत्रवहिला जेणें
पुरुषार्थकेला ६६ चंद्रहास्यआलातत्काळ उठोनआलादुष्टखळ न्याहाळूनपाहतीसकळ चिन्हेंदेखि
लींआगोळीचीं ६७ म्हणेतोचहाकाळयथार्थ अंत्यजींसोडिलाजित मगनम्रवचनबोलत कुलिंदाप्र
तितेधवां ६८ म्हणेऐसापुत्रतुम्हींझांकिला आमचारायासितुम्हीनाहींभेटविला मगचंद्रहास्यतेवेळा

ऐकोनानेयीदुष्टबुद्धी ६९ ह्मणेमीपत्रदेतोंलिहूनी कुंतलापुरींजावेंयेक्षणीं मदनासमेटावेंजा
उनी तोंमीमाघूनपरतयेतों ७० आमचाध्यासतुमचापायीं रात्रंदिवसलागलापाहीं चंद्र
हास्यह्मणेलवलाही जातोंआतांसत्वर ७१ दुष्टबुद्धीलिहीपत्र परमचांडाळअपवित्र दु
ष्टाचेमनकुश्चितफार इंद्रादिकांनकळेची ७२ सहस्रायुचिरंजीवमदना माझीतुजहेचिआ
ज्ञा चंद्रहास्यासतवदर्शना पाठविलेयथार्थ ७३ विषदीजेयासी विचारनंपुसेकोणासी
भोजनीउदकींनिश्चयेसी सर्वथाविसरनपडावा ७४ अभ्यंगशयनींनसतां कींसुगंधआणी
चर्चितां उत्साहकरावापुरता पुत्रआमचाजरीहोशी ७५ विचारकोणासनपुसावा सुदिनकु
दिननपाहावा आमचामार्गनलक्षावा बराकरावाउत्साह ७६ पत्रगुंढाळूनकरींदेत तुह्मीं
एकलेचजावेंतेथें मगचंद्रहास्यत्वरित पितयासआज्ञापुसे ७७ ह्मणेकुंतलापुरासजाऊन
सत्वरयेतोंपरतोन तत्काळवारूवरीबैसोन एकलाचिनिघाला ७८ शतयोजनेंपंथक्रमुनी
कुंतलापुरासमीपयेउनी राहूनियांउपवनीं स्नानकरुनिपूजाकरितसे ७९ केलेंशालग्रा
माचेंअर्चन सहस्रनामेपठतांपूर्ण जवळीतोंआलेनिर्दोषअन्न केलेंभोजनचंद्रहास्यें ८० वि
ड्याघेउनतेअवसरी निद्राकेलीक्षणभरी तोंवनक्रीडेससुंदरी विषयाआलीत्यास्थाना
८१ सवेंसखियापांचशत चातुर्यकळानानादाखवित विषयादुरूनिदेखत पुरुषनिद्रस्थ
जालातो ८२ ह्मणेवारूवृक्षासबांधोन कोणहायेथेंकेलेंशयन सकळसखियांसचुकउन.
एकलीचआलीतेथें ८३ शंकतशंकतजात वृक्षाआडलपतलपत मनामाजीचिंतित क्षण
एकनिद्रस्थअसो ८४ जवळीयेउनपाहत अंगींचाकळादिव्यफांकत जैसाकेवळकांत
शोभायमानदिसतसे ८५ तोंजवळीगांठदेखत सोडूनियांजोंपाहात तोंशालग्रामदीसिवं

त ह्मणेविष्णुभक्तअसेहा ८६ पुढतीपाहेझडकरी तोंपत्रदेखेतेअवसरीं पितमुद्राओळ
खूनअंवसरी रमसंतोषवाटला ८७ उलकूनपत्रवाचित विषदीजेत्वरित वरकडपदार्थाचा
अर्थ उत्तमचिनिघाला ८८ ह्मणेहेंकांविपरीत तांतडीजालीयथार्थ अक्षरचुकलेंसत्य तरी
येथेंकैसेंकरावें ८९ नेत्रांनरवेंनेत्रींचेंकाजळ काढूनतेथेंलिहीतत्काळ विषयादेयीयासप्रां
जळ लिहूनपत्रबांधिलें ९० मगह्मणेजयजयभवानी तुष्टलीसमजलागुनी हावरजोडेयेक्षणीं
आणिकाहिनमागेतुतें ९१ स्वरूपसुंदरदेखोनी ह्मणेजाईनओवाळुनी वाराघालूंकाययेक्ष
णी घर्मपातलाशरीरा ९२ जरिजागाजालाप्राणनाथ हेहीगोष्टीअनुचित मायाजाळपरमा
द्भुत गुंडाळतअंतःकर्णा ९३ सवेंचसखियामाजीमिळाली आपुल्यागृहासपातली मनांत
चिंतालागली तेंनसांगेकोणातें ९४ चंद्रहास्यजागाहोउन सत्वरवारूवरीबैसोन प्रधानगृ
हासयेउन वृत्तांतआंतपाठविला ९५ ऐकतांमदनआलाधांवत क्षेमालिंगनप्रीतीनेदेत मं
दिरांतनेउनत्वरित पूजाकेलीप्रीतीनें ९६ चंद्रहास्यपत्रदेत मदनउलकूनपाहत विषयादी
जेत्वरित पदेंसमस्तउत्तमची ९७ घरांतघेउनगेलालिखित मातेपुढेंघडघडांवाचित ह्मणे
त्वराकराबहुत पदेंसमस्तउत्तमची ९८ तोंस्त्रियायेउनपाहत गवाक्षद्वारेंविलोकित स्वरू
पासउणारतिकांत हर्षभरितसर्वजाल्या ९९ मदनमातेसह्मणत आज्ञाकरावीत्वरित.
तंवतेह्मणेबरेंबहुत करातयारीयेसमयीं १०० बाहेरआलामदन आणिलेज्योतिषीबोलाउ
न ह्मणेसांगाकधींसुलग्न येरविचारूनबोलती १ उत्तमलग्नआजिअसे पुढेंमासांतावां
चुनीनसे बापचरित्रकेलेंऋषीकेशें त्वराह्मणउनउठिले २ नवरागुप्तरूपेंनेउनी बैसविला
शेजारींसदनीं मदनस्त्रियाजाउनी जाल्याबहिणीचंद्रहास्या ३ वऱ्हाडीमिळालेबहुत हळद

वधुवरांसलाविन विप्रस्वस्तिवाचनसंपादित. गजरेंवाजतवाजिंतरें ४ वरसुंदरदेखोनि. बोल
तीनगरीचेंजन ह्मणतीविषयेचेंभाग्यधन्य ऐसेंनिधानजोडिलें ५ लग्नघटिकाजवळीआ
ली विषयाशृंगारूनिआणिली मधुपर्कादिपूजाकेली आरंभिलींमंगळाष्टकें ६ अंतःपटगेलाफि
टोन लोकह्मणतीसावधान दोघांजालेंपाणिग्रहण लज्जाहोमादिसर्वही. ७ इकडेदुष्टबुध्दी
नेकेलाअनर्थ कुलिंदासआकळुनबंदींतघालित नगरविध्वंसूनीसमस्त कलहकरुनीनिघा
ला ८ तोंवाटेससर्पबोलिलायेक मीतुझाद्रव्याचारक्षक मदनेंवेंचिलेंसकळिक विषयेचा
विवाहजाला ९ धावराजालाप्रधान तोंपुढेंदेखिलेंब्राह्मण ह्मणेकोठुनआलांरेअवघेजण दट
उनउभेकेले १० तोंतेआशिर्वाददेत धन्यतुझामदनसुत द्रव्यवेंचिलेंअपरिमित लग्नजालें
विषयेचें ११ सेवकांसह्मणेधराब्राह्मण जिह्वायांचाटांकाउपटुन द्रव्यघेतलेंहिरोन मगसोडून
दिधले १२ मंदिरासआलात्वरित मदनपितयासनमस्कारित ह्मणेकायलिहिलेंलिखित
केसाअनर्थकेलातुवां १३ येरुह्मणेपत्रपाहुन तत्काळविलाविलेंलग्न पाहावधुवरेंकैसींसु
लक्षण द्रव्यसंपूर्णवेंचिलें १४ पत्रआणविलेंसत्वर अक्षरेंवाचिलींसादर विषयादीजेहेंउत्त
र मगउगाचीराहिला १५ ह्मणेलेखणीगेलीचाचरी कींडोळापडलीआंधारी मदनासह्मणे
तेअवसरी उत्तमकृत्यकेलेंतुवां १६ कुंतलेश्वरासयेयीनमस्कारुन सांगसकळवर्तमान त
त्काळनिघालामदन रायाप्रतीसांगत १७ प्रधानआलेग्रामाहुन निद्राकेलीआहेश्रमोन आ
णिसाडयांचेंआहेकारण जालेंलग्नविषयेचें १८ तोंलोकजवळीलसांगती जोकांचंद्रहास्यभूप
ती ज्याचीपृथ्वीवरीख्याती विषयेसतोवरकेला १९ राजाजालाकोपायमान माझाकन्येचेंसाडु
नलग्न आपलेकन्येसजाउन वरसुंदरमेळविला २० एकह्मणतीतोचवरआणुन चंपकमा

लतीद्यावीपूर्ण मगरायेंअपारजन मदनासांगातींदिधलें २१ वरआणिजेबेसउनी देउनयाचंप
कमालिनी सुलग्नआहेयेचक्षणीं उशीरआतांनलावावा २२ इकडेदुष्टबुद्दीकायकरित अंत्यजबो
लाउनसांगत ह्मणेचंडिकेचादेउळांत आंधारींगुप्तबैसावें २३ जोपूजायेयीलघेउन तेथेंचध्यावा
त्याचाप्राण मगह्मणेचंद्रहास्यालागुन करापूजचंडिकेचें २४ पूजाघेउनतयेवेळा येकलेंचजावें
देउळा नवसपाहिजेपुरविला मगसाडेहोतील २५ अवश्यह्मणोनित्वरित एकलाचचंद्रहास्यआं
धारांत नगराबाहेरजात चंडिकेलागींपूजावया २६ तोंनगराबाहेरभयाभीत. मदनआलाभारेंस
हित चंद्रहास्यासदेखोनह्मणत एकलेचकोठेंजातां २७ आह्मावरीकोपलानृपनाथ तुह्मासबोल
विलेंतेथें येरुह्मणेअंबापूजुनत्वरित मगमीसत्वयेईन २८ मदनह्मणेमीजाउन येतोंसत्वरपू
जाकरुन चंद्रहास्यासगजींबैसाउन नेलेंमिरवितराजसदना २९ रायेंतत्काळलाविलेंलग्न वरद
क्षणाराज्यदिधलेंदान चंद्रहास्यावरीछत्रधरुन कुंतलेश्वरगेलातपातें ३० चंपकमालतीसंगेंघेउ
नी वरातनिघालीतेक्षणीं प्रधानग्रहालागुनी येताजालाचंद्रहास्य ३१ होतवाद्यांचागजर प्रधानास
सांगतीसत्वरहेर आलेचंद्रहास्यनृपवर चंपकमालतीघेउनियां ३२ प्रधानह्मणेतेक्षणीं कायरेबो
लतांअजुनी यांचाजिव्हाछेदाकांणी तोंवधुवरेंनयनीदेखिलीं ३३ तोचंद्रहास्यह्मणेप्रधानासी
मजपाठउनराजसदनासी मदनगेलाअंबिकेसी पूजावयाकारणे ३४ दुष्टबुद्दीवेगेंधांवत नगरा
बाहेरजालाआकांत भुतेंतयादेखोनभीत विटाळयाचानव्हावा ३५ देउळांतआलाप्रधान तों
छिन्नभिन्नजालामदन तेणेंमस्तकआपटुन दिल्हाप्राणतेथेंचि ३६ इकडेचंद्रहास्यसाडेकरुन
दोघीस्त्रियासांगातेंघेउन राजग्रहायेउन सिंहासनींबैसला ३७ प्रातःकाळजाल्यात्वरित गु
रवआलेधांवत ह्मणतीपुत्रासमवेत प्रधानशिळेवरीपडिला ३८ वर्तमानऐकोनिविरस धाव

राजालाचंद्रहास्य टाकीतआलाश्वासोश्वास चंडिकेचादेवालयीं ३९ प्रेतेंदेखोनिबोलत कोणी
केलेंहोजीवघात नगरलोकह्मणत नेणोनिश्चितराजेंद्रा ४० मगकरूनस्तवन करीअंबिकेचेंस्त
वन शिवललनाजालीप्रसन्न मागवरदानह्मणेतेव्हां ४१ येरुह्मणेयादोघांतें उठवीआतांजग
न्माते तोंतेनिद्रास्तापरीअवचितें मदनप्रधानउठती ४२ याद्यांचागजरहोत चंद्रहास्येंआणि
लेमिरवित तोंचंदनावतीचेंदूत वर्तमानसांगती ४३ दुष्टबुद्धीनेंकुलिंदआकळिला सकलसंप
दाहरूनगेला मगदुष्टबुद्धीघरींबैसविला मदनादिधलाप्रधानपट ४४ मगमातापितासत्व
रा चंद्रहास्येंआणिलींकुंतलापुरा वर्षेंतीनशतअवधारा राज्यकेलेंसुखरूप ४५ औदार्य
परोपकार धर्मरायासएकगंभीर पराक्रमपुण्यशीलनिर्धार सप्रेमभक्तविश्वासी ४६
पद्माक्षनामेंसुंदर चंपकमालतीसजालाकुमर पितयातुल्यबलाढ्यअपार रणपंडितभ
क्तदोघे ४७ नगराबाहेरयेउन मृगयाखेळतांदोघेंजण तुह्मादेखतांशामकर्ण घेउनगेलेन
कळेतुह्मां ४८ विद्युल्लतालवोनजाये तैसेंघोडेनेलेलवलाहें युद्धकरितांतुह्मापाहें सर्वथा
तेनाटोपती ४९ चंद्रहास्याचीकथासांगोन नारदपावलाअंतर्धान मगबोलेवीरअर्जुन
कथाऐकिलीमनोहर ५० इकडेशामकर्णपाहोन चंद्रहास्यबोलेसुहास्यवदन ह्मणेपुत्रहोऐ
कावचन उत्तमएकजालें ५१ श्रीरंगआणिअर्जुन साक्षातहेनरनारायण त्याससमोरजाउ
न सन्मानेंआणावे ५२ शामकर्णदेउनत्यासी साह्यहोउंधर्मसुत्यासी ऐसेंबोलोनवेगेंसीं
चंद्रहास्यनिघाला ५३ अपारनिघालादळभार चरणचालीजातनृपवर तोइरदेखोनियादवेंद्र ब्र
ह्मानंदेंउचंबळला ५४ येतांदेखोनचंद्रहास्य रथाखालींउतरेजगन्निवास पूर्णब्रह्मआदिपुरुष
भक्तमानससंतोषक ५५ चंद्रहास्यसप्रेमहोउन श्रीकृष्णासघातलेंलोटांगण तोंभगवंतेंउचलू

न हृदयींधरिलाप्रीतीनें ५६ सर्वराजेआश्चिर्यकरिती धन्ययाचंद्रहास्याचीभक्ती जेणेंअक्रादिव
सांतजिंकिलीक्षिती ऐसापुरुषार्थीनसेदुजा ५७ हरीनेंचंद्रहास्यहृदयींधरिला सोडावाहेंनवा
टेघननीळा जैसाकृपणासठेवासांपडला तोनविसंवेजियासी ५८ मागुतीचंद्रहास्यधरिहरिचे
चरण धरूनकरीअपारस्तवन धन्यधन्यआजिनयन पूर्णब्रह्मविलोकिलें ५९ पार्थप्रतीमधुसूद
न भेटेंचंद्रहास्यायेउन मगबोलेअर्जुन दोनीघोडेधरियेले ६० युद्धासआलाउचलुन कैसेंयास
द्यावेंआलिंगन क्षेत्रधर्मनसांडावापूर्ण तुवांचपूर्वीनिरोपिलें ६१ हरिह्मणेपार्थास हानव्हेकेव
ळमनुष्य देवाहुनिविशेष स्वरूपयाचेंजाणतूं ६२ ऐसेंमदनतातेंबोलोन लाविलेंदोघांआलिं
गन मगसर्वहीराजेयेउन अनुक्रमेंभेटले ६३ कटकासमवेतअर्जुन राहविलाससदिन
अपारसंपत्तिआणुन कृष्णापुढेंसमर्पिली ६४ चंद्रहास्यासह्मणेनारायण चलासंगेंघेउनशाम
कर्ण धर्मरायासभेटोन यज्ञसमाप्तकरूयाचा ६५ पद्माक्षमकरध्वजबोलाउन चंद्रहास्यबो
लेसुहास्यवदन यारेशामकर्णआणुन मगतेवचनबोलती ६६ आलाआहेभारतीवीर पूर्वीं
कौरवमारिलेसमग्र हस्तलाघवपाङ्क्षणभर मगदेउंवारूहे ६७ चंद्रहास्यबोलेवचन हरिव
चनादीजेमान मगआणूनशामकर्ण हरीपुढेंसमर्पिले ६८ अपारवस्त्रसहितजाण साह्यदिध
लेदोघेनंदन चंद्रहास्यासीराहाउन कृष्णार्जुननिघाले ६९ ब्रह्मानंदह्मणेश्रीधर सोडूनचंद्रहास्या
चेंनगर दोनीवारुसत्वर चालिलेपुढेंऐकातें ७० पुढेंलागलेंमेदिनीवसन शामकर्णधांवतीवरू
न सैनानचालेतेथुन तरीसर्वखोळंबले ७१ मगबोलेरमानाथ मीआणिप्रद्युम्नपार्थ हेसके
तमयूरकेत पांचांचेरथचालतीयेथें ७२ उदकावरुनसत्वर गेलेपांचांचेरहंवर तोंबेटावरीवट
वृक्षथोर देखतेजालेतेधवां ७३ तोंएकवटपत्रावरीजाण बैसलाएकतपोधन तोबकदालभ्य

महाराजपूर्ण तपकरिनदेखिला ७४ एकपत्राचीधरीसाउली एकपत्राचेंआसनतळीं सर्वहीदे
खूनतेवेळीं नमितीभावेंतपोधना ७५ बकदालभ्यह्मणेपार्था परब्रह्मघरींअसतां कोरेयागमां
डिलाव्यथा आगआगीव्यर्थची ७६ ज्याचेंघेतांआवडीनाम सकळपापेंहोतीभस्म तोहाश्रीक्ट
ष्णपरब्रह्म घरींअसतांनेणातुह्मी ७७ पार्थह्मणेतसमर्थी स्वामीआश्रमकेलानाहीं तोह्म
णेनलगेकाहीं दारापुत्रपरिग्रह ७८ क्षणीकआयुष्यक्षणीकसंसार मरीचीजलवतभास.
मात्र येथेंगुंफोनराहिलेनर पडिलेदुःखार्णवीं ७९ पार्थह्मणेतयास तुह्मासजालेकितीदिवस
बकदालभ्यह्मणेपार्थापरिस सख्यामजनसांपडे ८० मार्कंडेयलोमशआयुष्यगेलें कितीवे
ळमेलेउपजले द्दिदशब्रह्मदेवजाले मजदेखतांजाणपार्था ८१ अवघीजलमयसृष्टीहोत
तेव्हांएकवटपत्रींबाळनिजत रुदनकरीसवेंहांसत देखिलेंबहुतवेळाम्या ८२ तोबाळह्मणसी
कोण तोहाश्रीकृष्णजाण तीतुवांकेलाआपणाधीन पंडुनंदनधन्यतुह्मी ८३ माझेंआयु
ष्यक्षणीकसाचार ह्मणोननकरीमठमृत्तिकाघर जलबुद्बुदन्यायेंशरीर पडेलकोणानकळे
तें ८४ कमळणीचेपत्रावरीलजल केव्हांजाईलनकळेचपळ तैसाजगदाभासकेवळ मिथ्याजा
ळलटिकाचीं ८५ जेंजेंदिसेतेंतेंनाशवंत कृष्णस्वरूपएकशाश्वत ऐसेंबोलूनसद्गदित बकदा
लभ्यजाला ८६ कृष्णाक्षेमदेमजलागुन हरीनेंहृदयींधरिलातपोधन जैसेंक्षीराब्धिनेंदिधलें
आलिंगन आपलियालहरीप्रती ८७ हरिह्मणेतपोधना चालजाउंधर्मसदना येरूह्मणेत
धवचना अवश्ययेईनआतांची ८८ बकदालभ्यह्मणेपार्थाजाण मजब्रह्माआलाव्हावयाप्रस
न्न मनींगर्वअत्यंतधरून ह्मणेमजमागकांहीं ८९ तोंदोघेहीउडालो आणिक्याब्रह्मांडांत
पडिलों मायामोहेंभुललों लोकंपुसतीआह्मातें ९० ह्मणतीतुह्मीकोणतत्वतां ब्रह्माह्मणेमी

विश्वकर्ता तवतेह्मणतीमरशीआतां जीवमीहेह्मणवीतं ९१ येथेंअष्टमुखीब्रह्मदेवजाण तुजयेथें
लेखतीकोण तोतेंआह्मीअवघेचिउडोन गेलोंब्रह्मांडांत ९२ तेथेंषोडशमुखीब्रह्मापाहीं तेथूनउडा
लोंसर्वही तोबत्तीसमुखीविधीतोही आणिकब्रह्मांडींदेखिला ९३ एवंसहस्त्रमुखांचाब्रह्मा तेथ
वरीपाहिलीसिमा मगचिंतुनब्रह्मानंदसौख्यधामा निजस्थानापातलों ९४ तेयाकृष्णाचीमायागहन
रुक्मिणीपतीसत्यजाण सर्वांचेगर्वगेलेहरोन कृष्णचरणवंदितां ९५ असोबकदालभ्यतेवेळां शिवि
केमाजिबैसविला दळभारमाघारेंपरतला शामकर्णसमवेत ९६ जयद्रथाचाराज्यावरून वेगींचालि
लेवीरअर्जुन तेथेंदुर्योधनाचीभगिनीजाण पुत्रदौःशीलतयेचा ९७ तोजालाभयाभीततेवेळां पार्थघातें
मूर्छितपडिला शरणआलीदुःशीळा कृष्णार्जुनातेवेळे ९८ ह्मणेदंबंधुमाझावेल्हाळ एकुलतेंएकमाझें
बाळ जयद्रथाचेंअन्यायसकळ आठउंनभयपावला ९९ मगपार्थयेउनत्वरित हृदईंधरिलातोमगिनी
रून सहस्त्रहस्तीद्रव्यअपरिमित भगिनीप्रतीदिधलें २०० यागपहावयातेवेळीं प्रीतीनेंदोघेंघेत
लीं गांधारीधृतराष्ट्रस्नुषाजाली भेटतीलतयांतें १ असीपत्रव्रतेंकरून धर्मराजाबहुतक्षीण यालागीं
सर्वदेशजिंकून उभयकृष्णपरतले २ बहुतदेशींचासंपत्ती घेउनियांरुक्मिणीपती नानादेशींचेमनुष्य
चालती भारमाथांघेउनियां ३ गजपुरासमीपआलेंभार सर्वेंपृथ्वीचेसकळनृपवर. रथारूढहोउनश्री
धर गेलाआधिधर्माप्रती ४ तोंभागीरथीतिरींमंडपांत धर्मराजबैसलाव्रतस्त तोंरथारूढजगन्नाथ ए
काएकींदेखिला ५ हरीह्मणेहस्ताउभाकरुन विजयआलाविजयहोउन पृथ्वीचेभूभुजघेउन धर्मानुज
भेटींआला ६ आनंदोनधर्मधांवत हृदयींधरिलाद्वारकानाथ सहस्त्रभुजाफुटत आनंदाश्रुतेधवां ७
भीमनकुळसहदेव तींहींवंदिलारमाधव जालेंवर्तमानसर्व धर्माप्रतिहरिसांगे ८ गेलियादिवसा
पासून जेंजेंजालेंवर्तमान सकळरायांचीनामेंघेउन चरित्रेंसर्वकथियेलीं ९ आश्चर्यकरीयुधि

थिर तूंपाठीराखाअसतांश्रीधर कोणीएकविचारवेव्हार उणेपडोंनेदिसी १० याशरीराचापादुकाक
रुन तुझेपायींलेववित्यापूर्ण तरीआह्मीनोहोंउत्तीर्ण अनंतजन्मींगोविंदा ११ शंपदासुभद्राकांती
सर्वांसभेटलावैकुंठपती रुक्मिणीआदिसर्वयुवती षोडशसहस्त्रभेटल्या १२ सत्यभामाह्मणेमुरारी
कुळेऐशाबहुतनारी कितीकभोगिल्यासुंदरी ऐकतांकसारीहांसत १३ तुह्मासकोणीएकदांप्राथि
तां मागनिचसारिखेंतुह्मीहोतां लाहानथोरकृष्णनाथा समानतुह्मासर्वही १४ तोंजयवाद्येंवाजवित न
गरासमीपआलापार्थ कृष्णभीमनकुळादिसमस्त सामोरजानगजरेंसी १५ नानापर्वीचेउत्साहकरित
दोनीघोडेघेऊनपार्थ धर्मरायासभेटत नाहींअंतआनंदा १६ गजारूढहोऊनकुमरी मुक्ताफळेंव
र्षतपार्थावरी रत्नदीपघेऊननारी ओंवाळितीकृष्णार्जुना १७ नानासुगंधघेउनी उधळतीगोपुरा
वरूनी जाळ्यांतूनसर्वकामिनी विलोकितीसोहाळा १८ यशोदाकुंतीदेवकीगांधारी द्रौपदीसुभद्राचि
त्रांगीसुंदरी उलपीप्रमादिप्रसिद्धादिनारी पाहोनमुक्तें वर्षती १९ जेजेराजेआले पार्थेंधर्मासभेटविले
बकदालभ्यासीवंदिलें धर्मराजेंनेघवा २० बभ्रुवाहनवृषकेत मेघवर्णघटोत्कचसुत तिघेयेउनअ
तःपुरांत सर्वमातासीवंदिती २१ सर्वहीराजेप्रीती धृतराष्ट्रासीवंदिती विदुराप्रतिआलिंगिती मग
नमितीवृद्धस्त्रियां २२ आतांयावरीयाग होईलसर्वप्रकारें सांग तेप्राकृतभाषेंतपांडुरंग बोलवील
ब्रह्मानंदें २३ अश्वमेधहेंपर्व अष्टदशामाजीअपूर्व श्रवणकरोतपंडितसर्व अत्यादरेंकरूनियां २४
श्रीधरवरदापांडुरंगा क्षीराब्धिजाहृदयारविंदभृंगा नीळजीमूतवर्णकोमलांगा वंद्यत्रिजगा
तूंयेक २५ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ अश्वमेधजैमिनीकृत त्यांतीलसारांशयथार्थ बासष्टाध्या
तकथियेला २६ इतिश्रीपांडवप्रतापग्रंथबासष्टआध्यायसमाप्तः॥ शुभंभवतु ॥ ॥श्रीः॥

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वत्यैनमः दिग्विजयकरुन परतोनआलाफाल्गुन सकळराजेदो
नीशामकर्ण धर्मरायाभेटविले १ भूमीशुध्धरवणोन साधिलेंयज्ञमंडपप्रमाण साडेतीनहातां
चीपृथ्वीजाण चारशेंमोजिल्याचतुरस्त्र २ जेथेंव्यासविधिसांगणार तेथेंकाहींचनपडेअंतर
विटबंधवेदिकासुंदर प्रमाणयथोक्तयोग्यकेलीं ३ मंडपाचींअष्टद्वारें अष्टध्वजअष्टकुंड
परिकरें दशविधदर्भसर्वयज्ञपात्रें यथाशास्त्रनिर्मिलीं ४ सोमवल्लीउलुखलमुसल एवंस
र्वसामग्रीनिर्मळ जगद्गुरुव्यासदयाळ आचार्यमुख्यजाहाला ५ पितामहबकदाल्भ्यके
ला वीससहस्त्रब्राह्मणाचामेळा येकसंवत्सरजहाला जपासधर्मराजेंघातले ६ भीमआ
णिपार्थ हेयज्ञरक्षकजालेयेथं कार्यवारिलियासमस्त जेथींचेतेथेंठायींठायीं ७ मृगशृंगाचे
दंडशोभोन धर्माचेहातींसदांजाण मृगांजीनप्रावर्ण नाहींभाषणइतराशीं ८ बोलिलेसत्य
वतीसुत उदकआणावयादंपत्य चौसष्टीसिध्धकरावीयेथं अतिउत्तमनिवडुनी ९ शिरीं
सुवर्णकलशघेती निघालींवसिष्टअरुंधती पल्लुवींगांठीदेऊनप्रीती अत्रीअनुसयाचा
लिलीहो १० रुक्मिणीआणिश्रीकृष्ण मिरवतचालिलींशोभायमान रतिआणिप्रद्युम्न
अनिरुध्धउखाउभयतां ११ वृषकेतआणिप्रभावती युवनाश्वआणिवेदावती बभ्रुवा
हनस्त्रीरूपवती जातीकलशघेउनी १२ पदरींदिधल्यादंपत्यग्रंथी पुढेंचतुर्विधवाद्येंगर्ज
ती वसुदेवदेवकीसती तिघीनिघतीमिरवत १३ सत्यभामेचेसदनीं प्रवेशोनसांगेनारद
मुनी सर्वरायांदेखतरुक्मिणी विशेषमानघेतसे १४ पदरींदेऊनग्रंथी मुख्यदोघेंमिरव
ती सकळउपचारंसमर्पिती शिरींछत्रविराजतसे १५ तुजटाकूनजगन्मोहन गेलातीससं
गेंघेउन सत्यभामाबोलेहांसोन घरांतश्रीकृष्णआहेकीं १६ घरांतगेलानारदमुनी तोंमंच १

कींपहुडलामोक्षदानी ह्मणेसभेसहोताचक्रपाणी उदकासरुक्मिणीसहितगेला १७ रुक्मिणीसी
सोडुन पहुडसायेथेंयेउन सत्यभामाह्मणेग्रंथीबांधोंन उदकाजाऊंआह्मींआतां १८ जांबुव
तीचाघरांत नारदमुनीप्रवेशत तीसहीतैसेंचसांगत नमानीचश्रीकृष्णातूतें १९ तेह्मणेग्रहांतच
क्रपाणी कांकळीलावितानारदमुनी आंतप्रवेशतांह्मणेचक्रपाणी आलासियेथंकेधवां २० अ
ष्टनायकाआदिकरूनी सोळासहस्त्रकृष्णाकामिनी सर्वांघरींआहेमोक्षदानी शून्यसदननसेकोठें
२१ सर्वघरेंफिरोन धर्ममंडपासआलापरतोन तोंसर्वसाहित्यश्रीकृष्ण करीततेथेंबैसला २२
इकडेउदकासिगेलींदंपत्यें सत्यवतीसुतगेलासांगातें मंत्रूनियांउदकतेथें भरूनिकलशपूजिये
ले २३ सुभद्राआणिशामकर्ण तोतीआलीभरूनिजीवन अरुंधतीनेंकलशभरुन रुक्मिणी
चामस्तकींठेविला २४ ह्मणेजेणेंगोवर्धनसप्तदिन नखाग्रींधेतलाउचलून अनंतब्रह्मांडेंसं
पूर्ण उदरामाजीवाहात २५ त्यासहेत्हृदयावरीधरित कलशाचीगोष्टीकायसेतेथ भीमवी
ह्मणेऐसेचनिराश्रित तुह्मांहीनित्यकरीतजा २६ असोउदकभरूनिसकळीं यज्ञमंडपामिर
वतआलीं त्याउदकेंतत्काळीं शामकर्णन्हाणिला २७ मंत्रूनघोडातेजागळा सुभासहद्बांध
ला सकळऋषिचंक्रतेवेळा वेदघोषेंगर्जती २८ रत्नवस्त्रेंअळंकारी ऋषिपूजिलेतेअवसरींघो
ड्यासह्मणतीपशुत्वकरीं तंवतोमानहालवीत २९ अश्वज्ञानीनिपूणतेथ नकुळसांगेकरूनि
अर्थ ह्मणेशामकर्णाचेंऐसेंआहेचित्त इतरगतीसनजाय ३० येथेंआहेश्रीकृष्ण भीतरी
पूर्णपदासीपावोन इतरलोकनेघेह्मणोन हालवीमानअर्थहा ३१ यावरीवेदमंत्रेंकरून ठां
यींठायींबांधलाशामकर्ण धौम्येंपिळिलाकान तोंदुग्धधारानिघाल्या ३२ रक्तनाहींअणुमात्र
मगभीमेंघेतलेंदिव्यशस्त्र छेदिलेंअश्वाचेंशिर वाद्यगजरउठिला ३३ शामकर्णाचेंशिर

उडालें तों सूर्यबिंबांत प्रवेशलें सकळ क्रमीस्तविते जाले ऐसें देखिलें कोठें नाहीं ३४ शामकर्णा
ची अंतरज्योती निघाली ते श्रीकृष्णमुखीं प्रवेशली वरकड शरीर पाहाती सकळी राशी पडली
कर्पुराची ३५ अस्तिमांसरुधिर न देखती कोणी अणुमात्र मग सत्यवतीहृदयाब्जभ्रमर
टाकी अवदानें तयाचीं ३६ इंद्रादिदेव समस्त त्या अवदानें जाले तृप्त ऋषी रक्षणति यागअ
द्भुत यावरी आतां न होय ऐसा ३७ व्यासदेवें आव्हानून साक्षात आणिला पाकशासन तैसे
च सर्व दिकूपाळ बोलाउन भाग तयांस दिधले ३८ तृप्त जाले देव समस्त संतोषला वैकुंठनाथ वाद्य
गजरें उत्साह करित अवभृतस्नाना चालिले ३९ सोमपान करून निर्दोष सर्वी घेतला मग पुरुडा
श सकळपृथ्वीचे नरेश धर्म द्रौपदीसी पूजिती ४० धर्मराजें सकळ अवनी समर्पिली वेदव्या
सालागुनी तेणें तत्काळ विकुनी द्रव्य ब्राह्मणां वांटिलें ४१ यागांतिं सर्व ब्राह्मणा धर्मराज देत
दक्षणा येक हस्ती येक तुरंग जाणा पांच मण सुवर्ण ते ४२ येकयेक पायली रत्नें दिधलीं धर्में
ब्राह्मणा कारणें यावरी जें जें इच्छिलें मनें तें तें सर्व पुरवित ४३ मग पृथ्वीचे जे भूभुज त्यांसि
पूजी अनुक्रमें धर्मराज कोटि द्रव्यें सहस्र रथ तेजःपुंज देत अश्व दाहा शतें ४४ छपन्न कोटि
यादव याचे द्विगुण पूजिले सर्व इच्छिले ते तें धर्मराव वस्तु देऊन तोषवित ४५ यावरी मग द्वार
कानाथ षोडशसहस्र स्त्रियांसहित वरी अधिक अष्टोत्तरशत पूजिता जाला आदरें ४६ य
ज्ञफळ संपूर्ण श्रीकृष्णाकरीं केलें अर्पण षड्रस अन्नें निर्मून चतुर्विध रसा आगळी ४७
ऋषी चारी वर्ण तृप्त केले देऊनि भोजन जेथें पूर्ण कर्ता भगवान तें अन्न काय वर्णावें ४८
सुवर्णपिठें बैसावया पात्रां प्रती रत्नदीप समया योगिनी जेथें वाढावया चौसष्टी संख्या
विराजती ४९ रत्नजडित झारिया सुंदर माजी भरिलें सुवासीक नीर दिव्य गंधसुमनें समग्र ३

चर्चिले माळा शोभती ५० त्या अन्नास देखोन वसंत करी प्रदक्षिण देव लाळ घोंटिती पूर्ण भोजना
लागीं टाकती ५१ जैसी विद्युल्लता नळपत तैसी द्रौपदी तेथें वाढित हातीं चुडे झळकत उजेड प
डत जेवित्यांवरी ५२ अरण्यवासी ऋषि समस्त चतुर्विध आले असंख्यात देखोन नावें पुसत
एकास एक परस्परें ५३ फेणिया देखोन वर्तुळा ह्मणती चंद्रबिंब चिरूनि केल्या वडे पाहून ह्मणती ते
वेळां चक्रें सूर्यरथाचीं ५४ ह्मणती अमृत आळवून मांडे केले निर्माण सुवर्णचा शिजवून केलें वरा
न्न वाटतसे ५५ सोमकांतीचा पर्वत शिजवून केला भात ह्मणती सुधारस जेविते घृत घुसळून अ
मृत काढिलें ५६ एवं सर्व जाले तृप्त त्रयोदशगुणी विडे घेत दक्षिणा देऊनि समस्त ऋषिराज बो
ळविले ५७ माझा यज्ञसिध्धीस गेला धर्मा सहा गर्व जाहाला तों एक मुंगूस ते वेळां बिळांतुनी
निघालें ५८ तुझा यज्ञ कांहीं धर्मा शुध्ध जाला नाहीं धर्म ह्मणे जेथें व्यास श्रीकृष्ण पाहीं तेथें व्यं
गन व्हे कदा ५९ नकुळ ह्मणे मुग्दल ब्राह्मण स्त्री पुत्र आणी सुन बहुत दुर्भिक्षें पिडोन
लोक संपूर्ण आटिले ६० चौघां षडमास करूनि यत्न तीन चौं गे मेळविलें अन्न त्यांत पंच महाय
ज्ञ अनुक्रमें करित ६१ ब्रह्मयज्ञ पितृयज्ञ मनुष्ययज्ञ देवयज्ञ पांचवा तो भूतयज्ञ पंचमहा
यज्ञ हे विपें ६२ अग्नीचा विभाग देउन सहा मासां करूं बैसला भोजन त्याचा डोळां उरला प्राण
अस्तिपिंजर दिसती ६३ पाठी पोट येक होउन चौघें दिसती अत्यंत दीन अस्तींचा पिंजरा सं
पूर्ण त्वचें तून वरी दिसे ६४ परमहंस वेष धरुन तेथें येक आला ब्राह्मण मुग्दल परम आनंदोन
पूजा केली प्रेमयुक्त ६५ ब्राह्मण भोजना बैसला मुग्दलें आपला भाग दिधला विप्र क्षुधान
ळें व्यापिला इच्छितो आणि अन्न ६६ मग तिघेंही विभाग देउन तृप्त केला प्रीतीनें ब्राह्मण
तेणें स्वरूप प्रगटिलें पूर्ण तोष विसी दर्शनें तूं ६७ प्रसन्न जाला मुग्दलासी । इच्छिलें पद सर्वेषा

वसी हरिहरब्रह्मादिकांसी तोषविसीदर्शनेंतूं ६८ तुजसर्वयोगघडले अवघ्यानपावेंफळहा
नाआलें तोपुष्पवर्षावजाले मुग्दलावरीतेधवां ६९ प्रीयबोलोनजेंदान तेंविउत्तममानीभगवान
अहंकर्तीपणनुरऊन सदांनिमग्नहरिरूपीं ७० रतिदेवनामेंब्राह्मण तेणेंतृषासक्तासिपाजिलें
जीवन भक्तिपूर्वकजाण तेणेंकरूनउध्दरला ७१ मगतोमुग्दलस्त्रीपुत्रश्नुषासहित हरिरूप
होउनीवैकुंठींजात आचायागऐसाअद्भुत मीजाणतेथेंलोळलोंधर्मा ७२ अर्धांगजालेंसुव
र्ण मगपुन्हालोळलोंपूर्ण परीअणुमात्रनपालटेवर्ण ऐसेंवदोननकुळगेला ७३ मगधर्मेंगवंद्य
कुन धरीतजगद्वंद्याचेचरण ह्मणेमीतुझीलीळादेखिलीगहन तेवेदशास्त्रांनकळेपें ७४ क्र
षिराजगेलेसमस्त येकमासराहिलाद्वारकानाथ तोसौदागरब्राह्मणतेथ आलेभांडतधर्मापा
सीं ७५ जयमिनीह्मणेजन्मेजयास एककथातेआहेसुरस लीलाविग्रहीजगन्निवास दावी
धर्मासचमत्कार ७६ कुंजरपुरींनवलवर्तलें येकासौदागरेंआपलें स्थळब्राह्मणादिधलें म
हवाधाह्मणोनी ७७ गृहासपूर्वविहोतापाया ब्राह्मणेंमुहूर्तेंपाहोनियां गेलेजंवखणावया तों
द्रव्यघटलागले ७८ विप्रेंद्रव्याचाघटउचलिला सौदागरापाशींआणिला ह्मणेहाद्रव्यघटव
हिला घेईआपलामहाराजा ७९ सौदागरह्मणेस्वामी द्रव्यउदंडआहेमाझियाधामीं हेंघेउनी
जावेंतुह्मीं अर्पिलेंआह्मींसर्वही ८० जेव्हांतुह्मांसस्थळदिधलें तेथेंद्रव्यलाधलें. तितुकेंतुह्मां
सीअर्पिलें न्यावेंवहिलेंघरासितें ८१ आणिकद्रव्यलागोअपार तेंहीतुमचेंसाचार मग
बोलिलाजोविप्र तेंविसादरपरिसिजे ८२ ह्मणेहेंनलगेआह्मासिधन संकल्पितांतेंस्थळदि
धलेंदान नाहींद्रव्याचेंआह्मांकारण प्रळयसंपूर्णद्रव्यसंगें ८३ द्रव्यामुळें अनर्थ द्रव्यामुळेंना
शतोस्वार्थ द्रव्यामुळेंपरमार्थ सर्वजातोहातींचा ८४ सौदागरह्मणेमीनेघें आपल्याघरासीन्यावेंगें ब्राह्मणह्मणेमज ३

हीनलगेदोघेचालिलेव्यवहारासी ८५ आलेधर्मराजापासीं तोंकृष्णजीहोतेत्यासमयासी दोघेह्मण
तीरायासी यथार्थनिवडींव्यवहार ८६ सांगीतलासकळवृत्तांत धर्मराजसंतोषत धन्यमा
झेंभाग्यनिश्चित लोकनगरांतधर्मिष्टहे ८७ धर्मह्मणेकृष्णाराया पाहानगरींचीपवित्रचर्या दोघेनात
कतिद्रव्यायया कैसेंस्वामियांकरावें ८८ कैसानिवडेलहाव्यवहार मनातह्मणेहारुक्मिणीवर
मीनिजधामागेलियासर्व कळीदुर्धरपेटेल ८९ लोकअधर्मीहोतीरत करितीयेकयेकाचेघात
द्रव्यालागींमहाअनर्थ घडतीलपर्वतपापाचे ९० लेप्रचीतदारववावयाकिंचित धर्मासह्मणेकृ
ष्णनाथ वेव्हारहानिवडेसत्य चलानिश्चितशेषापासीं ९१ द्रव्यसौदागरब्राह्मण धर्मराजजग:
ज्जीवन पाताळींशेषद्वारींयेउन अवलोकितचहूंकडे ९२ तोंतेथेंमहावृक्षदोन्ही मध्येंयेकपुरु
षवांधिलाआंवळूनी स्थळोस्थळींबंददेउनी दृढबांधुनीरक्षिला ९३ काजळपर्वताऐसाथोर
भाळींचर्चिलासिंदूर महाविक्राळभयंकर धर्माप्रतीबोलतसे ९४ महासभाग्यधर्मसीळ मा
झ्यासर्वांगासीलागलीकळ क्षणभरीसोडवीदयाळ प्राणजालाखासाविस ९५ माझेंसर्वां
गतिडकलें महाराजासोडवींआजिमातें धर्मकळवळिलाचित्तें ह्मणेतूंतेंसोडवीन ९६ क
ळलाशेषासिसमाचार भेटीआलेधर्मयादवेंद्र मगयेऊनसामोर लोटांगणघातलें ९७ सिंहा
सनींबैसउनी अनुक्रमेंपूजाकरुनी धर्मविचारीमनी आधींतोप्राणीसोडवीं ९८ मगनि
वडेलवेव्हार शेषासिह्मणेयुधिष्ठिर वृक्षासबांधलातोसत्वर प्राणीसोडूनदेइंजे ९९ आ
मचीगोष्टीयेयदाचालवा आधींतोप्राणीसोडवा शेषह्मणेकमळाधवा सोडूंयेधर्माकाय
जी १०० कृष्णह्मणेधर्मासिपुसोनी मगद्यावासोडुनी धर्मह्मणेचक्रपाणी सोडाप्राणीये
कदां १ शेषह्मणेमीसोडीन मागुतीतूंकरविसांबंधन मगबोलेपंडुनंदन ऐसेंनघडेसर्वथा २

मगदुतांसी आज्ञादेउन सोडविलावंदीहून तोंउसकलातेचक्षण गेलापळोनमृत्युलोका ३
यावरिशेषह्मणे कांयेथेंजालेंआपलेंयेणें धर्मह्मणेवेव्हार.निवडणें यादोघांचेयेथवा ४ शेष
ह्मणेकासयाचेवेव्हार तोंक्रोधेंबोलेद्विजवर ह्मणेयासोदागरेंथोर कहरमजवरीमांडिला ५
जेव्हांमजस्थळदिधलेंदान तेव्हांचद्रव्यसंकल्पिलेंपूर्ण आतांबळेंचघेतोहिरोन मीप्राणदेईनम
हाराजा ६ सोदागरह्मणेतेवेळीं माझीअवघीगिळिलीकोहळी माझेंद्रव्यअपारआहेते=
स्थळीं किंचितआह्मांजवळीआणिलें ७ याब्राह्मणासकरवीनमार द्रव्यआणवीनसमग्र
विप्रह्मणेमीनिर्धार हत्याकरीनआपली ८ मीआतांचयेथेंक्रियाकरीन द्रव्यसमवेतकेलें
ग्रहदान आश्चिर्यकरीपंडुनंदन ह्मणेनवलपूर्णवर्तलें ९ धर्मह्मणेवैकुंठपती कांभ्रंशली
यांचीमती हरिह्मणेनेकळिप्रती सोडवितांचगतिहेजाली १० कळीसुटतांमोकळा बुध्धीसि
पालटजाला कलीयुगाचाआरंभजाला धर्मचाललाबुडत ११ परदाराआणिपरधन या
लागींहोतीलअनर्थपूर्ण येकयेकाचेघेतीलप्राण असत्यपूर्णवर्तेल १२ द्रव्यासुकेंपितापु
त्र कलहकरितीलदुर्धर मातेसीघालितीलबाहेर पापअपारवर्तेल १३ द्रव्यालागींवेद
विक्रयकरिती कन्यागोविक्रयद्रव्येंअर्जिती वृक्षनिर्फळधेनुनदुभती घनक्षितीवर्षेना १४
माताआणिपुत्रामध्यें इष्टतुटेद्रव्यसमंधें मातापुत्रासिविषदेतीक्रोधें द्रव्यनिमित्यंजाणपां
१५ पिताघेईलपुत्राचाप्राण पुत्रकरीलपित्याचेंहनन स्त्रियामारितीलभ्रतारालागुन द्रव्य
चोरूननेतील १६ गुरुशिष्यांतविकल्पपडती बंधुबंधूचाप्राणघेती कोणीधर्मवाटापा
डिती द्रव्यनेतीहिरोनी १७ सन्यासीदिगांबरतापसी तेहीसंग्रहीतीलद्रव्यासी साधूधांव
तीलराज्यद्वारासी धनाढ्यलोकांसीभजती १८ वैश्ये सिनेसवितीलपट्टकुळ मातेसी

४

चिंध्यालावितील धर्मपत्नीविसरतील रतहोतीपरद्वारी १९ उत्तमसुमनहाररुंफून घालितीवेश्ये
चागळांनेउन कंटकपुष्पेंसुवासहीन देवावरीटाकिती २० हस्तनापुरींतुझेबंधू तेआतांचज
पतीतुजवधू भीमासीउपजेलक्रोधू राज्यसमंधतुजनाहीं २१ अर्जुनादिबंधूसर्वे आह्मी
मारिलेंह्मणतीकौरव धर्मासिनेदूंराणीव आमचागौरवआह्मासी २२ लोकभावितीहस्तनापु
रींचे पांडवहेकोणकोणाचे कोठीलकोणाचावीर्याचे राज्यकेंचेंययांसी २३ आतांकेसाजाशीलह
स्तनापुरा धर्मह्मणेयादवेश्वरा त्याकळीसीआर्धधरा बांधाबराआंवळुनी २४ धर्मपुनःपु
न्हाविनवितसे जंववरीमाझेंराज्यअसे तोंवरीबांधविजेल्ह पिकेशें आज्ञाशेषासीकरुनी २५
हरिह्मणेदूतपाठउन कळीसआणवीबांधोन शेषआज्ञेंशेवकजन धरूनिआणितीक्षणार्धें
२६ पहिल्याहुनीआंवळुनीबांधिती ब्राह्मणह्मणेसोदागराप्रती मजद्रव्यनलगेनिश्चिती
बोलेप्रीतीद्विजतेधवां २७ सोदागरह्मणेद्विजवरा हेंद्रव्यन्यावेंआपलेघरा तुमचाआशिर्वादें
अवधारा द्रव्यभांडारींबहुअसे २८ धर्मह्मणेकृष्णनाथा कळीऐसेंचकरीलपुढें आतां
कलीयुगामाजीराहातां बरेंसर्वथानव्हेची २९ शेषेंयाचकांसीद्रव्यवांटिलें विप्रसोदागरसंतोष
ले श्रीकृष्णआतांघेऊनआले अवघ्यांसमवेतगजपुरासी ३० मगपुसोनपांडवांसी कुंतीद्रौ
पदीसुभद्रेसी ह्मणे आह्मीजातोद्वारकेसी बहुतदिवसजाहाले ३१ सद्गदजालेपंडुनंदन जा
नह्मणवेमुखातुन ह्मणतीलौकरीयावेंपरतोन शरणागतांपाहावया ३२ मगछपन्नकोटीया
दवांसहित द्वारकेसीआलेवैकुंठनाथ सोळासहस्रयेकशत अष्टनायकासांगातें ३३ येक
संवत्सरजाहालापूर्ण संपादुनअश्वमेधयज्ञ द्वारकेशींजातांमधुसूदन पंडुनंदनबोळउन
आले ३४ पांचहीसप्रेमेंपायधरिती परतोनियावेंद्वारकापती तुझ्याकृपेनेसमाप्ती अश्वमेध

पावला ३५ बोळऊनसरवयाश्रीधरा पांडवआलेहस्तनापुरा द्वारकेंतपरात्परसोयरा कुटुंबेंसी
प्रवेशला ३६ जयमिनीह्मणेजन्मेजया अश्वमेधसंपलायेथूनियां श्रवणकरितांजातीविलया
क्षुद्रप्रकीर्णकपातकें ३७ करितांअश्वमेधश्रवण सहस्त्रदेवालयासमान सकळकलिमलनाशन
पुण्यश्रवणअश्वमेध ३८ आणिसर्वदाशत्रुपराजय चतुर्वर्णासविद्याप्राप्तहोय धनधान्यघरीं
नसमाय लयाजातीआधिव्याधी ३९ संपूर्णभारताचेंपुण्य येकअश्वमेधकरितांश्रवण हेंपु
स्तकलेहुन द्यावेंदानसत्पात्रीं ४० अश्वमेधऐकोन द्यावेंब्राह्मणासीअश्वदान वस्त्रयाप्रतिपूज
न ब्राह्मणभोजनकरावें ४१ हेंसोळावेंपर्वयेथ अश्वमेधजालासमाप्त यावरीआश्रमवासी
अद्भुत पर्वशेवटींकथियेलें ४२ देवळावरीकळस आतांशेवटींचाअध्यासुरस श्रवणकरी
तसावकाश नेकांपंडितसप्रेमें ४३ जयमिनीअश्वमेधपाहोन कथात्याचकथिल्यासंपूर्ण वाउ
ग्याकथाऐकोन नाहींलिहिल्याग्रंथींये ४४ दुंदुभीविभ्रवंसीआख्यान मूळग्रंथींनाहींचजाण
इतरकवीबोलिलेसत्कारुन कशावरूननकळेते ४५ समूळसंस्कृतआधाराविण कविताकरी
अज्ञान तयासहोयबंधन कल्पवरीयमलोकीं ४६ असोपुढेंयेकाअध्यायाचेंपर्व तेंश्रवणकरा
प्रीतिसर्व त्यांतरसाळकथाअपूर्व कळसोध्यायगोडतो ४७ श्रीमद्भीमातीरनिवासा ब्रह्मानं
दाआदिपुरुषा श्रीधरवरदापंढरीशा अजअविनाशअभंगा ४८ सुरसपांडवप्रतापग्रंथ
अश्वमेधजयमिनीकृत त्यांतीलसारांषयथार्थ त्रेसष्टाव्यांतकथियेला ४९ ॐ ॐ

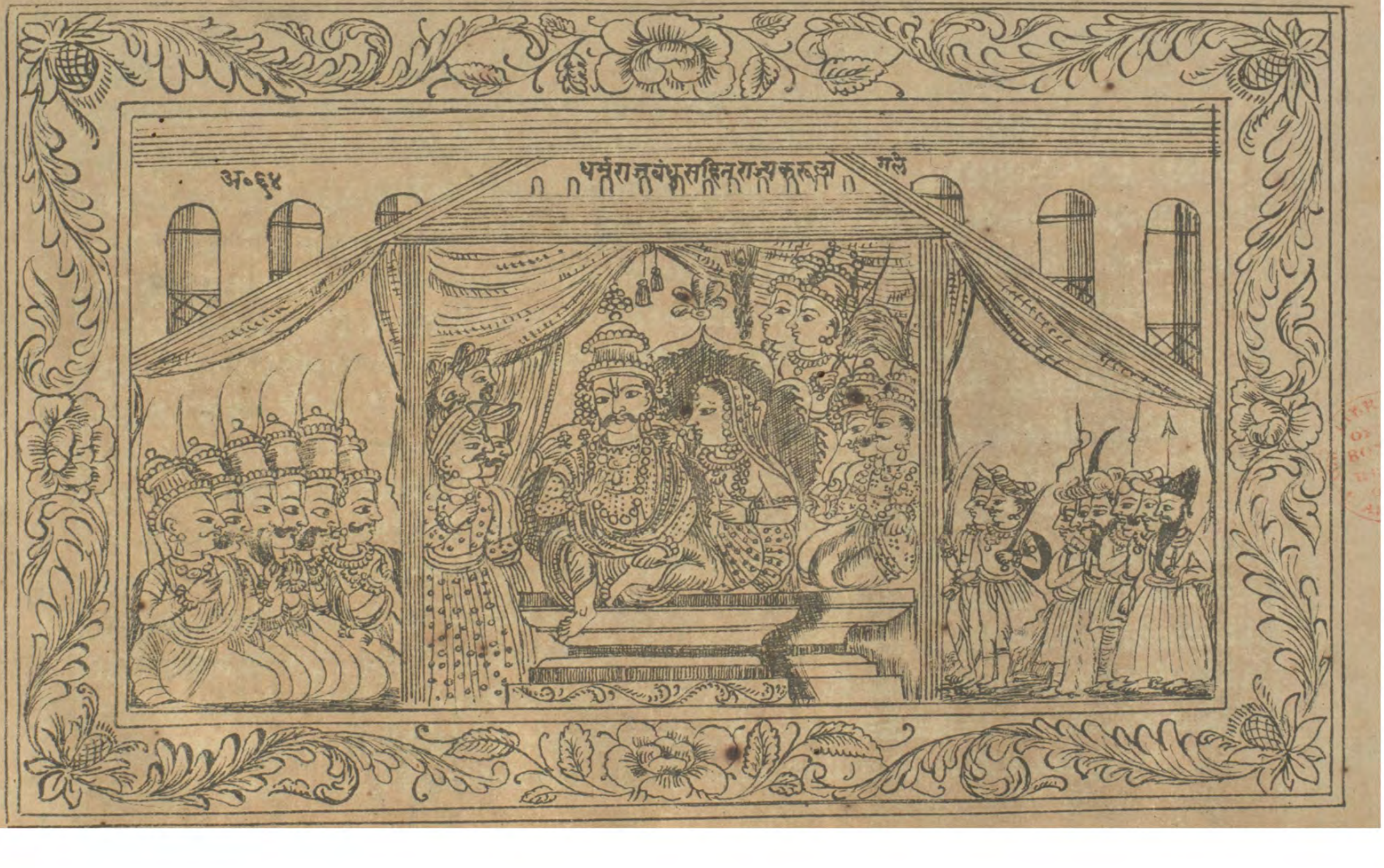

श्रीगणेशायनमः आदिपुरुषादत्तात्रया श्रीमद्गीमानंदविलासिया ब्रह्मानंदयतिवर्या सद्गुरु
रायाकृपाब्धी १ सच्चिदानंदलीनगात्रा कमलोद्भवनेत्राशतपत्रगात्रा सनकादिकवंद्यचित्रं
त्रमित्रा कृत्रामासदाध्यानसे २ स्वर्धुनिउद्भवलीचरणी अन्यायगातीगुणदिनरजनी हृदय
माहुसेतविध्वजनी वेविलासीप्रेमभरें ३ मत्स्यरूपीवेदोध्दारका कमठस्वरूपास्त्रष्टिपालका
द्विजावरीक्षमाधरिलीदेखा प्रल्हादवरदाश्रीहरी ४ दानवमोहनाबलिबंधना क्षत्रियांतकाजम
दग्न्या अयोध्यापतीदशमुखमर्दना कंसांतकामुरारी ५ कारुण्यवेषधारका कुतर्कयवनसंहार
का पुरुषोत्तमाद्वारकानायका पंढरीशापरात्परा ६ तवकृपेचाबळेंयथार्थ संपलापांडवप्रता
पग्रंथ आश्रमवासीकपर्वयेथ कलशोध्यायींकथियेलें ७ अश्वमेधजालासंपूर्ण जन्मेजया
सम्हणेवैशंपायन धर्मन्यायनीतीकरुन चोपन्नवर्षेराज्यकेलें ८ यावरीअहोरात्री भीमधृतराष्ट्रा
चाद्वेषकरीती पूर्ववैरआठवींचित्तीं कौरवींकेलेंजेंजें ९ म्हणेहाद्दष्टहतत्वता मजमारावयाजपत
होता समजलेंद्वारकानाथा तेणेतेव्हांवांचविलें १० लोहप्रतिमानिर्मिली तेयाद्दष्टासीभेटविली
येणेरगडूनचूर्णकेली मगअनुतापजाहला ११ स्यायाभुजबळेंकरुन याचेपुत्रमारिलिआफळु
न याणेंचआह्मासजाचिलेंपूर्ण जालादीनआतांहा १२ धृतराष्ट्रगांधारीजाण ऐकोनभीमाचींव
चनेतीक्ष्ण म्हणतीद्यावाआतांप्राण परिहेंआमुचेनसोसेना १३ आंतचेआंतचडफडिती धर्मा
सकदांनसांगती दोघेंहीअन्नत्यजिती उपवासकरितीसर्वदां १४ दिलेंसर्वस्वसोडुन तृणास
नीकरितीशयन पुत्रांचेंदुःखआठउन क्षणक्षणाआरंबळती १५ दर्शनाआलाधर्मराजदेख उभ
यांचेपायींठेवीमस्तक इच्छिलेंपदार्थसकळिक क्षणक्षणापुरवीतो १६ धृतराष्ट्रहोउनदीन धर्मा
प्रतिबोलेवचन मीसेवीनतपोवन समाधानतेणेमज १७ धर्मह्मणपितयाजाण तूंजासीलस

दनातुन तरीमीदेयीनआपुलाप्राण कींयेईनसंगेंतुझ्या १८ तूंजातोवनाप्रती मजपरत्रींचेलोक
हासती मीराज्यनेघेनिश्चिती शेवकहोईनसांगातें १९ तोंसत्यवतीहृदयरत्न धर्मासांगतयेउ
न तपांसजाउंदेअंबिकानंदन तेणेकरूनउद्धारत्याचा २० संग्रामीपडावाक्षत्री कींतपआचरी
नअहोरात्रीं देहठेवावातिरीं स्वर्धुनीचेजपोनी २१ मगसर्वप्रजाआणुन धृतराष्ट्रेंतयांसपुसो
न धर्माचेंकरूनसमाधान नीतीसांगेबहुत २२ अपारदानेंतेवेळां धृतराष्ट्रेंयांदेयाचकाला
द्रव्यगजघोडेगायीसकळां देताजालाब्राह्मणासी २३ आपल्यासर्वसंपत्ती नेववित्याविप्राहा
तीं भीष्मश्राद्धेंकरूनप्रीती आणिकहीतिथीवडिलांचा २४ धृतराष्ट्रजातोजाणोन कौरवस्त्रिया
आल्याधांवोन पांडवललनामिळोन खेदकरितीत्यालागीं २५ यावरीवसुदेवभगिनी कोंतीहि
निघालीतेक्षणीं धर्मासह्मणेप्रीतीअत्यंतधरुनी नकुळसहदेवपाळिहो २६ घेतीलजेजेआळी
तेतूंपुरवीवडीलेंसमुळी कर्णवीराचीश्राद्धेंसकळी करितजावेंधर्मातूं २७ वृषकेतनेणतें
बाळ याचाकरीबहुतसांभाळ कष्टीजालीद्रौपदीवेल्हाळ पुत्रशोकेंकरुनी २८ धर्माचेंहीस
माधान रक्षितजाईअनुदिन मीवडिलांसांगातेंजातींजाण शेवावनीकरावया २९ पांचही
कुमरसद्गदहोउनी लागतीतेव्हांपृथेचेचरणीं हेंराज्यतुझेंटाकुनी कोंयेजननीजात्येस ३०
तुझेमनीऐसेंहोतें तरीकांवनीहुनआणिलेंआह्मातें सुभद्राद्रौपदीरडतनेथें कुंतीत्यातेंसावरित
३१ धृतराष्ट्रह्मणेकोंतीअवधारी तूंराहेआपुलेमंदिरी परीतेनायकेनिर्धारी निश्चयनसोडी
सर्वथा ३२ धृतराष्ट्रकुंतीगांधारी विदुरनिघालाझडकरी आकांततीसकळनारी देहगेह
नाठवेत्यां ३३ गायीविणवत्सदीन तैसेदिसतीपंडुनंदन कौरवपांडवस्त्रियापरतोन शोक
करीतसदनागेल्या ३४ तेदिवसींभागीरथी तीरींजाउनसर्वराहाती संजयआणिब्राह्मण

निघती घेऊनराजअग्निहोत्र ३५ धर्मासआशिर्वाददेउन परतविजापाळूनआण अंधक्षणेतूं
पुत्रापुण्यपरायण राज्यचालवीनीतीने ३६ यावरीद्रासनमुन पांडवकरितीप्रदक्षणा खेदक
रीतपरततीतेथुन रुफुंदतजातीगजपुरा ३७ विरसदिसेहस्तनापुर सभाभणभणीतसंमग्न कौर
वांचींमंदिरेंसुंदर वोससर्वपडियेलीं ३८ उत्तरपंथेंरद्वजाती ऋषीचेंआश्रमपाहाती तपकरितश
ताव्रुनरपती तेथेंराहातीदिवसकाहीं ३९ वल्कलेंनेसोनसमस्ती सर्वांगींचर्चिल्याविभुती भगव्या
साश्रमाप्रतीजाती शरीरेंकृशचौघांची ४० विदुरआणिधृतराष्ट्र मस्तकींधरितीजटाभार उरलेअ
स्तीचेपंजर कलेवरेंमात्रदिसे ४१ धृतराष्ट्राचेंभेटीसी येतीनारदादिसर्वऋषी अंबिकासुतपू
जिततयांसी तोयपुष्पफलानी ४२ धृतराष्ट्राचेंआयुष्यसाचार उरलेंतीनसंवत्सर त्याकार्या
रणेयुधिष्ठिर खंतीकरितगजपुरीं ४३ धर्मसर्वदाउदास राज्यकरावयानेघेमानस जैसाधरिला
वेठीस तैसेंराज्यकरी ४४ कींपाहुणाबैसलाघरांत तोगोडेंनघालीचित्त कींछायेसीबैसल्यामा
र्गस्त क्षणभरीउगाची ४५ वारिजपत्रअसोनजळीं कोरडेंनभिजेकदांकाळीं तैसाधर्मेहृदय
कमळीं उदासआणिअलिप्त ४६ खंतीवाटेधर्मालागुन पहावयावडिलांचेचरण सेनेसहितपं
डुनंदन निघतेझालेतेधवां ४७ सेनाचालावयाघांट रवण्नकरितीनीट वापीकूपतडागेंअ
ट करितीउदकप्राशना ४८ कौरवपांडवललना द्रौपदीसुभद्रात्याक्षणा नरयानींआरुढोनजा
णा चालिल्यादर्शनाहो ४९ अठरायातीव्रजजना निघालेनेत्रांगाडेकरुन कृपाचार्यरथींबैसो
न निघताजालाधर्मासंगें ५० धर्मावरीधरिलेंछत्र आतपत्रमेघडंबर मकरनिरुदेंअतिसुं
दर पुढेंचालतीतेजस्वी ५१ युयुत्सवधृतराष्ट्रनंदन गजपुरींठेविलारक्षण धौम्यपुरोहितजा
ण तोहीठेविलात्याजवळी ५२ द्रौपदीपुढेंआधिदेख तीचेमागेंललनाराकळिक जातीवे

त्रपाणीसुरेख सहस्त्रावधीपरुणापुढें ५३ धृतराष्ट्राचाआश्रमजाण जवळीउरलादेखोन पांडव
सांडुनियान जातीचरणचालीने ५४ पांचाळीआदिसकळयुवती चरणीहंसगतीचमकती स
हदेवेनकुळपुढेंधांवती पाहावयाकुंतीमाउलीतें ५५ अत्यंतकृशदेखोन रडतीगळांमिठीघालु
न धृतराष्ट्रगांधारीचेचरण धर्मराजेंवंदिले ५६ कौंतीचेवंदुनिपाय विदुरासपाहतीलवलाहे
तंवतोनपासगेलापाहे अणिकेखळीएकांतीं ५७ कुंतीघटउदकेंकरुन येतहोतीआश्रमालागु
न पांडवानीतीसवंदुन घटआपणघेतला ५८ तिघांसीबैसउन हस्तनापुरींचेसर्वजन धर्मेंभे
टविलेआणुन नामकर्णसांगोनियां ५९ धर्मरायासभेटावया सर्वऋषीआलेधांवोनियां धर्मे
शिबिरेंउभारुनियां भोजनदेतऋषीतें ६० न्यूननाहींतेथेंकाहीं रायाराणीसोहळेपाही मगस्त्रियां
सीलवलाही संजयभेटवीत्यातें ६१ नांवेंघेउनिसांगेतेक्षणीं हीद्रौपदीसुभद्राभगिनी बभ्रुवाह
नाचीजननी हेचित्रांगीउलपीपाहे ६२ हेउलपीशेषतनया हेप्रमिळानामपार्थभार्या हेउत्तरा
अभिमन्युजाया परिक्षितीमाताजे ६३ याधृतराष्ट्रातुझ्यासुना आल्यासर्वकौरवललना वृद्धाचि
याचरणा नमस्करुनबैसती ६४ सद्गदहोउनपुसेयुधिष्ठिर कोठेंआहेवडिलविदुर त्रिकाळज्ञा
नीहरिरुपापात्र अतिचतुरमहाराजतो ६५ संजयबोलेवचन पैलवृक्षातळींउदासनग्न तप
करीवायुआकर्षुन जालानिमग्नराजऋषी ६६ तेथेंएकलायुधिष्ठिर पाहावयागेलासत्वर तोंजटा
मंडितनग्नदिगांबर नेत्रझांकुनबैसला ६७ देहावरीनाहींविदुर धर्मेंघातलानमस्कार चर्म
कृतीराहिलीसाचार चलनवळनराहिलें ६८ धर्मपाहेनिरखुन तोंविदुरजालाश्रीकृष्ण पर
ब्रह्मरुपहोउन ब्रह्मानंदींमिळाला ६९ सद्गदितहोउनयुधिष्ठिर नगरनपरतलासत्वर गांधारीकुं
तीधृतराष्ट्र त्याजवळीबैसला ७० फळेंमुळेंभक्षुन पांडवभूमीसीकरितीशयन मृगयादिलीवकुन

घांचहीजणतेधवां ७१ श्वापदेंतेथेंनिर्वैर रम्यउद्यानीतरुवर वस्त्रेंपादुकामंडलअपार धर्म
राजदेतऋषीनें ७२ धृतराष्ट्रमातादोघीजणी तपकैसेंकरितीबसोनी पांडवपाहातीदुरूनी तोवेद
व्यासपातला ७३ पांडवींकेलेंपूजन व्यासपुसेअंधालागुन पुत्रशोकेंतुझेंमन दुःखपावतनाहीं
कीं ७४ रजआणितमजाण केलींदुरीकींविमानांतुन ज्ञानचिन्हेंसंपूर्ण सत्वबुद्धीअसेकीं ७५
एकमासपर्यंत धर्मराजराहिलातेथें तोंऋषीआलेसमस्त व्यासधर्माभेटावया ७६ तितुकेंचेंही
पूजन धर्मकरीप्रीतीकरुन यावरीसत्यवतीनंदन धृतराष्ट्राप्रतीबोले ७७ इछितमागकांकांहीं
अंबिकात्मजबोलतकाई पांडवांचाअन्यायनाहीं किंचितहीपाहाआतां ७८ परमकपटीमाझे
कुमर पृथ्वीआटुनगेलेदुराचार तोंगांधारीविनवीजोडूनकर एकइछापूर्णअसे ७९ मजस
कळसुतआठवती सुनाअवघ्यादुःखकरिती सुभद्राउत्तरासती सदांचिंतितीअभिमान्या ८०
द्रौपदीचिंतीपंचपुत्र कुंतीपाहोंइछिकर्णवीर द्रोणभीष्मादिमहाशूर सकळदावीएकदां ८१
व्यासह्मणेअवश्य मंगनेलींस्वर्धुनीतीरास व्यासेंस्नानकरुनित्यांस अह्वानिलींतधवां ८२ अठराक्षो
णीघतुना बाहेरनिघालीत्याक्षणा आपलालेवाहनीजाण शतहीकौरवआरूढले ८३ कर्णद्रो
णगंगाकुमर भगदत्तसोमदत्तबाल्हीकवीर वस्त्रअलंकारमंडीतसमग्र घवघवितविराजित
८४ पुत्रासहितद्रुपद विराटसुतांसहितदिसेविषाद द्रौपदीचेपुत्रअभिमन्युसिद्ध सेनारथस
मवेतउभे ८५ गर्येवाजतीअपार एवंसेनानिघालीसमग्र धृतराष्ट्रासहीदिव्यनेत्र व्यासेंदिधले
तेधवां ८६ होतअप्सरांचेंगायन रंभाउर्वशीकरितीनर्तन रजनीमाजीसंपूर्ण व्यासेंरचनादा
विली ८७ दृष्टीउघडूनधृतराष्ट्र प्रीतीनेपाहेपुत्रपौत्र झळकतीदिवट्यांचातोर आणिअपारचं
द्रजोती ८८ अठराक्षौणीदळपाहीं. निर्वैरउभेएकेठायीं मगपरस्परेंसर्वही भेटतेजालेआदरें ९०

अभिमन्यादिपंचकुमर सर्वांसभेटतीबहुआदरें माताआलिंगितीकुमर एकीभ्रतारावंदिती ९१
बंधुबंधुंसअतिप्रीती विराटद्रुपदादिभेटती भीष्मद्रोणआलिंगिती पांडवांसआदरें ९२ कौंती
भेटतकर्णा गांधारीआलिंगीशांतनुनंदना अरुणोदयपर्यंतरचना व्यासेंअद्भुतदाविली ९३
सर्वेंचभागीरथीजीवनीं भारगुप्तजालेंतेक्षणी बाहेरआलाव्यासमुनी ह्मणेसर्वांसीपाहिलेकीं
९४ धृतराष्ट्रह्मणेगुरुराया कांसेनानेलीजिवीलया जैसेंस्वप्नदाउनियां जागेंजालियामिथ्यातें
९५ मगजगद्गुरुबोलेंहास्यमुखें हेंऐसेंचीआहेक्षणीक आतांसोडीमायाभोगींसुख कैवल्य
धामीजाउनी ९६ सकळस्त्रियांससांगेव्यास जरीभ्रतारापाशींअसेलमानस तरीकरागंगाप्रवेश
पावापतीसपरलोकीं ९७ मगकौरवस्त्रियासर्वही गंगाप्रवेशकरितीतेसमयीं दिव्यरूपेंलवलाहीं
परत्रींपतीसपावल्या ९८ इकडेजन्मेजयासहेकथा वैशंपायनसांगेतत्वता व्यासदेवतत्वता सर्प
सत्रालागींआला ९९ वंदूनियांव्यासचरण ह्मणेतुझामहिमाऐकिलापूर्ण मृत्युपावलेजेजेजाण
तेतेसर्वदाखविले १०० तरीमाझापितापरिक्षिती तोदाखवीस्वामीमजप्रती व्यासेंअह्वानुनचि
तीं जन्मेजयासभेटविला १ जाल्याएकमुहूर्त सर्वेंचजालापरिक्षितीगुप्त आस्तीकऋषीस्तवनक
रित जन्मेजयाचेंतेधवां २ धन्यधन्यनृपनाथ धन्यधन्यपाराशरसुत परिक्षितीपावलाजोमृत्य
तोआणूनतुजभेटविला ३ जन्मेजयासह्मणेवैशंपायना पुढेंसांगकथेचीरचना व्यासाश्रमींअं
बिकानंदन सर्वहीमृत्युभेटविले ४ वैशंपायनकुळवंतसा सर्पसंहारपुण्यपुरुषा पुसोनियां
वेदव्यासा ऋषीगेलेस्वस्थाना ५ धृतराष्ट्रह्मणेपंडुनंदना अजातशत्रुसद्गुणनिधाना तुजकरि
तांमीसर्वज्ञा सुखपावलोंअपार ६ तुझातपगंगेचालोट पुण्यपरमार्थाचाक्षमामुगुट
स्वानंदवैराग्यरिचाअविट दिव्यहिराधर्मातूं ७ तूंशांतीचेंउद्यानथोर तूंऔदार्यसत्वसगेवर

सोमवंशीनिजधीअपार विजयध्वजधर्मातं ८ माझाक्रोधगेलासर्व धर्मातुझेंहोकल्याण आतांतु
झीजावेंयेथुन सहपरिवारेंगजपुरा ९ आह्मीअसतांयेथें नप ड्डीनपाथयथार्थ माझीमनकाम
नाकेलीदप पुत्रातुझांसर्वही १० धर्मह्मणेमीतुझीसेवाकरीन येथेंवसदांराहिन सेनासर्वदेतोंधाडुन
तपकरीनतुजपाशीं ११ धृतराष्ट्रतेव्हांह्मणत तरीराज्यबुडेलक्षणांत तेंचिकुंतिहीसांगत धर्मायेथेंरा
हुनको १२ सहदेवबोलेवचन मीकुंतीमातेचीशेवाकरीन तंवतेह्मणेपुत्राजाईंयेथुन नाहींकारण
कांहींयेथें १३ तपासक्षयनकरीयेथें आमचेंआयुष्यआलेंकिंचित पांचहीपुत्रासआलिंगित धृत
राष्ट्रकुंतीगांधारी १४ पांचहीपांडवसद्गदित नयनींदपटपाअश्रुदाळित वडिलांचींमुखेंन्याहा
ळित कायबोलततेधवां १५ तुमचेंदर्शनयावरी दुर्लभवाटतेंअंतरीं मगचरणवंदूनझडकरी ग
जपुरासपरतले १६ पांचाळिसुभद्रादिकामिनी वडिलांसवंदूनतेक्षणीं सुखासनीआरोहुनी जात्या
झाल्यातेधवां १७ धर्मपावलासवस्थाना चित्तासस्वस्थताघाटेना हेंचराज्ञाआवडेमना जावेंवनाव
डिलांपासीं १८ ऐसाएकलोटलासंवत्सर आलानारदमुनेश्वर पुसताझालायुधिष्ठिर वडीलआ
मुचेसुखीकीं १९ नारदमुनीसांगत गंगाद्वारींतपकरित दोघीमाताआणिअंबिकासुत सुष्कब
हुतजालीं २० अस्थीवरीलत्वचाजाण उरलीआहेजालींक्षीण डोळांउरलेत्यांचेप्राण हिमाचळकठी
णबहु २१ योगबळेंकरूनिविदुर निजधामागेलासाचार ब्रह्मानंदनिरंतर सुखरूपराहिला २२
इकडेगंगाद्वारींनिराहारसकळें मासांतींएकदांसेवितीफळें तेणेंशरीरेंक्षीणत्वआलें जातां
पाउलेनचलती २३ एकदांगंगेंतस्नानकरुन कुंतीगांधारीअंबिकानंदन आश्रमांसयेतांजा
ण मंदप्राणजाले २४ तोंतोंउष्णकाळदारुण तोंवनीचेंतळाप्रळयाग्न महावृक्षजातीजळो
न प्रभंजनसुटला २५ निराहारकृशबहुत पळवेनापायांसातिदीपत्त अग्निसमीपदेखोन

ह्मणत संजयात्वरेंजाआतां २६ आह्मासयेथेंआलेंमरण आतांत्वंजावेगेंकरून मगतोतत्काळतेथु
न ऋषीमंडळींपावला २७ तीनेंप्रक्षेंतिघेतेकाळीं पूर्वसुखदुःखेंविसरलीं कृष्णगोविंदाहरीनामा
वळी उच्चारिततेकाळीं २८ योगबळेंअवरोधुन तिघांनींसोडिलेप्राण तोंपावलातेथंअग्न तिघेंजण
जळालीं २९ धृतराष्ट्राचेंअग्निहोत्र आश्रमांतहोतेंपवित्र तोचलागलावेतलासत्वर समीरगती
करूनियां ३० शरीरगेलेंदग्धहोउन नारदह्मणेमीआलोंपाहोन धर्मरायानेंसर्वज्ञ सर्वथाशोकक
रूनको ३१ अंतःपुरांतहाकगाजली स्त्रियांसहितपांचाळी शोकार्णवींआहाळली पृथादेवीआठ
ऊनियां ३२ धर्मह्मणेराज्यजाळोजळोन पृथाजननीगेलीदग्धहोउन अनाथेअत्यंतदीन समर्थीको
णनाहींतेथें ३३ ह्मणेअग्नीकृतघ्न पार्थेंदिधलेंखांडववन अश्वमेधराजसूययज्ञ करूनिअग्निअर्पि
ला ३४ धिक्मैत्रीधिक्अग्नि गाझीमातिस्त्रीदहेंजाळुनी नकुळसहदेवहाकफोडुनी कुंतीलागी
वाहती ३५ आह्मापृथामाउली माडीत्वआह्मासनाहींआठवलीं आह्मांजवोनगेली धिक्पुरुष
मेआमुचा ३६ धर्माचागळांमिठीघालुन शोककरितीमाद्रिनंदन नारदकरीसमाधान लौकिका
ग्नीनव्हेती ३७ इष्टीजालियातोअग्नी गेलाजाळीनचौकुशान उत्तमत्यांसजालेंमरण सोडिलेप्राण
योगबळें ३८ आपल्याअग्नीनेंमरणपावलीं उत्तमगतीसगेलीं ऐसेंबोलतऋषीमंडळी तेथ्यासर्व
देखिले ३९ मगउत्तरक्रियासमस्त धर्मराजतिघांचीकरित त्रयोदशदिवसपर्यंत गंगातीरींराहिला
४० बहुतदानेंदेउन सुखीकेलेसमस्तब्राह्मण कौरवमेलियाअंबिकानंदन अष्टादशवर्षेंहोता ४१
धर्मेंगंगाद्वारपर्यंत शिघ्रपाठउनतेव्हांसमस्त तिघांचाअस्थीभागीरथींत सोडूनियांदिधल्या ४२ कौ
रवनिमाल्यासमस्त चौपन्नवर्षेंपर्यंत धर्मराजराज्यकरित हस्तनापुरीचेंनीतिनें ४३ श्रोतेपंडितभ
क्तसज्जन श्रीधरेंकरूननमन ह्मणेआश्रमवासीकहेंपर्वजाण सत्रावेंहेंसंपलें ४४ यापुढेंअरुसं

धान निजधामा गेलाश्रीकृष्ण यादवसंहारिलेसंपूर्ण तेमाझेननवदवे ४५ तेंस्वर्गारोहणपर्व नि
जधामागेलेपांडव तेंनिरोपणअभिनव पंढरिनाथलेहुनेदी ४६ क्षणक्षणाकर्णीसांगत पांडव
प्रतापरूरसग्रंथ निजधामनवर्णीयथार्थ करीसमाप्तयेथुनियां ४७ तुझाग्रंथपहातांसप्रेम
पंढरिसउभापुरुषोत्तम तरीनवर्णीनिजधाम आजअक्षयअसेमी ४८ नजायतेंम्रियतेवाचवन गी
तेमाजीबोलिलेजाण क्षरक्षरातीतपूर्ण उत्तमपुरुषअक्षयमी ४९ ऐसेंसांगतपंढरीनाथ कोणीएकबो
लिलापंडित परिपूर्णनजालेंभारत पुरताग्रंथअसेकीं ५० तरीलिहीदंस्वर्गारोहण तेचदिवसींरुक्मिणीजी
वन स्वप्नामाजीसांगेयेउन सर्वथाहीलिहूनको ५१ हरिविजयरामविजयग्रंथ तिसराहापांडवप्रतापअद्भु
त तिहींसनिजधामयथार्थ वर्णुदेतनाहीमी ५२ तथापिकरिसीअतिशय तरीलिहितांवाचितांहोईलप्रळ
य तुझीस्फूर्तिपावेललय ग्रीष्मकाळींतोयजैसें ५३ ऐशीआज्ञाहोतांसत्वर श्रीधरेंघातलानमस्का
र करूनियांजयजयकार पांडवप्रतापसंपविला ५४ चौसष्टआध्यायसमस्त अयधार्वणिलाहाग्रं
थ चौदाआध्यायपर्यंत आदिपर्वजाणिजे ५५ उद्योगपर्वपांचआध्यायजाण भीष्मपर्वआध्यायती
न तीनआध्यायविशेष पर्वअसेंवर्णिलें ५६ आठआध्यायसभापर्व नवआध्यायवनपर्वअपू
र्व चारिआध्यायअभिनव विराटपर्वजाणिजे ५७ कर्णपर्वआध्येतीन एकआध्यायशैल्यपर्वपू
र्ण गदापर्वहीजाण एकचिअध्यायवर्णिला ५८ एकअध्यायसौप्तिक एकचिअध्यायअसिक तें
संचिजाणावेंविशोक एकचिअध्यायींवर्णिलें ५९ एकचिअध्यायस्त्रीपर्व दोनअध्यायशांतिपर्वअभिनव
साअध्यायअश्वमेधअपूर्व अतिसुरसवर्णिला ६० शेवटींहेंआश्रमवासिक एकअध्यायींवर्णिलेंदेख
चौसष्टअध्यायअमोलिक आदिपर्वापासूनी ६१ सवालक्षभारत तितक्याचाजोमतितार्थ अल्पाचौसष्टीअ
ध्यायांत कथासमस्तआकर्षुनी ६२ पाल्हाळकेलानाहींसमस्त अथवानसेंसकळित नेमस्तधरून

संपितार्थ रूरसपांडवप्रतापहा ६३ शुद्धभावार्थेंकरून परमशुचिर्भूतहोउन श्रवणकरितांएक
अवर्तन धनधान्यवृद्धिहोय ६४ आवर्तनेंकरितांतीन रोगजायसमूळींहुन आणिकोणीएक
विघ्न बांधूनशकेतयातें ६५ गृहींसंग्रहितांग्रंथ आधिव्याधिनाहींतेथें संसारसुखरूपहोयस
मस्त आनंदभरितसर्वदां ६६ पंचआवर्तनेंकरितांसत्वरी परमसुपुत्रहोयकुळीं शत्रुक्षयतात्काळी ए
कआवर्तनेंहोयपां ६७ गंडांतरअपमृत्य येणेंदूरहोईलयथार्थ ज्ञानविचारअद्भुत होईलपंडित
अर्थपाहातां ६८ ब्राह्मणासविद्यावर्धन क्षत्रियांसप्राप्तराज्यधन कनकधान्यपदार्थपूर्ण वै
श्यांप्रतिहोयपां ६९ कृषीवृक्षसफळ शूद्रांसहोईलतत्काळ जितांभुक्तीसुखप्रबळ अंतीप्राप्त
हरिपदतें ७० भक्तमुमुक्षसाधकसंत तेहियेथेंनिवतीसमस्त नवरसेंभरलाग्रंथ पाहोत
पंडितसर्वदां ७१ भक्तिज्ञानवैराग्यजाण गर्यीरायींनिरोपण चातुर्यनीतितर्कविरवर्ण करावें
श्रवणजयानीं ७२ श्रवणेंपुण्याचेपर्वत असोहाजेथेंअसेलग्रंथ जेतीर्थव्रतेंनपेशिणत तेहीयेथेंनिव
तील ७३ गृहस्तब्रह्मचारीवानप्रस्त सन्याशीनिवतीसमस्त एवंइच्छिलेंहोयसमस्तप्राप्त श्रीकृष्ण
लक्ष्मीवसेतेथें ७४ वंध्यांगनाहोयपुत्रवंती बंधुपिताहोपतीदुरीअंतरलेभेटती ऋणेफिटतीश्रव
णेंपां ७५ संसारींनव्हतीआपदा अंतींपावतीलविष्णुपदा व्यासवैशंपायनसर्वदा फलश्रुतीकथि
येली ७६ आणिहावरदग्रंथ पंढरिनाथेंकथिलायथार्थ श्रीधरनामनिमित्य पुढेंकेलेंलौकि
कीं ७७ जासुखींभारतीकथा त्याचयेथेंलिहिल्यातत्वतां प्राकृतकवीचासंमता नाहींकदाधरिये
लें ७८ चौसष्टिअध्यायहाग्रंथ कींहेमहत्पुण्याचेपर्वत कींचौसष्टीकमळाचीअद्भुत माळचिनेंगुं
फिली ७९ कींचौसष्टिरत्नाचेंगोपुर यावरीनिजतीसभाग्यनर कींचौसष्टीकोटद्रव्यअपार भ
वदरिद्रनाशके ८० चौसष्टीकळांचेंसार कींचौसष्टीयोगिणीचेंमंदिर कींचौसष्टीहिरीयांचेंपदक

सुंदर सभाग्यभक्तलेतीहो ८१ कींभक्तिज्ञानवैराग्ययुक्त प्रयागतीर्थयथार्थ चौसष्टिगंगायाअद्भु
त येउनत्यासमिळाल्या ८२ कींपांडवप्रतापग्रंथराजेंद्र चौसष्टिअध्यायहेप्रचंडवीर कींचौसष्टि
कोटआपरिकर संतभक्तांपासूनिहुंडावया ८३ कींचौसष्टितीर्थे पापसंहारकेंअद्भुतें शैवअथ
वावैष्णवातें वंद्यहोतीसर्वदां ८४ गणपत्यसौरशाक्त सर्वांसहीवंद्यग्रंथ ब्रह्मानंदेंपंढरिनाथ
वरदेतऐसाहा ८५ श्रीधरह्मणेमाझाजनितायथार्थ श्रीब्रह्मानंदअतिविख्यात सावित्रीमातागु
णभरित पतिव्रतातपस्विनी ८६ पंढरिहुनीचारियोजनेदूरी निऋत्यकोणीनाझरेंनगरी तेथी
लदेशलेखकअवधारी पूर्वाश्रमीब्रह्मानंद ८७ पंढरीससन्यासघेउन समाधीतेथेंचिपूर्ण वाळ
वंटीमध्येंवृंदावन विश्वजनपाहती ८८ क्षीरसागरींनारायण त्याचाशिष्यचतुरानन तेथूनअ
त्रिजालानिर्माण दत्तात्रयत्यापासूनी ८९ त्रयदेवात्मकस्वरूपशुद्ध त्यापासूनयतिसदानंद तेथुन
रामानंदप्रसिद्ध समाधिस्तवाराणसीयें ९० तेथुनअमलानंदयती पुढेंभगिरानंदमहामती
तेथुनब्रह्मानंदसुमती सहजानंदतेथूनियां ९१ कल्याणीजयाचीवस्ती तेथुनिपूर्णानंदम
हामती तेथुनिदत्तानंदसुमती नाझरेंनगरींसमाधिस्त ९२ तोपितामहआमुचासत्य तेथूनब्रह्मा
नंदयतीअद्भुत पितागुरूतोचसमर्थ जेकांविख्यातमहाराज ९३ विजयनामसंवत्सरीं ग्रंथज
लापंढरपुरीं शकेंसोळाशेचौतीसनिर्धारीं ग्रंथआकारातेआला ९४ चौसष्टिअध्यायग्रंथत
त्वतां तुजश्रीत्यर्थपंढरिनाथा वाचकाश्रोतयासमस्ता करिकल्याणसर्वदा ९५ लेखकपाठकर
क्षकनिर्धारी त्यासरक्षीअंतरबाहेरी यावत्चंद्रार्कोवरी जतनकरीग्रंथहा ९६ माघमासींवि
जयसंवत्सरीं शुद्धदशमीबुधवारीं श्रीपांडुरंगनगरी ग्रंथतेदिवशींसंपविला ९७ आदिपुरु
षादिगंबरा श्रीमद्भीमातीरविहारा श्रीधरवरदानिर्विकारा ब्रह्मानंदासुखाब्धी ९८ सुरसपांडवप्र

तापग्रंथ आश्रमवासीकपर्वसंमत पांडुरंगक्षेत्रींसमाप्त चौसष्टावाअध्यायगोडहा ९९ श्रीमज्ज
गदीश्वरार्पणमस्तु ओव्यासंख्या १४७५६ हाग्रंथज्ञानसिंधूमध्येंनियमितबरासमासांत
सत्याशींसांसष्टींसमाप्तजालासुमाघमासांत ॥ श्रीपांडुरंगार्पणमस्तु ॥ ७ ॥ ७ ॥

॥ इतिपांडवप्रतापसमाप्तः ॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

00044467

12-11-64

Digitized with financial assistance from the

Government of Maharashtra

on 10 February, 2016